

TMMOB
ŞEHİR PLANCILARI ODASI

24. DÖNEM
ÇALIŞMA RAPORU
2006-2008

2008 - Ankara

TMMOB
Şehir Plancıları Odası
24. DÖNEM ÇALIŞMA RAPORU 2006-2008

TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi
Hatay Sokak No. 24/17 Kocatepe/ANKARA
Tel: 0312 417 87 70 • Faks: 0312 417 90 55
www.spo.org.tr • e-posta: spo@spo.org.tr

ISBN 978-9944-89-498-2

Sayfa Düzeni
PLAR LTD. ŞTİ.–Şerife Eren
Yüksel Caddesi No: 35/12 Yenişehir/Ankara
Tel: 0312 432 01 83-93 • Faks: 432 55 22
e-posta: plar@ttnet.net.tr

Baskı
Kardelen Ofset
Matbaacılık Tanıtım Hizmetleri San. Tic. Ltd. Şti.
İncesu Cad. 96'lar Apt. No: 6/Y Kolej-Ankara
Tel: (0312) 432 13 78 - 432 23 78
Fax: (0312) 435 37 90

Baskı Tarihi
Şubat 2008

İ Ç İ N D E K İ L E R

- sunuş -----5
- 25. dönem olağan genel kurul gündemi--- 11
- 24. dönem oda organları ----- 15
- 24. dönem çalışma ve eylem programı ---- 25
- örgütlenme ve kurumsallaşma ----- 43
- onur kurulu çalışmaları ----- 61
- mali durum ve bütçe ----- 73
- basın açıklamaları -----123
- etkinlikler -----201
- eğitim -----249
- yarışmalar ve ödüller -----263
- davalar-----279
- görüş ve raporlarımız -----409
- komisyon çalışmaları-----489
- katıldığımız etkinlikler -----547
- yayınlar-----589
- basında oda -----681

Değerli Meslektaşlarımız,

2006-2008 yılı 24. çalışma dönemimize ilişkin raporumuzu sunarken, bu dönemde çalışmalarını birlikte gerçekleştirdiğimiz tüm şube yöneticilerimize, temsilcilerimize, mesleki denetim görevlilerimize, komisyon üyelerimize, Odamız çalışanlarına ve katkılarını esirgemeyen üyelerimize sonsuz teşekkür etmeyi bir görev biliyoruz.

Çalışma hedeflerimiz, başta kentlerimizin nitelikli yaşam çevrelerine dönüşmesi ve bu amaçla meslektaşlarımızın kentsel çevrelerin oluşumunda asli unsur olarak bulunabilmelerini sağlamak olarak belirlenmiş, bu hedefler doğrultusunda meslek alanına, dolayısıyla kentlere, doğal çevreye ve kamu değerlerine yönelik tahribatların önlenmesi yönünde çaba harcanmıştır.

Bu dönemde de yeni liberalizm politikalarının en şiddetli saldırısını kentler üzerinden gerçekleştirdiğine tanık olduk. Planlamaya, planlama kurumuna ve mesleğimize, Odamıza yönelik saldırılar, tehditler bu dönemde en üst noktaya ulaştı. Doğal, kültürel değerlerimizin yağmalanmasına, talanına ilişkin düzenlemeler ve uygulamalar bu dönemde de etkisini gösterdi. Kıyı alanlarını, orman alanlarını, mera alanlarını yapılaşmaya açan, koruma anlayışı dışındaki uygulamalar ve bu uygulamalara çanak tutacak olan yasal düzenleme çalışmaları yapıldı. Odamız söz konusu düzenlemeler gündeme gelmeden önce müdahale etmeye ve kamuoyu oluşturmaya çalıştı. Gerekliğinde yasalaşma sürecinde TBMM'de milletvekillerine ulaştı ve görüşlerini ilettiler. Yasalaşan düzenlemelere ilişkin olarak Cumhurbaşkanımıza yazı yazılarak, düzenlemelerin Anayasa'ya aykırılığı hususunda görüşlerimiz aktarıldı. Artık doğal, kültürel değerlerimizi yok etmeye yönelik, imar affına yönelik düzenlemeler kısmi olarak gündeme gelmekte olduğundan Odamız da bu konuda üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmeye çaba gösterdi.

Bu dönemde Odamıza karşı yönelen saldırılar da yoğun bir biçimde gündeme geldi. İzmir Şube Yönetim Kurulu üyeleri, Bursa Şube Yönetim Kurulu üyeleri kamu yararı doğrultusunda yürüttükleri çalışmalardan dolayı belli çıkar odaklarına yanlış ve taraflı bilgilerle kamuoyu nezdinde hedef gösterildiler. Odamızın en temel hakkı olan kamusal fayda ilkesi doğrultusunda dava açma hakkına yönelik saldırılar gerçekleşti. Şehircilik bilimi ve planlama ilke ve esasları çerçevesinde açtığımız davaların geri çekilmesi istendi, eleştiri boyutunu aşan tehditler dile getirildi. Oysa Odamız her durum karşısında konuyu yargıya götürme seçeneğini en son seçenek olarak görmüş, itiraz ve önerilerini önceden ilgili idareler ve kamuoyuna sunma uygunluğu ve iradesini göstermeyi ilke haline getirmiştir. Odamız bu konuda mücadelesinin ve savunduklarının arkasında sonuna kadar duracaktır. Odamıza saldırılarda bulunanlara karşı tekzip, tazminat ve suç duyurusu gibi hukuksal girişimlerde bulunulmuştur.

Odamızın yönetmeliklerine Rekabet Kurumu tarafından dava açıldı. Odamızın yaptığı mesleki denetimin altı boşaltılmaya çalışıldı. Odamız gerekli cevapları verdi. Diğer taraftan meslek alanımıza yönelik kazanımlar da elde edildi. Yargı tarafından mesleğimizin ayrı bir uzmanlık alanı olduğu tescil edildi. Bu yöndeki hukuksal mücadelemiz devam etmektedir.

Çalışma dönemimiz içerisinde, planlama disiplinine karşı bir tutumla birlikte planlama kurumlarının yetkilerinin azaltılması veya kapatılması da gündeme geldi. Mevcut planlama konusunda bakanlıklar kısmi ve parçacı yetkiler kullandı. İller Bankasının planlama konusundaki yetkilerinin lağvedilmesi gündeme geldi. Bunun yanı sıra Ulusal Deprem Konseyi lağvedildi.

Mesleğimizin çeşitli alanlarıyla ilgili, değerli üyelerimizin katılım ve katkı sağladıkları komisyon çalışmaları sonucu oluşturulan Odamız görüş ve önerileri dile getirildi. Odamız bu çalışmalar ve oluşturulan görüşler doğrultusunda benzer sorumluluk hisseden ve kamuoyuna tepkilerini dile getiren diğer meslek odaları, sendika ve örgütlerle bir araya geldi. Özellikle Kıyı Kanununa ilişkin tasarının kamuoyuna ve diğer örgütlere aktarımında etkin ve önemli bir rol oynadı. Bu anlamda, Odamız diğer örgütlerin kamu yararı doğrultusundaki çalışmalarına da destek verdi ve katkı koydu, öncülük etti.

Odamız yasal düzenlemelere ve diğer konulara ilişkin görüşlerini olabildiğince konusunda uzman olan üyelerle, diğer üyelerin, şubelerin ve temsilciliklerin görüşlerini alarak oluşturmaya çalıştı. Bu dönemin temel özelliklerinden biri de komisyonların kurulması, hayata geçmesi, çalışması ve ortaya önemli ürünler koyması oldu. Komisyonlarımız kendilerine kısa, orta ve uzun vadeli çalışma programları oluşturdu ve bu konuda faaliyetlerini yürüttü. Özellikle Su Komisyonu, Afet ve Risk Komisyonu, Koruma Komisyonu, Mesleki yeterlilik ve Yetkinlik Komisyonu etkin ve verimli çalışmalara imza attı. Odamız bu çerçevede sadece günlük düzenlemelere tepki veren bir nitelikten çıkarak uzun dönemli politikalar oluşturmaya çalıştı. Yapılan çalışmaların yayına dönüştürülmesi de bu dönemde gündeme geldi.

Diğer taraftan Odamızın araştırma ve geliştirme, eğitim çalışmalarında bulunması, kentlere ilişkin politika üretebilmesine yönelik yeni bir örgütlenme modeli de gerçekleştirildi. Bu amaçla “TMMOB Şehir Plancıları Odası Şehircilik Araştırma ve Eğitim Merkezi Yönergesi” kabul edildi. Kurumsallaşma çalışmaları tamamlanarak önümüzdeki dönem daha aktif ve amaçlandığı biçimde çalışmaları başlatılacak olan Merkezin, yeni bir örgütlenme modeli olarak, Odamızın diğer örgütlerle, kurum ve kuruluşlarla, üniversitelerle ve üyelerle birlikte etkin ve dışa açılan bir perspektif sunması anlayışı benimsendi.

Odamız gündeme gelen yasal düzenlemelere ilişkin daha önce edindiği birikimleri ve deneyimleri de sempozyumlarla, panellerle üyelerimiz ve kamuoyu ile paylaştı. Bilindiği üzere “kentsel dönüşüm” ülkemiz kentleri için bir fırsat olacağı gibi ciddi bir tehdit unsurunu da beraberinde getirmektedir. Odamız dönüşüme ilişkin görüşlerini olabildiğince detaylı olarak dile getirdi. Bu konuda düzenlenen sempozyum ile dönüşüme ilişkin projelerde dönüşüme maruz kalan, yerlerinden edilen halk ile buluştu, onlarla iletişim kurdu.

Bu dönemde yapılan etkinliklerde, basın açıklamalarında, oluşturulan raporlarda, eleştirilerle birlikte çözüm önerileri de sunuldu. İmar ve Şehircilik Kanun Tasarısında olduğu gibi Odamız içinde bulunduğu, katkı koyduğu, kamu yararına yönelik düzenlemelere destek verdi ve desteklerini her fırsatta dile getirdi. Ancak bu dönemde Odamızın görüş ve eleştirilerinin dikkate alındığı olumlu çalışmaları görmek mümkün olmadı.

Odamızın düzenli olarak gerçekleştirdiği, bu dönem İzmir’de düzenlenen 6. Türkiye Şehircilik Planlama Kongresi ile Ankara’da düzenlenen 31. Kolokyuma katılım beklentilerin üzerinde oldu. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kentsel Politika Planlaması ve Yerel Yönetimler Ana Bilim Dalı işbirliği ile gerçekleştirilen “Planlama Meslek Alanı: Geçmişten Geleceğe” başlıklı Kolokyum’un hazırlık çalışmalarında farklı bir yöntem uygulandı. Öncelikle Kolokyumun teması, program, içeriği konusunda atölyeler düzenlendi ve ilgili kişilerin görüşleri alındı. Kolokyumun akademisyen

ağırlıklı olmaması yönünde çalışmalar yapılırken, Kolokyuma bildiri sunmak üzere kamudan ve serbest çalışan üyelerimizden oluşan bir oturum konuldu. Ayrıca meslekte 25. yılını tamamlayan üyelerimize 25. yıl kutlama plaketi verildi.

Odamız geçen dönemde yapılan etkinliklerin devamı niteliğinde çalışmalar da yaptı. Koruma amaçlı imar planları konusunda şehir plancılarının yetkili olmasından sonra düzenlediği etkinliklerden ikincisini Trabzon'da "Doğal ve Özel Nitelikli Kırsal Alanların Koruma Sorunsalları ve Planlama" teması ile gerçekleştirdi.

Odamız son yıllarda mekan ve teknik altyapıya verdiği önemi bu dönemde de artırarak sürdürdü. Şubelerin kendi mekanlarına kavuşmasına yönelik önemli bir adım daha atılarak, Ankara Şube'nin kullanımına dönük mülk satın alındı. Kurumsallaşmamız ve örgütlenmemizin güçlendirilmesine yönelik amaçlarımızın gerçekleşmesi, üyelerimize daha hızlı ve etkin hizmet vermek ve işleri kolaylaştırmak için Oda Bilgi sistemi otomasyon yazılımı hizmetinin alımı gerçekleşti.

23. Dönem Yönetim Kurulu çalışma döneminde kurulan Sürekli Eğitim Merkezi (SEM), bu dönem Meslek İçi Eğitim Merkezi (MİSEM) olarak eğitime yönelik faaliyetlerde bulunmaya devam etti. Odamız meslek içi eğitim seminerleri ülke ve toplum yararları doğrultusunda şehir plancılarına ve planlama öğrencilerine farklı konularda mesleki yetkinlik kazandırmayı hedeflemektedir. MİSEM eğitim programlarını tamamladığımız 2006-2008 Dönemi içerisinde AutoCAD, NetCAD, ArcGIS programlarında yetkinlik sertifikası vermeye devam etti ve şubeler bazında yaygınlaştırıldı. Kamulaştırma Bilirkişiliği eğitimi MİSEM çatısı altında Ankara, İstanbul, İzmir ve Samsun gerçekleştirildi.

Bu dönemdeki çalışmaları geçen dönemlerde yapılan çalışmaların bir devamı niteliğindedir. Odamız kuruluşundan buyana 39 yılda çok büyük mesafeler kaydetmiş ve kurumsallaşma sürecinde önemli bir aşamaya gelmiştir. Meslek alanımızın gerek hukuksal açıdan gerekse bilimsel ve teknik açıdan mesruiyeti kanıtlamıştır. Odamız bu dönemde de kamu ve toplum yararı, sosyal adalet temelinde çalışmalarını diğer dönemlerde olduğu gibi tutarlı bir şekilde sürdürmüş, mücadelesine kararlı bir şekilde devam emiştir.

Kentlerimizde yaşamakta olduğumuz problemler ve mesleki faaliyetlerimiz çeşitlenmiş meslek alanımız genişlemiştir. Bu çeşitliliğe ve zenginliğe cevap verecek bir örgütlenme modeline ve zihniyet açılımına gereksinim duyulmaktadır. Artık yeni anlayış ve yöntemlerle, daha fazla üyenin etkin olduğu, daha katılımcı süreçlerde, birlikte çalışma ortamlarının yaratılması gerekli görülmektedir. Bunu sağlamak yönünde kadroların güçlendirilmesi, gönüllü aktif katılımın sağlanması gerekir. Meslek etiği konusunun da önümüzdeki dönemin en can alıcı gündemini oluşturacağı beklenmektedir. Daha birlikte yapacak çok iş bulunmaktadır. Bunun için bulunduğumuz her bir noktada Oda çalışmalarına katkı koymak noktasında her bir üyemize eşit sorumluluklar düşmektedir.

Gündemimiz geniş bir yelpazeye yayılan sorun alanlarıyla sınırlı tutulmamış meslektaşlarımızın yetki, bilgi paylaşımı, dayanışma, sürekli eğitim ve toplumsal sorumluluk konularındaki beklenti ve duyarlılıkları Odamız ve dolayısıyla meslektaşlarımızın çalışma programını ve etkinlik alanlarını oluşturmuştur. Geçen iki yıllık sürede bir yandan kamuoyu gündemine yetişmek diğer yandan çeşitli eylem, etkinlik, yasal işlem ve yayınlar vasıtasıyla şehir planlama mesleğinin ilkeleri çer-

çevesinde kamuoyuna açılımlar sağlanmıştır. Bu arada kentlere ilişkin politika, plan, proje ve her türlü uygulamalarda meslektaşlarımızın temel ilkeler çerçevesinde asli unsur olarak rol almalarını sağlamak üzere yasal, kurumsal ve toplumsal düzeylerde çeşitli girişimlerde bulunulmuştur.

Önümüzdeki dönem Odamız sadece meslektaşlarımızın değil, aynı zamanda paydaşı olduğu demokratik kitle örgütlerinin ve duyarlı kamuoyunun sözcüsü olmayı ve ortak kaygılarını kamuoyu ile paylaşmayı sürdürecektir. İçinde bulunduğumuz dönemde, kentlere ilişkin ilgi artmakta, dolayısıyla meslektaşlarımızın uygulama alanları ve sorumlulukları genişlemektedir. Bu nedenle Odamızın faaliyet alanı hem coğrafi anlamda hem de içerik ve konu anlamında genişlemektedir. Meslektaşlarımızın Oda faaliyetleri ve karar alma süreçlerindeki katkısı ise kurumsal gelişmenin en önemli adımını oluşturmaktadır. Önümüzdeki dönemde bu katkının ve Odamızın kurumsal gücünün artması, mesleğimiz adına başarılı adımların atılmasını diliyoruz.

TMMOB Şehir Plancıları Odası 24. Dönem Yönetim Kurulu

25. dönem olağan genel kurul gündemi

24. dönem oda organları

Odamız II. Başkanı Funda Erkal'ın 22 Şubat 2007 tarihli dilekçesi ile Yönetim Kurulu üyeliğinden istifa etmesi nedeniyle, Yönetim Kurulunun ilk yedek üyesi olan Nevzat Can Yönetim Kurulu asıl üyeliğine çağırılmıştır. II. Başkanlık görevi için yeniden seçim yapılması söz konusu olduğundan 25 Mart 2007 tarihli Odamız Yönetim Kurulu Toplantısı'nda yalnızca anılan görev özelinde değil, yürütme görevlerinin tümü bağlamında konu ele alınmış ve yürütme kurulu görevlerini üstlenecek yönetim kurulu üyeleri yeniden belirlenmiştir.

Tüm bu hususlar, Odamız Haber Bülteni'nin Mart 2006 sayısında yer alan "24. Dönem Oda Yönetim Kurulu Görev Dağılımı Yaptı" başlıklı ilgili haber ile de üyelerimize duyurulmuştur.

02 Ağustos 2007 tarihli dilekçesi ile; Odamız Genel Sekreteri Özlem Çelik'in Genel Sekreterlik ve Yönetim Kurulu Üyeliği görevinden ve Yönetim Kurulu Üyesi İbrahim Gündoğdu'nun Yönetim Kurulu Üyeliğinden istifa etmeleri nedeniyle, Odamız Yönetim Kurulu'ndan boşalan asıl üyelikler için yedek listeden Ü. Nevzat Uğurel ve Hakan Sinan Erden'in davet edilmeleri kararlaştırılmıştır. Ü. Nevzat Uğurel, TMMOB Yüksek Onur Kurulu üyeliğinin devam etmesi nedeni ile Yönetim Kurulu Asıl Üyeliğine mevzuat gereği (TMMOB Ana Yönetmeliği 103.Md) gelemeyeceğini bildirdiğinden, yine yedek listeden asıl üyelik görevini yürütmek üzere Banu Aksel Gürün'ün davet edilmesi kararlaştırılmıştır.

Söz konusu isifalar nedeniyle boşalan Genel Sekreterlik görevi için yeniden seçim yapılması söz konusu olduğundan 29 Ağustos 2007 tarihli Odamız Yönetim Kurulu Toplantısı'nda konu gündeme alınmış ve yürütmedeki görev dağılımı son kez yeniden belirlenmiştir.

ONUR KURULU

ASIL ÜYELER

OMER H.KIRAL
(26.04.2007 tarihine kadar)

PERİHAN KİPER
(07.06.2007 tarihinden itibaren)

OSMAN BALABAN

H.TARIK ŞENGÜL

TOLGA ÜNLÜ

BELMA BABACAN

YEDEK ÜYELER

A.ZEKÂİ GÖRGÜLÜ

SIRMA TURGUT

NİMET SIRCAN

SEMAHAT ÖZDEMİR

DENETLEME KURULU

ASIL ÜYELER

ESER ATAK

ALİ ULVİ ULUBAŞ

BİNALİ TERCAN

GÜLTEN KUBİN

ESİN MIHÇIOĞLU

YEDEK ÜYELER

ERDAL KURTTAŞ

ORHAN ERMERGEN

MURAT C.YALÇINTAN

BÜLENT ŞAHİN

M.ÇAĞLAR MEŞHUR

ÇUKUROVA ŞUBE

ASIL ÜYELER		YEDEK ÜYELER
Başkan	CÜNEYT KAMİL ERGİNKAYA	M. Orhan BEKER
II. Başkan	İSMET GÜLLÜ	Okay ADEM
Yazman Üye	ULAŞ BAHİRİ ÇETİNKAYA	Özlem POLATÇI
Sayman Üye	ABDULLAH TÜRKEL	O.Koray TETİK
Üye	VEFA SUCULARLI	Aydın ALTINÖZ
Üye	BÜLENT ŞAHİN	E.Zeynep BUDAK
Üye	İBRAHİM KÜSGÜ	Selbi KIRKIL

İSTANBUL ŞUBE

ASIL ÜYELER		YEDEK ÜYELER
Başkan	PELİN PINAR ÖZDEN (Haziran 2007 tarihine kadar AHMET TURGUT)	Göktay GÜLBAHÇE
II. Başkan	ALİ RIZA NURHAN (Haziran 2007 tarihine kadar PELİN PINAR ÖZDEN)	Abdülbasit DOĞRU
Yazman Üye	TAYFUN KAHRAMAN	Esra ÇIBARLI
Sayman Üye	İSMAYİL ÇAKAL	Rahsan DEMİRKAYA
Üye	SEDA KUNDAK	Rana SAYGI
Üye	EROL AYDOĞDU	
Üye	Senay AKALIN	

İZMİR ŞUBE

ASIL ÜYELER		YEDEK ÜYELER
Başkan	TOLGA ÇİLİNGİR	MEMNUNE BAHÇIVAN AKIN
II. Başkan	SABRİ YÜKSEL	BİRKAN BEKTAŞ
Yazman Üye	ZÜHRE ÇELİK	DENİZ AVŞAR
Sayman Üye	ULAŞ ŞANSAL KILIÇKAYA	ÖMER SELVİ
Üye	SENA ERKAN	GÜLÇİN ŞAHİN
Üye	BERİL ÖZALP	GÖKÇE BAŞARAN
Üye	ZEKİ YILDIRIM	DEVİRİM SARITAŞ

KONYA ŞUBE

ASIL ÜYELER		YEDEK ÜYELER
Başkan	Mustafa KAYNAK (10.12.2006 tarihine kadar MUSTAFA DOLULAR)	Çiğdem YAMAN
II. Başkan	Ali UÇAR (10.12.2006 tarihine kadar MUSTAFA KAYNAK)	Yusufl ÖZCAN
Yazman Üye	HALİL KARABİÇAK	Emra SERT
Sayman Üye	NURTEN ELVAN KÖKSOY	Erol ATALAY
Üye	MEHMET ÇAĞLAR MEŞHUR	Sibel BÜYÜKÇAY
Üye	ALİ UÇAR	Fadim Yavuz ÖZDEMİR
Üye	HASAN GÜMÜŞ	Metin ATEŞ

SAMSUN ŞUBE

ASIL ÜYELER		YEDEK ÜYELER
Başkan	VİLDAN KUMBASAR	Kamuran TOKER
II. Başkan	MUSTAFA AYBASTI	Serhat DURUKAN
Yazman Üye	NEZİHE AÇAN	Zennube ALBAYRAK
Sayman Üye	HÜSEYİN KAHRAMAN	Yılmaz AÇAN
Üye	ABDULLAH KAVŞAK	Meltem M.ALDENİZ
Üye	NESLİHAN DEMİRDÖVEN TUTMAZ	Sema AKÇAM
Üye	ALİ BULUT	Nurdan KIRCA

İL TEMSİLCİLİKLERİ

ADIYAMAN ZEYNEL VARAN	HATAY ERVA ZEYNEP BUDAK	NİĞDE ALİ HAYRİ GÜVEN
AYDIN CEMİL İŞLER	ISPARTA ZİYA GENÇEL	ORDU MUSTAFA AYBASTI
BALIKESİR CEMİL ÇELİK	K.MARAŞ FATİH ADANIR	OSMANİYE PELİN GÜNTÜRKÜN
BURDUR SÜLEYMAN CEYHAN	KAYSERİ MURAT SUZİ ÜNALAN	RİZE ŞEYDA ATAGÜN
ÇANAKKALE HALİL ATAN	KOCAELİ CEM GÜLER	SAKARYA ÖZLEM TÖMEKÇE
DENİZLİ SERVER MUNİŞ	MALATYA MEHMET GÜL	TEKİRDAĞ İBRAHİM ÖZBAY
DIYARBAKIR AKIN GÖLCÜK	MANİSA OSMAN ÇİMEN	TOKAT BİLAL TANSEL ERDEM
ESKİŞEHİR ALİ ULU	MERSİN TOLGA ÜNLÜ	TRABZON AYHAN TURAN
GAZİANTEP ŞÜKRİYE BAYSAL	BODRUM VİLDAN TEKİN	ZONGULDAK M.YESARİ SEZGİN
GİRESUN EYÜP GÜR AY GÖKÇİN	MUĞLA İSMET ŞAHİN	

MESLEKİ DENETİM GÖREVLİLERİ

ADİYAMAN MEHMET SALİH ALKAYIŞ	HATAY BÜLENT BÜYÜKAŞIK	ORDU NURDAN KIRCA
AYDIN HATİCE ŞİRİN GÜRAYDIN YALÇIN (08.12.2008 tarihine kadar)	ISPARTA ERKAN POLAT	OSMANİYE PELİN GÜNTÜRKÜN
BALIKESİR ZEYNEP SÖZLEVİ	K.MARAŞ CENGİZ ŞİRİKÇİ	RİZE SEMA AKÇAM
EDREMİT NEVİN SAYMAN	KAYSERİ HÜSEYİN ALİ ÇELİKESİR	SAKARYA E.TANSEL YILMAZ
BOLU MURAT GÜNDEDE	KOCAELİ İBRAHİM ARDA AYGÖREN	ŞANLIURFA MEHMET ALİ ÜNLÜ
BURDUR MUSTAFA BOZKURT	MALATYA MEHMET BOZYGİT (21.01.2008 tarihine kadar)	TOKAT MEHLİKA GÜRDERE DİCLE
ÇANAKKALE SEDA ÖZKÖK	MANİSA MUSTAFA HOŞAFÇI	TRABZON ERCAN ŞEN
DENİZLİ ŞÜKRÜ ALİ SERT	MERSİN FİKRET ÜNLÜER	YALOVA MURAT YÜREKTÜRK (11.10.2006 tarihine kadar)
DIYARBAKIR DİLEK PİRİNÇ	FETHİYE GÜZİDE GÖKÖZ ÖZKAYA	ZONGULDAK HÜLYA KÖK
ESKİŞEHİR MURAT YILDIZ	BODRUM ZEYNEP KIRMIZIGÜL	
GİRESUN HİLAL KARADENİZ	MUĞLA BARIŞ ÇERÇİ	

TMMOB YÖNETİM KURULU ÜYELERİMİZ

FİKRET ZORLU

NEVZAT CAN

HAYRİYE ÇELİK

TMMOB DENETLEME KURULU ÜYEMİZ

MELİH ERSOY

TMMOB YÜKSEK ONUR KURULU ÜYEMİZ

Ü.NEVZAT UĞUREL

24. dönem çalışma ve eylem programı

Sözkonusu politik seçimlerin, hem kırsal hem de kentsel düzeyde sonuçları işsizlik, konut, altyapı gibi temel sorunlar ile çarpıcı biçimde gözlenmektedir. Bu çerçevede kentlerin içine düştüğü kriz de, tüm kent topraklarının temel rant kaynağı olarak görülmesi ve planlamanın da bu rant elde etme sisteminin temel aracı haline getirilmeye çalışılması nedeniyle gün geçtikçe büyümektedir. Bu uzun süreli plansızlık politikaları yanı sıra, kaynak yetersizlikleri sonucu gerçekleştirilemeyen yatırımlar nedeniyle sorunları giderek ağırlaşan kentler, kentlilerin önemli bir bölümü için yaşanabilirliğini yitiriyor görünmektedir. Devlet müdahalesinin ve planlama kurumunun çökertildiği böylesi bir ortamda kentler, giderek herkesin kendi çözümlerini ürettiği mekanlar haline dönüştürülmektedir.

Bir yandan, kentsel ortamda üretilen her türlü mal ve hizmetten elde edeceği kazancı maksimize etmek üzere motive olan kesimlerce ve diğer yandan bu şartlar altında kendi çözümlerini üretmek zorunda bırakılan kesimlerce üretilen kentsel mekanlar nedeniyle yaşanan kayıplar temel olarak, ülkemizde uygulanan sosyo-ekonomik politikaların iflasıdır. Günün kurtaran, kademci, parçacı ve ranta dayalı plansız uygulamalar, bu politikaların ürünüdür. Sadece güçlü ve zengin olanlara tanıyan yaşama şansı, kamusal hizmet ve sosyal devlet anlayışının terkedilmesinin bir sonucudur.

Anılan sorunlarla başa çıkabilmenin ön şartı planlama anlayış ve kurumunun tekrar ayaklarının üzerine kaldırılmasıdır. Kuşkusuz bu yeniden “ayaklandırma” çabası, mevcut imar planlama anlayışının ve pratiğinin dışında, insan merkezli ve imar parseli yaratmaktan çok, yaşanabilir kentsel çevreler yaratmayı hedefleyen, sosyo-mekansal süreçlerin ve kendi içinde yapması gereken yeniliklerin farkında olan, yeni bir “kent planlama” yaklaşımı ile olmalıdır.

Sağlıklı bir yaşam çevresi için öncelikle doğal yaşam dengelerinin korunmasını öngören, kentsel gelişimin, ancak korunması gereken değerlerin izin verdiği ölçüde olması gerektiğini savunan, “koruma” kavramını bazı yer ve zamanlar için bir düzenleme seçeneği olarak değil, tüm planlama konularının bir boyut ya da filtresi olarak algılayan, bu değerlerin yalnızca doğal veya tarihi değil kültürel ve sosyal yaşamı da kapsadığını kabul eden bir anlayış, geçen dönem olduğu gibi bu dönem de Yönetim Kurulumuzca benimsenen “planlama” yaklaşımının omurgasını oluşturmaktadır. Yukarıda aktarılan süreçlerde “yitirilen değerler”e karşı “değerleri koruma” sorunsalının, gelişme/kalkınma sorunsalı ile ilişkisinin kurulması, koruma sorunlarını tartışmaya, kalkınma biçimimiz sorgulanarak başlanması gerekmektedir. Bu aynı zamanda, risk ve maliyetlerin tüm kentliler için azaltılması yaklaşımının da parçasıdır/tamamlayıcısıdır. Ancak ilgili tüm tarafların bu yönde beraber, kararlı davranması beklenecektir.

Planlama kurumunun en önemli aktörleri olan plancılar, bu süreç içinde aldıkları tüm yaralara rağmen, bu tür bir toparlanma sürecinde çok önemli görevlerle karşı karşıyadır. Gerek serbest, gerekse kamu sektöründe çalışan plancılar; daha yaşanılır, hakça ve insanca yaşama olanak veren kentlerin yaratılmasında ve bunu sağlamada önemli bir araç olan planlama kurumuna sahip çıkma konusunda, kendi dar konularından ötesini gözetken bir anlayışı geliştirmek zorundadır. Bu tür bir bakış açısı, sadece kentlerin dışlanan kesimlerini savunmak anlamına gelmeyecek, aynı zamanda plansızlığın bir strateji olduğu anlayışı içinde dışlanan plancıların kendileri açısından da önemli bir açılım yaratabilecektir.

Odamız, kentsel sorunların ardında yatan gerçekleri saptamak, mesleki açıdan gerekli dersleri çıkartmak, geri dönüşü mümkün olamayacak uygulama, tahribat ve kayıplara karşı alınacak

Odamızca, amaç ve hedeflerimiz doğrultusunda gerçekleştirilecek etkinlikler; seçme, geliştirme ve işleyiş açılarından/aşamalarında birimlerimiz aracılığı ile örgütlenen üye katılımı ve katkısını temel almaktadır. Bunlar arasında özellikle izleme, görüş geliştirme, raporlama, hatta müdahale açısından özel bir aşamayı oluşturan itiraz ve dava süreçlerinin de katılım ve katkıya açık olmasını kolaylaştıracak yöntemlere gereksinim vardır. Çalışma grupları ve komisyonların hızını artıracak bir yöntem olarak Odamızın internet sitesi üzerinden forum gruplarının oluşturulması ve çalıştırılması sağlanacaktır.

Odamızın kurumsal yapısı için belirleyici unsurlardan olan istihdam ve personel politikaları da gözden geçirilmelidir. Oda tarihinde ilk kez profesyonel genel sekreter ve en çok sayıda şehir plancısı ile çalışan bir Yönetim Kurulu olarak, artan kadrolarda şehir plancısı istihdamına verilen önem kadar, hesap verebilirlik ilkesi gereği, bu kadroları dolduran plancıların niteliğine ve verimliliğine de hassasiyet gösterilecektir.

Şubeler-Temsilcilikler-Mesleki Denetim Görevlilikleri

Üyelerimizle ilişkilerin geliştirilmesi, mesleki gündemlerin paylaşılması, sahiplenilmesi, ortak amaçlar etrafında yoğunlaşan çalışmalarla katılım ve katkının artırılması için şubeler, temsilcilikler ve mesleki denetim görevliliklerinden oluşan örgüt birimlerimize önemli sorumluluklar ve görevler düşmekte, bunların yerine getirilebilmesi ve benimsenip içselleştirilebilmesi için sözkonusu birimlerin etkileşmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir.

Odamızın görev ve sorumluluklarını gerekli hız, verimlilik ve etkinlikte yerine getirebilmesi konusunda, örgüt birimlerimizin örgütlenme ve işbölümü yöntemleri her dönem gözden geçirilmelidir. Yönetimimiz, son dönemlerde olduğu gibi bu dönem de örgüt birimlerimiz arasında yalnızca dikey değil, yatay örgütlenme ve işbölümünü önemsemektedir. Odamızın yerine getirmesi gereken görev ve sorumlulukların tüm birimlerce yerine getirilebilmesi/paylaşılması anlamına geldiğini ve bunun ön koşulunun, yetki ve yetkinliğin de tüm birimlere yaygınlaştırılması olduğunu kabul etmektedir. Örgüt kültürünün bu paylaşım ve sahiplenme ile gelişeceği kabulü ile karar süreçlerinin birimler arasında sürekli iletişim ve görüş alış-verişi üzerine kurgulanması gerekmektedir.

Temsilcilikler ve Şubelerin ilişkilerini arttırarak Genel Merkez ve birimler arasındaki tekli bağlantıyı, çoklu bağlantılar ile güçlendirmek üzere geçen dönem başlatılan, ilk kademe olarak etki alanı içinde Şubeler ile Temsilciliklerin ilişkilendirilmesi uygulaması devam edecektir. Bu uygulama ile, örgüt birimlerimizin görüş, değerlendirme ve önerilerinin geri besleme süreçlerinde olgunlaşan, etkileşerek biriken bir akış izlemesi hedeflenmektedir. Diğer yandan Şubelerin bağımsız programlarının, farklı Şubelerin ortak program ve çalışmaları ile gelişeceği, Şubelerin farklı deneyimlerinin birbirine aktarımı ile zenginleşeceği düşünülmekte, Oda görüşlerinin farklı Şubelerin ortak çalışması ve etkileşimiyle elde edilmesine özen gösterilmektedir. Benzer biçimde Odamızın çalışma programına aldığı çeşitli etkinliklerin, çalışma grupları ve komisyonların sekreteryaşının farklı Şubelerce yürütülmesi uygulamasına devam edilecektir.

Şube ve Temsilciliklerin gerek yerelde gerekse örgüt bütününde bu yöntemler çerçevesinde üstlenecekleri tüm çalışmalar için iletişim ve etkileşimi arttıracak yol ve yöntemler araştırılacak, bu konuda mevcut mekansal ve teknik altyapı, olanaklar ölçüsünde geliştirilecektir. Bu konular-

Serbest çalışan üyelerimizin faaliyetleri üzerinde, Odamızın son 10 yıl içinde kurumlaştırdığı büro tescili ve mesleki denetim uygulamaları, “meslektaşlar arası dayanışma yoluyla meslek uygulamasının belli bir standarda erişmesi” amacıyla yapılmakta, bu denetim sürecini gerektirdiğinde, Plan İnceleme Kurulları tamamlamaktadır. Kapsayıcılığı konusunda çeşitli tartışmalar süren bu alanda, yönetmeliklerimizde tanımlandığı ve yaygın olarak bilindiği şekliyle “içerik denetimi” uygulamasına geçilmesi tartışılmalı, meslek alanımızda, eğitim aşamasından başlayarak, mesleğin tüm icra biçimlerini ve alanlarını da kapsayacak şekilde “Meslek Ahlakı Kuralları”nın belirlenmesine uzanan süreç tariflenmelidir.

Diğer Örgüt, Kurum ve Kuruluşlarla İlişkiler

Odamız, her dönem olduğu gibi, TMMOB, bağlı odalar, ilgili tüm demokratik kitle ve sivil toplum örgütleri, kamu kurum ve kuruluşları, yerel ve merkezi yönetim birimleri, üniversiteler ve uluslararası planlama örgütleri ile ilişki, iletişim, ortak/paydaş tutum ve etkinliklerini sürdürecektir, bu konuda kurumsal amaç, hedef ve beklentileri belirleyici olacaktır.

İlişki ve iletişim konusunda başlıca öncelik verilen kurum olarak TMMOB, meslek alanımızın da içinde yer aldığı bir mühendislik-mimarlık meslekler platformu olarak kavranmaktadır. Bu platform, bir yandan mesleki-politik mücadele alanları ile özlük ve demokratik haklarımızın savunulması bakımından vazgeçilmez bir dayanışma ortamı sağlarken, diğer yandan da meslek alanımıza yönelik sorun ve çıkmazların aşılmasında örgütlü ve bütünlüklü bir mücadelenin en önemli halkalarından birini oluşturmaktadır.

TMMOB İİ ve İlçe Koordinasyon Kurullarının (İKK), yerel kentsel mücadelenin örgütsel alanı olması için çaba gösterilecektir. İKK’larda etkin bir biçimde görev-sorumluluk alınacak, kentsel-yerel sorunların çözümünde kamu kurumu niteliğinde meslek odası olma bilinç ve sorumluluğu, birlik örgütlülüğünde etkinleştirilip geliştirilecektir. Ancak, İKK’larda yer alan diğer Oda birimlerinin de, meslek odalarının uzmanlık konularını esas alan bir işbölümünü dikkate alması vazgeçilmez bir koşul olarak kabul edilmektedir.

Odamızın örgütlülük düzeyinin yükseltilmesine dönük kurumlaşma çabalarının daha demokratik bir içerikle ivmesinin artırılması ve örgütsel enerjinin dışa dönük gündem belirleyici bir niteliğe eriştirilmesi temel amaç olacaktır. Türkiye’de ciddi ölçüde karar mekanizmalarının “plansızlaştırma” ve “günübirlik” karar üretme baskılarının yoğunlaştığı bu süreçte, demokratik kitle örgütü olarak Odamız, her türlü toplumsal ve mesleki gündem karşısında gücünü üyelerinden, mensubu olduğu TMMOB topluluğundan ve dayanışma içinde olduğu diğer demokratik kitle ve sivil toplum örgütlerinden alacaktır. Bu kapsamda, diğer meslek odaları, demokratik kitle örgütleri ve sivil toplum örgütleri ile, meslek alanımız ve ülke sorunlarını değerlendirme biçimlerimizin ortaklaşması halinde güç birliği yaparak, sorunların aşılabılmesinde sinerji yaratılmasına da özel bir gayret gösterilecektir.

Ülkemizin ve planlama kurumunun içinde bulunduğu sorun ve krizlerin yoğunlaştığı bu dönemde, Odamızın görev ve sorumlulukları da alışlageldiğinden daha yoğun ve karmaşık süreçler dahilinde yerine getirilebilmektedir. Bu kapsamda, Odamızca yürütülecek çalışmaların kapsam ve boyutlarının çeşitlenmesi gerekmektedir. Birçok yasama çalışmasının yapılmakta olduğu bu süreçte,

ECTP ortamında sürdürülen Avrupa ülkelerindeki şehir planlama meslek örgütleriyle ilişkiler, meslek alanımız ve Odamız açısından yeni perspektifler açma potansiyeline sahip bulunmakta ve bu kapsamdaki uluslararası ilişkilerde Odamız daha fazla katılım ve katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Amaçlar-Hedefler-Eylemler

Yönetim Kurulumuz çalışma dönemi boyunca kurumsal, meslek-toplum alanı ve meslektaşlar ile ilgili bir dizi stratejik amaç doğrultusunda bir dizi stratejik hedef belirlemiş ve bunlara ulaşmak için yine bir dizi eylem planlamıştır. Tüm bu amaç ve hedeflerin etkinliği; uygulama aşamasında yaşanacak eksiklik ve sorunlar bağlamında kendini yenileyebilmesi; her bir amaç ve hedef bağlamında gerçekleştirilecek iş ve eylemlerin hayata geçmesi süreçlerinin de tasarlanması ve yönetimi, esnek bir yaklaşım ile ve düzenleme, yürütme, denetleme sorumlularının, zamanlamasının ve maliyetleri/bütçesi ile kaynaklarının süreç içinde belirlenmesi yoluyla sağlanacaktır.

Amaç 1.: Kurumsallaşmayı ve örgütlenmeyi geliştirmek.

Hedef 1.1.: Genel Merkezin eşgüdüm ve denetim işlevlerine ağırlık kazandırmak, faaliyet hızını ve şeffaflığını arttırmak.

Hedef 1.2.: Şube, Temsilcilik, Mesleki Denetim Görevlilikleri ve Üye gibi örgüt birimlerinin yaygın biçimde etkinliğini sağlamak, kurumsallaşma düzeyini yükseltmek ve kurumsal üretim kapasitesini geliştirmek.

Eylemler:

Üye sayısını arttıracak yöntemler geliştirilmesi

Oda bütçesi genelinde ve etkinlikler özelinde, kaynakların geliştirilmesi için arayışların sürdürülmesi

İletişim ve bilişim altyapısını güçlendirecek teknik yatırım ve yöntem-model çalışmaları yapılması

Kayıt, tescil, ödent, mesleki denetim vb hizmet işlemleri ile üye verileri takibi için zaman ve emek tasarrufu sağlayacak sistem çalışmaları yapılması

Örgüt birimlerinin mevcut profillerini, Oda hizmetlerini yerine getirme süreçlerini değerlendirmeye ve denetlemeye yönelik çalışmalar yapılması

Şubeler başta olmak üzere örgüt birimlerinin periyodik takip ve performans denetimlerinin ilerleme raporları ile izlenerek örgütün çalışma performansını arttıracak uygulamalar yapılması

Örgüt birimlerinin işleyişi, mali işleyiş ve yayın konuları ile personel görev tanımlarını içeren "Yönergeler" in den geçen dönem hazırlanmış olanların gözden geçirilerek eksiklerinin giderilmesi, hazırlanmamış olanların tamamlanması

Periyodik örgüt toplantıları, İl ve İşyeri Temsilcilikleri seçimli toplantıları ile başlatılan örgüt içi değerlendirme ve düzenlemelerin, örgüt içi eğitim seminerleri ve üye-ön üye ortak projeleri ile devam ettirilmesi

Genel Merkezde örgüt belleğini, Şubelerde kent belleğini oluşturmaya yönelik çalışmalar geliştirilmesi

KURUMSAL VE MESLEKİ GELİŞİM İÇİN HİZMET ALTYAPISI GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI

Oda Bilgi Sistemi (OBS)

Kurumsallaşmamız ve örgütlenmemizin güçlendirilmesi ile ilgili hedeflerimiz için insan kaynaklarımızı, mekan olanaklarımızı ve teknik donanımımızı geliştirmeye, güçlendirmeye devam etmemiz gerekmektedir. Bu kapsamda, Odamızın üyeler ve bürolar ile ilgili veritabanı ve bunu düzenleyen yazılım altyapısının gereksinimlere yanıt verebilecek, örgüt birimleri arasında paylaşılabilir olabilecek ve dolayısıyla işlemleri hızlandıracak bir açılım sunabilecek, kayıtları, şube ve temsilciliklerimizden gelen bilgileri birleştirebilecek, her tür sorgulamaya olanak sunabilecek biçimde geçtiğimiz dönem hazırlıkları tamamlanan Oda Bilgi Sistemi bünyesinde yenilenmesi ardından, bu dönemde tüm birimlerimizce kullanılabilir hale getirilmesi hedeflenmektedir. Odamızca verilen tescil ve mesleki denetim hizmetinin etkinliğini arttırmanın, üyelerimize kolaylıklar sağlamanın, bu hizmet kayıtlarından oluşan envanteri işleyip yorumlayarak meslek alanımızla ilgili yeni bilgi ve değerlendirmelere ulaşmanın yolu, yaygın olarak verilen sözkonusu hizmeti standartlaştırmak ve eşgüdümünü sağlamaktan geçmektedir. Genel Merkezimizde kullanılmaya başlayan sistemin Şubelerce de internet üzerinden kullanılabilmesi için Odamıza ait bir servis sağlama sistemi (server) kurulmuştur. Şubelerde verilecek hizmet içi eğitim sonrası, yaygın kullanıma geçilebilecektir.

Kütüphane ve Bilgi-Belge Sistemi

Odamızın teknik altyapısının geliştirilmesinin önemli bir hedef olarak tanımlanması üzerine, Kütüphanenin yeniden düzenlenmesi, yayın kayıtlarının bilgisayar ortamına aktarılarak bir kütüphanecilik yazılımında tutulması ve kullanıma açılması konusunda bir dizi çalışma geçtiğimiz dönem tamamlanmıştır. Bu dönemde Odamız Kütüphanesinin meslek alanımıza özgü bilgi ve belgeleri içeren bir ağırlık kazanmasının, standart bir kütüphane işlevinin ötesinde uzmanlaşmasının, ileri aşamalarda internet ortamında kapsamından bilgi edinilebilmesinin altyapısı hazırlanacaktır.

EĞİTİM KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR, ÖĞRENCİ VE EĞİTİM KURUMLARI İLE İLİŞKİLER-ÇALIŞMALAR

Odamızın meslek alanı ve meslektaşın gelişimine ilişkin sorumluluklarının eylem alanı, yalnızca mesleki eğitim sonrasını değil, mesleki eğitim aşamasını da kapsamaktadır. Hatta bu iki eylem alanının yöntem ve program açılarından karşılıklı belirleyici bir ilişkisi vardır ve Oda, eğitim alanı ile meslek alanının kavuşmasını yönlendiren bir konum üstlenmektedir. Şehir plancılarının eğitiminden kaynaklı eksiklikleri telafi etmek üzere hazırladığımız meslek içi eğitim programları, Odamızın acil müdahale alanlarını oluşturmaktadır. Ancak diğer yandan, bu eksiklikleri ortaya çıkartan iş piyasası ihtiyaçlarını mesleki hedef ve ilkelerimiz açısından sorgulamak veya şehir planıcısı yetiştiren bölümlerin programındaki eksikliklerin giderilmesi için gerekli girişimleri yapmak da Odamızın görevleri olacaktır. Ayrıca, bölümlerin uyguladıkları programın başarı ölçütlerini oluşturan mezun profili ve performansı konusunda Odamız kayıt ve değerlendirmeleri kaynaklık

SEM

Odamızın mesleki eğitim sonrası sorumlulukları kapsamında, meslek içi eğitim faaliyetlerini kurumsal bir yapıya kavuşturmak üzere geçen dönem kurduğu Sürekli Eğitim Merkezi (SEM) bünyesinde, şehir plancılarının yeteneklerinin yeniden yapılandırılması, yetkin, yeterli veya uzman nitelikler kazandırılması, bunların eksikliğinden kaynaklı işsizliği azaltmak, istihdam oranını yükseltmek ve istihdam sürekliliği konusundaki riskleri gidermek amaçlarıyla, şehir plancısı yetiştiren bölümlerin programında, değişen iş piyasasının ihtiyaçları karşısında yetersiz kalan nitelikleri telafi etmek üzere meslek içi eğitim programları yürütülmeye devam edecektir.

Bunun yanı sıra Merkezde, sürekli mesleki gelişim için gerekli dersler, kurslar, seminerler, atölyeler, konferanslar vb düzenlenerek, meslek alanımızda öncelikle odaklanılması gerekli konularda bilgilendirme, iletişim, araştırma, görüş geliştirme etkinliklerinin ortamı geliştirilecektir. Tüm bu etkinliklerin sonuç ürünlerinin belgelenmesine, yayınlanmasına özen gösterilecek, elde edilecek birikimin kurumsal yapı içinde, toplumsal hizmet düzleminde ve zamansal boyutta aktarımı sağlanacaktır. Böylece Eğitim Merkezinin öncelikle Mesleki Gelişim Merkezine dönüşmesi ve Şehircilik Araştırmaları Enstitüsünün/Merkezinin altyapısını oluşturması beklenmektedir.

Enstitü

Odamız 23. Olağan Genel Kurulu kararının ardından TMMOB'a iletilen ve TMMOB 38. Olağan Genel Kurulunda kabul edilerek hazırlık çalışmalarını yürütmek üzere yine üyelerimizden oluşan bir grubun görevlendirildiği Kentsel Araştırmalar Enstitüsü hakkındaki gelişmeler, Birlik ve bağlı Odalara önemli katkılar sağlayacak bir bilgi belge merkezi kurulmasının yanı sıra, araştırma yapan üyelerimizin mali kaynak gereksinimlerini karşılayacak bir örgütlenme olanağı sağlaması ve örgütümüzün bu tür bir bilimsel üretim çatısı ile toplumsal bir görevi daha yerine getirmesi açılarından önemle takip edilmiştir.

Enstitünün kuruluşuna ilişkin TMMOB tarafından yapılan çalışmaların tamamlanamayacağı yönünde oluşan endişeler üzerine, konunun önemi doğrultusunda, çalışmaların Oda bünyesinde sürdürülmesine, Kuruluş Sözleşmesi ve İşleyiş Yönetmeliği ile etkinlik kapsamı ve programının hazırlanmasına ilişkin 24. Olağan Genel Kurul kararı alınmıştır.

Sürekli Eğitim Merkezinin dersler, kurslar, seminerler, atölyeler, konferanslar ve tüm bunların sonuç ürünlerinden, yayınlarından oluşacak birikimini taşımak/aktarmak suretiyle bu dönem kuracağı Şehircilik Araştırmaları Enstitüsü/Merkezi öncelikle, meslek alanında örgütlü çalışmaların bilgi-belge merkezi işlevini üstlenecek, diğer yandan araştırma faaliyetlerini kolaylaştıran, araştırmacılarla, bunlara destek ve kaynak sağlayan taraflar arasında koordinasyon kuran bir merkez olacaktır.

Etkinlikler

Dünya Şehircilik Günü geçmiş dönemlerde olduğu gibi Odamız açısından temel ve vazgeçilmez niteliğini korumaktadır. Bu çalışma süresince, 6. Şehircilik Kongresi (30. Dünya Şehircilik Günü) ve 31. Dünya Şehircilik Kolokyumu gerçekleştirilecektir. Kongre ve kolokyumun üyelerimizin planlama çalışmalarını verimli ve etkin biçimde paylaşmalarını sağlaması, meslek alanımızı ve toplumsal değerlerimizi geliştirmesi, şehircilik bilimine katkı sunması hedeflenmektedir.

Bilindiği gibi 1986 yılında yayınına başlanan Planlama Dergisi 2001 yılından başlayarak yılda 4 sayının düzenli olarak çıkartılması hedefi sağlanmıştır. Düzenli olarak yayınlanmasının yanında, derginin içerik ve teknik anlamda çok daha zengin, gelişmiş ve yenilenmiş olduğu görülmektedir. Buradan hareketle derginin sürekliliği, dosya konularının önceden belirlendiği ve duyurulduğu bir yöntem ile yayın hayatına devam etmesi önemsenmektedir. Buna bağlı olarak Oda Yayın Kurulu'nun Oda örgütlülüğüne yayılması amacı ile her şubemizden önerilen bir kişinin Oda Yayın Kurulu'nda aktif olarak görev alması beklenmektedir.

Haber Bültenimizin düzenli olarak yayınlanması, şubelerden gelen haberler ve temsilcilerimizin bağlı oldukları şubelere çalışmalarını Haber Bülteni'nde yer almak üzere sunmaları yolu ile zengin ve daha geniş tabanlı bir yayın organına dönüşmesi hedeflenmektedir.

Öte yandan, internet üzerinden haberleşmenin hızı ve gerekliliği karşısında Odamız web sayfası ve iletişim grubunun güncellenmesi ve geliştirilmesi için bir dizi çalışma yapılacak olup, bu dönemde Odamız web sayfasında Üyelerimizin güncel konularda bilgi alışverişinde bulunmaları ve bir tartışma zemininde biraraya gelmeleri adına forum bölümümüzün kurulması sağlanacaktır. Aynı zamanda web sayfasının gündemi takip eder biçimde güncellendiği ve meslek alanımızı ilgilendiren konularda Üyelerimize veri sunulan bir biçimde çalışması hedeflenmektedir.

Bunun yanında, Odamız 23. Dönem Olağan Genel Kurulu'nda karara bağlanan Oda Yayın Faaliyetlerinin amaçlarını, çalışma biçimi ve yetkilerini, yayınların niteliği ve çeşitliliğini, yayınlanacak eserlerde aranacak nitelikleri, tasarım ve formatlarını ve mali boyutlarını tüm süreli ve süresiz yayınların oluşturulmasında geçerli olacak şekilde belli ilke ve esaslara bağlı olarak uygulamaları düzenleyici bir 'Yayın Yönergesi' hazırlanması sağlanacaktır.

Diğer taraftan, mevcut kütüphanemizin geliştirilmesi, yeni yayın alımları ile zenginleştirilmesi, kütüphane içinde aramanın internet üzerinden yapılmasının sağlanması ve şubelerimizin kendi mekanlarında kütüphane kurma çalışmaları desteklenecektir. Kütüphanenin yanı sıra, bir dokümantasyon ve arşiv merkezi kurma faaliyeti çalışma gündemimiz içindedir.

Odamızın yayın faaliyetlerinin bir bölümünü de süresiz yayınlar oluşturmaktadır. Bu kapsamda, düzenleyeceğimiz etkinliklerin kitapları, meslek alanımızı düzenleyen kanun yönetmelik vb belgelere yer vereceğimiz el kitabı niteliğinde bir Mevzuat Kitapçığı, yeni mezun meslektaşlarımızı bilgilendirecek, değişik meslek kesimlerine ve topluma mesleğimizi tanıtabilecek bir Oda Tanıtım Kitapçığı, toplumsal boyutları gereği kent ve planlama ile ilgili konulara üniversite eğitimi öncesi tanışıklık kazandırmak ve kentlilik bilincini geliştirmeye katkıda bulunmak üzere hazırlıkları başlatılacak Orta Öğretime yönelik bir Şehircilik Ders Kitabı, meslektaşlarımızın görev aldıkları bilirkişilik alanında meslek içi eğitim-gelişim ve deneyim paylaşımı hedeflerine yönelik birer Bilirkişi Eğitim ve Deneyim Kitabı ve yine meslektaşlarımızın deneyimlerini paylaşmak ve belgelemek üzere bir sözlü tarih çalışması ve bu çalışmanın sonuçlarını kapsayacak bir Sözlü Tarih Kitabı yayınlanması hedeflenmektedir.

Odamızın tüm faaliyetleri ve etkinliklerine gerek katılımı arttırmak gerekse sonuçlarını paylaşmak anlamında tüm iletişim kanallarından yararlanılması hedeflenmekte, amaç ve kaygılarımızı kamuoyuna aktarmak konusunda basın ilişkilerine özel önem verilmektedir. Tüm faaliyetlerimizin ve

ve teknik altyapıları ile personel istihdam ihtiyaçlarının giderilmesi geçen dönem sağlanmıştır. Bütçe olanaklarımızın konuyu topyekün ele almak için yeterli olgunluğa eriştiği görüldüğünde, bu olanaktan tüm şube birimlerimizin aynı zaman aralığında ve etkinlikleri oranında faydalandırılması ilke olarak benimsenmiştir. Şubelerin özgün koşulları, zamanlama ve şubeler arası dengeler çerçevesinde yapılan değerlendirmeler ışığında dışardan sağlanan mal ve hizmet alımlarına yönelik usuller uyarınca alımlar gerçekleştirilmiştir. Yönetim Kurulumuz bu dönem de, sözkonusu harcama dağılımını, “örgütsel kapasitenin artırılması ve etkinleştirilmesi” hedefinden sapmaksızın ve dengeli programlar çerçevesinde gerçekleştirecektir. Bu kapsamda Şube profillerinin gerektirdiği giderler anlamında, Şubelerin ve genel merkezin büyüklük ve gereksinimleri bağlamına ve tüm bu ilkeleri bir bütün olarak tanımlayan “Mali İşler Yönergesi”nin gereklerine oturacak bir ekonomik denge sürdürülecektir. TMMOB Mali İşler Yönetmeliği ile Odamız Şube İşleyiş ve Mali İşleyiş Yönergeleri uyarınca Odamız Genel Merkezi ve Şube kasalarında tutulacak azami nakit miktarlar (kasa limitleri) yıllık olarak gözden geçirilerek güncellenmeye devam edecektir.

Örgüt birimlerimizin mali işleyişimizi içselleştirmesi önemsenmektedir. Bu nedenle, mesleki denetim ve tescil işlemleri ile ilgili olarak, meslek denetim görevlileri ile oda birimlerimizde çalışanlarımıza yönelik verilen hizmet içi eğitim seminerlerinde mali işleyişimiz ve uygulamalarımız da anlatılmaya devam edecektir.

Odamızın kurumsal yapısının sağlıklı ve sürdürülebilir gelişiminin kaçınılmaz gereği olarak geçen dönem hazırlanan yönergelerimiz arasında Mali İşleyiş Yönergesi tüm Oda örgütünün mali görev ve sorumlulukları ile, iş ve işleyişini eşgüdüm içerisinde yürütmek amacıyla yürürlüğe konulmuştu. Bu yönerge kapsamında; Oda Yönetim Kurulu, Şube Yönetim Kurulları, Temsilcilikler ve Mesleki Denetim Görevlilerince yürütülecek mali işlemlerin, ilgili mevzuat, Oda Tüzesi ve Oda Genel Kurulu’na belirlenecek esaslara göre yürütülmesine dair usul, şart ve kurallar bütünü tanımlanmıştı. Bu dönem sözkonusu Yönerge, örgüt gereksinimleri doğrultusunda gözden geçirilecek, varsa eksiklikleri giderilecektir.

Odamız bünyesinde herhangi bir iktisadi işletme faaliyeti bulunmamasından dolayı, TMMOB ve bağlı Odalar sayman ve mali müşavirlerinin katılımı ile yapılan toplantılarda yapılan değerlendirmeler ve alınan kararlar doğrultusunda, katma değer ve kurumlar vergisi mükellefiyetlikleri, vergi dairesine yapılan başvuru sonucunda geçen dönem kaldırılmıştı. Odamızın mali işleyişini kolaylaştıracak, gereksiz kırtasiye yüklerini azaltacak girişimler, TMMOB ve bağlı Odaların ortak kararları ve desteği doğrultusunda yapılmaya devam edecektir.

TMMOB Şehir Plancıları Odası 24. Dönem Yönetim Kurulu, yukarıda sıralanan genel ilke ve esaslar doğrultusunda, bu program kapsamında, tüm örgütü ve üyeleri ile birlikte üretme yaklaşımıyla, kendisini aşacağı bir dönem, daha yaşanabilir bir Türkiye ve dünya umuduyla çalışmalarını kararlılık ve özenle sürdürmeye devam edecektir. Bu çalışmalarını gerçekleştirme olanağını sağlayacak ve katkılarını esirgemeyecek üyelerimize, bu çalışmalarını birlikte gerçekleştireceğimiz tüm şube yöneticilerimize, temsilcilerimize, mesleki denetim görevlilerimize ve Odamız çalışanlarına şimdiden teşekkürlerimizi sunarız.

TMMOB Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu

örgütlenme ve kurumsallaşma

Odamızın önümüzdeki dönemde yapacağı etkinlikler, meslek içi eğitimler ve komisyon çalışmalarına değinildi, öncelikle Odamızın en büyük etkinliği olan 31. Dünya Şehircilik Günü kapsamında bu dönem içinde yapılan çalışmalar olan birinci ve ikinci Düzenleme Kurulu Toplantıları kısaca özetlendi ve etkinliğin ev sahibi üniversitesi ODTÜ Kentsel Politika Planlama ve Yerel Yönetimler Ana Bilim Dalı ile birlikte yürütülen çalışmalar ve Kolokyum'un ana teması olan "Planlama Meslek Alanı Geçmişten, Geleceğe..." çerçevesinde gerçekleştirilen ve Kolokyuma kadar gerçekleştirilecek olan atölye çalışmaları aktarıldı, şube ve temsilcilik çalışmaları sunuldu ve görüşler ifade edildi, odanın mali yapısına ilişkin veriler ve buna ilişkin genel değerlendirme yapıldı.

DANIŞMA KURULLARI

24 Mayıs 2006 tarihinde Odamız Genel Merkezi'nde I. Danışma Kurulu toplantımızı gerçekleştirdik. Danışma Kurulumuz 25- 28 Mayıs 2006 tarihleri arasında gerçekleştirilen TMMOB 39. Olağan Genel Kurulu sürecine yönelik Odamız değerlendirmelerinin yapılması gündemi ile toplandı. TMMOB Genel Kurulu'na Odamız gündeminden taşınması gerekli konular ile Genel Kurul'da Odamızın tavrı ve duruşunun belirlenmesi ve bunun dışında yeni dönem çalışma programının taslağının oluşturulması gündemleri görüşüldü.

24. Dönem II. Danışma Kurulu toplantısı 14 Ekim TMMOB Mitingi ardından Genel Merkezimizde yapıldı. Danışma Kurulu'na Erdal Kurttaş, Özlem Çelik, Nalan Güzeldere, Cüneyt Erginkaya, Vildan Kumbasar, Funda Erkal, Tayfun Kahraman, Buğra Gökçe, Nevzat Can, Hayriye Çelik, Binali Tercan, Hakan Küçükklıç, Tarık Şengül, Bülent Tanık, Tolga Çilingir, Necati Uyar, Özgür Şahan Özer, Ulaş B. Çetinkaya, Yaser Gündüz, İbrahim Gündoğdu, Çiğdem Ünal, Aynur Yasemin Çakır, İlknur Urkun Bowe, S. Zafer Şahin, A. Cenap Yoloğlu, Osman Balaban, Cemil Çelik, Gülşen Tekin, S. Gökçen Kunter, Mehmet Akyürek, Özgür Korkmaz katıldı. Danışma Kurulumuzun gündemleri; TMMOB Mitingi ve Genel Merkez ve Şubelerimizin Çalışma Programlarıydı. Öncelikle, daha önceki yıllara göre Odamız üyelerince daha yoğun bir katılımın sağlandığı miting üzerinde duruldu ve önümüzdeki yıllarda bu sayının artırılması için ne gibi çalışmalar yapılabileceği tartışıldı.

Üyelerimizin yanında kentsel dönüşüm projelerinin mağdurları olan Dikmen Vadisi, Altındağ ve Ege Mahallesi halkı ile beraber yürünmesinin önemine değinildi ve toplumsal alan ve olaylarla buluşulmasının gerekliliği üzerinde duruldu. Bu çerçevede yapılması olası etkinlikler, Odamız Yönetim Kurulunun faaliyetlerinin değerlendirilmesi gündemi ile birlikte ele alındı.

basın açıklamaları aktarıldı. Odamız Şehircilik Araştırma ve Eğitim Merkezi Yönergesine yönelik yapılan çalışmalar, süreç ile Yönerge'nin içeriği üzerinde duruldu. Sürekli Eğitim Merkezi kapsamında gerçekleştirilen meslek içi eğitim konularına da değinildi. Daha sonra gündem maddelerine geçildi.

Danışma Kurulu'nda gündeme gelen konulardan biri meslek alanımız ile ilgili yetkinlik, yeterlilik oldu. TMMOB'nin düzenlediği Yönetmelik uyarınca odalara kendi uzmanlık alanlarını belirlemesi ve bunu Yönetmelik olarak yayımlaması hususunda yetkiler verdiği, meslek alanımızla ilgili uzmanlıkların belirlenmesi, belge verilmesi konularının tartışılmaya başlanması gerektiği üzerine görüşler aktarıldı.

Bazı odaların kendi uzmanlık alanlarına yönelik düzenleme yapmaları durumunda Oda olarak savunmacı pozisyonunda kaldığımız, diğer mesleklerin mesleğimizle ilgili ifadelerini değiştirmek yönünde çaba harcadığımız, uzlaşmak zorunda kaldığımız halbuki Oda olarak şehir plancılarının meslek alanını en geniş anlamda tanımlayacak düzenlemeler yapılması gerektiği yönünde görüşler öne sürüldü. Bu düzenlemelerde uzmanlaşmaya gidilmemesi, belge verilmemesi gerektiği belirtildi. Meslek alanımızdaki kavramların altının doldurulması, ifade edilmesi, bunu yaparken konunun uzmanları, serbest çalışan şehir plancılar, üniversitede görev alan şehir plancılar ile kamuda çalışan şehir plancıların bir araya gelerek tartışması gerektiği vurgulandı. Bu durumda ancak ön plana çıkabileceğimiz belirtildi.

Yetkin mühendisliğin TMMOB ortamında tartışıldığı, mühendisler arasından tecrübeli olanların belgelenmesi anlamına geldiği, iş yapacak meslektaşların sayısının en aza indirilmesi sonucunu doğurduğu, mesleğe yeni girenlerin sınırlandırıldığı ifade edildi. Şehir plancıları içinde yeterlilik belgesi nedeni ile sınırlamalar olduğu, bunun rahatsızlık yarattığı, bunun üzerine belgeleme ve uzmanlık konusunda dikkatli olunması gerektiği ifade edildi. Bazı çalışma alanlarında belgesi olmayanlara planlama işinin yaptırılmamasının yeterlilik ve kamu ihale mevzuatı yanısıra yeni sınırlamalar getireceği yönünde endişeler aktarıldı. Uzmanlık konusunun böyle bir yönelişe gidilmesi konusunda uyarılar dile getirildi. İhale mevzuatı uyarınca plancılardan bazı belgeler istenmesi halinde Odanın uzmanlık olarak vermemesi durumunda bile bu belgelerin uygulamada sorunlara yol açacağı belirtildi. Alınan eğitim programında değişikliklere gidilmesi gerektiği yönünde görüşler öne sürüldü. Belge verilmesi yanısıra bu belgenin kimler tarafından nasıl verileceği yönünde de tartışmalar yaşanacağı, sınav yapılmasının sorunlara yol açacağı ifade edildi. Bazı üniversitelerin eğitim konusunda yeterli olmadığı, üniversitelerde eğitimin kalitesinin artırılması, mezun olanların becerisinin artırılması gerektiği ancak belgelendirme sürecine gidilmemesi gerektiği belirtildi.

Plancıların istemediği halde kendileri üzerinde hiyerarşi tanımlandığı, belgeleme ile birlikte yeni hiyerarşilerin kendimiz tarafından yaratılmasının gündeme gelebileceği ifade edildi.

Diğer taraftan meslek açısından bakıldığında mesleği yerine getiren plancıların eğitimsizlik ve etik ile ilgili sorunlar yaşadığı, yetkinlik ve yeterlilik tartışmalarının bu tartışmaların hangi boyutunda olduğu, olağanüstü genel kurul ortamında bu konuların daha geniş etraflı tartışılması gerektiği söylendi.

YÖNETİM KURULU TOPLANTILARI

Odamızın yeni dönem çalışma hedeflerinden biri de Genel Merkez-Şube-Temsilcilik iletişiminin artırılması idi. Bu hedef doğrultusunda benimsenen yöntemlerden biri de Şube Başkanlıkları ile ortak toplantılar yapılması idi. İlk ortak toplantı 20 Haziran 2006 tarihinde Ankara Şubemiz ile Ankara Olgunlar Sokak'taki Şube mekanında gerçekleştirildi. İzmir Şube ile birlikte özellikle expo konusunda bir araya gelindi ve konu detayları ile görüşüldü ve yapılması gereken konulara değinildi.

MERKEZ YÖNERGESİ

TMMOB Şehir Plancıları Odası 24. Olağan Genel Kurulu'nda görüşülen ve kabul edilen "Şehircilik, Politika Geliştirme, Eğitim ve Araştırma Enstitüsü Komisyonu Raporu" ile oda bünyesinde "Şehircilik Enstitüsü" kurulması kararlaştırılmıştı. Bu amaçla Oda Bünyesinde oluşturulan ve Melih Ersoy, Tarık Şengül, Remzi Sönmez, Nevzat Uğurel, Nevzat Can, Osman Balaban, Belma Babacan, Yaser Gündüz ve Fikret Zorlu'dan oluşan Komisyon, çalışmalarını tamamlayarak "Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Şehir Plancıları Odası Şehircilik Araştırma ve Eğitim Merkezi Yönergesi"ni hazırlamıştır. Şubelerden alınan görüşler doğrultusunda son düzenlemeleri yapılan Yönerge, Yönetim Kurulu'nun 13.03.2007 tarih ve 24/50 sayılı toplantısında görüşülerek kabul edilmiştir. Yönerge Kabul edilen hali ile aşağıda verilmektedir.

"TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ ŞEHİR PLANCILARI ODASI ŞEHİRCİLİK ARAŞTIRMA VE EĞİTİM MERKEZİ YÖNERGESİ"

Amaç

Madde 1. Bu Yönergenin amacı, şehircilik, yerleşmeler ve planlama alanlarında kamu yararı merkezli kentsel gelişme modelleri ve yerel yönetim yapısının oluşturulmasına yönelik araştırma yapmak, kavram ve politika önerileri geliştirmek, üyelerinin yetkinliğine katkıda bulunacak eğitim, seminer ve benzeri etkinlikler düzenlemek için kurulacak Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Şehir Plancıları Odası Şehircilik Araştırma ve Eğitim Merkezi'nin kuruluş ve çalışma usul ve esaslarını belirlemektir.

Kapsam

Madde 2. Bu Yönerge, planlama ve şehircilik hizmetleri kapsamında politika geliştirilmesine, araştırma ve eğitim etkinliklerini düzenlenmesi ile TMMOB Şehir Plancıları Odası'na kayıtlı şehir plancılarının meslek alanlarına yönelik olarak, toplumun gereksinimlerin karşılanmasını da esas alan araştırma, inceleme, raporlama, eğitim, uygulama ve teknik sorumluluğu üstlenme ve çalışmaların Merkez dahilinde yürütülmesine ilişkin esasları kapsar.

Dayanak

Madde 3. Bu Yönerge, 6235 sayılı TMMOB Yasası ve TMMOB Şehir Plancıları Odası 24. Olağan Genel Kurul Kararlarına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4. Bu Yönergede geçen;

TMMOB: Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'ni,

Oda YK: Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu'nu

Oda: Şehir Plancıları Odası'nı

Merkez: Şehir plancıları Odası Şehircilik Araştırma ve Eğitim Merkezini,

Sürekli eğitim: Belirli bir eğitim öğretim programına dayalı olarak planlanıp gerçekleştirilen kurs, seminer yada başka bir ad altında düzenlenen süreli eğitim etkinliğini,

Eğitim projesi: Merkez'in yönetsel sorumluluğu altında; amacı, kapsamı, yeri, yöntemi, süresi Oda'nın ilgili mevzuatıyla belirlenmiş olan sürekli eğitim çalışmasını.

Araştırma Projesi: Merkez'in yönetsel sorumluluğu altında; amacı, kapsamı, yeri, yöntemi, süresi ve bütçesi Oda'nın ilgili mevzuatıyla belirlenmiş olan araştırma çalışmasını, ifade eder.

Görev ve Etkinlikler

Madde 5. Merkez, bu Yönergenin 2. maddesinde belirtilen amaçlara ulaşmak için aşağıdaki çalışma ve etkinlikleri yürütür;

Kamu yararı merkezli bir kentsel gelişme modeli ve yerel yönetim yapısının oluşturulmasına yönelik araştırma ve kavramsallaştırma yapmak, politika önerileri geliştirmek.

Yerel Yönetimlerin söz konusu model ve yaklaşımları uygulamasına yönelik destek, danışmanlık, eğitim ve izleme işlevlerini üstlenmek

Kent sorunlarının tespit edilmesi ile, bu sorunların farklı boyutlarının ortaya konmasına yönelik kapsamlı araştırmalar yapmak, bu araştırmaları yayın ve benzeri yöntemlerle halk ve uzman kesimlerle paylaşılarak sorunların çözümüne katkıda bulunmak,

Sözkonusu çözüm ve modellerin geliştirilmesinde başta yerel yönetim birimleri olmak üzere, ilgili tüm kesimleri ve geniş halk kesimlerini bu süreçlere katacak açılımlar sağlayan yönetim ve katılım modelleri geliştirmek, uygulanmasına destek olmak,

Kentler ve yerel yönetimlere ilişkin uygulamaların izlenmesi, toplum yararına uygunluklarının denetlenmesi, olası sonuçlarının ortaya konması konularında oda faaliyetlerini desteklemek,

Kentlere ilişkin farklı alanlarda uygulamaya ışık tutacak standartların, ilkelerin ve uygulama araçlarının tanımlanması için araştırma ve çalışmalar yapmak,

Kentsel gelişme ve yerel yönetimlere ilişkin eğitim programları, seminer, konferans ve toplantılar düzenleyerek kentsel sorunların ve çözümlerinin tartışılmasına, toplumla paylaşılmasına ortam sağlamak,

Kentsel sorunlara ilişkin farklı uzmanlık alanlarının bir araya gelmesine ve kapsamlı bir çerçeveyi paylaşmalarına zemin hazırlamak,

Şehir plancılarına, ilgili kesimlere ve kurumlara yönelik, meslek alanı kapsamında eğitim çalışmaları yapmak ve belgelendirmek,

TMMOB MİSEM Yönetmeliği kapsamında Oda Yönetim Kurulu'nun verdiği görevleri yürütmek.

Her kademede eğitim kurumlarında okutulmak üzere, kentleşme ve planlama konularında yayın hazırlamak,

Çalışma İlkeleri

Madde 6. Merkez, aşağıdaki ilkelere bağlı kalarak çalışmalarını yürütür.

Kar amacı gütmeyen, kamu yararı amaçlı, toplum merkezli anlayışta bir oluşumdur.

Amaçları ve Oda ilkeleri çerçevesinde, ülke genelinde katılımcı bir anlayışla gelişen bir yapılanma olmasının yanı sıra, kent sorunlarıyla doğrudan ya da dolaylı ilişkili meslek grupları, dernekler, sendikalar ve benzeri oluşumlarla ortak faaliyetler gerçekleştirmeyi hedeflemektedir.

Oda üyelerinin mesleki faaliyet (serbest şehircilik hizmeti) alanında onlarla yarışan nitelikte bir etkinlik alanı belirlenemez.

Merkez çerçevesinde faaliyet gösteren katılımcılar, bu faaliyetlerinden doğan ilişkilerini başka düzlemlerde akçalı amaçlı kullanamazlar.

Merkez Organları

Madde 7. Merkezin organları şunlardır;

Danışma Meclisi

Yürütme Kurulu

İdari Büro

Danışma Meclisi

Madde 8. Danışma Meclisi geniş katılımlı bir organdır. Oda Yönetim Kurulu Üyeleri, Yürütme Kurulu, Şube Yönetim Kurullarınca önerilecek ikişer üye, Temsilcilikler tarafından belirlenecek birer üye ile, toplantı temasının oluşumu konusunda görüş ve önerilerinden yararlanan kişi ve kurumları temsilen birer üyenin katılımı ile oluşur.

Danışma Meclisi, yılda en az 1 defa Oda YK kararı ile belirlenecek tarihlerde, Yürütme Kurulunca önerilen ve Oda YK tarafından karara bağlanmış gündemle toplanır.

Danışma Meclisi toplantısından 3 ay önce Odanın tüm şube ve temsilcilikleri ile ilgili sivil toplum kuruluşlarına, Üniversitelere ve kurum ve kuruluşlara yazı yazılarak, Yürütme Kurulu tarafından belirlenmiş koşul ve standartlara uygun biçimde “İlgili yılın Danışma Meclisi toplantı temasının belirlenmesi” için görüş ve öneriler istenir. Bu görüş ve önerilerin olabildiğince geniş bir katılımı alınmasına özen gösterilir.

Alınan görüş ve öneriler çerçevesinde Yürütme Kurulu’nca o yıla ait Danışma Meclisi toplantısı temaları oluşturulur. Yürütme Kurulu tarafından hazırlanan ve Oda Yönetim Kurulu tarafından karara bağlanan, “Toplantı temaları ve yıllık çalışma konularına dair rapor” görüş istenen tüm kişi ve kurumlara tekrar gönderilir.

Danışma Meclisi, belirlenmiş olan gündeme ve gündem dışı önerilere dayalı konuları tartışır ve karara bağlar. Meclisin belirlediği etkinlik konuları, Merkezin yıllık çalışma programını belirlemede esas alınır.

Yürütme Kurulu

Madde 9. Yürütme Kurulu, bu Yönetmeliğin amaç ve kapsamına uygun eğitim ve araştırma konularına uygun programları gerçekleştirmek amacıyla Oda Yönetim Kurulu’nca, birisi Yönetim Kurulu üyesi olmak üzere, görevlendirilen 7 kişiden oluşur. Kurul üyeleri

üniversiteler, özel sektör ve kamu sektöründe görev alan ve konularında uzman ve Oda üyesi şehir plancıları arasından dengeli temsil sağlamak üzere belirlenir. Her dönemde şubeler, Şubelerce tarafından önerilen isimler arasından seçilen üç kişi ile Yürütme Kurulu'nda temsil edilir.

Kurulun görev süresi üç yıldır. Ancak, her Genel Kurul'dan sonra seçilen Oda Yönetim Kurulu; Yürütme Kurulu'nun Oda Yönetim Kuruluna seçilen üyelerinden, kendi temsilcisi ile birlikte en çok üç üyeyi, çalışma döneminin ilk üç ayı içerisinde değiştirilebilir.

Genel geçerli mazereti olmaksızın 2 kez toplantıya katılmayan üyenin üyeliği kendiliğinden düşer. Kurul üyeliğinin herhangi bir nedenle süre dolmadan boşalması halinde, yeni seçilen üye ayrılan üyenin görev süresini tamamlar.

Yürütme Kurulu'nun görev ve yetkileri şunlardır:

Merkezin yıllık çalışma programını, Danışma Meclisi'nin görüş, önerileri ve kararları doğrultusunda hazırlayarak Oda Yönetim Kurulu onayına sunmak,

Yıllık programa dayalı projelerin ön hazırlıklarını yapmak,

Her çalışma yılı sonunda, Merkezin geçmiş yıla ilişkin çalışma raporunu hazırlamak ve Oda Yönetimine sunmak,

Merkezin amaçlarının, eğitim ve araştırma projelerinin ve sürekli eğitimin gerekli kıldığı çalışma gruplarını oluşturmak ve bu grupların eşgüdümünü sağlamak için gerekli düzenlemeleri yapmak,

Eğitim ve araştırma hizmetlerinin gerçekleştirilmesi amacıyla gerekli gördüğü kişi ve kuruluşlarla iletişim kurmak, işbirliğini gerçekleştirmek, bu kapsamda gerekli çalışmaları yapmak,

Merkezin çalışma konuları ile ilgili olarak Oda Yönetim Kurulu'nun verdiği işleri yürütmek.

İdari Büro

Madde 10. Oda Yönetim Kurulu, Yönetim Kurulu dışından, kurumun amacına uygun formasyonda deneyimli şehir plancılarını Merkez Müdürü, eğitim uzmanı ve araştırma uzmanı olarak görevlendirebilir. Müdür ve uzmanların, sözleşmelerinde belirtilen özel koşullar dışında, her dönem Oda Yönetim Kurulu tarafından sözleşmeleri yenilenir. Merkez Müdürü ve uzmanlar, 4857 sayılı İş Kanunu hükümlerine göre yapılacak hizmet sözleşmesiyle çalıştırılır. Ayrıca merkez çalışmaları kapsamında bir büro elemanı da görevlendirilebilir. İdari Büroda görevlendirilen kişilerin ücretleri, Oda Yönetim Kurulu'na belirlenir.

İdari Büronun Görevleri Şunlardır:

Yürütme Kurulu ve Danışma Meclisi'nin sekreteryasını yürütmek,

Yürütme kuruluna sunulmak üzere Merkezin yıllık çalışma programını ve bütçesinin hazırlıklarını yapmak,

Oda şubelerinde kurulacak olan ilgili birimlerin çalışmalarını yönlendirmek, incelemek ve yardımcı olmak,

Merkez kapsamında yürütülecek araştırma ve eğitim faaliyetlerinin hazırlanmasına katkıda bulunmak, gerçekleştirilmesinde görev almak.

Araştırma Konuları

Madde 11- Meslek alanına ilişkin aşağıda belirtilen konulardaki araştırmalar Merkez tarafından yürütülür;

Kamu yararı merkezli bir kentsel gelişme modeli ve yerel yönetim yapısının oluşturulmasına yönelik,

Kentler ve yerel yönetimlere yönelik uygulamaları izlemek, sorunlarını ve olası sonuçlarını ortaya koymak amaçlı,

Yerleşmelere yönelik ilke ve standartları ortaya koymak hedefli,

Meslek alanına ilişkin mevzuatla ilgili gelişmelere ilişkin

Yapılan araştırmaların sonuçları yayın ve benzeri yöntemlerle ilgili uzmanlık alanları ve toplumun ilgili tüm kesimleri ile paylaşılır. Sonuçlarının mevzuat ve uygulama alanına yansımaları için gerekli çalışmalar yapılır.

Merkezin Bütçesi

Madde 12- Merkezin gelir ve giderleri Oda bütçesi içinde ayrı bir fasıl olarak yer alır. Gelirler, giderler ve harcamalar, her zaman Oda Denetleme Kurulu'nun denetimine açıktır.

Yürürlük

Madde 13- Bu Yönerge Oda Yönetim Kurulu tarafından uygun görüldüğü tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 14- Bu Yönerge hükümlerini TMMOB Şehir Plancıları Odası yürütür.”

TUPOB TOPLANTILARI

8 Kasım Dünya Şehircilik Günü, 6. Dünya Şehircilik Kongresi çerçevesinde yapılan TUPOB III. Olağan Toplantısı, 7 Kasım 2006 tarihinde Dokuz Eylül Üniversitesi'nde gerçekleştirildi.

Toplantıya Dokuz Eylül Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı Prof.Dr. Hülya Koç, Erciyes Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı Yrd. Doç. Dr. Ceyhan Yücel, Gazi Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı Prof.Dr. Feral Eke ve Yrd.Doç.Nihan Özdemir Sönmez, İstanbul Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı Prof. Dr. Nuran Zeren Gülersoy, İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı Prof. Dr. Semahat Özdemir, Karadeniz Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı Prof. Dr. Saliha Erkonak Aydemir, Mersin Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümünden Öğretim Görevlisi Dr. Tolga Ünlü, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı Prof. Dr. Güzin Konuk, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı Prof. Dr. Melih Ersoy, Süleyman Demirel Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı Prof. Dr. Ilgar Kırzioğlu, Yıldız Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı Prof. Dr. Zekai Görgülü ve TMMOB Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu Başkanı Buğra Gökçe ile Odamız temsilcileri M. Remzi Sönmez, S. Zafer Şahin, Tolga Çilingir, Tayfun Kahraman, Funda Erkal, Ahmet Turgut ve Çiğdem Ünal katıldı.

TUPOB III. Yıllık Olağan Toplantısı aşağıdaki gündemle yapılmıştır:

GÜNDEM

TUPOB 2006 – 2007 Gündemi/Çalışma Programının oluşturulması

TUPOB II. Koordinasyon toplantısı kararlarının imzaya açılması

TUPOB II. Koordinasyon toplantısında kurulan Protokol Komisyonu tarafından hazırlanan yeni protokolün görüşülerek imzaya açılması

TUPOB II. Koordinasyon toplantısında kurulan Eğitim Denkliği Komisyonu ve Mesleki Yetkinlik ve Yeterlilik Komisyonu çalışmalarının görüşülmesi

TUPOB II. Koordinasyon toplantısında alınan karar gereği Yürütme Kurulunu oluşturmak üzere yeni Dönem Başkanı ile izleyen Dönem Başkanı Bölümlerin seçilmesi

Yıllık Olağan Toplantıda, 2006 – 2007 Koordinasyon Toplantısının Haziran 2007 tarihinde Eğitim Kurultayı biçiminde düzenlenmesine karar verilmiştir. Eğitim Kurultayı biçiminde yapılacak toplantıya hazırlık yapılması ve TUPOB Eğitim Denkliği Komisyonu ve Mesleki Yetkinlik ve Yeterlilik Komisyonu'nun çalışmalarının tamamlanarak değerlendirilmesi amacıyla Şubat 2007 tarihinde bir TUPOB toplantısı düzenlenmesine karar verilmiştir.

Toplantıda ayrıca, II. Koordinasyon Toplantısı kararları imzaya açılmıştır. II. Koordinasyon Toplantısı'nda TUPOB İşbirliği Ön Protokolü üzerinde çalışmak ve Birlik gereksinimlerini karşılayacak diğer değişiklikler hakkında taslak oluşturmak üzere kurulan Protokol Komisyonu tarafından hazırlanan ve 2006 yılı Eylül ayı içerisinde Şehir Plancıları Odası'na ve Oda tarafından tüm bölümlere iletilen taslak; bölümler tarafından oluşturulan görüşlerin iletilmesiyle TUPOB 2006 Olağan Toplantısında kesinleştirilerek kabul edilmiş ve TUPOB İşbirliği Protokolü Bölümlerce imzalanmıştır.

TUPOB II. Koordinasyon toplantısında alınan, TUPOB bünyesinde yürütülen çalışma ve etkinliklerin yıllık buluşmalarla sınırlı kalmaması, tüm yıla yayılması amacıyla; önceki Dönem Başkanı, mevcut Dönem Başkanı ve gelecek Dönem Başkanı Bölümler ile mevcut dönem sekreteryasını yürüten Şehir Plancıları Odası şubesinden oluşan bir Yürütme Kurulu'nun oluşturulması, bunu sağlamak üzere Kasım 2006 buluşmasında yeni Dönem Başkanı ile izleyen Dönem Başkanı Bölümlerin aynı anda seçilmeleri kararından hareketle, Yıllık Olağan Toplantıda, 2006 – 2007 Dönem Başkanlığı'nın İstanbul Teknik Üniversitesi, 2007 – 2008 Dönem Başkanlığı'nın Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi tarafından yürütülmesine karar verilmiştir.

Yıllık Olağan Toplantıda ayrıca, TBMM gündeminde bulunan Dönüşüm Alanları Hakkında Kanun Tasarısı ile ilgili toplantı sırasında görüşülen basın açıklamasının tüm basın yayın kuruluşlarına, kamuoyuna, bölümlerimizin akademik personeline ve ilgili siyasi partilere duyurulmasına karar verilmiştir.

Türkiye Planlama Okulları Birliği (TUPOB) Koordinasyon toplantılarının üçüncüsü, 2-3 Temmuz 2007 tarihlerinde, İTÜ Mimarlık Fakültesi Taşkışla Binasında yapıldı. Toplantının konusu "Türkiye'de Şehir ve Bölge Planlama Eğitiminde Kalite Geliştirme ve Akreditasyon ve mesleki yetkinlik ve Yeterlilik olarak" belirlendi.

Toplantı da konuşma yapan Odamız Genel Başkanı Yaser Gündüz, 2004 yılında sekiz bölüm ve Odamızın katılımı ile oluşturulan Birliğin, diğer bölümlerin katılımı ile Birlik olma yolunda önemli bir süreç yaşadığı ve gerçekleştirilen faaliyetlerle güçlü bir örgütlenme yapısına kavuştuğunu belirterek, akreditasyon, yeterlilik ve yetkinlik konularına değindi. Meslek alanı içerisinde Oda Danışma Kurullarınca tartışmaya başlanan yetkinlik, yeterlilik, uzmanlık alanların belirlenmesi ve bunların belgelendirilmeleri konularında TUPOB bünyesinde üretilecek görüş ve kararların önümüzdeki dönemde, kısa ve orta vade de yapılması gerekli iş ve işlemlerde kestirimler ve açılımlar sağlayacağı hususları üzerinde durdu. Odamız tarafından yapılan çalışmalardan bahsederek, TUPOB'un katkılarının bu çalışmaları besleyeceğinden bahsetti. Gündüz, TUPOB'un tartışmasını beklenen konularından birisinin de yeni planlama bölümlerinin açılabilmesi koşullarının değerlendirilmesi gerektiği üzerinde durdu ve diğer meslek alanları ile yaşanan gelişmelerden bahsetti.

TUPOB'un üstlendiği görevlerden bahsederek, meslek alanımıza yönelik katkılarının önemi üzerinde durdu ve üzerimize düşen görevlere değindi. Gündüz son olarak, TUPOB'un hayata geçmesinde, gelişmesinde, bugüne gelmesinde emeği olan ve her türlü katkıları olan kişilere teşekkürlerini sundu.

ODA BİLGİ SİSTEMİ

Kurumsallaşmamız ve örgütlenmemizin güçlendirilmesi ile ilgili hedeflerimiz için insan kaynaklarımızı, mekan olanaklarımızı ve teknik donanımızı geliştirmeye, güçlendirmeye devam ediyoruz. Odamız üyelerine karşı yükümlü olduğu bazı konulara, daha hızlı ve daha etkin olabilmek için, diğer meslek odalarında olduğu gibi, Oda Bilgi Sistemi otomasyon yazılımı hizmetinin alımı gerçekleştirildi. Bu otomasyon sistemi ilk olarak 1997 yılında kullanılmaya başlanmış, 2004 yılında daha kapsamlı ve işlevsel bir program ile çalışmaya devam etmek için girişimler başlatılmış ve Odamız çalışma koşulları ve sistemi göz önüne alınarak yeni bir otomasyon yazılımı oluşturulmuştur.

Yapılan araştırmalar sonucu, TMMOB bünyesinde birçok odanın kullanmakta olduğu başka bir otomasyon yazılımı olduğu öğrenilmiş, yazılım firması ile yapılan görüşmede aşağıda verilen özelliklere sahip program yazılımına başlanmıştır. Odamızın yürüttüğü birçok işlem için bütünlük bir yapıda yanıt verebilen web tabanlı yazılım uygulama programının kullanılmasına şubeler tarafından da başlandı. Bu kapsamda, odamızın üyeler ve bürolar ile ilgili veri tabanı altyapısının gereksinimlerine yanıt verebilecek, örgüt birimleri arasında paylaşılabılır olabilecek, işlemleri hızlandırmaya yönelik bir açılım sunabilecek, kayıtları, şube ve temsilciliklerden gelen bilgileri birleştirecek, her türlü sorgulamaya olanak sunacak bir uygulamadır. Odamızca verilen tescil ve mesleki denetim hizmetinin etkinliğini artırmanın, üyelerimize kolaylıklar sağlamanın, bu hizmet kayıtlarından oluşan envanteri işleyip yorumlayarak meslek alanımızla ilgili yeni bilgi ve değerlendirmelere ulaşmanın yolu, yaygın olarak verilen söz konusu hizmetleri standartlaştırmaktan, erişebilirlikten ve karşılaştırabilmekten geçmektedir.

Otomasyon Programının Özellikleri:

1. Üye işlemleri Yönetimi
2. Tescilli büro şirket işlemleri yönetimi
3. Mali işlemler ve ön muhasebe yönetimi
4. Evrak yönetimi
5. Personel işlemleri yönetimi
6. Kurul-Komisyon işlemleri yönetimi
7. Yargı süreçleri yönetimi
8. Eğitim ve sertifikalandırma işlemleri yönetimi
9. Kütüphane yönetimi
10. Web sayfası yönetimi
11. Bütün örgüt ile eşgüdümlü çalışabilme olanağı
12. İstekler ve ihtiyaçlar doğrultusunda geliştirilebilme özelliği

MÜLK ALIMI

Bilindiği üzere Odamız ilk mülkünü 2003 yılında almış, kira ile diğer ödeme masraflarını ortadan kaldırmıştı. Şubelerimizde uzun yıllardır yüklü miktarlarda kira ödemelerinde bulunuyor. Ayrıca Odamızın artan faaliyetleri doğrultusunda yeni yerlere ihtiyacı da paralel olarak artmaktadır. Odamızın mülk edinmesi kira harcamalarının belirli bir kısmının ortadan kalkması, Odamız bütçe olanaklarının daha verimli kullanılması ve çalışmaların daha etkin sürdürülmesi açısından da önemlidir.

Bulduğumuz bina içerisinde mülk alımının yapılması konusu Genel Kurullarda, Danışma Kurullarında üyelerimiz tarafından gündeme getirilmiş ve alım yapılması yönünde öneriler sunulmuştu. Ayrıca Denetim Kurulu tarafından düzenlenen raporlarda da Odanın bütçeleri ölçüsünde mülk alımı yapılması hususunda tavsiyelerde bulunulmuştu. Üyelerimizin destekleri ve Odanın bütçe olanaklarının elvermesi nedeniyle içinde bulunduğumuz binada 180 bin YTL'ye daire satın alındı. Mülk sahibi ile yapılan protokol gereğince 100 bin YTL 'si peşin ödenmiş, geriye kalan miktar 10 bin YTL'den 8 taksite bölünmüştür. Söz konusu dairenin kullanışlı, fiyatının uygun olması ve aynı bina içinde bulunması alım yönünde etken olmuş, süreç içinde bütün şubelerimizin kendi mülklerine kavuşması hedefinin hayata geçirilmesi yönünde adımlar atılmıştır.

onur kurulu çalışmalarını

aykırı hareket edilmesi gerekçesi ile, meslek mensupları ile ilgili hükümleri düzenleyen 6235 Sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununun 26. maddesi, TMMOB Ana Yönetmeliğinin 90. maddesi, TMMOB Disiplin Yönetmeliğinin 3. maddesi ve Oda Ana Yönetmeliğinin 47. maddesi uyarınca Odamız Yönetim Kurulunun 07.01.2006 tarihli toplantısında, Onur Kuruluna sevk edilmiştir.

Oda Onur Kurulunun 23.09.2006 tarihli toplantıda Şükrü Kulein'e ilişkin almış olduğu karar metni aşağıdaki gibidir:

Odamız 1482 nolu üyesi Şükrü Kulein'in yaptığı, Trabzon Çukurçayır Belediye Başkanlığı tarafından onanan Trabzon İli Çukurçayır Beldesi, 175 ada 1-2 parsellere ilişkin imar planı değişikliği hakkında, söz konusu işlemin İmar Kanunu ve Yönetmeliklerine aykırı olması ve istenen bilgilerin Odamıza iletilmemesi gerekçeleriyle Oda Yönetim Kurulunca 07.01.2006 tarihinde alınan karar ile Onur Kuruluna sevkine karar verilmiştir.

Onur Kurulunun 03.05.2006 tarihli toplantısında yapılan değerlendirmeler çerçevesinde kendisinden yazılı savunma yapması istenmiş ve aşağıdaki hususlara açıklık getirmesi talep edilmiştir:

- Trabzon, Çukurçayır Belediyesi 175 ada, 1-2 parsellere ilişkin plan değişikliği ile 3194 sayılı İmar Kanunu uyarınca çıkartılan plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmeliğin belirlediği plan değişikliği tanım ve sürecine uygun davranılıp davranılmadığı,
- Emsal artışı yapıлып yapılmadığı, yapıldı ise bu artış sonucu ortaya çıkan sosyal ve teknik donatı gereksiniminin karşılanıp karşılanmadığı,
- Oda tarafından iki ayrı yazı ile konu hakkında açıklama istenmesine rağmen bu açıklamanın gönderilmeme nedenleri.

Bunların yanında adı geçenin yazılı savunmasının istendiği metinde, ilgili alana ait plan değişikliği öncesi geçerli plan ve plan değişikliğinin onaylı örnekleri ile dayalı olduğu Belediye Meclis Kararını da göndermesi istenmiştir.

Odamız 1482 nolu üyesi Şükrü Kulein'in kendisine iletilen yazılı savunma istemine yanıt vermemesi ve talep edilen belge ve bilgileri göndermemesi nedeniyle söz konusu planlama işi hakkında elde bulunan mevcut bilgi ve belgeler ışığında bir değerlendirme yapma durumu ortaya çıkmıştır. Adı geçenin yapmış olduğu plan değişikliği işlemi hakkında yapılan değerlendirme sonucunda;

- Söz konusu planlama çalışması ile 3194 sayılı İmar Yasası ve ilgili Yönetmeliklerine aykırı biçimde kat ve emsal artışı getirildiği, bu artış kararının teknik ve bilimsel verilere dayandırılmadığı,
  - yapı ve nüfus yoğunluğu artışı yapılmasına rağmen gerekli ilave donatı ihtiyaçlarının karşılanmadığı,
  - yapılan plan çalışmalarının çizim tekniği ve benzeri hususlar itibarıyla de İmar Kanunu ve ilgili Yönetmelik kurallarına uygun olmadığı,
- hususları tespit edilmiştir.

Bu hususlara ilaveten, Odamız 1482 sicil nolu üyesi Şükrü Kulein'in süreç içerisinde gerek Oda Yönetim Kurulu gerekse de Oda Onur Kurulu'nun kendisine yazdığı açıklama

ve TMMOB Şehir Plancıları Odası Ana Yönetmeliği hükümlerine aykırı hareket edilmesi gerekçesi ile, meslek mensupları ile ilgili hükümleri düzenleyen 6235 Sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununun 26. maddesi, TMMOB Ana Yönetmeliğinin 90. maddesi, TMMOB Disiplin Yönetmeliğinin 3. maddesi ve Oda Ana Yönetmeliğinin 47. maddesi uyarınca Odamız Yönetim Kurulunun 13.03.2007 tarihli toplantısında, Onur Kuruluna sevk edilmiştir.

28 Eylül 2005 tarihinde Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na onaylanan Hadımköy (İstanbul) 1/50.000 Ölçekli İstanbul Metropolitan Alan Nazım İmar Planı Değişikliğine ilişkin plan paftaları üzerinde, Bakanlık yetkilisinin imzası dışında imzası olması nedeniyle yapılan araştırma ve soruşturma sonucunda, Yönetim Kurulu'nun 13.03.2007 tarihli Toplantısı'nda alınan kararlar Onur Kuruluna sevk edilen Şenol Erensoy'dan;

- İstanbul için hazırlanan planın kent bütünü analizi, kent ve bölge bütünündeki ulaşım, istihdam, sanayi ve sektörel seçim politikası, ulaşım modellemesi, merkezler analizi, yakın çevresi ve diğer kent parça ve işlevleriyle kuracağı ilişki, çevresel doğal değer ve kaynaklar üzerinde yaratacağı baskı ve olası sorunlar bağlamında bilimsel analiz, modelleme, kent bütünü üst ölçek yaklaşımı noktalarında sorunlar taşıdığı,
- Planlama alanında İSKİ'nin plan için uygun görüş vermediği yönündeki değerlendirmelerini içeren yazının uygun görüş olarak ele alındığı,
- Plan kararlarının Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliği ile İSKİ Yönetmeliğine aykırı olduğu,
- İstanbul'un su kaynaklarının su toplama havzalarında planla geniş sanayi alanları ayrıldığı ve yerleşime açıldığı,
- Plan kararlarının mevzuatın ve planlama ilkelerinin gerektirdiği, yeterli araştırma yapılmaksızın elde edildiği,
- 2005 yılında tescil yenileme başvurusu yapıldığı ancak evraklardan dolayı sonuçlanmadığı, 2006 yılında tescil yenileme ya da tescil kapatma başvurusu yapılmadığı, Mesleki denetim uygulaması yaptırmaksızın planların onay kurumuna sunulduğu ve böylece TMMOB Şehir Plancıları Odası Serbest Şehircilik Hizmetleri, Büro Tescil Mesleki Denetim ve En az Ücret Yönetmeliği hükümlerine aykırı hareket edildiği,
- Mesleği icra ederken, meslek ahlakına, kamu yararına, şehircilik ilkelerine ve planlama esaslarına aykırı hareket etmek suretiyle, 6235 sayılı Kanun'un 26. maddesine, TMMOB Ana Yönetmeliği'nin 90. maddesine ve TMMOB Disiplin Yönetmeliği hükümlerine aykırı hareket edildiği,

İddiaları hakkında yazılı savunmasının alınmasına ve talebi nedeniyle sözlü açıklamalarının da dinlenebileceğine Onur Kurulu'nun 07.06.2006 tarihli toplantısında karar verilmiştir.

Onur Kurulumuz, Şenol Erensoy'un sözlü açıklamalarını dinlemiştir. Ş. Erensoy bu görüşme sırasında özetle, Odamız İstanbul Şubesi'nin kendisi ile ilgili iddialarının bilimsel ve kanıtlanabilir gerekçelere dayanmadığını, kendisinin yıllardır Hadımköy ve çevresinin planlama çalışmalarını yürüten tek planıcı olduğunu, zaman zaman serbest zaman zaman da Belediye elemanı olarak görev yaptığını, Onur Kuruluna sevkine neden olan planların da belediye çalışanı olarak görev yaptığı dönemde hazırlanarak onaylandığını, planlar üzerindeki imzasının anlamının belediye çalışanı

sunduğu görülmektedir. 2006 yılının tamamını Belediye çalışanı olarak geçirmediği, bu dönemde tescilsiz olarak Bürosunun adını kullandığı görülmektedir.

Her ne kadar, bu çalışmaların tamamı o dönemde yapılmış olmasa da, büronun ismi altında sunulması, mesleki faaliyetin sürdürüldüğü anlamını taşımaktadır. Dolayısıyla mesleki faaliyetlerini sürdürmekle ilgili Oda kurallarına uygun davranmamıştır.

2. Planların Mevzuata uygunluğu/aykırılığı kapsamında inceleme

Şenol Erensoy'un Onur Kuruluna sevk gerekçeleri arasında yer alan ve Hadımköy için düzenlenen 1:50.000 ölçekli Metropolitan alan İmar planı değişikliği ile su havzalarının yapılaşmaya açıldığı iddiası, eski ve yeni planların karşılaştırılması ile değerlendirilmiştir.

Dosyada mevcut olan ve Hadımköy Belediyesi tarafından hazırlanan 2003 onaylı imar planları, İSKİ tarafından 10 temmuz 2003 tarihinde uygun bulunmuştur. Bu planlarda havza sınırları içerisinde konut, konut dışı kentsel çalışma ve diğer kentsel kullanım alanları bulunmaktadır. İSKİ tarafından uygun bulunan planlar, su havzalarında yer alan bir kısım alanı yapılaşmaya açmaktadır. Bu planlar da Şenol Erensoy adına kayıtlı ŞeeR tarafından hazırlanmış planlardır. Ancak Onur Kurulumuzun incelemesine konu olan planlar 2003 onaylı planlar değildir.

Daha sonra Hadımköy Belediyesi, 15.3.2005 tarihinde plan değişikliği teklifini valiliğe ve Bakanlığa göndermiş, ayrıca Valilik teklif planı Bakanlığa iletmıştır. Belediye, İstanbul Metropolitan alan planının Hadımköy ile ilgili kısmına dair değişiklikleri, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na onay için teklif etmiştir. Teklif plan Dosyada yer almamaktadır. Ancak anlaşıldığı kadarıyla ve sözlü açıklamalarında belirttiği üzere teklif planları Şenol Erensoy hazırlamıştır. Bu noktada, Bakanlığın İmar Kanununun 9. maddesinde yer alan plan onay yetkisi ile ilgili konulara değinmekte yarar bulunmaktadır. Bakanlık, plan yapma ya da yaptırma konusundaki yetkisini, herhangi bir protokol ya da yazılı başka belge olmamasına rağmen, Hadımköy Belediyesine devretmiş gibi görünmekle birlikte, kendisine gelen teklifi değerlendirmek için, yeniden araştırma yapmayı da gerekli bulmuştur. Bu kapsamda ilgili kurum görüşlerini Bakanlık tekrar almayı tercih etmiştir. Tarım Bakanlığı ile yapılan yazışmalar sonrasında 1983 planında ve teklif planda konut ve konut dışı kentsel çalışma alanı olarak ayrılmış bir kısım alanın, değerli tarım toprağı olması nedeniyle tarım alanından çıkarılması uygun bulunmamıştır. Bakanlıkça onaylanan plandaki geniş tarım alanları bu alanlardır. İSKİ tarafından verilen görüş ise, Yönetim Kurulunun iddialarında yer aldığı gibi, tam anlamıyla bir uygun görüş değildir. Onaylı plan bu görüşle tam olarak örtüşmemektedir. Diğer taraftan onaylı planda planın en kuzey kısmında yer alan sanayi alanları, daha önce Bakanlıkça onaylanmış plan değişikliği ile belirlenen sanayi alanlarıdır. Plana "onaylı plan alanı" olarak aktarılmaktadır. İddialarda yer alan sanayi alanları bu alanlar ise, 2005 onaylı planla getirilmiş yeni bir karar değildir ve bu açıdan Onur Kurulumuzun incelemesine de konu değildir. Ayrıca havza sınırlarında da kalmamaktadır.

Bakanlık istediği tüm kurum görüşlerini aldıktan sonra, yeni bir plan düzenlemesi yapmıştır. Bu düzenlemedeki en belirgin konu, 2003 imar planlarında ve teklif planda

işi yaptırmakla yükümlüdür. Dolayısıyla Belediye çalışanı olarak Şenol Erensoy'un plan paftaları üzerinde imzasının olması, Bakanlığın isteğine bağlı bir keyfi durum olmayıp, yasal bir zorunluluktur. Planda onama makamı olan Bakanlıkça yapılan değişiklikler Belediyece uygun bulunmuyor veya kabul edilmiyor ise, teklifin geri çekilmesi gerekir. Aksi durumda yani, Belediye planda Bakanlıkça yapılan düzenlemeleri uygun buluyor ise, planın plan yapımında görevli ve yeterli müellif tarafından da imzalanması gerekecektir. Diğer taraftan, gerekçeleri her ne olursa olsun, plancı üzerine imza attığı bir planla ilgili sorumluluğunu reddetme hak ve şansına sahip değildir. Kaldı ki 2003 planları da dahil dosyada mevcut tüm Hadımköy planlarında Şenol Erensoy'un imzası bulunmaktadır.

Sonuç olarak Onur Kurulumuz, Şenol Erensoy'un planın onay işleminin Bakanlıkça yapılması nedeniyle plan müellifi sıfatının olmayacağına dair iddiasında yasal bir dayanak olmadığı kanısındadır.

Onur Kurulumuz Odamız 509 nolu üyesi Şenol Erensoy'un;

- 2006 yılında tescilini yenilemediği halde Belediye çalışanı olmadığı bir döneminde serbest şehircilik hizmetleri faaliyetlerine yönelik iş ve işlem yaptığı, bu çerçevede Oda tüzesine aykırı davrandığı,
- Hadımköy Belediyesi için 2005 yılında hazırladığı plan değişikliğinde, 2003 yılında yine kendisi tarafından yapılan planlara göre önemli bir farklılık bulunmadığı, ancak inceleme kapsamında olmayan 2003 planları için adı geçenle ilgili inceleme yapılması olanağı olmadığı,
- Planlar üzerindeki imzasının plana dair sorumluluğunu da belirlediği,

görüşleriyle TMMOB Şehir Plancıları Odası Serbest Şehircilik Hizmetleri, Büro Tescil, Mesleki Denetim ve En Az Ücret Yönetmeliği'ne aykırı davranışı nedeniyle TMMOB Disiplin Yönetmeliği'nin 7/a maddesi ve TMMOB Şehir Plancıları Odası Ana Yönetmeliğinin 47/a maddesi uyarınca yazılı olarak uyarılmasına oy birliği ile karar verildi.

• Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu İle İlgili Oda Onur Kurulu Kararı

Oda Onur Kurulunun 17.06.2006 tarihli toplantıda Odamız Yönetim Kurulu'nun TMMOB Yüksek Onur Kurulu'na sevk edilmesine ilişkin almış olduğu karar metni aşağıdaki gibidir:

Oda Onur Kurulumuzun Oda Yönetim Kurulu üyeleri ile ilgili 4.12.2005 tarihli kararı, TMMOB Yüksek Onur Kurulu tarafından 14.04.2006 tarihli toplantıda görüşülmüş ve aşağıdaki karar alınmıştır:

"TMMOB Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu aldığı karar ile TMMOB Yönetim Kurulu kararına uymamakla; TMMOB örgütsel bütünlüğünü zedeleyecek tartışmalar yaratacağı gibi, TMMOB Yönetim Kurulu kararına uyan, Birliğe bağlı diğer odalar karşısında Yönetim Kurulu'nu zor durumda bırakacağı açıktır. Ayrıca, AB konusu; Ülkemizde aynı görüşü paylaşan kesimlerde dahi tartışılmaktadır. Ancak, TMMOB içinde Yönetim zaafı yaratacak şekilde bir tartışma sürecinin başlatılması uygun görülmemektedir. Bütün bu hususları değerlendirilmek üzere, dosyanın Şehir Plancıları Odası Onur Kurulu'na iadesine karar verildi."

mali durum ve bütçe

• Oda Yönetim Kurulu, bütçenin gider bölümleri arasında ödenek aktarması yapabilir. Bölümler arasında aktarma yapılmasına rağmen gereksinimin giderilemediği durumlarda yine bütçe tasarrufundan karşılanmak üzere o bölüm için harcama yapılır. Bu tür aktarma ve fazla harcama yapılan bütçe bölümleri Genel Kurul'un onayına sunulur.

• Şube Giderleri: Şubenin bulunduğu il ve bağlı temsilciliklerde gerçekleşen oda giderleridir.

- Şube Sabit Giderleri: Oda bütçesinin aşağıda verilen bölüm ve maddelerinde gerçekleşen giderlerdir. (bölüm ve maddelerin tamamı Çalışma Raporu CD'sinde incelenebilir.)

• Şube Yönetim Kurulları her yılın Aralık ayı sonuna kadar gider bütçesi tasarılarını bölgelerinde bulunan İl Temsilciliklerini kapsayacak şekilde hazırlayarak Oda Yönetim Kurulu'na gönderirler. Şube gider bütçesi tasarısı, Oda Yönetim Kurulu'na süresi içinde gönderilmediği takdirde, Oda Yönetim Kurulu tasarısı re'sen hazırlar. Şubeler tarafından hazırlanan gider bütçesi tasarıları; Oda Yönetim Kurulu'nca şube bölgesinde bir yıl önce elde edilen gelirler, yapılacak hizmetler ile faaliyetler ve genel gider bütçesi dikkate alınarak, gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra karar altına alınır ve Şubelere duyurulur.

• Temsilcilikler için gider bütçesi yapılmaz. Bunların tüm giderleri şube gider bütçeleri içerisinde yer alır.

• Her bütçe dönemi sonunda, Oda ve Şube gider bütçelerinde yapılan harcamalar ile tahsil edilen oda gelirlerinin gerçekleşen tutarlarını gösteren ve bütçedeki tahmini rakamlarla kıyaslayan "Kesin Bütçe Raporu", Oda Yönetim Kurulu tarafından hazırlanır. Kesin bütçe raporu incelenmek üzere Oda Denetleme Kurulu'na sunulur. Yönetim Kurullarının görev yaptığı iki döneme ait Kesin Bütçe Raporları ile, Oda Denetleme Kurulu'nca düzenlenen İnceleme Raporları, Genel Kurul değerlendirmesine sunulur.

Muhasebeleştirme İşlemleri

Şehir Plancıları Odası bütçesi tektir ve TMMOB ve Odalar Mali İşler Yönetmeliği 18. Maddesi gereği Oda muhasebe kayıtları merkezi sisteme göre düzenlenir. Oda örgütü birimlerinde gerçekleşen her türlü gelir ve giderlerle ilgili evrak aylık olarak Oda Genel Merkezinde toplanır ve kayıt altına alınır. Buna ilişkin esaslar şöyle düzenlenir.

• Şubelerde ve bağlı İl Temsilciliklerinde, önceki ayın gerçekleşen gelir ve giderleri, bütçe bölüm ve maddelerine uygun tablolaştırılarak, belgeleri ile birlikte her ayın ilk haftası içinde Oda Genel Merkezi'ne gönderilir. Bu bilgi ve belgelerin Oda Yönetim Kurulu tarafından belirlenen içerik ve biçimde tamamlanarak, Şube Saymanınca imza altına alınmak suretiyle düzenli olarak Oda Genel Merkezine gönderilmesi, Şube Yönetim Kurullarının temel sorumluluklarından (Ek: bilgi ve izleme formları).

• Oda Genel Merkez, Şubeleri, İl / İlçe Temsilcilikleri ve Mesleki Denetim Görevliliklerince, Odanın tanımlı hizmetlerine ait bedellerin ve tanımlı gelirlerinin tahsilat işlemleri ile giderlerin belgelenmesinde, muhasebe kayıtlarına esas olmak üzere aşağıdaki basılı kağıtlar kullanılır.

Avans

- Niteliği itibariyle önceden kesin miktarı saptanamayan belli bir süreç içinde gerçekleşeceği öngörülen harcamalar için sonradan harcama evrakına dayanarak mahsubu yapılmak üzere, Genel Merkezde Oda Genel Sekreteri ve Genel Saymanı, Şubelerde Şube Sekreter Üyesi ve Şube Sayman Üyesi'nin onayı ile Oda personeline ya da Merkez ve Şube yönetim kurulu üyelerine avans ödenebilir. Bunun dışında kişilere avans ödemesi yapılamaz. Ödenecek avans miktarının üst sınırı her yıl veya yönetim dönemi için Oda Yönetim Kurulu kararı ile belirlenir. Avans, alındığı tarihten itibaren bir ay içerisinde mahsup edilir, harcanmayan avans kasaya iade edilir. Aldığı avansın mahsup veya iade işlemini tamamlamamış kişiye yeniden avans ödenmez.
- Oda Merkez ve Şube Hukuk Müşavirlerine dava, noter, icra takibi masrafları ile harç, posta masrafı vs. harcamaları için avans verilebilir. Bu tür avanslar da ay sonunda mahsup veya tahsil edilir.

Kasa-Banka İlişkileri

- Oda Genel Merkez ve Şube kasalarında, Oda Yönetim Kurulu'nca her yıl veya yönetim dönemi için saptanacak miktardan fazla para bulundurulamaz. Fazlası, gün içinde banka mesai saatleri dikkate alınarak odanın banka hesaplarına yatırılır.
- Oda Genel Merkez ve Şube kasalarından veya banka hesaplarından bir defada ve bir gün içinde yapılabilecek en yüksek ödemenin miktarı Oda Yönetim Kurulu'nca her yıl veya yönetim dönemi için saptanır ve bunun üzerinde ödeme yapılamaz. Belirlenen bu tutarın üzerindeki her türlü ödeme için Oda Yönetim Kurulu kararı olması zorunludur.
- Oda Genel Merkez ve Şubelerinde kasa fazlası ve nakit mevcudu, ulusal bankalarda Oda adına açılmış hesaplarda tutulur. Oda adına açılacak hesapların, hangi bankada ya da bankalarda açılacağı, hangi Şube adına açılacağı, hesapların türü (vadeli ya da vadesiz mevduat hesabı vb) konularında kararlar Oda Yönetim Kurulunca alınır.
- Oda adına, banka hesaplarını Oda Yönetim Kurulu kararı uyarınca Oda Genel Sekreteri ve Oda Genel Saymanı açar ve kapatır. Şubelerin bulunduğu illerde Genel Merkez'ce açılan banka hesapları dışında Oda adına Şube tarafından ayrı hesap ya da hesaplar açılmaz.
- Şubeler için buldukları illerde Oda Yönetim Kurulu'nca açılan banka hesap bilgileri, şubelere bağlı temsilcilik ve mesleki denetim görevliliklerine Oda Yönetim Kurulu'nca bildirilir. Temsilcilik ve Mesleki Denetim Görevliliklerinde tahakkuk eden gelir banka havalesi ile tahsil edilecekse, bağlı buldukları Şube hesapları kullanılır.
- Oda adına bankalardan, para çekmeye yetkili kişiler, Oda Yönetim Kurulu'nca kararlaştırılır. İlgili bankalara yetkili kişiler imza sirküleri ile bildirilir.
- Banka hesaplarından para çekme, aktarma ya da havale talimat yazıları Genel Merkez'de Genel Sayman ile Başkan, 2. Başkan ya da Genel Sekreter; Şubelerde ise Şube Saymanı ile Şube Başkanı, Şube 2. Başkanı ya da Şube Sekreter Üyesi tarafından en az iki imza ile hazırlanır.
- Genel Merkez Yönetim Kurulu, gerekli gördüğü durumlarda bir defada veya belli bir dönemde kimlerin ne miktarda ve hangi bankalardaki hesaplardan para çekebileceğini vereceği yetki ile belirleyebilir.

önerisi ile birlikte iletir. Oda Yönetim Kurulunun alacağı karar, başvuru sahibine ve bilgi için Şube Yönetim Kuruluna gönderilir. Bu anlamda alınacak her türlü karar ve ödemelerdeki son durum Oda Denetleme Kurulu'na da çalışmalarını sırasında iletilir.

Şubelerde Tutulabilecek Para

- Şubeler, şubelerde ve bağlı temsilcilikler ile mesleki denetim görevliliklerinde gerçekleşen gelirlerinden, şube ve bağlı temsilciliklerin sabit giderlerini karşılamak amacıyla Oda Yönetim Kurulu'nun her yıl belirleyeceği sabit gider kadar tutarı şube hesaplarında tutabilirler. Şubelerin hesaplarında biriken toplam gelirden bu sabit giderler tutarı düşüldükten sonra kalan miktarın %30'unu aşmamak kaydıyla hesaplarında tutabilecekleri oranları belirlemeye bu Yönergede şubelerin yönetsel işleyişi kapsamında tanımları yapılan şube gruplarına göre Oda Yönetim Kurulu yetkilidir. Belirlenen bu oranın karşılığı tutar bütçe esasları dahilinde gerekli diğer harcamaları yapmak üzere şube hesaplarında tutulabilir. Şubelerde ve bağlı temsilcilikler ile mesleki denetim görevliliklerinde gerçekleşen toplam gelirin kalan kısmı her ayın son iş günü Genel Merkez banka hesaplarına aktarılır.
- Oda Genel Sekreterliği ve Genel Saymanlığı, Şubelerce genel merkeze yapılan aylık ödemelerin gerçekleşme durumlarını takip eden ay içerisinde şubelere göndermekle yükümlüdür.
- Yıl içerisinde 2 kez Oda aylık haber bülteninde Şubelerde gerçekleşen gelir ve gider bütçeleri ile genel merkeze yapılan aylık ödemelere ilişkin tablolar yayınlanır.
- Şubeler ve temsilcilikler diğer oda birimlerimizin mali durumları ile ilgili gelişmeleri yakından izlemek ve dayanışmayı sağlamak için Oda Genel Merkezi'ne ya da ilgili oda birimine başvurup bilgi alma hakkına sahiptir.

Satın Alma İşlemleri

- Satın alma işlemleri, gider bütçesi bölüm ve maddelerine uygun olarak, Oda Genel Merkezi ve Şubelerce gerçekleştirilir.
- Şube Yönetim Kurulları, her yıl için Oda Yönetim Kurulu'nun belirlediği üst harcama tutarı sınırının üzerindeki alımlarında Oda Yönetim Kurulu yetkilendirmesi almak zorundadır. Yetkilendirme talebi, yapılacak alım için gerekçeli açıklamaları ve en az üç teklifi içermelidir.

Denetim

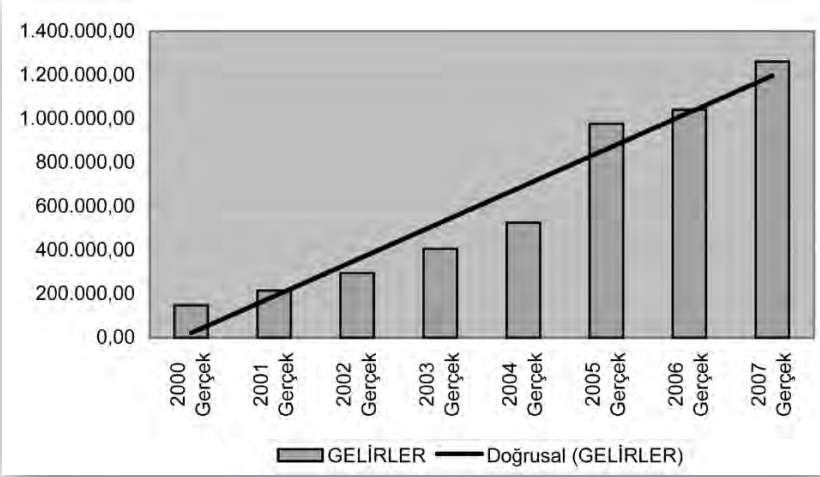
Oda Denetleme Kurulu çalışmalarını, Şubeler özelinde denetim yapılması biçiminde genişletebilir. Ayrıca Şubeler, Denetleme Kurulu dışında Oda Yönetim Kurulu Üyelerince; performans değerlendirmelerine esas olacak şekilde, mali işleyiş konuları itibarıyla, haberli veya habersiz ziyaretlerle denetlenebilir.

Uygulama-yürürlük

Şehir Plancıları Odası Mali İşleyiş Yönergesi 01.01.2005 tarihinden itibaren yürürlüğe girer ve uygulanmasından Oda Yönetim Kurulu sorumludur. Her Şehir Plancıları Odası Üyesi, bu Yönerge hükümlerinin uygulanıp uygulanmadığını Şubesi aracılığıyla izleme hakkına sahiptir. Yönerge hükümleri bütündür, bağımsız değerlendirilemez.

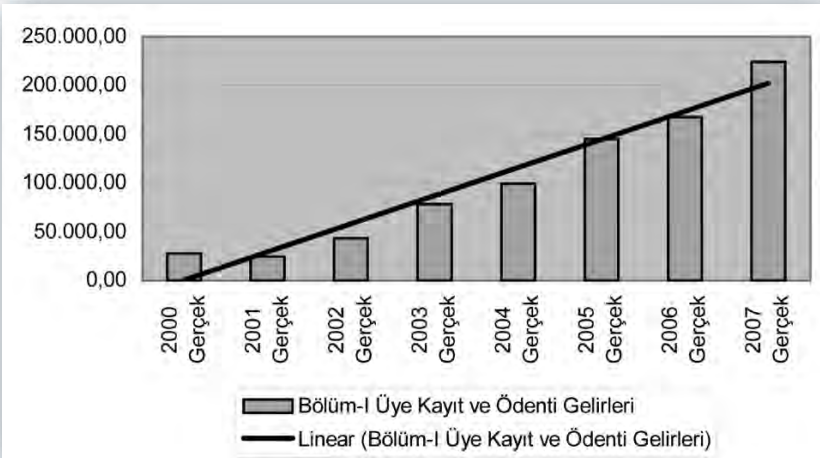

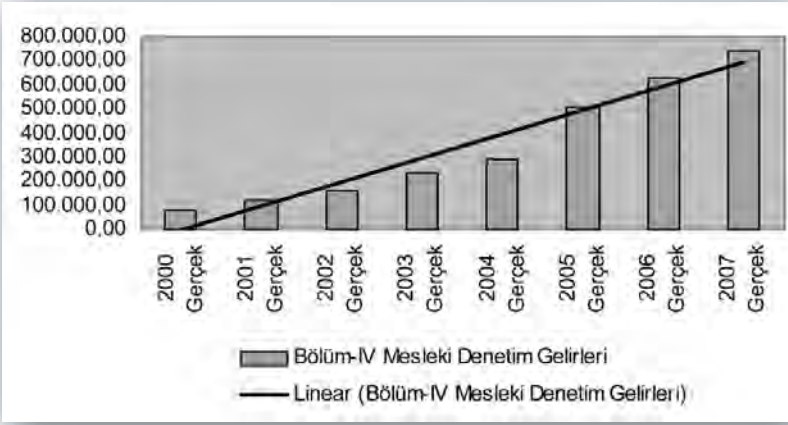
Üye Kayıt ve Ödenti Gelirleri

2000-2007 yılları arasında üye kayıt ve ödenti gelirleri yaklaşık 8 kat artarak 2007 yılında 224.064,25 YTL'ye ulaşmıştır..

	Bölüm-I Üye Kayıt ve Ödenti Gelirleri
2000 Gerçek	27.993,11
2001 Gerçek	24.513,98
2002 Gerçek	43.021,50
2003 Gerçek	78.131,58
2004 Gerçek	99.709,77
2005 Gerçek	145.151,50
2006 Gerçek	167.871,08
2007 Gerçek	224.064,25

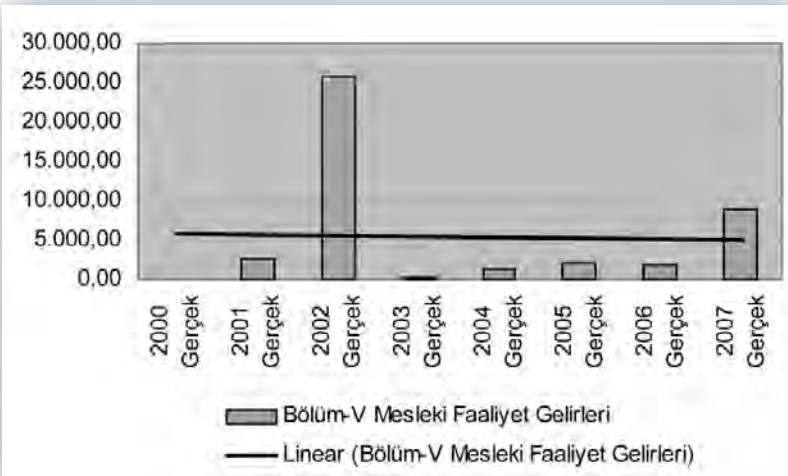

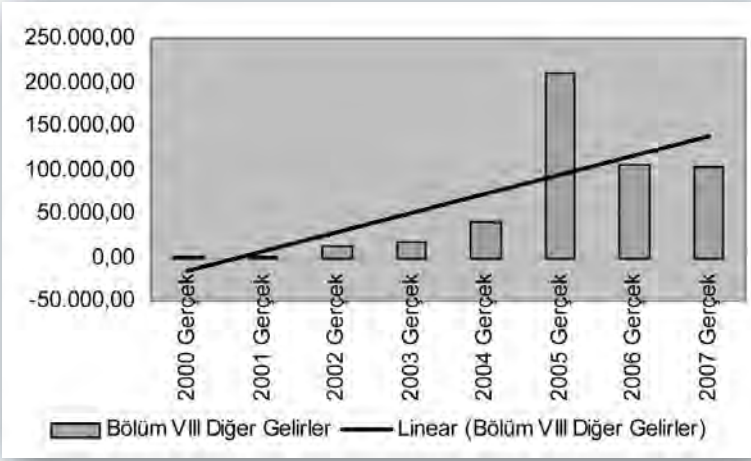
Mesleki Faaliyet Gelirleri

2000-2007 yılları arasında bilirkişilik payları, yarışma ödül ve jüri payları ile diğer mesleki faaliyetlerden oluşan gelirlerimiz yaklaşık 120 kat artarak 2007 yılında 9.009,18 YTL olarak gerçekleşmiştir..

	Bölüm-V Mesleki Faaliyet Gelirleri
2000 Gerçek	75,00
2001 Gerçek	2.653,34
2002 Gerçek	25.840,33
2003 Gerçek	290,00
2004 Gerçek	1.370,75
2005 Gerçek	2.165,00
2006 Gerçek	1.951,50
2007 Gerçek	9.009,18

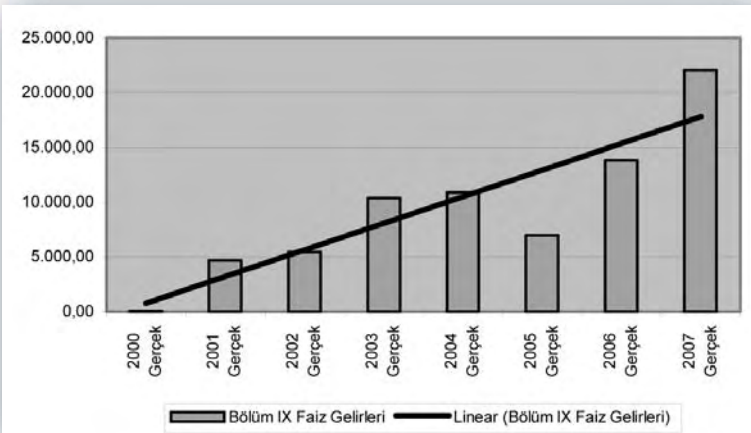

Faiz Gelirleri

2000-2007 yılları arasında odamız banka hesaplarında bulunan mevduatımızın yatırım fonları ve vadeli hesaplarda tutulmasından dolayı gerçekleşen faiz gelirlerimiz bu dönem içerisinde yaklaşık 630 kat artarak 2007 yılı sonunda 22.022,24 YTL'ye ulaşmıştır..

Bölüm IX Faiz Gelirleri	
2000 Gerçek	34,87
2001 Gerçek	4.653,32
2002 Gerçek	5.476,06
2003 Gerçek	10.410,00
2004 Gerçek	10.884,05
2005 Gerçek	6.990,52
2006 Gerçek	13.820,64
2007 Gerçek	22.022,24

TMMOB Şehir Plancıları Odası 2006-2007 Yılları Gelir Bütçesi Gerçekleşmeleri

	2006 Yılı Tahmini	2006 Yılı Gerçek	gerçekleşme
GELİRLER	987.000,00	1.042.037,08	105,58
Bölüm-I Üye Kayıt ve Ödenti Gelirleri	149.050,00	167.871,08	112,63
01. Üye Kayıt Gelirleri	2.500,00	1.555,00	62,20
02. Cari Yıl Ödentileri	28.800,00	41.466,00	143,98
03. Geçmiş Yıl Ödentileri	98.500,00	106.816,50	108,44
04. Geçici Üye Kayıt ve Ödentileri	1.000,00	0,00	0,00
05. Gecikme Ceza ve Faizleri	0,00	244,58	
06. Üye Kimlik Kartı Ücretleri	1.500,00	1.298,00	86,53
07. Oda Üye Belgesi Ücretleri	16.500,00	16.491,00	99,95
09. Diğer Üye Kayıt ve Ödenti Gelirleri	250,00	0,00	0,00
Bölüm-II Hizmet Karşılığı Gelirler	28.000,00	654,10	2,34
01. Hakemlik-Bilirkişilik Ücretleri	1.000,00	0,00	0,00
02. Danışmanlık Ücretleri	1.000,00	0,00	0,00
03. Kurs-Seminer Gelirleri	25.000,00	0,00	0,00
09. Diğer Hizmet Gelirleri	1.000,00	654,10	65,41
Bölüm-III Yayın Gelirleri	21.000,00	0,00	0,00
01. Süreli Yayın Gelirleri	10.000,00	0,00	0,00
02. Diğer Yayın Satış Gelirleri	10.000,00	0,00	0,00
03. İlan Reklam Gelirleri	0,00	0,00	
09. Diğer Yayın Gelirleri	1.000,00	0,00	0,00
Bölüm-IV Mesleki Denetim Gelirleri	636.250,00	631.603,24	99,27
01. Mesleki Denetim Geliri	615.000,00	610.567,03	99,28
02. Mesleki Denetim Cezaları	6.000,00	6.669,15	111,15
03. Mesleki Denetim Gecikme Cezaları	15.000,00	13.890,73	92,60
09. Diğer Mesleki Denetim Cezaları	250,00	476,33	190,53
Bölüm-V Mesleki Faaliyet Gelirleri	5.000,00	1.951,50	39,03
01. Bilirkişi Payları	3.000,00	1.854,00	61,80
02. Yarışma-Ödül, Jüri Payları	1.000,00	97,50	9,75
09. Diğer Mesleki Faaliyet Gelirleri	1.000,00	0,00	0,00
Bölüm-VI Tescil Gelirleri	118.000,00	120.877,10	102,44
01. Serbest Şehircilik Bürosu KB	63.000,00	55.017,00	87,33
02. Serbest Şehircilik Bürosu TB	50.000,00	63.007,50	126,02
03. Yabancı Şehirci BKB/TB	250,00	0,00	0,00
04. Tescil Cezaları	1.000,00	160,00	16,00
05. Tescil Gecikme Cezaları	3.500,00	2.692,60	76,93
09. Diğer Tescil Gelirleri	250,00	0,00	0,00
Bölüm-VII Oda Faaliyetlerinden Sağlanan Gelirler	5.500,00	0,00	0,00
01. Kongre, Konferans Gelirleri	2.500,00	0,00	0,00
02. Sergi ve Fuar Gelirleri	200,00	0,00	0,00
03. Gece, Yemek, Gezi Gelirleri	2.500,00	0,00	0,00
09. Diğer Oda Faaliyet Gelirleri	300,00	0,00	0,00
Bölüm VIII Diğer Gelirler	12.200,00	105.259,42	862,78
01. Bağış ve Yardım Gelirleri	10.000,00	81.916,81	819,17
02. Kira Gelirleri	0,00	0,00	
03. Lokal Gelirleri	200,00	0,00	0,00
09. Diğer Gelirler	2.000,00	23.342,61	1.167,13
Bölüm IX Faiz Gelirleri	12.000,00	13.820,64	115,17

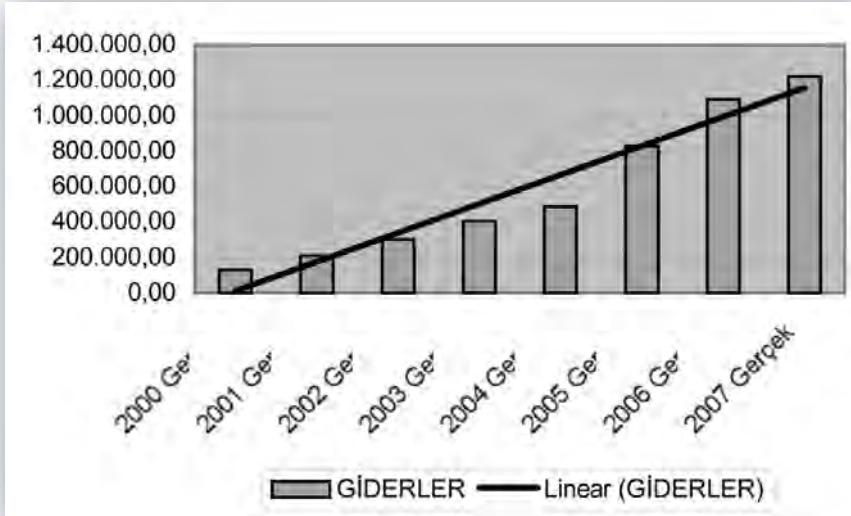

GİDERLER

Genel Toplam

2000-2007 yılları arasında toplam giderler yaklaşık 9,4 kat artarak 2006 yılında 1.093.035,91 YTL ve 2007 yılında ise 1.222.213,67 YTL olarak gerçekleşmiştir.

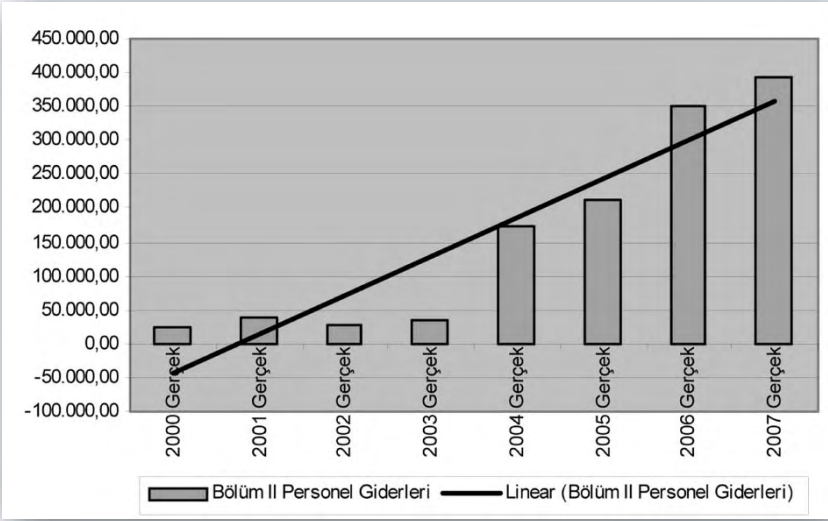
	GİDERLER
2000 Gerçek	130.470,06
2001 Gerçek	210.485,23
2002 Gerçek	301.764,46
2003 Gerçek	404.860,28
2004 Gerçek	487.276,08
2005 Gerçek	828.684,57
2006 Gerçek	1.093.035,91
2007 Gerçek	1.222.213,67

Yönetici Giderleri

Gider bütçemizin bu kaleminde personel olarak genel sekreterlik ve şube sekreterliği görevlerini yürütmekte olan yönetim kurulu üyelerimiz ile genel merkez genel sekreter yardımcısı kadrosunda istihdam edilen çalışanlarımıza ödenen esas ücretler, ikramiye, SSK ve TTF işveren payları kayıt altına alınmıştır.2000-2007 yılları arasında söz konusu giderler yaklaşık 11,8 kat artarak 2007 yılında 134.051,35 YTL'ye ulaşmıştır.

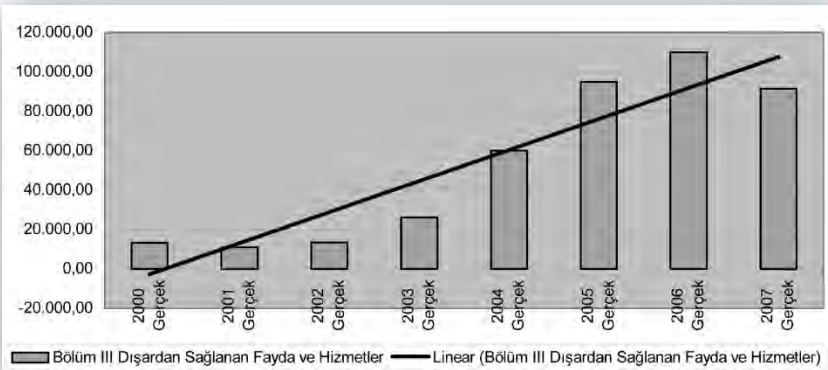

Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler

Örgüt bütünümdüzde 2000-2007 yılları arasında posta, kargo, telefon, aydınlatma, ısıtma, su, bakım onarım gibi dışarıdan sağlanan fayda ve hizmet giderlerimiz yaklaşık 7 kat artarak 2007 yılında 91.542,07 YTL olmuştur.

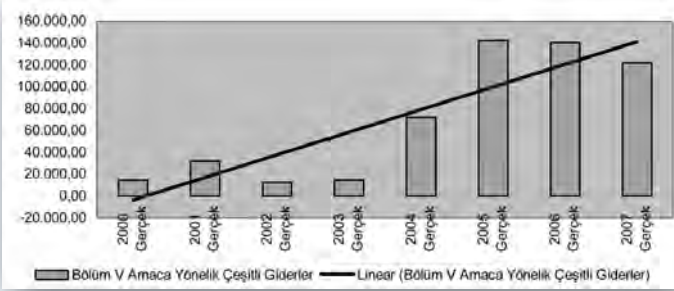
	Bölüm III Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler
2000 Gerçek	13.081,91
2001 Gerçek	10.922,67
2002 Gerçek	13.384,37
2003 Gerçek	26.174,22
2004 Gerçek	60.093,55
2005 Gerçek	94.921,50
2006 Gerçek	110.109,87
2007 Gerçek	91.542,07

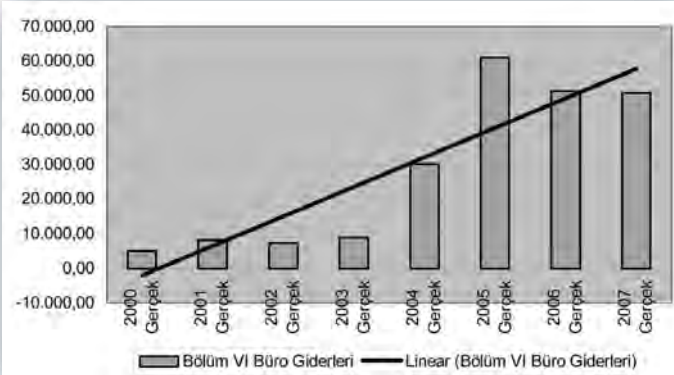
Bölüm V Amaca Yönelik Çeşitli Giderler	
2000 Gerçek	15.164,22
2001 Gerçek	32.240,89
2002 Gerçek	12.770,28
2003 Gerçek	15.010,72
2004 Gerçek	72.099,17
2005 Gerçek	142.623,13
2006 Gerçek	140.562,29
2007 Gerçek	122.021,24

Büro Giderleri

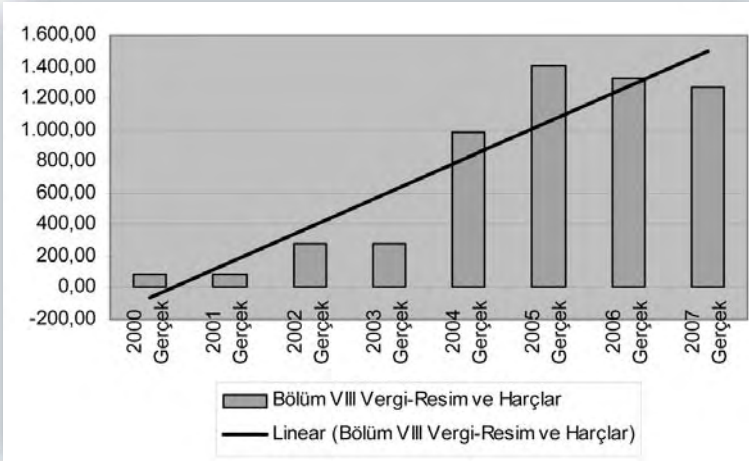
2000-2007 yılları arasında tamir ve bakım hizmet alımlarımız, temizlik malzemesi, gazete, kitap, dergi, bilgisayar malzemesi ve tüm kırtasiye malzemesi satın almalarımızdan dolayı oluşan büro giderlerimiz yaklaşık 10 kat artarak 2007 yılında 50.790,11 YTL olmuştur.

Bölüm VI Büro Giderleri	
2000 Gerçek	5.089,04
2001 Gerçek	8.261,50
2002 Gerçek	7.474,44
2003 Gerçek	8.939,11
2004 Gerçek	30.348,22
2005 Gerçek	61.021,95
2006 Gerçek	51.426,53
2007 Gerçek	50.790,11

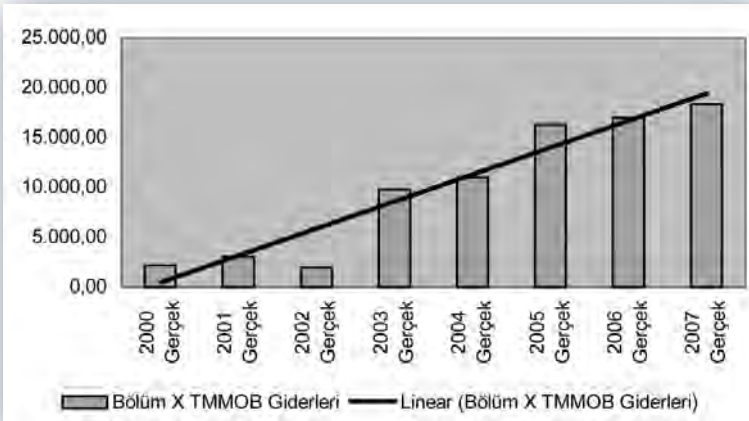

TMMOB Giderleri

2000-2007 yılları arasında TMMOB birlik hissesi payı ödemelerimiz ile İKK giderlerimizden oluşan TMMOB giderlerimiz yaklaşık 8,4 kat artarak 2006 yılında 16.963,75 YTL ve 2007 yılında 18.318,81 YTL olarak gerçekleşmiştir.

	Bölüm X TMMOB Giderleri
2000 Gerçek	2.177,50
2001 Gerçek	3.062,37
2002 Gerçek	1.950,00
2003 Gerçek	9.813,58
2004 Gerçek	10.996,01
2005 Gerçek	16.303,45
2006 Gerçek	16.963,75
2007 Gerçek	18.318,81

TMMOB Şehir Plancıları Odası 2006-2007 Yılları Gider Bütçesi Gerçekleşmeleri

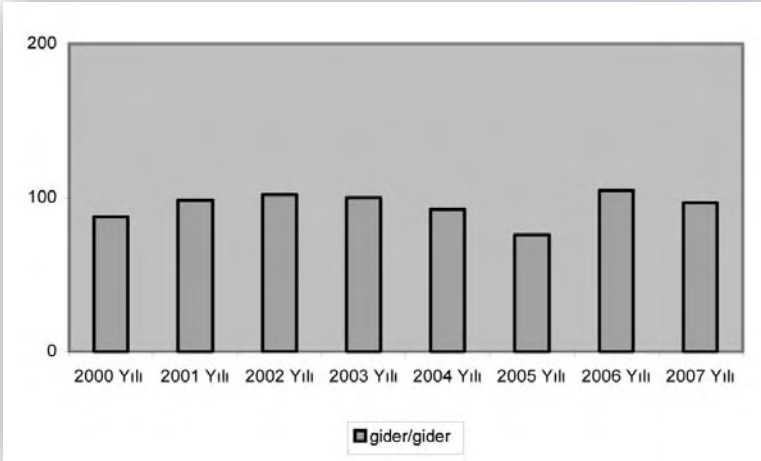
	2006 Yılı Tahmini	2006 Yılı Gerçek	gerçekleşme
GİDERLER	987.000,00	1.093.035,91	110,74
Bölüm I Yönetici Giderleri	92.750,00	105.527,92	113,78
01 Esas Ücretler	60.000,00	70.127,64	116,88
02 İkramiye	2.500,00	2.350,27	94,01
03 SSK ve TTF İşveren Payı	13.500,00	15.614,58	115,66
04 Sosyal Yardımlar	10.000,00	12.133,30	121,33
05 Fazla Çalışma Ücretleri	5.500,00	833,66	15,16
06 Tazminatlar	250,00	0,00	0,00
09 Diğer Yönetici Ücretleri	1.000,00	4.468,47	446,85
Bölüm II Personel Giderleri	262.750,00	351.167,85	133,65
01. Esas Ücretler	170.000,00	218.883,20	128,75
02. İkramiye	6.000,00	10.722,42	178,71
05. SSK ve TTF İşveren Payı	38.000,00	51.644,85	135,91
03. Sosyal Yardımlar	40.000,00	47.863,66	119,66
04. Fazla Çalışma Ücretleri	7.500,00	2.568,26	34,24
06. Tazminatlar	250,00	15.030,20	6.012,08
09. Diğer Personel Ücretleri	1.000,00	4.455,26	445,53
Bölüm III Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	110.000,00	110.109,87	100,10
01. Posta - Kargo Hizmetleri	24.500,00	34.102,51	139,19
02. Telefon, İletişim Giderleri	41.000,00	41.295,88	100,72
03. Aydınlatma-Isıtma-Su Giderleri	12.000,00	13.315,31	110,96
04. Bakım-Onarım Giderleri	12.000,00	0,00	0,00
05. Danışmanlık Giderleri	8.500,00	14.161,69	166,61
06. Bilirkişilik Giderleri	4.500,00	2.237,88	49,73
07. Yol Giderleri	5.500,00	4.572,80	83,14
09. Diğer Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmet Giderleri	2.000,00	423,80	21,19
Bölüm IV Çeşitli Giderler	91.750,00	93.077,09	101,45
01. Kira Giderleri	56.000,00	56.388,88	100,69
02. Yargı Giderleri	22.500,00	24.583,08	109,26
03. Noter Giderleri	3.000,00	1.127,84	37,59
04. Sigorta Giderleri	1.000,00	1.702,53	170,25
05. Gecikme Zamları ve Para Cezaları	250,00	503,50	201,40
06. Sosyal Bağış ve Yardımlar	250,00	0,00	0,00
07. Banka Giderleri	1.750,00	825,34	47,16
08. Sivil Savunma Payı	0,00	0,00	
09. Diğer Çeşitli Giderler	7.000,00	7.945,92	113,51
Bölüm V Amaca Yönelik Çeşitli Giderler	188.750,00	140.562,29	74,47
01. Kongre-Konferans-Seminer ve Etkinlik Giderleri	50.000,00	73.581,99	147,16
02. Genel Kurul Giderleri	26.000,00	20.044,18	77,09
03. İl ve Bölgelerarası Toplantı Giderleri	15.000,00	3.571,82	23,81
04. Seyahat ve Yolluk Giderleri	13.000,00	14.836,25	114,13
05. Temsil, Ağırılama Giderleri	14.500,00	13.803,48	95,20
06. Mesleki Faaliyet ve Tanıtım Giderleri	60.000,00	12.703,98	21,17
07. Lokal ve Sosyal Tesis Giderleri	250,00	0,00	0,00
08. Uluslararası Kuruluşlar Ödenti vb. Ödemeleri	3.500,00	2.020,59	57,73

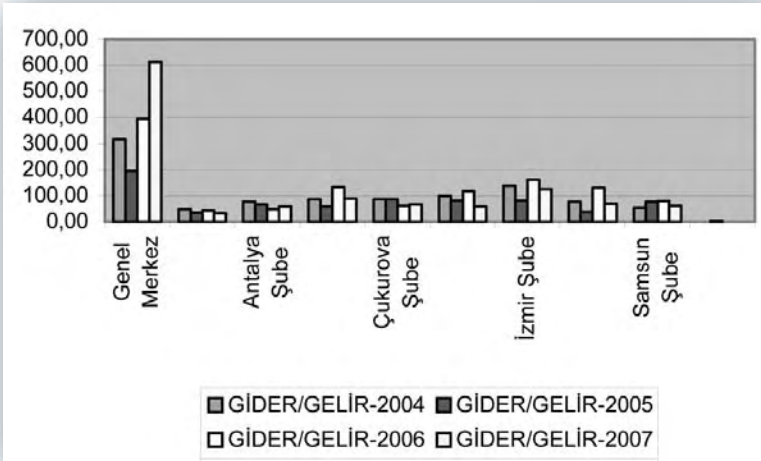

04.Bakım-Onarım Giderleri	13.750,00	236,00	1,72
05.Danışmanlık Giderleri	9.750,00	15.860,91	162,68
06.Bilirkişilik Giderleri	5.500,00	5.406,50	98,30
07.Yol Giderleri	6.500,00	4.497,99	69,20
09.Diğer Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmet Giderleri	2.500,00	363,45	14,54
BÖLÜM-IV ÇEŞİTLİ GİDERLER	106.100,00	110.226,75	103,89
01.Kira Giderleri	65.000,00	65.908,25	101,40
02.Yargı Giderleri	25.750,00	27.536,45	106,94
03.Noter Giderleri	3.500,00	890,75	25,45
04.Sigorta Giderleri	1.250,00	2.206,69	176,54
05.Gecikme Zamları ve Para Cezaları	300,00	54,80	18,27
06.Sosyal Bağış ve Yardımlar	300,00	-	0,00
07.Banka Giderleri	2.000,00	1.055,70	52,79
08.Sivil Savunma Payı	0,00	-	-
09.Diğer Çeşitli Giderler	8.000,00	12.574,11	157,18
BÖLÜM-V AMACA YÖNELİK ÇEŞİTLİ GİDERLER	215.550,00	122.021,24	56,61
01.Kongre-Konferans-Seminer ve Etkinlik Giderleri	57.000,00	71.039,91	124,63
02.Genel Kurul Giderleri	29.750,00	435,68	1,46
03.İl ve Bölgelerarası Toplantı Giderleri	17.250,00	-	0,00
04.Seyahat ve Yolluk Giderleri	14.750,00	6.635,28	44,98
05.Temsil,Ağırlama Giderleri	16.750,00	9.774,31	58,35
06.Mesleki Faaliyet ve Tanıtım Giderleri	68.500,00	32.415,69	47,32
07.Lokal ve Sosyal Tesis Giderleri	300,00	-	0,00
08.Uluslararası Kuruluşlar Ödenti vb.Ödemeleri	4.000,00	1.720,37	43,01
09.Amaca Yönelik Çeşitli Diğer Giderler	5.750,00	-	0,00
10.Gece-Yemek Giderleri	1.500,00	-	0,00
BÖLÜM-VI BÜRO GİDERLERİ	84.250,00	50.790,11	60,28
01.Bilgisayar Malzemesi ve Kırtasiye Giderleri	28.500,00	22.546,63	79,11
02.Tamir-Bakım Giderleri	35.500,00	7.901,10	22,26
03.Temizlik Malzemesi Giderleri	10.000,00	7.581,85	75,82
04.Gazete,Kitap ve Dergi Giderleri	2.750,00	4.786,50	174,05
05.Diğer Büro ve İşletme Giderleri	7.500,00	7.974,03	106,32
BÖLÜM-VII YAYIN GİDERLERİ	98.800,00	94.667,67	95,82
01.Süreli Yayın Giderleri	59.500,00	87.245,67	146,63
02.Diğer Yayın Giderleri	26.200,00	7.422,00	28,33
03.Telif Hakları Giderleri	11.400,00	-	0,00
09.Yayınla İlgili Diğer Giderler	1.700,00	-	0,00
BÖLÜM-VIII VERGİ-RESİM VE HARÇLAR	2.300,00	1.274,63	55,42
01.Emlak Vergisi	500,00	295,35	59,07
02.Çevre Temizlik Vergisi	300,00	136,00	45,33
03.Motorlu Taşıt Vergisi	0,00	-	-
09.Diğer Vergi Resim ve Harçlar	1.500,00	843,28	56,22
BÖLÜM-X TMMOB GİDERLERİ	25.150,00	18.318,81	72,84
01.TMMOB Birlik Hissesi	21.150,00	17.438,81	82,45
02.İKK Giderleri	4.000,00	880,00	22,00
BÖLÜM-XI KIYMET ALIMLARI	64.350,00	207.289,91	322,13
01.Gayrimenkul Alımları	300,00	183.588,00	61.196,00
02.Demirbaş ve Döşeme Alımları	63.750,00	23.701,91	37,18
03.Dökümantasyon Giderleri	300,00	-	0,00

2004-2007 yılları arasında Genel merkez ve Samsun Şube dışındaki diğer şube temsilciliklerde gider/gelir oranı azalmıştır.

	2004-gider	2004-gelir	2005-gider	2005-gelir	2006-gider	2007-gelir	2007-gider	2007-gelir
GM	216.373,88	68.465,15	477.201,55	244.126,58	490.768,75	124.080,32	649.323,65	106.016,78
Ankara	76.611,96	162.084,01	96.128,05	260.613,65	143.572,74	324.475,66	137.245,03	410.013,21
Antalya	18.516,49	24.066,41	18.381,33	28.017,84	26.234,59	54.687,78	34.516,93	59.043,28
Bursa	18.547,51	21.412,04	25.222,01	43.409,87	49.776,40	37.399,65	55.170,15	61.677,52
Çukurova	11.537,98	13.450,03	15.415,54	17.633,80	30.332,41	49.058,74	33.862,11	51.536,33
İstanbul	81.058,70	80.742,45	122.493,00	147.776,26	164.474,75	141.246,09	132.240,47	221.738,81
İzmir	44.184,20	32.223,43	37.386,30	45.927,18	83.043,38	51.954,33	107.571,33	86.252,58
Konya	13.283,35	17.080,16	15.425,72	39.236,15	64.912,03	50.012,43	31.129,32	44.851,25
Samsun	6.636,86	12.356,47	17.993,49	23.712,21	37.168,66	47.603,79	39.425,90	63.458,15
Temsilcilikler	528,15	93.956,48	3.037,58	127.994,22	805,37	159.681,67	1.728,78	158.662,74

Şubelere göre durum incelendiğinde İstanbul ve İzmir şubede üye aidat ödeme durumunun genele göre daha kötü olduğu görülmektedir. Ancak Mart-2007 ve Aralık-2007 arasındaki değişim incelendiğinde tüm şubelerde üye aidat ödeme durumunda bir iyileşmenin olduğu görülmektedir.

mart--2007	ANKARA		KONYA		BURSA		ANTALYA		ÇUKUROVA		SAMSUN		İSTANBUL		İZMİR		GENEL	
		%		%		%		%		%		%		%		%		%
0-12	363	27,7	22	24,7	33	23,4	10	9,9	16	16,3	21	25,0	281	25,2	96	23,1	842	25,1
12--24	243	18,6	20	22,5	43	30,5	34	33,7	34	34,7	31	36,9	201	18,0	72	17,3	678	20,2
24-36	217	16,6	9	10,1	10	7,1	10	9,9	11	11,2	10	11,9	160	14,3	36	8,7	463	13,8
36-48	126	9,6	6	6,7	8	5,7	9	8,9	4	4,1	3	3,6	66	5,9	23	5,5	245	7,3
48-60	81	6,2	10	11,2	9	6,4	12	11,9	5	5,1	4	4,8	56	5,0	27	6,5	204	6,1
60-72	52	4,0	5	5,6	6	4,3	3	3,0	6	6,1	0	0,0	33	3,0	14	3,4	119	3,5
72-84	38	2,9	6	6,7	4	2,8	6	5,9	4	4,1	3	3,6	37	3,3	22	5,3	120	3,6
84-96	31	2,4	5	5,6	6	4,3	0	0,0	3	3,1	3	3,6	29	2,6	15	3,6	92	2,7
96-108	18	1,4	1	1,1	1	0,7	1	1,0	0	0,0	0	0,0	22	2,0	11	2,6	54	1,6
108-120	21	1,6	2	2,2	2	1,4	4	4,0	1	1,0	0	0,0	19	1,7	8	1,9	57	1,7
120+	119	9,1	3	3,4	19	13,5	12	11,9	14	14,3	9	10,7	213	19,1	92	22,1	481	14,3
toplam	1309	100	89	100	141	100	101	100	98	100	84	100	1117	100	416	100	3355	100

aralık--2007	ANKARA		KONYA		BURSA		ANTALYA		ÇUKUROVA		SAMSUN		İSTANBUL		İZMİR		GENEL	
		%		%		%		%		%		%		%		%		%
0-12	429	31,5	30	33,7	44	29,7	14	13,2	24	23,3	27	30,0	373	31,2	116	26,7	1057	30,0
12--24	239	17,6	17	19,1	39	26,4	34	32,1	32	31,1	30	33,3	191	16,0	72	16,6	654	18,6
24-36	213	15,7	7	7,9	10	6,8	10	9,4	10	9,7	10	11,1	157	13,1	36	8,3	453	12,9
36-48	125	9,2	6	6,7	8	5,4	9	8,5	4	3,9	3	3,3	64	5,4	23	5,3	242	6,9
48-60	80	5,9	10	11,2	9	6,1	12	11,3	5	4,9	4	4,4	56	4,7	26	6,0	202	5,7
60-72	50	3,7	5	5,6	6	4,1	3	2,8	6	5,8	0	0,0	32	2,7	14	3,2	116	3,3
72-84	37	2,7	4	4,5	4	2,7	6	5,7	4	3,9	3	3,3	38	3,2	22	5,1	118	3,3
84-96	30	2,2	4	4,5	6	4,1	0	0,0	3	2,9	4	4,4	29	2,4	15	3,4	91	2,6
96-108	17	1,3	1	1,1	1	0,7	2	1,9	0	0,0	0	0,0	22	1,8	11	2,5	54	1,5
108-120	20	1,5	2	2,2	2	1,4	4	3,8	1	1,0	0	0,0	19	1,6	8	1,8	56	1,6
120+	120	8,8	3	3,4	19	12,8	12	11,3	14	13,6	9	10,0	213	17,8	92	21,1	482	13,7
toplam	1360	100	89	100	148	100	106	100	103	100	90	100	1194	100	435	100	3525	100

Bölüm-IV Mesleki Denetim Gelirleri	123,600.00
01. Mesleki Denetim Geliri	120,000.00
02. Mesleki Denetim Cezaları	1,000.00
03. Mesleki Denetim Gecikme Cezaları	2,500.00
09. Diğer Mesleki Denetim Cezaları	100.00
Bölüm-V Mesleki Faaliyet Gelirleri	250.00
01. Bilirkişi Payları	150.00
02. Yarışma-Ödül, Jüri Payları	50.00
09. Diğer Mesleki Faaliyet Gelirleri	50.00
Bölüm-VI Tescil Gelirleri	44,100.00
01. Serbest Şehircilik Bürosu KB	32,000.00
02. Serbest Şehircilik Bürosu TB	10,000.00
03. Yabancı Şehirci BKB/TB	50.00
04. Tescil Cezaları	1,000.00
05. Tescil Gecikme Cezaları	1,000.00
09. Diğer Tescil Gelirleri	50.00
Bölüm-VII Oda Faaliyetlerinden Sağlanan Gelirler	200.00
01. Kongre, Konferans Gelirleri	50.00
02. Sergi ve Fuar Gelirleri	50.00
03. Gece, Yemek, Gezi Gelirleri	50.00
09. Diğer Oda Faaliyet Gelirleri	50.00
Bölüm VIII Diğer Gelirler	20,600.00
01. Bağış ve Yardım Gelirleri	17,000.00
02. Kira Gelirleri	50.00
03. Lokal Gelirleri	50.00
09. Diğer Gelirler	3,500.00
Bölüm IX Faiz Gelirleri	1,500.00

01.01.2008 - 01.03.2008 TARİHLERİ ARASINDAKİ TAHMİNİ GEÇİCİ GİDER BÜTÇESİ	
GİDERLER	223,500.00
Bölüm I Yönetici Giderleri	11,000.00
01 Esas Ücretler	6,000.00
02 İkramiye	500.00
03 SSK ve TTF İşveren Payı	2,000.00
04 Sosyal Yardımlar	2,000.00
05 Fazla Çalışma Ücretleri	250.00
06 Tazminatlar	50.00
09 Diğer Yönetici Ücretleri	200.00
Bölüm II Personel Giderleri	83,000.00
01. Esas Ücretler	54,000.00
02. İkramiye	2,500.00
05. SSK ve TTF İşveren Payı	12,000.00
03. Sosyal Yardımlar	13,000.00
04. Fazla Çalışma Ücretleri	1,250.00
06. Tazminatlar	50.00
09. Diğer Personel Ücretleri	200.00
Bölüm III Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	16,900.00
01. Posta - Kargo Hizmetleri	3,500.00
02. Telefon, İletişim Giderleri	6,000.00

TABLolar

Ödemiş yönetmelikleri gereğince şehircilik hizmet ücretleri ile mesleki denetim uygulamaları ücret birim değerlerinin ilan edildiği tabloların yılda en az iki kez yayınlanması gerekmektedir. Örgüt birimlerimizden sağlanan görüş ve öneriler doğrultusunda kısmi değişiklikler yapılan, tablo değerlerinde belli oranlarda artış yapılarak hazırlanan yönetim kurulumuz kararları ile de yürürlüğe konan tabloların en son halini çalışma programında yayınlıyoruz.

TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI ŞEHİRCİLİK HİZMETLERİ ÜCRET TARİFESİ 2008 YILI 1.YARIYIL

A. İMAR PLANI HİZMETLERİ ÜCRET TABLOSU													
Alan (ha)	Birim (YTL)	Alan (ha)	Birim (YTL)	Alan (ha)	Birim (YTL)	Alan (ha)	Birim (YTL)	Alan (ha)	Birim (YTL)	Alan (ha)	Birim (YTL)	Alan (ha)	Birim (YTL)
1.0	892	3.0	3.192	20.0	19.820	40.0	34.400	200.0	186.300	550.0	196.450	1000.0	417.750
1.1	872	4.0	3.488	25.0	22.000	50.0	43.600	250.0	220.500	500.0	441.000	1000.0	480.750
1.2	943	3.0	2.829	15.0	14.145	30.0	28.290	150.0	141.450	300.0	282.900	600.0	565.800
1.3	1018	4.0	4.072	22.0	22.396	44.0	44.812	200.0	199.080	400.0	398.160	800.0	796.320
1.4	1207	3.0	3.621	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
1.5	1344	3.0	3.996	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
1.6	1353	3.0	4.059	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
1.7	1392	3.0	4.176	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
1.8	1412	3.0	4.236	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
1.9	1432	3.0	4.296	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
2.0	1502	3.0	4.506	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
2.1	1522	3.0	4.566	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
2.2	1542	3.0	4.626	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
2.3	1562	3.0	4.686	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
2.4	1582	3.0	4.746	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
2.5	1602	3.0	4.806	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
2.6	1622	3.0	4.866	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
2.7	1642	3.0	4.926	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
2.8	1662	3.0	4.986	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
2.9	1682	3.0	5.046	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
3.0	1702	3.0	5.106	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
3.1	1722	3.0	5.166	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
3.2	1742	3.0	5.226	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
3.3	1762	3.0	5.286	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
3.4	1782	3.0	5.346	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
3.5	1802	3.0	5.406	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
3.6	1822	3.0	5.466	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
3.7	1842	3.0	5.526	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
3.8	1862	3.0	5.586	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
3.9	1882	3.0	5.646	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
4.0	1902	3.0	5.706	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
4.1	1922	3.0	5.766	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
4.2	1942	3.0	5.826	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
4.3	1962	3.0	5.886	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
4.4	1982	3.0	5.946	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760
4.5	2002	3.0	6.006	20.0	60.360	40.0	120.720	200.0	241.440	400.0	482.880	800.0	965.760

150.000 hektarın üzerindeki işlerde 83 -YTL/ha birim fiyatla çözümlenmektedir.

B. KATSAYILAR TABLOSU

1. Kentin bütününe yönelik imar planları	1.00	8. Kentisel Dönüşüm Projeleri	2.00
2. Sadece imar Planı Araştırması	0.40	10. Kentisel Tasarım Projeleri 1/1000 ölçekli	2.50
3. Sadece Nazım İmar Planı	0.40	11. Kentisel Tasarım Projeleri 1/500 ve daha büyük ölçekli	5.00
4. İmar Planı Araştırması + Nazım İmar Planı	0.80	12. Köy Gelecek Planları	0.80
5. Sadece Uygulama İmar Planı (1/1000)	0.80	13. Parselasyon Planları	0.15
6. Serbest Şehircilik Hizmetlerine İlk İzin Fazlımları	0.20	14. Kentisel Sit Koruma Amaçlı İmar Planı	3.00
7. Mevzi İmar Planları	1.20	15. Arkeolojik ve Tarihi Sit Koruma Amaçlı İmar Planı	2.00
8. İmar Planı Değişiklikleri	1.00	15. Doğal Sit Koruma Amaçlı İmar Planı	1.50

C. BÖLGE RÜZEYİNDEKİ PLANLAMA HİZMETLERİ ÜCRET TABLOSU

D. İL RÜZEYİNDEKİ PLANLAMA HİZMETLERİ ÜCRET TABLOSU											E. ALT BÖLGE, KENTSEL BÖLGE PLANLAMA HİZMETLERİ ÜCRET TABLOSU											F. SEKTÖREL EĞİTİLER VE MASTER PLAN HİZMETLERİ ÜCRET TABLOSU										
Alan (ha)	Birim (YTL)	Alan (ha)	Birim (YTL)	Alan (ha)	Birim (YTL)	Alan (ha)	Birim (YTL)	Alan (ha)	Birim (YTL)	Alan (ha)	Birim (YTL)	Alan (ha)	Birim (YTL)	Alan (ha)	Birim (YTL)	Alan (ha)	Birim (YTL)	Alan (ha)	Birim (YTL)	Alan (ha)	Birim (YTL)	Alan (ha)	Birim (YTL)	Alan (ha)	Birim (YTL)	Alan (ha)	Birim (YTL)	Alan (ha)	Birim (YTL)			
2000	185.011	500	1.220.000	1000	241.022	1000	241.022	1000	241.022	1000	241.022	1000	241.022	1000	241.022	1000	241.022	1000	241.022	1000	241.022	1000	241.022	1000	241.022	1000	241.022	1000	241.022	1000	241.022	
2500	231.264	625	1.546.875	1250	313.530	1250	313.530	1250	313.530	1250	313.530	1250	313.530	1250	313.530	1250	313.530	1250	313.530	1250	313.530	1250	313.530	1250	313.530	1250	313.530	1250	313.530	1250	313.530	
3000	277.517	750	1.873.375	1500	386.037	1500	386.037	1500	386.037	1500	386.037	1500	386.037	1500	386.037	1500	386.037	1500	386.037	1500	386.037	1500	386.037	1500	386.037	1500	386.037	1500	386.037	1500	386.037	
3500	323.770	875	2.199.875	1750	458.544	1750	458.544	1750	458.544	1750	458.544	1750	458.544	1750	458.544	1750	458.544	1750	458.544	1750	458.544	1750	458.544	1750	458.544	1750	458.544	1750	458.544	1750	458.544	
4000	370.023	1000	2.526.375	2000	541.051	2000	541.051	2000	541.051	2000	541.051	2000	541.051	2000	541.051	2000	541.051	2000	541.051	2000	541.051	2000	541.051	2000	541.051	2000	541.051	2000	541.051	2000	541.051	
4500	416.276	1125	2.852.875	2250	623.558	2250	623.558	2250	623.558	2250	623.558	2250	623.558	2250	623.558	2250	623.558	2250	623.558	2250	623.558	2250	623.558	2250	623.558	2250	623.558	2250	623.558	2250	623.558	
5000	462.529	1250	3.179.375	2500	706.065	2500	706.065	2500	706.065	2500	706.065	2500	706.065	2500	706.065	2500	706.065	2500	706.065	2500	706.065	2500	706.065	2500	706.065	2500	706.065	2500	706.065	2500	706.065	
5500	508.782	1375	3.505.875	2750	788.572	2750	788.572	2750	788.572	2750	788.572	2750	788.572	2750	788.572	2750	788.572	2750	788.572	2750	788.572	2750	788.572	2750	788.572	2750	788.572	2750	788.572	2750	788.572	
6000	555.035	1500	3.832.375	3000	871.079	3000	871.079	3000	871.079	3000	871.079	3000	871.079	3000	871.079	3000	871.079	3000	871.079	3000	871.079	3000	871.079	3000	871.079	3000	871.079	3000	871.079	3000	871.079	
6500	601.288	1625	4.158.875	3250	953.586	3250	953.586	3250	953.586	3250	953.586	3250	953.586	3250	953.586	3250	953.586	3250	953.586	3250	953.586	3250	953.586	3250	953.586	3250	953.586	3250	953.586	3250	953.586	
7000	647.541	1750	4.485.375	3500	1.036.093	3500	1.036.093	3500	1.036.093	3500	1.036.093	3500	1.036.093	3500	1.036.093	3500	1.036.093	3500	1.036.093	3500	1.036.093	3500	1.036.093	3500	1.036.093	3500	1.036.093	3500	1.036.093	3500	1.036.093	
7500	693.794	1875	4.811.875	3750	1.118.600	3750	1.118.600	3750	1.118.600	3750	1.118.600	3750	1.118.600	3750	1.118.600	3750	1.118.600	3750	1.118.600	3750	1.118.600	3750	1.118.600	3750	1.118.600	3750	1.118.600	3750	1.118.600	3750	1.118.600	
8000	740.047	2000	5.138.375	4000	1.201.107	4000	1.201.107	4000	1.201.107	4000	1.201.107	4000	1.201.107	4000	1.201.107	4000	1.201.107	4000	1.201.107	4000	1.201.107	4000	1.201.107	4000	1.201.107	4000	1.201.107	4000	1.201.107	4000	1.201.107	
8500	786.300	2125	5.464.875	4250	1.283.614	4250	1.283.614	4250	1.283.614	4250	1.283.614	4250	1.283.614	4250	1.283.614	4250	1.283.614	4250	1.283.614	4250	1.283.614	4250	1.283.614	4250	1.283.614	4250	1.283.614	4250	1.283.614	4250	1.283.614	
9000	832.553	2250	5.791.375	4500	1.366.121	4500	1.366.121	4500	1.366.121	4500	1.366.121	4500	1.366.121	4500	1.366.121	4500	1.366.121	4500	1.366.121	4500	1.366.121	4500	1.366.121	4500	1.366.121	4500	1.366.121	4500	1.366.121	4500	1.366.121	
9500	878.806	2375	6.117.875	4750	1.448.628	4750	1.448.628	4750	1.4																							

TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI SEHIRCILIK HIZMETLERI ÜCRET TARIFESI	
G. DANISMANLIK HIZMETLERI	
1. Kamu veya Özel Kuruluşlara Yıllık veya Şerhli Verilecek Danışmanlık Hizmetleri En Az Birim Değeri	1190.- YTL /Ay
2. Gayrimenkul Geliştirme ve Değerlendirme Çalışmaları	395.- YTL /İs
3. Özel kişi ve kuruluşların parsel bazında imar durumu, yer seçimi vb. işleri için	395.- YTL /İs
H. BÜROLARDA ÜCRETLİ ÇALIŞAN SEHIR PLANCILARININ EN AZ ÜCRETİ	1190.- YTL/Ay
I. TANIMLAR	
<p>Kent Bütününe Yönelik İmar Planı : Belde halkının sosyal ve kültürel gereksinimlerini karşılamayı, sağlıklı ve güvenli bir çevre oluşturmayı, yaşam kalitesini artırmayı hedefleyen ve bu amaçla beldenin ekonomik, demografik, sosyal, kültürel, tarihsel, fiziksel özelliklerine ilişkin araştırmalara ve verilere dayalı olarak hazırlanan, kentsel yerleşme ve gelişme eğilimlerini alternatif çözümlerle belirleyen, arazi kullanımını, koruma, kısıtlama kararları, örgütlenme ve uygulama ilkelerini içeren pafta, rapor ve notlardan oluşan belgedir. (1/5000 ve daha büyük ölçekli Nazım İmar Planı, Uygulama İmar Planı, İllave İmar Planı, Revizyon İmar Planı, İllave Revizyon İmar Planı ve OSB vb. kendi içinde bütünlük gösteren planlama işleri bu kapsamdadır.)</p>	
<p>Mevzii İmar Planı : Mevcut planların yerleşim nüfusa yetersiz kalması veya yeni yerleşim alanlarının kullanıma açılması gereğinin ve sınırlarının ilgili idarece belirlenmesi halinde, imar yönetmeliklerindeki plan yapım kurallarına uyulmak üzere yapımı mümkün olan, yürürlükteki her tür ve ölçekteki plan sınırları dışında, planla bütümlenmeyen konumdadır. sosyal ve teknik altyapı ihtiyaçlarını kendi bünyesinde sağlayan, raporuyla bir bütün olan İmar planıdır</p>	
<p>Danışmanlık Hizmeti : Belediyeler, kooperatitfler ve plan yapım, yaptırım, onaylayan kamu ve özel kuruluşlar ile sözleşme yapılarak veya ücret karşılığında yapılan mesleki danışmanlıklar, bilgi ve deneyimlerin kamu kurum, kuruluş ve tüzel kişilikleri ile özel kişi ve tüzel kişiliklerinin yararını için kullanılması hizmetleri bu kapsamda değerlendirilir. Danışmanlık yapılan işin gerekçesi ve tüzel kişileri ile hiçbir organik bağ içinde bulunulmaması, danışmanlık hizmeti dışında o işi konusuna ilgili hiçbir kazanç sağlanmaması gerekir. SSB bu hizmet kapsamında Yönetmelikte tanımlanan ve bu tablolarda ücretleri belirlenen plan, değişikli. vb. diğer sehircilik işlerini yapamazlar. Gayrimenkul geliştirme ve değerlendirme çalışmaları bu kapsamdadır.</p>	
<p>Bölge Planları : Devlet Planlama Teskilatınca belirlenen istatistik bölge birimleri, havzalar ve bölgelerdir, kalkınma planlarının amaç ve ihtiyaçlarına ve bölgelerarası esitizliğini giderilmesi amacıyla, doğal, toplumsal, tarihi, kültürel ve ekonomik kaynak, olanak ve potansiyelin değerlendirilerek, sektörel ve fiziksel faaliyetlerin korunması, kullanılması, siniflandırılması ve gelişimi ile bu faaliyetlerin bölge içinde dağılımına yönelik, hedef ve ilke kararlarından oluşan, yeni istihdam merkezleri, yeni kent ve yerleşmeler ile ana ulaşım ve atyapı sistemleri öneren, alt düzey planlara veri teskil edecek biçimde, bölgesel düzeyde sektörel, mekansal ve tematik vizyonları, politika, program, hedef ve stratejileri oluşturan, açıklama raporu ile bir bütün olan planlardır.</p>	
İL DÜZEYİNDEKİ PLANLAMA HİZMETLERİ	
<p>1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı : İl veya havza sınırları içinde, sürdürülebilir gelişme ilkelerine uygun olarak kentsel ve kırsal yerleşmeler ile sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi sektörel gelişimleri, koruma kullanma dengesine göre yönlendirecek biçimde, öngörülen hedef doğrultusunda arazi kullanımını ve stratejik kararları içeren, alt ölçekli planlara veri oluşturan, rapor ve uygulama esasları ile bir bütün olan planıdır.</p>	
<p>İl Gelişme Planları : İl'in gelişmesi ve kaynaklarını rasyonel kullanımının sağlanmasına yönelik olarak, il envanterinin oluşturulması ve gelişme senaryoları çerçevesinde ekonomik, sosyal çevresel ve mekansal yapının geliştirilmesi amacı ile, yatırımların planlanması ve koordinasyonuna yönelik olarak belirlenen hedefler, stratejiler, planlar, projeler ve programlardan oluşan, katılımcı bir yöntemle oluşturulan planlardır.</p>	
<p>Turizm Master Planları : Bölge, il ya da havza düzeyinde, turizm amaçlı kullanılabilecek doğal ve kültürel kaynakların envanterinin yapılması, turizm altyapısının incelenmesi, turizm sektörünün gelişmesini kısıtlayan etkileri ve sorunların ortaya konulması, geleceğe ilişkin tahmin ve hedefler doğrultusunda çözüme yönelik, önlemler, kararlar, stratejiler ve proje önerilerinin oluşan bir sektörel planlama ve danışmanlık hizmetidir.</p>	
ALT BÖLGE PLANI, KENTSEL ÇEVRE BÜTÜNÜ VE SEKTÖREL PLANLAR	
<p>1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı : Alt bölge veya havza kapsayan, üst ölçekli plan kararlarına uygun, demografik, kültürel, ekonomik, fiziksel ve mekansal verilere ve araştırmalara dayalı olarak, korunacak doğal ve kültürel varlıklar, su havzaları, ormanlar, tarım alanları v.b. kaynaklar ve afet riskli yerleşme ve alanları göz önüne alınarak, atyapı, enerji, sanayi ve ulaşım altyapısı kararlarını içeren, ticaret merkezleri, sanayi, turizm, toplu konut, enerji gibi özel önemli şahıf yatırım alanları ile ilgili yerleşim kararlarına dayalı, yerleşmelerin gelişmesi alanları, konut, merkez, sanayi, turizm, ulaşım gibi yerleşme ve ana arazi kullanım kararlarını belirleyen, makro ölçekte nüfus dağılımı ve yoğunluk kararlarını veren, kentsel dönüşüm alanlarını, öncelikli proje alanlarını, plan etaplarını gösteren, sektörler arası koruma kullanma dengelerini sağlayan, alt ölçekli planlara esas olan, rapor ve uygulama esasları ile bir bütün olan planıdır.</p>	
<p>Büyükşehir Belediyesi 1/25.000 Ölçekli Nazım İmar Planları : Büyükşehir belediye sınırlarını kapsayan, üst ölçekli plan kararlarına uygun, demografik, kültürel, ekonomik, fiziksel ve mekansal verilere ve araştırmalara dayalı olarak, korunacak doğal ve kültürel varlıklar, su havzaları, ormanlar, tarım alanları v.b. kaynaklar ve afet riskli yerleşme ve alanları göz önüne alınarak, atyapı, enerji, sanayi ve ulaşım altyapısı kararlarını içeren, ticaret, merkezleri, sanayi, turizm, toplu konut, enerji gibi özel önemli şahıf yatırım alanları ile ilgili yerleşim kararlarına dayalı, büyükşehir gelişme alanları, konut, merkez, sanayi, turizm, ulaşım gibi yerleşme ve ana arazi kullanım kararlarını belirleyen, makro ölçekte nüfus dağılımı ve yoğunluk kararlarını veren, kentsel dönüşüm alanlarını, öncelikli proje alanlarını, plan etaplarını gösteren, sektörler arası koruma kullanma dengelerini sağlayan, alt ölçekli nazım ve uygulama imar planlarına esas olan, rapor ve uygulama esasları ile bir bütün olan planıdır.</p>	
<p>Milli Parklar Uzun Devreli Gelişme Planları : Milli Park, Tabiat Koruma Alanı gibi, koruma statüsünde bulunan alanların, kaynak değerlerini saptanması, plan kararlarına esas olacak araştırmaların yapılması, uygun devreli gelişme ilke, karar ve stratejileri ile buntara ilişkin proje tanımları ve programların yapılmasına yönelik olarak, uzmanların katılımı ile gerçekleştirilecek rapor ve uygulama esasları ile bir bütün olan planıdır.</p>	
<p>Sektörel Planlar : Kentsel bölge ve kentsel yerleşim alanlarında, sosyal, ekonomik ve mekansal nitelikli ulaşım, konut, merkez, sanayi v.b. sektörlerle ilgili, durum ve sorun saptama, öneri geliştirme, planlara veri oluşturacak analiz, araştırma, sentez, tasarım, v.b. ürün elde etmeye yönelik her türlü sehircilik ve danışmanlık hizmetidir.</p>	
J. UYGULAMA İLKELERİ	
<p>1. İmar Planı Hizmeti Ücretlerinin Hesabı; İmar Planlama işlerinin ücretleri, ilgili alan büyüklüğü karşısında A bölümündeki yer alan bedellerin, ilgili işin B bölümündeki plan katsayısı ve yöre katsayısının çarpılması sonucu bulunur. Danışmanlık hizmetlerinin ücretleri ise „ G bölümünün 1. maddesi kapsamındaki hizmetler için ilgili bedel, yöre katsayısı ile çarpılır G bölümünün 2. ve 3. maddesinde kapsamındaki hizmetlerin ücretinin hesabında yöre katsayıları kullanılmaz. Tablodaki yer almayan büyüklükler bir alt ve bir üst alan bedellerinden yararlanılarak hesaplanabilir.</p>	
<p>2. 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı tarifesi ücreti belirlenirken, planlanacak alan daha küçük olsa bile en az 50 ha değeri esas alınır.</p>	
<p>3. B. Katsayılar tablosunun 3. Maddesindeki "Sadece Nazım İmar Planı" katsayısı, planlamaya esas güncel imar planı araştırması varsa, 5. Maddesindeki "Sadece Uygulama İmar Planı" katsayısı ise geçerli nazım imar planı varsa kullanılır. Aksi hallerde kentin bütününe yönelik imar planları araştırması kullanılır.</p>	
<p>4. "Koruma Amaçlı İmar Planları" kapsamında "İmar Planı Araştırması", "Nazım İmar Planı", "Uygulama İmar Planı" veya "İmar Planı Değişiklikleri" ayrı hizmetler halinde hazırlanacaksa, hizmetin ücreti B.Katsayılar Tablosunun 14., 15 ve 16. Maddelerindeki Koruma Amaçlı İmar Planı katsayılarından birisinin ayrıca, hizmetin türüne göre aynı katsayılar tablosunun 2, 3, 4., 5. veya 8. maddelerindeki katsayılarla çarpılması sonucu hesaplanır.</p>	
<p>5. 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı ve 1/1000 Ölçekli Uygulama İmar Planı değişikliklerine ilişkin aynı alan için hazırlanacak olan, 1/25000 Ölçekli Büyükşehir Belediyesi Nazım İmar Planı Değişikliği veya 1/25000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği hizmetleri birlikte yapılacaksa, hizmetlerin ücreti Sehircilik Hizmetleri Ücret Tarifesi'nin "A Bölümü: İmar Planı Hizmetleri Ücret Tablosu" kullanılarak, 1. uygulama ilkesine göre hesaplanır.</p>	
<p>-Bu tür durumlarda ayrıca "E Bölümü: Alt Bölge, Kentsel Bölge Planlama Hizmetleri Ücret Tablosu" değerleri hesaba katılmaz.</p>	
<p>-Eğer anılan 1/25000 ölçekli planlar; sadece 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı Değişikliği ile birlikte hazırlanacaksa, planlanacak alan daha küçük olsa bile tablodan en az 50 ha değeri esas alınır.</p>	
<p>6. Ücretler sadece planlama işinin yapımına ilişkin hizmetleri kapsar. Herhangi bir iş için plançı tarafından yapılacak ek hizmetler, ek planlar ve detay çalışmalar ayrıca ücretlendirilir.</p>	
<p>7. Tablodaki ücretlere katma değer vergisi dahil değildir.</p>	
<p>8. Parselasyon planları İmar planından bağımsız bir iş olarak yapıyorsa, ilgili katsayı ile hesaplanan bedel üzerinden ücretlendirilecektir.</p>	
<p>9. İslah İmar Planları Sehircilik Hizmetleri Ücreti B. Katsayılar Tablosu 9. maddesindeki "Kentsel Dönüşüm Projeleri" katsayısı ile çarpılması sonucu hesaplanır.</p>	

BU TABLO RESMİ GAZETE'NİN 29 MAYIS 2002 TARİHLİ 24779. SAYISINDA YAYINLANAN TMMOB Şehir Plancıları Odası, Serbest Sehircilik Hizmetleri, Büro İcaresi Mesleki Orneğin ve En Az Ücret Yönermeliği Üzerine Hazırlanmıştır. 81.03.2008 İhtilafından İtibaren Geçerlidir.

TMMOB ŞEHİR PLANCI LARI ODASI			
SEHIRCILIK HIZMETLERI MESLEKI DENETIM UYGULAMASI (MDU) ÜCRET BIRIM DEGERLERI TABLOLARI		2008 YILI 1. YARIYIL 01.03.2008 tarihinden itibaren geçerlidir.	
A. İMAR PLANI HİZMETLERİ MDU ÜCRET BİRİM DEĞERLERİ			
ALAN (hektar)	MDU Ücreti (YTL)	ALAN (hektar)	MDU Ücreti (1.000.000.-TL)
1 ha'a kadar	14,00	700,1 – 800	1.254,60
1,1 – 3	26,70	800,1 – 900	1.339,00
3,1 – 5	40,70	900,1 – 1000	1.402,00
5,1 – 7	66,70	1000,1 – 1100	1.466,40
7,1 – 10	93,20	1100,1 – 1200	1.515,30
10,1 – 25	132,20	1200,1 – 1400	1.641,70
25,1 – 50	290,80	1400,1 – 1600	1.768,00
50,1 – 100	393,00	1600,1 – 3000	2.001,60
100,1 – 200	524,00	3000,1 – 5000	2.251,90
200,1 – 300	649,10	5000,1 – 10000	2.502,00
300,1 – 400	778,90	10000,1 – 15000	2.850,20
400,1 – 500	908,70	15000,1 – 20000	3.221,90
500,1 – 600	1.029,20	20000,1 – 30000	3.717,60
600,1 – 700	1.190,50		
30000 hektar üzeri islerde MDU ücreti sabittir, 20000,1 – 30000 hektar alan büyüklüğü için belirlenen bedel esas alınarak hesaplanır.			
B. DANISMANLIK HİZMETLERİ MDU ÜCRETLERİ			
1. Sözleşme ile tanımlanan yıllık veya sürekli verilecek danışmanlık hizmetleri MDU ücreti			20 YTL/ay
2. Gayrimenkul geliştirme ve değerlendirme çalışmaları MDU ücreti			28 YTL
3. Diğer danışmanlık hizmetleri (özel kişi ve kuruluşların parsel bazında imar durumu, yer seçimi vb. işlerinde danışmanlık hizmetleri) MDU ücreti			28 YTL
C. BÖLGE DÜZEYİNDEKİ PLANLAMA HİZMETLERİ MDU ÜCRET BİRİM DEĞERLERİ			
Şehircilik Hizmetleri Ücret Tarifesinde tanımlanan "Bölge Planları" MDU Ücreti			3.675 YTL
D. İL DÜZEYİNDEKİ PLANLAMA HİZMETLERİ MDU ÜCRET BİRİM DEĞERLERİ			
Şehircilik Hizmetleri Ücret Tarifesinde tanımlanan "İl Düzeyindeki Planlama Hizmetleri" MDU Ücreti			3.100 YTL
E. ALT BÖLGE PLANI, KENTSEL ÇEVRE BÜTÜNÜ VE SEKTÖREL PLANLAR MDU ÜCRET BİRİM DEĞERLERİ			
Şehircilik Hizmetleri Ücret Tarifesinde tanımlanan "Alt Bölge Planı, Kentsel Çevre Bütünü ve Sektörel Planlar" MDU Ücreti			2.470 YTL
F. KATSAYILAR TABLOSU			
1. Kentin bütününe yönelik imar planları	1,00	9. Kentsel Dönüşüm Projeleri	2,00
2. Sadece İmar Planı Arastırması	0,40	10. Kentsel Tasarım Projeleri 1/1000 ölçekli	2,50
3. Sadece Nazım İmar Planı	0,40	11. Kentsel Tasarım Projeleri 1/500 ve daha büyük ölçekli	5,00
4. İmar Planı Arastırması + Nazım İmar Planı	0,60	12. Köy Geliştirme Planları	0,80
5. Sadece Uygulama İmar Planı (1/1000)	0,60	13. Parselasyon Planları	0,15
6. Serbest Şehircilik Hizmetlerine İlişkin Fizibilite	0,20	14. Kentsel Silt Koruma Amaçlı İmar Planı	3,00
7. Mevzi İmar Planları	1,20	15. Arkeolojik ve Tarihi Silt Koruma Amaçlı İmar Planı	2,00
8. İmar Planı Değişiklikleri	1,00	16. Doğal Silt Koruma Amaçlı İmar Planı	1,50
G. UYGULAMA İLKELERİ			
1. İmar Planı Hizmeti MDU Ücretlerinin Hesabı; İmar Planlama işlerinin MDU ücretleri, ilgili alan büyüklüğü karşısında A bölümünde yer alan bedellere, ilgili işin F bölümündeki plan katsayısı ve yöre katsayısının çarpılması sonucu bulunur. Danışmanlık hizmetlerinin MDU ücretlerinde, B bölümünün 1. maddesi kapsamındaki hizmetler için ilgili bedel, yöre katsayısı ile çarpılır. B bölümünün 2 ve 3. maddesinde kapsamındaki hizmetlerin MDU ücretlerinin hesabında yöre katsayısı kullanılmaz.			
2. Nazım İmar Planı MDU ücreti belirlenirken, planlanacak alan daha küçük olsa bile en az 50 1 ha değeri esas alınır.			
3. Bu tablounun C, D ve E bölümünde belirlenen planlama hizmetlerinin MDU ücreti sabittir, ayrıca plan katsayısı ve yöre katsayısı ile çarpılmaz.			
4. Şehircilik Hizmetleri Ücret Tarifisinin "E. Alt Bölge, Kentsel Bölge Planlama Hizmetleri Ücret Tablosu" bölümünde belirlenen planlama hizmetlerinin MDU ücreti, bu tabloda belirlenen sabit ücretin, 1000 hektardan altındaki planlama hizmetleri için 0,25; 1000 - 5000 hektar arasındaki planlama hizmetleri için 0,50; 5000 - 10000 hektar arasındaki planlama hizmetleri için 0,75 katsayıları ile çarpılması sonucu bulunur.			
5. İmar Planı değişikliklerinin gerekirdiği 1/25000 Ölçekli Büyükşehir Nazım İmar Planı Değişiklikleri veya 1/25000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı değişikliklerinde, Mesleki Denetim Uygulaması ücreti "A Bölümü: İmar Planı Hizmetleri MDU Ücret Birim Değerleri" kullanılarak, 1. Uygulama İlkesine göre hesaplanır. Bu hizmetlerin MDU ücreti belirlenirken, planlanacak alan daha küçük olsa bile en az 50 1 hektar değeri esas alınır.			
6. F Katsayılar Tablosunun 3. Maddesindeki "Sadece Nazım İmar Planı" katsayısı planlamaya esas güncel imar planı araştırması varsa, 5. Maddesindeki "Sadece Uygulama İmar Planı" katsayısı ise geçerli nazım imar planı varsa kullanılır. Aksi hallerde "Kentin Bütününe Yönelik İmar Planı" katsayısı kullanılır.			
7. "Koruma Amaçlı İmar Planları" kapsamında "İmar Planı Arastırması", "Nazım İmar Planı", "Uygulama İmar Planı" veya "İmar Planı Değişiklikleri" ayrı hizmetler halinde hazırlanacaksa, MDU ücreti; F.Katsayılar tablosunun 14., 15. ve 16. Maddelerindeki koruma amaçlı imar planı katsayılarından birisinin ayrıca, hizmetin türüne göre, aynı katsayılar tablosunun 2., 3., 4., 5. veya 8. maddelerindeki katsayılarla çarpılması sonucu hesaplanır.			
8. İstah İmar Planları MDU ücreti; F. Katsayılar tablosu 9. maddesindeki "Kentsel Dönüşüm Projeleri" katsayısı ile çarpılması sonucu hesaplanır.			
Bu Tablo Resmi Gazete'nin 29 Mayıs 2002 tarihli 24769. sayısında yayımlanan TMMOB Şehir Plancıları Odası, Serbest Şehircilik Hizmetleri, Büro tesisi, Mesleki Denetim ve En Az Ücret Yönetmeliği uyarınca hazırlanmıştır. 01.03.2008 tarihinden itibaren geçerlidir.			

TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI ŞEHİRCİLİK HİZMETLERİ
YORU KATSAYILARI TABLOSU

A. Katsayıları, İlçe Merkezinin Belediye Sınırı İçindeki Şehircilik Hizmetleri için, B. Katsayıları, İlçeye Bağlı Diğer Belediyelerin Sınırı İçindeki Şehircilik Hizmetleri için, C. Katsayıları, İlçe İlçeye Bağlı Belediye Sınırları Dışında Kalan Alanlarda Şehircilik Hizmetleri için kullanılır. 07.09.2007 TARİHİNDEN İTİBAREN GEÇERLİDİR.

YERLEŞİME				YERLEŞİME				YERLEŞİME				YERLEŞİME				YERLEŞİME				YERLEŞİME													
A	B	C		A	B	C		A	B	C		A	B	C		A	B	C		A	B	C		A	B	C		A	B	C			
02 ÇUKUR				01 KIRKAZALE				43 MANİSA				05 DEMİTAŞ	1.80	1.40	1.50	00 TOKAT																	
ALİGA	3.00	2.50	2.75	BALİSAYH	1.50	1.10	1.30	AMHETLİ	1.50	1.20	1.65	ŞİRİNAR	1.50	1.20	1.50	SALMAS	1.40	1.10	1.10	ARTOVA	1.40	1.10	1.10										
BALÇOVA (BYŞ)	3.00	2.40	2.80	BALİSAYH	1.50	1.10	1.20	ADANIR	1.80	1.20	1.50	TÖRANKÖLE	1.50	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
BALIKIRAN	2.00	1.70	1.70	CELEP	1.40	1.10	1.10	AKAŞIR	1.50	1.20	1.50	ŞİRİNAR	1.50	1.20	1.50	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	SACITLUK	1.40	1.10	1.10										
BEĞAZI	1.80	1.60	1.60	CELEP	1.50	1.10	1.20	BEYRİCİ	1.60	1.20	1.20	ARDESEN	1.60	1.20	1.20	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
BEYÖZÜ	1.80	1.60	1.60	KARAKOÇLU	1.50	1.20	1.20	GÖLMAĞAR	1.50	1.20	1.20	ŞAHMİRAN	1.50	1.20	1.20	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
BORÇNOVA (BYŞ)	3.20	2.70	2.70	KEŞEN	1.60	1.10	1.20	İRDENE	1.50	1.20	1.20	ÇAVUL	1.80	1.50	1.50	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
BUCA (BYŞ)	3.20	2.70	2.70	KIRKAZALE	1.60	1.10	1.10	KIRAZI	1.60	1.20	1.20	GENEPAZARI	1.80	1.50	1.50	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
CEMRİ	3.20	2.70	2.70	KIRKAZALE	1.40	1.10	1.10	KORUPINSAI	1.50	1.20	1.20	FINDIKLI	1.70	1.40	1.40	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
ÇELİK (BYŞ)	3.00	2.60	2.60	YANIKHAN	1.80	1.10	1.30	KULA	1.80	1.20	1.20	GÜNEYLİ	1.60	1.20	1.20	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
ÇUKLU	2.70	2.40	2.40	02 KIRKAZALE				MANİSA	2.00	1.20	1.80	HEMSİN	1.50	1.20	1.20	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
DOĞU	2.80	2.40	2.40	BAĞCIŞI	2.00	1.60	1.70	SARICIL	1.60	1.20	1.60	YAZIRE	1.50	1.20	1.20	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
GARİMRAN (BYŞ)	3.00	2.60	2.60	CEMRİNOV	1.50	1.20	1.20	SARICIL	1.50	1.20	1.20	YAZIRE	1.60	1.20	1.20	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
GÜLBAĞÇE (BYŞ)	3.00	2.60	2.60	KIRKAZALE	2.00	1.60	1.70	SARILAMLI	1.50	1.20	1.20	MALKANDERE	1.50	1.20	1.20	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
KARASURUN	2.80	2.50	2.50	KOÇCAĞ	1.50	1.60	1.60	BELENDİ	1.50	1.20	1.20	PAZAR	2.00	1.80	1.80	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
KARŞISAKA (BYŞ)	3.20	2.70	2.70	ALİ EKİRCİAĞ	2.20	1.70	1.80	SOMA	1.50	1.20	1.20	ROFİ	1.60	1.50	1.50	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
KEMLERASA	2.50	2.10	2.10	PERUKYANIR	1.50	1.30	1.30	TIRGİTİLLİ	1.80	1.20	1.60	04 KAKAZI				BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
KELEK	1.80	1.60	1.60	FINAHSAR	1.60	1.30	1.30	01 MARDİN				ANVAZ	2.20	1.60	2.00	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
KIRAZ	1.80	1.60	1.60	YİZE	1.80	1.30	1.30	BARGEÇT	1.20	1.00	1.00	ANVAZ	1.80	1.60	1.40	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
KOYUNCI (BYŞ)	2.20	1.70	1.70	03 HİRSİTİN				SOVA	1.50	1.20	1.20	PAZAR	1.80	1.50	1.40	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
MENDİRCİS	2.00	2.00	1.80	AKANCAHT	1.40	1.10	1.10	KULTEPE	1.50	1.00	1.20	BEYVELE	1.60	1.30	1.30	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
MENEMEN	2.50	2.30	2.30	KARPIRAN	1.40	1.10	1.10	MARDİN	1.60	1.10	1.20	HENDEK	2.00	1.60	1.40	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
MARLIŞ (BYŞ)	3.00	2.50	2.50	BÖTEPE	1.40	1.10	1.10	MADİĞAN	1.50	1.00	1.00	KARAFIRIÇEK	1.80	1.40	1.20	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
MERKEZ	2.00	1.70	1.70	ÖZKUMPAĞ	1.40	1.10	1.10	MADİĞAN	1.50	1.20	1.20	KARAFIRIÇEK	1.80	1.50	1.40	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
MERKEZ	2.50	2.30	2.30	KARAN	1.50	1.10	1.10	MUSAYIN	1.50	1.00	1.20	KAYNARCA	1.50	1.20	1.20	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
MERKEZ	2.50	2.30	2.30	KÜREŞİR	1.50	1.20	1.20	MUSAYIN	1.50	1.00	1.00	KOCCAĞ	1.60	1.40	1.40	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
MERKEZ	2.50	2.30	2.30	MERKEZ	1.50	1.10	1.10	SAYIRI	1.50	1.00	1.00	PAHAĞOVA	1.70	1.40	1.40	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
MERKEZ	2.50	2.30	2.30	BEŞELİ	1.40	1.10	1.10	AYDIN	1.20	1.00	1.00	PAHAĞOVA	1.70	1.40	1.40	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
MERKEZ	2.50	2.30	2.30	KILIS	1.80	1.10	1.10	AYDIN	2.20	1.50	2.10	BOĞUTLU	1.80	1.60	1.40	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
MERKEZ	2.50	2.30	2.30	MALAYTEPE	1.40	1.10	1.10	AYDIN	2.20	1.50	2.10	TARAKLI	1.50	1.20	1.20	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
MERKEZ	2.50	2.30	2.30	AYDIN	1.40	1.10	1.10	AYDIN	2.20	1.50	2.10	AYDIN	1.50	1.20	1.20	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
MERKEZ	2.50	2.30	2.30	AYDIN	1.40	1.10	1.10	AYDIN	2.20	1.50	2.10	AYDIN	1.50	1.20	1.20	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
MERKEZ	2.50	2.30	2.30	AYDIN	1.40	1.10	1.10	AYDIN	2.20	1.50	2.10	AYDIN	1.50	1.20	1.20	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
MERKEZ	2.50	2.30	2.30	AYDIN	1.40	1.10	1.10	AYDIN	2.20	1.50	2.10	AYDIN	1.50	1.20	1.20	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
MERKEZ	2.50	2.30	2.30	AYDIN	1.40	1.10	1.10	AYDIN	2.20	1.50	2.10	AYDIN	1.50	1.20	1.20	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
MERKEZ	2.50	2.30	2.30	AYDIN	1.40	1.10	1.10	AYDIN	2.20	1.50	2.10	AYDIN	1.50	1.20	1.20	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
MERKEZ	2.50	2.30	2.30	AYDIN	1.40	1.10	1.10	AYDIN	2.20	1.50	2.10	AYDIN	1.50	1.20	1.20	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
MERKEZ	2.50	2.30	2.30	AYDIN	1.40	1.10	1.10	AYDIN	2.20	1.50	2.10	AYDIN	1.50	1.20	1.20	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
MERKEZ	2.50	2.30	2.30	AYDIN	1.40	1.10	1.10	AYDIN	2.20	1.50	2.10	AYDIN	1.50	1.20	1.20	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
MERKEZ	2.50	2.30	2.30	AYDIN	1.40	1.10	1.10	AYDIN	2.20	1.50	2.10	AYDIN	1.50	1.20	1.20	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10										
MERKEZ	2.50	2.30	2.30	AYDIN	1.40	1.10	1.10	AYDIN	2.20	1.50	2.10	AYDIN	1.50	1.20	1.20	BEĞAZI	1.40	1.10	1.10	BEĞAZI	1.40												

TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI	
2008 YILI KAYIT VE BELGE ÜCRETLERİ	
“ ÜYE KAYIT ÜCRETİ	8,00 YTL
“ ÜYE KİMLİK KARTI	8,00 YTL
“ ODA ÜYE BELGESİ	10,00 YTL
“ SERBEST ŞEHİRCİLİK BÜROSU TESCİL BELGESİ	10,00 YTL
“ SERBEST ŞEHİRCİ ODA ÜYE BELGESİ	25,00 YTL
“ SERBEST ŞEHİRCİLİK BÜROSU KAYIT BELGESİ / İLK TESCİL	140,00 YTL
“ SERBEST ŞEHİRCİLİK BÜROSU TESCİL YENİLEME	140,00 YTL
“ ÖDENTİ (AYLIK)	7,50 YTL
“ ÖDENTİ (YILLIK)	90,00 YTL
“ YABANCI ÜYE KAYIT ÜCRETİ	125,00 YTL
“ YABANCI ÜYE ÖDENTİ (AYLIK)	20,00 YTL
“ YABANCI ÜYE ÖDENTİ (YILLIK)	240,00 YTL
“ BELGE ONAY ÜCRETİ	7,50 YTL
1 Ocak 2008'den itibaren geçerlidir.	

2006-2007 DENETLEME KURULU RAPORLARI

Odamız Denetleme Kurulu,

01.01.2006-30.06-2006 arası dönemi denetlemek amacıyla 27.09.2006 tarihinde, 01.01.2006-31.12.2006 arası dönemi denetlemek amacıyla 05.04.2007 tarihinde, 01.01.2007-30.06.2007 arası dönemi denetlemek amacıyla 14.09.2007 tarihinde, 01.01.2007-31.12.2007 arası dönemi denetlemek amacıyla 08.02.2008 tarihinde ve 01.01.2006-31.12.2007 arası dönemi denetlemek amacıyla 15.02.2008 tarihinde toplandı.

Denetleme Kurulu raporlarında belirtilen hususlar, izleyen Yönetim Kurulu toplantılarında değerlendirilerek gerekli kararlar alındı, uygulamalar gerçekleştirildi. Yeni şube mekanlarının alınması, 120 ay ve daha fazla üye aıdat borcu olan üyelere yönelik çalışmalar yapılması konusunda ilgili şubelere yazı yazılması bu karar ve uygulamalardan bazılarıdır.

Bununla birlikte oda Saymalığı ve Denetleme Kurulu olarak TMMOB'un düzenlediği toplantılara katılarak Denetleme Kurullarının işleyişi ile ilgili olarak görüşlerimizi yazılı ve sözlü olarak bildirdik.

Söz konusu raporlar tarih sırası ile aşağıda verilmektedir.

TMMOB Şehir Plancıları Odası 2006 Yılı İlk Altı Aylık Denetleme Kurulu Raporu

01.01.2006 – 30.06.2006 tarihleri arasında, TMMOB Şehir Plancıları Odasının hesaplarının, faaliyetlerinin denetlenmesi amacıyla, Oda Genel Merkezinde 27.09.2006 tarihinde Denetleme Kurulu Asil Üyeleri Ali Ulvi Ulubaş, Gülten Kubin, Eser Atak, Yönetim Kurulu Sayman Üyesi Ali Cenap Yoloğlu, Genel Sekreter Özlem Çelik ile Oda Muhasebe Görevlileri Veysel Erdem ve Derya Küçüktopçi'nin katılımı ile yapılan toplantının sonuçları aşağıda verilmiştir.

5. Mesleki Denetime ilişkin bilgi ve belgelerin Mesleki Denetim Görevlilerince zamanında ve düzenli gönderilmesi, Oda işleyişinde önemli bir unsur olduğundan, bu konudaki aksamalar nedeni ile sözkonusu görevin icrasında Şube Yönetim Kurullarının ve çalışanlarının aktif ve düzenli takibi sağlayamadığı tespit edilmiştir. Bu sorunlar kapsamında tüm Şube, Temsilcilik ve Mesleki Denetim Görevlilerine gerekli uyarıların yapılmasına karar verilmiştir.

6. Fon hesabında bulunan tutarın, gelecekteki giderlerde dikkate alınarak, mülk alınması yoluyla değerlendirilmesinin tavsiye edilmesine karar verilmiştir.

Çalışmalarından dolayı Yönetim Kuruluna ve oda çalışanlarına teşekkür ederiz.

TMMOB Şehir Plancıları Odası 2006 Yılı Denetleme Kurulu İkinci Altı Aylık Raporu

01.01.2006 – 31.12.2006 tarihleri arasında, TMMOB Şehir Plancıları Odasının hesaplarının, faaliyetlerinin denetlenmesi amacıyla, Oda Genel Merkezinde 05.04.2007 tarihinde Denetleme Kurulu Asil Üyeleri Ali Ulvi Ulubaş, Gülten Kubin, Eser Atak, Esin Mıhçıoğlu Yönetim Kurulu Sayman Üyesi Ali Cenap Yoloğlu, Genel Sekreter Özlem Çelik ile Oda Muhasebe Görevlileri Veysel Erdem ve Derya Küçüktopcı'nin katılımı ile yapılan toplantının sonuçları aşağıda verilmiştir.

Denetlemede aşağıdaki belgeler incelenmiştir.

- Karar Defteri
- Kasa Defteri
- Tahsilat Makbuzları
- Gider Makbuzları
- Banka Dekont ve Hareketleri
- Demirbaş Defter ve Kayıtları
- Evrak Kayıt Defterleri

Yapılan incelemede;

31.12.2006 tarihi itibarıyla

1. Kasa Hesabı: 259,37.– YTL. olduğu,
2. Bankalar Hesabı: 97.589,23.– YTL
Fon Hesabı: 55.899,41.– YTL
Mevduat Hesapları: 41.689,82.– YTL. olduğu,
3. Posta Çeki Hesabı: 915,77.– YTL.
4. Gelirler Hesabı: 1.042.037,08.– YTL.
5. Giderler Hesabı: 1.093.035,91.– YTL.
6. Gelir - Gider Farkı: - 50.998,83.– YTL.
7. Demirbaşlar ve Gayrimenkul Hesabı
  - 7.1. Demirbaşlar Hesabı: 146.423,57.– YTL.
  - 7.2. Gayrimenkul: 121.220,00.– YTL olduğu saptanmıştır.

Yapılan incelemede;

30.06.2007 tarihi itibarıyla

1. Kasa Hesabı: 223,91.– YTL. olduğu,
2. Bankalar Hesabı: 321,784,75.– YTL
Fon Hesabı: 221,973,91.– YTL
Mevduat Hesapları: 99,810,84.– YTL. olduğu,
3. Posta Çeki Hesabı: 805,88.– YTL.
4. Gelirler Hesabı: 700,369,36.– YTL.
5. Giderler Hesabı: 516,302,41.– YTL.
6. Gelir - Gider Farkı: +184,066,95.– YTL.
7. Demirbaşlar ve Gayrimenkul Hesabı
  - 7.1. Demirbaşlar Hesabı: 159,830,10.– YTL.
  - 7.2. Gayrimenkul: 121.220,00.– YTL olduğu saptanmıştır.

Değerlendirme ve Sonuç

1. Oda Muhasebe defter ve Kayıtlarının düzenli tutulduğu görülmüştür. Oda Sayman Üyesi Ali Cenap Yoloğlu ve Muhasebe görevlisi Veysel Erdem ile Derya Küçüktopcı'ye titiz çalışmaları nedeniyle teşekkür edilmesine karar verilmiştir.
2. 01.01.2007 – 30.06.2007 tarihleri arası Gelir – Gider Bütçesine ilişkin olarak genelde iyi bir performans sergilendiği, bütçenin -+ 184,066,95.– YTL. artı verdiği görülmüştür. SSK ve vergi borçlarının olmadığı tesbit edilmiştir. 2007 yılı üye ödentilerinin tahsilatında, performansın düştüğü görülmüştür.
3. Önceki dönemlerden iade edilmediği görülen Altan Gülveren'e verilmiş olan 293.80.– YTL. avansın yasal faizi ile birlikte tahsil edilmesi ile ilgili gelişme kaydedilmediği anlaşıldığından, bu sürecin devam ettirilerek yasal yollara başvurulmasına, zorunluluk olmadığı sürece avans ödemelerinin yapılmamasına karar verilmiştir.
4. Şube ve Temsilciliklerin gelir ve giderlerinin düzenli ve en kısa sürede Oda merkezine iletilmesi konusunda daha önceki dönemlere göre önemli bir gelişme kaydedilmiş olduğu görülmüştür. Ancak şube ve temsilciliklerin gelir ve giderlerine ait düzenli belge tanzimi ve genel merkeze gönderilmesi konusunda, tüm şube ve temsilciliklerin bütçeye ait gelir ve giderlerle ilgili belgeleri zamanında genel merkeze göndermediği tespit edilmiştir. Bu konuda şube ve temsilciliklere gerekli uyarıların tekrar yapılması kararlaştırılmıştır.
5. Mesleki Denetime ilişkin bilgi ve belgelerin Mesleki Denetim Görevlilerince zamanında ve düzenli gönderilmesi, Oda işleyişinde önemli bir unsur olduğundan, bu konudaki aksamalardan dolayı, sözkonusu görevin icrasında Şube Yönetim Kurullarının ve çalışanlarının aktif ve düzenli takibi sağlayamadığı tespit edilmiştir. Bu sorunlar kapsamında tüm Şube, Temsilcilik ve Mesleki Denetim Görevlilerine gerekli uyarıların yapılmasına karar verilmiştir.
6. Fon hesabında bulunan tutarın, gelecekteki giderlerde dikkate alınarak, mülk alınması yoluyla değerlendirilmesinin tavsiye edilmesine karar verilmiştir.

Çalışmalarından dolayı Yönetim Kuruluna ve oda çalışanlarına teşekkür ederiz.

4. Şube ve Temsilciliklerin gelir ve giderlerinin düzenli ve en kısa sürede Oda merkezine iletilmesi konusunda daha önceki dönemlere göre önemli bir gelişme kaydedilmiş olduğu görülmüştür. Ancak şube ve temsilciliklerin gelir ve giderlerine ait düzenli belge tanzimi ve genel merkeze gönderilmesi konusunda, tüm şube ve temsilciliklerin bütçeye ait gelir ve giderlerle ilgili belgeleri zamanında genel merkeze göndermediği tespit edilmiştir. Bu konuda şube ve temsilciliklere gerekli uyarıların tekrar yapılması kararlaştırılmıştır.

Çalışmalarından dolayı Yönetim Kuruluna ve oda çalışanlarına teşekkür ederiz.

TMMOB Şehir Plancıları Odası 2006-2007 Yılları Denetleme Kurulu Raporu

Odamız Denetleme Kurulu, 01.01.2006 – 31.12.2007 tarihleri arası TMMOB Şehir Plancıları Odasının denetlenmesi amacıyla, Oda Genel Merkezinde;

27 Eylül 2006 tarihinde Denetleme Kurulu asıl üyelerimizden Ali Ulvi Ulubaş, Gülten Kubin, Eser Atak'ın katılımıyla

05 Nisan 2007 tarihinde Denetleme Kurulu asıl üyelerimizden Ali Ulvi Ulubaş, Gülten Kubin, Eser Atak ve Esin Mihçioğlu'nun katılımıyla

14 Eylül 2007 tarihinde Denetleme Kurulu asıl üyelerimizden Ali Ulvi Ulubaş, Gülten Kubin, Eser Atak ve Binali Tercan'ın katılımıyla

08 Şubat 2008 tarihinde Denetleme Kurulu asıl üyelerimizden Ali Ulvi Ulubaş, Gülten Kubin, Eser Atak'ın katılımıyla

15 Şubat 2008 tarihinde Denetleme Kurulu asıl üyelerimizden Ali Ulvi Ulubaş, Gülten Kubin, Eser Atak ve Yönetim Kurulu Sayman Üyesi Ali Cenap Yoloğlu ile muhasebe görevlileri Veysel Erdem ve Derya Küçüktopci'nin katılımıyla 5 (beş) Denetleme Kurulu Toplantısı gerçekleştirmiştir.

Yapılan toplantıların sonuçları aşağıda verilmiştir.

01.01.2006 – 31.12.2006 tarihleri itibarıyla

1. Kasa Hesabı: 259,37.- YTL.
2. Bankalar Hesabı: 97,589,23.- YTL
Fon Hesabı: 55.899,41.- YTL.
Mevduat Hesapları: 41.689,82.- YTL
3. Posta Çeki Hesabı: 915,77.- YTL.
4. Gelirler Hesabı: 1.042.037,08.- YTL.
5. Giderler Hesabı: 1.093.035,91.- YTL.
6. Gelir - Gider Farkı: - 50.998,83.- YTL.
7. Demirbaşlar Hesabı + Gayrimenkul Hesabı
7.1 Demirbaş Hesabı: 146.423,57.- YTL.
7.2 Gayrimenkul Hesabı: 121.220,00.- YTL olduğu saptanmıştır.

SUYUN SADECE EKONOMİK BİR DEĞER OLARAK ELE ALINMASI ÇEVRE VE İNSAN SAĞLIĞINI TEHDİT ETMEKTEDİR

TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI 22 Mart 2006 Dünya Su Günü Basın Bildirisi

Su doğal kaynak olarak günümüzde önemini koruduğu gibi gelecekte de öncelikli müdahale alanlarından biri olacaktır. Ekonomist dergisi tarafından 2004 yılında düzenlenen ve Kopenhag toplantısı adı verilen organizasyonda günümüz sorunları dünyanın önde gelen 8 ekonomisti tarafından tartışılmış ve 10 temel konudan birisinin su ve koruyucu sağlık (water and sanitation) hizmetleri olacağı ifade edilmiştir. Ekonomistler bu konuda su kaynaklarının kirliliği ve kentsel alanlardaki hizmetlerin fiyatlarının yüksek olması üzerinde durmuşlardır. Kentsel amaçlı su kullanım miktarının düşük olmasına karşın kentsel alanlarda kullanılan suyun değerinin yüksek olması kentleri cazip bir su pazarı haline getirmektedir.

Günümüzde suyun sadece ekonomik bir değer olarak ele alınması çevre ve insan sağlığını tehdit etmektedir. Avrupa Çevre Ajansı 2005 yılında yaptığı analizde, Türkiye'nin su sıkıntısı içinde olduğunu ifade etmiştir. Bu çalışmada, Türkiye için Su Kullanım İndeksi (water exploitation Index) %16,98 bulunmuştur. Bunun anlamı Türkiye'nin düşük seviyede su sıkıntısı yaşayan ülkeler kategorisi içinde olduğudur. Ülkemizin su sıkıntısı yaşayan ülkeler grubunda yer almasının temel nedeni su potansiyelin ülke coğrafyasında eşit bir biçimde dağılmaması ve hızlı nüfus artışıdır (her yıl kişi başına kullanılabilen yıllık su miktarı azalmaktadır). Nüfus artışına paralel olarak Ülkemizde toplam tatlısu (yüzey ve yeraltı) kullanımı, 1995 ile 2001 yılları arasında %39,9 artış göstermiştir. Bu oranın yaklaşık %84'lük kısmını yüzey suyu oluşturmaktadır. DİE 2004 yılı verilerine göre içme ve kullanma suyunu şebekeden alan belediye nüfus oranı %93'e ulaşmıştır. 2004 yılı itibarıyla şebeke ile dağıtılmak üzere 4,7 milyar m³ su çekilmiştir. Suyun %42'si barajlardan, %27'i kuyulardan, %26,2'si kaynaklardan, %2,9'u akarsulardan ve %1,8'i göl veya göletlerden çekilmektedir. Suyun sağlandığı kaynakların dağılımına bakıldığında barajlardan sağlanan içmesuyunun ön plana çıktığı görülmektedir. Bu da giderek su elde etmek için yapılan yatırım maliyetlerinin yükselmesine neden olmaktadır. Çekilen 4,7 milyar m³ içme ve kullanma suyunun 2,08 milyar m³'ü arıtılmaktadır. Arıtılmayan içme ve kullanma suyunun toplam içindeki payı %56,1 dir. İçme ve kullanma suyu arıtma tesisi ile hizmet verilen nüfusun toplam belediye nüfusu içindeki oranı %42 dir. Bu durum sağlıklı içmesuyunun şebeke üzerinden sağlanmasında yeterli düzeye ulaşılmadığını göstermektedir.

Su kaynaklarında bu gün yaşanan sorunlar, kentlerdeki su ve atıksu hizmetlerinin sunumu ve yönetimi ile doğrudan ilişkilidir. Bunlar şöyle sıralanabilir.

DİE 2001 yılı verilerine göre kanalizasyon hizmeti alan belediye sayısı 1879'dir. Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun toplam belediye nüfusu içindeki oranı ise %78,7 dir. Buna karşın atıksu arıtma tesisi ile hizmet edilen nüfusun toplam nüfusa oranı ise sadece %16,8'dir. Tüm bu değerler belediyelerimizde atıksuyun bertarafında, bu hizmetin kapsadığı nüfus ve atıksu tesislerinde arıtma konularında ciddi sorunlar yaşanmakta olduğunu göstermektedir. Özetle su kaynaklarımız korunamamakta, nehirlerimiz, göllerimiz ve yeraltı suyu kaynaklarımız hızla kirlenmektedir.

Su ve atıksu şebeke elemanlarının durumunu belirten kapsamlı bir istatistik bilgi toplanmadığından mevcut şebekenin fiziksel durumundan kaynaklanan sorunlar gizli kalmaktadır. Ancak gözlemler, şebekelerin yenilenme ihtiyacını ortaya koymaktadır. Su, kanalizasyon ve katı atık toplama hizmetlerini veren belediyelerimizin performansına baktığımızda büyükşehir belediyelerinde “su kayıp oranı” %43,8 ile oldukça yüksektir. Diğer belediyelerde ise kayıp %40 seviyesindedir. Bu su kaybının nedeni hem şebekenin fiziksel durumunun kötü olmasından hem de kaçak kullanımlardan kaynaklanmaktadır.

Fiziksel olarak karşılaşılan sorunların yanı sıra kentsel su ve atıksu hizmetlerinin işletiminde kentlerimiz yönetim sorunlarıyla da karşılaşmaktadır. Bu yönetim sorunlarının başında hizmetlerde çalışan personelin nitelik ve niceliği gelmektedir. “İşgücünün etkinlik düzeyi”ne 1000 abone başına düşen çalışan sayısı olarak bakıldığında, Ülkemizde 100 000’ nin üzerindeki belediyelerde bu oran 4,25 çıkmıştır (Dünya Bankası işgücü etkinlik düzeyini 2-3 arasında kabul etmektedir). Bu durum işletmede işin gerektirdiğinden çok personel istihdam edildiği anlamına gelmemelidir. Belediyelerde, su hizmetinde çalışanlar aynı zamanda kanalizasyon ve katı atık hizmetlerinde de çalıştırılmaları ve geçici işçi statüsünde çalışanların toplam çalışan içindeki oranının yüksek olması, işgücündeki verimsizliğin nedenleri arasında sıralanabilir.

Çevre ve Orman Bakanlığı’nın düzenlediği Çevre ve Ormanlık Şurası “Su ve Atıksu Yönetimi” AltKomisyon Çalışmasında (Şubat 2005) ülkemizdeki temel çevre sorunlarının çözümüne yönelik yapılması gereken altyapı yatırımları için 30 ile 50 milyar Avro arasında bir finansmana ihtiyaç bulunduğu ifade edilmiştir. Mali açıdan belediyelerimizin performansı ele alındığında, İçişleri Bakanlığı Belediyelerde Performans Ölçümü Proje çalışması değerlerine göre, 16 büyükşehir belediyesinin 8’inin artı değerde veya dengeleyerek 100 000’ nin üzerindeki belediyelerin %5 oranında gelir fazlası ile 2004 yılı mali bilançolarını kapatmışlardır. Bu oran belediyelerin su hizmetlerinden kar elde ettiklerinin bir göstergesidir. Bu durum hizmetin sunumuna bir kamu hizmeti anlayışından çok ticari bir anlayışla yaklaşıldığını göstermektedir. Su kaynaklarındaki kirlenme ve nüfus artışına bağlı artan su çekimi, hizmetin performansı ve mali tablo açısından tüm veriler birlikte ele alındığında su hizmetlerinin yönetiminde ciddi eksikliklerin var olduğu görülmektedir.

Yukarıdaki bilgiler ışığında yapılabilecek diğer bir değerlendirme su hizmetlerinden elde edilen gelirin, altyapının fiziksel sorunlarını çözmeye yönelik kullanılmadığıdır. Bu durum kentsel alanda hizmet alan nüfusun sağlıklı, ödenebilir suya erişiminde güçlüklerle karşılaşmasına neden olmaktadır. Kısa bir süre önce Malatya kentinde yaşanan salgın hastalık su ve kanalizasyon hizmetlerinin kentsel yaşam kalitesine ve halk sağlığına doğrudan etkisi açısından örnek bir olay olarak gösterilebilir.

Kasım 2005’te Malatya Kenti’nde nüfusun %3’ünü etkileyen hastalığın kentin şebeke suyundan kaynaklandığı saptanmıştır. Şebeke üzerinden kente sağlanan suyun kalitesindeki değişim kısa bir süre içinde 8.000 kişinin sağlık kurumlarına başvurmasına neden olmuştur. İçmesuyu kalitesindeki olumsuz değişim başta çocukları ve yaşlıları etkilemiştir.

Bu olaydan da anlaşılacağı gibi güvenilir ve sağlıklı su hizmetinin sağlanması kentsel yaşamı ve kentsel kaliteyi doğrudan etkileyen bir faktördür. Şehir Plancıları Odası konunun önemi üze-

rine kentte yaptığı araştırma sonucunda, su ve kanalizasyon hizmetinin sağlanmasında sorunlar olduğunu tespit etmiştir. Bu sorunların başında, yapılan işle ilgili teknik eleman istihdamının yetersizliği gelmektedir. Halkın sağlığını doğrudan etkileyen su, kanalizasyon ve atıksu işletme hizmetlerinde işin gerektirdiği bilgi ve deneyime sahip olmayan elemanların bu denli önemli bir kamu hizmetinde istihdam edilmesi, halk sağlığı için bir tehdit oluşturmaktadır. Salgına neden olan etkenin içmesuyu şebekesinde E.kolibasilinin görülmesidir. Bu durum içmesuyuna atıksuyun karıştığına bir göstergesidir. Dolayısıyla fiziksel sızıntı ve kaçak kullanımdan kaynaklanan şebeke su kayıplarının yüksek (%40) olması, Malatya kentinde mevcut su ve kanalizasyon şebekesinde fiziksel ve teknik sorunların olduğunu ortaya koymaktadır.

Gölbaşı (Ankara) yerleşmesi'nde Gazi Üniversitesi tarafından yapılan bir başka araştırmaya göre, su ve sudan kaynaklanan hastalıkların yayılmasında bir diğer risk de şebekedeki çeşitli arızalardan dolayı yapılan su kesintileridir. Su kesintisi sırasında borularda oluşan ortam ve evlerde sağlıksız koşullarda biriktirilen suların kullanımına olumsuz hijyen koşulları da eklenerek hastalıklara davetiye çıkarılmaktadır.

Sonuç olarak sağlıklı bir kentsel yaşam için güvenilir ve sağlıklı suya erişimin sağlanması kadar, hizmetin ödenebilir düzeyde ve kesintisiz olarak kamu hizmeti anlayışı içinde verilmesi gereklidir. 2002 yılından itibaren Birleşmiş Milletler tarafından sağlıklı suya erişim bir insan hakkı olarak kabul edilmiştir. Artık dünyada suyun ekonomik değerinden ziyade suyun sosyal bir değer olduğu görüşü yaygınlaşmaktadır. Sağlıklı, güvenilir ve ödenebilir koşullarda suya erişim, merkezi ve yerel yönetimler tarafından da bir insan hakkı olarak kabul edilmeli ve sosyal bir değer olduğu görüşünden hareketle yönetilmelidir.

TMMOB Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu

amaçlı olan ve bunlarla bütünleşen yapı ve tesisler kıyıların her yerinde yapılabilir hale getiriliyor.

Galataport, Kuşadası ve Haydarpaşa gibi kamuoyunda tepki görmüş projelerin yasallaştırılması yanında tüm kıyılara yayılmasının önü açılmakta, kruvaziyer liman tanımı altında esasen kıyıya yapılması olanaksız otel, alışveriş merkezi vb. yatırımların koşulsuz, kısıtsız tüm kıyıları betonlaştırıp, halka kapatması olanaklı kılınmakta.

Benzer biçimde tüm doğal değerleri yok ederek Karadeniz'i katleden sahil yolunun ve bu yol kenarında yapılması mümkün olmayan yepyeni tesislerin yapılabilmesine zemin yaratılırken, yol kenarındaki kaçak yapıların da meşrulaştırılması sağlanmakta.

• **Kamunun Hüküm ve Tasarrufu Altında Olan Alanlar Özel Mülke Konu Ediliyor**

Anayasa ve Medeni Kanuna göre mülkiyete konu olamayan, herhangi bir biçimde özel mülkiyet konusu edilmiş ise bunlarla ilgili tapu iptal davası açılması gereken ve devletin gözetiminde olan kıyı alanları özel mülkiyete konu ediliyor. Kıyı alanlarında Anayasal olarak tasarruf yetkisi bulunan devlet bu tasarrufundan vazgeçiyor ve yatırımcıya bırakıyor. Kıyılarından herkesin eşit ve serbest olarak yararlanmasının mümkün olmayacağı kamuoyundan gizleniyor.

Kıyılarda, mülkiyete konu olmayan alanlarda, “hak sahipliliği ve mülkiyet sorunlarını çözme” bahaneleriyle imar planı, imar uygulaması veya kamulaştırma yapılması öngörülmüyor. Böylece, hem Anayasanın kıyıları ile ilgili olarak ortaya koyduğu “kamunun olma” ve “kamu yararına” kullanıma ilkeleri yok sayılıyor, hem de İmar Mevzuatı ve Medeni Kanun gereği mülkiyet ve hak sahibi olunamayan alanlardaki kaçak yapı ve kullanımları meşrulaştırılarak plan yapımı ve hak sahipliliği “yatırım” söylemi altında olanaklı kılınıyor.

• **Kazanılmış Hak Kavramına Eşi Benzeri Olmayan Bir Tanım Getiriliyor !**

Bu kanun yürürlüğe girmeden önce yapılmış yapı ve tesislerin cephe hatlarını birleştiren doğrusal çizginin sahil şeridi kabul edilerek imar planlarının buna göre hazırlanması hükmü, kaçak yapıları meşrulaştırmakla birlikte, sahil şeridi sınırlarının kıyı kenar çizgisiyle çakıştığı, hatta aştığı durumlar yaratıyor ve böylece sahil şeridi ortadan kalkıyor, tüm kıyı yapılaşmaya açılıyor.

Kazanılmış hak irdelemelerinde tamamen yasal olmayan yapılar kastediliyor ve bugüne kadar imar mevzuatının kazanılmış haklara ilişkin olarak koyduğu genel kurallar yok ediliyor. Bu kapsamda, verilen zarar sadece kıyı alanlarına değil, örnek teşkil etmesi açısından tüm kırsal ve kentsel alanlara ilişkin bir boyut taşıyor.

Taslakta imar planı olmadan yapılan yapılara ayrıcalık getiriliyor; bir anlamda kaçak ve plansız yapılanma destekleniyor, kıyıları korunması gereken doğal ve kültürel değer olarak değil, “pazarlanması gereken” meta olarak tarif ediliyor.

• **Bütünleşik Kıyı Alan Planlaması ile Yerel Yönetimlerin Yetkileri Alınıyor**

Bu kanun kapsamındaki alanların planlarını onama yetkisi Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na devrediliyor, İmar ve Yerel Yönetim Mevzuatının yerelleşme ilkesi yok ediliyor ve ayrıcalıklı bölgeler oluşturuluyor.

ÇEVRESEL DEĞERLER PARAYA ÇEVİRİLEREK ÜLKE EKONOMİSİNİ KURTARACAK KAYNAK DEĞİLDİRİ!...

3 Haziran 2006

5 Haziran Dünya Çevre Günü, ne yazık ki bu yıl da, doğal, kültürel, kentsel ve çevresel değerlerin hızla ve sistematik olarak tüketildiği bir gündem içinde, çevre gününü kutlayacaklarını içini burkarak yaşanırken, “günü kurtaranlarca” sadece bir slogan olarak “sembolik” ve “sözde” ifade ve etkinliklerle hatırlanıyor.

Bir “Dünya Çevre Günü’ne daha çevreye yönelik kayıtsızlığın, umursamazlığın ve yok etme güdüsünün hakim olduğu bir gündemle giriyoruz. Toplumsal alanda on yılı aşmayan çevre bilinci henüz yeterli aşamaya gelememiştir. Bu bilinç sınırlı bir kesimin ilgi ve duyarlılık alanı olmaya devam etmektedir. Toplum zihninde çevre ve doğal kaynakların korunması çabası hala, entelektüel kesimin “öylesine” bir ilgi alanı gibi algılanmakta ve çevre bilincinin yerleşmemesinde siyasal alanın dışlayıcı ve umursamaz tutumu en önemli etken olagelmektedir.

Endüstrileşme, kentleşme ve küreselleşme süreçlerinin bilinen tehditlerinin çevre sorunlarını giderek büyüttüğü bir dünyada, ne gariptir ki iklimlerin değişmesine yol açacak ölçekte kirlilik yaratmaya devam eden faaliyetlerin sorumluları, bir yandan da bu kirliliği gidermenin yöntemlerini yeni bir piyasa faaliyeti haline getirerek pazarlayabiliyor. Bu geri dönüşümlü sömürü düzenine, bunlardan payını alan gelişmekte olan ülkelerden biri olarak, kendi ölçeğimizde çevreyi tüketen yanlışlarda ısrar eden ve çevresel değerleri ülke ekonomisini kurtaracak temel mali kaynak olarak gören uygulamalarla ne yazık ki destek oluyoruz. Çevre Günlerini ise Sevgililer Günü misali sadece kutlamış olmakla kalıyoruz.

Çevre, doğa, doğal kaynaklar estetik ve duygusal kaygılardan dolayı korunması gereken değerler gibi algılandıkları sürece bu sorunlar uzun erimde insan yaşamını tehdit edecek boyutlara ulaşacaktır. Toplumumuzda bireyler maalesef somut olarak zarar görmedikleri sürece sorunların önemini algılayamamaktadır. Bu nedenle öğrenme ve farkındalık süreci yavaş olan toplumumuzda sivil toplum örgütlerine, yöneticilere ve siyasetçilere önemli roller düşmektedir.

Odamız, Dünya Çevre Gününde ülkemizde yaşanan çevre sorunlarını ve bunların çözümü için temel çerçeveyi şu başlıklar altında kamuoyuyla paylaşmayı gerekli bulmakta...

- Toprak kirleniyor, değerli tarım toprakları hızla yitiriliyor, çölleşme ve erozyon tehlikesi giderek büyüyor... Tarım toprakları üzerinde yapılan kaçak yapılar “bedeli mukabili af”larla meşrulaştırılıp, hem kaçak yapılaşma özendiriliyor, hem çok değerli tarımsal topraklar geri dönülemez biçimde yitiriliyor...
- Su kirleniyor, su kaynaklarının çevresi yerleşimlere konu ediliyor. Bir yandan tüm su kaynaklarının çevresini saran lüks, korunaklı ama kaçak villalar ve gecekondular su kaynaklarımızı tüketiyor ve bunlara yönelik gerçek planlama ve denetim mekanizmaları işletilmiyor, diğer yandan da bir yağmurda, “içemediğimiz suda boğulduğumuz” kent parçaları, tüm bilim-fen kuralları ve şehircilik ilkeleri göz ardı edilerek yasallaştırılmaya çalışılıyor. Buna ilaveten kamu yönetimleri su havzalarının ve koruma kuşaklarının sıkı

sürece atık dolu varillerin Gebze’de rastgele gömülmesi de basit bir depolama işi olarak görülecektir. Bu yaklaşım zihinlerde duyarlılıkların aşınmasına neden oluyor.

Sahiplenme ve Bilinç

Telifisi mümkün olmayacak biçimde yitirdiğimiz değerler üzerinde baskı kuranların da, bu baskılara boyun eğen ya da kullanarak karar verenlerin de, bu toplumun aktörleri olduğunu düşündüğümüzde, sürecin tümünde sorumluluğumuz bulunduğunu, sorunları da çözümleri de sahiplenmemiz gerektiğini daha kolay anlayabiliriz. Biz ancak “benim” dediğimiz unsurları sahipleniyoruz. Oysa kamusal alanı ve daha dar anlamda kentsel yaşam çevremizi bireysel mülkiyet duygularımızın ötesinde sahiplenmemizi gerektiren pek çok sebep var. Bugün yalnızca bazıları-mızı etkilediği için duyarsızlaştığımız ya da kanıksadığımız sorunlar, yarın tüm bir neslin kendini içinde bulduğu ve çözmek için geç kaldığı boyutlara ulaşacak. Çevre sorunları ile mücadelenin maliyeti yüksek, ancak bu sorunları gidermek yolunda çaba göstermemenin maliyeti daha da yüksek olacak.

Çevrenin bozulması maddi kayıplara yol açtığı gibi, yaşam kalitesini de bedel olarak ödetiyor. Bu nedenle sahiplenme duygusunun sahiplenme bilincine yönelmesi gerekiyor. Bu da ancak sorumluluk almakla olanaklı olabilir. Kentsel yaşam çevremizin sorunlarını algılama ve çözme biçimimiz aktif olarak tanımlanan sorun alanlarının içinde yer alarak ve çözüm yolları üretme konularında sorumluluk olarak değişmeli. Yaşam çevremizi yönetsin diye teslim ettiğimiz seçilmişlere ve atanmışlara daha çok soru sordukça, sorguladıkça, denetlemeye talip oldukça farkındalık ve bilinç düzeyimiz yükselebilir.

Kısaca, “çevre hakkı” ve “kentli hakkı” olarak tarif edilebilecek ve herkesin sağlıklı bir çevrede yaşamaya hakkı olduğunu, ancak bunun için kendi üzerine düşen sorumluluklar da bulunduğunu anlatan yeni bir çerçevenin imar ve çevre mevzuatında kesinlikle karşılığını bulması gerek.

Örgütlenme ve Kurumsallaşma

Kentsel yaşam çevremizin sorunları mevcut örgütlenme biçimimizle çözülemiyor. Çevre sorunlarının örgütlenme çözümsüzlükleri hem merkezi hem de yerel ölçekte de oy-rant eksenli politikaların yönlendirmesi/hakimiyeti ile belirginleşiyor. Geleceğimizi böyle olumsuzca ipotek altına almayacak karar süreçleri katılıma, denetime açık stratejik düzeylerden başlamalı. Kentli yurttaşlar olarak, bu süreçlerin içinde, bu süreçlerden etkilenen toplumun her kesimi yer almalı.

Mevcut kuralların parçacı ve gündelik kapasitesini de sorgulamak gerekiyor. Çevre politikası çerçevesini Çevresel Etki Değerlendirme faaliyetine indirgemiş “Çevre Kanunu”, çevre hakkını çözümlüyüp kurumsallaştıracak bir içerik kazanmadan yasalasırken, stratejik plan yaklaşımlarını, kentsel risk sektörlerini çözümlenmeye çalışan “sakınım planları” ile kentsel riskleri azaltmayı hedefleyen “Planlama ve İmar Kanunu Tasarısı” ise, Bakanlığın raflarındaki yerini tozlanmak üzere almış durumda. Üstelik tüm bu kentsel ve çevresel süreçleri çözümlenecek omurga niteliğindeki İmar Mevzuatı yenilenmezken, her gün bir başka anlık sorunu çözmek amaçlı parçacı yasal düzenleme hızla yürürlüğe giriyor. Üstelik yürürlüğe giren düzenlemeler, Kıyı Kanunu Tasarısından da okunacağı üzere, korumak yerine kullanarak tüketmek yaklaşımını benimsemiş düzenlemeler. Birbiriyle bütünleşmeyen, İmar Mevzuatına referans vermeyen bu yeni noktasal

SORUNLARIN DOĞRU TEŞHİSİ + PLANLAMA = MİNİMUM DEPREM ZARARI 17 Ağustos 2006

Hafızalarımızdaki can yakıcılığını halen koruyan 17 Ağustos 1999 tarihinden sonra toplumsal ve siyasal hatalarımızın hızla düzeltileceğini sanmıştık. Her yıl 17 ağustos tarihini de, bu beklentilerle, bir dizi hatırlama, bilinçlenme, ders çıkarma ve eksikleri görerek yeniden işe koyulma umuduyla açıklamalara, etkinliklere konu ettik. Ancak, üzülerken görüyoruz ki, ülkemizde uygulama ve uygulayıcıların her zaman olduğundan daha hızlı bir biçimde bilim alanından koştığı, bilimsel ve teknik doğruların siyasi tercihler yanında sürekli gözardı edildiği bir süreç kendini daha vahim biçimde hissettirdiği bu konjonktür, hatalardan gereğince ders almadığımızı ortaya koyuyor.

Geçtiğimiz 7 yılda afetlere hazırlık anlamında yapılan, yasa, yönetsel ve finansal çalışmaların bazı önemli katkılarından bahsedilebilir. Ancak, bilimsel ve mesleki anlamda Şura'larda, raporlarda, etkinliklerde tespit edilenlerin bir çoğunun hayata geçişinde büyük güçlükler, açmazlar yaşanırken, bir dizi uygulamadan vazgeçilmiyor, ısrarlı ve sistematik yanlışlıkların(!) sürdürülüyor olması, hem hatalardan ders çıkarmadaki hem de bilimsel ve teknik doğruları hayata aktarmadaki başarısızlığımızı açığa gözler önüne seriyor.

• Büyük Depremın Yıkıcı Etkisini Arttıran Yanlışlarımız Nelerdi?

Kısmen İstanbul'u kapsayan, Gebze, İzmit, Yalova, Adapazarı, Düzce yerleşmeler bölgesinde yaşadığımız acı deneyim, kentleşme politikalarımızın eksikliklerine ve yanlışlıklarına işaret ediyordu. Bu metropoliten alan, ülke ekonomisi içinde sanayi üretiminin yarısından fazlasını sağlayan, aşırı nüfus baskısı altında, karayolları boyunca sanayi alanları ve bunlarla birlikte kontrolsüzce büyüyen konut alanlarından ibaret bir yerleşme dokusuna sahipti. Bu doku, "imarçılık" dışında belirli bir planlama yöntemimiz ve yer seçimleri konusunda tutarlı kamu politikalarımız bulunmaması nedeniyle, piyasa dengelerinin sürüklediği biçimde, yap-satçı müteahhit eliyle, hızla, plansızca ve pervasızca gelişmişti. Bu bölgedeki yoğunlaşma, bir ülkesel ve "bölgesel planlama" anlayışı ile ülkenin görece daha az gelişmiş bölgelerine yönlendirilmediği için de, süreç içinde çok önemli sorunlar ortaya çıktı. Bu yanlış ve plansız seçim, bir yandan bölgelerarası gelişmişlik düzeyindeki uçurumları hazırladı, bir yandan kendi içinde kontrolsüz ve aşırı yoğunlaşan afet riskine açık, Tekirdağ'dan Bolu'ya kadar uzanan "risk havuzu" niteliğindeki İstanbul odaklı bir gelişme kutbunu yarattı, diğer yandan da "azman bir sanayi kenti" olarak büyüyen İstanbul kentini, çözülmesi güç kentsel sorunlarla baş başa bıraktı.

Bu noktada, geçmiş yıllarda yapılan ancak uygulanmayan, yürürlükteki imar mevzuatında yapılması zorunlu olarak tanımlanan ancak yapılmasından ısrarla kaçınılan, üst düzey bölge planlarına ihtiyacın her zamankinden daha fazla olduğu ortaya çıkıyor. Kalkınma planlarına uygun ulusal mekansal planlar ve bölge planları ile alt bölge veya yerleşme ana planlarının stratejik planlama yaklaşımı ile ele alınması kaçınılmaz bir gereklilik olarak ortada duruyor.

Öte taraftan, ülkemiz, bir "yerleşme ve kentleşme politikası"ndan yoksun rant temelli yer seçimleri, kontrolsüz ikinci konut bölgeleri, büyük sermayeye yapılan tahsisler, göz yumulan, affedilen kaçak yapılar ve estetik değerlerden, kentlilik bilincinden yoksun

yaratırken, yukarıda vurgulanan gereklilikleri özümseyerek çözümlenemeyecek ve bütünlüklü çözümlere açılım sağlayacak “İmar ve Şehircilik Yasa Tasarısı” ise tozlu raflara terk ediliyor.

• Depremi Sadece Sağlam Zemin Penceresinden Bakarak Tartıştık, Oysa Planlama Hep Vardı Ancak Hiç Bu Kadar Görmezden Gelinmemiştik...

Ödümüz yıllardır ülke mekanını biçimlendiren bu sorun ve yanlışlıkları ortaya koyarken, hep bu yaklaşımın altında yatan bakış açısını deşifre etmeye çalıştık. Kent topraklarına rant gözüyle bakan ve dolar yeşili algılayan bir yaklaşımın, kamu yararının gerektirdiği, bilimin ortaya koyduğu bazı radikal önlemleri hayata geçirmekte başarılı olmasının olanaklı olmadığını altını çizdi. Sorunun çözümü için öncelikle doğru teşhis gerektiğini vurguladı. Bu teşhisin odağına da; afetleri ve özellikle depremi sadece yapı bazında güçlendirme ve zemin özellikleri açısından uygun yerleri seçme olarak algılamının yetersizlikleri ile, sadece yasal düzenlemeler gerçekleştirip bunun hayata geçişindeki sorunları izlememenin yarattığı eksiklikleri koydu.

Afetlerin, yalnızca yer seçimi ve sağlıklı yapı yapma boyutlarına indirgenemeyecek kadar çok boyutlu ve kapsamlı olduğu görmezden gelinerek, kentlerimize yönelik risk ve açmazların çözümü kavuşturulması olanaklı değil. Bu anlamda afet riski yüksek alanlarda yürütülecek çalışmaların da, bazı yenilik ve gereklilikler üzerine biçimlendirilmesi gerekli. Kente yönelik bütüncül bir risk analizi-mikrobölgeleme ve tüm bunların üzerinden hazırlanması gereken “Sakınım Planları” sonucunda elde edilecek “Stratejik Planlar” ile yapılaşma süreçlerinin kurgulanması, bu gerekliliklerin temel ifadesi olarak ortaya koyulabilir. Böylesi bir yaklaşım yerine, yalnızca zemin özellikleri açısından uygun yer seçimleri yapılması ya da dayanım gücü yüksek yapılar inşa edilmesinin tek başına deprem-afet sorununu çözümlenemeyeceği görülmelidir.

Ülkemizdeki planlama ve yapılaşma süreçlerinde köklü ve yaşamsal bir yenilik tanımlayacak böylesi bir yaklaşımda; yerbilimsel veriler, geçmiş hasar bilgileri ve kentsel risk analizleri sakınım planının girdilerini, sektörel kararlar, stratejik planlar, eylem planları ve özel önlemler gerektiren bölgelemeler ise sakınım planının çıktılarını oluşturmalı. Böylece, kent parçalarının “tasfiye-yenileme-sağlıklılaştırma ve dönüşüm”üne yönelik kararlar da, kent bütünü içerisinde “bölgeleterek” verilebilecek ve sadece sorunlu-riskli kentsel yerleşik alanlara ilişkin değil, yeni yapılaşacak alanlar için de çözüm açımları geliştirilebilecektir.

Afet zararlarını azaltan ve kentsel riskleri denetim altına alan çözümlerin oluşturulabilmesi; yeni bir planlama sistematığı ve yaklaşımını tarif eden “yasal düzenlemeleri”, bu düzenlemeleri çok başlı bir yapıdan uzak, şeffaflık ve hesap verebilirlik sorumluluğu içerisinde, eşgüdüm-denetim-katılım mekanizmalarıyla uygulayabilecek bir “kurumsallaşmayı” ve tüm bu karar ve uygulamaları hayata geçirebilecek “finansal dayanakları” kaçınılmaz kılmakta. Finansal kaynaklar öncelikle, etkin şekilde afet zararlarını azaltma hedefine yönelik plan, proje, program hazırlığı ve uygulamalarına aktarılmalı. “Kamulaştırma”, “Takas”, “İmar Haklarının Aktarımı”, “Toplulaştırma, Arsa-Arazi Düzenlemesi” vb uygulama araçlarının kullanılması yönünde yasal düzenlemeler de gecikmeksizin yapılmalı.

HAZİNE ARAZİLERİ SATILARAK ÜLKE EKONOMİSİNİ KURTARACAK KAYNAK DEĞİLDİR

13 Eylül 2006

Bir süre önce basına yansıyan hazine arazilerinin satışının durdurulması yönündeki Maliye Bakanlığı Genelgesi nedeniyle kamuoyunda oluşan eksik bilgilenmenin ve yanlış anlamının giderilmesi gereksinimi doğmuştur. Bu amaçla TMMOB Şehir Plancıları, Harita ve Kadastro Mühendisleri, Mimarlar ve Ziraat Mühendisleri Odalarıyla yürütülen kapsamlı bir çalışma sonucu elde edilen rapor ekte kamuoyunun bilgi ve değerlendirmelerine sunulmaktadır. Odalarımızca, hazine arazilerinin satışının durdurulması yönündeki bir girişim olumlu karşılanmakla birlikte, Bakanlığın bu Genelgesi ile, kamuoyuna sadece bu boyutu ile yansıtılandan farklı bir durum olduğu tespit edilmiştir.

Öncelikle şunu belirtmek gerekir ki; Maliye Bakanlığı'nın hazineye ait taşınmazların satış işlemlerini durdurmasına ilişkin "yetki devri iptali" konulu 03.05.2006 gün ve 18303 sayılı genelgesi, 4070, 4071, 4072 ve 4706 sayılı kanunlarla satılan hazine taşınmazlarının satış işlemlerini durdurmamaktadır. Raporunda belirtildiği üzere, hazine arazilerinin satışını düzenleyen bir çok düzenleme bulunmakta olup, durdurulan işlem, "İhale Kanunu ve Devlete Ait Taşınmaz Mal Satış, Trampa, Kiraya Verme, Mülkiyetin Gayri Aynı Hak Tesis, Ecrimisil ve Tahliye Yönetmeliği" uyarınca yapılan satış işlemleridir. Tahsis, kiralama ve irtifak hakkı işlemleri ise Genelgede söz edilmediğinden, yasa ve yönetmelik çerçevesinde devam etmektedir.

İlk bakışta Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nün Belediye ve Mücavir alan sınırları içerisi bulunan, 1/5000 ve 1/1000 ölçekli imar planı dışında kalan Hazineye ait taşınmazların satış ihalelerini durduran bu Genelgesi, planlamanın önemsendiğini düşündürmektedir. Ancak, Genelgenin içeriği ve Maliye Bakanı'nın açıklamaları incelendiğinde, tek amacın kamu topraklarına yalnızca ekonomik bir değer olarak bakıldığı, hazine arazilerinin bireysel mülkiyete satışına aracılık ederek daha yüksek fiyattan satış yapmanın hedeflendiği görülmektedir. Oysa, kent ve kamu topraklarına sadece ekonomik bir değermiş gibi bakıp, bu arazileri daha çok rant getirecek unsurlar olarak "pazarlamak", kentsel yaşamın gerektirdiği "kullanım değeri" nitelikli pek çok düzenlemenin hayat geçmesini engellemektedir.

Hazine'ye ait taşınmaz malların satılması gerektiği düşüncesi; söz konusu taşınmaz malların genellikle işgale uğraması ve bu işgallerin giderilememesine ve satış suretiyle gelir sağlanması şeklinde özetlenebilecek iki gerekçeye dayandırılmaktadır. Oysa, Hazine'ye ait taşınmaz mallara yönelik işgallerin önlenememesi, bunların satılarak elden çıkarılmasının en doğru ve rasyonel çözüm olarak kabulünü değil, işgalleri önleyecek etkili ve caydırıcı düzenlemelerin yapılarak titizlikle uygulanmalarının sağlanmasını gerektirmektedir. Bu önlem de kesinlikle, her araziye planlamak ve bu yolla satışa sunarak elde edilecek geliri artırmak olmayacaktır.

Günümüzde Türkiye topraklarının %54,7'sinin hazineye ait olduğu sürekli gündemde tutulmaktadır. Oysa bu hazine arazilerinin %46,2'si devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan dağlarımızı, taşlıklarımızı, kumluklarımızı, bataklıklarımızı, ormanlarımızı ifade etmektedir. Türkiye'de hazinenin özel mülkiyetindeki araziler ise sadece %8,5 olup, çoğu kez yüksek eğimli, taşlık vb. yerleşime açılmayacak nitelikteki bu araziler, planlarda genellikle açık-yeşil alanlar ya da kentsel sosyal donatı alanı olarak değerlendirilmektedir.

ve emrivaki ile geri döneceği açıktır. Dolayısıyla hazine arazilerinin rantının kamuda kalmasını hedefliyor görünen bu Genelge, arsa spekülasyonunun devlet eli ve aracılığıyla yapıp bundan devletin de pay alması noktasına ulaşmakta, arazinin kamu elinde olmasına dayalı olumluluk, kente maliyetleri, kent makroformuna etkileri ve altyapı maliyetleri açısından olumsuzluğa dönüşebilmektedir. Özetle, satışa konu olan arazilerin mutlaka planlanması zorunluluğu kamuya kaynak kazandırıyor derken kamu yararı ile çelişen sonuçlar doğurmaktadır.

Hazine arazilerinin %8.96'sını oluşturan 177 bin 627'sinin, 1/5000 ve 1/1000 ölçekli imar planlarının yapıldığı bilinmektedir. Diğer taraftan izlenen yanlış politikalar sonucunda gündeme gelen hatalı yasal düzenlemeler ile gerçekleştirilen ve gecekonduların işgal ettiği kamu arazilerinin satışı ile sonuçlanan af yasaları, büyük kentlerdeki hatırı sayılır miktarda hazine arazisinin kamuya hiçbir geri dönüş olmaksızın özel mülkiyete dönüşmesi sonucunu yaratmıştır. Özellikle 2981 sayılı yasa kapsamında yapılan ıslah imar planları sonucunda büyük miktarda hazine arazisinin gecekondulara sahiplerine arsa olarak devri gerçekleşmiştir. Bu alanlarda kamuya herhangi bir dönüşün olmaması, kamunun dönüşen gecekonduların bölgelerinde okul, sağlık ocağı vb sosyal donatı alanı yapabilmek için daha önce kendisine ait olan ancak işgal edildikten sonra affedilmiş arazileri satın alması biçiminde cereyan edebilmiştir. Bu süreç, kamu arazilerinin bireysel mülkiyete konu edilmesinden önce çok daha iyi düşünülmesi gerektiğini çarpıcı biçimde ortaya koymaktadır. Zira planların hayata geçebilmesi ve yaşam standartı yüksek çevrelerin oluşabilmesi anlamında kamu elindeki araziler ne kadar büyük olanak sunmaktaysa, bu arazilerin bireysel mülkiyete konu olması yitirilen olanaklar yanında kamunun sırtına yüklenen yeni maliyetler anlamına da gelmektedir.

Sorun böyle algılandığında hazine arazilerinin bir anlık ekonomik kaygı ile "sat-kurtul" yaklaşımı ile elden çıkarılmasının aslında kamu yararına uygun olmadığı görülecektir. Devletin anayasa ile tanımlı sağlıklı yaşam çevreleri oluşturma görevi ve şehircilik ilkeleri bağlamında bir değerlendirme, bu arazilerin planlı ya da plansız olarak satılmasıyla elde edilecek gelirden çok daha öncelikli ve üstün bir kamu yararının bulunduğunu göstermektedir. Buna göre, kamu elindeki arazilerin gerçek planlama çalışmalarına konu edilmesi, hazine arazileri üzerindeki işgallerin durdurulması yönünde etkin önlemler alınması, raporda açıklandığı üzere, yerel yönetimlerin hazine arazileri üzerindeki suiistimallerin önlenmesi, kamunun en temel görevi olduğu gibi, hazine arazilerinin verimli değerlendirilmesi anlamında da kaçınılmaz bir gerekliliktir.

Hazine arazilerinin satışı konusunda gündeme gelen gelişmeler ve satış işlemlerinin plana dayalı yapılması ve bu husustaki değerlendirmelerin Maliye Bakanlığı'na sürdürülmesi konusunun, planlamanın kademeli birlikteliği ilkesine dayalı bir bakış açısı ile de değerlendirilmesi gerekmektedir. Planlamaya konu olacak arazilerin alt ölçekte planlarını yönlendirecek üst ölçekte planlar olmadığı sürece, alt ölçek planların hangi amaca konu olacağı konusunda belirsizlikler kaçınılmaz olacaktır. Dolayısıyla, planlayarak satışa sunma hedefi yanlış bir noktaya da varabilecektir. Farklı bir anlatımla, hazine arazileri, her koşulda, satılsa dahi kamuya fayda sağlamalıdır. Kamuya faydanın ise sadece bu arazilerin satış değeri ile ölçülmesi ise yukarıda açıklandığı üzere "sığ", "sorunlu" ve "günübirlik" bir yaklaşımın yansımasıdır.

Ülke topraklarını ve de Hazine arazilerini, "2B" örneğinde de görüleceği gibi, daha çok rant ve daha çok gelir getirecek unsurlar olarak pazarlamayı hedeflemek, hazine arazilerini "rant kapısı"

f) Tarımsal amaçlı kullanılan Hazine'ye ait taşınmazların tahsisinde öncelik topraksız ya da yeterli toprağı olmayan ailelere tanınmalıdır. Bu araziler büyük mühendislik projelerinde kamulaştırma amaçlı arazi toplulaştırmasında kullanılmak üzere elde tutulmalı mülkiyet devri yapılmamalıdır. Karayolu, demiryolu, gölet, baraj, hava meydanı gibi büyük mühendislik projelerinde bugüne değin ülkemizde uygulanan kamulaştırma yöntemi bir yandan tarımda üretim yapmak isteyen çiftçi aileleri üretim dışına atmakta; diğer yandan kamunun çok yüksek kamulaştırma bedelleri ödemesine, ödemeleri zamanında yapamadığı için de kamu kuruluşlarımızın Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde ceza ödemeye mahkum edilmesine neden olmaktadır. Oysa gelişmiş ülkelerde yapıldığı gibi, hazine arazileri bu amaçlarla elde tutulmalı, bunun yanında büyük mühendislik projelerinin uygulanacağı alanlarda yetkili kamu kuruluşu gerektiğinde önceden arazi satın alarak yeterli arazi stokunu gerçekleştirerek arazi toplulaştırması yapmalı, böylece hem büyük mühendislik projeleri kamulaştırmaz uygulanabilmeli, hem de planlı tarım parselleri oluşturulmalıdır.

Tüm bu gerekçelerle, söz konusu “pazarlama” ve “satış” işlemlerine planlama araç ve bahane edilmemeli, bu sürecin arkasındaki “rant” ve kentsel yaşamı tüketecek sorunlu ve kasıtlı bakış açısı kamuoyu tarafından algılanmalıdır. Hazine arazilerinin satılarak ülke ekonomisini kurtaracak kaynak olmadığı, satılmanın sadece hazine arazileri değil bir anlamda ülkenin ve kentlerinin geleceğı olduğunun farkına varılmalıdır.

TMMOB Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu
TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu
TMMOB Mimarlar Odası Yönetim Kurulu
TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu

bir yere sahip olmakla birlikte, bir çok da sorun taşımaktadır. Üstelik kamu yapılarının güçlendirilmesini sadece bu proje üzerinden tanımlamak da doğru değildir. Çünkü bu proje ile güçlendirilmesi öngörülen yapıların sayısı bütün içinde çok azdır, ayrıca bunların seçimi bilimsel bir dayanaktan yoksun kalmıştır. Daha da önemlisi bu projeler bir ana plana sahip değildir. Projenin hazırlanmasında farklı disiplinlerdeki uzmanların görüşlerinin alınıp alınmadığı da bilinmemektedir. Bu nedenle İSMEP projesi için sağlanan 400 milyon Dolar tutarındaki borç kaynağın da, son derece verimsiz biçimlerde çarçur edildiği söylenebilir. Projenin niteliği ve uygulamaları tüm İstanbullulara açık tutulmak yerine, adeta gizlilikle yürütülmektedir. Bu durum aşağıda sunulan, İstanbul Valiliği Afet Yönetim Merkezi tarafından kamuoyuna duyurulan ve resmi internet sitesinde (<http://aym.istanbul.gov.tr/dosyalar/İsmep%20valilik.ppt>) yayınlanan verilerden de açıkça görülmektedir.

Valiliğin Afet Yönetim Merkezi verilerine göre; “..İstanbul ilinde bulunan 2364 okulda, güçlendirilmesi gereken 1783 blok varken bugüne kadar sadece 72 blok güçlendirilmiş ve 41 blok yıkılarak yeniden yapılmıştır”. Blokların %94’ü henüz güçlendirilememiştir. Yine aynı kaynaktan sunulan verilere göre; “...İstanbul’da Sağlık Bakanlığı ve SSK’ya bağlı toplam 46 hastanede, güçlendirilmesi gereken 189 blok varken, bugüne kadar sadece 11 blok güçlendirilebilmiştir”. Buradan da, güçlendirilmesi gereken blokların %94’ü için henüz gereken işlemlerin yapılmamış olduğu anlaşılmaktadır.

Hal böyle iken, İstanbul’da kamu yapılarının depreme hazır olduğunu söyleyebilmenin olanaklı olmadığı ortadadır. Böylesi bir açıklamanın ise, eksik ve kamuoyunu yanlış bilgilendiren bir nitelik taşıması nedeniyle ivedilikle düzeltilmesi gerektiği düşünülmektedir.

4. Kamu yapıları ile ilgili önlemlerin sonuca vardırılmış olduğu izlenimini yaratan açıklamada, ayrıca çok önemli bir başka sorun daha bulunmaktadır. Bu açıklamada, kamu yapıları dışında bulunan ve İstanbulluların ikamet ettiği konutların güçlendirilmesi anlamında, sorumluluğun daha çok vatandaşlarda olduğu ve Belediyenin sorumluluk alamayacağı belirtilmektedir. İstanbul’daki yapı stokunun yaklaşık %95’ini oluşturan konut yapıları hakkında, bir kent yönetiminin sanki bu stok hakkında hiçbir kusuru, yetkisi, yaptırımı yokmuş gibi, tüm sorumluluğu vatandaşın sırtına yüklemesi anlaşılabilir bir durum değildir. Bu yapı stokuna yapım ve oturma ruhsatı veren, yıllardan beri oluşan kaçakları görmezden gelen-yıkmayan, sorunlu olanları tahliye edemeyen belediyelerce bu konudaki ağır sorumluluk kolayca devredebilir mi? Kentteki emlak vergilerini toplayan bir kent yönetimine, bu yapıların güçlendirilmesi amacıyla yapılması gereken çalışmalara önyak olmak için siz ne yaptınız sorusu yöneltilmez mi? Hangi kentsel yenileme projelerinde öncülük ettiniz? Hangi kredi olanaklarını oluşturup vatandaşa sundunuz? Toplu girişimleri özendirmek için ne gibi planlar hazırladınız? Noktasal ve “İstanbul’u pazarlama” amaçlı, çoğu kez kamuya ait alanlarda yoğunluk arttıran projeler dışında, toplumsal ve ekonomik boyutlarıyla da ele alınarak çözümlenmiş hangi “gerçek kentsel dönüşüm” projelerini uyguladınız? sorularına yanıt verilmeksizin, yapıların güvende, kentin depreme hazırlıklı olduğu söylenebilir mi?

Görüldüğü gibi, devredilmeye ya da unutturulmaya çalışılan bu sorumluluk; yönetsel, yasal, siyasal ve etik yönlerden asla kolayca kurtulabilecek içerikte değildir.

“KENTSEL DÖNÜŞÜM” DEĞİL RANT AMAÇLI TASFİYE YASASI

11 Ekim 2006

Kentler ve kentsel mekan son yıllarda bir çok yasal düzenlemenin konusu olmasına karşın yasa yapımcıların sorun yumağı haline gelmiş kentsel sorunlar karşısında rant odaklı ve parçacı düzenlemelerde ısrarı, ne yığılan sorunlar karşısında yeni çözümler üretebiliyor ne de bu sorunların çözümünde toplumun geniş kesimlerince kabul gören bütünlüklü bir yasal zemin sunuyor. Her bir yasal düzenleme daha büyük kentsel sorunlara/çelişkilere yol açıyor ve hukuksal tutarlılıktan yoksun yeni yasal düzenlemeler birbiri ardına gündeme getiriliyor. Son yıllarda çeşitli çevrelerce dile getirilen ve bir süredir TBMM'nin gündemine getirilmek istenen Kentsel Dönüşüm Yasa Tasarısı, gerek bu eğilimin vardığı son noktayı göstermesi gerekse yol açacağı yeni sosyal/mekansal ve hukuksal sorunlar açısından titizlikle irdelenmeyi ve toplumun geniş kesimlerince değerlendirilmeyi hak ediyor. Bu bağlamda TMMOB Şehir Plancıları Odası olarak anılan yasayı, sosyal adalet ve kamu yararını üstte tutan bir anlayışla değerlendirmeyi ve kamuoyu ile paylaşmayı meslek etiğinin ayrılmaz bir parçası olarak görüyoruz.

Sağlıklı ve yaşanılabilir kentsel mekan üretimi açısından oldukça sorunlu bir kentleşme tarihine sahip ülkemiz için dönüşüm ya da yenileme yoluyla kentsel mekanın/yaşam alanlarının yeniden düzenlenmesi önemli bir ihtiyaca denk düşmektedir. Ancak bu ihtiyacın çözümüne yanıt olarak geliştirilecek gerçekçi bir yasal düzenlemenin, sağlıklı ve yaşanılabilir kentsel mekan sorununu tüm yönleriyle (sosyal, ekonomik, kültürel ve fiziksel) ele alması ve belirli bir mekansal bütün (kent, bölge ve hatta ulusal ölçek) içerisinde düzenlemeler getirmesi gerekmektedir. Ne var ki, çeşitli çevrelerin yoğun çabaları ile bugünlerde TBMM'nin gündemine getirilen “Dönüşüm Alanları Hakkında Yasa Tasarısı” bu tür bir düzenlemenin oldukça uzağında bir kaygı ve içerik

daha fazla derinleştireceği, kentsel sorunlara/çelişiklere yenilerini ekleyeceği ve yeni çatışmalara yol açacağını kestirmek güç değildir. Halbuki deprem, afet ya da diğer kentsel riskler karşısında yenilenmesi ya da dönüştürülmesi gereken alanlar kent bütününe gözeterek kent planına bütünlük biçimde belirlenmeli ve bu çerçevede belirlenecek koruma-geliştirme-yenileme ilkeleri etrafında planlanmalıdır.

Bu çerçevede, doğal afetlere ve kentsel risklere açık kentsel mekanların kamu yararı doğrultusunda yenilenmesine ya da dönüştürülmesine yönelik hiçbir ciddi öneri sunmayan “Dönüşüm Alanları Hakkında Yasa Tasarısı”nı sorunlu kentleşme deneyimimizin getirdiği kentsel yenilenme ve dönüşüm ihtiyacına yanıt olarak düşünmek mümkün değildir. Yasa, konu ile ilgili sivil toplum kesimlerini, yerel inisiyatifleri ve meslek odalarını dışlayan yasa yapım sürecine de yansıdığı gibi, mekansal rantlardan birikim sağlamayı amaçlayan gayrimenkul piyasası aktörlerinin ve bu yolla ekonomik gelişme hedefleyen yerel yöneticilerin ve merkezi hükümetin taleplerini yansıtmaktadır. TMMOB Şehir Plancıları Odası olarak, kamu yararı doğrultusunda gerçekçi bir çözümün, kentlerimizin koruma, yenileme ve gelişme sorunlarını bütüncül bir planlama ilişkisi içerisinde sosyal, kültürel, ekonomik ve fiziksel yönleriyle değerlendirecek, raflarda tozlanmaya terk edilen “İmar ve Şehirleşme Kanun Tasarısı”nın hayata geçirilmesinde olduğuna işaret ediyoruz. Bu doğrultuda, planlamanın bilimsel esaslarını ve kamu yararını göz ardı eden, kentleri planlama süreçleri içerisinde değil parçacı rant odaklı “dönüşüm projeleri” etrafında geliştirecek ve mekansal eşitsizlikleri derinleştirecek Yasaya tümüyle karşı çıkıyoruz ve Yasanın kentlerimizin/yurttaşlarımızın ihtiyaç duyduğu kentsel dönüşümü değil, rant amaçlı tasfiyeyi hedeflediğini kamuoyuna saygıyla duyuruyoruz.

TMMOB Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu

minde yerleşim dokusunun gelişerek oluştuğu, ılcının yanı sıra köprüler, caddeler, sokaklar, insular, çeşmeler, tapınaklar, dükkânlar ve sağlık yapıları planlandığı ortaya çıkmıştır. Yaygın ve az tahrip olarak ortaya çıkarılan bu yerleşim dokusunda görülen metal, seramik, cam atölyeleri ve kiliseler ise Bizans dönemi yapılarıdır. Allianoi’de bulunan “Nymphe Heykeli” ve çok sayıda metal sağlık aletlerinin de içinde bulunduğu 10.000’in üzerindeki eser de Bergama Müzesi’nde bulunmaktadır. Alanda yapılan kazılar Trakya Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ahmet Yaraş ve çalışma ekibi tarafından yürütülmektedir.

Alan, böylesi kültürel bulguların olduğu bilindiği halde, 1970’li yıllarda projelendirilen, ancak inşaat ve uygulamasına başlanmayan Yortanlı Barajı’nın su toplama havzasında bulunduğu için, Antik kente ilişkin yapılan kurtarma kazıları 1998 yılında başlamıştır. Kurtarma kazılarının zengin sonuçları daha kazıların başlarında ortaya çıktığı için, dönemin yetkili kurulu olan İzmir I Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu’na başvurulmuş ve Kurul da alanı 2001 yılında “I. Derece Arkeolojik Sit Alanı” olarak ilan etmiştir. Ancak bu gelişme sonrası D.S.İ., kurul kararına rağmen, yıllardır uygulamasını yapmadığı barajın ihalesini yapmış ve hızla gövde inşaatına başlamıştır. Kamusal bir çalışma olan kurtarma kazılarının sonuçları ve Koruma Kurulları’nın kararları, yine bir kamu kurumu olan D.S.İ. tarafından yok sayılmıştır.

Alan, İzmir II Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu’nun yetki alanına girmesinden sonra, yeniden yapılan değerlendirme sonucunda 2005 yılında bir kez daha “I. Derece Arkeolojik Sit Alanı” olarak ilan edilirken, kararda alanın yerinde korunması ve alanda su tutulamayacağı vurgusu yapılmıştır. Kararda Antik kenti yerinde koruyacak çözümlerin bir uzman topluluk tarafından üretilmesi de yer almıştır. Bu nedenle Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından akademik bir komisyon oluşturulmuştur. Akademik komisyon alanda incelemelerde bulunduktan sonra 2005 yılında raporunu tamamlamış ve bakanlığa sunmuştur.

Raporun sonuç kısmında, D.S.İ.’nin “Antik kentin mille kaplanması ve baraj suları altında korunması” önerisinin gerçekçi çözüm olmadığı vurgulanmakla birlikte, “binlerce yıllık bir süreçten geçerek bize ulaşan bir kültür varlığını yok etme hakkına sahip olmadığımız gibi bunları gelecek kuşaklara aktarma yükümlülüğümüzün de olduğu kesinlikle unutulmamalıdır. Bu nedenle anlık çözümler aramak yerine, alanın bütüncül ve kalıcı olarak korunması ve sergilenmesi için daha fazla zaman kaybetmeden harekete geçilmesi ve bu konuda ulusal ve uluslar arası sorumluluğumuzun bir gereğidir” diyerek antik kentin yerinde ve su tutmadan korunması çözüm olarak belirtilmiştir.

Ancak Kültür ve Turizm Bakanlığı, Koruma Kurulları’nca iki kez alınan “I. Derece Arkeolojik Sit Alanı” kararlarına ve akademik komisyonun raporuna rağmen D.S.İ. ihale merkezli su tutma projesinden vazgeçmemiş, daha sulama kanalları ve ek projelerin tamamlanmasına yıllar olduğu halde yeni dayatma girişimlerinde bulunmuştur.

Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu’nun 04.10.2006 tarihinde aldığı 717 sayılı “Baraj alanlarından etkilenen taşınmaz kültür varlıklarının korunması” ile ilgili ilke kararı ile; bilimsel, kültürel ve hukuksal açıdan Allianoi’de yapılması gerekenler artık net ve açıktır. Söz konusu ilke kararı şu ifadeye yer vermektedir:

“ACARKENT/ACARİSTANBUL YAĞMASINA KARŞI HÜKÜMETİN DURUŞU TUTARLI VE İLKELİ OLMALI”

4 Aralık 2006

Son günlerde yazılı ve görsel basında yer bulan orman arazisi içerisinde yasadışı yapılaşma haberleri, mevcut imar hukuku düzenlemelerinin yetersizliğini ve karmaşasını gösterdiği gibi, kentsel rantı el koyma çabalarının iç yüzünü de ortaya koymaktadır. İşadamları-siyasetçi-bürokrat üçgeninde kurulan çıkar ilişkileri kentlerimizi yağma, talan ve sermaye birikim alanına çevirirken, kamu yararına dönük en temel hukuksal düzenlemeleri ve planlama ilkelerini ayaklar altına almaktadır.

Acaristanbul ve Acarkent örneklerinde bir kez daha ortaya çıkan bu durum karşısında basın duyarlılığı ve hükümetin ve ilgili Bakanın bir yıl gecikmeli olarak aldığı açık karşı duruş, rant odaklı kentleşme politikalarına karşı kamu yararı ve sosyal adalet merkezli katılımcı-demokratik planlama mücadelesi veren TMMOB Şehir Plancıları Odası tarafından memnuniyetle karşılanmaktadır. Bununla birlikte hukuk devleti, kamu yararı ve temel planlama ilkeleri yanlısı bu tavrın, kentlerimizde yaşanan yağma ve rant odaklı diğer gelişmeler karşısında da sürdürülmesi, en hafif deyimle, tutarlı bir yaklaşımın gereğidir.

Ancak, AKP hükümetinin merkezi ve yerel düzeyde yürüttüğü politikalara ve gerçekleştirdiği uygulamalara baktığımızda, bu yönde bir tutarlı yaklaşımın söz konusu olmadığı görülmektedir. İşte birkaç örnek:

Bursa’da ‘tarımsal niteliği korunacak’ tarım arazisi üzerinde yapılan Cargill fabrikasının yıkılması yönünde tüm mahkeme kararlarına rağmen, hükümet tarafından destekleniyor ve çıkarılan özel yasalarla faaliyetine devam ettirilmek isteniyor.

Diğer yandan, Bursa’da imar planında resmi kurum alanı olarak tanımlı arazinin Özelleştirme İdaresi tarafından özel bir şirkete satışı ardından, AKP’li belediye meclisi imar planı değişikliğine gitti ve araziyi alışveriş ve konut alanına dönüştürdü.

Kıyıları toplumsal kullanıma açık ve erişilebilir mekanlar olmaktan çıkararak özelleştirecek, kıyılardaki kaçak yapı ve tesisleri yasallaştıracak bir Kıyı Kanunu hükümet tarafından ısrarla çıkarılmak isteniyor.

Kıyılarda kruvaziyer liman adı altında Kuşadası ve Galata gibi bölgelerde yeni rant alanları yaratma girişimine karşı Şehir Plancıları Odasının açtığı dava haklı bulundu; ancak çıkarılan “Torba Yasa” ile, Özelleştirme İdaresine Kıyı ve SİT Kanunundan muaf imar düzenlemeleri yapma yetkisi verildi.

Haydarpaşa Liman Bölgesinde Kentsel Yenileme koşullarını belirleyecek SİT kararı engelleniyor, Koruma Kurulu Üyelerine baskı yapılıyor ve kıyıda kamunun kullanımına kapalı yeni rant alanları yaratma çalışmaları devam ediyor.

Kırsal, kentsel tüm hazine arazilerinin önce planlanıp sonra satılmasına yönelik Maliye Bakanlığı Genelgeleriyle, yerleşime açılmaması gereken tüm özel korunmaya muhtaç bölgeler dahi,

TRABZON'DA YAPILACAK OLAN "DOĞAL VE ÖZEL NİTELİKLİ KIRSAL ALANLARIN KORUMA SORUNLARI VE PLANLAMA"

05 Aralık 2006

Değerli Basın Mensupları,

Geçtiğimiz yıl ilki Diyarbakır'da gerçekleştirilen Koruma Sempozyumlarının ikincisi, TMMOB Şehir Plancıları Odası ve KTÜ Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü işbirliğiyle, 7-8-9 Aralık 2006 tarihlerinde Trabzon'da yapılacaktır. Sempozyum ana teması "Doğal ve Özel Nitelikli Kırsal Alanların Koruma Sorunları ve Planlama" olarak belirlenmiştir.

2004 yılındaki Kanun değişikliği ile kültür ve tabiat varlıklarımızı koruma sürecinde yeni bir dönemin başlamış olduğu, konunun yakından ilgili taraflarından birinin meslek örgütü olarak, kendimize yeni görev ve sorumluluklar tanımladığımız, doğal ve kültürel mirasın korunması konusunda ilgili tüm tarafları bir araya getirecek ulusal etkinlikler dizisi başlattığımız duyurulmuş, Diyarbakır'da gerçekleştirilen sempozyumda koruma kavramının yasal, yönetsel ve uygulama boyutları, yeni Kanunun kaynak, yöntem ve araçları üzerinden tartışılmıştı.

Tarihi ve Kültürel varlıkların korunmasının yanı sıra, Doğal ve Kırsal özellik ve değerlerin de yerinde yaşatılarak korunması giderek daha fazla önem taşımaktadır. Diğer yandan son dönemde birbiri ardına çıkan bir dizi yeni yasal düzenleme (Kıyı Yasası, Arazi Kullanımı ve Toprak Yasası, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasası, Maden Yasası vb) veya girişimler (İmar Yasası Tasarısı, Orman Alanlarına yönelik olarak 2B tartışmaları vb) ülkemizde koruma sorunsalının "doğa ve kır" boyutuyla da ilgilenilmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Trabzon'da gerçekleşecek Sempozyumun temel amacı; yukarıda belirtilen tema çerçevesinde, son gelişmelerin de ışığında, planlama meslek alanının gelişiminde bu boyutun dikkate alınması ve bu yönde disiplinlerarası iletişimin sağlanması, tartışma ortamının yaratılmasıdır.

Bu ana tema çerçevesinde, Sempozyumda, dünya ve ülkemiz pratiğinde bu alanlarda yaşanan sorunlar kadar çözüm önerilerinin ele alınması, örnek olma niteliği taşıyan proje ve uygulamaların paylaşılması ve bilgi birikimlerinin bir araya getirilerek, farklı disiplin alanlarının doğal ve kırsal niteliklerin korunması politikalarını bütüncül bir ele alışla değerlendirmesi hedeflenmektedir.

Özel davetli uzmanların çerçeve bildirimleri ile başlatacakları oturumları, başvurular arasından Bilimsel Danışma Kurulunca seçilmiş sunuşlar tamamlamakta, oturumlar sonundaki 'tartışma' bölümleri etkinliğin önemli bir özelliğini oluşturmaktadır. İki günlük oturumlar, tüm etkinliğin de değerlendirilmesine olanak verecek bir 'panel' ile tamamlanacak, üçüncü gün Sempozyum teması ile bağlantılı bir 'teknik gezi' düzenlenecektir.

Sempozyum teması ve Karadeniz Bölgesinin anlamlı bir uyum ve ilişkisi bulunmaktadır. Bu bölge, 'deniz, kıyı, akarsu, orman, yayla, kır, kültür ve tarih' konularında önemli özellik ve potansiyelleri bünyesinde aynı anda barındırmaktadır. Dolayısıyla konu, yasa yapıcı ve uygulayıcı kurumlardan meslek örgütlerine, üniversitelerden sivil toplum kuruluşlarına kadar geniş bir kesimin ilgi

BASINA VE KAMUOYUNA GAZETELER VE KÖŞELERİ... Aralık 2006

Öylesine bir konjonktür içerisindeyiz ki; ülke ekonomisinin oturtulduğu rant ekseninde kentsel rantların dağıtımı, paylaşımı ve yepyeni kentsel rantların yaratımı daha önce olduğu gibi sadece ya da çoğunlukla yerel yönetimlerin ilgi alanıyla da sınırlı olmaktan çıkarak ulusal ve uluslararası ölçüğe oturdu. Kentler öne çıktıkça, kentsel alan ve ürettiği rantların, bir başka deyişle emlak pazarının yatırımcılar için hiçbir yatırım aracında olmayan “ballı kazançları” sunduğu tüm ayrıntılarıyla anlaşıldıkça, kentsel mekanı satıp, pazarlayıp, yağmalayacak senaryolar, allı-pullu projelerle süslenerek hayata geçirilmeye çalışılıyor.

Yerel meclislerden ulusal meclise taşınan, kentsel alana dair projeler ve plan kararları üretmeye başlayan, planlara ve mevzuata “rant amaçlı” müdahalelerde bulunmaktan çekinmeyen siyaset mekanizması ve siyasetçi, siyasi ve akçalı rantları “oy”a tahvil ederek, sistemin devamlılığını sağlamayı becerdi. Özetle, önümüzdeki günlerin “Susurluk”larının; imar yolsuzlukları ve kentsel değerlerin pazarlanması üzerinden yaratılan rantların paylaşımı ile ortaya çıkacağı ve siyasetçi-bürokrat-ışadami üçgeninde kendini göstereceği seziliyor...

İşte her anlamda aşındırılıp, içi boşaltılan şehircilik ilkeleri, planlama esasları, kent ve kamu yararı kavramları için sürdürülen mücadeleler ise, her zamankinden daha güç, daha amansız ama daha önemli ve vazgeçilmez hale geliyor. Oda, bu rant ekonomisi ve siyasetçi ışadami-bürokrat üçgenin yarattığı mekanizmanın aşılabilmesi için, kentlerle birlikte kaybedenlerinin ve tüm kentlilerin, bir bilinçlenme, birlikte öğrenme süreci yaşaması gerektiğini görüyor.

Bu mücadelede, Odamızın ve diğer meslek örgütlerinin kendisini ifade edebilmesi anlamında belki de en önemli araç basın. Kamuoyunun bilgilendirilmesi, allanıp-pullanıp ülke ekonomisini kurtaracağı söylenen pazarlama projelerinin iç yüzünün anlatılabilmesi, kent ve kamu kaynaklarını acımasızca tüketen, siyasi ve akçalı rantlara tahvil edilen mekanizmaların deşifre edilebilmesi anlamında medya çok önemli ve değerli kuşkusuz.

Ancak ne yazık ki, yıllardır süren ve son yıllarda zirveye ulaşan planlama alanına saldırı ve müdahalelerin bedellerini anlatabilmek anlamındaki çabamıza bir çok basın kuruluşunun yeterince duyarlı davrandığını ve sorunları özgürce kamuoyuna aktarabildiğini söylemek çok olanaklı değil. Bu anlamda, duyarlı ve özgür basın organları giderek değer kazanırken, bu kuruluşları doğru, sürekli ve etkin şekilde bilgilendirmek de bir o kadar önemli hale geldi. Odamız bu anlamda gündemleri sağlıklı izleyip, müdahale etmekle kalmayıp, gündemin belirlenmesi anlamında da çalışmalar yürütürken, bu sorunların aşılabilmesi anlamında toplumsal alanla bütünleşme yönünde de büyüyen bir çaba sarf ediyor.

Odamız, bu çaba sırasında birlikte hareket ettiği, kent ve kamu yararını savunduğu, “kente karşı suç” işleyenlerin deşifre edilip cezalandırılması için çaba sarfettiği diğer tüm demokratik kitle örgütleriyle güçbirliği yapabilmenin, birlikte çalışabilmenin değer ve öneminin farkında. Dahası bu süreçte Oda, kentleri ve planlamayı savunan, savunanlara kulak veren medya organlarının zorlu ve onurlu mücadelesinin de farkında. Ancak Odamızın farkında olduğu bir başka

sonunda, haberin sahibine ulaşma şansına nail olabildik! Öncelikle planlamacı! değil şehir plancısı sıfatını taşıdığımızı hatırlatarak, haberdeki bilginin doğruluğunu sorguladık.

Planlamacıların! bir odaya sokulduğu ve bu yağma yarasını hazırladığı bilgisinin; o tarihteki üye sayımız, adı geçen Bakanlıktaki şehir plancısı sayısı ve karar verici pozisyonundaki bürokratlar içinde hiçbir şehir plancısının bulunmadığı bilgileri üzerinden doğru olması olanaksız ve ispatlanmaya muhtaç bir nitelik taşıdığını haberin sahibine ilettik. Kaynağı yoksa ve ispatlanamıyorsa bu bilgilerin “bakanlık bürokratları” biçiminde ya da direkt bir meslek grubunu tarif etmeden verilmiyor olmasının, tarafımızdan iyi niyetli olarak yorumlanmadığını ve düzeltilmesini istediğimizi çok açıkça ortaya koyduk.

Aldığımız yanıt, haberin doğruluğuna dair bir ispat içermezken, “fazla alınganlık gösterdiğimiz”, “konunun özünü kaçırdığımız” biçiminde ifade edildi ve ne yazı dizisi boyunca ve şikayetimize konu haberin verildiği biçimde ne de gazetenin her hangi bir köşesinde buhassasiyet ve değerlendirmemizin gereği en ufak bir biçimde yerine getirilmedi.

Bu yazı ile şehir plancıları, 12 Eylül Cuntasının emrinde, bir odaya doldurulabilen, “siyaset, sermaye, şeriat, arazi mafyası ve 12 Eylül Cuntası” ile adeta birlikte hareket eden ve orman katili bir meslek grubu olarak yanıtıldı.

Bahse konu tarih itibariyle ülkede bulunan 399 şehir plancısından sadece 5 ya da 6 sının İmar ve İskan Bakanlığında çalıştığı, hiç birinin idari görev taşımadığı, söz konusu tarihte ülkedeki planlama faaliyetlerinde etkin ve anılan Bakanlık bürokrasında yetkili meslek grupları düşünüldüğünde bu amacımı aşan değerlendirmenin gerçeklerle ilgisi olmadığı ilk bakışta anlaşılabilir. Buna rağmen, haberin bu biçimde araştırılıp, sorgulanmadan ve sorgulayanların hassasiyetlerine değer verilmeksizin sürdürülmesi; bu ve benzeri haberlerin bazı yönlendirmelerle oluştuğunu ve haber sahibinin de bilmeden ve/veya istemeden yıllardır sürdürülen bir karalama kampanyasının parçası haline getirilmeye çalışıldığını düşündürüyor.

Şehir plancıları bugün olduğu gibi o zaman da kararlılık ve sabırla kent ve kamu yararını savunmuşlardı. Onurla, kentleri, kırsal alanları, doğayı ve kültür değerlerini koruyabilmek için mücadele eden şehir plancılarını “sorunların kaynağı” olarak gösterenler, Şehir Plancıları Odasının, sürdürdüğü çok boyutlu mücadeleye ek olarak, kendi iç hukukundan kaynaklı cezai yaptırım mekanizmalarını da her zamankinden daha kararlı işlettiğini “kapısının önünü süpürdüğünü” görmezden gelirken, kimlerin değirmenine su taşıdıklarını da açıklamak durumundalar. Gazete ve köşeleriyle, Odamızın ve meslek alanımızın bu amansız mücadelesinde yanında olması gereken duyarlı çevreler ve bu çevrelerin kafalarındakiler, kişi ve kurumlara göre değişebilen ve kentleri, çevreyi savunmak amacıyla yola çıkıp, kent ve planlama konusundaki uzman meslek odasını ve üyelerini, çaba ve mücadelelerine “şaşı bakarak” koymaya çalıştığı yer üzerinden, tutarlılık, samimiyet ve bağımsızlık bağlamında titizlikle düşünölmeye ve deşifre edilmeye muhtaç...

Yine Cumhuriyet gazetesinde 22 Kasım 2006 tarihinde Oktay Ekinci imzası ile, Odamızca düzenlenen Dünya Şehircilik Günü 6. Kongresi ardından yayınlanan yazıda da şehir plancıları, üzeri kapalı olarak “telefon sapığı” ve “tehditçi” de ilan edilmişti. “Şehircilik ve Siyaset” başlıklı yazıda sayın Oktay Ekinci, Odamız tarafından “Planlama, Siyaset ve Siyasalar” temalı kongreyi ele alırken, “Bir telefon sapığım var” iç başlığıyla, kendisinin kentleri ve planlamayı yazması ve

İLLER BANKASI TASFİYE EDİLEREK NE YAPILMAK İSTENİYOR?

8 Şubat 2007

TBMM gündemindeki, İller Bankasının yapısını ve işlevlerini değiştirmeye yönelik olarak hazırlanan, kamuoyu ve uzman-örgütlü toplum kesimlerinin değerlendirme ve katkılarından uzak tutulan Yasa Tasarısı, eksik, yanlış bilgi ve yönlendirmeler ile, kamuoyunu ve banka personelini yanılttığı kadar, yaratacağı sonuçlar ile de ülke kentleri ve planlama mekanizması için telafisi olanaksız sakıncalar taşıyor.

Tasarının neden ve sonuçları ile iyi anlaşılması gerekli. Bu nedenle, Bankanın kuruluşu ve bankacılık faaliyetlerinden, ürettiği hizmetlere, içine düşürülmeye çalışıldığı durum ve sistematik müdahalelerden, gerçek tasfiye edilenin ne olduğunu deşifre etmeye kadar bir dizi bilgiyi kamuoyu ile paylaşmayı kaçınılmaz görüyoruz.

Kuruluş ve Bankacılık

Cumhuriyetin kurulması ile birlikte, ülkenin Başkentinden başlayarak hızlı bir bayındırlık ve imar hamlesi yaratılmak istenmişti. Bu süreçte yerel birimlerin önem ve gerekliliğinin anlaşılmasıyla, belediyelere maddi destek sunabilmek amacıyla, 1933 yılında “Belediyeler Bankası” kuruldu. 1935 yılında kurulan Belediyeler İmar Heyeti ise, planlama ve projelendirme aşamasında belediyelere teknik destek verebilmeyi hedefliyordu. Bu iki kurum 1945 yılında çıkarılan 4759 Sayılı Kanun ile İller Bankası bünyesinde birleştirilerek, teknik hizmetlerin üretilmesi ve finansmanı anlamında uzman bir kuruluş yaratıldı. Belediyelerin ve il özel idarelerinin sermaye paylarıyla hissedarı olduğu İller Bankası, özel hukuk hükümlerine tabi olarak, ticari esaslara göre faaliyet göstermek üzere kuruldu.

Ortakları ve sahipleri yerel yönetimler olan İller Bankası, kurulduğu tarihten bu yana altyapı projeleri, planlar gerçekleştirip bunları uygulama (tır)ması yanısıra, yerel yönetimlere kamu kredisi de açarak, kentsel hizmetlerin üretilmesi, yaşam kalitesinin artırılması anlamında da çok önemli bir kamusal işlev gördü.

Kamusal Kalkınma ve Yatırım Bankacılığı anlamında ülkenin ilk ve en önemli kuruluşu olan İller Bankası, kentleşme, planlama anlamında yaptığı katkılar ve ürettikleri yanında, sadece idare ortakları olan yerel yönetimlere, bu idarelerin genel bütçe vergi gelirleri teminat alınmak suretiyle kredi kullandırdığı ve bankacılık deyimiiyle “batık kredi” vermemiş olması nedenleriyle, Bankacılık anlamında görünen sermayesini kat kat aşan bir değere sahiptir. Bu nedendir ki, bir çok özel yatırımcı için “ballı kaymak” niteliğiyle iştah kabartmaktadır.

İmar, Planlama ve Şehircilik Faaliyetleri...

1947 yılında oluşturulan bir fon ile, nüfusu 50.000'den az beldelerin su, elektrik, mezbaha, harita alımı ve imar planı yapımı için kaynak yaratılmış olup, İller Bankasınca genellikle ilk kez imar planı yapılacak yerleşmelerin halihazır harita alımı ve imar planlarının yapılması suretiyle, kentlerimizin planlı gelişebilmesi ve kentsel altyapı hizmetlerinin üretilmesi anlamında önemli bir başlangıç yapılmıştır.

1949 yılında İmar Planlarının Düzenlemesine Yönelik olarak oluşturulan “Teknik Şartlaşma” ile, ilk kez ülkede sürdürülen planlama pratiği olan imar planlarına yönelik bilimsel, bütüncül

anlamında çok büyük bir katkısı olacak böylesi bir “gerçek reform” yaratılmak yerine, hem kentler kaynak kısıtlarına ya da yüksek faizli yurtdışı kaynaklara mecbur bırakılmış, hem de Banka kamuoyuna, esas işlevlerini yerine getiremeyen acz içinde bir kurum olarak yansıtılmıştır.

Öte taraftan, kamu tarafından sunulan hizmetlerin rekabet unsurları dışında olduğundan “kötü” olduğu söylenirken, İller Bankasının, bir özel şirkete satılması yönündeki IMF destekli operasyonun, bu kez bir “yabancı sermaye tekeli” yaratmaya yöneliyor olması, Banka üzerindeki oyun ve tasarrufları tüm çıplaklığı ile gözler önüne sermektedir.

Tasfiye Edilen Ne?

Bankanın üretemediklerini ve verimsizliğini tek taraflı ve “aslında olmadığı gibi” kamuoyuna aktaranların, yetkinliğine bakılmaksızın ve denetleme mekanizmalarını tanımlanmaksızın plan yapım yetkisi devredilen belediyelerin bir çoğunun ürettiği imar planlarını tartışmaya açmıyor olması ise anlamlıdır. Bankanın ürettiği imar planlarını yerden yere vuranların, kurum görüşü olmayan, bilimsel analiz ve etüdüleri yapılmaksızın, sadece rant amaçlı talep ve müdahalelerle biçimlenen, “yatırımcının önünü açan!” hukuka, şehircilik ilkelerine, kamu yararına aykırı, hükümet projesi haline gelen “imar rantları” üzerine kurulu bir planlama mekanizması yarattıklarını kamuoyundan gizlemeye çalışmaları da, tasfiye edilemeye çalışılanın sadece Banka değil, kamu yararı ve planlama olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

Yapılan düzenlemenin dayanağını 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı’ndan aldığına dair gerekçelere ve iddialara katılmak ise olanaklı görülememektedir. Planın konuya dair ve konuyu da ilgilendiren bölümleri arasında “Belediyelerde teknik personel sayısının yetersizliğinin aksaklıklara yol açması”, “1995-2000 döneminde İller Bankası Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen alt-yapı yatırımlarına dair sayısal bilgiler” önemli saptamaları oluşturmaktadır. Hedefler ise Bankanın tasfiyesine değil farklı rollere yönelik düzenlemelere gereksinim duyulduğuna dairdir. Altyapı yatırımlarına ilişkin koordinasyonun sağlanması zorunluluğu, İller Bankası’nın katı atık projelerine verdiği mali desteğin artırılması gereği bunlar arasında sayılabilir. Planda yer alan “İller Bankası Genel Müdürlüğü yeniden yapılandırılacaktır” hedefi ise bir tasfiyeyi işaret etmemektedir.

Bununla birlikte, tasarının referans verdiği 8. beş yıllık kalkınma planı, su yönetimi ve politikalarını da çok önemseyen ve su zengini olarak değerlendirilemeyecek ülkemizde “suyun kullanımı ve yönetimi” anlamında kamu yönetimlerince ciddi görevler yüklemektedir. İller Bankasının, gerek içme-kullanma suyu ve gerekse kanalizasyon sistemlerinin yapımı ve projelendirilmesi anlamında çok önemli deneyim ve birikimlere sahip olduğu dikkate alındığında, teknik personeli ve teknik hizmetleri tasfiye edilen bir bankanın bu deneyimlerinden yararlanmak yerine, suyun yönetimi ve kontrolünün de “piyasa” eline bırakılmaya çalışıldığı ifade edilebilir.

Diğer taraftan, İller Bankasının ortakları olan belediyeler ve il özel idareleri, Bankanın mevcut ödenmiş sermayesinin de asli sahipleridir. Şu anda adeta “müsadere” yolu ile, bedelsiz olarak Hazineye devri öngörülen bu hisseler, ayrı tüzel kişiliği olan ortak idarelerin, tüm söz hakkının da görmezden gelindiğinin bir ifadesidir. Anayasa’nın 47. maddesi ile kapatılan “müsadere” yolunu açmaya çalışan bu Tasarı, Bankanın verimliliğini arttırma söylemi ile yola çıkıp, Bankayı özel yatırımlara satabilmeye yönelik her türlü kolaylık ve düzenlemeyi içermektedir.

ALLIANOİ YERİNDE KORUNMALIDIR...

Bilim Kurulunu, Koruma Kurulunun “Korumama” Kararını Reddetmeye Çağırıyoruz...

25 Ocak 2007

İzmir ili Bergama İlçesinde bulunan Allianoi antik kentinin, Yortanlı barajının göl alanı içerisinde kalması nedeni ile bu evrensel kültür mirasımızın ortaya çıkarılması, korunması ve sular altında kalması önlenerek gelecek kuşaklara aktarılması için, bilimsel alanda, kamusal alanda, hukuksal alanda ve toplumsal alanda bir çok çaba sürdürülmektedir. Bu çabaların sonucunda, ulusal ve uluslararası doğal ve kültürel mirasa ilişkin kurumlarca da önemi açıkça karar altına alınan eşsiz bir yerleşim dokusu ve bir müze oluşumuna yetecek kadar niteliksel ve sayısal değerlerdeki buluntular ortaya çıkarılmış, bu hala sürdürülmekte olan bilimsel çabaların ardından alan, 29.03.2001 tarihinde İzmir 1 Nolu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunca 1 derece arkeolojik sit alanı ilan edilmiş ardından yine İzmir 2 Nolu Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Kurulunca da kazı alanı, incelendikten sonra yapılan değerlendirme sonucu da 1 derece arkeolojik sit alanı özelliği yeniden karar altına alınmış ve alanın korunması için oluşturulan “Bilim Kurulu”ndan bir rapor istenmiştir.

Bu süreçte yerelde başlayan koruma çığlıkları ve çabalarına destek olmak amacıyla Odamız Yönetim kurulu ve örgütü, 9 Kasım 2006 tarihinde yerine giderek Allianoi antik kentinin yerinde korunabilmesi anlamındaki kararlı isteği bir basın açıklaması ile de güçlü bir biçimde kamuoyu ile paylaşmıştır. Ancak bu aşamada, Bilim Kurulu Raporu ardından, yine İzmir 2 Nolu Kültür ve Tabiatlarını Koruma Kurulu, raporda sıralanan seçeneklerle yapılan değerlendirmenin temelinde yer alan “Allianoi antik kentinin sular altında bırakılmadan ve başka bir yere taşınmadan korunmasının gerekli ve zorunlu olduğu” vurgusuna rağmen, bilim kurulu raporundaki yalnızca bir vurguyu yanıltıcı ve yanlış yorumlayarak, D.S.İ.’nin evrensel kültür mirasımızı yok sayan projesine, Allianoi antik kentini sular altında bırakma pahasına onay veren, aynı kurulun bir önceki kararına ve bilim kurulunun raporuna tamamen aykırı bir şekilde, 27/11/2006 tarihinde, akıl almaz bir yeni bir karar almıştır. Bilim kurulu raporunda yer alan Allianoi yerleşiminin konumu gereği sel baskınlarına maruz olduğu, kapanacağı tespitini ilgili kararlarına dayanak yapan anılan Kurul, raporun aynı bölümünde yer alan, bu kapanma koşuluna önlem alınması yönündeki tespiti ve “Allianoi sular altında bırakılmadan ve başka bir yere taşınmadan korunmalıdır “ temeli ile yapılan vurguları adeta yok saymıştır.

Oysa baraj gölünün, yapılacak tüneller yolu ile başka bir yerde oluşturulması ve başka seçenekler yolu ile Allianoi antik kentini sular altında bırakmadan ve başka bir yere taşınmadan korumak olanaklı iken, alınan bu kararın koruma ilkelerini ve baraja ilişkin diğer çözüm seçeneklerini temel almadığı çok açıktır. Allianoi antik kentinin korunması ve yaşatılmasının, yörenin tarımsal ekonomisine, Bergama’da turizm ziyaretlerini günübirlikten, iki veya daha fazla günlük konaklamaya çıkarması sonucunda yapacağı katkı da bu kadar açıkken, alınan kararın, böylesi yer seçimi yanlış projelendirilmiş başta Hasankeyf’i sular altında bırakacak Ilısu barajı gibi, baraj ihalelerinin önünü açmaktan başka bir değere hizmet etmediği ortadadır.

Bilim Kurulu’nun onayına sunulan, bu bilime, koruma ilkelerine, Anayasamıza, uluslararası

ODAMIZIN AÇTIĞI DAVADA, “İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞMA RUHSATLARINA İLİŞKİN YÖNETMELİK”İN DÖRT MADDESİNİN YÜRÜRLÜĞÜ DURDURULDU

13 Şubat 2007

Bakanlar Kurulu'nun 14.07.2005 gün ve 2005/9207 sayılı kararıyla, Gayrisihhi Müesseseler Yönetmeliğinin yürürlükten kaldırılması suretiyle, 10.08.2005 gün ve 25902 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren “İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik”in bazı maddelerinin iptali istemiyle TMMOB Şehir Plancıları Odası'nca açılan davada, Danıştay 8. Dairesi 29.05.2006 gün ve 2005/6259 E. kararıyla, dava konusu yönetmeliğin 16/2 ve 19. maddesinin yürütmelerinin durdurulmasına karar vermişti. Bu karar ile, Odamızın yürütmeyi durdurma ve iptal isteminde bulunduğu, 1, 2, 6/son, 16/1-3, 18, 20, 26, EK-2A/3.5, EK-2B/3.5 maddelerinde yer alan düzenlemelerin ise yürütmesinin durdurulması isteminin reddine hükmedilmiştir.

Yürütmeyi durdurma talebimizin reddedildiği maddeler için Odamızca yapılan itirazı değerlendiren Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu, 2006/1011 sayı ve 09.11.2006 tarihli kararıyla, Odamız itirazlarından Yönetmeliğin 20 ve EK-2A/3.5 ve EK-2B/3.5 maddelerine ilişkin olanlarının kabulüne karar vermiştir.

Dolayısıyla, Odamızın açtığı davada, 16/2, 19, 20, EK-2A/3.5 ve EK-2B/3.5 olmak üzere dört maddenin yürürlüğü durdurulmuş bulunmaktadır.

Dava konusu yönetmeliğin 20. maddesi ile, “Projesine uygun olarak inşa edilmiş birinci sınıf gayrisihhi müesseselere yetkili idarenin gerekli görmesi veya işyeri sahibinin müracaatı halinde, inceleme kurulunun önerisi üzerine yetkili idarenin en üst amiri veya görevlendireceği yetkili tarafından süresi bir yılı geçmemek üzere deneme izni verilebilir. Tesisin özelliğine göre inceleme kurulunun kararıyla bu süre iki yıla kadar uzatılabilir. Deneme izni, bu süreçte açılma ve çalışma ruhsatı yerine geçer” biçiminde bir düzenleme yapılmıştı. Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu, bu maddenin yürütmesini şu gerekçelerle durdurmuştur: “Çevre kirliliği ve insan sağlığına az veya çok zarar veren veya vermesi muhtemel olan ya da doğal kaynakların kirlenmesine yol açabilecek gayrisihhi müesseselerin açılma ve çalışma izinlerinin sıkı sıkıya kurallara bağlanması gerektiğine kuşku bulunmamaktadır. (...) Meskenlerden ve insanların ikametine mahsus diğer yerlerden mutlaka uzakta bulundurulması gereken 1. sınıf gayrisihhi müesseselerin planlanan biçimde çalışıp çalışmadığının ve doğal kaynakların kirlenmesini önlemek için alınan tedbirlerin yeterli olup olmadığının tesbiti için deneme mahiyetinde faaliyetine bir yılı geçmemek üzere geçici izin verilmesi işin niteliği göz önüne alındığında mevzuata uygun bulunmaktadır. Ancak, açılma ve çalışma ruhsatı yerine geçecek olan deneme izninin, ruhsat alamayacak birçok tesisin faaliyetine devamını sağlayacak biçimde iki yıla kadar uzatılması yolundaki düzenlemede hukuka uyarlık bulunmamaktadır”.

Görüldüğü üzere, Genel Kurul, çevre ve insan sağlığı açısından zararlı gayrisihhi müesseselerin deneme izninin 2 yıla kadar uzatılmasını sağlayan bu maddenin kamu yararına uygun bulunmadığını belirleyerek, maddenin yürütmesinin durdurulmasına karar vermiştir.

Bunun yanında, İdari Dava Daireleri Genel Kurulunca, anılan yönetmeliğin EK-2A/3.5 ve EK-2B/3.5 maddelerinin de yürütmesi durdurulmuştur. Bu kararın gerekçesinde ise; “...düzenleme ile

BU KEZ HRANT DİNK'İ HEDEF ALAN "EŞİTLİK VE BARIŞA YÖNELİK SALDIRILARI" KINIYORUZ...

26 Ocak 2007

Bir arada eşit ve kardeşçe yaşama düşüncesi için bazılarımıza canı ile, geride kalanlarımıza acı ile bedel ödetiliyor. Barış ve özgürlük savunucusu yurttaşımız Hrant Dink'in, değişik çevrelerce uygulanan psikolojik linçin ardından, hunharca katledilmesini, yaşadığı topraklara sevgi ile bağlı bir aydınımızın daha canice yokedilmesini kınıyoruz.

Hrant Dink kamuoyunda sadece Ermeni azınlığın sözcüsü olarak algılanmış olmasına rağmen toplumdaki dogmatik düşüncelere aykırı, sorgulayıcı ve farklı bakış açıları sunan bir aydıdı. Gazeteci kimliği yanında toplumbilim ve tarih alanında alışlagelenin dışında bir araştırmacı örneği olmuştur. Bunların ötesinde İstanbul sevdalısı olan Dink, kentin ve toplumun aşındırılan, yitirilen değerlerine karşı hissettiği acıyı her fırsatta başka bir duyguyla ifade etmiştir. Hrant Dink'in şahsına yapılan bu saldırı aynı zamanda ülkemizin huzuruna, toplumsal değerlerine, düşünce özgürlüğüne ve ilerici kesime karşı yapılmıştır. TMMOB Şehir Plancıları Odası, bu olayın arkasındaki karanlık ilişkileri lanetlemekte ülkemizin geleceğine karşı yapılan bu tür saldırıların tekrar etmemesi için ortak aklın ve sağduyunun hakim olmasını dilemektedir.

Dünya sahnesinde sistematik olarak sahneye konulan oyunların; her tür eşitsizliğin körüklenmesi kurgusuna dayandığını ve bunun sonucunda her ölçekte korku ve şiddet örüntüsü ile beslendiğini biliyoruz. Bu ülkenin ilerici aydınlarına saldırabilecek tetikçilerin de, yine bu ülkenin her tür değerini pazarlamaktan şahsi menfaat sağlayabilecek zihniyet ve siyasetin yarattığı uçurumların derinliklerinden, yoksullaştırılmış, çaresizleştirilmiş toplum kesimlerinin içinden kolayca üretilebileceğini de biliyoruz. Bu nedenle düşünebilme ve haklarını talep edebilme fırsatları ellerinden alınmış insanları ya da kentleri sorgulamak yerine, bunları yeşerten, sindiren, tektipleştiren, gerici zihniyeti ve bu zihniyetin yasal, kurumsal araçlarını, uygulamalarını sorgulamak gerektiğini görmeliyiz.

Eşitsizlikleri körükleyen, yoksunluk ve yoksullukları arttıran politika ve uygulamalar, güvenlik kaygısını ön plana çıkarır, kendine ve kentine yabancı bireylerin oluşumunu hazırlarken, güvenlik amacıyla üretilen çözümlerin de, insandan-çevresinden ayrıştırılmış mekanlar ürettiği, kentle bütünleşemeyen yerleşmelerin sosyal-ekonomik ve mekansal açmaz ve sorunlarını görmezden geldiği, dahası bu alanları satın paraya çevirmeye çalıştığı ortada.

Yaşadığımız dünyayı ve kentleri, insandan, sosyal yaşamdan kopartıp, tüm insana özgü değerlerini unutturarak yabancılaştıran, kentleri sadece ekonomik değerleriyle görmeye ve göstermeye çalışan yaklaşımların, toplumsal eşitlik, barış ve özgürlüğe hizmet edecek yaşam alanları ve insanlar yaratmadığı görülmeli artık...

Bugün Trabzon örneğinde yaşanan ve bir kentin topyekün linç edilmesine varan eleştirilerin, bu süreç, politikalar ve uygulamaların bir yansıması olduğu görülmeli, sorunun sadece Trabzon'un değil tüm kentlerimiz ve yaşam alanlarımızın içinde bulunduğu bir nitelik taşıdığı ve giderek kentlerimizi yaşanamaz hale getirdiği fark edilmeli...

DEPREM, RANT AMAÇLI KENTSEL DÖNÜŞÜM YASASINI MEŞRULAŞTIRMAK İÇİN KULLANILMAMALIDIR!

23 ŞUBAT 2006

İstanbul Zeytinburnu'nda 5 katlı apartmanın depreme bırakmaksızın kendiliğinden çöküşü kentlerimizin deprem gerçeği karşısında plansızlığını bir kez daha ortaya koydu. Odamız, 31 Ekim 2006 tarihinde basına ve kamuoyuna yaptığı zorunlu açıklama ile İstanbul'un depreme ne ölçüde hazırlandığını ve geçen sürenin nasıl değerlendiril(eme)diğini duyurmuştu. 1999 Marmara Depremi ardından geçen yedi yıl yeterli biçimde değerlendirilmemiş; Ulusal Deprem Konseyi gibi bu yönde anlamlı çabalar zamanla etkisizleştirilmiş ve hatta son Başbakanlık genelgesi ile lağvedilerek deprem karşısında bütüncül değerlendirmelerin ve planlama çabalarının ne ölçüde benimsendiği gösterilmiştir. Bununla birlikte, Zeytinburnu'nda yaşananlara yönelik Bayındırlık Bakanı ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı'nın değerlendirmeleri, hükümetin deprem karşısında sihirli bir formüle sahip olduğunu işaret ediyor: Kentsel Dönüşüm Yasası.

Hem Bakan Faruk Özak hem de Başkan Kadir Topbaş deprem ve diğer doğal afetler karşısında mevcut yapıların güçlendirilmesi ya da yenilenmesi gerektiği ve bunun için halen Meclis'te ilgili komisyonda görüşülen Dönüşüm Alanları Yasa Tasarısının bir an önce yasallaşmasının şart olduğunu ileri sürmektedirler. Dönüşüm Yasasının kentsel dönüşümün önündeki mülkiyetten kaynaklı sorunları aşacağı ve böylelikle depreme dayanıksız zayıf yapıların kolaylıkla yenileceği iddia edilmekte. Ancak, bu yaklaşım bir yandan kentlerin inşasında merkezi ve yerel yönetimlerin politika geliştirme, uygulama ve denetleme alanlarındaki kamusal sorumluluklarını gizlerken, diğer yandan meslek odalarının, sivil toplum kesimlerinin ve yenilemeye ihtiyaç duyan yapılarda yaşayan halkın rant amaçlı tasfiyeyi öngördüğü gerekçesiyle itiraz ettikleri bir Yasa Tasarısını tartışmadan topluma kabul ettirmeye çalışmaktadır.

1999 Marmara Depremi, Düzce Depremi, Konya'daki Zümrüt Apartmanı ve son olarak Zeytinburnu faciasında, yerleşme politikalarının oluşumundan yıkılan binaların yer seçimine ve inşaa sürecine kadar kamu otoritesinin yadsınamaz sorumlulukları vardır. Sorumluların yargı önüne çıkarılmasını sağlayacak yasal düzenlemeler noktasında depreme karşı önlemler almakta sessiz kalan yetkililer, konu Dönüşüm Yasa Tasarısı olunca deprem gerçeğine ilgi göstermekte ve Tasarayı tek çözüm olarak sunmaktadırlar.

Ne var ki, bir süredir Meclis gündeminde tutulan Dönüşüm Alanları Yasa Tasarısı piyasa mekanizmasını işler kılma dışında yapı kalitesi yetersiz binaların dönüşümüne yönelik ciddi hiçbir çözüm modeli sunmamaktadır. 11 Ekim 2006 tarihinde Odamızca yapılan ve 15 Kasım 2006 tarihinde TUPOB tarafından yapılan basın açıklamaları ile Kentsel Dönüşüm Yasa tasarısını irdelemiş ve tasarının neler getireceği açıklanmıştı. Tasarı ile belediyelere, bütün ya da ayrı ayrı parçaların toplamı en az 5 hektar olan bir alanı dönüşüm alanı ilan etme, üst ölçek plan kararlarına bağlı kalmaksızın alan dahilinde yeni yapılaşma kararları alma ve yerleşimcilerden gelecek olası itirazları deprem, afet gibi olağanüstü koşullar için Bakanlar Kurulu'nun yetkisinde olan "acil kamulaştırma" kapsamında değerlendirme hakkı verilmekte. Ancak, Belediyelere olağanüstü yetkiler vermesine karşın yapıların nasıl dönüşeceği ve mevcut yapılar içerisinde yaşayan halkın yeni yapılara nasıl geçeceği konusunda bir model önerilmemekte; süreç özel sektörün piyasa

BASINA VE KAMUOYUNA ZORUNLU AÇIKLAMA

16 Mart 2007

13 Mart 2007 çarşamba günü İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Sn. Kadir Topbaş tarafından; “Acaristanbul’un Altında Şehir Plancıları Odası’nın da İmzası Var” biçiminde bir beyanatta bulunulmuş, bu açıklama belediyenin internet sayfasında da yer almıştır.

Bu talihsiz ve gerçeklerle uzaktan yakından ilgisi olmayan açıklama ile ilgili olarak kamuoyunun bilgilendirilmesi bir zorunluluk haline gelmiştir.

1. Öncelikle, yapılan açıklamada sarf edilen “Şehir Plancıları Odası Başkanı’nın karar altında imzası var” cümlesi tamamı ile gerçek dışıdır, Odamız Genel Başkanının Koruma Kurullarında hiçbir surette üyeliği bulunmamakla birlikte, Odamızın Acaristanbul projesinde de olduğu gibi, orman ve kent talanlarına ilişkin kararlı ve açık karşı duruşu, kamuoyunun da çok iyi bildiği bir gerçektir. Eğer, açıklamada kastedilen Odamız İstanbul Şube Başkanı ise, kendisinin o dönemdeki Koruma Kurulu üyeliğinin Odamız tüzel kişiliği ve uygulamaları ile hiçbir ilişkisi olmadığını bildirmek isteriz.

2. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurullarında Meslek Odaları ve dolayısıyla Şehir Plancıları Odası temsil edilmemektedir. 5226 Sayılı Kanun ile değişik 2863 Sayılı Kanun Kurullardaki üyelikleri açıkça tarif etmekte olup, kurullarda görev alan meslek adamları Odalarını temsil etmemektedirler. Koruma kurullarında, Odamızı temsil eden hiçbir kurul üyesi bulunmamış olup, bu tür görevlerde bulunan kişiler Bakanlık tarafından üniversite veya serbest meslek alanlarından atanmaktadır.

Bu anlamda, Belediye Başkanının açıklamasında kastedilen Odamız İstanbul Şube Başkanının koruma kurulundaki üyeliği, TMMOB Şehir Plancıları Odasını temsil etme noktasına dayanmamaktadır. Sayın Kadir Topbaş’ın talihsiz açıklamalarında ilgili merkezi ve yerel idarelerin sorumsuzluğunu Şehir Plancıları Odasına bağlamaya çalışması, olsa olsa açık bir art niyetin ifadesidir.

3. Başkanın açıklamasında kendisinin de bir mimar ve aynı zamanda şehir plancısı olduğu yönünde değerlendirmeler yaptığını üzülerken izlemekteyiz. Başkanın Mimarlık diploması olmakla beraber kendisine Şehir Plancısı ünvanını nasıl kimin verdiğini anlamadığımız gibi, İstanbul kentinde yapılan uygulamalar, gerçekleştirilen planlar, satılan kamu arazileri, pazarlanan İstanbul üzerinden, bağlı bulunduğu meslek odası temsilcilerince, kendisinin mimarlığı ile ilgili bazı açıklamalarda bulunulduğunu kendisine ve kamuoyuna hatırlatırız.

4. TMMOB Şehir Plancıları Odasının yıllardır sürdürdüğü kamu yararına odaklı mücadeleyi, gerçekleri ifade eden açıklamaları, açtığı davaları, iptal ettirdiği plan ve yönetmelikleri vb. tüm çalışmalarını engellemeyi, başka bir deyişle, hedef şaşırtarak “Oda’nın sesini kesmeyi” amaçlıyorsa, bunun asla işe yaramayacağını, Odamıza yöneltilen bu haksız ve temelsiz suçlamalar karşısında konuyu yargıya taşıyacağımızı kamuoyuna açıkça bildiririz.

Odamız şehircilik ilkeleri, planlama esasları, kamu yararı ve kentlerimiz lehine sürdürdüğü mücadeleden hiçbir koşulda vazgeçmeyecektir.

Hedef şaşırtıp kamuoyunu yanlış bilgilendirenlere ve Odamız çalışmalarını takip eden değerli kamuoyuna önemle duyurulur.

TMMOB Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu

Bizler İzmir 2 Nolu Koruma Kurulunu buradan bir kez daha koruma değerlerini gözeten ve birinci derece arkeolojik sit kararında ve bilim heyetinin raporunda vurgulanan “Allianoi Sular Altında bırakılmadan ve başka bir yere taşınmadan korunmalıdır” kararının gereğini yapmaya çağırıyoruz.

Odamızın, Allianoi’ye ilişkin tüm süreçlerin her anlamda takipçisi ve tarafı olacağının bir kez daha kamuoyuna ilan ederiz. İzmir 2 No’lu Koruma Bölge Kurulu üyelerini, „koruma“ görevinin gereğini yapmaya çağırıyor, tüm üyelerimizi ve duyarlı tüm çevreleri Kurul toplantısına katılmaya ve Odamızın çağrısını yerinde dile getirmeye davet ediyoruz.

TMMOB Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu

KAMU KURULUŞLARINI LAĞVETMEK BİR GELENEK MİDİR?

09 Mart 2007

Son 25 yılda afet yönetimi ve şehircilik ile ilgili kurumlar ortadan kaldırılmaktadır. Ulusal Deprem Konseyi'nin lağvedilmesiyle bunlara bir yenisi daha eklenerek kamuoyunun bu konudaki beklentileri ve hassasiyetleri görmezden gelinmektedir.

- 1- 1983 de afet yönetimi ve şehircilik bakanlığı olarak kurulmuş olan İMAR VE İSKÂN BAKANLIĞI hallaç pamuğu gibi atılmış ve DEPREM ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ ile birlikte lağvedilmiştir.
- 2- 2001 de IMF politikaları uygulanarak AFETLER FONU ve DEPREM FONU ortadan kaldırmıştır.
- 3- 2003 de KONUT MÜSTEŞARLIĞI,
- 4- 2004 de ARSA OFISI lağvedilmiştir.
- 5- 2007 de ise ULUSAL DEPREM KONSEYİ, konsey üyelerine dahi bilgi verilmeksizin kurumsal yaşamına son verilmiştir.
- 6- Sırada İLLER BANKASI'nın ortadan kaldırılması vardır.

Ulusal düzeydeki kuruluşlar ortadan kaldırılırken son dönemde Dünya Bankası ve IMF'den icazetli yeni kuruluşlar oluşturulmaya başlanmıştır.

Ulusal Deprem Konseyi neler yaptı ve neden lağvedildi?

UDK lağvedildiği tarihe kadar yapmış olduğu çalışmalar ve basın açıklamaları ile lağvedilmesine giden yolda, çeşitli çevreleri eleştirmiş, uyarılar yapmış ve kamuoyunun aydınlatılmasında ve bilinçlendirilmesinde çok önemli bir kamusal görev yapmıştır. Ancak her açıklamasıyla kamu ve sivil kesimde bazı çevreleri tedirgin etmiş ve tasfiye edilmesine adım adım yaklaşmıştır.

Felaket tüccarları, deprem ulemaları, şan, şöhret ve medya meraklısı depremcilerin felaket spekülasyonlarına karşı yaptığı bilimsel açıklamalarla kamuoyunun aydınlanmasını sağlamıştır.

UDK bu açıklamaları ve uyarılarıyla medyayı, medya düşkünü depremcileri, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nı, DPT 'yi, Başbakanlığı ve Dünya Bankası'nı uyarılmış, eleştirilerde bulunmuş ve deprem tehlikesine karşı hazırlanmış olduğu "Deprem Zararlarını Azaltma Ulusal Stratejisi" raporuyla ivedi önlemler almaya davet etmiştir.

Bu raporda; Deprem bilgi altyapısının nasıl oluşturulacağı, yerleşim yerlerinin ve yapıların deprem güvenliğinin analizine yönelik yöntemler, eğitim ve örgütlenmenin biçimi ve önemi vurgulanmış, parasal kaynakların nasıl temin edileceği ve nasıl kullanılacağı, gerekli yasal düzenlemeler ve bilimsel araştırmalar tarif edilmiştir.

Bir çok mesleki disiplinden oluşan ve tamamen bilimsel temellere dayanarak çalışan bu bağımsız ses, pamuk ipliğine bağlı bir yasal dayanak ile ortadan kaldırılarak susturulmuştur.

UDK, Başbakanlığın bir genelgesiyle lağvedilmiştir. Buna ilişkin olarak hükümet tarafından "Konseyin daha işlevsel, etkin ve verimli çalışması, ilgili kurum ve kuruluşlarla koordinasyonunun

KÜRESEL ISINMAYA KARŞI KENTSEL ÇÖZÜMLER

12 Mart 2007

Bir süredir yoğun biçimde kamuoyunda tartışılan “Küresel Isınma” olgusu, neden, sonuç ve önlemleri ile sağlıklı bir bilgilenemeyi zorunlu kılmakta, bununla da sınırlı kalmayan ve kentsel ölçekte yapılması gerekenleri, alınması gereken önlemleri tartışıp, olgunlaştırıp, hayata geçirme yönünde ciddi bir kararlılık ve çaba gerektirmekte. Buna karşın, kamuoyunda küresel ısınma ile ilgili önlemler daha çok parçacıl düzeyde sınırlı kalmakta, seragazı emisyonlarının ortalama %70-80’inin üretildiği kentlerde alınması gereken önlemler ve hayata geçirilmesi zorunlu çözümler çoğu kez yeterince gündeme getirilmemektedir.

“Küresel Isınmayı” kentsel ölçekte de ele alınması zorunlu bir sorun olarak tanımlayan Şehir Plancıları Odası, halkımızı aydınlatmak ve mesleki katkılar sağlamak amacıyla, seragazı emisyonlarının azaltılması, çevre kirliliğinin önlenmesi, sağlıklı çevreler oluşturulması için, kentlerde ve diğer yaşam alanlarında, Dünyanın bir çok kentinde (Londra başta olmak üzere, Barcelona, Freiburg, Heidelberg, Linz, Montpellier, Sarbrücken, Civano vb) etkin şekilde uygulanan ve önemli bir bölümü aşağıda belirtilen önlemlerin alınması gerektiğini kamuoyu ile paylaşmayı gerekli görmektedir.

Odamızca, bir kentleşme ve yerleşme politikası olmaksızın tüm doğal, kültürel, çevresel değerleri yerleşim konusu olarak gören ve kentlerimizin imar rantları baskısı altında biçimlenmesine neden olan mevcut imar mevzuatının, Odamızca vurgulanan diğer tüm eksiklikleri yanında, küresel ısınma ve çevre kirlenmesine neden olan ya da en azından bu süreçleri fark ederek çözüm açıklımları üretmeyen nitelikleri nedeniyle de ivedilikle yenilenmesi kaçınılmaz bir gereklilik olarak görülmekte. Kamuoyuna uzun süre tartıştırılıp, büyük ölçüde mutabakat sağlandığı halde raflara kaldırılan İmar ve Şehircilik Kanunu Tasarısının, çevreyi, doğayı ve alternatif enerjileri dikkate alan “Sağlıklı Kent Planlama Yaklaşımı”nı da içerecek biçimde yasalastırılması, son yıllarda yaşanan “yasa kirliliği ve karmaşası”nı da sona erdirebilecek en ivedi ve kapsamlı çözüm olarak görülmektedir.

Bununla birlikte tüm kentsel alanlar ve imar planları, kirlenme ve seragazı üretimleri açısından denetlenmeli, kirlenmeye neden olan unsurlar, planlama aşamasında önlenmelidir. Kısa vadede, tüm kentlerimizde, küresel ısınmaya yol açan nedenleri azaltıp, ortadan kaldıracak önlemler alınmalıdır. Bu amaçla Odamız, aşağıda belirtilen uygulamaların ivedilikle başlatılmasını önermektedir.

1- Ekolojik Planlama: Kentlerimizin, ekolojik, çevresel değer ve varlıkların zarar görmesini engelleyip, sürdürülebilirliğini sağlayacak bir planlama seçimi ve yaklaşımı ile planlanması gereklidir. Güneşe, doğal enerjilere ve yerel ekolojik sistemlere uygun kent planları yapılmalı ve mevcut planlar dönüştürülmeli, bir merkez tarafından denetlenmelidir. Enerji gereksinimini başladığı noktada azaltabilmek amacıyla, yerleşimlerin özgün doğal, topoğrafik, coğrafik koşulları özümseyen bir anlayışla analiz edilmesi, yerleşimlerde güney cephelerin seçiminin sağlanması, tükettiği enerjiyi doğal kaynakları ve atıkları ile üretebilen mahalle ve kentler tasarlanmalı, yapı cephelerinin iklimlendirme (ısıtma-soğutma) gereksinimleri göz önüne alınacak biçimde tasarlanması özendirelmedir.

geçilmeli, bireysel otomobil kullanımını özendiren gereksiz kavşak yatırımlarına son verilmeli, toplu taşıma özendirip, güçlendiren, yaya ve bisiklet ağırlıklı sistemlere gerekli değeri vererek etkin şekilde kullanan, insan odaklı ve talebi yöneten bir ulaşım seçimi yapılmalıdır.

10- Temiz Enerjili Ekolojik Planlama Merkezi Kurulması: Yukarıda belirtilen planlama, tasarım ve uygulamaların yapılması, teşviklerin sağlanması ve projelerin hayata geçirilmesi, ilgili birimler arası koordinasyonun sağlanması için bir “Temiz Enerji Merkezi” ivedilikle kurulmalıdır.

TMMOB Şehir Plancıları Odası, bunlarla sınırlı olmamak üzere; tüm halkımızı, ilgilileri ve kamuoyunu, “Küresel ısınmaya karşı”, duyarlı olmaya, kentsel ve bireysel ölçekte çözümlerin bir parçası olmaya ve bu önlemleri birlikte uygulamaya davet etmektedir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

TMMOB Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu

SU KİTLİĞİ İLE MÜCADELE YILINDA KENTLERİN SU SIKINTILARI

21 Mart 2007

Birleşmiş Milletler (BM) tarafından 2007 yılı “su kıtlığı ile mücadele” yılı olarak ilan edilmiştir. Bu kararın arkasındaki en önemli neden günümüzde su kaynaklı sorunlar içerisinde su kaynaklı yoksulluk, su yönetimi ve su dağıtım politikalarının yanısıra su kıtlığıdır. Bu başlık altında ülkemiz için dikkate alınması gereken hususların başında “kıt kaynağın doğru ve toplum çıkarları doğrultusunda değerlendirilmesi” gelmektedir. İklim değişimine paralel olarak yaşanan kuraklık, kentsel ve kırsal alanda su kaynaklarının yönetiminin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha göstermiştir. Kent yönetiminde olanlar su yönetimindeki başarısızlıklarını doğal şartlara bağlayarak işin içinden sıyrılmaya yollarını aramaktadırlar. Kentsel ve kırsal alanlarda su yönetimi “kıtlık ve bolluk” dikkate alınarak yapılmalıdır. Belediyelerin bu konuya yaklaşımı “cırcır böceği ile karınca” arasında geçen hikayeye benzemektedir. Odamız Su Komisyonu yaptığı çalışmalar sonucu su kıtlığı ile mücadelede üç önemli adıma dikkat çekmişlerdir.

Su Kıtlığı ile Mücadelede Üç Önemli Adım Vardır:

Kıtlık ile mücadelede var olan kaynakların doğru yönetilmesi birinci adımdır. Ankara Büyükşehir Belediyesi Su ve Kanal İdaresi (ASKİ) tarafından internet sitesinde açıklanan bilgiler aşağıdaki şu gerçeği ortaya çıkarmaktadır. Brüt su talebi (su tüketimi) 2005 yılında 420 milyon m³ olan Ankara kentinde, fatura edilmeyen şebekedeki kayıp kaçaklar yılda 126 milyon m³’tür. Bu miktardaki kayıp su, Çamlıdere Barajını beslemesi amacıyla proje aşamasında olan Işıklı Barajı’nın su depolama hacminin (75 milyon m³) 1.5 katından fazladır. Yapılması düşünülen Işıklı Barajı kadar su her yıl şebekede kaybedilmektedir. Kıtlık ile mücadelede yeni kaynak aramadan önce mevcut su varlığının verimli kullanılması gerekmektedir. Yağışlardaki azalmadan dolayı barajların su seviyesinin düşmesi ile Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı tarafından Ankara kenti için yeni bir su kaynağı olarak ifade edilen Kızılırmak nehrinden su transferi yaklaşımı, eldeki su kaynaklarının belirli bir su planı çerçevesinde ele alınmamasından kaynaklandığını göstermektedir.

Kıtlık ile mücadelede ikinci adım; suyun farklı amaçlar için kullanılmasında önceliklerin belirlenmesidir.

Bunun için ülke genelinde sektörler arası su paylaşım stratejisinin olması gereklidir. Özellikle Türkiye gibi ülke coğrafyasında su kaynaklarının dengesiz dağılımı, bu stratejiyi gerekli kılmaktadır. Bu stratejinin oluşturulmasında entegre su kaynakları yönetimi bir araç olabilir. Entegre Su Kaynakları Yönetimi (ESKY), yaşam için gerekli olan eko-sistemlerin sürdürülebilirliğini yok etmeden, diğer alanlara verilen önem kadar sosyal ve ekonomik refahın maksimum seviyeye çıkarılması için su, toprak ve ilgili kaynakların koordinasyon içinde yönetilmesi ve kalkınması için teşvik edilmesi süreci olarak tanımlanmaktadır. Bu yaklaşım, eko-sistem bütünlüğü içinde tüm su kullanıcılarının ihtiyaçlarını dikkate alır. Havzalar arası su transferinde de aynı mantık sürdürülmelidir. Özellikle İstanbul Büyükşehir Su ve Kanalizasyon İdaresi’nin (İSKİ) İstiranca Dağlarından ve Melen Çayı’ndan İstanbul’a su temini, su kaynaklarının bulunduğu havzaların doğal ve beşeri (sosyal,ekonomik ve toplumsal) yaşamını tehdit etmektedir.

Su kıtlığı ile mücadelede üçüncü adım; suyun değeri konusunda bilincin artırılmasıdır.

Suyun çevresel, ekonomik, sosyal, kamusal, politik değerleri vardır. Bu değerler dikkate alınarak su planlaması yapılmalıdır. Bu noktadan hareketle suyun değerini belirlemede;

Suya nasıl bir anlam yüklendiği (doğal bir kaynak ise ekosistem dengesi, bir kamu hizmeti ise adil dağıtımı, bir üretim girdisi ise ekonomik değeri), suyun değerlendirileceği ölçek ve coğrafyası (su kaynaklarına hangi ölçekte bakacağız), dinamik ve değişken yapısı (kuraklık ve afet gibi durumlar ile zaman içinde değişimi), zaman boyutu, suyun kalitesi ve miktarı, suya erişimin bir hak ve ödenebilir bir kamu hizmeti olduğu (sosyal refahı temin etme ön plana çıktığında, yoksullara yönelik politikalar ekonomik kalkınma politikalarından farklı olacaktır), bir su piyasasının düzenlenmesi, gibi konular göz önüne alınmalıdır.

Sonuç olarak, kentlerimizde su kıtlığına bağlı sorunların çözümünde birbirinden bağımsız bir su kullanımı kararının verilemeyeceği ortadadır. Kent planlaması da entegre su kaynakları yönetimin bir parçası olarak yöneticiler ve plancılar tarafından da benimsenmelidir.

TMMOB Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu

bundan sonra özellikle son yıllarda kamuoyunu fazlasıyla meşgul eden; rant ve sermaye merkezli yönetim ve kentleşme anlayışı, siyasal İslam tehdidi, hazine arazilerinin pazarlanması, yoksulluğun artması, özelleştirmenin yaygınlaşması gibi sorunlara ayırması gerektiğini düşünüyoruz.

Şehir Plancıları Odası olarak; meslek alanlarına, uzmanlıklara ve yetkilere ilişkin soğukkanlılıkla yapılacak yapıcı, bilimsel ve etik tartışmalara her zaman hazır olduğumuzu, eğitim ve uzmanlaşma yerine yönetmeliklere madde koyma yoluyla yetki sahibi olmanın ise her zaman karşısında olacağımızı kamuoyuna, üyelerimize ve basına saygıyla duyururuz.

TMMOB Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurul

olduğu kadar turizm sektörünün de geleceğini olumsuz etkileyecek kararlardır. Kısa vadede ekonomik kaynak olarak gördüğümüz bu alanların hızlıca tüketilmesi süreci ile turizm sektörümüzün gelişmesinden söz etmek mümkün değildir.

Ayrıca, bu tür yatırımların, genellikle devri kolay olan mülkiyetlerin, daha sorunsuz ve değerlerini tahsis eden kurumla, tahsisten faydalanan sermaye gruplarının belirlediği kamuya ait hazine alanlarında yoğunlaştığı görülmektedir. Yatırımcılar öncelikle üst ölçek planlarda daha sonra arsa ve arazi düzenlemelerinin yapıldığı imar planlarında yer seçimleri yapılmış, kapasitesi hesaplanmış, kentnin diğer fonksiyonları ile ilişkilendirilmiş ulaşım ağı ile entegre edilmiş “turizm tesis alanlarına” yönlendirilip bu alanlarda yatırım yapmaları teşvik edilmemekte, tüm bu süreçler atlanarak, yok sayılarak tahsisler gerçekleştirilmekteydi. Yatırımcılar hiçbir bedel ödememek, bütün bedelleri kamu değerlerine yüklemek gibi bir tutum içinde davranmaktaydı.

Oysa ki, planlama faaliyetlerimizde, doğal ve kültürel değerlerimiz mutlak biçimde korunması gereken alanlar olarak ele alınmakta ve korunarak gelişmeleri doğrultusunda kararlar getirmektedir. Her sektör için uygulamalar bu planlar esas alınarak yapılmalıdır.

Ancak iptal edilen bu yasal düzenlemede görüldüğü gibi, buna benzer düzenlemelerde de planlama süreçlerinin belli bir kazanç elde etme bakışıyla yok sayıldığı, bütünlüğünün yitirildiği, yatırımcının talebini esas alan uygulamalara tanık olduk.

Gelinen noktada Anayasa mahkemesinin kararı son derece olumlu ve gelecek nesillere borçlu olduğumuz kentlerimiz, ormanlarımız, kıyılarımız ile kültür ve tabiat varlıklarımızın korunması anlamında çok önemli bir karardır. İptal edilen maddelerin yerine konulacak yeni düzenlemeler hazırlanırken, demokrasi ve hukuk devleti olma adına, Odamız görüşleri ile Yargı kararları, bu kararların gerekçeleri dikkate alınmalıdır. Kıyılarımızda, orman alanlarımızda ve diğer tüm doğal ve kültürel değerlerimiz üzerinde, kamu yararına aykırı, bu değerlerin tahrip edilmesine neden olan genel ve temel sorunları çözmek yerine, özel ihtiyaçları karşılamak ve baskılara yanıt vermek üzere hazırlanmış bu tür yasama faaliyetlerinden derhal vazgeçilmeli, meclise sunulmamalıdır. Bu anlamda benzer içerik taşıyan diğer yasalarda da acilen gerekli düzeltmeler yapılmalıdır.

TMMOB Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu

• **Yeni imar afları getirilmektedir**

Yapılan düzenlemelerle açıkça imar affı yapılmakta, aykırı yatırım ve yapılanmalar affedilmektedir. Son dönemde imar affı adı altında yasal düzenleme yapılmamakla birlikte farklı kanunlara eklenen maddelerle gizli ve açık imar afları parça parça yapılmaktadır. Bu tür düzenlemeler, af beklentisi olan vatandaşları da büyük ölçüde tatmin etmektedir. Bu düzenlemelerin en korkutucu yanı, giderek benimsenmesi ve yaygınlaşmasıdır. Bu yolla kamu arazilerinin talanı da hızlanmakta ve kamuoyu gözünde meşrulaşmaktadır.

• **Belediyeler kamunun ve Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazların yasa dışı yollardan satışı için teşvik edilmektedir.**

Belediyeler yasal uygulama yapmakla görevli ve yükümlüdür. Belediyenin yasal olmayan yollarla yaptığı satış ve tahsisleri meşrulaştırmak, TBMM'nin de suça ortak olması anlamına gelmektedir. Belediye Başkanlarının yaklaşan yerel seçim yatırımlarını genel seçim yatırımlarına dönüştürme aracı olan kanun tasarısı ve tekliflerinin kabulü, suçun her iki karar organında da paylaşılması anlamını taşımaktadır. Cezasız kalan hatta desteklenen suçlar, tüm belediyeler ve vatandaşlar ile yatırımcılar için kötü emsal oluşturmaktadır.

• **Vatandaşlar kamu ve devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazları işgal için teşvik edilmektedir**

Yapılan yasal düzenlemeler vatandaşları, kamu arazilerini yasal olmayan yollardan edinme konusunda teşvik etmekle kalmamakta, yasal olmayan yolları tercih etmeyen belediyelerin yasa dışı uygulamalara yönelmesi konusunda baskı altında bırakmasının bir aracına dönüşmektedir. Cezasız kalan hatta desteklenen suçlar, tüm vatandaşlar ve yatırımcılar için benzer kötü emsal oluşturmaktadır.

• **Hukuk çiğnenmektedir**

Kanunlara aykırı davranışlarla ilgili olarak yargıya yansıyan konulardan kamu lehine sonuçlananların tersine düzenlemeleri içeren yasal düzenlemeler, kamu lehine sonuçlanan uzun süren yargı sürecine rağmen, davaların sonuçlarını yok sayarak hukuku da yok saymaktadır.

• **Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki arazilerin kamuya geri dönüşünü sağlama çabaları ve emekleri hiçe sayılmaktadır**

Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki arazilerin kamuya geri dönüşünü sağlamak için çaba sarfeden kamu görevlilerinin emek ve zamanı çöpe atılmakta, kamu görevlilerinin bu yolda çabaları cezalandırılmakta, hukuk ve adalete olan inançları yok edilmektedir. Yargıda kamu alanlarını kamuya geri kazandırmak için çaba, emek ve zaman harcayan kamu görevlileri ve yargı görevlilerinin zaman ve emekleri yok sayılarak bu kişilerin ve ilgili kurumların yürütmeye ve yargıya olan inançları zedelenmektedir.

Küresel ısınmadan başlayan ve yapı ölçeğindeki kirliliklere kadar uzanan çevresel sorunların tek tek çözülmesi ile istenen amaca ulaşmak mümkün değildir. Çevre sorunları birbirleriyle ilişkileri noktasında bütünlüklü, diğer kullanım kararları ile dengeli bir biçimde ele alınan fiziksel planlama kararları ile çözümlenebilir. Doğal, toplumsal, ekonomik ve kültürel ortamın korunup yaşatılması ve sürdürülmesi yönetim, finansman, uygulama boyutunu bir kentleşme ve yerleşme politikası çerçevesinde ele alan planlama ile sağlanır. Bu noktada Şehir Plancıları Odası orman, kıyı, mera gibi çevresel değerlerin korunmasında, yaşatılmasında, yönetiminde toplum ve kamu yararını savunmada her zaman olduğu gibi kararlıdır.

Nükleer santrallerin yapılmasını desteklenmiş, güneş rüzgar ve su kaynakları yönünden zengin olan ülkemizde bu enerji kaynaklarını değerlendirmeyip kömür ve petrol gibi alternatifleri ön plana çıkarmışlardır.

Aslında konu dünyanın olduğu kadar Türkiye'nin de geleceği için çok önemlidir ve derhal önlemler alınması gerekmektedir. Ülkemizin, toplum sağlığının ve gelecek nesillerimizin hayatlarını tehdit eden bu olumsuz gelişmeler küresel olduğu kadar, ulusal bir sorun olarak da öncelikli ele alınmalıdır. Çevre kirlenmesi ile başlayan bu iklimsel felaketleri durdurmak için, önce ulusal düzeyde sonra diğer ülkelerle işbirliği çerçevesinde, yanlışlardan ders alınmalı, sorumluluklar bilinmeli ve hükümet üzerine düşen görevleri yerine getirmelidir.

Bütün dünya Küresel Isınmaya karşı çözüm ararken, “az gelişmiş ülke” olma gerekçesi ile “kirlenmeye hakkımız vardır” diyebilen ve bunu savunan, toplum sağlığını önemsemeyen, yaşam çevrelerimizin daha fazla kirlenmesine yol açan bu anlayış ve politikalar başta Anayasa'ya aykırıdır ve hiçbir ahlaki zemine de oturmamaktadır. Bu nedenle, tüm yetkili kurum, kuruluş ve komisyonlarca, insan sağlığını ve geleceğini tehdit ederek “gaz emisyonlarını” artırma kararı alan hükümet ve sorumluları hakkında yargı süreçlerinin başlatılmasını ve soruşturma açılmasını talep ediyoruz.

Türkiye ne yapmalı, hangi önlemleri almalı?

Öncelikle sorun, partiler üstü “bir devlet politikası” olarak ele alınmalı, uzmanların, bilim adamlarının, meslek örgütlerinin ve üniversitelerin katkısı sağlanarak, tamamen bilimsel verilere dayalı çalışmalar başlatılmalı, konuya yönelik Ulusal bir program ve “Küresel Isınma Strateji Planı” hazırlanmalıdır.

“Küresel Isınma Strateji Planı”nın amacı, Küresel Isınmaya neden olan, ana kaynakların zaman içinde tamamen ortadan kaldırılması olmalıdır. Bu kapsamda, sera gazlarının azaltılması ve önlenmesi, yenilenebilir enerji potansiyellerinin geliştirilmesi, doğal kaynakların korunması ve geliştirilmesi, kuraklığın, erozyonun önlenmesi, biyo çeşitliliğin korunması ve değerlendirilmesi hedeflenmelidir.

Küresel Isınma, Fosil Yakıtların kullanımlarından ortaya çıkan “gaz emisyonlarının” bir sonucudur. Bu nedenle, atmosfere salınan gaz emisyonları arttıkça, küresel ısınma devam edecek, iklimsel değişiklikler artacak, bunların yarattığı olumsuz sonuçlar daha büyük felaketlere neden olacaktır. Hazırlanacak olan stratejik planın önemli hedeflerinden birisi de doğal enerji alternatiflerine, öncelikli uygulama olanaklarının sağlanması olmalıdır. Güneş rüzgar, su, ve biyo enerji gibi alternatif enerji potansiyellerini değerlendirecek kurumsal, üretimsel, mali, planlama ve uygulama birimleri oluşturulmalıdır.

Bugün gelişen alternatif enerji teknolojilerinin kentlerde ve kırsal alanlarda uygulanmasını engellemekte olan yasal düzenlemeler ve yönetmenlikler yerine yeni teknolojilerin kullanımını düzenleyen ve teşvik eden mevzuatın oluşturularak yürürlüğe konması, mali kaynakların sağlanması amaçlanmalıdır. Sivil toplum örgütleriyle birlikte, halkın katılımını sağlayan, mali destek ve teşvikleri öngören alt yapılar oluşturulmalıdır.

SU SORUNUN GERİSİNDE PLANSIZ GELİŞME VE GÜNÜ KURTARMA STRATEJİLERİ YATMAKTADIR

10 Ağustos 2007

Büyük kentlerde kriz haline gelen su sorununun gerisinde, uzun süredir izlenen ve AKP hükümeti döneminde en üst noktaya taşınan plansız gelişme yaklaşımı, piyasacı günü kurtarma stratejisi ve gün kurtarılamadığında da, Allah'a havale etme anlayışı vardır. Başta Ankara, İstanbul gibi büyük kentler olmak üzere Türkiye'de su kaynaklarının kullanımında ortaya çıkan ve giderek derinleşen bir krize girmiş bulunuyoruz. Söz konusu kriz karşısında, Ankara Belediye Başkanını sorumlu tutup, istifaya çağıran tepkiler anlaşılabilir. Bununla birlikte, daha derinlenmesine ve çözüm gösterici değerlendirmelerin de yapılması durumun aciliyeti ve insan sağlığını tehdit eder niteliği nedeniyle gereklidir. Bu konuda Şehir Plancıları Odası aşağıdaki görüşleri kamuoyu ile paylaşma ihtiyacı duymuştur.

Başta Birleşmiş Milletler ve diğer uluslararası kuruluşların su politikalarına ilişkin önerdikleri stratejilerde ve politika dökümanlarında aşağıdaki hedefler açık biçimde konulmaktadır;

- Yüze ve yeraltı sularının korunması
- Mevcut su kaynaklarının kirliliğinin önlenmesi ve kalitesinin yükseltilmesi
- Su havzaları temelli bütünleştirilmiş su yönetimi yaklaşımı
- Su kaynaklarının etkin ve verimli kullanımı
- Erişilebilirlik ve adil fiyatlandırma

Aynı başlıklar altında, Türkiye'de son dönemlerde, su kaynakları konusunda nelerin yapıldığına bakıldığında, içine düşürüldüğümüz krizin ve bugün yaşamakta olduğumuz su sorununun kaynakları açık biçimde görülecektir.

Yüze ve yeraltı sularının korunması konusunda olumlu gelişme sağlamak bir yana, büyük kentlerin etrafındaki su havzaları sorumlu belediyelerce yapılaşmaya açılmış, bu havzaların hızla kirlenmesine yol açılmıştır. İstanbul örneğinde, Ömerli ve diğer su havzalarına ilişkin bilirkişi raporları ve yargı kararlarına rağmen, yapılaşma devam etmiştir.

Mevcut su kaynaklarının kirliliğinin önlenmesi ve kalitesinin yükseltilmesi açısından bakıldığında, en çarpıcı örnek Ankara Kenti'nin kurtuluşu olarak gösterilen Kızılırmak suyunun kirlenme düzeyinin ulaştığı boyuttur. Kabul edilebilir sınırların çok üzerinde nitrat ve sülfat oranları bu denli önemli bir kaynağın, gerek tarımsal gerekse endüstriyel üretim sürecinde nasıl kullanılamaz hale getirildiğinin çarpıcı göstergesidir. Bu tür bir kirlenme düzeyi sadece Kızılırmak'la sınırlı değildir. Örneğin, Yeşilirmak havzası da aynı sorunlarla karşı karşıyadır. Bir yandan tarımda denetimsiz kullanılan kimyasal maddeler, bir yandan arıtma tesisleri bulunmayan (ya da pahalı bulunduğu için kullanılmayan) sanayi tesislerinin nehirlere aktığı zehirli atıklar, bir yandan da plansız büyüyen yerleşmelerde arıtılmadan nehirlere boşaltılan kanalizasyon ve diğer atıklar su kaynaklarımızın önemli bir bölümünü kullanılamaz hale getirmiştir.

Su Havzaları temelli bütünleştirilmiş su yönetimi yaklaşımı olmadan su kaynaklarının korunması ve bugün olduğumuz aşama itibarıyla temizlenmesi mümkün değildir. Çünkü, su havzaları

Kısa Vadede;

- Başta Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek olmak üzere, ortaya çıkan krizi yaratanlar sorumluluklarını kabul ederek istifa etmelidir. Bu derece ciddi bir krize neden olan kadroların ve siyasilere kentte yaşayanların geleceğinden sorumlu olmaya devam etmesine izin verilmemelidir. Yapılan görev ihmallerine yönelik olarak, başta Belediye Başkanları olmak üzere, tüm sorumlular hakkında İçişleri Bakanlığı'na soruşturma açılmalıdır.
- Büyük kentlerde Kriz Yönetimi Komisyonları kurulmalı ve bu Kurullar'da Merkezi ve Yerel Yönetim birimlerinin temsilcileri yanında, Üniversiteler'in ilgili birimlerinden, TMMOB'nin ilgili Odalarından ve Türk Tabipler Birliği gibi kuruluşlardan uzmanların yer alması sağlanmalıdır. Söz konusunda Komisyonlar hızla bir eylem planı üretmeli ve öncelikler bu eylem planının uygulanmasına verilmelidir.
- Krizi çözmeye yönelik su havzalarındaki kaynaklara yönelirken, bu bölgelerdeki mevcut ekolojik dengeyi gözetilen çözümler bulunması zorunluluktur.
- Siyasi kaygılarla, Kızılırmak örneğinde olduğu gibi, daha büyük sağlık sorunları yaratabilecek yollar önerilmemelidir.
- Kentlerde görülebilecek salgın hastalıklar konusunda, hızla örgütlenmeye gidilmeli, Sağlık Bakanlığı, Üniversiteler ve Türk Tabipler Birliği öncülüğünde, alınacak önlemler tespit edilmeli ve hızla uygulamaya konmalıdır.
- Ortaya çıkan krizin yarattığı olumsuzlukların ve fedakârlıkların toplumun tüm kesimlerince adil paylaşımı sağlanmalı ve özellikle alt gelir gruplarının mağdur edilmesi önlenmelidir.
- Giderek büyüyen ve yıllara yayılması muhtemel su sorunu karşısında, gerek su kaynakları, gerek krizin boyutlarına ilişkin bilgiler saydamlaştırılıp, toplumla paylaşılmalı, siyasal kaygılarla, bilgilerin saklanması yoluna gidilmemelidir.

Orta ve Uzun Vadede;

- Su kaynakları konusunda karşı karşıya kalınan durumun inandırılmaya çalışıldığımız gibi 5-6 aylık değil, uzun vadeli ve yapısal bir sorun olduğu kabul edilmeli ve su kaynakları geniş zamana yayılan bir koruma-kullanma dengesi içinde değerlendirilmelidir.
- Kentsel gelişimde doğal kaynakları da hızla tahrip eden piyasacı ve rant mantığına teslim olmuş anlayıştan hızla uzaklaşılmalı, uzun vadeli, bilimsel-akılcı planlama yaklaşımı benimsenmelidir.
- Hızlı kentsel büyümeyi, otomobil kullanımını özendirilen ulaşım politikaları hızla terk edilmeli, küresel ısınma ve çevreyi tahrip eden bu anlayışlar yerine, dengeli büyüme ve nüfus dağılımını öngören doğal çevreye ve kaynaklara duyarlı bir kentsel gelişme modeli benimsenmelidir.
- Başta İstanbul olmak üzere, büyük kentlerin daha da büyümesini önlemeye yönelik olarak, sermayenin diğer bölgelere yoğunlaşmasını sağlayacak teşvik ve düzenlemeler yapılmalı, nüfusun ve doğal kaynak kullanımının daha dengeli oluşmasına olanak sağlanmalıdır.

AFETE YAKLAŞIMDA KADERCİ VE VURDUMDUYMAZ ZİHNİYET DEVAM EDİYOR

19 Ağustos 2007

17 Ağustos 1999 Depremi'nin üzerinden sekiz sene geçti. 17 Ağustos Depremi'nden uzaklaş-
tıkça büyük Marmara Depremi'ne yaklaşıyoruz. Ülkemizde birinci derece deprem bölgelerinde
yaşayan nüfus giderek artıyor. Plansız kentleşme ve kaçak yapılaşma yaygınlık kazanıyor. Bu süreç
sonunda kentlerimiz özgünlüklerini yitiriyor, birbirlerine benzeşerek kimliksizleşiyor, yaşanılabilir
mekânlar azalıyor ve var olan riskli, dayanıksız konut çevrelerine yenileri ekleniyor.

Kadercî ve vurdumduymaz zihniyet mevcut çarpık yerleşme düzenini devam ettirmekte ve afet
risklerini artırmaktadır.

1999 depremlerinden bugüne kadar bilim insanları, İstanbul başta olmak üzere, Türkiye ekono-
misinin önündeki en büyük tehlike olan Marmara Depremi'nin gerçekleşme olasılığı, büyüklüğü,
Kuzey Anadolu Fay Hattı'nın hareketleri üzerine ciddi araştırmalar yapmakta, elde edilen bulguları
kamuoyu ile paylaşmakta ve uyarılar yapmaktadırlar. Bilim insanlarının defalarca yaptıkları bu
uyarılar afet ve şehircilik sorunlarından sorumlu kuruluşlarca dikkate alınmamakta, vurdumduy-
maz yaklaşımlar sürdürülmektedir. 1999 depremlerinden bu yana geçen 8 sene içinde, sorumlu
kuruluşlara egemen olan bu kadercî zihniyet bilim insanlarını da bıktırmış, toplum menfaatine
yapılan araştırma ve çalışmaları değersizleştirmekten hiç çekince duymamışlardır.

Son dönemlerde ülke gündeminde yoğun tartışılmakta olan, başkent Ankara'da Belediye eliyle
yaratılan susuzluk sorunu da bu kadercî vurdumduymaz yaklaşımın somut sonuçlarından birisidir.
Geleceği öngöremeyen belediye yönetimi, fizibilitesi olmayan plansız, programsız savurgan har-
camalar ile içme suyu altyapısına yatırım yapmayı ihmal etmiştir. Bu gün sorunla karşılaşıldığında
ise "Allah isterse susuzluk yok olur" benzeri beyanatlar ile kadercîliğin arkasına sığınılmış ve
sorumluluktan kurtulmaya çalışılmıştır. Yaşanılan susuzluk sorununun nedeni olarak küresel
ısınmayı bahane ederek kendi kusurlarını örtbas etmeye çalışmaktadırlar. Bu düşüncedeki
yöneticilerin deprem sorununa yönelik tedbir almayacağı açıktır. Tehlike büyüktür. Tehlike ve
riskler, Ankara'nın susuzluk örneğinde olduğu gibi vurdumduymaz ve kadercî yönetim zihniyeti
ile daha da büyümektedir.

1999 depremlerinden bu yana risklerin azaltılması için yerel ölçekte birkaç olumlu çabanın dışında
merkezi ve yerel yönetimler ciddi bir girişimde bulunmamışlardır. Dünya Bankası'na borçlanıp
güdümüne girilerek parçacı projelerle göstermelik uygulamalar yapılmaktadır.

Diğer yandan Hükümet bu sene sanki deprem tehlikesi ortadan kalkmış ve riskler yok edilmiş
gibi davranarak Ulusal Deprem Konseyi'ni kapatmıştır. "Deprem Zararlarını Azaltma Ulusal
Stratejisi" çalışmasıyla UDK, deprem tehlikesi karşısında Bakanlıkların, DPT'nin yapmadığı
uyarıları ve alınması gerekli önlemleri ve öncelikli eylemleri tanımlamıştır. Afet sorunlarına
karşı bağımsız bir ulusal kurum olan UDK'nın kapatılması talihsiz bir girişim olmuştur. 1999
depremleri gibi UDK'nın da kapatılması da unutulmaya başlanmıştır.

Afet ve şehircilik konularından sorumlu kurum ve kuruluşlar ise görevlerini afetler oluştuğundan
sonra kurtarma ve yardım işleriyle sınırlamakta, önceden alınması gereken tedbirleri göz ardı
etmektedirler.

koridoru olarak saptanan ve park yasağı konulan bazı ana yollar denetimsizlik ve kadercı zihniyet nedeniyle park eden araçlarla dolmakta acil bir durum ortaya çıkmadan bu yollarda tıkanmalar oluşmaktadır. Acil durum yolu olarak işaretlenmiş bu yollardaki düzenlemeler göstermelik bir uygulama olmaktan öteye geçememiştir. Zaten yetersiz olan ulaşım ağı üzerindeki bu tür denetimsizlikler ulaşım risklerini daha da artırmaktadır. Diğer taraftan bazı belediyelerin hiçbir açık alan yaratmadan ve yeni yollar açmadan yaptıkları kat artışları riskleri katlayarak artırmaktadır.

Kentlerimizdeki insan hayatı üzerindeki riskler yukarıda saydığımız risklerle sınırlı değildir.

Acil durum sonrasında görev yapacak kuruluşların yetersizlikleri, tarihi ve kültürel varlıklarımız üzerindeki risklerin azaltılması da çözüm beklemektedir.

Bu risklere bir de merkezi ve yerel yönetimlerin afet ve şehircilik sorunlarını çözmekteki kapasite yetersizliklerinden oluşan riskleri ve eskimiş afet ve imar mevzuatının zafiyetlerinden oluşan riskleri de eklemek gerekir.

Çözüm Şehir Plancılarının Söz Sahibi Olduğu Risk Yönetim Sisteminin Oluşturulmasında ve Planlamada Aranmalıdır.

Odamız bugüne kadar deprem ve afet sorunları konusunda, kamuoyunu bilgilendirmekte ve sorumlu kuruluşlara uyarılar yapmaktadır. Afet ve şehircilik sorunları ciddi boyutlara gelmiştir. Yerleşmelerimizde riskler artmıştır. Doğal afet tehlikelerinin ve yerleşmelerimizin yapısal özelliklerinden kaynaklanan risklerin bertaraf edilmesi için ülkemizde çağdaş bir “risk yönetim” sisteminin oluşturulmasını ve yerleşmelerimizin risklerden arındırılması için bölgesel ve kentsel ölçeklerde acil olarak “sakinim planları”nın hazırlanmasının zorunlu olduğunu bir kez daha ısrarla vurgulamak isteriz.

Hükümet afet ve şehircilik sorunlarına çözüm getiremeyen başta İmar Yasası olmak üzere şehircilik mevzuatının yenilenmesi konusunda adım atmamakta, 1984 de kapatılan İmar ve İskan Bakanlığı yerine şehircilik sorunlarının çözümünden sorumlu ulusal düzeyde bir kurumsal yapı oluşturmamaktadır.

Şehir Plancıları Odası olarak 1999 depremlerinin 8 inci yılında giderek yakınlaşan deprem tehlikesi, artan riskler ve ağırlaşan şehircilik sorunları karşısında bütüncül bir “Şehircilik Reformu’nun kaçınılmaz olduğunu bir kez daha hatırlatmak isteriz.

Afet tehlikesinin yarattığı sorunların temelden çözümü ancak, “Şehircilik Reformu” kapsamında ülkesel, bölgesel ve kentsel ölçeklerde risk yönetimi modellerinin oluşturulması ve Şehircilik kurumlarının, yasal çerçevenin ve mali olanakların yeniden yapılandırılması ile mümkün olacaktır.

Saygılarımızla

TMMOB Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu

Odamız bu dönemde her dönem yapılan Dünya Şehircilik Kongresi ve Kolokyumu dışında meslek alanına ilişkin konularda yeni önemli birçok etkinliklerde bulundu. Bu dönem “Planlama Meslek Alanı: Geçmişten Geleceğe” teması ile gerçekleştirilen 31. Kolokyumun öncesi atölye çalışmaları yapılarak Kolokyumun içeriği, yöntemi tartışıldı. Kolokyumda çağrılı olarak oturumlar gerçekleştirildi. Kolokyumun akademik bir zeminden çıkılarak, kamuda ve serbest olarak çalışan üyelerimizin de katılımın sağlanması, sorunlarının tartışılması için yeni oturumlar gerçekleştirildi. 31. Kolokyumda ayrıca meslekte 25. yıl plaketleri verildi. Bu dönemde yapılan Kolokyuma ve Kongreye katılım beklentilerin üzerinde gerçekleşti.

Diğer taraftan 2006 yılında “Bütünleşme ve Ayrışma Arasındaki Kentler” teması ile 42’ncisi düzenlenecek ISOCARP (International Society of City and Regional Planners), “Dünya Planlama Kongresi”ne, ülkemizdeki şehir planlama topluluğunun ilgisini ve bilgi birikimini örgütleyip taşımak üzere Odamızca Samsun, Konya ve Mersin’de Bölge Toplantıları yapıldı. İşte bu noktada Odamızın, ISOCARP (International Society of City and Regional Planners-Uluslararası Kent ve Bölge Plancıları Topluluğu) tarafından Eylül ayında İstanbul’da düzenlenecek olan “Bütünleşme ve Ayrışma Arasındaki Kentler” temalı uluslararası etkinliğinden hareketle, Samsun, Mersin ve Konya kentlerinde yaptığı bölge toplantıları yerelde yaşanan yeni kentleşme süreçlerini bilme ve plancıların tartışmasına sunma açısından önemli olanaklar sundu.

Son yıllarda gündeme gelen kentsel dönüşüm tartışmalarına ve uygulamalarına yönelik Odamızın yaklaşımını ortaya koymak-geliştirmek ve daha geniş biçimde kamuoyu ile paylaşmak amacıyla Kentsel Dönüşüm Sempozyumunu gerçekleştirdik. Kentsel dönüşüm olgusu ülkemiz gündemine yoğun olarak gelmeden önce bu konuda Odamız çalışmalarına, sempozyumlara başlamış ve süreç içinde bu konuda deneyim ve birikimlerini artırmıştır. Konuyla ilgili olarak kamu kurum ve kuruluşlarını, üniversiteleri ve sivil toplum örgütlerini bir araya getirmiş, süreç içinde vatandaşla beraber olmuştur.

Odamız koruma konusunda da yoğun çalışmalarda ve etkinliklerde bulunmuştur. Koruma konusunda yetkili olan meslektaşlarımız ile birikimlerini ve deneyimlerini paylaştığı koruma sempozyumu düzenlemiştir. Diğer taraftan Odamız eğitimlere de devam etmiş, GAP İdaresi ile birlikte Mardin’de meslek alanımıza yönelik eğitim düzenlemiştir.

6. TÜRKİYE ŞEHİRCİLİK KONGRESİ 6–7–8 KASIM 2006

8 Kasım Dünya Şehircilik Günü etkinlikleri kapsamında bu yıl 30.’su düzenlenen Dünya Şehircilik Günü Kolokyumu, Odamız ve Dokuz Eylül Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü işbirliğiyle 6–7–8 Kasım 2006 tarihlerinde, Dokuz Eylül Üniversitesi Kaynaklar Yerleşkesi’nde gerçekleştirildi. Her 5 yılda bir kongre olarak organize edilen Dünya Şehircilik Günü Kolokyumu, bu yıl 6. Türkiye Şehircilik Kongresi olarak “Planlama, Siyaset ve Siyasalar” teması altında İzmir’de düzenlendi.

Kongreye akademisyenlerin yanı sıra, sivil toplum örgütleri, kamu kurumları, merkezi ve yerel yönetim temsilcileri, öğrenciler ve serbest çalışan meslektaşlarımız büyük ilgi gösterdi. Üç gün boyunca gerçekleştirilen etkinlikleri toplam 820 kayıtlı katılımcı izlerken, kongre <http://www.sehircilik.org> adresinden yayın yapan internet radyosu aracılığıyla yüzlerce dinleyiciye ulaştı. Görsel ve yazılı basın yayını organları da konuya geniş yer ayırdı.

Çerçeve Sunuş, Açılış Konuşmaları ve Tematik Oturumlar

Kongrenin açılışı, Prof. Dr. İlhan Tekeli'nin çerçeve sunuşu ile gerçekleşti. "Siyaset ile Kent Planlamasının İlişkisi Yeniden Tanımlanıyor" başlıklı sunuşu ile Tekeli, "kent in ve bilimsel bilginin ele alınış biçimi ile aktörler ve onların demokratik hakları değıştikçe planların ve niteliklerinin de değışerek planlama-siyaset ilişkisinin sürekli olarak yeniden kurulduğunu ve bu değışim süreçlerinin Türkiye'de 3 farklı dönem oluşturduğunu" belirtti.

1960 öncesini planın bütünlüklü bir nesne olarak algılandığı ve planlama ile siyaset arasında dar bir ilişki kurulduğu dönem olarak tanımlayan Tekeli, 1960 sonrasındaki dönemde kentlerin bir tasarım nesnesi olarak görüldüğü modernist anlayışın yavaş yavaş terk edildiğini vurguladı. Tekeli, bu dönemde kent in organik bir yapı olarak ele alınmaya başlandığını ve bu organik yapının anlaşılabilmesi için gerekli faaliyetin bilimsel temellere dayandırılması nedeniyle planlama – siyaset ilişkisinin yine sınırlı kaldığını anlattı. Son dönemde ise analitik bakış ile organik yapı olan kent arasındaki ayrımların ortadan kaldırılmasına yönelik uzlaşmaların geliştirilmeye çalışıldığını belirten Tekeli, bilim ile siyaset ilişkisinin arttığı bir süreç yaşadığımızı söyledi.

Bu dönemde temsili demokrasinin de aşındığını anlatan Tekeli, plancılar, siyasetçiler ve ilişkili tüm aktörlerin etkin biçimde dâhil olduğu bir katılımcı demokratik müdahale biçiminin geliştirilmesi gerektiğini vurguladı. Tekeli konuşmasını bu yeni dönemde hak ve yurttaşlık kavramlarının nasıl yeniden tanımlanabileceği ve nasıl ahlâklı müzakere süreçleri tanımlanabileceği yönündeki temel sorularla noktaladı.

Çerçeve sunuşun ardından TMMOB Şehir Plancıları Odası İzmir Şubesi Yönetim Kurulu Tolga Çilingir, DEÜ Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı Prof. Dr. Hülya Koç, TMMOB Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu Başkanı Buğra Gökçe, TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı, DEÜ Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Çetin Türkçü, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu adına Genel Sekreter Yardımcısı Hasan Topal, İzmir Valisi Oğuz Kağan Köksal açılış konuşmalarını yaptılar.

Açılış konuşmalarının bitiminde Odamız Genel Saymanı Ali Cenap Yoloğlu Şehir Plancıları Odası Dünya Şehircilik Günü Bildirgesini okudu.

Bildirgenin okunmasından sonra Jeremy Seekings (Professor of Political Studies and Sociology at the University of Cape Town) ve Chris Pickvance (Professor of Urban Studies and Head, School of Social Policy, Sociology and Social Research, University of Kent) tarafından yapılan tematik sunuşlara geçildi. “The Politics of Re-Planning ‘Southern Cities’: Lessons from South Africa and Brasil” başlıklı sunuşunda Seekings, Güney Afrika ve Latin Amerika kentlerinde siyaset ve iş çevreleri arasında bulunan sıkı iktisadi bağların ve rüşvet ilişkilerinin pek çok sosyal ve demokratik soruna kaynaklık ettiğine değindi. Yaşanan demokratik sorunların planlama – siyaset ilişkisinde derin aksaklıklar yarattığını anlatan Seekings, sunuşunda ele aldığı kentler ile ülkemiz kentleri arasında da bazı özdeşlikler kurulabileceğine dikkat çekti. Chris Pickvance ise “Choosing Between Planning and Policy Priorities” başlıklı sunuşunda, kentsel alana ilişkin üretilen politikaların çeşitli alanlardan etkilenmekte olduğunu ve bu etkileşim sürecinde oluştuğunu anlatarak siyasi kararların bir tercih eylemi ürünü olduğunu vurguladı. Pickvance planlama – siyaset ilişkisi okunurken bu tercihlerin geliştirilmesini etkileyen süreçlerin çözümlenmesi gerektiğini belirtti.

Tematik sunuşlardan sonra gerçekleştirilen “Siyaset Oturumu”nda Doç. Dr. Nilgün Toker “A-politik Toplumsala Karşı Politik Toplum: Politikanın İmkâm”, Doç. Dr. Tarık Şengül “Planlama Aygıtından Planlama Alanına: Planlama - Siyaset İlişkisini Yeniden Düşünmek” ve Doç. Dr. Çağatay Keskinok “Planlama ve Siyaset İlişkisi Üzerine: Kimin İçin Siyaset, Kimin İçin Planlama?” başlıklı sunuşlarını yaptılar. Planlama – siyaset ilişkisi çerçevesinde politik ve toplumsal kavramsallaştırmaların, aktörlerin, araçların ve eylem alanlarının yeniden tanımlanmaya çalışıldığı “Siyaset Oturumu”nun ardından “Planlama Oturumu” gerçekleştirildi.

Doç. Dr. Semahat Özdemir’in “Yaşanan Değişim Sürecinde Planlama da Yeniden Yapılanmak ve Yeni Mücadele Yöntemleri Bulmak Zorunda”, Prof. Dr. Birgül Ayman Güler’in “Dönüşüm Alanları: Parçacı İmar, Stratejik İskân” ve Ar. Gör. Dr. Murat Cemal Yalçınan’ın “Radikal Planlama” başlıklı sunuşlarının yer aldığı “Planlama Oturumu”nda ise değişmekte/dönüşmekte olan planlama – siyaset ilişkisi bağlamında, planlamanın da yeniden tariflenmesi, üretilmesi, yapılandırılması gerekliliği üzerinde duruldu.

Oturlar ve Etkinlikler

Kongrenin ikinci gününde; Prof. Dr. Sezai Göksu başkanlığında “Politika, Planlama”, Doç. Dr. Zeynep Enlil başkanlığında “Konut, Kentsel Dönüşüm, Soylulaştırma”, Yrd. Doç. Dr. Hayat Ünverdi başkanlığında “Sosyal Politika, Sosyal Gruplar, Planlama” ve Doç. Dr. Fatma Ünsal başkanlığında “Yönetim, Yönetişim” konulu oturumlar dâhilinde sunuşlar yapıldı ve sunuşlara ilişkin sorular alınarak tartışmalar gerçekleştirildi.

Yine kongrenin ikinci günü, Türkiye Planlama Okulları Birliği toplantısı yapıldı. DEÜ Mimarlık Fakültesi’nde gerçekleşen toplantıda önemli kararlar alınırken, “Kentsel Dönüşüm Yasa Tasarısı” ile ilgili ortak kaygıları dile getiren bir açıklama üzerinde duruldu. Aynı saatlerde Planlama Öğrencileri de bir atölye çalışması düzenleyerek, ortak projeler ve öğrenci buluşmaları konusunda fikir alışverişinde bulundular. Aynı günün akşamında Dokuz Eylül Üniversitesi Rektörlük Binası Çatı Restoran’da “Geleneksel Şehircilik Gecesi Yemeği” etkinliği gerçekleştirildi. Oldukça renkli geçen yemekte odamız yönetim kurullarından çok sayıda isimle birlikte pek çok meslektaşımız yer aldı.

Kongrenin üçüncü gününde Prof. Dr. Zekai Görgülü başkanlığında “Mekânsal Planlama Deneyim ve Örnekleri” başlıklı oturuma ait sunuşlar yapıldı. Sunuşlara ilişkin soruların yanıtlanması ve değerlendirmelerin ardından “Öğrenci Paneli”ne geçildi.

Öğrenci panelinde üniversitelerin Şehir ve Bölge Planlama Bölümü öğrencileri temsilcileri, kongre teması çerçevesinde görüş, düşünce ve değerlendirmelerini sundular. Öğrenci Paneli oturumunu İzmir Şube Yönetim Kurulu Başkanı Tolga Çilingir yönetti. Öğrenci Paneline konuşmacı olarak Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi’nden Sercan Alton, Gizem Aksümer, Erciyes Üniversitesi’nden Seda Baş, Serap Cezaoğlu, Karadeniz Teknik Üniversitesi’nden Bedrihan Baykan, Süleyman Demirel Üniversitesi’nden Halime Gözlükaya, Merve Gökçeoğlu, Gazi Üniversitesi’nden Hidayet Kandemir, Selcen Özdemir, Selçuk Üniversitesi’nden Oktay Köse, Orta Doğu Teknik Üniversitesi’nden Ezgi Orhan, Başak Zeka, İstanbul Teknik Üniversitesi’nden Melike Sarım, Yıldız Teknik Üniversitesi’nden Seyithan Tekin, İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü’nden Gülnur Vuruşkan, Dokuz Eylül Üniversitesi’nden Serdar Simsar katıldı.

Panelin ilk turunda öğrenciler Planlama - Siyaset - Siyasalar ilişkilerini kendi pencerelerinden açıkladılar ve planlamanın siyaset bağlamında açmazlarını, sorunlarını ele aldılar. İkinci turda ise panelistler yaşadıkları kentlerden birkaç örneği panele taşıyarak, Planlama -Siyaset - Siyasalar üçgeninde yaşananları aktarmaya çalıştılar ve bu konuda geleceğe ilişkin umutlarını, umutsuzluklarını ve çözümlenmelerini ortaya koydular.

Kongre sırasında panelist öğrencilerin yanı sıra kongre katılımcısı tüm öğrencilerin de katıldığı öğrenci atölyeleri gerçekleştirildi. Öğrenci buluşması etkinlikleriyle de ilişkili olarak yürütülen atölyelerde, planlama öğrencilerinin etkinlik alanı ve örgütlülük düzeyleri üzerine tartışmalar yapıldı, öneriler geliştirildi. Ayrıca kongre boyunca oldukça yoğun çalışarak kongrenin her anında ve her alanında etkinlik gösteren 70 kişilik “Kongre Gönüllüsü” öğrenci grubu da tüm katılımcılardan takdir topladı.

Kongrenin son oturumu olan “Forum”da ise üç gün boyunca planlama ve siyasetin tartışıldığı kongrenin genel bir değerlendirmesi yapıldı. Bülent Tanık’ın yönettiği ve hararetli tartışmaların yapıldığı oturuma konuşmacı olarak Öğr. Gör. Dr. Perihan Kiper, İzmir Milletvekili Oğuz Oyan, Bursa Büyükşehir Belediyesi Eski Başkanı Erdem Saker, Şehir Plancısı Remzi Sönmez, Prof. Dr. İlhan Tekeli, İzmir Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Hasan Topal, Konak Belediye Başkanı Muzaffer Tunçağ ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşarı Enis Yeter katıldı.

Dünya Şehircilik Günü Bildirgesi

Planlama, Siyaset ve Siyasalar

1970’lerin sonlarında yaşanan kriz, kapitalist üretim biçiminin yeniden yapılandırılması sürecinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu yeniden yapılandırma sürecini değişen/farklaşan nitelikleri etrafında dönemselleştirmek ve hakim örgütlenme stratejilerini tanımlamak mümkündür.

1980-1990 arası alt dönem, yeni liberal yapılanmanın ulus devlet şemsiyesi altında palazlanması sürecini içerirken, 1990 sonrası alt dönemi ise; yeniden yapılanma karşısında ulus devletin de bir engel olarak görülmeye başlandığı ve örgütlenme düzeyinin bir üst seviye olan uluslararası/küresel ölçüğe taşındığı dönem olarak ele almak gerekmektedir. İlkinde ulusal ikincisinde küresel düzeylerde örgütlenen bu yeni

yapılanmanın temel amaçları, sermayenin önündeki her türlü engelin ortadan kaldırılması ve dolaşım hızının artırılması ile pek çok faaliyet alanın sermaye için yeni ve alternatif yatırım kanalları haline getirilmesidir. Her ne kadar bu eğilimin bu denli net ifade edilmesi engellenmeye çalışılsa ve başka söylemlere eklenerek meşrulaştırılsa da, yapılan incelemeler ile yeni dönemin bu yapısal özellikleri taşıdığına ilişkin yeterince kanıt ortaya konmuştur.

Bu yeni dönemin örgütlenmesi ve aktörlerin rol dağılımlarının yenilenmesi açılarından da önemli yanları bulunmaktadır. Bir yandan gerek merkezi gerekse de yerel düzeyde devlet örgütlenmesi yeniden tarif edilirken diğer yandan da sivil toplum alanında yeni aktörler yaratılmakta ve aktörler arasında roller yeniden dağıtılmaktadır. Bir başka deyişle, piyasanın denetim ve dağıtım alanındaki konumunun tam merkezileştirilmesi sürecinin bir halkasını devletin piyasaya müdahalesini en aza indirmeyi amaçlayan “devletin küçültülmesi” uygulamaları ile hizmetlerin etkin ve verimli şekilde sunulması gerekçesinden hareketle yerel yönetimlere güç aktarılması oluştururken diğer halkasını da sivil toplum alanında katılım, yerel topluluk gibi kavramların yüceltilmesi ile sivil toplum örgütlerinin aktifleştirilmesi uygulamaları oluşturmaktadır.

Elbette tüm bu dönüşüm stratejilerini haklı gösterecek gerekçelerin, olayların ya da durumların örneklerini toplumsal yaşamda bulmak mümkündür. Ancak üretilen yanıtın yapılan eleştirilere ne ölçüde karşılık oluşturduğu ise tartışmalıdır. İçeriği ve sonuçları düşünülmeden yapılan ve bir ölçüde de kulağa hoş gelen bu değişimlerin ve dönüşümlerin, problemleri çözmekten çok daha da ağırlaştırmak gibi sonuçlarının da olabileceğini gözden kaçırmamak gerekir. Kullanım değerinden değişim değerine, bölüşüm siyasetinden kimlik siyasetine doğru yaşanan bu kaymanın olumlu bir sonuca varıp varmadığı, büyüyen ekonomiye rağmen artan işsizlik, zenginlik ile yoksulluk arasındaki uçurumun ulaştığı devasa boyut, toplumsal sınıflar ile farklı toplumsal gruplar arası yabancılaşma ve düşmanlığın giderek tirmanması gibi sonuçlar üzerinden anlaşılabilir.

Her yılki bildirgelerde olduğu gibi bu yıl da tüm bu tespit ve değerlendirmeleri yapmamızın bir nedeni yaşanan sürece tanıklık eden aktörler olarak tarihsel ve sınıfsal konumumuzun gereğini bir ölçüde de olsa yerine getirmekse bir diğer nedeni de bugün kentlerimizde ve meslek alanımızda ortaya çıkan yeni durumları ve olguları daha doğru kavrayabilmektedir. Bir başka deyişle, sermayenin yeniden üretimini hem odağı hem de alanı olan kentsel mekan ve onun düzenleme aracı olan planlama üzerindeki etkiler ve baskılar ile sözünü ettiğimiz bu yeniden yapılanma döneminin birbirinden bağımsız ele alınamayacağı gerçeğidir.

Kentlerimiz ve mesleğimiz özellikle son 3-4 yıllık süreçte daha da şiddetli olmak üzere bir dönüşüm ve yeniden biçimlendirilme sürecinin içine sokulmakta ve bu yolla da çeşitli etki ve baskılara maruz bırakılmaktadır. Bu sürecin ilginç bir yanı, değişime ve dönüşüme tabi tutulmaya çalışılan alanların bir kısmının bizim de yıllardır değişmesini savunduğumuz alanlar olması ve değişimin gerekçelendirilmesinde bizim de olumlu anlamlar yüklediğimiz kimi kavramların kullanılmasıdır. Örneğin, mevcut imar planlama pratiğimizin nitelikli kentsel çevreler yaratmakta yetersiz kaldığı için değişmesi gerektiğini, bu pratik içinde varolan planlama araçları ile yeni kentsel sorunları çözmenin olanaklı olmadığını, bu nedenle yeni planlama araçların oluşturulması gerektiğini bizler de kabul ediyor ve tartışıyoruz. Kültür ve Turizm, Çevre, Orman gibi alanlar ile Kamu Yönetimi ve Yerel Yönetim Sistemimizi tarifleyen yasaların eksiklik ve yetersizliklerinden ve dolayısıyla değişmeleri gerektiğinden bizler de yakınıyoruz. İhtiyaç duyulan değişimleri tarif ederken bizler de, çevre-ekoloji, insan hakları-kentli hakları, katılım, yaşanabilirlik gibi kimi kavramlara referans veriyoruz. Türkiye’de geride bıraktığımız son 3-4 yıllık süre içinde siyasal alan, yukarıda bazıları belirtilen ve bizim de müdahale edilmesi gerektiğini söylediğimiz alanların tümüne ve hatta fazlasına bizim de kullandığımız kavramları kullanarak müdahale etmiştir.

Son 4 yıl içinde çıkan Odamız Bültenlerinde kısa bir inceleme yaptığımızda, bu süre içinde kentleri ve planlamayı ilgilendiren konularda 30 civarında yasal düzenleme yapıldığını görüyoruz. Bunların tamamı kanun düzeyindeki yasal metinlerde olmuş olup bir kısmı yeni bir yasa oluşturulması bir kısmı

da mevcut yasada değişiklik yapılması biçiminde olmuştur. Bunların bir bölümü; Kamu Yönetimi Kanunu, Büyükşehir Belediyesi, Belediye ve İl Özel İdareleri Kanunları ile Kalkınma Ajansları Kanunu gibi devletin yeniden yapılandırılmasına ilişkin müdahaleleri içeren düzenlemelerdir. Bir diğer bölümü ise, Çevre, Orman, Turizm, Kültür ve Tabiat Varlıkları gibi alanlardaki kanunlarda değişiklik yapan düzenlemeler olmuştur. Ayrıca yine son 4 yılda gerçekleşen yasal düzenlemelerden bir bölümü ise kentsel dönüşüm, yıpranan kent dokularının yenilenmesi, Kuzey Ankara kent girişi dönüşümü gibi kentsel alanda doğrudan müdahale yapmaya dönük düzenlemelerdir.

Daha önce de belirttiğimiz gibi bunların büyük bölümü bizim de yıllardır vurguladığımız yasal düzenlemelerdir. Ancak bu düzenlemelerin gerçekleşme biçimi, içerikleri ve ardındaki niyet ile bizim bunları ele alma ve tartışma biçimimiz ile değişmelerini söylerkenki niyetlerimiz arasında çok ciddi ve önemli farklılıklar olduğunu burada bir kez daha vurgulamak durumundayız.

Plancılar olarak bizler, mevcut imar planlama pratiğine yönelik eleştirileri meslek pratiğimizi geliştirmenin unsurları olarak yapmakta ve yeni bir planlama sistemi kurma talebimizi ise daha kapsamlı ve etkili bir planlama pratiği gerçekleştirmek için dillendirmekteyiz. Oysa son dönemde bu alana yapılan müdahalelerin amacının ise planlama pratiğinin içeriğinin boşaltılması ve planlamanın etkinlik alanının daraltılması olduğuna da üzülerek tanıklık etmekteyiz.

Plancılar olarak bizler, kamu yönetimi ve yerel yönetim sistemlerinin değişmesini; kamu hizmetlerinin daha adil, daha yaygın, daha etkin ve daha ucuz bir biçimde tüm toplum kesimlerine sunulmasını sağlamak, kamuyu bireylerin çıkar amaçlı eylemleri karşısında toplumu ve onun çıkarlarını koruma refleksi ile yaygın denetim yapan ve gerekirse müdahale eden bir yapıya kavuşturmak adına talep etmekteyiz. Oysa bu alana yapılan müdahalelerin amacı devleti olabildiğince küçültülerek müdahale etme gücü ve yetkisi elinden alınmış bir hakeme dönüştürmek, devletin elindeki pek çok hizmet alanını ve mülkü özel kesime devretmek ve kamuyu gerektiğinde bazı bireyler için toplumu dahi ezen bir yapıya kavuşturmak olarak karşımıza çıkmaktadır.

Plancılar olarak bizler, kentsel dönüşüm konularını tartışırken ve bu bağlamda yeni planlama araçları önerirken, sosyal adalet perspektifinden ayrılmadan kentsel sorunları çözmeyi ve kent mekanını yeniden düzenlemeyi hedeflemekte, toplumun yoksul ve donanımsız kesimlerinin yaşadığı kentsel ortamları daha sağlıklı ve nitelikli hale getirmeyi istemekteyiz. Oysa bu alana yapılan müdahaleler ise; bazen bizimle aynı kavramları kullanarak ve aynı meşru temellerden hareket ediliyormuş izlenimi yaratılarak kentsel dönüşümü toplumsal faydadan çok kişisel çıkarları ön plana çıkaracak uygulamaların zeminini oluşturmak, varsıl ve donanımlı toplumsal kesimlerin kent içi konut talebini karşılamak için yoksulları yaşadıkları yerlerden sürmenin aracını sağlamak gibi sonuçlar yaratmaktadır.

Geride bıraktığımız 3-4 yıl içinde tüm bu söylediklerimizin içinde bulunduğumuz bir paranoyanın sonucu olmadığını gösteren çok sayıda gelişme ve olayla karşılaştık. Bunların önemli bir bölümü de yukarıda sözünü ettiğimiz yasal düzenlemelerin doğrudan sonuçları olarak karşımıza çıktılar. Odamız bültenlerinde geriye doğru hızlı bir inceleme yapıldığında bunların çoğunu görmek olanağına sahip olmaktadır. Hazine arazilerinin, 2B statüsündeki orman alanlarının, kent merkezindeki okulların ve yine kent içindeki kamu kurum ve kuruluşların arazilerinin satılması sürekli olarak gündemde kaldı. Başta İstanbul olmak üzere özellikle büyük kentlerimizde çoğu zaman kentsel dönüşüm projeleri adı altında bazı imar ve rant operasyonları düzenlendi ya da düzenlenme girişimleri oldu. İstanbul'da Galataport, Haydarpaşa Limanı, Sevda Tepesi ve Dubai Kuleleri, Ankara'da Havagazı Fabrikasının yıkımı, Atatürk Orman Çiftliği, Ulus Tarihi Kent Merkezi, İzmir'de Çeşme Yarımadası, Kuşadası Limanı bunun en çarpıcı örneklerdir.

Bu örnekler bize son dönemde Türkiye'de siyasetin kentleri ve planlamayı nasıl algıladığını net bir biçimde göstermektedir. Kentler, kaynak yaratmak ve yaratılan kaynakların belirli toplumsal gruplara dağıtılmasını sağlamanın aracı olarak ele alınmaktadır. Bir başka deyişle, küçültülmüş, kaynaklarının

“PLANLAMA MESLEK ALANI: GEÇMİŞTEN GELECEĞE” KONULU 31. KOLOKYUM

2007 yılında Ankara’da Odamız ve ODTÜ Kentsel Politika ve Yerel Yönetimler Anabilim Dalı işbirliğiyle 7-8-9 Kasım 2007 tarihlerinde 8 Kasım Dünya Şehircilik Günü etkinlikleri kapsamında “Planlama Meslek Alanı: Geçmişten Geleceğe” teması ile 31. Kolokyumu düzenlendi.

Kolokyuma akademisyenler, kamuda ve serbest çalışan meslektaşlarımız, öğrenciler, diğer meslek mensupları, merkezi ve yerel yönetim temsilcileri katıldı. Bu yılki Kolokyuma ilgi yüksek olduğu gibi Kolokyuma aktif bir katılım sağlandı. Üç gün boyunca gerçekleştirilen etkinliklere toplam 806 kişi katıldı.

Bu yıl düzenlenen Kolokyum ile, planlama meslek alanının kendisi ele alınarak, uygulamacılar, akademisyenler ve siyasa yapıcılara bir değerlendirme zemini hazırlandı. Kolokyumda yapılan tartışmalar meslek pratiklerinden beslenen, planlama alanının en geniş ve zengin kısmını içeren, farklı illerdeki uygulamaları içinde barındıran ve diğer mesleklerle olan ilişkilerin ortaya koyan bir nitelikte idi.

Üç gün süren Kolokyumun ilk gününde, meslek alanı ve etik, geçmişten geleceğe meslek alanı ve meslek alanında dönüşüm konularına ilişkin oturumlar gerçekleştirildi. İlk gün akşamı ödül töreni düzenlendi. Raci Bademli İyi Uygulamalar Ödülü, Kent Planlama Basın Ödülü, Fotoğraf Yarışması Ödülü verildi. Ayrıca bu yıl şehir planlama mesleğinde 25. yılını dolduran üyelere mesleğe katkılarından dolayı plaket verildi.

İkinci ve üçüncü gün meslek pratiği, mesleğe ilişkin yeni yaklaşımlar, alternatifler ile öğrenci paneline ilişkin oturumlar gerçekleştirildi. Ayrıca üniversite, kamu kesimi ve serbest çalışan şehir plancıları arasında etkileşimi, iletişimi sağlamak, ilişkileri ortaya koymak amacıyla yönelik oturumlar yer aldı. Kolokyumun son oturumunda ise Türkiye Planlama Okulları Birliği Mesleki Yeterlilik, Yetkinlik Komisyonunun hazırladığı metin sunuldu, tartışıldı ve planlama meslek alanına ilişkin katılımcıların görüş ve katkıları alındı.

Programın ilk bölümünü açılış konuşmaları oluşturdu. Kentsel Politika Planlaması ve Yerel Yönetimler Anabilim Dalı Başkanı Tarık Şengül, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı Şinasi Aksoy, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Şehir Plancıları Odası Ankara Şube Başkanı Serdar Karaduman, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Şehir Plancıları Odası Başkanı Yaser Gündüz, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yürütme Kurulu üyesi İlker Ertem açılış konuşması yaptı.

Kolokyuma Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Köksal Toptan, Bayındırlık ve İskan Bakanı Faruk Nafiz Özak, ANAP Genel Başkanı Erkan Mumcu, İşçi Partisi Genel Başkanı Doğu Perinçek, Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanı Kadir Topbaş, Tapu ve Kadastro Genel Müdürü Mehmet Zeki Adlı, İçişleri Bakanı Sayın Beşir Atalay, Tarım ve Köyişleri Bakanı Mehmet Mehdi Eker, Devlet Bakanı Cemil Çiçek, Devlet Bakanı Nazım Ekren, Devlet Bakanı Mustafa Sait Yazıcıoğlu ve Devlet Bakanı Nimet Çubukçu gönderdikleri iletilerde temennilerini ve teşekkürlerini ilettiler.

Oturlar

Odamız Yönetim Kurulu Üyesi Cenap Yoloğlu Şehir Plancıları Odası tarafından hazırlanan meslek alanına ilişkin sunuşu yaptı. Sunuşun ardından Dünya Şehircilik Bildirgesini Odamız İkinci Başkanı Fikret Zorlu okudu.

Kolokyumun ilk oturumun başlığı “Meslek Alanı ve Etik” idi. Bu oturumda Prof. Dr. İlhan Tekeli, Prof. Dr. Melih Ersoy, Dr. Perihan Kiper ve Belma Babacan Tekinbaş bildirimlerini sundu. Tekeli, ahlakın iyi ve kötü yargılar üzerine kurulduğunu, bir ucunda meslektaşlar diğer ucunda toplum olduğunu ve toplumun ahlakından soyutlayarak yalnız meslekler arası ahlak haline indirgemenin olanaklı olmadığını ifade etti. Meslek ahlakı dendiğinde sadece plancının ahlakı ile yetinileneme-

yeceğini, meslek pratiğinin iyisi ve kötüsünü ayıracak yargıları içeren bir meslek alanı bulunması gerektiğini ifade etti. Aynı oturumda Ersoy planlamada ahlaki değerler, eşitlik ve sosyal adalet başlıklı bir bildiri sundu. Babacan meslek odamızın mesleki hizmetlerinin denetimi ile onur kurulları ile ilgili sürecin bir değerlendirmesini yaptı sunuşunda.

Geçmişten Geleceğe Meslek Alanı başlıklı II. Oturumda Doç. Dr. Tarık Şengül, Doç. Dr. Baykan Günay, Prof. Dr. Murat Balamir bildirimlerini sundu. Şengül meslek alanına nasıl bakılması ve nasıl yaklaşılması gereği konusunda değerlendirmeleri meslek alanının gelişimi çerçevesinde yaptı. Günay, şehir plancılığının bir araç olduğunu, aslında amacın şehircilik olduğunu, şehri üretmek olduğunu ifade etti. Günay sunuşunu plan örnekleri üzerinde değerlendirmeler üzerine kurdu. Balamir, neoliberal politikanın baskısı altında planlama pratiğinin ne hale geldiğini irdeledi sunuşunda. Ayrıca afet ve risk yönetimini Türkiye üzerinde değerlendirdi.

Kolokyumun birinci, ikinci ve üçüncü gününde meslek deneyimleri üzerine odaklı oturumlar gerçekleştirildi. Oturumların geç saatlere uzamasına rağmen katılımcıların ilgisi yüksekti. Ayrıca katılımcılar söz alarak kendi görüşlerini ve sorularını da aktararak tartışmalara katkıda bulundular. Bu yılki Kolokyumda serbest çalışan şehir plancıların bildiri sunduğu oturumda plancılar kendi deneyimlerini, karşılaştıkları sorunları ve kamuya bakışı aktardılar. Aynı şekilde kamu da çalışan şehir plancıları da yer aldıkları kamu kurum ve kuruluşlardaki deneyimlerden yola çıkarak değerlendirmelerde bulundular.

Son gün yapılan forum mesleki yeterlilik ve meslek alanı tartışmalarına ayrıldı. Remzi Sönmez Türkiye Planlama Okulları Birliğinin bir komisyon çalışması olarak sürdürdüğü Mesleki Yeterlilik ve Yetkinlik Komisyonu raporunu sundu. Forumda; meslek alanımızın ne olduğunu tariflemek yerine meslek alanımız içinde ne yapıyorsak onun tartışılmasının gerektiği, yöntemlerimizle ilgili tartışmanın yerinin burası olmadığı, o meslek alanına ilişkin siyaset ve ideoloji üretmesinin önemli olduğu, mesleğin çeşitlenmesinin toplumda ne kadar tutunduğunun önemli bir göstergesini nitelediği belirtilerek meslek alanına ilişkin görüş ve düşünceler aktarıldı.

31. Dünya Şehircilik Günü Kollokyumu Açılış Bildirisi

Dünyadaki ve Türkiye'deki ekonomik dönüşüm kent mekânına sermaye yığılması ve kente müdahale biçiminde yansımaktadır. Planlama disiplini bu dönüşüm içerisinde etkisizleştirilmekte ve kent top- rağından belli çevrelerin yararlanması için meşrulaştırma aracı olarak kullanılmaya çalışılmaktadır. Kente karşı geliştirilen bu tür tutumlar planlama meslek alanının kuramsal ve pratik düzlemlerdeki dönüşümünden bağımsız düşünülemez. Son yıllarda yasal ve kurumsal düzenlemeler, planlama uygulamaları, meslektaşlarımızın ve dış paydaşların planlama mesleğine ilişkin farklı boyutlardaki eleştiri ve özeleştirileri doğrultusunda planlama meslek alanının tartışılması gündemdedir. Bu nedenle 31. si düzenlenen Dünya Şehircilik Günü'nün teması "Geçmişten Geleceğe, Planlama Meslek Alanı" olarak belirlenmiştir. Bu etkinlikte mesleğin rolü, sınırları, yetkileri, yetkinliği gibi konuların kuramsal ve pratik düzlemlerde tartışılması ve bu alanlarda yeni açılımlar sağlanması beklenmektedir.

Planlamanın doğrudan veya dolaylı olarak ilgili olduğu uygulama alanlarında bir çeşitlilik ve yaygınlaşma gözlenirken, planlamanın etkinliği, plancının rolü ve mesleki yeterlilikler sıkça tartışma konusu olmaktadır. Tartışmaların çoğu planlama alanını ilgilendiren mevzuat veya kurumsal alanda yapılan çalışmalara veya sunulan önerilere yönelik eleştiriler üzerinden yürütülmektedir. Öyle ki planlama meslek alanı şehir plancıları ile birlikte birçok meslek, kurum veya kişilerce de tartışılmasına rağmen bu tartışmalar mevcut yaklaşımların dışına çıkamamıştır.

gereksinimlerine ne düzeyde yanıt vereceği bilinmemektedir. Planlama eğitiminin ne derecede güncel uygulamaların gerektirdiği bilgi ve becerileri sunduğu, pratikteki uygulamaların planlama kuramında ne düzeyde yer edindiği sorularının yanıtlanması planlamanın kuram-pratik ilişkisinin irdelenmesine ve planlama eğitime yönelik düzenlemelere ışık tutacaktır. Bu bağlamda ülkemizde planlama mesleğine ve meslektaşlarımıza duyulan gereksinimin araştırılması ve planlama eğitimi veren bölümlerin bu yönde yapması gereken düzenlemeler belirlenmelidir.

Bu çok boyutlu ve çok taraflı tartışmalar içerisinde planlama meslek alanının meslek içi gündemin merkezine konması gereği duyulmuştur. Şüphesiz bu kolokyum kapsamında net çizgilerle belirlenmiş metinlerin elde edilmesi beklenemez. Ancak dünyada her ülkede farklı uygulamalar içeren planlama meslek alanına ilişkin olarak ülkelerin kendi koşulları içerisinde uzlaşılan tanımları ve sınırları olduğu söylenebilir.

Bunun yanında Dünya Şehircilik Günü Kolokyumu aracılığı ile planlama meslek alanını ilgilendiren bazı uygulamalara yönelik eleştirilerimizin kamuoyu ile paylaşılması gereği duyulmuştur.

Üst ölçekli planlama yıllarca üniversiteler, Odamız ve meslektaşlarımız tarafından savunulagelmiştir. Ancak son yıllarda Çevre ve Orman Bakanlığı, Turizm Bakanlığı ve Büyükşehir Belediyeleri tarafından hazırlanan planların büyük çoğunluğu yöntem ve içerikleri bizim algıladığımız üst ölçekli planlamanın amacı, yöntemi ve içeriği ile uyusmamaktadır. Bu tür planların içeriğinin kabul edilmesi mümkün değildir. Yakın dönemde, 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planları ile Büyükşehir Belediyeleri nazım imar planları başta olmak üzere, kabul edilmesi mümkün olmayan yaklaşımlara dayanan ve bu yönde kararlar içeren üst ölçekli planlar hazırlanmaktadır. Şehir Plancılar Odası nitelikli üst ölçekli planların doğru temeller üzerinde hazırlanması gereğini ve önemini her zaman vurgulamıştır.

Diğer yandan, kentlerde yaşanabilir, afetlere duyarlı, bütün toplumsal kesimlerin gereksinimlerini karşılayan nitelikli çevreler üretmek amacıyla kentsel dönüşümün gerekliliği savunula gelmiştir. Ancak belediyelerce ortaya konan kentsel dönüşüm yaklaşımının savunulması, bu amaçla hazırlanan planların kabul edilmesi olanaksızdır. Dönüşüm planlarının yöntem, amaçları ve kapsamı kentin tüm paydaşlarının beklentilerine yanıt olabilecek, yaşanabilir ve nitelikli kentsel çevreler yaratmaktan uzaktır.

Yukarıdaki sorunların temelinde yatan bütünlüksüz, bilimsellikten ve toplumsal duyarlılıktan uzak planlama yaklaşımlarının yerine çevreye, topluma ve insana duyarlı bir planlama anlayışının hayata geçebilmesi için yıllardır dile getirdiğimiz şehircilik reformunun hayata geçirilmesi gerekir. Bütün uzmanlık alanlarına ilişkin yasal düzenlemeler özellikle siyasal gerilimler ve krizlerin yaşandığı dönemlerde kamuoyunun beklentileri dikkate alınmaksızın bilimsellik ve bütünsellikten uzak biçimde hayata geçirilmektedir. Yeni bir siyasal bunalımın yaşandığı bu dönemde geri dönülmez hatalara neden olacak her türlü düzenlemenin karşısında olmak durumundayız. İmar afları, kent toprağı, doğal ve tarihi çevre üzerinde yapılan tahribatların çoğu siyasi krizlerin aşılmasına yönelik popülist uygulamaların sonuçlarıdır.

Sonuç olarak her tür ve ölçekteki planların, koruma amaçlı imar planlarının, kentsel tasarım hizmetlerinin, afet ve risk yönetimi ile diğer şehircilik hizmetlerinin bilimsel ve teknik eğitiminin en dar çerçevede ele alınmasından vazgeçilmelidir. Şehir plancılarının tüm bu alanlara ilişkin eğitim ve donanımları artırılarak, şehircilik ve planlama meslek alanı ve uygulayıcılarının etkinliği artırılmalıdır. Planlama, kentlerimizin yaşadığı açmazlardan çıkış noktası olarak algılanmalı, karar verme süreçlerinde bilimsel bilgi, etkin katılım mekanizmalarının yönlendiriciliğinden vazgeçilmemelidir. Şehir plancıları, bu sürecin en önemli kolaylaştırıcısı ve yönlendiricisidir. Kentlerimizde ve karar verme süreçlerinde planlama anlayışı ve gerekleri egemen olmadan, rahatsız olduğumuz yaşam alanlarının sorunlarının çözülmesi olanaklı değildir.

Günümüzde yaşanan siyasi gerilimlerin hiçbir biçimde tahribatlara fırsat vermemesi için en üst düzeyde duyarlılığın sürdürülmesi gerekliliğini vurguluyor, tüm şehir plancıları ve kentlilerin Dünya Şehircilik Günü'nü içtenlikle kutluyor, kolokyumun başarılı geçmesini diliyoruz.

Saygılarımızla,

TMMOB Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu

ISOCARP TOPLANTILARI

Bu yıl “Bütünleşme ve Ayrışma Arasındaki Kentler” teması ile 42’ncisi düzenlenecek ISOCARP (International Society of City and Regional Planners), “Dünya Planlama Kongresi”ne, ülkemizdeki şehir planlama topluluğunun ilgisini ve bilgi birikimini örgütleyp taşımak üzere Odamızca Bölge Toplantıları yapıldı.

23 Haziran 2006 tarihinde Samsun’da, 5 Haziran 2006 tarihinde Mersin’de ve 8 Haziran 2006 tarihinde Konya’da gerçekleştirilecek toplantıların amaca uygun bir içerik ve yapıda gerçekleştirilebilmesi için bir dizi hazırlık yürütüldü.

27 Mayıs 2006 ve 10 Haziran 2006 tarihlerinde, Kongrenin ev sahibi Yıldız Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Başkanlığı, Kongre Düzenleme/Organizasyon Kuruluna önerilen üyemiz Erhan Demirdizen, Kongre Danışma Kuruluna önerilen Odamız Başkanı Buğra Gökçe ve İstanbul Şube Başkanı Ahmet Turgut, Bölge Toplantılarının gerçekleştirileceği Şubelerimizin temsilcileri, bu şubelerimizin etki alanındaki Temsilcilerimiz, İstanbul Şube temsilcileri ve Genel Merkez temsilcilerinin davet edildiği iki hazırlık toplantısı gerçekleştirildi.

İlk toplantıya, Erhan Demirdizen ve Buğra Gökçe, Samsun Şube ile eşgüdümü sağlamak ile görevli Odamız II. Başkanı Funda Erkal, Konya Şube ile eşgüdümü sağlamak ile görevli Yönetim Kurulu Üyemiz Yaser Gündüz, Samsun Şube Başkanı Vildan Kumbasar, Rize Temsilcisi Şeyda Atagün, Çukurova Şube Başkanı Cüneyt Erginkaya, Konya Şube Sekreteri Halil Karabıçak katıldılar. Bu toplantıda, bölgelerin özellikleri üzerinden yapılan görüşmeler sonucunda, Samsun’da yapılacak etkinliğin konusu Karadeniz Kentlerinin Kıyı ile Bütünleşmesi/Ayrışması biçiminde mekansal içerikte, Mersin’de yapılacak etkinliğin konusu sosyal ayrışma, Konya’da yapılacak etkinliğin konusu ise ekonomik bütünleşme biçiminde daha net olarak tanımlandı. Yine kent-

lerin özelliklerine ve etkinlik deneyimlerine dayanarak, yapılacak etkinliklerin formatları tartışıldı. Samsun’da yapılacak etkinliğin bir sempozyum formatında, Mersin’de yapılacak etkinliğin bir yuvarlak masa tartışmaları formatında ve Konya’da yapılacak etkinliğin bir forum formatında gerçekleştirilmesinin daha uygun olacağına karar verildi. Etkinliklerin içerik ve yapısal belirlemeleri ile uyumlu olarak konuşmacı ve katılımcı hedefleri görüşüldü. Bölge toplantılarının tümünde, yerel konuların olabildiğince geniş bir yerel aktörler yelpazesi tarafından dile getirilmesi, katılımın arttırılmasını sağlayacak önlemlerin alınması, bunun için bölge özetinde yaygın duyuru yapılması, katılımcıların etkinliğe yorumlarıyla ve görüşleriyle katkıda bulunmasının teşvik edilmesi, ortak hedefler olarak belirlendi.

Bu toplantının ardından Şubeler hazırlıklarını kendi bölgelerinde sürdürdüler. Bu aşamada program önerilerini hazırladılar. Program önerileri üzerinde görüş alış-verişi sonrası netleşen sunuşlar özelinde ilgililerle irtibat kurarak gerekli davetleri yaptılar. Davetlere olumlu yanıt veren isimler üzerinden programlar kesinleşmeye başladı. Bu aşamada, ikinci hazırlık toplantımız gerçekleştirildi.

İkinci toplantıya, Buğra Gökçe, Odamız II. Başkanı Funda Erkal, Mersin etkinliği için Çukurova Şube ile eşgüdümü sağlamak ile görevli Yönetim Kurulu Üyemiz Fikret Zorlu, Genel Sekreter Özlem Çelik, Genel Sekreter Yardımcıları Demet Gürbüzler ve Eylem Gülcemal, İstanbul Şube adına Pınar Özbay, Samsun Şube Başkanı Vildan Kumbasar, Ordu Temsilcisi ve Samsun Şube Yönetim Kurulu Üyesi Mustafa Aybastı, Rize Temsilcisi Şeyda Atagün katıldılar. Bu toplantıda, ilk etkinliğe ev sahipliği yapacak Samsun Şube programı ve organizasyon detayları öncelikli olarak ele alındı. Programda zamanlama düzeltmeleri, çağrılılar ile ilgili eksikliklerin nasıl giderileceği, etkinliğin temel duyuru materyali olarak afişinin tasarımının kesinleştirilmesi, etkinlik kapsamında ulaşım ve konaklama konusunda yeni kararlar gerektiren ayrıntılar, bölge toplantılarının yerel sahiplerinden yerel yönetimlere ulaşılması ve organizasyon konusunda da katkılarının istenmesi konuları görüşüldü.

Mersin'deki Bölge Toplantısı ile ilgili olarak programın kesinleştirilmesi sağlandı. Bu bölgedeki belediyelerin etkinliğe gerek katılım sağlamaları, gerekse organizasyon desteği ve bütçe açısından katkıda bulunma sözü vermiş olmaları memnuniyetle karşılandı.

İkinci toplantıya Konya adına katılım olmaması nedeniyle yazışmalar üzerinden değerlendirmeler yapıldı. İzleyen hafta içerisinde Konya'dan gelen program taslağının Samsun ve Mersin etkinliklerinin program zenginliğine ulaşmasının sağlanması konusunda bir dizi görüşme yapıldı. İlk etkinliği gerçekleştirecek Samsun Şube'ye yine bu hafta boyunca gereken organizasyon desteği sağlandı, duyuru materyalinin basılması, şubeye gönderilmesi ve dağıtımını gerçekleştirildi.

Bu etkinlikler dizisi ile, ISOCARP Dünya Planlama Kongresi ile ilgili enerjinin tüm Oda örgütünde karşılık bulması, yerelde gerçekleştirilen toplantılarda edinilen birikim ve deneyimin anılan kongreye aktarılması ve Oda örgütünün birlikte üretebilme, çalışabilme kapasitesinin artırılması amaçlandı.

Samsun Bölge Toplantısı

Bu yıl “Bütünleşme ve Ayrışma Arasındaki Kentler” teması ile 42’ncisi düzenlenecek ISOCARP (International Society of City and Regional Planners), “Dünya Planlama Kongresi” ne, ülkemizdeki şehir planlama topluluğunun ilgisini ve bilgi birikimini örgütleypip taşımak üzere Odamızca Samsun, Mersin ve Konya’da düzenlenen Bölge Toplantılarından ilki Samsun’da 23 Haziran 2006 tarihinde, Samsun Değişim Sahnesi’nde, “Karadeniz Kentlerinin Kıyı ile Bütünleşmesi/Ayrışması” konusunda gerçekleştirildi.

Açılış konuşmalarında, Karadeniz kentlerinin mekansal sorunlarının irdelenmesi ve çözüm önerileri geliştirilmesi konularında önemli açılımlar sağlaması beklenen bu toplantının önemine, Odamızın amaçları, hedefleri ve çalışma programı çerçevesinde gerekliliğine değinildi. Diğer yandan, yerel konu ve sorunların tartışılarak uluslararası bir toplantıya taşınmasının sağlayacağı katkılar dile getirildi. Ayrıca sözü geçen konuların tüm taraflarının toplantının kurgusu içinde biraraya getirilmeye çalışılmasının, aktörlerin farklı deneyimlerinin paylaşılmasını ve algılanmasını, ortak sorunlara ortak çözümler geliştirilmesini kolaylaştıran olumlu yönleri bulunduğu ifade edildi.

Odamız II. Başkanı Funda Erkal tarafından yönetilen oturumda Samsun’daki planlama çalışmaları, mekansal ayrışmayı bertaraf etmesi hedeflenen kamu yatırımları ve uygulamaları, karadeniz kıyılarının coğrafi özellikleri ve Kıyı Yasasının Karadeniz Bölgesinde uygulanmasından doğan sorunlar ele alındı. Kıyı Mevzuatının kronolojik gelişimini anlatıldı ve Kıyı Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı hakkında ayrıntılı bilgi verildi. Sahil Yolu geçişinin kentlere etkileri çeşitli kentler ve kesitler özelinde görsel bir sunuş eşliğinde yorumlandı ve karadeniz kıyı kentlerinin önemli mekansal sorunlarına sebep olan dolgu alanları ve çöp depolama konularında karşılaştırmalı ve ayrıntılı bir sunuş yapıldı.

Öğlen yemeği öncesi Samsun kıyı bölgesinde otobüs ile bir gezi gerçekleştirildi. Odamız Başkanı Buğra Gökçe tarafından yönetilen oturumda konuşan Samsun Şube Başkanı Vildan Kumbasar, Karadeniz Bölgesinde kıyı kullanımlarını değerlendirdiği sunuşunda, Samsun’dan Artvin’e kadar, Şubemiz tarafından gerçekleştirilen film ve fotoğraf çekimlerinden oluşan görüntüler eşliğinde kıyıların kamu tarafından kullanımını zorlaştıran uygulamaları, kentsel kullanımların yeni mekansal düzenlemeler etkisiyle geçirdiği değişim ve dönüşümü aktardı. İkinci oturumun konuşmacılarında beldelerinin sorunları paylaşıldı. Uygulamalar anlatıldı. Yörede yapılmış planlama faaliyetleri içinde Samsun’da kıyıya yönelik planlama süreci sunuldu.

Samsun Değişim Sahnesinde ‘Karadeniz Kentlerinin Kıyı ile Bütünleşmesi/Ayrışması’ konulu Samsun Sempozyumu aşağıda belirtilen gündemle gerçekleştirildi.

BİRİNCİ OTURUM

Oturum Başkanı Funda ERKAL

09.00-09.15: Açılış ve kayıt

09.15-09.45: Açılış konuşmaları

- Samsun Şube Başkanı Vildan KUMBASAR
- ŞPO Genel Başkanı Buğra GÖKÇE
- Samsun Büyükşehir Belediye Başkanı Yusuf Ziya YILMAZ
- Samsun İl Genel Sekreteri Arslan KARANFİL
- Samsun Valisi Hasan Basri GÜZELOĞLU

10.00-10.15: Sayıt ALTIN (Bayındırlık ve İskan Bakanlığı)

- Kıyının Oluşumu
- Karadeniz Kıyılarının Coğrafi Özelliği
- Kıyı Kenar Çizgisi Tespitleri
- Kıyı Yasasının Karadeniz Bölgesinde Uygulanmasından Doğan Sorunlar

10.15-10.30: Özen ABANOZ (Bayındırlık ve İskan Bakanlığı)

- Kıyı Mevzuatının kronolojik gelişimi,
- Kıyı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Yasa Tasarısı

10.30-10.45: Samsun Şube Başkanı Vildan KUMBASAR

- Bölgenin Genel Tanıtımı
- Balıkçı Barınakları, Limanlar ve Tersaneler
- Dolgu Alanları

10.45-11.15: Öğr.Gör.Dr. Cenap SANCAR (KTÜ)

- Karadeniz Sahil Yolu Geçişinin Kentlere Etkisi

Öğr.Gör.Dr.Dilek ŞEN BEYAZLI (KTÜ)

- Trabzon Dolgu Alanları ve Çöp

11.15-11.30: Hale Oğuz ÖZEN (Sinop Çevre Dostları Derneği Başkanı)

- Nükleer Santral Sinop ve Karadeniz İlişkisi

11.30-12.30: Tartışma-Soru

12.30-13.30: Öğle Yemeği-Teknik Gezi

- Samsun Büyükşehir Belediyesi Sevgi Kafe Sosyal Tesisleri ve Sahil Yolu

İKİNCİ OTURUM

Oturum Başkanı Vildan KUMBASAR

13.30-13.45: Samsun Büyükşehir Belediye Başkanı Yusuf Ziya YILMAZ

- Karadeniz Kıyılarında Dolgu Alanlarından Doğan Sorunlar

13.45-14.00: Samsun Ayvacık Belediye Başkanı Erkan AVCI

- Suat Uğurlu Baraj Gölü Alanında Kıyı Yasasının Uygulanmasından Doğan Sorunlar

14.00-14.15: Artvin Arhavi Belediye Başkanı Musa ULUTAŞ

14.15-14.30: Yüksek Şehir Plancısı Saffet ATİK

- Samsunda Kıyıya Yönelik Planlama Tarihçesi

14.30-14.45: TBMM Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Başkanı; Samsun

Milletvekili Mustafa DEMİR

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Oturum Başkanı Buğra GÖKÇE

15.00-17.00: Genel Tartışma

Mersin Bölge Toplantısı

Bu yıl “Bütünleşme ve Ayrışma Arasındaki Kentler” teması ile 42’ncisi düzenlenecek ISOCARP (International Society of City and Regional Planners), “Dünya Planlama Kongresi”ne, ülkemizdeki şehir planlama topluluğunun ilgisini ve bilgi birikimini örgütleyip taşımak üzere Odamızca Samsun, Mersin ve Konya’da düzenlenen Bölge Toplantılarından ikincisi Mersin’de 4 Temmuz 2006 tarihinde, Yenişehir Belediyesi Konferans Salonu’nda, “Sosyal ve Mekansal Ayrışma-Bütünleşme, Mersin Sempozyumu” başlığı altında gerçekleştirildi.

Mersin Temsilcimiz Tolga Ünlü, Çukurova Şube Başkanımız K. Cüneyt Erginkaya, Odamız Genel Başkanı Buğra Gökçe, Mersin Üniversitesi Rektör Yardımcısı ve Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Tamer Gök ve Mersin Valisi adına Vali Yardımcısı Ardahan Potuk'un açılış konuşmaları ile başlayan toplantı, oldukça verimli bir oturum ve tartışma bölümüyle yerel basının büyük ilgisini çekti.

Açılış konuşmalarında, ülkenin güneyinde çok önemli potansiyelleri ile önemli bir gelişme kutbu olarak kendini gösteren Mersin kentinin sosyo-mekansal sorunlarına değinilerek, önemli açılımlar sağlanması beklenen bu toplantının önemine, Odamızın amaçları, hedefleri ve çalışma programı çerçevesinde gerekliliğine değinildi. Ayrıca sözü geçen konuların tüm taraflarının toplantının kurgusu içinde biraraya getirilmeye çalışılmasının, aktörlerin farklı deneyimlerinin paylaşılmasını ve algılanmasını, ortak sorunlara ortak çözümler geliştirilmesini kolaylaştıran olumlu yönleri bulunduğu ifade edildi.

Genel merkez yönetiminden Buğra Gökçe, Özlem Çelik, A. Cenap Yoloğlu, Yaser Gündüz ve Fikret Zorlu ile birlikte Eylem Gülcemal, Ahmet Ünver'in hazır bulunduğu toplantıya Odamız örgütünden, Ankara Şube adına Şube Sekreteri Çiğdem Ünal, Konya Şube Başkanı Mustafa Dolular katılım sağladılar.

Sempozyum açılış konuşmasında Odamız üyesi Prof. Dr. Tamer Gök, Mersin kentini "3-D, Dağ, Deniz, Doğa" fırsatları ile açıklayarak, bu olanakları yeterince değerlendiremeyen kenti bekleyen, sosyo-mekansal sorun ve ayrışmalara dikkat çekti. Mersin kentinin kendine özgü potansiyelleri ile önemli bir odak olmasına karşın yaşadığı göç ve yanlış yer seçim politikaları ile bir çok açmazla iç içe yaşar hale geldiğine değinen Mersin Üniversitesi Rektör Yardımcısı, bu sempozyumun Mersin için önemli bir şans olduğu noktasından hareketle, sempozyumun düzenlenmesine emeği geçenlere teşekkür etti.

Genel Başkanımız Buğra Gökçe, yaptığı açılış konuşmasında katılımcılara katkılarından dolayı teşekkür ederek ISOCARP'ın anlamını ve bölge toplantılarının içeriğini aktararak bu çalışmadan beklenen sonucu ifade etti. Gökçe, özellikle Mersin'de, yoğunlaşan, iç içe geçen sosyal sorunlar olduğuna değinerek mekansal açılımları da olan bu sorunların irdelenebilmesi için Mersin'in özellikle incelenmesi gereken bir kent olduğuna değindi.

Toplantıların düzenlenmesinde genel merkez ve evsahipliği yapan üç şubemizin eşgüdüm sürecinden geçerek birlikte yönetme ve öğretme sürecini yaşadığını da belirten Gökçe, bu etkinlikle birlikte Mersin ve Çukurova bölgesinde başka etkinlikler de planlanabileceğinin altını çizdi.

Mersin kentinin gelişimi ve günümüzde yaşadığı sorunların değerlendirildiği ilk sunuş oturumunda Odamız Yönetim Kurulu Üyesi ve Mersin Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Öğretim Görevlisi Dr. Fikret Zorlu ile, Odamız Mersin Temsilcisi ve Mersin Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Öğretim Görevlisi Dr. Tolga Ünlü'nün kapsamlı değerlendirmeleri yer aldı. Mersin kenti üzerine değerli çalışmaları bulunan üyelerimiz, kentin tarihsel gelişim sürecinde plan değişiklikleri yolu ile yitirilen değerleri ve yaratılan sosyo-mekansal sorunları ortaya koydukları sunuşlarında, kentin içinde bulunduğu duruma ait sorunları da farklı boyutlarıyla çözümlenmeye çalıştılar. Konukların, gazetecilerin ve belediye başkanlarının da yararlanıp, soru sorarak, teşekkür ederek atıfta bulunduğu bu sunuşla, kentin sahip olduğu potansiyeller ve içinde bulunduğu sorunlardan kurtulabilmesi anlamında olası müdahale biçimleri de tartışmaya açıldı.

Odamız Çukurova Şube Başkanı K. Cüneyt Erginkaya yönetimindeki oturumda ise, Mersin kenti belediye başkanlarının yanısıra kentin planlama sorunları ve sosyal açmazları da meslek adamları ve akademisyenler tarafından ele alındı.

İlk konuşmacı olarak söz alan Akdeniz Belediye Başkanı Kenan Yücesoy, Tolga Ünlü ve Fikret Zorlu'nun yaptığı sunuştan çok etkilendiğini ve kentin yaşadığı sorunları bu sunuşla daha iyi algıladığını belirterek teşekkür etti. Mersin kentinin tarihi nüvesini de oluşturan Akdeniz Belediyesi sınırları içerisindeki farklılaşmalar, sosyal uçurumlar, yoksulluk ve farklı hayatlardan söz eden Akdeniz Belediye Başkanı, Mersin'de yaşadığı halde denizi henüz görememiş çocukların varlığını bu sorunlara çarpıcı bir örnek olarak dile getirdi. Belediyenin yürüttüğü sosyal projeler yanında, sosyal sorunların çözümü için mekansal düzenlemelerin de büyük önem taşıdığının bilincinde olduklarının altını çizen Yücesoy, bu amaçla belediyede güçlü bir planlama birimi kurduklarını ve belediye çalışmalarına planlama felsefesini hakim kılmaya çalıştıklarını da ifade etti.

Toroslar Belediye Başkanı Hamit Tuna ise, Mersin kent bütünü içerisinde görece en yoksul yerleşimlerini barındıran Toroslar bölgesinin göç ve yoksulluk sorununu en fazla hisseden niteliğiyle çok önemli sorunları olduğunu vurguladı. Belediye sınırları içinde çalışma alanı olmamasından kaynaklanan ekonomik sorunları bulunduğu da değinen Tuna, kent içindeki gelir dağılımı adaletsizlikleri ve yoksulluk sorununa karşın Belediyenin yürüttüğü sosyal, mekansal proje ve uygulamalara ayrı ayrı değindi.

Mersin Üniversitesinden Dr. Ali Ekber Doğan ise, Mersin kentinin tarihsel gelişimi içerisinde özellikle son 25 yılı detaylı olarak incelediği sunuşunda, kent yönetimlerinin siyaset ve siyasaları bağlamında kentsel sosyal ve mekansal yapıda yaşananları örnekleri ile ortaya koymaya çalıştı. Merkezi yönetim düzeyinde alınan kararların ve büyük yer seçimlerinin de önem ve etkilerine de değinen Doğan, kentteki çok önemli değerlerin rant odaklı ve toplumcu olmayan uygulamalarla bir bir elden çıkma sürecini, yönetimde bulunan belediye başkanlarının süreç içindeki uygulamalarıyla eşleştirerek anlattı.

Mersin kenti için 5216 Sayılı Kanun uyarınca sürdürülen 1/25.000 ölçekli nazım imar planının yüklenicisi durumundaki üyemiz Remzi Sönmez ise, kentin gelişme dinamikleri ve sorunlarını sürdürülen planlama çalışması bağlamındaki detaylı analitik etüdüler yol göstericiliğinde ortaya koymaya çalıştı. Kentin bundan sonra daha sağlıklı gelişebilmesi amacıyla yapılması gereken müdahaleleri de tartışan Sönmez, kentin yeni sınırları ve makroformunu biçimlendiren unsurlar eşliğinde gelişme-dönüşüm-yenileme stratejilerini tartışmaya ihtiyacı olduğunu vurguladı.

Bu sunuşlar ardından salondan katkı, değerlendirme ve sorular alındı. Bir çok gazeteci ve katılımcının soru ve katkılarıyla zenginleşen bu bölümde, kentin çok önemli değerlerini tüketen ve kıyı ile deniz ile ilişkisini koparan yapılaşma eğilimlerine ilişkin çözüm önerileri ve müdahale biçimleri gündeme geldi. Belediye başkanları başta olmak üzere diğer panelistlerin de, bu sorunun çözümü için öncelikle bir bilinçlenmeye gereksinim olduğu yönündeki saptamaları üzerine, böylesi etkinliklerin daha sık ve hattabelediye meclis üyelerinin de katılabileceği bir içerikte düzenlenmesinin önem ve gerekliliğine değinildi.

Bu değerlendirmelerin ardından son sözü olan Odamız Genel Başkanı Buğra Gökçe, böylesi bir etkinliğin yarattığı dinamik ve etkiyi görmekten duyduğu memnuniyeti dile getirdi. Şikayet

edilen rant odaklı politikalar ve uygulamalar ile bunların neden ve sonuçlarını çarpıcı biçimde çözümlen Odamız Başkanı, bu rant odaklı seçimin Mersin’de yarattığı tahribatı görmenin üzüntüsünü, burada yaratılan dinamikle çözüme ulaşma anlamında bir katkıya yönlendirebilme dileğini katılımcılarla paylaştı. Her biri birbirinden önemli ve değerli kentlerimizde benzer bir yaklaşım yanlışlığı ve maksatlı bir rant seçiminin yarattığı tahribatın sosyal, ekonomik ve mekansal anlamda derinliğine değinen Gökçe, koşulsuz, kısıtsız bir rant hırsıyla tükettiğimizin, aslında geleceğimiz olduğunun ve daha çok rant uğruna bir adım ötesini düşünmeden adeta altın yumurtlayan tavukları kestiğimizi söyledi. Bu vahim sürecin önüne geçilebilmesi anlamında Şehir Plancıları Odasının yürüttüğü her boyuttaki çalışmaları ayrıntıları ile vurgulayan Odamız Başkanı, tüm güçlük ve sorunlara rağmen Odanın kentlerimiz için kamu yararına uzun ancak anlamlı mücadelesinden asla vazgeçmeyeceğini ifade etti. Böylesi etkinliklerin yarattığı bilinçlenme ve katkının önemine değinen Gökçe, tüm üyeleri ve kamu yöneticilerini, bu bilinç üzere hareket etmeye çağırdı.

“Sosyal ve Mekansal Ayrışma-Bütünleşme, Mersin Sempozyumu” konulu sempozyumu, aşağıda belirtilen gündemle gerçekleştirildi.

Birinci Oturum:

“Mersin’in Kentsel Gelişimi ve Günümüzdeki Sorunlar”

Dr. Tolga Ünlü (Mersin Üniversitesi)

Dr. Fikret Zorlu (Mersin Üniversitesi)

İkinci Oturum:

“Mersin ve Belediyelerinin Sosyal ve Mekansal Sorunları-Çözüm Önerileri”

Oturum Başkanı: Cüneyt Erginkaya (TMMOB Şehir Plancıları Odası Çukurova Şube Başkanı)

Kenan Yücesoy Akdeniz Belediye Başkanı

Hamit Tuna Toroslar Belediye Başkanı

İbrahim Genç Yenişehir Belediye Başkanı

Dr. Ali Ekber Doğan (Mersin Üniversitesi)

Soru ve Tartışmalar

Konya Bölge Toplantısı

Bu yıl “Bütünleşme ve Ayrışma Arasındaki Kentler” teması ile 42’ncisi düzenlenecek “Dünya Planlama Kongresi”ne Türkiye’deki şehir plancılarının bilgi birikimini örgütleyip taşımak ve ülkemiz kentlerinin özgün sorunlarının gündeme gelebilmesini sağlamak amacıyla daha önce Samsun ve Mersin’de düzenlenen Bölge Toplantılarının sonuncusu, Konya’da 10 Temmuz 2006 tarihinde, İnşaat Mühendisleri Odası Konya Şubesi Toplantı Salonu’nda, “Ekonomik Bütünleşme ve Ayrışma Arasında Konya” başlığı altında gerçekleştirildi.

Konya Şube Başkanımız Mustafa Dolular, Odamız Genel Başkanı Buğra Gökçe, Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Tahir Akyürek ve Konya Valisi A. Atilla Osmançelebioğlu’nun açılış konuşmaları ile başlayan toplantı, iki oturum ve tartışma bölümleriyle oldukça verimli geçti.

Açılış konuşmalarında, ülkenin en büyük ili ve “tahıl ambarı” olarak bilinen Konya’nın son 20 yıl içinde yaşadığı ekonomik gelişmelerin üzerinde durularak, son birkaç yıllık dönemde bu potansiyelinde bir çözüme yaşandığı ifade edilen Konya’nın, yaşadığı ekonomik gelişmeleri kentsel yaşama ve bütünleşmeye kanalize etmesindeki sorunlar üzerinde duruldu. Konya kentinin ekonomik

ve sosyo-mekansal sorunlarına değinilerek, yararlı açılımlar sağlaması beklenen bu toplantının önemine, Odamızın amaçları, hedefleri ve çalışma programı çerçevesinde gerekliliğine değinildi. Ayrıca bu konuların tüm taraflarının katılımı ile ele alınmasının, ortak sorunlara ortak çözümler geliştirilmesini kolaylaştıran olumlu yönleri bulunduğu üzerinde duruldu.

“Ekonomik Bütünleşme ve Ayrışma Arasında Konya” konulu sempozyum, aşağıda belirtilen gündemle gerçekleştirildi.

Sempozyuma yaklaşık elli kişi katıldı. Sempozyumun düzenlendiği akşam Konya'nın yerel TV kanalları, Vali, Büyükşehir Belediye Başkanı ve Genel Başkanımız Buğra Gökçe'nin açılıştaki yaptığı konuşmayı ilk haber olarak verdiler. Ayrıca yerel gazetelerde etkinlik geniş biçimde yer aldı.

Genel merkez yönetiminden; Genel Başkan Buğra Gökçe, II. Başkan Funda Erkal, Genel Sekreter Özlem Çelik, Genel Sayman A. Cenap Yoloğlu ve Yönetim Kurulu Üyesi İbrahim Gündoğdu ile birlikte Eylem Gülcemal'in hazır bulunduğu toplantıya Odamız örgütünden, Çukurova Şube Başkanı K. Cüneyt Erginkaya ve Şube Sekreteri Ulaş Çetinkaya katıldılar.

Sempozyum açılış konuşmaları Şube Başkanımız Mustafa Dolular'ın Konya Sempozyumunun amacını ve içeriğini açıklayan sunuşuyla başladı. Odamız Genel Başkanı Buğra Gökçe konuşmasında, katılımcılara ve konuklara katkılarından dolayı teşekkür ederek, bölge toplantılarının Odamız ve kentlerimiz için önemine, içeriğine değindi. Sonuncusu Konya'da düzenlenen bölge toplantılarının, kentlerimizin kendine özgü yerel dinamiklerini yakından tanımak, paylaşmak ve diğer düzlemlere de aktarmak olarak özetleyen Gökçe, özellikle Konya kentinin ekonomik dinamikleriyle ön plana çıkan yapısıyla incelenmeye değer bulunduğunu hatırlattı. Son dönemde benzer nitelikteki kentler içinde görece bir düşüş yaşadığı ifade edilen Konya kentinin, özellikle son yirmi yılda yaptığı ekonomik atılımların kentsel yaşama ve mekana yansımalarının hassasiyetle ele alınması gerektiğini de vurgulayan Odamız Genel Başkanı, bu etkinliğin Konya'nın ekonomik değerlerinin kentle ve kentliyle bütünleşmesinin tartışılması anlamında önemli bir kilometre taşı oluşturacağını düşündüğünü ifade etti.

Toplantıların düzenlenmesinde Oda Genel Merkezi ve evsahipliği yapan üç şubemizin birlikte yönetme ve öğretme sürecini yaşadığımızı da belirten Gökçe, bu etkinlikle birlikte Konya kentinin gündemine “planlama”nın daha yoğun biçimde gireceğine inandığını da sözlerine ekledi.

Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Av. Tahir Akyürek'in sınırlı vakti nedeniyle ilk oturumda yapacağı konuşmasıyla açılış konuşmasını birleştirme talebi nedeniyle, Büyükşehir Belediye Başkanı kapsamlı

bir Konya turu yaptığı açılış konuşmasında, kentin ekonomik ve planlamaya dayalı sorunlarına da değindi. Akyürek tarımsal potansiyeli hala çok çok önemli olan Konya'da, sanayi gelişiminin bir duraklama yaşadığını ve bir dönem yoğunlaşan holdingleşme hareketinin de kentsel gelişim için oldukça önemli unsurlar içerdiğini ifade etti. Kentin büyük ölçüde gecekondudan arınmış konut gelişiminin farklı nitelikleriyle farklı sosyal kesimlerce kullanıldığını değinen Büyükşehir Belediye Başkanı, Meram, Karatay ve Selçuklu İlçeleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları da vurguladı. Akyürek ayrıca, kentin gelişimi için Ankara-Konya Hızlı Tren Projesinin hayata geçmesiyle Ankara ile 1 saate düşecek ulaşım süresinin de kentin ticari yaşamında bazı önemli değişimler ve ivmeler getirebileceğini farkında olunması gerektiğini söyledi.

Konya Valisi A. Atilla Osmançelebioğlu ise açılış konuşmasında, böylesi bir etkinliğin Konya'da düzenlenmesinin önem ve değerine işaret ederek, Sempozyumun düzenlenmesi için emeği geçen Oda yöneticilerine Konya kenti adına teşekkür etti. Kentlerin planlanmasında planlamanın vazgeçilmez bir önemi olduğunu ifade eden Vali, kentte plansız gelişmelerin kontrol altına alınabilmesi anlamında yürütülen çalışmalara da değindi. Ülke için büyük öneme sahip Konya kentinin ekonomik anlamda da kendine özgü bir çok dinamikleri olduğunu vurgulayan Osmançelebioğlu, bu dinamik ve süreçlerin de iyi çözümlenmesi gerektiğini söyledi. Bu anlamda plancılara büyük rol düştüğünü vurgulayan Konya Valisi, Şehir Plancıları Odasını Konya'da bu ve benzeri etkinlikleri daha fazla düzenlemeye de davet etti.

Odamız Genel Başkanı Buğra Gökçe yönetimindeki ilk oturumda, ilk sözü Konya Büyükşehir Belediye Başkanı adına İmar Dairesinden sorumlu Genel Sekreter Yardımcısı S. Şenol Aydın aldı. Konya'nın tarihsel gelişme sürecini özetlediği konuşmasında Aydın, sanayinin kent için çok büyük bir önemi olduğunun bilinmesine karşın, tarımın Konya kenti için asla gözardı edilmemesi gereken potansiyelleri ile, kentin yaşamında halen var olduğunu vurguladı. Üniversitenin kentsel yaşamın çeşitlenmesi ve hareketlenmesi için büyük bir katkı sağladığını da anlatan Aydın, kentin üniversite ve üniversitelilere biraz sancılı bir süreçten sonra uyum sağladığını ifade etti. Kentin gelişiminde organize sanayi bölgeleri ve bunların yerleşiminin de büyük bir etkisi olduğunu vurgulayan Konya Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı, Konya'ya özgü büyük sermaye gruplarının da kentin gelişim ve dönüşüm sürecinde farklı roller üstlendiğini ifade etti. Konya Ovası Sulama Projesinin yerel tarımsal dinamiklerin değerlendirilmesi ve bunların Konya aracılığıyla ulusal ve uluslararası pazarlara sunulması anlamında önem taşıyabileceğini belirten Aydın, Hızlı tren projesinin de kentin ekonomik gelişimi için önemli olabileceği gibi, Ankara ile mesafeleri kısaltması nedeniyle, Konya'da olabilecek odaklanmaları Ankara'ya da yönlendirebileceği hususunun da dikkate alınması gerektiğini sözlerine ekledi.

Konya Ticaret Odası Meclis Başkanı Hasan Ali Ünlü'nün kentin ticari gelişmesine daha fazla katkı sağlanmasını talep ettiği konuşmasında, ülke için çok büyük bir öneme sahip olan Konya kentinin ticari hayatının canlandırılabilmesi için yapılabilecek çalışmalar hakkında bilgi verdi.

Meslektaşımız ve Selçuklu Belediyesi Meclis Üyesi Fatih Yılmaz ise, gerek Odamız Konya Şube Başkanı olarak görev yaptığı süre ve gerekse belediye meclis üyesi olarak kentin gelişimine katkıda bulunduğu süreçleri birlikte değerlendirerek, Konya kentinin sosyoekonomik ve planlamadan kaynaklı sorunlarına vurgu yaptı. Kentin farklı bölgeleri için farklı gelişme potansiyelleri olduğunun altını çizen Yılmaz, kentin ekonomik gelişmesine paralel bir sosyal yaşam ivmesi gözlemekte bazı

sorunlar olsa da, bir çok yeniliğin kentsel yaşam içinde kendini göstermeye başladığını ifade etti. Üniversitenin Selçuklu İlçesi ve Konya kenti için çok çok önemli bir dinamik olduğunu belirten Yılmaz, üniversite çevresinde oluşan Bosna-Hersek mahallesinin kendine özgü dinamikleri ile özellikle irdelenmesi gereken bir kent parçası olduğunu vurguladı.

Öğleden sonraki oturumu Odamız Yönetim Kurulu Üyesi İbrahim Gündoğdu yönetti. Selçuk Üniversitesinden akademisyenlerin sunuşlarının bulunduğu bu oturumda, panelistler uzmanlıkları ile ilgili değerlendirmelerini katılımcılarla paylaştılar. İlk konuşmacı olarak söz alan Oğuz Özbek, Konya kenti ve bölgesinin gelişimin “bölge planlama” dinamikleri ile ele alınmasının gerekliliğine değinerek, ülkenin bu en büyük ilinde farklı odaklanmalar bulunduğu gibi kent içinde de sosyal ve ekonomik anlamda çelişkiler ve bütünleşmeler aranabileceğini ifade etti. Konya kentinin gelişiminin Kayseri Gazianep, Denizli gibi diğer gelişme kutupları ile karşılaştırılmalı olarak değerlendirilmesinin büyük bir önem taşıdığını da sözlerine ekleyen Özbek, özellikle Kayseri kentinin son yıllarda gösterdiği atılımın bir noktada Konya’yı da etkilediğini belirtti. Kentsel gelişme sürecinin tüm sektörleri kapsayacak bir analiz ile anlaşılabilceğini ifade eden Özbek, tarım, ulaşım, hizmetler ve sanayi alanında yaşanan değişim ve dönüşümler ile, iletişim teknolojilerindeki yeniliklere uyum yapabilme kapasitesi üzerinde durarak, Konya kentinin konum ve şansını değerlendirdi.

Prof. Dr. Yasin Aktay ise, kentin gelişim sürecini sosyal yapı bağlamında çözümlenmeye çalıştı. Ülkenin bir çok kentinden farklı ve özgün bir sosyal yapısı olan Konya’da kentsel yaşamın bazı kırsal değerlerle birlikte sürdürdüğü örneklerin gözlemlendiğini örnekleyen Aktay, ekonomik anlamda yaşanan gelişmelerin kentin sosyal yapısı ve demografi si ile de ilişkili olduğunu belirtti. Kentteki üretim biçiminin organizasyonu ve örgütlenmesinde gereken profesyonelleşmenin hayata geçişindeki sorunların, ekonomik yaşamda olması gereken ivmelenmeleri de etkilediğini belirten Aktay, kentin sosyal yapısına ilişkin alan araştırmalarının da yapıldığını belirterek bu çalışmaların planlama disiplini ile ilişkilendirilmesinin yararlarına değindi. Konya kentinin içsel yapısında çok özgün dinamikler ve örgütlenme biçimleri bulunduğunu söyleyen Aktay, bu ekonomik gelişmenin bir bütünleşmeye dönüşebilmesi ve toplumun geniş kesimlerini kapsamaya halinde değerli ve anlamlı olabileceğini, aksi halde bir ayrışmayı tetikleyebileceğini belirtti.

Doç. Dr. Önder Kutlu da, yerel sanayi ve ticaretin örgütlenmesi anlamında bir çözümlenme ve örnekleme ile başladığı sözlerine ekonomik potansiyeli üst düzeyde olan bir kentin bu fırsatları değerlendirmedeki başarısının irdelenmesi gerekliliği ile sürdürdü. Bu potansiyelin değerlendirilebilmesi için kamu, belediye, özel sektör ve sivil toplum örgütlerinin bir arada çalışmasının kaçınılmaz bir gereklilik olduğunu vurgulayan Kutlu, Konya’nın bu anlamda da önemli bir şansa sahip olmasına rağmen, son dönemde ekonomik anlamda hak ettiği yere gelememesi altında yatan küresel, bölgesel ve ülkesel dinamikler ile kentin içsel anlamda yaşadığı sancılı ayrıntılı olarak ele alınması gerektiğini ifade etti. Kutlu, planlanan önemli yatırımların da bu süreçleri derinden etkileyebileceğini söyledi. Konya Ovası Sulama Projesi ve hızlı tren projesinin de kentin ekonomik gelişimi ve bütünleşmesi için değerli yatırımlar olduğunu sözlerine ekleyen Kutlu, kent ekonomisinin çeşitlendirilmesi gerekliliğine de değindi.

Birinci Oturum:

Oturum Başkanı: Buğra Gökçe (TMMOB Şehir Plancıları Odası Genel Başkanı)

Süleyman Şenol Aydın (Konya Büyükşehir Belediyesi Genel SekreterYrd.) - “Konya Kentindeki Özel ve Kamu Yatırımlarının Kente ve Bölgeye Etkileri”

Hasan Ali Ünlü (Konya Ticaret Odası Meclis Başkanı) - “Konya Kentindeki Ticari Faaliyetler- Kente ve Bölgeye Etkisi”

Fatih Yılmaz (Şehir Plancısı, Selçuklu Belediyesi Meclis Üyesi, İmar Kom. Bşk.) - “Selçuklu İlçesinin Üniversite ve Sanayi Etkisinde Gelişim Süreci”

İkinci Oturum:

“Konya’da Ekonomik Gelişim Sürecinde Bütünleşme-Ayrışma”

Oturum Başkanı: İbrahim Gündoğdu (TMMOB Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu Üyesi)

Yrd. Doç. Dr. Oğuz Özbek (Selçuk Üniversitesi Şehir ve Bölge Pl. Bölümü)

Prof. Dr. Yasin Aktay (Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü)

Doç. Dr. Önder Kutlu (Selçuk Üniversitesi İ.İ.B.F. Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü)

Soru ve Tartışmalar

KENTSEL DÖNÜŞÜM SEMPOZYUMU

Son yıllarda gündeme gelen kentsel dönüşüm tartışmalarına ve uygulamalarına yönelik Odamızın yaklaşımını ortaya koymak-geliştirmek ve daha geniş biçimde kamuoyu ile paylaşmak amacıyla bir süredir hazırlık çalışmalarını yürüttüğümüz Kentsel Dönüşüm Sempozyumunu 18 Kasım 2006 tarihinde örgüt birimlerimizin, yerel halkın ve mevcut kentsel dönüşüm uygulamalarına yönelik çalışmalar yapmış kentbilimcilerin katılımı ile gerçekleştirdik. Öte yandan, Sempozyumun ögle arasında TMMOB İKK bileşenleriyle birlikte Sakarya Caddesinde geniş katılımlı bir basın açıklaması yaparak bu günlerde TBMM’nin gündeminde olan “Dönüşüm Alanları Hakkındaki Kanun Tasarısı”nın kentlerimizin ve kentlilerimizin ihtiyaç duyduğu kentsel dönüşüme değil

Bu kapsamda Sempozyumumuz; bu günlerde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin gündeminde olan Dönüşüm Alanları Hakkında Kanun Tasarısı'nı bu eğilimin vardığı son nokta olarak değerlendirmektedir. Dolayısıyla, planlamanın bilimsel esaslarını ve kamu yararını göz ardı eden, kentleri planlama süreçleri içerisinde değil parçacı rant odaklı "dönüşüm projeleri" etrafında geliştirecek ve mekansal eşitsizlikleri derinleştirecek bu Yasaya tümüyle karşı çıkmaktadır.

Bütün bu olumsuz uygulamalara karşın, kentsel dönüşüm sosyal ve mekansal bir ihtiyaçtır ve başka bir kentsel dönüşüm mümkündür. İlk kentsel dönüşüm uygulamalarında da görüldüğü gibi, rantı bölüşümü ve tasfiyeyi değil ihtiyaçları karşılamayı hedefleyen gerçekçi ve adil bir kentsel dönüşüm şu temel ilkeler etrafında gerçekleştirilmelidir.

- İmar Afklarının yarattığı hakların ötesinde bir yaklaşım geliştirilerek, barınma ve konut hakları göz ardı edilmemeli, bu alanlarda yaşayanlar açısından kentsel dönüşümün sosyal bir yıkıma dönüşmesi engellenmelidir.
- Bu bölgelerde yaşayan halk dönüşümle yaşadıkları çevreden uzak yerlerde iskan edilmemelidir.
- Dönüşüm sonucu ortaya çıkacak kentsel çevrenin belirlenmesi ve projenin yönetimi sürecine halk katılmalıdır.
- Projelerde konut edinme koşulları buralarda oturan halkın ödeme gücü düşünülerek yeniden düzenlenmeli ve ödemeler iskan sonrası başlatılmalıdır.
- Bölgede kiracı olarak yaşayanların da barınma hakkı olduğu unutulmamalı ve onların bu süreç sonunda barınma haklarının korunması için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
- Projeden etkilenenlerin tümüne günümüz koşullarına uygun kira yardımı yapılmalıdır.

TMMOB Şehir Plancıları Odası olarak kentsel dönüşüm kavramını, yasal düzenlemelerini ve başlayan uygulamalarını sosyal adalet ve kamu yararını üstte tutan yaklaşımla değerlendirmeye, izlemeye ve kamuoyu ile paylaşmaya devam edecektir. Bu bağlamda mücadelemiz; diğer meslek odaları, Birliğimiz, demokratik kitle örgütleri ve kentsel dönüşüm proje alanlarında yaşayan ve bu projelerin nesnesi haline getirilmiş yerel halkın katkılarıyla gelişecektir.

TMMOB Şehir Plancıları Odası

ODTÜ'DE KENTSEL DÖNÜŞÜM YASA TASARISINA YÖNELİK ÇALIŞTAY

Son on yıllarda dünya genelinde benimsenen neoliberal politikalar, kentleri dikkate değer bir ekonomik-politik birim olarak öne çıkarmakla birlikte derinleştirdiği toplumsal eşitsizlikleri en çok kentsel mekanda dışa vurmaktadır. Bu süreçte kentsel mekan toplumsal aktörlerin farklılaşan düzenleme taleplerine sahne olmaktadır. Son birkaç yılda kentlere ve kentsel mekânın üretimine yönelik yoğunlaşan yasal girişimler ile söz konusu süreç ülkemizde de somut bir gerçeklik haline gelmiştir. Bu bağlamda kentsel mekânın çeşitli biçimlerde yeniden üretimini öngören Kentsel Dönüşüm Yasa Tasarısı, sözünü ettiğimiz sürecin en çarpıcı ifadelerinden biri olarak öne çıkmaktadır.

Sağlıklı ve yaşanabilir kentsel mekan üretimi açısından oldukça sancılı bir kentleşme tarihine sahip ülkemiz için dönüşüm ya da yenileme yoluyla kentsel mekânın yeniden ele alınması oldukça önemli bir ihtiyaca karşılık gelecektir. Ancak günümüzde Kentsel Dönüşüm adıyla belirli çevrelerde sıklıkla dile getirilen yaklaşım, sağlıklı ve yaşanabilir kentsel mekan ihtiyacına yanıt üretme çabasının oldukça uzağında bir görüntü sunmaktadır. Bu durum kendini en açık biçimde, kentsel sorunların iç içe geçtiği ve bütünlüklü bir planlama anlayışı içerisinde ele alınması gerekliliğini ortaya koyduğu günümüzde, mekansal bütünsellikten yoksun tekil sorun ve çözüm alanları oluş-

turma çabasında göstermektedir. Ayrıca kentsel dönüşüm bu çevrelerde daha çok, mekansal rantları kullanarak ekonomik kaynak yaratma şeklinde düşünülmekte, kentlere, planlamaya ve yapılaşmaya dair sorunların bu yolla çözüleceği varsayılmaktadır.

Kentlere ve meslek alanımıza yönelik bu yönde bir yasal düzenleme girişimini değerlendirmek, kentlerimizin sorunlu mekansal parçalarını şehircilik ilke ve esaslarına uygun bir biçimde toplumsal-kültürel sonuçlarıyla ele alan bir kentsel dönüşüm tartışması başlatmak amacıyla Odamız 22 Mayıs 2006 tarihinde ODTÜ Mimarlık Fakültesi'nde Odamızdan, bakanlıklardan ve üniversitelerimizden gelen katılımcılarla geniş katılımlı bir çalıştay düzenlemiştir. Çalıştaya, H. Çağatay Keskinok, Sibel Yıldırım, Demet Çalışkan, İbrahim Gündoğdu, Nil Uzun, Bahar Gedikli, Müge Akkar, Ömer Kırıl, Murat Balamir, Melih Ersoy,, M. Atik Şenyel, Şenay Güneymen Erdiç, Yelda Kızıldağ, H. Erkuş Öztürk, Arzu Taylan, H. Tarık Şengül, Meltem Şenol Balaban, Ö. Burcu Özdemir, Suna Senem Yaşar, Ayda Eraydın, Feridun Duyguluer, Emre Madran, Özlem Güzey, Nihan Sönmez, Murat Yıldız, S. Zafer Şahin, Funda Erkal, Buğra Gökçe, Özlem Çelik, Eylem Gülcemal ve Belma Babacan katılmıştır.

Çalıştayda öncelikle kentsel dönüşüme dönük yasal girişimlerin yakın dönemdeki seyri irdelenmiştir. Kent mekanına dönük yasal düzenlemelerin kentsel sorunları bütüncül bir planlama faaliyetinin konusu etmekten özenle kaçınmakta ve parçacı 'çözümler' önermekte olduğu katılımcılar tarafından özellikle vurgulanmıştır. Ancak burada hatırlanması ya da tekrar ele alınması gereken, Kentsel Dönüşüm kavramının içinin nasıl doldurulduğudur. Batıda kentsel dönüşüm uygulamalarına bakarsak, tam olarak 'dönüşüm' kavramına rastlamak mümkün değil. Bugün bizim kullandığımız Kentsel Dönüşüm kavramsallaştırması aslında 'yenileme' ve 'yıkıp yeniden yapma'ya karşılık gelmektedir. Aynı zamanda söz konusu dönüşüm kavramsallaştırması bütünlüklü bir planlama anlayışının ürünü olmaktan çok, her sorun alanı kendi başına ele alınmakta ve bu kapsamda çözüm üretilmektedir. Ki bir alan için üretilen çözüm kentin başka bir alanı için

yerleşik kullanıcıların yararına ve onların çıkarını gözeterek bir uygulamaya dönük hazırlanmasının önemi vurgulanmıştır. Uzun erimde yasa tasarısının mevcut sorunlara çözüm üretemeyeceği gibi, kentte olumlu sonuçlar da doğurmayacağına açıklığı konusuna da vurgu yapıldı.

Çalıştayda, ortaya konan sorular ve tartışma odakları bağlamında, farklı alanlarda meslek faaliyetini sürdüren meslektaşlarımızın ve diğer ilgili meslek gruplarından olan kişilerin görüşlerinin alındığı çalıştay sonucunda Kentsel Dönüşüm Yasa Tasarısı hakkında Odamız görüşünün hazırlanması için bir ön hazırlık çalışması olmuştur.

HAZİNE ARAZİLERİNİN SATIŞI İLE İLGİLİ DİĞER MESLEK ODALARI İLE ORTAK TOPLANTI

Haziran ayı içinde basına yansıyan haberlerden, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın 81 İlin Valilikleri ile İl, İlçe ve Belde Belediyelerine müccavir alan sınırları içinde kalan ve 1/5000 ve 1/1000 ölçekli imar planı dışında kalan imarsız hazine arazilerinin satış ihalelerinin bir ikinci emre kadar yasaklandığını belirten bir genelge gönderdiği, ardından da bir yazı ile bahsi geçen alanlarda imar planlarının hazırlanması gerektiğini bildirdiği bilgisi edinilmiştir.

Kamuoyuna, Unakıtan'ın 'Devlete ait taşınmazların ucuza kapatılmasının önlenmesinin amaçlandığı' nı belirten sözleri ile yansıyan bu durumun aslında ne gibi sonuçlar doğurabileceğinin anlaşılabilmesi amacıyla bu konu ile ilgili diğer meslek Odaları ile ortak bir değerlendirme yapmanın gerekli olduğu düşünülmüştür.

Odamızın yeni çalışma döneminde belirlenen hedeflerinden biri de zaten, özellikle meslek alanlarımızın keştiği diğer Odalar ile ilişkilerin güçlendirilmesi ve ortak çalışmaların artırılması idi.

Bu doğrultuda Haziran ayı içinde basına yansıyan 'imarsız hazine arazilerinin satışının durdurulması' ile ilgili haberler üzerine konu ile ilgili ortak bir rapor hazırlamak ve basın açıklaması yapmak için Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, Ziraat Mühendisleri Odası ve Mimarlar Odası, Odamıza davet edilmişlerdir. 6 Haziran 2006 tarihinde Odamız Genel Merkezinde yapılan toplantıya Genel Merkez adına Belma Babacan, Buğra Gökçe ve Eylem Gülcemal, Ziraat Mühendisleri Odası adına Zeki Uzuntaş, Mimarlar Odası adına Necip Mutlu ve Mehmet Bozkurt katılırken, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası o tarihlere denk gelen günlerdeki toplantı yoğunlukları nedeni ile katılamayacaklarını ancak ortak çalışma yapmak yönündeki pozitif görüş ve niyetlerini Odamıza ilemişlerdir. Daha sonra bahsedilen üç Oda ile devam eden iletişim ve bilgi alışverişi sonucu ortak bir rapor hazırlama çalışmaları devam etmiştir.

TRABZON KORUMA SEMPOZYUMU

İlki 2005 yılında Diyarbakır'da gerçekleştirilen Kent Planlama ve Koruma etkinliklerimizin ikincisi; 7-8-9 Aralık 2006 tarihlerinde, Trabzon'da "Doğal ve Özel Nitelikli Kırsal Alanların Koruma Sorunsalları ve Planlama" teması ile gerçekleştirildi.

Odamızın, Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü ile birlikte gerçekleştirdiği Sempozyumun 1. ve 2. günleri Üniversitenin Kültür ve Kongre Merkezinde yapılan oturumlar ve panelden, 3. günü ise Uzungöl'e yapılan teknik geziden oluştu.

Açılış konuşmalarında KTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı Saliha Aydemir; genelde kırsal alan ve doğaya ilişkin bütüncül bir planlama anlayış ve yaklaşımının önemi, bu alanları ilgilendiren müdahale yetkileri açısından kurumların sorumlulukları, kaynakların koruma ve kullanma dengesine ilişkin yeni yönelimler, farklı disiplinlerin farklı anlayışlarını anlama ve bütünleştirme, tanımların yeniden ele alınması gibi konular üzerinde durdu. Odamız Genel Başkanı Buğra Gökçe, planlamanın öncelikli amacı olması gereken koruma söylemi ve zihniyeti konusunda mevcut yaklaşımların doğal, kültürel, çevresel değerlere verdiği zararlardan örnekleriyle sözetti. TMMOB Başkanı Mehmet Soğancı, Birliğin mesleki birikimleri toplum yararına sunma sorumluluğundan söz ederek, etkinliğin bu amaca hizmet eden boyutlarına ve önemine değindi. Kente ve korunması gerekli değerlere ilişkin sistemli saldırılar karşısında Odamızın çabalarını önemli bulduklarını ve beklentilerini dile getirdi. KTÜ Mimarlık Fakültesi Dekanı Şinasi Aydemir, üzerinde uzlaşılacak genelleştirilmiş tanım ve kavram arayışlarımız olması gerektiğinden, kırsal alanlar üzerinde farklı talep, beklenti ve baskılardan, doğa ile barışık yaşamın öneminden ve geleceğin kurtarılmasından, yaşam kalitesine ilişkin parametrelerin kentsel alanda tarif edilmiş olmasının eksikliklerinden, korumanın kırsalın fiziksel örüntüsünün yanı sıra sosyal yaşamı da kapsamaması gerektiğinden, kırsal yaşam sürdüren nüfusun bu konuda işbirliğine ihtiyaç olduğundan sözetti. KTÜ Rektörü İbrahim Özen doğal değerlerin en iyi biçimde geleceğe aktarılması sorumluluğunu, korunarak kullanılması ve böylece yaşatılması gerektiğini, tarihin tanıkları olarak kültürel değerlerin doğa koruma ile eşdeğer önemini ve genel olarak korumanın inovasyon gerektirdiğini vurguladı. Trabzon Belediye Başkan Vekili Kemal Kılıç, kamu otoritelerinin sorumluluğunu, kararlı ve planlı çalışma ile mümkün olan korumanın barınma ihtiyacını ön planda tutan imar planlama yaklaşımı ile hasar gördüğünü dile getirdi.

Odamız Genel Başkanı Buğra Gökçenin Konuşması;

“Sayın Vali, Sayın Belediye Başkanı, Sayın Rektör, Sayın Birlik Başkanım, Değerli hocalarım, sevgili basın emekçileri, meslektaşlarım, öğrencilerimiz, konuklarımız, hepimiz hoşgeldiniz, sizleri TMMOB Şehir Plancıları Odası adına sevgilerimizle selamlıyorum...”

Sözlerime, Sempozyum için emeği geçen KTÜ Mimarlık Fakültesi ve ŞBP bölümü ile, Samsun Şubemize, Trabzon Temsilciliğimize, Odamız çalışanlarına, emeği geçen herkese sonsuz teşekkür ederek başlamak istiyorum.

Geçtiğimiz yıl ilkinin Diyarbakır’da düzenlediğimiz Kent Planlama&Koruma Sempozyumlarının ikincisini Trabzon’da “Doğa Koruma” temasıyla gerçekleştiriyor olmanın mutluluk ve heyecanıyla karşınızdayım.

Bugün burada sizlerle saygı ile andığımız biricik Raci Hocamızın bazı değerlendirmeleri eşliğinde “koruma zihniyetimiz” üzerinden bazı tespitleri ortaya koymak ve şehir plancıları odasının koruma ile yoğunlaşması ve beklentilerini açıklayacak bazı hususlara değinmek istiyorum.

Rahmetli hocamız, Odamızın bastığı ışık notlarında koruma zihniyetimizi; “...biz korumacı değil, kalkınmacı/gelişimci, büyümeci ya da imarcıyızdır. Bu amaçlarla planlar yapar, kültür ve doğa değerlerinin korunması üzerinde ancak bu bağlamda dururuz. Öncelikli amaç, gelişmek olduğu için, koruma bir koşul/engel, sınırlayıcı olarak görülür. Yani istenmeyendir”. diyor. Görüldüğü üzere; bu zihniyet, bu tür bir korumacı söylem inandırıcı olmadığı gibi, korunmaya muhtaç eşsiz doğal, çevresel, kentsel, kültürel değerlerimizin elden çıkmasını, satılmasını pazarlamasını da engelleyemiyor. Dahası bu yapı içerisinde ne planları yaptıran merkezi ve yerel yönetimler, ne plan sınırları içerisinde yaşayan-çalışan kentliler, ne de bu planları yapanlar, “korumanın gereğine” yeterince inanıyor ve bunu içselleştirmiş görünüyor.

Bu sahiplenmeme, içselleştirmeme üzerine kurulu “sahte koruma zihniyetinin”, ülke ve kent ekonomilerinin kentsel ve çevresel değerlerin satılarak ya da paraya çevrilerek kurtarılacağı gibi bir anlayışla birleşmesinin bedelleri, her geçen gün bir başka kriz, afet ve yeri geldiğinde hukuksuzlukla kırsal, kentsel demeden tüm mekanlarımızda en acımasız biçimde kendisini gösteriyor.

Bir yandan değerli tarım topraklarını korumak yerine nasıl yerleşime açabileceğimizi, yeri geldiğinde tarım topraklarını belediye meclisi kararları ile kaldırabileceğimizi sanıyor, bu topraklar üzerinde yer seçen kaçak tesisleri hukuka uygun hale getirebilmenin yollarını titizlikle araştırıyor, diğer yandan, dere yatağı, sel tehlikesi demeden tüm kentsel toprakları nasıl yerleşime konu edebileceğimizin hesaplarını futursuzca yapıyor, kıyıları turizme açabilmek ve para kazanabilmek adına beton yığınlarına çevirip, doğal değerleri yaşamaya gelen turistlerin tüm gelme sebeplerini ortadan kaldırıyor, öte taraftan, orman arazilerine dev lüks-korunaklı siteler, kaçak oteller inşa edilmesine yol açan mekanizmaları üretiyoruz...

Bu anlayış ülkenin her bölgesinde farklı senaryolarla hayata geçiyor ama özü aynı. Ege ve Akdeniz’de turizm üzerinden biçimlenen ve kalkınma söylemi üzerinden doğal çevreyi tüketen arayışlar, kıyılarındaki imar yetkisini kimin kullanacağı bağlamına indirgenirken, kıyıların nasıl korunup, planlanacağına ilişkin bir açılım geliştiremiyor. İstanbul’da orman arazilerinin talanı ve yüksek rantlardan yararlanması bağlamında tüm etik ve hukuk değerlerini çiğneten, Bakanları bile gecikmeli de olsa isyan ettiren kötü siyasetçi, kötü işadama, kötü bürokrat üçgeni, ülkenin her köşesinde imar rantları uğruna fay hatlarını kaydıracak, tarım topraklarını kaldıracak meclis kararlarından, pazarlama amaçlı, noktasal, yoğunluk atıran plan değişikliklerine kadar uzanan bir yelpazede kültürel ve doğal değerleri adeta heba edebiliyor...

Bu yapı, Karadeniz otoyolunun geçişinde de, ulaşım ve gelişme hedeflerine odaklanarak, tüm doğal değerlerin tüketilmesine bir bölgenin kıyı ile ilişkisinin koparılmasına varabilecek seçimler yaparken, yol geçişinin koruma-kullanma dengesi içinde de düşünülebileceği alternatifleri tamamen göz ardı ediyor.

Aynı anlayış, şimdi de yayla turizmi adı altında eşsiz doğal güzellikler, hazineler sunan Karadeniz yaylalarına odaklanmış vaziyette... o çok beğendiğimiz yaylaları da betona boğacak arayış ve spekülasyonların içi yine ekonomik değer ve kazanımlarla doldurulmaya çalışılıyor. Yaylaların doğal, otantik değer ve yapısıyla korunurken kullanılabilmesi seçimi ve arayışlar üzerinde durulmuyor.

Kuşkusuz koruma odaklı ve korumadan kaynaklı gelişmeleri sağlayan iyi örnekler ve uygulamalar da yok değil. Ancak bu örnekler çoğu kez kişisel ve kurumsallaşmasında da önemli sorunlar var.

Bu zihniyeti, bu bakışı, kentsel, çevresel, kültürel ve doğal değerlere “dolar yeşili bakan” bu anlayışı değiştirmemiz gerekiyor. Korumayı “öncelikli amaç” olarak benimsemek ve benimsetmek durumundayız. Korumadan kaynaklanan kalkınma/gelişme, büyüme, imar veya kullanım örnekleri” çoğaltılmalı. Raci hocamın da ifade ettiği gibi; “..Yaklaşımlarımızda gelişmenin imarın tahammül ettiği türden korumayı değil; korumanın izin verdiği gelişmeyi imarı esas almalıyız. Anadolu’da kalkınma-gelişme anlayışının, kültür ve doğal değerlerin korunmasından kaynaklanılabilecek bir yerel kalkınma vizyonu ile buluşturulması kaçınılmaz”.

Koruma, kullanma ve değişim değerleri ötesinde manevi kültür ve anlam değerleri ile de ilgili. Manevi değerlerin tespiti de korunması da güç ama, korumanın özünü oluşturan da işte bu zorluk. Doğal, kültürel değerleri, ekonomik değerleri ile algılayamayız. Öyle olduğunda değişim değeri, koruma giderlerini karşılayamadığında tüm bu eşsiz değerleri yıkmak, satmak, pazarlamak, betonlaştırmak sığınağına hapsolür kalırız. Onun için koruma adına gerekli olan maddi kaynağın nereden ve nasıl sağlanacağı, hangi anlayış ve tutumlarla koruyacağımız üzerine odaklanılmalı.

Özetle; kültür ve doğa varlıklarımızı, hoyratça ve saygısızca kullanarak, tahrip ederek, “yağmalayarak” zenginleşme anlayışı yerine; maddi, manevi değerleri, kaynak değerlerinin korunmasını esas alan, korumanın izin verdiği yerel kalkınma yoluyla zenginleşmeyi sağlamalıyız.

Yeni koruma kanunu bu anlamda çok önemli açılımlar getirdi. Diyarbakır sempozyumunda bu açılım ve olanakları tüm boyutlarıyla ortaya koyduk. Şimdi bu sistematik ve anlayışın hayata geçirilmesi anlamında biz plancılara ve yöneticilere çok büyük görev düşüyor.

Koruma giderlerini karşılamak üzere ekonomik değerlerin artırılması bağlamına oturtulmaya çalışılan bir “sahte koruma” yaklaşımının bu eşsiz coğrafyayı ne kadar sıradanlaştırdığını hala anlamamış olmamızı şaşkınlıkla izliyor, izlemekle kalmayıp, tüm gücümüzle de mücadele ediyoruz.

Bunun için sahiplilik, içselleştirme, aktif ve katılımcı bir planlama ve gerçek bir “alan yönetimi”ne oturan bir uygulama anlayışına ihtiyacımız var. Bu, yapı bazında restorasyon ve noktasal projelerini aşan, gerçek ve çok kapsamlı bir planlama sürecini tanımlıyor. Onun için şehir plancılarına büyük görevler düşüyor ve onun için Şehir Plancıları Odası, bıkmadan yılmadan, kentsel, doğal, kültürel, çevresel değerleri savunuyor, toplumsal alanla kamu ve kent yararına bu çabalarla buluşmaya devam ediyor. Koruma Sempozyumları da, bu arayışların bir parçası olarak anlam ve değer kazanıyor. Planlama ve koruma adına daha yapacak daha çok işimiz var, hep birlikte....

Sempozyumun başarılı geçmesi umuduyla, tüm katılımcılara sevgiler sunuyorum...”

Açılış konuşmalarının tamamlanmasından sonra Sempozyumun Tematik Sunuşunu yapan Emel Göksu, doğa-insan ilişkilerinin algılanmasında farkların nasıl oluştuğu konusunda teorik çerçeveyi, bu ilişkilerin düzenlenmesine ilişkin uluslararası çerçevenin nasıl oluştuğunu, ekolojik sınırların nereye dayandığını ve Türkiye’nin bu durum karşısında kendini nasıl kurduğunu, son olarak da doğa-insan ilişkilerindeki fırsatları anlattı.

Daha sonra oturumlara geçildi. Sempozyum oturumları sırasıyla;

- 1- Planlama ve Doğa Kırsal Alan İlişkisi
- 2- Yasal Yönetmelik Çerçeve
- 3- Kurul, Kurum, Kuruluş Deneyimleri
- 4- Koruma Kalkınma İlişkisinin Ekonomik ve Sosyal Boyutları
- 5- Ulusal ve Yerel Ölçekte Proje ve Uygulama Deneyimleri
- 6- Değerlendirme Paneli

olarak belirlenmişti.

Birinci günün ilk oturum yöneticiliğini yapan Perihan Kiper sunuşunda, mevcut planlama kılığımızın doğa ya da kırsal alanları ne ölçüde kapsadığı ve koruyabildiğini örnekleriyle tartıştı. Bazı örneklerin kent ve çevre suçu sayılabilecek niteliklerine değindi. Kent ve kırsal alan koruma sorunsalının birbirinden bağımsız ele alınamayacağını altını çizdi. Yasal düzenlemelerin köyleri dikkate almayan boyutlarını ve bu düzenlemeler ile kent kabul edilen kırsal nitelikteki yerleşmelerin sorunlarını paralel olarak ele alan açıklamalar yaptı. Çeşitli planlama tür ve örneklerinin korumacı olmayan yaklaşımlarını örnekleri ile aktararak eleştirdi.

Ayşegül Altınörs Çırak sunuşunda, mekansal düzenleme aracı olarak planlamanın genel olarak kente odaklanan kurgusundan, son dönemde kıra müdahaleyi de içeren değişiklik ve düzenlemeler ile kırsal planlama kavramına yoğunlaşmamız gerektiğinden sözetti. Ancak kırsal planlamanın kendine özgü, farklı bir planlama yaklaşımı gerektirdiği ve bunun örnekleri, sunuşunun temel unsurlarını oluşturdu.

Aliye Ahu Gülümser sunuşunda, kırsalın tanımlanmasının öncelikli gereği, Türkiye'de kırsal yapısını tanımlayan çeşitli yaklaşımlar ile AB düzeyinde kırsala ilişkin tanımlama ve sınıflama çabalarının Türkiye'nin kırsal yapısı açısından esas alınabilir göstergeleri üzerinde durdu.

Pervin Şenol; Saliha Aydemir ve Şinasi Aydemir ile birlikte sürdürdükleri bir araştırma çalışmasının sunuşunda, kırsal alanların kullanım baskısı altında gösterdiği niteliksel ve niceliksel çeşitlilik üzerinde durarak, bu baskılar karşısında kırsal gelişme politika ve stratejilerinin nasıl ele alınabileceği, bu aşamada yerelde halkın kendi yaşam alanları ile ilgili söz sahibi olabilmesinin yöntemlerini dile getirdikten sonra, kırsal planlama hiyerarşisi içinde kente eşdeğer ele alan bir yaklaşım ve model önerisi aktardı.

Salondan alınan katkı ve sorular kapsamında Nezahat Balcı, Sempozyumda ele alınan sorunların doğru yerlere iletilmesi, çözüm önerilerinin ise muhatabı olan kırsal yaşamı sürdürenler ile paylaşılması bağlamında görüşlerini dile getirirken, Akın Ataz kırsalın tanımına ilişkin zorlukların demografik dönüşümle ilişkisine değinerek, kırsal durağan olmayan yapısı içinde tanımlamanın olanaklı olup olmadığını sordu. Neşe Özgen kırsal tanımında temel ölçütün üretim ve birikim biçimi olarak ele alınmaya devam edilmesi konusunda görüşlerini paylaşırken, Saffet Atık kırsalın taleplerinin kırsal müdahalelere ne ölçüde yansdığı, bu taleplerin neler olduğu konusunda sorular yöneltti. Şinasi Aydemir yaptıkları çalışmada özellikle 1990'lı yıllardan sonra küçülme ve parçalanmanın tespit edildiğine, model arayışlarında bu dönüşümün dikkate alındığına açıklık getirdi. Duran Taraklı kırsalın sorunlarını doğrudan yaşayanlar ile üretim birlikleri ve yerel

Yeşil Artvin Derneği adına Erdoğan Gazihan derneğin, Çamlıhemşin Vakfı adına Sema Akçam ise vakfın deneyimleri ve faaliyetleri arasında yerelin doğal kimliğinin korunmasına hizmet eden örnekleri ve yaşanan sorunları aktardılar. Akçam sunuşunu Çamlıhemşin'in kültürel ve sosyal değerlerini hatırlatan fotoğraflar eşliğinde yaptı.

Koruma Bölge Kurullarında 1987-1997 yılları arasında görev yapmış eski üyelere Feral Eke, kurul üyeliğinin sorumluluklarından, disiplinlerarası çalışmanın öneminden ve görev yaptığı kurullardaki Sempozyum teması olan doğa ve kırsal alan korumasına ilişkin deneyimlerinden sözetti. Samsun Koruma Bölge Kurulu adına Tolga Çilingir sunuşunda, koruma kaygısının oluşumundan, doğal sit kavramının ortaya çıkışından ve diğer sitlerden farkından, Turizm Kentleri Projesi kapsamında Çeşme Yarımadası sit alanında planlama çalışmalarından ve risklerinden sözetti, daha sonra yeni atandığı Samsun Bölge Kurulunun çalışmalarına değindi. Sivas Koruma Bölge Kurulu adına Suat Çabuk, Kurul bölgesinde doğal ve yapay çevre korumanın perde arkasını, kurula başvuran projelerin nitelikleri ile ilgili sorunları anlattı.

Salondan alınan katkı ve sorular kapsamında yaylaların önemi ve Karadenizdeki doğal sit alanlarının özellikleri üzerinde duruldu, turizm kentlerinin kent ve kırdan kopuk olmaması ve korumayı esas alması gerektiği konusunda görüşler dile getirildi ve kurulların baskı altında olup olmadığı soruldu.

İkinci gün ilk oturum yöneticiliğini yapan Duran Taraklı, doğal dengelerin korunmasının seçeneksizliği, ülkenin %80'inin halen tarım yapılan topraklardan oluştuğu, ancak günümüzde çiftçilikle uğraşan kesimin köyde yerleşmeye bildiği veya köyde yerleşen nüfusun çiftçilikle uğraşmayabildiği gerçeklerinin dikkate alınması gerektiği, tarımsal faaliyet ile uğraşan nüfusun geçim sıkıntıları ve bu temel sorunların koruma ile çelişen boyutları üzerine bir konuşma gerçekleştirdi.

Sibel Kalaycıoğlu, ODTÜ Kıyı-Liman çalışmaları programı ile ortak gerçekleştirilen küresel iklim değişikliğinin Gökse Deltası üzerindeki etkileri konulu araştırma çalışmasını sundu ve koruma sorunsalına sosyolojik bir bakış açısının örneğini aktardı.

Tayfun Özkaya, kırsal alanların korunmasında sahici ve aktif katılımın gereği, yöntemleri ve örnekleri üzerine bir sunuş yaptı.

Uğur Metiner sunuşunda, Kayseri'de UNDP destekli olarak gerçekleştirilen damla sulama yöntemi ile şekerpancarı üretiminin olumlu sonuçlarını aktararak bu yöntemin yaygınlaştırılmasının doğal kaynakların korunması açısından yararlarını dile getirdi.

İrem Elvan sunuşunda, Karaburun Yarımadası'nda dengeli koruma-kalkınma politikalarının oluşturulması ve yerel potansiyellerin değerlendirildiği stratejik planlama çalışmasını anlattı.

Başak Avcıoğlu sunuşunda, Dünya Doğayı Koruma Vakfı (WWF), Uluslararası Koruma Örgütü (CI) gibi küresel doğa koruma kuruluşları tarafından altı ülke sınırları içinde tanımlanmış, Türkiye'de Doğu Karadeniz, Çoruh ve Aras Havzaları, Gürcistan, Azerbaycan ve Ermenistan'ın tamamı ile Rusya'nın güneyi ve İran'ın kuzeyini kapsayan 580.000 km²'lik bir alan olan Kafkasya Ekolojik Bölgesinin Koruma Projesini anlattı.

Oturumun son bölümünde salondan, özellikle proje ve örneklerle ilgili sunuşlarda geçen 'halk', 'ilgi grupları' gibi kavramların kapsamına ve katılım yöntemlerinin ayrıntısına ilişkin sorular soruldu.

İkinci gün ikinci oturum yöneticiliğini yapan Akın Atauz, Amasya Tokat Çorum'dan oluşan NUTS bölgelerinden birinde yürütmekte olduğu Bölge Planlama çalışmasından söz ederek, mekan içerikli ulusal plan ve alt Ölçekli il planı çalışmaları arasındaki konumuna, sözkonusu hiyerarşiye ilişkin eksikliklerin yarattığı sorunlara ve kurumsal yetki karmaşasına değindi.

Çağatay Keskinok, Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgesinde, köylerin göçlerle boşalması ve kentlerde yarattığı yeni sorunlar üzerine GAP tarafından üretilen Köye Dönüş Projesi kapsamında yürütülen kırsal alan değerlendirmesi, odak alan çalışmaları ve arazi çalışmalarını, daha önce gerçekleştirilmiş köykent, merkez köy, örnek köy uygulamaları ile karşılaştırarak aktardı.

Alpay Tırıl ilk sunuşunda ekolojik ve sosyo-ekonomik önemlerine rağmen hızla yok edilen sulak alanlar, doğal alanlar içindeki ayrıcalıklı yeri, sulak alanlara yaklaşımla ilgili tarihsel süreç, Türkiye'de sulak alanlara yönelik yasal düzenlemeler ve uygulamaları tartışarak genel bir değerlendirme yaptı. İkinci sunuşunda ise "Önemli Doğa Alanı" (Key Biodiversity Area) kriterlerine uyan, biyolojik çeşitlilik değeri açısından Akdeniz Havzası ölçeğinde önem taşıyan, birisi uluslararası, ikisi ulusal olmak üzere üç koruma statüsüne sahip bir sulak alan olan Gediz Deltasının doğal önemine ve koruma statülerine rağmen kentsel gelişim bölgesi olarak kullanılmak istenmesi ve büyük bir rant alanı olarak görülmesi kapsamında koruma-kullanma çelişkilerini analiz etti.

Mustafa Artar sunuşunda, Akdeniz havzasının en önemli özelliklerini taşıyan ender kıyı ekosistemlerinden biri olan Çukurova Deltası sulak alan ekosistemi örneğinde doğa koruma planlaması çalışmasını peyzaj planlama temelinde anlatarak, kırsal alan özellikleri ve kullanımlarının planlamadaki yerini vurguladı.

Çağlar Meşhur sunuşunda, Konya'da tarihi ve kültürel dokunun korunmasına yönelik çabalar kadar koruma gündeminde yer tutan Meram Çayı havzasında 1991 yılında Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun, farklı nitelikte alanlar içeren bölgeye ilişkin getirdiği I,II ve III. derece doğal sit alanı tanımı ile başlayan ve günümüze kadar geçen 15 yıllık dönemin, planlama deneyimleri açısından değerlendirmesini yaptı.

Oturumun son bölümünde salondan, köye dönüş projesinin eski merkez köy kavramına benzerliği ile de bağlantılı olarak, güvensiz ortamın başarıyı olumsuz etkileme olasılığı, eski sorunların yeniden üretilmesi tehlikesi ve gelişme alanlarının nasıl belirlendiği konularında görüş ve sorular yöneltildi. Konuşmacılar ile salondan katılımcılar arasında değerli tartışmalar yapıldı.

İkinci günün sonunda gerçekleşen panelde, İTÜ Şehir ve Bölge Planlaması Bölümü öğretim görevlisi Nuran Zeren Gülersoy, doğal alanların korunması konusunda dünyadaki son yaklaşımlar çerçevesinde Türkiye'deki durumun değerlendirmesini yaptı, koruma yönetimi ve modellerine ilişkin esaslar üzerinde durdu.

Sözü geçen eğitim seminerlerinin devamı niteliğinde GAP Bölgesi “Yerel Yönetimler Teknik Eğitim Semineri” 27-28 Kasım 2007 tarihlerinde Mardin Öğretmen Evi Konferans Salonu’nda Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı’nın (GAP) yürütücülüğünde, Mardin Valiliği, Mardin Belediye Başkanlığı, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, TMMOB Şehir Plancıları Odası, TMMOB

Jeoloji Mühendisleri Odası, TMMOB Çevre Mühendisleri Odası ve TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası işbirliği ile gerçekleştirilmiştir. Seminere Mardin, Diyarbakır, Batman, Şırnak, Şanlıurfa ve Siirt illerinden 200’ü aşkın mühendis, mimar ve şehir plancısı katılım göstermiştir.

Seminer TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı’nın açılış konuşması ile başlamıştır. Soğancı bilimi, planlamayı ve kamusal denetimi dışlayan, planlı bir ekonomi yerine ranta ve spekülasyona dayalı bir ekonomiyi egemen kılan günümüz kentleşme modelinin bir çaresizliğin ve yetersizliğin sonucu değil, bir tercihin sonucu olduğunu vurgulamıştır. Günümüz kentlerinin sosyal, ekonomik ve fiziksel sorunlarının ortadan kaldırılmasının tümüyle demokratik katılım mekanizmalarının yaşama geçirilmesi ile mümkün olabileceğini belirtmiştir. Altı teknik oturumdan oluşmakta olan seminerin 5. oturumu Odamız tarafından gerçekleştirilmiştir. Nevzat Uğurel’in oturum başkanlığını gerçekleştirdiği oturumda Dr.Perihan Kiper “İmar Planlama Süreci - İmar Planlamanın Dünü, Bugünü, Yarını”, Belma Babacan “İmar Planlarının Uygulama Süreçleri”, Sami Ercan “Yerbilimsel Verilerinin Planlamaya Entegrasyonu” başlıklı bildirimlerini sunmuştur.

Amacına uygun olarak, GAP Bölgesi teknik personelinin yoğun katılımı ile gerçekleşen seminerde Nevzat Uğurel’in oturum başkanlığını gerçekleştirdiği Odamız oturumu sunumlar ve soru-cevap olmak üzere iki bölümde gerçekleşmiştir. 2003 yılında Batman’da gerçekleşen eğitim seminerinde bölgesel planlama ve koruma konularında sunuş yapan Dr.Perihan Kiper bu yılki sunuşunun ilk bölümünde kent, planlama gibi temel kavramları tanımlamıştır. Sunumuna planlama mesleğinin tarihsel gelişimi hakkında bilgi vererek devam etmiş ve 20. yüzyılın başından günümüze kadar gelişen ve değişen planlama teorileri ve bakış açıları hakkında katılımcıları bilgilendirmiştir. Adıyaman ve Batman eğitim seminerlerinde de sunuşları ile katılımcıları imar mevzuatları, imar mevzuatlarındaki güncel değişiklikler ve belediye uygulamaları ile ilgili bilgilendiren Belma Babacan bu yıl düzenlenen seminerde Odamızı temsilen sunum yapmış ve imar planlarının uygulama süreçleri, ilave imar planları, imar planı değişiklikleri ve güncel değişiklikler hakkında bilgiler vermiştir. Odamız adına sunum yapan Sami Ercan ülkemizdeki jeolojik tehlike ve afet ile ilgili katılımcıları bilgilendirmiş, Türkiye’nin jeolojik, jeomorfolojik ve meteorolojik yapısı itibarıyla başta depremler olmak üzere, sel, kaya düşmesi, toprak kayması, çığ gibi doğal

TÜRKİYE PLANLAMA OKULLARI BİRLİĞİ 3. KOORDİNASYON TOPLANTISI

“Türkiye Planlama Okulları Birliği” (TUPOB) lisans düzeyinde eğitim veren ulusal şehir planlama okulları arasında koordinasyonun sağlanması, eğitim sürecinin ve planlama mesleğinin kalitesinin sürekli yükseltilmesi, uluslararası standartlara uyumlu bir yapılanmaya kavuşturulması ve bu yolla planlama mesleğinin meşruiyetinin ve etkinliğinin artırılması” temel amacı ile kurulmuştur.

2004 yılından bu yana TMMOB Şehir Plancıları Odası tarafından organize edilen TUPOB Koordinasyon Toplantılarının üçüncüsü, 2-3 Temmuz 2007 tarihlerinde, İTÜ Mimarlık Fakültesi Taşkılla Binası’nda gerçekleştirildi. Toplantının ana teması “Türkiye’de Şehir ve Bölge Planlama Eğitiminde Kalite Geliştirme ve Akreditasyon ve Mesleki Yetkinlik ve Yeterlilik” olarak belirlendi.

Etkinliğe Genel Merkez düzeyinde katılım sağlayan Yönetim Kurulu Başkanımız Yaser Gündüz’ün yapmış olduğu konuşmanın tam metni aşağıda verilmektedir.

Sayın Dekanım, Sayın Bölüm Başkanlarım, değerli meslektaşlarım değerli katılımcılar sizleri TMMOB Şehir Plancılar Odası adına saygıyla selamlıyorum. Öncelikle, Türkiye Planlama Okulları Birliği Koordinasyon Kurulu Toplantılarının bu üçüncüsünün gerçekleşmesinde, yoğun mesai yaparak, önemli katkılar koyan, dönem başkanlığı görevini yürütmekte olan İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü değerli öğretim görevlilerine, (basta Prof. Dr. Nuran Zeren Gülersoy) ve dönem sekreterliğini de özveri ile yürüten Şehir Plancıları Odası İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu Üyeleri ile çalışanlarına teşekkürlerimi ileterek başlamak istiyorum.

2004 yılında sekiz bölüm ve Odamızın katılımı ile oluşturulan birlik, bu gün diğer bölümlerimizin de katılımı ile sürekliliği olan bir birlik olma yolunda önemli bir süreç yaşamış, gündemine aldığı konular, kuruluşundan bu yana geçen süreçte gerçekleştirdiği etkinlikler ve ortaya koyduğu ürünlerle daha güçlü bir örgütlenme yapısına ulaşmıştır.

2005 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümünün Dönem Başkanlığında yapılan ilk toplantıda ulusal düzeyde, ülkemizdeki planlama bölümleri eğitim - öğretim programlarının ve hedeflerini tanıtmaları amaçlanmıştı. Bu ilk toplantının sonucunda, ikinci koordinasyon toplantısında tartışılmak üzere, Avrupa Birliğine uyum sürecinde ülkemizdeki planlama eğitiminin durumu ve bu bağlamda neler yapılması gerektiği konusunda görüş geliştirilmesi öngörülmüştü.

2006’da ODTÜ’de gerçekleştirilen, TUPOB 2. Koordinasyon toplantısında “Bologna sürecinde Türkiye’de Şehir Planlama Eğitiminin Değerlendirilmesi” konusu tartışılmıştır. Bu toplantıda, TUPOB’un Eğitim Denkliği ve Mesleki Yetkinlik-Yeterlilik konularında alınabilecek önlemleri, ortak hedefleri belirleyecek çalışmalar yapması kararlaştırılmıştı.

Ve bu üçüncü koordinasyon toplantısında; bugün ve yarın, Eğitim Denkliği ve Mesleki Yeterlilik, Yetkinlik konularında TUPOB bünyesinde komisyonların yaptıkları çalışmalar ile bu alandaki gelişmeler değerlendirilecek, bölümlerimizin bu konular ve planlama eğitimi ile ilgili sunuşlarını dinleyeceğiz. Tüm bu değerlendirmelerden hepimize yönelik bazı görevler ve yol haritaları tarif edileceğini umuyoruz.

Genç plancı adaylarının, tüm şehir planlılarının ve onların meslek örgütü olan odamızın bu koordinasyon toplantılarından, TUPOB dan beklentileri artarak devam ediyor.

Öncelikle, Avrupa Birliği Uyum Sürecinde yapılmakta ya da yapılacak olan yasal yeterliliklerin tanınması, mesleki niteliklerin yeniden tarif edilmesi ve eğitim süreçlerine yönelik getirilecek olan yeni tanım ve şartların meslek alanımıza etkileri ve yapılması gerekenlerin ortaya konmasını bekliyoruz. Meslek alanımızın ve eğitim programlarımızın bu sürece uyumlu hale gelmesi için de TUPOB’un birikimini, çalışmalarını kamuoyuna sunmasını, ilgili kurumlara bildirmesini gerekli görüyoruz. düzenlemelerde,

tasarımlarda, direktiflerde, hizmetlerin serbest dolaşımı, mesleki Şehir Plancıları Odası olarak da bu konuda üzerimize düşen her türlü kurumsal görevi yerine getireceğimizi, bu konuda sabırsızlandığımızı belirtmek istiyoruz.

Meslek alanı içerisinde oda danışma kurullarımızda da yoğun olarak tartışmaya başladığımız yetkinlik, yeterlilik, uzmanlık alanlarının belirlenmesi ve bunların belgelendirilmesi konularında TUPOB bünyesinde burada üretilecek olan görüş ve kararların da önümüzdeki dönemde kısa ve orta vadede yapılması gerekli iş ve işlemlerle ilgili ciddi kestirimler sağlayacağımızı umuyoruz.

Konu ile ilgili, TMMOB Meslek İçi Eğitim ve Belgelendirme Yönetmeliği` uyarınca meslek alanının tanımlanması, meslek alanındaki uzmanlıkların tanımlanması, uzmanlık konularının belirlenmesi, belgelendirilmesi ve meslek içi sürekli eğitim merkezi kurulması konularını kapsayan bir yönetmelik hazırlığı yapmak zorundayız. Bu kapsamda odamızın yürütmekte olduğu bazı sürekli eğitim faaliyetlerinin yönetmelikte tanımlanan gereklere uydurulması bağlamında yönetim kurulu olarak hazırladığımız bir yönergeyi TMMOB YK olurluna sunmuş durumdayız. Bildiğiniz üzere halihazırda üyelerimize Bilgisayar destekli tasarım programları ve Planlamada bilgisayar kullanımı ve Coğrafi Bilgi Sistemleri konularında meslek içi eğitim seminerleri düzenliyor ve bu programlara katılan üyelerimize sertifika ve belge sağlıyoruz. Son olarak Kamulaştırma davalarında bilirkişilik yapacak olan mühendis mimar ve şehir plancılarının belgelendirilmesi ile ilgili Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca ve bunun gereği olarak da TMMOB tarafından yürürlüğe konan yönetmeliklerle meslek odalarına bazı görev ve sorumluluklar tanımlandı. Bu sorumlulukları yerine getirmek ve üyelerimizin madır olmaması için TMMOB yönetim Kuruluna sunduğumuz bu yönerge uyarınca sürekli eğitim Merkezi bünyesinde hazırladığımız eğitim programına göre, yoğun başvuruda bulunan üyelerimizin Kamulaştırma Bilirkişiliği eğitimlerine önümüzdeki aylarda başlayacağız. Kamulaştırma davalarında bilirkişilik yapabilmeleri için üyelerimize gerekli olan belgelerini alma olanaklarını sağlamış olacağız.

TMMOB` a sunduğumuz bu yönergenin eksiklerinin tamamlanarak, bu TUPOB koordinasyon toplantılarında yapılan çalışmalardan da beslenerek, meslek alanımızın temel tarifinin yapıldığı bir yönetmelik haline gelmesi ve olağan veya olağanüstü bir genel kurula konu edilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Daha önceki toplantılarda da ısrarla dile getirdiğimiz bir konuyu burada tekrar vurgulamak istiyorum. TUPOB dan tartışmasını beklediğimiz konulardan birisi de değişik üniversitelerde yeni planlama bölümlerinin açılabilmesi, eşdeğer eğitimi verebilmesi için gerekli olan şartların neler olduğunun belirlenmesi. Bu anlamda yeni açılacak tıp fakülteleri ve hukuk bölümleri için ciddi gerekler ve süreçler tanımlanmış durumda. Yeni bir hukuk fakültesi açılması için YOK un Barolar Birliğinden olur alması gerektiğini duyuyoruz. Bunun gibi aslında bir çok meslek alanında olması gereken bir süreci TUPOB vasıtası ile planlama meslek alanı için tanımlayabiliriz diye düşünüyoruz. Kısa vadede bir komisyon kolaylaştırıcılığı ile elde edilecek kriterler, TUPOB ve meslek ortamında tartışılmalı ve YOK nezdinde girişimlerde bulunmamızı gerekli görüyoruz.

Meslek alanımız ve mesleki yetkilerimiz konusunda geçmişe nazaran önemli gelişmeler yaşadık. Çok temel yasa ve yönetmeliklerde hepimizin bildiği bazı yeni tanımlar yapıldı. İmar kanunu ve müellif yönetmeliğinde, koruma mevzuatında şehir plancılarının mesleki yetkileri çok net bir biçimde tarif edilmeye başlandı. Bilindiği üzere bu yıl nisan ayında Danıştay sekizinci dairesi de meslek alanımız konusunda önemli bir karar verdi, her türlü planlama hizmetlerini üstlenecek asil uzmanlık alanının şehir planlama meslek alanı olduğunu tescil ve tespit etti.

Mahkeme bu kararın gerekçesi olarak` Mimarlık mesleğinin genel bir disiplin olarak bu hizmetlerin hepsini içerdiğinin kabulü; şehir planlama, iç mimarlık, peyzaj mimarlığı gibi bu hizmetlerin asil uzmanlaşmış disiplinlerinin yok sayılması anlamına gelecektir ki, bu yaklaşımın bilimsel kurullarla örtüşmeyeceği acıktır` görüşünü belirtmiştir. Bu kararın alınmasında odamıza ilettiğiniz bölüm görüşlerinin de çok önemli bir katkısı olduğunu söylemeliyiz.

Bu vesile ile, Şehir Plancıları Odası olarak; meslek alanlarına, uzmanlıklara ve yetkilere ilişkin yapay karşıtlık ve mesleki şovenist tartışmalardan uzak, soğukkanlılıkla yürütülecek bilimsel ve etik tartışmalara her zaman hazır olduğumuzu burada bir kere daha belirtmek isterim.

Bu yıl Kasım ayında Ankara`da düzenlenecek olan Dünya şehircilik günü etkinliğinde de, kolokyumda planlama meslek alanını tartışacağız. Önümüzdeki dönemde çokça tartışılacak olan konular planlama meslek alanının tanımı, sınırları, yetkinliği, bu yetkinliği meşrulaştıracak üniversite eğitimi, meslek içi eğitim etkinlikleri ve genel olarak meslek alanına dair tüm tartışmalar kolokyum kapsamına tüm boyutları ile bir kere daha taşınması hedeflenmiştir.

Meslek alanımıza ilişkin bu tur olumlu gelişme ve kazanımlar kaydedilirken sorumluluklarımız da bir o ölçüde artmaktadır. Bundan sonra mesleğimiz ve meslektaşlarımız eskisi kadar diğer meslek alanlarının tehdidi altında değiller.

Ancak, Planlama meslek alanının en fazla yıpratılan kesim yine mesleki yetkileri olumsuz biçimde kullanan meslektaşlarımız olmaktadır. Diğer uzmanlık alanları, kurumlar ve kişilerin planlama karşıtı eleştirel yaklaşımları kendi içlerinde belirli düzeyde anlamlıdır. Ancak meslek alanımız, meslektaşlarımızın imza attığı planlar üzerinden ciddi düzeyde yıpratılmaktadır. Bu yönde yönetmeliklerimiz ve örgüt gücümüz dahilinde yürüttüğümüz denetleme faaliyetleri sınırlı sonuçlar vermektedir.

Kentlerimize, yaşam alanlarımıza yönelik olumsuz gelişmeler ve kamusal tüm değerlerimize yönelik tehditler artarken meslek alanımızda ve değişen dünya koşullarında meslektaşlarımızı ve yeni planlı adaylarını daha standart ve daha etik kaygılarla donatılmış hale nasıl getiririz? Bu uğurda eğitimi nasıl veririz? Ve bundan sonra, eğittiğimiz ve mesleki faaliyetlerinden dolayı gurur duyduğumuz meslektaşlarımızın, AB veya diğer gelişmiş ülkelerdeki planlılarla eşdeğer özelliklere ve sorumluluklara sahip, uluslararası şartlar ve normlarda hizmet verebilir hale nasıl getiririz? Şehir Plancıları Odası olarak bu toplantılarda, bu soruları da tartışalım, bunlara yönelik yol haritaları çizelim ve somut adımlar atalım istiyoruz.

Kentlerimizde gerek planla gerekse planlamanın by-pass edilmesi ile yapılan icraatlar, çıkarılan rant yasaları, kamusal değerlerin özelleştirilmesi konuları ve uygulamalarına karşı, yürütülen Odamız mücadelesine TUPOB`un da güç katmasını bekliyoruz.

Planlama mesleğinin toplumdaki saygınlığı, meslektaşlarımızın kentlere ve kamu yararına dair hassasiyetleri olduğu kadar toplumsal duyarlılıkları ile sağlanabilir. Gerek kamu ve gerekse özel sektöre ilişkin planlama çalışmalarında bilimsel, etik ve teknik ilkelerin uygulanmasının yanı sıra, kayıtsız kalınmayacak kadar önemli bir diğer konu toplumsal sorunlar ve beklentiler yönündeki planlı sorumluluğudur. Bu duyarlılığın ve sorumluluğun temeli üniversite eğitimi süresince olgunlaştırılan dünya görüşüyle doğrudan ilintilidir. Bölümlerimizden doğrudan bu yönde eğitim beklenemez ancak bu yönde bir planlı bakış açısının kazandırılmasının gereği de her geçen gün daha çok önem kazanmaktadır.

İlgili mevzuatta tanımlandığı ve hatta hepimizin eğitimi sırasında da verildiği üzere, planlama faaliyetinin bir `kamu hizmeti` niteliği taşıyor olması, biz planlıların tümünü, serbest çalışan meslektaşlarımız da dahil olmak üzere hepimizin, birer `kamu görevlisi` olduğumuz yorumunu ortaya koymaktadır. Yani mesleğimizi kamu adına ve kamusal yararlar doğrultusunda ifa etmek zorunda olduğumuz yorumunu ortaya koymaktadır.

Bu özelliği ile diğer mühendislik ve bir çok meslek alanından farklı sorumluluklara sahip bir meslek alanının mensuplarıyız.

En temel özelliğimiz özel ya da tüzel şahıslara planlama hizmeti üretemiyor olmamız. Yani mesleğimizi diğer mesleklerde olduğu gibi bir müşteri – yüklenici, piyasa ilişkileri bağlamında icraa edemiyor olmamızdır. Meslek uygulama alanımızın bu temel özelliği yakın zamana kadar görmezden gelindi ve günümüzde unutulmaya başlandı. Oysa ki plan yapımını talep eden kişi veya kurum kim olursa olsun planlama faaliyetinde yetkilerimizi kamu görevlisi sıfatı ile kullandığımız gerçeği unutulmamalıdır.

Planlama faaliyeti temel olarak ticari bir ilişkinin üzerine kurgulanmamalıdır. Bu etik ilkeyi temel eğitim konusu haline getirmeli ve genç plancı adaylarına bu sorumluluklarını sürekli hatırlatmalıyız diye düşünüyoruz.

Bu yapılmaz ve meslek hayatına, kamu yararı yerine ` her türlü plan tadilatınız itinayla yerine getirilir` ilanları ile (ki bu durum yasanmış bir örnektir) çalışmaya başlayan meslektaşlar yaratırsak umduğumuz saygınlığı ve meslek alanımızın meşruiyetini sağlayamayız diye düşünüyoruz. Hele ki bu etik kodu vermekle birinci etapta sorumlu bölümlerimizden bazılarının döner sermaye marifeti ile plan değişikliklerine kadar serbest şehircilik hizmet işlerini yapıyor olması, (ki bu yönde odamıza iletilmiş görüş ve şikayetler var) bu etik kodların o bölümlerdeki genç plancı adayları için yeterince inandırıcı ve ikna edici olamayacağını düşünüyoruz. bazı Bölümlerimizin buldukları üniversitelerin döner sermayeleri aracılığı ile özel sektörde hizmet üretmeleri ve hatta bazı örneklerde imar planı değişikliğine kadar piyasada rekabet etmeleri bölümlerimizin eğitim politikaları ve programlarının bir sonucu olmamasını umuyoruz.

Meslek Alanımızda gördüğümüz ve değişik boyutları ile mücadele ettiğimiz ciddi mesai ayırdığımız olumsuz tüm uygulamaların faaliyetlerin olmaması için ilk önlemin lisans düzeyindeki eğitim aşamasında alınması gerektiğini düşünüyoruz. Bu anlamda TUPOB a kuruluşundan bu yana giderek artan bir ivme ile ihtiyacımız olduğunu ciddi görevler düştüğünü düşünüyoruz. Daha nitelikli ve eşdeğer bilgi, beceri ve etik kodlara haiz meslektaşların okullarımızdan mezun edilmesi yolunda TUPOB marifeti ile önemli mesafeler katedileceğine önemli işler yapılacağına olan inancım, burada bir kere daha TUPOB` un hayata geçmesinde öncelikli emeği ve mesaisi olan İstanbul`daki Şehir ve Bölge Planlama Bölümlerine, çok değerli öğretim görevlilerine ve İstanbul şubemize, çalışanlarına ve değerli yönetim kurulu üyelerine, emeği gecen herkese Odam adına sonsuz teşekkürlerimi bildirmeyi bir borç bilirim.

Saygılarımı Sunarım.

TMMOB Meslek İçi Eğitim ve Belgelendirme Yönetmeliği` uyarınca meslek alanının tanımlanması, meslek alanındaki uzmanlıkların tanımlanması, uzmanlık konularının belirlenmesi, belgelendirilmesi ve meslek içi sürekli eğitim merkezi kurulması konularını kapsayan bir yönetmelik hazırlığı yapmak zorundayız. Bu kapsamda odamızın yürütmekte olduğu bazı sürekli eğitim faaliyetlerinin yönetmelikte tanımlanan gereklere uydurulması bağlamında yönetim kurulu olarak hazırladığımız bir yönergeyi TMMOB YK olurluna sunmuş durumdayız. Bildiğiniz üzere hali hazırda üyelerimize Bilgisayar destekli tasarım programları ve Planlamada bilgisayar kullanımı ve Coğrafi Bilgi Sistemleri konularında meslek içi eğitim seminerleri düzenliyor ve bu programlara katılan üyelerimize sertifika ve belge sağlıyoruz. Son olarak Kamulaştırma davalarında bilirkişilik yapacak olan mühendis mimar ve şehir plancılarının belgelendirilmesi ile ilgili Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca ve bunun gereği olarak da TMMOB tarafından yürürlüğe konan yönetmeliklerle meslek odalarına bazı görev ve sorumluluklar tanımlandı. Bu sorumlulukları yerine getirmek ve üyelerimizin madır olmaması için TMMOB yönetim Kuruluna sunduğumuz bu yönerge uyarınca sürekli eğitim Merkezi bünyesinde hazırladığımız eğitim programına göre, yoğun başvuruda bulunan üyelerimizin Kamulaştırma Bilirkişiliği eğitimlerine önümüzdeki aylarda başlayacağız. Kamulaştırma davalarında bilirkişilik yapabilmeleri için üyelerimize gerekli olan belgelerini alma olanaklarını sağlamış olduk

TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ ŞEHİR PLANCILARI ODASI MESLEK İÇİ EĞİTİM VE BELGELENDİRME YÖNERGESİ

Amaç

Madde 1. Bu Yönergenin amacı, ülke ve toplum yararları doğrultusunda üyelerin mesleki ve bilimsel çalışmalarına ve yaptıkları işlere yönelik tamamlayıcı eğitimlerinin gerçekleştirilmesi ve belgelendirilmesi amacıyla düzenlenecek sürekli eğitim programlarının, Şehir Plancıları Odası Meslek İçi Sürekli Eğitim Merkezi yoluyla planlanıp uygulanmasını, geliştirilmesini, daha etkin ve verimli kılınmasını sağlamaktır.

Kapsam

Madde 2. Bu Yönerge, TMMOB Şehir Plancıları Odası'na kayıtlı şehir plancılarının meslek alanlarına yönelik, toplumun gereksinimlerini karşılamak doğrultusunda araştırma, inceleme, planlama, projelendirme, tasarım, raporlama, eğitim, uygulama ve teknik sorumluluğu üstlenme işlevleri kapsamında olan hizmetler için, meslek içi eğitim, belgelendirme esaslarını kapsar.

Dayanak

Madde 3. Bu Yönerge, 14 Aralık 2004 tarih ve 25670 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Meslek İçi Eğitim ve Belgelendirme Yönetmeliği'nin Geçici 1. maddesi uyarınca hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4. Bu Yönergede geçen;

- a) TMMOB: Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'ni,
- b) Oda: Şehir Plancıları Odası'nı
- c) SPO-MİSEM: Şehir Plancıları Odası Meslek İçi Sürekli Eğitim Merkezini,

- d) Sürekli eğitim: Belirli bir eğitim öğretim programına dayalı olarak planlanıp gerçekleştirilen kurs, seminer ya da başka bir ad altında düzenlenen süreli eğitim etkinliğini,
- e) Eğitim projesi: SPO-MİSEM'in yönetsel sorumluluğu altında; amacı, kapsamı, yeri, yöntemi, süresi Oda'nın mevzuatına uygun olarak, çalışma programı ve ilkelerine göre belirlenmiş olan sürekli eğitim çalışmasını,
- f) Araştırma projesi: SPO-MİSEM'in yönetsel sorumluluğu altında; amacı, kapsamı, yeri, yöntemi, süresi ve bütçesi Oda'nın mevzuatına uygun olarak, çalışma programı ve ilkelerine göre belirlenmiş olan araştırma çalışmasını,

ifade eder.

Görev ve Etkinlikler

Madde 5. SPO-MİSEM, bu Yönergenin 2. maddesinde belirtilen amaçlarına ulaşmak için aşağıdaki çalışma ve etkinlikleri yürütür;

- a) Mesleki hizmet alanlarının değişim ve gelişimlerini gözlemleyerek sorunlarını, eksikliklerini ve önceliklerini belirlemek,
- b) Bu doğrultuda farklı yöntem ve teknikler geliştirmek ve uygulamaya sokmak,
- c) Farklı birimlerde uygulanan programların eşgüdümünü ve eşdeğerliğini sağlamak, kayıtlarını tutmak ve yöntemlerini belirlemek,
- d) Planlama mesleğine ilişkin olarak düzenlenen konferans, seminer, toplantı ve benzeri etkinlikleri izlemek, duyurmak,
- e) Çalışma konuları ile ilgili arşiv, kütüphane ve benzeri birimler oluşturmak,
- f) Meslektaşlarının Şehir Planlama meslek alanında bilgisini ve duyarlılığını geliştirmeye yönelik eğitim projeleri üretmek, uygulamak,
- g) Üniversite, vakıf, enstitü, meslek odaları ve benzeri kuruluşlarla işbirliği sağlamak,
- h) Sürekli mesleki eğitim ve gelişim çalışmalarına ilişkin ulusal ve uluslararası çalışmalarını izlemek,
- i) Şehir Planlama ile ilgili ulusal ve uluslararası alanda seminer, konferans, toplantı ve benzeri etkinlikleri düzenlemek,
- j) Merkezin uluslararası düzeyde hizmet veren, akredite (tanınır) bir kurum olmasını sağlamak.

Meslek İçi Eğitim Konuları

Madde 6. SPO-MİSEM, aşağıda sıralanan konularda Meslek içi eğitim programları düzenler.

- a) Bilişim teknolojileri; şehir plancısı yetiştiren üniversitelerin müfredatında bilgi ve bilişim tekniklerini öğrenmeye ve kullanmaya olanak verecek eğitim programlarının yetersizliği de göz önünde bulundurularak, başta şehir plancılarının istihdam oranının yükseltilmesi, istihdam sürekliliği konusundaki risklerin giderilmesi ve ülkemizde uygulama alanı genişleyen bilgi ve bilişim teknikleri, teknolojileri konusunda donanım yetersizliği bulunan şehir plancılarına sürekli eğitim vererek bu konuda ileri düzeyde

bilgi ve beceri kazandırılması amacıyla bilgisayar destekli çizim ve coğrafi bilgi sistemleri (CBS) eğitimleri.

b) Fiziksel Planlama; Şehir plancılarının görev ve yetki alanında kalan konulardaki mesleki becerilerin geliştirilmesi, meslek alanındaki güncel değişimlerin izlenmesi ve değişimler kapsamında gerekli eğitim programları ve seminerleri.

c) Teorik ve güncel konular; Meslek alanındaki teorik ve güncel konulara ve üye taleplerine dayalı konularda bilgi ve becerinin artırılması amaçlı eğitim programları, seminerleri ve toplantıları,

d) Ulaşım, koruma, turizm, kentsel standartlar, üst ölçek planlama, kırsal planlama vb. özgün planlama konularında uzmanlaşmayı sağlayacak eğitim programlarını, seminer ve toplantıları,

e) Bilirkişilik konuları

Meslek İçi Eğitim Esasları

Madde 7. SPO-MİSEM, meslek içi eğitim programlarını aşağıdaki esaslar kapsamında yürütür;

a) Meslek içi eğitimler ve sınavlar Meslek İçi Sürekli Eğitim Merkezi (ŞPO-MİSEM) tarafından gerçekleştirilir.

b) Oda, öğrenim programlarını, uygulama alanlarını, mesleki bilimsel gelişmeleri, ülkenin teknolojik durumunu, kamuoyunun ve üyelerinin istemlerini dikkate alarak ve gerektiğinde oluşturacağı mesleki-bilimsel Komisyonlara danışarak, üretilen ürün ya da hizmetlerde kamu yararına mesleki denetimin sağlanması konusunda mesleğin çalışma alanlarına yönelik eğitimler düzenler.

c) Oda Yönetim Kurulu ŞPO-MİSEM için yeterli sayı ve uygun formasyonda ve deneyimde üye ve elemanı, sorumlu ve çalışan olarak görevlendirmeye yetkilidir.

d) ŞPO-MİSEM tarafından her konuda ayrı olmak üzere eğitim-sınav programı ve takvimi hazırlanır ve Oda Yönetim Kurulunun onayına sunulur.

e) ŞPO-MİSEM meslek içi eğitim programını ve takvimini Şubelerin ve ilgili Oda komisyonlarının görüş ve önerilerini alarak hazırlar.

f) Oda Yönetim Kurulu tarafından onaylanan eğitim-sınav programları ve takvimleri Oda süreli yayınlarında ve internet sayfasında duyurulur.

g) Eğitim ve sınavların kimler tarafından gerçekleştirileceği, eğitmenler ile sınav komisyonlarına ödenecek ücretler ve eğitimlere katılım ücreti Oda Yönetim Kurulu tarafından belirlenir.

h) Eğitimlerin ve sınavların yapılacağı yerler Oda Yönetim Kurulu tarafından belirlenir. Eğitim etkinlikleri gerektiğinde ŞPO-MİSEM tarafından yönlendirilmek üzere Şubeler eliyle yürütülebilir.

i) Her eğitim ve sınav için; katılanların adı, soyadı, Oda sicil numarası, mesleği ve sınav sonuçlarını gösterir liste Oda arşivlerinde saklanır.

Belgelendirmede Uyulacak Esaslar

Madde 8. Yapılacak eğitimler sonucunda başarılı olanların belgelendirilmesinde aşağıdaki esaslara uyulur

- Oda tarafından belirlenen belge alma koşullarını sağlayan ve yapılacak sınavlarda başarılı olan üyelere ilgili eğitim sonunda başarı durumlarını gösterir katılım belgesi verilir.
- Belge alma koşulları her konu için ayrı olmak üzere Oda tarafından belirlenir. Gerekli durumlarda Oda Yönetim Kurulu, belge alma koşullarını değiştirebilir. Bu durumda üyelerin kazanılmış hakları göz önünde bulundurulur.
- Belge sahibi, belgenin kullanımında Oda'nın alacağı kararlara uymak zorundadır.
- Belge ücretleri Oda Yönetim Kurulu tarafından belirlenir.
- Oda Yönetim Kurulu, herhangi bir nedenle hakkında soruşturma açılan belge sahibinin belgesini kullanmayı, soruşturma sonuçlanıncaya kadar geçici olarak durdurabilir.
- Belgenin iptalinde Disiplin Yönetmeliklerindeki esaslar geçerlidir.

Araştırma Konuları

Madde 9. Meslek alanına ilişkin aşağıda belirtilen konulardaki araştırmalar Merkez tarafından yürütülür;

- Kamu yararı merkezli bir kentsel gelişme modeli ve yerel yönetim yapısının oluşturulmasına yönelik,
- Kentler ve yerel yönetimlere yönelik uygulamaları izlemek, sorunlarını ve olası sonuçlarını ortaya koymak amaçlı,
- Yerleşmelere yönelik ilke ve standartları ortaya koymak hedefli,
- Meslek alanına ilişkin mevzuatla ilgili gelişmelere ilişkin

Yapılan araştırmaların sonuçları yayın ve benzeri yöntemlerle ilgili uzmanlık alanları ve toplumun ilgili tüm kesimleri ile paylaşılır. Sonuçlarının mevzuat ve uygulama alanına yansımaları için gerekli çalışmalar yapılır.

Merkezin Bütçesi

Madde 10. Merkezin gelir ve giderleri Oda bütçe yapısına uygun kalem ve fasıllara kaydedilir. İlgili kalem ve fasıllara kaydedilen SPO-MİSEM'e yönelik gelir ve giderlerin ayrıca muhasebe kayıtları tutulabilir. SPO-MİSEM'e yönelik faaliyetler ile gelir ve gider gerçekleştirmeleri de her zaman Oda Denetleme Kurulu'nun inceleme ve denetimine açıktır.

Yürürlük

Madde 11. Bu Yönerge Oda Yönetim Kurulu tarafından uygun görüldüğü tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 12. Bu Yönerge hükümlerini TMMOB Şehir Plancıları Odası yürütür.

HİZMET İÇİ EĞİTİM SEMİNERLERİMİZ

Odamız Serbest Şehircilik Hizmetleri, Büro Tescil, Mesleki Denetim ve En Az Ücret Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinin “ş” bendinde “Mesleki Denetim Görevlisi: Görevleri Mesleki Denetim Yönergesinde belirlenen Hizmet İçi Eğitim Seminerinden geçmiş ve Yönetim Kurulunca Mesleki Denetim Uygulaması yapmak üzere atanmış Oda Üyesi” tanımı bulunmaktadır. Bu tanım gereği ilki 19 Ekim 2004 tarihinde gerçekleştirilen Hizmet İçi Eğitim Seminerlerine çalışma dönemimiz içerisinde dört seminer daha eklenmiştir.

III. Büro Tescil ve Mesleki Denetim İşlemleri Konulu Eğitim Semineri

Çalışma dönemimizin başında, söz konusu eğitim seminerlerinin 3. sù, 24. Dönem de görev alacak olan il-ilçe temsilciliklerimizin belirlenmesi ile Mesleki Denetim Görevlilerimizin atama kararlarının tamamlanmasının hemen ardından 10 Haziran 2006 tarihinde Ankara’da yapıldı.

Hizmet içi Eğitim Seminerleri ile Serbest Şehircilik Hizmetleri, Büro Tescil, Mesleki Denetim ve En Az Ücret Yönetmeliği çerçevesinde sunduğumuz hizmetlerden biri olan Mesleki Denetim Uygulaması konusunda kurumsallaşmamızı geliştirmek, standartlarımızı sınamak ve gözden geçirmek, birikim ve deneyimlerimizi paylaşmak, bu hizmet alanında uygulama birliği sağlamak, sadelik ve hız kazandırmak amaçlanmaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilen III. Hizmet İçi Eğitim Seminerinde de mesleki denetimi oluşturan konular çerçevesinde üç ayrı sunuş yapıldı.

Odamız Yönetim Kurulu yedek üyesi Nevzat Can tarafından yapılan ilk sunuşta mesleki denetim uygulamasının nedenleri ve hukuki dayanakları anlatılarak, son dönem mesleğimize ilişkin mevzuat değişiklikleri ile ilgili genel hatırlatmalar yapıldı. Odamız II. Başkanı Funda Erkal tarafından yapılan ikinci sunuşta ise ilk tescil, tescil yenileme ve tescil kapatma işlemlerinde dikkat edilmesi gereken hususlar anlatıldı.

Son olarak, Odamız Yönetim Kurulu Üyesi Yaser Gündüz tarafından anlatılan üçüncü bölümde ise mesleki denetim uygulaması ile ilgili yönetmeliğimizde geçen tanımlar, mesleki denetim uygulaması esnasında dikkat edilmesi gereken hususlar ve gerekli işlemler, serbest şehircilik hizmetleri en az ücret, mesleki denetim uygulaması ücret birim değerleri, yöre katsayıları tabloları ve sözleşmeler ile işlemler anlatıldı ve odamız ücret tablolarından hesaplama yapılması konularında örnekler verildi. Sunuşlar esnasında ve sonrasında katılımcıların soruları ve uygulama deneyimleri doğrultusunda konular karşılıklı olarak tartışıldı.

10 Haziran 2006 tarihinde Maden Mühendisleri Odası Seminer Salonunda gerçekleştirilen III. Hizmet içi eğitim Seminerine Odamız Başkanı Buğra Gökçe, II. Başkan Funda Erkal, Yönetim Kurulu Üyesi Yaser Gündüz, Genel Sekreter Özlem Çelik, Yönetim Kurulu Yedek üyesi Nevzat CAN, Genel Sekreter Yardımcıları Demet Gürbüzler ve Eylem Gülcemal, Trabzon Mesleki Denetim Görevlisi Ercan Şen, Trabzon İl Temsilcisi Yardımcısı ve Mesleki Denetim Görevlisi Yardımcısı Mesut Yeşiltepe, Kocaeli İl Temsilcisi Yardımcısı ve Mesleki Denetim Görevlisi İ. Arda Aygören, Bursa Şube Sekreteri Yardımcısı ve Mesleki Denetim Görevlisi Beyazıt Özkurt, İstanbul Şube Sekreter Yardımcısı Pınar Özbay, Eskişehir Mesleki Denetim Görevlisi Yardımcısı Saygın Can Oğuz, Ordu Mesleki Denetim Görevlisi Nurdan Kırca, Muğla Mesleki Denetim Görevlisi Barış Çerçi, Manisa Mesleki Denetim Görevlisi Mustafa Hoşafçı, Konya Şube Sekreteri Yardımcısı ve Mesleki Denetim Görevlisi Reyhan Güden, Diyarbakır Mesleki Denetim Görevlisi Naim Köse, Denizli Mesleki Denetim Görevlisi Şükrü Ali Sert, Ankara Şube Sekreteri Çiğdem Ünal, Ankara Mesleki Denetim Görevlisi Başak Erbil, İzmir Şube Sekreter Yardımcısı ve Mesleki Denetim Görevlisi Hakan Küçükkuş, Zonguldak Mesleki Denetim Görevlisi Hülya Kök, Gaziantep Mesleki Denetim Görevlisi Mert Yetkinşekerci, Rize Mesleki Denetim Görevlisi Sema Akçam, Rize İl Temsilcisi Şeyda Atagün, Balıkesir İl Temsilcisi Cemil Çelik ve odamız üyesi Doğan Kınık katıldı.

IV. Büro Tescil ve Mesleki Denetim İşlemleri Konulu Eğitim Semineri

22 Temmuz 2006 tarihinde Odamız Genel Merkezinde gerçekleştirilen 4. eğitim seminerimizde de daha önceki seminerlerde olduğu gibi, üç başlık altında gerçekleşmiştir. Birinci sunuş mesleki denetim uygulamasının nedenleri ve hukuki dayanakları kapsamında Odamız Yönetim Kurulu yedek üyesi Nevzat Can tarafından; İkinci sunuş ilk tescil, tescil yenileme ve tescil kapatma işlemlerinde dikkat edilmesi gereken hususları kapsamında Odamız Genel Sekreteri Özlem Çelik tarafından; Üçüncü sunuş ise mesleki denetim uygulaması ile ilgili yönetmeliğimizde geçen tanımlar, mesleki denetim uygulaması esnasında dikkat edilmesi gereken hususlar ve gerekli işlemler, serbest şehircilik hizmetleri en az ücret, mesleki denetim uygulaması ücret birim değerleri, yöre katsayıları tabloları ve sözleşmeler ile işlemler ve tablolardan hesaplama yapılması konuları kapsamında Odamız Yönetim Kurulu Üyesi Yaser Gündüz tarafından anlatılmıştır.

Sunuşlar esnasında katılımcıların soru ve eleştirileri ile zenginleştirilen ve sohbet havasında geçen seminer, Ankara Şube'nin eski mekanının terasında yapılan öğlen yemeği ile daha da keyifli hale getirilmiştir.

22 Temmuz 2006 tarihinde Odamız Genel Merkezinde gerçekleştirilen 4. Hizmet içi Eğitim Seminerine Odamız Yönetim Kurulu Üyesi Yaser Gündüz, Genel Sekreter Özlem Çelik, Yedek Üye Nevzat Can, Tokat Mesleki Denetim Görevlisi Mehlika Gürdere Dicle, Fethiye Mesleki Denetim Görevlisi Yıldırım Karataş, Kahramanmaraş Mesleki Denetim Görevlisi Cengiz Şirikçi, Çanakkale Mesleki Denetim Görevlisi Seda Özkök, Samsun Mesleki Denetim Görevlisi Levent Uçarlı, Isparta Mesleki Denetim Görevlisi Erkan Polat, Yalova Mesleki Denetim Görevlisi Murat Yürektürk ve Adana'dan üyemiz Çiğdem Sanrı katılmıştır.

V. Büro Tescil ve Mesleki Denetim İşlemleri Konulu Eğitim Semineri

Bu tanım gereği ilki 19 Ekim 2004 tarihinde gerçekleştirilen Hizmet içi Eğitim Seminerlerinin V. si, yeni atanan MDG leri ve şube çalışanlarını konu hakkında eğitmek ve karşılaşabilecekleri sorunlara karşı hazırlamak amacı ile 16 Aralık 2006 tarihinde Ankara'da yapıldı.

Hizmet içi Eğitim Seminerleri ile Serbest Şehircilik Hizmetleri, Büro Tescil, Mesleki Denetim ve En Az Ücret Yönetmeliği çerçevesinde sunduğumuz hizmetlerden biri olan Mesleki Denetim Uygulaması konusunda kurumsallaşmamızı geliştirmek, standartlarımızı sınamak ve gözden geçirmek, birikim ve deneyimlerimizi paylaşmak, bu hizmet alanında uygulama birliği sağlamak, sadelik ve hız kazandırmak amaçlanmaktadır.

Bu amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilen V. Hizmet İçi Eğitim Seminerinde de mesleki denetimi oluşturan konular çerçevesinde üç ayrı sunuş yapıldı.

Odamız Yönetim Kurulu üyesi Yaser Gündüz tarafından yapılan sunuşlarda mesleki denetim uygulamasının nedenleri ve hukuki dayanakları anlatılarak, son dönem mesleğimize ilişkin mevzuat değişiklikleri ile ilgili genel hatırlatmalar yapıldı. İkinci sunuşta ise ilk tescil, tescil yenileme ve tescil kapatma işlemlerinde dikkat edilmesi gereken hususlar anlatıldı. Son olarak, üçüncü bölümde ise mesleki denetim uygulaması ile ilgili yönetmeliğimizde geçen tanımlar, mesleki denetim uygulaması esnasında dikkat edilmesi gereken hususlar ve gerekli işlemler, serbest şehircilik hizmetleri en az ücret, mesleki denetim uygulaması ücret birim değerleri, yöre katsayıları tabloları ve sözleşmeler ile işlemler ve tablolardan hesaplama yapılması konularından örnekler anlatıldı.

Her bir sunuştan sonra katılımcıların konular ile ilgili soruları ve uygulama ile ilgili ifade ettikleri soru ve tartışma bölümü yapıldı.

16 Aralık 2006 tarihinde Odamız Genel Merkezi'nde gerçekleştirilen V. Hizmet içi eğitim Seminerine Odamız Yönetim Kurulu Üyesi Yaser Gündüz, Genel Sekreter Özlem Çelik, Genel Sekreter Yardımcıları Gökçen Kunter ve Mehmet Akyürek, Ankara Şube Sekreteri Çiğdem Ünal, Ankara Mesleki Denetim Görevlileri İlknur Urkun ve Coşku Kocabıyık, İzmir Şube Sekreteri Zühre Çelik, İzmir Şube Sekreter Yardımcısı ve Mesleki Denetim Görevlisi Hakan Küçükklıç, Antalya Şube Sekreteri Melike Gül, Antalya Şube Sekreter Yardımcısı ve Mesleki Denetim Görevlisi Salih Dirlik, Bursa Şube Sekreteri Çağrı Demirel Arabacı, Bursa Şube Sekreter Yardımcısı ve Mesleki Denetim Görevlisi Murat İlkme, Çukurova Şube Sekreteri Ulaş Bahri Çetinkaya,

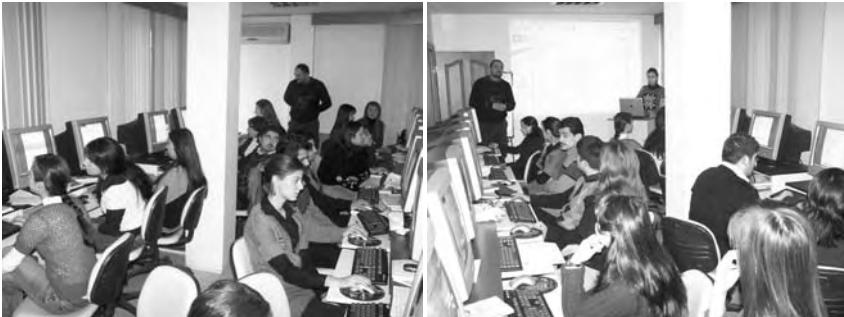
Çukurova Şube Sekreter Yardımcısı ve Mesleki Denetim Görevlisi Ali Ergün Gürbaz, Konya Şube II. Başkanı Halil Karabıçak, Konya Şube Sekreter Yardımcısı ve Mesleki Denetim Görevlisi Reyhan Gürden, Samsun Şube Sekreteri Hüseyin Kahraman, Samsun Şube Sekreter Yardımcısı ve Mesleki Denetim Görevlileri Elvan Bektaş ve Levent Uçarlı katıldı.

VI. Büro Tescil ve Mesleki Denetim İşlemleri ve Yeni Oda Bilgi Sistemi (SPO BİS) Konulu Eğitim Semineri

Oda Yönetim Kurulu tarafından örgütümüze yeni katılan ve Mesleki Denetim Görevini yerine getirecek Şube çalışanlarımızı ilgili yönetmelikte getirilen koşullar doğrultusunda eğitimlerini sağlamak ve karşılaşabilecekleri sorunlara karşı hazırlamak amacı ile 12-13 Ocak 2008 tarihinde Ankara'da yapıldı. Söz konusu eğitim seminerimize özellikle şubelerimizde ve genel merkez bünyesinde çalışmakta olan mesleki denetim görevlileri ve şube sekreter yardımcıları ile genel sekreter yardımcılarının katılımı yönünde görevlendirme kararları alındı.

Önceki hizmet içi eğitim seminerlerinden farklı olarak, bu seferki seminer kapsamında, büro tescil bilgileri ile mesleki denetim uygulaması işlemlerinin kayıt altına alınması kapsamında, 2008 yılından itibaren veri girişinin başlatılacağı "Oda Bilgi Sistemi" yazılımına ilişkin eğitim verildi. Kurumsallaşmamız ve örgüt yapımızın güçlendirilmesi ile ilgili hedeflerimiz doğrultusunda hayata geçirilen "Oda Bilgi Sistemi" otomasyon yazılımının aktif olarak odamız genel merkez ve tüm şubelerindeki çalışanları tarafından aynı bilgi donanımı ile eşzamanlı kullanılabilmesi amacıyla düzenlenen eğitim seminerimiz, Odamız çalışanlarının eksiksiz katılımı ile gerçekleştirildi.

12-13 Ocak 2008 tarihinde Odamız Genel Merkezi'nde gerçekleştirilen VI. Hizmet İçi Eğitim Seminerine Odamız Genel Sekreter Yardımcıları Ahmet Ünver, Öznur Zengin ve Mehmet Akyürek, Odamız Muhasebe görevlileri Veysel Erdem ve Derya Küçüktopçu, Ankara Şube Sekreteri Çiğdem Ünal, Ankara Mesleki Denetim Görevlileri İlknur Urkun, Ankara Şube Büro Görevlisi Betül Demir, İzmir Şube Sekreter Yardımcısı ve Mesleki Denetim Görevlisi Berrin Arıcan, İzmir Şube Büro Görevlisi Hüdane Şahin, İstanbul Şube Sekreter Yardımcıları Zeynep Arman ve Gökçen Taşkın, İstanbul Şube Büro Görevlisi Gülderen Akkuş, Antalya Şube Sekreter Yardımcısı ve Mesleki Denetim Görevlisi Salih Dirlık, Bursa Şube Sekreter Yardımcısı ve Mesleki Denetim Görevlisi Murat İlkme, Bursa Şube Büro Görevlisi Öznur Kublay, Çukurova Şube Sekreter Yardımcısı ve Mesleki Denetim Görevlisi Ali Ergün Gürbaz, Konya Şube Sekreter Yardımcısı ve Mesleki Denetim Görevlisi Reyhan Gürden, Samsun Şube Sekreter Yardımcısı ve Mesleki Denetim Görevlileri Gökçe Dünder katıldı.

MESLEK İÇİ EĞİTİM SEMİNERLERİMİZ

Şehir Plancıları Odası Sürekli Eğitim Merkezi işsiz ve işini kaybetme riski taşıyan şehir plan-
cılarına mesleki faaliyetlerinde destek olabilmek için bilgisayar destekli tasarım programları
ve coğrafi bilgi sistemleri eğitim programı ile 2005 yılında kurulmuştur. Daha sonra adı Meslek
İçİ Sürekli Eğitim Merkezi (MISEM) olarak değiştirilmiştir. MISEM, yaklaşık 3 yıldan beri
Oda bünyesinde içerisinde üyelerimize, planlama öğrencilerine ve diğer meslek gruplarına hizmet
vermektedir.

Proje kapsamında olan ilk bir yıllık dönem içerisinde, çoğunluğu işsiz olan yaklaşık 200 üyemiz
ücretsiz olarak MISEM bünyesinde yürütülen eğitimlerden yararlanmıştır. Bu üyelerimizden
önemli bir kısmı eğitim verilen konuların katkısıyla iş bulmuşlar, çalışan üyelerimiz ise işlerindeki
yetkinliklerini geliştirmişlerdir. Proje süresi bittikten sonra ise MISEM eğitim programları, cüzi
bir katılım payı karşılığında üyelerimize ve eğitim programlarından yararlanmak isteyen diğer
meslek gruplarına hizmet etmeyi sürdürmektedir.

Sürekli Eğitim Merkezi kurulduğundan bu yana iki uzmanlık alanında eğitim vermektedir.
Bunlardan ilki Bilgisayar Destekli Tasarım (CAD) uzmanlık alanıdır. Bu kapsamda AutoCAD
ve NetCAD programlarının eğitimi verilmektedir.

2006 yılı MİSEM Eğitimlerine katılanlar					
Gerçekleştirilen eğitim	Katılan	Öğrenci	TOKİ	sınıf sayısı	saat
AutoCAD	29	3	21	3	120
NetCAD	48	19		5	200
ArcGIS	61	23		5	320
Toplam	138	45	21	14	640

2007 yılı MİSEM Eğitimlerine katılanlar					
Gerçekleştirilen eğitim	Katılan	Öğrenci	TOKİ	sınıf sayısı	saat
AutoCAD	19	12	4	3	120
NetCAD	47	18	6	5	200
ArcGIS	21	10	0	2	128
Toplam	87	40	10	10	448

MISEM eğitim programları tamamlamadığımız 2006-2008 Çalışma Dönemi içerisinde Genel
Merkezimiz MISEM bilgisayar destekli tasarım programları uzmanlık alanında AutoCAD,
NetCAD programlarının meslek içi eğitimine devam edilmiştir. Bu programlarda toplam 143
yetkinlik sertifikası verilmiştir. AutoCAD ve NetCAD programlarında iki yıllık süreçte toplam
640 saatlik eğitim gerçekleştirilmiştir. Bilgisayar destekli tasarım eğitim programlarına katılanların
%45 öğrencilerden oluşmuştur.

Eğitim verilen diğer uzmanlık alanı ise "Coğrafi Bilgi Sistemleri"dir. 24. Çalışma Dönemi içeri-
sinde Genel Merkezimiz MISEM coğrafi bilgi sistemleri uzmanlık alanında ArcGIS programının

eğitimine devam edilmiştir. Bu programda ise toplam 82 yetkinlik sertifikası verilmiştir. ArcGIS eğitim programında iki yıllık süreçte toplam 448 saatlik eğitim gerçekleştirilmiştir. Coğrafi bilgi sistemleri eğitim programlarına katılanların %40'ını öğrenciler oluşturmuştur.

Odamız meslek içi eğitim seminerleri meslektaşlarımızın olduğu kadar ülke ve toplum yararları doğrultusunda şehir plancılarına ve planlama öğrencilerine farklı konularda mesleki yetkinlik kazandırmayı hedeflemektedir. Mevcut durumda uzun süredir Genel Merkez MISEM mekanında ve MISEM bünyesinde İstanbul Şubemiz, İzmir Şubemiz ve Samsun Şubemiz'de de eğitimler devam etmektedir. Çukurova Şubemiz de eğitim seminerleri düzenleme konusunda çalışmalarına devam etmektedir. Ülkemiz genelinde farklı illerden pek çok şehir plancısının ve öğrencinin eğitimleri başarı ile tamamlayarak almaya hak kazandığı MISEM sertifikası meslek hayatında da yetkinlik belgesi olarak gereçliliğe sahiptir.

MISEM'in önümüzdeki dönem içerisinde de meslek içi eğitim programlarını sürdürecektir, zenginleşecek daha verimli hale gelecek ve Odamız faaliyetleri arasında vazgeçilmez konumunu koruyacaktır.

KAMULAŞTIRMA DAVALARINDA BİLİRKİŞİLİK YAPMAK İSTEYEN ÜYELERİMİZE YÖNELİK VERİLEN MESLEK İÇİ EĞİTİM SEMİNERLERİ

Kamulaştırma Kanununun 15. maddesi ve Kamulaştırma Davalarında Bilirkişi Olarak Görev Yapacakların Nitelikleri ve Çalışma Esaslarına İlişkin Yönetmelik hükümleri uyarınca Yönetim Kurulumuz, Bilirkişilik ile ilgili meslek içi eğitimlerini çalışma dönemi içerisinde başlattı. Bilindiği üzere İlgili mevzuatta TMMOB'a bağlı odalar listesinden bilirkişi kuruluna seçilmek için bilirkişi yetki belgesi alınması koşulları tarif edilmişti. Bu kapsamda Odamızca düzenlenen bilirkişi meslek içi eğitim programlarına katılarak sonunda yapılan sınavlarda başarılı olanlara yetki belgeleri düzenlendi. İlgili idarelere gönderilmek üzere TMMOB'a eğitim alan üyelerimizin listesi iletildi.

Kamulaştırma Bilirkişiliği Meslek İçi Eğitim Seminerinin İleri 15-16 Eylül tarihlerinde Ankara'da, ikincisi 29-30 Eylül tarihlerinde İstanbul'da, üçüncüsü 27-28 Ekim tarihlerinde Samsun'da, dördüncüsü ise 15-16 Aralık tarihlerinde İzmir'de gerçekleştirildi. Eğitimlere toplamda 200 üyemiz katılım sağladı. Böylece Çalışma dönemimiz içerisinde dört ayrı eğitim semineri gerçekleştirilmiş oldu.

Kamulaştırma Bilirkişiliği Eğitim Seminerlerinde Avukatımız Koray Cengiz (Ankara) ve Avukat Denizler Şanlı (İstanbul, Samsun, İzmir) Kamulaştırma Davalarında Bilirkişilik ve Hukuki Mevzuat konularına değindi. Kamulaştırma bilirkişisi olarak görev yapacak olan şehir plancılarına öncelikle bilirkişiliğin hukuki tanımı hakkında bilgi verildi, gerek teorik olarak hukuk sistemimizdeki yeri gerekse pratik olarak özellikle kamulaştırma davalarında nasıl bir müessese olarak karşımıza çıktığı konularında ayrıntılı sunum yapıldı. Ayrıca bilirkişilerin seçimi, görevlendirildikleri mahkemeler, bilirkişilerin yetki ve sorumlulukları, görevden çekilmeleri hususları da aktarıldı. Bu bölümde kamulaştırma davalarında ihtiyaç duyulan uzman, teknik bilirkişi ve mülki bilirkişi olarak görev yapacak kişilerin Mahkemece görevlendirilmeleri neticesinde bu görevi layık olacak biçimde yapabilmelerini sağlayacak gerekli hukuki mevzuat donanımı sağlanması amaçlandı.

Eğitim smainerlerinin ikinci bölümünde inşaat mühendisi, işletmeci, gayrimenkul değerlendirme uzmanı Macit Öncel (Ankara, İzmir) ve Ayşe Evcin (İstanbul, Samsun) Taşınmaz Değerlemesi ve Esaslarını anlattı. Bu kısımda gayrimenkul değerlendirme teknikleri başlığı altında gayrimenkul değerlendirme, değerlendirme yöntemleri, emsal karşılaştırma yöntemi, gelir yöntemi, maliyet yöntemi, değerlemede kullanılan faiz oranları, likidasyon yöntemi ve kalıntı yöntemi, hedef ağaç yöntemi ile puanlama yöntemini anlattı. Ayrıca Kamulaştırma Raporlarında Uygulanan Değerleme Yöntemi ve Raporlama konularına örneklerle değindi.

Ankara da gerçekleştirilen ilk eğitim seminerinde Prof. Melih Ersoy Bilirkişilik Yapacak Kent Plancılarına Rehber başlığı altında sunumunu gerçekleştirdi. Ersoy, Bilirkişilik tanımları, kavramları, etik değerler ve bilirkişilik, bilirkişide aranan nitelikler, bilirkişi incelemesinin gerektirdiği ve gerektirmediği durumlar ile bilirkişi incelemesi konularını anlattı. İçerik açısından idari yargı mahkemelerine sunulacak bilirkişi raporlarının hazırlanmasında dikkat edilecek noktalara da detaylı olarak değindi.

Odamız Genel Sekreteri Nevzat Can düzenlenen dört eğitimde de Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ve Şehir Plancıları Odası Mevzuatı Çerçevesinde Bilirkişilik İlkeleri konularını anlattı. Bilirkişilerin nitelikleri, meslek içi eğitimler, eğitimlerin süresi, başarı ölçme ve değerlendirme, listelerin hazırlanması, listeden çıkarılma ve meslek mensuplarının sorumluluklarına değindi.

Kamulaştırma Bilirkişilik listeleri oluşturularak TMMOB'a gönderildi. Eğitim sonucunda yetki belgesi alan üyelerimizden alınan dilekçelere göre bilirkişilik yapmak istedikleri illere göre listeler

belirlendi. Listelerde birkaç il için adını yazdıranlarda, yazdıkları listelerde yer aldı. Listelerin sıralaması mezuniyet tarihine göre yapıldı. Bazı illerde 25 kişiden fazla talep olması durumunda mezuniyet tarihine göre ilk 25 kişiye yer verilmesi yönünde yönetim kurulu değerlendirmeleri doğrultusunda belirlenen sıralamalarla listeler oluşturuldu. Mezuniyet tarihi aynı olan kişilerde ise Oda üyeliğine öncelik tanındı. Ayrıca listelerin oluşturulmasında üyelerimizin ikamet adresleri de bir başka kriter olarak değerlendirmelerde göz önüne alındı. Listeleri tamamlanamayan iller için ise eğitimi alan üyelerimize bilgi verilerek, isteklilerin bu illerde de oluşacak olan listelere dahil edilmesi amaçlandı.

RACİ BADEMLİ İYİ UYGULAMALAR ÖDÜLÜ

2005 yılında birincisi gerçekleştirilen ve 2 yılda bir düzenlenen Raci Bademli İyi Uygulamalar Ödülünün ikincisi bu yıl verildi. Raci Bademli İyi Uygulamalar Ödülü kapsamında yarışmaya 5 proje katıldı.. Bu projeler İkitelli Halkalı Kentsel Yenileme Projesi, Tuz Gölü Yönetim Planı Projesi, Erzincan Çarşısı Mahallesi Kentsel Yenileme Projesi, Antalya Büyükşehir Belediyesi Yetki Alanı Ekolojik Arazi Yönetim Planı ve Gümüşhane Kent Atölyeleri Projesi jüri kurulu tarafından değerlendirilen projelerdir. Projelerin Jüri tarafından değerlendirmeleri sonucunda Gümüşhane Kent Atölyeleri Projesine İyi Uygulama Ödülü, Tuz Gölü Yönetim Planı Projesine ise Özendirme Ödülü verilmesine oy birliğiyle karar verilmiştir. Ödüller Doç. Dr. Baykan Günay tarafından ÇEKÜL Vakfı adına Raci Bademli İyi Uygulamalar Ödülünü almak üzere Gökçe Güner'e ve Doğal Hayatı Koruma Vakfı adına ödül almak üzere Raci Bademli Özendirme Ödülünü alan Buket Bahar Divrak'a ve Önder Kırac'a verildi.

Raci Bademli İyi Uygulamalar Ödülü ile ilgili Jürinin hazırladığı rapor aşağıdadır.

TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI RACİ BADEMLİ İYİ UYGULAMALAR ÖDÜLÜ

Raci Bademli İyi Uygulamalar kapsamında, son teslim tarihi olan 05.10.2007 tarihine kadar teslim alınan 5 adet proje üzerinden 20.10.2007 tarihinde Şehir Plancıları Odası'nda toplanan Değerlendirme-Jüri Kurulu aşağıdaki konuları karara bağlamıştır;

1. Toplantı katılım tutanağında da saptandığı üzere, yarışma şartnamesinde belirtilen 11 jüri üyesinden Tamer Gök, Baykan Günay ve Yaser Gündüz'ün mazeretleri nedeniyle katılmadıkları toplantıya Murat Balamir, Ömer Kırıl, Semahat Özdemir, Remzi Sönmez, Ruşen Keleş, Gülten Kubin, Funda Erkal ve Nevzat Can katılmışlardır.
2. Jüri öncelikle 8 asıl üye ile değerlendirme yapma yeterliliği olduğunu saptayarak hazır çoğunluk ile değerlendirmeye geçilmesini karara bağlamış ve Jüri Başkanlığına oybirliği ile Prof.Dr.Murat Balamir seçilmiştir.
3. Öncelikle teslim alınan projelerin usul ve şekli şartları açısından Yarışma Şartnamesi gereklerini sağlayıp sağlamadığı konusu incelenmiştir. İnceleme sonucunda; İkitelli (Ayazma ve Tepeüstü Bölgeleri) – Halkalı Kentsel Yenileme (Gecekondu Dönüşüm) Projesi, Tuz Gölü Yönetim Planı Projesi, Erzincan-Çarşısı Mahallesi Kentsel Yenileme Projesi, Antalya Büyükşehir Belediyesi Yetki Alanının Ekolojik Arazi Yönetim Planı, Gümüşhane Kent Atölyeleri Projesi Yarışma Şartnamesi'nin ölçüt ve biçim şartlarına uygun olduğu tespit edilmiştir.
4. Jüriye sunulan 5 projenin dokümanlarının jüri üyeleri tarafından incelenmesine geçilmiş ve belirlenen süre içinde dokümanlar incelenmiş, ayrıca Tuz Gölü Yönetim Planı Projesi kapsamında gönderilen belgesel nitelikli yapıım (video) jüri üyeleri tarafından izlenmiştir.
5. Jüri, projelerin değerlendirilmesi ile ilgili yöntemi tartışmıştır. Jüri üyelerinin ilk etapta bireysel olarak projeleri değerlendirmesine, olumlu ve olumsuz yönlerin paylaşılması ve ortak noktaların belirtilmesine karar vermiştir. İkinci etapta Jüri Başkanı karşılıklı bilgi alışverişi, tartışma amaçlı sorular ve tespitler üzerinden Kurul üyelerine sunulan

İKİTELLİ (AYAZMA VE TEPEÜSTÜ BÖLGELERİ) – HALKALI KENTSEL YENİLEME (GECEKONDU DÖNÜŞÜM) PROJESİ: Başbakanlık Toplu Konut İdaresi ve Küçükçekmece Belediyesi tarafından hazırlanan ve Küçükçekmece Belediyesi tarafından gönderilen Proje ile ilgili alansal analizler, özet rapor ve projeye ilişkin görsel paftalar jüri üyeleri tarafından incelenerek değerlendirilmiştir. Proje ile her türlü fiziksel ve sosyal altyapıdan yoksun olan Ayazma ve Tepeüstü gecekondu bölgelerinde yaşayan halkın; sosyal ve teknik açıdan tamamlanmış çevrelerde yaşamalarının sağlanması, sosyo-ekonomik yapının iyileştirilerek sağlıklı ve güvenli yaşam çevrelerinin yaratılması, gecekondu örüntüsünün temizlenmesini amaçlamaktadır.

Jüri Heyeti değerlendirmeleri sonucunda;

- Dönüşüm sonucu oluşan fiziksel çevrenin çevre özellikleri ve tasarım düzeyi ile yeterli nitelikte olmaması, yeni oluşturulan yaşam çevresinin bir örnek model kimliği oluşturamaması,
- Kentsel Dönüşüm projesi kapsamında yeni oluşturulan fiziksel çevrenin mekansal nitelik ve yaşam çevresi bağlamında, olumlu olmayan fiziki-koşullar içermesi,
- Üst ölçekli planlar, kent bütünü veya yakın çevre ölçeğinde fiziksel, sosyal ve kültürel ilişkilerin yeterli ölçüde kurulup kurulmadığına ilişkin bilgi vermemesi, projenin bütüncül değil parçacı-noktasal bir yaklaşımla ele alınması,
- Alanda yaşayan kiracıları projeye dahil edemeyen bir politika göstermesi
- Dönüşümle ortaya çıkan rantın paylaşımı, toplumsal eşitlik, yerel ekonomik kalkınma, nitelikli mekan yaratma ve yenilikçilik açılarından, kentsel dönüşüm için meslek alanına ve topluma örnek olabilecek düzeyde görülmemesi
- Sosyal ve ekonomik yapının iyileştirilmesine yönelik bir program uygulama çabalarına karşılık, bu programın içerik ve kapsam açısından yeterli olmaması ve fiziksel dönüşüm ile bütünleşme sağlayacak şekilde ele alınmaması,
- Boşaltılan alanın nasıl değerlendirileceğine ilişkin bilgi içermemesi

vb. nedenlerle proje olumsuz bulunmuş; buna karşın yetersiz olmakla birlikte bir sosyal program içermesi, olumlu olarak değerlendirilmiştir.

TUZ GÖLÜ YÖNETİM PLANI PROJESİ: WWF-TÜRKİYE (Doğal Hayatı Koruma Vakfı) tarafından hazırlanan ve gönderilen Proje ile ilgili alansal yönetim planı projesi raporu, havza su kullanımını analiz raporu, özet rapor, projeyi tanıtan belgesel nitelikli yapım jüri üyeleri tarafından incelenerek değerlendirilmiştir. Proje günümüzde de devam etmekte olan salma su kullanımını, atık suların artırılmaması gibi etkenlerin havza genelinde meydana getirdiği su ve değerli toprak kaybını engellemeyi hedefleyen pilot projeler gerçekleştirmiştir; uzun vadede damla sulama sistemlerinin yaygınlaşmasını ve yanlış sulama politikaları sonucu oluşan kayıpların engellenmesini amaçlamaktadır.

Jüri Heyeti değerlendirmeleri sonucunda;

- Doğal Hayatı Koruma Vakfı'nın sorunları doğru tespit ederek konuyla ilgili aktörleri bir araya getirmesi, potansiyel ve riskleri belirleyerek eyleme geçmesi,
- Proje kapsamında, aktörler arası bir mutabakat planının kabul edilmesi, ayrıca kamu kurumları ile protokol imzalanması,

- Yapılan analizlerin ve sunulan çözümlerin havza bütününde ele alınması,
- Sürecin katılımlı olması,
- Uzun vadede çok yönlü olumlu etki ve sonuçlar yaratabilecek olması,
- Aynı konudaki projelere yol gösterici olabileceği,

gibi özellikleri açısından proje olumlu bulunmuş; ancak sonuçlarının istenilen ölçüde somutlaştırılmasında eksikler görüldüğü, kurumların yönlendirilmesi kapasiteleri açısından somutlaşmadığı, kentsel atık ile yerleşmeler noktasında sorunların ortaya konulmasına karşın çözüm önerilerinin getirilmediği, daha önce bu bölgede gerçekleştirilen ulusal ve uluslararası çalışmalara referans verilmemesi, projenin olumsuz yönleri olarak değerlendirilmiştir.

ERZİNCAN-ÇARŞI MAHALLESİ KENTSEL YENİLEME PROJESİ: Toplu Konut İdaresi Başkanlığı tarafından gönderilen Proje, Toplu Konut İdaresi ve Erzincan Belediyesi işbirliği ile geliştirilen ve uygulanan Erzincan-Çarşı Mahallesi Kentsel Yenileme Projesidir. Erzincan İli Merkez İlçe Çarşı Mahallesiindeki gecekonduların yıkılarak, hak sahiplerinin kentin bir başka bölgesinde yapılan konutlara taşınmasını içeren kentsel yenileme projesinin hedefi, kent merkezinde çöküntü ve kaçak yapı alanının kente yeniden kazandırılması olarak ifade edilmektedir. Proje kapsamında projenin açıklama raporu ve özet raporu ile paftalar Jüri Heyeti tarafından incelenerek değerlendirilmeye alınmıştır.

Jüri Heyeti değerlendirmeleri sonucunda;

- Proje kapsamında bir üst ölçek plan ve kent bütünü ile kurulması gereken ilişkilerin belirsiz olması,
- Projenin alan itibarıyla sadece fiziksel bir dönüşüm içermesi, sosyal ve ekonomik boyutlarda ve örgütlenme konularında yenilikçi ve katılımcı bir öneri getirmemesi; bu bağlamda
  - alanda ikamet etmekte olan mülk sahiplerinin proje alanı dışındaki konut alanına taşınmasına ilişkin sürece katılmaması,
  - alanda bulunan kiracıların taleplerine yönelik politikalar üretilmemesi,
- Projenin mekansal açıdan çeşitliliğe ve zenginliğe sahip olmaması,
- Dönüşümle ortaya çıkan rantın paylaşımı, toplumsal eşitlik, yerel ekonomik kalkınma, nitelikli mekan yaratma ve yenilikçilik açılarından, kentsel dönüşüm için meslek alanına ve topluma örnek olabilecek düzeyde görülmemesi

Projenin olumsuz olarak değerlendirilmesinin temel gerekçelerini oluşturmuştur.

ANTALYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ YETKİ ALANININ EKOLOJİK ARAZİ YÖNETİM PLANI: Projenin açıklama raporunda; yaklaşık 138.000 hektarlık genişliğe sahip Antalya Büyükşehir Belediyesi yetki alanının gerek kentsel gerekse kırsal mekanlarının ekolojik esaslara dayalı olarak ve sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde kullanımının sağlanmasının amaçlandığı, bu amaca ulaşmak için bilimsel ve teknik yaklaşımlardan taviz vermeden plan hazırlama ve geniş halk kitleleri tarafından kabul edilebilir ve yerel yönetimlerce de kullanılabilir bir temel altlık oluşturulması hedeflendiği belirtilmektedir. Proje, Akdeniz Üniversitesi Uzaktan Algılama Uygulama ve Araştırma Merkezi tarafından gönderilmiştir. Proje ile ilgili açıklama ve özet raporu Jüri üyeleri tarafından incelenerek değerlendirilmiştir.

Jüri Heyeti değerlendirmeleri sonucunda;

- Kentlerimizde planlamanın önemli bir uğraş alanı olan tarihi dokunun korunmasında, iyi planlama kadar iyi uygulamanın da çok önemli olması nedeniyle, yapı ölçeğindeki uygulamaların daha özgün, nitelikli ve bilinçli yapılmasına katkı sağlayacak olması,
- Yeni istihdam olanakları, hünerli ve uzmanlaşmış işgücü yaratması,
- Sadece yapı ile ilişkili kalmayarak, sanatsal ve diğer geleneksel ürünlerin de sürdürülmesini teşvik edebilecek bir yapıya sahip olması
- Taraflar arası eşgüdüm, birlikte iş yapma, kültür ve bilinç geliştirmeye hizmet etmesi
- Geleneksel zanaatların yaşatılması, geliştirilmesi ve geleneksel üretimin teşvik edilmesiyle, kentlerde kültürel birikimin sürekliliğini sağlaması
- Kültürel dokunun korunmasına örnek teşkil etmesi açısından proje başarılı bulunmuştur.
- Bu saptamalar üzerinden yapılan değerlendirmede;

Bu değerlendirmeler sonucunda; Gümüşhane Kent Atölyeleri Projesi “İYİ UYGULAMA” Ödülü, Tuz Gölü Yönetim Planı Projesi ise “ÖZENDİRME” Ödülü verilmesine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.

2006 YILI KENT PLANLAMA BASIN ÖDÜLLERİ

Odamız tarafından 6-7-8 Kasım 2006 yılında İzmir’de gerçekleştirilen 8 Kasım Dünya Şehircilik Günü etkinlikleri çerçevesinde, yurt genelinde yaptıkları haber ve yayınları nedeniyle kent kültürüne ve kentlilik bilincine olumlu katkılarda bulunan, kentsel sorunları gündeme taşıyıp izleyen, kent ve bölge planlama bilimiyle mesleğin bilimsel ve teknik görüşlerine duyarlılık gösterdiği düşünülen basın kuruluşlarına ve mensuplarına her yıl verilen “Kent Planlama Basın Ödülleri” yine bu yıl da sahiplerini buldu.

Kent Planlama Basın Ödülleri kapsamında “Ulusal Basın” alanında Birgün Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Murat Çelikkan, Milliyet Gazetesi’nden Şükran Özçakmak ve Tebernüş Kireççi, Tercüman Gazetesi’nden Erhan Öztürk, Kanal B “Kent ve Çevre Programı”ndan Özgün Özcan, NTV’den Filiz Gidir, Evrensel Gazetesi’nden Elif Görgü, Cumhuriyet Gazetesi’nden Murat Kışlalı ve Vatan Gazetesi’nden Ayla Özcan ödüle layık görülürken, “Yerel Basın” alanında da

Ankara Şube Sekreteri Çiğdem Ünal, Çukurova Şube Başkanı Cüneyt Enginkaya, Bursa Şube Başkanı Raşit Tuna ödülleri sahiplerine verdi.

Demokrat Radyo adına Özge Keleşçi, Birgün Gazetesi adına İbrahim Çeşmecioğlu, Merhaba Gazetesi adına Mehmet Gülüm, Karadeniz Gazetesi adına Morgül Kurüm, Ankara Gazetesi adına Yaşar Sökmen Suer, Sabah Ankara Gazetesi adına Yaşar Önel, Evrensel Gazetesi adına Onur Bakır ve Anadolu Ajansından Ferhat Demircan, Kanal B adına Sayın Sami Gökçe, Kanal A'dan Murat Özkardes'i ve Ekspres Gazetesinden Fevzi Acevit, Eko Haber'den Erdem Saker, Bursa Haber Gazetesinden Derya Aytaç, Olay Gazetesinden Seyit Gündoğan ödülleri aldılar.

KENTSEL ÇELİŞKİLER FOTOĞRAF YARIŞMASI

Her yıl düzenlenen Şehircilik Günü etkinlikleri kapsamında geleneksel hale getirilmesi amaçlanan fotoğraf yarışmaları 30. Dünya Şehircilik Günü 6. Türkiye Şehircilik Kongresi çerçevesinde de düzenlenmesi kararlaştırıldı. "Kentsel Çelişkiler" konulu fotoğraf yarışmasında dereceye giren ödül sahipleri 30.10.2006 tarihinde TMMOB SPO İzmir Şubesi'nde yapılan jüri toplantısında belirlendi. Birincilik ödülünü "TUTUNAMAYANLAR" eseri ile Özgür Hamdi Bal; ikincilik ödülünü "KALİTE ile ESTETİĞİN DANSI" eseri ile Devrim Sarıtaş; üçüncülük ödülünü "Yaşam Alanı Arayan Ağaç" eseri ile Candan Büyüketi kazanırdı. Mansiyon ödülleri ise "Yaş Yetmiş..." eseri ile Dilek Yaşar Dilek; "YALNIZLIK" eseri ile Levent Uçarlı; "GALATA-MAHREMİYET" eseri ile Ahmet Ünver kazandı.

2005-2006 TUPOB BİTİRME PROJESİ YARIŞMASI ÖDÜLLERİ

Türkiye Planlama Okulları Birliği Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğrencileri Bitirme Projesi Yarışması 2005 – 2006 Ödül Töreni, 8 Kasım Dünya Şehircilik Günü 6. Türkiye Şehircilik Kongresi sırasında yapıldı. Yarışmada ödüle değer bulunan proje sahiplerine katılım belgesi, plaket ve ödülleri takdim edildi. 1.lik Ödülü almaya hak kazanan Fuat Karagüney'e ödülü Orta Doğu Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Başkanı ve TUPOB II. Dönem Başkanı Prof. Dr. Melih Ersoy, 2.lik Ödülü almaya kazanan Esra Özatmaca'ya ödülü TMMOB Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu Başkanı Buğra Gökçe, 3.lük Ödülü kazanan Gökhan Karpata ödülü TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı S. Zafer Şahin ve Mansiyon almaya hak kazanan Göksel Köksoy, Ömür Aslan ve A. Serhat Karaduman'a ödülleri Dokuz Eylül Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı Prof.Dr. Hülya Koç tarafından takdim edildi.

2006-2007 TUPOB BİTİRME PROJESİ YARIŞMASI ÖDÜLLERİ

“Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğrencileri Bitirme Yarışması 2006-2007” adıyla, TUPOB Dönem Sekreteryasını da sürdürmekte olan İstanbul Şubemiz sekreteryasınca yürütülen yarışma ile mesleğe adım atma aşamasında olan Şehir ve Bölge Planlama öğrencilerini teşvik etmek, meslek odamız ile aralarındaki bağı daha da güçlendirmek amaçlandı. Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğrencileri Bitirme Yarışması, “Mimarlık, Peyzaj Mimarlığı, Mühendislik, Kentsel Tasarım Projeleri, Şehir ve Bölge Planlama ve Güzel Sanat Eserleri Yarışma Yönetmeliği” çerçevesinde ve Türkiye Planlama Okulları Birliği (TUPOB) işbirliği ön protokolünde yer alan TMMOB

Şehir Plancıları Odası ve planlama okulları arasında koordinasyon ve işbirliğini güçlendirme ilkesi doğrultusunda düzenlendi.

Bu kapsamda yarışma ilk kez 2004-2005 eğitim ve öğretim yılında İstanbul Şubesi sekreteryasında, ikincisi 2005-2006 eğitim ve öğretim yılında TMMOB Şehir Plancıları Odası Ankara Şubesi sekreteryasında gerçekleştirildi.

31. Dünya Şehircilik Günü Kolokyumu kapsamında, 10'ncu Cumhurbaşkanımız Ahmet Necdet Sezer planlama meslek alanına, kente ve duyarlı olduğumuz konulara vermiş olduğu desteklerden dolayı Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu tarafından mesleğe katkı ödülüne layık görüldü. Ahmet Necdet Sezer Cumhurbaşkanlığı süresince her yıl düzenli olarak Dünya Şehircilik Günlerinde mesaj yayınlarak kentlerimizde yaşanan birçok olumsuzluğa dikkat çekmiş, kamuoyu ve toplumun şehircilik ve planlama duyarlılığının artması, kent planlamanın ve öneminin ortaya konulmasını amaçlamıştır. Ayrıca görev yaptığı dönemde doğal ve kültürel alanların korunmasına, sağlıklı ve güvenli çevrelerin oluşturulmasına yönelik anayasa ve hukuka aykırı düzenlemelerin kabul edilmemesi için gerekli duyarlılığı göstermiştir. Ahmet Necdet Sezer etkinliğimize katılmadığından dolayı ödülü kendisine ayrıca iletilecektir.

Aşağıda Sayın Ahmet Necdet SEZER'e 19.10.2007 tarihli ve 04/664 sayılı yazımız yer almaktadır.

TMMOB Şehir Plancıları Odası olarak her yıl düzenlemekte olduğumuz 8 Kasım Dünya Şehircilik Günü Kolokyumlarının, bu sene 31.'si ODTÜ Kentsel Politika Planlaması ve Yerel Yönetimler Ana Bilim Dalı işbirliğiyle, 7-8-9 Kasım tarihlerinde, Ankara'da TODAİE Kongre Salonunda gerçekleştirilecektir.

Planlama meslek alanı bugün, genel alt uzmanlık alanlarında, hiçbir dönemde kazanmadığı kadar merkezi bir konum kazanmıştır. Yaşanan bu gelişmeler, planlama alanına ve mesleğine ilişkin kurumsal ve yasal çerçeve, eğitim, uzmanlaşma alanları, planlama yaklaşımları ve paradigmaları, planlamada değerler sistemi/ etik kodlar, uygulama ilkeleri gibi konularda planlama meslek alanının tartışılmasını gerektirmektedir. Sizler de takdir edersiniz ki, bu çerçevede yukarıda sayılan boyutlardan her birinin kendi tutarlılığı ve gelişmişliği kadar, diğerleri ile ilişkilene düzeyi ve tutarlılığı da meslek alanının sağlam bir zemine oturması açısından önemlidir.

Cumhurbaşkanlığınız süresince, her yıl düzenli olarak Dünya Şehircilik Günlerinde mesaj yayınlarak, kentlerimizde yaşanan bir çok olumsuzluğa dikkat çekmiş, başta yetkili organlar olmak üzere tüm kamuoyuna anlamlı uyarı ve hatırlatmalarda bulunmuş olmanız Odamız yönetim kurulunca büyük saygı ve gururla izlenmiştir.

İlk mesajınız, 1999 Doğu Marmara Depreminden bir yıl sonra, 2000 yılında yayınlanmış ve mesajlar düzenli olarak sonraki yıllarda yayınlanmaya devam etmiştir. Mesajlarda göç, nüfus artışı, konut yetersizliği, gecekondu ve çarpık kentleşme sorunlarına değinilmiştir. Şehir plancıları tarafından hazırlanan planlara uyulmamasının yol açacağı yaralar konusunda topluma uyarılar yapılmış, günlük çözümler yerine

uzun vadeli, kalıcı planlı kentleşmenin önemi üzerinde durulmuştur. Yasadışı yapılaşma ve imar afları ile yasalara karşı işlenen suçların hoş görülmemesi özellikle vurgulanmış, tarihsel, kültürel ve doğal çevreyi koruyacak, toplumsal ve ekonomik gereksinimlere yanıt verebilecek kent planlarının yapılması üzerinde durulmuş, korumanın ve planlamanın bütüncül yaklaşımla ele alınması gereği belirtilmiştir. Yasal düzenlemeler ve bilimsel verilerle hazırlanan imar planlarına uyulmaması, kısa dönemli kişisel çıkarların ön plana çıkarılmasının büyük felaketleri hazırlayan en önemli etken olduğu mevasırlarımızda yer almıştır. Yayınladığınız mesajlarla kamuoyu ve toplumun şehircilik ve planlama duyarlılığının artması, kent planlamanın öneminin ortaya konulması amaçlanmış ve gerekli uyarılarda bulunulmuştur.

Ayrıca görev yaptığınız dönemde doğal, kültürel alanların korunmasına, sağlıklı ve güvenli çevrelerin oluşturulmasına yönelik anayasa ve hukuka aykırı yasal düzenlemelerin kabul edilmemesi için gerekli duyarlılığı göstermiş olduğunuz ve gerekli girişimlerde bulunduğunuz Odamız ve tüm kamuoyu tarafından takdirle izlenmiştir.

Yukarıda belirtilen hususlar çerçevesinde planlama meslek alanına vermiş olduğunuz katkılardan dolayı, Odamız tarafından "Mesleğe Katkı Ödülüne" layık görüldünüz. 7-8-9 Kasım tarihlerinde düzenlenecek Kolokyuma teşrifleriniz, Kolokyumun ilk günü 7 Kasım 2007 tarihinde gerçekleştirilecek açılış oturumunda bir konuşma yapmanız ve ödülünüzü almanız bizleri onurlandırılacaktır.

Kolokyuma teşrifleriniz ile diğer hususlarda Odamızdan ayrıca bilgi almanız mümkündür.

Teşriflerinizi arz ederim.

Yaser Gündüz - TMMOB Şehir Plancıları Odası Genel Başkanı

davalar
davalar
davalar
davalar
davalar davalar davalar davalar davalar davalar davalar davalar davalar davalar davalar davalar davalar davalar davalar davalar davalar davalar davalar davalar

Odamız 2006-2008 yılında kamu yararına, şehircilik ilkelerine, planlama esaslarına ve ilgili mevzuata aykırı planlara dava açtı. Odamız özellikle bu dönemde Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından onaylanan 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planlarına dava açtı. Bunun yanında kent bütününde önemli olan ilgili idareler tarafından kamu yararına aykırı olarak onaylanan bir çok plana, gerekli itirazlar yapılarak Odamız dava açmıştır. Odamız tarafından açılan davalara yönelik planlardan bazılarının bilirkişi ücretleri çok yüksek rakamlara ulaşmıştır. Odamızdan 10.000 YTL, 8.000 YTL gibi bilirkişi ücretleri talep edilmiştir. Açılan davalara ödenen ücretler dolayısı ile Odamızın en temel hakkı olan dava açma hakkında sorunlarla karşılaşılmaya başlanmıştır. Odamız meslek alanımız ve meslektaşlarımızın haklarının korunması için ilgili bakanlıkların yanında müdahil olmuştur. Ayrıca meslek alanımız ile ilgili önemli düzenlemelere, planlara Odamız birçok bölümde dava açmıştır. Bu bölümde belli başlı planlara yer verilmiştir.

1/100.000 ÖLÇEKLİ ÇEVRE DÜZENİ PLANLARI

Şubelerimiz özellikle Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından ihale edilen 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planlarına, planların askı süresi içinde itiraz etti. Ancak planlara ilişkin itirazlarımız dikkate alınmadığı için Odamız dava açmak zorunda kaldı. Bu kapsamda Çevre ve Orman Bakanlığınca yaptırılan ve onaylanan 1/100.000 ölçekli Antalya-Burdur Çevre Düzeni Planı, 1/100.000 ölçekli Aydın-Muğla-Denizli Çevre Düzeni Planı, 1/100.000 ölçekli Manisa-Kütahya-İzmir Çevre Düzeni Planı'na yürütmenin durdurulması ve iptali istemiyle dava açılmıştır. Ayrıca İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığınca onaylanan 1/100.000 ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planına yürütmenin durdurulması ve iptali amaçlı dava açılmıştır.

Odamız söz konusu planlara Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından ihale edildiği süreçte itirazlarımızı hem ilgili Bakanlığa hem de Kamu İhale Kurumuna yapmıştı. Ancak itirazlardan sonuç alamamıştı.

Odamız 1/100.000 ölçekli planlara sınır, kapsam, ölçek, planlama dili, hazırlanma süreçleri, diğer planlarla ilişkileri, uygulama, denetim ve kararları noktasında itiraz ederek dava açtı. Öncelikle 1/100.000 ölçekli planların ölçeğin gerektirdiği tasarım ve kararları içermediği, imar planı niteliğinde hazırlandığı ve imar planı ölçeğinde kararlar getirdiği, mevcut imar planlarını irdelemediği, alt ölçekli planları yönlendirmediği, kente ilişkin yönlendirici genel kararları içermediği, arazi kullanım planı içeriğinde olduğu yönünde itirazlarda bulundu.

1/100.000 Ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı

İSTANBUL ( ). İDARE MAHKEMESİ BAŞKANLIĞI'NA

DAVACI: T.M.M.O.B. Şehir Plancıları Odası (Emirhan Cad. Bayındır Çıkamazı Sokak No:1/1 Beşiktaş/İstanbul)

DAVALI İDARE: İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Saraçhane-İSTANBUL

KONU: İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na verilen 26.09.2006 tarih ve 634 sayılı dilekçeyi (EK-1) süresinde cevaplamayarak itirazı zımnen reddeden idarenin işlemi ile işlemin dayanağı olan Davalı İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nca 22.08.2006 tarihinde onaylanarak, 28.08.2006 tarihinde askıya çıkarılan, 1/100.000 ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı'nın İPTALİ ve öncelikle YÜRÜTMENİN DURDURULMASI istemimizdir.

PLANIN ASKIYA ÇIKIŞ TARİHİ: 28.08.2006

PLANIN ASKIDAN İNME TARİHİ: 28.09.2006

PLANA İTİRAZ TARİHİ: 27.09.2006

ZİMNİ RED TARİHİ: 26.11.2006

ACIKLAMALAR

1- 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 2. maddesinin h bendi uyarınca, "...çevre düzeni planlarını hazırlamak veya hazırlatmak, onaylamak ..." yetkisine sahip olan Çevre ve Orman Bakanlığı ile İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı arasında, 10.2004 tarihinde, İstanbul İl Çevre Düzeni Planı'nın yapılmasına ilişkin protokol imzalanmıştır. Bu protokolle Çevre ve Orman Bakanlığı plan yapma yetkisini İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne devretmiştir.

2- Bu gelişmenin ardından, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ve bu kanunun 6. maddesinde İl Çevre Düzeni planının valilik koordinasyonunda Büyükşehir Belediyesi'nce hazırlanacağı ve belediye meclisi ile il genel meclisi'nce onaylanacağı hükmünün yer alması üzerine, İstanbul Valiliği'nin de katılımıyla, 31.01.2006 tarihinde bir ek protokol imzalanmış; bu protokolle, ilk protokolden belirlenen plan yapma süresi de 6 ay uzatılmıştır. Ek protokolle, İstanbul İl Çevre Düzeni Planı'nın hazırlanması görevi gene İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne verilmiş olup, planın onama süreci içinde Büyükşehir Belediye Meclisi, İl Genel Meclisi ve Çevre ve Orman Bakanlığı'nın onama işlemlerini ayrı ayrı gerçekleştirmesi öngörülmüştür.

3- Bu süreç içerisinde, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu uyarınca, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Planlama ve İmar Daire Başkanlığı Şehir Planlama Müdürlüğü tarafından, İstanbul Büyükşehir Belediyesi İhale Komisyonu'nun 15.12.2004 tarih ve 1405-530 sayılı kararı ile, işin başlangıç tarihi 01.01.2005 ve tamamlanma süresi 730 Takvim Günü olmak üzere, İl Çevre Düzeni Planı'nın hazırlanabilmesi için gerekli olan "İstanbul Büyükşehir Nazım İmar Planı Analitik Etütler İşİ" BİMTAŞ-Boğaziçi Peyzaj İnşaat Müşavirlik Teknik Hizmetler Ağaç Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye ihale edilmiştir. Bu ihalenin ardından, BİMTAŞ A.Ş. tarafından, Tepebaşı'nda, İstanbul Metropolitan Planlama ve Kentsel Tasarım Merkezi (İMP) adlı bir büro oluşturularak çalışmalara başlanmıştır.

4- Söz konusu ihale sadece analitik etütlerin hazırlanması ile sınırlı iken, 1.5.2006 tarihinde, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş, düzenlediği bir basın toplantısı ile, İMP tarafından yetki sınırları aşılarak hazırlanmış olan 1/100 000 ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni'nin tanıtımını yapmıştır.

5- İstanbul İl Çevre Düzeni'nin 1.5.2006 tarihinde Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş tarafından basına ve kamuoyuna tanıtılmasının hemen ardından, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda yapılan değişiklikler ile, 1/100.000 ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı'nın İl Genel Meclisi'nce onaylanması gerekliliği ortadan kaldırmıştır. 1.7.2006 tarih ve 5538 sayılı "Bütçe Kanunlarında Yer Alan Bazı Hükümlerin İlgili Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelere Eklenmesi ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un 26. maddesi ile 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 6. maddesinin üçüncü fıkrasının sonuna, aynı kanunun 29. maddesi ile de 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18. maddesinin (c) bendinin sonuna "Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyelerinde il çevre düzeni planı ilgili Büyükşehir Belediyeleri tarafından yapılır veya yaptırılır ve doğrudan Belediye Meclisi tarafından onaylanır." hükmü ilave edilmiştir. İstanbul İl Çevre Düzeni Planı için İl Genel Meclisi onayını kaldıran 1.7.2006 tarihli bu yasal değişiklikler 12. 07. 2006 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanmış; Bunun hemen ardından da, 14.07.2006 tarihinde, 1/100.000 ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı Büyükşehir Belediye Meclisi'nce onaylanmıştır. Bu yasal değişiklik süreci, merkezi yönetimin bu plan konusundaki destek ve kontrolünü, Büyükşehir Belediyesi ile merkezi yönetimin bu plan konusundaki dayanışmasını, planın onanması sürecinde İl Genel Meclisi'nde engel çıkabileceği konusundaki endişelerini ve bu engelleri baştan önleme çabalarını açıkça göstermektedir.

6- BİMTAŞ A.Ş. bünyesinde oluşturulmuş olan İMP (İstanbul Metropolitan Planlama ve Kentsel Tasarım Merkezi) tarafından hazırlanan ve İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 14.07.2006 tarihli toplantısında oy birliği ile kabul edilmesinin ardından 22.08. 2006 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı tarafından da onaylanarak 28.08.2006 tarihinde askıya çıkarılmış olan 1/100 000 ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı'na Müvekilim Odamızca İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Planlama ve İmar Daire Başkanlığı, Planlama ve İmar Müdürlüğü'ne verilen 26.09.2006 tarih ve 634 sayılı dilekçe ile itiraz edilmiş, ancak, itiraz dilekçemiz, 60 gün içinde cevaplanmayarak, zımnen reddedilmiştir.

7- İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanı ve İMP yetkilileri tarafından, meslek odalarının da bu planın katılımcılarından olduğu biçiminde sürdürülen yanıltıcı propaganda çalışmalarına, katılım, bilgilendirme ve şeffaflık konusundaki reklam amaçlı gerçek dışı açıklamalarına karşın, planın hazırlanma süreci boyunca TMMOB'ye bağlı meslek odalarının görüş ve katkılarının alınması söz konusu olmamıştır. Katılımcılık ve şeffaflık maskesiyle pazarlanmaya çalışılan askıdaki 1/100.000 ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı, teknik olarak yeterli olmayan, planlama ciddiyetiyle hiç bağdaşmayan, ciddi sakıncalar içeren, kente insan öncelikli değil, rant ve pazarlama öncelikli bakan bir yaklaşımın ürünüdür. Uygulandığı takdirde, İstanbul'un sorunlarını çözmek bir yana, gelişimini bugünkünden de daha tehlikeli boyutlara sürükleyecek, kentin tarihi ve doğal değerlerinde geri dönülmez tahribatlar yaratacak olan bu plan, aynı zamanda, yasal açıdan bu planı yapma yetkisi olmayan İMP tarafından hazırlanmıştır ve bu açıdan, her şeyden önce, yasal açıdan YOK hükmündedir.

Aşağıda, yasa dışılığı ve sakıncaları ayrı ayrı ele alınarak değerlendirilmiş olan 1/100.000 ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı'nın iptalini talep ediyoruz.

I- PLANIN HAZIRLANMA VE ONAYLANMA SÜRECİ YASA DIŞIDIR.

Ülkemizde her ölçekteki imar planlarının yapılması, yaptırılması, onanması, ilanı ve uygulanmasında 3194 Sayılı İmar Kanunu ve ilgili yönetmeliklerine uyulması zorunluluğu bulunmaktadır. Plan yapımına dair esaslardan planın yükleniciliğine kadar, her türlü fiziki planda İmar Mevzuatı bağlayıcı bir genel düzenleme niteliğindedir.

1/100 000 ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı, BİMTAŞ A.Ş. bünyesinde oluşturulmuş olan ve bu planı yapma konusunda hiçbir yasal yetkisi olmayan İMP (İstanbul Metropolitan Planlama ve Kentsel Tasarım Merkezi) tarafından hazırlanmıştır. Bu nedenle, ne bu planın onama işlemleri ne de bu plan yasal değildir.

İşin başından beri İMP ve İstanbul'un planlanması konusunda tam bir yanıltma taktiği uygulanmıştır. Bu yanıltma, İMP'nin kurumsal yapısı, görevi ve İstanbul planlaması ile ilişkisi üzerine odaklanmıştır. Şöyle ki:

İMP'nin tanıtımı için meslek odalarının çağırıldığı ilk toplantıda dağıtılan Aralık 2005 tarihli tanıtım kitapçığının kapağında "İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı- Metropolitan Planlama ve Kentsel Tasarım Merkezi İMP" yazmakta ve İMP, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin kurumsal bir organı gibi tanıtılarak, Çevre Düzeni Planı yapma yetkisinin İMP'de olduğu belirtilmektedir:

Kitapçıkta, "İMP'nin Büyükşehir Belediye Başkanı'na doğrudan bağlı bir kuruluş olarak çalıştığı" belirtilmekte; temel işlevleri arasında; " Çevre Düzeni Planı ile stratejik planın hazırlanması," da sayılmakta; "... planlama sürecinde uzmanların, sivil toplum kuruluşlarının ve kent halkının etkin katılımı ve katkısı, çözüm ortaklıklarının oluşturulması, İMP'nin önderliği ile gerçekleşecektir. İMP bünyesinde, sürdürülebilirlik, demokratik katılımcılık ve toplumsallık unsurlarını barındıran bir planlama sürecinin İstanbul kentine kazandırılması İMP'nin kurumsal vizyonudur." ifadeleri de yer almaktadır.

Planın meslek odalarına tanıtımı toplantıları sırasında dağıtılmış olan "İstanbul 1/100.000 Çevre Düzeni Planı Açıklama Metni" başlıklı 10 sayfalık özet rapor da ise (Ek-2) şu ifadeler yer almaktadır:

"İstanbul İl Bütünü Çevre Düzeni Planı İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Metropolitan Planlama ve Kentsel Tasarım Merkezi'nde görev alan ve ağırlıklı olarak akademik kadrolarca gerçekleştirilen yaklaşık 10 aylık bir çalışma sürecinin ürünüdür....." (Sayfa 10)

Bütün bu ve benzeri yanıltıcı açıklamaların ve tanıtımların yanı sıra, 1/100 000 ölçekli İl Çevre Düzeni Planı'nda ve Plan Raporu kapaklarında da, "İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı- İMP- Metropolitan Planlama ve Kentsel Tasarım Merkezi" ifadesi yer almaktadır.

Bunun gibi, planlama süreci boyunca İMP, oluşumu, yapısı, görev ve yetkileri açısından gerçeğe uygun olmayan bir biçimde tanıtılmıştır ve tanıtılmaya da devam etmektedir. Burada en kritik nokta, İMP'nin, Belediye'nin bünyesinde, İstanbul İl Çevre Düzeni Planı' nı yapma yetkisi taşıyan bir yapı olarak tanıtılmasıdır. Oysa işlerin hiç de öyle olmadığı, İMP'nin İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin değil, BİMTAŞ A.Ş.'nin bünyesinde oluşturulan bir yapı olduğu, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin BİMTAŞ'a ihale ettiği işin de, İstanbul İl Çevre Düzeni Planı'nı yapmayı kapsamadığına, sadece "İstanbul Büyükşehir Nazım İmar Planı Analitik Etütler İşİ" ile sınırlı olduğuna ilişkin tüm bilgi ve belgeler Belediyenin kendi kaynaklarında da açıkça görülebilmektedir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesinin web sitesinde, Şehir Planlama Müdürlüğü'nün görev tanımı içinde, "İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile Çevre ve Orman Bakanlığı arasında 01.10.2004 tarihinde imzalanan protokol gereği, İstanbul il sınırları içinde kentsel ve kırsal gelişmeler ile sanayi, turizm, ulaşım gibi sektörel gelişme potansiyellerini de değerlendirecek, koruma- kullanma dengesini kuracak, stratejik kararlar ve arazi kullanma kararlarının belirlendiği ve planlama sınırları içinde alt ölçekli planlara esas olacak 1/100.000 ve/veya 1/50.000 Ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planının yapılması" da yer almaktadır. (Ek-3) Müdürlük, sadece analitik çalışmaları BİMTAŞ'a ihale etmiş; ancak, ilginç bir biçimde, planlama sürecinden dışlanmış; plan, yasal bir dayanağı olmamasına karşın, BİMTAŞ bünyesinde oluşturulan İMP tarafından yapılmıştır.

"İstanbul Büyükşehir Nazım İmar Planı Analitik Etütler" işinin yapılması BİMTAŞ'A İstanbul Büyükşehir Belediyesi Planlama ve İmar Daire Başkanlığı Şehir Planlama Müdürlüğü tarafından, işin başlangıç tarihi 01.01.2005 ve tamamlanma süresi 730 Takvim Günü olmak üzere, 15.12.2004 tarihinde ihale edilmiştir. İhale belgesinde, bu işin kapsamı,

"İhale; İstanbul Büyükşehir Belediyesi sınırları dâhilinde yer alan yaklaşık 534.000 hektarlık bölgede 1/25.000 ölçekli İstanbul Büyükşehir Nazım İmar Planının hazırlanmasına altlık oluşturmak amacıyla;

- İstanbul Metropolitan Alanının Genel Tanımı, Ülke ve Bölge İçindeki Yeri,
- İstanbul Metropolitan Alanının Tarihsel Gelişim Verileri,
- Doğal Çevre Analizleri,
- Mevcut Yapı Analizleri,
- Sosyal ve Ekonomik Yapı Analizleri,
- Ulaşım ve Altyapı Analizleri,
- Sentez Çalışmaları,

Ana başlıkları altındaki işleri kapsamaktadır.

Bu ihale; İstanbul Metropolitan Alanında fiziksel ve sosyal anlamda kentsel yaşam kalitesinin artırılması, afet riskinin minimize edilmesi ve İstanbul'un bir dünya metropolü olma koşullarını yerine getirmek amacıyla yapılacak olan Çevre Düzeni Planları ile 1/25.000 ölçekli İstanbul Büyükşehir Nazım İmar Planına esas teşkil edecek olan genel verilerin toplanması, analiz ve sentez çalışmalarının yapılmasını amaçlamaktadır." biçiminde tanımlanmıştır. (Ek- 4)

Görülebileceği üzere, bu iş tanımı içinde "1/100.000 Ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı" nın hazırlanması işi yer almamaktadır. BİMTAŞ, yasal olarak yetkilendirilmediği bir hizmeti yerine getirmiştir. Bu çerçevede, hiçbir yasal yetki söz konusu olmadan, bir BİMTAŞ kuruluşu olan İMP, ihalesini aldığı analiz çalışmalarının yanı sıra bir de 1/100 000 plan ilettiğinde, Şehir Planlama Müdürlüğü, doğal olarak, "Her ölçekteki planların hazırlanması ve onanması ile ilgili olarak Büyükşehir Belediye Başkanlığımızca yüklenilmesi gereken görev ve sorumluluklar ilgili yasalar ve yönetmelikler ile belirlenmiştir. Yapılan

tüm planlama çalışmalarının ilgili mevzuat hükümlerine uygunluğu sağlanmalıdır.” biçiminde bir genel değerlendirme ile ve “İlgi yazı ekinde Müdürlüğümüze iletilen İstanbul Çevre Düzeni Planı ve Raporu ile ilgili olarak teknik ve hukuki bir değerlendirme yapılması gerekmekte olup, şehircilik ilke, esas ve ilgili mevzuat hükümlerine uygunluğunun aranması esastır” diyerek, söz konusu plan hakkında yapılacak işlemi Büyükşehir Belediye Başkanı onayına sunmuş; Belediye Başkanı konuyu ve planı Belediye Meclisi’ne göndermiş; İmar ve Bayındırlık Komisyonu ise, planı, yeniden değerlendirilmek üzere Planlama ve İmar Müdürlüğü’ne iade etmiştir. (Ek- 5) Ancak, sonuçta değişen bir şey olmamış; Şehir Planlama Müdürlüğü, aynı görüşlerle planı tekrar Belediye Başkanı’na göndermiş; Başkan gene planı meclise havale etmiş; İmar ve Bayındırlık Komisyonu ise, bu kez, “1/100 000 ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı ve Raporu incelenmiş olup Komisyonumuzca uygun görülmüştür.” biçiminde görüş bildirerek Meclise göndermiş (Ek-6); plan, 14.07.2006 tarihinde Büyükşehir Belediye Meclisi’nce oy birliği ile aynen kabul edilmiştir. Belediye Başkanı’na da 22.08.2006 tarihinde onaylanan plan, 28.07.2006 tarihinde askıya çıkarılmıştır.

Yasal olarak plan elde etmenin iki yolu vardır. İdare “yapar ya da yaptırır” der imar mevzuatı. Oysa burada ne İMP Belediye’nin kurumsal yapısı içinde bir oluşumdur, ne de işin ihalesi söz konusudur. Dolayısıyla, idarenin planı “ne yapması ne de yaptırması” söz konusudur. Anlaşılan o ki, bu plan Belediyeye, “analiz çalışmalarının yanında bir ilave hediye” olarak sunulmuştur. Bu planın onay için meclise havalesi ve onayı işlemleri açıkça yasayı çiğnemektir.

Bunun yanı sıra ve ayrıca, zaten “YOK” hükmünde olan bu plandaki imzalar da geçersizdir. “Plan Yapımını Yüklenecek Müelliflerin Yeterliliği Hakkında Yönetmelik” hükümleri uyarınca, her tür ve ölçekteki planların, idare bünyesindeki planlama birimlerince yapılmaması halinde, Yönetmeliğin Tanımlar başlıklı 4 üncü maddesindeki “müellif” tanımına uygun gerçek kişiler ya da bu gerçek kişilerin Yönetmelikte belirlenen koşullarda hisse sahibi olduğu tüzel kişilikler tarafından yapılması gerekmektedir. Anılan “müellif” tanımı da şu şekilde yapılmaktadır: “Kanunda tanımlanan her ölçekteki ve türdeki planların yapılmasını üstlenebilmek için gerekli olan ilgili yeterlilik grubuna uygun yeterlilik belgesine sahip gerçek kişi veya ilgili yeterlilik grubuna uygun yeterlilik belgesine sahip tüzel kişilerin hissedarları içinde hisseleri ortakların meslek grubuna göre dağılımında eşit veya daha fazla paya sahip gerçek kişi”.

Bilindiği gibi, 1/100.000 Ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı İstanbul Büyükşehir Belediyesi bünyesindeki bir planlama birimince değil, “şirket” statüsündeki BİMTAŞ (Boğaziçi Peyzaj İnşaat Müşavirlik Teknik Hizmetler Ağaç Sanayi ve Ticaret A.Ş.) tarafından hazırlanmıştır. Yukarıda vurguladığımız gibi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin Plan yapımı konusunda BİMTAŞ’a yetki veren bir ihalesi söz konusu olmadığı gibi, zaten böyle bir ihalenin yapılabilmesi de yasal olarak söz konusu değildir. Çünkü, İstanbul Büyükşehir Belediyesi’ne ait olan söz konusu şirketin anılan “müellif” tanımına uygun olarak plan hizmetini yüklenebilmesi için, “hissedarları içinde hisseleri ortakların meslek grubuna göre dağılımında eşit veya daha fazla paya sahip gerçek kişi” koşuluna uygun en az bir hissedara sahip olması gerekmektedir. BİMTAŞ’ın bu koşullara uygun, yasal olarak plan müellifi olabilecek bir ortaklığı söz konusu değildir. İstanbul İl Çevre Düzeni Plan’ının üzerindeki imzalardan anlaşıldığı kadarıyla planın “müellifi” olarak görülen Murat DİREN, Doç. Dr. Taylan DERİCİOĞLU, Prof. Dr. İbrahim BAZ ve Prof. Hüseyin KAPTAN BİMTAŞ hissedarı olmadığından “müellif” koşullarına sahip değildirlir. Ayrıca, Harita Mühendisi unvanlı İbrahim BAZ’ın “müelliflerin öğrenim niteliği” ile ilgili yasal koşulu yerine getirmediği halde Plan üzerine imza atması da tartışmasız bir biçimde mevzuata aykırıdır.

Yukarıda açıklamaları yapılan nedenlerle, müelliflik ve ihale süreci itibarıyla 1/100.000 Ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı yasal dayanaktan yoksundur. İstanbul Büyükşehir Belediyesi, yasal dayanaktan yoksun olan bir çalışmayı kabul etmekle hukuken geçerliliği olmayan bir işlem yapmıştır. Bu plan yasal olarak ÖLÜ DOĞMUŞTUR VE YOK HÜKMÜNDEDİR.

II- PLANIN SAKINCALARI

Plan Uygulama Hükümleri'nin 7.1. maddesinde de vurgulandığı üzere, " Bu çevre düzeni Planı, plan hükümleri ve plan raporu ile bir bütündür." Bu çerçevede, bu başlık altında, plan, plan uygulama hükümleri ve plan raporu bir bütün olarak, birlikte ele alınacaktır.:

1-) Plana ilişkin açıklamalarda ve Plan Raporu'nda " İstanbul'un küresel düzeydeki metropoller arası yarışta hak ettiği yeri alması ve uluslar arası pazarda daha rekabetçi olabilmesi" temel hedef olarak tanımlanmakta ve bu kabul, raporun bütününde de sık sık tekrarlanmaktadır. Görüleceği üzere, İstanbul planlamasının temel hedefi kentli değil, yatırımcıdır.

İstanbul planlamasının temel hedefi, öncelikle, "İnsanca yaşanabilecek bir kent yaratabilmek" olmalıdır. Bu önemlidir. Çünkü, iki hedef arasındaki öncelik farkı, ortaya çıkacak plan kararlarının da belirleyicisi olacaktır. Şu anda ortaya çıkan plan, kenti her ne pahasına olursa olsun pazarlamak, yerli ve yabancı sermayenin hizmetine ve kullanımına sunmak hedefinin damgasını taşımaktadır. Bu planla kent bir yatırım alanına dönüştürülmüştür.

Plan Raporu'nun " VI. Vizyon, Hedef ve Stratejiler" bölümünde (Sayfa 787- 789);

"Kentin Rekabetçi Üstünlüklerini Ön Plana Çıkarmak;

"Kentin yatırımcılar için bir çekim merkezi olmasını sağlamak;

"Yüksek Bir Rekabet Gücüne Sahip Olabilmek İçin Gerekli Mekansal ve Altyapı Projeleri Geliştirmek;"

"Firmaların Kurulmaları, Büyüme ve Yarışabilmelerinin Önündeki Engelleri Kaldırmak;" biçiminde vurgulanmış olan hedefler de, bu konudaki plan yaklaşımını net olarak ortaya koymaktadır

Gerek planda, gerekse de plan raporlarında bu pazarlamacı planlama yaklaşımı açık biçimde vurgulanmaktadır.

2-) Yukarıda vurgulanan genel plan yaklaşımı çerçevesinde, Merkezi Hükümet tarafından bir üst plana dayanmaksızın gündeme getirilmiş olan bir çok sakıncalı kentsel dönüşüm projesinin ve yatırım kararlarının planda da yer aldığı görülmektedir.

Askıda bulunan 1/100.000 ölçekli İstanbul Çevre Düzeni Planı; daha önce girişimi başlatılan ve kamuoyu, sivil toplum örgütleri ve meslek odalarının itirazlarının bulunduğu, kamuoyu tarafından onaylanmayan, sürdürülebilirlik ilkelerine aykırı yasadışı uygulamalara kent ölçeğinde plan mesnedi oluşturmakta, bu girişimleri yasal kılmaktadır.

Plan çalışmaları yapılırken Haydarpaşa- -Zeytinburnu kıyı ve liman alanlarında, Küçükçekmece ve Kartal'da kentsel dönüşüm projelerinin yatırım kararları merkezî hükümet tarafından verilmiş; planın ana kararlarını etkileyecek nitelikteki bu yatırım kararları İMP tarafından plana işlenmiştir. Bu ve benzeri durumlar, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin ve İMP'nin, plan çalışmalarını bilimin rehberliği yerine, hükümetin istemleri doğrultusunda yaptığını açıkça göstermektedir.

Bu tür projelerle ilgili plan kararlarına dayanak oluşturmak amacıyla, Plan Raporu'nda, bazı doğru olmayan tespit ve değerlendirmelere yer verilmiş olduğu da görülmektedir. Örneğin, Zeytinburnu Kentsel Dönüşüm Projesi'ne dayanak oluşturmak amacıyla, Zeytinburnu'nun İstanbul'un mevcut Merkezi İş Alanı (MİA) içerisinde kaldığı gibi gerçekdışı bir tespitte yer verilmekten kaçınılmadığı görülmektedir. İMP'nin, planın meslek odalarına tanıtımı toplantısı sırasında dağıtılmış olan "İstanbul 1/100 000 Çevre Düzeni Planı Açıklama Metni" başlıklı 10 sayfalık özet raporda bu konuda aynen şöyle denmektedir:

"Zeytinburnu-Tarihi Yarımada ve Ayazağa Ekseni alt bölgesi İstanbul'un en temel sorunu olan tek merkezli işleyişin yer aldığı alan olup, Zeytinburnu,Eminönü,Karaköy,Beyoğlu ve Büyükdere caddesinden

başlayarak; Boğaziçi Köprüleri inşası sonrasında Beşiktaş üzerinden Boğaz'ın kuzeyine Zincirlikuyu, Maslak ve Ayazağa'ya uzanmaktadır....." (Sayfa 4)

Aynı gerçek dışı tespit, “Yönetici Özeti” raporunda da, sayfa 98’de, aynı ifade ile yer almaktadır.

Burada, tarihinin hiç bir döneminde MİA içinde yer almayan Zeytinburnu’na MİA kapsamında yaklaşılması çok ilginçtir. Bu plan çalışmasından çok önce Zeytinburnu’nun deprem çalışmaları için pilot bölge seçilmesi ve bu çerçevede geliştirilen ve bir üst plana dayanmadan çalışmaları başlatılan Zeytinburnu Kentsel Dönüşüm Projesi ile ilgili endişelerimiz, Zeytinburnu’nun İstanbul’un MİA Alanı içinde gösterilmesi gibi gerçek dışı bir tespite yer verilmiş olmasıyla daha da artmıştır.

Plan Raporu’nun “VI. Metropolitan Planlama Yaklaşımı” bölümünün “Ticaret ve Hizmetler” alt başlığında ise, İstanbul MİA alanı;

“Merkezi İş Alanı ve Merkezlerin Mevcut Mekansal Dağılımı

İstanbul Merkezi İş Alanı Eminönü’nden başlayarak Karaköy, İstiklal Caddesi, Şişli, Gayrettepe yoluyla Büyükdere Caddesi ve Maslak İş Bölgesine uzanan lineer bir alanı kapsamaktadır.” biçiminde tanımlanmaktadır ki bu tanım doğrudur. Plan Raporu’nun bu bölümünde yapılan tanımla yukarıda vurguladığımız “Zeytinburnu’nu MİA içinde gösteren tanımların” farklılığı, açıktır ki Zeytinburnu için gündemde olan üstten inme bir projenin dayanağını oluşturmak amacından kaynaklanmaktadır.

Tek başına bu konu bile, “kenti pazarlama” hedefinin planın temel ilkesi olduğunu açıkça ortaya koyduğu gibi, birbirleri ile çelişik ifadelerin, kararların, tutarsız tespitlerin aynı plan ve plan raporu içinde yer alabildiği bir planlama çalışmasının ne kadar ciddiye alınabileceği sorusunu da gündeme getirmektedir.

Planda yer alan diğer iki plansız, üstten inme yatırım kararı ise Haydarpaşa Projesi ile yarışma konusu yapılmış olan Kartal Projesidir.

Bu kentsel dönüşüm projeleri ile ilgili plan kabulleri, “Yönetici Özeti” raporu içinde de şöyle yer almaktadır:

“VII.3. Fiziki Gelişme ve Arazi Kullanımı:

“Anadolu Yakası

- Kadıköy- Üsküdar

Kadıköy’ün Üsküdar ile kuracağı mekansal ve işlevsel birlikteliğin Marmaray Projesi’nin tamamlanması sonrasında önemi artacaktır. Haydarpaşa Liman Sahası’nın konu olacağı mekansal düzenlemenin, toplu ulaşım sistemlerinin birbiriyle buluşarak Anadolu Yakası’nda önerilen alt merkezlere kesintisiz aktarım sağlayacak nitelikte olması hedeflenmektedir. “

Haydarpaşa Liman Sahası’nın dönüşümü için geliştirilen yaklaşım, bu alandaki potansiyelin ticaret, konaklama, kültür ve rekreasyon faaliyetlerinin içermek üzere harekete geçirilmesi ve Kartal için öngörüldüğü üzere, Anadolu Yakası’nda etkin bir alt merkezin oluşturulmasıdır.

- Kartal-Pendik-Tuzla

İstanbul Metropolitan Alanı’nın üst ölçekli planlama süreci içinde öne çıkan ve metropolitan ölçekte belirleyiciliği olan temel arazi kullanım kararlarından bir tanesi de Kartal Alt-merkez gelişimidir. Hizmetler sektöründe uzmanlaşmış nitelikli ofis yerleşkeleri, kamusal alanları ve kültür yapılarıyla Plan’da öngörülen Kartal Alt-merkez gelişiminin, Metropol’ün tek merkezli yapısından kurtulmasına katkı vermesi amaçlanmaktadır. “ (Sayfa 102-103)

İMP’nin, planın meslek odalarına tanıtımı toplantısı sırasında dağıtılmış olan “İstanbul 1/100 000 Çevre Düzeni Planı Açıklama Metni” başlıklı 10 sayfalık özet raporda

kentsel dönüşüm projelerinden biri olarak gündeme gelen Haydarpaşa Projesi ile ilgili olarak da, şu açıklama yer almaktadır:

“Kadıköy’ün Üsküdar ile kuracağı mekansal ve işlevsel birlikteliğin Marmaray Projesi’nin tamamlanması sonrasında önemi artacaktır. Haydarpaşa Liman Sahası’nın konu olacağı mekansal düzenlemenin,

toplu ulaşım sistemlerinin birbiriyle buluşarak Anadolu Yakası'nda önerilen alt-merkezlere kesintisiz aktarım sağlayacak nitelikte olması hedeflenmektedir.

Haydarpaşa Liman Sahası'nın dönüşümü için geliştirilen yaklaşım, bu alandaki potansiyel ticaret, konaklama, kültür ve rekreasyon faaliyetlerini içermek üzere harekete geçirilmesi ve Kartal için öngörüldüğü üzere, Anadolu Yakası'nda etkin bir alt merkezin yaratılmasıdır.” (Sayfa 9)

Haydarpaşa-Harem arasında kalan yaklaşık 1 milyon m2. alanda hükümet tarafından tasarlanan “Dünya Ticaret Merkezi ve Kruvaziyer Liman” projesi (gökdelenler- konut alanları, alışveriş merkezleri, oteller v.b) ile İstanbul İl Çevre Düzeni Planı'nı yetkisi dışında hazırlamış olan İMP'nin, bu planlama çalışmalarının tamamlanmasını dahi beklemeden, şaibeli bir yarışmayla hazırladığı, Kartal'ı bir gökdelenler cennetine dönüştüren “Kartal Alt Merkez ve Kartal-Pendik Kıyı Kesimi Kentsel Dönüşüm Projesi” de İstanbul'un pazarlanmasında kilit öneme sahip projelerdendir. Burada, İl Çevre Düzeni Planı'nı hazırlamaya soyunan İMP'nin önceliği “plansız projelerin hazırlanması”na ve tanıtılmasına vermesi ironik bir durumdur. Bu, İMP'nin küreselleşmenin planı bir projeler toplamına indirgeyen yaklaşımını benimsediğini göstermektedir.

Bu kentsel dönüşüm projeleri kent ve insan odaklı olmayıp “İstanbul'un pazarlanması ve küresel şirketlere rant alanı sunulması” anlayışı temelinde gündeme getirilmiş projelerdir. Bu projeler ve bunların tetikleyeceği diğer plansız projeler İstanbul'un tarihsel, doğal değerlerine zarar verecek ve gereksinimi olan sağlıklı gelişiminin önünde engel teşkil edecektir.

Herhangi bir araştırmaya, bir üst plana dayanmayan, sadece İstanbul'un pazarlanmasına yönelik bir yaklaşımın eseri olan ve kentin tarihi ve doğal değerlerini yok sayan bu kentsel projelerin hiçbir analiz ve sentez çalışmasına ve değerlendirmesine dayanmaksızın kabul edilerek plana dahil edilmesi, olması gerekli planlama ciddiyetiyle asla uyuşmamaktadır. Bu planlama yaklaşımı, sonuçta ortaya çıkan planı bir “paylaşım ve pazarlama” belgesine dönüştürmüştür.

3-) Plan kararları ve lejant bir çok belirsiz, çelişkili ve korunması gerekli alanların alt ölçekte yapılaşmaya açılabilmesinin kapısını aralayan bir yaklaşımın ürünü olarak görülmektedir. Bu yaklaşım planlamaya aykırıdır ve plan kararlarının geçerliliğini tartışmaya açmaktadır. Bir planın bir yandan plan kararları getirirken bir yandan da o kararları geçersiz kılacak kararlar üretmesi plansızlığı planla empoze etmekten başka bir şey değildir. Bu yaklaşımdan kesinlikle vazgeçilmesi gerekmektedir. Örneğin;

- Planda, “Mutlak Korunması Gereken Tarım Alanları” ve “Bölgenin Riskli

Jeolojik Yapısı Nedeniyle Kullanımı Alt Ölçekte Netleştirilecek Alanlar” lejantı aynı alanlar için birlikte kullanılmıştır. Bu, Mutlak Korunması Gereken Tarım Alanlarının yapılaşmaya açılmasına yol açacak bir uygulamadır.

- Planda, “Mutlak Korunması Gerekli Tarım Alanları” lejantı ile “Tarım Alanları” lejantı biçiminde iki ayrı lejant kullanılmıştır. Bu iki lejant arasındaki fark anlaşılammamaktadır. İki lejant arasındaki tek fark, birinde “Mutlak Korunması Gerekli” ibaresinin yer alması; bu, planda “Tarım Alanı” lejantı ile gösterilen alanların “korunmayabileceği” anlamına gelmektedir. Planlamada böyle bir şey olamaz; planda birbiri ile ters düşen tanımlar kullanılamaz. Planda “Tarım Alanı” olarak gösterilen bir alanın tarım alanı olarak korunması gerekir. Plandaki tarım alanlarının bir kısmının kesin korunması gerektiği, bir kısmının ise- plandaki kullanım kararına karşın- korunmayabileceği anlamına gelen bu çelişkili yaklaşımından kesinlikle vazgeçilmesi gerekir.

- “Mutlak Korunması Gerekli Tarım Alanları” lejantı ile “Bölgenin Riskli Jeolojik Yapısı Nedeniyle Kullanımı Alt Ölçekte Netleştirilecek Alanlar” lejantının birlikte kullanıldığı alanlar için de yukarıda vurgulanan aynı kullanım belirsizlikleri ve muğlaklıkları söz konusudur. Bu durumda, bu planda mutlak korunması gerekli tarım alanları'nın jeolojik sakıncalı alanlarda kalanları, alt ölçekli planlarda yeni ve tarım dışı kullanımlara dönüştürülebileceklerdir.

- Küçükçekmece Gölü'nün batısında kalan alan üzerinde “Kentsel Hizmet Alanları” lejantı ile “Bölgenin

Riskli Jeolojik Yapısı Nedeniyle Alt Ölçekte Değerlendirilecek Alanlar” lejantı birlikte kullanılmış. Bu da bir başka çelişkidir. Bu iki lejant bir arada olamaz.

4-) Planda yer verilen ulaşım kararlarına bakıldığında, Plan eki olan yazılı dokümanlarda tanımlanan ilkeler ile Planda yer alan ulaşım kararlarının çeliştiği görülmektedir.

Kuzeye doğru gelişmeyi engellemek; yolcu ve yük taşımacılığında raylı sistem kullanmak planın öncelikli hedefleri arasında sayılırken, planda, Batı yakasında TEM’in kuzeyinden geçen yeni bir otoyolun yer alması ilginçtir. Plan Raporu’nda, TEM’in kuzeyinde gelişme olmaması ve içme suyu havzalarının korunması temel kabulleri yer almakta iken, planla getirilen, ancak Plan Açıklama Raporu’nda bile neden getirildiğinin açıklaması yapılamayan bu yeni karayolu güzergahı plan raporunun temel kabulleri ile tümüyle ters düşmektedir. Bu otoyolun ne amaçla planlandığı konusunda plan raporunda da herhangi bir açıklama yer almamaktadır. Bu otoyolun, şu anda planda yer almayan 3. Köprü’nün bağlantı yoluna dönüştürülmek üzere getirildiği açıktır.

“Yönetici Özeti ” başlıklı özet raporun “Mekansal Konumlandırılmalar” bölümünde ise (Sayfa 103), “Anadolu Yakası için Çevre Düzeni Planı çerçevesinde geliştirilen diğer bir fiziki gelişme konusu ise, TEM ve E-5 arası bağlantı yollarının çeşitlenmesi ile doğu batı yönünde Maltepe-Kurtköy arasında sürekliliği olan bir ara yol önerisidir. Önerilen raylı sistemin etkinliğini de arttırabilecek ve sistemler arası entegrasyona hizmet edecek bu karayolunun, E-5 ile TEM arası yerleşmelerin dönüşüm sürecinde de ana işlevlerin ve yatırımların konumlandığı aks olarak ele alınması hedeflenmektedir.” denmektedir.

Görülebileceği üzere, kentnin batı yakasında olduğu gibi, doğu yakasında da yeni karayolu projeleri gündeme getirilmektedir. Bu yaklaşım kentsel gelişim ve ulaşım açısından son derece sakıncalıdır. Ulaşım yatırımlarının artık raylı sistem ve metro üzerinde yoğunlaşması genel kabul görmüşken, hala büyük karayolu projelerini gündeme getirmek son derece hatalı ve çok geç olmadan geri alınması gereken plan kararlarıdır.

Plan Raporu’nun,

“VI. Vizyon, Hedef ve Stratejiler

başlıklı bölümünün “Vizyon Bileşenleri” alt başlığı altında,

“Arazi kullanım kararları ile ulaşım stratejilerini aynı hedefe dönük ilişkiler içinde geliştirerek uygulamak” (Sayfa 791) kabulü de yer almakla birlikte, plan kararlarında bu kabule aykırı bir yaklaşım benimsenmiş olduğu görülmektedir.

Plan Açıklama Raporu’nun “2.3.5.Ulaşım” bölümünde ise, öneri raylı sistem ve karayolu güzergahları kastedilerek,

“.....hazırlanmakta olan ulaşım ana planı verileri ışığında hatlarda değişiklikler olabilecektir.” (Sayfa 713) denmektedir. Arazi kullanım kararları ile ulaşım kararlarının ayrı süreçlerde ele alındığı bir planlama olamaz. Bu son derece sakıncalı bir yaklaşımdır. 1/100 000 ölçekli üst planın, hazırlanmakta olan “ana ulaşım planı” tamamlanmadan hazırlanması ve ulaşım ile ilgili temel kararları da, “ileride değişebilir” rahatlığıyla alması kabul edilemez. 1/25 000 ölçekli plan çalışmalarının da bu çerçevede sürdürülüyor olduğu düşünüldüğünde, bu plan çalışmalarının planlayıcılar ve ilgili yöneticiler tarafından yeterince ciddiye alınmadığı açıkça ortaya çıkmaktadır. Plan Raporu’nda yer alan kabullerin ve değerlendirmelerin aksine, bu planlama süreci, belirli projeleri yasallaştırmak ve yeni yatırımların önündeki engelleri aşabilmek, İstanbul’u her yönüyle pazarlamak dışında bir hedef taşımamaktadır.

5-) Planda 2B alanları, “Sürdürülebilirlik Çerçevesinde Koruma Alanları” başlığı altında yer alan ayrı bir lejantla gösterilmiştir. 2-B ile ilgili Plan Lejantı: “Yasal Statüsü netleşince 1/25 000 ve/veya 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planlarında Kullanım Kararları Belirlenecek 2B Alanları” adımı taşımaktadır.

Bir planda, bir alana bu şekilde bir kullanım kararı getirilemez. 2B alanları ancak bir analiz ya da sentez paftasında bu biçimde gösterilir. Planda ise, bu alanların arazi kullanım kararları verilmiş olmalıdır. Bu

açından, arazi kullanım kararlarının yer alması gereken planda, 2B alanları diye bir plan lejantı görmek, hele bu alanların kullanım kararlarının 2B alanlarının yasal statülerinin belirlenmesiyle ilişkili olarak alt ölçekli planlara bırakılması, planlama açısından alışılmamış, ilginç, ilginç olduğu kadar da planlama anlayışının dışında bir yaklaşımdır. Plan kararı ile, bu alanların kullanım kararları orman alanlarından çıkarılıp satışları yapılarak imara açılmaları sürecinin neticesine bağlanmıştır. Bu plan kararının, orman alanlarının pazarlanması ve işgallerinin yasallaştırılması uygulamalarında bir araç olduğu açık olan 2B uygulamasının planla desteklenmesi anlamına geleceği açıktır.

Ayrıca, 2B alanı lejantının mevcut orman alanları ve su havzaları içinde de (Ömerli, Elmalı, Terkos, Alibeyköy, Büyükçekmece) yer aldıkları; hatta Ömerli ve Elmalı havzalarında mutlak ve kısa mesafeli koruma alanlarına kadar uzandıkları görülmektedir. Kesin korunması gereken bu alanların hiçbir şekilde yapılaşmaya açılmaması gerektiği halde, bu alanlarda dahi “Yasal Statüsü netleşince 1/25 000 ve/veya 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planlarında Kullanım Kararları Belirlenecek 2B Alanları” biçimindeki plan hükmünün geçerli olması, bu alanları imara açarak orman ve içme suyu havzalarını tahrip edici sonuçlar doğuracak son derece sakıncalı bir planlama yaklaşımıdır.

6-) Planda, su toplama havza alanlarında üç ayrı lejant kullanılmış olup, bu lejantlarla ifade edilen alanlara ilişkin Plan Uygulama Hükümleri ve bu konudaki değerlendirmelerimiz aşağıdaki gibidir:

“9.1.3.1.Havza İçi Yapı Yasaklı Alanlar

Bu alanlar, Su Toplama Havzalarının yapı yasağı bulunan Mutlak Koruma Kuşağı olarak tanımlanan alanlar ile havzaları besleyen derelerin koruma mesafelerini kapsamaktadır. Dere koruma mesafeleri 1/25 000 ölçekli nazım imar planı çalışmaları sonucunda belirlenecektir. “ (Sayfa 778)

Planda bu alan 1000 metrelik bir bant olarak çizilmiştir. Oysa mutlak koruma alanı 300 metredir. Mutlak ve kısa mesafeli koruma alanları toplamı ise; $300+700=1000$ metre etmektedir. Dolayısıyla, planda çizilmiş olan bu 1000 metrelik bant, Plan Uygulama Hükümü’nde belirtildiği biçimde sadece mutlak koruma alanı değildir, mutlak+ kısa mesafeli koruma alanıdır. Plan üzerinde havza kuşak sınırları da çizilmiş olduğundan, bu durum oradan da açıkça görülebilmektedir. Ancak, buna rağmen, planda yapı yasaklı alan olarak tanımlanan bu 1000 metrelik bantın Plan Uygulama Hükümünde “ Mutlak Koruma Kuşağı” olarak tanımlanması, böylelikle de, yapı yasağı getirilmiş olan yapılabilmemesi, planın ciddiyeti ve yeterliliği konusundaki endişelerimizi doğrulayan noktalardan biridir.

“9.1.3.2.Su Toplama Havza Alanları

Bu alanlar, Su Toplama Havzalarının yapı yasağı bulunan Mutlak Koruma Kuşağı olarak tanımlanan alanlar ile havzaları besleyen derelerin koruma kuşaklarını kapsayan alanların dışında kalan ve havza sınırına kadar uzanan bölgeyi kapsamaktadır.” (Sayfa 778)

Planda bu lejantla gösterilen alanlar, havzaların orta ve uzun mesafeli koruma alanları olmasına ve planda çizilmiş olan havza kuşak sınırlarıyla da bu durum net biçimde görülmesine karşın, Plan Uygulama Hükümü’nde bu alan “mutlak dışında kalan havza alanı” olarak tanımlanmaktadır. Burada ayrıca, havzaların tamamını değil de sadece bir kısmını gösteren bir plan lejantının “Su Toplama Havza Alanları” olarak adlandırılmış olması gibi bir başka yanıltıcı yaklaşım da söz konusudur. Bu çerçevede, yukarıda yapmış olduğumuz değerlendirme burada da aynen geçerlidir.

“9.1.3.3. Havza İçi Rehabilit Edilecek Alanlar

Havza içinde plansız ve sağlıksız, yasal olmayan yollarla yapılaşmış alanların tasfiyesi, sonradan imar hakkı kazanmış bölgelerin ise sıhhileştirilmesi veya belediye tarafından gösterilecek imar parselleriyle takasının sağlanması ya da havza alanları için 1/25 000 ölçekte belirlenecek koşullara dönüştürülmesi yönünde çözüm yolları geliştirilecek alanlardır.” (Sayfa 778)

Görülebileceği üzere, bu plan hükmü hiç bir şey anlatmıyor. Su havzalarında yoğun bir yapılaşma ve nüfus var. Bu alanlarda yapılacak uygulamanın genel çerçevesine karar verilmedikçe, bu plan kararları pek bir

şey ifade etmiyor. Eğer havza alanları gerçekten rehabilite edilecekse, buradaki nüfusun büyük kısmının havza dışına taşınması gerekmektedir. Planda bu nüfusun nereye ve nasıl gideceği hususu hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Oysa ki İstanbul'un en üst ölçekli planında bu temel sorunlara ilkesel çözümlerin mutlaka getirilmesi gereklidir. Oysa, ne planda, ne plan raporunda ve ne de plan notlarında bu konuda uygulanabilir bir yaklaşım, bir karar, bir strateji mevcuttur değildir.

Kısacası, Su Toplama Havza Alanları ile ilgili olarak da planın kullanım kararları üretmediği görülmektedir İstanbul'un temel sorunlarından biri olan havza alanlarındaki kirletici yapılaşmalar ve yerleşimler için çözüm oluşturacak ilkesel kararlar bulunmamaktadır. Havza yerleşimlerindeki büyük miktardaki nüfus çevre düzeni planında yok sayılmış, bu konu ile ilgili hiçbir çözüm önerisi, hiçbir planlama kararı getirilmemiştir. Bu yerleşimlerin yer aldığı alanlar için sadece "rehabilite edilecek" demek yeterli değildir. Plan havzalardaki mevcut yerleşik alanları için bir çözüm veya öngörü getirmemiş, ancak havzalarda yer alan boş potansiyel alanların yapılaşmaya açılmasına imkan verecek esneklik ve belirsizlikleri ifade ederek, bu konuları alt ölçekli planlara bırakmıştır.

Bunun yanı sıra, "Yönetici Özeti" raporunda;

"VI."DOĞAL YAPI

Su Kaynakları

... İstanbul İl sınırları içinde bulunan ve İl bütünü'nün %46'sını oluşturan su havzalarını besleyen çok sayıdaki akarsu ve dereler, içme suyu amaçlı olarak yararlanılan belli başlı 7 adet su toplama havzasını beslemektedir. Bu havzalar Anadolu Yakası'nda Ömerli, Elmalı ve Darlık Barajları; Avrupa Yakası'nda ise Alibeyköy, Terkos, Sazlıdere ve Büyükçekmece havzalarıdır. (Sayfa 55)" denmektedir. Görüleceği üzere, burada Küçükçekmece Havzası su havzaları arasında sayılmamaktadır. Planda ise, Küçükçekmece de su havzası olarak gösterilmiş ve havza içindeki kuşaklar da plana işlenmiştir. Burada plan ile plan raporu arasında çok açık bir tutarsızlık söz konusu olup, bu ve bunun gibi çelişkiler planın hazırlanması sürecinin ciddiyeti konusundaki endişelerimizin haklılığını ortaya koymaktadır.

Bu arada, planda Küçükçekmece Gölü su kaynağı olarak kabul edilerek havza sınırları plana işlendiği halde, koruma kuşaklarına getirilen plan kararlarının diğer havzalara getirilen kararlardan farklı olduğu görülmektedir. Küçükçekmece Havzasının aksine Plan Raporu'nda da su havzası olarak adı geçen diğer havzaların mutlak ve kısa mesafeli koruma alanları planda "Havza İçi Yapı Yasaklı Alanlar"; orta ve uzun mesafeli koruma alanları "Su Toplama Havza Alanları"; havza içindeki yaygın yapılaşmış alanlar da "Havza İçi Rehabilite Edilecek Alanlar" olarak gösterilmiştir. Oysa Küçükçekmece su havzası için getirilen plan kararlarının hiç birinin diğer su havzalarındaki kararlarla ilgisi yoktur. Bu havzada, diğer havza alanları için kullanılan lejantlar değil, herhangi bir alan için kullanılacak lejantlar yer almaktadır. Bu çerçevede, planda, Küçükçekmece su havzasının yapı yasağı olması gereken mutlak ve kısa mesafeli koruma alanlarında dahi "konut" fonksiyonunun yer aldığı, mevcut konut alanları için diğer içme suyu havzalarında rehabilitasyon önerildiği halde böyle bir yaklaşımın Küçükçekmece havzası için gösterilmediği, havza içinde "Gelişme konut alanları", "Sıhıleştirilecek Sanayi Alanları", "Kültür Endüstrileri Gelişme Yoğunlaşma Alanı", "Kentsel Hizmet Alanı" gibi fonksiyonların getirildiği görülmektedir. Bu yaklaşımın, içme suyu havzası olmanın yanı sıra, yaklaşık 400 endemik (bu bölgeye özgü) türe de sahip olan havzanın gözden çıkarılması anlamına geldiği açıktır.

Nüfusu kontrolsüzce ve çok hızlı artan İstanbul'a Istrancalar'dan ve Düzce'de bulunan Melen çayından binlerce hektar ormanlık alanı tahrip ederek su getirmeye çalışıldığı göz önüne alınırsa, Küçükçekmece gölü su toplama havzasında, öncelikle bu havzayı tekrar geri kazanma yönünde projeler üretilmesi gerektiği açıktır. Zira Düzce, İstanbul metropolünün hemen önünde yer alması ve gelecekte yoğun göçle karşılaşacağı hesaplarıyla Melen suyunun İstanbul'a aktarılması projesini askıya almıştır. Elindeki büyük su kaynaklarına ve havzalarına sahip çıkmayan bir kente kimse doğal olarak su kaynaklarının aktarılmasını istemez. Küresel ısınmanın yaratacağı tahribat da hesaba katılacak olursa, Küçükçekmece havzasının tekrar geri kazanılması vazgeçilemez bir zorunluluktur.

Bu çerçevede, planın içme suyu havzalarına ilişkin plan kararlarının eksik ve hatalı olduğu; Küçükçekmece su havzasını tümüyle gözden çıkardığı; diğer içmesuyu havzalarında da plan ve plan notları çelişkileri gibi ciddiyetten uzak bir planlama yaklaşımı sahnelemenin yanı sıra havzalarda oluşmuş kirlilik ve yapılaşmaya karşı önlemler ve plan kararları geliştirmede; bunun da ötesinde, planın diğer noktalarına ilişkin değerlendirmelerimizde de ayrıca vurguladığımız gibi, içme suyu havzalarında yapılaşmaya yol açacak bir çok sakıncalı plan kararının da söz konusu olduğu görülmektedir.

7-) Anayasa'nın 44. maddesi Devlet'e "toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek" görevini, 45.maddesi de "tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek" görevini yüklemiştir.

Toprağın doğal ve yapay yollarla kaybını ve niteliklerini yitirmesini engelleyerek korunmasını, geliştirilmesini ve çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak, planlı arazi kullanımını sağlayacak usul ve esasları belirlemek amacıyla 2005 yılında "Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu" yürürlüğe girmiştir. Bu kanun, arazi kullanımı gerektiren her türlü girişim ve yatırım sürecinde toprakların korunmasını, doğal ve yapay olaylar sonucu meydana gelen toprak kayıplarının önlenmesini; bunun da arazi kullanım planları, tarımsal amaçlı arazi kullanım plan ve projeleri ile toprak koruma projelerinin uygulamaya konulması ile sağlanabileceğini belirtmektedir.

Arazi kullanım planlarında; yerel, bölgesel ve ülkesel ölçekte tarım arazileri, mera arazileri, orman arazileri, özel kanunlarla belirlenen alanlar, yerleşim alanları, sosyal ve ekonomik amaçlı altyapı tesisleri ile diğer arazi kullanım şekillerine yer verilmektedir. Bu planların Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından hazırlanacağı veya hazırlattırılacağı; tarım arazilerinin bu kanunda belirtilen istisnalar hariç olmak üzere, arazi kullanım planlarında belirtilen amaçları dışında kullanılmayacağına önemle üzerinde durulmuştur.

"Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu"na göre tarım arazileri; mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ve marjinal tarım arazileri olarak sınıflandırılmakta; mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılmayacağı belirtilmektedir.

Hukuk literatüründe üstün kamu yararı, kamu sağlığı ve milli güvenlik gibi toplumsal menfaatler ile çevre ve doğal kaynakların sağladığı yaşamsal faydaların bir bütünü olup, her türlü ekonomik gaye ve kazançtan daha öncelikli olan en üst toplumsal yararı ifade etmektedir. Bu bağlamda Bursa 2. İdare Mahkemesi 2005-1080 Esas Nolu bir davada verdiği kararda toprakların kutsallığını, bunu korumanın bir ulusun onuru olduğunu, kaybedilen toprak olmayıp temelde ulusal servet olduğunu, bölgede yapılacak planlarda bu hususların göz önüne alınarak üstün kamu yararının gözetilmesi gerektiğini vurguladıktan sonra, Anayasa hükümleri uyarınca toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek görevlerinin devlet'in olduğuna dikkat çekmiştir.

Anayasa'nın 166. maddesi; ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayinin ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurmak görevini devlet'e vermiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu da, Büyükşehir Belediyelerine "Sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak çevrenin, tarım alanlarının ve su havzalarının korunmasını sağlamak;..." görevini vermiştir.

Her ne kadar İstanbul'un 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı yapılmış olsa da, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın yetkisindeki arazi kullanım planları ile Valiliklerin yetkisindeki tarımsal amaçlı arazi kullanım plan veya projeleri henüz yapılmamış ve yaptırılmamıştır. Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nda tarım arazilerinin arazi kullanım planlarında belirtilen amaçları dışında kullanılmayacağı belirtildiğinden öncelikle İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığı bu konuda bir uzlaşmaya varması gerekmektedir.

“Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu”nun 13. maddesinde mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazilerinin tarımsal üretim amacı dışında kullanılacaklarını, ancak alternatif alan bulunmaması ve Toprak Koruma Kurulu’nun uygun görmesi şartıyla Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plan ve yatırımlar için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydıyla Tarım ve Köyüşleri Bakanlığı tarafından izin verilebileceği belirtilmektedir.

Bu plan hazırlanırken yukarıda belirtilen yasal hükümlerin hiç biri yerine getirilmemiştir. Tarım alanlarındaki plan kararlarını üretilirken, başta “Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu” olmak üzere, bu konudaki yasal mevzuat dikkate alınmamış, ortada uyulması gereken bir “Arazi Kullanım Planı” bile olmadan üretilen plan kararları ile korunması gereken tarım alanları yapılaşmaya açılmıştır. Aşağıda yer alan sakıncalı plan kararlarına ilişkin değerlendirmelerimiz arasında tarım alanlarının yapılaşmaya açılması ile ilgili bu tür kararlar da yer almaktadır.

8-) Planda, kentlin kuzeye doğru gelişmesini önlemek adına, kentlin batıya lineer biçimde geliştirilmesinden bahsedilerek, korunması gerekli doğal kaynaklar ve yakın çevresinde yeni konut alanları açılmıştır. Bu alanları iki bölüm halinde ele alabiliriz:

a-) Avrupa Yakası’nda, Büyükçekmece Gölü’nden itibaren Batıya Marmara Denizi boyunca uzanan yerleşim alanlarından kuzeye doğru, “Doğal Yapı Eşik Sentezi-1” paftasında “Mutlak Korunacak Alanlar” ve “Öncelikli Korunacak Alanlar” olarak gösterilmiş olan alanlar konut gelişme alanları olarak yapılaşmaya açılmıştır. Bu alanların hemen tamamı tarımsal üretimde kullanılması gereken mutlak kuru tarım arazileri üzerinde yer almaktadır. İstanbul İli’nde yoğun tarım yapılan Silivri ve Çatalca’nın tarım arazilerini konuta açan bu kararlar son derece sakıncalıdır.

1/50 000 ölçekli 1995 planında bu alanların büyük kısmı “Tarımsal Niteliği Korunacak Alanlar” (Yoğunluğu Denetim Altında Tutulacak Alanlar başlığı altında) olarak, çok az bir kısmı da “Özel Ürün Alan Alanlar” (Yapı Yasağı Getirilen Alanlar başlığı altında) olarak planlanmıştı. Aradan geçen 11 yıl içinde, İstanbul planlaması ile ilgili olarak alınan kararların bu derece farklı bir yöne kayabilmesi üzüntü vericidir.

b-) Küçükçekmece İçmesuyu Havzası içinde, TEM Otoyolu’nun kuzeyinde, Sazlıdere havza sınırına bitişik alanlar da gelişme konut alanları olarak planlanmıştır

Küçükçekmece gölünün kuzeyinde, Sazlıdere barajının güneyinde düşünülen gelişme konut alanları, Küçükçekmece İçmesuyu Havzası içinde ve Sazlıdere Havzası sınırında yer aldığından her iki içmesuyu havzasında da kirlenmeye neden olacaktır. Gelişme Konut Alanları, içmesuyu havza alanı ve sınırında yer almasının yanı sıra, Doğal Hayatı Koruma Derneği, İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Herbariyumu ve Fauna & Flora International işbirliğiyle hazırlanmış olan “İstanbul’un 10 Önemli Doğal Alanı” çalışmasında kritik öncelikli alanlar arasında da yer almaktadır. Çalışmada bu alanlar “Pendik sarıotu, Halkalı emzikotu, Boğaziçi keteni, Yarımburgaz hardalı ve Trakya minesinin dünyadaki en büyük topluluklarını barındıran olağanüstü öneme sahip alanlar” olarak tanımlanmaktadır. Biyoçeşitlilik gerek tıp gerekse tarım alanındaki gelişmeler açısından büyük öneme sahiptir.

Hem içme suyu havzası olması, hem de taşıdığı biyoçeşitlilik nedeniyle kesinlikle korunması gereken bu alanların gelişme konut alanları olarak yapılaşmaya açılması son derece sakıncalıdır. Bu plan kararlarının, plan raporunda sıkça dile getirilen “doğal yapıyı koruma, ekolojik planlama, v.b. “söylemleriyle hiçbir tutarlılığı olmadığı açıktır.

9-) Plan ilkelerinde “doğal eşiklerin aşılması, doğal kaynakların korunması” hedefleri belirtilmesine rağmen, İl sınırında, Gümüşyaka’da, “Doğal Yapı Eşik Sentezi-1” paftasına göre “Mutlak Korunacak Alan” olan bölge, planda “Lojistik Alan+Çalışma Alanları” olarak gösterilmiştir. Bu alan, tamamıyla tarımsal üretimde kullanılması gereken mutlak kuru tarım arazileri üzerinde yer almaktadır. 1/50 000 ölçekli 1995 planında, kıyı tarafındaki yerleşim alanı dışında, bu alanlar “Korunacak Tarım Alanları”

olarak gösterilmişti. Aradan geçen 11 yıl içinde, İstanbul planlaması ile ilgili olarak alınan kararların bu derece farklı bir yöne kayabilmesi üzüntü vericidir.

10-) Planda Lojistik Alan kullanımına çok önem verilmiş olup, bu çerçevede, bir çok alan üzerine Lojistik Bölge kararı getirilmiştir.

Ancak, Lojistik tanımı bir çok fonksiyonu kapsamakta olup, planda Lojistik Alanlar tanımı ile yetinilerek bu alanlarda hangi lojistik fonksiyonların yer alabileceğinin belirtilmemiş olması uygulamada sakıncalar getirecektir.

Yönetici Özeti raporu'nda "V.2. Lojistik Hizmetler" başlığı altındadır;

"İstanbul İli'nde Lojistik Odaklar:

Organize sanayi bölgeleri, Küçük sanayi siteleri, Nakliye Ambarları, Haller, Antrepo ve depolar, Patlayıcı ve Parlayıcı Madde Depoları.;"

"İstanbul İli'nde Lojistik Terminaller;

Limanlar, Havaalanları, Demiryolu Yükleme İstasyonları, Gümrük Alanları";

"İstanbul İli'nde Yük Akışları:

"Petrol Dağıtım Lojistiği, Kargo Dağıtım, Perakende Sektörü, Katı Atık Lojistiği." (Sayfa 48) olarak tanımlanmaktadır. Aynı tanımlar Plan Raporu'nun "III. Sentez Raporları" bölümünün "Lojistik Hizmetler Sentezi" alt başlığı altında da yer almaktadır.

"Lojistik Bölgelerle ilgili Plan Uygulama Hükümünde de;

"9.5. Lojistik Bölgeler

Başta karayolu olmak üzere diğer taşıma sistemleriyle ilgili yük odakları lojistik bölgeler içinde ihdas edilecektir. Bu yük odaklarında; TIR parkları, konteyner depo alanları, gümrüklü antrepo ve depolar, nakliye ambarları, barkodlama, ambalajlama, sigorta, gümrük, acenta, taşıma işleri komisyoncuları, lojistik destek hizmetleri veren işletmeler v.b yer alacaktır. Lojistik merkezlerin raylı sistem ve liman bağlantısı güçlendirilecektir. Lojistik merkezlerin ve limanların İstanbul'un, bölgenin ve uluslar arası ağı taleplerine cevap verebilecek nitelikte ve kapasitede olması esastır." denmektedir.

Planda Lojistik Alanları olarak gösterilmiş bölgelere, hiçbir ayırım gözetmeden, bu fonksiyonların herhangi birinin gelebilmesini öngören plan kararları sakıncalı sonuçlara yol açacaktır. Lojistik Alan olarak gösterilen bir alana, sayılan bu fonksiyonlardan birinin gelmesi uygunken, bir diğerinin gelmesi son derece yanlış olabilir. Bu nedenle, bu konudaki muğlaklık ortadan kalkmalı, Lojistik Alanlara hangi lojistik fonksiyonların gelebileceği açık olarak belirtilmelidir.

Planda getirilen "lojistik" alanlarına ilişkin tanımlamalar ve yer seçim kriterleri de yeterince açıklanmamıştır. Lojistik alan alanların yer seçimleri ve alansal büyüklüklerinin hangi kriter ve esaslara göre belirlendiği plan raporunda yer almamakta olup, bunların belirtilmesi gerekmektedir. Lojistik alanlarında yer alacak alt sektörler ve yaratacağı istihdam büyüklüğüne ilişkin herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Lojistik alanlarda depolanacak mal ve ürünlerin miktarı, oluşturacağı yük miktarı ve bunlarla bağlantılı olarak ortaya çıkacak olan trafik yoğunluğuna ilişkin plan raporunda herhangi bir değerlendirme bulunmamaktadır

11-) Planda, Avrupa Yakası'nın kuzeyinde, Hadımköy'de yer alan Lojistik Alan Küçükçekmece İçme Suyu Havzasının Büyükçekmece İçme Suyu Havzası sınırında, Anadolu Yakası'nın kuzeyinde, Orhanlı'da yer alan Lojistik Alan ise Ömerli İçme Suyu Havzası sınırında yer almaktadır. Lojistik fonksiyonlardan bir kısmı kirlilik yaratabilecek fonksiyonlar olduğundan ve planda Lojistik Alan tanımı dışında fonksiyon açısından bir kısıtlama getirilmediğinden, bu plan kararları uygulandığı takdirde, bu alanlara gelecek fonksiyonların içme suyu havzalarında ciddi kirliliğe neden olma riski vardır. Bu alanlara gelebilecek Lojistik fonksiyonların kendileri kirlenici olmasa bile, bir çekim merkezi oluşturarak, çevrelerine içme

suyu havzalarında kirlenmeye neden olabilecek fonksiyonların gelmesine ve kentin korunması gereken havza alanları üzerinde yapılaşma baskısı oluşmasına neden olacaktır.

12-) Planda, İstanbul'un batı sınırında "Doğal Yapı Eşik Sentezi-1" paftasında bir kısmı "Mutlak Korunacak Alanlar", bir kısmı da "Öncelikli Korunacak Alanlar" olarak gösterilmiş, orman alanları içinde kalan bölgeye iki Üniversite Alanı ile bir Sağlık Alanı getirilmiştir. Değirmenköy sulama göletinin kuzeyinde ve kuzeydoğusunda yer alan her iki "üniversite alanı" da tarımsal üretimde kullanılması gereken mutlak kuru tarım arazileri üzerinde yer almaktadır. Korunacak alanları yapılaşmaya açmanın yaratacağı tahribat açıktır. Bunun da ötesinde, getirilen bu fonksiyonlar, nitelikleri gereği başka fonksiyonları da bölgeye çekeceklerinden, çevrelerindeki doğal yapının da tahrip olmasına yol açacaklardır.

Ayrıca, il sınırına getirilen bu fonksiyonların, komşu il üzerindeki etkileri de belli değildir. (Bir bölge planı yoktur ve bu kararlar bir bölge planına dayanarak alınmamıştır) Bu kararların bir de bu açıdan test edilmesi ve değerlendirilmesi gerekirken bunun yapılmamış olduğu da ortadadır.

1995 planında, bu alanların büyük kısmı "Tarımsal Niteliği Korunacak Alanlar" ve "Özel Ürün Alınan Alanlar" olarak gösterilmişti. Aradan geçen 11 yıl içinde, İstanbul planlaması ile ilgili olarak alınan kararların bu derece farklı bir yöne kayabilmesi üzüntü vericidir.

13-) İstanbul'un Batı yakasında, "T (Teknoloji Geliştirme Parkları)" olarak planlanan alanın bir kısmı "Doğal Yapı Eşik Sentezi-1" paftasında "Öncelikli Korunacak Alanlar"da kalıyor. Alan doğuda Büyükçekmece İçmesuyu havza sınırına dayanırken, kuzeyi ve batısı da ormanlarla çevrilidir. Bu derece kritik bir alana bu fonksiyonu getirerek, hem alanı korumamak, hem de bir çekim merkezi yaratmak son derece sakıncalı. Bu alan, 1995 planında "Tarımsal niteliği Korunacak Alanlar" ve "Özel Ürün Alınan Alanlar" olarak gösterilmişti. Aradan geçen 11 yıl içinde, İstanbul planlaması ile ilgili olarak alınan kararların bu derece farklı bir yöne kayabilmesi üzüntü vericidir.

14-) Plan, Anadolu Yakası il sınırında "Üniversite(Ü) ve Teknoloji Geliştirme Alanları(T)" getirmiştir. Bu alanın etrafı orman alanları ve tarım alanları ile çevrilidir. "Doğal Yapı Eşik Sentezi-1" paftasında, Teknolojik Gelişme Alanları olarak gösterilen alanın yarısı "Mutlak Korunacak Alan"da, yarısı "Doğal Kaynakları Sınırlı Alan" da, Üniversite alanı da "Doğal kaynakları Sınırlı Alan"da kalmaktadır.

Şile-Ağva Beldesi'nin güneydoğusundaki üniversite alanı ile teknoloji geliştirme parkının tarımsal üretimde kullanılması gereken "dikili tarım arazileri" üzerinde olduğu görülmektedir. Söz konusu araziler üzerinde fındıklıklar bulunmakta olup, fındık, 8 milyar dolarlık tarım ürünleri ihracatımızın 2 milyar dolarlık kısmını oluşturan ekonomik değeri yüksek bir tarım ürünüdür. Bu alanın devamında, Kocaeli sınırları içerisinde kalan sahalar "Tarımsal Karakteri Korunacak Alan" olarak görülmektedir. Ayrıca teknoloji geliştirme parkının büyük bölümünün, Doğal Yapı Araştırma Raporları içerisinde Tarımsal Kaynaklar Bölümünde (Sayfa- 667) yer alan Tarım Toprağının Kullanımı Analizi haritasında mera arazisi üzerinde kaldığı görülmektedir. Bu bölgede planlanan üniversite alanı ve teknoloji geliştirme parkı kararı İstanbul'un doğal kaynaklarının korunması ilkesi ile uyuşmayan sakıncalı bir karardır.

Ayrıca, il sınırına getirilen bu fonksiyonların, komşu il üzerindeki etkileri de belli değildir. (Bir bölge planı yoktur ve bu kararlar bir bölge planına dayanarak alınmamıştır) Bu kararların bir de bu açıdan test edilmesi ve değerlendirilmesi gerekirken bunun yapılmamış olduğu da ortadadır.

15-) Anadolu Yakasında 3, Avrupa Yakasında 4 adet olmak üzere İstanbul ilinde toplam 7 noktada "Ekolojik Tarım ve Turizm Alanı (ETTA)" kurgulanmış olduğu görülmektedir. Ekolojik tarım ile konvansiyonel tarım alanlarının bir arada bulunması söz konusu olamayacağından ekolojik tarım alanlarının net çizgilerle plan üzerinde gösterilmesi gerekmektedir. Ekolojik tarımla bağlantılı olarak ortaya konan turizm alanlarının da plan üzerinde detayları ile gösterilmesi gerekir. Özellikle Avrupa Yakası'nda yer alan ekolojik tarım ve turizm alanlarının 3 adedi su havzaları içerisinde, Anadolu Yakası'nda bulunanlar ise tarım arazileri üzerinde yer almaktadır. Bu alanlarda zamanla turizmdeki gelişmeyle bağlantılı olarak tarım dışı amaçlı kullanımlar yaygınlaşabileceğinden su havzaları ve tarım arazileri

risk altında kalacaktır. Ayrıca, bu alanlar kentin kuzeyindeki orman alanları içinde kalmaktadır ve bu alanlardaki her olumsuz gelişme bu orman alanlarını da etkileyecektir.

16-) Plan lejantında, “Kentsel Donatı- Hizmet Alanları” başlığı altında, “Kentsel Hizmet Alanları” tanımı yer almaktadır. Bu tanımın hangi fonksiyonları kapsayacağı ise, Plan Uygulama Hükümleri’nin 9.7.3. maddesinde;

“9.7.3. Kentsel Hizmet Alanları:

Kentin yerleşik dokusuna ve kentsel gelişme alanlarına hizmet verecek bütün kentsel fonksiyonları barındıran alanlardır. Çekim Merkezlerinde yer alacak kentsel fonksiyonların bölge ekonomisine ve sanayisine hizmet edebilecek nitelik taşınması hedeflenmektedir.” biçiminde belirtilmiştir.

Görüleceği üzere, “Kentsel Hizmet Alanları” tanımı, çok genel, belirsiz ve neredeyse tüm kentsel fonksiyonları içeren bir tanımdır. Bu niteliğiyle de, “planda “Kentsel Hizmet Alanı” olarak gösterilen alanlara gelecek fonksiyonlar belirsizdir; bu alanlarda neredeyse istenen her fonksiyon yer alabilecek gibi görünmektedir. Bu tanıma dayanarak yapılacak uygulamalar son derece sakıncalı sonuçlar doğurabilecektir. Küçükçekmece su havzasının mutlak ve kısa mesafeli koruma alanlarında dahi “Kentsel Hizmet Alanı” kullanımı getirilmiş olması gerçeği de, bu sakıncanın boyutlarını daha da artırmaktadır.

III. Hazırlanma ve onama şekli açısından yasadışı ve yok hükmünde olan, temel kararları ve öngörülerıyla ciddi sakıncalar taşıyan, şehircilik ve planlama ilkelerine ve kamu yararına açıkça aykırı olan 1/100 000 ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı, tafisi olanaksız sonuçlara yol açmadan, bir an önce iptal edilerek yürürlükten kaldırılmalıdır. İstanbul’un kent kültürünü, tarihini ve geleceğini tehlikeye atmadan, ülke planlamasına uygun, gölleri, nehirleri, kıyıları, ormanları, tarım alanlarının korunmasını içeren doğal ortamların sürdürülebilirliğini sağlayan, bilime ve planlama ilkelerine uygun, toplumsal mutabakata dayalı gerçek bir Çevre Düzeni Planı çalışmasının, Belediye bünyesi içinde sürekliliği olan bir kamu planlama birimi tarafından, hazırlanmış olan analiz çalışmalarını da değerlendirerek, acilen başlatılması vazgeçilemez bir zorunluluktur.

Yukarıda sıraladığımız nedenler ve taleplerimiz doğrultusunda yapılacak keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu sayın mahkemece İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı’na verilen 26.09.2006 tarih ve 634 sayılı dilekçeyi (EK-1) süresinde cevaplamayarak itirazı zımnen reddeden idarenin işlemi ile işlemin dayanağı olan Davalı İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı’na 22.08.2006 tarihinde onaylanarak, 28.08.2006 tarihinde askıya çıkarılan, 1/100.000 ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı’nın Yasalara, Yönetmeliklere, kamu yararına, şehircilik ilkelerine ve planlama tekniklerine açıkça aykırı olması nedeniyle İPTALİNE ve tafisi güç zararlar doğabileceği için öncelikle ve ivedilikle YÜRÜTMENİN DURDURULMASINA karar verilmesini talep zarureti doğmuştur.

HUKUKSAL NEDENLER: Anayasa, 3194 Sayılı İmar Yasası, İmar Planlarının Yapılmasına ve Değişikliklerine ait esaslara ilişkin Yönetmelik, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, 3030 sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmündeki Kararname, 5538 sayılı “Bütçe Kanunlarında Yer Alan Bazı Hükümlerin İlgili Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelere Eklenmesi ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelere Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 2.Eylül 1999 tarihli Yönetmelik ve konuyla ilgili diğer tüm mevzuat

DELİLLERİMİZ: Davalı İdarelerden dava konusu işlem dosyalarının ve Davalı İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı’na 22.08.2006 tarihinde onaylanarak, 28.08.2006 tarihinde askıya çıkarılan, 1/100.000 ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı celbi, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı’na verilen 26.09.2006 tarih ve 634 sayılı dilekçe (EK-1), İstanbul 1/100.000 Çevre Düzeni Planı Açıklama Metni Onaylı (EK-2)

İ.B.B. Şehir Planlama Müdürlüğü görev tanımı (EK-3), İ.B.B. nin BİMTAS’a yaptığı ihale (EK-4), 16.07.2006 tarihli İmar ve Bayındırlık Komisyon Raporu (EK-5), 14.07.2006 tarihli İmar ve Bayındırlık Komisyon Raporu (EK-6) mahallinde keşif ve Bilirkişi İncelemesi ile sair deliller.

NETİCE VE TALEP: Yukarıda açıkladığımız nedenlerle İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na verilen 26.09.2006 tarih ve 634 sayılı dilekçeyi (EK-1) süresinde cevaplamayarak itirazı zımnen reddeden idarenin işlemi ile işlemin dayanağı olan Davalı İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nca 22.08.2006 tarihinde onaylanarak, 28.08.2006 tarihinde askıya çıkarılan, 1/100.000 ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı'nın Yasalara, Yönetmeliklere, kamu yararına, şehircilik ilkelerine ve planlama tekniklerine açıkça aykırı olması nedeniyle İPTALİNE ve telifisi güç zararlar doğabileceği için öncelikle ve ivedilikle YÜRÜTMENİN DURDURULMASINA karar verilmesini, mahkeme masrafları ile vekalet ücretinin davalılara yükletilmesini vekil olarak saygılarımla dilerim. 22.12.2006

1/100.000 Ölçekli Burdur-Antalya Çevre Düzeni Planı

DANIŞTAY BAŞKANLIĞI'NA gönderilmek üzere ANTALYA NÖBETÇİ İDARE MAHKEMESİ BAŞKANLIĞI'NA

DAVACI: TMMOB Şehir Plancıları Odası (Antalya Şubesi) Elmalı Mah. Kazım Özalp Cad. Zamanlar İşhanı Kat:3 No:30 ANTALYA

DAVALI: Çevre ve Orman Bakanlığı - ANKARA

DAVA KONUSU: Davalı idare tarafından 16.04.2007 tarih ve 1481-366 sayılı kararla onaylanan, 01/08/2007 tarihinde Antalya Çevre ve Orman İl Müdürlüğünde askıya çıkarılmış olan 1/100.000 ölçekli Burdur- Antalya Çevre Düzeni Planının öncelikle yürütmesinin durdurulması ve iptaline karar verilmesi talebidir.

BİLDİRİM TARİHİ: Dava konusu plan 01/08/2007 – 01/09/2007 tarihleri arasında Antalya Çevre ve Orman İl Müdürlüğünde askıya çıkarılmış, tarafımızdan 27.08.2007 tarih ve 07.07.072 sayılı yazımız ile plana askı süresi içerisinde itiraz edilmiştir. Askıya itiraza davalı idarece yasal süresi içerisinde cevap verilmeyerek zımnı red kararı oluşmuştur.

ACIKLAMALAR:

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Şehir Plancıları Odası, 6235 ve 3458 sayılı yasalara göre kurulan TMMOB'ye bağlı, kamu kurumu niteliğinde bir meslek örgütü olup, alanına ilişkin uzmanlaşmış meslek odasıdır.

Kanun, oda tüzüğü ve ilgili yönetmeliklerde belirtildiği gibi Şehir Plancıları Odası, mesleğin ve meslektaşların hak ve çıkarlarını korumak, şehir planları ve uygulamalarının, planlama esaslarına, şehircilik ilkelerine ve kamu yararına uygun yapılmasını denetlemek, bu konudaki eksiklikleri, yanlışlıkları ortadan kaldırmak için gerekli çalışmalarını yapmakla yükümlüdür.

TMMOB Şehir Plancıları Odası, ilgili bakanlık, kamu kurumları, belediyeler ve diğer kuruluş ve makamlarla ilişki içerisinde ülkemizin sağlıklı ve düzenli kentleşmesi, kent planlarının şehircilik esaslarına ve meslek ilkelerine uygun yapılması için; yazışma, görüşme girişimleriyle düzeltilmesini başaramadığı hatalı plan, karar ve uygulamaları yargıya götürmekte, yargı yoluyla çabalarını sürdürmektedir.

TMMOB Şehir Plancıları Odası, kurulduğu günden bu yana, kanunlara, şehircilik bilimine ve kamu yararına aykırı olan plan ve uygulamalara karşı mücadelesi çerçevesinde gerektiğinde yasal süreçleri de izleyerek görevini yerine getirmekle yükümlüdür ve somut davayı da bu nedenle açmaktadır.

16.04.2007 tarih ve 1481-366 sayılı Bakan Oluru ile onaylanmış olan ve 01/08/2007 tarihinde Antalya Çevre ve Orman İl Müdürlüğünde askıya çıkarılmış olan 1/100.000 ölçekli Burdur- Antalya Çevre Düzeni Planı Meslek Odamız tarafından incelenmiş ve 27.08.2007 tarih ve 07.07.072 sayılı yazımız ile plana ilişkin itirazımız Çevre ve Orman İl Müdürlüğüne bildirilmiştir. Ancak yapılan itiraza ilişkin Çevre ve Orman Bakanlığınca Meslek Odamıza süresi içinde dava açılana kadar cevap iletilmediğinden ve bu durum hukuken itirazımızın ret edildiği anlamı taşıdığından yargı yoluna başvurulması gerekliliği ortaya çıkmıştır.

16.04.2007 tarih ve 1481-366 sayılı Bakan Oluru ile onaylanmış olan 1/100.000 ölçekli Burdur- Antalya Çevre Düzeni Planının iptali istemi ile açılmış olan davaya ilişkin yürütmenin durdurulması ve planın iptali hakkında karar alınmasını talep etmekteyiz.

Plana ilişkin tespit ve değerlendirmeler ile oluşan itirazlarımızı ayrıntılı olarak aşağıda belirtmekteyiz:

Tespit ve değerlendirme:

Antalya kenti, özellikle son 30 yılda başta turizm hareketleri olmak üzere ve turizmin çarpanı olarak da diğer hizmet sektörü, inşaat sektörü ve tarımsal sektörlerdeki gelişmeler nedeni ile ülkemizin en hızlı nüfus artışına sahip kentlerinden birisi olmuştur. Turizm nedeniyle özellikle rant yükselmiş ve kentin doğal süreçler ile artan nüfusuna ek olarak öncelikle yakın çevresindeki illerden daha sonra ülke ölçeğinde dışarıdan gelen nüfus nedeni ile artan nüfusa yeterli olacak yerleşim alanları ile çalışma alanlarına ihtiyaç duyulmuş ve yapılan planlama çalışmalarıyla kentin yerleşim alanı sınırları genişlemiştir.

Yerleşim taleplerinin artması ve hızlı kentleşme sonucu köy statüsündeki birçok yerleşim yeri belde statüsü kazanmış, kanunun getirdiği yetkilerle, her bir belde kendi sınırları içerisinde plan yapma hakkına sahip olmuştur.

Ancak, 1985 yılına kadar İmar ve İskan Bakanlığınca yürütülmekte olan planlama yetkisinin yerel yönetimlere devri ile beldeler bu yetkiye sahip olmasına rağmen teknik eleman, araç gereç ve kaynak yetersizliği gibi nedenler ile planlı ve sağlıklı kentsel yerleşimler ortaya koyamamışlar, kentin bütününden bağımsız, Bakanlıkça onaylı 1/25 000 ölçekli çevre düzeni planlarına aykırı, yüksek yoğunluğa sahip alt ölçekli imar planları yapılmıştır ve bu plan çalışmaları devam etmektedir.

Lineer uzanan sahil çevresinde başlayan yoğun turizm tesis alanı kullanımları, öncelikle merkezde başlamış, turizmin gelişmesi ve sahillerin de cazibe noktası haline gelmesi ile sahildeki beldelerde rant artmış ve gelen nüfus tarafından daha düşük ranta sahip yeni oluşan çevre beldeler de öncelikle ikinci konut olarak adlandırılan yapılaşmalar başlamıştır.

Kıyılardaki bu gelişime paralel olarak, kıyıdaaki alanların büyük oranda yapılaşması, değişen ve gelişen turizm anlayışıyla iç kısımlardaki nitelikli tarım alanları yoğun yapılaşma baskısı altında imara açılmış olup, bu uygulamalar hala devam etmektedir.

Antalya'da yerleşik olan nüfusa da iklim koşullarının yaz aylarında zorlaması, kent merkezinden uzak, kent çevresindeki nitelikli orman alanlarının yeni ve değişik bir yerleşim talebi ile değer kazanmasına neden olmuş, yayla ve kışlaklarda kullanım amacından uzaklaşarak bu alanlarda 2. konut talepleri altında yapılaşmaya açılmıştır.

Bu imar planlarının uygulanması ve mevcut imar planlarında sürekli yoğunluk artışına yönelik yapılan plan değişiklikleriyle Antalya, kent merkezi, ilçe ve belde belediyelerinde düzenli bir kent yerleşimi olmayan, çarpık yapılaşmış, planlama standartlarına uymayan merkez ve onun hinterlandındaki tüm alanların kontrolsüz yapılaşmaya açılmasıyla doğal kaynakları tüketilmiş, doğal dengesi ve güzellikleri tehdit altında olan bir kent haline gelmiştir.

Halen yaşadığımız süreçte de var olan çarpık ve kontrolsüz, keyfi yapılaşma talepleri geride kalan kıt kaynaklarında yok olması tehdidini oluşturmaktadır. Bu nedenle kentin havza bazında planlanarak kaynakların optimum kullanımını amaçlayan, fiziksel ve ruhsal anlamda kentte yaşayan bireyleri tatmin eden ve kentte bulunmaktan mutluluk duyacağı bir kente ulaşma çabalarını her zaman desteklemekteyiz.

Ancak, ilgili yasa uyarınca Çevre ve Orman Bakanlığınca hazırlanmış olan ve onaylanarak yürürlüğe giren 1/100000 ölçekli Çevre Düzeni Planı olarak adlandırılmış olan plan, hem mekânsal anlamda, hem de plan açıklama raporunda yer alan hedefler, tespit ve değerlendirmeler ve plan hükümlerinde yer alan maddeler ışığında değerlendirildiğinde söz konusu planın sorunları çözmekten öte birçok problemi beraberinde getirdiği, planın yeterli çalışma ve etütlerden yoksun olduğu, dolayısı ile plan sahasında kent insanı ve yaşamsal çevreyi doğrudan etkileyecek hatalı kararların üretildiği görülmüştür.

Söz konusu planda kent bütününe yönelik gerekli ve yeterli araştırma ve incelemeler yapılmamış, sentez paftaları oluşturulmamış, bütünlüklü genel politikalar, stratejiler, kararlar üretilmemiş olduğundan kamu yararına, planlama esaslarına, şehircilik ilkelerine aykırıdır.

PLANLAMA SAHASININ TESPİTİ VE YASAL DAYANAĞI:

16.04.2007 tarih ve 1481-366 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile onaylanmış olan 1/100000 ölçekli plan havza planı olarak planlanmış, havza sınırları içerisinde yalnızca Burdur ili dahil edilmiştir. Oysa, DPT'nin ulusal ölçekli kalkınma planlarında dahi, Antalya, Burdur ve Isparta bir bütün olarak görülmektedir.

Plan açıklama raporunda sınırların neden yalnızca Burdur ve Antalya'yı kapsadığı, Isparta ilinin bu sınırlara dahil edilmeyip sınır komşusu bir başka il ile planlanmasının ne gibi bilimsel gerekçelere dayandığı ortaya konmamıştır.

Planın Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından yapılmasına yasal dayanak oluşturan 5491 sayılı kanun ile değişik 2872 sayılı Çevre Kanununun 9. maddesinde;

“Ülke fiziki mekânında, sürdürülebilir kalkınma ilkesi doğrultusunda, koruma-kullanma dengesi gözetilerek kentsel ve kırsal nüfusun barınma, çalışma, dinlenme, ulaşım gibi ihtiyaçlarının karşılanması sonucu oluşabilecek çevre kirliliğini önlemek amacıyla nazım ve uygulama imar plânlarına esas teşkil etmek üzere bölge ve havza bazında 1/50.000-1/100.000 ölçekli çevre düzeni plânları Bakanlıkça yapılır, yaptırılır ve onaylanır. Bölge ve havza bazında çevre düzeni plânlarının yapılmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir” denmektedir.

3194 sayılı İmar Kanununun 5. maddesine göre ise Çevre Düzeni Planı; ülke ve bölge plan kararlarına uygun olarak konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi yerleşme ve arazi kullanılması kararlarını belirleyen plandır.

Yani, Çevre ve Orman Bakanlığına Çevre Kanununun 9. maddesi gereği yapma yetkisi verilen planlama türü, İmar kanununda belirtilen Çevre Düzeni Planı tanımından farklıdır.

Çevre Kanununda, plan tariflenirken, yapılaşmaya ya da arazi kullanımına yönelik plan kararlarına değil, bu yapılaşmalardan dolayı oluşacak çevre kirliliği önleme amacına atıfta bulunulmaktadır.

Aynı Kanun maddesine göre planın yapımına ilişkin usul ve esasların Bakanlıkça çıkarılacak bir yönetmelikte yer alacağı bildirilmesine karşın, henüz bir yönetmelik oluşturulmadan planın ihalesi ve yapım aşaması gerçekleştirilmiştir.

Havza planının yapılmasındaki amaç kenti en yakından etkileyen çevre iller ile birlikte değerlendirilmesi sureti ile planlanmasıdır, yalnızca yapılaşmalardan kaynaklanan çevre kirliliğinin önlenmesi amacı değildir. Böyle bir amaçla yapılan planlama çalışmasının tekniği ve içeriği de farklı olmak durumundadır.

Sonuç olarak planlama alanı coğrafi bakımdan olduğu kadar, çevre, ekoloji, ekonomi, sosyal ve kültürel açıdan bütünlük gösteren su geçişlerinin tanımlandığı Antalya, Burdur ve Isparta İllerini içinde barındıran bir havzayı kapsamamakta olduğundan plan Çevre Kanunu ve ilgili mevzuatına, planlama esaslarına aykırıdır. Isparta ili plan sınırları dışında tutulmuş, Antalya ve Burdur bir bütünlük içinde alınmamış ve İllere ilişkin kararlar üretilmemiştir.

1/100 000 ÖLÇEKLİ PLANINDAKİ MEKÂNSAL GÖSTERİM TEKNİĞİ:

Diğer yandan, 3194 Sayılı İmar Kanununun Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelik ekindeki plan lejantına ilişkin şemalarda da mekânsal planlamanın fiziki olarak ifadesinin en son şeklini 1/25000 ölçekli plan olarak belirlemiş olup bunun üzerindeki bir ölçekte yapılacak planlama çalışmasına ilişkin bir gösterim tekniği bulunmamaktadır.

Zaten, planlama disiplinde 1/25000 ölçekten büyük ölçekli planlar, bölgesel nitelikte planlar olarak görülmekte, bu planların planlama tekniğinde mekânsal gösteriminin parsel ölçeğine kadar inmemesi gerektiği, şematik ya da plan hükümleri şeklinde ifade edilmesinin doğru bir yaklaşım olduğu, aksi halde uygulamada karmaşa ve yanlış yorumlamaları beraberinde getireceği kabul edilmektedir.

Planın yapımına ilişkin usul ve esaslara ilişkin kanun maddesi doğrultusunda bir Yönetmelik oluşturulmadığından planın çiziminde ve gösteriminde İmar Kanununda tanımlanan 1/25000 ölçekli Çevre Düzeni Planı çizim tekniği ve gösterimi kullanılmış, parsel ölçeğine kadar inilerek mekânsal kararlar üretilmiştir.

Çevre düzeni planı, imar planlarına temel oluşturucu ve onları yönlendirici kararlar yerine, esnekliği olmayan, statik, stratejik kararları içermeyen ve imar planı kararlarının yerine geçen, bir arazi kullanım planı olarak ele alınmıştır.

Antalya ve Burdur illerini içine alan plan ülke bütününde yapılan kalkınma planlarını veri almamakta, sektörel yatırım kararlarını içermemekte, koruma alanlarını belirlememekte, koruma ve kullanım dengesini sağlayacak kararları, bölgeye ilişkin politika ve strateji üretmediğinden ölçeğin gerektirdiği bir plan niteliğinde değildir. Plan imar planı tekniği şeklinde yapılmıştır.

Bu özellikleriyle söz konusu plan, alt ölçekli planın yapımında, bölgesel ölçekli yol gösterici bir plan olmaktan çok uygulama planı niteliği taşımaktadır. Planlama tekniği açısından da, 3194 sayılı İmar Kanunu, Çevre Kanunu ve planlama esaslarına aykırı bir plandır.

PLANIN HAZIRLANMASI AŞAMASINDAKİ VERİ TOPLAMA VE DEĞERLENDİRME İŞLEMİ:

Planlama işlemi için öncelikle sağlıklı ve doğru verileri toplamak, toplanan verileri ilgili uzmanlık alanları ile analiz etmek ve değerlendirmek, kent içinde yaşayan veya kentin yönetiminde söz sahibi olan çeşitli kurum ve sivil toplum örgütlerinin taleplerini de dikkate almak sureti ile kentin geleceğine ilişkin hedefler oluşturmak, bu hedeflere ulaşmak amacı ile analiz ve değerlendirmeleri bir senteze dönüştürerek yazılı ve/veya çizili belgelere dönüştürmek gerekmektedir.

Dava konusu Çevre Düzeni Planı Plan açıklama raporunda yer alan fiziksel hedefler başlığı altında çeşitli alt başlıklar yer almıştır.

Tarihi ve ören yerlerine ilişkin hedeflerde

- Tarihi ve ören yerlerinin korunarak turizme kazandırılması
- Bölgenin tanıtımında, bölgede bulunan tarihi ve kültürel yerlerin öne çıkarılması
- Koruma kullanma dengesinin oluşturulması
- Sürdürülebilir koruma anlayışının geliştirilmesi

Hedefleri yer almasına rağmen birçok arkeolojik ve kentsel sit alanları planda işlenmemiştir. Bu durumun plan altlığı olarak kullanılan verilerin güncel olmaması ve/veya eksik olması sebebinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Güncel ve doğru veriler ile hazırlanmayan planın ana amaçlarından biri olan çevresel ve doğal değerlerin korunması bir yana bu değerlerin yok olmasına neden olabilecek kararlar içerdiği görülmektedir.

Plan sahasında yer alan ilçe ve belde belediyelerinin TÜİK verilerine dayalı nüfusları temel alınarak ileriye dönük projeksiyonlar yapılmış, 2. konut olarak gerçekleşen geçici nüfusa yönelik herhangi bir veri elde edilemediği bildirilmiştir.

Yukarıda da belirtildiği üzere eksik ve yetersiz veri toplanması nedeni ile kentin gelişimini ve doğal kaynakların kullanımını etkileyen gerçek nüfusa ulaşamadığı, sonucunda alınan plan kararlarının rasyonelliği konusunda tereddütler oluştuğu görülmektedir.

Bölgeye ve kente ilişkin sağlıklı, güvenli kararlar üretilmesi, doğal, kültürel, tarihi alanların korunması, yaşanabilir kentler oluşturulması ve plan kararlarının oluşturulması için yeterli ölçüde ve nitelikte bilimsel ve teknik araştırmaların, incelemelerin yapılması, verilerin toplanması gerekirken, söz konusu plan için bu süreç yeterli ölçüde işletilememiştir. Bu araştırmalar yapılmadan, kamu kurum ve kuruluşlarından gerekli ve yeterli görüşler alınmadan, alınan kararlarda bölge ve kente yönelik telafisi mümkün olmayan sonuçlar doğuracaktır. Doğal kaynaklar yok olma tehlikesi ile karşılaşacaktır. Bu nedenle plan İmar Kanunu, Çevre Kanunu, ilgili mevzuat, planlama esaslarına, şehircilik ilkelerine aykırıdır.

PLANIN AMAÇ VE İLKELERİNİN TESPİTİ İLE KAPSAM VE VİZYONU:

Planın amacı olarak “çevre düzeni planı, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması amacıyla doğal, tarih ve kültürel kaynakların rasyonel kullanımı, bölgenin ekolojik dengesinin korunması, konut, tarım, sanayi, turizm gibi arazi kullanım kararlarının düzenli ve dengeli gelişiminin sağlanması, bölgenin sosyo-kültürel kimliğinin korunması ve geliştirilmesi, bölgede bulunan çevre sorunlarının belirlenmesi ve çözüm kararlarının verilmesi” belirlemiştir.

Bu planlama türü her zaman bildiğimiz, yıllardır Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca yapılmaya çalışılan Çevre Düzeni Planı tariflenmesi olup, Çevre Kanununun ilgili bakanlığa yetkisini vermiş olduğu planlama kavramından farklıdır.

Bu planın mekânsal kararlar üretmekten çok mekânsal plana esas oluşturacak kararların üretildiği plan olması gerekmektedir.

Sonuç olarak plan, ölçeğin gerektirdiği planlama ve şehirciliğe ilişkin politika, strateji, ilke ve karar içermemekte, etaplama getirmemekte, alt ölçekli planları yönlendirememekte, kente ilişkin vizyon ve misyon öngörmemekte, program geliştirmemekte, uygulama araçları getirmemekte, ölçeğin getirdiği tasarım görülmemekte, idareler ve planlar arasında eşgüdümü sağlamamakta olduğundan 3194 sayılı İmar Kanunu, Çevre Kanunu, planlama esasları ve şehircilik ilkelerine aykırıdır.

HEDEF VE STRATEJİLERİN BELİRLENMESİ:

Planın ulaşmayı öngördüğü hedefler fiziksel, sosyal ve ekonomik hedefler olarak 3 ana başlık altında toplanmış, aynı başlıklar altında hedeflere ulaşmayı sağlayacak stratejiler belirlenmiştir.

Çevresel hedeflerde yeraltı ve yer üstü su kaynaklarının ormanların ve doğal bitki örtüsünün korunması, oluşacak her türlü kirliliğin önlenmesi hedeflenmekte, katı atıkların depolanması ve sıvı atıkların toplanmasına yer verilmektedir.

Stratejilerde belirlenmiş olan maddelerde yine koruma hedefleri tekrarlanmış, ancak Çevre ve Orman Bakanlığınca hazırlanmış olan ve asıl amacı kaynakların korunması ve kirliliğin önlenmesi olan bir planda olması gerekli somut, yol gösterici stratejiler ortaya konmamıştır.

Plan mekânsal anlamda uygulamaya yönelik parsel bazında bile kararlar üreten bir plan olmasına rağmen en azından öneri katı atık depolama tesisi kararı getirmek bir yana yeterli bilgi ve etüt yapılmamış olması nedeni ile mevcut tesisler bile planda yer almamıştır.

Teknik altyapı hedeflerinde hepimizin bildiği ve olması gereken tüm ulaşım türlerinin geliştirilmesi, teknik altyapı alanlarının sağlanması ve alternatif enerji kaynaklarından yararlanılması yer almaktadır.

Stratejilerde ise mevcut devam eden ulaşım ve altyapı projelerinden bahsedilmekte yada yapılması gerektiği söylenmekte ancak planlama alanının özelinde plana da mekansal olarak yansıtılan herhangi bir karar bulunmamaktadır. Örneğin deniz ulaşımına önem verilmesi gerektiği belirtilmesine rağmen herhangi bir liman yada deniz ulaşım ağı önerilmemektedir.

Sosyal hedeflerin belirlenmesinde kent insanının ihtiyacı olan tüm sosyal altyapı olanaklarının sağlanmasından bahsedilmekte, hedeflere ulaşmadaki stratejilerde ise mevcut düzende süregelen uygulamalar tekrar edilerek Burdur özelinde yaşlı ve düşünler evi kurulması önerilmektedir. Planlama alanında sosyal anlamda halkın ihtiyaçlarını tespit etmek amacı ile mahallinde yeterli çalışma (anket, görüşme vs.) yapılmadığı için herhangi bir plan kararı getirilmemiştir.

Ekonomik hedefler tarımsal, sanayi ve hizmetler olmak üzere 3 alt başlıkta toplanmıştır.

Her üç sektörde de mevcut, süregelen sistemden farklı bir hedef ortaya konmamıştır. Oysa, Kentin geleceğine yönelik belirlenmesi gereken ve kentin diğer fiziki ve sosyal hedeflerinin de şekillenmesinde asıl etken olan ekonomik hedeflerin ilk başta ülke hedefleri açısından değerlendirilmesi, özellikle Devlet Planlama Teşkilatınca ön görülmüş olan kalkınma hedeflerinin tespitinin yapılarak bölge özelinde yeniden değerlendirilerek oluşturulması gerekmektedir.

Bu konuda yalnızca TUİK verileri yeterli olmayıp planlama bölgesinde iyi bir saha araştırmasının yapılması gerekmektedir.

Tarımsal hedeflerin, sanayi hedeflerinin ve hizmetler sektörünün hedeflerinde de mevcut durumun devamı hedeflenmiş ve buna göre soyut stratejiler belirlenmiştir.

Plan açıklama raporunun bütünü incelendiğinde il, ilçe, belde özeline kadar inildiğinde mevcut yerleşim alanlarının kapladığı alanın irdelenmesi ve ne kadar alanın yerleşime açılması gerektiği ya da gerekmediğinden daha ileriye gidebilecek herhangi bir karar üretilmemiştir.

Her ne kadar üst ölçekli bir planlama çalışması olsa da çevresel etkilerin değerlendirilmesi, kirliliğin önlenmesi ve doğal kaynakların korunması kanunen asıl planın yapım amacı olduğuna göre ekonomik alt sektörlerin ayrıştırılmasının yapılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir.

Keza, sanayinin alt sektörlerle ayrıştırılması ile ilgili kararların üretilmesi ve havza bazında yer alacak sanayi sektörlerinin neler olacağı ve olmayacağı, bu tür ekonomik faaliyetlerin çevresel etkilerinin önlenmesi amacı ile alınacak tedbirlerin neler olacağı hakkında bir karar yer almamaktadır.

Sonuç olarak plan ulaşım, sanayi, turizm, konut, tarım gibi farklı sektörlerin analizlerini içermemekte, sektörlerle ilişkin master plan çalışmalarını oluşturmamakta, sektörler arasında koordinasyonu sağlamamakta ve kente ilişkin sektörel kararlar getirmemekte, kente yön vermemekte, kentin kalkınmasına, kaynakların doğru kullanılmasını öngörmemektedir.

NÜFUS PROJEKSİYONLARININ YAPIMI VE HEDEF NÜFUSUN BELİRLENMESİ:

Antalya ve Burdur illerinin nüfus projeksiyonları ayrı ayrı 4 ana yöntem ile tespit edilmiş ancak bir havza planlamasının gereği olan karşılıklı etkileşimi araştırılmamıştır.

Plan sınırının belirlenmesinde Burdur ilinin de yer almasının en önemli nedeni bu ilden Antalya iline olan göç ve Antalya ilinde olan yatırım ve ekonomik gelişmenin Burdur ilindeki gelişmeyi pozitif veya negatif anlamda etkilemesidir. Bu etkilerin iyi araştırılması ve sorunların tespit edilerek çözümlerin ona göre belirlenmesi gerekmektedir.

Diğer anlamda planlama sınırlarına iki ilin katılmış olmasına rağmen birbirinden bağımsızmış gibi kararlar üretmekten öteye gitmeyen bir planlama çalışması bir havza planlaması niteliği taşımayacaktır.

Planlama sahası içerisinde yer alacak ekonomik faaliyetlerin çeşitliliği ve bunların mekânsal yansımaları kent nüfusunun değişiminde önemli rol oynamaktadır. Yapılan sektörel projeksiyonlarda yatırımların cinsi ve boyutlarına göre büyük farklılıklar oluşturabilmektedir.

Planlama sahası içine giren ancak planlama kararlarının üretiminde yetkinin farklı kurumların elinde olması (turizm alan ve bölgeleri ile özel çevre koruma alanları) nedeni ile bu bölgelerde alınacak herhangi bir planlama kararının geçerliliği ve yaptırımı bulunmamaktadır.

Buna göre, her ne kadar diğer yetki alanlarındaki planlama kararları aynen korunacaktır ifadesi plan hükümlerinde yer almış olsa bile planlama sahasının nüfus ve yerleşim deseni olarak önemli bir kısmını kapsayan bu alanlarda önemli bir yatırım kararı içeren yeni bir planlama çalışması yapılması halinde (keza Kültür ve Turizm Bakanlığı 1/25000 ölçekli planlama çalışmalarını sürdürmektedir) planın tümündeki nüfus ve sektörel fonksiyonlarının projeksiyonlarını tümüyle değiştirecektir.

Bu alanlarda ilgili kurumlarca tamamen farklı bir plan oluşturulması halinde dava konusu Çevre Düzeni Planının en baştaki amaç ve vizyonunu etkileyecek, belirlenen hedeflere ulaşmada ve stratejilerin uygulanmasında sıkıntılar ortaya çıkacaktır.

Bu bağlamda plan sınırları içerisinde farklı yetki alanları olması ve farklı plan kararları üretilecek olması demek olur ki bu da Çevre Düzeni planının bir havza planı niteliği taşıyamadığı sonucuna götürmektedir.

Planlama sahası içerisindeki ekonomi sektörlerinin 2000 yılı verileri ile 2025 yılı hedefleri incelendiğinde geçmişten bu yana güçlenmekte olan sektörlerle gelecekte de ağırlık verileceği aksi gelişmelerin

de ilerleyen süreçte önemini yitireceği belirtilmiştir. Açıkça bellidir ki ayrıntılı bir analiz çalışması yapılmadığından yine sektörel dağılımda kent kaderini etkileyecek yatırım alanları tespit edilerek önerilmemiştir.

Planın nüfus hedefleri ile ekonomik gelişme ve mekansal öngörülleri birbirileri ile ilişkili olmadığı gibi çelişkilidir. Plan raporunda önerilen hedefler plan kararlarına yansıtılmamıştır. Nüfus artışının geçmiş eğilimleri, nüfusun ülke ve bölgesel dağılımı, kır-kent dengesi, göç ve doğurganlık faktörleri gözönüne alınmamış ekonomik gelişmenin çok üstünde nüfus tahmini yapılmıştır. Bu tahmin gerçekçi olmadığı gibi, teknik ve bilimsel değildir, ayrıca koruma alanların üzerinde yapılaşma baskısı oluşturacaktır.

KENTSEL GELİŞME BÖLGELERİNİN BELİRLENMESİ:

Planlama sahası içindeki kentsel gelişme bölgeleri İl Tarım Master Planlarında agro-ekolojik bölgeleştirme; arazinin çevresel özellikleri, potansiyel verim ve topoğrafik uygunluğu dikkate alınarak yapılmış olan alt bölgeleme ile Devlet Planlama Teşkilatı tarafından 2003 yılında yapılan ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeylerine göre ise Antalya ve Burdur planlama bölgesinde bulunan ilçeler 4 farklı gelişmişlik bölgelerinin harmanlanması sonucu 9 ayrı kentsel gelişme bölgesi ile 1 özel proje alanına ayrılmıştır.

Tanımlanan Gelişme Bölgelerinin analiz ve sentezler sonucunda oluşturulduğu belirtilmiş olmak ile birlikte bölgelemenin planlama işlevine ne gibi açılım kazandırdığı anlaşılamamıştır.

Tanımlanan Özel Proje Alanı ise,

*Burdur – Kemer – Tefenni – Karamanlı – Yeşilova - Kozluca – Hasanpaşa – Güney ve Salda belediyelerini kapsamaktadır. Özel proje alanı olarak belirlenmiş olan alanın korumaya odaklı ve çevresel etkileri ağırlıklı olarak planlama hedeflerini içerisine alan bir alanda ne türde bir planlama misyonu yükleneyeceği ve özel proje alanı olarak gerekliliği net olarak anlaşılamamaktadır.

Kentsel gelişme bölgelerinde yer alan ilçe ve belde belediyelerinin nüfus projeksiyonlarına göre hedef nüfus belirlenmiş, mevcut yerleşim alanlarının uydu görüntüleri ile onaylı imar planlarıyla yerleşime açılmış alanlar birlikte irdelenerek her biri için hedef nüfusa kentsel yerleşim ve gelişme alanları belirlenmiştir.

Plan açıklama raporunda bazı beldelerde mevcut yürürlükteki imar planları veya imar planlarının yapılması aşamasında alınması gerekli kurum ve kuruluş görüşleri iletilmediğinden imar planlarının planlama çalışmasında dikkate alınmadığı bildirilmektedir.

Ancak, imar planlarının onaylanmış ve uygulaması tamamlanarak tapuya tescillerinin yapılması halinde her ne kadar beldenin nüfus projeksiyonlarına göre imar planında yerleşime açılmış olan alanlar fazla olsa bile hukuki bir sorun doğurmakta, özellikle tarımsal alanlarda parçalanmış mülkiyetler nedeni ile tarımsal faaliyetlerin sürdürülmesi mümkün olmamaktadır.

Öte yandan bazı beldelerde, bulunduğu konum itibarı ile onaylı 1/25 000 ölçekli çevre düzeni planı sınırları dahilinde yer almasına rağmen planda belirlenmiş olan yapılaşma koşulları ve yerleşim alanının çok üzerinde bir alanda ve yüksek yoğunlukta yapılaşma verecek meclis kararları alınmış ve ruhsatlar verilerek yapılaşmalar oluşmuştur. Bu tür beldelerin bir kısmının (Tosmur, Cıkcilli, Mahmutlar gibi) yasal olmayan imar planlarının yasal hale getirilmesi amacı ile yerleşime açılması uygun görülmüştür.

Plan yatırımları yönlendirici kararlar getirmemekte, kentlerin gelişimine yönelik bütünlüklü ve programlı öngörüler oluşturulamamakta, mevcut yapılaşma ve plan kararlarını meşrulaştırmaktadır. Belediye sınırları içinde bütünlükten uzak üretilen parçacı imar planı kararlarını yeniden irdelemekte, oluşacak yeni gelişmelere göre plan kararlarını değiştirmemektedir. Bu anlamda üst ölçek plandan beklenen yönlendiricilik, bütünsellik koruma kullanma dengesi gibi ilkeler ve işlevler plana yansıtılmamaktadır.

ÖNCELİKLE BÜTÜNCÜL ÇEVRE DÜZENİ PLANI VEYA NAZIM İMAR PLANI YAPILACAK ALANLARIN BELİRLENMESİ:

Planlama sahası içinde yer alan bütüncül planlama yapılması zorunlu olan alt bölge planlama sahaları koruma – kullanma dengesi açısından önem teşkil eden alanlar, sosyal ve ekonomik gelişmişlikleri, kentsel büyümeleri normal trendinin üzerine çıkmış alanlar ile ivedilikle çözüm bekleyen problemlerin olduğu bölgeler olarak belirlendiği bildirilmektedir.

1/100000 ölçekli plan uygulamaya yönelik bir plan değildir. Planlama sahası içerisinde yer alan 1/25000 ölçekli alt planlama bölgesi dışında kalan alanlarda nasıl ve kim tarafından uygulama yapılacağı net değildir.

İl özel idaresi ve Büyükşehir Belediyesinde olduğuna göre dava konusu Çevre Düzeni Planı, alt bölge planlama sahaları dışında doğrudan ilgili belediyesine 1/5000 ölçekli nazım planı ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planı yapılması sonucunu doğurmaktadır ki bu durum, planlamada kademelenme ilkesine göre teknik olarak uygun değildir.

Antalya Büyükşehir sınırları içinde geçerli olan üst ölçek planlar “1/1000.000 ölçekli Antalya – Burdur Çevre Düzeni Planı”, “1/50.000 ölçekli Antalya Stratejik Fiziki Planı” ve “1/25.000 ölçekli Antalya Büyükşehir Nazım İmar Planı”dır. 1/25000 ölçekli nazım imar planı, 1/50000 ölçekli stratejik fiziki plana dayandırılmış olmakla birlikte, kararları arasında tutarsızlık ve çelişki bulunmaktadır. Her iki planda 1/100000 ölçekli çevre düzeni planı ile yeterli ölçüde ilişkilendirilmediğinden, geri dönüş ve geri besleme sağlanmadığından, planlar arasında birbirinden kopuk bir görünüm oluşmakta, kademeli birlik ilkesine uygunluk olmamaktadır.

PLAN NOTLARI VE MEKÂNSAL PLANLAMA ALANLARININ BELİRLENMESİ:

Plan notlarının “Genel Hükümler” başlığı altındaki maddelerin 5.2. maddesinde “1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı”nda kamu yararının zorunlu kıldığı, bu planın ilkelerine aykırı olmayan değişiklikler, ilgili tüm kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak, Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından yapılır, yaptırılır ve onaylanır” demektedir.

Plan notlarının ilk hükümlerinde plan tadilatının kim tarafından ve nasıl yapılacağı belirtilmiş olması ile herhangi bir yasal değişiklik olduğu takdirde yine de planın tadilatında yetkinin Çevre ve Orman Bakanlığının elinde tutulması geleceğin de ipotek altına alması anlamına gelmektedir.

Bir başka açıdan da daha başlangıcında plan tadilatına yol gösterir bir tutum içinde olması planın güvenilirliğine gölge düşürmektedir. 1/100000 ölçekli çevre düzeni planı imar planı niteliğinde bir plan olmadığından bu planlarda imar planı gibi planların bütünlüğünü ortadan kaldıran, kamu yararına aykırı uygulamaları gündeme getiren plan değişikliklerini içermesi planlama esaslarına, şehircilik ilkelerine aykırıdır.

5.6. Çevre düzeninde getirilen plan notu ile yürürlükteki imar planları ve mevzii imar planları, imar mevzuatına, planlama ilkelerine, şehircilik esaslarına ve kamu yararına uygun olup olmadığı irdelenmeksizin aynen kabul edilmektedir. Bu tür planlar doğal kaynaklar üzerinde tahribata neden olduğu gibi belli bir bütünlükten de uzaktır ve bazıları talep üzerine yapılmıştır. Ayrıca üst ölçekli planın alt ölçekli planları yönlendirmesi gerekirken bu ilkedeki de uzaklaşmakta, alt ölçekli planlar üst ölçekli planın temel belirleyicisi olmaktadır. Planların kademeli birlik ilkesine uygun olmayan çelişkiler ortaya çıkmaktadır.

5.8 maddesinde yer alan alt ölçekli plan uygulamasında 1/25000 ölçekli planın atlanarak doğrudan nazım imar planı uygulaması yapılmasına cevaz verilmekte, ancak bu işlemin birden fazla belediyeyi ve köyleri bünyesinde barındıran alt planlama bölgesinde planın bütüncül bir 1/5000 nazım imar planı hazırlanması halinde kim tarafından onaylanacağı karmaşasına yol açılmaktadır. Bu anlamda üst ölçekli plan ile plan kararlarına ve kentin gelişmesine göre bir etaplama ve etaplanmanın programı öngörülmemektedir. Bu nedenle bu hüküm planlama esaslarına, şehircilik ilkelerine aykırıdır.

5.18 maddesinde yer alan katı atık düzenli depolama alanlarına yer verileceği hükmünün plan notlarında yer alması yeterli değildir, katı atık depoları ile depoların nerelerde, hangi ilkelere ve standartlara göre ve ne tür önlemler alınarak yapılacağına ilişkin usul ve esaslar getirilerek, belli genel alanların gösterilmesi gerekirken planda buna ilişkin karar getirilmemektedir. Ayrıca çevrenin korunması ve kirliliğin önlenmesi amacı ile yapımına girilen bir planda katı atık gibi kararların gerekli etütler yapılarak ve diğer kullanımlarla ilişkilerin kurularak elde edilmesi gereken bir karar olması gerekirken bu tür etütlerin yapılmadığı görülmektedir.

5.22 ve 5.23 maddelerindeki sanayi alanlarının belirlenmesine yönelik plan değişikliği yapılması gerektiğine ilişkin plan hükmü planın yapımındaki verilerin yetersizliğini, alınan kararların aceleciliğini ve toplam 5000000'a yaklaşan nüfusu barındıracak olan iki kentin geleceğini, yatırımlarını ve kaynak kullanımını belirleyecek olan bir planın gerekli araştırma, inceleme ve etüt yapılmadan hükme bağlandığını gösterdiğinden planlama esaslarına aykırıdır..

Planın nüfus ve sektörel projeksiyonlarına göre kentin ihtiyaçları belirlenir. İleride ihtiyaç duyulması halinde plan tadilatı ile bu durumun giderilmesi plancının planlama işlemini gereğince yerine getiremediği anlamını taşımaktadır.

5.27. maddesinde "Plan sınırı içerisinde bulunan Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim bölgeleri, Özel Çevre Koruma Alanları, Milli Park ve Tabiat Varlığı Alanlarında, bu planın onayından önce onaylanmış plan kararları ve plan hükümlerine uyulacaktır." hükmünün yer alması bu alanlarda planın bir hükmünün olmadığını göstermektedir. Oysa planın sektörler arasında koordinasyonu sağlaması, öncelikleri belirlemesi gerekirken bu hüküm planın kendi kararlarını ortadan kaldırmakta, işlevsiz hale getirmektedir.

Buna karşın bu alanlara mekansal anlamda kararlar getirilmiş ve plan onama sınırı içine dahil edilmiştir.

Bu planın onayından önce onaylı planlar geçerli ise plan üzerine işlenmelidir. Bu alanlarda ki plan onama yetkisinin farklı kurumlarda olduğu bilindiğine göre ilgili kurumlar kendi yetki alanları dahilinde bu plandan farklı kullanım kararları içeren, bu planın kararlarına uygun olmayan bir planı onaylamasının mümkün olup olmadığı bu madde ile anlaşılmalıdır.

ÖZEL KANUNLAR İLE PLANLAMA YETKİSİ VERİLEN ALANLARIN BELİRLENMESİ

Her ne kadar 6.2 maddesi ile "Bu alanlarda, bu planın koruma, gelişme ve planlama ilke ve stratejileri doğrultusunda, yetkili kurumlarca planlama ve koruma çalışmalarının yapılması esastır." denilmiş olsa da 6.3. maddesinde "Bu alanlarda, bu planın onayından önce/sonra yürürlüğe konmuş olan her tür ve ölçekteki planlar, ilgili kanunlar uyarınca yürürlüktedir. " ifadesi ile planın bu alanlarda gerçek anlamda bir etkinliğinin olmadığı anlaşılmaktadır.

Yine bilinmektedir ki söz konusu Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim bölgelerinde Çevre ve Orman Bakanlığının yetkisi olmaması, Milli Park Alanları, Özel Çevre Koruma Alanlarının da farklı kanunlara tabi olması nedeni ile ilgili kurumlar kendi prensipleri doğrultusunda alt ölçekli planları onaylamakta ve yürürlüğe koymakta, bu durum planlama işlemini içinden çıkılmaz bir duruma sokmaktadır.

Bugün kentin imar düzenini belirleyen ve imar kanununu bir ölçüde rafa kaldıran bir planın hazırlanması durumunda, hazırlanan plan kentin tümünü içine alabilmeli, alt ölçekli planlarda ve uygulamada yol gösterici nitelikte olmalıdır.

En azından imar kanununun eksiklikleri planlama ile giderilmeli, kentin içinde barındırdığı özelliklere göre imar kanununun ülkenin her yöresindeki her ölçekte uygulanan hükümlerinden farklı bir açılım sergilemelidir.

Planlama kurumlarının yetkiyi ellerinde bulundurmaları ve kendi alanında istediği gibi bir düzen getirecek bir kentin içinde birden fazla imar dilinin kullanıldığı, kullanıcının da uygulayıcının da içinden çıkmadığı bir karmaşa içine düşürülmesi demek değildir.

Yine tüm kentin ihtiyacına yönelik sektörel yatırım ve altyapı kararları üretilirken tüm yerleşim desenini değiştirecek bir yatırım kararının bu planlama bölgelerinde yer alması ile planlamanın tüm hedefleri altüst olacaktır.

Bu nedenle plan getirdiği hükümlerle kendisini yok etmekte, birer hukuki düzenleme niteliğini azaltmakta sektörler arasında ilişki kurmamakta, bütünsellik özelliğini kaybetmektedir.

PLANLAMA ALT BÖLGELERİ DAHİLİNDEKİ UYGULAMA HÜKÜMLERİNİN BELİRLENMESİ:

Bu planlama alanlarının hangi kriterlere göre tespit edildiği açık değildir.

Planlama alanında yer alması gereken her fonksiyon alt ölçekli plan yapımına atıfta bulunularak çözümlenmiştir. Planın bu alanlar için getirdiği tek karar nüfus ve yoğunluk kararlarıdır.

Ancak, nüfus ve yoğunluk kararları belirlenirken “Planlama alt bölgesinde önerilen yoğunluklar kentsel yerleşik nüfus için verilmiştir. Ancak, bu yerleşimlerde yerleşik nüfusun yaklaşık iki katı oranında yazlıkçı nüfus belirlendiğinden bu nüfus yoğunluğun dışında tutulmuştur. Bu alanlar için verilecek yoğunluk kentsel yerleşik nüfus için verilen yoğunluğun iki katını aşamaz.” hükmü ile planın nüfus projeksiyonlarında yer almayan ve dolayısı ile sosyal ve teknik donatı alanlarının belirlenmesinde plan müellifinin hesaba katmadığı gizli bir yoğunluk artışı söz konusudur.

Planlama alt bölgelerinde yer alan beldelerin çoğunun yürürlükteki üst ölçekli planlara aykırı, sosyal ve teknik altyapı alanları yetersiz alt ölçekli planlama çalışmaları yaptıkları bilinmektedir ki bu plan hükmü ile yasal dayanağı olmayan bu planlar yasalık kazanacaktır.

Planlama sahası içerisinde belirlenmiş olan yerleşim alanları düzenlemesinde de önemli yanlışlıklar olduğu belirlenmiştir. Örneğin Kumluca planlama alt bölgesinde yer alan ve bir ilçe belediyesi olan Kumluca'nın yerleşim alanı lekesi ile çok küçük ölçekli bir belde belediyesi olan Beymelek Belediyesinin yerleşim alanı lekesi karşılaştırıldığında Beymelek, Kumluca Belediyesinin nerede ise 3 misline ulaşmaktadır.

Planlama sahası içerisinde getirilmiş olan önemli bir sektörel yatırım kararı olmamasına rağmen böylesine ters orantılı bir gelişme düzenini açıklamak mümkün değildir. Aynı durum Doğu Alanya planlama alt bölgesinde yer alan Tosmur, Mahmutlar, Cıkcilli beldeleri içinde geçerlidir ki bu beldelerde yasal olmayan yüksek kat ve yoğunluklu yerleşimler mevcuttur.

Öte yandan 1/100000 ölçekli planın tekniğine aykırı şekilde yalnızca “Kumluca –Finike planlama alt bölgesi” ne özel parsel ölçeğinde yapılanma kararı ve kat yüksekliği getirilmiştir. Diğer planlama alt bölgelerinde olmayan bu yaptırımın gerekçesi ve anlamı anlaşılmamaktadır.

YERLEŞİM ALANLARININ BELİRLENMESİ:

Kentsel yerleşim alanları belirlenirken 3 kısma ayrılmış ve plan kararları geliştirilmiştir. Kentsel yerleşim alanları uygulama imar planı sürececek olanlar, uygulama imar planı revize edilerek nüfusa göre daraltılacak olanlar ve uygulama imar planı nüfusa göre yetersiz olup yeni yerleşim alanları ihtiyacı olanlar şeklinde bir sınıflamaya tabi tutulmuştur.

Ancak bu sınıflamanın temeli olan yerleşimlerin yürürlükteki imar planlarının ne kadar nüfusu hedeflediği, yerleşim alanının ne kadarının imara açıldığı ve hektara düşen nüfus yoğunluğuna ilişkin bilgiler ne plan hükümlerinde ne de plan açıklama raporunda yer almamaktadır. Kentsel yerleşim alanlarının planlanan alanlarında yalnız nüfus değil sektörel anlamda da verilerine ilişkin bir bilgi bulunmamaktadır.

Doğru ve güvenilir veriler olmadan yapılan planlama çalışması yanlış kararların alınmasına neden olabilir. Keza yeni yerleşim alanlarına ihtiyaç duyulduğu ifade edilen yerleşimlerin mevcut nüfusu ve projeksiyonları doğru bilgiler ile tespit edildiğinde ihtiyacın çok üzerinde alanın imara açılmış olduğu görülecektir. Plan yerleşmeler arasında bir hiyerarşiyi de öngörmemektedir.

KIRSAL YERLEŞME ALANLARIN BELİRLENMESİ:

Mevcut kırsal yerleşim alanları maddesinde “1/100000 ölçekli Çevre Düzeni Planı’nın onama tarihinden önce ilgili kurum ve kuruluşlarca onaylanmış “Köy Gelişme Planları” ve plan hükümleri geçerlidir.” Hükümü ile 3367 sayılı Kanunla değişik Köy Kanununa gönderme yapmaktadır. Oysa kırsal yerleşmeler Köy Kanununda yer alan tanımdan farklı bir içerik tanımlamakta olduğundan planın kırsal yerleşmeler ile ilgili alanları belirleyerek bir model öngörmesi gerekirken bu tür kararlar üretmekten uzaktır. Bu nedenle kırsala ilişkin bir strateji getirmemekte olduğundan söz konusu plan planlama esaslarına aykırıdır. Kırsala yönelik merkezler öngörmemekte, gerekli analizler içermemekte, kent ve kır arasındaki ilişki sağlanmamaktadır.

Bu alanlar köy yerleşik alanları ve mevcut yerleşim alanları olarak kast edildiği belirtilmekte ise de İmar Kanununun “plansız alanlar yönetmeliği”nde ki hükümlere göre belirlenmiş olan köy yerleşik alanlarından hariç tespiti olmayan mevcut yerleşim alanlarının nasıl bir konumda olacağı;

Mevcut yerleşim alanı olan ancak tespiti yapılmamış yerleşim alanlarının nasıl tespit edileceği, plansız alanlar yönetmeliği hükümlerinin uygulamasına göre bir tespit yapılacak ise planlı sayılabilecek bir alanda bu yönetmeliğin uygulanmasının yasal olup olmayacağı konuları hiçbir şekilde netlik kazanmamıştır.

Antalya yalnız kentsel alanlarda değil kırsal alanlarda da yoğun bir yerleşim talepleri ile yapılaşma baskısı altındadır. Bu alanlarda da yapılaşma alanının sınırlarının tespitinin kesin yöntemler ile belirlenmesi gerekmekte olup, muğlak ifadeler ile yasal boşluklar oluşturulmamalıdır.

Kırsal yerleşim alanlarının tespitinde de yine aynı hususlar geçerli olup her iki alanda da yapılaşma düzeni oluşturma ve ruhsatlandırma sürecinde pratikte birçok sorunlar ortaya çıkmaktadır.

Tüm kentin planlı olması süreci içine girmiş olması nedeni ile köy yerleşik alanlarında uygulanan “plansız alanlar yönetmeliği”ne göre köy muhtarlığınca inşaat izni verilmesi mümkün olamamaktadır. Köy yerleşik alanlarının geçerli olması bu alanlarda inşaat izni verilmesindeki uygulanacak prosedür hakkında tereddütler oluşturmaktadır.

Pratikte her iki kentin her köşesinin aynı gelişmişlik düzeyinde olmaması nedeni ile ruhsatlandırma sürecinin daha hızlı ve uygulanabilir yöntemler sunması halinde kaçak yapının önlenmesi, sağlıklı ve kontrollü bir yapılaşma düzeni oluşturacaktır.

Söz konusu plan kırsal alanlardaki yapılaşmanın hangi ilkelere göre yapılacağı, yapılaşma koşullarının ne olacağı ve bu alanlarda ayrıca plan gerekip gerekmediği hususlarda bir hüküm de öngörmemekte olduğundan planlama esaslarına aykırıdır.

SANAYİ ALANLARI, DEPOLAMA ALANLARI VE KÜÇÜK SANAYİ SİTESİ ALANLARININ BELİRLENMESİ:

İhtiyaç duyulması halinde gerekli sanayi ve küçük sanayi alanlarının belirlenebileceği ve bu işlemin plan tadilatı ile yapılabileceği hükmünün yer alması planın yetersiz bilgi ve veriler ile yapıldığı, kentin geleceği ile ilgili sektörel projeksiyonlara göre yapılması gerekli yatırımların belirlenmediği anlaşılmaktadır. Planda yer alan bu hükümler ile plan sanayi gibi gerekli yatırım kararlarını üretmediğini ortaya koymakta, planın kendisini işlevsiz hale getirmekte, yönlendirici olmaktan uzaklaşmaktadır.

TARIMSAL ALANLARIN BELİRLENMESİ:

Tarımsal alanlarda yapılanmaya ilişkin “Tarım Arazilerinde yapılacak her türlü yapılar için, ilgili kurum ve/veya kuruluş uygun görüşü alınması ve alt ölçekli imar planlarının ilgili idaresince onaylanması kaydıyla inşaat yapılabilir.” hükmünün yer alması nedeni ile tarım alanlarında her türlü inşaat için imar planı şartı getirilmektedir.

Bunun yanı sıra tarım alanlarının sınıflandırmasına yönelik plan hükümlerinde %3 ile %5 arasında yapılanma koşulu ile konut ve/veya tarımsal amaçlı tesis yapılabilme şartı getirilmektedir. Bu yapılanma koşulları ile tarımsal alanlarda ev yada tarımsal tesis yapılma imkanı ortadan kaldırılmaktadır.

İmar kanununun plansız alanlar yönetmeliğinde belirlenmiş olan maksimum 250 m²'ye kadar plansız ruhsatlı bağ evi yapılabilmesi ve arazinin %40'ına kadar tarımsal amaçlı tesis yapılması mümkün iken bütün yapılarda imar planı yapılması şartı getirilmesi pratikte mümkün değildir.

Ülkemizdeki büyük ölçekli tarımsal nitelikli arazilerin tek mülkiyet elinde toplanması mümkün değildir. Bu plan hükümleri ile köylünün bir bağ evi yapması, yine köylünün de tarımsal amaçlı işlerliği olan bir tesis yapması mümkün olmayacaktır. Bu durumda küçük üreticinin tarımsal üretimini işlemesi mümkün olmayacağından zamanla arazilerinin elinden çıkması demektir. Plan ile korunması gereken tarım alanları gerekli araştırmalar yapılmadan belirlenmekte, koruma kararları içermemekte ve yapılaşmaya açıldığı söz konusu hüküm Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu ile diğer ilgili mevzuata aykırıdır.

2B ALANLARI:

2b alanları bir mülkiyet sorunudur. Mülkiyet bir planlama kararı olarak plan üzerinde yer alamaz. Bu alanlarda yapılmış olan ve yasal olmayan imar planı ve yapılanmaların mülkiyet sorununun çözülmesi halinde alt ölçekli planlarda değerlendirilecek olması demek bu alanlarda herhangi bir yasal değişiklik olması halinde bir nüfus artışı olarak planlama sahasına katılması demektir.

Bu alanlardaki kararların daha dikkatli ve tanımlı olması gerekir. Nüfus hesapları ve dolayısı ile plan kararlarının bu alanlar da dikkate alınarak değerlendirilmesi gerekir. Planda 2b alanları sağlıklı biçimde tespitleri yapılmadığından ve bu alanlara ilişkin kamu yararına yönelik kararlar içermediğinden plan Orman Kanunu ve ilgili mevzuata aykırıdır.

SULAK ALANLAR:

Sulak alanların, Plan lejantında yer alan “sulama alanları” tanımı ile ifade edilmek istenilen “sulak alanlar” tanımı mı yoksa plan hükümlerinin 9.13. maddesindeki “Su Toplama Havzaları, İçme ve Kullanma Suyu Koruma Kuşakları, Yeraltı Suyu Kaynakları” ile tanımlanan alanlar mı olduğu anlaşılmalıdır.

Plan su kaynakları ve bunlara ilişkin alanları yeterli nitelikte ve ölçüde tanımlamamakta olduğundan, sulak alanları yapılaşmaya açmakta, koruma hükümleri getirmemekte olduğundan Çevre Kanununa, Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliğine ve ilgili mevzuata, planlama esaslarına aykırıdır.

MADEN İŞLETME TESİSLERİ, GEÇİCİ TESİSLER, MADEN SAHALARI VE OCAKLAR:

Bu maddede maden kanunu ve bağlı yönetmelik hükümlerinin uygulanacağı belirtilerek yer konusunda herhangi bir sınırlama getirilmemiştir. Bazı içme ve kullanma suyu koruma havzalarında yer alacak herhangi bir yatırım kararında yapılacak önlemler haricinde bir sınırlama yoktur.

Maden kanununun çerçevesinde kum çakıl ocakları ile taş ocakları da yer almaktadır. Maden yasasına göre bu işletmelerin ruhsatlandırılmasında imar planı yapımı bile gerekmemektedir. İşletmesi sırasında çevreye bu kadar zarar veren bu tür faaliyetlerin böylesine kolay yer seçip uygulamaya geçmesi sağlanır iken ve yapılan planın amacı doğal kaynakların korunması ve kirliliğin önlenmesi iken tarım alanlarında yapılacak 100 m² bir bağ evi için bile imar planı yapılması şartı getirilmesi son derece gelişikili bir durumdur.

Plan doğal, kültürel ve tarihsel alanları, orman ve kıyı alanlarını, sulak alanları maden faaliyetlerine açmakta, herhangi bir sınırlama getirmemektedir.

KATI ATIK VE DÜZENLİ DEPOLAMA ALANLARI:

Planda mevcut ve önerilecek katı atık ve düzenli depolama alanlarının nasıl işletileceği hususunda bir takım düzenlemeler getirilmiştir. Ancak planın bütününde önerilmiş olan bir depolama alanı bulunmamakta olup planı onaylanmış ancak henüz faaliyete geçmemiş olan katı atık depolama ve arıtma tesisi alanları dahi plan üzerinde yer almamıştır.

Depolama alanlarının yer seçiminde daima halk tarafından birtakım tepkiler oluşmakta ve mülkiyetten kaynaklanan sorunlar yer seçimini zorlaştırmaktadır. Ancak koruma kullanma dengesini hedefleyen bir planlama çalışmasında zaten asıl önerilmesi ve üzerinde çalışılması gereken hususlardan biri de budur.

ULAŞIM:

Karayolları, demiryolları, limanlar, hava meydanları, yat limanlar vs gibi yatırımlar konusunda devlet tarafından yapılması tasarlanan birkaç proje dışında planlama sahası içerisinde alınmış önemli bir karar, planının çalışma kapsamında yer alması gereken ulaşım üzerine yapılmış herhangi bir etüt ve analiz çalışmaları bulunmamaktadır.

Bu demektir ki planlanan nüfusun ileride getireceği ulaşım ve teknik altyapı ihtiyaçlarının belirlenmesi amacı ile yeterince ve ayrıntılı bir çalışma mevcut değildir.

Kentin artan nüfusuna ve gelişen ihtiyaçları planlama yapılırken göz ardı edilmiş olup, planın uygulanması halinde sanki plansız bir gelişim içinde imiş gibi rast gele çözümler ile kaynakların plansız kullanım sonucu heba edilmesi söz konusu olacaktır.

Ülke değil dünya kapsamında turizmde bir değer olma yolunda ilerlemeye çalışan Antalya kentinin belki de ülke standartlarının üzerinde bir ulaşım ağına sahip olması gerekmektedir. Yatırımlar hedef nüfusun gerektirdiği ölçü ve kalitede olmalı, planlama ekibi geleceğe ilişkin vizyonunu ülke politikaları ve kaynakları ile birlikte değerlendirerek ülke yöneticilerinin de yol göstericisi olmak durumundadır. Bütün bunlar sağlam bir bilgi, etüt ve analizler üzerine temellendirilmiş bir plan yapılması ile mümkündür.

Plan Antalya için önemli bir karar olacak ulaşım ilişkin gerekli etütleri irdelenecek, yeni öneriler getirecek bir nitelikte değildir. Ayrıca Antalya için yapılması gereken bir ulaşım master planı da öngörmemiştir.

SONUÇ:

Antalya- Burdur 1/100000 ölçekli çevre düzeni planı her iki kentin birbiri ile etkileşimini anlatmaktan uzak, dolayısı ile iki kentin neden bir arada planlandığı anlaşılamayan, çevre kanununun tanımladığı bir planlama türünden çok daha farklı şekil ve teknik olarak 1/25000 ölçekli plan biçiminde ancak bu planın dilini mekana yansıtmaktan öleşği gereği yetersiz kalan bir plan türü olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tüm bu nedenlerle, Planda yer alan mekansal kararlardaki yanlışlıklar, yetersiz bilgi ve belge ile yapılan bir çalışmanın ürünü olarak yine yetersiz ve yanlış bir plan raporu ve plan hükümleri ile her iki kentin geleceğini kökten etkileyecek olan bu planlama çalışmasının iptal edilmesi için karar alınması, bu karar alınıncaya kadar planın getirdiği yanlış uygulamaları durdurmak amacı ile yürütmenin durdurulmasını talep etmekteyiz.

TALEP SONUCU:

Yukarıda açıklanan ve Mahkemenizce resen dikkate alınacak nedenlerle;

Antalya- Burdur 1/100000 ölçekli çevre düzeni planı kapsamı, sınırları, tanımı, içeriği, dili, plan üretim süreçleri, planlar arasında kademelik ilkesi, diğer planlarla ilişkisi, uygulanması, katılımı açılarından ölçeğinin gerektirdiği tekniklere uygun olmayan, günümüz planlama anlayışını yansıtmayan, Anayasa, 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili mevzuata, Çevre Kanununa, Orman Kanununa, Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanununa, ve diğer ilgili mevzuata, planlama esaslarına, şehircilik ilkelerine kamu yararına aykırıdır. Ayrıca Çevre ve Orman Bakanlığının planın ihale tarihi itibarı ile planları yapma yetkisi de bulunmamaktadır.

Davalı idare tarafından 16.04.2007 tarih ve 1481-366 sayılı kararla onaylanan, 01/08/2007 tarihinde Antalya Çevre ve Orman İl Müdürlüğünde askıya çıkarılmış olan 1/100.000 ölçekli Burdur- Antalya Çevre Düzeni Planının öncelikle yürütmesinin durdurulması ve iptaline karar verilmesine, yargılama giderlerinin karşı yan üzerinde bırakılmasına karar verilmesini saygılarımızla arz ve talep ederiz.

1/100.000 Ölçekli Manisa–Kütahya–İzmir Çevre Düzeni Planı

DANIŞTAY 6. DAİRESİ BAŞKANLIĞI'NA

DAVACI: TMMOB Şehir Plancıları Odası

VEKİLİ: Av. Koray CENGİZ - Hatay Sok. No:24/17 Kocatepe ANKARA

DAVALI: T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı ANKARA

DAVA KONUSU: Davalı İdare tarafından 31.07.2007 tarihinde ilan edilen 1/100.000 Ölçekli Manisa–Kütahya–İzmir Çevre Düzeni Planının öncelikle yürütmesinin durdurulmasına ve takiben iptaline karar verilmesi talebidir.

BİLDİRİM TARİHİ: Dava konusu plan 31.07.2007 tarihinden başlayarak 1 ay süre ile ilan edilmiş, tarafımızdan 29.08.2007 tarih ve 35.07.0121 sayılı yazı ile itiraz edilmiş olup itirazımıza 60 gün içinde cevap verilmeyerek zımni ret kararı tesis edilmiştir.

AÇIKLAMALAR:

Dava Açma Ehliyeti Yönünden

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Şehir Plancıları Odası, 6235 ve 3458 sayılı yasalara göre kurulan TMMOB'ye bağlı, kamu kurumu niteliğinde bir meslek örgütü olup, alanına ilişkin tek meslek odasıdır.

Kanun, oda tüzüğü ve ilgili yönetmeliklerde belirtildiği gibi Şehir Plancıları Odası, mesleğin ve meslektaşların hak ve çıkarlarını korumak, şehir planları ve uygulamalarının, planlama esaslarına, şehircilik ilkelerine ve kamu yararına uygun yapılmasını denetlemek, bu konudaki eksiklikleri, yanlışlıkları ortadan kaldırmak için gerekli çalışmaları yapmakla yükümlüdür.

TMMOB Şehir Plancıları Odası ilgili bakanlık, kamu kurumları, belediyeler ve diğer kuruluş ve makamlarla ilişki içerisinde ülkemizin sağlıklı ve düzenli kentleşmesi, kent planlarının şehircilik esaslarına ve meslek ilkelerine uygun yapılması için; yazışma, görüşme girişimleriyle düzeltilmesini başaramadığı hatalı plan, karar ve uygulamaları yargıya götürmekte, yargı yoluyla çabalarını sürdürmektedir.

TMMOB Şehir Plancıları Odası, kurulduğu günden bu yana, kanunlara, şehircilik bilimine ve kamu yararına aykırı olan plan ve uygulamalara karşı mücadelesi çerçevesinde gerektiğinde yasal süreçleri de izleyerek görevini yerine getirmekle yükümlüdür ve somut davayı da bu nedenle açmaktadır.

Esas Yönünden

Her türlü ölçekte ve nitelikte hazırlanacak olan tüm fiziksel planlara egemen olan ilkelere en önemlisi “kamu yararı” ilkesidir. İdarenin yaptığı işlem ve eylemlerin genel amacı olan maksat unsurunu kamu yararı kavramı oluşturmaktadır. Her tür ve ölçekte plan yapılırken kamu yararına uygunluğun esas alınması gerektiği gibi, plan değişikliği yapılırken de yine aynı esas korunmalıdır. Esas olan ortak yaşayışın kolay, dengeli ve sağlıklı olmasıdır. Yaşam hakkı insanlığın ve kamunun en temel haklarından biridir.

Dava konusu çevre düzeni planı aşağıda belirtilen gerekçelerle birçok yönden kamu yararı kavramına, planlama esaslarına ve şehircilik ilkelerine aykırı olarak düzenlenmiştir. Gerekçeler ifade edilirken zaman zaman davalı İdare tarafından tesis edilen işlemin yerinde olup olmadığı sorunsalını tartışmaya açabilecek yorumlar da yapılmış olmakla beraber esasen dava konusu idari işlemin kamu yararına aykırı olduğu ortaya konmuştur.

Dava konusu Çevre Düzeni Planı gerek plan sınırları gerek plan içeriği gerekse plan kararları yönünden açıkça kamu yararına, planlama esaslarına, şehircilik ilkelerine aykırı nitelikler taşımaktadır. Gerekçe olarak sunulan nedenler irdelendiğinde dava konusu planın tamamının iptalini talep etmek zorunlu hale gelmiştir.

1. PLAN SINIRLARI VE YETKİ SORUNU

Planlama ve yapılaşmayı ilgilendiren mevzuat son derece geniş bir alanı kapsayan, çok çeşitli konuları içine alan bir ilgi ve çalışma alanını ifade etmektedir. Her ne kadar Cumhuriyet Döneminde, 1933 yılında Yapı ve Yollar Kanunu ile başlayan, 1956 ve 1957 yıllarında İmar Kanunu ile devam eden süreçte baskın bir merkezîyetçi yapı hakim olmuşsa da, 1985 de yetki görev ve sorumlulukların yerel yönetimler eliyle kullanımını öngören 3194 sayılı İmar Kanunu yürürlüğe girmiştir. Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra yürürlüğe giren pek çok yasal düzenleme ile İmar Kanunu ile yerel yönetimlere verilen planlama ve yapılaşmaya dair yetkiler yeniden ve parçalı bir mekânsal yapıyı ortaya çıkaracak biçimde merkezi yönetim tarafından kullanılmaya başlanmıştır.

Davamıza konu olan çevre düzeni planı bir üst ölçek plandır. Üst ölçek planlar, düzenleyici ve özellikle yerel yönetimler açısından önemli yönlendirici ve kentin koruma ve kullanma dengesi ile ilgili kararlar içeren belgelerdir. Daha sonra yapılacak alt ölçek planları (konumuzla ilgili olarak nazım ve uygulama imar planları) “planların kademeli birlikteliği” esasını doğrultusunda yönlendiren ve belirleyen, kararlarının oluşumuna katkı ve girdi sağlayan bağlayıcı belgelerdir.

Ne var ki ülkemizde üst ölçek planlama konusunda bir karmaşa yaşanmaktadır. Bu planlar konusunda yetki ve görevler de farklı kurumlar arasında dağılmıştır. İmar Kanununun 8. maddesinde, “sosyo-ekonomik gelişme eğilimlerini, yerleşmelerin gelişme potansiyelini, sektörel hedefleri, faaliyetlerin ve alt yapıların dağılımını belirlemek üzere hazırlanacak bölge planlarını, gerekli gördüğü hallerde Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) yapar veya yaptırır” hükmüne yer verilmektedir. Ülkemizde Bölge Planlama deneyimleri kesintili çalışmaların konusu olmuştur.

Türkiye’de daha önceki demografik araştırmalarda beş bölge tanımlanmıştır. Bu bölgesel ayırım, ülkenin değişik yöreleri arasındaki demografik, toplumsal, kültürel ve ekonomik farklılıkların incelenmesinde kullanılan bir olguya dönüşmüştür. Söz konusu bölgeler; Batı, Güney, Orta, Kuzey ve Doğu bölgeleri olarak tanımlanmış olan, birbirine komşu değişik sayıdaki illerden oluşmuştur.

Geleneksel olarak kullanılan beş coğrafi bölgeye ek olarak, 22 Eylül 2002 günü yeni bir bölge sınıflandırılması gündeme gelmiştir. Türkiye’nin Avrupa Birliğine uyum süreci doğrultusunda, Devlet Planlama Teşkilatı ve Devlet İstatistik Enstitüsü üç ayrı düzeyde NUTS (The Nomenclature of Territorial Units for Statistics) bölgesi oluşturmuşlardır. NUTS, Avrupa Birliği ülkelerinin kullandığı istatistik bölge sınıflandırmasıdır. İstatistik Bölgelerin Tanımlanmasında Kullanılan Temel Faktörler: nüfus, bölgesel kalkınma planları, illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması, temel istatistik göstergeler ve coğrafya olmuştur.¹

Buna göre NUTS bölgeleme düzeyleri; NUTS (düzey 1) 12 bölge, NUTS (düzey 2) 26 bölge ve NUTS (düzey 3) ise 81 il olarak belirlenmiştir.

Aşlında bu bölgeleme esasını davamıza konu olan planla doğrudan ilgilidir. Çevre ve Orman Bakanlığı’na kuruluş Kanunu ile verilen çevre düzeni plan yapımı görevi, il düzeyinde İl Özel İdaresi Kanunu ile İl Yönetimlerinin görevi olarak sayıldıktan sonra, Çevre ve Orman Bakanlığı, yukarıda belirlenen istatistiksel bölgelere bağlı olarak ya da başka ölçütlere dayalı olarak belirlediği birden fazla ili içeren alanda farklı bir ölçekte (1:100.000) çevre düzeni planlarını yapma yetkisini açıklamış ve planları ihale etme yolunu tercih etmiştir. Bu davranış biçimi, yeni bir yetki karmaşasını da gündeme getirmiştir. Başka bir deyişle, üst ölçek planlar konusunda var olan yetki ve görev paylaşımında yeni ve daha da önemli sorun alanları ortaya çıkmıştır. Bu sorunları davamıza konu planla bağlantılı olarak açıklamak gerekirse aşağıdaki konular belirlenebilmektedir.

¹ Konumuzla doğrudan ilgili olmaması nedeniyle bu bölgelerin oluşumuna değinilmemektedir. Ancak Bölgelerin belirlenmesinde önemli sorunlar olduğu ve özellikle davamıza konu planın da alanını oluşturan 2. düzey bölgelerin belirlenmesine ilişkin ciddi sorun ve hatalar olduğu,, bilimsel ve akademik çevreler tarafından da kabul edilmektedir.

1.1. Plan sınırlarının belirlenmesinde mekânsal ve işlevsel bir “bütünlük” ilkesi bulunmamaktadır. Bu bütünlüğün bulunmamasının en önemli nedeni planlama alanı sınırlarının belirlenmesinde ele alınan il sınırlarıdır. İl sınırı, idari bir sınırdır. Planlama için gerçekçi ve yerinde belirlenmiş bir sınır değildir. Çevre düzeni planı olarak adlandırılan planın yürürlükteki mevzuatta yer alan en kapsamlı tanımı İmar Kanunu uyarınca çıkartılmış bulunan Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelikte yer almaktadır. Bu tanıma göre çevre düzeni planı, “Konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi sektörler ile kentsel-kırsal yapı ve gelişme ile doğal ve kültürel değerler arasında koruma-kullanma dengesini sağlayan ve arazi kullanım kararlarını belirleyen yönetsel, mekansal ve işlevsel bütünlük gösteren sınırlar içinde, varsa bölge planı kararlarına uygun olarak yapılan, idareler arası koordinasyon esaslarını belirleyen, 1/25000, 1:50000, 1:100.000, veya 1:200.000 ölçeğe hazırlanan, plan notları ve raporuyla bir bütün olan plandır”

Çevre ve Orman Bakanlığı ÇED ve Planlama Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmış olan ve Genel Müdürlüğün internet sayfasında yer alan Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmelik taslağında ise Çevre düzeni planı “Dengeli ve sürekli kalkınma amacına uygun olarak ekonomik kararlarla ekolojik kararların bir arada düşünülmesine imkan veren, rasyonel doğal kaynak kullanımını sağlamak üzere kalkınma planları ve varsa bölge planları temel alınarak havza, alt havza, bölge bazında arazi kullanım kararlarını ve bunlara ilişkin koruma ve gelişme hedef ve politikalarını ve stratejilerini, kirliliğin önlenmesine ilişkin tedbirleri belirleyerek alt ölçekli planlara esas olan, 1/50.000 veya 1/100.000 ölçeğe hazırlanan plan araştırma raporu, plan açıklama raporu ve plan hükümleriyle bütün olan üst ölçekli fiziki plan” olarak tanımlanmaktadır. Yürürlükte olmamakla birlikte, taslakta yer alan biçimi ile de yürürlükteki Yönetmeliğe göre de Manisa–Kütahya–İzmir illeri sınırlarını kapsayacak şekilde belirlenen bir planlama alanı çevre düzeni planı yapmak için doğru belirlenmiş bir sınır olarak kabul edilemez. Her iki tanım da plan alanı için özel ve bütünlüğü sınırlar tanımlamaktadır. Halbuki davamıza konu plan, bir araştırmaya dayalı bölge, altbölge ya da havza ya da işlevsel bütünlük gösteren alanları belirlememektedir. Sadece il sınırları plan konusu edilerek yasal belgelerde yer alan tanım ve yönteme aykırı bir işlem yapılmaktadır.

Çevre düzeni planlarının bir bütün değil her bir il sınırları göze alınarak yapılması, diğer illerle olan konumunun ve ilişkisinin ortaya konulmasında, ulaşım, sanayi, turizm gibi sektörel kararların bir bütünlük ve süreklilik içinde verilmesinde sorunlara yol açmakta, kente ilişkin politika ve strateji kararların verilmesinde

Çevre ve Orman Bakanlığı'nın görev, çalışma alanı, sorumluluk ve yetkileri kapsamında yapacağı ya da yaptıracığı planlar için öncelikle havza sınırları belirlemesi beklenirdi. Sözelimi akarsu havzaları ile “ilçe” sınırları çakıştırılarak elde edilecek bir plan sınırı belirlenmesi düşünülebilirdi. Ancak işlevsel ve yönetsel bütünlük gösteren ve yerinde plan sınırlarının belirlenmesi, ön çalışmalar yapılarak mümkündür ki en önemli eksik ve hata da bu noktada yapılmıştır. Kaldı ki Manisa–Kütahya–İzmir kentlerinin bir plan bölgesi olarak tarif edilmesinin rasyonel bir gerekçesine plan raporu ve notlarında rastlanılmamıştır. Bu bölge tanımı, Türkiye'nin bugüne kadarki bölge planlama birikimi ve bölge planlamanın genel ilkeleri doğrultusunda gözden geçirildiğinde de, iç tutarlılığı olan bilimsel bir gerekçe bulmak güç gözükmemektedir. Tüm bu saptamalar göz önüne alındığında rasyonel gerekçelerden yoksun belirlenen bir planlama alanında yürütülecek her türlü planlama çalışmasının da, başta ifade ettiğimiz gibi her tür ve ölçeğe yapılacak planların ilk ve en önemli amacı olan “kamu yararı” kavramından uzak, kurumsal bir yetki ısrarı ve bu yetkiden mahrum olmamak doğrultusunda şehircilik bilimi gereklerinden uzak sadece idare ve yatırımcı taleplerinin karşılandığı, ferdi çıkarların sağlandığı plan belgeleri ve kararlarını ortaya koyacağı öngörülebilecek kadar açıktır.

1.2. Her ne kadar yapılan plan Çevre Düzeni Planı olarak tanımlansa da, gerek ölçek ve gerekse de kapsadığı alan göz önünde bulundurulduğunda bilinen, alışılmış, tanımlı bir çevre düzeni planı olma özelliği bulunmamaktadır. Zira ölçek, planlamada son derece önemli bir konudur. Her ölçek ve türde plan, arazi kullanım kararlarını, ölçeğinin gerektirdiği ayrıntıyı içermek üzere belirlenir. Bu çerçevede genel

ilke, kabul ve fiziksel plan ise arazi kullanım kararlarını da içeren planlar, aynı zamanda, alt ölçekte plan yapılacak alanları ve bu planların yapımına dair kuralları da belirlerler. Planların uygulanmaya yönelik içeriği dışında, birbirini yönlendirme özelliği, kademelenme ya da planların kademeli birlikteliği ilkesi ile açıklanmak istenen kural bu şekilde özetlenebilir.

İmar Kanununun “Planlama Kademeleri” başlıklı 6. maddesinde “Planlar, kapsadıkları alan ve amaçları açısından; Bölge Planları ve İmar Planları, imar planları ise Nazım İmar Planları ve Uygulama İmar Planları olarak hazırlanır. Uygulama imar planları, gerektiğinde etaplar halinde de yapılabilir.” hükmüne yer verilmiştir. Davamıza konu Manisa–Kütahya–İzmir ÇDP’nin içermesi gereken ayrıntı da 1/100.000 gerektirdiği ayrıntıdır. Ancak planın ayrıntısı kimi yerde bir nazım plan ölçeği olan 1/5000, kimi yerde ise 1/100.000 ölçeğin gerektirdiği düzey olmaktadır.

1.3. Planlama alanında farklı kurumlar açısından yetkilerin çatışması söz konusudur. Planda belirlenen alt bölge sınırları içindeki alanlarda alt ölçekli planları üretmesi için yetkilendirilen “İl Özel İdareleri”, 5216 sayılı yasa ile yetkilendirilen “Büyükşehir Belediyeleri” ve kendi alanlarında ilgili yasal düzenlemelerle plan yapma yetkisine sahip “Bakanlıklar” arasında yetki ve koordinasyon açısından ortaya çıkan çatışmalar, olası çatışmaları da getirmektedir. Bu durum üretilecek planlarda plana altlık oluşturacak verilerin ve geliştirilen plan kararlarının gelişmesine neden olacaktır.

Plan sınırları içinde, özel kanunla planlama yetkisi verilen alanlar yerine, bütünlüğü sağlanmış ve ilgili bölgede plan yapma/onama yetkisine sahip tüm kurumların yetki alanlarını kapsayabilecek tek bir plan üretilmeli, böylece karar ve uygulama süreçlerinde hem mekânsal hem de ekonomik bütünlük sağlanmalıdır.

1.4. 6.15 numaralı plan uygulama hükmünde; “Bu plan ile belirlenen planlama alt bölgelerinde bütüncül olarak yapılacak 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planının hazırlanmasında, ilgili idareler arası işbirliğinin sağlanması esastır.” denilmektedir. Ancak bu işbirliğinin nasıl sağlanacağı açık ve net olmamakla birlikte uygulanabilirliği belirsizdir.

Bu ölçekte üretilen bir planda planlama alt bölgeleri tanımlanması ve bu alt bölgeler bütünlüğünde her bir alt bölgeye ilişkin üretilecek alt ölçekli çevre düzeni planı ve nazım imar planlarının bütüncül ve idareler arası işbirliği ile planlanması ilkesinin belirlenmesi doğru bir yaklaşım olarak görülmektedir. Ancak plan notları ve raporunda bu alt ölçekli planların hangi idare tarafından nasıl bir süreçle yapılacağı/yaptırılacağı ve hangi kurum tarafından onanarak yürürlüğe gireceği belirsiz bırakılmış, böylece mevcut yetkilerin çatışması ya da kararların çelişmesi gibi bir olasılığa karşı alınabilecek bir önlem fırsatı değerlendirilememiştir.

Bu kapsamlı sorunların kaynağı, üst ölçek plan yapımında yetkilerin artması ve aynı alanda hemen hemen aynı içerikte birden fazla planın yapılmasıdır. Her üst ölçek plan, kendi dilini de oluşturmadığından bir diğer üst ölçek plana kabul ya da red anlamında bir atıfta bulunmaktadır. İşbirliği ile ilgili konunun gündeme getirilme nedeni de budur. Diğer taraftan, aynı alanda birden fazla üst ölçek plan kararı oluştuğunda, kapsamdaki yerel yönetim birimlerinin alt ölçek plan çalışmaları bir anlamda kitlenmektedir. Zira, 25.000 ölçekli plan kapsamında imar planlarını yaparak onaylamış bir belediye, bu kez tekrar ve baştan başlayan bir sürece girmektedir. Bu süreçte de yeni 25.000 ölçekli plan, yeni 5000 ölçekli plan, yeni 1000 ölçekli plan yapımı yer almaktadır. Bu sonuç, belediyeler açısından emek, zaman ve mali kayıplara yol açmaktadır. Tüm bu kayıpların nedeni, yeni üretilen üstelik yöntem ve kapsamındaki belirsizlikler nedeniyle yönlendiriciliği ve bağlayıcılığı tartışmalı hale gelen dava konusu 1/100.000 ölçekli “üst ölçek” planlar yatmaktadır.

1.1. Planda tanımlanmış “Planlama Alt Bölgeleri” sınırlarından birincisi olan “İzmir Merkez Planlama Alt Bölgesi” sınırları ile “İzmir Kentsel Bölge Nazım İmar Planı” onama sınırları arasında uyumsuzluk görülmektedir. İzmir Kentsel Bölge Nazım İmar Planı, sözü edilen alt bölge sınırlarını parçalayarak oluşturmuştur. Bir diğer ifadeyle, planlama alt bölge sınırları ile İKBNİP sınırları uyumsuzdur. Kaldı

ki İzmir Büyükşehir Belediyesi görev ve yetki alanında kalan alanlarda üst ölçek plan yapım yetkisi Büyükşehir Belediyesi Kanunu uyarınca Çevre ve Orman Bakanlığı'na devredilemez. Dolayısıyla bu planların sınırları ve içeriğine ilişkin düzenlemeler, 1/100.000 ölçekte de olsa, Büyükşehir Belediye sınırlarında yer alamaz. Bu çerçevede, bir yetki ihlali de gündeme gelmektedir.

2. PLAN İÇERİĞİ VE KAPSAM SORUNU

2.1. Bu plan, ölçeği ve kapsamı itibarıyla öncelikle bir politikalar planı olmak durumundadır. Ancak plan, sektörlerle ilişkin politikalar (örneğin ulaşım, turizm, tarım ve yerel kalkınma politikaları gibi) içermektedir. Bu kapsamda ve ölçekte bir plan, arazi kullanımını değil yerleşme politikalarını belirlemelidir. Ancak dava konusu planlar, daha çok alt ölçekte yürütülecek olan planlama çalışmalarının konusu olan arazi kullanımına yönelik bir gösterime yönelik hazırlanmıştır. Günümüzde bilgisayar teknolojilerinin kullanım alanı ve olanakları da düşünüldüğünde, bu planların parsel ölçeğine inen değişikliklerin konusu edilmeleri şehircilik mesleği ilke ve esasları açısından son derece büyük sakıncalar içermektedir. Bu konunun temelinde de yukarıda belirtilen ve plan içeriği, yöntemi ve diline ilişkin belirsizliklerin yanı sıra, planların küçük ölçekte ancak imar planı yapım mantığına uygun ifadesi yatmaktadır. Sorun, hiçbir temel çalışma yapılmadan, mevzuatı hazırlanmadan mevcut planlama pratiğimize dayalı kalarak 100.000 ölçekli planları strateji ve politika planı dışında bir anlayışla gündeme getirmekte yatmaktadır.

2.2 6.11. numaralı plan uygulama hükmünde "Bu plan ile belirlenen planlama alt bölgeleri içinde veya dışında, ihtiyaç olması halinde güvenlik, sağlık, eğitim gibi sosyal donatı alanları, büyük kentsel yeşil alanlar, kent veya bölge/havza bütününe yönelik her türlü katı atık ve arıtma tesisleri, sosyal ve teknik altyapı, karayolu, demiryolu, havaalanı, baraj, enerji üretimi ve iletimine ilişkin kullanımlar, bu planın koruma-gelişme ve planlama ilkeleri doğrultusunda kamu yararı gözetilerek değerlendirilir. İlgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak, bu alanlara ilişkin alt ölçekli planlar ilgili idaresince bu planın ilke ve esasları doğrultusunda hazırlanır, Bakanlığın görüşü alınarak onaylanır. Onaylanan planlar sayısal ortamda veri tabanına işlenmek üzere Bakanlığa gönderilir. Söz konusu tesis alanları amacı dışında kullanılamazlar." denilmektedir. Bu hüküm plan bütünlüğüne zarar verebilecek risklere sahiptir. Bunun da ötesinde bu düzenlemenin temelinde plancının, planın ileride üzerinden ölçü alınarak işlem yapılmasını engelleyecek bir belge olmaktan kurtarma çabası yatmaktadır.

Elbette ki her ölçekteki planlama sürecinin temel özelliği dinamik olmasıdır. Zaman içinde yeni gereksinimler gündeme gelebilir, ancak bu yeni gereksinimlerin karşılanması, planın diğer kararlarıyla ilişkilendirilerek ve bu ölçekte daha önce yapılmış analizlerle de karşılaştırılarak ilgili kurum, kuruluş ve müellif görüşü alınarak yapılacak revizyonlarla gerçekleştirilmelidir. Aksi durumda bu plan, kendi varlığını da tehlikeye atmaktadır.

Bu düzenlemede bir diğer önemli sorun yerel yönetimlerin yetkilerine ilişkindir. Yerel Yönetimlerin üst ölçek plana uygun davranmasını sağlamak için, alt ölçek planlarının onama yetkisi bir denetim sürecine tabi tutulmaktadır. Belediye, hazırlayacağı imar planını Çevre ve Orman Bakanlığı onayını almadan onaylayamayacaktır. Dolayısıyla Bakanlık, yasalarla kendisine verilmiş bir plan denetim görevini bir plan kararı ile üstlenmektedir. Tümünüyle yetki devrine ve merkezi idareyi imar planı düzeyinde yerel söz sahibi kılmaya yönelik düzenleme, Anayasa'nın yerinden yönetim ilkesine de aykırıdır.

2.3. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından "Turizm Bölgesi" ilan edilen alan sınırları içerisinde geniş orman alanları da bulunmaktadır. Planın bu alanlara işaret etmemesi ve karar üretmemesi büyük bir çelişkidir. Bu planın -"Turizm Bölgesi" sınırları içerisinde kalsa dahi- bu bölgelerdeki orman alanlarının korunmasına yönelik bir karar üretmesi gerekmektedir. Planlama sadece yapılaşma ile ilgili bir karar üretme süreci değildir. Çevre ve Orman Bakanlığı'nın hazırlamış olduğu Yönetmelik taslağı kapsamında yer alan tanımında çevre düzeni planının ekolojik dengeleri gözetme ilkesi düşünüldüğünde, orman, tarım, su havzası, sulak alan ve benzeri alanların korunması amaçlı kararlar, çevre düzeni planlarının en önemli ilkeleri arasında yer almalıdır. Yapılaşmayı önde tutan sektör alanlarında korumanın devre

dışı kalması, bazı sektörlerle ilişkin olarak son derece sakıncalı sonuçlar içerebilir. Turizm bu sektörlerdendir. Turizm sadece konaklamaya yönelik yapılanma değil, doğal değerlerle birlikte güç kazanan bir alan yönetimidir. Planın bu anlamda yetersizliği bir zaaf olarak değerlendirilmektedir.

2.4. Planın hazırlanması sürecinde ilgili idarelerin de katılımıyla gerçekleştirilen bilgilendirme toplantılarında, orman alan sınırlarının uydu görüntülerine bağlı olarak plana yansıtıldığı belirtilmiştir. Eğer tüm doğal sınırlar belgeler ile plana yansıtılmamış ise orman alanlarının korumasını olumsuz etkilenecektir.

Bu sorunun kaynağında da yine üst ölçekte stratejik koruma ve geliştirme kararları içermesi beklenen bu planın veri ve gösterim dili hakkında sorunlar yatmaktadır. Her ölçek ve türde plan kendi ölçek ve türünün gerektirdiği veriler kapsamında hazırlanır. Bu ölçekte planlardan özellikle koruma stratejileri de oluşturması beklenir. Önemli olan sınırların birebir işlenmesi değil, gelişme, koruma, yapılaşma politika ilke ve stratejilerinin belirlenmesidir. Ancak orman alanları hakkında planın genel gösterim dili ile uyumayan veri elde etme yöntemi bu planın yeterliliği ve gerekliliğini bir kez daha tartışılır hale getirmektedir.

3. PLAN KARARLARI

3.1. Yürürlükteki Çevre Düzeni Planları İle İlişki

Manisa – Kütahya - İzmir Çevre Düzeni Planı Açıklama Raporunda; “İzmir il sınırları içinde var olan onaylı Çevre Düzeni Planları’nın incelenmesi, bu planlar ile mevcut yerleşmelerin gelişiminin, mevcut arazi kullanım durumunun ve onaylanmış, yürürlükteki imar planlarının karşılaştırılması sonucunda Çevre Düzeni Planı kararlarının, bazı bölgelerde yeniden ele alınmasının zorunlu olduğu görülmektedir” (sf 57) saptaması yapılmış, “çevre düzeni planlarının elde edilen güncel veriler doğrultusunda revize edilmesi zorunluluğu görülmektedir” (sf 58) denilmiş ve çevre düzeni planlarında yeni düzenlemeler yapıldığı (sf 58) belirtilmiştir.

Çok önemli bir strateji olarak plan açıklama raporunda yer alan bu yaklaşımın plan kararlarına nasıl yansıdığı, hangi çevre düzeni plan kararlarını nasıl ve neden değiştirdiğine ilişkin hiçbir bilgi yer almamaktadır. Oysa bu tür kararların gerekçeleri ile birlikte raporda mutlaka yer alması gerekir.

3.2. Kentsel Gelişme ve Genel Arazi Kullanım Kararları

3.2.1. Plan raporunun “4.4 MEVCUT PLAN KARARLARI” bölümünde (sf:57) bu planın onama tarihinden önce onaylanmış çevre düzeni planları ile nazım ve uygulama imar planlarının bazı bölgelerde sorgulanması zorunluluğu dile getirilmektedir. Aynı zamanda plan raporunda, sözü edilen planların kapasite nüfus ve gelişme alanlarının, 1/100.000 Ölçekli Manisa-Kütahya-İzmir Çevre Düzeni Planı analiz çalışmaları aşamasında belirlenen ihtiyaç düzeylerini aşığı yönünde bir sorun tespiti de yer almaktadır.

Buna karşın; 6.6, 6.30.1, 6.30.2, 6.30.3, 6.30.4, 6.30.5 numaralı plan uygulama hükümleri ile sınırlandırma getirilse dahi bu planların büyük ölçüde geçerli olduğu anlaşılmaktadır.

Oysa bahsedilen planlarla ilgili detaylı araştırmayı yapmak, bütünsel yaklaşımdan yoksun hazırlanmış planların bütünsel gereklere göre revize edilmesi gereklerinin belirlendiği, bu planların birbirleri ile olan ilişkilerinin irdelendiği, bu planlara göre hangi oranda uygulama gerçekleştiğine ilişkin analitik veriler elde etmek ya da üretmek, analiz paftalarını ve kurum görüşlerini edinmek ve hangi planların öncelikle revize edileceğini belirlemek, plan müellifinin ve yetkili otoritenin görevidir. Bu işlem planın onanmasından önce gerçekleştirilerek üretilecek kararlar plana işlenmelidir.

Bu bağlamda; 1/100.000 Ölçekli Manisa-Kütahya-İzmir Çevre Düzeni Planının 2025 yılı nüfus kestirimlerinin işaret ettiği ihtiyacın üstünde gelişme alanı öngören mevcut imar planlarının, planlama ekibince incelenerek, inceleme sonucunda belirlenecek yerleşmelerde söz konusu planların yalnızca bu plan ile öngörülen nüfus ihtiyacına yönelik yapılaşma tarif eden revizyonunun en kısa zaman içerisinde yapılması konusunda plan uygulama hükümleri geliştirilmelidir.

Öte yandan 6.30.4 numaralı plan uygulama hükmünde “Bu planın onayından önce, mevzuata uygun olarak hazırlanmış ve ilgili idaresince onaylanmış olan mevzii imar planlarından, bu planın onayından önce imar uygulaması tamamlanmış olanların uygulaması söz konusu planlar doğrultusunda sürdürülür” ifadesinin “...mevzuata ve planlama ilkelerine uygun olarak onaylanmış...” biçiminde değiştirilmesi yerinde olacaktır.

Gerçekte davamıza konu plan kapsamında, ölçek yeteneği göz önünde bulundurularak bu konuda bir analiz yapılması beklenemez. Doğru ve yerinde olan, bir alt ölçekte veya uygun ölçekte plan kararlarının üretilmesi sırasında mevzii imar planları ile ilgili irdelemelerin ilgili mevzuat, bilimsel gerekler, planlama ve şehircilik ilke ve esasları çerçevesinde yapılması gerektiğine ve bu irdeleme sonuçlarına göre alt ölçek plan kararları üretilmesi gerektiğine dair bir üst ölçek plan kararının getirilmesidir. Plan bu anlamda da karmaşa içermektedir.

3.2.2. Plan raporunun “4.5.1.1. Kentsel Yerleşik Alanlar” bölümünde; “Onaylı imar planı bulunmayan ve plan dışı olarak yapılaştığı anlaşılan kentsel yerleşik alanların ise, aynı yerleşme için verilmiş olan kentsel gelişme alanı yoğunluklarına uygun olarak alt ölçeklerde planlanması öngörülmüştür” (sf:63) ifadesiyle plan dışı ve plana aykırı gelişmiş alanların üst ölçekteki böylesi bir plan aracılığıyla farklılıkları göz ardı edilerek tümünün yasal hale getirilmesi sağlanmış, plan dışı kaçak yapılaşmalar özendirilerek sakıncalı ve riskli bir durum yaratılmıştır. Dava konusu planda, plan dışı yapılaşmış alanlar plana yerleşik alan veya gelişme alanı olarak dahil edilmektedir. Planın bu tür alanlardaki yapılaşmaları tümüyle yasallaştırması sakıncalıdır. Planın plan dışı alanlara yaklaşımının daha detaylı analizlere dayandırılması gereklidir.

3.2.3. Plan açıklama raporunun 6. sayfasında “3.2 Mevcut Kentsel Yerleşmeler” bölümünde Çevre Düzeni Planının yürürlükteki imar planlarına ilişkin temel yaklaşımı şöyle özetlenmiştir; “Koruma kullanma dengesini gözeterek gelişmenin hedeflendiği çalışmada, kentsel yerleşmelerde hedef yıl için gereksinim duyulan alanlardan daha fazla alanın planlanarak yapılaşmaya açılmasının engellenmesi (...) temel yaklaşım olarak benimsenmiştir.

Bu yaklaşım, temel planlama yaklaşımlarından birisi olan yerleşime uygun ve gereği kadar alanın, etaplar halinde kentsel gelişmeye açılması ilkesi ile bütünüyle örtüşmektedir. Bu temel yaklaşıma paralel olarak Manisa – Kütahya - İzmir Çevre Düzeni Planı analiz çalışmalarında plan sınırı içindeki tüm yerleşmelerin 2025 yılı nüfus projeksiyonları yapılmış, uydu görüntülerinden yerleşik alanlar tespit edilmiş, nüfus yoğunluğu saptanmış, 2025 yılı için gerekli kentsel gelişme alanı hesaplanmış ve yürürlükteki imar planlarının gelişme alanları ile bu gereksinim karşılaştırılmıştır. Bu çalışma sonucunda İzmir’de (sf 68 - 80) Aliğa, Seyrek, Ayrancılar, Ulucak, Kemalpaşa, Bağyurdu, Ören, Oğlananası, Emiralem, Mordoğan’da, Manisa’da (sf 83 - 91) Salihli, Muradiye, Akhisar yerleşmelerinde ve Kütahya ilinde (sf 94 - 100) Kütahya Merkez’de gereksinimden çok daha fazla alanın yürürlükteki imar planlarıyla kentsel gelişme alanı olarak belirlendiği ortaya konmuştur.

Yukarıdaki önemli saptamaya karşın, bu yerleşimlerin imar planlarının Manisa-Kütahya-İzmir Çevre Düzeni Planında aynen kabul edilmesi (sf 58 – 60 “4.4.2. Nazım ve Uygulama İmar Planları” ve sf 63 – 100 “4.5.1.2. Kentsel Gelişme Alanları” bölümleri) planlama çalışmasının temel yaklaşımı ile üretilen plan kararları arasında çok temel bir çelişkidir. Kaldı ki hangi sebeple olursa olsun gereksinimden fazla alanın kentsel gelişme alanı olarak planlanması savunulamaz. Bu planın kapsadığı coğrafyada yer alan çok nitelikli tarım arazileri, zeytinlik alanlar, orman alanları, su havzaları vb korunması gerekli doğal değerlerin yok olmasına yol açacak bu plan kararlarının derhal durdurulması gerekmektedir.

3.2.4. Manisa-Kütahya-İzmir Çevre Düzeni Planı raporunda;

“Manisa Organize Sanayi Bölgesi kuzeyinde Muradiye Belediyesi tarafından planlanmış olan ve tarım alanları üzerinde yer alan sanayi alanlarından yapılaşmanın başlamadığı bölümlerde yapılaşma engellenmelidir.” (sf 48)

“Bu kapsamda; Ayrancılar-Torbali arasında tarım alanları üzerinde mevzuata aykırı olarak planlanmış olan sanayi alanları için hazırlanmış olan imar planlarının tümüyle ortadan kaldırılması, yapılaşmamış bölümlerinde yeni yapılaşmaların oluşmasının engellenmesi sağlanmalı, gelişme kısıtlanmalıdır.” (sf 48)

“Mevzii gelişmiş sanayi tesislerinin yanı sıra, Kemalpaşa Organize Sanayi Bölgesi için belirlenen ilave alanın henüz yapılaşmayan, verimli tarım alanları üzerinde bulunan güney bölümlerinde yapılaşma ve genişleme engellenmelidir.” (sf 48)

gibi ifadeler yer almaktadır. Bu ifadelerin, temel planlama ilkelerine uygun olmakla birlikte, ne ölçüde plan kararı haline getirildiği belirsizdir. Raporunda yapılan bu değerlendirmelerin plan genelinde, ve alt ölçek plan çalışmalarının yönlendirilmesi amacıyla bağlayıcı olabilmesi için öncelikle plan kararları olarak yazılmalı ve planın hükmü haline getirilmelidir. Plan raporunda yapılan bu değerlendirmeler doğrultusunda, planın gösterim tekniğine uygun olarak sayısal verilerle ifade edilmemiş ve plan kararı haline getirilmemiş bu hayati stratejik öneriler temenni niteliğinde kalmış görünmektedir.

3.2.5. Plan raporunun “İzmir İli’nde Kentsel Gelişme Alanları” bölümünde; “Çevre Düzeni Planında, İzmir Merkez kent içinde var olan alanlarda mevcut yoğunluğun korunması, gelişme alanlarında ise 144 kişi/ha brüt yoğunlukla plan kararı üretilmesi durumunda, 2025 yılına kadar kent nüfusuna ekleneceğini hesapladığımız 1.089.300 kişi için yaklaşık olarak 7.565 hektar alan gereksinimi duyulacaktır. İzmir Merkez Kenti oluşturan yerleşik alan çevresinde henüz yapılaşmamış kentsel gelişme alanı olarak planlanmış onaylı imar planlarının büyüklüğüne bakıldığında ise 5.670 hektar alanın var olduğu görülmektedir. İzmir Merkez Kent’in gelişme alanı gereksinimine ilişkin bilgiler aşağıda Tablo-11’de verilmiştir.... İmar planlarının yeterliliğine ilişkin değerlendirme yapılırken, onaylı imar planları içinden tarım alanları, orman alanları, doğal karakteri korunacak alanlar, jeolojik sakıncalı alanlar, büyük askeri alanlar ve sit alanları çıkarılarak yeterlilik hesaplamasında kullanılacak alan büyüklüğü belirlenmiştir. 2025 yılı için gereksinim duyulan 7.565 hektar alanın 5.670 hektarlık bölümü İzmir Merkez kente bitişik boş, planlı/planlanabilir alanlardan karşılanabilirken, 1.895 hektarlık alan gereksiniminin ise merkez kentin dışındaki yeni sanayi alanları ile konut alanlarının bulunduğu saçaklanmış yerleşme merkezleri çevresinde düzenlenmiş alanlardan karşılanması hedeflenmiştir.” denilmektedir. Paragrafın ikinci cümlesinde 5670 hektar “planlı alan” olarak tanımlanırken, devamında 5670 hektar “boş, planlı/planlanabilir alanlar” olarak tanımlanmaktadır. Buradaki 5670 hektar alanın planlı olup olmadığı konusunda çelişkili bir ifade görülmektedir. Ayrıca “boş alan” ifadesi ile hangi arazi kullanım türüne işaret edildiği anlaşılammaktadır.

3.2.6. Aynı bölümde “Menderes ilçe merkezinin güneyinde öngörülen gelişme alanlarının bir bölümü iptal edilirken, kuzeyde plan dışı kalmış mevcut yapılaşmaların bulunduğu bölüm gelişme alanı olarak düzenlenmiştir.” (sf 66 2. paragraf) ifadesi ile sözü edilen mevcut yapılaşmaların meskun alan mı yoksa kentsel gelişme alanı mı olarak ele alındığı anlaşılammakta; bu konuya ilişkin plan raporu genelinde de çelişkiler bulunmaktadır.

3.2.7. Plan sınırları içinde deprensellik riskinin yüksek olduğu bilinmektedir. Buna karşın, plan raporunda ve notlarında deprensellik, fay hatları, jeolojik – jeoteknik yapı, taşkın alanları, aktif heyelan alanları ve bunlara ilişkin alınacak önlemlere ilişkin herhangi bir bilgi yer almamaktadır. Ayrıca bu plana dayanılarak üretilecek alt ölçekli planlarda “her ölçeğin izin verdiği detayda” mikro bölgeleme yapılması gerekliliği göz ardı edilmemelidir.

3.2.8. Plan raporunda “İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde 2025 yılında oluşacak kentsel nüfus yaklaşık 4.396.700 kişi olarak kabul edilmiştir.” (sf 13) denilmekte iken İzmir Kentsel Bölge Nazım İmar Planında öngörülen kapasite nüfus 5.697.650 kişidir. Bu veri farkı, yetkiler arasındaki çatışmaya ek olarak aynı bölgeyi ilgilendiren her iki planın ve alt ölçeklerde üretilecek planların kararlarını da etkileyen çok önemli bir çelişki olarak ortaya çıkmaktadır.

3.2.9. Plan açıklama raporunun 123. sayfasında; “Özellikle kontrol dışı, kişisel tercihlerle gerçekleşmiş yapılaşmaların görüldüğü bölgelerde, doğal olarak ortaya çıkan altyapı yetersizliği ve kontrolsüz yapılaşmış tesislerin altyapı yatırımlarından kaçınması, bu türden bölgelerde ve çevrelerinde çevresel sorunların, (baca gazı, endüstriyel ve kimyasal atıksu vb) artmasına neden olmuştur. Bu tür tesislerin, verilecek belirli süre sonrasında gerekli önlemleri almasını sağlayacak kararlar geliştirilmiş, arıtma önlemlerinin alınmaması durumunda tesislerin kapatılması düzenlenmiştir” denmektedir. Ancak plan açıklama raporunda bu düzenlemenin plan notlarıyla pekiştirilmesi gerekmektedir.

3.2.10. Manisa ili bütününde Gediz ve Bakırçay havzaları bulunmaktadır ve havza sınırları plana işlenmemiştir. Bu durum havzaları olumsuz etkileyecek gelişmeler karşısında koruma stratejilerinin geliştirilememesine yol açacaktır.

3.3. Sektörel Bazda ve Özelleşmiş Plan Kararları

3.3.1. Planda tüm barajların ve tüm yer altı sıcak su kaynaklarının koruma kuşakları tam olarak yer almamaktadır. Dolayısı ile ilgili mevzuat gereği yapı yasağı ya da kısıtlaması gerektiren alanlar bu ölçeğin gerektirdiği biçimde net bir plan kararı ve gösterimi ile ortaya konmamıştır.

3.3.2. Plan Uygulama Hükümlerinde (7.21.6) Golf Alanları yapılaşma koşulları belirtilmekte, plan sınırları içinde de çeşitli bölgelerde golf alanları önerilmektedir. 1/100.000 ölçeğinde üretilen bir Alt Bölge Planında golf sahaları önerilmesi hem plan diline aykırı hem de getirildiği alanın biyoçeşitliliğini tehdit etmesi, gerek kullanılan gübre sebebiyle su kirliliğine yol açması, gerekse sulama amacıyla çok fazla suya ihtiyaç duyması nedeniyle bölgenin çevresel değerlerine yönelik tehdit oluşturacak niteliktedir. Yapılan araştırmalara göre golf alanlarında, normal bir tarım arazisinde kullanılan miktarın altı katı kadar kimyasal gübre ve su kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu nedenle yine plan ölçeğinin gereğinden uzak verilen golf alanları kararlarının yakın gelecekte su sıkıntısı yaşanması beklenen bölge için sorun oluşturabileceği göz ardı edilmiştir.

3.3.3. Alt bölge ölçeğinde hazırlanmış olan bu fiziki planda kıyı/deniz kullanımına dair liman, balıkçı barınağı, yat limanı, vb kararlar geliştirilmiş olmasına karşın, bu coğrafyada çok önemli bir sektör olan su ürünleri üretim alanlarına dair bir plan kararı bulunmamaktadır. Bölgede bu sektöre ilişkin yerleşim kararlarının uygun biçimde bu ölçekte ve ilgili uzmanlık alanlarının katılımıyla üretilmesi gerekirken, bu konuda hiçbir karar geliştirilmemiştir.

3.3.4. Planın bölgesel ölçekte kapsamlı bir ulaşım politikası ve buna bağlı önerileri bulunmamaktadır. Plan raporunda ulaşım ile ilgili bir ana başlığa rastlanamamıştır. Üç ili kapsayan bir alt bölge planı niteliğindeki planda, bu bölgede ulaşım sisteminin (karayolu, demiryolu, denizyolu, liman, havaalanı) mevcut gelişmelerin dışında gelecek 20 yıldaki gelişimine ilişkin plan kararları plan raporunda yer almamaktadır.

3.3.5. Özellikle kuzeyde, turizm ve sanayi gelişimi açısından gereksinim olduğu bilindiği halde, bir kuzey havaalanı gereksinimi olup olmadığı tartışılmadığı gibi, bu yönde bir analiz yapılmamış ve planda bu yönde bir öneriye yer verilmemiştir.

3.3.6. Hafif raylı sistem güzergâhının Aliğa'dan Bergama'ya dek uzatılması önerisi olumlu bir plan kararı olarak görülmektedir. Bununla birlikte, plan raporunda söz edilen demiryolu hatlarının metro standartlarına çıkarılan kesimlerinin diğer demiryolu gösteriminden ayrıştırılarak ifade edilmesi atlanmış bir detay olarak dikkati çekmektedir.

3.3.7. 7.24.9 numaralı plan hükmü ile 7.24.10 numaralı plan hükümleri birbiri ile çelişmektedir

“7.24.9. İçme ve kullanma suyu rezervuarlarının mutlak, kısa ve orta mesafeli koruma kuşaklarında madencilik faaliyetlerine izin verilmez.”

“7.24.10. İçme ve kullanma suyu rezervuarlarının uzun mesafeli koruma kuşaklarında yapılacak madencilik faaliyetleri sırasında içme suyunun kirlenmemesi esastır.”

Plan kararları detayda incelendiğinde bu örnekte olduğu gibi birbiri ile gelişen veya birbirini etkisiz kılan içerikler taşıması planın hizmet ettiği amacı halk sağlığı ve kamu yararı ekseninden uzaklaştırmaktadır. 7.24.10 numaralı plan hükmü 7.24.9 numaralı plan hükmü doğrultusunda revize edilmektedir. Planlama kararlarında içme suyu kaynaklarının koruma kuşakları içerisinde, hem kaynakları hem de halk sağlığını tehdit edecek her türlü yapılaşma veya faaliyetin oluşma koşulları tarif edilmemelidir.

Sonuç olarak; planlama alanının saptanması ile ilgili yanlış yaklaşımı, kullandığı plan dili ile ilgili sorunları, alt ölçek planları yönlendirmek yerine daha önce alınmış plan kararlarını girdi kabul eden yaklaşımı ile plan kademelenmesine ilişkin yanlış yaklaşım ve hükümleri, planın ana kararı olarak nitelenebilecek kararlarını ortadan kaldırmaya yönelik düzenlemeleri, idareler arası koordinasyon sorunlarını çözmek yerine, var olanlara yenilerini eklemesi, strateji ve politika üreten yapıda olmaması ve tüm bu nitelikleri ile 1/100.000 ölçekli bir üst ölçek plan içeriğinde hazırlanmamış olması nedenleri ile, İzmir-Manisa-Kütahya 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planının yürütmesinin durdurulması ve iptalini talep etmekteyiz.

HUKUKİ NEDENLER: İmar Kanunu, ilgili diğer tüm mevzuat

DELİLLER:

1. 29.08.2007 tarih ve 35.07.0121 sayılı yazımız
2. Manisa-Kütahya-İzmir 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı, raporu ve plan notlarını içerir CD
3. Keşif, bilirkişi incelemesi ve her türlü delil.

SONUÇ VE İSTEM:

Yukarıda açıklanan ve Mahkemenizce resen dikkate alınacak nedenlerle;

1. Davalı İdare tarafından 31.07.2007 tarihinde ilan edilen 1/100.000 Ölçekli Manisa-Kütahya-İzmir Çevre Düzeni Planının öncelikle yürütmesinin durdurulmasına ve takiben iptaline,
  2. Yargılama giderleri ve avukatlık ücretinin davalı yan üzerinde bırakılmasına,
- karar verilmesini saygılarımla vekaleten arz ve talep ederiz.

1/100.000 Ölçekli Aydın-Muğla-Denizli Çevre Düzeni Planı

DANIŞTAY 6. DAİRESİ BAŞKANLIĞI'NA

DAVACI: TMMOB Şehir Plancıları Odası

VEKİLİ: Av. Koray CENGİZ - Hatay Sok. No:24/17 Kocatepe ANKARA

DAVALI: T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı ANKARA

DAVA KONUSU: Davalı İdare tarafından 07.08.2007 tarihinde ilan edilen 1/100.000 Ölçekli Aydın - Muğla - Denizli Çevre Düzeni Planının öncelikle yürütmesinin durdurulmasına ve takiben iptaline karar verilmesi talebidir.

BİLDİRİM TARİHİ: Dava konusu plan 07.08.2007 tarihinden başlayarak 1 ay süre ile Muğla Çevre ve Orman Müdürlüğünde ilan edilmiş, tarafımızdan 05.09.2007 tarih ve 35.07.0122 sayılı yazı ile itiraz edilmiş olup itirazımıza 60 gün içinde cevap verilmeyerek zımnî ret kararı tesis edilmiştir.

AÇIKLAMALAR:

Dava Açma Ehliyeti Yönünden

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Şehir Plancıları Odası, 6235 ve 3458 sayılı yasalara göre kurulan TMMOB'ye bağlı, kamu kurumu niteliğinde bir meslek örgütü olup, alanına ilişkin tek meslek odasıdır.

Kanun, oda tüzüğü ve ilgili yönetmeliklerde belirtildiği gibi Şehir Plancıları Odası, mesleğin ve meslektaşların hak ve çıkarlarını korumak, şehir planları ve uygulamalarının, planlama esaslarına, şehircilik

ilkelerine ve kamu yararına uygun yapılmasını denetlemek, bu konudaki eksiklikleri, yanlışlıkları ortadan kaldırmak için gerekli çalışmaları yapmakla yükümlüdür.

TMMOB Şehir Plancıları Odası ilgili bakanlık, kamu kurumları, belediyeler ve diğer kuruluş ve makamlarla ilişki içerisinde ülkemizin sağlıklı ve düzenli kentleşmesi, kent planlarının şehircilik esaslarına ve meslek ilkelerine uygun yapılması için; yazışma, görüşme girişimleriyle düzeltilmesini başaramadığı hatalı plan, karar ve uygulamaları yargıya götürmekte, yargı yoluyla çabalarını sürdürmektedir.

TMMOB Şehir Plancıları Odası, kurulduğu günden bu yana, kanunlara, şehircilik bilimine ve kamu yararına aykırı olan plan ve uygulamalara karşı mücadelesi çerçevesinde gerektiğinde yasal süreçleri de izleyerek görevini yerine getirmekle yükümlüdür ve somut davayı da bu nedenle açmaktadır.

Esas Yönden

Her türlü ölçekte ve nitelikte hazırlanacak olan tüm fiziksel planlara egemen olan ilkelere en önemlisi “kamu yararı” ilkesidir. İdarenin yaptığı işlem ve eylemlerin genel amacı olan maksat unsurunu kamu yararı kavramı oluşturmaktadır. Plan yapılırken kamu yararına uygunluğun esas alınması gerektiği gibi, plan değişikliği yapılırken de yine aynı esas korunmalıdır. Esas olan ortak yaşayışın kolay, dengeli ve sağlıklı olmasıdır. Yaşam hakkı insanlığın ve kamunun en temel haklarından biridir.

Dava konusu çevre düzeni planı aşağıda belirtilen gerekçelerle birçok yönden kamu yararı kavramına aykırı olarak düzenlenmiştir. Gerekçeler ifade edilirken zaman zaman davalı İdare tarafından tesis edilen işlemin yerinde olup olmadığı sorunsalını tartışmaya açabilecek yorumlar da yapılmış olmakla beraber esasen dava konusu idari işlemin kamu yararına aykırı olduğu ortaya konmuştur.

Dava konusu Çevre Düzeni Planı gerek plan sınırları gerek plan içeriği gerekse plan kararları yönünden açıkça kamu yararına aykırı nitelikler taşımaktadır. Gerekçe olarak sunulan nedenler irdelendiğinde dava konusu planın tamamının iptalini talep etmek zorunlu hale gelmiştir.

4. PLAN SINIRLARI VE YETKİ SORUNU

Planlama ve yapılaşmayı ilgilendiren mevzuat son derece geniş bir alanı kapsayan, çok çeşitli konuları içine alan bir ilgi ve çalışma alanını ifade etmektedir. Her ne kadar Cumhuriyet Döneminde, 1933 yılında Yapı ve Yollar Kanunu ile başlayan, 1956 ve 1957 yıllarında İmar Kanunu ile devam eden süreçte baskın bir merkezizetçi yapı hakim olmuşsa da, 1985 de yetki görev ve sorumlulukların yerel yönetimlere eliyle kullanımını öngören 3194 sayılı İmar Kanunu yürürlüğe girmiştir. Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra yürürlüğe giren pek çok yasal düzenleme ile İmar Kanunu ile yerel yönetimlere verilen planlama ve yapılaşmaya dair yetkiler yeniden ve parçalı bir mekânsal yapıyı ortaya çıkaracak biçimde merkezi yönetim tarafından kullanılmaya başlanmıştır.

Davamıza konu olan “çevre düzeni planı” bir üst ölçek planıdır. Üst ölçek planlar, düzenleyici ve özellikle yerel yönetimler açısından önemli yönlendirici belgelerdir. Daha sonra yapılacak alt ölçek planları (konumuzla ilgili olarak nazım ve uygulama imar planları) “planların kademeli birlikteliği” esası doğrultusunda yönlendiren ve belirleyen, kararlarının oluşumuna katkı ve girdi sağlayan bağlayıcı belgelerdir.

Ne var ki ülkemizde üst ölçek planlama konusunda bir karmaşa yaşanmaktadır. Bu planlar konusunda yetki ve görevler de farklı kurumlar arasında dağılmıştır. İmar Kanununun 8. maddesinde, “sosyo-ekonomik gelişme eğilimlerini, yerleşmelerin gelişme potansiyelini, sektörel hedefleri, faaliyetlerin ve alt yapıların dağılımını belirlemek üzere hazırlanacak bölge planlarını, gerekli gördüğü hallerde Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) yapar veya yaptırır” hükmüne yer verilmektedir. Ülkemizde Bölge Planlama deneyimleri kesintili çalışmaların konusu olmuştur.

Türkiye’de daha önceki demografik araştırmalarda beş bölge tanımlanmıştır. Bu bölgesel ayırım, ülkenin değişik yöreleri arasındaki demografik, toplumsal, kültürel ve ekonomik farklılıkların incelenmesinde kullanılan bir olguya dönüşmüştür. Söz konusu bölgeler; Batı, Güney, Orta, Kuzey ve Doğu bölgeleri olarak tanımlanmış olan, birbirine komşu değişik sayılardaki illerden oluşmuştur.

Geleneksel olarak kullanılan beş coğrafi bölgeye ek olarak, 22 Eylül 2002 günü yeni bir bölge sınıflandırılması gündeme gelmiştir. Türkiye'nin Avrupa Birliğine uyum süreci doğrultusunda, Devlet Planlama Teşkilatı ve Devlet İstatistik Enstitüsü üç ayrı düzeyde NUTS (The Nomenclature of Territorial Units for Statistics) bölgesi oluşturmuşlardır. NUTS, Avrupa Birliği ülkelerinin kullandığı istatistik bölge sınıflandırmasıdır. İstatistik Bölgelerin Tanımlanmasında Kullanılan Temel Faktörler: nüfus, bölgesel kalkınma planları, illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması, temel istatistik göstergeler ve coğrafya olmuştur.²

Buna göre NUTS (düzey) bölgeleme düzeyleri; NUTS (düzey 1) 12 bölge, NUTS (düzey 2) 26 bölge, NUTS (düzey 3) 81 il olarak belirlenmiştir.

Aslında bu bölgeleme esası davamıza konu olan planla doğrudan ilgilidir. Çevre ve Orman Bakanlığı'na kuruluş Kanunu ile verilen çevre düzeni plan yapımı görevi, il düzeyinde İl Özel İdaresi Kanunu ile İl Yönetimlerinin görevi olarak sayıldıktan sonra, Çevre ve Orman Bakanlığı, yukarıda belirlenen istatistiksel bölgelere bağlı olarak ya da başka ölçütlere dayalı olarak belirlediği birden fazla ili içeren alanda farklı bir ölçekte (1:100.000) çevre düzeni planlarını yapma yetkisini açıklamış ve planları ihale etme yolunu tercih etmiştir. Bu davranış biçimi, yeni bir yetki karmaşasını da gündeme getirmiştir. Başka bir deyişle, üst ölçek planlar konusunda var olan yetki ve görev paylaşımında yeni ve daha da önemli sorun alanları ortaya çıkmıştır. Bu sorunları davamıza konu planla bağlantılı olarak açıklamak gerekirse aşağıdaki konular belirlenebilmektedir.

4.1. Plan sınırlarının belirlenmesinde mekânsal ve işlevsel bir "bütünlük" ilkesi bulunmamaktadır. Bu bütünlüğün bulunmamasının en önemli nedeni planlama alanı sınırlarının belirlenmesinde ele alınan il sınırlarıdır. İl sınırı, idari bir sınırdır. Planlama için gerçekçi ve yerinde belirlenmiş bir sınır değildir. Çevre düzeni planı olarak adlandırılan planın yürürlükteki mevzuatta yer alan en kapsamlı tanımı İmar Kanunu uyarınca çıkartılmış bulunan Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelikte yer almaktadır. Bu tanıma göre çevre düzeni planı, "Konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi sektörler ile kentsel-kırsal yapı ve gelişme ile doğal ve kültürel değerler arasında koruma-kullanma dengesini sağlayan ve arazi kullanım kararlarını belirleyen yönetsel, mekânsal ve işlevsel bütünlük gösteren sınırlar içinde, varsa bölge planı kararlarına uygun olarak yapılan, idareler arası koordinasyon esaslarını belirleyen, 1/25000, 1:50000, 1:100000, veya 1:200000 ölçekte hazırlanan, plan notları ve raporuyla bir bütün olan plandır"

Çevre ve Orman Bakanlığı ÇED ve Planlama Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmış olan ve Genel Müdürlüğün internet sayfasında yer alan Çevre Düzeni Planlarına dair Yönetmelik taslağında ise Çevre düzeni planı "Dengeli ve sürekli kalkınma amacına uygun olarak ekonomik kararlarla ekolojik kararların bir arada düşünülmesine imkan veren, rasyonel doğal kaynak kullanımını sağlamak üzere kalkınma planları ve varsa bölge planları temel alınarak havza, alt havza, bölge bazında arazi kullanım kararlarını ve bunlara ilişkin koruma ve gelişme hedef ve politikalarını ve stratejilerini, kirliliğin önlenmesine ilişkin tedbirleri belirleyerek alt ölçekli planlara esas olan, 1/50.000 veya 1/100.000 ölçekte hazırlanan plan araştırma raporu, plan açıklama raporu ve plan hükümleriyle bütün olan üst ölçekli fiziki plan" olarak tanımlanmaktadır. Yürürlükte olmamakla birlikte, taslakta yer alan biçimi ile de yürürlükteki Yönetmeliğe göre de Aydın, Denizli, Muğla illeri sınırlarını kapsayacak şekilde belirlenen bir planlama alanı, çevre düzeni planı yapmak için doğru belirlenmiş bir sınır olarak kabul edilemez. Her iki tanım da plan alanı için özel ve bütünüleyici sınırlar tanımlamaktadır. Halbuki davamıza konu plan, bir araştırmaya dayalı bölge, altbölge ya da havza ya da işlevsel bütünlük gösteren alanları belirlememektedir. Sadece il sınırları plan konusu edilerek yasal belgelerde yer alan tanım ve yöntemle aykırı bir işlem yapılmaktadır.

² Konumuzla doğrudan ilgili olmaması nedeniyle bu bölgelerin oluşumuna değinilmemektedir. Ancak Bölgelerin belirlenmesinde önemli sorunlar olduğu ve özellikle davamıza konu planın da alanını oluşturan 2. düzey bölgelerin belirlenmesine ilişkin ciddi sorun ve hatalar olduğu, bilimsel ve akademik çevreler tarafından da kabul edilmektedir.

Çevre ve Orman Bakanlığı'nın görev, çalışma alanı, sorumluluk ve yetkileri kapsamında yapacağı ya da yaptıracağı planlar için öncelikle havza sınırları belirlenmesi beklenirdi. Sözelimi akarsu havzaları ile "ilçe" sınırları çakıştırılarak elde edilecek bir plan sınırı belirlenmesi düşünülebilirdi. Ancak işlevsel ve yönetsel bütünlük gösteren ve yerinde plan sınırlarının belirlenmesi, ön çalışmalar yapılarak mümkündür ki en önemli eksik ve hata da bu noktada yapılmıştır. Kaldı ki Aydın, Muğla, Denizli kentlerinin bir plan bölgesi olarak tarif edilmesinin rasyonel bir gerekçesine plan raporu ve notlarında rastlanılmamıştır. Bu bölge tarifi, Türkiye'nin bugüne kadarki bölge planlama birikimi ve bölge planlamanın genel ilkeleri doğrultusunda gözden geçirildiğinde de, iç tutarlılığı olan bilimsel bir gerekçe bulmak güç gözükmemektedir. Tüm bu saptamalar göz önüne alındığında rasyonel gerekçelerden yoksun belirlenen bir planlama alanında yürütülecek her türlü planlama çalışmasının da, başta ifade ettiğimiz gibi her tür ve ölçekte yapılacak planların ilk ve en önemli amacı olan "kamu yararı" kavramından uzak, kurumsal bir yetki ısrarı ve bu yetkiden mahrum olmamak doğrultusunda şehirçilik bilimi gereklerinden uzak sadece idare ve yatırımcı taleplerinin karşılandığı, ferdi çıkarların sağlandığı plan belgeleri ve kararlarını ortaya koyacağı öngörülebilecek kadar açıktır.

4.2. Her ne kadar yapılan plan Çevre Düzeni Planı olarak tanımlansa da, gerek ölçek ve gerekse de kapsadığı alan göz önünde bulundurulduğunda bilinen, alışılmış, tanımlı bir çevre düzeni planı olma özelliği bulunmamaktadır. Zira ölçek, planlamada son derece önemli bir konudur. Her ölçek ve türde plan, arazi kullanım kararlarını, ölçeğinin gerektirdiği ayrıntıyı içermek üzere belirler. Bu çerçevede genel ilke, kabul ve fiziksel plan ise arazi kullanım kararlarını da içeren planlar, aynı zamanda, alt ölçekte plan yapılacak alanları ve bu planların yapımına dair kuralları da belirlerler. Planların uygulanmaya yönelik içeriği dışında, birbirini yönlendirme özelliği, kademelenme ya da planların kademeli birlikteliği ilkesi ile açıklanmak istenen kural bu şekilde özetlenebilir.

İmar Kanununun "Planlama Kademeleri" başlıklı 6. maddesinde "Planlar, kapsadıkları alan ve amaçları açısından; Bölge Planları ve İmar Planları, imar planları ise Nazım İmar Planları ve Uygulama İmar Planları olarak hazırlanır. Uygulama imar planları, gerektiğinde etaplar halinde de yapılabilir." hükmüne yer verilmiştir. Davamıza konu Aydın-Denizli Muğla ÇDP'nin içermesi gereken ayrıntı da 1/100.000 ölçeğin gerektirdiği ayrıntıdır.

4.3. Planlama alanında farklı kurumlar açısından yetkilerin çakışması söz konusudur. Planda belirlenen alt bölge sınırları içindeki alanlarda alt ölçekli planları üretmesi için yetkilendirilen "İl Özel İdareleri" ile "Belediyeler" ve kendi alanlarında ilgili yasal düzenlemelerle plan yapma yetkisine sahip "Bakanlıklar" arasında yetki ve koordinasyon açısından ortaya çıkan çakışmalar, olası çatışmaları da getirmektedir. Bu durum üretilecek planlarda plana altlık oluşturacak verilerin ve geliştirilen plan kararlarının çelişmesine neden olacaktır.

Plan sınırları içinde, özel kanunla planlama yetkisi verilen alanlar yerine, bütünlüğü sağlanmış ve ilgili bölgede plan yapma/onama yetkisine sahip tüm kurumların yetki alanlarını kapsayabilecek tek bir plan üretilmeli, böylece karar ve uygulama süreçlerinde hem mekânsal hem de ekonomik bütünlük sağlanmalıdır.

4.4. Planlama ilkeleri açısından; bu ölçekte üretilen bir planda, planlama alt bölgeleri tanımlanması ve bu alt bölgeler bütünlüğünde her bir alt bölgeye ilişkin üretilecek alt ölçekli çevre düzeni planı ve nazım imar planlarının bütüncül ve idareler arası işbirliği ile planlanması esastır. Buna karşın, Aydın Muğla Denizli 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'nda planlama alt bölgeleri oluşturulmuş ancak plan hükümlerinin "4. Tanımlar" bölümünde "Planlama Alt Bölgeleri" ve "Planlama Alt Bölgeleri Dışındaki Alanlar" ayrı ayrı tanımlanarak plan sınırı içinde bazı bölgeler planlama alt bölgeleri dışında bırakılmıştır.

Öte yandan 7.6. numaralı plan hükmünde "Bu planın onayından sonra, planlama alt bölgeleri dışındaki alanlarda, bu planın ilke ve stratejileri ile plan karar ve hükümlerine uygun olmak koşulu ile 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı yapılmaksızın, 3194 sayılı "İmar Kanunu"nu uyarınca Nazım ve Uygulama

İmar Planları yapılabilir” hükmüne yer verilmektedir ki bu hüküm, yukarıda açıklanan plan kademelenmesine aykırı olmasının ötesinde, 1/100.000 ölçekli planın alt kademesinde hazırlanması gereken 1/25.000 ölçekli planın yerine koymasının bir göstergesidir. Plan kademelenmesine ilişkin İmar Kanunu kuralları ile planlama ilke ve esaslarına aykırılık son derece net olarak bu noktada ortaya çıkmaktadır. Bunun da ötesinde Planlama Alt Bölgeleri Dışındaki Alanlarda 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı yapılmaksızın, 1/100.000 gibi genel kapsamlı bir ölçeğin altında doğrudan Nazım ve Uygulama İmar Planları’nın yapılması planın bütünlüğünü ve tutarlılığını ortadan kaldırmaktadır. Üst ölçeğin gereği olan stratejik kararlar belirlemek ve alt ölçekte ayrı ve daha detay araştırmalarla hazırlanacak olan planları yönlendiren kararlar üretmek yerine bu alt ölçekli planları adeta bypass eden, parsel bazında mekansal kararlar üreten dava konusu plan kanımızca amacını aşmıştır. “Planların kademeli birlikteliği”nin sağlanabilmesinin ön koşulu, planlamanın tek elden yönlendirilmesi ve denetimi hedefli yasal ve kurumsal yapının kurulabilmesi ve işletilebilmesidir.

4.5. 8.5.4. numaralı plan hükmünde; “Planlamada bu alanlarda yetkilendirilmiş olan kurumların koordineli çalışması sağlanacaktır” denilmekte ve 8.29.3. numaralı plan hükmünde; “Bu alanlarda (planlama alt bölgeleri) yapılacak planların hazırlanması sırasında ilgili idareler arasında işbirliği yapılacaktır” denilmektedir. Ancak bu işbirliğinin nasıl sağlanacağı açık ve net olmamakla birlikte uygulanabilirliği de son derece belirsizdir.

Plan notları ve raporunda bu koordinasyonun hangi kurum tarafından nasıl bir süreçle sağlanacağı ve nasıl denetleneceği belirsiz bırakılmış, böylece mevcut yetkilerin çatışması ya da kararların çelişmesi gibi bir olasılığa karşı alınabilecek bir önlem fırsatı değerlendirilememiştir.

5. PLAN İÇERİĞİ VE KAPSAM SORUNU

1/100.000 ölçekte ve 3 ilin sınırlarını kapsayan bir planlama alanında planın içeriği son derece büyük önem taşımaktadır. Ülkemizde üst ölçek planlama konusunda önemli dil sorunları yaşanmaktadır. Yeni üst ölçek plan türleri ortaya çıkarılmakla birlikte bu planların dili ve kapsamı konusunda önemli eksiklikler olması önemli sorunları da beraberinde getirmektedir. Planlar arasındaki kademeli birliktelik ilkesinin tanım ve kapsamı belirlenmediğinden planlar, gösterim dili ve yazılı belgeleri ile birbirinin yerine geçen düzenlemeler içermektedir. Bu nitelikli örnekler devamıza konu planla ilgili olarak da görülebilmektedir.

2.5. 7.23. numaralı plan hükmünde; “Mevcut ulaşım altyapısı dışında, bu planda önerilen havaalanı; demiryolu ve karayolu güzergâhları ile liman ve yat limanı gösterimleri şematik olup bu kullanım kararlarının işlerlik kazanabilmesi için ilgili kurumlarca yatırım programına alınması gereklidir. Bu planın onayından sonra karara bağlanacak olan devlet yatırımları, planın ilke ve stratejileri doğrultusunda bu plana işlenecektir.” denilirken; 7.37. numaralı plan hükmünde; “Bu plan ile belirlenen planlama alt bölgeleri içinde veya dışında, ihtiyaç olması halinde, güvenlik, sağlık, eğitim vb gibi sosyal donatı alanları; büyük kentsel yeşil alanlar; kent veya bölge/havza bütününe yönelik her türlü katı atık ve arıtma tesisleri; teknik altyapı alanları; karayolu, demiryolu, havaalanı, liman vb gibi ulaşım altyapısı; baraj, enerji üretimi ve iletimine ilişkin kullanımlar bu planın koruma, gelişme ve planlama ilkeleri doğrultusunda, kamu yararı gözetilerek değerlendirilir. İlgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak, bu alanlara ilişkin alt ölçekli planlar ilgili idaresince, bu planın ilke ve esasları çerçevesinde hazırlanır, bakanlığın görüşü alınarak onaylanır. Onaylanan planlar, sayısal ortamda veri tabanına işlenmek üzere bakanlığa gönderilir. Söz konusu tesisler amacı dışında kullanılamaz.” denilmektedir.

Elbette ki her ölçekteki planlama sürecinin temel özelliği dinamik olmasıdır. Zaman içinde yeni gereksinimler gündeme gelebilir, ancak bu yeni gereksinimlerin karşılanması, planın diğer kararlarıyla ilişkilendirilerek ve bu ölçekte daha önce yapılmış analizlerle de karşılaştırılarak ilgili kurum, kuruluş ve müellif görüşü alınarak yapılacak revizyonlarla gerçekleştirilmelidir. Ancak bu işlemler kesinlikle plan bütünlüğünü yok edemez. Aksi durumda bu plan, kendi varlığını da tehlikeye atmaktadır.

Halbuki bu hükümler plan bütünlüğüne zarar verebilecek risklere sahiptir. Şöyle ki plan, kararlarını

devre dışı bırakabilecek gelişmelere dayalı olarak iptal edebilme koşullarını ortaya koymaktadır. Bu ise, planın yukarıda belirlenen türde kararlarının gerçekleşmemesi halinde bu kararlarla ilgili diğer plan kararlarının da devre dışı kalma gerekçesi olmakla, kendisini başlangıçta yok eden bir nitelik kazanmaktadır. Bu niteliği ile davamıza konu plan, plan olmaktan da çıkmaktadır. Zira bu büyüklükteki yatırım kararlarının mutlaka bu Çevre Düzeni Planı ile üretilmesi kalıcı ve diğer kararlarla da bütünleşen kararlar olması gerekmektedir.

2.6. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından “Turizm Bölgesi” ilan edilen alan sınırları içerisinde geniş orman alanları da bulunmaktadır. Planın bu alanlara işaret etmemesi ve karar üretmemesi büyük bir çelişkidir. Bu planın -“Turizm Bölgesi” sınırları içerisinde kalsa dahi- bu bölgelerdeki orman alanlarının korunmasına yönelik bir karar üretmesi gerekmektedir. Planlama sadece yapılaşma ile ilgili bir karar üretme süreci değildir. Çevre ve Orman Bakanlığı’nın hazırlamış olduğu Yönetmelik taslağı kapsamında yer alan tanımında çevre düzeni planının ekolojik dengeleri gözetme ilkesi düşünüldüğünde, orman, tarım, su havzası, sulak alan ve benzeri alanların korunması amaçlı kararlar, çevre düzeni planlarının en önemli ilkeleri arasında yer almalıdır. Yapılaşmayı önde tutan sektör alanlarında korumanın devre dışı kalması, bazı sektörlerle ilişkin olarak son derece sakıncalı sonuçlar içerebilir. Turizm bu sektörlerdendir. Turizm sadece konaklamaya yönelik yapılanma değil, doğal değerlerle birlikte güç kazanan bir alan yönetimidir. Planın bu anlamda yetersizliği bir zaaf olarak değerlendirilmektedir.

2.7.7.42. numaralı plan hükmünde; “Mevcut organize sanayi bölgelerindeki çevre sorunlarını önlemek amacıyla, arıtma tesisi olmayan bölgelerde arıtma tesisleri iş termin planına göre yapılacaktır. Bu tesislerin verimli çalıştırılması zorunludur” denilmiş “ancak arıtma tesisi olmayan bölgeler”in saptaması yapılmamış, bu saptamayı hangi kurumun yapacağı açıklanmamıştır.

7.43. numaralı plan hükmünde; “Bu planın onayından önce düzensiz olarak yapılaşmış alanların, çevreye olabilecek zararlarının azaltılması amacıyla sıhhileştirilmesi, yenilenmesi ve yaşanılabilir hale getirilmesi sağlanacaktır” denilmiştir. Ancak bu kararın nasıl gerçekleştirileceği açık ve net olmadığı gibi, uygulanabilirliği de belirsizdir. Bahsi geçen alanların hangi kurum tarafından nasıl bir süreçle saptanacağı ve uygulamanın kim tarafından gerçekleştirileceği ve hangi kurum tarafından denetleneceği belirsiz bırakılmıştır. Gerçekte, planın belirleyemeyeceği ölçekte alanlardan söz ediliyor ise, alt ölçeklere doğru ve yerinde atıf ve geçiş yapılamamasının yarattığı bir sorundan söz edilmesi gerekir. Daha doğru bir deyişle, kurumun yetkisi dahilinde hazırlayabileceği bu planla alt ölçekte hazırlanması gereken diğer planların yerini tutma çabası içinde olduğundan, dava konusu planla tanımsız alanlara dair ve uygulama yeteneği olmayan plan kararları üretilmiştir.

6. PLAN KARARLARI

6.1. Yürürlükteki Çevre Düzeni Planları İle İlişki

7.9. numaralı plan hükmünde; “Bu planın onayı ile varsa, ölçeğine bakılmaksızın, daha önce yürürlükte bulunan tüm çevre düzeni planlarının, bu plan kararlarına ve hükümlerine aykırı olmayan uygulama hükümleri geçerlidir” denilmekte ve bahsedilen planların bu plana aykırı olan hükümleri konusunda herhangi bir açıklama veya yaptırıma yer verilmemektedir. Zaten bu ölçekte bahse konu kararların ana kararlar olması gerekmektedir.

Mevcut çevre düzeni planlarının bu planın kararlarına nasıl yansıdığı, hangi çevre düzeni plan ana kararlarını nasıl ve neden değiştirilmesi gerektiği, hangilerinin aynen korunacağına ilişkin bilgiler ve bu tür kararların gerekçeleri çok önemli bir strateji olarak plan bütününde mutlaka yer almalı ve plan hükümleri ile raporunda açıklanmalıdır. Kaldı ki, alt ölçeklerde ve daha detayda hazırlanmış planların kararlarının bir üst ölçekteki kararları etkileme yöntemi net olmadığından, bu konuda yazılı ve yasal kurallar bulunmadığından bu tür uygulama yeteneği olmayan kararların içeriği, plancının deneyim ve bilgi birikimi ile sınırlı kalmaktadır. Gerçekte bu konularda geçerli ve yasal bir belge olmaksızın planların yapımı yoluna gidilmesi en büyük hatadır.

6.2. Kentsel Gelişme ve Genel Arazi Kullanım Kararları

6.2.1. 7.12. numaralı plan hükmünde; “Onanlı imar planlarında, bu planın ilke ve stratejileri ile nüfus kabulleri doğrultusunda uygulamaya devam edilecektir” denilerek, stratejisi ve nüfus kabulleri bu plan ile çelişen onanlı imar planları bulunup bulunmadığı ve bu planların durumu konusunda bir açıklama yapılmayarak karar üretilmemektedir. Daha açık bir deyişle, üst ölçek plan alt ölçek plan kararlarını girdi kabul etmekte, bu kararlara müdahale etmemektedir. Bu da planın planların kademeli birlikteliği ilkesinin dışında hazırlandığının bir kanıtı olmaktadır. Planların kademeli birlikteliği ilkesi üst ölçek planın alt ölçek planı yönlendirmesi ile gerçekleşir. Bu planda ise alt ölçek plan üst ölçek planın kararlarını belirlemektedir.

Oysa bahsedilen planlarla ilgili detaylı araştırmayı yapmak, bütünsel yaklaşımdan yoksun hazırlanmış planların bütünsel gerekere göre revize edilmesi gereklerinin belirlendiği, bu planların birbirleri ile olan ilişkilerinin irdelendiği, bu planlara göre hangi oranda uygulama gerçekleştirildiğine ilişkin analitik veriler elde etmek ya da üretmek, analiz paftalarını ve kurum görüşlerini edinmek ve hangi planların öncelikle revize edileceğini belirlemek, plan müellifinin ve yetkili otoritenin görevidir. Bu işlem planın onanmasından önce gerçekleştirilerek üretilecek kararlar plana işlenmelidir.

Bu bağlamda; 1/100.000 Ölçekli Aydın Muğla Denizli Çevre Düzeni Planının 2025 yılı nüfus kestirimlerinin işaret ettiği mekansal ihtiyacın üstünde gelişme alanı öngören mevcut planların, planlama ekibince incelenerek, inceleme sonucunda belirlenecek yerleşmelerde söz konusu planların yalnızca bu plan ile öngörülen nüfus ihtiyacına yönelik yapılaşma tarif eden revizyonunun yapılması ayrıca plan hükmüne bağlanmalıdır.

6.2.2. Temel planlama yaklaşımlarından birisi; yerleşime uygun ve gereği kadar alanın, etaplar halinde kentsel gelişmeye açılması ilkesidir. Bu temel yaklaşıma paralel olarak Aydın Manisa Denizli Çevre Düzeni Planı araştırma ve analiz çalışmalarında, plan sınırı içindeki tüm yerleşmelerin 2025 yılı nüfus projeksiyonları yapılmış, uydu görüntülerinden yerleşik alanlar tespit edilmiş, nüfus yoğunluğu saptanmıştır.

Bu çalışmalara karşın, 7.11. numaralı plan hükmünde; “Bu planın onama tarihinden önce mevzuata uygun olarak onaylanmış mevzi imar planları geçerlidir” denilmektedir. Böylece gereksinimden fazla nüfus kapasitesi bulunan ve yine gereksinimden fazla kentsel gelişim alanının planlandığı mevzi imar planları bulunup bulunmadığı ayrıntılı analizlerle tespit edilmeden yürürlükteki mevzi imar planları, ilgili mevzuata uygun olmaları koşuluyla aynen kabul edilmiştir. Hangi sebeple olursa olsun gereksinimden fazla alanın kentsel gelişme alanı olarak planlanması savunulamaz. Bu planın kapsadığı coğrafyada yer alan çok nitelikli tarım arazileri, zeytinlik alanlar, orman alanları, su havzaları vb korunması gerekli doğal değerlerin yok olmasına yol açacak ve gereksinim fazlası için üretilen plan kararlarının derhal durdurulması gerekmektedir.

Gerçekte davamıza konu plan kapsamında, ölçek yeteneği göz önünde bulundurularak bu konuda bir analiz yapılması beklenemez. Doğru ve yerinde olan, bir alt ölçekte veya uygun ölçekte plan kararlarının üretilmesi sırasında mevzii imar planları ile ilgili irdelemelerin ilgili mevzuat, bilimsel gerekler, planlama ve şehircilik ilke ve esasları çerçevesinde yapılması gerektiğine ve bu irdeleme sonuçlarına göre alt ölçek plan kararları üretilmesi gerektiğine dair bir üst ölçek plan kararının getirilmesidir.

Dolayısıyla 7.11 numaralı plan uygulama hükmündeki “...mevzuata uygun olarak onaylanmış...” ifadesinin “...mevzuata ve planlama ilkelerine uygun olarak onaylanmış...” biçiminde değiştirilmesi ve alt ölçekteki planlara dair iş ve işlemler ile yöntemle dair açıklamalara yer verilmesi yerinde olacaktır.

6.2.3. 8.1.1.2. numaralı plan hükmünde geçen “İmar planlarında, daha uygun çözümlerin üretilmesi için, aynı plan ve uygulama kapsamına girmesi koşulu ile farklı idari sınırlar içinde kalan alanlar arasında yoğunluk transferi yapılabilir” ifadesi açıklamaya gerek duyulan bir anlatımdır. Yoğunluk kararları imar planlarının ana kararları arasında yer alır. Bu konuda yanlış ya da gereğinden yoğun alan tanımlamaya

yönelik plan kararlarına sıklıkla rastlanmaktadır. Yoğunluk transferi ile ilgili bir düzenleme imar mevzuatında yer almamaktadır. Dolayısıyla, bu uygulamaların yöntem ve esaslarına ilişkin açıklama ve kuralların var olmadığı bir ortamda keyfi gerekçelerle işlem yapılma riski çok büyüktür. Bu yetersiz içeriği ile plan hükmü şehircilik ilkeleri, planlama esasları, imar mevzuatı ve ilgili yasa ve yönetmeliklerine aykırı bir içerik taşımaktadır. Kapsamı ve gerekçeleri belirli olmayan plan hükmünün uygulama olanağı da bulunmamaktadır.

6.2.4. 8.2.1.9. numaralı plan hükmünde “Bu planın onayından sonra, ihtiyaç duyulabilecek olan sanayi alanları, planın koruma kullanma dengelerini gözeterek ilke kararları kapsamında, öncelikle toprak niteliğinin düşük olduğu alanlarda, TC. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı’nın ve ilgili kurum ve kuruluşların uygun görüşleri alınarak, Organize Sanayi Bölgesi statüsünde veya minimum 50 hektar alana sahip olacak sanayi alanları şeklinde oluşabilecektir. İlgili idaresince belirlenecek bu tür alanlar bakanlığın görüşüne sunulacaktır. Talebin uygun bulunması halinde bakanlıkça bu planda değişiklik yapılır.” denilmektedir.

Hazırlanmış ölçüğün gereğinden uzak, genel ilkesi bu planda konduktan sonra alt ölçek planlarda düşünülmesi gereken, sanayi tesislerinin yerleşimi ve gelişimi ile ilgili böylesi bir plan kararının ardından, tam da böylesi bir üst ölçek planda tüm araştırmaları yapılarak hakkında stratejik kararlar üretilmesi gereken bir konu olan “Enerji üretim alanları” ve enerji iletim” tesislerinin ilgili olarak, 8.28.1 ve 8.28.2 numaralı plan hükümlerinde, bakanlıkların uygun görüşü alınarak 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği yapılmasına gerek olmaksızın imar planlarının yapılabileceği belirtilmektedir.

Yeni sanayi alanları ve yatırım taleplerinin karşılanması doğrultusunda plan değişikliği süreçlerinin değil, asıl bölgesel ölçekte etkili olacak böylesi büyük yatırım kararlarının dava konusu Çevre Düzeni Planının bütünlüğü içinde üretilmesi beklenirdi. 1/100.000 ölçekli Aydın Muğla Denizli Çevre Düzeni Planı, bölgenin geleceğine yön verecek bir alt bölge planı olarak değerlendirildiğinde, büyük ölçekli yatırım kararlarının bu planda yer almamasına rağmen bakanlığın uygun görüşü ile plana yansıtılması planın bütünlüğünü bozucu nitelikte bir plan karardır.

6.2.5. 8.2.1.10. numaralı plan hükmünde; “Geçici tesis niteliğinde olmayan ve ÇED yönetmeliği kapsamında kalan maden sanayileri, öncelikle bu planda yer alan sanayi alanlarına yönlendirilecektir. Ancak, işletme izni alınan maden sahalarında, çıkarılan madenlerin işlenmesi amacıyla gerek duyulacak sanayi tesislerinin zorunlu olarak maden sahası içinde yer almasının gerektiği durumlarda, bu kullanımlar, ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri doğrultusunda, bakanlığın uygun görmesi halinde, gerekli izin ve onaylar tamamlanarak maden sahası içinde yapılabilir.” denilmektedir.

Böylesi bir kullanım kararının 1/5000 ölçekli Nazım ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planlarında ve gerekli analizlerin yapılmasının ardından verilmesi gerekmektedir. Bu tür bir kullanım kararı 1/100.000 ölçekli bir Çevre Düzeni Planında ele alınmaz. Bu sorunun kaynağında da 1/100.000 ölçekli planlarının kapsamı ve niteliği ile içeriğine dair bir temel düzenlemenin olmaması yatmaktadır. Hangi detayın hangi ölçüğün konusu olduğuna dair kestirimler plan müellifinin becerisine bırakılmıştır.

6.2.6. Plan sınırları içinde deprensellik riskinin yüksek olduğu bilinmektedir. Buna karşın, plan raporunda ve notlarında deprensellik, fay hatları, jeolojik – jeoteknik yapı, taşkın alanları, aktif heyelan alanları ve bunlara ilişkin alınacak önlemlere ilişkin herhangi bir bilgi yer almamaktadır. Ayrıca bu plana dayanılarak üretilen alt ölçekli planlarda “her ölçüğün izin verdiği detayda” mikro bölgeleme yapılması gerekliliği göz ardı edilmemelidir.

6.2.7. 8.6 numaralı plan hükmünde tanımlanan maden işletme tesisleri her ne kadar geçici tesis statüsünde yer alıyor olsalar da bu tesislerin bir plan kararı ile ele alınması gerekmektedir. Bu plan böylesi bir karar üretmese dahi, söz edilen tesislerin yapımında plan kararı bulunmasını zorunlu kılmalıdır.

6.3. Sektörel Bazda ve Özelleşmiş Plan Kararları

6.3.1. Planda tüm barajların ve tüm yer altı sıcak su kaynaklarının koruma kuşakları tam olarak yer almamaktadır. Dolayısı ile ilgili mevzuat gereği yapı yasağı ya da kısıtlaması gerektiren alanlar bu ölçeğin gerektirdiği biçimde net bir plan kararı ve gösterimi ile ortaya konmamıştır.

6.3.2. Plan Hükümlerinde (8.4.8) Golf Alanları yapılaşma koşulları belirtilmekte, plan sınırları içinde de çeşitli bölgelerde golf alanları önerilmektedir. 1/100.000 ölçeğinde üretilen bir Alt Bölge Planında golf sahaları önerilmesi hem plan diline aykırı hem de getirildiği alanın biyoçeşitliliğini tehdit etmesi, gerek kullanılan gübre sebebiyle su kirliliğine yol açması, gerekse sulama amacıyla çok fazla suya ihtiyaç duyması nedeniyle bölgenin çevresel değerlerine yönelik tehdit oluşturacak niteliktedir. Yapılan araştırmalara göre golf alanlarında, normal bir tarım arazisinde kullanılan miktarın altı katı kadar kimyasal gübre ve su kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu nedenle yine plan ölçeğinin gereğinden uzak verilen golf alanları kararlarının yakın gelecekte su sıkıntısı yaşanması beklenen bölge için sorun oluşturabileceği göz ardı edilmiştir.

6.3.3. Alt bölge ölçeğinde hazırlanmış olan bu fiziki planda kıyı/deniz kullanımına dair liman, balıkçı barınağı, yat limanı, vb kararlar geliştirilmiş olmasına karşın, bu coğrafyada çok önemli bir sektör olan su ürünleri üretim alanlarına dair bir plan kararı bulunmamaktadır. Bu sektöre ilişkin açıklamalara plan hükümlerinde yer verilmiş ancak plan üzerinde herhangi bir karar üretilmemiştir. Bölgede bu sektöre ilişkin yerleşim kararlarının en uygun biçimde bu ölçekte ve ilgili uzmanlık alanlarının katılımıyla üretilmesi gerekirken, bu konuda hiçbir yerleşim kararı geliştirilmemiştir.

6.3.4. 8.6.8 numaralı plan hükmü ile 8.6.9 ve 8.6.10 numaralı plan hükümleri birbiri ile çelişmektedir.

(8.6.8. İçme ve kullanma suyu kaynaklarının mutlak, kısa ve orta mesafeli koruma kuşaklarında madencilik faaliyetlerine izin verilmez.

8.6.9. İçme ve kullanma suyu kaynaklarının uzun mesafeli koruma kuşaklarında, koruma alanının yatay olarak ilk 3km. Genişliğindeki kısmında galeri yöntemi patlamalar, kimyasal ve metalurjik zenginleştirme işlemleri yapılamaz. Kirlilik oluşturmayacağı bilimsel ve teknik olarak belirlenen, ÇED yönetmeliği hükümlerine göre uygun bulunan ve atıklarını havza dışına çıkaran veya geri dönüşümlü olarak kullanabilen madenlerin çıkarılmasına, sağlık açısından sakınca bulunmaması, mevcut su kalitesini bozmayacak şekilde çıkartılması, faaliyet sonunda arazinin doğaya geri kazandırılarak terk edileceği hususunda faaliyet sahiplerince bakanlığa noter tasdikli yazılı taahhütte bulunulması şartları ile izin verilebilir.

8.6.10. İçme ve kullanma suyu kaynaklarının uzun mesafeli koruma kuşaklarında yapılacak madencilik faaliyetleri sırasında içme suyunun kirlenmemesi sağlanacaktır.)

Plan kararları detayda incelendiğinde bu örnekte olduğu gibi ezbere yazılmış birbiri ile çelişen veya birbirini etkisiz kılan içerikler taşıması planın hizmet ettiği amacı halk sağlığı ve kamu yararı ekseninden uzaklaştırmaktadır. 8.6.9 ve 8.6.10 numaralı plan hükümleri 8.6.8 numaralı plan hükmü doğrultusunda revize edilmelidir. Planlama kararlarında içme suyu kaynaklarının koruma kuşakları içerisinde, hem kaynakları hem de halk sağlığını tehdit edecek her türlü yapılaşma veya faaliyetin oluşma koşulları tarif edilmemelidir.

Sonuç olarak; planlama alanının saptanması ile ilgili yanlış yaklaşımı, kullandığı plan dili ile ilgili sorunları, alt ölçek planları yönlendirmek yerine daha önce alınmış plan kararlarını girdi kabul eden yaklaşımı ile plan kademelenmesine ilişkin yanlış yaklaşım ve hükümleri, planın ana kararı olarak nitelenebilecek kararlarını ortadan kaldırmaya yönelik düzenlemeleri, idareler arası koordinasyon sorunlarını çözemeyişi, hatta var olanlara yenilerini eklemesi, strateji üreten yapıda olmaması ve tüm bu nitelikleri ile 1/100.000 ölçekli bir üst ölçek plan içeriğinde hazırlanmamış olması nedenleri ile, Aydın-Muğla-Denizli 1/100.000 ölçekli Çevre düzeni planının yürütülmesinin durdurulması ve iptalini talep etmekteyiz.

HUKUKİ NEDENLER: İmar Kanunu, ilgili diğer tüm mevzuat

DELİLLER:

4. 05.09.2007 tarih ve 35.07.0122 sayılı yazımız
5. Aydın-Muğla-Denizli 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı, raporu ve plan notlarını içerir CD
6. Keşif, bilirkişi incelemesi ve her türlü delil.

SONUÇ VE İSTEM:

- Yukarıda açıklanan ve Mahkemenizce resen dikkate alınacak nedenlerle;
3. Davalı İdare tarafından 7Ağustos 2007 tarihinde ilan edilen 1/100.000 Ölçekli Aydın - Muğla - Denizli Çevre Düzeni Planının öncelikle yürütmesinin durdurulmasına ve takiben iptaline,
  4. Yargılama giderleri ve avukatlık ücretinin davalı yan üzerinde bırakılmasına,
- karar verilmesini saygılarımla vekaleten arz ve talep ederiz.

TOPRAK KORUMA VE ARAZİ KULLANIMI UYGULAMA YÖNETMELİĞİ

5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu uyarınca çıkartılan ve 15.12.2005 tarih ve 26024 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan “Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu Uygulama Yönetmeliği”nin bazı maddelerinin iptali için Odamız tarafından açılan dava konusunda Tarım ve Köyişleri Bakanlığının Mahkemeye vermiş olduğu cevaba karşı açıklamalarımızı içeren dilekçemiz Danıştay 6. Dairesi Başkanlığı’na iletilmiştir.

Cevap metni aşağıda yer almaktadır.

Talep: Cevaba cevaplarımızın kabulü ve 15 Aralık 2005 tarihli ve 26024 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Uygulama Yönetmeliği’nin 9. maddesi üçüncü fıkrası ile bu maddenin dayanağı olan 19 Temmuz 2005 tarihli ve 25880 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun 10. maddesi ikinci fıkrası ve Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Uygulama Yönetmeliği’nin 5. maddesi ve Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Uygulama Yönetmeliği’nin 8. maddesi ile Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Uygulama Yönetmeliği’nin 11. maddesinde yer alan “...örtü altı tarımı yapılan arazilerde 0,3...” ifadesinin iptaline ve öncelikle yürütmenin durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

1. Arazi Kullanım Planlarına İlişkin Yönetmelik ve dayanağı olan Kanun maddelerinin Anayasaya Aykırı olduğuna dair iddiamıza cevap veren Tarım ve Köyişleri Bakanlığı; iddianın haksız ve mesnetsiz olduğuna dair açıklama yapmakta ancak açıklamalarını Anayasaya aykırılık iddialarımıza ilişkin kurallara dayandırmamaktadır. Dava Dilekçemizde, Kanun ve Yönetmeliğin Anayasaya Aykırı olduğu iddiasının dayanağını oluşturan kurallara değinilerek şu açıklamalar yapılmıştır “tarım, hayvancılık ve bu üretim dallarında çalışanların korunması” başlıklı 45. maddesi, “sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması”, başlıklı 56. maddesi, “yönetmelikler” başlıklı 124. maddesi ile “ormanların korunması ve geliştirilmesi” başlıklı 169. maddesine aykırıdır. Anayasanın 45. maddesi ile Devlete tarım arazilerinin amaç dışı kullanılmasını önleme ile ilgili görev yüklemiş, Anayasanın 124. maddesi ile de bakanlıkların kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla yönetmelik çıkarabilme yetkisi verilmiştir. ...Ancak Tarım ve Köyişleri Bakanlığı kendi görev alanı dışında arazi kullanım planları yapılması konusunda yetki almıştır. Bakanlık sadece toprağın bozulmasını önlemek için farklı arazi kullanım şekillerini oluşturmaya yönelik toprak ve su potansiyellerinin belirlenmesi, bunların değerlendirilmesi ve belirlenen tarım arazilerinin amaç dışında kullanımına yönelik hükümler getirmesi gerekirken, kendi görev ve yetkisi dışında orman arazileri, özel kanunlarla belirlenen alanlar, yerleşim alanları, sosyal ve ekonomik amaçlı altyapı tesisleri ile diğer arazi kullanım şekillerini gösteren arazi kullanım planlarının yapılması konusunda yetki almıştır...5403 sayılı Kanunun 10. maddesinde açıklama getirilen arazi kullanım planlaması, 5403 sayılı Kanunun 3/m.

maddesinde tanımlandığı üzere her ölçekte planlamaya veri oluşturmamakta ve bizzat planlama kararı niteliğine dönüşmektedir.”

Bakanlık dava dilekçesine yazdığı cevapta bu iddialarımıza karşı çıkmamaktadır. Aksine kabul etmektedir. Bakanlığın cevap yazısında aynen; “...Ülkemizde yaşanan gecekondulaşma, yanlış arazi kullanımı, tarım arazilerindeki bozulmalar, orman yangınları, toprak erozyonu, kirlenme sorunlarının nedeni, arazilerin doğal niteliklerine uygun planlanmamasıdır. Planlama yapan her kuruluş, sadece kendi Kanunları kapsamında öncelikle kendi sektörünü ön planda tutmak suretiyle münferit hareket etmekte ve planlama yapmaktadır. Plan yapan bu kurumlara gerekli olan görüş ve bilgiler Bakanlığımız ve diğer kurumlar tarafından verilmekte idi. Ancak bu tür plan çalışmalarının ...olumsuzlukları düşünüldüğünde; arazinin doğal özelliklerine uygun olduğunu, münferit yapılan planlar arasında ideal bütünlüğün yeterince sağlandığını söylemek mümkün görülememektedir. Kanun ve Yönetmelikte yapılan bu düzenleme ile, planlama yapacakların yetkilerine müdahale edilmeyecek olup, aksine onların arazinin doğal özelliklerine uygun daha sağlıklı plan yapmalarına yardımcı olunacaktır...” açıklamalarına yer verilmektedir. Bu açıklamada yer verilmeyen yada yer vermektan kaçınılan konu ise, dava dilekçemizde de vurgulanan, “arazinin özellikleri gözetilerek farklı kullanımlar karşısındaki davranışlarını ortaya çıkarmak için toprak ve arazi etütlerine dayanılarak yapılan arazi kullanım planları ile; yerel, bölgesel ve ülkesel ölçekte tarım arazileri, mera arazileri, orman arazileri, özel kanunlarla belirlenen alanlar, yerleşim-sanayi-turizm alanları, sosyal ve ekonomik amaçlı altyapı tesisleri ile diğer arazi kullanım şekillerini ve ileriye yönelik sürdürülebilir arazi kullanım türlerini gösteren rapor ve haritalar hazırlanır” olarak ifade bulan arazi kullanım planlaması içeriğinin bizzat planlamanın kendisi olduğu gerçeğidir. Bu planlar, tarım dışındaki her sektöre ilişkin yer seçimini yaptığından, zaten plancıların farklı bir karar üretmeleri olanak dışıdır. Bu noktada, tarım arazileri de dahil olmak üzere ülkemiz doğal kaynaklarının korunmasına dair politikaların desteklenmesinin Odamızın öncelikli amaçları arasında yer aldığıdır. Ancak bunu öncelikli hedef olarak ele almak, konu aldığı her alanın gerektirdiği her sektörün uygun ve birlikte kullanımını sağlayacak rasyonel kararlar almayı da gerektiren planlamanın sadece tarım sektörünü veri almasının yanlışlığını kabullenmemeyi gerektirmeyecektir.

Yukarıda aktarılan Bakanlık açıklamaları, dava dilekçemizde yer alan Anayasa’ya aykırılık iddiamızı desteklemektedir. Dolayısıyla 5403 sayılı Kanunun 10. maddesinde açıklama getirilen arazi kullanım planlaması, 5403 sayılı Kanunun 3/m. maddesinde tanımlandığı üzere her ölçekte planlamaya veri oluşturmamakta ve bizzat planlama kararı niteliğine dönüşmekte, bu yönüyle ortaya çıkan yetki ihlali ile de Anayasa’ya aykırılık oluşturmaktadır. Bu nedenlerle iptali gerekmektedir.

2. Kanunun “Toprak Koruma Kurulu” başlıklı 5. maddesinde planlama konularında faaliyette bulunan kamu kurum niteliğini haiz meslek kuruluşlarının, Kurulda yer alması öngörülmesine rağmen, Yönetmeliğin “toprak koruma kurulunun teşekkülü” başlıklı 5. maddesinde planlama konularında ulusal ölçekte faaliyette bulunan kamu kurum niteliğini haiz meslek kuruluşu olan TMMOB’a bağlı Şehir Plancıları Odası’nın yer almasının Kanuna aykırılık olduğuna dair açıklamamıza Bakanlık şu açıklamayı yapmaktadır. “Kurul, ...konuyla ilgisi ve plan yapma yetkisi gözetilerek vali tarafından belirlenecek; ...Türkiye genelinde planlama ve/veya toprak koruma konularında ulusal ölçekte faaliyette bulunan ildeki sivil toplum örgütlerinden birinin,...TMMOB İl Koordinasyon Kurulu veya... üzere toplam dokuz üyeden teşekkül eder” hükmü ile Şehir Plancıları Odası’nın temsilinin engellenmesinin sözkonusu olmadığı” ifade edilerek talebin uygun olmadığı belirtilmektedir. Halbuki Şehir Plancıları Odası, Kurulun görev ve yetkileri ile, madde metninde sayılan ülke genelinde planlamaya dair etkinlikleri nedeniyle Kurulda mutlaka yer alması gereken bir kurumdur. Ayrıca Şehir Plancıları Odası bir sivil toplum kuruluşu olmadığından, Kamu Kurumu niteliğini haiz bir Meslek Odası olduğundan, Madde Metninin Sivil Toplum Kuruluşları ile ilgili seçim hakkından yararlanması sözkonusu olmayacaktır. Dava Dilekçemizde de belirttiği gibi, Yönetmeliğin 6. maddesinde ülkesel, bölgesel veya yerel Ölçekli

yapılan planlar arasındaki uyumu denetlemekle ilgili olarak Kurula görev verilmektedir. Arazi kullanım planlarının ülkesel ve bölgesel ve yerel fiziki planlara temel ve veri oluşturan bir plan niteliğinde olması nedeniyle, Şehir Plancıları Odası'nın 5. maddede bizzat sayılmaması halinde, Kurulda plançı olmama tehlikesi ortaya çıkacaktır. Halbuki tanımlanan iş, plançıların meslek alanı içinde yer almaktadır ve Ayrıca, arazi kullanım planlarının fiziki plan yerine geçmemesi için de Şehir Plancıları Odasının Kurulda yer alması zorunludur. Konu tesadüfi sonuçlara bırakılmayacak kadar önemlidir.

3. "Kanunla Yönetmelikle Düzenlenmesi Gerektiği Belirtilen Toprak ve Arazi Varlığına İlişkin Düzenlemelere Yönetmelikte Yer Verilmemesine" dair hususlarda ilişkin net bir açıklamaya yer verilmemektedir.

4. Örtü altı Tarımı Yapılan Araziler için belirlenen Parsel Büyüklüğü'nün Kanuna Aykırı olduğuna dair açıklamalarımıza sadece 0,3 hektar büyüklüğün AB normlarına uygun olduğu açıklaması yapılmaktadır. Örtü altı tarım olarak adlandırılan ve sera alanları ile kısıtlı olduğu ifade edilen bu büyüklüğün diğer tarım türleri için geçerli olmadığı açıklanmaktadır. Bu tarım türü kalıcı olmadığından yani sera amacı ile daha fazla sayıda bölünen arazilerde örtü altı tarımdan vazgeçildiğinde tarım toprağının kaybı kaçınılmaz olabilecektir. Odamızın bu nedenle farklı bir büyüklük uygulanmaması gerektiği talebi bu risk kapsamında değerlendirilmelidir. Bu nedenle, Yönetmeliğin "tarımsal arazi parsel büyüklüklerinin belirlenmesi" başlıklı 11. maddesinde yer alan "...örtü altı tarımı yapılan arazilerde 0,3..." ifadesinin iptali gereklidir.

PLAN DEĞİŞİKLİKLERİNDE SOSYAL DONATI ALANI STANDARTI ARANMAYACAĞI YÖNÜNDEKİ YÖNETMELİK DEĞİŞİKLİĞİ

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nca gerçekleştirilen ve 08.07.2005 gün, 25869 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Plan Yapılmasına Ait Esaslara Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmeliğin, standartlardan çok küçük kentsel sosyal donatı alanı yaratılabileceği, özellikle özel eğitim ve sağlık kullanımlarında hiç bir standarda uyulmayacağı, ticari niteliklerin ön plana çıkacağı, afetten kaynaklı olağanüstü durumun kamu ve kent yaran dışında kullanılmasının sağlanacağı, bu değişikliğin İmar Kanununun ve Yönetmeliğin ruhuna aykırı olduğu gerekçeleriyle, iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle açtığımız davada yargı oybirliği ile anılan yönetmelik değişikliğinin yürütmesini durdurdu. Ayrıca söz konusu Yönetmelik maddeleri Danıştay 6. Daire Başkanlığınca iptal edilmiştir.

Odamızca, kentlerimizin sağlıklı ve yaşanabilir çevreler haline gelebilmesi anlamında farklı düzenlemlerde yürütülen mücadeleler içerisinde çok önemli bir yer tutan yasal düzenlemelerin izlenmesi ve gereğinde dava açılarak, kent ve kamu yararına müdahaleler yapılması yönündeki çalışmalara çok iyi bir örnek olarak gösterilecek bu dava, gerek genel düzenleyici işlemdeki sorunun giderilmesi ve gerekse bu düzenleme baz alınarak kentlerimizde sürdürülen uygulamaların önlenmesi anlamında büyük önem taşıyor.

Odamızca yürütmesinin durdurulması amacıyla dava edilen anılan yönetmelik değişikliği gerekçe gösterilerek Ankara'da Güven Hastanesi, Antalya'da da Konyaaltı Özel Eğitim Tesisine yönelik plan değişiklikleri yapıldığı yönünde Şubelerimizin tespitleri üzerine, sözkonusu 2 plan değişikliğinin iptali amacıyla Ankara ve Antalya Şubelerimizce dava açılmıştı. Danıştay 6. Dairesinin bu plan değişikliklerinin yapımına olanak sağlayan sözkonusu Yönetmelik değişikliğinin yürütmesinin durdurulmasına yönelik olarak verdiği bu karar, yerel davalarda da ilgili İdare Mahkemelerine "ilave delil ve dayanak" olarak ayrıca iletilmiştir.

Odamızın kent ve kamu yararına sürdürdüğü çalışma ve mücadele açısından önemli bir hukuksal kazanım olan Danıştay 6. Dairesi'nin 22.02.2006 tarih ve Esas No: 2006/5257 sayılı karar metni şöyledir;

“3194 sayılı İmar Kanununun Amaç başlıklı 1. maddesinde, “Bu Kanun, yerleşme yerleri ile bu yerlerdeki yapılaşmaların; plan, fen, sağlık ve çevre şartlarına uygun teşekkülünü sağlamak amacıyla düzenlenmiştir.” hükmü yer almış, anılan Kanunun imar planı yapımı ve değişiklikleriyle ilgili kriterlerin yönetmelikle düzenlenmesini Öngören hükmü uyarınca çıkarılan Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmeliğin amacını belirleyen 1. maddesinde de, “Bu Yönetmeliğin amacı; insan, toplum, çevre münasebetlerinde kişi ve aile mutluluğu ile toplum hayatını yakından etkileyen fiziksel çevreyi sağlıklı bir yapıya kavuşturmak, yatırımların yer seçimlerini ve gelişme eğilimlerini yönlendirmek ve toprağın korunma, kullanma dengesini en rasyonel biçimde belirlemek üzere hazırlanacak her tür ve ölçekteki planın ve bu planlar üzerinde yapılacak değişikliklerin hangi esaslar dahilinde yapılacağını belirlemektir.” şeklinde düzenleme getirilmiştir.

Yönetmeliğin 16. maddesinde “Hazırlanacak her ölçekteki imar planlarının yapım ve değişikliklerinde planlanan beldenin ve bölgenin şartları ile gelecekteki gereksinimleri göz önünde tutularak sosyal ve teknik donatı alanlarında EK-1 deki tabloda belirtilen asgari standartlara uyulacaktır,” hükmü yer almış ve sosyal ve teknik donatı alanları için en az olabilecek büyüklükler de yönetmelik ekinde yer alan tablolarda belirtilmiştir.

İmar planı değişikliği yolu ile yeni bir kentsel, sosyal ve teknik altyapı ayrılması halinde, yerleşme yerleri ile bu yerlerdeki yapılaşmaların plan, fen, sağlık ve çevre şartlarına uygun teşekkülünü sağlamak için hesaplanarak hazırlanmış olan tablolardaki standartlara uyulması koşulu dava konusu yönetmelik değişikliğiyle, yukarıda içeriği yazılı Yasanın ve yönetmeliğin düzenleme amacına aykırı olarak ve Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmeliğin 16.maddesinde öngörülen koşullara tezat oluşturacak şekilde kaldırılmaktadır.

Ayrıca 27. maddenin 4 numaralı bendiyle yapılan düzenleme sonucunda, afetzede yerleşim alanlarının imar planlarında yapılacak değişikliklerle yeni bir kentsel sosyal ve teknik altyapı alanı ayrılması halinde yukarıda açıklanan hukuka aykırılıklara ek olarak Yönetmeliğin 27. maddesinin birinci fıkrasının 2.bendinde belirtilen imar planındaki bir sosyal ve teknik art yapı alanının kaldırılabilmesi için bu tesisin hizmet götürdüğü bölge içinde eşdeğer yeni bir alan ayrılması zorunluluğu da ortadan kaldırılmaktadır.

Bu durumda, dava konusu yönetmelik değişikliğinde hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Öte yandan, Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmeliğin 21. maddesinin birinci fıkrasının 4 numaralı bendinin mülga olduğu kabul edilerek yönetmelik değişikliği yapılmış ise de, 4. bentte yer alan “Plan müellifinin gerekçeli uygun görüşünün alınması şarttır.” hükmünün yürürlükten kaldırılmasına ilişkin 13.1.2005 günü 25699 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yönetmelik değişikliğine karşı açılan dava sonucunda Dairemizin 23.9.2005 günlü, E:2005/1441 sayılı kararıyla bu hükmün yürütülmesinin durdurulmasına karar verildiğinden bendin mülga olduğundan bahisle yerine yeni düzenleme getirilmesinde de hukuka uyarlık bulunmamaktadır,

Açıklanan nedenlerle, yürütmenin durdurulması isteminin kabulüne 22.2.2006 gününde oybirliğiyle karar verildi”.

YIPRANIN TARİHİ VE KÜLTÜREL TAŞINMAZ VARLIKLARIN YENİLENEREK KORUNMASI VE YAŞATILARAK KULLANILMASI HAKKINDA KANUNUN UYGULAMA YÖNETMELİĞİ

16/6/2005 tarihli ve 5366 sayılı “Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun”un 6 ncı maddesi dayanak alınarak

hazırlanan ve Bakanlar Kurulu'nca 17/11/2005 tarihinde 2005/9668 sayı ile karara bağlanarak 14 Aralık 2005 tarih ve 26023 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Yıpranın Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği" nin yürütülmesinin durdurulması ve iptali talebi ile açtığımız davaya ilişkin Başbakanlığın 06.06.2006/4890 ve Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın 23.5.2006/81138 gün ve sayılı yazıları ile yapılan açıklamalara yönelik cevaplarımız Danıştay 6. Daire Başkanlığı'na iletilmiştir.

Cevabımızda, özetle Söz konusu yönetmeliğin 4/f ve g, 7, 8, 9, 11, 14, 16 ve 17. maddelerinin, iptali sonucunda yönetmelik uygulanamaz içerik kazanacağından tamamının iptali gerektiği belirtilmiştir. Danıştay Altıncı Dairesi yürütmenin durdurulması istemini reddetmiştir.

Davalı idarelerin mahkemeye sunmuş oldukları savunma yazılarına yönelik hazırladığımız açıklamalar aşağıda verilmektedir.

AÇIKLAMALAR:

16/6/2005 tarihli ve 5366 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi dayanak alınarak hazırlanan ve 14 Aralık 2005 tarih ve 26023 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Yıpranın Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği" nin yürütülmesinin durdurulması talep edilmiştir.

Söz konusu yönetmeliğin 4/f ve g, 7, 8, 9, 11, 14, 16 ve 17. maddelerinin, 5366 sayılı "Yıpranın Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun" hükümleri, kamu yararı ve şehircilik ilkeleri-planlama esasları dışındaki nitelikleri nedeniyle yürütmesinin durdurulması ve bu maddelerin iptali sonucunda yönetmelik uygulanamaz içerik kazanacağından tamamının iptali gerekmektedir.

1 – Yönetmeliğin 4/f, 4/g ve 17. maddesi yönünden

5366 s. Kanunun 1. maddesinde "sit alanı olarak tescil ve ilan edilen bölgeler ile bu bölgelere ait koruma alanları" içinde kalan alanlarda yenileme alanı ilan edileceği hükme bağlanmaktadır.

Dava konusu Yönetmelikte ise, 2863 sayılı Kanuna dayalı olarak sit ve koruma alanı olarak ilan edilen bölgelerin de koruma alanının yetkili idarelerce ilanı ve onayı gündeme getirilerek Kanuna aykırı Yönetmelik hükmü oluşturulmuştur. Yönetmeliğin Tanımlara ilişkin 4/f Maddesinde yer alan "Yenileme alanı: Sit ve koruma alanı olarak tescil ve ilan edilen bölgeler ile bu bölgelere ait koruma alanlarının içinde, sınırları yetkili idarenin teklifi üzerine Bakanlar Kurulu'nca kabul edilerek belirlenen alanları" tanımı bu durumu ortaya koymaktadır. Yönetmeliğin 4/f maddesi Kanuna aykırı olarak düzenlenmiştir. Yönetmeliğin 4/f maddesinde açıkça yetki aşımı ile Kanunun düzenlenme amacı genişletilmiştir.

5366 s. Kanunun "uygulama" başlıklı 3. maddesinin 9. fıkrasında Yenileme projeleri, "uygulama alanı içerisinde bulunan taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının rölöve, restitüsyon, restorasyon projeleri ile onarılabilecek veya yeniden inşa edilecek yapıların imar mevzuatında öngörülen projeleri" olarak belirlenmektedir. İmar Kanunu ve İlgili yönetmelikte ise bu projeler şöyle sıralanmakta ve tanımlanmaktadır.

"a) Mimari Proje; mimarlar tarafından hazırlanan vaziyet planı bodrum katlar dahil tüm kat planları, çatı planı ile bunlara ilişkin en az 2 adet kesit ve yeteri sayıda görünüş, gerektiğinde sistem kesitleri ve nokta detayları bulunan avan ve tatbikat projeleri ile ilgili mühendisler tarafından hazırlanan ısı yalıtım projesi ve/veya raporu, aplikasyon belgesi, yerleşme ve yapının özelliği nedeni ile ilgili idarece istenecek peyzaj projelerinden oluşur.

b) Statik Proje; mimari projeye uygun olarak, inşaat mühendisleri tarafından hazırlanan, ölçekleri yapının büyüklüğüne ve özelliğine göre belirlenen, betonarme, yığma, çelik ve benzeri yapıların türlerine

göre taşıyıcı sistemlerini gösteren, bodrum kat dahil tüm kat planları, çatı planları, bunların kesitleri, detayları ve hesaplarıdır. Bu hesaplarda zeminin fiziksel parametreleri, zemin-temel-yapı etkileşimi ve temel tasarımının belirlenmesinde, mühendislik hizmetleri içeren standartlara ve Bakanlıkça yayımlanan “Zemin ve Temel Etüdü Raporlarının Hazırlanmasına İlişkin Esaslar”a uyulur.

c) Mekanik Tesisat Projesi; mimari projeye uygun olarak, makine mühendisleri tarafından hazırlanan, ölçekleri yapının büyüklüğüne ve özelliğine göre belirlenen, sıhhi tesisat, ısıtma (kalorifer, kat kaloriferi ve benzeri), soğutma, havalandırma projeleri ve ısı yalıtım raporudur. İdare, yapının özelliğine göre bu projelerden gerekli olanları ister.

d) Elektrik Tesisat Projesi; mimari projeye uygun olarak, elektrik mühendisleri tarafından hazırlanan, ölçekleri yapının büyüklüğüne ve özelliğine göre belirlenen, elektrik iç tesisatı (kuvvetli ve zayıf akım) ile makine mühendisi ile birlikte hazırlanan asansör projeleridir. İdare, yapının özelliğine göre bu projelerden gerekli olanları ister.”

Konu bu kapsamda değerlendirildiğinde 5366 s. Kanuna göre onaylanması gereken projeler yukarıda sıralanan ve tanımlanan projelerdir.

Halbuki Yönetmeliğin 4/g maddesinde “Yenileme avan projesi: Yenileme uygulama projelerine esas teşkil edecek, Kanunun 2 nci maddesi uyarınca kültür ve tabiat varlıklarını koruma kurulunca karara bağlanan, mimari avan proje ile statik, tesisat, elektrik, ulaşım ve alt yapı ön raporları” olarak tanımlanmaktadır.

Yönetmeliğin 4/h maddesinde ise “Yenileme uygulama projesi, Yenileme alanı içerisinde bulunan tarihi ve kültürel taşınmaz varlıkların, Kanunun 3 üncü maddesi uyarınca kültür ve tabiat varlıklarını koruma kurulunca karara bağlanan, rölöve, restitüsyon, restorasyon projeleri ile onarılacak veya yeniden inşa edilecek yapıların, imar mevzuatında öngörülen kentsel tasarım, çevre düzenleme, mimari, statik, mekanik-elektrik tesisat ve alt yapı projeleri” olarak tanımlanmaktadır.

Ancak “kentsel tasarım” ve “çevre düzenleme” projeleri imar mevzuatı içinde yer almamaktadır.

Buna karşılık koruma mevzuatı içimde “kentsel tasarım” ve “çevre düzeni” projelerinin tanımlanması yapılmakta ve hangi uzmanların hangi süreçlerle bu projeleri hazırlayacakları, projelerin onaylanma prosedürleri yönetmelik ve şartnamelerle düzenlenmektedir. (Bakınız: “Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulanması, Denetimi, Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Ait Yönetmelik - Resmi Gazete Tarihi: 26.07.2005 Resmi Gazete Sayısı: 25887” ve “Koruma Amaçlı İmar Planı Teknik Şartnamesi “).

Yönetmelik 5366 sayılı kanunda sınırları çizilen proje tanımlarının kapsamını genişleterek koruma amaçlı imar planlarının ayrılmaz parçaları olan kentsel tasarım ve çevre düzenleme projelerini de içene almak suretiyle ihale mevzuatı dışına çıkarmış ve koruma amaçlı imar planı hazırlama sürecinden kopartmıştır.

Yönetmeliğin “Yenileme projelerinin onaylanması” başlıklı 17. maddesinde “Yetkili idareler tarafından yapılan veya yaptırılan yenileme avan projesi koruma bölge kurulu kararını müteakip yetkili idarelerin meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ile; belediyelerde belediye başkanının, il özel idarelerinde valinin onayı ile yürürlüğe girer. Büyükşehir belediye sınırları içinde büyükşehir belediyelerinin yapacaklarının dışında kalan yenileme avan projesi, ilçe ve ilk kademe belediye meclislerinde kabulünden sonra büyükşehir belediye başkanınca onaylanarak yürürlüğe girer. Yenileme uygulama projeleri, yenileme avan projeleri esas alınarak hazırlanır ve koruma bölge kurulunca onaylanmasını takiben uygulanır.” Hükümlerine yer verilmektedir. Bu durumda uygulamaya esas olan ve Kanunda atıfta bulunulan yenileme projeleri, Kanuna göre kurulan Koruma kurulunun onayına, uygulamaya geçildikten sonra, gönderilmektedir.

Yenileme projelerinin onaylanması başlıklı 17. maddede “Yetkili idareler tarafından yapılan veya yaptırılan yenileme avan projesi koruma bölge kurulu kararını müteakip yetkili idarelerin meclis üye tam

sayısının salt çoğunluğunun kararı ile; belediyelerde belediye başkanının, il özel idarelerinde valinin onayı ile yürürlüğe girer. Büyükşehir belediye sınırları içinde Büyükşehir belediyelerinin yapacaklarının dışında kalan yenileme avan projesi, ilçe ve ilk kademe belediye meclislerinde kabulünden sonra Büyükşehir belediye başkanınca onaylanarak yürürlüğe girer. Yenileme uygulama projeleri, yenileme avan projeleri esas alınarak hazırlanır ve koruma bölge kurulunca onaylanmasını takiben uygulanır.” hükmü yer almaktadır. Bu madde ile ilgili açıklamalara tanımlarla ilgili maddelerde ve 16. madde ile ilgili açıklamalarda yer verilmiş olup, Kanunun 2. ve 3. maddelerine açık bir aykırılık söz konusudur. Maddede yapılan düzenleme kurulun yenileme projeleri onayını bir formaliteye dönüştürmektedir. Zira, avan projeler idarece kabul edilip onaylandıktan sonra yürürlüğe girmektedir. Bu nedenle Yönetmeliğin avan projelere ilişkin düzenlemelerinin iptali gerekmektedir.

Dolayısıyla kurul tarafından uygun görülmebilecek bir yenileme avan projesi, özellikle yönetmeliğin 16. maddesindeki “Yetkili idareler tarafından hazırlanan veya hazırlattırılan etap proje ve programları meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ile belediyelerde belediye başkanının, il özel idarelerinde valinin onayı ile uygulamaya konulur.

Onayı müteakip yenileme avan projesi ile etap proje ve programlarının uygulanmasına, Kanun hükümleri çerçevesinde başlanır” hükmü ile uygulamalar başlatılabilecek ve geri dönülmez bir noktaya gelmiş olabilecektir.

Kanunun 3. maddesi uyarınca yenileme projeleri kurul tarafından onaylanmadan uygulama yapılması mümkün değildir. Bu çerçevede, Yönetmeliğin 4/g ve 17. maddeleri Kanunun 2. madde hükümlerine aykırı olarak düzenlenmiştir. Yönetmeliğin bu maddeleri Kanunun 3. maddesinde çok açık olarak yazılmış olan “Kurulca onaylanan projeler, il özel idaresi ve belediyece uygulanır” hükmü dikkate alınarak ivedilikle yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

2 – Yönetmeliğin 8. ve 9. maddeleri yönünden

Yönetmeliğin “Yenileme alanı tespitine ilişkin hazırlıklar” başlıklı 8. maddesinde “Yetkili idare öncelikle yenileme uygulaması yapacağı bölgeyi tespit ederek halihazır harita üzerinde koordinatlı olarak yenileme alanı sınırlarını belirler. Belirlenen yenileme alanında tüm çalışmalarını yapmak üzere uygulama birimi görevlendirilir. Yenileme alanının tespitinde, tarihi ve kültürel özellikler ile afet riskleri dikkate alınır.” hükümlerine yer verilmektedir.

Bu madde ile yenileme alanı belirlenmesi ile ilgili her hangi bir kriter yokmuş gibi düzenleme yapılmaktadır. Halbuki Kanunun 1. maddesinde “...yıpranan ve özelliğini kaybetmeye yüz tutmuş; kültür ve tabiat varlıklarını koruma kurullarınca sit alanı olarak tescil ve ilan edilen bölgeler ile bu bölgelere ait koruma alanlarının, bölgenin gelişimine uygun olarak yeniden inşa ve restore edilerek, bu bölgelerde konut, ticaret, kültür, turizm ve sosyal donatı alanları oluşturulması, tabii afet risklerine karşı tedbirler alınması, tarihi ve kültürel taşınmaz varlıkların yenilenecek korunması ve yaşatılarak kullanılması” amaçlanmaktadır. Bu maddeden anlaşılın, yenileme alanı tespitinde dikkate alınması gerekenler; alanın önceden sit alanı olarak ilan edilmiş olması ve bu alanda yıpranmış ve özelliğini kaybetmiş bir kentsel dokunun bulunmasıdır. Yönetmelikle tespit için ele alınması uygun bulunan kriterler ise, “tarihi ve kültürel özellikler ile afet riskleri”dir. Bu belirlenen kriterler, yenileme alanı belirlenmesinde etkisi olmakla birlikte, Kanunun temel belirleme kriterini kapsamamaktadır. Yönetmelik Kanunun öngördüğünden eksik, yetersiz bir düzenleme getirmektedir. Dava dilekçemizde sadece koruma planlarının göz ardı edilmesi değil, bu eksiklikler de vurgulanmaktadır.

Diğer taraftan, Yenileme alanlarının tespiti ile ilgili iş ve işlemler, kanunun önemli konuları arasında yer almaktadır. Yenileme alanı olarak ilan edilecek alanlar, her şeyden önce 5366 s. Kanun ile belirlenen esaslara uygun olmak durumundadır. 5366 s. Kanunun yenileme alanlarının tespiti ile ilgili en belirgin düzenlemesi, bu alanların “yıpranmış ve özelliğini kaybetmeye yüz tutmuş” olmalarına ilişkin açıklamasıdır. Dolayısıyla, Yönetmelikte, yenileme alanının kentsel sit alanı içindeki yıpranmış ve özelliğini

kaybetmiş alanlardan oluşması gerektiği vurgulanmalı, gerekiyorsa bununla ilgili açıklama yapılmalıdır. Kanunun yapıları yıkarak yerine yeni ve mevcut sit alanındaki kentsel dokuyla uyumsuz yeni bir doku yada yapı ve yapılar topluluğu elde etmeyi hedeflemediği, yapı değil alan yenileme hedefli olduğu ve aynı zamanda kullanarak korumayı amaçladığı bu şekilde açıklanabilecektir.

Yönetmeliğin “Mevcut durumun tespiti başlıklı 9. maddesinde “Mevcut durumun tespiti için, alanın halihazır yapısı ve haritaları, kadastral bilgileri, taşınmazların mülkiyet durumu, mevcut kullanım fonksiyonları, bölgenin nüfus yapısı, uluslararası anlaşmalardan doğan kazanılmış haklar ve buna benzer konulardaki gerekli bilgi ve belgeler derlenir.” denmektedir. Yenileme alanlarının sit alanları içinde yer aldığı ve tamamı için yapılmış koruma amaçlı imar planları bulunduğu dikkate alındığında düzenleme Kanun hükümleri ile örtüşmemekte ve yetersiz kalmaktadır. Kanunun hiçbir maddesinde yenileme alanlarını kapsayan alanlar için koruma amaçlı planların yapılmayacağı yada varolanların yürürlükte olmadığını, gerekli hallerde koruma amaçlı imar planı revizyon ya da değişikliğinin gündeme gelmeyeceğini belirten bir düzenleme bulunmamaktadır. Kanunun açıklayıcı hükmünün olmaması, İmar Kanununun 4. maddesinde yer alan açıklamalar kapsamında bir değerlendirmeyi gerekli kılmaktadır.

İmar Kanununun 4. maddesinde özel kanunlara göre belirlenen alanlarda özel kanun hükümlerinin öncelikli olacağı, özel kanunun hüküm içermediği durumlarda İmar Kanunun geçerli olacağına dair hükümlere yer verilmektedir. Yenileme alanları kanuna göre mutlaka sit alanlarında yer alan alanlardan olacaktır. Bu alanlarda uygulamaları biçimlendiren mevzuat da Yönetmeliği yapılmış olan “Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun” bu kanunda hüküm bulunmayan hallerde 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıkları Kanunu ve bu kanunda da hüküm bulunmayan hallerde İmar Kanunu olacaktır. İlgili Kanunda koruma amaçlı imar planları hakkında hüküm olmadığından –yapılmayacağı hükme bağlanmadığından– 2863 sayılı Kanun hükümleri uyarınca işlem yapılması kaçınılmazdır. Dolayısıyla Yönetmelikte Yenileme alanlarında koruma amaçlı imar planlarının yapımı, revizyonu ve değişikliğinin hüküm altına alınması, ve yenileme alanlarının koruma amaçlı imar planı bulunan alanlarda plan üzerinde belirlenmesi ile ilgili kesin düzenleme yapılması uygun olacaktır. Kanunda açıklanmamış olmasının genel kuralları ortadan kaldırmayacağı konusunda tereddüt yaratmayacağı düşüncesiyle, madde hükümlerinin sit alanların ilişkin temel mevzuat olan 2863 sayılı Kanun da dikkate alınarak düzenlenmesi gerektirir.

Bu çerçevede, Yönetmeliğin 8. ve 9. maddelerinde tespitle ilgili olarak yapılan ve sanki koruma amaçlı imar planı yerine geçecek bir planmış gibi mevcut durum tespiti çalışmalarını tanımlayan ve keyfi uygulamalara yol açması açısından sorunlar yaratabilecek düzenleme, sadece koruma imar planlarına atıfta bulunulmaması değil, diğer yetersiz ve muğlak ifadeleri ile Kanunun 1. maddesine açıkça aykırıdır. Nitekim bazı belediyeler (örneğin Fatih Belediyesi-Sulukule Projesi) yürürlükteki koruma amaçlı imar planlarını dikkate almadan ve yürürlükteki plan kararlarına aykırı olarak yenileme projelerini hazırlamakta ve uygulamaya geçmek için mülk sahipleriyle görüşmeler yapmaktadırlar.

3 – Yönetmeliğin 11. maddesi yönünden

Yönetmeliğin Yenileme Alanlarının onaylanması başlıklı 11. maddesinde “Yetkili idarelerin kesinleşen kararları Bakanlar Kurulu onayına sunulmak üzere Bakanlığa gönderilir. Yenileme alanı kararı, Bakanlar Kurulu kararının Resmi Gazete’de yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer ve uygulama bir yıl içinde başlatılır” düzenlemesi yapılmaktadır.

Daha önce görüşlere açılan Taslak Yönetmelikte var olan ve yenileme alanı onayı için Bakanlar Kurulu’na sunulmadan önce ve Bakanlığın yenileme alanı ile ilgili inceleme gereğine dair hükümler, yayımlanan Yönetmelikte yer almamaktadır. Konu bu kapsamda ele alındığında, Bakanlar kurulunca yapılacak onay işlemi öncesinde hiçbir ön incelemenin gündeme gelmeyeceği açıktır. Yenileme alanının etap proje ve programları ile uygulama maliyetleri, belediye ve il özel idarelerinin bu uygulama maliyetlerini karşılayacak finansal kaynakları, bütçeleri oluşturulmadan Bakanlar Kuruluna sunulacak projelerin

onaylanmasıyla gelecekte yarım kalan uygulamalar ve gerçekleştirilemeyecek proje stokları oluşacaktır. Örneğin Ankara Büyükşehir belediyesi tarihi Ulus iş merkezi ve Kale’inde bulunduğu 100 hektardan daha büyük bir alanı yenileme alanı ilan etmiş ve yenileme projelerini ihale etmiştir. Atatürk anıtı çevresinde bulunan işhanlarının yıkımını amaçlayan yüksek maliyetli bir proje hazırlanmıştır. Bu tür projelerin sayısı artmaktadır. Bunların yaratacağı olumsuz sonuçlar kaçınılmaz olacaktır. Bu nedenle düzenleme Kanununun ruhuna aykırıdır ve iptali gerekmektedir.

Yönetmeliğin Çalışma esasları başlıklı 13. maddesinde “Koruma bölge kurulu, 12/1/2005 tarihli ve 25698 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ve Koruma Bölge Kurulları Çalışmaları ile Koruma Yüksek Kuruluna Yapılacak İtirazlara Dair Yönetmelik”teki usul ve esaslara göre çalışır. Koruma bölge kurulunun çalışması için gerekli olan yardımcı personel, araç, gereç, yer temini ve benzeri her türlü ihtiyaçları, yenileme alanı uygulaması yapacak idare veya idarelerce temin edilebilir.” hükümlerine yer verilmektedir.

Kurulların oluşma ve çalışma şekli ile görevlendirilecek personele dair açıklamalara, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununda ve ilgili Yönetmeliklerinde yer verilmektedir. Dolayısıyla kurulların elemanın yetkili idarelerce karşılanmasına yönelik bir düzenlemeye, 5366 sayılı Kanunda yer verilmediğinden ve bu düzenleme kurulun tarafsızlığı ile bağdaşmadığından 5366 ve 2863 sayılı Kanun hükümlerine uygun değildir.

4 – Yönetmeliğin 14. maddesi yönünden

“Uygulamanın etaplar halinde yapılması” başlıklı 14. maddede, “Yenileme alanlarında uygulama bir bütün halinde yapılabileceği gibi etaplar halinde de yapılabilir. Yetkili idareler etap projelerini kendileri yapabilecekleri gibi, diğer kamu kurum ve kuruluşları, gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine de yaptırabilir.” denmektedir. Kanunun hükümleri arasında yer alan etap proje ve programlarından Yönetmeliğin Tanımlar başlıklı maddesinde söz edilmektedir.

Tanımlara ilişkin 4. maddede “Etap proje ve programı; Yenileme alanı içindeki etap alanlarında yapılacak projelendirme ve uygulamaların öncelik sıralaması ve zamanlaması ile yenileme alanına giren taşınmazların uygulamaya dahil edilme şeklinin belirlendiği program” olarak tanımlanmaktadır. Bu açıklama aynı şekilde Kanunda da yer almaktadır. Ancak bu konuda Kanunda da Yönetmelikte de önemli bir eksiklik bulunmaktadır. Etaplara ait bir proje ve program olması ancak yenileme alanına dair, yapılacak tüm iş ve işlemleri, örgütlenme, yönetim, zamanlama, finansman, (özellikle Büyükşehirlerde) işbölümü, işbirliği ve katılım konularını kapsayan bir plan ve programın varolmaması düşünülemez. Yenileme alanının tamamına dair bir programın hazırlanması zorunluluğu bulunmaktadır. Bu uygulamanın yönetmelikte hükme bağlanması sırasında, özellikle vurgulanması gereken husus, yenilemenin, yapı değil alan temelinde gerçekleştirilmesi gerektiğidir. Kanun gerekçelerinde yer alan açıklamalar konuyu bir proje yönetimi olarak ele almak gerektiğini vurgulayan hususları içermektedir. Dolayısıyla Yönetmelikte de yenileme alanı belirleme, planlama, etaplama, yönetim konuları aynı biçimde bir proje yönetim temelinde ele alınmak durumundadır. Büyük miktarlarda kamu kaynaklarının harcanacağı bu yenileme proje alanlarının yukarıda tanımlandığı gibi bir proje yönetimi anlayışı ile entegre bir çalışmayla belirlenmesi ve harcanacak kamu kaynaklarının bütçesi ile birlikte Bakanlar Kurulu’na sunulması kıt kamu kaynakların rasyonel bir biçimde tahsis edilmesi açısından da önem kazanmaktadır. Bu tür bütüncül bir programlama ve projelendirme çalışması ile kamu kaynaklarının rasyonel harcanması amacını güden bir bütçeleme çalışmasının esas ve usulleri bu yönetmelik maddelerinde düzenlenmezse bir çok idarede kamu kaynaklarının israfı söz konusu olabilecektir.

Aksi ya da eksik bir düzenleme, parsel ve yapı ölçeğinde yanlış uygulamalara neden olacak ve hatta keyfi uygulamalar söz konusu olabilecek ve bu yönetmelik düzenlemesi, Kanuna aykırı uygulamaların nedeni olarak ortaya çıkacaktır.

5 - Yönetmeliğin 16. maddesi yönünden

“Etap proje ve programlarının hazırlanması ve onayı” 16. maddede “Yetkili idareler tarafından hazırlanan veya hazırlattırılan etap proje ve programları meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ile belediyelerde belediye başkanının, il özel idarelerinde valinin onayı ile uygulamaya konulur. Onayı müteakip yenileme avan projesi ile etap proje ve programlarının uygulanmasına, Kanun hükümleri çerçevesinde başlanır.” hükmü yer almaktadır. Kanunun 2. ve 3. maddelerinde belirlenen projeler avan proje değildir. Tanımlarla ilgili maddede açıklandığı üzere Kanun yenileme projelerinin İmar mevzuatının öngördüğü projeler olduğunu hükme bağlamaktadır. Bu projeler olmaksızın yapı yapılması hem 5366 hem de 3194 sayılı Kanunlara aykırı bir düzenlemedir. Hiçbir koşulda avan proje ile uygulamaya geçilmesi mümkün değildir. Kanunda yer alan açıklamalarla Yönetmeliğin 16. madde hükmü uyumlu değildir. Kanuna ve İmar Kanununa açıkça aykırı 16. maddenin avan projeler konusundaki düzenlenmesinin iptali gerekmektedir.

SONUÇ VE İSTEM:

Yukarıda açıklanan nedenlerle, Danıştay 6. Dairesi'nin 06.12.2006 tarih ve 2006/688 E. sayılı yürütmeyi durdurma talebinin reddine dair karara karşı itirazlarımızın kabul edilerek söz konusu yönetmeliğin öncelikle 4/f ve g, 7, 8, 9, 11, 14, 16 ve 17. maddelerinin, öte yandan bu maddelerin yürütmelerinin durdurulması sonucunda Yönetmelik uygulanamaz içerik kazanacağından tamamının yürütmesinin durdurulmasına karar verilmesinin saygılarımla vekaleten arz ve talep ederim.

İZMİR-İNCİRALTI TURİZM MERKEZİ EXPO FUAR ALANI, 1/25.000 ÖLÇEKLİ ÇEVRE DÜZENİ PLANI

Uluslararası düzeyde en büyük fuar organizasyonu olan EXPO'ya 2015'te ev sahipliği yapmak için iki aday kentten biri İzmir kentidir. “Daha Sağlıklı Bir Dünya İçin Yeni Yollar ve Herkes İçin Sağlık” temasıyla EXPO-2015'e aday olan İzmir'de, yer seçimi tartışmaları gündemde olmuştur. İzmir Şubemiz'de İzmir 2015 fuarının yerseçimine ilişkin gerekli incelemeleri yaparak 17.11.2006 tarihli basın toplantısı ile EXPO yerseçim önerileri tartışarak, önerileri ve görüşlerini kamuoyuna duyurmuştur. Meslek alanımız sınırları içinde İzmir'in 2015 projesi desteklenmiş, çağrılara yanıt verilmiş ve katkılar konulmuştur.

Bu kapsamda Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca onaylanan parçacı, İzmir kent bütününde değerlendirilmeyen, tepeden inme, doğal değerleri yok sayan, bölgeyi konaklama, alışveriş merkezi gibi kullanımlarla yapılaşmaya açarak değerlerimizi pazarlayan, mevzuata aykırı, plan niteliğinde olmayan “1/25.000 ölçekli İzmir-İnciraltı Turizm Merkezi Çevre Düzeni Planı”na karşı çıktı. İzmir'in tek nefes alma alanı olan bölgenin korunması, doğal değerlerimizin yaşatılması için itiraz etmiş, itirazları dikkate alınmamış ve anayasal hak olan dava yoluna başvurulmak zorunda kalmıştır. Aşağıda açılan davanın metni yer almaktadır.

DANIŞTAY BAŞKANLIĞI'NA Sunulmak Üzere İZMİR BÖLGE İDARE MAHKEMESİ BAŞKANLIĞI'NA

DAVACI: TMMOB Şehir Plancıları Odası İzmir Şube Başkanlığı-İzmir VEKİLLERİ: Av. Şehrazat Mercan-Av.Hadi Genç - Talatpaşa Bulv.62/14 Alsancak-İzmir

DAVALI: Kültür ve Turizm Bakanlığı-Ankara

KONUSU: İzmir-İnciraltı Turizm Merkezi EXPO Fuar Alanı, 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı işleminin iptali ile işlem hakkında yürütmenin durdurulması istemi

ÖĞRENME TARİHİ: 10.07.2007 tarihli yazılı başvuru ile.

AÇIKLAMA:

1. Müvekkil Oda yönetimi, İzmir kentinde yapılmak istenen EXPO etkinliği için, yürürlükteki, 1/25.000 ölçekli İzmir Kentsel Bölge Nazım İmar Planında, tarım alanı olarak düzenlenmiş bulunan İnciraltı bölgesinde bir alanın seçilerek çevre düzeni planı yapıldığını, haricen öğrenip, B.Şehir Belediyesi ilan tahtasında inceleyerek haberdar olmuştur. Bunun üzerine, iş bu çevre düzeni planına, gerek davalı bakanlık düzeyinde ve gerekse ilgili İzmir B.Şehir Belediye Başkanlığı'na, bir aylık askı süresi içinde (10.07.2007 tarihinde) yazılı başvuru ile itirazlarını bildirmiştir.

2. Ancak 10.07.2007 tarihinden itibaren 60 günlük süre içinde, müvekkil odaya bir yanıt verilmediği gibi, işlemlerde ve planda bir değişiklik de yapılmamıştır. İkinci 60 günlük yasal dava açma süresi içinde, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yatırım İşletmeler Genel Müdürlüğü'nce, Turizmi Teşvik Kanunu'nun 7. Maddesi gereğince onaylandığı belirtilen 1/25000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği ile ilgili "Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgelerinde ve Turizm Merkezlerinde İmar Planlarının Hazırlanması ve Onaylanmasına İlişkin Yönetmelik" gereği askıya çıkan iş bu plana karşı dava açmak gerekmiştir.

3. PLAN BAŞLIĞI, KAPSAMI VE TEKNİĞİ

Çevre Düzeni Planı Değişikliği olarak tanımlanan başlık ve kapsam, 3194 sayılı İmar Kanunu ve imar mevzuatına aykırıdır. Değişikliğin getirildiği alanda mevcut bir Çevre Düzeni Planı bulunmadığından, değişiklik adı altında yapılan işlemin bir geçerliliği yoktur. Çevre düzeni ölçeğinde geliştirilen kararların, çevresel bir bütünlük gözetmesi gerekmektedir. Mevzii bir karar getiren söz konusu uygulamanın kabul edilir hiçbir tarafı yoktur.

"Plan değişikliğinin" bir A4 kağıdı üzerine anlaşılması zor bir plan tekniğiyle çizilerek, öncesinde yerel birimlerin katılımı sağlanmadan hazırlanarak İzmir'e bilgi için gönderilmiş olması, plan kararlarının alınış biçimi, yöntemi açısından vahim olduğu kadar, plan yapmaya yetkili bir kamu kurumunun ciddiyetiyle de bağdaşmamaktadır.

Ülkemiz için, dünya kültürlerinin buluşması anlamında önemli bir fırsat olacakken, EXPO 2015 adaylığının İnciraltı yer seçim kararıyla olanaksız hale gelmesinden sorumlu otoritelerin varlığı bilinmekle birlikte, EXPO gibi ulusal ve uluslar arası ölçekli bir konunun plan kararları ile uyumu ve bütünlüştürülmesi sürecinde ortaya konulan bu tür yanlışlıklar, ülkemizin son 40-45 yıllık planlama birikimleri ve deneyimlerine karşıtlık ve haksızlık oluşturmaktadır.

PLAN KARARI

29.03.2007 tarihinde askıya çıkarılan İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi'nce onanan 1/25000 ölçekli İzmir Kentsel Bölge Nazım İmar Planında "Tarımsal Niteliği Korunacak Alan" şeklindeki plan kararına karşın, bu kararın görmezden gelinerek Çevre Düzeni Planı Değişikliği adı altında "Fuar Alanı" önerisi getirilmesi, farklı ölçekler ve planlar arasındaki bütünlüğün korunması açısından son derecede sakıncalıdır.

Metropol ölçeğinde, "Fuar Alanı" gibi kararların, kentin sahip olduğu imar planlarında öngörülmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir. Kentin gelişme ve dinamiklerinin planlanması doğal veriler, ekonomik, sosyal ve fiziksel analizler, araştırmalar sonucunda yapılan kestirimler ile sentezler sonucunda geliştirilen arazi kullanım kararları ile mümkün olabilmektedir. Bu arazi kullanım kararlarının yoğunluk ve yer seçim ilişkileri açısından bir kurgusu ve dengesi bulunmaktadır. Noktasal alınmış bir "Fuar Alanı" kararının, kentin var olan kurgu ve dengeleri içinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu değerlendirmeye kılavuzluk edecek en önemli argüman mevcut planlardır. Kentin nazım imar planına bakıldığında Gaziemir, Buca-Kaynaklar gibi farklı yeni fuar alanı önerileri içerdiği görülmektedir. Üstelik söz konusu fuar alanlarının genişleme olanakları da mevcuttur. Henüz oluşumu gerçekleşmemiş bu alternatif seçenekler dışında yeni bir fuar alanı gereksinimine temel oluşturacak bir bilimsel saptama bulunmamaktadır.

Alanda bu plan kararına yönelik bir ön inceleme (jeolojik ve jeoteknik etütler) yapılmamış, gerekli kurum görüşleri alınmamıştır.

• TARIM ALANI

İnciraltı'nda "Fuar alanı" olarak tanımlanan alan fiilen tarım alanıdır, tarımsal nitelikli topraklar mevcuttur. Nitekim, İl Tarım Müdürlüğü'nün 20.07.2005 gün ve 1757-7266 sayılı yazısı ile söz konusu alanın "tarım dışı amaçla kullanılması" uygun görülmemiştir. Küresel ısınma tehdidi nedeniyle, sahip olunan doğal kaynakların ve bitki örtüsünün korunması birincil önceliğimiz olmalıdır. "Çevre Düzeni Planı Değişikliği" bu doğrultuda planlama esasları, şehircilik ilkeleri ve kamu yararına açıkça aykırıdır.

• SİT ALANI

2. ve 3. Derece Doğal Sit Alanlarında getirilen "Fuar Alanı" kullanım kararı için, 3386 ve 5226 sayılı yasalarla değişik 2863 sayılı yasa gereğince, İzmir 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Bölge Kurulu'ndan "uygun görüşü" alınmamıştır.

Yine söz konusu sit alanlarının bir bölümü aynı kurumun 15.02.2007 tarih ve 2084 sayılı kararı ile 1. Derece Doğal Sit Alanı olarak tescillenmiştir. Bu alan planda gösterilmemiştir.

• PLAN NOTU

"Çevre Düzeni Plan Değişikliği" plan notunda "Ülkemizin EXPO adaylık başvurusunun kabul edilmesi halinde 1/5000 ve 1/1000 ölçekli planlarda İzmir 1 Numaralı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun uygun görüşü alınacaktır. Yapılaşma koşulları ve kullanım kararları alt ölçekli planlarda belirlenecektir." denilmiştir. Bu not, Türkiye'nin kent ve bölge planlama literatürüne kara bir sayfa olarak eklenecektir. Doğal varlığını ve potansiyellerini bugüne kadar koruyabilmiş İzmir'deki ender kentsel açık alanlardan biri olan İnciraltı'na ilişkin bir arazi kullanım kararının, EXPO 2015'in yer seçim kararını alacak BIE delegelerinin zevk ve tercihlerine bırakılmış olması kesinlikle kabul edilemeyecek bir düşünce yaklaşımıdır. Olasılıklara bırakılmış böyle bir plan kararı/notu, bölgenin geleceğine ilişkin kaotik bir durum oluşturacak, İnciraltı üzerine ortaya konulan senaryolar ve spekülasyonlar nedeniyle yöreye ilişkin yaratılan yüksek rant beklentileri nedeniyle EXPO adaylık başvurusunun kabul edilmemesi durumunda ortaya çıkacak durumun çözümü güçleşecektir.

4. Yukarıda belirttiğimiz nedenler ile, davalı Bakanlığa yaptığımız itirazlar göz önüne alınmadığından, dava açmanın yanı sıra, gerek bu çevre düzenleme plan işleminin devamı ve gerekse bu plana bağlı olarak başka işlemlere (alt ölçekli planların yapımı, imar uygulama, kamulaştırma, v.b.) devam edilmesi halinde telafisi güç zararlara yol açacağı ve işlemin aynı zamanda açıkça hukuka aykırı olduğu hususlarının birlikte gerçekleştiği de göz önüne alınarak işlem hakkında yürütmenin durdurulması kararı da verilmesini talep etmek zorunlu olmuştur.

YASAL NEDENLER: Danıştay Kanunu, İmar Kanunu, v.s. ilgili yasal mevzuat

KANIT ARAÇLARI:

- 1- Kültür ve Turizm bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müd.ndeki İnciraltı Turizm Merkezi EXPO Fuar Alanı 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı, raporu ve plan notları dosyasının getirilmesi
- 2- İzmir İl Tarım Müd.nün 20.07.2005 gün ve 1757 – 7266 say.yazısının istenmesi,
- 3- İzmir 1 No.lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'ndan 'uygun görüşü"alınıp alınmadığının sorulması,
- 4- Keşif ve bilirkişi incelemesi, v.s.deliller

SONUÇ VE İSTEM: Yukarıda sunulu nedenler ile;

- 1- Davalı Bakanlığın, İzmir-İnciraltı Turizm Merkezi EXPO Fuar Alanı 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planının İPTALİNE,

2- Ewelemerde, planın yürürlükte olması halinde ve devamı işlemler ile, telifisi güç zararlar oluşacağı ve aynı zamanda açıkça hukuka aykırı olması nedeniyle Yürütmenin Durdurulması Kararının verilmesine,

3- Yargılama harç ve giderleri ile avukatlık ücretinin davalı idareye yükletilmesine karar verilmesini müvekkil adma saygı ile arz ve talep ederiz.07.11.2007

REKABET KURUMU BAŞKANLIĞI TARAFINDAN YÖNETMELİĞİMİZE AÇILAN DAVAYA İLİŞKİN SAVUNMAMIZ

TMMOB Şehir Plancıları Odası Serbest Şehircilik Hizmetleri Büro Tescil Mesleki Denetim ve En Az Ücret Yönetmeliği'nin 1/f,3/m,3/n,17,18,21,23,30,33/b,33/d,33/f,33/h maddelerinin ve TMMOB Şehir Plancıları Odası Mesleki Denetim Yönergesi'nin 2, 3, 8/1, 11 ve 17. maddelerinin iptali ve yürütmesinin durdurulması istemiyle Rekabet Kurumu Başkanlığı dava açılmıştır.

Odamız üyelerinin bir kısmını oluşturan serbest olarak mesleğini yerine getiren üyelerin ürettikleri hizmet karşılığı alacakları ücretin emek, tecrübe, bilgi ve deneyim ışığında üretilen bir hizmet karşılığı olması, üretilen hizmetin karşılığı alınırken mesleki gelişimin sağlanabilmesi, ulusal ve uluslar arası teknolojik ve mesleki gelişmelerin izlenerek ülke ve halk yararına sunulması, haksız ve yıkıcı rekabetin önlenebilmesi, nitelikli hizmet üretilerek kamu yararına uygun hizmetin verilmesi için asgari ücretin belirlenmesi gereklidir. En az ücret uygulaması sıradan piyasaya mal veya hizmetinin üretilmesinde tekel konumu yaratılması ve/veya serbest rekabet koşullarının ortadan kaldırılmasına yönelik bir uygulama değildir. İmar planı elde edilme süreci, piyasa mal veya hizmetlerinde olduğu gibi yalnızca piyasanın kendi iç işleyişi ve serbest rekabet koşulları bakımından değerlendirilmemelidir; söz konusu kamu hizmetinin kamu sağlığı ve güvenliği bakımından asgari düzeyde elde edilmesinin bir kamu görevi olduğu yaklaşımı çerçevesinde ele alınmalıdır. Bu nedenle Yönetmeliğimizdeki düzenlemeler ile asıl amaç rekabeti önlemek değil, kamu yararı doğrultusunda haksız rekabetin ve niteliksiz hizmetin önüne geçmektir.

Odamızın Rekabet Kurumuna açtığı davaya ilişkin savunma metni aşağıdadır.

DANIŞTAY 13. DAİRESİ BAŞKANLIĞI'NA

DOSYA NO: 2007/10829 E.

YANIT VEREN DAVALI: TMMOB Şehir Plancıları Odası

VEKİLLERİ: Av. Denizer ŞANLI - Kumrular Sok.No:28/14, Kızılay-ANKARA

DAVACI: Rekabet Kurumu Başkanlığı - Bilkent Plaza, B-3 Blok, Bilkent-Ankara

VEKİLİ: Av. Meltem Türkoğlu-Aynı Adreste

KONUSU: Davaya karşı yanıtlarımızın sunulması ve davanın reddine karar verilmesi istemidir.

AÇIKLAMALAR:

Davacı İdare, yukarıda esas numarası belirtilen dosya kapsamında, TMMOB Şehir Plancıları Odası Serbest Şehircilik Hizmetleri Büro Tescil Mesleki Denetim ve En Az Ücret Yönetmeliği'nin 1/f,3/m,3/n, 17, 18, 21, 23, 30, 33/b, 33/d, 33/f, 33/h maddelerinin ve TMMOB Şehir Plancıları Odası Mesleki Denetim Yönergesi'nin 2, 3, 8/1, 11 ve 17. maddelerinin iptali ve yürütmesinin durdurulması istemiyle dava açılmıştır.

Açılan davanın aşağıdaki nedenlerle reddi gerekmektedir:

1- DAVANIN SÜRE AŞIMI NEDENİYLE REDDİ GEREKMEKTEDİR

İdare yargıda, gerek idari işlemlerin ve gerekse de düzenleyici işlemlerin dava yoluyla iptali isteminin, yasada öngörülen süreler içerisinde öne sürülmesi gerekmektedir.

İşbu dava kapsamında iptaline karar verilmesi isteminde bulunulan yönetmelik ve yönerge hükümleri, İdare Hukuku kapsamında “düzenleyici işlemler” olarak adlandırılmaktadır. Bu tür işlemlerin hükümlerinin iptali için öngörülen süre, İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 7/4. maddesine göre, yayımı tarihinden itibaren 60 gündür. Belirtilen sürenin geçirilmesinden sonra dava açılmasına olanak bulunmamaktadır.

TMMOB Şehir Plancıları Odası Serbest Şehircilik Hizmetleri Büro Tescil Mesleki Denetim ve En Az Ücret Yönetmeliği, 29.05.2002 gün ve 24769 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin bir kısım hükümleri de 19.01.2005 gün ve 25705 sayılı Resmi Gazete’de değiştirilmiştir. Bu durumda, sözü edilen Yönetmeliğin ve madde değişikliklerinin Resmi Gazete’de yayımlanma tarihinden bugüne 10 yılı aşkın bir zaman geçmiştir.

Bazı maddelerinin iptali istenen Mesleki Denetim Yönergesi ise 10.06.2002 tarihli müvekkil oda yönetim kurulunca kabul edilerek yürürlüğe girmiştir. Dolayısıyla Dava konusu yönergenin yürürlüğe girmesinden bugüne de 15 yılı aşkın bir süre geçmiş durumdadır.

Sonuç olarak, dava konusu yapılan yönetmelik ve yönerge maddeleriyle ilgili olarak yasalarca öngörülen sürelerin tümünün geçirildiği ortadadır. Davacı İdare, kendisini herhangi bir süreyle bağlı kalmaksızın işbu davayı açmışsa da, dava için öngörülen sürelerin tümünün geçirildiği açıkça ortadadır.

Sözü edilen nedenle, davanın öngörülen sürede açılmaması nedeniyle reddine karar verilmesini talep ediyoruz.

2- MESLEKİ DENETİM YÖNERGESİ HÜKÜMLERİNİN İPTAL DAVASINA KONU OLMASI HUKUKA AYKIRIDIR

İdare Hukuku’nda, yönerge, tebliğ ve genelge gibi işlemler, “İdarelerin iç yapı ve işleyişi”yle ilgili işlemler olarak kabul edilmektedir. Buna göre, “İdarelerin iç yapı ve işleyişiyle ilgili olarak çıkardıkları genelge, sirküler,tamim,yönerge, tebliğ, uyarı gibi işlemler kural olarak iptal davasına konu edilemezler. Çünkü bu tür işlemler esas olarak bir hukuki irade ortaya koymayıp, yalnızca üst hukuk normlarının yani, kanun, tüzük ve yönetmeliklerin yorumlanması ve uygulanmasını gösterirler ve bu nitelikleri itibarıyla de 2. maddede sözü edilen idari işlemler kategorisinde yer almazlar (...)” (Celal Karavelioğlu,İdari Yargılama Usulü Kanunu, 5. Baskı, 2001, Sayfa: 60)

Davaya konu olan Şehir Plancıları Odası Mesleki Denetim Yönergesi, müvekkil odanın iç işleyişiyle ilgili olarak ve yönetmelik hükümlerinin uygulanmasını göstermek üzere Oda Yönetim Kurulu’nun 10.06.2002 tarihli toplantısında kabul edilerek yürürlüğe girmiştir. Yönerge hükümlerinin, müvekkil odanın iç işleyişine ve yönetmelik hükümlerinin uygulanmasını göstermek üzere çıkarılması niteliği dolayısıyla iptal davasına konu edilmesine olanak bulunmamaktadır.

Belirtilen nedenlerle, davacı idarenin yönerge hükümlerinin iptaline ilişkin isteminin reddi gerekmektedir.

3- DAVAYA KONU YÖNETMELİK HÜKÜMLERİNİN BÜYÜK KISMI ORTADA BULUNMAKTA DİR

Davacı İdare, TMMOB Şehir Plancıları Odası Serbest Şehircilik Hizmetleri Büro Tescil Mesleki Denetim ve En Az Ücret Yönetmeliği’nin 1/f,3/m,3/n,17,18,21,23,30,33/b,33/d,33/f,33/h maddelerinin iptali istemiyle dava açılmıştır.

29.05.2002 tarih ve 24769 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren ve belirli maddelerin değişikliği de 19.01.2005 tarih ve 25705 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan dava konusu yönetmelik, toplam 28 maddeden oluşmaktadır.

Dava konusu yönetmelik incelendiğinde, Yönetmeliğin 3. maddesinin tek bir bentten oluştuğu ve “m” ve “n” fıkralarının bulunmadığı görülmektedir.

Yine dava konusu yönetmelikte, 30,33/b,33/d,33/f,33/h maddelerinin ve fıkralarının bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Davacı İdare, gerçekte hiç varolmayan madde ve fıkraları dava konusu yapmıştır. Davacı İdarenin bu hususları sonradan düzeltmesi hukuken mümkün bulunmayıp, davacı idarenin bu noktaları düzeltme konusu yapmasına tarafımızın muvafakatı yoktur.

Gerçekte varolmayan madde ve fıkraları dava konusu yapan davacı idarenin açtığı iptal davasının, bu nedenle de reddi gerekmektedir.

4- DAVACI İDARENİN MÜVEKKİL ODAYA İŞBU DAVAYI AÇMA YETKİSİ VE EHLİYETİ BULUNMAMAKTADIR

Davacı İdarenin müvekkil odaya işbu davayı açma yetki ve ehliyeti bulunmamaktadır. Çünkü;

a-Davacı İdarenin amaç, yetki ve görevleri, 4054 sayılı yasada açık bir biçimde belirtilmiştir. Yasanın “kapsam” başlıklı 2. maddesi, “Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde mal ve hizmet piyasalarında faaliyet gösteren ya da bu piyasaları etkileyen her türlü teşebbüsün aralarında yaptığı rekabeti engelleyici, bozucu ve kısıtlayıcı anlaşma, uygulama ve kararlar ile piyasaya hakim olan teşebbüslerin bu hakimiyetlerini kötüye kullanmaları ve rekabeti önemli ölçüde azaltacak birleşme ve devralma niteliğindeki her türlü hukuki işlem ve davranışlar, rekabetin korunmasına yönelik tedbir, tespit, düzenleme ve denetlemeye ilişkin işlemler bu Kanun kapsamına girer” biçiminde düzenlenmiştir. Yasanın 3. maddesinde ise “teşebbüs”, “Piyasada mal veya hizmet üreten, pazarlayan, satan gerçek ve tüzelkişilerle, bağımsız karar verebilen ve ekonomik bakımdan bir bütün teşkil eden birimler”, “Teşebbüs birliği” ise “Teşebbüslerin belirli amaçlara ulaşmak için oluşturduğu tüzelkişiliği haiz ya da tüzelkişiliği olmayan her türlü birlikler” biçiminde tanımlanmıştır. Yasanın 4. maddesinde “teşebbüslerin rekabeti sınırlayıcı anlaşma, eylem ve kararları”n hukuka aykırı ve yasak olduğu belirtilmektedir. Davacı İdare, dava konusu işlemlerin 4054 sayılı yasa kapsamında hukuka aykırı olduğunu savlamaktadır.

Bu kapsam ve tanımlara göre, “teşebbüs” ün, “mal ve hizmet piyasalarında faaliyet göstermek” ve “mal veya hizmet üretmek, bu malları pazarlamak ve satmak” biçimindeki fonksiyonlarla tanımlandığı kuşkusuzdur. Yasaya göre teşebbüs birlikleri de, “Teşebbüslerin belirli amaçlara ulaşmak için oluşturulması” ile gerçekleşmektedir. Bu haliyle 4054 sayılı yasanın tanımladığı kapsam ve konu edindiği alan, ticari süjelerin “ticaret alanı”na ilişkin eylem ve etkinliklerine ilişkindir. Bir başka ifadeyle yasa, piyasada faaliyet gösteren piyasa süjelerinin eylem ve etkinliklerinin rekabet kurallarına aykırı olmayacak biçimde düzenlenmesine yöneliktir.

Müvekkil odanın bağlı bulunduğu Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği(TMMOB), dayanağını Anayasa’nın 135. maddesinden almaktadır. Anayasa’nın 135. maddesi, aynen, “Kamu Kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları,belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerine dürüstlüğü ve güveni kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında gizli oyla seçilen kamu tüzelkişiliktir.” biçiminde düzenlenmiştir. Nitekim 6235 sayılı TMMOB yasası’nın 1. maddesinde, “(...)Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olan Birliğin ve Odaların merkezi Ankara’dadır” biçimindeki düzenlemeyle, TMMOB’nun ve birliğe bağlı olan müvekkil odanın bir “kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu” olduğu açıkça belirtilmiştir.

Belirtilen kapsam ve tanımlara göre, müvekkil odanın 4054 sayılı yasa “kapsam”ında ve bu yasada tanımlanan türden bir “teşebbüs” ya da “teşebbüs birliği” olmadığı açıkça ortadadır. Anayasa’nın 135. maddesi ve 6235 sayılı yasanın 1. ve 2. maddelerinin açıkça gösterdiği üzere, müvekkil oda, meslekle

ve meslek mensuplarıyla ilgili olarak kamusal işlev ve görevleri olan bir “kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu”dur. Müvekkil odanın, 4054 sayılı yasada gösterilen “Piyasada mal veya hizmet üretme ve pazarlama” gibi görevleri olmadığı gibi, Müvekkil oda 4054 sayılı yasada tanımlandığı biçimde “Teşebbüslerin belirli amaçlara ulaşmak için oluşturduğu bir tüzel kişilik” de değildir. Gerçekte, 4054 sayılı yasanın 3. maddesinde tanımlanan “teşebbüs birliği”nin, “teşebbüsler tarafından oluşturulma” şartıyla tanımlanması, hem teşebbüslerin ve hem de teşebbüs birliklerinin, “piyasada mal ve hizmet üretimi için faaliyet gösteren birimlerin kendi iradeleriyle oluşturdukları ortak birlikler” olarak belirlendiğinin en açık göstergesidir. Müvekkil odanın Anayasa ve yasalarda “kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu” olarak tanımlandığı ve varlığının da “teşebbüslerin kendi iradeleriyle oluşturduğu bir birliklilik” olarak değil, Anayasa ve yasal hükümlerin gösterdiği bir meşruiyet temeline bağlı olduğu açıkça ortadadır.

Kamu Kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olan ve kamu tüzel kişiliği bulunan müvekkil odanın, kendisine yasalarca tanınan alana ilişkin olarak Anayasa'nın 124. maddesi uyarınca düzenleyici işlemler tesis etme yetkisine sahip bulunmaktadır. Müvekkil odanın her türlü işlemi, Anayasa'nın 135. maddesi ve 6235 sayılı yasanın 2. maddesinde belirtilen kamusal amaç ve görevleri gerçekleştirmeye yöneliktir. Nitekim, müvekkil oda da, bu işlev ve görevleri gerçekleştirmek, özellikle de Anayasa'nın 124. maddesinde ve 6235 sayılı yasanın 2. maddesinde belirtilen “Meslek mensuplarının müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halkla olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak, meslek disiplini ve ahlakını korumak” amacıyla düzenleyici işlemler tesis etmiştir. Dava konusu yönetmelik ve yönerge de bu işlevi gerçekleştirmeye yöneliktir. Müvekkil odanın tesis ettiği tüm işlemlerde aranması gereken nokta, bu işlemlerin “Rekabet kuralları”na değil, “yasalarla belirlenen kamusal görev ve amaçlara” uygun olup olmadığı hususudur. Aksi bir kabul, kamu kurumlarının düzenlediği alanların da Rekabet kurallarına göre değerlendirilmesi sonucunu doğurur ki, böylesi bir kavrayış, kamu kurumlarının düzenlediği alanlara ilişkin olarak “kamu yararı”nın değil, “rekabet kuralları”nın aranması gibi, İdare Hukuku'na tamamen yabancı bir mantık dizgesinin ortaya çıkmasına neden olur. Davacı İdare, bir kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşunun tesis ettiği düzenleyici işlemlerin “kamu yararı”na değil, “rekabet hukuku”na aykırı olduğunu iddia etmektedir. Böylesi bir savın İdare Hukuku kapsamında değerlendirilmesi ve İdari yargı denetimine konu olması dahi mümkün bulunmamaktadır.

Açıklanmaya çalışıldığı gibi, Müvekkil Oda, 4054 sayılı yasada gösterilen anlamda bir “teşebbüs” ya da “teşebbüs birliği” değildir. Nitekim müvekkil oda üyelerinin ancak %15'i serbest olarak çalışmakta olup, geri kalan kısmı mesleklerini serbest olarak icra etmeyen üyelerden oluşmaktadır. Bir piyasa süjesi olmayan ve bütün işlem ve eylemlerinde yasaların kendisine tanıdığı yetki alanında hareket eden müvekkil oda hakkında, sanki bir “teşebbüs birliği”ymiş gibi işbu davanın açılması, hem davacı İdarenin yetkisini aşması ve hem de müvekkil odaya husumet yöneltemeyeceği gerçeğini gözardı etmesi anlamına gelmektedir. Diğer yandan, kamusal işlev ve görevleri yerine getiren ve bu amaçla işlem yapan müvekkil oda hakkında, “rekabet hukuku” dayanak yapılarak dava açılması, İdare Hukuku'nun bilinen tüm sistematığının de alt- üst edilmesi ve kamu kurum ve kuralların var olduğu alanların da “kamusal” kıstaslara göre değil, “piyasa” kıstaslarına göre değerlendirilmesi anlamına gelmektedir. Bütün bu yönler açısından, açılan işbu davanın dinlenmemesi gerekir.

b-Yukarıda belirtilen hususlar, aynı zamanda, Davacı İdarenin işbu davayı açmakta hiçbir menfaatinin olmadığını da göstermektedir. İdari yargıda iptal davası açabilmenin ön koşullarından birisi de, iptal isteminde bulunan tarafın iptali istenen hukuki işlem dolayısıyla meşru, güncel ve kişisel bir menfaatinin ihlal edilmiş olmasıdır. Davacı İdare, hem yetki alanına ilişkin bir konu olmaması nedeniyle ve hem de işbu iptal davasına konu işlemler nedeniyle menfaatinin nasıl ve ne biçimde ihlal edildiğine ilişkin olarak dava dilekçesinde hiçbir açıklama yapmaması dolayısıyla dava konusu işlemlerle ilgili herhangi bir menfaat ihlaline maruz kalmamıştır. Esasen davacı İdarenin güncel ve meşru bir menfaatinin hangi biçimde ihlal edildiğine ilişkin olarak dava dilekçesinde hiçbir açıklama bulunmamaktadır. Davacı

İdarenin kuruluş yasasında da bu konuda bir hüküm ve idareye verilmiş bir yetki de sözkonusu değildir. Davacı İdarenin ihlal edilen güncel bir menfaati olmaması nedeniyle de davanın, ehliyet açısından reddi gerekmektedir.

c- Davacı İdare, 4054 sayılı yasaya göre kurulan, amacı ve çalışma usulleri bu yasayla belirlenen özerk bir kamu kurumudur. Bu kurum aynı zamanda yasada belirlenen amaç kapsamında faaliyet göstermek ve yasada belirlenen görevleri yerine getirmek amacıyla üstün ve ayrıcalıklı kamusal yetkiler kullanan, bu nedenle eylem ve işlemleri de İdari Yargı denetimine açık bir kuruluştur. Nitekim 4054 sayılı yasanın 8-15. maddeleri arasında, kurumun kullanabileceği ve İdari Yargı denetimine açık yetkiler düzenlenmektedir. Bu yetkiler, “üstün, ayrıcalıklı ve kamusal” karakterdedirler ve yasada belirlenen amaç kapsamında faaliyet göstermek ve yasada belirlenen görevleri yerine getirmek amacıyla kuruluş yasasıyla davacı İdareye verilmişlerdir. 4054 sayılı yasanın 1. maddesi göz önüne alındığında, Davacı İdarenin kuruluş amacının; kamu kurumlarınınca düzenlenen alana ilişkin olarak değil ama mal ve hizmetlerin üretildiği ve pazarlandığı alana ilişkin olarak rekabeti engelleyici ve kısıtlayıcı uygulamaları engellemek suretiyle sonuç olarak rekabetin korunmasını sağlamak olduğu anlaşılmaktadır. Yetkili bulunduğu alana ilişkin olarak üstün kamusal yetkileri kullanan bir kurumun, müvekkil odanın dava konusu işlemlerinin de kendi yetki alanına girdiğini varsayarak işbu davayı açmasının dahi olanağı bulunmamaktadır. Çünkü İdari Yargıda, düzenlediği alana ilişkin olarak üstün kamusal yetkiler kullanan bir idarenin, bu alanda menfaatinin ihlal edilmediğini savlaması olanaksızdır. Böylesi bir durumun kabulü, İdare Hukuku'nun ve İdari Yargının temel diyaletliğinin de gözardı edilmesi anlamına gelecektir. Zira İdare Hukukunda, İdari Yargının fonksiyonlarından birinin de, üstün ve ayrıcalıklı yetkiler kullanan İdareye karşı, bu yetkilerden yoksun gerçek ve tüzel kişilerin korunması olduğu kabul edilmektedir: “Hukuk Devleti ilkesinin bir başka gereği, İdarenin faaliyetlerinin hukuk kurallarına uygunluğunun yargı denetimine tabi tutulmasıdır. Yargı denetimi sayesinde İdarenin hukuka bağlılığı etkili bir biçimde sağlanmış ve İdare edilenler İdarenin kanunsuz ve keyfi davranışlarına karşı korunmuş olurlar” (İdare Hukuku, Prof.Dr.Metin Günday, İmaj Yayıncılık, Ankara, 1998,Sayfa:31). İşbu dava, kendi yetki alanına ilişkin üstün kamu yetkisi kullanan idarenin, bu alana ilişkin ihlali olduğu varsaydığı başka bir idareye açtığı bir dava olmakla, İdari Yargının temel yapı ve işleyişine de aykırı bir nitelik taşımaktadır. Davacı İdare faaliyet gösterdiği alana ilişkin üstün yetkiler kullanabildiğine göre, bu alanla ilgili iptal davası açma olanağı bulunmamaktadır. Davacı İdare, kendisine tanınan yetkileri kullanarak işlem tesis ettiğinde, bu işlemin iptali için İdari yargı yoluna başvurulması durumunda “Davalı” sıfatını kazanabilir; kendi yetki alanına ilişkin “Davacı” sıfatıyla İdari yargı yoluna başvurulması olanaksızdır.

Davacı İdare yanıt dilekçesinde, kendilerince yapılan soruşturma esnasında müvekkil odaca “Yönetmeliklerin iptali iddia edildiği takdirde İdari yargıya başvurulması gerektiğinin ifade edildiği” ni ve böylece kendilerinin işbu davada hukuki yararının bulunduğunu ve taraf oluşlarının meşruiyetini kabul ettiklerini belirtiyorsa da, öne sürülen bu husus gerçeği yansıtmamaktadır. Soruşturma esnasında müvekkil oda yetkililerince dile getirilen bütün noktalar, Davacı İdarenin, müvekkil oda tarafından tesis edilen işlemleri işlevsiz bırakacak biçimde yetki kullanımının hukuka uygun olmadığına ilişkindir. Gerçekten de, müvekkil odanın kendi faaliyet alanına ilişkin olarak düzenleyici işlem tesis etme yetkisi açıkça ortada olduğuna göre, Rekabet Kurumu'nun işbu dava kapsamındaki savları yukarıda belirtilen nedenlerle “İdari Yargı” faaliyetinin konusu olamaz.

5- REKABET KURUMU'NUN KONUYA İLİŞKİN YAKLAŞIMI, TUTARLI BİR “REKABET POLİTİKASI”NI YANSITMAMAKTADIR

Dava dilekçesinde, davaya konu düzenlemelerle rekabet kurallarının nasıl ve ne biçimde ihlal edildiğine ilişkin hiçbir açıklama bulunmamaktadır. Dilekçenin bu konuyla ilgili kısmının büyük bölümü, Davacı İdare'nin kendisinin aldığı kararlardan yapılan alıntılardan ve iptali istenen düzenlemelerin Avrupa Birliği uygulamalarına ters düştüğünün soyut biçimde ortaya konulmasından ibarettir. Bir iptal davasında davacı tarafın savları, meşruiyetini kendisinden alan kararlarla ya da soyut açıklamalarla

değil, iptal nedenlerinin açık ve anlaşılabilir bir biçimde ortaya konulmasıyla tartışılabilir. Bu nedenle, yukarıda da açıklandığı gibi, Davacı İdare, iptal istemine konu düzenleyici işlemlerle menfaatinin nasıl ve ne biçimde ihlal edildiğini açıklayamamıştır.

Bu durum, diğer yandan Davacı İdarenin bir “rekabet politikası”nın bulunmadığını ortaya koymaktadır. Davacı İdarenin savlarından, “Rekabet”in sağlanmasından neyi anladığı, iptal istemine konu düzenlemelerin rekabeti nasıl ve ne biçimde engellediği, bu düzenlemelerin yasal dayanaklarının ne olduğu ve ülkemizin hangi sosyal-ekonomik gerçeklerine denk düştüğü noktalarında bir kanı oluşturmak ve sonuca varmak olanaksızdır.

Rekabetle ilgili geniş bir tartışmanın işbu davanın konusunu oluşturmadığını gözeterek aşağıdaki hususları Sayın Başkanlığım taktirlerine sunuyoruz:

-Kamu Kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, dayanağını Anayasa'nın 135. maddesinden almaktadır. Bu maddeye göre, bu kuruluşlar, belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında gizli oyla seçilen kamu tüzelkişilikleridir.

Şehir Plancıları Odası TMMOB Kanununun 1. maddesi uyarınca Odalar teşebbüslerin bir araya gelerek belli amaçlara ulaşmak için oluşturdukları bir teşebbüs birliği olmayıp, kendi amaç, yetki ve görevlerini kendi kuruluş kanunundan alan, kuruluşu itibarıyla meslek mensuplarının inisiyatifi ve iradesinden bağımsız olan ve Kanunda belirtilen şekilde faaliyette bulunan kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşudur. Odanın amaç, yetki ve görevleri üyelerin kararları doğrultusunda değil ilgili kanun tarafından tanımlanmıştır.

Müvekkil Odanın da aralarında bulunduğu kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, “belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni kılmak üzere” asgari ücret tarifelerinin belirlenmesine yönelik yönetmelikler oluşturdukları görülmektedir. Türkiye Barolar Birliği, Türk Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Odaları Birliği, Türk Tabipleri Birliği, Türk Dış Hekimleri Birliği, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği gibi meslek kuruluşlarının tümü, Anayasa'nın 124. maddesinden aldıkları yetkiyle bu konuda yönetmelikler çıkarmışlardır. Kamu Kurumu niteliğindeki bu meslek kuruluşlarının ağırlıklı olarak bilimsel temeli olan bir eğitime dayalı ve bilimsel bilgi üreten mesleklerle ilişkin kuruluşlar olduğu görülmektedir. Rekabet Kurumu'nun bilgi üreten ve sunan bu mesleklerin diğerlerinden ayrılan noktalarına, bu meslek alanlarının “piyasa” bağlamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceğine, kaynağını anayasa ve yasalardan alan yönetmeliklerin kamu yararına hangi noktalarda tekabül ettiğine ilişkin hiçbir konumu ve politikası bulunmamaktadır. Öyle görünüyör ki, Davacı İdare kendi konum ve kararlarını, son yıllarda “kamu yararı” düşüncesinin feda edilmesi pahasına adeta kutsanan ve fakat sığ ve hangi noktalardan oluşturulduğu konusunda hiçbir biçimde açıklamaya dahi gerek duyulmayan bir “piyasa ve rekabet” anlayışından almaktadır.

Diğer yandan, yukarıda belirtilen başkaca kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının tümü asgari ücret tarifelerini belirlemeye yönelik yönetmelikler çıkarmaktayken, Davacı İdare özellikle müvekkil odanın ve müvekkil odanın bağlı bulunduğu meslek kuruluşunun tesis ettiği yönetmelikleri dava konusu yapmıştır. Halbuki diğer tüm kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıyla müvekkil odanın hukuki statüsü ve konumu aynıdır. Bu duruma karşın Davacı İdarenin salt müvekkil oda ve bağlı bulunduğu kamu kurumunun işlemlerine karşı yargı yoluna başvurusunun nedeni tarafımızca anlayışlamamıştır.

Bütün bu hususlar da göstermektedir ki; Davacı İdarenin “rekabet”le ilgili tutarlı, anlaşılabilir ve bütünlüklü bir konum ve anlayış bulunmamaktadır.

-Davacı İdarenin “rekabet”ten ne anlaşılması gerektiğiyle ilgili olarak, en temel noktalarda tutarlı ve bütünlüklü bir anlayışı bulunmadığı için, alana ilişkin olarak verdiği kararlar da çelişkili ve tutarsızdır. Örneğin, Rekabet Kurulu, TOBB’nin TIR karnesi karşılığı aldığı teminatta ayrımcılık yapıldığına ilişkin şikayette, 20.05.1999 gün ve 99-24/217-130 sayılı kararıyla, TOBB’nin bu işlemdeki işlevini “kamu hizmeti” niteliğinde görmüş ve istemin incelenmesine gerek olmadığına karar vermiştir. Yine kurul, 25.10.2000 tarih ve 00-4/33-15 sayılı kararında, Ankara’da faaliyet gösteren minibüs işletmecilerinin tekelleşmek ve aşırı fiyat uygulamak suretiyle 4054 sayılı yasanın ihlal edildiğine ilişkin şikayette, Minibüsçüler Odası’nın fiyat tesbitinin 507 sayılı yasanın kendisine yüklediği bir görev olması nedeniyle 4054 sayılı yasaya aykırılık oluşmadığı sonucuna varmıştır. Kurulun 03.03.1999 gün ve 99-12/91-33 sayılı kararında ise, Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Odası’nın “TR” rumuzlu plakaların basımı işini, “yasadan kaynaklanan bir tekel hakkı” olarak nitelemiş ve buna ilişkin itiraz merciinin Rekabet Kurulu olmadığına karar vermiştir. Bütün bu kararlarda “Kamu hizmeti verilmesi”, “yasanın kendisine yüklediği görev”, “Yasaca tanınan yetki” gibi, aslında işbu davanın da çözümünü kolaylaştıracak gerekçelerle şikayetlerle ilgili cezai işlemde bulunulmamıştır. Davacı İdarenin, işbu davayı açarken ise sözü edilen kararlardaki gerekçelerini hiç dikkate almamış olduğu anlaşılmaktadır.

Görüldüğü gibi, Davacı İdare’nin birbirine benzer konularla ilgili çelişik kararları bulunmaktadır. Diğer yandan davacı idarenin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına karşı eylem ve işlemleri arasında da derin farklılıklar söz konusudur. Davacı İdare kendi çalışma alanına ilişkin tutarlı, bütünlüklü ve “kamusal görev ve fonksiyonları” da gözeten bir konum ve duruşta yoksundur.

-Davacı İdare, dava dilekçesinde Avrupa Birliği kapsamındaki uygulamalar”dan da söz etmiştir. Öncelikle belirtmek gerekir ki; “Avrupa’daki uygulamaların yaygınlaştırılması” sorunu, yürütme organının hedeflerinden biri olabilir. Yürütme Organi, bu hedefinin “Yasama faaliyetleri”ne temel alınması uğraşı içinde de bulunabilir ve bu anlayışla yasaları değiştirebilir. Ancak bunların tümü “siyaset alanı”na ilişkindir. Halihazırda “Avrupa Uygulamalarını ülkemizde de yaygınlaştırma” ya dönük, uygulanması zorunlu genel bir hukuksal norm bulunmamaktadır. O halde, bağımsız yargının yürürlükteki yasaları temel alarak görev ve yetkisini kullanması esastır ve bu bağlamda Avrupa Birliği uygulamalarının işbu davayla ilgili herhangi bir ilgisi de bulunmamaktadır. Diğer yandan davacı idarenin, yaklaşımlarını Avrupa Birliği’nin uygulamalarıyla gerekçelendirmesi de, “rekabet ve piyasa” konusunda sahip olduğu sonsuz, sınırsız, kuralsız bir “kutsama” anlayışına benzemektedir. Davacı İdarenin bütün toplumsal alanları sınırsız bir piyasanın parçası olarak görme eğiliminde olduğu gibi, Avrupa Uygulamalarına ilişkin tutarlı bir bakış ve kavrayışı bulunmamaktadır.

Gerçekte Avrupa Birliği içinde de, belirli mesleklerle ilgili olarak asgari ücret belirlenmeleri bulunmaktadır. Örneğin Fransa Mimarlık Yasası’nın 19. maddesi, “Mimarlar Odası ulusal konseyinin görüşü alındıktan ve mimarların sendikal örgütlerine danışıldıktan sonra ihdas edilecek olan ve mesleki görevlere ilişkin düzenlemeyi sağlayacak bir tüzükte,mesleğin genel kuralları ile her bir icra şekline özgü kuralları belirtilir. Özel hukuk kişilerine karşı bu yasayla zorunlu tutulan görevler için mimarlara ödenecek ücrete ilişkin kuralları da, anılan düzenlemede belirtilir” biçiminde düzenlenmiştir. Yine Avrupa Birliği ülkelerinden Almanya’da ise 1984 tarihli Mimarlık Yasası’nda en ez ve en yüksek ücreti belirleme yetkisi tanınmıştır.

Görüldüğü gibi Davacı İdare, rekabetten ne anlaşılması gerektiği, belirli meslek gruplarının özgül nitelikleri, bilimsel bilgiyi sunan mesleklerin işlevleri ve piyasa içerisinde değerlendirilip değerlendirilemeyeceği, kamu kurumu niteliğindeki meslek kurumlarının dayandığı temel hukuk normları ve bu kurumların fonksiyonları, bu kurumlara Anayasa ve yasalarla verilen görevler, ülkelerin özgül yapıları, Avrupa Birliği uygulamaları vs gibi, kendi çalışma alanını esastan ilgilendiren konularla ilgili olarak bütünlüklü ve tutarlı bir konum ve duruşa sahip değildir. Gerçekte, müvekkil odanın Anayasa ve yasalarla belirlenen görev ve yetkisini kullanarak üyeleriyle ilgili “en az ücret”e ilişkin yasal düzenlemeler yapmasının hukuka aykırı bir yanı bulunmamaktadır.

6- ODANIN DÜZENLEMELERİ KAMU YARARINA YÖNELİK DÜZENLEMELERDİR

TMMOB ve bağlı Odaların herhangi bir ekonomik ve ticari faaliyetle uğraşması mümkün değildir. Şehir Plancıları Odası üyelerinin bir kısmını oluşturan serbest olarak mesleğini yerine getiren üyelerin ürettikleri hizmet karşılığı alacakları ücretin emek, tecrübe, bilgi ve deneyim ışığında üretilen bir hizmet karşılığı olması, üretilen hizmetin karşılığı alınırken mesleki gelişimin sağlanabilmesi, ulusal ve uluslar arası teknolojik ve mesleki gelişmelerin izlenerek ülke ve halk yararına sunulması, haksız ve yıkıcı rekabetin önlenmesi, nitelikli hizmet üretilerek kamu yararına uygun hizmetin verilmesi için asgari ücretin belirlenmesi gerekir. En az ücret uygulaması sıradan piyasaya mal veya hizmetinin üretilmesinde tekel konumu yaratılması ve/veya serbest rekabet koşullarının ortadan kaldırılmasına yönelik bir uygulama değildir. 3194 sayılı İmar Kanunu ve Yönetmelikleri ile tanımlanan kamu hizmeti niteliğindeki imar planı işlerinin kamu yararı bakımından gerekli niteliklere haiz biçimde elde etmek amacıyla düzenleme yapılmıştır. İmar planı müellifi meslek mensuplarının asgari giderleri ile planın kamu yararı bakımından asgari bir düzeyde elde edilmesinin maliyeti dikkate alınmaktadır. İmar planı elde edilme süreci, piyasa mal veya hizmetlerinde olduğu gibi yalnızca piyasanın kendi iç işleyişi ve serbest rekabet koşulları bakımından değerlendirilmemelidir; söz konusu kamu hizmetinin kamu sağlığı ve güvenliği bakımından asgari düzeyde elde edilmesinin bir kamu görevi olduğu yaklaşımı çerçevesinde ele alınmıştır. Ayrıca serbest şehircilik alanında faaliyet gösteren şehir plancıları mesleki faaliyetlerini yerine getirirken, kamu görevlilerin tabi olduğu kanuni sınırlamalara, yasaklara ve sorumluluklara tabidir. Odanın üyesi meslek mensuplarının %85'i kamu kurum ve kuruluşları ile üniversitelerde mesleğini icra etmektedir. Ayrıca işsiz olan üyelerde bulunmaktadır. Bu nedenle söz konusu düzenlemeler ile serbest çalışan üyeler piyasa koşullarında iş alımı ve yapımı ile ilgili kurallara tabi olup kamu hizmeti veren bir konuma getirilmiştir. Asıl amaç rekabeti önlemek değil, kamu yararı doğrultusunda haksız rekabetin ve niteliksiz hizmetin önüne geçmektir.

TMMOB Kanunu genel menfaatler ve kamu yararı ve ahlak prensipleri bakımından mesleğin ve meslek mensuplarının Birlik ve Odalar tarafından denetlenmesi esasına dayanmaktadır.

7- YÖNETMELİKLER DAYANAĞINI KANUNDAN ALMAKTADIR

Rekabet Kurulu 22.01.2002 günlü, 02-04/40-21 sayılı kararı ile Şehir Plancıları Odasınınca şehir plancılarının asgari ücret tarifelerinin belirlenmesinin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunu ihlal ettiği gerekçesi ile asgari ücret belirlemeye ilişkin karar ve uygulamaların sona erdirilmesi ile ilgili karar almış, söz konusu karar Danıştay Onuncu Dairesinin 17.11.2003 günlü, Esas No:2003/2564 sayılı karar ile yürütmenin durdurulmasına karar vermiş ve karar Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulunun 11.03.2004 günlü YD. İtiraz No:2004/92 sayılı kararı ile onanmıştır. Mahkeme kararlarında kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olan ve kamu tüzel kişiliği bulunan Odamızın kendi görev alanı ile ilgili yönetmelikler çıkarma yetkisinin kuşkusuz olduğu belirtilmiştir.

8- YÖNETMELİKLER VE YÖNERGE HUKUKA UYGUNDUR

29 Mayıs 2002 günlü Resmi Gazete'de yayımlanan TMMOB Şehir Plancıları Odası Serbest Şehircilik Hizmetleri Büro Tescil Mesleki Denetim ve En Az Ücret Yönetmeliği'nin tümü ile 18,19,20,21,22,30,31/b,c,d,g ve geçici maddesinin iptali ile bu yönetmeliğe dayalı olarak çıkarılan TMMOB Şehir Plancıları Odası Mesleki Denetim Yönergesinin iptali istemiyle açılan dava sonucunda; Danıştay Sekizinci Daire 24.12.2003 günlü ve Esas No; 2002/3127, Karar No;2003/5911 sayılı kararı ile gerek anayasal ve gerekse yasal zemin karşısında, nitelik ve yetki kuralları açısından dava konusu yönetmelik genel ve maddeler düzeyinde hukuka uygun bulunmuştur.

Yukarıda belirtilen nedenlerle Davanın reddine karar verilmesini talep etme gereği doğmuştur.

YASAL NEDENLER: Anayasa, 4054 sayılı yasa, 6235 sayılı yasa, 5226 sayılı yasa ile ilgili yönetmelik hükümleri ve diğer tüm hukuki nedenler

SONUÇ VE İSTEM: Sunulan nedenlerle; davanın ve yürütmenin durdurulması isteminin reddine, yargılama giderleri ve avukatlık ücretinin davacıya yükletilmesine karar verilmesini vekil olarak saygılarımla dilerim.

MÜDAHİL OLDUĞUMUZ DAVALAR

Odamız TMMOB Mimarlar Odası, Plan Yapımını Yüklenecek Müelliflerin Yeterliliği Hakkında Yönetmeliğin 6. maddesinin birinci cümlesinin, 8. maddesinin f bendinin, 9. maddesinin 4. fıkrasında yer alan “Yükseköğretim kurumlarının Şehir ve Bölge Planlama Bölümlerinden mezun olup da” ibaresinin, geçici 1. maddesinin üçüncü fıkrasının ve geçici 3. maddesindeki “şehir plancısı” ibaresinin iptali ve öncelikle yürütmenin durdurulmasına karar verilmesi istemiyle açtığı davaya Bayındırlık ve İskan Bakanlığı yanında müdahil olmuştur.

TMMOB Mimarlar Odası Genel Kurulunca kabul edilerek Resmi Gazetede yayımlanmak üzere Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine gönderilen, “Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetleri Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği”nin 5. maddesinin a bendinde sayılan mimari tasarım hizmetleri arasından “mimari iç mekan düzenleme ve donanımı tasarımı hizmetleri, mimari çevre tasarım hizmetleri, kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planları, imar planlama çalışmaları hizmetleri”nin çıkarılmasına ilişkin Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim Kurulunun 12.03.2005 gün ve 12 sayılı toplantısında aldığı kararın 115. maddesinin iptali istemiyle Danıştay’a TMMOB Mimarlar Odasınınca dava açılmıştı. Odamız söz konusu dava ile ilgili olarak TMMOB yanında müdahil olmuştur.

TMMOB Kararına Karşı Mimarlar Odası Tarafından Açılan Dava Da TMMOB Lehine Müdahil Olma

TMMOB Mimarlar Odası Genel Kurulunca kabul edilerek Resmi Gazetede yayımlanmak üzere Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine gönderilen, “Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetleri Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği”nin 5. maddesinin a bendinde sayılan mimari tasarım hizmetleri arasından “mimari iç mekan düzenleme ve donanımı tasarımı hizmetleri, mimari çevre tasarım hizmetleri, kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planları, imar planlama çalışmaları hizmetleri”nin çıkarılmasına ilişkin Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim Kurulunun 12.03.2005 gün ve 12 sayılı toplantısında aldığı kararın 115. maddesinin iptali istemiyle Danıştay’a TMMOB Mimarlar Odasınınca dava açılmıştı. Mimarlar Odası söz konusu mimari tasarım hizmetlerine yönelik olarak eğitim alındığı ve Birliğe gönderilen metinlerdeki ifadeleri Birliğin çıkarma yetkisinin bulunmadığını iddia ederek iptalini istemişti.

Odamızın da TMMOB lehine müdahil olduğu davaya ilişkin Danıştay Sekizinci Dairesi’nin 11.04.2007 tarihli ve E;2005/5827, K; 2007/2060 sayılı kararı ile TMMOB tarafından tesis olunan işlemde hukuka ve mevzuata aykırılık bulunmadığına karar verilmiştir.

Danıştay Savcısı, 6235 sayılı Yasanın 2. maddesi uyarınca bütün mühendis ve mimarları ihtisas kollarına ayırmak ve mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamakla görevli olan davalı Birliğin savunmasında belirtilen “kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planları, imar planlama çalışmaları” hizmetlerinin Şehir Plancıları Odasına mensup meslek mensuplarının uzmanlık alanını oluşturduğu, Mimarlar Odasının 6235 sayılı Kanun hükümleri ile Birlik Genel Kurul kararlarına karşın faaliyet alanını genişletme çabası içerisinde olduğu gerekçesi ile dava konusu işlemin tesis edildiğinin görüldüğünü belirterek, gelişmiş ülkelerdeki uzmanlaşmaya paralel olarak ülkemizde de mühendislik ve mimarlık alanlarının farklılaşarak ayrılmış olduğunu

ve yeni disiplin alanları oluşturduğunu ifade etmiştir. Şehir planlama disiplininin mimarlık mesleğinden ayrılması sonucu, doğal olarak mimarlık mesleğinin sınırları daraltılmış ise de mimarlık hizmetlerinin yasalarla düzenlenmiş ve yetkilendirilmiş hizmetler olduğundan Mimarlar Odasının kendi yönetmeliğinde hizmet tanımları ve alanları yaratılması, tek başına mimarlık hizmetini vermeye yetkili olmadığı belirtilmiştir.

Sonuçta anılan kararda; Mimarlar Odasının tamamen kendi çalışma alanlarına ve uzmanlık konularına yönelik Yönetmelik çıkarması gerekirken, Mimarlar Odası'na gönderilen Yönetmelikte yer alan kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planları, imar planlama çalışmaları hizmetlerinin Mimarlar Odasının hizmet alanına girmediği, Mimarlık mesleğinin genel bir disiplin olarak bu hizmetleri içerdiğinin bilimsel kurullarla örtüşmeyeceği, şehir planlama hizmetlerinin asıl uzmanlaşmış bir disiplin olduğu ve bunun yok sayılmayacağı ifade edilmiştir. Bu durumda alınan mahkeme kararı ile kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planları, imar planlama çalışmaları hizmetlerinin şehir planlama uzmanlık alanına girdiği tescillenmiş oldu.

T.C. DANIŞTAY SEKİZİNCİ DAİRE

Esas No: 2005/5827

Karar No: 2007/2060

Davacı: TMMOB Mimarlar Odası Başkanlığı

Vekili: Av. Berna Çelik - Konur Sok. No:4/2-Yenişehir/ANKARA

Davalı: Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB)-Atatürk Bulvarı No:131/9 Bakanlıklar/ANKARA

Vekili: Av. Nurten Çağlar Yakış (Aynı yerde)

Davalı (İdare Yanında Davaya Katılanlar:

1-TMM08 Peyzaj Mimarları Odası

Vekili: Av. Hatice Genç - Strazburg Cad. No:38/21-Sıhhiye/ANKARA

2- TMMOB Şehir Plancıları Odası

Vekilleri: Av. Koray Cengiz, Av. Denizler Şanlı-Cinnah Cad. No:34/7-Çankaya/ANKARA

Davanın Özeti: TMMOB Mimarlar Odası Genel Kurulunca kabul edilerek Resmi Gazetede yayımlanmak üzere Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine gönderilen, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetleri Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliğinin 5. maddesinin a bendinde sayılan mimari tasarım hizmetleri arasından “mimari iç mekan düzenleme ve donanımı tasarımı hizmetleri, mimari çevre tasarım hizmetleri, kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planları, imar planlama çalışmaları hizmetleri” ile b bendinde sayılan mimari uygulama hizmetleri arasından “inşaat yönetimi ve yapı denetimi hizmetinin” çıkarılmasına ilişkin Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim Kurulunun 12.3.2005 gün ve 12 sayılı toplantısında aldığı kararın 115. maddesinin, mimarların maddede sayılan bu hizmetlere yönelik olarak eğitim aldığı, Birliğin böyle bir yetkisi bulunmadığı öne sürülerek iptali istemidir.

Savunmanın Özeti: Davalı idare tarafından; metinden çıkarılan bu hizmetlerin farklı odaların faaliyet konuları içinde yer aldığı, bu konuda eğitim almış olmanın hizmeti yürütmek için tek başına yeterli olmadığı, Birliğin odalar üzerinde denetim yetkisi bulunduğu, müdahiller tarafından; her odanın kendi meslek faaliyet alanına giren konularda düzenleme yapma yetkisi bulunduğu, mimarlar odasının bu kabulü ve kuralı aşar şekilde düzenleme yaptığı, davanın reddi gerektiği savunulmuştur.

Danıştay Tetkik Hakimi Melek ŞENDİL YAN'ın Düşüncesi: Davanın reddi gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Radiye TİRYAKI'nin Düşüncesi: Dava, Mimarlar Odası Genel Kurulunca kabul edilerek Resmi Gazetede yayımlanmak üzere Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine gönderilen Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetleri Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliğinin 5. maddesinin a bendinde sayılan mimari tasarım hizmetleri arasında “mimari iç mekan düzenleme ve donanımı tasarımı hizmetleri, mimari çevre tasarım hizmetleri, kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planları, imar planlama çalışmaları hizmetleri” ile b bendinde sayılan mimari uygulama hizmetleri arasında “inşaat yönetimi ve yapı denetimi hizmetinin” çıkarılmasına ilişkin Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim Kurulunun 12.3.2005 gün ve 12 sayılı toplantısında aldığı kararın 215. maddesinin, mimarların maddede sayılan bu hizmetlere yönelik olarak eğitim aldığı, Birliğin böyle bir yetkisi bulunmadığı öne sürülerek iptali istemiyle açılmıştır.

6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yasasının 2. maddesinin (a) bendinde; bütün mühendis ve mimarları ihtisas kollarına ayırmak ve her kol için bir oda kurulmasına karar vermek, (b) bendinde; mühendislik ve mimarlık mesleği mensuplarının müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişimini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplinini ve ahlakını korumak için gerekli bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak hükmü yer almış olup bu hükümlerin Birliği, ihtisas alanlarının belirlenmesinde yetkili kıldığı anlaşılmaktadır.

Öte yandan anılan yasanın 5. maddesinde Birlik İdare Heyeti; her Oda bir üye ile temsil edilmek üzere, mevcut oda adedine göre o odanın genel kuruldaki delegeleri arasında birlik umumi heyetince sergilecek üyelerden oluşur hükmü ile, Birlik Yönetim Kurulunun Görevlerini düzenleyen 6. maddesindeki umumi heyete alınacak kararları tatbik etmek, odaların çalışmalarını kontrol ve teshil etmek, bu kanunla tanınan hak ve yetkilerinin iyi bir şekilde kullanılmasını sağlamak ve Birliği dahilinde ve hariçte temsil etmek” düzenlemesi Odalarla Birlik arasındaki ilişkinin bilgi verme düzeyinde olmadığını açık bir göstergesidir

6235 sayılı TMMOB Yasasının 19. maddesinde ise, odaların bu Kanunun 2. maddesinde belirtilen amaç için Birlik Umumi Heyetince kararlaştırılan işlerden yalnız odalarını ilgilendiren kısımlar ile görevli oldukları belirtilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden, Mimarlar Odasının 20.21 Kasım 2004 tarihinde yapılan Olağanüstü Genel Kurulunda kabul edilen, mimarların mesleki görev ve sorumluluklarını, mimarlık hizmetinin yürütülmesinde uyulacak kuralları kapsayan “TMMOB Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliğinin Resmi Gazetede yayınlamak üzere davalı TMMOB’ne gönderildiği; Birlikçe söz konusu yönetmeliğin 5. madde (a) bendindeki “mimari iç mekan düzenleme ve donanımı tasarımı hizmetleri, mimari çevre tasarımı hizmetleri, kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planları ve imar planlama çalışmaları ile (b) bendindeki “inşaat yönetimi, yapı denetimi” ifadelerinin çıkarılarak kabulüne ve Resmi Gazetede yayınlanması konusunda Yürütme Kuruluna yetki verilmesine karar verilmesi üzerine bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

6235 sayılı Yasanın anılan 2. maddesi uyarınca bütün mühendis ve mimarları ihtisas kollarına ayırmak ve mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamakla görevli olan davalı Birliğin savunmasında belirttiği üzere TMMOB’ne gönderilen ve Odanın mühür ve parafını içeren yönetmelik düzenlemesinde “iç mekan düzenleme ve mobilya tasarımı hizmetleri” ifadesi, dava dilekçesi ve ekinde “iç mekan düzenleme ve donanımı tasarımı”, “çevre düzenlemesi hizmetleri” ise, “mimari çevre tasarım hizmetleri” şeklinde sunulduğu, davaya konu edilen “iç mekan ve mobilya tasarımı hizmetleri”nin İç Mimarlar Odasına mensup meslek mensuplarının uzmanlık alanına girdiği, mimarların mimarlık eğitiminde “İç Mekan Tasarımı” dersi almalarının, bu alanda faaliyet göstermeleri için mesned oluştur-

mayacağı, davacı odanın mimarlar tarafından icra edilmesini istediği “kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planları, imar planlama çalışmaları” hizmetlerinin Şehir Plancıları Odasına mensup meslek mensuplarının uzmanlık alanını oluşturduğu, “Çevre Düzenlemesi” diğer bir deyişle peyzaj, ayrı bir uzmanlık alanı olup, Peyzaj Mimarlar Odasına üye meslek mensuplarının ihtisas alanını oluşturduğu “İnşaat Yönetimi, “Yapı Denetimi” nin de İnşaat Mühendisliği uzmanlık alanına girdiği, böylece davacı odanın, Yasa’nın amiri hükümleri ve Birlik Genel Kurul kararlarına karşın faaliyet alanını genişletme çabası içerisinde olduğu sebebiyle dava konusu işlemin tesis edildiği görülmektedir,

Gelişmiş ülkelerdeki uzmanlaşmaya paralel olarak ülkemizde de mühendislik ve mimarlık alanları farklılaşarak ayrılmış ve yeni disiplin alanlar oluşmuştur. Böylece Şehir Planlama, iç mimarlık, peyzaj mimarlığı gibi disiplinlerin mimarlık mesleğinden ayrılması sonucu, doğal olarak mimarlık mesleğinin sınırları daraltılmış ise, de Mimarlık hizmetleri yasalarla düzenlenmiş ve yetkilendirilmiş hizmetler olduğundan Mimarlar Odasının kendi yönetmeliğinde hizmet tanımları ve alanları yaratılması, tek başına mimarlık hizmetini vermeye yetkili değildir.

Bu durumda, ilgili yasalarda ve Yasaların uygulama yönetmelikleri ile diğer ilgili mevzuatlarda hangi meslek mensuplarının ne iş yapacağı açıkça belirtildiğine göre Resmi Gazetede yayımlanmak üzere davalı birliğe gönderilen Yönetmeliğin 5. Maddesinde yer alan ve bazı odaların uzmanlık alanına giren konuların yönetmelikten çıkarılmasında mevzuata ve hukuka aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle hukuki dayanaktan yoksun davanın reddi gerekeceği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Sekizinci Dairesince duruşma için önceden belirlenen 11.04.2007 gününde davacı vekili Av. Berna ÇELİK, davalı idare vekili Av. Nurten Çağlar YAKIŞ, müdahil vekilleri Ac. Hatice GENÇ ve Av. Koray CENGİZ’in geldikleri görülerek tarafların sav ve savunmaları ile Danıştay Savcısının düşüncesi dinlendikten sonar işin gereği görüldü.

Dava; TMMOB Mimarlar Odası Genel Kurulunca Kabul edilerek Resmi Gazetede yayınlanmak üzere Türk Mühendis ve Mimarlar Odaları Birliğine gönderilen Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetleri Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliğinin 5. Maddesinin a bendinde sayılan mimari tasarım hizmetleri arasından “mimari iç mekan düzenleme ve donanımı tasarımı hizmetleri, mimari çevre tasarım hizmetleri, kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planlama çalışmaları hizmetleri” ile b bendinde sayılan mimari uygulama hizmetleri arasından “inşaat yönetimi ve yapı denetimi hizmetinin” çıkarılmasına ilişkin Türk Mühendis ve Mimar Odalar Birliği Yönetim Kurulunun 12.03.2005 gün ve 12 sayılı toplantısında aldığı kararın 115. maddesinin iptali istemiyle açılmıştır.

6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimarlar Odaları Birliği Yasasının 2. maddesinin (a) bendinde; bütün mühendis ve mimarları ihtisas kollarına ayırmak ve her kol için bir oda kurulmasına karar vermek, (b) bendinde ise mühendis ve mimarlık mesleği mensuplarının müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişimini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle ve halk ile ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplinini ve ahlakını korumak için gerekli gördüğü bütün teşebbüs ve faaliyetlerde bulunmak, birliğin kuruluş amaçları arasında sayılmıştır.

Anılan Yasanın 5. maddesinde Birlik Yönetim Kurulunun oluşumu, 6. maddesinde Birlik Yönetim Kurulunun Görevleri düzenlenmiş, 19. maddesinde de odaların bu yasanın 2. maddesinde belirlenen amaçlar için Birlik Genel Kurulunca kararlaştırılan işlerden yalnız odaların ilgilendiren kısımları ile görevli oldukları belirtilmiştir.

TMMOB Ana Yönetmeliğinin 24. maddesinin 2. bendinde de; oda tüzük, ana yönetmelik ve yönetmeliklerini yürürlükteki TMMOB Mevzuatına ve ilgili diğer kanuni düzenlemelere göre inceleyerek karara bağlamak birliğin görev ve yetkileri arasında belirlenmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden, TMMOB Mimarlar Odası Genel Kurulunca kabul edilerek Resmi Gazetede yayımlanmak üzere Birliğe gönderilen TMMOB Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliğinde yer alan bazı maddelerinin çıkarılmasına ilişkin Birlik Yönetim Kurulu kararının iptali istemiyle bakılmakta olan davanın açılmış olduğu anlaşılmaktadır.

Alıntısı yapılan Yasa ve Yönetmelik maddelerinden anlaşıldığı üzere, Odalarla Birlik arasındaki ilişki bilgi vermekle sınırlı olmayıp odaların faaliyetleri ile ilgili olarak hazırladıkları düzenleyici kuralların birbirleriyle uyumu, menfaati ve işbirliği sağlanabilmesi için bir anlamda denetimi konusunu da içermektedir.

Bu itibarla, davacının, davalı idarenin böyle bir yetkisi olmadığı iddiasının hukuken haklı bir tarafı bulunmamaktadır.

Odaların faaliyet alanlarının ve faaliyetlerinin yürütülmesine ilişkin kuralların belirlenmek üzere çıkardığı yönetmeliklerin tamamen kendi çalışma alanlarına ve uzmanlık konularına yönelik olması gerekeceği yasal kurallar karşısında şüphesizdir.

Mimarlar Odasınca hazırlanan Yönetmelikte hizmet tanımları arasında yer alan, “mimari iç mekan düzenleme ve donanımı tasarımı hizmetleri, mimari çevre tasarımı hizmetleri, kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planları, imar planlama çalışmaları hizmetleri, inşaat yönetimi ve yapı denetimi hizmeti” başka odaların uzmanlık alanlarına girmektedir.

Mimarlık mesleğinin genel bir disiplin olarak bu hizmetlerin hepsini içerdiğinin kabulü; şehir planlama, iç mimarlık, peyzaj mimarlığı gibi bu hizmetlerin asıl uzmanlaşmış disiplinlerinin yok sayılması anlamına gelecektir ki, bu yaklaşımın bilimsel kurullarla örtüşmeyeceği açıktır.

Bu durumda, tesis olunan işlemde hukuka ve mevzuata aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, davanın reddine, yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılmasına, karar verildiği tarihte yürürlükte bulunan Avukatlık Asgari Ücreti Tarifesi uyarınca takdir olunan 1.000,00.-YTL vekalet ücretinin davacıdan alınarak davalı idareye, müdahiller tarafından yatırılan harcın ve posta giderinin de davacıdan alınarak müdahillere verilmesine 11.04.2007 gününde oybirliği ile karar verildi.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Yanında Müellif Yönetmeliğine Müdahillik Dilekçemiz

TMMOB Mimarlar Odası, Plan Yapımını Yüklenecek Müelliflerin Yeterliliği Hakkında Yönetmeliğin 6. maddesinin birinci cümlesinin, 8. maddesinin f bendinin, 9. maddesinin 4. fıkrasında yer alan “Yükseköğretim kurumlarının Şehir ve Bölge Planlama Bölümlerinden mezun olup da” ibaresinin, geçici 1. maddesinin üçüncü fıkrasının ve geçici 3. maddesindeki “şehir plancısı” ibaresinin iptali ve öncelikle yürütmenin durdurulmasına karar verilmesi istemiyle dava açmıştır.

TMMOB Mimarlar Odası tarafından açılan dava konusu; anılan Yönetmelikte yer alan planlama işini üstlenecek müelliflerin yükseköğretim kurumlarının Şehir ve Bölge Planlama Bölümlerinden lisans eğitimini tamamlayarak mezun olanlar ile planlama işini şehir plancıların üstlenmesini öngören hükümlerin iptal edilmesi ile ilgilidir.

3194 sayılı İmar Kanununun 38 inci maddesinin (1) fıkrasında, “Halihazır harita ve imar planlarının hazırlanması ve bunların uygulanmasının fenni mesuliyetini; uzmanlık, çalışma konuları ve ilgili kanunlara göre, mühendisler, mimarlar, şehir plancıları deruhte ederler” hükmü yer aldığından bahisle, Danıştay Altıncı Dairesi 24.07.2007 tarihli ve Esas No:2006/1183 sayılı ara kararında dava konusu yönetmelik maddelerinin bu hükme aykırı ve eksik olarak tanzim edildiği yolunda Kİ gerekçeye dayanarak “yürütmenin durdurulmasına” karar vermiştir.

Anılan kararda Mahkeme sadece şehir plancıların yönetmelik kapsamında plan yapımını eksik düzenleme olarak değerlendirmiş, mimarların yer almaması nedeniyle Yönetmeliği hukuka uygun bulmamıştır.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı 06.11.2007 tarihli, 8323 - 2007/15 sayılı Genelge yayımlayarak konuyu ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına duyurmuş, gereğinin yapılması istenilmiştir. Ayrıca Bakanlık tarafından söz konusu karara karşı itiraz edilmiştir.

Yürürlükten kaldırılan Yönetmeliğin 6/B maddesine göre planlama işlerini yapacak müelliflerde, Üniversite, Akademi veya Yüksek Okulların şehir planlama, bölge planlama, kentsel tasarım veya mimarlık fakülte veya bölümlerinden, şehir plancısı, bölge plancısı, kentsel tasarımcı, veya mimar unvanları olarak mezun olmaları veya bu disiplinlerden birinde lisans üstü öğrenimi yaparak Master veya Doktor derece ve unvanlarını kazanmış olmaları şartı aranmakta idi. Ancak yeni düzenleme ile imar planı yeterlilik belgesine sahip mimar ve mühendislerin müktesep hakları korunmuş, Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten sonra plan yapımında tek yetkili şehir plancıları olmuştur.

Odamız da bu süreçte söz konusu hükümlerin doğru olduğunu ifade ederek, konuyla ilgili olarak Bayındırlık ve İskan Bakanlığına üniversitelerden alınan görüşler ile Odamız görüşlerini iletti. Odamız müellif Yönetmeliğinin geneline itirazlarını her fırsatta dile getirmiş, anılan Yönetmeliğin adaletsizliklerin giderilmesi için gerekli öneri düzenlemelerini Bakanlığa sunmuştu. Odamız mimarlar ile ilgili düzenlemeden dolayı anılan Yönetmeliğe dava açmamış, Yönetmeliklerde gerekli değişiklikler yapılması için gerekli girişimlerde bulunmuştu.

Danıştay Altıncı Dairesinin 24.07.2007 tarihli kararı oybirliği ile alınmamış, oy çokluğu ile alınmıştır. Karşı oyda davanın durumu ve olayın özelliğine göre yürütmenin durdurulması isteminin daha önce mahkemenin ara kararına cevap alındıktan sonra incelenmesi gerektiği oyuyla karara katılmadığı belirtilmiştir.

Danıştay Altıncı Dairesi ara karara cevabi yazı gelmeden, konu ile ilgili tüm bilgi ve belgeleri incelemeyen karar almıştır. Bu nedenle imar planı yapım işi mesleki bilgi içermesinden dolayı, mimarların planlama işi yapıp yapamayacakları hususu ile planlama meslek bilgisi, tekniği, planlama ile ilgili birikimine yönelik gerekli bilgi ve belgeler incelenmeden, uzmanlardan görüş alınmadan karar verilmiştir.

Nitekim Danıştay Altıncı Daire Başkanlığı, dosya kapsamında verdiği 10.11.2006 günlü ara kararda, “Uyuşmazlığın çözümlenebilmesi için 10.11.2006 günlü, E:2006/1183 sayılı ara karar ile Yüksek Öğretim Kumu Bakanlığından; Planlama işi öğrenim itibarıyla teknik bilgi içerdiğinden, meslek grubu olarak mimarların imar planlarını yapıp yapmayacakları; planlama anlayışı, bilgisi, tekniği, planlama ve kente ilişkin hukuk, tasarım, ekonomi, sosyoloji, istatistik, çevre, altyapı gibi planlama yapılırken olması gereken bilgi birikimini içerir tarzda lisans eğitimi alıp almadıkları hususunda görüşlerinin sorularak bilgi ve belgeler istenmesine” karar vermiş, YÖK Başkanlığı tarafından istenen bilgilerin temininin Üniversitelerarası Kurul’dan talep edildiği yönündeki yazısı üzerine 30.04.2007 tarihinde aynı yönde ikinci kez ara karar vererek istenen bilgilerin dosyaya temini için ikinci kez 30 günlük süre verilmiştir. Danıştay Altıncı Daire Başkanlığı tesis edilen ara karar, “Planlama işinin hangi meslek grubunca yapılacağına bilimsel olarak tesbitine” ilişkindir.

Esasen, Danıştay Altıncı Dairesi Başkanlığının, iki kez ara karara bağladığı noktayla ilgili yanıtlar gelmeksizin Yürütmenin durdurulması kararı vermesi, hukuken sağlıksız sonuçlar doğuracak niteliktedir. Danıştay Altıncı Daire Başkanlığı yürütmenin durdurulması kararı verildikten sonra dosyamıza gelen Yüksek Öğretim Kurumu Başkanlığı'nın 26.11.2007 günlü ve 6978 sayılı yazısında, ara karar gereğince kendilerine sorulan noktalarla ilgili yapılan değerlendirmede, yapılan yeni yönetmelik düzenlemelerinin yerinde olduğu belirtilmiştir.

Şehir planlama dalı, bağımsız bir bilim alanı haline gelmiş, ülkemizde 15 tane Şehir ve Bölge Planlama Bölümü açılmış, lisans eğitimi düzeyinde şehir planlama mimarlıktan farklılaşmış, üniversitelerin şehir ve bölge planlama bölümleri eğitim programlarında mimarlık bölümlerinden farklı olarak kentsel alanlara yönelik imar hukuku, ekonomi, işletme, sosyoloji, antropoloji, siyaset bilimi, çevre bilimleri, istatistik, ulaşım ve altyapı gibi mimarlık lisans eğitim programlarında yer almayan dersler alıyor. Mimarlık bölümlerinde yapı ölçeğine yönelik eğitim programı düzenlediğinden bu bölümden mezun olan mimarların planlama konusunda yetkili olduğunu iddia etmek olanaksızdır.

Şehir ve bölge planlama bölümleri ile mimarlık bölümlerinin eğitimleri ölçek, kente ilişkin bilgi ve beceri açısından tamamiyle farklıdır. Şehir plancıların yeterli sayıda olmadığı dönemlerde planlama mesleğine en yakın disiplin olarak planlama işlerinde görev alan mimarların artık gelişen şehir planlama mesleği, planlama disiplini, yeni kurulan şehir ve bölge planlama bölümleri ve şehir plancısı sayısı açısından planlama işini yapmaları mümkün değildir. 3194 sayılı İmar Kanununun 38. maddesi uyarınca da mimarların imar planlama uygulaması kapsamında fenni mesuliyet görevlerini yerine getirmesi gerekir.

Şehir plancıları eğitimle edindikleri bilgi ve becerilerini kullanarak genel olarak "şehircilik hizmetleri" olarak isimlendirilen, mesleki hizmetleri ve çalışmaları sürdürmektedir. Bu faaliyetler şehir plancılarının ihtisaslarına, (uzmanlıklarına) uygun işteğil (çalışma) alanlarını oluşturmaktadır. Şehir planlama hizmeti, kentsel tasarım ölçeğinden, kentlerin ve beldelerin imar planlamasına ve ülke yerleşme düzeni planlamasına kadar uzanan geniş perspektifli bir alanı kapsamaktadır. Her tür ölçekteki şehir planlamanın temel niteliği, süreci etkilemesi, değişimi yönlendirmesi ve geleceğe ilişkin hedefler koyması ve bunun araçlarını tanımlamasıdır. Şehir planlama toplum yararını esas alan bir kamu hizmetidir. Şehir planlaması kuram ve uygulamasında mekansal biçimlenmeyi, buna neden olan ekonomik, demografik ve sosyo-kültürel dinamiklerin yanısıra, bu ölçütleri bilimsel ölçütlerle sistematik olarak araştırır, tahmin eder, bunlara yönelik hedef belirler. Kentsel teknik altyapı projelendirmesiyle de yakın ilişkileri nedeniyle aynı zamanda mühendislik boyutunu da kapsayan çalışmalar yapar. Şehir planlamasının vazgeçilmez bu niteliği şehir plancısını diğer tasarımcılardan farklılaştırır.

Nitekim Üniversitelerin dava konusu Yönetmelikle ilgili görüşlerinde; mimarların imar planı yapım işleri için gerekli ve yeterli donanımına sahip olmadıkları, bu konunun Şehir ve Bölge Planlama Bölümlerinde alınan eğitim sonucunda kazanılabilecek, sosyal-ekonomik-kültürel boyutları da olan ve salt tasarım hünerinden öte karmaşık boyutlar içeren bir faaliyet alanı olarak şehir planlama disiplininin uzmanlık alanı olduğunu ifade etmektedirler. Şehir planlama meslek alanının Kanunlarla belirlenmiş düzenleyicisi konumundaki TMMOB Şehir Plancıları Odası ise, kent planlama faaliyetlerinden sadece birini oluşturan imar planlarının serbest şehircilik hizmeti

olarak sunulmasını mevzuatta belirlendiği biçimiyle düzenleyip, denetlemekte yetkili tek Odadır. Bu anlamda başka bir Oda'nın yetki ve düzenleme talebinde bulunması İdare Hukuku ilkelerine de, yürürlükteki mevzuata da aykırıdır.

Odamızın müdahilliğine ilişkin metin aşağıdadır;

DANIŞTAY 6. DAİRESİ BAŞKANLIĞI'NA

DOSYA NO: 2006/1183 E.

DAVALI YANINDA KATILMA VE DAVANIN REDDİ İSTEMİNDE BULUNAN: TMMOB Şehir Plancıları Odası

VEKİLLERİ: Av. Denizer ŞANLI - Hatay Sok.No:24/17,Kızılay-Ankara

DAVALI: Bayındırlık ve İskan Bakanlığı

DAVACI: TMMOB Mimarlar Odası

VEKİLİ: Av. Berna Çelik - Konur sok. No:4/2 Kızılay/ANKARA

T. KONUSU: Plan Yapımını Yükümlenecek Müelliflerin Yeterliliği Hakkında Yönetmeliğin 6. maddesinin birinci cümlesinin, 8. maddesinin f bendinin, 9. maddesinin 4. fıkrasında yer alan "Yükseköğretim kurumlarının Şehir ve Bölge Planlama Bölümlerinden mezun olup da" ibaresinin, geçici 1. maddesinin üçüncü fıkrasının ve geçici 3. maddesindeki "şehir plancısı" ibaresinin iptali ve öncelikle yürütmenin durdurulmasına karar verilmesi istemiyle açılan davaya, davalı Bayındırlık ve İskan Bakanlığı yanında müdahil olarak katılma ve davanın reddi istemimizden ibarettir.

AÇIKLAMALAR:

MÜDAHİL OLMA TALEBİMİZİN DAYANAĞI

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Şehir Plancıları Odası, 6235 ve 3458 sayılı yasalara göre kurulan TMMOB'ye bağlı, kamu kurumu niteliğinde bir meslek örgütü olup, alanına ilişkin tek meslek odasıdır.

Davaya konu yönetmelik maddelerinden "Yükseköğretim kurumlarının Şehir ve Bölge Planlama Bölümlerinden mezun ve "şehir plancısı" ibarelerinin iptali istemi TMMOB Şehir Plancıları Odası'nı uzmanlık alanı, mesleki ve teknik açıdan doğrudan ilgilendirmektedir. Dava konusu Yönetmelik maddelerinin iptali istemiyle; İmar Kanununda tanımlanan her tür ve ölçekteki planların hazırlanması, onaylanması, uygulanması ve denetlenmesinde 3194 sayılı İmar Kanunu, 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu, 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun, 2547 sayılı YÖK Kanunu uyarınca görevli ve yetkili olan, uzmanlığa ve mesleki çalışma konularına sahip TMMOB Şehir Plancıları Odası üyesi şehir plancılarının hukuksal, mesleki lisans eğitimi ile kazanılan yetki ve görevleri yok edilmekte, bu konuda bilimsel, teknik, mesleki ve hukuksal açıdan yeterli ve yetkili olmayan mimarlara etkinlik kazandırılmaya çalışılmaktadır.

6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu, Şehir Plancıları Odası Ana Yönetmeliği, ve ilgili yönetmeliklerde Şehir Plancıları Odası'nın amaç ve görevleri arasında, mesleğin ve meslektaşların hak ve çıkarlarını korumak için gerekli çalışmaları yapmak yükümlülüğü yer almaktadır. 3194 sayılı İmar Kanununun 38. maddesi uyarınca her tür ve ölçekteki planların yapımında uzmanlık, çalışma konuları ve ilgili mevzuat uyarınca tek yetkili şehir plancıları olduğuna ilişkin hazırlanarak yayımlanan Plan Yapımını Yükümlenecek Müelliflerin Yeterliliği Hakkında Yönetmelik hükümleri hukuka uygundur. Üniversitelerin Şehir ve Bölge Planlama Bölümlerinde Lisans Eğitimi almış Şehir ve Bölge Plancılarının her tür ve ölçekte plan hazırlaması, şehir plancıların sahip olduğu hukuki ve mesleki hizmetlerdir. TMMOB Mimarlar Odası tarafından açılan işbu dava, bu nedenle Şehir Plancıları Odasını yakından ilgilendirmekte ve davalı Bakanlık yanında davaya katılmayı talep etme zorunluluğumuzu ortaya koymaktadır.

Aşağıda ayrıntılarıyla açıklanacağı üzere; Şehir planlama dalı, bağımsız bir bilim alanı haline gelmiş, ülkemizde 15 tane Şehir ve Bölge Planlama Bölümü açılmış, lisans eğitimi düzeyinde şehir planlama mimarlıktan farklılaşmış, üniversitelerin şehir ve bölge planlama bölümleri eğitim programlarında mimarlık bölümlerinden farklı olarak kentsel alanlara yönelik imar hukuku, ekonomi, işletme, sosyoloji, antropoloji, siyaset bilimi, çevre bilimleri, istatistik, ulaşım ve altyapı gibi mimarlık lisans eğitim programlarında yer almayan dersler almıştır. Mimarlık bölümleri yapı ölççeğine yönelik eğitim programı düzenlediğinden bu bölümden mezun olan mimarların planlama konusunda yetkili olduğunu iddia etmek olanaksızdır.

Şehir ve bölge planlama bölümleri ile mimarlık bölümlerinin eğitimleri ölçek, kente ilişkin bilgi ve beceri açısından tamamıyla farklıdır. Şehir plancıların yeterli sayıda olmadığı dönemlerde planlama mesleğine en yakın disiplini olarak planlama işlerinde görev alan mimarların artık gelişen şehir planlama mesleği, planlama disiplini, yeni kurulan şehir ve bölge planlama bölümleri ve şehir plancısı sayısı açısından planlama işini yapmaları mümkün değildir. 3194 sayılı İmar Kanununun 38. maddesi uyarınca da mimarların imar planlama uygulaması kapsamında fenni mesuliyet görevlerini yerine getirmesi gerekir.

İşbu davanın hukuka uygun bir biçimde sonuçlandırılabilmesi için,

-İptali istenen yönetmelik hükümlerinin yasanın uygulanması amacına hizmet edip etmediği ve bu noktada hukuka uygun olup olmadığı,

-Dava konusu yönetmelik hükümlerinin bilimsel, mesleki ve teknik gerçeklere uygun olup olmadığı, noktalarının çözüme kavuşturulması gerekmektedir.

DAVAYA KONU YÖNETMELİK HÜKÜMLERİ YASANIN HUKUKA UYGUN OLARAK UYGULANMASININ SAĞLANMASINA İLİŞKİNDİR

İmar Kanunu'nun 44/j. Maddesi, "Halihazır harita alımı ve imar planlarının yapımını yükümlenecek müellif ve müellif kuruluşların ehliyet durumlarının yeniden düzenlenmesine ait esaslar bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir" biçiminde düzenlenmiştir. Dava konusu yönetmeliğin "Dayanak" başlıklı 3. maddesinde de, yönetmeliğin İmar Kanunu'nun 44. maddesi dayanak alınarak hazırlandığı belirtilmiştir. Bu durumda, Davalı Bakanlığın "Plan yapımını yükümlenecek müelliflerin yeterliliği" ile ilgili olarak, İmar Kanunu'nun 44. maddesinin uygulanması amacına yönelik olarak yönetmelik çıkarma yetkisinin bulunduğu açıktır.

-Davacı Oda, iptalini talep ettiği yönetmelik hükümlerinin, İmar Kanunu'nun 38. maddesinin hükümlerine aykırı olduğunu savlamaktadır.

İmar Kanununun 38. maddesi birinci fıkrası, "Halihazır harita ve imar planlarının hazırlanması ve bunların uygulanmasının fenni mesuliyetini; uzmanlık, çalışma konuları ve ilgili kanunlara göre, mühendisler, mimarlar, şehir plancıları deruhte ederler" şeklindedir.

3194 sayılı İmar Kanunu 1985 yılında yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanun yayımlandığı yıllarda yapıların fenni mesuliyeti mimarlar tarafından üstlenilmekte idi. Bu hükme göre halihazır haritalarla ilgili yetki harita mühendislerine, imar planlarının hazırlanması yetkisi şehir plancılarına, imar planlarının uygulanması ise mimarlara verilmiştir.

3194 sayılı İmar Kanununun 38. maddesinde mühendisler, mimarlar ve şehir plancıları meslekleri telif edilmede, ancak hangi mesleğin hangi hizmetler konusunda yetkili olduğu tarif edilmemektedir.

Yasa maddesinde halihazır haritaların ve imar planlarının hazırlanmasından ve fenni mesuliyetlikten bahsedilmektedir. Fenni mesuliyetlik, mimari proje, statik projesi, elektrik projesi, mekanik ve tesisat projelerini kapsayan bir çalışma alanıdır. Yasa maddesiyle, "Halihazır harita ve imar planlarının hazırlanması ve bunların uygulanmasının ve fenni mesuliyetliğin" uzmanlık, çalışma konuları ve ilgili kanunlara göre belirleneceği açıkça hükme bağlanmıştır. Bu yasa maddesi, yalnızca imar planlarının değil, haritaların hazırlanması, uygulaması ve fenni mesuliyetliğin uzmanlık ve çalışma koşullarına göre belirleneceğini

öngörmektedir. Dolayısıyla yasa maddesi, haritaların ve imar planlarının hazırlanması, uygulanması ve fenni mesuliyetlik noktasında tüm mühendis, mimarlar ve şehir plancılarını yetkili kılmamaktadır. Örneğin haritaların hazırlanması konusunda yetkili meslek dalı, “3194 sayılı Kanun uyarınca yayımlanan Harita Mühendislik Hizmetlerini Yükümlenecek Müellif ve Müellif Kuruluşlarının Ehliyet Durumlarına Ait Yönetmelik” hükümlerine göre “Harita Mühendisleri”dir. Bu alana ilişkin olarak, başkaca mühendislik dallarının, mimarların ve şehir plancılarının herhangi bir yetkisi bulunmamaktadır. Yine 3030 sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliğinde de mimari proje yapımında mimarların, fenni mesuliyet konusunda da mimarların yetkili olduğu hükmüne bağlanmıştır.

Görüldüğü gibi Yasamın 38. maddesi, harita ve imar planlarıyla fenni mesuliyetlik ile ilgili olarak, tüm mühendis, mimar ve şehir plancılarına yetki vermemekte, aksine bütün bu noktaların uzmanlık ve çalışma koşullarına göre belirleneceğini hükmüne bağlamaktadır. Aksi bir kabul, adı geçen bütün mesleklerin maddede adı geçen bütün hizmetleri yerine getirmede yetkili kabul edildiği anlamına gelir ki, böylesi bir kabul, yasama, mesleki, hukuki ve bilimsel gerçeklere uygun bir değerlendirme olamaz. Nitekim, yukarıda da açıklandığı üzere 3194 sayılı Kanunu uyarınca yayımlanan Harita Mühendislik Hizmetlerini Yükümlenecek Müellif ve Müellif Kuruluşlarının Ehliyet Durumlarına Ait Yönetmelikle harita yapım ve hazırlama işlerinde yetkinin harita mühendislerinde, 3030 sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliğinde de mimari proje yapımında ve fenni mesuliyet konusunda da mimarların yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır. Yasa maddesi bu biçimde yorumlandığında, örneğin şehir plancılarının halihazır harita ve fenni mesuliyet konusunda yetkili olduğu ya da bütün mühendislerin imar planı, halihazır harita ve fenni mesuliyet konusunda yetkili olduğu gibi anlam ve sonuçlar ortaya çıkar ki bu tür yorumların hem yasa maddesinin amacına, hem de yasama ve bilime aykırı olacağı açıktır. Dolayısıyla yasa maddesi ile harita, imar ve yapı konularındaki uzmanlıkları sıralamakta bu tür hizmetlerin planlama, mimarlık ve mühendislik uzmanlıkları gerektiğine vurgu yapılmaktadır.

Görüldüğü gibi, İmar Kanunu'nun 38. maddesi, “uzmanlık, çalışma konuları ve ilgili kanunlar”ı esas almaktadır. Yasa maddesinin, bütün mühendis ve mimarlara, tüm harita, imar planı ve fenni sorumluluk işleri konusunda yetki öngördüğünü savlamak olanaksızdır. Dolayısıyla, Davacı Odanın, dava konusu yönetmelik hükümlerinin İmar Kanunu'nun 38. maddesine aykırı olduğu yönündeki savı hukuka uygun değildir. Dava konusu yönetmelik hükümleri, Davalı Bakanlığın 3194 sayılı yasanın 44/j Maddesini dayanak alarak, hukuka uygun bir biçimde ve aşağıda da açıklanacağı üzere “uzmanlık ve çalışma konuları” göz önüne alınarak hazırlanmıştır.

YÜKSEK DAİRENİN ARA KARARI GEREĞİ DOSYAYA CELBEDİLEN ÜNİVERSİTELERARASI KURUL GÖRÜŞÜ, BİLİMSEL, MESLEKİ VE TEKNİK AÇIDAN PLANLAMA İŞLERİNDE ŞEHİR PLANCILARININ YETKİN OLDUĞUNU BELİRTMEKTEDİR

Yukarıda açıklandığı üzere, iptali istenen yönetmelik hükümleri değerlendirilirken esas alınacak temel nokta, planlama işinin hangi meslek dalının uzmanlık alanına girdiğinin bilimsel kıstaslara göre değerlendirilmesidir.

Nitekim Yüksek Daire, dosya kapsamında verdiği 10.11.2006 günlü ara kararda, “Uyuşmazlığın çözümlenebilmesi için 10.11.2006 günlü, E:2006/1183 sayılı ara karar ile Yüksek Öğretim Kumu Bakanlığından; Planlama işi öğrenim itibarıyla teknik bilgi içerdiğinden, meslek grubu olarak mimarların imar planlarını yapıp yapmayacakları; planlama anlayışı, bilgisi, tekniği, planlama ve kente ilişkin hukuk, tasarım, ekonomi, sosyoloji, istatistik, çevre, altyapı gibi planlama yapılırken olması gereken bilgi birikimini içerir tarzda lisans eğitimi alıp almadıkları hususunda görüşlerinin sorularak bilgi ve belgeler istenmesine” karar vermiş, YÖK Başkanlığı tarafından istenen bilgilerin temininin Üniversitelerarası Kurul’dan talep edildiği yönündeki yazısı üzerine 30.04.2007 tarihinde aynı yönde ikinci kez ara karar vererek istenen bilgilerin dosyaya temini için ikinci kez 30 günlük süre verilmiştir. Yüksek Dairece tesis edilen ara karar, yukarıdaki açıklamalarımızı da teyid eder bir biçimde, “Planlama işinin hangi meslek grubunca yapılacağı bilimsel olarak tesbitine” ilişkindir.

Ancak istenen yazı yanıtı gelmemesine karşın Yüksek Daire 24.07.2007 tarihinde dosyamız kapsamında iptali istenen yönetmelik hükümlerinin “yürütmesinin durdurulması”na, oyçokluğuyla karar vermiştir. Karardaki muhalefet şerhinde, yürütmenin durdurulması isteminin, ara kararlarda belirtilen noktalarla ilgili yanıt geldikten sonra karar bağlanmasının gerektiği ifade edilmiştir. Esasen, Yüksek Dairenin, iki kez ara karara bağladığı noktaya ilgili yanıtlar gelmeksizin Yürütmenin durdurulması kararı vermesi, hukuken sağlıklı sonuçlar doğuracak niteliktedir. Gerçekten de Yüksek Daireye yürütmenin durdurulması kararı verildikten sonra dosyamıza gelen Yüksek Öğretim Kurumu Başkanlığı'nın 26.11.2007 günlü ve 6978 sayılı yazısında, ara karar gereğince kendilerine sorulan noktalara ilgili yapılan değerlendirmede, yapılan yeni yönetmelik düzenlemelerinin yerinde olduğu belirtilmiştir. Üniversitelerarası kurul bu sonuca, 19.03.2007 gün ve 1924 sayılı yazı ile ODTÜ Rektörlüğü'ne yazdığı yazı yanıtı ile ulaşmıştır. Kurulun yazısına istinaden ODTÜ Mimarlık Fakültesi özel komisyonunda bulunan Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Başkanı Prof.Dr. Melih Ersoy, Mimarlık Bölümü Başkanı Doç.Dr.Güven Arif Sargın, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Başkan Danışmanı Doç Dr. Çağatay Keskinok, Mimarlık Bölümü Başkan Danışmanı Doç.Dr.Selahattin Önür, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Başkan Yardımcısı Yrd.Doç.Dr.Müğe Akkar, Mimarlık Bölümü Başkanı Danışmanı Doç Dr. Ali Cengizkan tarafından hazırlanan raporda, imar planlama işlerinin 07.01.2006 günlü ve 26046 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan yönetmelik hükümleri doğrultusunda şehir ve bölge planlama bölümü mezunları tarafından yapılabileceği yönündeki hükmün yerinde bir karar olduğunun düşünüldüğü, gerekçeleriyle birlikte ifade edilmiştir. Sözü edilen rapor, Davalı Bakanlık tarafından dosyaya sunulan “yürütmenin durdurulmasına itiraz” dilekçesi ekinde bulunmaktadır.

Görüldüğü gibi, gerek Üniversitelerarası kurulun dosyamıza sunduğu görüş yazısı, gerekse de kurulun görüşüne dayanak yaptığı ve ODTÜ Mimarlık Fakültesi özel komisyonunca hazırlanan rapor, planlama işlerinin planlama anlayışı, tekniği, bilgisi, olması gereken bilgi birikimini alır tarzda lisans eğitimi açılarından Şehir Plancılarının yetkin olduğunu, mimarların ise farklı bir meslek grubuna dahil olduğunu, planlama işini yapacak yetkinlik ve yeterliliğe sahip olmadığını açık bir biçimde belirtmektedir. Bu yanıtlar, Yüksek Daire'nin 10.11.2006 ve 30.04.2007 tarihli ara kararlarıyla istenen bilgilerin temini anlamında olup, uzmanlık ve çalışma alanlarına göre plan işlerindeki tek yetkin meslek grubunun Şehir Plancıları olduğunu göstermektedir. Yüksek Daire, bu yanıtların süresinde gelmemesi nedeniyle yazı yanıtları gelmeden önce “yürütmenin durdurulması” yönünde ara karar tesis etmişse de, gelen yanıtlara göre Yürütmenin durdurulması kararının yeniden ele alınması ve davanın da reddine karar verilmesi gerekmektedir.

KONUyla İLGİLİ TÜM BİLİMSEL GÖRÜŞLER, MİMARLAR VE ŞEHİR PLANCILARININ EĞİTİM PROGRAMLARININ FARKLILAŞTIĞINI VE PLANLAMA İŞLERİNİN ŞEHİR PLANCILARININ MESLEK VE UZMANLIK ALANINA GİRDİĞİNİ GÖSTERMEKTEDİR

Bugün ülkemizdeki üniversitelerin mimarlık veya mühendislik-mimarlık fakülteleri içerisinde 15 adet bölümde Şehir ve Bölge Planlama Eğitimi verilmektedir. Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) tarafından da, ayrı bir uzmanlık ve eğitim konusu olduğu kabul edilen şehir ve bölge planlama bölümleri 1960 yılından bu yana lisans düzeyinde eğitim vermektedirler. Bu bölümlerden bugüne değin mezun olmuş 6000'nin üzerinde şehir plancısı bulunmakta olup, bunlar aldıkları özgün eğitim süreçlerinde edindikleri bilgi ve becerilerle gerek kamu ve gerekse özel sektörde kentlerimizin planlanması, yönetilmesi gibi bir çok özel uzmanlık alanlarında görev yapmaktadırlar.

Kent planlama eğitimi ve meslek alanı salt bir tasarım hünere olmaktan öte, çok boyutlu ve kapsamlı kentsel araştırmalar ve çalışmalar üzerine biçimlenen ve bu haliyle mimarlık eğitiminden farklılaşan bir nitelik sunmaktadır. Bu nedenle, mimarlık eğitimi sürecinde kazanılan tasarım formasyonunun bir kentin planlanması sürecinde yeterli olmadığı açıkça ortada olduğu gibi, böyle bir iddia meslekler arası işbölümü ve uzmanlaşma ilkeleri ile de çelişmektedir.

Şehir planlamanın çok boyutlu bir yaklaşıma sahip olma niteliği ve sosyal bilimler ve mühendislik dalları ile ara kesitlerinin varoluşu akademik yükselmelerde esas olan uluslararası SSCI (social science citation index) dergilerde de açıkça görülebilmektedir. Bu dergiler incelendiğinde, şehir planlama bilim dalının mimarlık meslek alanından ayrı bir bilimdalı olarak yer aldığı açıktır. Bu durum, uluslararası düzeyde de, şehir planlama bilim dalının mimarlık bilimdalından farklı ve ayrı olarak ele alındığının önemli bir kanıtını oluşturmaktadır.

Mimarlık bölümlerinde lisans eğitimi sırasında seçmeli veya nadiren zorunlu ders olarak okutulan şehirciliğe giriş gibi bir dersi dışında herhangi bir şehir planlama dersi verilmemektedir. Sadece bir derse dayanılarak yetkinlik hakkı iddia etmek bilimsel ilkelerle uyusamaz. Benzer şekilde şehir ve bölge planlama bölümlerinde mimarlığa giriş derslerinin okutulması bu mesleğin mimarlık yetkisi alabileceği anlamına gelmez. Davacı Oda üyeleri üniversite eğitiminde geline aşama, uzmanlaşma düzeyi ve meslekler arası bilgi paylaşımı konusunda yeterli bilgiye sahip değildir. Ülkemizde ihtiyaç duyulan meslek alanlarına yönelik programların açılması, bölümlerin kurulmasına üniversiteler ve YÖK karar vermektedir. Mimarlar Odası'nın imar planı konusunda mimarların yetkili olduğuna yönelik iddiası şehir ve bölge planlama konularında ilgili bölümlerin kuruluş amaçları ile çelişmektedir.

Gerçekten de, aşağıda belirtilen bilimsel görüşlerin tümü, planlama işlerinde Şehir Plancılarının yetkili bulunduğunu açık bir biçimde belirtmektedir:

Gazi Üniversitesi Mühendislik- Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nün görüşü (Ek-2):

"...Mimar yapının hangi malzemeler ve teknikler ile biçimleneceğini önceden proje çizerek tasarlayan ve bu yapının inşaa sürecinde de inşaatın projeye uygunluğunu denetleyen kişidir. Gerçekte mimar yapının tasarımcısı olduğu gibi yapıya yetiştirilecek elektrik, ısıtma, havalandırma ve izolasyon gibi teknik donanımların yer ve biçimlerine karar veren başlıca teknik elemandır. Bu tanımlardan da anlaşılacağı üzere mimarın işlevi tek yapı üzerinde odaklanmaktadır. Oysa şehir plancısı kenti oluşturan süreçleri, kentin ekolojisi, kentin iktisadi temelleri, sosyolojisi ve siyasal belirleyicilerini analiz ederek kentsel sorunlarla, ülkedeki kentleşme süreçleriyle cebelleşir, kentlerin formlarını belirlemeye çalışır. Bütün bunlar mimarlık alanından farklı ölçek ve boyutlarda bir eğitim ve mimarlığın kendi ölçeğinin çok ötesinde bir algılama sürecini gerektirir..."

"...Şehir planlama daha çok mimar plancılar tarafından imar planlaması olarak ele alınmaktadır. Bu planları gerçekleştiren mimarların planlamanın altında yatan süreçlere ilişkin bilgi donanımları olmadığı için planlama sırf tasarım olarak algılanmakta ve yanlış yorumlanmakta giderek karmaşıklaşan kentsel problemlere ilişkin üretilen çözümlerinde çözüm olmadığı zaman içerisinde ortaya çıkmaktadır. Kentler kendi dinamikleriyle imar planlarıyla örtüşmeyecek şekilde biçimlenip gelişmektedir. Oysa planlama, ekoloji, ekonomi, sosyoloji, tarih, kamu yönetimi gibi konularda donanımlı olmayı gerektirir. Ancak böyle bir birikime sahip olduğunda oldukça karmaşık olan kentsel sorunların analiz edilebilmesi ve onlara çözüm üretilebilmesi olanaklı hale gelmektedir. Bu da ancak lisans düzeyinde planlama eğitimi almakla sağlanabilir..."

"...Mimarlık ve şehir planlama meslekleri birbiriyle ilintili, ancak farklı amaç, yöntem ve sonuç içeren disiplinlerdir, ihtisaslaşmanın önemsendiği günümüzde bu iki mesleğin ayrı ayrı icrası ve kesin sınırlarla belirlenmesi kaçınılmazdır. Günümüzde şehir plancılarının yeterli sayıda erişmiş olması nedeniyle de çalışma alanlarının yeniden belirlenmesi gerekmektedir. Ancak mimarların imar planı yapma faaliyetinde bulunmaları gereksizdir..."

"...Özetlemek gerekirse imar planlama faaliyeti, şehir planlama faaliyeti ve şehir planlama eğitimi almış şehir plancılarının görevi kapsamındadır. Mimarların ise kendi dallarının dışında sadece koruma amaçlı imar planı, kentsel tasarım ve yapı denetimi ekibinin içinde sadece yapı ölçeğinde alınacak kararlarda görev almak üzere yer almaları yararlı olacaktır..."

Karadeniz Teknik Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nün görüşü (Ek-3):

"...Ders programlarında da görüldüğü gibi şehir planlama eğitimini mimarlık eğitiminden ayıran en önemli özellik planlama eğitiminde kente/ yerleşmeye içinde yer aldığı bölge ölçeğinden mahalle ölçeğine kadar farklı ölçeklerde bakabilme, yerleşmenin demografik, ekonomik, sosyal, siyasal vb. ilişkilerini/ etkileşimlerini değerlendirebilme, uygun politikalar üretilme bilgi ve becerisini verebilmeye yönelmiş olmasıdır. Diğer bir deyişle 'planlama formasyonu' kazandırmaya yöneliktir. Kent estetiği ve tasarım becerisi bir plancının kazanabileceği (uzmanlık olarak) kent planlama konularından biridir. Zira mimarlık eğitimi, günümüzde, hem tümüyle yapılaşmış çevrede (tarihi, güncel vb.) tasarlama etkinliklerine, 'tasarım formasyonu' kazandırmaya odaklanmış durumdadır.

Bu bağlamda değerlendirildiğinde Mimarlar Odası'nın meslek alanını genişletme çabası mimarların bilgi/ beceri sınırlarını aşırı zorladığı (hatta aştığı) açıktır. Ayrıca bu çaba, hem mimarlık eğitimi veren kurumların ders programlarında yıllardır süregelen kapsam daraltma uygulamalarıyla, hem de dünyadaki uzmanlık ayrımı ile çelişmektedir. Günümüzde Türkiye'deki mimarlık eğitimi, genelde, farklı ölçeklerde kentsel tasarım çalışmalarının yalnızca 'tasarım süreci'ni üstlenecek becerileri kazanmış meslek insanı yetiştirmektedir..."

Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nün görüşü:

"...Fakültemizde sürdürülen eğitim programları incelendiğinde, bu kapsam içerisinde Mimarlık ve Şehir ve Bölge Planlama eğitimlerinin birbirleri ile ilintili derslere sahip oldukları görülmüştür. Ancak bu derslerin hiçbir zaman birbirini kapsamadığı veya doğrudan benzerlik içermediği sonucuna varılmıştır. Mimarlık ve Şehir ve Bölge Planlama eğitimlerinin birbirinden içerik, ölçek, kapsam ve kavram olarak ayrı oldukları görülmektedir..."

... Erciyes Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nin iki bölümü birbirleri ile başlıca tasarım eylemi içeren konuları paylaşırsalar bile, iki farklı disiplinin esaslarını ve gereklerini yerine getirmektedirler. Tasarımı çalışmalarına temel alan bu iki disiplin, sadece kullandıkları ölçeklerin farklılıkları ile değil, temelde kapsadıkları mesleki konular ve altbaşlıklar açısından da birbirlerinden ayrıdırlar. Yerleşmeleri ve onları oluşturan yapıları konu edinmeleriyle, gerek mimarlık ve gerekse şehir ve bölge planlama bölümlerinin aynı kurumsal çatı altında gruplanmış olmaları, aynı bilgileri kapsadıkları ve benzer mesleki bilgilere sahip mezunlar veren kurumlar oldukları anlamın taşımaz. Bu itibarla, her iki bölüm de araştırma konuları, ders programı ve içerikleriyle ayrı birer meslek dalına ait bilgilerin verildiği ve üretildiği bir üniversiter kurum durumundadır."

OrtaDoğu Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nün görüşü (Ek-4):

"...Avrupa Birliği'ne uyum çalışmalarında Avrupa Birliği'nde de mimarlık ve şehir ve bölge planlama mesleklerinin ayrı odalarda örgütlendiği görülmüş ve mimarlık mesleği uygulamasında serbest dolaşımı ve Türkiye'de mimarlık eğitimini yeniden düzenleyen yasa hazırlığı kapsamına şehir ve bölge planlama mesleği dahil edilmemiştir. Yaklaşık 34 yıl önce Danıştay Kararıyla ayrı bir meslek odasında örgütlenen ve "alaylı" şehir planlığı uygulamasına son verilerek "mektepli" olmayan kişilerin şehir planlama mesleğini icra etmeleri yolunun kapatıldığı düzenlemenin Avrupa Birliği ile uyumlu olduğu görülmüştür. Bu konuda 1970 öncesine dönüşmesinin hiçbir akademik ve mesleki gerekçesi olmadığı ve Dünya pratiği ile de bağdaşmayacağı açıktır..."

Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nün görüşü (Ek-5):

"...Ancak bir kez daha altını çizmek gerekmektedir ki; şehir planlama meslek alanına ilişkin faaliyetler mimar ünvanlı meslek sahipleri tarafından hiçbir şekil ve koşulda yerine getirilemez. Bu durum mimar ünvanlı meslek sahiplerinin aldıkları eğitim ve formasyonla da ters düştüğü gibi uygulama sürecinde gözlemsel deneyimler ya da usta-çırak ilişkisi ile elde edilen bilgilere dayandırılmayacak kadar uzmanlık gerektiren konulardır. Doğaldır ki günümüz beklenti, gereksinim ve çağdaş bilimi ile de hiçbir şekilde bağdaşmamaktadır..."

Yukarıda kısa bir şekilde ifade edilen ve dilekçemiz ekinde ayrıntılarıyla sunulan görüş metinlerinde, şehir planlaması eğitimi sürecinde verilen derslerin bir dökümü de yer almaktadır (Ek-6). Bu dökümler, Davacı Oda'nın "Üniversite eğitiminde mimarların şehir plancılığı için gerekli eğitimi aldığı" yönündeki savlarını da geçersiz kılmaktadır. Üniversitelerde mimarlık eğitimi ile şehir ve bölge planlaması eğitimi sürecinde verilen derslerin amacı ve niteliği birbirinden farklıdır. Yukarıda belirtildiği gibi; bu iki ayrı bölümde verilen dersler iki ayrı mesleğin ve farklı çalışma alanlarının ihtiyaçlarına göre belirlenmektedir. Mimarlık eğitimi içerisinde genel bir kent nosyonu ve kentsel yaşam kültürü üzerine verilen sınırlı sayıdaki dersle şehir planlamasının gerektirdiği birikim ve bilginin kazanılması mümkün değildir. Nasıl şehir ve bölge planlama eğitimi içinde verilen "imar hukuku" dersleri bir şehir plancısının "hukukçu" kimliğini kazanmasına yol açmıyorsa; bir mimarın lisans eğitimi içinde şehir planlama eğitimi sürecinde verilen derslerle aynı ya da benzer birkaç ders alması da kendisini "şehir ve bölge planlama" konusunda ehil yapmamaktadır. Aynı biçimde, şehir ve bölge planlaması bölümünde verilen "mimarlık bilgisi" veya "peyzaj planlaması" gibi dersler de, bu bölümden mezun olan bir şehir plancısının mimarlık ya da peyzaj mimarlığı mesleklerini yapmasını sağlamamaktadır. Her iki mesleğin ortak nesnesinin "kent" olması, birbirinden tamamen farklı iki meslek grubunun "birleşmesi" sonucunu doğurmamalıdır. Aynı şekilde, her iki meslek grubunun birbirlerine yönelik genel bir fikir ve dil yaklaşması ve uyumunun sağlanması ya da lisans programlarında son derece sınırlı sayıda birkaç ortak ya da benzer dersin bulunması da yine bu "birleşme" sonucunu doğurmamalıdır. Aksi bir yaklaşım şehir plancılarının lisans eğitimi sürecinde aldıkları "sosyoloji, ekonomi, kent sosyolojisi" gibi derslerle "sosyolog" ya da "ekonomist" sıfatını kazanacakları sonucunu doğurur ki, böylece bir sonucun kabulü olanaksızdır. Şehir plancılarının üniversite eğitimi içinde aldıkları bu derslerle diğer meslek alanlarına ve uzmanlık sahalarına müdahale hakkı bulunmadığı gibi; mimarlık eğitimi alan mimarların da şehir ve bölge plancılarının uzmanlık alanlarına müdahale hakkı bulunmamalıdır.

Tüm bu gerekçelerle, davacı tarafın iddia ve talebi, mimarlık eğitimi içerisinde yer almayan ve ayrı bir eğitim ve öğretim konusu olarak uzmanlaşma imkanı sağlayan şehir ve bölge planlama disiplinine müdahale etme, bu alanı kapsama amacı taşımaktadır. Söz konusu talep; bölümleri ve uzmanlıkları belirleyen Yükseköğretim Kanunu'na, bu kanun kapsamındaki uygulama, ilke ve kararlara da ters düşmektedir. Ayrıca, ilgili mevzuata göre kurulup ayrı bir disiplin olarak lisans düzeyinde eğitim veren 15 adet Şehir ve Bölge Planlama Bölümü ile, bu bölümlerin mezunlarının görev, yetki, sorumluluk ve uzmanlık alanlarına müdahale etme anlamına gelmektedir. Kaldı ki, Mimarlar Odası'nın kendi uzmanlık alanı dışında düzenleme yapabilmesi de olanaklı değildir.

Şehir plancıları eğitimle edindikleri bilgi ve becerilerini kullanarak genel olarak "şehircilik hizmetleri" olarak isimlendirilen, mesleki hizmetleri ve çalışmalarını sürdürmektedir. Bu faaliyetler şehir plancılarının ihtisaslarına, (uzmanlıklarına) uygun iştiğal (çalışma) alanlarını oluşturmaktadır. Şehir planlama hizmeti, kentsel tasarım ölçeğinden, kentlerin ve beldelerin imar planlamasına ve ülke yerleşme düzeni planlamasına kadar uzanan geniş perspektifli bir alanı kapsamaktadır. Her tür ölçekteki şehir planlamanın temel niteliği, süreci etkilemesi, değişimi yönlendirmesi ve geleceğe ilişkin hedefler koyması ve bunun araçlarını tanımlamasıdır. Şehir planlama toplum yararını esas alan bir kamu hizmetidir. Şehir planlaması kuram ve uygulamasında mekansal biçimlenmeyi, buna neden olan ekonomik, demografik ve sosyo-kültürel dinamiklerin yanı sıra, bu ölçütleri bilimsel ölçütlerle sistematik olarak araştırır, tahmin eder, bunlara yönelik hedef belirler. Kentsel teknik altyapı projelendirmesiyle de yakın ilişkileri nedeniyle aynı zamanda mühendislik boyutunu da kapsayan çalışmalar yapar. Şehir planlamasının vazgeçilmez bu niteliği şehir plancısını diğer tasarımcılardan farklılaştırır.

Nitekim Üniversitelerin dava konusu Yönetmelikle ilgili görüşlerinde; mimarların imar planı yapım işleri için gerekli ve yeterli donanımına sahip olmadıkları, bu konunun Şehir ve Bölge Planlama Bölümlerinde alınan eğitim sonucunda kazanılabilecek, sosyal-ekonomik-kültürel boyutları da olan ve salt tasarım hünerinden öte karmaşık boyutlar içeren bir faaliyet alanı olarak şehir planlama disiplininin

uzmanlık alanı olduğunu ifade etmektedirler. Şehir planlama meslek alanının Kanunlarla belirlenmiş düzenleyicisi konumundaki TMMOB Şehir Plancıları Odası ise, kent planlama faaliyetlerinden sadece birini oluşturan imar planlarının serbest şehircilik hizmeti olarak sunulmasını mevzuatta belirlendiği biçimiyle düzenleyip, denetlemekte yetkili tek Odadır. Bu anlamda başka bir Oda'nın yetki ve düzenleme talebinde bulunması İdare Hukuku ilkelerine de, yürürlükteki mevzuata da aykırıdır.

GEÇMİŞTE İMAR PLANI YAPAN MİMARLARIN SAYISI ÇOK AZDIR VE BU KİŞİLERİN HAKLARI DA YENİ YÖNETMELİKTE KORUNMUŞTUR

Söz konusu düzenleme ile yürürlükten kaldırılan yönetmelikte imar planı yapımı yeterlilik belgesi almış mimarların hakları ve bundan sonrada yeterlilik belgelerini alma ve imar planı yapma olanağı korunmaktadır.

Bugün Ülkemizde çeşitli üniversitelerde 15 adet Şehir ve Bölge Planlama Bölümü bulunmakta olup, bu bölümlerden bugüne kadar toplam 6000'nin üzerinde şehir planı mezun olmuştur. İşte Ülkemizde Şehir ve Bölge Planlama Bölümlerinin kurulmaya başlandığı 1960 yılından bugüne kadar gelişen bu süreç içerisinde, imar planı yapacak yetkin şehir plancılarının sayısındaki artış nedeniyle kanun koyucu 1985 tarihli "İmar Planlarının Yapımını Yükümlenecek Müellif ve Müellif Kuruluşlarının Yeterlilik Yönetmeliği" ni yürürlükten kaldırma ihtiyacını duymuştur.

Yasanın yürürlüğe girdiği tarihte şehir plancılarının sayısal anlamda yeterli yoğunlukta olmaması ve özellikle Kamu Kurumlarında daha önce planlama konularında görev yapan mimarların bulunuyor olması gibi nedenlerle, mimarlara lisans eğitimlerine ilave bazı koşulları sağlamaları halinde imar planı yapımı yeterlilik belgesi verilebileceği şartı getirilmiştir. Şehir Plancılarının sayıca yetersiz olduğu bir dönemde, mimarlık fakülteleri içinde şehir plancıları ve mimarların ortak dersler almış olmaları ve şehir planlama meslek alanına en yakın disiplin olmaları mimarların, o dönem ülkenin gereksinim duyduğu planlama faaliyetlerinde görev almalarına yol açmıştır. Ancak bu ihtiyaçtan doğan görevlendirme, mimarlık meslek alanının şehir planlama uzmanlığını kapsadığı sonucunu doğurmayacağı gibi, tüm mimarların bu faaliyetleri yürütmesine de olanak sağlamaz. Daha önce bu yetkiyi alan mimarların haklarını korumak adına tüm mimarlık alanının imar planlama faaliyetlerinde hizmet sunabilmesini iddia etmenin gerçekçi ve kabul edilebilir bir yanı olmadığı görülecektir.

Öte yandan, şehir plancıları ile benzer eğitimi alarak, imar planı yapımı yeterliliğine sahip olan farklı meslek mensuplarının durumu TMMOB Ana Yönetmeliği'nin Geçici 2. maddesinde de korunmaktadır. Buna göre; "Şehir Plancıları Odasının halen üyesi olanlar ve faal olarak yalnızca bu meslek alanında üretkenlerin üyelik hakları; durumlarının Medeni Kanun'un 2. ve 3. maddesi hükümlerine uyması ve yalnızca Şehir Plancıları Odası üyesi olmaları kaydıyla hakları saklıdır." Şehir planlama bölümleri açılmadan önce mimarlık fakültelerinden mezun olmuş mimarların haklarını koruyan bu hükme ilaveten, YÖK kararı ile de sabit olduğu üzere, şehir planlama bölümleri açıldıktan sonra mezun olan mimarların unvanlarına uygun mesleki hizmet üretmeleri gerekmektedir Meslek alanlarına ilişkin uzmanlıkların ayrımını ortaya koyan bu karardan da anlaşılacağı üzere, bir dönem için koşullu ve kısıtlı olarak ve sadece bir kısım mimarı kapsayan bir düzenlemenin genellenerek, imar planlarının yapımını mimarlık hizmetleri içerisinde saymaya, tüm mimarları bu konuda yetkili kılmaya uzanmamalıdır. Bu nedenlerle, bu sınırlı, koşullu yetkiyi mimarlık hizmeti olarak yorumlamak, mimarlık alanının şehir planlama meslek ve uzmanlık alanını kapsamaması sonucunu doğuracaktır ki, bu da İmar Kanunu, ilgili Yönetmelikleri ve üniversitelerde verilen Şehir ve Bölge Planlama eğitiminin dayanağını oluşturan yasal düzenlemelerle çelişmektedir.

Mimarlar Odasınınca imar planı yapım işlerinin mimarlık hizmet alanı içerisinde tarif edilmesinin gereğini oluşturan yeterlilik belgesi sahibi mimarların sayısı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na bildirildiği üzere, 300'tür. Ülkemizde 6000'nin üzerinde şehir plancısının bulunduğu, TMMOB Şehir Plancıları Odası'na üye şehir plancılarının 4000'ni geçtiği göz önüne alınırsa, bu denli az sayıdaki yeterlilik belgesi sahibi mimarı dayanak göstererek, ülkedeki yaklaşık 50.000 ve TMMOB Mimarlar Odası'na üye

yaklaşık 35.000 mimarın faaliyet gösterdiği mimarlık faaliyetleri içerisinde imar planı işlerini saymanın mantıklı bir gerekçesi de yoktur. Aynı zamanda, yeterlik belgesi sahibi mimar sayısının yıllara göre azaldığı, buna karşın şehir plancısı sayısının açıklanan değerler uyarınca sürekli artmakta olduğu da göz önüne alınırsa, Mimarlar Odasının 300 üyesi üzerinden tüm mimarlık alanı için yetki talebinde bulunmasının geçerli bir yanı olmadığı anlaşılacaktır. Mahkemenizce bu konjonktürel değişikliğin göz önünde bulundurulması karar verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

DANIŞTAY SEKİZİNCİ DAİRESİ PLANLAMANIN MÜHENDİSLİK VE MİMARLIKTAN FARKLI YENİ BİR DİSİPLİN OLDUĞUNU KARARA BAĞLAMİŞTİR

TMMOB Mimarlar Odası tarafından Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği aleyhine açılan ve TMMOB Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetlerini Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği'nin 5. Maddesi'nde sayılan mimarlık hizmetleri arasından "mimari iç mekan düzenleme ve donanımı tasarımı hizmetleri, mimari çevre tasarımı hizmetleri, kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planları, imar planlama hizmetleri" ile "inşaat yönetimi ve yapı denetimi" hizmetlerinin çıkarılarak Resmî Gazete'de yayımlanmasına karar veren Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin 12.03.2005 tarih ve 215 sayılı kararının iptali istemiyle açılan davanın reddine ilişkin Danıştay 8. Dairesi'nin 2005/5827 Esas, 2007/2060 Sayılı Kararı ile imar planlama hizmetlerinin Mimarlık mesleği dışında olduğu teyid edilmiştir.

Danıştay Sekizinci Dairesi'nin 2005/5827 Esas ve 2007/2060 nolu kararı ile imar planlama hizmetlerinin Mimarlık meslek alanının uzmanlık alanı olmadığına karar verilmiştir.

Danıştay Sekizinci Dairesi'nin 11.04.2007 tarihi ve E:2005/5827, K: 2007/2060 sayılı kararında, "Mimarlar Odasınınca hazırlanan Yönetmelikte hizmet tanımları arasında yer alan, mimari iç mekan düzenleme ve donanımı tasarımı hizmetleri, mimari çevre tasarımı hizmetleri, kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planları, imar planlama çalışmaları hizmetleri, inşaat yönetimi ve yapı denetimi hizmeti başka odaların uzmanlık alanlarına girmektedir.

Mimarlık mesleğinin genel bir disiplin olarak bu hizmetlerin hepsini içerdiği kabulü; şehir planlama, iç mimarlık, peyzaj mimarlığı gibi bu hizmetlerin asıl uzmanlaşmış disiplinlerinin yok sayılması anlamına gelecektir ki, bu yaklaşımın bilimsel kurullarla örtüşmeyeceği açıktır.

Bu durumda, tesis olunan işlemden hukuka ve mevzuata aykırılık bulunmamaktadır." ifadesi ile "kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planları, imar planlama çalışmaları" hizmetlerinin Şehir Plancıları Odasına mensup meslek mensuplarının uzmanlık alanını oluşturduğu açıklığa kavuşmuştur.

Aynı kararda "gelişmiş ülkelerdeki uzmanlaşmaya paralel olarak ülkemizde de mühendislik ve mimarlık alanları farklılaşarak ayrıştığı ve yeni bir disiplin alanları oluşmuştur. Böylece şehir planlama, iç mimarlık, peyzaj mimarlığı gibi disiplinlerin mimarlık mesleğinden ayrılması sonucu, doğal olarak mimarlık mesleğinin sınırları daraltılmış ise de, Mimarlık hizmetleri yasalarla düzenlenmiş ve yetkilendirilmiş hizmetler olduğundan Mimarlar Odasının kendi yönetmeliğinde hizmet tanımları ve alanları yaratması, tek başına mimarlık hizmeti vermeye yetkili değildir" ifadesine yer verilmiştir.

Bu ifadelerden anlaşılacağı üzere mimarlık mesleği alanı içinde kentsel tasarım ve imar planı hizmetlerini tanımlamak mümkün değildir. Şehir Planlamanın gelişmiş ülkelerdeki uzmanlaşmaya paralel olarak mimarlık ve mühendislik alanından farklılaştığı, yeni bir disiplin olduğu Danıştay Sekizinci Dairesince karar altına alınmıştır. Mimarlar mimarlık eğitimi uyarınca sadece yapı ölçeğinde alınacak kararlarda yetki sahibi olmalıdırlar.

Mimarlık yapı ve yapı çevresinin tasarımına yönelik bir eğitim programında yetişen mimarlar, kentlerin planlanması ve tasarımında yeterli ve nitelikli eğitim formasyonuna sahip olduklarını iddia etmek bilimsel değildir.

Görüldüğü gibi, gerek dosyamıza gelen Üniversitelerarası Kurul görüşünde ve gerekse de konuya ilişkin olarak Üniversitelerce belirtilen tüm bilimsel görüşlerde, planlama işinin, uzmanlık, bilgi birikimi,

alınan lisans eğitimi açılarından Şehir Plancılarının uzmanlık ve meslek alanına girdiği, Mimarlığın ve Şehir Plancılığının artık tamamıyla ayrılmış meslekler oldukları açıkça belirtilmektedir. Aynı noktalar, Danıştay 8.Dairesi'nin belirtilen kararında da açık bir biçimde vurgulanmaktadır. Sonuç olarak açılan işbu dava, planlama işinde uzman olmayan, bu konuda yeterli eğitim almayan, uzmanlık alanı “planlama” olmaktan çok “yapı tasarımı” olarak tanımlanabilecek olan mimarların, bilimsel gerçeklerle uyuşmayacak bir biçimde “yetkilendirilme talepleri”ni sağlamaya yöneliktir. Böylesi bir talebin, kent yaşamında ve toplumsal yaşamda birçok olumsuz sonuca yol açacağı açıktır.

6235 SAYILI TMMOB KANUNU, 3458 SAYILI MÜHENDİSLİK VE MİMARLIK HAKKINDA KANUNA GÖRE PLANLAMA KONUSUNDA ŞEHİR PLANCILARI DIŞINDA YETKİLİ BAŞKA MESLEK BULUNMAMAKTADIR

Meslek ünvanı kullanımında üniversitelerde aldıkları lisans eğitimi esas alınan şehir plancılarının, içinde temsil edildikleri meslek odası, 1969'dan bu yana Şehir Plancıları Odasıdır. Dayanağı 6235 sayılı Kanun olan ve yönetmeliklerle meslek alanını düzenleme yetkisine sahip olan da yine Şehir Plancıları Odası'dır. Mesleğin kurumsallaşmasında yasal ve çok önemli bir adımı oluşturan ve 36 yıldır varolan Şehir Plancıları Odası, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'ne bağlıdır.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, 6235 Sayılı Yasa ile 1954 yılında kurulmuştur. Anılan tarihte mühendislik ve mimarlık alanında; elektrik, inşaat, maden, makina, gemi, ziraat ve mimarlık disiplinleri olmak üzere 7 uzmanlık dalında 7 ayrı “Oda” kurulmuştur. Gelişen uzmanlaşma ve işbölümü ilişkilerine koşut olarak farklılaşan mühendislik ve mimarlık alanları, ayrışarak yeni disiplinlerin oluşumuna ve Odalaşmasına uzanmıştır.

6235 Sayılı Kanun'un 2. maddesinin (a) bendinde Birliğin kuruluş amaçları arasında “Bütün mühendis ve mimarları ihtisas kollarına ayırmak ve her kol için bir oda kurulmasına karar vermek; bu suretle aynı meslek mensuplarını bir Odanın bünyesinde toplamak.” sayılmıştır. Bu hüküm uyarınca uzmanlaşan ve farklılaşan mühendislik-mimarlık disiplinleri, bugün 24 ihtisas alanından oluşan bir Birlik yaratmıştır.

Aynı Kanun'un 13. maddesi “Lüzum görülen yerlerde Birlik Umumi Heyeti kararıyla Türk Mühendis ve Mimar Odaları açılabilir.” yönünde bir düzenleme getirmektedir. Şu anda bünyesinde 24 adet Oda bulunan TMMOB, süre içerisinde gelişen, uzmanlaşan her bir disiplinin Oda olarak kurulması yönünde Genel Kurul kararı almıştır. Anılan genel kurul kararlarından birisi de, Şehir Planlama Mühendis ve Mimarları Odası'nın kurulmasına ilişkin 1969 tarihli karardır. TMMOB Şehir Plancıları Odası üyelerinin mezun olduğu şehir ve bölge planlama bölümleri, mühendislik-mimarlık nosyonuna sahip ancak mühendislik ve mimarlık disiplinlerinden farklı bir uzmanlık alanı olarak tescil edilmiştir. Buna göre kentlerin planlanmasına ilişkin iş ve işlemlere yönelik temel eğitim ve uzmanlıklar şehir ve bölge planlama bölümlerinden mezun olan şehir plancılarının ihtisas konusudur.

Şehir Plancılığının bilimsel olarak mimarlık mesleğinden tamamıyla farklı olduğu ve bu nedenle de ayrı bir “oda” olarak örgütlendiği açık biçimde ortadadır. Yukarıda da açıklandığı gibi; mimarlık ve şehir plancılığı meslekleri bilimsel açıdan ve lisans eğitimi düzeyinde verdikleri dersler ve yönedikleri konu ve alanlar itibariyle; birbirinden farklı mesleklerdir. Böyle olduğu için; Şehir Plancıları “Mimarlar Odası”nda örgütlenmemiştir. Şehir Plancıları'nın mesleki faaliyet alanlarına “mimarlık aktiviteleri”ni de dahil etmeleri ne denli hukuk dışı ve bilimsel gerçeklere aykırıysa; Davacı Odanın da, Şehir Planlama uzmanlarının görev alanına giren konuları kendi meslek alanına dahil etmesi de o denli kabul edilemez bir hukuk dışılık ihtiva etmektedir. Mimarlık alanının temel uğraşları dururken, üniversitelerde lisans düzeyinde verilen eğitimlerle ayrı bir uzmanlık alanı olarak mimarlıktan açıkça farklılaşan şehir planlama meslek alanına ilişkin düzenleme yapma arayışı hiçbir biçimde kabul edilemez. Davacı Odanın, Şehir Plancılarının görevi kapsamındaki işleri ve fonksiyonları kendi faaliyet alanında “addetmesi” yukarıda

anılan yasa hükümlerine ve özellikle 6235 sayılı yasanın 19. maddesine de aykırılık teşkil etmektedir. Söz konusu maddede; “Odalr bu Kanun’un 2. maddesinde belirtilen amaç için Birlik Umumi Heyetince kararlaştırılan işlerden yalnız odalarını ilgilendiren kısımlar ile görevlidirler” şeklinde düzenlenerek hükme bağlanmıştır.

Şehir Plancıları Odası, TMMOB Kanunu’nun 2.(a) maddesinde belirlenen amaç ve aynı Kanun’un 13. maddesinde belirlenen yetki ve usuller uyarınca kurulup tüzel kişiliği tescil edilmiştir. TMMOB Şehir Plancıları Odası’nın, konusunda uzman ve meslek alanını düzenlemekle yetkili meslek odası olduğu da, gerek üniversitelerde verilen eğitim ve gerekse meslek alanlarının farklılaşan uygulama alanları göz önüne alındığında açıkça görülebilmektedir. Bu nedenle Mimarlar Odasının bu alana ilişkin düzenleme yapma yetkisi bulunmamaktadır. Ayrıca, yukarıda da bahsedildiği üzere 6235 Sayılı Kanun’un 19. maddesinde, odaların yalnızca kendi uzmanlık alanlarıyla ilgili ve sorumlu olmalarının amaçlandığı da görülecektir. Mimarlık meslek alanının temel uğraşları dururken, mimarlıktan açıkça farklılaşan şehir planlama meslek alanına ilişkin düzenleme yapma arayışının bilimsel ve hukuksal anlamda kabul edilebilir yanı bulunmadığı ortadadır.

Bunlara ilaveten, daha önce bir tasarım hüneri olarak görülen ve mimarlık meslek alanı içerisinde tarif edilen bir çok uzmanlığın, tarihsel gelişim sürecinde iç mimarlık, peyzaj mimarlığı, şehir planlama gibi ayrı disiplinler olarak dünyadaki gelişme ve uzmanlaşmalara paralel olarak oluştuğu ortadadır. Bu meslek alanlarının tanımlanması ve sınırlarının çizilmesi Mimarlar Odası’nın yetki ve sorumluluğunda olmadığı gibi, ayrı bir lisans eğitimi ararak, yasalarla yetkili kılınan şehir planlama meslek alanının, mimarlarca icra edilmesi olanaklı değildir.

Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı Yürütme Kurulu’nun 7.3.1994 tarihli toplantısında alınmış kararda; “...mühendis, mimar ve şehir plancıların lisans üstü eğitim yaptıkları alana ilişkin mesleği icra etmelerinin uygun mütalaa edilmeğine..” ifadeleri yer almaktadır (Ek-7). Bu durum, TMMOB Yönetim Kurulunun 04.05.1995 tarih ve 147 sayılı kararında da; “Mühendis, mimar ve şehir plancılarının oda kayıtlarında ve mesleki icraatlarında yapmış oldukları lisans eğitimi esaslı ve lisans üstü eğitim ile alınan unvan ikinci bir lisans diploması olarak değerlendirilemez, buna bağlı olarak meslek icra edilemeyeceği gibi ilgili Odaya da kayıt olunamaz.” şeklinde belirtilmiştir.

Yukarıdaki açıklamalardan da açıkça görülebileceği gibi bir meslek alanına ilişkin tek bir Oda ve tek bir kontrol sistemi tanımlanmış olup, şehir planlama alanında TMMOB Kanunu uyarınca ilgili Oda, Şehir Plancıları Odasıdır. Bu nedenle, Davacı Odanın, imar planlama faaliyetleri ile ilgili olarak, kendi meslek alanıyla ilgisi olmayan bir alana yönelik meslek kapsamını genişletme yönündeki talepleri mevzuata ve hukuka uyarlı değildir.

Bütün bu düzenlemeler ışığında, Davacı Odanın işbu davayla birlikte Şehir Plancılarının temel faaliyeti olan planlama işleri alanına müdahale etme ve mimarlık mesleğinin sınırlarını genişletme amacıyla olduğu söylenebilir. Mimarlar Odası, Türkiye’de 15 farklı üniversitede şehir planlama uzmanı yetiştirildiğini, mezun olan kişilerin en temel çalışma konularından birinin de “her tür ve ölçekte plan yapmak” olduğunu, yasal düzenlemelere göre mesleğin belirlenmesinde ve odalara üyelik esaslarında lisans düzeyinde alınan eğitimin esas alındığını ve uzmanlıkların da buna göre belirlendiğini gözardı ederek meslek kapsamını genişletme amacındadır.

29 Mayıs 2002 tarih ve 24769 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ve 19 Ocak 2005 tarih ve 25705 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yönetmelik ile değiştirilen TMMOB Şehir Plancıları Odası Serbest Şehircilik Hizmetleri, Büro Tescil, Mesleki Denetim ve En Az Ücret Yönetmeliğinde de açıkça görüleceği üzere, planlama işi, Odamızın iştiğal ve uzmanlık konusunu oluşturmaktadır. TMMOB Kanunu uyarınca her ihtisas kolunda bir meslek Odası kurulacağı hükme bağlandığı ve gerek eğitim süreçleri, gerek yargı denetiminden geçerek tescil edildiği üzere Odamızın yetkili ihtisas kolu olduğunun açıkça ortada

olduğu bir konuda, Mimarların yetkili olması olanaklı değildir. Bu nedenle planlama işinde mimarların de yetkili kılınmasına yönelik işbu dava, mimarlık alanını şehir planlama meslek ve uzmanlık alanına doğru hukuksuz ve bilimsel temellerden uzak biçimde genişletme çabası olarak görülmeli ve 3194 sayılı İmar Kanunu, ilgili Yönetmelikleri ve eğitim süreçleriyle şehir plancılarına verilen görev, yetki ve sorumlulukları işlevsizleştirme tehlikesi içerdiği gözden kaçırılmamalıdır.

Nitekim, Odaların sadece uzmanlık alanları ile ilgili faaliyet yürütmesine olanak sağlayan TMMOB Kanunu'na aykırı olan bu talep ile, başka bir ihtisas kolu olarak tescil edilen ve faaliyet gösteren Şehir Plancıları Odasının ve mensuplarının; yasalarla belirlenmiş, eğitim süreciyle belgelenmiş, ayrılmış faaliyet konusunu bir başka meslek odasının kapsamına anlamına gelecektir. Üniversite eğitimi süresince alınan birkaç ders ve koşullu, kısıtlı olarak kullanılabilen imar planı yapım yetkisi, tüm mimarlık alanını böyle bir konuda yetkilendirmeyeceği gibi, bunu bahane ederek kendi meslek alanının dışındaki planlama işine yönelik çalışması hukuka uygun değildir.

Şehir Plancılarının, Mimarlar Odası'ndan ayrılmasının sosyal gelişmenin paralelinde doğal olarak ortaya çıkan uzmanlaşmanın bir sonucu olması, Kent planlamasının çok disiplinli çok yönlü bir faaliyet olması, bu çok yönlü faaliyet içinde sentez, planlama ve tasarım kavramlarının farklılaşmakta oluşu, Şehir plancılarının ayrı bir disiplin olarak örgütlenmesini gerektirmiştir.

3458 sayılı "Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun" un 1. maddesi, "Türkiye Cumhuriyeti hudutları dahilinde mühendislik ve mimarlık unvan ve salahiyeti ile sanat icra etmek isteyenlerin aşağıda yazılı vesikalardan birini haiz olmaları şarttır:

- Mühendislik veya mimarlık tahsilini gösteren Türk yüksek mekteplerinden verilen diplomalar;
- Programlarının yüksek mühendis veya mimar mektepleri programlarına muadil olduğu kabul edilen bir ecebi yüksek mühendis veya yüksek mimar mektebinden diploma almış olanlara usulüne tevfiakan verilecek ruhsatnameler (...) " biçiminde düzenlenmiştir.

3458 Sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun ile; Odalara kayıt ve üyelikte lisans düzeyinde alınan eğitimin esas olacağı ve uzmanlıkların da buna göre belirleneceği hükme bağlanmıştır. Üniversitelerin farklı bölümlerinden mezun olan meslek mensuplarının oluşturduğu meslek alanları ve işteğal konularının bir başka meslek alanı tarafından sahiplenilmeye çalışılması ve kapsayıcılık iddiası, 3458 Sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun'un ruhu ile ve belirlediği uzmanlaşma yaklaşımıyla da bağdaşmamaktadır. Dava konusu talep ise, mimarlık meslek alanına başka meslek ve uzmanlık alanlarının işteğal konularını katma çabası içermektedir.

Bu nedenle gerek 6235 Sayılı TMMOB Kanunu'na ve bu Kanuna dayanarak hazırlanan TMMOB Ana Yönetmeliği'ne ve gerekse 3458 Sayılı Kanun'a açıkça aykırı işbu davanın kabul görülmeyerek davanın reddi gerekmektedir.

Sunulan tüm nedenlerle, müvekkil odanın davaya Davalı bakanlık yanında katılmasına ve davanın reddine karar verilmesi istemlerinde bulunma gereği doğmuştur.

HUKUKİ NEDENLER:

3458 Sayılı Mühendislik Mimarlık Hakkında Kanun, 6235 Sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu, TMMOB Ana Yönetmeliği, 3194 Sayılı İmar Kanunu, bu kanunun ilgili Yönetmelikleri, diğer ilgili mevzuat

SONUÇ VE İSTEM:

Yukarıda açıklanan nedenlerle, davaya davalı idare yanında katılma talebimizin kabulüne, haksız ve yasal dayanaktan yoksun davanın ve yürütmenin durdurulması isteminin reddine, yargılamaya giderleri ve avukatlık ücretinin karşı yana yükletilmesine karar verilmesini saygılarımla vekaleten arz ve talep ederim.

AKTVKK Yetkilileri, Ankara B. Belediyesi Yetkilileri ve EGO Yetkililerine, 24.08.2006 tarihli ve “TCK kapsamında görevi kötüye kullanma, hakkı olmayan yere tecavüz (m.154), 2863 s. kanununun 65. maddesine muhalefet suçlarından ilgili kurumların yetkilileri hakkında suç duyurusunda bulunulması” konulu dava açılmış olup; 27.09.2006: Dosya halen Savcı’da olup, tahkikat devam etmektedir.

KUĞULU PARK KAVŞAĞI İMAR PLANI DAVASI

Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi, 18.08.2006 tarihli kararı ile, Atatürk Bulvarı Kuğulupark Kavşağı 1/5000 ölçekli nazım imar planı ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planı değişikliklerini iptali talebimizi yargıya taşıdık.

Ankara Büyükşehir Belediyesi’ne açılan ve Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi, 18.08.2006 tarihli kararı ile, Atatürk Bulvarı Kuğulupark Kavşağı 1/5000 ölçekli nazım imar planı ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planı değişikliklerinin iptali talep edilen davada;

- Mahkeme 13.09.2006 tarihli kararında yürütmeyi durdurma isteminin idarenin savunmasından sonra değerlendirilmesine karar vermiştir.
- 24.01.2007 tarihinde Davalı idarenin cevap dilekçesi tebliğ edilmiştir.
- 24.01.2007 tarihinde Mahkemece bilirkişi ücreti için 1.500.-YTL talep edilmiştir.
- 31.01.2007 tarihinde 1500.-YTL bilirkişi ücreti mahkeme veznesine yatırılmıştır.
- 01.03.2007 tarihinde Dosyanın Ankara 8. İdare Mah. 2007/80 s. Dosyası ile bağlantılı görülerek 22.02.2007 tarihinde bu dosya ile birleştirildiği anlaşılmıştır.

ANKARA TARİHİ KENT MERKEZİ ALANINA İLİŞKİN İDARİ SÖZLEŞME VE TEKNİK ŞARTNAME DAVASI

Ankara Büyükşehir Belediyesi ile Hassa Mimarlık Mühendislik İnşaat San. ve Tic. Ltd. Şti. arasında 23.03.2006 tarihinde imzalanan idari sözleşme ve bu sözleşmenin ayrılmaz parçası olan özel teknik şartname uygulayıcı idari işlem olarak, bunların dayanağı olan şartname uygulayıcı idari işlem olarak, bunların dayanağı olan 14.12.2005 gün ve 3175 sayılı Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi kararı düzenleyici idari işlem olarak iptali talebimizi yargıya taşıdık.

Ankara Büyükşehir Belediyesi Ulus’un da içerisinde bulunduğu Ankara Tarihi Kent Merkezinde bulunan sit alanlarını 15.07.2005 tarihinde, 5366 Sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkındaki Kanun uyarınca “Ankara Tarihi Kent Merkezi Yenileme Alanı olarak ilan etmiştir. Bu amaçla Ankara Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı ile Hassa Mimarlık A.Ş. arasında Yenileme projelerinin ve koruma amaçlı imar planlarının yapımı amacıyla sözleşme yapılmıştır.

Ancak, yapılan sözleşme uyarınca yapımına başlanan 1/5000 ölçekli “Ankara Tarihi Kent Merkezi Kentsel Yenileme Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı” ile 1/1000 ölçekli “Ankara Tarihi Kent Merkezi Kentsel Yenileme Alanı Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı”nın ihale ve plan yapım süreçlerinde 3194 Sayılı İmar Kanunu, 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ve 5366 Sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması

ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun ve bu kanunlarla ilişkili mevzuat uyarınca hukuka uyarısızlıklar bulunmaktadır.

Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne 20.10.2006 tarihinde açılan ve Ankara Büyükşehir Belediyesi ile Hassa Mimarlık Mühendislik İnşaat San. ve Tic. Ltd. Şti. arasında 23.03.2006 tarihinde imzalanan idari sözleşme ve bu sözleşmenin ayrılmaz parçası olan özel teknik şartname uygulayıcı idari işlem olarak, bunların dayanağı olan 14.12.2005 gün ve 3175 sayılı Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi kararı düzenleyici idari işlem olarak iptali talep edilen davada mahkemece yürütmeyi durdurma talebimiz reddedilmiş olup tarafımızdan karara itiraz edilmiştir. Bölge İdare Mahkemesi nezdinde yapmış olduğumuz itiraz kabul edilmeyerek yürütmeyi durdurma yönünden red kararı kesinleşmiştir.

KUĞULU PARK KAVŞAĞI ÇALIŞMALARI KAPSAMINDA İŞLENEN AĞAÇ KESME SUÇU DAVASI

Atatürk Bulvarı Kuğulupark Kavşağı inşaatı sürecinde belediye ekipleri tarafından sökülen ağaçlar için tespit edilecek ilgilerin cezalandırılması talebimizi yargıya taşıdık.

Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi, 18.08.2006 tarihli kararı ile, Atatürk Bulvarı Kuğulupark Kavşağı 1/5000 ölçekli nazım imar planı ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planı değişikliklerini onaylamıştır.

Söz konusu katlı kavşak projesi çerçevesinde Belediye ekipleri tarafından 50 yaşın üzerinde 14 tane ağacın gece operasyonu ile kesilmiş olduğu tarafımızdan istihbar edilmiştir. Özellikle Atatürk Bulvarı, Kuğulu Park ve Katip Çelebi Sokakta yol kenarlarında karşılıklı olarak bulunan akasya ve kavak ağaçları çevre halkının da tepkisini almamak amacıyla gece geç saatlerde dozerler tarafından yerinden sökülmüş, sökülen yerler ise yine belediye ekipleri tarafından asfaltlanmak suretiyle kapatılmıştır. Söz konusu eylemler bu konuda hiçbir karar, idari işlem ya da belediye meclisi kararı olmadan gerçekleştirilmiş olup bu nedenle hukuki dayanaktan da yoksundurlar.

Bu bağlamda davanın genel gerekçesi, Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinin 18.08.2006 tarihli kararına konu Kuğulupark Kavşağı 1/5000 ölçekli nazım imar planı ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planı değişiklikleri ile yapılan düzenlemenin kamu yararına, şehircilik ilkelerine ve planlama esaslarına aykırı olması ve mevzuata aykırı olarak ağaçların sökülmesinin ayrıca bir suç teşkil etmesidir.

Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne 20.10.2006 tarihinde açılan davada 20.10.2006 tarihinde verilen suç duyurusuna istinaden Savcılık tarafından soruşturma dosyası açılmıştır. Söz konusu dilekçemizde suçla ilgisi olduğu tespit edilen yetkililer hakkında suç duyurusunda bulunulmuş, özellikle isim zikredilmemiştir.

Savcı tarafından A.B.B. yapım onarım müdürü Nurcan Şenol ve aynı birimde yüksek ziraat mühendisi Tacettin Boran hakkında 4483 s. Kanuna göre soruşturma izni istenmiştir. Ancak valilik tarafından söz konusu şahıslar koruma kurulu kararlarına uygun davranmış oldukları gerekçesiyle soruşturma izni verilmemesi hakkında karar verilmiştir.

Söz konusu karara karşı tarafımızdan yasal süresinde Ankara Bölge İdare Mah. Nezdinde itiraz başvurusunda bulunulmuştur. İtirazımız reddedilmiş olup verilen karar kesin karardır.

ANKARA TARİHİ KENT MERKEZİ ALANINA İLİŞKİN KURUL KARARI DAVASI

Ankara Yenileme Alanı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü'nün 1/5000 ölçekli 'Ankara Tarihi Kent Merkezi Kentsel Yenileme Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı' ile 1/1000 ölçekli 'Ankara Tarihi Kent Merkezi Kentsel Yenileme Alanı Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı'nı onaylayan 17.05.2007 tarih ve 25 sayılı kararının iptali talebimizi yargıya taşıdık.

Ankara Büyükşehir Belediyesi ile Hassa Mimarlık Mühendislik İnşaat San. ve Tic. Ltd. Şti. arasında imzalan idari sözleşmenin ve özel teknik şartnamenin uygulayıcı idari işlem olarak, bunların dayanağı olan 14.12.2005 gün ve 3175 sayılı Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi kararının düzenleyici idari işlem olarak öncelikle yürütmesinin durdurulmasına ve ardından iptaline karar verilmesi talepli olarak tarafımızdan Ankara 9. İdare Mahkemesi'nin 2006/2454 E. sayılı dosyası üzerinden dava açılmıştır.

Söz konusu dava devam ederken 1/5000 ölçekli "Ankara Tarihi Kent Merkezi Kentsel Yenileme Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı" ile 1/1000 ölçekli "Ankara Tarihi Kent Merkezi Kentsel Yenileme Alanı Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı" yüklenici firma tarafından tamamlanmış ve davalı Ankara Yenileme Alanı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü'nün kararı ile onaylanmıştır.

"5366 s. Kanuna göre oluşturulan Koruma Bölge Kurulları", 5366 s. Kanunun açıkça tanımladığı bu yenileme projelerini incelemek ve onaylamak üzere oluşturulmak durumundadır. Ankara Yenileme Alanı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu ise yenileme projesinin değil koruma amaçlı imar planının onaylanması için karar almıştır.

Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne "Ankara Yenileme Alanı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü'nün 17.05.2007 tarih ve 25 sayılı kararının iptali talebi" konusu ile açılan davada mahkemece dosyamızın Ankara 10. İdare Mahkemesinin 2007/885 E. sayılı dosyası ile bağlantılı olduğu yönünde karar verilmiştir. 2007/885 E. sayılı dosya Peyzaj Mimarları Odası tarafından davalı Bakanlığa karşı açılmış bir dava olup konusu bizim davamızla tamamen aynıdır. Sonuçta Ankara 4. İdare Mah. 2007/853 E. sayılı dosyamızın esasının kapatılarak dosyanın Ankara 10. İdare Mah. Gönderilmesine karar verilmiştir. Dosyamız Ankara 10. İdare Mahkemesinde 2007/1397 E. numarasını almıştır.

Mahkemece keşif ve bilirkişi incelemesi için 2.000.-YTL yatırılmasına karar verilmiş olup söz konusu bilirkişi ücreti 09.01.2008 tarihinde yatırılmıştır. Yürütmeyi durdurma talebimizin bilirkişi incelemesinden sonra değerlendirileceği ifade edilmiştir.

ANKARA TARİHİ KENT MERKEZİ ALANINA İLİŞKİN İMAR PLANI DAVASI

Ankara Büyükşehir Belediyesi Meclisince 15.06.2007 gün ve 1619 sayılı karar ile onaylanan 1/5000 ölçekli "Ankara Tarihi Kent Merkezi Kentsel Yenileme Alanı Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı" ve 1/1000 ölçekli "Ankara Tarihi Kent Merkezi Kentsel Yenileme Alanı Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı" iptali talebimizi yargıya taşıdık.

Dava konusu imar planı, kamu yararına, şehircilik ilkelerine ve planlama esaslarına aykırı bulunmaktadır. Kaldı ki planların yapım sürecindeki hukuka aykırılıklar için ayrıca dava açılmış olup söz konusu idari işlem baştan itibaren sakat durumdadır.

Ankara Büyükşehir Belediyesi ile Hassa Mimarlık Mühendislik İnşaat San. ve Tic. Ltd. Şti. arasında imzalan idari sözleşmenin ve özel teknik şartnamenin iptali için Ankara 9. İdare Mahkemesi'nin 2006/2454 E. sayılı dosyası üzerinden dava açılmıştır. Söz konusu dava devam ederken Ankara Yenileme Alanı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Müdürlüğü'nün kararının iptali için ayrıca dava açılmıştır.

Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne 15.11.2007 tarihinde "Ankara Büyükşehir Belediyesi Meclisince verilen 15.06.2007 gün ve 1619 sayılı kararın ve karar uyarınca kesinleşen imar planlarının iptali talebi" konusunda açılan davada Mahkemece 29.11.2007 tarihili ara kararda davalı idarenin savunması alındıktan sonra yürütmeyi durdurma yönünden karar verileceği hükmüne bağlanmıştır.

AKM ALANINA İLİŞKİN İMAR PLANI DAVASI

Altındağ İlçesi Atatürk Kültür Merkezi Alanı sınırları içinde bulunan 7559 ada, 7 no.lu parselin bir kısmı ile Ankara Adliye Sarayı'nın bulunduğu 7559 ada, 8 parselin bir kısmı için yapılan 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı değişikliğinin iptali talebimizi yargıya taşıdık.

Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne 21.11.2007 tarihinde açılan dava Altındağ İlçesi Atatürk Kültür Merkezi Alanı sınırları içinde bulunan 7559 ada, 7 no.lu parselin bir kısmı ile Ankara Adliye Sarayı'nın bulunduğu 7559 ada, 8 parselin bir kısmı için yapılan ve 10.07.2007 tarih 26578 sayılı Resmi Gazete ilanı ile askıya çıkarılan parselasyon planının ve bu plana yaptığımız 7.8.2007 tarihli itirazımızın zımnen reddinin ve parselasyon planının dayanağı olan Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından 11.12.2006 tarih ve 060113245 plan numarası ile onaylanan, Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 18.05.2007 tarih ve 2366 sayılı kararı ile uygun bulunan 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı değişikliğinin iptali ve yürütmesinin durdurulması istemi hakkındadır. Davanın açılmasının ardından henüz bir gelişme olmamıştır.

GÖKKUŞAĞI PROJESİ KAPSAMINDA HAZIRLANAN İMAR PLANI DAVASI

Ankara İli, Çankaya İlçesi, İnönü Bulvarı Gökkuşuğu Rekreasyon Projesi çerçevesinde yapılan 1/1000 ölçekli uygulama imar planı değişikliğinin iptali ve bu değişikliği onaylayan Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 16.09.2005 gün ve 2534 sayılı kararına yürütmeyi durdurma kararı talebimizi yargıya taşıdık.

Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne 17.12.2007 tarihinde açılan dava Ankara İli, Çankaya İlçesi, İnönü Bulvarı Gökkuşuğu Rekreasyon Projesi çerçevesinde yapılan 1/1000 ölçekli uygulama imar planı değişikliğinin ve bu değişikliği onaylayan Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 16.09.2005 gün ve 2534 sayılı kararının öncelikle yürütmesinin durdurulmasına ve iptaline karar verilmesi istemi hakkındadır.

Genel gerekçesi dava konusu imar planı, kamu yararı, şehircilik ilkelerine ve planlama esaslarına aykırı bulunması olan davanın açılmasının ardından henüz bir gelişme olmamıştır.

ZONGULDAK'DA İMAR PLANI NOTLARINA AÇTIĞIMIZ DAVA

Zonguldak Belediye Meclisinin 08.06.2007 tarih ve 12/100 sayılı kararı ile kabul edilerek askıya çıkarılan plan notlarının 64. maddesinin öncelikle yürütmesinin durdurulması ve iptali talebimizi yargıya taşıdık.

Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne, 12.2007 tarihinde dava konusu imar planının kamu yararına, şehircilik ilkelerine ve planlama esaslarına aykırı bulunması sonucu açılan davada, davanın açılmasının ardından henüz bir gelişme olmamıştır.

SAKLIKENT KENTSEL DÖNÜŞÜM VE GELİŞİM ALANI DAVASI

Saklıkent Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Alanı Nazım ve Uygulama İmar Planlarını onaylayan Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 16.02.2007 gün ve 492 Sayılı kararının öncelikle yürütmesinin durdurulması ve iptali talebimizi yargıya taşıdık.

Ankara Büyükşehir Belediyesi'ne 17.12.2007 tarihinde "Saklıkent Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Alanı Nazım ve Uygulama İmar Planları" nı imar onaylayan Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 16.02.2007 gün ve 492 Sayılı kararının iptaline ve yürütmesinin Durdurulmasına karar verilmesi istemi" ile açılan davada, davanın açılmasının ardından henüz bir gelişme olmamıştır.

YENİMAHALLE İLÇESİ BALLIKUYUMCU KÖYÜ TP 721 NOLU PARSELE AİT NAZIM İMAR PLANI DAVASI

Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi, 7.12.1999 gün ve 746 sayılı kararıyla, Yenimahalle İlçesi, Ballıkuyumcu Köyü 721 parseline ait 1/5000 ölçekli nazım imar planında değişikliğin iptali talebimizi yargıya taşıdık.

Değişikliğe karşı 15.02.2000 günlü itirazımız Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 18.4.2000 gün ve 201 sayılı kararıyla reddedilmiştir. Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na, 23.05.2000 tarihinde açılan davada, 14.09.2001 tarihli bilirkişi raporunda; kent planlamasında ölçekler arası süreklilik ve plan kademelenmesinin bütünselliğinin en temel esas olduğu; dava konusu uygulamanın nazım imar planı tanımına ters düşen bir biçimde 22 hektarlık bir konut alanı planlaması ile sınırlı kaldığı belirtilmiştir. Ankara 9. İdare Mahkemesi 18.10.2001 tarihli kararıyla dava konusu plan değişikliğinin yürütmesinin durdurulmasına; 27.03.2002 tarih ve 2000/717 E, 2002/442 K. sayılı kararıyla da dava konusu işlemin iptaline karar vermiştir. Karar Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından temyiz edilmiş; Danıştay 6. Dairesi 31.5.2004 gün ve 2004/3404 K. sayılı kararıyla yerel mahkeme kararının onanmasına karar vermiştir. Davalı belediye bu kez karar düzeltme yoluna başvurmuştur. Danıştay 6. Dairesi 21.3.2005 gün ve 2004/8005 E, 2005/1890 K. sayılı kararıyla "uyuşmazlık konusu imar planının sözü edilen 1/50000 ölçekli Güneybatı Ankara Metropolitan İmar Planına uygunluğunun araştırılması suretiyle yeniden kara verilmesi gerektiği" belirtilerek yerel mahkeme kararının bozulmasına karar vermiştir.

Danıştay'ın bozma kararından sonra dosya Ankara 9. İdare Mahkemesine gönderilmiş ve 2005/1131 E. numarasını almıştır. Dosya karar numarası almış olup, karar aşamasında bulunmaktadır.

YENİMAHALLE İLÇESİ ÇAYYOLU KÖYÜ 927 PARSELE AİT NAZIM İMAR PLANI DAVASI

Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 14.1.2000 gün ve 29 sayılı kararıyla onaylanan 1/5000 ölçekli "Çayyolu Köyü, 927 parselde ait nazım imar planının iptali talebimizi yargıya taşıdık.

Sözü edilen karara, odamızca 23.02.2000 tarihinde itiraz edilmiş ve fakat itiraza herhangi bir yanıt verilmediği için işbu dava 22.06.2000 tarihinde dava açılmıştır. Çayyolu 927 parsel ağaçlandırılacak alan kullanımına ayrılmıştır. Bu alan "Ankara Yeşil Kuşak Çalışması"nın bir parçasıdır. Dava konusu plan değişikliği ile yeşil alan olarak öngörülen birim konuk kullanımına açılacaktır. Böylece ölçekler arası süreklilik bozulacaktır. Ağaçlandırılacak alanlarda en fazla izin verilecek nüfus yoğunluğu 10 kişi/ ha iken; dava konusu planla 150/ha nüfus yoğunluğuna izin verilmektedir.

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na 22.06.2000 tarihinde, Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 14.1.2000 gün ve 29 sayılı kararıyla onaylanmasına ilişkin 1/5000 ölçekli Çayyolu köyü 927 parselde ait nazım imar planı değişikliğinin iptali ve yürütmesinin durdurulması istemiyle dava açılmıştır.

Ankara 4. İdare Mahkemesi 2000/735 E, 2001/1113 K. sayılı kararıyla, "Dava konusu parselin ağaçlandırılacak alan olarak öngörüldüğü, buranın konut kullanımına açılmasının üst ölçekli plana aykırı olduğu ve fazla nüfus yoğunluğu öngörüldüğü, sadece bir parselde ilişkin olarak yapılan planın nazım imar planı olarak nitelendirilemeyeceği, imar planının şehircilik ilkelerine ve planlama esaslarına aykırı olduğu" gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar vermiştir. 03.12.2001 tarihinde Ankara Büyükşehir Belediyesi temyiz yoluna başvurmuş, Danıştay 6. Dairesi 12.5.2003 gün ve 2002/702 E, 2003/2837 K. sayılı kararıyla "imar planının ilan tarihleri araştırılarak ulaşılabilecek sonuca göre karar verilmesi" gerektiğinden bahisle yerel mahkeme kararını bozmuştur. Ankara 4. İdare Mahkemesi 2004/1783 E, 2004/1320 K. sayılı kararıyla yeni bir karar tesis etmiş ve karar Belediyece 11.11.2005 Tarihinde yeniden temyiz edilmiştir. Dosya halen Danıştay 6. Dairesi'nde 2005/6705 E. numarasıyla beklemektedir.

SUSUZ 313, 314, 315, 316, 317 VE 318 NO'LU PARSELLER VE CİVARLARINA AİT 1/5000 ÖLÇEKLİ NAZIM İMAR PLANI, 1/5000 ÖLÇEKLİ REVİZYON NAZIM İMAR PLANI DAVASI

ABB Meclisi'nin 30.06.2000 gün ve 317 sayılı kararı ile önerge yoluyla onaylanan 1/5000 ölçekli nazım imar planı değişikliğinin iptaline karar verilmesi talebimizi yargıya taşıdık.

2025 Metropolen Alanı Alt Bölge Nazım Planı çalışmaları halen sürdürülmektedir. Öte yandan 1990 Ankara Nazım İmar Planı'na göre, planlanan alanın büyük bir bölümü "ağaçlandırılacak alan", bir bölümü "diğer tarım alanları" kullanımında yer almaktadır. Ancak bunlara rağmen öneri gelişme alanlarına aykırı olarak, bu alanın yüksek yoğunluklu yerleşime açılması, plan bütünlüğünden uzak parçacı bir yaklaşımla kent makroform ve plan bütünlüğünü ortadan kaldırıcı veya engelleyici şekilde nazım plan ilkelerine aykırı olarak yapılmasının, şehircilik ilkelerine, planlama esaslarına, planların kademeli birlikteliği ilkesine ve kamu yararına aykırı olması davanın genel gerekçesini oluşturmuştur.

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığına, 07.06.2001 tarihinde açılan dava sonucunda talebimiz kabul edilerek planın iptaline 20.03.2003 tarihinde karar verilmiştir. Dava lehimize kesinleşmiştir. Ancak daha sonra ABB Meclisi'nce aynı parsellere ilişkin 1/5000 ölçekli revizyon nazım imar planı ve Yenimahalle Belediye'since 1/1000 ölçekli uygulama imar planı onaylanmış ve bu planlara karşı aşağıdaki davalar açılmıştır.

ABB Meclisi'nin 28.03.2002 gün ve 142 sayılı kararı ile önerge yoluyla onaylanan 1/5000 ölçekli Revizyon Nazım İmar Planının iptali talebimizi yargıya taşıdık.

Revizyon planın dayanağı oluşturan nazım imar planının Ankara 5. İdare Mahkemesi, 2001/706 E., 2003/323 K. Sayılı kararı ile iptal edilmiş olduğundan bahisle iptal edilmiş bir plan üzerinden revizyon yapılamayacağı gerekçe gösterilmiştir. Öte yandan 2025 Metropoliten Alanı Alt Bölge Nazım Planı çalışmaları halen sürdürülmektedir. Ayrıca 1990 Ankara Nazım İmar Planı'na göre, planlanan alanın büyük bir bölümü "ağaçlandırılacak alan", bir bölümü "diğer tarım alanları" kullanımında yer almaktadır. Ancak bunlara rağmen öneri gelişme alanlarına aykırı olarak, bu alanın yüksek yoğunluklu yerleşime açılması, plan bütünlüğünden uzak parçacı bir yaklaşımla kent makroformu ve plan bütünlüğünü ortadan kaldırıcı veya engelleyici şekilde nazım plan ilkelerine aykırı olarak yapılmasının, şehircilik ilkelerine, planlama esaslarına, planların kademeli birlikteliği ilkesine ve kamu yararına aykırı olması davanın genel gerekçesini oluşturmuştur.

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığına, 19.12.2003 tarihinde açılan davada davalı idarenin cevap dilekçesinin ardından dosya bilirkişiye gönderilmiştir. Ankara 3. İdare Mahkemesi'nin 2004/3030 E. Sayılı dosyasıyla birlikte yürütülmektedir. 07.10.2005 tarihli bilirkişi raporu lehimize dir. 10.11.2005 tarihinde muhtelif kooperatifler davalı idare yanında müdahil olmuşlardır. Tarafımıza tebliğ edilen kararla davanın kabulüne karar verildiği, planın iptal edildiği, yargılama giderleri yönünden lehimize karar verildiği görülmüştür.

SUSUZ 313,314,315,316,317 VE 318 NO'LU PARSELLER VE ÇEVRESİNE AİT 1/1000 ÖLÇEKLİ UYGULAMA İMAR PLANI DAVASI

Ankara, Susuz Köyü 313, 314, 315, 316, 317 ve 318 nolu parseller ve civarlarına ait 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planının, Yenimahalle Belediye Başkanlığı'nın 30.07.2003 tarih ve 242 sayılı kararıyla uygun görülerek ABB Meclisi'nin 02.03.2004 tarih ve 4671 sayılı kararıyla onaylanan planın iptali talebimizi yargıya taşıdık.

Uygulama imar planının dayanağı oluşturan revizyon nazım imar planı, Ankara 5. İdare Mahkemesi, 2001/706 E., 2003/323 K. Sayılı kararı ile iptal edilmiş olan plana dayanmaktadır. Bu revizyon nazım imar planının iptali için dava açılmış olup işbu uygulama imar planı da hukuki dayanaktan yoksundur. Öte yandan 2025 Metropoliten Alanı Alt Bölge Nazım Planı çalışmaları halen sürdürülmektedir. Ayrıca 1990 Ankara Nazım İmar Planı'na göre, planlanan alanın büyük bir bölümü "ağaçlandırılacak alan", bir bölümü "diğer tarım alanları" kullanımında yer almaktadır. Ancak bunlara rağmen öneri gelişme alanlarına aykırı olarak, bu alanın yüksek yoğunluklu yerleşime açılması, plan bütünlüğünden uzak parçacı bir yaklaşımla kent makroform ve plan bütünlüğünü ortadan kaldırıcı veya engelleyici şekilde nazım plan ilkelerine aykırı olarak yapılmasının, şehircilik ilkelerine, planlama esaslarına, planların kademeli birlikteliği ilkesine ve kamu yararına aykırı olması davanın genel gerekçesini oluşturmuştur.

Yenimahalle Belediye Başkanlığı ve Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na 02.07.2004 tarihinde açılan davada, davalı idarenin cevap dilekçesinin ardından dosya bilirkişiye gönderilmiştir. Ankara 3. İdare Mahkemesi'nin 2003/1856 E. Sayılı dosyasıyla birlikte yürütülmüştür. 07.10.2005 tarihli bilirkişi raporu gelmiş olup, rapor lehimize dir.

08.08.2006 tarihinde tarafımıza tebliğ edilen kararlarda muhtelif kooperatiflerin davalı idare yanında müdahil olduğu belirtilmiştir. Ayrıca 12.04.2006 tarihli kararda yürütmeyi durdurma istemimizin 2003/1856 E. sayılı dosya karara bağlandıktan sonra değerlendirileceği ifade edilmiştir. Sonuçta ABB'ye karşı açılan 2003/1856 E. sayılı dosyanın bekletici mesele yapılmasına karar verilmiştir. Dosyaya vekaletname ibraz edilmiştir.

27.09.2006 tarihinde Dosya halen inceleme aşamasında olup, öncelikle 2003/1856 sayılı dosyanın sonucu beklenmektedir. 2003/1856 sayılı dosyanın karara çıkmış olduğu bir dilekçe ile bildirilmiştir.

Dava sonucunda lehimize karar verilmiş olup, 17.01.2007 tarihli kararda planın iptali ve yargılama giderlerinin tarafımıza ödenmesine karar verilmiştir.

SHERATON OTELİ'NİN BULUNDUĞU 2944 ADA 22 PARSEL İLE BİTİŞİĞİNDEKİ 23 SAYILI PARSELİ İÇEREN İMAR PLANI DEĞİŞİKLİĞİ DAVASI

Çankaya Belediye Meclisi'nin 05.11.2001 tarih ve 286 sayılı kararıyla kabul edilen Çankaya 2944 ada, 22 ve 23 parsellerde yapılan imar planı değişikliğine karşı yapılan itirazın reddi yönündeki 25.01.2002 gün ve 25 sayılı belediye meclisi kararının iptali talebimizi yargıya taşıdık.

Çankaya Belediye Meclisi'nin 05.11.2001 tarih ve 286 sayılı kararıyla; 1985 yılında onaylanan imar planına göre 4 katlı apart otel olarak ayrılan ve Sheraton Otel'i'nin bulunduğu 2944 ada 22 parsel ve 23 parsel "tevhid" edilmiştir. Yapılan plan değişikliği ile Sheraton Otel'i alanında daha önce kullanılmadığı iddia edilen 13253.7 metrekarelik inşaat alanı, İmar Yasası'nın 3. maddesi hükümlerine aykırı olarak 2944 ada 23 parsel aktararak 10 katlı ve 4 katlı yapılardan oluşan "otel, apart otel, kongre ve kültür merkezi" yapılmasına olanak sağlanmıştır. Yapılan plan değişikliği, planlama esaslarına, kamu yararına ve şehircilik ilkelerine aykırı bulunmaktadır.

Odamızın müdahil olduğu ve Sn.Ali Yiğit, Sn.Ramazan Yiğit ve Sn.Emine Ateş'e, 20.02.2002 tarihinde; Çankaya Belediye Meclisi'nin 05.11.2001 gün ve 286 sayılı kararıyla kabul edilen Çankaya 2944 ada, 22 ve 23 parsellerde yapılan imar planı değişikliğine karşı yapılan itirazın reddi yönündeki 25.1.2002 gün ve 25 sayılı belediye meclisi kararının iptali istemi ile dava açılmıştır.

Dava esnasında alınan 7.10.2002 tarihli bilirkişi raporuna karşı görüşlerimiz 03.01.2003 tarihinde mahkemeye sunulmuştur. Ankara 10. İdare Mahkemesi, 27.03.2003 tarih ve 2002/211 E, 2003/375 K. sayılı kararıyla bilirkişi raporu doğrultusunda dava konusu imar planı değişikliklerinin İmar Yasası'na aykırı olduğundan bahisle iptaline karar vermiştir. Karar davalı tarafça temyiz edilmiştir. Danıştay 6. Dairesi, 29.9.2003 gün ve 2003/3497 E, 2003/4533 K. sayılı kararıyla bilirkişi raporunun dava konusu işlemleri "şehircilik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararı ölçütleri açısından değerlendirmesi" gerektiği ve bu açıdan bir ek rapor tesis edilmesinden sonra yeniden karar verilmesi gerektiğinden bahisle yerel mahkeme kararını bozmuştur.

Davalı ve davalı yanındaki müdahiller 27.10.2003 tarihinde karar düzeltme istemiyle başvuruda bulunmuş, Danıştay 6. Dairesi 26.05.2004 gün ve 2003/8286 E, 2004/3344 K. sayılı kararıyla “kararın düzeltilmesi isteminin reddine” karar vermiştir.

Bu süreçlerden sonra Ankara 10. İdare Mahkemesi dosyayı yeniden ele almış ve 2004/2386 E, 2005/55 K. sayılı kararıyla bozma nedenleri doğrultusunda dosyayı yeniden ele alarak yeniden dava konusu imar değişikliğinin iptaline karar vermiştir. Hüküm davalılar tarafından temyiz edilmiştir. Dosya halen 2005/2674 E. numarasıyla Danıştay 6. Daire’de beklemektedir.

GÖLBAŞI-GÜNEYKENT 1/5000 ÖLÇEKLİ NAZIM İMAR PLANI DAVASI

Gölbaşı İlçesi, Tuluntaş, Koparan, Velihimmetli ve Hallaçlı köyleri ve çevresine ait 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planının onaylanmasına ilişkin Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi’nin 11.04.2002 gün ve 175 sayılı kararına yapılan itiraz 19.06.2002 tarihinde reddedilmiştir. Bunun üzerine Nazım İmar Planını onanmasına ilişkin meclis kararının iptali talebimizi yargıya taşıdık.

1990 Ankara Nazım Planı, kentsel gereksinimlerin yönlendirilmesi konusunda yetersiz kalmasına ve projeksiyon yılını tamamlamasına karşın halen yürürlüktedir. Bu planın sınırları dışında kalan Tuluntaş ve çevresinin herhangi bir üst ölçek plan çalışması yapılmadan ve kent bütünü ölçeğinde ele alınmadan 1/5000 ölçekli bir planla yönlendirilmeye çalışılması “planların kademeli birlikteliği” ilkesine zarar vermektedir. Bir üst ölçek plan kararı ve dayanağından yoksun olarak üretilmeye çalışılan planlar; parçacı bir nitelik sunmakta ve parçacı plan çalışmaları gerek kent makroformunu zedelemesi ve gerekse kent bütünü işgücü ilişkilerine zarar vermesi anlamında rasyonel olmayan kentsel maliyetlere yol açmaktadır.

Yaygın bir gelişme önerisiyle önemli bir nüfus ataması gerçekleştirilirken bölge niteliklerine uymayan noktasal yoğunluk kararlarının verildiği, planda önerilen değişik yoğunluklu konut alanlarının diğer arazi kullanım kararları ile örtüşen bir biçimde verilmediği, erişme kontrollü geniş yol bağlantılarının sonuçsuz bırakıldığı gibi genel hususlar öncelikle göre batan eksiklikler olarak saptanmıştır. Bu yönleriyle dava konusu plan; kamu yararına, imar mevzuatına, şehircilik bilimine ve planlama ilke ve esaslarına aykırıdır.

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı’na, 05.09.2002 tarihinde “Gölbaşı İlçesi, Tuluntaş, Koparan, Velihimmetli ve Hallaçlı köyleri ve çevresine ait 1/5000 ölçekli Güneykent Nazım İmar Planının onaylanmasına ilişkin Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi’nin 11.04.2002 gün ve 175 sayılı kararının iptali” konusu ile dava açılmıştır. Açılan davada;

- 05.09.2002 tarihinde Ankara 5. İdare Mahkemesi’nin 2002/1304 Esasına kayıtlı olarak dava açılmıştır.
- 13.10.2002 tarihinde mahkeme tarafından bilirkişi incelemesi yaptırılması kararı alınmıştır. Odamızca bilirkişi heyetine itiraz edilmiş ve itiraz gerekçeleri belgeleri ile birlikte mahkemeye sunulmuştur.
- 10.04.2003 tarihinde mahkeme sürecinde meydana gelecek gecikmeden dolayı telafisi mümkün olmayan zararların doğabileceği konusunda mahkemeye dilekçe verilmiştir.

- 21.4.2003 tarihinde Ankara 2. İdare Mahkemesi'nin 2003/1138 E. sayılı dosyasıyla bağlantılı olduğu gerekçesiyle yargılamanın Ankara 2. İdare Mahkemesi'nin 2003/1138 E. sayılı dosyası üzerinden yürütülmesine karar verilmiştir.
- 22.12.2003 günlü bilirkişi raporunda dava konusu planın planlama ilkeleri ve kamu yararıyla bağdaşmadığı belirtilmiştir.
- Ankara 2. İdare Mahkemesi, 2003/1138 E, 2004/1504 K. sayılı ve 21.10.2004 tarihli kararıyla dava konusu imar planının planlama esasları ve şehircilik ilkeleriyle bağdaşmadığından bahisle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.
- Karar Davalı Belediyece temyiz edilmiş, Danıştay 6. Dairesi 8.2.2005 tarihli kararıyla yerel mahkeme kararının yürütmesinin durdurulmasına karar vermiş, 11.5.2005 tarih ve 2004/8108 E, 2005/2715 K. sayılı kararıyla da "Planlaması yapılan Tuluntaş, Koparan, Velihimmetli köyleri ve çevresinin yukarıda anılan kanun uyarınca Ankara Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde kalıp kalmadığının araştırılması ve büyükşehir sınırları içinde olduğu sonucuna varılması halinde planını esası hakkında karar verilmesi gerektiği"nden bahisle kararı bozmuştur. Yerel Mahkemesine gönderilen dosya 2005/ 1893 E. numarasını almıştır. Dosya karar verilmek üzere mahkemesinde beklemektedir.
- Yerel mahkemenin bozma kararına uyarak tesis ettiği karar tarafımıza tebliğ edilmiştir. Söz konusu karar uyarınca Tuluntaş, Koparan, Velihimmetli köyleri ve çevresinin ABB sınırları içinde kaldığı belirtilmiş ve söz konusu planın iptaline karar verilmesi gerektiğinden bahisle yeniden lehimize olmak üzere hüküm tesis etmiştir.

SİNCAN İLAVE İMAR PLANI NOTLARI DAVASI

Sincan Belediye Başkanlığı tarafından "Sincan İlave İmar planı notlarına; KAKS değerinden çıkan alanda, +0.00 kot altında iskan edilebilmesi şartını sağlayan, 1. Bodrum, kat alanına dahil değildir" notunun ilavesi biçimindeki Belediye Meclisi'nin ısrar kararının iptali talebimizi yargıya taşıdık.

Davanın genel gerekçesi "Sincan Belediye Meclisi'nin "Bordum katların emsale dahil edilme-mesi" biçiminde plan notu eklenmesi yönündeki plan değişikliği işlemi, planlama esaslarına ve şehircilik ilkelerine aykırı" olmasıdır ve dava sonucu kesinleşmiştir.

Odamızın müdahil olduğu, Sincan Belediye Başkanlığı'na, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından açılan davada, Ankara 11. İdare Mahkemesi'nin 2002/1252 E, 2003/1715 K. ve 8.12.2003 günlü kararıyla dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir. Karar temyiz edilmediğinden kesinleşmiştir.

ETLİK-KASALAR 1/5000 ÖLÇEKLİ REVİZYON NAZIM İMAR PLANI DAVASI

ABB Meclisi'nin 08.05.2002 tarih ve 216 sayılı kararı. Söz konusu karar ile Ankara ili, Keçiören ilçesi, Etlük – Kasalar mevkiinde 1/5000 ölçekli nazım imar planı revizyonunun iptali talebimizi yargıya taşınmıştır.

Söz konusu revizyon imar planı, tüm plan dönemlerinden bu yana süregelen yeşil açık alan kullanımını değiştirerek özel proje alanı adı altında konutlara ve ticari kullanıma açılmasına neden olması davanın genel gerekçesi olmuştur.

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na Sn.Muzaffer Mutlu tarafından 05.11.2002 tarihinde açılan ve Odamızın müdahil olduğu davada yürütmeyi durdurma talep edilmiş olup, bilirkişi incelemesinden sonra değerlendirilmesine karar verilmiştir. 03.06.2003 tarihinde talebimiz kabul edilmiş olup yürütmeyi durdurma kararı verilmiştir. 27.02.2003 tarihinde bilirkişi incelemesine esas olmak üzere dava konusu yerde keşif incelemesi yapılmıştır. Açılan davada;

- 31.03.2003 tarihli bilirkişi raporu alınmıştır. Söz konusu bilirkişi raporu lehimize olup, dava konusu planlamanın şehircilik ilkelerine, mevzuata ve kamu yararına aykırı olduğu vurgulanmıştır.
- 03.06.2003 tarihinde dava konusu işlemin yürütmesinin durdurulmasına karar verilmiştir.
- ABB Meclisi'nce 18.09.2003 tarih ve 461 sayılı kararla dava konusu Etlik – Kasalar mevkiinde 1/5000 ölçekli yeni bir nazım imar planı değişikliği kabul edilmiştir. Askı süresinin ardından yapılan itirazlar 05.01.2004 tarih ve 11 sayılı karar ile reddedilmiş ve söz konusu değişiklik kesinleşmiştir.

Etlik – Kasalar mevkiinde 1/5000 ölçekli yeni nazım imar planı değişikliği sonucunda Mahkemece 06.04.2004 tarihinde davanın konusuz kaldığından bahisle karar verilmesine yer olmadığına, yargılama giderlerinin davalı idare üzerinde bırakılmasına karar verilmiştir. Müdahil olduğumuz için yargılama giderlerimiz çok düşük gerçekleşmiştir.

Asıl davacı, davanın konusuz kaldığına ilişkin kararı temyiz etmiştir. Karar onanmış ve kesinleşmiştir.

ETLİK-KASALAR 1/5000 ÖLÇEKLİ REVİZYON NAZİM İMAR PLANINA İKİNCİ DAVA

ABB Meclisi'nin 18.09.2003 tarih ve 461 sayılı kararı. Söz konusu karar ile öngörülen Ankara İli, Keçiören İlçesi, Etlik – Kasalar mevkiinde 1/5000 ölçekli imar planı revizyonunun iptali talebimizi yargıya taşıdık.

Söz konusu revizyon imar planı, tüm plan dönemlerinden bu yana süregelen yeşil açık alan kullanımını değiştirerek özel proje alanı adı altında konutlara ve ticari kullanıma açılmasına neden olması davanın genel gerekçesi olmuştur.

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na Sn.Muzaffer Mutlu tarafından 28.04.2004 tarihinde açılan ve Odamızın müdahil olduğu davada yürütmeyi durdurma talep edilmiş olup bilirkişi incelemesinden sonra değerlendirilmesine karar verilmiştir. 13.01.2005 tarihinde talebimiz kabul edilmiş olup yürütmeyi durdurma kararı verilmiştir. Açılan davada;

- 09.09.2004 tarihinde bilirkişi incelemesine esas olmak üzere dava konusu yerde keşif incelemesi yapılmıştır.
- 19.10.2004 tarihli bilirkişi raporu alınmıştır. Söz konusu bilirkişi raporu aleyhimize olup, dava konusu planlamanın şehircilik ilkelerine, mevzuata ve kamu yararına uygun olduğu belirtilmiştir.
- 13.01.2005 tarihinde bilirkişi raporu doğrultusunda 7 no.lu plan notunun yürütmesi-

nin durdurulmasına bunun dışındaki kısımlara ilişkin ise yürütmesinin durdurulması isteminin reddine karar verilmiştir.

- Söz konusu karara davacılarından Mutlu Petrol Ankara Bölge İdare Mahkemesi nezdinde itiraz etmiş, 16.03.2005 tarihli karar ile itirazın reddine karar verilmiştir.

Dosya Danıştay incelemesinde kısmen bozulmuş kısmen onanmıştır. Buna göre plan notu yönünden onanmış ancak nazım imar planının kentsel servis alanına ilişkin kısmı yönünden bozulmasına bilirkişi raporlarındaki çelişkinin giderilmesine karar verilmiştir.

İMRAHOR KÖYÜ VE ÇEVRESİNE AİT NAZİM İMAR PLANI DEĞİŞİKLİĞİ DAVASI

ABB Meclisi'nin 20.08.2002 gün ve 446 sayılı kararı ile onaylanan 1/5000 ölçekli "İmrahor Köyü ve Çevresine Ait Nazım İmar Planı Değişikliği"nin iptali talebimizi yargıya taşıdık.

Ankara kentinin korunması gereken doğal-çevresel değerleri açısından özel önem taşıdığı üst ölçekli plan kararlarıyla da belirlenerek "Ağaçlandırılacak Alan" olarak ayrılan İmrahor Vadisi'nin ve yakın çevresi, yerleşime açılması; bu bağlamda, kent ölçeğinde fiziksel, doğal, sosyal, ekonomik vb. tüm verilerin dikkate alındığı bir üst ölçekli plan kararı çığnemesi ve kente önemli maliyetler yüklenmesi davanın genel gerekçesi olmuştur.

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na, 05.02.2003 tarihinde "ABB Meclisi'nin 20.08.2002 gün ve 446 sayılı kararı ile onaylan 1/5000 ölçekli "İmrahor Köyü ve Çevresine Ait Nazım İmar Planı Değişikliği"nin iptali talebi konusu ile dava açılmıştır. Açılan davada yürütmeyi durdurma talep edilmiş olup, 17.04.2003 tarihinde talebimiz reddedilmiştir.

Daha sonra, iptal talebimiz kabul edilerek 22.03.2005 tarihinde dava konusu planın iptaline karar verilmiştir. Davalı idare tarafından temyiz edilmiştir. 30.01.2006 tarihinde Davalı idare tarafından temyiz edildiği ve 08.12.2005 tarihinde Danıştay'a gönderildiği öğrenilmiştir. Dosya halen Danıştay 6. Dairesinde 2006/2730 E. numarası ile incelemededir.

KATLI KAVŞAK PROJELERİYLE İLGİLİ 1/2000 ÖLÇEKLİ NAZİM İMAR PLANI DEĞİŞİKLİKLERİ DAVASI

ABB Meclisi'nin 20.11.2002 tarih ve 595 sayılı kararı ile kabul edilen katlı kavşaklarla ilgili 1/2000 ölçekli nazım imar planı değişikliğinin plan konusu tüm kavşaklarla ilgili olmak üzere iptaline karar verilmesi talebimizi yargıya taşıdık.

ABB Meclisi'nin 20.11.2002 tarih ve 595 sayılı kararı. Söz konusu karar ile:

- Ziya Gökalp Cad. ile Aksu Cad. kesişiminde Kolej Kavşağı
- Celal Bayar Bulv. ile Adnan Saygun Cad. kesişiminde Aksu Kavşağı
- Talatpaşa Bulv. ile Adnan Saygun Cad. kesişiminde Hasırcılar Kavşağı
- Atatürk Bulv. ile İstiklal Cad. kesişiminde Hergelen Kavşağı
- Atatürk Bulv. ile Cumhuriyet Cad. kesişiminde Heykel önünde Ulus Meydanı Kavşağı
- İstiklal Cad. ile Cumhuriyet Cad. kesişiminde Baruthane Kavşağı

yapılması hususu projelendirilmiş, söz konusu projelere ilişkin 1/2000 ölçekli nazım imar planı değişiklikleri kabul edilmiştir.

Söz konusu katlı kavşaklar Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin Ulaşım Planlama Birimi'nce hazırlanan ve Ankara Ulaşım ve Koordinasyon Merkezi (UKOME)'nin 10.03.1994 tarih ve 94/3 sayılı kararı ile onaylanan Ankara Ulaşım Ana Planı'nda bulunmamaktadır.

Bilirkişi ve keşif incelemesi yaptırılması aşamasında 19.08.2003 tarihli ABB Meclisi kararı ile dava konusu nazım imar planı değişikliği iptal edilmiştir. Mahkemeye söz konusu Meclis Kararı bildirilmiştir.

Meclis kararını müteakip Mahkemece davanın konusuz kaldığına hükmedilmiştir. Yargılama giderleri yönünden lehimize karar verilmiştir. 30.01.2006 tarihinde yargılama giderlerinin davalı idareden tahsil edildiği ve dosyanın kesinleşmek suretiyle işlemden kaldırıldığı öğrenilmiştir.

1/50.000 ÖLÇEKLİ GÜNEYBATI ANKARA METROPOLİTEN İMAR PLANI DAVASI

Bayındırlık Bakanlığı tarafından 24.02.2004 tarihinde, 1/50.000 ölçekli Güneybatı Ankara Metropoliten İmar Planı'na karşı 8.4.2004 gün ve 06.04.0076 sayılı yazıyla Odamızca yapılan itiraz, yanıt verilmemek yoluyla reddedilmesi sonucu konuyu yargıya taşındık.

Dava konusu imar planı, bütüncül yaklaşımı ve kent-bölge bütünü gerekliliklerini yansıtmamakta, bir üst ölçek plan çalışmasından beklenen, kent bütününde belirlenen eksiklikler, ivedi ve öncelikli gereksinimler, gelişme eğilimleri ve kontrol mekanizmalarını, bilimsel saptamalar ve teknik/ istatistiksel araştırmalar üzerine oturtmaya çalışan bir yaklaşım gözlenmemektedir. Odamız tarafından açılan ve dava konusu planın önemli bir bölümünü oluşturan "Güneykent Nazım İmar Planı"na karşı Ankara 2. İdare Mahkemesi'nin 2003/1138 E. sayılı dosyasında açılan davanın bilirkişi raporunda da belirtildiği gibi Ankara Kentinde 1985 yılından bu yana konut gereksiniminin çok üzerinde bir konut sunumu gerçekleşmiş, dolayısıyla bir konut fazlası ortaya çıkmıştır. Bu durum dikkate alındığında Ankara'da kente 30-50 km uzaklıkta, yepyeni bir kent oluşturulabilecek kadar nüfus ve kentsel servisin yüklendiği bir bölgeyi hiçbir aciliyeti yokken ve yerleşime açmanın bilimsel ölçüt ve gereklilikleri ortaya konulmaksızın, parçacı bir anlayışla ve ayrıca yeni bir kent oluşturacak bir örgütlenme- bölgeleme- organizasyon modeli de tanımlanmaksızın planlanmasının kabul edilebilir bir gerekçesi bulunmamaktadır.

Bu genel gerekçe doğrultusunda, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na 02.07.2004 tarihinde dava açılmıştır. Dava ilk olarak Ankara 11. İdare Mahkemesi 2004/2086 E sayılı dosyası kapsamında görülmüş; Mahkeme 7.10.2004 tarih ve 2004/2086 E, 2004/1221 K. sayılı kararıyla davanın görev yönünden reddiyle dosyanın Danıştay'a gönderilmesine karar verilmiştir. Danıştay 8.6.2005 tarihinde tarafımızın "yürütmenin durdurulması" isteminin keşif ve bilirkişi incelemesinden sonra değerlendirilmesine karar vermiştir. Aynı tarihte Daire; 6.000,00 YTL bilirkişi ücretine karar vermiş; belirtilen meblağ 21.7.2005 tarihinde yatırılmıştır.

24.05.2006 tarihinde Mahkemece bilirkişiler tespit edilmiş olup, Prof. Dr. Orhan Kuntay, Prof. Dr. Feral Eke, Yard. Doç. Dr. Nihan Sönmez seçilen bilirkişiler olarak tarafımıza bildirilmiş-

tır. Birlikçilere tarafımızdan itiraz edilmemiş olup, keşfin 16.06.2006 saat 10:00'da yapılacağı öğrenilmiştir.

02.08.2006 tarihinde keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen rapor tarafımıza tebliğ edilmiştir. Söz konusu rapor lehimize olup planın açıkça şehircilik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararına aykırı olduğu belirtilmiştir.

Mahkemece 19.09.2006 tarihinde yürütmeyi durdurma talebimiz kabul edilmiş olup, planın şehircilik, planlama ilkeleri ile imar mevzuatına aykırı olduğu sonucuna varılarak yürütmesinin durdurulmasına karar verilmiştir.

İdarece yürütmeyi durdurma kararına karşı itiraz edilmiş, DİDDGK tarafından 24.05.2007 tarihinde itirazın reddine karar verilmiştir.

TOPLU TAŞIMA ÜCRETLERİNE YAPILAN ZAM DAVASI

ABB Meclisi EGO Genel Müdürlüğü'ne bağlı Ulaşım Koordinasyon Merkezi'nin 24.12.2004 tarih ve 2004-35 sayılı kararının onanmasına dair 28.12.2004 tarih ve 2004/212 sayılı İdare Encümeni Kararının iptali ile yürütmesinin durdurulması talebimizi yargıya taşıdık.

ABB Meclisi EGO Genel Müdürlüğü'ne bağlı Ulaşım Koordinasyon Merkezi'nin 24.12.2004 tarih ve 2004-35 sayılı kararının onanmasına dair 28.12.2004 tarih ve 2004/212 sayılı İdare Encümeni Kararı. Söz konusu karar ile şehir içi toplu taşıma ücretlerine %33 oranında zam yapılmıştır.

EGO Genel Müdürlüğü'nce toplu taşıma ücretlerine %33 oranında zam uygulanması ve bunun idare encümeni kararıyla onaylanmasının özel araç kullanımını özendirerek zaten var olan trafik sorununu arttıracak ve kent ulaşımını daha güç bir hale getirecek olması davanın genel gerekçesi olmuştur.

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı ve EGO Genel Müdürlüğü'ne Tüketici Hakları Derneği tarafından 18.01.2005 tarihinde açılan ve Odamızın müdahil olduğu davada yürütmeyi durdurma talebi reddedilmiş olup 25.05.2005 tarihinde red kararına karşı Danıştay'a itiraz edilmiştir. Danıştay'a yapılan itiraz 31.05.2005'de reddedilmiştir.

27.09.2006 tarihinde dosyanın 18.04.2005 tarihinde bağlantılı olması nedeniyle 2. İdare'nin 2005/714 E. sayılı dosyasına gittiği öğrenilmiştir. 31.01.2006 tarihinde karara çıkmıştır. Davanın davacı asil olan Tüketici Hakları Derneği aleyhinde sonuçlandığı yani davanın reddedildiği öğrenilmiştir. 17.07.2006 tarihinde ise Tüketici Hakları Derneği tarafından temyiz edilerek Danıştay'a gönderildiği öğrenilmiştir.

Tüketici Hakları Derneği'nin yapmış olduğu temyiz talebi Danıştay 8. Dairesince görüşülmüştür. Dava konusu işlemde yaklaşık 1 yıl önce toplu taşıma ücretlerinde artırımı yapılmış olmasına rağmen, dava konusu artırımı ilişkin haklı gerekçeler oluşmadığından, Mahkeme kararında hukuka uyarlık görülmemiştir denilerek 26.06.2007 tarihinde kararın bozulmasına karar verilmiştir. Bozma kararı tarafımızdan 22.08.2007 tarihinde tebliğ alınmıştır.

5502 SAYILI PARSEL 1/5000 ÖLÇEKLİ NAZIM İMAR PLANI DEĞİŞİKLİĞİ DAVASI

Ankara İli, Çankaya İlçesi, Mustafa Kemal Mah. Sabancı Bulv. Lodumlu Köyü, Tp. 5502 sayılı parsel ile ilişkin 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı değişikliği ABB Meclisi'nin 13.08.2004 gün ve 557 sayılı kararı iptali talebimizi yargıya taşıdık.

AŞTİ Ümitköy doğrultusundaki Sakıp Sabancı Bulvarı üzerindeki parselde 1,5 olan “yapı inşaat alanı hakkı” (Emsal değeri) %350 oranında arttırılarak 5'e yükseltilmiştir. Toplam net büyüklüğü 100 bin metrekare olan alanda yapılabilecek inşaat alanı önceki durumda 150 bin metrekare iken, Belediye Meclisi'nin yaptığı değişiklik ile bu miktar 500 bin metrekareye yükseltilmiştir. Yapılan bu plan değişikliği, İmar Kanunu'na, şehircilik ilkelerine, planlama esaslarına ve kamu yararına bütünüyle aykırıdır. Yapılan plan değişikliğinde bu alanda niçin yoğunluk artışı yapıldığına dair ne plan raporunda, ne de Belediye Meclis Kararı'nda herhangi bir teknik gerekçe yoktur. Bu arazideki plan değişikliği, alanının çevresi ile ilişkisi, işlevi, yapı yoğunluğu, ulaşım-dolaşım sistemine etkileri, kent bütününe etkisi gibi teknik gerekçelerden tümüyle uzak bir yaklaşımla oluşturulmuştur.

TMMOB Mimarlar Odası Başkanlığı tarafından, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na açılan ve odamızın müdahil olduğu davada; 10.03.2005'de bilirkişi incelemesine karar verilmiştir. 31.10.2005 tarihinde bilirkişilerin seçimi yapılmıştır. 28.11.2005 tarihinde keşif mahalline gidilmiş ve dosya bilirkişilere tevdi edilmiştir. Bilirkişi raporu taraflara tebliğ edilmiştir. Yürütmeyi durdurma kararı için hakimde beklemektedir.

ULUS TARİHİ VE KÜLTÜREL KENTSEL DÖNÜŞÜM VE GELİŞİM PROJE ALANI DAVASI

ABB Meclisi'nin 14.01.2005 tarih ve 210 sayılı kararıyla oluşturulan Ulus Tarihi ve Kültürel Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Proje Alanı'nın iptali talebimizi yargıya taşıdık.

Söz konusu karar ile Ulus Tarihi ve Kültürel Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Proje Alanı oluşturulmuştur. Oluşturulan yeni proje alanı, yürürlükteki “Ulus Tarihi Kent Merkezi Koruma İslah İmar Planı”nın tamamını, “Tarihi Kale içi”ni, Kalenin doğusunda yer alan bölgeye ait “Eski Kent Dokusu Koruma Amaçlı İmar Planı”nın kuzey bölümünü, “Atıfbey 1. Etap Park ve Rekreasyon Alanı Uygulama İmar Planı”nı, “İsmetpaşa Mahallesi”ni ve “Roma Hamamı”nı kapsamaktadır. Söz konusu teklif alan sınırları içinde daha önce onaylanmış olan “KPA 5”, “KPA 6” ve Belediye Meclis kararı ile onaylı “1/5000 ve 1/1000 ölçekli tüm planlar”, bu karar ile iptal edilmiş ve 1/5000 ölçekli “Ulus Tarihi ve Kültürel Kentsel Dönüşüm ve Gelişim Proje Alanı” teklifi oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Davanın genel gerekçesi, bir idari işlemin idarece iptali veya geri alınmasının, o idari işlemin yapılmasına ilişkin usullere tabi olması gereğine aykırı olması; Sit alanı ilan edilen ve Koruma Kurulu tarafından karara bağlanan planların, Koruma Kurulunun kararı olmadan ABB Meclisince iptal edilmesi; öte yandan şehircilik ilkelerine ve kamu yararına aykırı bir plan oluşturulmasıdır.

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na, 14.03.2005 tarihinde açılan davada, davanın açılmasını müteakip 05.04.2005 tarihinde Mahkemece davalı idareye yazı yazılmasına, gerekli tüm bilgi ve belgelerin ve savunmanın istenmesine karar verilmiştir. Davalı idarenin cevap dilekçesinin

ardından 11.08.2005 tarihinde keşif incelemesi yaptırılmasına karar verilmiştir. 850.-YTL Keşif ücreti yatırılmıştır.

Mahkemenin 18.11.2005 tarihli kararı ile davalı idareden konuyla ilgili mevcut imar planlarını, bu planlarda bir değişiklik olup olmadığını sorduğu, gelecek cevaba göre yürütmenin durdurulup durdurulmayacağı hususunun görüşüleceğine ilişkin karar aldığı öğrenilmiştir. Dosyaya vekaletname ibraz edildi.

Davalı idare 18.11.2005 tarihli Mahkeme yazısına verdiği cevapta söz konusu alan ile ilgili olarak 07.09.2005 tarih ve 25929 sayılı resmi gazetede “Ankara Tarihi Kent Merkezi Kapsamında Yer Alan ve Krokide Sınır ve Koordinatları Gösterilen Alanın Yenileme Alanı Olarak Tespit Edilmesi Hakkında Karar” bulunduğunu ifade etmiştir. Bu karar uyarınca dava konsu 14.01.2005 tarih ve 210 s. Kararı ile ilgili bir uygulama bulunmadığını belirterek yazısına resmi gazetede yayımlanan kararın ekindeki kroki ve sınır koordinatlarını eklemiştir.

27.09.2006 tarihinde Mahkeme kaleminde yapılmış olan incelemede davalı idarenin bu yazısı uyarınca davanın konusuz kaldığına yönelik bir karar tesis edileceği bilgisi alınmıştır. Mahkemenin davanın konusuz kaldığına ilişkin kararının bilgisayarda yazılmış olduğu görülmüş, kararın sonuç kısmı incelenmiş ve 07.09.2005 tarih ve 25929 sayılı resmi gazetede yayımlanan karar uyarınca dava hakkında karar verilmesine yer olmadığı yönünde hüküm tesis edilmiş olduğu görülmüştür.

01.03.2007 tarihinde Mahkeme kaleminde yapılan incelemede ise dosyanın yürütmeyi durdurma yönünden görüşülmek üzere 26.01.2007 tarihinde hakime havale edildiği bilgisi alınmıştır. Kaleimde yapılan görüşmede dosyanın hakiminin değiştiği söylenmiştir. Daha önce konusuz kalma yönünden karar verme aşamasına gelen dosyada bu nedenle incelemenin halen devam ettiği tahmin edilmektedir.

ANKARA KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARI KORUMA KURULU KARARI DAVASI

AKTVKK'nin Güvenpark'a ilişkin 04.03.2005 tarih ve 386 sayılı kararının iptali talebimizi yargıya taşıdık.

ABB tarafından “Kentsel Tasarım Proje Yarışması” düzenleneceği ve halen dolmuş ve otobüs duraklarına geçici olarak tahsis edilmiş bulunan sahanın altına yer altı çarşısı ve garaj katları yaptırılacağı belirtilerek Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'na başvurulmuştur. Başvuruyu değerlendiren AKTVKK, 04.03.2005 tarih ve 368 sayılı kararı ile “1. derece doğal sit olarak tescilli Güvenpark'a ilişkin Kurulumuzun 10.10.2003 gün ve 8760 sayılı kararımız ile istenen projenin yarışma yolu ile elde edilmesinin uygun olduğuna, hali hazırda kullanılan minibüs-otobüs durağı alanı dışında Güvenpark'ın mevcutta park olarak kullanılan alanın alt kotlarında herhangi bir yargısal müdahalede bulunamayacağına” karar verilmiştir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'na, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası tarafından açılan ve Odamızın müdahil olduğu davada yapılan yürütmeyi durdurma talebi 07.10.2005 tarihinde reddedilmiştir. Yürütmeyi durdurma talebinin reddi üzerine davacı tarafça yapılan itirazın İdari Dava Daireleri Genel Kurulu tarafından reddedildiği öğrenilmiştir. 09.01.2006 tarihli karar ile mudahillik talebimiz kabul edilmiştir ve dosya halen inceleme aşamasındadır.

GÜVEN HASTANESİ DAVASI

Ankara İli, Çankaya İlçesi, 1298 ada, 109, 49 ve 91 sayılı parsellerin birleştirilerek kullanımı, özel sağlık tesisleri alanı olarak belirlenmesi ve yapılaşma koşullarının yeniden düzenlenmesine ilişkin 1/5000 ölçekli nazım imar planı değişikliği konusunda Büyükşehir Belediyesi meclis kararının iptali talebimizi yargıya taşıdık.

Dava konusu plan değişikliğiyle bölge kat nizamı delinmiş ve ayrıcalıklı bir yapılaşma izni verilmiştir. Plan değişikliğinin bilimsel, nesnel ve teknik yönlerden yeterli bir gerekçesi bulunmamaktadır. Plan değişikliğinin yapıldığı semtte, bu denli büyük bir hastane ihtiyacı da yoktur. Plan değişikliği, Güven Hastanesi'nin ruhsatsız eklerinin yasallaştırılmasına dönük olup, semt sakinlerinin de taleplerini dikkate almadan hazırlanmıştır.

TMMOB Şehir Plancıları Odası Başkanlığı (1), Ankara Barosu Başkanlığı (2), Mehmet Altıntaş (3), Erdal Bölükbaşı (4), Tülay Aydın (5), Halis Dörtlemmez (6), Perihen Özerkan (7), Mebrurehan Özerkan (8), Sevgi Akyol (9) tarafından, 10.02.2006 tarihinde Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na açılan davada;

- 27.09.2006 tarihinde dosyada halen yürütmeyi durdurma talebi görüşülmemiş olup, keşfe gidilmek üzere dosyanın gün alması beklenmektedir.
- 04.11.2006 tarihinde dosya yürütmeyi durdurma yönünden görüşülmek üzere hakime tevdi edilmiştir.
- Dosyada keşif yapılmış, yapılan keşfin ardından dosya bilirkişi heyetine tevdi edilmiştir. Bilirkişi heyeti düzenlemiş olduğu raporda genel olarak avaya konu nazım imar planı değişikliğinin planlama tekniklerine, şehircilik ilkelerine ve kamu yararına uygun olmadığı belirtilmiş olup, rapor bu haliyle lehimize değildir.
- Mahkemece verilen karar 01.10.2007 tarihinde tarafımıza tebliğ edilmiş olup kararda imar planının iptaline karar verilmiştir.

MAMAK – ÇANKAYA GÜNEYDOĞU ANKARA İMRAHOR KÖYÜ 1. VE 2. ETABA İLİŞKİN 1/5000 ÖLÇEKLİ NAZIM İMAR PLANI DEĞİŞİKLİĞİ DAVASI

ABB Meclisi'nin 10.02.2004 gün ve 60 sayılı kararı ile onaylanan Ankara İli, Mamak İlçesi, İmrahor Köyü I. ve II. Etaba ilişkin Nazım İmar Planı değişikliğinin iptali talebimizi yargıya taşıdık.

1/5000 ölçekli İmrahor Köyü ve Çevresine Ait Nazım İmar Planı Değişikliği'nin iptali için 05.02.2003 tarihinde Ankara 3. İdare Mahkemesi'nde 2003/144 Esas no ile dava açılmıştır. Bu dava süreci bilirkişi incelemesi safhasındayken, Ankara Büyükşehir Belediye Meclisi'nin, 10.02.2004 tarih ve 60 sayılı kararı ile "Mamak-Çankaya Güneydoğu Ankara İmrahor Köyü I. ve II. Etaba ilişkin 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı Değişikliği" ile dava açtığımız bu planı da içeren bölgede onaylanmış planlar birleştirilerek, yoğunluk azaltılması yoluyla yeni bir idari işlem tesis edilmiştir. Söz konusu yoğunluk azaltılması işlemi ilkesel olarak yerinde bulunmakla birlikte, bölgenin koruma-kullanma dengesi içinde, yerleşim ve yerleşim baskıları dışında tutulması yönünde herhangi bir düzenleme içermemektedir.

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na 11.06.2004 tarihinde açılan davada;

- 25.06.2004 tarihinde davalı idarenin cevap dilekçesinin ardından yürütmeyi durdurma talebimiz reddedilmiştir.
- Ankara 3. İdare Mahkemesi'nin 2003/144 E. sayılı dosyasıyla birleştirilmesi talep edilmiş, talebimiz reddedilmiştir.
- 09.06.2005 tarihinde Mimarlar Odası'nın müdahillik talebi reddedilmiştir.
- 30.01.2006 tarihinde karar verilmek üzere hakimde beklediği öğrenilmiştir.
- 27.09.2006 tarihinde dosyada kararın verildiği ancak yazım aşamasında olduğu öğrenilmiştir.
- 27.12.2006 tarihinde dosyada verilen karar tarafımıza tebliğ edilmiştir. Buna göre, dava konusu plana karşı bizden önce dava açan İlhami Aktürk isimli vatandaşın Ankara 5. İdare Mah. 2004/1686 E., 2005/1942 K. Sayılı kararında dava konusu planın iptal edilmiş olduğu, bu nedenle davanın konusuz kaldığı ifade edilmiştir. Tarafımıza yargılama giderleri ve av. Ücr. Ödenmesine karar verilmiştir.
- Söz konusu kararın kesinleşme durumuna bakılacak ve ardından karar icraya konulacaktır.
- 03.03.2007 tarihinde sorulmuş ve kararın temyiz edilmediği öğrenilmiştir.

BURSA ŞUBE

EMEK BELEDİYESİ NAZIM İMAR PLANI DEĞİŞİKLİĞİ DAVASI

Bursa Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 19.01.2006 Tarih ve 36 Sayılı Kararı ile onaylanan Emek Belediyesi 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı değişikliğinin iptali talebimizi yargıya taşındık.

Bursa Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 19.01.2006 Tarih ve 36 Sayılı Kararı ile onaylanan Emek Belediyesi 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı Değişikliği'ne Şehir Plancıları Odası Bursa Şubesi olarak, 3194 Sayılı İmar Kanunu ve yönetmelikleri ile üst ölçekli plan kararlarına aykırı uygulama yapıldığı gerekçelerine dayanarak dava süreci başlatılmıştır. Söz konusu plan değişikliği ile kentin merkez bölgesinde yer alan resmi kurum alanı olan bölge konut alanına dönüştürülmüş ve bu değişiklik yapılırken ilgili kurum görüşlerinin alınmadığı, Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelik 3. Bölüm İmar Planı Değişikliklerinde Uyulması Gereken Esaslar'ın 27. maddesinde belirtilen hükümlere uyulmadan işlem yapıldığı tespit edilmiştir.

Yukarıda belirttiğimiz gerekçeler doğrultusunda Bursa Büyükşehir Belediyesine iletilen itirazımızın Belediye Meclisinin 13.04.2006 tarih ve 219 sayılı kararı ile reddedildiği belirtilmiştir.

Bu nedenle söz konusu plan değişikliği hakkında dava açılabilmesi için Genel Merkezi temsilen Bursa Şubesi Başkanı Raşit TUNA adına yetki alınmış ve dava süreci başlatılmıştır.

1/25.000 ÖLÇEKLİ NAZIM İMAR PLANLARI DAVALARI

**Merkez Planlama Bölgesi Nazım İmar Planı,
Batı Planlama Bölgesi Nazım İmar Planı,
Kuzey Planlama Bölgesi Nazım İmar Planı,
Doğu Planlama Bölgesi Nazım İmar Planı,
Mudanya Planlama Bölgesi Nazım İmar Planı ve
Gemlik Planlama Bölgesi Nazım İmar Planlarının iptali taleplerimizi yargıya taşı-
dık.**

Bursa Büyükşehir Belediyesince hazırlatılan 16.03.2006 gün ve 2006/43 esas no ve 177 ile 177/1 sayılı kararlar ile onaylanan 1/25.000 Ölçekli, Bursa Merkez Planlama Bölgesi ile Batı Planlama Bölgesi Nazım İmar Planlarının yanı sıra; 16.11.2006 tarihinde yürürlüğe giren 1/25.000 Ölçekli Kuzey Planlama Bölgesi, Doğu Planlama Bölgesi, Mudanya Planlama Bölgesi ve Gemlik Planlama Bölgesi Nazım İmar Planlarına askı süresince Bursa Şubemiz tarafından incelemeler ve değerlendirmeler yapılmıştır.

Metropolitan Alan içerisinde kentin gelişme yön ve büyüklüğünü belirleyen, geleceğini planlayan çalışmalar, katılımcı planlama anlayışı ile üretilmediğinden, bu sürece dahil olunamamıştır. Kentin geleceğini şekillendiren kararları kamu yararı açısından değerlendirme ve kamuoyunu bilgilendirme görevimiz meslek disiplinimiz gereğidir.

Bursa Büyükşehir Belediyesince hazırlatılan Nazım İmar Planları, yasa, yönetmelik, planlama ilke ve esasları ve yürürlükteki üst ölçekli çevre düzeni planları ve plan hükümleri ile çeliştiği tarafımızca tespit edilmiş ve bu sebeplerden söz konusu planlar yargıya taşınmıştır.

1/25.000 ÖLÇEKLİ BATI PLANLAMA BÖLGESİ NAZIM İMAR PLANI DEĞİŞİKLİĞİ DAVASI

Bursa Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 12.04.2007 Gün ve 219 Sayılı Kararı İle Onaylanan 1/25.000 Ölçekli Batı Planlama Bölgesi Nazım İmar Planı Değişikliği'nin iptali talebimizi yargıya taşıdık.

Bursa Büyükşehir Belediye Meclisinin; 12.04.2007 tarih ve 219 karar sayılı 1/25.000 Ölçekli Batı Planlama Bölgesi Nazım İmar Planı değişikliği kabulüne dair kararının iptali ve iptali istenen idari işlemlerin yürütmesinin durdurulması talebiyle dava sürecini başlattık.

FETHİYE İHSANİYE REVİZYONU UYGULAMA İMAR PLANI DEĞİŞİKLİĞİ DAVASI

Nilüfer Belediye Meclisinin 10.01.2007 Tarih ve 2 Sayılı Kararı İle Uygun Görülen Plan Değişikliğinin iptali talebimizi yargıya taşıdık.

Nilüfer Belediye Meclisinin 10.01.2007 tarih ve 2 sayılı kararı ile uygun görülerek, Bursa Büyükşehir Belediye Meclisinin 15.03.2007 tarih ve 167 sayılı kararı ile onaylanan 1/1000 Ölçekli Fethiye İhsaniye Revizyonu Uygulama İmar Planı H21c05b4d – H21c05a3c pafta 1865 ada 3 parsel, 1867 ada 1 parsel, 1871 ada 4-2 parsellere ait Plan Değişikliğinin kabulüne dair kararın iptali ve iptali istenen idari işlemlerin yürütmenin durdurulması istemiyle dava sürecini başlattık.

İSTANBUL ŞUBE

ZİNCİRLİKUYU KARAYOLLARI 17. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ DAVASI

Karayolları Genel Müdürlüğü 17. Bölge Müdürlüğü'ne ait yapı ve tesislerin bulunduğu Beşiktaş – Ortaköy, 30 Ada, 157 Parsel 1 / 5000 ölçekli Koruma amaçlı Nazım İmar Planı Değişikliği'nin iptali talebimizi yargıya taşadık.

Planlama alanı 1993 onaylı 1/5000 ölçekli Beşiktaş Geri Görünüm ve Etkilenme Bölgesi Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı'nda ve 1993 onaylı 1/1000 ölçekli Beşiktaş Geri Görünüm ve Etkilenme Bölgesi Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı'nda Karayolları Tesis Alanı'nda kalmaktadır. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından 6 Ocak 2006 tarihinde onaylanan 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı değişikliklerinde söz konusu parseller "Turizm-Kongre Merkezi ve Kültürel Tesis Alanı" na alınmış; Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na yapılan ve Özelleştirme Yüksek Kurulu tarafından 27.12.2006 tarihinde onaylanan "Beşiktaş – Ortaköy, 30 Ada, 157 Parsel 1 / 5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Değişikliği"nde ise "Turizm-Kongre Merkezi, Ticaret ve Kültürel Tesis Alanı" ile kısmen "yeşil alan" olarak planlanmıştır.

Özelleştirme Yüksek Kurulu'na onaylanan söz konusu parselde ait 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Değişikliği ve 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı Değişikliği'ni de kapsayan Plan Açıklama Raporu'nda yasal dayanak olarak gösterilen 4046 sayılı kanunla 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 9. maddesine eklenen fıkra ile idareye verilen plan yapma ve onama yetkisine istinaden onama yapılmış olduğu ifadeleri; bu alanın 2863 sayılı ve 2960 sayılı kanunlar çerçevesindeki statüsü ve dolayısıyla bu kanunlar çerçevesinde tanımlanan onama prosedürünü ortadan kaldırmamaktadır.

Onaylanan 1/5000 ölçekli plan değişikliğinde 3194 sayılı İmar Kanununun eki "Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelik" ile 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu eki olan "Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulanması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Ait Yönetmelik" te belirtilen süreçlere ve tanımlanan plan yapımına ilişkin esaslara da uyulmamıştır.

Söz konusu planın, dava metninde detayları verilen, imar mevzuatına aykırılıklarının yanı sıra, planlama ilke ve esaslarına uygunluğu da bulunmamakta, kamu yararına aykırı nitelikler taşımaktadır.

Kamu arazilerine satılarak gelir elde edilecek arsa vasfı ile bakılmaması, kamu yararına planlama anlayışının temel bir ilkesidir. Bu ilkeye rağmen kamunun arsayı satarak karlı duruma geçmesi hedeflenirken ortaya çıkacak alt yapı eksiklerinin giderilmesine yönelik yapılacak yatırımların kamu kaynaklarının daha fazlasının harcanmasına neden olacaktır.

Mevcutta Karayolları Genel Müdürlüğü 17. Bölge Müdürlüğü'ne ait yapı ve tesislerin bulunduğu alan, 1970'li yıllarda boğaz köprüsü ve bağlantı yolları inşaatları için kamulaştırılmıştır. Bu alanı kamu kullanımına açmak, kamu yararına kullanmak yerine bu biçimde pazarlamak, spekülatif amaçlara tahsis etmek hukuka karşı bir hiledir. Alanın çevresi de düşünüldüğünde, halihazırda arazi fiyatları çok yüksek olan bölgede bu alanın satışı ile birlikte kamu mülkiyetinde olan başkaca bir alan kalmamıştır. Bu nedenlerle, planlama ilke ve esasları çerçevesinde alana İstanbul halkının

ihtiyaçlarını karşılayacak, kamu yararı doğrultusunda getirilecek fonksiyonlar, sosyal ve kültürel amaçlı tesisler, bölge parkı gibi kamusal kullanımlar getirilmesi gerekmektedir. Fakat söz konusu plan değişikliği ile burada açıkça “kamu yararı” özel sektöre kurban edilmektedir. Bu nedenle, dava konusu edilen plan değişikliğinde, planlama ilke ve esaslarına uygunluk ve kamu yararı söz konusu olmadığından yargı süreçlerine konu edilmesi gerekli görülmüştür.

GÖZTEPE PARKI DAVASI

Göztepe Parkı Dahilinde Bulunan mülkiyeti İstanbul Büyükşehir Belediyesi’ne ait 412 Ada, 74 Parselin “Dini Tesis Alanına” ayrılmasına ilişkin 19.09.2005 tasdik tarihli plan değişikliğinin öncelikle yürütmesinin durdurulması ve iptali talebimizi yargıya taşıdık.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Planlama ve İmar Daire Başkanlığı Şehir Planlama Müdürlüğü tarafından hazırlanan, Kadıköy-Merkez E-5 (D-100) Otoyolu Ara Bölgesi 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi’nce 18.02.2005 tarih ve 381 sayılı kararı ile tadilen kabul edilmiştir. Söz konusu planlar 09.03.2005 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanı’nca onanmıştır.

Onaylanan 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planında söz konusu parsel yeşil alandır. Hem Şehir Planlama Müdürlüğü’nce hazırlanan planda hem de Meclis tarafından yapılan değişikliklerde söz konusu alana Dini Tesis Alanı getirilmesine ilişkin herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Planı hazırlayan ve onayan kurumlarca bu alanda Dini Tesis Alanı gerekliliği ve uygunluğuna dair bir saptama yapılmamıştır.

Plan değişikliğinin yapılması aşamasında 3194 sayılı İmar Kanunu’nun yönetmeliklerinden olan Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmeliğin “İmar Planlarında bulunan sosyal ve teknik altyapı alanlarının kaldırılması, küçültülmesi veya yerinin değiştirilmesine dair plan değişiklikleri zorunlu olmadıkça yapılamaz” koşulunun getirildiği 27. maddesinde belirtilen esaslara uyulmamıştır.

İstanbul metropolünün donatı alanları açısından en büyük ihtiyacı park, çocuk bahçesi, oyun alanı, spor alanı, rekreasyon alanları gibi ve benzeri nitelikler taşıyan açık ve yeşil alanlardır. Göztepe Parkını daraltarak yapılaşmasına yol açacak olan karar ve uygulamaların planlama ilkeleri açısından doğru olmadığından hareketle, dini tesis alanı kararının da bu çerçevede değerlendirilmesi gerektiği düşünülmüş ve bu değerlendirmeler ışığında söz konusu 1/5000 ölçekli nazım imar planı değişikliğinin iptal edilmesi istemi ile dava açılmıştır.

LEVENT İETT GARAJI – DUBAİ KULELERİ DAVASI

Kamuoyunda Dubai Towers yapılacağı alan olarak bilinen, Levent İETT Garajının yer aldığı Şişli, 304 Pafta, 1947 Ada, 6-7-52-78 Parseller ile Kağıthane, 8744 Ada, 14 Parşele ait 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planının Değişikliği Odamız tarafından TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi ile birlikte yargıya taşındı.

Şişli, 304 Pafta, 1947 Ada, 6-7-52-78 Parseller ile Kağıthane, 8744 Ada, 14 Parselin mülkiyeti İstanbul Büyükşehir Belediyesine ait olup, günümüze kadar bu alan İETT tarafından Otobüs Garajı olarak kullanılmış ve kamu oyunda da Levent Otobüs Garajı olarak bilinmektedir. Bölgede

başkaca bu büyüklükte bir otobüs garajı bulunmadığından bu alanın tasviyesi, ulaşım odağı olan çevre bölgelerdeki otobüs hatlarını olumsuz etkileyecektir. Bölgede bütüncül bakıldığında garaj fonksiyonu ile önemli bir ihtiyacı karşılayan alanın kaldırılması durumunda İETT Otobüs seferleri açısından büyük sıkıntılar yaşanacaktır. Bu nedenle belediyenin uygun bir alan bulmadan Levent Garajını kaldırması yanlış bir uygulama olacaktır. 29.12.2003 tasdik tarihli 1/5000 ölçekli Şişli Merkez ve Çevresi Revizyon Nazım İmar Planında söz konusu parseller kısmen yolda, kısmen de T15 simgeli E:3.00 yapılaşma emsalinde ticaret alanı olarak planlanmıştır.

Kamu arazilerinin planlama çalışmalarında öncelikli olarak planlama alanında yaşayacak nüfusun donatı ihtiyaçlarını karşılanmasında kullanılacak şekilde ayrılması gerekmektedir. Parsellerin bulunduğu bölgede bu büyüklükte ve yapılaşmamış başka bir alanında bulunmadığı da bilinmekte olup, bu parsellerin deprem anında ve sonrasında bölgede yaşayan insanların toplanması ve gerektiğinde çadır kurma alanı şeklinde kullanılmak üzere donatı alanı olarak ayrılmasının; İmar mevzuatı, planlama ilke ve prensipleri ile şehircilik esaslarına göre öncelikli tercih olması gerekmektedir.

Şişli 304 pafta, 1947 ada, 6-7-52-78 parseller ile Kağıthane 8744 ada, 14 parsel etrafından tasdik sınırı geçirilerek, Şişli 304 pafta, 1947 ada, 6-7-52-78 parsellerin “Turizm + Ticaret” alanı olarak, Kağıthane 8744 ada. 14 parsel ise kısmen Yol, kısmen Yeşil Alan ve kısmen de Turizm + Ticaret” alanı olarak planlanmıştır.

Kamu arazilerine satılarak gelir elde edilecek arsa vasfı ile bakılmaması, kamu yararına planlama anlayışının temel bir ilkesidir. Bu ilkeye rağmen kamunun arsayı satarak karlı duruma geçmesi hedeflenirken ortaya çıkacak alt yapı eksiklerinin giderilmesine yönelik yapılacak yatırımların kamu kaynaklarının daha fazlasının harcanmasına neden olacaktır. Bu şekilde kamu için telafisi mümkün olmayan zararlara neden olunmaması açısından plan değişikliğinin iptali gerekir.

Dava konusu plan değişikliği ile imar kanunu ve yönetmeliklerinde belirtilen düzenleme ortaklık payı terki yapılmamış olmakla beraber örtülü olarak sağlanan inşaat emsali artışına karşılayacak yeşil alan terki dahi yapılmamaktadır. Dava konusu planda yeşil alan kullanışsız ve amaca hizmet etmeyen bir formda planlanmış olmakla beraber bu alanın da kamuya terk edilip edilmeyeceği belli değildir. Çünkü plan notlarında “Tasdik sınırı içindeki alanın tamamı İlgili kurumlardan uygun görüş almak kaydıyla zemin altı otopark olarak düzenlenebilir.” denmektedir. Bu plan notu ile planda ayrılan yeşil alan ve yol alanının altının da otopark alanı olarak kullanılabilmesinin önü açılmaktadır. Planlarla kamu eline geçmesi öngörülen donatı alanlarının bu şekilde kullanılması Anayasamız, Yasalarımız ve yönetmeliklerimize aykırı olup, planların iptali gerekmektedir.

19. 05. 2006 tt’li Şişli, 304 Pafta, 1947 Ada, 6–7–52–78 Parseller ile Kağıthane, 8744 Ada, 14 Parsele ait 1 / 5000 ölçekli Nazım İmar Planı 07. 07. 2006 Tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediyesinde askıya çıkarılmış olup, odamızca askı süresi içinde 04. 08. 2006 tarih ve 2006 / 534 sayılı yazımız ile itiraz edilmiştir. İtirazımızda plan değişikliğinin iptal edilmesi için; plan değişikliğinin İstanbul İmar Yönetmeliği ile İstanbul için belirlenmiş olan E: 3 yapılaşma emsalinin bodrum katlar emsale dahil değildir plan notları ile aşıldığı ve yönetmeliğe aykırı olduğu, 1 / 5000 ölçekli planlarda fonksiyon dağılımları ile nüfus yoğunluklarının belirlenebileceği İmar Kanunu ile belirtilmişken, dava konusu plan değişikliği ile emsal değerinin belirlenmesinin İmar Kanununa aykırı olması, kamu oyuna açıklanan büyüklükte yatırımın hem yakın çevresi hem de

Beşiktaş, Levent, Kağıthane, Mecidiyeköy ve Ortaköy gibi yerleşmeleri de etkileyeceğinden ve bu alanların alt yapılarının yenilenmesi maliyetinin kamuya yüklenecek olması, İstanbul Boğaziçi silüetini olumsuz etkileyeceği, plan değişikliğinin bütüncül planlama yaklaşımına aykırı olduğu ve yeterli teknik ve analitik araştırma yapılmadan onaylandığı gerekçeleri ile iptali istenerek davaya konu edilmiştir.

SARIYER DUA TEPEŞİ DAVASI

Fatih Anıt Alanı olarak bilinen Sarıyer, Hisarüstü 7 pafta, 37 ada, 13 parsel sayılı alana ilişkin hazırlanan “İstanbul, Rumelihisarı, Nafi Baba-Şehitlik Tekkesi, Mezarlığı ile Dua Tepesi’nde Yapılacak Plan, Proje ve Uygulamalara İlişkin Protokol”ün kabulüne dair İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi’nin 28.11.2006 tarihli ve 2124 sayılı kararının, söz konusu alanın düzenlemesine ilişkin kısmının ve bu işleme dayanak oluşturan İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisinin 05.07.1985 tarih / 301 sayılı kararı – Boğaziçi İmar Yüksek Koordinasyon Kurulu’nun 19.09.1985 tarih / 854 sayılı kararı ile kabul edilen 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı Değişikliğinin iptali talebimizi yarıya taşıdık.

Söz konusu karar ve Nazım İmar Planı Değişikliği ile, Sarıyer İlçesi, Hisarüstü 7 pafta, 37 ada, 13 parsel sayılı alanın Fatih Anıt Alanı olarak ayrılmasına karar verilmiştir. Bu nazım imar planı değişikliği dayanak kabul edilerek, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Boğaziçi Üniversitesi Rektörlüğü arasında 22.11.2006 tarihinde imzalanan, “İstanbul, Rumelihisarı, Nafi Baba-Şehitlik Tekkesi, Mezarlığı ile Dua Tepesi’nde Yapılacak Plan, Proje ve Uygulamalara İlişkin Protokol” İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı Tarihi Çevre Koruma Müdürlüğü’nün 08.11.2006 tarihli teklifini içeren 13.11.2006 tarihli ve 6011 sayılı yazı ile İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi Hukuk Komisyonu’na havale edilmiş; söz konusu Komisyon tarafından 5393 sayılı Kanun’un 75/a ve 5216 sayılı Kanun’un 18/g maddeleri uyarınca uygun görülerek Belediye Meclisi onayına sunulmuş; İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi’nin 28.11.2006 tarihli ve 2124 sayılı kararı ile kabul edilmiştir.

1/5000 ölçekli nazım imar planında Fatih Anıt Alanı olarak öngörülen ve İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi kararı ile kabul edilen “İstanbul, Rumelihisarı, Nafi Baba-Şehitlik Tekkesi, Mezarlığı ile Dua Tepesi’nde Yapılacak Plan, Proje ve Uygulamalara İlişkin Protokol”de kültürel amaçlı kullanılmak üzere Serpuş Müzesi ve Anfiteatro yapılması öngörülen “Sarıyer İlçesi Rumeli Hisarı 7 pafta, 37 ada, 13 parsel sayılı alan” 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu’na tabi Öngörünüm Bölgesinde bulunmaktadır. Buna göre, öngörünüm bölgesinde bulunan bir alanda, Serpuş Müzesi ve Anfiteatro yapılmasını öngören Protokolün kabul edilmesine dair Belediye Meclisi kararı, Boğaziçi’nin siliyetini bozabilecek unsurları bir plan kararı olmaksızın protokol ile tarif ederek, İmar ve Boğaziçi Kanunlarının ruhu ile, plan kararlarını bilimsel yollarla veren şehircilik bilimine, planlama esaslarına ve hukuka açıkça aykırıdır.

1/5000 ölçekli plan kararları ve plan notlarında tarif edilmeyen kullanımları ön gören bir protokolün Belediye Meclis Kararı ile uygun görülmesi planlama ilkeleri ve Boğaziçi Kanunu’nun 3. ve 5. Maddeleri ile bağdaşmamaktadır.

Kaldı ki, bir plan kararının varsayımlarla yine bir plan etüdü dahi yapılmaksızın ve daha sonra yapılacak planı da bağlayacak biçimde protokol ile verilmesi ve bunun Belediye Meclis Kararı haline getirilmesi açıkça hukuka aykırıdır. Bölgeye böylesi bir anlam yüklenebilir. Ancak, bunun da tıpkı 1985 yılında yapılan plan değişikliği gibi bir planlama çalışmasına konu edilmesi ve Mevzuatın tanımladığı gibi gerçekleştirilmesi esastır. Bu gerekliliğe uymaksızın protokol ile plan kararı tarif edilmesi ise, bilimsellikten ve kamu yararından yoksundur. Ayrıca söz konusu alan 1/5000 ölçekli nazım imar planı değişikliği yapılarak “Fatih Anıt Alanı” olarak tariflenmişken 1/1000 ölçekli Boğaziçi Sahil Şeridi ve Öngörünüm Bölgesi Uygulama imar planında Nafi Baba Mezarlığı olarak gözükmektedir. 1985 tarihli 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı değişikliğine ilişkin gerek meclis kararında gerekse İmar Yüksek Koordinasyonu Kurulu kararında mezarlık alanına ilişkin hiçbir değerlendirme ve gerekçe raporu da bulunmamaktadır. Bu çerçevede 1/5000 nazım imar planı ile getirilen fonksiyon, 1/1000 ölçekli uygulama imar planında tanımlanan fonksiyon ve protokol ile yapılması öngörülen projede tariflenen fonksiyon arasında uyumsuzluk bulunmaktadır. Bu koşullarda bir alanda düzenleme yapılması İmar, Boğaziçi, Belediye Mevzuatı açısından yasal değildir.

Boğaziçi Kanunu’na aykırı olan dava konusu işlemler, Boğaziçi’nin en güzel alanlarından birine şehircilik ilkelerine aykırı yapılar yapılması ve Boğaziçi’nin görünümünde silüetin, doğal yapının, Boğaziçi’nin tarihi, estetik ve çevresel değerlerinin parça parça yitirilmesi dolayısıyla buna ilişkin kamu düzeninin bozulması sonucunu doğuracaktır. Bu haliyle konu unsuru hukuka aykırı olan ve dava konusu edilen işlemlerin yürütülmesinin durdurulması ve iptal edilmeleri gerekmektedir.

“Hukuki Dayanaklara İlişkin Açıklamalar”da belirtildiği üzere açıkça hukuka aykırı olan, “Sarıyer İlçesi Rumeli Hisarı 7 pafta, 37 ada, 13 parsel sayılı alan”a ilişkin dava konusu 1/5000 ölçekli nazım imar planı ve 28.11.2006 tarihli - 2124 sayılı İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi kararı ve bu karara dayanak oluşturan protokol açıkça kamu yararına, hukuka ve şehircilik ilkelerine aykırıdır. Söz konusu alanda kültürel amaçlı kullanılmak üzere Serpuş Müzesi ve Anfiteatro yapılmasını öngören kısmının uygulanması ve öngörülen projenin gerçekleştirilmesi halinde, kamu kaynaklarının ziyan olması, doğal ve tarihi sit alanı olan Boğaziçi’nin doğal güzelliklerinin bozulması gibi telafisi güç zararlar söz konusu olacaktır.

İSTANBUL İL ÇEVRE DÜZENİ PLANI DAVASI

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı’nca onaylanarak askıya çıkarılan, 1/100.000 ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı’nı TMMOB’ye bağlı diğer 8 Oda ile yargıya taşıdı.

4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’un 2. maddesinin h bendi uyarınca, “...çevre düzeni planlarını hazırlamak veya hazırlatmak, onaylamak ...” yetkisine sahip olan Çevre ve Orman Bakanlığı ile İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı arasında, ‘İstanbul İl Çevre Düzeni Planı’nın yapılmasına ilişkin protokol imzalanmıştır. Bu protokolle Çevre ve Orman Bakanlığı plan yapma yetkisini İstanbul Büyükşehir Belediyesi’ne devretmiştir.

Bu gelişmenin ardından, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu’nun yürürlüğe girmesi ve bu kanunun 6. maddesinde İl Çevre Düzeni planının valilik koordinasyonunda Büyükşehir Belediyesi’nce

hazırlanacağı ve belediye meclisi ile il genel meclisi'nce onaylanacağı hükmünün yer alması üzerine, İstanbul Valiliği'nin de katılımıyla, 31.01.2006 tarihinde bir ek protokol imzalanmış; bu protokolle, ilk protokolda belirlenen plan yapma süresi de 6 ay uzatılmıştır. Ek protokolle, İstanbul İl Çevre Düzeni Planı'nın hazırlanması görevi gene İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne verilmiş olup, planın onama süreci içinde Büyükşehir Belediye Meclisi, İl Genel Meclisi ve Çevre ve Orman Bakanlığı'nın onama işlemlerini ayrı ayrı gerçekleştirmesi öngörülmüştür.

İstanbul İl Çevre Düzeni'nin 1.5.2006 tarihinde Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş tarafından basına ve kamuoyuna tanıtılmasının hemen ardından, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda yapılan değişiklikler ile, 1/100.000 ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı'nın İl Genel Meclisi'nce onaylanması gerekliliği ortadan kaldırılmıştır. 1.7.2006 tarih ve 5538 sayılı "Bütçe Kanunlarında Yer Alan Bazı Hükümlerin İlgili Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelere Eklenmesi ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelere Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un 26. maddesi ile 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 6. maddesinin üçüncü fıkrasının sonuna, aynı kanunun 29. maddesi ile de 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18. maddesinin (c) bendinin sonuna "Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyelerinde il çevre düzeni planı ilgili Büyükşehir Belediyeleri tarafından yapılır veya yaptırılır ve doğrudan Belediye Meclisi tarafından onaylanır." hükmü ilave edilmiştir. İstanbul İl Çevre Düzeni Planı için İl Genel Meclisi onayını kaldıran 1.7.2006 tarihli bu yasal değişiklikler 12. 07. 2006 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanmıştır; Bunun hemen ardından da, 14.07.2006 tarihinde, 1/ 100.000 ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı Büyükşehir Belediye Meclisi'nce onaylanmıştır. Bu yasal değişiklik süreci, merkezi yönetimin bu plan konusundaki destek ve kontrolünü, Büyükşehir Belediyesi ile merkezi yönetimin bu plan konusundaki dayanışmasını, planın onanması sürecinde İl Genel Meclisi'nde engel çıkabileceği konusundaki endişelerini ve bu engelleri baştan önleme çabalarını açıkça göstermektedir.

İstanbul Metropolitan Planlama ve Kentsel Tasarım Merkezi tarafından hazırlanan, Büyükşehir Belediye Başkanı tarafından da onaylanarak askıya çıkarılmış olan İl Çevre Düzeni Planı'na Odamızca itiraz edilmiştir. Bu itiraza 60 gün içinde herhangi bir yanıt verilmeyerek zımnen reddedilmiştir. Planın hazırlanma süreci boyunca TMMOB'ye bağlı meslek odalarının görüş ve katkılarının alınması da söz konusu olmamıştır. Katılımcılık ve şeffaflık maskesiyle pazarlanmaya çalışılan askıdaki 1/100.000 ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı, teknik olarak yeterli olmayan, ciddi sakıncalar içeren, kente insan öncelikli değil, rant ve pazarlama öncelikli bakan bir yaklaşımın ürünüdür. Uygulandığı takdirde, İstanbul'un sorunlarını çözmek bir yana, gelişimini bugünkünden de daha tehlikeli boyutlara sürükleyecek, kentin tarihi ve doğal değerlerinde geri dönülmez tahribatlar yaratacak olan bu plan, aynı zamanda, yasal açıdan bu planı yapma yetkisi olmayan İMP tarafından hazırlanmıştır.

Hazırlanma ve onama şekli açısından yasadışı ve yok hükmünde olan, temel kararları ve öngörülerıyla ciddi sakıncalar taşıyan, şehircilik ve planlama ilkelerine ve kamu yararına açıkça aykırı olan 1/100.000 ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı, telafisi olanaksız sonuçlara yol açmadan, bir an önce iptal edilerek yürürlükten kaldırılmalıdır. İstanbul'un kent kültürünü, tarihini ve geleceğini tehlikeye atmadan, ülke planlamasına uygun, gölleri, nehirleri, kıyıları, ormanları, tarım alanlarının korunmasını içeren doğal ortamların sürdürülebilirliğini sağlayan, bilime ve

planlama ilkelerine uygun, toplumsal mutabakata dayalı gerçek bir Çevre Düzeni Planı çalışmasının, Belediye bünyesi içinde sürekliliği olan bir kamu planlama birimi tarafından, hazırlanmış olan analiz çalışmalarını da değerlendirerek, acilen başlatılması bir zorunluluktur.

Dava metinlerinde yasa dışılığı ve sakıncaları ayrı ayrı ele alınarak değerlendirilmiş olan 1/100.000 ölçekli İstanbul İl Çevre Düzeni Planı'nın iptali talebi ile yargı süreçlerini başlatmak ve varolan süreçlere de katkı koymak yönünde kararlar almak kaçınılmaz olmuştur.

ÇENGELKÖY'DE BOĞAZIÇI GERİ GÖRÜNÜM BÖLGESİ'NDE YOĞUNLUK ARTIŞI DAVASI

İstanbul Üsküdar Çengelköy 140-141 pafta, 879 adada İstanbul Boğaziçi alanında ve silüet tanımı içerisinde kalan 51 parselde onaylanan ve kat artışı kararı getiren Koruma Amaçlı İmar Planı değişikliğinin iptali talebimizi yargıya taşıdık.

Söz konusu alan 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu'na tabi Boğaziçi Geri görünüm Bölgesi'nde kalmakta, aynı zamanda sınırları 2960 sayılı Boğaziçi Kanununun belirlediği Boğaziçi sınırları ile çıkan Gayrimenkul Eski Eserler Anıtlar Yüksek Kurulu'nun (GEEAYK) 14.12.1974 gün 8172 sayılı kararı ile ilan edilen Boğaziçi Tarihi ve Doğal SİT Alanı içerisinde yer almaktadır. Bu nedenle söz konusu parsel 2960 sayılı Boğaziçi Kanunu ile 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'na tabidir.

22.07.1983 onaylı Boğaziçi Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planı'nda Geri görünüm ve Etkilenme Bölgesinde Koruma amaçlı plan sınırları içerisine giren Üsküdar, Beykoz, Sarıyer, Beşiktaş ilçelerinin bütününde silüet alanı belirlenmiştir. Söz konusu koruma amaçlı imar planlarında silüet alanlarında hmax: 6,50 m yükseklik sınırı getirilmiştir.

Boğaziçi Geri görünüm ve Etkilenme Bölgelerine ait, 22.07.1983 onay tarihli, 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ve 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planları günümüze değin çeşitli tarihlerde revizyon görmüştür. Boğaziçi'ni oluşturan dört ilçede de (Üsküdar, Beykoz, Sarıyer, Beşiktaş) bütünsel yapılan Koruma Amaçlı Nazım ve Uygulama İmar Planı revizyonlarında da parsel bazında yapılan değişikliklerde de silüet alanlarında hmax: 6,50 m sınırı korunmuştur.

Üsküdar İlçesi, Çengelköy Mah. 140-141 pafta, 879 ada, 51 parselde yapılan plan değişikliği ile bu planlama kuralı bozulmuştur. Üsküdar gerigörünüm etkilenme bölgelerinde Koruma Amaçlı Nazım ve Uygulama İmar Planlarında belirtildiği üzere, söz konusu silüet alanlarındaki diğer konut alanlarında hmax: 6,50 m ilkesi korunmuştur. Plan değişikliği ile Boğaziçi Alanı planlama ilkeleri açısından önemli bir kural yok sayılmış ve onaylanan imar planı değişikliği hmax: 6,50'den hmax:9,50m'ye çıkarılmıştır. Doğal ve Tarihi SİT Alanı olan Boğaziçi Alanının korunma koşulları ve planlama ilkeleri açısından uygun olmayan ve 2863 Sayılı Yasa ile yasanın eki olan "Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulaması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslarına Ait Yönetmelik"te tanımlanan plan yapım sürecine uyulmadan onaylanan Üsküdar İlçesi, Çengelköy Mah., 140-141 pafta, 879 ada, 51 parsel ile ilişkin Koruma Amaçlı İmar Planı değişikliğinin iptal edilmesi istemimiz yargıya iletilmiştir.

İETT GARAJI İHALESİ DAVASI

Kamuoyunda Dubai Towers alanı olarak bilinen ve 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı Değişikliği Odamız tarafından dava konusu edilen Levent İETT Garajı alanının; İstanbul Büyükşehir Belediyesince arsa satışı yoluyla ihale edilmesine ilişkin işleme karşı TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi ve TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi tarafından açılan davaya Odamızca Müdahil olunmuştur.

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından 1 Mart 2007 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan bir ilanla Şişli ilçesi (Eski İETT4.Levent Garajı) 304 Pafta 1947 ada 6-7-52 ve 78 parseller ile Kağıthane ilçesi 247 DY 3B pafta,8744 ada,14 parsel sayılı taşınmazın arsa satışı yoluyla ihale edilmesine ve ihalenin Emlak Müdürlüğüne 21.03.2007 tarihinde yapılmasına karar verilmiştir.

Odamızca dava konusu edilen bu alana ilişkin plan değişikliği ile, Şişli'deki İETT Alanı "Turizm Ticaret Alanı" olarak planlanmış olup, alana, İstanbul İmar Yönetmeliği koşullarını dahi açıkça çiğneyerek, çok yüksek ve mevzuata aykırı ayrıcalıklı imar hakları getirilmiştir.

Bu değerlendirmeler çerçevesinde, hem fonksiyon hem de yapılaşma koşulları açısından ciddi sakıncalar taşıyan, hukuka, imar mevzuatına, planlama ilkelerine ve kamu yararına aykırı olan söz konusu plan tadilatına yapılan itirazlarımızı reddeden idarenin işlemi ile bu işlemin dayanağı olan 07.07.2006 tarihinde askıya çıkarılan Şişli, Mecidiyeköy Mah. 304 pafta, 1947 ada, 6-7-52-78 parseller ile Kağıthane 8744 ada, 14 parsel ile ilişkin, 1/5000 ölçekli planın iptali ve yürütmesinin durdurulmasını talep eden bir dava açıldığından bu plan değişikliğinin iptali sonucu kaduk kalacağını düşündüğümüz, yasalara açıkça aykırı olan ve telafisi imkansız zararlara yol açacak olan ihale işleminin iptali istemi ile açılacak olan davaya katılmayı kararlaştırdık.

1/5000 ÖLÇEKLİ NAZIM İMAR PLANI NOTLARINA İLAVE GENEL PLAN NOTLARI DAVASI

İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından kabul edilerek, askıya çıkarılan "1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı Notlarına İlave Genel Plan Notları"nın iptali talebimizi yargıya taşıdık.

Plan notları, her tür ve ölçekteki imar planının ayrılmaz bir parçası olup, imar planının kendine özgü plan kararlarını oluşturan, imar planı ile bütünlük taşıyan bir dokümandır. Dolayısıyla her bir imar planı kendi yerel koşulları içinde plan notları ile bütünlük oluşturmaktadır. Başka bir deyişle, plan notlarının, parçası olduğu imar planıyla birlikte sınırları ve konusunun belli olması gerekmektedir.

Davamıza konu olan İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından onaylanan 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı Notlarına İlave Genel Plan Notları ise, sınırları ve konusu ile hangi bölge için hazırlandığı belli olmayan nazım imar planlarında uygulanmak üzere "genel düzenleyici işlem" niteliğinde tanımlanmış plan notlarıdır. Anılan ve Belediye Meclis kararı uyarınca onaylanan genel plan notları, planlama mevzuatı ve mesleği ile planlama ilkeleri ve şehircilik esaslarına açıkça aykırı olacak şekilde, plan kararlarını İstanbul İl bütününde tanımlamak ve bir yönetmelik veya genelge niteliğinde bir "genel düzenleyici işlem" olarak değerlendirmektedir.

Bugüne kadar hazırlanmış, onanmış ve yürürlükte bulunan tüm imar planları için genel plan notu düzenlemesi getirmek uygulamada da teknik sorunların çıkmasına yol açacaktır. Söz konusu onanlı nazım imar planlarında farklı alan düzenlemeleri ve plan notları düzenlenmiş alanlarda genel plan notları ile çelişkiler oluşabilecektir. Bu durumda, meri plan kararları iptal edilmeden getirilen yeni bir genel plan notu hükmünün öncelik taşıyıp taşımayacağı hususu açıklığa kavuşturulamayacaktır. Söz konusu genel plan notu hükmünün öncelik taşıması halinde de fiili bir “plan değişikliği” yapılmış olacaktır ki, böyle bir plan değişikliği uygulaması 3194 Sayılı İmar Kanunu ve yönetmelikleri ile tanımlanan usul ve esaslara açıkça aykırılık taşımaktadır. İmar mevzuatımızda plan değişikliklerinin yapımı ve onanmasına ilişkin düzenlemeler dikkate alınmaksızın İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisince davaya konu karar alınmıştır.

Söz konusu plan notlarında belirlenen hususlar İstanbul kent bütününde farklı bölgeler ve mahaller için gerekçeleri ve sonuçları itibariyle ayrı ayrı etüt edilmesi gereken kararlardır. Örneğin, 1 no’lu genel plan notunda ifadesini bulan “kamuya ait zemin altı otoparkı” düzenlemesinin Belediye Meclis kararıyla “meydan, parklar ve dinlenme alanları, oyun alanları, çocuk bahçeleri, kavşak ve yol alanları” için toptan bir yaklaşımla ele alınması planlama bilimi ve mevzuatının gerekleri açısından kabul edilemez niteliktedir. Şöyle ki, “genel plan notu” hükmünde ifade edilen koşulları sağlasa bile bazı meydanların, yeşil alanların, kavşakların ve yolların altında zemin altı otopark yapmak planlama tekniği açısından mümkün olmayabilir. Bu nedenle, söz konusu düzenlemelerin, çevresindeki kullanımlar ve yoğunluklarla birlikte, yol ağının ve bölgedeki otopark ihtiyacının gerekleri dikkate alınarak çizili plan paftaları üzerinde gösterilmesi zorunludur. Aksi durumda, itiraz konusu Meclis kararı doğrultusunda yapılacak zemin altı otoparkları “plansız” bir uygulama özelliği gösterecektir.

BOĞAZ TÜP GEÇİŞİ İHALESİ DAVASI

Ulaştırma Bakanlığı DLH Genel Müdürlüğü’nün İstanbul Boğazı Karayolu Boğaz Tüp Geçiş Yap-İşlet-Devret Modeli Kapsamında Kapalı Teklif Alma Usulü ihale edilmesi kararına ilişkin TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Tarafından Açılan Davaya Odamızca Müdahil olunmuştur.

Davanın konusu işlem Ulaştırma Bakanlığı Demiryollar, Limanlar ve Hava Meydanları İnşaatı Genel Müdürlüğü’nün İstanbul Boğazı Karayolu Boğaz Tüp Geçiş Yap-İşlet-Devret Modeli Kapsamında Kapalı Teklif Alma Usulü ile ihale edilmesine ilişkin karardır. Her şeyden önce, dava konusu karar inşa işine ilişkindir. Öte yandan, dava konusu işlem şehircilik ve planlama ilkeleri ile de sıkı sıkıya bağlıdır.

Gazete ilanında ihalenin konusu şu şekilde tanımlanmaktadır: “İstanbul Boğazı, Karayolu Boğaz Tüp Geçiş İhale Şartnamesi ve Ekleri Proje ve Teknik Şartnamelere göre 3996 Sayılı Kanun ve 94/5907 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararında belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde yapım, işletim ve devri işi.” Söz konusu ilanda işin kapsamına ilişkin başka hiçbir teknik bilgi yer almamakta olup, geçici teminat miktarı 4.500.000 USD olarak açıklanmaktadır.

Yüksek miktarda kamu kaynağı kullanılması öngörülerek ihale konusu yapılan işin kapsamı, güzergahı, kapasitesi, vb. bilgilere ihale ilanında yer verilmemektedir. İhale ilanından anlaşılan hususlar, İstanbul Boğazında yap-işlet-devret modeliyle bir tüp geçişi yapılmak istendiği ve söz

konusu tüp geçişin karayolu geçişi amacını taşıyacağından ibarettir. Anılan geçişin Boğazda hangi noktalar arasında yapılacağı, araç geçiş kapasitesinin ne olacağı, geçiş yapacak araçların türel dağılımının nasıl öngörüldüğü, yalnızca karayolu araçlarının geçişinin mi düşünüldüğü yoksa raylı toplu taşıma sistemlerinin geçişinin de birlikte mi ele alındığı, tüp geçişinin Anadolu ve Avrupa yakalarındaki uzantılarının ve bağlantılarının ne şekilde planlandığı sorularına cevap bulunmamaktadır.

Dava konusu ihale ve bu ihalenin içeriğini oluşturan inşaat projesinin konusu projenin boyutları göz önüne alındığında, ulaşım ana planında yer alması gerektiği anlaşılmaktadır, halbuki söz konusu proje ulaşım ana planında yer almamaktadır. Aslında ulaşım ana master planında yer almayan bir hususun ihtiyaç olmadığı da sayın mahkemenin takdirindedir. Diğer yandan, gerek 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planına ve gerekse 1/25.000 ölçekli nazım imar planına aykırı olan bu proje ile ihaleye çıkmış olması da, ihale işleminin hukuka aykırı olmasına neden olmuştur.

İhale konusu iş için yeterli düzeyde yerbilimsel çalışma yapılmamıştır. Halbuki, bu derece bir işe başlamadan önce gerekli zemin çalışması tüm ayrıntılarıyla yapılmalıdır.

İhale konusu iş için gerekli arkeolojik durum ve doğal çevre araştırması da yapılmamıştır.

Dava konusu inşaat işi şehircilik ilkelerine aykırı olup, kamu yararı amacıyla da bağdaşmamaktadır. Gerçekten, İstanbul gibi bir metropolde, artan trafiğin yeni yollar yapılarak yahut mevcut yolları genişleterek çözmenin mümkün olmadığı şehir bilimcilerince tartışmasız olarak kabul edilmektedir. Salt olarak İstanbul ilinin günümüze kadar uzanan geçmişi irdelendiğinde dahi bu husus ortaya çıkmaktadır. Şimdiye kadar yapılan karayolu çalışmaları, karayolları genişletildikçe, trafikte geçici bir rahatlık sağlandığını, ancak bu rahatlığında trafiğe katılan araç sayısının artmasına neden olduğunu, nihayet bu süreç sonunda yapılan genişletme çalışmalarının yetersiz kaldığını ortaya koymaktadır.

İhale ilanında ve başka resmi belgelerde yer almamakla birlikte, kamuoyunda yapılan değerlendirmelerden anlaşıldığı kadarıyla, ihale konusu Boğaz Karayolu Tüp Geçişinin İstanbul Avrupa Yakasında Eminönü ve Fatih ilçelerini kapsayan Tarihi Yarımada'nın içinde yüzeye çıkacağı anlaşılmaktadır. Tarihi Yarımada, kültür varlıklarının korunması konusunda ülkemizin en hassas alanlarının başında gelmektedir. Yakın zamana kadar gerçekleşen yanlış yapılaşma ve ulaşım kararlarının ağır olumsuz etkilerine maruz kalmış bulunan Tarihi Yarımada'nın kültürel ve tarihi değerlerinin korunması, ülkemizde yürürlükte bulunan koruma yasalarımızın gereği olduğu kadar, ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin de gereğidir. Nitekim, ülkemiz ve İstanbul açısından önemi tartışılmaz olan Dünya Kültür Mirası Listesindeki mevcudiyetimiz de, Tarihi Yarımada'yı ne kadar koruyabildiğimizle yakından ilişkilidir. İstanbul'un ulaşım ihtiyacına hangi kapasite ve düzeyde çözüm getireceği belli olmayan, hatta getirdiği çözümlerden fazla yeni sorunlara yol açma riski de bulunan tüp geçişin Tarihi Yarımada'da yaratacağı yeni olumsuz etkiler ise açıkça ortadadır. Tarihi Yarımada'nın, içinden geçen karayoluna "yol kenarı peyzajı" olarak değerlendirilmesi, İstanbul ve ülkemiz tarihi mirasının kasıtlı olarak tahrip edilmesi anlamına gelecektir.

Sonuç olarak, şehircilik ilkelerine, yasalara aykırı olan ve kamu yararı amacıyla bağdaşmayan Ulaştırma Bakanlığı Demiryollar, Limanlar ve Hava Meydanları İnşaatı Genel Müdürlüğünün

İstanbul Boğazi Karayolu Boğaz Tüp Geçişi Yap-İşlet-Devret Modeli Kapsamında Kapalı Teklif Alma Usulü ihale edilmesine ilişkin kararın tünel yol inşaatı ihalesinin iptalini isteme gereği doğmuştur.

BEŞİKTAŞ VIŞNEZADE MAHALLESİ ESKİ SSK ARAZİSİ DAVASI

Eski SSK Lojmanlarının Bulunduğu İstanbul, Beşiktaş, Vişnezade Mah., 67 – 68 Pafta, 642 Ada, 4 Parsel ile 1289 Ada 1 Parsele ilişkin 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı Değişikliğine iptali talebimizi yargıya taşıdık.

İstanbul, Beşiktaş, Vişnezade Mah., 67 – 68 Pafta, 642 Ada, 4 Parsel ile 1289 Ada 1 Parsele ilişkin 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı Değişikliği'ne Odamızca askı süresi içerisinde 16.02.2007 tarih ve 2007/0092 sayılı yazımız ile itiraz edilmiş, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı, İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı, Planlama Müdürlüğü'nün 08.03.2007 tarih ve 2007 – 3235 sayılı yazısı ile söz konusu plana itiraz süresi içerisinde itiraz edildiği ve itirazın Müdürlük tarafından incelenerek İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi'ne iletileceği tarafımıza bildirilmiştir. Fakat dava konusu plan değişikliğine yapmış olduğumuz itiraz, İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından karara bağlanmamış ve itirazımıza ilişkin herhangi bir cevap verilmemiştir.

Beşiktaş, Vişnezade Mah., 67 – 68 Pafta, 642 Ada, 4 Parsel ile 1289 Ada 1 Parseller, 16.07.2005 onanlı 1/5000 ölçekli Beşiktaş Dikilitaş Balmumcu Nazım İmar Planı'nda katlı otopark alanında kalmakta iken, plan değişikliği ile Beşiktaş, Vişnezade Mah., 67 – 68 Pafta, 642 Ada, 4 Parsel ile 1289 Ada 1 Parsel, Otel, Ticaret ve Rezidans Alanı olarak planlanmıştır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından onanan 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı değişikliği ile, söz konusu alan “ R simgesi ile Otel, Ticaret ve Rezidans Alanı” olarak planlanmış olup; yapılaşma koşulları, “E=2,9; H=serbest ve zemin altı kullanımlar emsale dahil edilmeyecektir” biçiminde belirlenmiş, zaten çok yüksek olan yapılaşma hakları daha da artırılmıştır.

Dava metninde daha açık verilmekte olan diğer nedenler de göz önünde bulundurularak davaya konu edilen plan değişikliği hiçbir şekilde kamu yararı ile bağdaşmamakta ve çevresinde yaratacağı olumsuz etkiler, kamu mülkiyetinden özel mülkiyete geçişi ile verilen ayrıcalıklı imar hakları nedeniyle kamunun zarara uğramasına neden olmaktadır. Dava konusu edilen plan değişikliğinin, 3194 sayılı İmar Kanunu ve eki yönetmelikler ile şehircilik ilke ve esaslarına aykırı oluşu, kamu yararı taşımaması tersine kamunun bu yolla zarara uğratılması nedeniyle iptali gerekmektedir.

PARK OTEL DAVASI

Kamuoyu ve basında sıkça tartışılan Park Otel Turizm Merkezi Alanına İlişkin Beyoğlu İlçesi – Gümüşsuyu Mahallesi 731 Ada – 32 ve 735 Ada 23-24 Parsellere Ait 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı iptali talebimizi yargıya taşıdık.

Dava konusu imar planı değişikliği, kamuoyunda “Park Otel” olarak bilinen mevcut yapının bulunduğu parsel ile bitişik parseli içermektedir. İmar planı değişikliğine konu parseller 1984 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla “turizm merkezi” ilan edilmiş olup, Beyoğlu İmar Planında “Emsal: 6” yapılanma hakkına konu olmuştur. Mevcut binanın inşaatı da bu yapılanma hakkı doğrultusunda başlamıştır. Ancak meslek odaları ve sivil toplum kuruluşlarının açtığı davalar

sonucunda “Emsal: 6” yapılanma koşulu getiren imar planı yargı yerinde iptal edilmiştir. Bunun üzerine “parsel özelinde” yeni bir plan çalışması yapılarak 22 Haziran 1993 tarihinde “turizm merkezi imar planı” onanmıştır. Söz konusu imar planı da aynı emsal değerini esas almıştır. Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu, “Park Otel”e ait parselleri de içeren bölgeyi 7 Temmuz 1993 tarihinde “kentsel sit alanı” ilan ederek, anılan yapı için “Alman Başkonsolosluğu binasının saçak kotunu geçemez” kararını almıştır. Söz konusu Kurul kararı doğrultusunda İstanbul Büyükşehir Belediyesi yapının Alman Başkonsolosluğu binasının saçak kotunu geçen katlarının yıkımını gerçekleştirmiş olup, yapı 1993 yılından bugüne kadar bu haliyle varlığını plansız olarak korumuştur.

Kültür ve Turizm Bakanlığı 27.07.2006 tarihinde imar planı değişikliğini onanmış ve plan değişikliği 24.04.2007 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığında askıya çıkarılmıştır.

Mevcut “Park Otel” yapısı Koruma Bölge Kurulu kararı doğrultusunda “Alman Başkonsolosluğu binasının saçak kotunu geçmediği” halde, yakın çevresindeki tarihi ve kentsel dokunun korunması bakımından sakıncasını sürdürmektedir. Yapının, tarihi İstanbul silüetine telafisi imkansız biçimde zarar verdiği ve yakın çevresindeki tarihi ve kentsel dokunun canlandırılmasına engel oluşturduğu ortadadır.

Öte yandan, “kot altı bodrum katları”nın sınırlandırılarak “iskan edilemeyeceği” düzenlemesi de dava konusu plan tarafından öngörülmeyle, şehircilik ilkeleri ve planlama esasları bakımından yeni bir aykırılık daha oluşturulmuştur. İmar planı, “kot altı bodrum katları”nın “turizm tesislerine yatak katı olarak kullanılmayacağı” hükmüyle yetinmektedir. Oysa dava konusu imar planı, söz konusu parseller için yalnızca “turizm tesisi” kararı getirmemekte, buna ilave olarak “yönetim, ticaret, kültür, eğlence ve konut” kullanımlarına da izin vermektedir. Dolayısıyla, “kot altı bodrum katları”nın “turizm tesisleri” dışındaki, belirtilen kullanımlar için “iskan edilebileceği” anlaşılmaktadır. Bu husus, ülkemizde ve İstanbul’da onanan ve yürürlükte bulunan imar planları ile mukayese edildiğinde, eşine rastlanmayacak düzeyde kişi menfaatlerini arttırmaya yönelik olup, şehircilik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararına aykırıdır.

EMİNÖNÜ GEDİKPAŞA İLKÖĞRETİM OKULU DAVASI

Gedikpaşa İlköğretim Okulu’nun yer aldığı Eminönü, Mimar Kemalettin Mahallesi, 117 pafta, 624 ada, 31 parsel ile ilişkin 1/5000 Ölçekli Tarihi Yarımada (Eminönü) Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Değişikliği ve 1/1000 Ölçekli Tarihi Yarımada (Eminönü) Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı Değişikliği iptali talebimizi yargıya taşıdık.

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı tarafından 31.01.2005 tarihinde onanarak yürürlüğe giren 1/5000 Ölçekli Tarihi Yarımada Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ve 1/1000 Ölçekli Tarihi Yarımada Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı dava konusu alan ile ilgili olarak “semt konağı” kullanımı getirmiş olup, meriyette “Gedikpaşa İlköğretim Okulu” olarak kullanılmaktadır.

Basına yansıyan haberlerden anlaşıldığına göre, söz konusu parsel İstanbul İl Özel İdaresi tarafından 15.11.2006 tarihinde yapılan ihale ile satışa konu edilmiştir. Satış işleminin sonucunda mülkiyeti şahsa geçen dava konusu parsellerin imar durumu “semt konağı” ve meri kullanım şekli “ilköğretim okulu”dur.

tarihinden itibaren Büyükşehir Belediyesi sınırı olarak tanımlanması ve belde belediyelerinin Büyükşehir Belediyeleri kapsamına alınması sonrasında Hadımköy Alt Kademe Belediyesinin yasal bir üst ölçekli planı olmaksızın İmar Mevzuatı hükümlerine aykırı olarak onayladığı 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planına 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu hükümleri çerçevesinde yürürlüğe koydurma girişimi ile bu davanın konusu olan Nazım ve Uygulama İmar Planlarını ortaya çıkmıştır. İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 13.04.2007 tarihli meclis kararı ve sonrasında 17.04.2007 tarihli Belediye Başkanı onayı ile yürürlüğe soktuğu Hadımköy Nazım ve Uygulama İmar Planları; yapım ve onama sürecindeki yok hükmündeki yasa dışılık, kendisi de hukuken tartışmalı ve davalık olan üst ölçekli planlara aykırılık durumunun yanında getirdiği planlama kararları ve öngörülleri ile ciddi sakıncalar taşımakta olup şehircilik ilkeleri ve planlama esaslarına aykırıdır. Hadımköy 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı paftaları incelendiğinde içerik olarak bu sakıncalar pafta üzerinde; çizim tekniği, fonksiyon alanları dağılımı, ulaşım şeması, ulaşım kademelenmesi ve fonksiyon ilişkileri, yapılaşma katsayısı - ada parsel büyüklükleri, donatı alanları yer seçimi ve büyüklükleri, planlama alanı konumu itibariyle öncelikle alınması gereken yeni yönetmelik hükümleri çerçevesindeki İSKİ kurum görüşü eksiklikleri ile izlenebilmektedir.

Hukuki ve diğer teknik gerekçeler göz önünde bulundurularak hazırlanan asıl dava metnimizde, özetle Hadımköy 1/5000 ölçekli Nazım ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planlarının İmar Kanunu ve Belediye kanunlarının açık hükümlerine aykırı nitelikler taşınması, sözkonusu planların hukuken tartışmalı olan üst ölçekli planlara dahi uygun olmadan hazırlandığı vurgulanmış, kamu yararı doğrultusunda yargıya konu edilmiştir.

İSTANBUL İMAR YÖNETMELİĞİ DAVASI

İstanbul İmar Yönetmeliği, Odamız Tarafından TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi, TMMOB İnşaat Mühendisleri İstanbul Şubesi, TMMOB Makine Mühendisleri İstanbul Şubesi, TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi İle Birlikte yargıya taşınmıştır.

Dava konusu edilen “İstanbul İmar Yönetmeliği”, İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisinin 15 Haziran 2007 tarihli kararı ile kabul edilerek 23 Haziran 2007 tarihinde Bizim Gazetede yayınlanmış ve yürürlüğe girmiştir.

Bu Yönetmelikten önce hazırlanan İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisince 14 Eylül 2006 tarihinde kabul edilerek, onaylanan, 28 Eylül 2006 tarihinde Milli Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren “İstanbul İmar Yönetmeliği”nin İPTALİ için açılmış olan dava İstanbul 8. İdare Mahkemesinin 2007/128 E. Sayılı dosyası ile halen derdest halde iken söz konusu yönetmelikte bulunan iptal nedenlerinin ortadan kaldırılmadığı hatta yeni dava konusu edilecek bir çok düzenlemenin bu son imar yönetmeliğinde yer verildiği değerlendirilmeleri yapılmıştır.

TMMOB Şehir Plancıları Odası İstanbul Şubesi, TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi, TMMOB İnşaat Mühendisleri İstanbul Şubesi, TMMOB Makine Mühendisleri İstanbul Şubesi, TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi tarafından oluşturulan İmar Komisyonunca hazırlanmış bulunan ve eski yönetmelikle iptali istenen dava konusu yönetmelik

arasındaki farkları ve sakıncaları yasalara, İmar mevzuatına, şehircilik ilkelerine ve kamu yararına aykırılıkları ayrıntılı olarak irdeleyen raporda Yönetmeliğin iptali gerektiği hususu ortaya konmuş ve hukuki süreç yeniden başlatılmıştır.

İSKİ İÇME SUYU HAVZALARI YÖNETMELİĞİ DAVASI

2006 Yılında Yayınlanarak Yürürlüğe Giren İSKİ İçme Suyu Havzaları Yönetmeliği, Odamız Tarafından TMMOB Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi, TMMOB İnşaat Mühendisleri İstanbul Şubesi, TMMOB Harita Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi ile birlikte yargıya taşınmıştır.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Hukuka, Yasalara, şehircilik ilkelerine ve kamu yararına aykırı bir yönetmeliği daha hazırlamıştır. Daha öncede bir çok kez Odamızca İSKİ Yönetmelikleri dava konusu edilirken, İBB her seferinde önceki davalarda verilmiş kararların ve dosyalardaki bilirkişi raporlarının nasıl altedileceğini düşünerek hazırladığı yeni yönetmelik düzenlemeleri ile bir öncekinden daha da olumsuz durumlar yaratmıştır.

Oysa kişi başına verilen su miktarının 2020 de şimdikinin üçte biri kadar olması beklenmektedir. Birleşmiş Milletler su konusundaki uluslar arası anlaşmazlıkların çatışma noktasına gelebileceği uyarısında bulunmuştur. Kyoto da yapılan 3. Dünya Su Forumunda bütün bu hususlar tartışılmış ve olayın vahameti bir kez daha ortaya çıkmıştır. Merkezi Paris'te bulunan BM Dünya Su Değerlendirme Programı Başkanı Gordon Young BM'nin 600 sayfalık Dünya Su Gelişme Raporu'nda Kirliliği içme sularıyla kirlenmiş ırmaklar ve yeraltı su kaynaklarının her gün "onbinlerce insanın yaşamını tehdit ettiğini ve dünya nüfusunun 9.3 milyara ulaşması beklenen 2050 yılına gelindiğinde iklim değişiklikleri nedeniyle 60 ülkede 7 milyar kişinin su kıtlığıyla karşı karşıya kalabileceği, doğal kaynakların tükenme sınırına gelmesi dolayısıyla su hakları konusundaki uluslar arası anlaşmazlıkların çatışma noktasına gelebileceği uyarısında bulunmuştur.

Bütün bu bilimsel ve teknik saptamalar ortada iken, TMMOB ye bağlı Odalarca alınmış birçok bilirkişi raporu ve kesinleşmiş Mahkeme kararları bulunmasına rağmen, kentin diğer tüm aktörlerinin, bütün bu bilimsel gerçekleri, yargı kararlarını ve ortak toplumsal çıkarları gözetene bir Yönetmelik hazırlanması için olağanüstü çaba ve gönüllü katılım gösterme çabalarına karşın ne yazık ki eski sakıncaları önemli ölçüde giderilmemiş ve hatta daha vahim sakıncalar içeren maddeleriyle yeni bir İSKİ İçme Suyu Havzaları Yönetmeliğini hazırlanarak İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisince 12.05.2006 tarih ve 933 sayılı Genel Kurul kararı ile kabul etmiş ve 25 Mayıs 2006 tarihinde Gazete 34 de yayınlanarak ilan edilmiştir. Kamu yararının sağlanması ve savunulması adına üzerimize düşen görev bu bilimin ve tekniğin gereklerini görmezden gelen yönetmelik çalışmasının da iptali istemiyle dava konusu edilmesi kararlaştırılmıştır.

KADIKÖY SALI PAZARI DAVASI

Kadıköy Salı Pazarının Bulunduğu Alan Olan Kuşdili Çayırı, 6 Pafta, 1 Ada, 52-53-66-67 Parseller ile Kadastral Boşluğa İlişkin 1/5000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ve 1/1000 Ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planını yargıya taşındık.

"Eski Kuşdili Çayırı" olarak bilinen söz konusu planlama alanında yer alan 6 Pafta, 1 Ada, 66 (eski 34) Parsel, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun 12.03.1977 tarih ve 9721

sayılı ve 19.06.1981 tarih ve 12853 sayılı kararları ile “doğal anıt” olarak tescil edilmiştir. İstanbul 2 No’lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu’nun 10.10.2002 tarih ve 6462 sayılı kararı ile söz konusu alan “3. derece doğal sit” olarak yeniden tescil edilmiştir.

İstanbul 5 No’lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, 18.07.2007 tarih ve 75 sayılı toplantısında, daha önce 13.06.2007 tarih ve 621 sayılı kararı ile uygun görmediği İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı’nın 25.05.2007 tarih ve 9260 sayılı yazı ile yaptığı başvuruyu, herhangi bir gerekçe belirtmeden, bu kez 18.07.2007 tarih ve 688 sayılı karar ile uygun bularak, 1/5000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ve 1/1000 Ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı tekliflerini birlikte değerlendirmiş ve özel proje alanında önerilen fonksiyonları oy çokluğuyla kabul etmiştir. Kurul’un bu karar değişikliğini herhangi bir bilimsel nedene dayandırmaması 2863 Sayılı Kanun ve usullere aykırıdır. Ayrıca, 5216 Sayılı Kanunun söz konusu hükmüne aykırı olarak, 1/1000 ölçekli uygulama imar planının yapımı ve onayı için ilgili ilçe belediyesi olan Kadıköy Belediye Başkanlığı’na gerekli yasal süre tanınmamış olup, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı 1/1000 ölçekli uygulama imar planını da nazım imar planı ile birlikte yapıp onaylamıştır.

İstanbul 5 No’lu Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu’nun 18.07.2007 tarih ve 689 sayılı kararıyla uygun bulunan, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı’nca onaylanan 1/5000 Ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ve 1/1000 Ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı ile öngörülen kullanım kararları ve yapı düzeni, alanın “3. derece doğal sit” statüsüne aykırı, alanın doğal sit özelliğine zarar verecek nitelikte, yoğun kullanım ve yapı yoğunluğu kararlarını içermektedir.

Dava konusu Koruma Amaçlı Nazım ve Uygulama İmar Planları, 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 3’üncü maddesinde düzenlenen “koruma amaçlı imar planı” tanımının gerektirdiği bilimsel ve mesleki içerikte hazırlanmamış, “Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulaması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Ait Yönetmelik” hükümlerine de aykırılıklar taşımaktadır.

Dava konusu Koruma Amaçlı İmar Planlarında Belediyesince izlenen yöntem ve plan kararlarının içeriği kamu yararı ile planlama esasları ve şehircilik ilkelerine aykırıdır. Söz konusu Koruma Amaçlı İmar Planlarına konu alanda yer alan parseller İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı’na ait olduğu ve imar planlarında doğal sit özelliğine uygun olarak yeşil alan kullanımına ayrıldığı halde, bu parsellerin ihale yoluyla yapım işlerinin bir özel firmaya devredilmesini müteakip imar planı değişikliği yoluna gidilerek, şahıs menfaatini arttırmak amaçlanmıştır. Tüm bu yanlış uygulamaların telafisi için söz konusu planların iptali istemimizi yargıya konu ettik.

ATAKÖY TURİZM MERKEZİ PLANLARI DAVASI

1/5000 Ölçekli Ataköy Turizm Merkezi Kazlıçeşme Deniz Turizmi Tesisleri Nazım İmar Planı ve 1/1000 ölçekli İstanbul Ataköy Turizm Merkezi Kazlıçeşme Deniz Turizmi Tesisleri Uygulama İmar Planını yargıya taşıdık.

Dava konusu edilen planlarda 3621 sayılı Kıyı Kanununun 6’ncı maddesine göre planlama alanının “kravaziyer liman” olarak düzenlendiği görülmektedir. Bu kapsamda, büyük kısmı dolgu alanlarında yer alan “kravaziyer liman” kullanımlarına planda yer verilmektedir.

Alanda doğrudan liman fonksiyonu ile ilgili kullanımların toplam içinde yalnızca %7.81'lik paya sahip olduğu göz önüne alındığında, amacın; Anayasa'yı Kıyı Kanunu'nu ve bir çok yasal düzenlemeyi by pass ederek yine ayrıcalıklı imar hakları sağlamak, yine belli çevrelere kentlerimizdeki ortak değerlerimiz peşkeş çekmek, yine kıyılarımız ve rantı yüksek bölgelerimizi kamu yararı doğrultusunda değil, özel girişimlerin yeni rant alanları haline getirmek olduğunu görebiliriz. Bu noktasal, kentsel değerlerimize “proje alanları” gözüyle bakan yağmacı anlayışın türünü plan çalışması ile Tarihi Yarımada içinde yer alan yapılı çevrenin ve surların korunması da mümkün değildir.

Kente yönelik yoğun otel, konaklama, kongre merkezi, yeme içme ve eğlence alanları ile alışveriş merkezi fonksiyonlarının getirilmesi, ulaşım ve altyapı bakımından da olumsuz etkiler doğuracaktır. Anılan yoğun fonksiyonların kruvaziyer liman alanında tanımlanması, kent bütününde makroform dengeleri ve gelişme kararlarına tafafisi güç zararlar verecektir. Onaylanan imar planları ile getirilen hüküm ve koşullarla da İstanbul Metropolü içinde büyük bir öneme sahip olan Tarihi Yarımada Kentsel Sit Alanı ile söz konusu planlama alanı içinde bir bütünlük sağlamayacağı gibi, mevcut alan yolcu gemisi karşılayan bir liman olmasının ötesine geçerek konaklama tesisleri, ofisler, alışveriş merkezleri gibi fonksiyonlar ilave olacak, böylece insan, araç ve yapı yoğunluğu bölgenin kaldıramayacağı değerlere ulaşacaktır. Bu durumda bölgenin özellikle Tarihi Yarımada Kentsel Sit Alanının var olan sorunları katlanarak artacaktır.

Kruvaziyer turizm stratejileri bakımından da yanlış bir tercihler içerdiğini düşündüğümüz sözkonusu işlemlerin iptali için yargıya başvurulması zorunlu olmuştur..

BEŞİKTAŞ DİKİLİTAŞ – BALMUMCU 1/1000 ÖLÇEKLİ UYGULAMA İMAR PLANI DAVASI

Daha önce 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı Değişikliği de dava konusu olan, Beşiktaş Vişnezade Mah. 67 – 68 Pafta, 642 Ada, 4 Parsel ile 1289 Ada 1 Parsele İlişkin 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planına dava açtık.

Beşiktaş Dikilitaş – Balmumcu 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı'nda, yoğun yapılaşma hakları tanınarak, Otel, Ticaret ve Rezidans Alanı kullanımlar getirilmiştir.

Bu plan kararı ile İstanbul İmar Yönetmeliği'nde belirlenen azami yapı emsali değerleri kullanılarak parseller üzerinde çok yoğun bir yapılaşma hakkı tanınmaktadır. Plan notları ile zemin altı katların emsale dahil edilmemesi söz konusu plan dava açma gerekçemizin temelini oluşturmaktadır. Çünkü rant denizindeki buz dağının görünmeyen kısmı “birden fazla” yapılabilecek bodrum katlarda düşünülmektedir. Bu yolla plan üzerinde verilmekte olan emsal değerinin 2.5 katı kadar yapılaşma hakkı gizlenmekte, yine projeci mantıkla kente getireceği yeni yükler ve sorun alanları ile altyapı gerekleri dikkate alınmadan “bodrum katlarda” her türlü spor, eğlence, dinlenme, kapalı havuz, balo – konferans – sergi salonları, sinema, restoran, alışveriş üniteleri, özel sağlık merkezleri gibi rantiyeler önerilmektedir.

Boğaziçi silüetini etkileyecek önemli bir alan olması nedeniyle planlama sürecinin öngördüğü çalışmalar açısından da daha hassasiyetle yaklaşılması gereken alanda ayrıcalıklı imar hakları tesis edildiği kuşku götürmeyecek bir gerçektir.

Yakın çevre ilişkisi içinde değerlendirildiğinde, yoğun konut ve ticaret alanlarının ihtiyacı olan otopark kullanımını kaldırılarak, yerine trafik yoğunluğunu ölçüsüz bir biçimde arttıracak olan karma ticaret kullanımının getirildiği planlama çalışması, kamu yararı ilkesine, şehircilik bilimi ile planlama ilke ve esaslarına açıkça aykırı içerikte hazırlanmış olduğu tespiti doğrultusunda kararlı bir şekilde dava konusu edilmiştir.

İZMİR ŞUBE

İZMİR KÜLTÜRPAK YERALTI OTOPARKI

İzmir İli, Alsancak, 218 pafta, 1068 ada, 1 parselde kayıtlı bulunan ve Kültürpark (Fuar) alanının, yeşil alan ve park olarak ayrılan bölümünde “Yeraltı Otoparkı” yapılmak üzere, İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi’nin 13.07.2004 tarih, 05.82 sayılı kararı uyarınca İzmir Konak Belediye Meclisi’nin 02.09.2005 tarih, 72/152 sayılı kararı ile kabul edilerek, 17.02.2006 tarihinde askıya çıkarılan imar planı değişikliğini yargıya taşıdık.

Söz konusu plan değişikliğiyle 3 metre derinliğinde yaklaşık 23.000 m²’lik bir alanda 600 araçlık yer altı otoparkı tasarlanmıştır.

Kültürpark’ın şehrin merkezindeki tek kentsel yeşil alan olması ve tarihsel süreçte kente kazandırılmış özel bir bölge olması göz önüne alındığında bu müdahale, Kültürpark’ın açık yeşil alan ve kültürel işlevine yönelik geri dönüşü mümkün olmayan bir sorun yaratacaktır. Taşıt yolu ve otopark gereksinimlerinin kent merkezinde minimize edilmesi gibi bir çağdaş çözüme yönelmek yerine, Kültürpark ve çevresinin otopark gereksinimini karşılayabilmek için, Kültürpark’ın kentsel imgesine ve doğal yapısına zarar verecek bir şekilde, yer altı otoparkı yapılmak istenmesi, konuya ilişkin çözüm seçenekleri arasında düşünülmemesi gereken bir düzenleme olduğundan söz konusu plan değişikliğine 11.03.2006 tarihinde Odamız adına İzmir Şubesinde itiraz edilmiştir.

Ancak konuyla ilgili olarak tarafımıza bir cevap verilmeyerek itirazımızın zımnen reddolması üzerine, söz konusu plan değişikliği hakkında dava açılabilmesi için Genel Merkezi temsilen İzmir Şubesi adına yetki alınmış ve dava süreci başlatılmıştır.

Davada lehimize düzenlenmiş bulunan Bilirkişi Raporu üzerine, İzmir 1. İdare Mahkemesi, Kültürpark içine yeraltı otoparkı yapmasını sağlayan imar planı değişikliğini iptal etmiştir. Mahkeme, Kültürpark’ta inşa edilen yeraltı otoparkı kararının İzmir’in tarihsel süreci içinde kent kimliğini, peyzajını oluşturan sosyal aktivite ve yeşil alan işlev ve nitelikleriyle uyumlu olmadığı kararına varmıştır. Yeraltı otoparkıyla ilgili koruma amaçlı imar plan değişikliğinde şehircilik ilkelerine, planlama esaslarına, imar mevzuatına uygunluk bulunmadığını belirten mahkeme, bu nedenle dava konusu işlemin iptaline karar vermiştir.

ÇEŞME PAŞALIMANI VE ALAÇATI ÇEVRE DÜZENİ PLANLARI

06.01.2005 tarih ve 25692 sayılı Resmi Gazete ile 12.10.2005 tarih ve 25964 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ve sınırları belirlenen; Çeşme Paşalimanı ve Çeşme-Alaçati Kültür ve Turizm Koruma ve Geliştirme Bölgesi kapsamında Kültür ve Turizm

Bakanlığı tarafından 25.04.2006 tarihinde onaylanan 1/25000 ölçekli Çevre Düzeni Planını yargıya taşıdık.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nca yetkisi dahilinde yapılarak 25.04.2006 tarihinde onaylanan ve 4 Mayıs 2006 - 4 Haziran 2006 tarihleri arasında, Çeşme ve Alaçatı Belediyeleri'nde askıya çıkarılarak ilan edilen 1/25.000 ölçekli Çeşme – Alaçatı – Paşalimanı Kültür ve Turizm Koruma ve Geliştirme Bölgeleri Çevre Düzeni Planı'na;

- Plan açıklama raporu bulunmadığı,
- Beş adet Kültür ve Turizm Koruma ve Geliştirme Bölgesine ayrılmış alanda bölgelemenin kriterlerinin neler olduğunun anlaşılmadığı,
- Aynı bölgede Çeşme ve Alaçatı Belediye sınırlarını kapsayan Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca onaylı 1/25000 ölçekli çevre düzeni planı ile ilişkilendirilmediği,
- Başta “Doğal sit olmak üzere Tarımsal niteliği korunacak alanlar”, “orman alanları” ve “ağaçlandırılacak alanlar” plan kararları getirilen bölgelerde, lokanta, kafe-bar, gazino, çay bahçesi, eğlence, spor, golf tesisleri, aquapark vb tesisler yapılmasına olanak tanındığı, dolayısıyla söz konusu alanlarda koruma-kullanma dengesi gözetilmeyerek, en temel korunması gereken alanların yapılaşmaya açıldığı,
- “Özel koşullu turizm tesis alanı” kullanım kararı ile “turizm tesis alanları” için önerilen emsal değerlerinin %10'u kadar ilave inşaat hakkı verildiği,
- Endemik bitki topluluğuna sahip, çok özel korunması gerekli doğal özelliklere sahip alanda “Doğal sit alanlarının, orman alanlarının” dahi yapılaşmaya açılması
- Plan ile plan notları arasında bir muğlaklık tespit edildiği,
- Korumaya yönelik alanların korunmadığı,
- Bir ulaşım sistemi oluşturulmadığı ve ulaşım kademelenmesi yapılmadığı

gerekçeleri ile 02.06.2006 günlü yazı ile Çeşme Belediyesi, 02.06.2006 günlü yazı ile Alaçatı Belediyesi nezdinde Odamız adına İzmir Şubesinde itiraz edilmiştir. İtirazımıza yasal süre içerisinde bir yanıt verilmediği gibi, yeni bir işlem de tesis edilmediğinden, söz konusu plan hakkında dava açılabilmesi için Genel Merkezi temsilen İzmir Şubesi adına yetki alınmış ve dava süreci başlatılmıştır.

Danıştay 6. Dairesinde görülen davada; 2007 yılı Eylül ayında gerçekleştirilen bilirkişi incelemesinin ardından mahkemesine sunulan Bilirkişi Raporu, lehimize düzenlenmiştir.

YENİ KENT MERKEZİ NAZIM İMAR PLANI

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan, 07.07.2003 gün ve 05/82 sayılı Meclis kararı ile 01.08.2003 tarihinde onaylanan, günümüze dek ilk olarak 18.04.2005 tarihinde, daha sonra 10.08.2006 tarihinde olmak üzere iki kez revize edilen Yeni Kent Merkezi Nazım İmar Planı'nın üçüncü kez 24.08.2006 tarihinde askıya çıkarılan revizyonunu yargıya taşıdık. (Ocak 2007)

İzmir kentine yeni bir vizyon ve imaj kazandırması amaç ve beklentisi ile liman bölgesi için 2001 yılında kamuoyuna duyurularak düzenlenen “Alsancak Liman Gerisi İçin Uluslararası Kentsel

Tasarım Fikir Yarışması”nda ortaya çıkan fikirlerden de yararlanılarak, İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından hazırlanan, 07.07.2003 gün ve 05/82 sayılı Meclis kararı ile 01.08.2003 tarihinde onaylanan Yeni Kent Merkezi Nazım İmar Planı, günümüze dek ilk olarak 18.04.2005 tarihinde, daha sonra 10.08.2006 tarihinde olmak üzere iki kez revize edilmiştir.

Planın uygulanmasına yönelik problemlerin nasıl aşılacağı henüz netlik kazanmadan, jeolojik – jeoteknik etütler yapılmadan ve ilgili resmi kurum görüşleri alınmadan hazırlanarak onaylanan planın onay tarihi üzerinden oldukça kısa bir süre geçmesine rağmen, Yeni Kent Merkezi Nazım İmar Planı üçüncü kez revizyonu yapılarak 24.08.2006 tarihinde askıya çıkarılmıştır.

İzmir Şubesi Yönetim Kurulu, alanda yoğunluk artışı öngören ilan edilen plana karşı;

- Üst ölçekli planlama süreçlerinden bağımsız olarak, kamu yararı ve şehircilik esasları gözetilmeksizin, tamamen arazi sahiplerinin ve sermaye gruplarının istekleri doğrultusunda üretilmesi,
- İmar Kanunu'nun “Belediye Meclisi'nce karara bağlanan imar planlarının yürürlüğe girdiğini” ifade eden ilgili 8. maddesine aykırı bir şekilde beş ay gibi uzun bir gecikme ile onaylanarak askıya çıkması,
- Yoğunluk ve toplam inşaat alanının artışına rağmen sosyal ve teknik altyapı donatı alanlarında herhangi bir artış öngörmemesi,
- İlk revizyon imar planında yaklaşık 460.000 metrekare olan inşaat taban alanının son revizyon önerisinde yaklaşık 665.000 metrekareye çıkarılması,
- Uygulama sorunlarının çözülmesi için yalnızca TAKS ve KAKS oranlarının artırılması,
- Planlama alanı çevresinde yeni rant baskı alanları yaratılması

gerekçeleriyle 22.09.2006 tarihinde İzmir Büyükşehir Belediyesi nezdinde itirazını bildirmiş olup, itirazımıza bir yanıt verilmediği gibi, yeni bir işlem de tesis edilmediğinden, Yeni Kent Merkezi Nazım İmar Planı Revizyonu'na karşı ilgili mahkemesinde dava açılabilmesi için Genel Merkezi temsilen İzmir Şubesi adına yetki alınmış ve dava süreci başlatılmıştır.

Alsancak Liman gerisi ve Yeni Kent Merkezi planındaki emsal ve yoğunluk değerlerini artıran revizyona karşı İzmir 3. İdare Mahkemesinde açılan dava, İzmir Şubesi görüşü doğrultusunda sonuçlanmıştır. Büyükşehir Belediyesi, yürütmenin durdurulması kararından hemen sonra, dava sonucunu beklemeden emsal değerlerini eski oranlara geri çekmiştir.

İZMİR KENTSEL BÖLGE NAZİM İMAR PLANI

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu kapsamında, 16.03.2007 tarih ve 01.315 sayılı İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi Kararı ile onaylanan 1/25.000 ölçekli İzmir Kentsel Bölge Nazım İmar Planını yargıya taşıdık.

16.03.2007 tarih ve 01.315 sayılı İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi Kararı ile onaylanarak 28 Mart 2007 – 27 Nisan 2007 tarihleri arasında askıya çıkarılan 1/25.000 ölçekli İzmir Kentsel Bölge Nazım İmar Planına, 27 Nisan 2006 tarihinde Odamız adına İzmir Şubesince İzmir Büyükşehir Belediyesi nezdinde itiraz edilmiştir.

İzmir Şubesinde oluşturulan “Üst Ölçekli Plan İnceleme Komisyonu” tarafından hazırlanan görüş ve değerlendirme raporu doğrultusunda planlama ilkeleri, imar mevzuatı ve planın yürürlükteki planlara ilişkin tutumu açısından belirlenen gerekçelerle gerçekleştirdiğimiz itirazımıza herhangi bir yanıt alamamış olmamız ve itirazımız yönünde herhangi bir işlem de tesis edilmiş olması üzerine, 1/25.000 ölçekli İzmir Kentsel Bölge Nazım İmar Planına karşı ilgili mahkemesinde dava açılabilmesi için Genel Merkezi temsilen İzmir Şubesi adına yetki alınmış ve dava süreci başlatılmıştır.

İzmir 1. Bölge İdare Mahkemesinde görülen davada; davalı idare mahkemeye savunmasını sunmuş, bunun üzerine İzmir Şubesi “Üst Ölçekli Plan İnceleme Komisyonu” tarafından ilgili savunma incelenerek yanıt metni oluşturulmuştur.

İZMİR İNCİRALTI TURİZM MERKEZİ ÇEVRE DÜZENİ PLANI

Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan İzmir İnciraltı Turizm Merkezi 1/25.000 Çevre Düzeni Planı'nı yargıya taşıdık. (Kasım 2007)

Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yatırım İşletmeler Genel Müdürlüğü'nce, Turizmi Teşvik Kanunu'nun 7. Maddesi gereğince onaylandığı belirtilen ve 1/25000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği ile ilgili “Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgelerinde ve Turizm Merkezlerinde İmar Planlarının Hazırlanması ve Onaylanmasına İlişkin Yönetmelik” gereği 15 Haziran 2007 – 16 Temmuz 2007 tarihleri arasında askıya çıkarılan İnciraltı Turizm Merkezi ve Expo Fuar Alanı 1/25000 ölçekli Çevre Düzeni Planına; plan başlığı, kapsamı ve tekniği, plan kararı, tarım alanı, sit alanı, plan notu açısından yaptığımız değerlendirmeler ışığında Odamız adına İzmir Şubesinde 10.07.2007 tarihinde Kültür ve Turizm Bakanlığı nezdinde itiraz edilmiştir.

İtirazımıza bir yanıt verilmediği gibi, yeni bir işlem de tesis edilmediğinden, İzmir İnciraltı Turizm Merkezi 1/25.000 Çevre Düzeni Planı'na karşı ilgili mahkemesinde dava açılabilmesi için Genel Merkezi temsilen İzmir Şubesinde adına yetki alınmış ve dava süreci başlatılmıştır.

Danıştay 6. Dairesinde görülen davada mahkeme heyetince ilgili idarelerden bilgi ve belge istenmiştir, dava sürmektedir.

KONAK, ALSANCAK – MERSİNLİ İMAR PLANI DEĞİŞİKLİĞİ

İzmir Büyükşehir Belediye Meclisi'nin 16.03.2007 tarih ve 316 sayılı kararı ile onanan Konak, Alsancak – Mersinli, 3324 ada 123 parseldeki imar planı değişikliğini yargıya taşıdık.

Mevcut Tarım ve Köyşleri Bakanlığı İzmir İl Müdürlüğü Süs Bitkileri Fidanlığı alanının, 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planında Resmi Tesis alanına Adliye Hizmet Binası eklenerek, KAKS=0.10 olan yapılaşma koşulunun E=2.00 ve hmax: serbest olacak şekilde değiştirildiği Nazım İmar Planı Değişikliği 14.09.2007 tarihinde askıya çıkarılmıştır.

Söz konusu alan Yeni Kent Merkezi planları içerisinde kalırken planlama ilkelerine aykırı olarak planlama alanından çıkarılarak parsel bazında plan değişikliği yapılmıştır. Mevcut kullanımda Tarım ve Köyşleri Bakanlığı İzmir İl Md. Süs Bitkileri olarak kullanılan alan, yoğun bir bitki örtü-

süne sahiptir. Söz konusu alanda yüze yakın bitki türü olduğu saptanmıştır. Bunların bir bölümü süs bitkileridir. Resmi Tesis Alanında bitki örtüsü ve ağaç açısından kısmen boş alanlar varken, en yoğun ağaç bulunan alan olan 123 nolu parselde inşaat alanı artırılmak istenmektedir.

Yapılmak istenen plan değişikliğiyle inşaat alanı 20 kat artırılabacaktır. Taban Alanı kullanımındaki %5 kısıtlaması da kaldırılarak 20 kat artırılan inşaat alanıyla birlikte tabanda yayılarak ağaç katliamı yapılacaktır. Söz konusu parsel Doğal Sit ilan edilmesi gereken bir alanken, bir beton yığına dönüştürülmek istenmektedir.

Söz konusu plan değişikliğine İzmir Şubesinde 15.10.2007 tarihinde Konak Belediyesi nezdinde İtiraz edilmiş, ancak itirazımıza herhangi bir yanıt alamamış olmamız ve itirazımız yönünde herhangi bir işlem de tesis edilmemiş olması üzerine, anılan plan değişikliğine karşı ilgili mahkemesinde dava açılabilmesi için Genel Merkezi temsilen İzmir Şubesi adına yetki alınmış ve dava süreci başlatılmıştır.

tamamlanmış olması gerekmektedir. Halen bu anlamda çalışmalar tamamlanmış değildir. Bu nedenle bugüne kadar yapılan yasal düzenlemelerde, belirli kullanım alanlarında sabit sahil şeridi belirlenmesi yoluna giden düzenlemeler yapılmış bunlar da;

- Kentsel yerleşme alanları
- Kırsal yerleşme alanları
- İskan dışı alanlar olarak sınıflandırılmıştır.

Şekil 1. Sahil şeridinin tasarıdaki tanımına göre Karadeniz Otoyolu'nun Trabzon geçişindeki durum

Taslakta, sahil şeridi tanımı yeniden yapılmakta ve;

“Sahil Şeridi: Deniz, tabii ve suni göllerde; Kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak en az 100 metre genişliğindeki alan, kullanım amaçlarına göre, kırsal ve kentsel yerleşmelerin yerleşik alanlarında en az 50 metre genişliğindeki alan” olarak tanımlanmaktadır.

Bu düzenleme ile yerleşik alanlarda sahil şeridi 50 metreye düşürülmektedir. Ancak kullanım amaçlarına göre yapılacak değerlendirmeye dair bir açıklama yapılmamaktadır. Bu konu ile ilgili açıklamalar Yönetmeliğe bırakılmaktadır. Diğer taraftan, Tasarımın sahil şeritlerine ilişkin olan ve mevzuata aykırı yapıları da korumayı amaçlayan hükümleri dikkate alındığında, 50 metre sahil şeridi uygulanabilecek bir kentsel ya da kırsal yerleşme kalmayacağı görülmektedir.

Taslak, kıyı ve sahil şeritlerinde yapılacak yapıları sayısal olarak ve kullanım amaçları açısından çoğaltmakta, gündemde olan bazı konularla ilgili yargıya yansımış ya da yürütmesi durdurulmuş kıyıyla ilgili bazı yatırımlara ilişkin sorunların (!) çözümünü sağlayacak düzenlemelere yer verilerek, kıyıların korunmasına ilişkin ilkeler yok edilmektedir. Böylece kıyı, su alanı ve sahil şeritlerinde yoğun yapılanmaları gerçekleştirmenin yasal zemini oluşturulmaktadır.

2. Kıyı, Sahil Şeridi ve Dolgu-Su Alanlarında Yapılacak Yapılar

Kanunun 6. Maddesinde yapılan düzenlemeler kıyıda yapılacak yapılara ilaveler ve değişiklikler getirmektedir. Örneğin maddenin (a) bendinde kıyının kamu yararına kullanımı ve kıyının

Şekil 2. Su alanlarının kapsama alınması sonucu her tür yapılaşmaya konu edilebilecek örneklerden Kuruçeşme (Galatasaray Adası)

4. Kruvaziyer Limanlar ve Yat Limanları

3621 sayılı Kanununun 6. maddesine 5398 sayılı Kanunla eklenen “Organize turlar ile seyahat eden kişilerin taşındığı yolcu gemilerinin (kruvaziyer gemilerin) bağlandığı, günün teknolojisine uygun yolcu gemisine hizmet vermek amacıyla liman hizmetlerinin (elektrik, jeneratör, su, telefon, internet ve benzeri teknik bağlantı noktaları ve hatlarının) sağlandığı, yolcularla ilgili gümrüklü alan hizmetlerinin görüldüğü, ülke tanıtımı ve imajını üst seviyeye çıkaracak turizm amaçlı (yeme-içme tesisleri, alışveriş merkezleri, haberleşme ve ulaştırmaya yönelik üniteler, danışma, enformasyon ve banka hizmetleri, konaklama üniteleri, ofis binalar) fonksiyonlara sahip olup, kruvaziyer gemilerin yanaşmasına ve yolcuları indirmeye müsait deniz yapıları ve yan tesislerinin yer aldığı kruvaziyer ve yat limanları, Özelleştirme kapsam ve programına alınan ve sahil şeridi belirlenen veya belirlenecek olan alanlar ile kıyı ve dolgu alanlarında yapılacak yat ve kruvaziyer limanlarının ihtiyacı olan yönetim birimleri, destek birimleri, bakım ve onarım birimleri, teknik ve sosyal altyapı ve konaklama birimleri ile ilgili kullanım kararları ve yapılanma şartları imar plânı ile belirlenir.” hükmüne de bu noktada değinmekte yarar bulunmaktadır. Bu hüküm, kıyı dolgu ve bunların gerisinde kalan ve 3621 kanun kapsamında yer almayan alanların, Kanun kapsamında planlanması sonucunu yaratan bir düzenleme içermekte iken, yeni gündeme gelen bu tasarı ile ilave edilen kullanımlar tüm kıyı alanlarına yayılmaktadır. Dolayısıyla bir yandan Kanunun ruhu ve lafzı söz konusu ilave madde ile uyumlu kılınırken yaygınlaştırılmakta ve kıyı alanlarının korunması ilkesi terk edilmektedir. Değişiklik tasarısı taslağı ile bu hükmün kaldırılması ve Anayasaya uygun düzenleme yapılması uygun seçenek olabilirdi.

- “Gerekli görülme” son derece subjektif bir değerlendirmedir. Bu değerlendirme üzerinden her tür suüstümale açık uygulamanın yasallaştırılmaya çalışılması olasıdır.
- İmar Mevzuatında açıkça tanımlanmayan “sektörel ana plan” dan ne kastedildiği belli değildir. Bu tanım üzerinden, kıyıda mevzuata aykırı olarak yapılmış turizm, enerji, karayolu vb. yatırımlar “baz alınarak” ve çevresi de bu yapılarla “bütünleştirme” bahanesiyle yasallaştırılması, “ayağa bağ” olabilecek tüm merkezi ve yerel kurumların by-pass edilmesi sağlanmaktadır.
- Eğer sorun birkaç yerleşmeyi kapsayan bir kıyı bölgesinin planlanması ise, çevre düzeni planı gibi üst ölçekli planlar ile sorunun çözülüp imar planı için genel ilkeler bu üst ölçekte belirlenebilecekken, kent bütününe yönelik bu yaklaşım üstelik “bütünleşik kıyı planlaması” adı verilerek terk edilmektedir. Kentin bütününe göz ardı eden bu seçim, esas kaygının kıyıların bütüncül olarak planlanmasından öte, yakın ve ilişkili tüm çevresindeki plan onama yetkisinin Bakanlık elinde toplanması amacını taşıyor görünmektedir.
- Kıyı sorunu, kıyı alanları ile birlikte tüm kentin bütüncül bir anlayışla planlanması olarak ele alınacaksa - ki zaten sistem bu şekilde kurgulanmalıdır, “stratejik planlama” yaklaşımı ile o kente yönelik çok boyutlu bir değerlendirme sonucu kent planı oluşturulması yaklaşımının hiç düşünülmemesi de tüm bu endişeleri doğrular niteliktedir.
- Buradan hareketle, “bütünleşik kıyı alanı planlaması” kavramı ve Bakanlıkça belirlenmesi öngörülen bütünleşik kıyı alanları uygulaması ile ayrıcalıklı bölgeler oluşturulacağı ve bu alanlarda yerel yönetim yetkilerinin merkeze aktarılacağı açıktır.

Bu düzenleme; Bayındırlık ve İskan Bakanlığının özellikle çevre düzeni planları ve Turizmi Teşvik Kanunu çerçevesinde kaybettiği yetkileri çok daha geniş bir alanda geri alma çabasında olduğunu düşündürmektedir. Bu yetki alma çabasının yerel yönetimlere devredilen planlama yetkilerine de uzandığı gözlenmektedir.

Şekil 4-5. Bütünleşik Kıyı Alanı Planlaması tanımı sonucu, Haydarpaşa, Galataport gibi proje alanları ile bütünleştirilerek, kamudan ve kıydan kontrollü girişler ve beton yığınları ile kopartılabilecek olası alanlar

Kanuna Eklenen 4. Madde ile, getirilen “11/07/1992 tarihinden önce, kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde 100 metrelik mesafe içinde, imar planı bulunmamakla birlikte yapıldığı dönemdeki mevzuat hükümlerine uygun olarak yapılmış veya Kanunlarla korunmuş ya da sahil şeridine ilişkin yasal bir düzenlemenin bulunmadığı dönemde yapılmış yapı ve tesislerin bulunduğu alanlarda sahil şeridi, kısmen veya tamamen yapılaşma durumu dikkate alınarak belirlenir. Kısmi yapılaşmaya ilişkin usul ve esaslar Yönetmelikle belirlenir.” hükmü de aynı niteliktedir. Bu alanlarda yapılacak kazanılmış hak irdelemelerinde tamamen yasal olmayan yapılar kastedilmekte ve bugüne kadar imar mevzuatının kazanılmış haklara ilişkin olarak koyduğu genel kurallar tümüyle yok edilmektedir. Bu kapsamda, verilen zarar sadece kıyı alanlarına değil, örnek teşkil etmesi açısından tüm alanlara ilişkindir.

3086 sayılı Kıyı Kanununun Anayasa Mahkemesince iptaline ilişkin olan 1986/4 Karar sayılı 25.2.1986 tarihli Anayasa Mahkemesi Kararında, bu kanunda yer alan ve “... 1972 yılından önce kıyıda doğmuş özel mülkiyete konu yapılar.....” la ilgili ibareler Anayasaya aykırı bulunmuş ve bu ibareleri içeren madde ve ilgili diğer hükümler iptal edilmiştir. Kararda bu konuda şu açıklamalara yer verilmiştir. “.....kıyı konusunda da bazı hükümler getiren 11.7.1972 günlü, 1605 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 1972 yılından önce, kıyıda kaçak olarak yapılmış olan yapılar bu hükmün kapsamına girmektedir. .... Anayasanın 43/1 maddesindeki ‘kıyıların devletin hüküm ve tasarrufu altında’ nu belirleyen hükmü karşısında, özel mülkiyete konu olmayan kıyıda, 1972 yılından önce yapılan yapılar yönünden kazanılmış hakların saklı tutulacağı kuralı uygulanmaz.....1972 yılından önce kıyıda doğmuş özel mülkiyete konu yapılar biçiminde ibare anayasaya aykırı olduğundan iptaline.....”

Anayasa’nın 3.10.2001-4709 sayılı Kanunla değişik 46. maddesinde ise “Devlet ve kamu tüzel kişileri; kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartıyla, özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların tamamını veya bir kısmını, kanunla gösterilen esas ve usullere göre, kamulaştırmaya ve bunlar üzerinde idarî irtifaklar kurmaya yetkilidir. Kamulaştırma bedeli ile kesin hükme bağlanan artırım bedeli nakden ve peşin olarak ödenir. Ancak, tarım reformunun uygulanması, büyük enerji ve sulama projeleri ile iskân projelerinin gerçekleştirilmesi, yeni ormanların yetiştirilmesi, kıyıların korunması ve turizm amacıyla kamulaştırılan toprakların bedellerinin ödenme şekli kanunla gösterilir. Kanunun taksitle ödemeyi öngörebileceği bu hallerde, taksitlendirme süresi beş yılı aşamaz; bu takdirde taksitler eşit olarak ödenir.....” hükümleri yer almaktadır.

Bu kapsamda ek maddelerle yapılan özel mülkiyet ve kamulaştırma ile 18. madde uygulamasına dair düzenlemelerin hangi yasal dayanaktan yola çıkılarak yapıldığı anlaşılamamaktadır. Anayasa’nın 46. maddesindeki kamulaştırma mülkiyete konu olmayan kıyı alanının kamulaştırması değil, kıyıyı koruma amaçlı kamulaştırmadır. 1972 yılından bu yana geçerli olan kıyı mevzuatında, kıyı içeren her hangi bir alanda yapılaşmaya geçilmeden önce kıyı kenar çizgisinin tespiti zorunlu bir iş olarak belirlendiğinden, kıyıda ve sahil şeridinde imar planı olmaksızın yapı yapılamayacağı açık hüküm altına alındığından ve bu kuralların bazılarını geçersiz kılan yasal düzenlemeler Anayasa mahkemesince iptal edildiğinden, kıyı alanlarında yapılmış yapıların kazanılmış haklarından söz edilmesi mümkün değildir. Kaldı ki, kıyı alanlarında yapılması tasarlanan bazı yapı türlerinin uygun olmadığına da ayrıca değinilmiştir.

calarını belirtir uzman kurum ve meslek odası görüşlerinin basında yer alamayışına(!) bakılacak olursa, bu tasarının kısa sürede yasalaştırılması yolunun seçileceği söylenebilir.

Tüm bunlar, kıyıların, değerli tarım topraklarının ve ormanların amacına uygun bir biçimde kullanılması ya da değerlendirilmesi kaygısından öte, sadece anlık ekonomik değerleriyle ele alındığını açıkça ortaya koyuyor. Oysa tüm bu eşi bulunmaz doğal ve kültürel değerler bir arada, doğru biçimde sunulduğunda ve kullanıldığında “altın yumurtlayan tavuk” olduğu unutuluyor. Turizmi tarımsal üretime, doğaya, kültür varlıklarına ve zenginliğe alternatif göstermeye çalışan ve kalkınmanın sadece turizm, yol ve inşaat ile gerçekleşeceğini kamuoyunun bilinçaltına işlemeye çalışan yaklaşım, kentlerde, doğa ve kültür varlıklarında nelerin yitirildiğini ise kamuoyundan gizlemeye çalışıyor.

Yerel Yönetimler, Toprak Koruma, Kültür ve Tabiat Varlıkları ve bölgelere özel kentsel dönüşüm kanunları gibi yasalaşan düzenlemeler ile birçok yeni kurumsal ve yapısal düzenleme gerçekleştirilirken, bunların birbiriyle bütünlüşip bir dil ve anlayış birliği oluşturduğunu söylemek olası görünmüyor. Ayrıca yasalaşan bu düzenlemelerin, tasarı halindeki Kentsel Dönüşüm ve Kıyı Kanunları gibi yeni düzenlemelerle de aynı dili konuştuğunu söylemek güç. Bu yasal düzenlemeler çok hızlı bir biçimde hayata geçirilir ve kentlerin, doğal ve kültürel varlıkların korunması/planlanması anlamında birbiriyle çelişen tutumlar uygulanmaya çalışılırken, tüm bu düzenleme arayışlarının odağına oturması gereken imar ve yapı mevzuatına ilişkin düzenlemeler ise “ayaklara bağ” görülüyor.

Kıyılardaki sorunları çözebilmek(!) adına üzeri örtülü “af”ları içeren tasarıların kamuoyundan kaçırılırcasına meclise sunulması, tarım toprakları üzerinde kaçak yapılmış tesislerin “ücreti karşılığı” affedilmesi, içerisinde planlama sözcüğü geçmeyen yönetmeliklerin yıpranan kent dokularını koruyacak eşsiz çözüm olarak tanıtılması, “proje” ve “sınır” bazında belirlenecek kentsel dönüşüm projelerinin, kentlerin tüm yapısal sorunlarını çözecek sihirli anahtarlanmış gibi gündeme getirilmesi, en değerli koyların çok yoğun yapılaşmalara konu olacak biçimde “tahsis” edilmesi, amacı dışında kullanılan tahsislere açılan davalarda “ücreti karşılığı” vazgeçilmesi, dil birliğinden yoksun olsa da sorunlu bir bakışın dışavurumları.

Dikkatlice incelediğinde birbiriyle çelişen ya da ayrışan hükümler içeren, dil birliği sunmayan ve bir sistemin parçası olarak ifade edilemeyecek tüm bu düzenlemelerin, kente ve mekana salt ekonomik değeri üzerinden bakan, anlık sorunlara çözüm bulmayı hedefleyen, “yatırımcının önünü açmayı”, “kentleri pazarlamayı”, “kıyıları turizme kazandırmayı”, “ormanları paraya çevirmeyi” odağına koyan “rant arayışları” ortak paydasında bulunduğu söylenebilir. Kente ve doğaya sadece ekonomik değeri üzerinden yaklaşan ve kullanım değerini yok varsayan bu seçim, her alanda gündeme gelen ya da tartışılmadan yasalaşan tasarılarla çok açık okunuyor. İçeriği boşaltılan, kent bütününden kopartılan, çevresiyle, sosyal yapısıyla ilişki kurmayan bir kentsel dönüşüm yaklaşımının, Odamızın yıllar önce gündeme taşıyıp, hakkında sempozyumlar yaptığı ve sosyal-ekonomik içerik ve nitelikleriyle kent bütününde ele alınacak bir uygarlaşma projesi olarak işaret ettiği kentsel dönüşümden epeyce farklı olduğu ortada. Benzer biçimde, kıyıların korunması anlamında şikayetçi olduğumuz Turizmi Teşvik Kanunu’nu dahi aratacak uygulamalara olanak sağlayan Kıyı Kanunu Tasarısı ile, tahsisli arazilere kaçak yapılmış turizm tesislerini yine “ücreti karşılığı” yasallaştıran 4916 sayılı Kanun da, Odamızın, üniversitemizin kıyılarda, ormanlarda yapılması gerekenleri ifade ettiği görüş ve değerlendirmeleriyle çelişen hükümler içeriyor.

Şüphesiz bir kente anlam kazandıran, orayı özgün ve farklı kılan tarihsel süreçler, kültürel değerler, yaşanmışlıklar ve sosyallikler var. Bu katmanların üst üste gelerek ürettiği değerler kenti ya da “mekan”ı diğer “yer”lerden ayıran, zenginleştiren, kullanımından, yaşanmasından kaynaklı, ekonomik değerleri de aşan özgünlükler sunuyor. Üstelik bu zenginlikleri yitirmenin ekonomik anlamda da ölçülemeyen büyük bir bedeli var. Boğaziçi’ni, Haydarpaşa’yı, Süleymaniye’yi, Zeyrek’i, Güvenparkı, Kızılay Meydanı’nı, Atatürk Orman Çiftliği’ni, Yeni Sahne’yi, Ulus’u, Dalyan koyunu, Ölüdeniz’i, Safranbolu’yu, Karadeniz ormanlarını hangi ekonomik değerle ölçebiliriz ki... Su havzalarını, kıyıları, ormanları ve hatta giderek kentleri sadece ekonomik değerleriyle metalaştırarak, buralarda üretilen, yaşanan, kullanılan, insana özgü, doğaya özgü, kültürel, sosyal değerleri nasıl yaşatabiliriz ki....

Kullanım değeri ve planlama derken, bu eşi bulunmaz değerleri bir anda en yüksek ekonomik değere çevirme endişesiyle yitirmenin, doğayı da, kentleri de, turizmi de öldürmek anlamına geldiğini, ekonomik çerçeveye sınırlı kalmayan bir bakış açısıyla, altın yumurtladığını düşündüğümüz tavuğu kesmek anlamı taşıdığıının altını çizmeye çalışıyoruz..

Kavramların içini boşaltan ve gündelik sorunlara müdahale etmek isterken, birçok ve karmaşık yeni sorunu hazırlayan bu sorunlu yaklaşım, kentlerimizin içerisine de her geçen gün “kerameti kendinden menkul projelerle” yansıyor. Kentlerimizin bütününde yürütülen üst ölçekli planları en baştan uygulanamaz ve çözüm üretemez hale getiren, bu çalışmalarla bütünleşemeyecek ekonomik değer kaybı dışında derinlik oluşturamayan “pazarlama amaçlı projeler”, planlama çalışmalarını bu “rantsal bölüşüme” dayanak yapmaya çalışıyor. Dahası böylesi “noktasal” ve “oldu bitti”ye getirilmiş projeler tüm kentsel süreç ve sorunları algılamaktan uzak ve üretildikleri kentin ve bölgenin “kullanım değerini” görmezden gelen nitelikleriyle, fiziksel, ekonomik ve sosyal alanda yepyeni sorunları ve üst ölçekli planların adeta birer “kolaj çalışması”na dönüşmesi sürecini hazırlıyor. Tüm bunlara ilaveten, tanıtım, pazarlama ve sunuştaki tartışmasız başarılarına karşın, bu projelerin ülkemiz, kentlerimiz ve kent halkının sorun ve gereksinimleri yerine “ulusaşırı-küresel beklenti”, “kent topraklarını dolar yeşili gören gözlükler” ve “yatırımın önünü açacak kolaylıklar”dan beslendikleri için “makyajları” ötesinde derinlik sunamıyor, çözüm bulayım derken kentlerimiz için “göz çıkarma” tehlikesini de beraberinde getiriyor.

Oysa kentlerimiz için üst ölçekli planlama çalışmalarının, kentin bütününde kurulacak ilişki ve dengelerin, doğanın, kültür varlıklarının yok varsayılmasının ya da ekonomik değeri dışındaki özellikleriyle görülmesini engelleyen gözlüklerin kentlerimizdeki bedelleri, kentlerimizin çehresini nasıl değiştirdiği, gecekonduları bile aratan apartmanlardan, kentsel ulaşım sistemlerini çökerten alışveriş merkezlerinden, kıyıyı kapatıp, ormanı yok eden ayrıcalıklı otellerden, kirli sular, çamur-asit yağın havadan, bir parça yağmurda sel basan dönüştürmüş(!) dev yapı- lardan okunuyor.

Yaptığımız hatalardan ders almak ve onları tekrarlamamak kentlerimizin sorunlarından kurtulup, yaşanabilir mekanlar haline gelebilmek için ilk ve en önemli çıkış noktası belki de. Bunca soruna, afete, felakete ve riske karşın benzer yanlışlarda ısrar ediliyor olmasını ise, kente, kent toprağına bakış açısındaki sorunla ilişkilendirmek çok yanlış olmasa gerek.

Yapı, tesis, yol, alışveriş merkezi, otel vb. kullanımların, sorgusuzca, fütursuzca ve gelecek kaybı olmaksızın üretilerek bu alanların tüketilmesi, kentleri, kıyıları ve tarım alanlarını “rant

arayışlarına” teslim ettiği gibi, bu alanlara dair geri dönüşü olmayan risk ve sakıncaları, turizmi, doğayı, kentleri öldürebilecek çok ağır bedelleri beraberinde getirecektir. Kıyılara ilişkin temel bakış açısı, kıyı bölgelerini tüketmeden, betonlaştırmadan, doğayı, tarımı, ormancılığı, balıkçılığı ve bunlara dayalı sosyo-ekonomik yapıyı öldürmeden, koruma-kullanma dengesi içinde değerlendirmek olmalı. Yapılaşma ise, bu korunması ve yaşatılması öncelikli alanlar dışında kurgulanmalı, kısıtlanmalı.

Tüm bu nedenlerle kentsel mekana, doğaya, kültür varlıklarına sonu gelmeyen bir iştah ve “rant gözlükleriyle” bakan “dolar yeşili gören” ve “afiyetle yenilecek turşu” olarak tanımlayan bu yaklaşımı iyi görmemiz ve yitirmemiz halinde geri kazanamayacağımız eşsiz değerlerimiz için toplum olarak mücadele etmemiz gerek.

Her ne kadar toplum olarak sahiplenemesek de, gelecek nesillere borçlu olduğumuz kentlerimiz, kıyılarımız ve kültür ve tabiat varlıklarımıza yönelik düzenlemeler, ancak bu çerçevede tartışılıp, sonuçlandırılabilirdiğinde doğru sonuçlar üretebilecektir. Kaybedenin sadece kentler, doğal ve kültürel varlıklar ve kıyılar değil toplum olarak bizzat “biz” olacağımızı görebildiğimizde, kentler de kıyılar da, bu risklerden kurtulabilecektir.

Planlamayı rant dağıtma aracına indirgeyen, birbiriyle ve kentle bütünleşmeyen projeler bütünü haline getirmeye çalışsan, kentsel mekanı sadece ekonomik değeri üzerinden dolar yeşili olarak algılayan(!), kıyıları, kültür ve doğa varlıklarını bu ekonomik değerleri arttıracak unsurlar olarak tanımlayan bu sorunlu yaklaşım ve anlayış birliğine karşı, şehir plancıları ve onların Odası ile üniversiteleri, bilimin, kentlerin, kamu ve toplum yararının yanında olmaya, planlamayı ve kentsel mekânın kullanım değerini savunmaya devam edecek.

KENTSEL DÖNÜŞÜM YASA TASARISI TASLAĞI HAKKINDA GÖRÜŞLERİMİZ

Son dönemde gündeme getirilen “Kentsel Dönüşüm Yasa Tasarısı” ile ilgili Odamız görüşü oluşturulabilmesi için çalışmalar sürdürülmüş ve kentsel dönüşüm çalıştay düzenlenmiştir. 173 sayılı Haziran 2006 tarihli bültende “Kentsel Dönüşüm Yasa Tasarısı” hakkındaki hazırlanan taslak görüşümüz tüm üyelerimizin katkılarına açılmış, tüm üyelerimizin katkı ve değerlendirmeleri sonrası kesinleştirilmiştir.

Dönüşüm Alanları Hakkında Kanun Tasarısına İlişkin Görüşümüz

Son yıllarda dünya genelinde benimsenen neoliberal politikalar, kentleri dikkate değer bir ekonomik-politik birim olarak öne çıkarmakla birlikte derinleştiği toplumsal eşitsizlikleri en çok kentsel mekanda dışa vurmaktadır. Bu süreçte kentsel mekân toplumsal aktörlerin farklılaşan düzenleme taleplerine sahne olmaktadır. Son birkaç yılda kentlere ve kentsel mekânın üretimine yönelik yoğunlaşan yasal girişimler ile söz konusu süreç ülkemizde de somut bir gerçeklik haline gelmiştir. Bu bağlamda kentsel mekânın çeşitli biçimlerde yeniden üretimini öngören Kentsel Dönüşüm Yasa Tasarısı, sözünü ettiğimiz sürecin en çarpıcı ifadelerinden biri olarak öne çıkmaktadır.

Sağlıklı ve yaşanılabilir kentsel mekân üretimi açısından oldukça sancılı bir kentleşme tarihine sahip ülkemiz için dönüşüm ya da yenileme yoluyla kentsel mekânın yeniden ele alınması oldukça

projeleri geliştirme ve uygulama yönünde geniş yetkiler vermektedir. Ne var ki, bu son tasarı da sorunlu kentleşme pratiğimizin mirası olan sağlıklı ve yaşanılabilir kentsel mekan yetersizliği sorununa çözüm getirmemektedir.

Hazırlanan tasarıda kentsel dönüşüm alanlarının belirsizliği, planlamanın bütünselliğinden kopuk proje oluşturma ve toplumsal sonuçlarını önemsemeyen bir planlama pratiğini önümüze koyduğu tartışılmıştır. Sermaye birikimi karşısında yatırımların istenen düzeyde kârlılık getirmemesinden dolayı, sermaye kentsel yatırımlara yönelmektedir. Bunun sonucu olarak, planlamanın kendi mantığı içinden gelen üst ölçekli planlara uyum içinde bir planlama sistematığının işlemesi imkansızlaşmakta, planlamanın değil projelendirme ve projelerin yürüttüğü bir kentsel gelişmenin yaşandığını görülmektedir.

Bunlara bağlı olarak, hazırlanan Kentsel Dönüşüm Yasa Tasarısı ile birlikte, kentteki farklı sosyal sınıfların bir arada yaşadığı kent tahayyülünden uzaklaşarak, ayrışmanın derinleştiği, sosyal dışlanmanın üretilen mekan pratikleri üzerinden güçlendiği görülmektedir. Aynı zamanda, mevcut yasa tasarısının, kamu yararını gözeten, kentsel dönüşüm alanındaki yerleşik kullanıcıların yararına ve onların çıkarını gözeten bir uygulamaya dönük hazırlanması önemle vurgulanmalıdır. Uzun erimde yasa tasarısının mevcut sorunlara çözüm üretemeyeceği gibi, kentte olumlu sonuçlar da doğurmayacağı açıktır.

Tasarının maddeleri incelendiğinde aşağıdaki noktalara vurgu yapılması ve tartışılması önemlidir:

- Tasarının kapsam başlıklı maddesinde; “Bu Kanun, dönüşüm alanı olarak belirlenen alanlarda Hazine, il özel idaresi, genel ve katma bütçeli idareler, belediyeler ve vakıflar tarafından idare edilenler de dahil her türlü arsa ve arazilerin ve bunların üzerinde bulunan bütün yapıların bu Kanun uyarınca hazırlanan dönüşüm amaçlı imar planına uygun olarak iyileştirilmesini, tasfiyesini, yenilenmesini, geliştirilmesini ve kentin konut, ticaret sanayi, rekreasyon, teknik altyapı, sosyal donatı alanları ve diğer yatırım ihtiyaçları için; proje geliştirilmesi, arazi, arsa düzenlemesi, yapım işlerinin gerçekleştirilmesi, toplu ortaklık ve proje ortaklıkları kurulması, finansal destek sağlanması ve yönetilmesi, her türlü sınırlı aynı hak, şahsi hakların tesis ve devri, trampa ve mülkiyetin el değiştirilmesi de dahil olmak üzere bu konuda yapılacak her türlü iş ve işlemleri kapsar.” hükümlerine yer verilmektedir.

Kapsam maddesi ile yapılan bu düzenleme, herhangi bir tarih belirlemeksizin, tüm kamu ve özel mülk arazileri üzerinde yapılmış ve bundan sonra yapılacak yapılarla ilgili tasfiye, iyileştirme ve yeni arsa ve konut arzına yöneliktir. (Taslağın 6. maddesinde gecekondular için bu tarih 12.10.2004 olarak belirlenmektedir) Yani bu kanun yürürlüğe girene kadar yapılmış olan kaçak yapılar, ruhsatlı yapılar ve gecekondular, dönüşüm alanı olarak ilan edilen alanda yer alıyorsa, tasfiyeye, iyileştirme ve sağlıklılaştırmaya konu olabilecektir. Sağlıksız kent alanlarının sağlıklı ve güvenli çevreler olarak yeniden oluşumuna da olanak tanıyan bu madde bu anlamda olumlu bulunmakla birlikte bir sakıncayı da beraberinde getirmektedir.

Bu çerçevede kanunun halen yürürlükte olan 775 sayılı Gecekondular Kanununa benzer şekilde kurgulandığı söylenebilir. 775 sayılı kanun kapsamında 1960 yılından itibaren, 600

leme içerisinde yer almaktadır. Aşağıda taslağın dönüşüm alanlarının belirlenmesine dair hükümleri yer almaktadır: Bu kapsamda,

“Dönüşüm alan sınırı, toplamı beş hektardan küçük olmamak üzere, belediye ve belediye mücavir alanlarında belediye meclisi, dışında il genel meclisi, Büyükşehir belediyelerinde, ilgili ilçe veya ilk kademe belediyesinin görüşü alınarak büyükşehir belediye meclisi tarafından üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ile belirlenir.

Tasfiye, sağlıklılaştırma, gelişme ve yeni yatırımlar nedeniyle; dönüşüme konu alanın yetersiz olması halinde, dönüştürülecek bölge ile ilişkili bulunmak, aynı meclis kararında belirtmek ve toplam alan beş hektardan az olmamak kaydıyla, bir birinden ayrı ve birden fazla alan, tek dönüşüm alanı olarak belirlenebilir.

Dönüşüm alanları, 16.6.2005 tarihli ve 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıklarının Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun çerçevesinde belirlenmiş olan yenileme alanlarını da kapsayabilir.” hükümlerinin irdelenmesi gereklidir.

Bu düzenlemelerde cevaplanması gereken bazı sorular bulunmaktadır. Örneğin tasfiye, yenileme ve yeni yatırım olarak adlandırılan etkinlikler, dönüşümden ayrı mı değerlendirilmektedir yoksa bunlar dönüşümün araçları mıdır?

5 hektarlık toplam alan tasfiye alanı, tasfiye nedeniyle ihtiyaç duyulan yeni yerleşim alanı, yenileme alanı toplamı mıdır yoksa bir ya da birkaç parçadan oluşan, sadece yeni yerleşim alanlarına ilişkin alanların mı toplamıdır?

Bu düzenlemeler, daha çok yeni yerleşim alanı oluşumuna yönelik oldukları izlenimini yaratmaktadır. Zira her hangi bir alanın tasfiye edilmesi sonucunda bir diğer kullanıma yerini bırakması gerekecektir. Bu kullanım her ne olursa olsun tasfiye alanı dönüşüm alan/alanlarının bir parçasıdır. Bu alanın tasfiye sonrasında farklı yasal ve teknik kuralların parçası olarak ele alınmaması gereklidir. Aynı düşünce yenileme alanları için de gereklidir. Dolayısıyla bu alanlar sanki dönüşüm için belirlenen 5 hektar dışında tutuluyormuş düşüncesi yaratacak düzenlemelerden kaçınılmalıdır.

Diğer taraftan, Dönüşüm alanları kapsamına 5366 sayılı Kanuna konu alanları da almak, yeni yetki karmaşaları yaratan bir düzenleme olacaktır. Zira 5366 sayılı Kanun sadece sit alanlarında geçerli kuralları belirlemektedir ve bu anlamda merkezi ve yerel yönetimler arasında yetki/görev çatışması artacaktır.

Ayrıca dönüşüm alanlarının belirlenmesi ile ilgili çalışmalarda, plan/yerleşme bütününde işlem yapılmamasından ve envanter eksikliğinden kaynaklanan sorunlar da yaşanabilecektir. İdare öncelikle tüm yerleşim alanındaki dönüşüme konu alanlarını belirlemelidir ki, bu alanlardaki eylem konularını ve ihtiyaçları da doğru saptayıp, gerekli ve yeterli planlama ve projelendirme şansına kavuşabilsin. Tasarıdaki yöntem, gereksiz yada yetersiz büyüklük ve nitelikte dönüşüm alanlarının oluşması riskini taşımaktadır. Hatta kabaca belirlenecek tasfiye ve yenileme alanları için hiçbir müdahalede bulunmayıp, doğrudan yeni yerleşim alanları konusunda eylemlere öncelik verilmesi riskini barındıran düzenlemeler olarak ortaya çıkmaktadır.

bir bütün oluşturur. Tüm uygulama işlemleri bir program dahilinde projelendirilerek dönüşüm amaçlı uygulama imar planı kararlarına uygun olarak yapılır.” Hükümleri yer almaktadır. Daha evvel gündemde olan ve yine Bakanlık tarafından hazırlanmış bulunan planlama ve imar kanunu Tasarısı içinde yer alan uygulama araçlarının bazıları, bu tasarıda sadece sıralanarak düzenleme yapılmaktadır. Dolayısıyla, uygulama şansı olmayan aşağıda Yönetmelikler konusundaki düzenlemeler de dikkate alındığında keyfi denebilecek uygulamaları gündeme getirmenin yolu açılmaktadır. Bu maddede sayılan bazı düzenlemelerin, örneğin imar haklarının dağılımı, imar hakkı aktarımı, toplanma alanı, tahliye koridoru gibi, tanımının ve uygulanmasına dair genel ve özel kuralları olmaksızın Dönüşüm Kanununda yer almasının hiçbir anlamı da bulunmamaktadır. Bu kapsamda, düzenleme sadece görüntüde anlamlı kalacak, uygulamaya yansımayacak, yansıtıldığında yanlış ve keyfi sonuçları olabilecektir.

• Tasarının “Dönüşüm alanlarında uygulama” başlıklı 7. maddesinde, “İdare, dönüşüm amaçlı imar planı kararlarına uygun olarak; mevcut yapılar ve çevreleri hakkında koruma, kullanma, güçlendirme, ıslah, geliştirme, yenileme ve tasfiyeye ilişkin kararlar almaya, bu kararlara bağlı olarak ruhsat vermeye yetkilidir. Bu yapılar, İdarece yapılan veya yaptırılan yapılar kapsamında değerlendirilecek olup, fenni mesuliyetin onaylı uygulama projelerine göre, 3194 sayılı imar Kanunu’nun 26 ncı maddesi doğrultusunda idarece veya idare tarafından kurulan kamu tüzel kişiliğine haiz kuruluşlarca veya protokol yapılmak suretiyle bu konuda uzman kamu kurum ve kuruluşlarınca üstlenilmesi zorunludur.” Düzenlemesi yapılmaktadır. Yapı Denetimi Yasası ile ilgili çekince bir yana bırakılacak olursa, özel yapılanmalar için kamu yapılarına dair denetim hükümlerinin gündeme getirilmesi, ayrıcalıklı bir düzenleme olarak görülmektedir. Genel kural ve yasal düzenlemelerden ayrıcalıklı bu tür yasal düzenlemeler, benzer yasal düzenlemeler için emsal oluşturmaları ve ayrıcalıklı kuralların çokluğunun kuralsızlık anlamına gelen bir gelişime yardımcı olma özelliği ile yeni sakıncalara ve sorunlara yol açmaktadır.

Diğer taraftan, bu düzenlemede de Tasarının dönüşümün bir kavram olarak değil, parçacı uygulamaların bir bütünü olarak görüldüğünü kanıtlamaktadır. Bir önceki maddede bütüncül bir plandan söz edilirken bu madde yapı özelinde tasfiye, yenileme vb. önlemleri ele alan bir kurgudur. Bu madde kapsamında imar planı olmak kaydı ile sadece tek yapıya özel proje ile uygulama yapma şansı yaratılmaktadır.

HAYDARPAŞA LİMANI İLE İLGİLİ TMMOB’YE BİLDİRİLEN GÖRÜŞÜMÜZ

TMMOB’nin 20 Haziran 2006 tarihli ve 1146 sayılı yazıyla “Haydarpaşa Garı ve Limanı ile Geri Sahasına” ilişkin görüş istemesi üzerine Odamız görüşü hazırlandı.

“Haydarpaşa, Alsancak ve Sıradaki Kamu Arazileri” TCDD Arazilerinin Satışları Hakkında Görüşümüz

Yakın dönemde Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü başta Haydarpaşa Garı ve Limanı ile Geri Sahası olmak üzere birçok araziye satışa çıkarmakta veya satış için gerekli zemini oluşturmaya çalışmaktadır. Bu satış işlemlerine yasal dayanak oluşturmak amacıyla özel yasal maddeleri

tarafından hazırlandığı iddia edilen bu çalışmanın planlama çalışması olduğuna dair hiçbir bilimsel gösterge bulunmamaktadır. Bu kadar büyük bir grubun araştırma ve sorun tespit etme aşamalarında görev alması ile karar aşamasında görev alması farklı şeylerdir. Bu grubun çalışmasında Haydarpaşa Limanı'nın iş ve ticaret merkezi olması gerektiğine yönelik bir bilimsel araştırma mevcut mudur? Benzeri bir bilimsel araştırma İzmir Alsancak Limanı için de mevcut mudur? TCDD'nin satış ilanı verdiği ve sayıları yüzleri aşan arazilerin imar planlarında ticari amaçlı kullanımlara dönüştürülmelerinin gerisinde hiçbir bilimsel çalışma bulunmakta mıdır? Belediye sınırları içinde bulunan bu araziler imar planı onama yetkisi özel yasalarla devredilen Bayındırlık ve İskan Bakanlığı hangi bilimsel araştırmaya dayanarak onama yapmaktadır? Bir planın prosedür gereği yasal olması o planda öngörülen düzenlemenin kamu yararına olduğu anlamına gelemmez. Başlangıçta satış gibi bir amaçla yapılan bütün düzenlemeler kamu çıkarına ve toplumun gereksinimleriyle çalışmaktadır. Dolayısıyla bu arazilerin kamu yararı için kullanılmaları için hiçbir niyet ve çaba bulunmamaktadır. Bu yaklaşım üzerinden geliştirilen imar planlarının hiçbirine gerçek anlamıyla plan demek mümkün değildir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin metropoliten nazım plan çalışmaları tamamlanmadığı halde 1.000.000 m²'den daha büyük bir alanı olan bu araziye imar planında 1.5 milyon ile 2.5 milyon metrekare inşaat alanı öngörülmesinin gerekçesi, yasal ve bilimsel dayanağı nedir? Bu tür sistemsize ancak ticari kaygılarla plan hazırlamak mümkün olabiliyorsa İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin 1/100.000 ölçekli planları hazırlamanın hiçbir anlamı kalmamaktadır.

Çelişkili Yasal Dayanaklar

Planlama yetkilerinin yerel yönetimlere devredilmekte olduğu bir dönemde TCDD arazilerine ilişkin imar planlarının hazırlanması ve onanması aşamalarında Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na yetki verilmesi (5234 Sayılı Yasa'nın geçici 5.maddesi ve 5335 Sayılı Yasa'nın 32. maddesi) çalışmaktadır. Kentlerin yönetimi ve fiziksel planlama yetkileri yerel yönetimlere devredilmişken bu tür yasal düzenlemeler geliştirmek hangi bilimsel ve teknik gerekçelere dayanmaktadır. Esas amacı belediyelerin planlama çalışmalarına dair ilkeler, standartlar, yasal düzenlemeler ve üst ölçekli planlar geliştirmesi olarak tanımlanan Bayındırlık ve İskan Bakanlığı üst ölçekli planlara rağmen hangi ilkelere dayanarak kentin bir parçası için kentten bağımsız plan onamaktadır. Özel yasalarla belediye sınırları içerisindeki alanlar için başka bir kuruma plan onama yetkisi vermek Büyükşehir Belediye Yasası ile Kamu Reformu yasalarıyla çalışmaktadır. Askeri alanlar gibi stratejik alanlarda özel planlama yetkileri ve özel düzenlemeler getirilmiştir. Buna rağmen bu derece stratejik alanlar için bile plan onama yetkisi belediyelerdedir. TCDD arazileri hangi kamu için bu derece stratejik ise satılmalarının gerekçeleri anlaşılamamaktadır.

Yanlış Model

Başta Londra, Dortmund ve Berlin olmak üzere Avrupa'nın birçok kentinde 19. yüzyılın endüstri mekanları işsizleşmiş kent içinde kalan atıl sanayi alanları çoğunlukla kamusal kısmen ise ticari amaçlarla yeniden işlevlendirilmektedir. Avrupa'nın endüstriye dayalı ekonomisi hizmetler sektörüne yönelmekte büyük ölçekli sanayi firmaları üretimlerini ucuz emek pazarlarının bulun-

PETROL PİYASALARI LİSANS YÖNETMELİĞİNDE YAPILAN DEĞİŞİKLE İLGİLİ TMMOB'A BİLDİRİLEN GÖRÜŞÜMÜZ

26.07.2006 tarih ve 26240 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Sıvılaştırılmış Petrol Gazları Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile, 16.9.2005 tarihli ve 25938 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Lisans Yönetmeliğinin geçici 1. maddesinin ikinci fıkrası değiştirilmiştir. Buna göre; "Kanun gereği güvenlik ve lisans gereklerine uygunluğu TSE tarafından verilecek belge ile belirlenecek olup da süresi içinde Kuruma lisans başvurusu yapmış olan otogaz istasyonlarından, buldukları mahalde imar planlarının henüz yapılamamış olması, ya da devam etmekte olan imar çalışmalarının henüz bitirilememiş olmasından dolayı işyeri açma ve çalışma ruhsatlandırma işlemleri sonuçlandırılmayan otogaz istasyonlarından, imar planlarının tamamlanması ile işyeri açma ve çalışma ruhsatı alabilecekleri hususu yetkili makamdan alacakları yazıyla tespit edilenlere 31.12.2007 tarihine kadar geçici faaliyet lisansı verilir. Diğerleri faaliyetten men edilir." hükmü getirilmiş olup, bu hükmün bir dizi sakıncası olacağı düşünülmektedir.

1) Anılan değişiklik Anayasa'nın 56. maddesine aykırı unsurlar taşımaktadır.

Anayasa'nın "Sağlık Hizmetleri ve Çevrenin Korunması" başlığıyla düzenlenen 56. maddesi şu biçimdedir:

"Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir.

Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir.

Devlet, herkesin hayatını, beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamak; insan ve madde gücünde tasarruf ve verimi artırarak, işbirliğini gerçekleştirmek amacıyla sağlık kuruluşlarını tek elden planlayıp hizmet vermesini düzenler."

Anayasa'nın 56. maddesinde ifadesini bulan ve "herkesin sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğunu" belirten ve "çevrenin geliştirilmesini, çevre sağlığının korunmasını ve çevre kirlenmesinin önlenmesini 'Devletin ve vatandaşların ödevi'" olarak niteleyen düzenleme, çağdaş toplumlarda "sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı"nın vazgeçilmezliğine vurgu yapmaktadır. Böylesi bir anlayış; aynı zamanda bu hakkı zedeleme olasılığı ve tehlikesi bulunan her durumun ayrıntılı ve gerekçeli yasal düzenlemelerle ve hassas bir biçimde belirlenmesini de gerektirir.

"Çevre hakkı"nı anayasal bir hak olarak tanımlayan ve böylece "uygar bir toplum" gerçekleştirme amacını açığa vuran bir hukuki yapıda, bu yönetmelik değişikliği "toplumun çevre hakkı"nın korunmasıyla ilgili olarak herhangi bir amaç ve kapsam belirlememekle; çevreye zarar verebilecek ve toplum sağlığına tafelsiz olanaksız zararlar verebilecek kaçak tesislerin, bilimsel ve teknik gerekçeler olmaksızın, gerekli düzenleyici işlem olan imar planları tamamlanmaksızın 1,5 yıl daha faaliyetlerini sürdürmelerine izin vermekle, çevre ve toplum sağlığını açıkça tehlikeye atan maddeler içermektedir. Bu durum hukuka açıkça aykırıdır.

2) Böylesi kaçak LPG istasyonlarının faaliyetlerine herhangi bir teknik çalışma ve düzenleyici işlem olmaksızın 1,5 yıl daha devam edebilmesinin sağlanması gerek insan ve toplum sağlığı ve gerekse çevre düzeni açısından geri dönüşme imkanı olmayacak sonuçlara gebe dir. LPG

düzenleyici işlem olarak imar planları marifetiyle verilmesini ve yapılaşma süreçlerinin de planlama çalışmaları ardından hayata geçmesini öngörmüştür. Bu süreç olmaksızın kamu sağlığını tehdit eder nitelikte yer seçmiş bu tip tesislerin çalışma izinlerinin 1,5 yıl daha uzatılması İmar Kanunu'na da açıkça aykırıdır.

Kaldı ki, bu tip tesislerin bilimsel gerekliliklerden yoksun olarak yer seçmesinin telafisi olanaksız zararlara yol açtığı, birçok LPG patlaması sonucu bir kez daha ortaya çıkmıştır. Bir planlama çalışmasına konu olmaksızın ya da kontrolsüz yer seçimleri sonucu hayat geçmiş LPG istasyonları nedeniyle son birkaç yılda meydana gelen bazı faciaları sıralamak gerekirse:

28 Ağustos 2001: İstanbul'da, Kocasinan Merkez Mahallesi'ndeki LPG istasyonuna dolum yapmaya gelen tankerden gaz sızınca patlama oldu. Bir kişi yaralandı.

5 Temmuz 2003: Ankara'nın İncesu semtindeki bir LPG istasyonundaki patlamada altı kişi öldü, 100'den fazla kişi yaralandı. Patlama, araç ve konutlarda da büyük hasara neden oldu. LPG istasyonu için sağlık koruma bandı bulunmaması nedeniyle istasyonla bitişik olarak tesis edilen düğün salonu ve markette büyük oranda can ve mal kaybı olmuştur. ASC şirketinin sahibi Sedat Çelik ile LPG istasyonu yöneticisi Uğur Aktürk tedbirsizlik ve dikkatsizlik sonucu ölüme sebebiyet vermektен dörder yıl hapis ve 346 bin YTL para cezasına mahkûm edildi. Dağıtıcı firma Burak Petrol'ün ortağı Mehmet Sırrı Pirencek de iki yıl hapis ve 346 bin YTL para cezasına çarptırıldı.

8 Eylül 2003: Merzifon-Samsun Karayolu'nun 1. kilometresinde bulunan benzin istasyonundaki LPG tankında yangın çıktı. Tankın patlamasıyla, atık kâğıt ve karton yüklü iki kamyon alev aldı. Altı kişi ağır, üç kişi hafif yaralandı.

12 Ocak 2005: Antalya Manavgat'ta Club Voyage Otel'de LPG tankına gaz dolumu yapılırken patlama meydana geldi, 28 kişi yaralandı.

18 Haziran 2005: İstanbul Kâğıthane'de bir LPG istasyonunda, LPG aktarımı sırasında sızan gaz patladı, birçok ev ve işyeri zarar gördü.

Anılan facialarda da görüleceği üzere kent ve çevre sağlığı açısından güvenlik önlemleriyle birlikte inşa edilmesi gereken bu tip tesisler, teknik kurallar göz ardı edilerek faaliyet gösterdiklerinde, telafisi olanaksız can ve mal kayıplarını beraberinde getirmektedir.

Bu nedenle böylesi işletmelerin, tüm yanlış yer seçimleri, eksiklikleri ve sorunlarına karşın, 1,5 yıl daha faaliyetlerini sürdürebilmelerine olanak sağlanması birçok felakete de davetiye çıkarmak anlamına gelecektir. İmar Kanunu'na açıkça aykırı olarak faaliyet gösteren bu tesislerin çalışma sürelerini uzatmak, İmar Kanunu'na aykırılığı yanında toplum sağlığı ve güvenliğini de açıkça tehlikeye atmak anlamını da taşımaktadır.

5) Bir çeşit af niteliğinde süre uzatma yaklaşımıyla kaçak ve ruhsatsız LPG istasyonlarına faaliyet gösterilmesine izin verilmesi, konunun ciddiyetini ve önemini arka plana attığı gibi, kent planlama ve şehircilik ilkeleri doğrultusunda mevzuata uygun olarak diğer alanlarda faaliyet gösteren ticari ve sınai tesisler yönünden anayasal eşitlik ve adalet açısından haksız bir uygulamayı gündeme getirmektedir. Bu nedenle de, anılan Yönetmelik değişikliği kamu yararına aykırı olarak nitelendirilebilir.

yan tesislerinin yer aldığı kruvaziyer ve yat limanları,” Yapılabilmesine ilişkin hüküm Kanuna eklenerek Kanunun 6. maddesinin özü zedelenmiştir.

TBMM gündeminde olan ve yine Kanunun 6. maddesine eklenmek istenen hüküm de benzer ayrıcalıklı yapılanmaya dair nitelikler içermektedir.

Kanunun Sahil şeritlerindeki yapılanmaları belirleyen 8. maddesinde; “... bu alanlarda (kıyılarda); uygulama imar planı kararıyla altı ve yedinci maddede belirtilen yapı ve tesislerle birlikte toplum yararına açık olmak şartıyla konaklama hariç günübirlik turizm yapı ve tesisleri yapılabilir” hükümleri yer almaktadır.

Diğer taraftan Kanunun “Doldurma ve Kurutma Yoluyla Arazi Kazanma ve Bu Araziler Üzerinde Yapılabilecek Yapılar” başlıklı 7. maddesinde

“Bu alanlar üzerinde 6’ncı maddede belirtilen yapılar ile yol, açık otopark, park, yeşil alan ve çocuk bahçeleri gibi teknik ve sosyal altyapı alanları düzenlenebilir.”

Hükmüne,

Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin aynı konudaki 14. maddesinde;

“.....bu Yönetmeliğin 13 üncü maddesinde belirtilen yapı ve tesislerle, Kanunun 7 nci maddesi gereği yapılabilecek kara, deniz, hava ulaşımına yönelik altyapı tesisleri, yeşil alan düzenlemeleri kapsamında park, çocuk bahçesi, açık spor alanları ile açık alan ağırlıklı olmak üzere ve emsali aynı amaçla ayrılan alının %3’ünü yüksekliği 5.50 m. yi aşmayan takılıp sökülebilir elemanlarla inşa edilen; lokanta, gazino, çay bahçesi, sergi üniteleri ve idare binalarını içeren fuar, piknik, eğlence alanları düzenlemek amacıyla doldurma ve kurutma işlemleri yapılarak arazi kazanılabilir”

hükümlerine yer verilmektedir.

Bütün bu hükümler birlikte ele alındığında; kıyı, sahil şeridi ve dolgu alanları ile bütünleşen kıyılarda açık spor tesislerinin yapımının mümkün olduğu görülmektedir.

Kıyı Kanunu ve uygulama yönetmeliği kıyı ve sahil şeritlerine ilişkin düzenlemeleri, Anayasa’nın 43. maddesi ile, 3621 sayılı Kanunun bazı maddelerini iptal eden 18/9/1991 tarih ve E.: 1990/23, K.: 1991/29 sayılı Anayasa Mahkemesi kararını dayanak almaktadır. Bahsi geçen Anayasa Mahkemesi kararında şu açıklamalara yer verilmektedir; “...Sahil şeritleriyle ilgili Anayasal gereğin iyi anlaşılabilmesi için, sahil şeritlerinden yararlanmada kamu yararı nedir ve ne kadar derinlik ayrılmasının Anayasa’nın öngördüğü kamu yararı amacına uygun düşeceği sorularının yanıtlanması gerekmektedir. Çağdaş devlet anlayışı, sahillerde kamu yararına uygun düzenlemenin asgari koşullarını da belirlemiştir. Sahil şeritlerinin, denizden ve güneşten yararlanmaya elverişli ve kıyı koşullarını taşıyan bir alanı izleyen ayrıca, kişilerin sağlık temiz hava ve dinlence gereksinimlerini karşılayacak toplumun yararlanmasına açık kimi tesislerin yapımına ve yeterli bir sahil yolu geçirilmesine olanak veren bir derinliği içermesi, bu yerlerden yararlanmada önceliğin kamuya verilmesinin asgari koşulunu oluşturur. Bu derinlik, denizden doğal servet ve kaynak olarak yararlanılmaya ve bu amaçlı tesislerin yapımına da elverişli olmalıdır. Sahil şeridi derinlikleri, imar planlı yada henüz imar planı yapılmamış yerlerde, kullanış amaçlarına göre ayrı ayrı saptanabilir. Ancak yukarıdaki koşulları içeren bir derinliğin, her halde 100 metreden az olmaması gerekir. Sahil şeridi olarak

Önerge ile bu yapılara ilişkin yapı alanı kısıtlaması da getirilmediğinden, yukarıda da açıklandığı gibi çok geniş alanda yapı yoğunluğu yüksek yapılanmaların önü açılmış olacaktır.

Sonuç olarak;

- Muğlak ifadeleri nedeniyle geniş kapsamlı olarak değerlendirilmesi mümkün olan ve kıyı ve sahil şeritlerinden kamusal kullanımı kısıtlayıcı olan bu düzenlemenin uygun olmadığı,
- Gereğince bahsi geçen uluslararası önemi haiz ve su sporları aktivitelerinin gerektirdiği ve bunların zorunlu altyapı tesislerine ilişkin geçici yapılanmaları içeren bir düzenlemenin dışında bir yeni düzenlemenin Odamız tarafından tartışılmasının dahi olanaklı olmadığıdır.

Sözkonusu tasarı Sadece Kıyılarla ilgili düzenlemeleri içermemektedir. Tasarıya yine önerge eklenmek istenen bir diğer madde ile, “(...) Savunma, ulaşım, enerji haberleşme, su, atık su, petrol, doğalgaz, altyapı ve katı atık bertaraf tesislerinin; sanatoryum, baraj, gölet ve mezarlıkların; devlete ait sağlık, eğitim ve spor tesislerinin ve bunlarla ilgili her türlü yer ve binanın devlet ormanları üzerinde bulunması veya yapılmasında kamu yararı ve zaruret olması halinde, gerçek ve tüzel kişilere bedeli mukabilinde Çevre ve Orman Bakanlığı’na izin verilebilecek; Devletçe ve sportif faaliyetlerde bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile özerk spor federasyonlarınca yapılan ve işletilenlerden bedel alınmayacak; bu izin süresi, 49 yılı geçemeyecektir... Bu alanlarda devletçe ve sportif faaliyetlerde bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile özerk spor federasyonlarınca yapılanların dışındaki her türlü bina ve tesisler, iznin sona ermesi halinde eksiksiz ve bedelsiz olarak Orman Genel Müdürlüğü’ne geçecek; bu tesisler, Orman Genel Müdürlüğü veya Çevre ve Orman Bakanlığı ihtiyacında kullanılabilir veya kiraya verilmek suretiyle değerlendirilebilecek olup, izin, amaç ve şartlarına uygun olarak faaliyet gösteren hak sahiplerinin izin süreleri 99 yıla kadar uzatılabilir” hükümlerine yer verilmektedir.

Dolayısıyla yapılmak istenen düzenlemeler, orman ve kıyı alanlarında spor tesisi adı altında ülke kaynaklarının, üstelik bedelsiz olarak talanına yol açacaktır. Daha önce yapılmış olan aykırı yapılara da yasal statü kavuşturma aracı olarak kullanılabilir.

Kendisi ile ilgili olmayan bir Kanunda kıyı ve orman alanları hakkında yapılmak istenen bu düzenlemelerin kabul edilebilmesi mümkün değildir.

CUMHURBAŞKANI’NA MERA KANUNU İLE İLGİLİ AKTARILAN GÖRÜŞLERİMİZ

Cumhurbaşkanımız Sayın Ahmet Necdet Sezer’e Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde 3 Haziran 2007 tarihinde, kabul edilen 5685 sayılı “Mera Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”u ile ilgili aşağıdaki itirazımız iletilmiştir.

Kanunun kabul edilen ve onaylanmak üzere makamınıza gönderilen metni ile; 25/2/1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanununun geçici 3 üncü maddesinde yer alan “mera” ibarelerinden sonra gelmek üzere “, yaylak ve kışlak” ibareleri eklenmiş, ikinci fıkrada yer alan “doğrudan” ibaresi madde metninden çıkarılmış ve maddeye bir fıkra eklenmiştir.

önü açılmıştır. 5685 sayılı “Mera Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun”la bu maddeye eklenen fıkra ile aşağıda sıraladığımız olumsuz sonuçlar katlanarak tekrarlanmakta ve yeni olumsuzluklar, yaylak ve kışlakları da kapsamak üzere gündeme gelmektedir. Kanunla;

• **Anayasanın 45. maddesi ihlal edilmiştir**

Anayasa'nın 45. maddesinde “...Devlet, tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek, tarımsal üretim planlaması ilkelerine uygun olarak bitkisel ve hayvansal üretimi artırmak amacıyla, tarım ve hayvancılıkla uğraşanların işletme araç ve gereçlerinin ve diğer girdilerin sağlanmasını kolaylaştırır...” hükümleri yer almaktadır. Daha önce Mera Kanununun Geçici 3. maddesi ile yapılan düzenleme bu anayasa hükmünü bir kez ihlal etmiştir. Bu kez yapılan “yasal düzenleme”, Kanuna aykırı iş ve işlemlerle meraları tahsis yoluna giden belediyeleri ve bu tahsislerin yapıldığı kişi ve kurumların yasal olmayan ve Anayasaya ve Mera Kanununun amacına açık aykırılık oluşturan davranışını “meşrulaştırmaktadır”.

• **Kanun Mera Kanununun özüne aykırıdır**

Mera, yaylak ve kışlaklar bağlı bulunduğu hukuki rejim gereği tescile konu olamazlar. Kazandırıcı zamaşımıyla kazanılamazlar. Alım satım, trampa, bağışlama, haciz ve taksime konu olamazlar. Mera, yaylak ve kışlaklar kiraya verilemez, bu alanların sınırları genişletilemez, daraltılamaz, niteliği de değiştirilemez. Bu Yöndeki Anayasal ve yasal hükümler ortadan kaldırılmıştır. Yürütme, yürürlükteki yasal düzenlemelere aykırı davranmıştır.

• **Yeni bir imar affi getirilmiştir**

Geçici 3. madde açık bir imar affi iken bu düzenleme ile gerçekleşen Anayasaya ve yasalara aykırı yatırım ve yapılanmalar affedilmektedir. Son dönemde imar affi adı altında yasal düzenleme yapılmamakla birlikte farklı kanunlara eklenen maddelerle gizli ve açık imar afları parça parça yapılmaktadır. Bu tür düzenlemeler, af beklentisi olan vatandaş da büyük ölçüde tatmin etmektedir. Bu düzenlemelerin en korkutucu yanı, giderek benimsenmesi ve yaygınlaşmasıdır. Bu yolla kamu arazilerinin talanı da hızlanmakta ve kamuoyunda meşrulaşmaktadır.

• **Belediyeler kamu ve devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazların yasa dışı yollardan satışı için teşvik edilmiştir**

Yasal uygulama yapmakla görevli ve yükümlü olan Belediyelerin yasal olmayan yollarla yaptığı satış ve tahsisleri meşrulaştırmak, suçu da affetmek anlamına gelmektedir. Belediye Başkanlarının yaklaşan yerel seçim yatırımlarını genel seçim yatırımına dönüştürme aracı olan bu kanun teklifinin kabulü, Cezasız kalan hatta desteklenen suçların, tüm belediyeler için benzer kötü emsal oluşturmalarına neden olmuştur.

• **Vatandaşlar kamu ve devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazları işgal için teşvik edilmiştir.**

Bu düzenleme vatandaş, kamu arazilerini yasal olmayan yollardan edinme konusunda bir kez daha teşvik etmekle kalmamış, yasal olmayan yolları tercih etmeyen belediyelerin de yasa dışı uygulamalara yönelmesi konusunda baskı altında bırakmasının bir aracına

konusu Yönetmelik bir yandan Yasa'da tanımlanan "bölge ve havza bazında" yapılacak çalışmaların gerekliliği diğer yandan da bugüne değin çevre düzeni planlarının yapımı konusunda özellikle son dönemde yaşanan süreçler ve sorunları bağlamında değerlendirilmiştir. Ayrıca Yönetmelik Taslağı, üst ölçekli planların sınırları, kapsamı, tanımı, içeriği, dili, üretim süreçleri, planlar arasında kademeli birlik ilkesi, diğer planlarla ilişkisi, uygulanması, katılımı, denetimi kapsamında genel ve madde bazında incelenerek, değerlendirilmiştir.

2. Öncelikle Yönetmelik içerisinde, Yasa'da ifadesini bulduğu üzere bölge ve havza bazında bir çerçeve oluşturma gayreti olmadığı çok açıkça görünmektedir. Yönetmelik taslağı içinde geçen "havza" tanımına bakıldığında daha çok su geçişlerinin tanımlandığı görülmektedir. Eğer Yasa'da ifade edilen havza, Yönetmelikte bu biçimde karşılığını buluyorsa, bugüne değin Bakanlıkça yapılan çevre düzeni planlarının tarif edilen kapsamın çok dışında ve havza kapsamı ile tanımlanamayacak bir içerikte olduğu görülecektir. Eğer, havza, su geçişleri ile sınırlanamayacak bir başka düzey ve derinlik tanımlıyorsa, (ki öyle olması gerektiği ortadadır) bu yönde bir tanım yapılması gerektiği görülecektir. Ancak, Bakanlığın bundan önce Yasadan kaynaklı aldığı yetkiyle yaptığı çevre düzeni planı ihalelerinin gerçek havza bütünlükleri tespit etmek yerine İl Özel İdaresi Kanunu'nun kısıtından ve yetkisinden kurtulmak için birkaç ilin birleştirilmesi bağlamına indirildiği de görülmektedir. Mersin-Karaman illerinin nasıl ve hangi ilkeler doğrultusunda bir havza ya da bölge tanımladığını anlamak ve tanımlamak olanaklı olmadığından, Bakanlıkça havza tanımı yapılmasında güçlükler yaşandığı söylenebilir. Ancak, daha önceki sorunlardan dersler çıkararak gerçek havza ve bölge bütünlüklerinin tanımlanması yönünde bir yaklaşım benimsenmesinde, tartışmasız bir yarar ve gereklilik olduğu düşünülmektedir. Bu anlamda İBB'lerin ve ilişki ağları ve doğal yapıları ile yerleşme sistemlerinin birlikte yorumlanması yönünde bir arayışın önemli olabileceği görülmektedir. Bir başka anlatımla, öncelikli iş, planlara ilişkin klasik süreçlerin tanımlanmasından çok havza ve bölge ölçeğinin anlamlı ve bütünlüklü biçimde tanımlanması ve bu plan sürecinin tüm unsur ve aktörleri ile yönetilmesine ilişkin çerçevenin üst ölçek yaklaşımı olarak ortaya koyulmasıdır. Oysa Yönetmelik taslağında böylesi bir arayışı görmek olanaklı değildir. Ayrıca Yönetmelikte sadece havzanın tanımı yanısıra, bu alanların alan yönetimlerine ilişkin hükümlerde getirmeli ve yönetimin modelini kurmalıdır.

3. Bakanlığın son yıllarda yaptığı ihaleler süreç ve sonuçları itibarıyla tüm detayları ile irdelenip sorunları giderilmeden aynı mantıkla bir plan üretim süreci tanımlanması doğru ve yerinde görülmemektedir. Odamızca gerek bu çerçevede yapılan çevre düzeni planı ihalelerine yapılan itirazlar ve gerekse bu süreç sonunda elde edilen ürünlere yönelik olarak yapılan katkı, değerlendirme ve eleştiriler, üniversitelerimiz ve birçok yerel unsur tarafından da paylaşılmakta iken, bu süreci görmezden gelerek, son dönemde gerçekleştirilen plan üretme sürecini Yönetmelik haline getirerek tanımlamaya çalışmanın, doğal ve yapılı çevre arasında denge kurma amacının oluşumunda yeterli olamayacağı açıktır. Bakanlıkça onaylanan bölge veya il düzeyindeki planların uygulanmasında telafisi mümkün olmayacak sonuçlar ortaya çıkmakta, kentlerin gelişmesi, koruma kullanma dengesinin sağlanması, politika belirlenmesinden öte mevcut durumun yasallaşması yönünde plan kararları öngörülmekte, planlar içerik ve dili açısından sorunlar taşımaktadır.

farklılıkları da dikkate alınarak, üst ölçek planlardan beklenen genel çerçeveyi tanımlama arayışına girmesi beklenmelidir. Oysa Yönetmelik taslağı, son dönemdeki mevcut uygulamalara bir anlamda yasal zemin kazandırma gibi bir önceliğe odaklanmış ve Yasa Yönetmeliğe atfı yaptığı için hazırlanmış görünmektedir. Zira bu haliyle 3194 sayılı Yasa uyarınca hazırlanmış bulunan “Plan Yapılmasına Dair Esaslara Dair Yönetmelik” içeriğinden önemli farklılıklar içermemektedir.

7. Gerek ilgili mevzuat hükümleri, gerekse planlama ve şehircilik ilke ve esasları kapsamında; plan hiyerarşisinin belirlemiş olduğu çevrede hazırlanan çevre düzeni planlarının, varsa üst ölçek planlarının kararlarını veri alması gerekmektedir. Planlama esneklikleri kapsamında üst ölçek plan kararlarının revize edilmesi için gerekçeli bir tartışma açması ve sonuca ulaşma seçeneklerini değerlendirerek alt ölçek plan çalışmalarını yönlendirmesi gerekmektedir. Üst ölçek plan kararlarına uygun olarak hazırlanan plan, sadece kendi ölçeğinin lejantına uygun bir plan geliştirmeli, alt ölçek planlarının belirlemesi gereken ayrıntılara girmemeli, gerekiyorsa sadece alt ölçek kararlarının alınması ile ilgili özel/uyarıcı notlar hazırlayarak, değerlendirme ve kararı alt ölçek planlarına bırakmalıdır. Ancak, Türkiye’deki planların üst ve alt ölçekleriyle ilişkilerinde sorunlar bulunduğundan, başka bir deyişle özellikle üst ölçek planlar İçin gerekli özgün “dil” geliştirilemediğinden, planlar kendi ölçeklerine ve lejantlarına uygun karar alanı bakımından fazlalıklar ve eksiklikler taşımaktadır. Diğer taraftan, yetki ve görev sınırları ile ilgili pek çok sorunu çözmek amacıyla bazı düzenlemeleri içermek durumunda kalmaktadır. Yönetmelik taslağının ise, bu süreç ve ölçekler arası ilişkiyi araştırarak sorunlarını çözebilme arayışını gerekli görmediği, çevre düzeni planları için geçerli, bilimsel ve planlama literatürüne dayalı bir dil geliştirme çabasında olmadığı ortadadır.

8. Ülkesel ölçekte hazırlanan kalkınma planları ve uzun vadeli gelişme stratejileri / vizyonlarını üst ölçek kararlar olarak alan ve bölgesel ölçekte hazırlanan bölge planları, sosyal, ekonomik ve çevresel verileri, mekanı temel alarak üst üste koymakta ve sosyal, ekonomik ve ekolojik stratejilerin mekansal dağılımını da göstermektedir. Ancak bu plan kapsamındaki mekansallık, yöreye/ konuma/ istikamete dair yol gösterici niteliktedir. Bölge planı, öngörülen gelişmeler için mekanı, harita üzerinde koordinatlarıyla yapılan bir yer seçimi anlayışıyla değil, bölge ölçeğinde yapılmış bir işaretleme anlayışı ile belirlemektedir. Bu anlayışa göre mekan, büyüklüğü, sınırları ve koordinatları belirlenmiş bir yer olarak tanımlanmamaktadır. Planların kademeli birlikteliği işte bu noktada kritik bir önem kazanmaktadır. Sosyal, ekonomik ve ekolojik yapıdaki bölgesel ölçekteki yol göstermelerin alt ölçeklerde detaylandırılması gerekmektedir. Bu nedenle bölge planı ile içeriği, hazırlanış biçimi ve sonuçları halen tartışılan imar planları arasında bir plan kademelinin bulunması zorunluluktur. Bu nedenle bu kademedeki bulunan veya bu kademedeki tanımlanan çevre düzeni planının kapsamı, tartışmasız bir yer işgal etmektedir. Ancak Yönetmelik taslağının bu yapı ve dengeyi çözümleyebilecek derinlikler barındırdığını söylemek olanaklı değildir.

9. Çevre düzeni planlarının (ÇDP), 4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’un 2’nci maddesinin (h) ve 10 uncu maddesinin (c) bendinde ve yönetmelik taslağındaki tanımlarından bölge planı kapsamına yakın bir kapsamda

bütünlük kurulacağı da belli değildir. Farklı yasal dayanaklar doğrultusunda, ancak aynı isimle hazırlanan bu planların kademeli ilişkisi ve içeriği sadece ölçek farklılığına indirgenmiş görünmektedir. Mevzuata bakıldığında, Bakanlıkça yapılan ÇDP'leri, İl Özel İdareleri'nce yapılacak ÇDP'lerden ayıran temel farklılık "bölge ve havza bazı"nın tanımlanması ve ölçek farklılığı olarak görülmektedir. Oysa, yukarıda ifade edildiği üzere, "havza" tanımında önemli bir sorun taşıyan ve plan ve veri elde etme süreci bağlamında daha alt ölçekli planların detayına yoğunlaşan bir çevre düzeni planının, alt ölçeklerle kuracağı ilişkiler bağlamındaki sorunları yanında, içeriği bağlamında da kırılgenliklere sahip olacağı söylenmelidir.

13. Benzer biçimde, 5216 Sayılı Kanun kapsamında Büyükşehir Belediyelerince 1/25.000 ölçekte üretilen planlar ile çevre düzeni planlarının ilişkisinin kurulması da stratejik bir önem taşımaktadır. Ülkemizdeki en önemli yerleşme kutupları olarak Büyükşehir Belediyelerinin kapsadığı alanda ülke nüfusunun yarısına yakınını barındırdığı düşünüldüğünde, bu planlar ile çevre düzeni planlarını ilişki ve bütünlüğünün kurulmasına özel bir önem verilmesi ve gerekli mekanizmaların araştırılması gerektiği söylenebilir. Bu süreci de, diğer imar planları ile aynı biçimde tanımlamaya çalışma yaklaşımı yerinde olamayacak, daha açık bir deyişle, bu planlara imar planı gibi yaklaşımla sonucunu yaratacaktır.

14. Diğer taraftan yönetmelikte sıralanan amaçlar ile (md. 1 ve 2) Çevre ve Orman Bakanlığı'nın görevleri arasında sayılan Çevre Düzeni Planı'nın çevresel içerikli (environmental) bir plan amaçladığı görülür iken plan hazırlanmasına dair esaslarda çevresel/bölgesel (territorial) içerik tanımlandığı görülmektedir. Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanacak planların, Bakanlığa çevre düzeni planı yapılması yetkisi veren mevzuat hükümlerinin genel çerçevesi (Çevre Kanunu) ve ruhu kapsamında yorumlandığında, çevresel içerikli (environmental) olmasının daha yerinde olabileceği düşünülmektedir. Ancak Yönetmelikte, Çevre ve Orman Bakanlığı'nın Kuruluş Kanunu'nun tanımladığı gerekler ve Çevre Kanunu'nun temel yaklaşımına yönelik bir "korumacı" yaklaşım bulunduğunu söylemek olanaklı değildir. Tüm doğal, kültürel ve çevresel değerlerin korunması konusunda en hassas olması gereken Bakanlığımızın, böylesi bir Yönetmelik Taslağında, hassasiyetini gösteren temel unsurları çözümlenmek olanaklı olamamıştır. Kaldı ki, Çevre ve Orman Bakanlığı'nın çevre düzeni planlarını ihalesi ve üretimi sürecindeki son dönem uygulamaları ile, daha önce Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'na yapılan çevre düzeni planları birlikte değerlendirildiğinde, gerek çevrenin korunması, gerek yerleşmeler bütünüünün yaşanabilirliği, gerek üst ölçekli plan sonrası için tanımlanan süreç ve uygulama araçları bağlamında bir yenilik olmadığı gibi, bazı hususlarda eski uygulamaları aratan sorunlar yaşandığı da görülebilmektedir.

15. Bu nedenle öncelikle, Bakanlığın çevre düzeni planı yapımı sürecini sıradan bir imar planı yapımı bağlamına indirgemeyen yenilikçi bir yaklaşımla, üst ölçek planlama sürecinin temel felsefesini tanımlama yoluna gitmesinin yararlı olabileceği düşünülmektedir. Yürürlükteki İmar Kanunu'nun sıkça eleştirilen sığlığının sınırlarında elde edilecek bir üst ölçekli planı, hangi Kurumun yapacağını büyük önemi bulunmadığını, konunun içerik düzeyinde ele alınmasının gerektiğini, Odamız çeşitli kereler dile getirmiştir. Bu süreçte, gerçek ve tüm sosyo-ekonomik, sosyo-mekansal süreçleri analiz edecek bir üst

lanan alt ölçekli çevre düzeni planları üretileceği kanaati oluşmaktadır. Bu kademelenme veya ilişkinin nasıl gerçekleşeceği konusunda ise hiçbir açılım ve koordinasyon-yönetim mekanizması araştırılmamaktadır.

5. Taslağın 5. Maddesinde, mekansal tüm veriler ayrıntılı biçimde tanımlanmış iken demografik yapı, sosyal yapı ve ekonomik yapı sadece başlık olarak yer almıştır. Ayrıca bu maddedeki “sektörel yapı”dan neyin kast edildiği anlaşılmamaktadır. Tüm bunlar, çevre düzeni planının korumacı bir yaklaşımla tüm makro tespitler ve sosyal, ekonomik gerekliliklerle odaklanmaktan çok, fiziksel kararlar üretmeye yönlendiğinin de göstergesidir.

6. Yönetmelik Taslağı Madde 7’de, planlara İlişkin Diğer Teknik Esaslar bölümünde belirtilen çevre düzeni planlarının revizyon, ilave ve değişiklik gerekçeleri üst ölçek planın revizyonu için çok da geçerli değildir. Yönetmeliğin böylesi belirsiz ifadelerden değişikliklerin önünü açıyor olması da, üst ölçekli plan yaklaşımlarının temel gereklilikleri ile bağdaşmamaktadır.

7. Taslakta, ilgili kurumların görüşü alınarak ilgili idarelerin, sivil toplum kuruluşlarının, planlama sürecine katılımının sağlanması belirtilmiş ancak bu süreç tanımlanmamıştır. Planlama sürecine katılım ve müzakere sürecinin net olarak tanımlanması, büyük önem taşımaktadır. Bu süreci ve sürecin tasarımı-yönetimini temel öncelik olarak benimsemeyen bir yaklaşımın eksik kalacağı görülmelidir.

8. Taslakta planın izlenmesi ve değerlendirilmesi için etkin bir sistem kurulmadığı, izlemenin CBS veri tabanının güncellenmesine indirgendiği anlaşılmaktadır. Halbuki bu süreçte planın izlenmesine, izleme sonucunun değerlendirilmesine ve değerlendirme sonucuna ilişkin bir sistem gerekmektedir. Bunun da plana konu alandaki tüm yerel yönetimler ile birlikte yapılması gerektiği ortadadır. Bu anlamda bir açılım sağlamayan Yönetmeliğin, planların uygulanması konusunda çok büyük bir kırılmalığa sahip olduğu düşünülmektedir.

9. Çevre düzeni planlarının, 1/100 000 ölçeğinde yapacağı mekansal gösterimler yön gösterici ve sembolik olacaktır/olmalıdır. Ayrıca bu ölçekteki planların (sektörel plan değil ise) sosyal ve ekonomik yapıya yönelik stratejileri de olabildiğince detaylandırması beklenir. Yönetmelik taslağının ise, bu derinlikten uzak ve hatta doğrudan mekansal kullanım kararı içeren bir yaklaşımı olduğu görülmektedir. Nitekim bu yaklaşımla hazırlanan son dönem çevre düzeni planlarında da bu ve benzeri sorunlar olduğu birçok yerel unsur ve Odamız tarafından dile getirildiği halde, bunlardan bağımsız bir Yönetmelik arayışında bulunulması, üst ölçekli planların yapay ve doğal çevre unsurlarının dengesini kuracak şekilde üretilmesinden çok, arazi kullanım kararlarının alınmasında belirleyici olma eğiliminin ağır bastığını düşündürmektedir. Bir üst ölçekli yaklaşımın, toplum ve kamu yararı odaklı gerekliliklerin, arazi kullanım kararları alınması beklentilerine feda edilmemesi anlamında bir hassasiyet kaçınılmaz gereklilik olmalıdır.

10. Uzunca bir süre, çevre düzeni planlarının İmar Kanunu kapsamında hazırlanmadığını ve farklı bir derinliği olduğunu ifade eden Bakanlığın, Yönetmelik Taslağı içindeki süreci Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelik ile benzer bir içeriğe oturtması da dikkat çekicidir. Yönetmelikte çevre düzeni planlarının askıya çıkması yönünde bir hüküm getirilmesi ise, Bakanlığın daha önce Odamız başta olmak üzere bir çok kurum ve kuruluşun

olduğu belli değildir. Oysa, doğal kaynakların bilimsel tanımları ile araştırmaya konu olmaları ve bu çalışmaların sonuçları doğrultusunda ekolojik açıdan korunması gereken alanların belirlenmesi gerekmektedir. Aksi takdirde ekolojik yapının korunması ve doğal kaynakların sürdürülebilirliğinin sağlanması için strateji ve politikaların, neye göre ve nasıl geliştirileceğinin belirlenmesi olanaklı olamayacaktır. Mevcut yasal düzenlemelere göre koruma statüsüne alınan Milli Park, Tabiat Parkı, Tabiat Anıtı, Tabiatı Koruma Alanı gibi alanların kaynak değerleri zaten bellidir. Bu alanlar dışında kalan doğal alanların ekolojik bütünlük içinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Plan çalışmasında incelenecek konular bu açıdan yeniden ele alınmalıdır.

Sonuç olarak, Yönetmeliğin yukarıda özetlenen bir yaklaşım ile ele alınması, ruhu ve anlayışının bu bağlamda yeniden yorumlanması gerektiği düşünülmektedir. Yönetmelik taslağının bu sorunları giderebilecek derinliğe ulaşması halinde anlam taşıyabileceği ortadadır. Aksi halde, söz konusu Yönetmelik Taslağının, büyük ölçüde benzer hükümlere sahip İmar Kanunu ve Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelik hükümlerinin bulunduğu ortamda, bir zorunluluğun yerine getirilmesi ve çokça eleştirilen mevcut çevre düzeni uygulamalarına dayanak oluşturulması sığınağına oturması olasıdır.

Bakanlığımızın, bu çerçevede yapıcı bir tutum benimseyerek, yerleşimlerimizin, kentsel, çevresel, doğal, kültürel değer ve varlıklarımızın korunabileceği, dengeli çevreler oluşturulabilmesi anlamında, katkı, değerlendirme ve önerilerimizi dikkate alarak, Yönetmelik Taslağını yeniden yorumlayacağı ve bu noktadan hareketle, çevre düzeni planı ihale, yapım ve uygulama süreçlerinde yeni bir yaklaşım benimseyeceği konusundaki beklentimizi koruduğumuzu saygılarımızla belirtiriz.

TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI'NİN “MESLEKİ YETERLİKLERİN DÜZENLENMESİ VE TANINMASI HAKKINDA KANUN TASARISI TASLAĞI” HAKKINDA GÖRÜŞLERİ

• Giriş

AB Genel Sekreterliği'nin koordinasyonunda oluşturulan bir çalışma grubu tarafından hazırlanmış olan “Mesleki Yeterliliklerin Düzenlenmesi ve Tanınması Hakkında Kanun Tasarısı Taslağı”nın dayanaklarını;

- a) 24 Temmuz 2003 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan, AB müktesebatının üstlenilmesine ilişkin Türkiye Ulusal Programının “Üyelik Yükümlülüklerini Üstlenebilme Yeteneği” ana başlığı altındaki “Kişilerin Serbest Dolaşımı” bölümünde yer alan mesleki niteliklerin karşılıklı tanınması dokümanı,
- b) AB Parlamentosu ve Konseyinin 7 Eylül 2005 tarihli “Mesleki Niteliklerin Tanınması”na ilişkin 2005/36/EC direktifi

oluşturmaktadır.

Taslakta, Yasanın amacı belli meslekler için; “mesleğin edinilmesi ve uygulaması için gerekli mesleki yeterliliklerin düzenlenmesi”, “tam üyelik halinde AB vatandaşlarının mesleki yeterlilik-

tasarım, iç tasarım, peyzaj tasarımı meslek alanlarına yönelik dersler kısıtlı sayıda ve sadece fikir verici niteliktedir. Kaldı ki dünyanın birçok ülkesinde mimarlık yüksek lisans veya uzmanlık alanları temelde dört alanda tanımlanmaktadır. Bunlar; restorasyon, mimarlık tarihi, bina bilgisi ve yapı alanlarıdır. Yasa taslağında bu dört alanın tanımlarının yapılması, bu dört uzmanlık alanının ayrı ayrı tarif edilmesi gerekirken, bunun yerine kuramsal ve pratik anlamlarda mimarlık meslek alanından ayrı ancak sadece ilişkisi olan diğer meslek alanlarının tarif edildiği görülmektedir.

Türkiye'deki mevcut uygulama ve örgütlenme çerçevesinde, kentsel tasarım, iç tasarım ve peyzaj tasarımı diye ifade edilen bu üç meslek alanı; lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimi veren Şehir ve Bölge Planlama, Peyzaj Mimarlığı ve İç Mimarlık Bölümlerinin temel uzmanlık alanı olarak tanımlanmışlardır. Farklı lisans bölümlerinin kurulmalarına temel teşkil eden bazı meslek alanlarının mimarlık meslek alanı altında tanımlanması, mesleki ve akademik gerilimlere neden olmasının yanı sıra yasal ve idari birçok yeni düzenlemenin yapılmasını da gerektirecektir. Bu düzenleme, Yasa taslağında yer alan temel bir hatadan kaynaklanmaktadır. Şöyle ki; Taslakta "Mimarlık Alanı" kavramı, "Tasarım Alanı" kavramının yerine kullanılarak, kuramsal bir hata yapıldığı düşünülmektedir. Bu hatalı yaklaşım, tasarım ile ilişkili olan her disiplinin ve meslek alanının, sanki mimarlık meslek alanı altında özel bir alt alanmış gibi tanımlanmasına neden olmaktadır. Bu yaklaşım, zaman içinde mimarlık alanının tasarıma konu olan diğer meslek alanlarına yönelmesine neden olma tehlikesini de taşımaktadır.

Bu nedenlerle ülkemizin özgün koşulları çerçevesinde örgütlenmiş meslek alanlarının mimarlığın içinde özelleşen uzmanlık alanları olarak tarif edilmesinden özenle kaçınılmalıdır.

Avrupa Birliği ülkelerinde de mimarlık alanının tanımı konusunda temel bir uzlaşma bulunmamaktadır. Her ülkenin ilgili eğitim programı ve meslek alanı farklı biçimlerde tanımlanmaktadır.

Ülkemizde kentsel tasarım, Şehir ve Bölge Planlama Bölümlerinin ve Şehir Planlama meslek alanının temel uzmanlık alanlarından birisidir. Bununla birlikte kentsel tasarım alanı şehir planlama, mimarlık, peyzaj mimarlığı mesleklerinin her birinin özgün mesleki formasyonlarını yansıtabilecekleri bir ortak alan olarak da değerlendirilmelidir. Bu alanda hali hazırda Şehir Plancıları, Mimarlar ve Peyzaj Mimarları ile birlikte projeler geliştirebilmektedir. Böyle bir alanın yasa taslağında sadece mimarlık meslek alanı altında özel bir alt alan olarak tanımlanması, ortak ve bilimsel esaslara dayalı çalışma ortamını ortadan kaldıracaktır. Diğer taraftan, TMMOB yasasına dayanılarak ve TMMOB Genel Kurul Kararı ile oluşturulmuş ayrı bir Meslek Odası ve ilgili yasal düzenlemeleri bulunan Şehir Planlama Meslek Alanı kapsamındaki bir etkinlik alanının daraltılarak mimarlık meslek alanı altında tanımlanması, bilimsel dayanaktan da yoksundur. Gerek kuramsal olarak gerekse uygulamalardan yola çıkılarak yapılan kentsel planlama faaliyeti, bir kentin sosyo-ekonomik gelişme eğilimlerini, yerleşmelerin gelişme potansiyellerini, sektörel hedeflerini, faaliyetlerin ve alt yapının dağılımını belirleyen nüfusun ve ekonomik yapının kesirime dayandırıldığı, yapılaşmanın, yoğunluğun, ulaşım ve altyapı sisteminin belirlendiği, tarihi kültürel ve doğal çevreyi koruyan ve geliştiren fiziksel tasarım ve düzenleme çalışmalarını içeren ayrı bir disiplindir. Kentsel tasarım alanı ise, yapılar arasındaki boşlukların, açık alanların düzenlenmesi olarak tanımlanamaz. Bu uzmanlık alanı planlama çalışmasının uygulamaya yönelik fiziki düzenlemelerini kapsamaktadır. Mimarlık alanında bu tür çalışmaları yapma yetkinliği

- 1- Hem estetik hem de teknik gerekleri yerine getiren mimari tasarımlar yaratma yeteneği,
- 2- Mimarlık tarihi ve kuramları ve ilgili sanat alanları, teknolojiler ve insan bilimleri hakkında yeterli bilgi,
- 3- Mimari tasarımın kalitesi üzerindeki etkileri açısından güzel sanatlar bilgisi,
- 4- Kentsel tasarım ve planlama ile planlama sürecinin gerektirdiği beceriler konusunda yeterli bilgi,
- 5- İnsanlar ile binalar arasındaki, binalar ile içinde yer aldıkları çevre arasındaki ilişkinin ve gerek binaları gerekse binalar arasında kalan mekânları insan gereksinimleri ile ve insan ölçeği ile ilişkilendirme gereğinin bilinci,

hükümlerine yer verilmektedir.

Ne var ki, mimarlık eğitimi alacak kişilerin yukarıdaki alanlarda bilgi ve beceri sahibi olması bu kişilerin yetkili ve uzman olacağı anlamı taşımaz. Yukarıda sıralanan beceri ve bilgiler, mimarların bilmek durumunda oldukları ve pek çoğu başka disiplinlerin temel uğraş alanında olan konulardır. Ancak bir konuda yetkili uzman olabilmek için sadece o disiplinde eğitim almak gerekir. Diğer bir deyişle insan bilimleri, sanat tarihi ve planlama ile ilgili dersleri almak o konuda bilgi ve becerilere yönelik temrinler yapmak bir mimarın psikolog, sanat tarihçisi veya şehir plancısı kadar donanımlı olacağı ve o mesleği icra edebileceği anlamına gelmez.

• Meslek Odalarının Rolü

Diğer taraftan Taslak, meslek örgütlerini sürecin tümüyle dışında tutmaktadır. Yetkili kurumla ilgili 45. maddede bu kanunda verilen görevleri yürütmek üzere üniversite ve yüksek okul mezunları için Yüksek Öğretim Kurumu, diğer meslekler için Mesleki Yeterlilik Kurumu görevlendirilmiştir. Meslek Odalarının rolü yetkin mimar unvanı alabilmek için pratik yapılması gereken işyerlerinin meslek odasınınca kabulü ile sınırlıdır. Yetkin mimar unvanının hangi kuruluş tarafından verileceği konusu tasarıda açık değildir.

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ'NDE NELER OLUYOR?

Eser Atak, S. Zafer Şahin

Son yıllarda Cumhuriyetimizin ve kent planlama geleneğimizin simge mekanları olan Güvenpark, Atatürk Kültür Merkezi, Ulus ve Atatürk Orman Çiftliği (AOÇ)'nin rant alanlarına dönüştürülerek talan edilmesine ilişkin bilinçli ve hesaplı girişimlerin ardı arkası kesilmemektedir. Bu tür girişimlerin her birinde Odamız öncelikle doğru bilgiyi edinme, kamuoyunu bilgilendirme ve konuya ilişkin sivil ve demokratik kitle örgütlerini bir araya getirerek aktif mücadele etme yolunu seçerek Cumhuriyetimizin ve kent planlama tarihimizin bu önemli değerlerine sahip çıkmak için bir kıvılcım yaratmaya çalışmıştır.

Bu anlamdaki en son gelişme AOÇ Alanının tamamının “bedelsiz” olarak Ankara Büyükşehir Belediyesine devrine ve yapılaşmaya açılmasına olanak sağlayan bir Yasa Teklifi ile gündeme gelmiştir. Çeşitli basın organlarında Yasa Teklifinin TBMM'ye sunulacağı haberlerinin yer alması üzerine Ankara Şubemiz vakit kaybetmeden harekete geçmiş, konuya ilişkin Yasa Tek-

Gelinen noktada; AK Parti Grup Başkan Vekili Salih Kapusuz'un hazırlayıp TBMM Başkanlığı'na sunduğu bir kanun teklifi ile, AOÇ Büyükşehir Belediyesine devredilmek, tarihsel bağlamından koparılarak rant tesisi haline getirilmek ve kişilerin inisiyatifine teslim edilmek istenmektedir.

Kırparak yağma dönemi bitmiş, tamamını devrederek kurtulmak devri başlamıştır.

Salih Kapusuz'un Kanun Teklifi Hangi Gerekçelere Dayanıyor?

Kanun teklifi 3 temel gerekçeye dayanmaktadır. Bunlar:

AOÇ arazisinden geçmek zorunda olduğu iddia edilen Sincan Metro Hattı, Etimesgut Zirhli Birlikler Geçiş Yolu gibi ulaşım hatlarının açılmasında ve bazı yolların genişletilmesinde oluşan sorunlar,

İmar uygulamalarında şahıs arazileri ile AOÇ arazisi arasında ortaya çıkan ihtilaflar,

Arazinin parçalı yapısının toparlanması ve güzelleştirilmesi.

Ancak bu gerekçelerden yalnızca ilk ikisi kanun teklifinin gerekçeleri arasında yer almaktadır. Sonuncusu Salih Kapusuz tarafından TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda sözlü olarak ifade edilmiştir.

Bu Gerekçeler Gerçekten Geçerli mi?

Bu gerekçelerin bir kısmının fiili durumu yansıtmak açısından geçerli yanları olabileceği kabul edilse bile gerekçelerin bütünü bilime, teknolojiye, şehircilik ve kent planlaması ilke ve esaslarına ve AOÇ'nin tarihsel önemine aykırıdır.

AOÇ arazisinden geçmek zorunda olduğu iddia edilen ulaşım hatlarının yoğunluğu ne üst ölçek planlarda ne de ulaşım ana planında yer almayan, bilime ve teknolojiye aykırı hatlardır. Zaten Ankara'nın son 15 yıldır AOÇ gibi özel bir alana plan kararı getirecek üst ölçekli planı yapılmadığı için AOÇ'nin etrafı kontrolsüz bir şekilde gelişmiş, sanki bu ulaşım kararları elzemmiş gibi gösterilmiştir. Oysaki hiçbir çağdaş ülkede böyle bir durum yaşanmamaktadır. Kaldı ki bu ulaşım hatlarının açılması tüm AOÇ'nin Büyükşehir Belediyesine devrinin gerekçesi olamaz.

İmar uygulamalarında şahıs parselleri ile AOÇ arasında hukuki çözümsüzlükler olduğu doğrudur ancak yine bu durum da AOÇ'nin devrine gerekçe oluşturamaz.

Arazinin parçalı olması geçerli bir gerekçe oluşturmamaktadır. Çünkü hem arazi çok büyüktür hem de şeklinin parçalı olması yağmanın bir sonucudur. Ayrıca parçalı arazinin farklı kısımları farklı kullanımlarda ihtisaslaşmıştır. Yine bu da devrin gerekçesi olamaz.

Kanun Teklifi ile Hangi Düzenlemeler Getiriliyor?

Kanun teklifi ile:

Şahıs parselleri ve binaları ile sorunları sebebiyle mahkemeye intikal etmiş AOÇ arazileri aynı plan bölgesi içinde toplanabilecek ve takas yapılabilecektir.

AOÇ arazisinden geçen yol, alt-üst geçit, metro hatları gibi ulaşım hatlarının geçtiği AOÇ araziler bedelsiz olarak Büyükşehir Belediyesine devredilebilecektir.

Ulaşım hatları dışında kalan diğer araziler bedeli karşılığında Büyükşehir Belediyesine devredilebilecek ya da intifa hakkı kurulabilecektir.

AOÇ arazileri rekreasyon, park, ağaçlandırma alanı, spor, hayvanat bahçesi ve kültür alanı olarak 10 yıllığına Büyükşehir Belediyesine devredilebilecek, bu amaçla devredilen araziler üzerine AOÇ'nin taban alanının %5'i kadar kapalı alan yapılabilecektir.

Kanun Teklifi Kanunlaşarsa Neler Olacak?

Bugüne kadar olan bütün satış, devir, tahsis ve kiralamalarda nerenin ve ne kadar bir alanın devredileceği ve ne amaçla kullanılacağı Kanun teklifinde belirtilmiştir. İlk defa bu Kanun teklifi ile Büyükşehir Belediyesine AOÇ üzerinde neredeyse sınırsız tasarruf hakkı verilmektedir. Büyükşehir Belediyesi AOÇ'nin bir kısmını bedelsiz, bir kısmını da bedeliyle istediği gibi kullanabilecektir. Kanunda tanımlanmasa da bedeli ile satın alınan arazilerde ticaret, konut ve diğer tüm kullanımlar yapılabilmesinin önünde de herhangi bir engel kalmamaktadır.

AOÇ Yasa Tasarısı ile ilgili olarak TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu ve Alt Komisyon çalışmaları devam ederken Şubemiz tüm siyasi partileri ve Ankaram Platformunu harekete geçirmek üzere çalışmalarda bulunmuştur. Ankara Şubemizin çabaları sonucu Ankaram Platformu Dönem Sözcüsü TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Ankara Şubesinin çağrısı ile araya gelmiş, AOÇ Yasa Tasarısı ile ilgili olarak yürütülecek mücadelede yol haritası belirlenmiştir.

AOÇ'de Yapılan Tahsisler

ADA/ PARSEL	ALAN (m ²)	YILI	TAHSİS EDİLEN YER	DAYANAĞI
3427, 3428, 3429	286.620	1985	MSB KARA HAVACILIK OKULU	YASA GEREĞİ
3427, 3428, 3429	201.880	1986	MSB KARA HAVACILIK OKULU	YASA GEREĞİ
	2.232.278	1956	MSB KARA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI, ETİMESGUT HAVALANI VE DİĞER TESİSLER	6238 S KANUNUN 1/A GEREĞİ
	1.685.145	1957	MSB KARA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI, ZIRHLI TUGAY İÇİN	6238 S KANUNUN 1/A GEREĞİ
	407.105	1958	MSB KARA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI, ZIRHLI TUGAY İÇİN	6238 S KANUNUN 1/A GEREĞİ
87	513.600	1965	MSB KARA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI, ZIRHLI TUGAY İÇİN	6238 S KANUNUN 1/A GEREĞİ
87	745.700	1968	MSB KARA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI, ZIRHLI TUGAY İÇİN	6238 S KANUNUN 1/A GEREĞİ
87	1.308.075	1970	MSB KARA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI, ZIRHLI TUGAY İÇİN	6238 S KANUNUN 1/A GEREĞİ
	720.000	1942	BASIN YAYIN GN.MD. (TRT) KISA DALGA RADYO VERİCİ İSTAYONU	D.Z.İ. KURUMU İDARE MECLİSİ KARARI İLE
647, 648, 649, 662, 665, 668	589.607	1983	MSB ZIRHLI BİRLİKLER İÇİN	YASA GEREĞİ
647, 648, 649, 662, 665, 668	178.101	1985	MSB ZIRHLI BİRLİKLER İÇİN	YASA GEREĞİ
2113	98.725	1957	TOPRAK MAHSULLERİ OFİSİ GÜVERCİNLİK SİLO YERİ	6238 S KANUNUN 1/A GEREĞİ
2100/15	180.480	1957	MKE GAZI FİŞEK FABRİKASI İÇİN	6947 S KANUNUN 1/B GEREĞİ
3243/10	47.000	1958	MSB KARA KUVVETLERİ KOMUTANLIĞI TOPÇU BATARYASI İÇİN	6238 S KANUNUN 1/C GEREĞİ
	904.208	1948	SÜMERBANK MENSUCAT SANAYİ İÇİN	D.Z.İ. KURUMU İDARE MECLİSİ KARARI İLE
3241/10	50.000	1966	EGO GN.MD. HAVAGAZI FABRİKASI İÇİN	6947 S KANUNUN H BENDİ GEREĞİ
2108/16	13.000	1966	EGO GN.MD. HAVAGAZI FABRİKASI İÇİN	6947 S KANUNUN H BENDİ GEREĞİ

“HAYDARPAŞA, ALSANCAK VE SIRADAKİ KAMU ARAZİLERİ” TCDD ARAZİLERİNİN SATIŞLARI HAKKINDA GÖRÜŞ

TMMOB'nin 20 Haziran 2006 tarihli ve 1146 sayılı yazıyla “Haydarpaşa Garı ve Limanı ile Geri Sahasına” ilişkin görüş istenmiş, Odamız Yönetim Kurulunca da aşağıdaki görüş hazırlanmıştır.

Yakın dönemde Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü başta Haydarpaşa Garı ve Limanı ile Geri Sahası olmak üzere birçok araziye satışa çıkarmakta veya satış için gerekli zemini oluşturmaya çalışmaktadır. Bu satış işlemlerine yasal dayanak oluşturmak amacıyla özel yasal maddeleri çıkarılmış, Kıyı Kanunu ve benzeri yasalarda değişiklik yapılmıştır. Bu düzenlemelerin de yeterli olmayacağı düşüncesiyle kamu arazilerinin rant amaçlı kullanımına en büyük engellerden biri olan Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurullarında üye değişiklikleri yapılmıştır. Yapılan bütün düzenlemelerin Anayasa'ya uygunluğu tartışmalıdır.

Haydarpaşa Limanı

Haydarpaşa Limanı bozkırın ortasında sıradan bir arazi değildir. Dünyanın sayılı, Türkiye'nin ise en yüksek taşıma hacminin gerçekleştiği en önemli limandır. Sıradan bir konumda olmadığı gibi sıradan bir alan değildir. Batmakta olan ticari bir işletmenin hacze konu olmuş, satışa çıkarılmış arazisi değildir. Tarihte önemli bir konumu olan bu liman önemini hiçbir zaman kaybetmemiş aksine işlem hacmi kriz dönemleri dışında sürekli artmıştır. Bu yönüyle vazgeçilmekte olan demiryolu ulaşımından sorumlu TCDD'nin tasarrufunda olmakla beraber bu ülkenin en önemli limanıdır. Bu limanın alternatifi inşa edilmedikçe ve işletmeye başlamadığı sürece gözden çıkarılması kabul edilemez. Limanın taşınması durumunda alanın nasıl kullanılması gerektiğine özel bir işletme gibi davranan bir kurum değil kamusal değerleri savunan bütün taraflar karar vermelidir.

Başarısız Siyaset

Hükümetin sanayileşme politikası yoktur. Var ise bunun başarılı olmadığını açıkta. Sanayi ve turizm sektörlerinin gelişmesine yönelik başarılı bir politika izlemek yerine kat karşılığı arsa satan mülk sahibi gibi davranılarak ülke ekonomisi kurtarılamaz. Genellikle gerekçe olarak gösterilen kamu borçları kamuya geri dönüşü olan yatırımlar ile sağlanabilir. Sanayileşme ve turizm politikasının olmadığı bu koşullarda inşaat sektörünün canlandırılması ile geçici ve kısa vadeli stratejiler geliştirilmektedir. Konut yatırımları, kamu arazileri üzerinde rant tesisleri inşa çabaları üretmek yerine satmayı, girişimcilik yerine emlakçılığı benimsemiş yaklaşımın ürünüdür.

Plansız “Planlama”

Her ne kapsamda ve ölçekte olursa olsun gayrimenkul pazarlama stratejisi üzerinden geliştirilen çalışmalara dünyanın hiçbir yerinde plan denmemektedir. Geçtiğimiz aylarda Haydarpaşa Limanına ilişkin olarak kamuoyuna birtakım tasarımlar sunulmuştur. Reklam ve pazarlama broşürleri için hazırlanan bu tasarımlar maalesef bir metropolün yaşamını, fiziki gelişme ve dönüşüm stratejilerini, içinde bulunduğu coğrafyanın koruma olanaklarını sunması beklenen nazım planlara esas olmaktadır. Benzeri yöntem Dubai kuleleri olarak tanıtılan ikiz gökdelenler ve birçok yatırım alanı konusunda da uygulanmaya çalışılmaktadır. Şahıslara ait araziler için rant yaratılmasına

Yanlış Model

Başta Londra, Dortmund ve Berlin olmak üzere Avrupa'nın birçok kentinde 19. yüzyılın endüstri mekanları işlevsizleşmiş kent içinde kalan atıl sanayi alanları yoğunlukla kamusal kısmen ise ticari amaçlarla yeniden işlevlendirilmektedir. Avrupa'nın endüstriye dayalı ekonomisi hizmetler sektörüne yönelmekte büyük ölçekli sanayi firmaları üretimlerini ucuz emek pazarlarının bulunduğu ülkelere taşımaktadır. Bunun sonucu olarak hızlı bir endüstrisizleşme yaşanmakta ancak bu kayıplar ar-ge ve hizmetler sektörlerindeki gelişmeler ile telafi edilmektedir. Hiçbir ülkede kamu arazilerinin satışı kamu finansman aracı olarak görülmemektedir. Kent içinde kalan değerli kamu arazilerinin ticari amaçlarla satılması ise kaynak yaratmaktan çok ilgili kentsel alanlara canlılık sağlamak için gerçekleştirilmektedir.

Bu gelişmelere paralel olarak demiryolu ulaşımının ağırlıkta olduğu Avrupa ülkelerinin hiçbirinde demiryolu ulaşımından vazgeçilmemekte aksine teknolojik gelişme sağlanmaktadır. Bu nedenle arazi gereksinimi azalmaktadır. Ülkemizde ise demiryolu ulaşımı teknolojisinde kayda değer hiçbir yatırım ve gelişme söz konusu değildir. Avrupa ülkeleri ve Japonya'daki hızlı tren teknolojisini ülkemize taşımak yerine trenlerin hızlı kullanımı gibi trajik uygulamaların sonucu çok sayıda vatandaşımız hayatını kaybetmiştir. Dolayısıyla teknolojisi geliştirilmeyen demiryolu ulaşımından vaz mı geçilmektedir ki demiryolu tesisleri ve arazileri gözden çıkarılmaktadır?

Her geçen gün sayısız kamu arazisi kaynak yaratma adına satılmaktadır. Yaratılması beklenen bu kaynakların IMF ve yurt içi borçlar ve faiz ödemeleri için kullanılacağı düşünülmektedir. Kamu kaynakları atıl kalacağı bilindiği halde akılcı projelere dayanmayan karayolu, havaalanı, yat limanı ve benzeri birçok tesisin inşaatı ve banka tasfiye borçları için kullanılmış ülkemiz büyük bir borç yükü altında bırakılmıştır. Gelinek noktada hazine arazilerinin satışı ile başlayan süreç kamu işletmeleri için vazgeçilmez arazilerin satışı ile sürdürülmektedir. Satılmakta olan TCDD arazilerinin büyük çoğunluğu triyaj tesisleri ve depolama alanlarından oluşmaktadır. Bu tesislere gereksinim duyulmadığına göre zaten ihmal edilmiş olan demiryolu ulaşımından vazgeçilmek istendiği anlaşılmaktadır.

Tehlikeli Tercihler

Birçok kentte satışı gündeme gelen TCDD arazileri içerisinde konum ve koşulları nedeniyle farklılıklar bulunmaktadır. Depremsellik yönünden risklerin en yüksek olduğu Haydarpaşa Limanı ve geri sahasının büyük çoğunluğu dolgu yoluyla kazanılmış arazilerden oluşmaktadır. Bu arazilerin kullanım amacı Anayasa'da net olarak tarif edilmiş olmasına rağmen özel yasal düzenlemelerin hukuki dayanakları da sorunludur. Bu alanlarda yapılaşma yolunun, ki tartışılmaz derecede yüksek bir yapılaşma katsayısı öngörülmektedir, tercih edilmesi insan yaşamına ve kentsel değerlere hiçbir önem verilmediğini göstermektedir. Tarihi ve toplumsal değerler atfedilen Haydarpaşa Garı bu alanın en önemli değeridir. Bu yapı ve çevresinin korunması dışında bir tercih kabul edilemez.

Kentlerimizin neredeyse hiçbirinde sağlıklı kentsel yaşam için gerekli ortak mekanlar ve açık alanlar bulunmamaktadır. Kentlerimizin en önemli kamusal mekanları olan meydan, park, sosyal ve kültürel tesislerin büyük çoğunluğunun Cumhuriyet'in ilk yıllarında büyük parasal kaynaklarla kamulaştırma yoluyla kamuya kazandırılmıştır. Sonraki dönemlerde kamu kaynaklarının gelir getirmeyen bu tür kullanımlar için ayrılmasından kaçınılmıştır. Kısıtlı sayıda da olsa kamu mülkiyetinde araziler gerçekten atıl kalmakta ise sadece ve sadece kamusal amaçlar için kullanılmalıdır.

PLANSIZ HAZİNE ARAZİLERİNİN SATIŞININ DURDURULMASINA İLİŞKİN GENELGE HAKKINDA RAPOR

İlk bakışta Maliye Bakanlığı Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nün Belediye ve Mücavir alan sınırları içerisi bulunan, 1/5000 ve 1/1000 ölçekli imar planı dışında kalan Hazineye ait taşınmazların satış ihalelerini durduran 03.05.2006 gün ve 18303 sayılı genelgesi, planlamanın önemsendiğini düşündürmektedir. Ancak, genelgenin içeriği ve Maliye Bakanı'nın açıklamaları incelendiğinde, tek amacın kamu topraklarına yalnızca ekonomik bir değer olarak bakıldığı, hazine arazilerinin bireysel mülkiyete satışına aracılık ederek daha yüksek fiyattan satış yapmanın hedeflendiği görülmektedir.

Ayrıca Maliye Bakanlığı'nın hazineye ait taşınmazların satış işlemlerini durdurmasına ilişkin “ yetki devri iptali” konulu bu genelgesi 4070, 4071, 4072 ve 4706 sayılı kanunlarla satılan hazine taşınmazlarının satış işlemlerini durdurmamaktadır. Durdurulan işlem, İhale Kanunu ve Devlete Ait Taşınmaz Mal Satış, Trampa, Kiraya Verme, Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesis, Ecrimisil ve Tahliye Yönetmeliği uyarınca yapılan satış işlemleridir. Tahsis, kiralama ve irtifak hakkı işlemleri ise genelgede söz edilmediğinden, yasa ve yönetmelik çerçevesinde devam etmektedir.

Günümüzde Türkiye topraklarının %54,7'sinin hazineye ait olduğu sürekli gündemde tutulmaktadır. Oysa bu hazine arazilerinin %46,2'si devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan dağlarımızı, taşlıklarımızı, kumluklarımızı, bataklıklarımızı, ormanlarımızı ifade etmektedir. Türkiye'de hazinenin özel mülkiyetindeki araziler ise sadece %8,5'tir.

Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nün son verilerine göre, Türkiye'de Hazineye ait 2.220.017 adet taşınmaz kaydı elektronik ortamda tutulmaktadır.

Hazine arazileri kent içinde ve kentin gelişimine ve planlamaya konu olabilecek bölümlerinde yer alabildikleri gibi, yerleşimlerden uzak, iskan dışı alanlarda ve yerleşimi mümkün olmayan konumlarda da yer alabilmektedirler.

Kentlerin yerleşik ve gelişme alanlarında yer alan hazine arazileri planla karara bağlanan kullanıma dayalı olarak değerlendirilmektedir. Yani, hazine arazileri, konut, ticaret, sanayi vb. yapılanmaya uygun alanlarda kaldıklarında, bu amaçla kullanılmalarının ya da bu amaçlarla satışlarının yolu açılmaktadır. Hazine arazilerinin bu tür alanlarda yer almaları halinde düzenleme yapılırken özel mülkiyete konu alanlarla ilgili kurallara tabi olmakta ve düzenleme sonrasında alan büyüklüğü ve konumuna bağlı olarak imar parseline dönüşmektedirler. Ancak bazı kamusal kullanımlarda yer almaları halinde, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 11. maddesi hükümleri çerçevesinde uygulama yapılmaktadır. İmar Kanununun anılan maddesinde; “İmar planlarında; meydan, yol, park, yeşil saha, otopark, toplu taşıma istasyonu ve terminal gibi umumi hizmetlere ayrılmış yerlere rastlayan ..... hazine ve özel idareye ait arazi ve arsalar belediye veya valiliğin teklifi, Maliye ve Gümrük Bakanlığının onayı ile belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyeye; belediye ve mücavir alan hudutları dışında özel idareye bedelsiz terk edilir ve tapu kaydı terkin edilir.....” hükümlerine yer verilmektedir. Maddenin yerel yönetimlere sunduğu bu olanak, hazine arazilerinin imar planlarında kamusal kullanımlara ayrılması için bir gerekçe oluşturmaktadır. Bu kapsamda genelde izlenen yöntem de hazine arazilerinin çoğunlukla bedelsiz olarak terkinini sağlamak üzere plan düzenlemelerini yapmak şeklinde gerçekleşmektedir. Bu gerekçe zaman zaman

yerleşimi kararları açısından yanlış sonuçlar da yaratabilmektedir. Mülkiyetin kullanım biçimini belirlediği bu durum, özellikle mevzii imar planlarında izlenen yöntem ve varılan sonuçlardan çok farklılık göstermemektedir.

Hazine arazilerinin %8.96'sını oluşturan 177 bin 627'sinin, 1/5000 ve 1/1000 ölçekli imar planlarının yapıldığı bilinmektedir. Yukarıda açıklanan durum dışında Hazine arazilerinin planlanarak ya da planlanmadan satışını konu eden yasal düzenlemeler de bulunmaktadır. Diğer taraftan izlenen yanlış politikalar sonucunda gündeme gelen hatalı yasal düzenlemeler ile gerçekleştirilen ve gecekonduların işgal ettiği kamu arazilerinin satışı ile sonuçlanan af yasaları, büyük kentlerdeki hatırı sayılır miktarda hazine arazisinin kamuya hiçbir geri dönüş olmaksızın özel mülkiyete dönüşmesi sonucunu yaratmıştır. Özellikle 2981 sayılı yasa kapsamında yapılan ıslah imar planları ve bu planlara dayalı parsellasyonlar sonucunda büyük miktarda hazine arazisinin gecekondulara sahiplerine arsa olarak devri gerçekleşmiştir.

Hazine Arazilerinin Satışına İlişkin Mevzuat

Halen yürürlükte olan pek çok yasal düzenleme, hazine arazilerinin satışını düzenlemektedir. Bunlar şöyle sıralanabilir:

3 Mart 1340 (1924) Tarihli ve 431 Sayılı Kanunla Hazineye Kalan Taşınmaz Mallardan Bazılarının Zilyedlerine Devri Hakkında 4071 Sayılı Kanun (Yayımlandığı Resmi Gazete: 19/2/1995 - 22207)

Bu Kanunun amacı; 3 Mart 1340 (1924) tarihli ve 431 sayılı Hilafetin ilgasına ve Hanedanı Osmaninin Türkiye Cumhuriyeti Memaliki Haricine Çıkarılmasına Dair Kanun gereğince Hazineye İntikal eden taşınmaz malların tapu kaydı içinde kalmaları sebebiyle Hazine adına tescil edilen veya edilmesi gereken yerlerin, zilyedlerine verilmesi esas ve usullerini düzenlemek olarak belirlenmektedir. Kanun bazı alanların devrini engellemektedir. Bunlar da; Herhangi bir nedenle Hazine mülkiyetinden çıkmış olanlar, Bir kamu hizmetine tahsisli olan veya tahsisli olmamakla beraber fiilen kamu hizmetinde kullanılanlar, İmar planları ile kamu hizmetine ayrılanlar, 21/6/1987 tarihli ve 3402 sayılı Kadastro Kanununun 16 ncı maddesinin (B) ve (C) bendlerinde belirtilen yerler, Kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasında kalan yerler, Orman Kanununa göre orman sayılan yerler, Hazinece, 10 yıldan uzun süreli kiraya verilen yerler ile üzerinde her türlü irtifak hakkı tesis edilen yerler, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamında olup da Kültür Bakanlığınca satılmasına izin verilmeyenler, 17/10/1983 tarihli ve 2924 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi Hakkında Kanun kapsamına giren yerler, İçmesuyu amaçlı barajların mutlak koruma alanları içerisinde bulunan yerler, olarak sıralanmaktadır. Bu kanun kapsamında kıyı alanları ve ormanlarının devir işlemine tabi tutulmaması önemli bir noktadır. Zira mülkiyete konu olamayan kıyı alanları konusunda yaşanan bazı sorunların kaynağı, kıyı alanlarının özel mülk konusu edilmesine yol açan tapu işlemleri olmuştur. Diğer taraftan içme suyu kaynaklarının mutlak koruma alanlarında da aynı yöntemin izlenmesi olumlu bir gelişme ve adım olarak görülmektedir.

Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında 4706 sayılı Kanun (Resmi Gazete: 18/7/2001 - 24466 Değişiklik; 3/7/2003 tarihli ve 4916 sayılı Kanun)

Bu Kanunun amacı; “Hazineye ait taşınmazların daha kısa sürede ekonomiye kazandırılmasıdır.” Kanun Hazineye ait taşınmaz malların; Karşılıklı olmak, Dışişleri Bakanlığının olumlu görüşü alınmak ve diplomatik amaçlarla kullanılmak kaydıyla yabancı devletlere, Üzerinde çeşitli amaçlarla kişiler lehine sınırlı aynı hak tesis edilmiş ise, zemini ile üzerindeki bina ve tesislerin Hazineye geçmesi gereken kısmı, talep edilmesi halinde hak lehdarlarına, Hisse oranı yüzde kırkı, hisse miktarı uygulama imar planı sınırları içinde dörtyüz, dışında ise dörtbin metrekareyi aşmamak kaydıyla talepte bulunan hissedarlarına, Belediye ve mücavir alan sınırları dışında, köy ve mezraların yerleşme alanı içinde bulunan ve yüzölçümü beş bin metre kareye kadar olan Hazineye ait taşınmaz mallar kullanıcılarına, 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanununa göre kurulan vakıflara, Kuruluş amaçlarında kullanılmak ve ticari faaliyete konu edilmemek üzere; kanunla kurulmuş kurum ve kuruluşlar ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına, Tapu kayıtlarında tapu fazlalıklarının Hazineye ait olduğuna ilişkin şerh bulunan taşınmazlardaki fazlalıklar, tapu malikine veya mirasçılara, Serbest bölge olarak kullanılmak üzere, bu amaçla tahsis edilmiş taşınmazlar da dahil, gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine, Toplu konut amaçlı olarak kullanılmak üzere, düzenlenecek protokolle belediyelere, rayiç bedel üzerinden doğrudan satılmasını öngörmektedir.

Bu düzenlemede önemli konulardan birisi, İmar Kanunu ile çelişen hükümleri açısından üzerinde durulması gerekli bir noktadır. Toplu konut yapım amacı ile satışa konu edilen yerlerdeki “... taşınmazlarla ilgili olarak yapılacak imar uygulaması sonucunda kamu hizmet alanlarına ayrılan yerler, bedelsiz ve müstakil parsel olarak Hazine adına resen tescil” edilmektedir. Burada İmar Kanununa göre Belediye ya da valilikler adına tapuda terk edilmesi gereken alanlar hazine adına parsel olarak tescile konu edilmektedir.

Diğer taraftan “Belediye ve mücavir alan sınırları içinde olup, Bakanlıkça tespit edilen, Hazineye ait taşınmazlardan, 31.12.2000 tarihinden önce üzerinde yapılanma olanlar; öncelikle yapı sahipleri ile bunların kanunî veya akdi haleflerine satılmak ya da genel hükümlere göre değerlendirilmek üzere ilgili belediyelere bedelsiz olarak” devredilmektedir. “Bu taşınmazlar belediyelerce öncelikle talepleri üzerine yapı sahipleri ile bunların kanunî veya akdi haleflerine, rayiç bedel üzerinden doğrudan” satılmakta, satış bedeli, en az dörtte biri peşin ödenmek üzere üç yıla kadar taksitlendirilebilmektedir.

Yukarıdaki uygulama, 2981 sayılı kanun kapsamında kalmayan ancak 31.12.2000 tarihine kadar yapılmış gecekondular için yeni bir olanak sunmaktadır. Bu şekilde satışa konu olan alanlar, daha sonra yapılacak imar planları kapsamında, planın sağladığı ranta konu olabilmektedir.

Bu kanun kapsamında yapılan satış işlemlerinden belediyeler de belirli paylar almaktadır. Kanunun bu husustaki düzenlemeleri şöyledir; “Belediye ve mücavir alan sınırları içindeki Hazineye ait taşınmazların satış bedellerinin tahsil edilen kısmından öncelikle yerinde muhafaza edilemeyen yapıların tasfiyesinde kullanılmak şartıyla %10’u, ilgili belediyelerin 20.7.1966 tarihli ve 775 sayılı Kanun hükümlerine göre oluşturulan fon hesabına aktarılır. Kalan kısmından ise ilgili belediyeye %30, varsa büyükşehir belediyesine %10 oranında pay verilir. Belediye mücavir alan sınırları dışındaki köylerde bulunan Hazine taşınmazlarının satış bedellerinin tahsil edilen kısmından, %25 oranında; dörtte biri ilgili köy tüzel kişiliğine ödenmek ve kalanı diğer köylere götürülecek hizmetlerde kullanılmak üzere, il özel idarelerine pay verilir. Bu paylar tahsilini takip eden ayın

yirmisine kadar ilgili idarelerin hesaplarına aktarılır. Belediyelere veya köy tüzel kişiliklerine yapılan satış ve devirlerden elde edilen gelirler ile özel ödenek kaydedilen satış gelirlerinden pay verilmez.”

Satışa konu bu taşınmazlarla ilgili planlama konusu ise şöyle açıklanmaktadır: “Bu taşınmazlardan gerekli olanlar için öncelikle imar planları veya imar uygulaması yapılır. Belediyelerce imar planı ve/veya imar uygulaması yapılmadan kadastral parsel üzerinden yapılan satışlarda, düzenleme ortaklık paylarına ilave olarak, satışı yapılan arazinin düzenlemeden önceki yüzölçümünün %20’sinin, satış bedelinden aynı oranda düşülmek kaydıyla eğitim ve sağlık tesisleri ile diğer resmî tesis alanları için ayrılabilmesine ve bu amaçla ayrılan alanların bedelsiz ve müstakil parsel şeklinde Hazine adına resen tescil edileceğine dair tapu kütüğüne şerh konulur.”

Toplu yapılanmalarla ilgili kanun hükmü ise şöyledir. “Hazineye ait taşınmazlar; konut yapılmak amacıyla rayiç bedel üzerinden konut yapı kooperatiflerine, kooperatif birliklerine veya bu birliklerin oluşturduğu üst birliklere, bunlar arasında yapılacak ihale ile satılabilir... Bu maddeye göre satılan taşınmazlarla ilgili olarak yapılacak imar uygulaması sonucunda kamu hizmet alanlarına ayrılan yerler, bedelsiz ve müstakil parsel olarak Hazine adına resen tescil edilir.”

Yukarıda görüldüğü üzere 4916 sayılı kanunla değişik 4706 sayılı kanun uyarınca satılan hazineye ait kadastral parsellerin satışlarında satış bedelinin %20’sinin düşülmesi, daha sonra imar uygulaması aşamasında “satışı yapılan arazinin düzenlemeden önceki yüzölçümünün %20’sinin... eğitim ve sağlık tesisleri ile diğer resmi tesis alanları için... ayrılan alanların, bedelsiz ve müstakil parsel şeklinde hazine adına resen tescil edilmesi için tapu kütüğüne şerh konulması gerekmektedir. Bu durum bir yandan plansız alanlarda arazi kullanım kararlarını ipotek altına almakta diğer yandan da kadastral parsel imar planı kapsamına alınma hakkı vadedmekte ve bu hakkın tapu kütüğüne işlenmesini sağlamaktadır. Ayrıca toplu yapılanmalarla ilgili hükümlere göre satılan hazine arazileri satış bedeli üzerinden, 4916 sayılı kanunla değişik 4706 sayılı kanuna göre satılan hazine arazileri ise satış bedelinden %20 düşülerek satıldığından, satış bedellerindeki bu farklılık anayasanın eşitlik ilkesinin çiğnenmesine neden olmaktadır.

Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında 4070 Sayılı Kanun (Resmi Gazete 19/2/1995 Sayı: 22207, Değişiklik 3/7/2003-4916 sayılı Kanun)

Bu Kanunun amacı, “Hazineye ait tarım arazilerinin satış esaslarını belirlemektir.” Bu kanuna göre Hazineye ait tarım arazileri, peşin veya taksitle satılabilir. Tarım arazilerinin satışı ile ilgili ihalelere, taşınmaz malın bulunduğu köy veya belde nüfusuna kayıtlı, o köyde veya beldede oturmakta olan veya 31.12.2002 tarihinden önce o köyde bir taşınmaz malı malik veya zilyed olarak tasarruf eden gerçek kişiler katılabilmektedir. Yada “topraksız veya yeterli toprağı olmaması nedeniyle 31.12.2002 tarihinden önce kendilerine Hazineye ait tarım arazisi kiraya verilen kiracılara, talep etmeleri halinde, takdir edilecek bedel üzerinden doğrudan satış” yapılabilmektedir.

Kanun Hazineye ait tarım arazilerinin satışı ile ilgili bazı koşullar belirlemektedir. 31.12.2002 tarihinden önce beş yıl süreyle fiilen tarımsal amaçla kullanılmış arazi bu husus Hazinece belirlenmiş ise, kullananlara doğrudan satılabilmektedir. Diğer taraftan bu Kanuna göre satılan tarım arazileri on yıl süre ile tarım dışı amaçlarla kullanılamamaktadır. Bu süre sonunda tarım dışı amaçla kullanım Tarım ve Köy İşleri Bakanlığından alınacak izne tâbi kılınmaktadır.

edilmemiş taşınmazların devri Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle yapılır ve valilikçe köy tüzel kişiliği adına tapuya tescil edilir.

Köy tüzel kişiliği adına, köy yerleşme planına göre en çok 2000 m2 olmak üzere tescil edilen parseller köyde ikamet eden ve köy nüfusuna kayıtlı olup evi bulunmayan ihtiyaç sahiplerine ihtiyar meclisi kararı ile rayiç bedel üzerinden satılır.

Bu Kanunun hükümleri, belediye mücavir alanında bulunan köyler için, valinin teklifi ve Bayındırlık ve İskan Bakanlığının onayı ile uygulanır.”

Bu kanunun kapsamına almadığı alanlar ise “6831 sayılı, Orman, 2634 sayılı Turizmi Teşvik, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma, 1051 sayılı Kanunla değişik 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair ve 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanunları kapsamındaki alanlar” dır.

Yukarıda sıralanan Kanunlar, Hazine arazilerinin satış ve devir işlemlerini düzenlemektedirler. Bu Kanunlar dışında Yönetmeliklerle de hazine arazilerinin satışını düzenleyen hükümlere yer verilmektedir. Bu Yönetmeliklerle ilgili bazı açıklamaların yapılmasında yarar bulunmaktadır.

Devlete Ait Taşınmaz Mal Satış, Trampa, Kiraya Verme, Mülkiyetin Gayri Aynı Hak Tesis, Ecrimisil ve Tahliye Yönetmeliği (Resmi Gazete: 16.12.1984-18607)

Yönetmeliğin amacı; “Hazinenin özel mülkiyetindeki taşınmaz malların satışı, trampası, kiraya verilmesi, mülkiyetin gayri aynı hak tesisi, ecrimisili ve tahliyesi, Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin kiraya verilmesi, mülkiyetin gayri aynı hak tesisi, ecrimisili ve tahliyesi, İşlemlerini ve usullerini düzenlemektir. Tarihi ve bedii değeri olan taşınmaz mallar bu yönetmelik kapsamı dışındadır.”

Yönetmelik kapsamında gerçekleştirilen satış, kira, intifa ve irtifak hakkı düzenleme işlemleri, il ve ilçelerde kurulan ihale komisyonları eliyle gerçekleştirilmektedir. Kapalı veya açık teklif usulü ile veya pazarlık usulü ile yapılan ihalelerde uygun bedel, tahmin edilen bedelden aşağı olmamak üzere teklif edilen bedellerin en yükseği olmak üzere belirlenmektedir. Bu işlemler yapılırken Taşınmaz malın mahalle veya köyü, mevki, ada-pafta-parcel veya tapu tarihi, cilt-sahife-sıra numaraları, cinsi, varsa sokak adı ve kapı numarası yüzölçümü, hisse durumu, hisseli ise hazine payının oranı, Taşınmaz mal bina ise ayrıca binanın inşaatının brüt alanı, inşaatın sınıfı, ahşap-kargir veya betonarme olup olmadığı, yıpranma oranı, müstemilatı, Taşınmaz malın imar durumu, Hazinenin özel mülkiyetinde mi yoksa devletin hüküm ve tasarrufu altında mı olduğu, belirlenmektedir.

Taşınmaz Mal Satış işlemlerinden yasak olanlar, Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerler, Hazinenin özel mülkiyetinde kabul edilmekle beraber henüz tapuya tescil edilmemiş taşınmaz mallar, Tahsisli taşınmaz mallar, Korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlığı ile bunlara ait korunma sınırları dahilindeki taşınmaz mallar, Orman sahaları içindeki taşınmaz mallar” olarak sıralanmaktadır.

Yönetmeliğe göre, Hazinenin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmaz mallar üzerinde en çok 49 yıla kadar irtifak hakkı amaçları açısından Hazinenin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmaz mallar üzerinde tesis edi-

lecek irtifak hakları Kamu yararı, Turizm, eğitim, sağlık, sosyal, Yatırımları teşvik, Fuarçılık ve Sergileme amaçlı irtifak hakkı tesisi işlemleri yapılmaktadır. Diğer taraftan Hazinesinin özel mülkiyetinde kayıtlı bulunan ve kamu hizmetlerine tahsisli olmayan taşınmazlar Kamu yararına çalışan derneklere, kuruluş gayelerine uygun olarak kullanılmak üzere satılmaktadır.

Altyapılı Arsa Üretimi ve Bu Arsaların Tahsis Yoluyla Satışına İlişkin Yönetmelik (Resmi Gazete: 11.09.2004 – 25580)

Yürürlükte olan bir diğer Yönetmelik, 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu, 1164 sayılı Arsa Ofisi Kanunu ile 18/03/2002 tarihli ve 2002/3888 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Toplu Konut İdaresi Kaynaklarının Kullanım Şekline İlişkin Yönetmeliğin 24 üncü maddesi hükümlerine dayanılarak hazırlanmış bulunan “Altyapılı Arsa Üretimi ve Bu Arsaların Tahsis Yoluyla Satışına İlişkin Yönetmelik”tir.

Yönetmeliğin amacı, “Toplu Konut İdaresi Başkanlığınca tespit edilen yerleşim yerlerinde düzenli ve kontrollü kentleşmeyi sağlamak üzere; konut yapımına uygun arazi ve arsaların seçimi ve temini, arsa geliştirmeyi kolaylaştıracak ve hızlandıracak yöntemlerin belirlenmesi, doğal ve çevresel değerlerin korunarak sürdürülebilir bir kentsel gelişmenin sağlanması ve arsa arzını artırarak fiyatların düşürülmesi için altyapılı arsa üretimi ve üretilen altyapılı arsaların tahsis yoluyla satışına ilişkin usul ve esasları düzenlemek” olarak belirlenmektedir.

Yönetmelik, TOKİ'nin elinde bulunan arsa ve arazi envanteri taranarak ve gerektiğinde yerinde ve ilgili kaynaklarda araştırma yapılarak, yerleşme yerleri içinde ve yakın çevresinde yer alan, öncelikle tescil harici araziler ile Hazine ve kamu kurum ve kuruluşları mülkiyetinde bulunan yerler olmak üzere, Altyapılı Arsa üretimine uygun arazilerin tesbitini öngörmektedir.

Altyapılı Arsa uygulaması yapılacak alanın, büyükşehir belediyesi sınırları içinde yer alıyor ise en az 1000, diğer belediye sınırları içinde ise en az 400 konutun sığacağı büyüklükte olma zorunluluğu bulunmaktadır. Alan, belediye ve mücavir alan sınırları dışında ise ve imar planları bulunmuyorsa 20 hektardan küçük olamamaktadır. Uygulama yapılacak yerdeki konut açığı, göç, nüfus hareketi, topografik yapı, mülkiyet dokusu ve benzeri sebeplerle yukarıda belirtilen büyüklüklerin altına inilmesine Altyapılı Arsa Üretimi ve Tahsis Komisyonu karar verebilmektedir.

TOKİ, Öncelikle Hazineden; tescilli araziler ile, tescil dışı alanların kadastrosu yapılarak Hazine adına tescilinden sonra devir, satın alma veya trampa yolu ile arazi temin edebilmekte ve bu arazileri, Altyapılı hale getirerek, yürürlükteki ihale mevzuatı hükümleri çerçevesinde doğrudan veya Yönetmelik hükümlerine göre; kooperatiflere, Kooperatif Birliklerine ve Kooperatifler Merkez Birliklerine, Sosyal Yardımlaşma Kurumlarına, Belediyelere, Kendi konutunu yapan fertlere, Yapımcılara tahsis yoluyla satabilmektedir.

Mevzuatla İlgili Genel Değerlendirme

Bütün bu mevzuat değerlendirildiğinde dikkati çeken nokta, İmar Kanunu hükümlerine uygun, imar planları kapsamında kalan yerlerle ilgili devir işlemleri haricinde kalan işlemlerin tamamının kentsel ve kırsal alanlarda planlama bütününden kopuk, sadece belli amaçla kullanılabilir ve değerlendirilebilir arazi bulunması halinde, planlanarak ya da planlanmadan satışını öngörmesidir. Tarımsal amaçlı satışlar dışında her hangi bir nedenle kullanılacak arazilerin, kentin yerleşik ve

gelişme alanlarından kopuk bir konumda bulunması, bu arazilerde yapılacak planların mevzii imar planı mantığı dışına çıkmadan yapılması sonucunu kaçınılmaz olarak gündeme getirmektedir. Dolayısıyla arazinin yerleşimi ile ilgili mülkiyetine dayalı olumluluk, kente maliyetler açısından kent makroformuna etkileri ve altyapı maliyetleri açısından olumsuzluğa dönüşebilmektedir. Özetle, satışa konu olan arazilerin mutlaka planlanması zorunluluğu parçacı planlama ile ilgili sorunları büyütülmektedir.

Diğer taraftan; Hazinesinin özel mülkiyetinde bulunan taşınmaz mallardan satılabilir nitelikte olanların miktarı, kamuoyunda sanıldığı kadar çok olmayıp, bunların önemli bir bölümü imar planı kapsamı dışında kalmaktadır. Hazine taşınmaz mallarının yüzölçümü açısından yarısından fazlasını, bir kamu hizmetinin görülmesi amacıyla genel, katma ve özel bütçeli kuruluşlara tahsis edilmiş taşınmaz malların oluşturduğu bilinmektedir. Bu durumdaki taşınmaz malların tahsisleri kaldırılmadan satışa konu edilmeleri olanaklı değildir. Hazinesinin özel mülkiyetinde bulunan taşınmaz malların önemli bir bölümünü ise, tarım arazileri oluşturmaktadır.

Hazine'ye ait taşınmaz malların satılması gerektiği düşüncesi; söz konusu taşınmaz malların genellikle işgale uğraması ve bu işgallerin giderilememesine ve satış suretiyle gelir sağlanması şeklinde özetlenebilecek iki gerekçeye dayandırılmaktadır. Oysa, Hazine'ye ait taşınmaz mallara yönelik işgallerin önlenememesi, bunların satılarak elden çıkarılmasının en doğru ve rasyonel çözüm olarak kabulünü değil, işgalleri önleyecek etkili ve caydırıcı düzenlemelerin yapılarak titizlikle uygulanmalarının sağlanmasını gerektirmektedir. Bu önlem de kesinlikle, her araziye planlamak ve bu yolla satışa sunarak elde edilecek geliri artırmak olmayacaktır. Gerçekte; Maliye Bakanlığı'nın satış işlemlerini durdurmasına ilişkin 3.5.2006 tarihli 18303 sayılı genelgesinde satış durdurulan hazine arazileri, yukarıda sayılan 4070, 4071, 4072 ve 4706 sayılı kanunlar kapsamındaki satış işlemleri değildir. Bu işlemler, ilgili mevzuatı çerçevesinde devam etmektedir. Durdurulan işlem, İhale Kanunu ve yukarıda da bahsi geçen Devlete Ait Taşınmaz Mal Satış, Trampa, Kiraya Verme, Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesis, Ecrimisil ve Tahliye Yönetmeliği (Resmi Gazete: 16.12.1984-18607)" uyarınca yapılan satış işlemleridir. Tahsis, kiralama ve irtifak hakkı işlemleri ise genelgede söz edilmediğinden, Yasa ve Yönetmelik çerçevesinde devam etmektedir.

Hazine Arazilerinin Satış İşlemleri ve Planlama

Son dönemde hazine arazilerinin satış konusunda gündeme gelen gelişmeler ve satış işlemlerinin plana dayalı yapılması ve bu husustaki değerlendirmelerin Maliye Bakanlığı'na sürdürülmesi konusunun planlamanın kademeli birlikteliği ilkesine dayalı bir bakış açısı ile değerlendirilmesi gerekmektedir. Planlamaya konu olacak arazilerin alt ölçekte planlarını yönlendirecek üst ölçekte planlar olmadığı sürece, alt ölçek planların hangi amaca konu olacağı konusunda belirsizlikler kaçınılmaz olacaktır. Dolayısıyla, planlayarak satışa sunma hedefi yanlış bir noktaya da varabilecektir. Farklı bir anlatımla, hazine arazileri, her koşulda, satılsa dahi kamuya fayda sağlamalıdır. Kamuya faydanın ise sadece bu arazilerin satış değeri ile ölçülmesi, Ülke topraklarını ve de Hazine arazilerini, "2B" örneğinde de görüleceği gibi, daha çok rant ve daha çok gelir getirecek unsurlar olarak pazarlamayı hedeflemek, hazine arazilerini "rant kapısı" olarak görmek, ileriye dönük olarak ortak kentsel ve kırsal gereksinimler için kamu yararına kullanmayı engelleyici bir eylemdir. Burada önemli olan planlı ya da plansız, kamu arazilerinin kamunun tasarrufunda ve kullanımında kalmasını sağlamaktır.

Bilimsel ve toplumsal gerçekler, kentlerin gelişme bölgelerinde bulunan taşınmaz malların, imar planı kapsamında kalsın veya kalmayın, satışlarının yapılması ve bu konuda da aceleci davranılmasının kamu yararına uygun olmadığını göstermektedir.

2003 tarihli TBMM 22. Dönem “Yolsuzlukların Sebeplerinin, Sosyal ve Ekonomik Boyutlarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu (10/9)” Raporu’ndaki şu saptamalar; sorunların yalnızca planlı satışla çözülemeyeceğini de göstermektedir:

“Kamu arazileri önemli bir oranda tescil harici yerlerde, belediyelerin yetki sınırları içerisinde yağmalanmaktadır. Ayrıca, tescilli olup ilgili idarelerce yeterince korunamayan kamu arazilerinin işgali suretiyle yağmalanması da söz konusudur. Bu alanlarda zamanında yerel yönetimlerce gerekli imar planlarının yapılamaması ve işgalcilere karşı yasaların vermiş olduğu yetkilerin kullanılmaması ile oluşan ortam, “rant amaçlı suç örgütleri”nin zeminini oluşturmaktadır.

Kamu arazileri niteliklerine göre arazilerin maliki durumunda olan ilgili yönetimler tarafından tam olarak saptanmış, yer ve miktarları belirlenmiş ve tam bir envanter çalışması yapılmış değildir. Ayrıca kamu arazilerini korumakla görevli birimlerin kuruluş, yapılanma, konuşlandırma, personel ve araç gereç konularında çeşitli eksiklikleri vardır. Bu eksikliklerin yanı sıra yasal düzenlemelerdeki bazı yetersizlikler ve boşluklar nedenleriyle de kamu arazilerine yapılan işgallerin saptanması ve önlenmesinde önemli sıkıntı ve aksamalar söz konusu olmakta ve bu durumda kaçak yapılaşma da dahil olmak üzere bu alanlara yapılan tecavüz ve müdahaleleri artırmaktadır.

Belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde olan her çeşit kamu taşınmazı bireysel işgallerin yanında büyük ölçüde belirli gruplarca önce küçük bir bölümünden başlanılmak üzere işgal edilmekte, daha sonra hemen bir dernek kurulmakta ve siyasi ve bürokratik kanallarla ilişki kurularak en kısa sürede işgal edilen bu alanlara cami, okul, sağlık ocağı gibi kamu yatırımlarının getirilmesi sağlanmaktadır. Bu şekilde belirli bir ölçüde legalleştirilen işgalli alan yavaş yavaş bölgenin sosyal ve kültürel yapısına göre etnik köken yada hemşehrilik temelinde planlı olarak genişletilmektedir. Bu aşamadan sonra ulaşım ve diğer alt yapı hizmetlerinin getirilmesi çalışmaları yürütülmektedir. Bu yolla başlatılan sürecin en başında müdahale edilmezse bir iki sene içerisinde bile tamamen kaçak belde düzeyinde yerleşim yerleri ortaya çıkabilmektedir.

Kamu taşınmazlarının bu şekildeki yağmalanma sürecinde organizasyonu ya mafya diye tanımlanan ve baskı kurabilen menfaat grupları ya yine bölgenin sosyal ve kültürel yapısına göre yasadışı örgütler yada daha sınırlı olmak kaydıyla bu ortamı oya dönüştürmek ve ekonomik rant elde edebilmek için o yerin belediye yetkilileri yapmaktadır. Ayrıca bu süreç içerisinde organizasyonu yaptığı belirtilen üç kesim birbirlerini kullanabilmekte diğer taraftan da bürokratik ve siyasi kademelerle de temas halinde olmaktadır.

Özellikle geçekondulaşmanın önlenmesi amacıyla 1940’lı yıllardan itibaren çıkarılan birçok yasa ile Hazineye ait arsa ve arazilerin bedelli veya bedelsiz olarak belediyelere devri söz konusu olmuş ve belediyeler de genellikle bu arazileri bütçe açıklarını kapatmak için ihale yolu ile satma yoluna gitmişlerdir. Bu şekilde belediyelere devredilen arsa ve araziler belirtildiği gibi çoğu zaman amaçlarına uygun olarak kullanılmamış, bu konuda belediyelerin politik yapıları, olanakları ve yanlış uygulamaları ile engelleyici yaptırım eksiklikleri önemli rol oynamıştır.

Günümüze kadar Hazineden belediyelere yapılan arazi devirleri, özellikle bu taşınmazların amacıyla kullanılmak üzere hızlı bir şekilde planlamaya tabi tutulmamaları nedeniyle taşınmaz mal tecavüzlerine karşı görevlerini tam olarak yapmayan hatta bu girişimlere bazen ön ayak bile olabilen yerel yönetimlere prim verilmesi şekline dönüştürülmüş ve bu şekilde büyük oranda Hazine arazisi elden çıkarılmıştır.

Ayrıca günümüzde kamu arazilerinin önce belediyelere, belediyeler aracılığı ile de paravan olarak kurulan kooperatifler ile bazı kişilere devrini sağlamaya yönelik organizasyonlar da söz konusudur. 775 sayılı Gecekondu Kanunu, 1580 sayılı Belediye Kanunu ile bu Kanunda değişiklik yapan 5656 sayılı Yasaya tamamen aykırı olarak önceden belirlenen kooperatif ve kişilere tahsisler yapılmakta ve bu şekilde büyük oranlardaki kamu arazisi elden çıkarılarak önemli rantlar sağlanmaktadır.

Özellikle son 10 yılda olmak üzere, bütçeye gelir sağlamak amacıyla büyük miktarlarda Hazine arazisi ihale yolu satılmış, uhdesinde kamu arazisi bulunan diğer ilgili birimler de yine gelir amacıyla ihale yoluyla satışlar gerçekleştirmişlerdir.

Normal şartlarda gerçekleştirilen ve ihale bedellerinin rayiç bedeller düzeyinde olduğu ihalelerin yanında, kamu arazilerinin satışına ilişkin bazı ihalelere çeşitli baskı gruplarının müdahaleleri de söz konusu olabilmektedir.”

Bu açıklamalar, TBMM nin de Kamu arazilerinin kamunun elinde kalmasını olumladığı, her şeye rağmen satış mantığı ile doğru bir hedefin yakalanamayacağını kabul ettiğini göstermektedir. Bu bağlamda; kamu yararına ve toplumsal çıkarları gözeten ilkeler şöyle sıralanabilir:

- a) Hazine arazileri, kentsel ve kırsal ortak gereksinimler için kullanılmak üzere kamunun tasarrufunda olmalıdır. Bu nedenle, hazine arazilerinin satışından vazgeçilmeli, kamu elindeki arazi varlığı kamu yararına kullanılmalıdır.
- b) Hazinesinin özel mülkiyetinde bulunan taşınmaz malların, satış dışında başka yöntemlerle de değerlendirilmesi ve özellikle tarım arazilerinin ekonomik faydasının elden çıkarılmadan kamuya aktarımını sağlayacak yöntemler bulunmalıdır.
- c) Planlama, kent topraklarından daha çok rant elde edilmesini sağlayacak bir araç olarak kullanılmamalı, işlevi yıpratılmamalı, bilimsel ölçütlerle toplum yararına ve planların kademeli birlikteliği ilkesi korunarak yaşama geçirilmelidir.
- d) Kamuya ait taşınmaz mallarının korunması, yönetimi ve gerektiğinde elden çıkarılmasına ilişkin düzenleyici ve caydırıcı konular tek bir yasada toplanmalı, işgaller için verilecek caydırıcı nitelikteki cezalar, uygulanacak işlemler bu yasada yer almalı ve ödünsüz uygulanmalıdır.
- e) Tarımsal amaçlı kullanılan Hazine'ye ait taşınmazların tahsisinde öncelik topraksız ya da yeterli toprağı olmayan ailelere tanınmalıdır. Bu araziler büyük mühendislik projelerinde kamulaştırma amaçlı arazi toplulaştırmasında kullanılmak üzere elde tutulmalı mülkiyet devri yapılmamalıdır. Karayolu, demiryolu, gölet, baraj, hava meydanı gibi büyük mühendislik projelerinde bugüne değin ülkemizde uygulanan kamulaştırma yöntemi bir yandan tarımda üretim yapmak isteyen çiftçi aileleri üretim dışına atmakta; diğer yandan kamunun çok yüksek kamulaştırma bedelleri ödemesine, ödemeleri zamanında yapamadığı için de kamu kuruluşlarımızın Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde ceza ödemeye

Bir çok mesleki disiplinden oluşan ve tamamen bilimsel temellere dayanarak çalışan bu bağımsız ses, pamuk ipliğine bağlı bir yasal dayanak ile ortadan kaldırılarak susturulmuştur.

UDK, Başbakanlığın bir genelgesiyle lağvedilmiştir. Buna ilişkin olarak hükümet tarafından “Konseyin daha işlevsel, etkin ve verimli çalışması, ilgili kurum ve kuruluşlarla koordinasyonunun artırılması amacıyla yeni bir çalışma başlatılmış ve tamamlandığında kamuoyuyla paylaşılacaktır.” açıklaması getirilmiştir. Bu açıklamaya karşı aşağıdaki üç soruyu sorma gereği duyuyoruz:

- 1- Konseyin daha işlevsel, etkin ve verimli çalışması ve kuruluşlarla koordinasyonunun artırılması amaçlanıyor idiye neden yapılacağı söylenen bu çalışmalarda deprem konusunda deneyimli uzman UDK üyelerinden yararlanılmamıştır?
- 2- Konseyin yeniden yapılandırılarak, daha işlevsel, etkin ve verimli çalışmasının sağlanması önerisi, Konsey tarafından ilgili Bakan'a da sunulmuş olmasına rağmen, Konsey neden lağvedilmiştir?
- 3- Ulusal Deprem Konseyi lağvedilmeden konseyin yeniden yapılanması çalışmaları paralel sürdürülemez miydi?

UDK'nın kapatılmasının asıl nedeni ise yukarıda açıkladığımız gibi UDK'nın özgün ve özerk yapısı, çalışmaları ve yerinde yaptığı uyarılardır.

UDK'nın ulusal bir kuruluş olarak gerekli olduğu ve yeniden yapılanması gerektiğini Odamız çeşitli ortamlarda dile getirmiştir. Konseyin genişletilmiş bir kapsamda “Ulusal Afet Konseyi - UAK” adı altında idari ve mali açılarından özerk, çok disiplinli ve rotasyonlu bir üye kompozisyonuna sahip, yani lağvedilmiş bulunan Konsey'in tüm özelliklerini taşıyan bir kuruluş olarak ivedilikle kurulması gerekir.

UAK, katılımcı yöntemlerle kalkınma planlarına girecek ulusal afet strateji planı hazırlamalı, ulusal ve uluslar arası kuruluşlarla eşgüdüm sağlayacak tek kuruluş olmalıdır.

Afetler ve Toplumsal Riskler Karşısında Şehircilik Reformunun Gerekliliği

Odamız Afet ve Risk Yönetimi Komisyonu'nun 16 Şubat 2007 tarihinde hazırladığı konunun farklı boyutlarını inceleyen raporda da değinildiği gibi*; UDK'nın lağvedilmesi afet risklerini görmezden gelmektir. Doğal afetler, kaçak yapılaşma, af yasaları, bilimsel temellere dayanmayan yatırımlar nedeniyle giderek ağırlaşan şehircilik sorunları karşısında bütüncül bir “Şehircilik Reformu”nun kaçınılmaz olduğunu bir kez daha hatırlatmak isteriz.

Son altmış yıldır süren hızlı göç ve kentleşme sorunlarımız şehirlerimizi giderek daha riskli ve güvensiz hale getirmiştir. Bu süreçte, merkezi ve yerel düzeydeki yönetimlerin kurumsal yapı yetersizliklerinin giderilmesi yerine, bunların lağvedilmesine gidilmiştir.

Odamız 2003 yılında Şehircilikte Reform konusunu gündeme getirmiş buna ilişkin olarak planlama disiplinine, kentlere, doğal, çevresel ve kültürel değerlerimize ilişkin anlayışlarımız ile yönetme ve muktedir olma anlayışlarımızda köklü bir reforma ihtiyaç duyulduğu deklare edilmiştir.

Bu kapsamda Afet yönetimi ve şehircilikten sorumlu kuruluşlar tek çatı altında toplanarak yeniden yapılandırılmalı ve Şehircilik ve Planlama Bakanlığı kurulmalıdır.

Yürürlükteki imar yasası yerine uygulama araçları ve finansal kaynakları içeren bütüncül bir şehircilik ve planlama yasası katılımcı yöntemlerle hazırlanmalıdır. Bu reformun bir parçası olarak “Ulusal Afet Konseyi” de şehircilik sisteminin yeniden yapılanmasında yerini almalıdır.

bilinçlendirilmesinde çok önemli bir kamusal görev yapmıştır. Ancak her açıklamasıyla kamu ve sivil kesimde bazı çevreleri tedirgin etmiş ve tasfiye edilmesine adım adım yaklaşmıştır.

UDK internet sayfasında (bu açıklamanın yapıldığı tarihte hala kapatılmamıştı) yer alan basın açıklamaları incelendiğinde UDK'nın neden kapatıldığının ipuçları okunmaktadır. Aşağıda basın açıklamalarından örnekler verilmektedir.

Felaket tüccarları, deprem ulemaları, şan, şöhret ve medya meraklısı depremcilerin İstanbul'da depremlerin üzerinden 240 yıl geçti süre doldu kehaneti, Güneş tutulması ile Niksar'da 29 Mart 2006 tarihinde deprem olacak kehaneti ve benzeri kamuoyunu tedirgin eden açıklamalarla ilgili olarak

UDK;

"Bugüne kadar depremlerle güneş ve ay tutulmaları arasında bilimsel olarak kabul gören bir ilişki kurulamamıştır. Hal böyleyken, bilim dünyasınca onaylanmamış bir konuyu halkta panik ve huzursuzluk yaratacak şekilde yer ve tarih vererek yayanları ve yayılmasına neden olanları mesleki etik ve sorumluluk ilkelerine bağlı kalmaya davet ediyoruz."

"Araştırma sonuçlarının bilimsel ortamlarda veya yetkililerle tartışmak yerine, magazin ve eğlence programlarında gündeme getirilmesi ve bu tür etik dışı davranışlara halk merak ediyor veya halkı bilgilendiriyor gibi bilim ve etik dışı gerekçeler üretilmesi ve maalesef medyanın da bu tür davranışlar sergileyen kişileri sürekli gündemde tutması, Dünyada pek rastlanmayan örnekler olarak değerlendirilmektedir."

uyarısını, Avrupa Sismoloji Komisyonu'nun 1990 da Barselona'da kabul ederek bütün Avrupa'da yürürlüğe giren "Deprem Önceden Tahminiyle İlgili Etik Kuralları" nı dikkate alarak yaptığı açıklamalarla kamuoyunun aydınlanmasını sağlamıştır.

Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nın Türkiye'nin deprem riski açısından en riskli üç bölgesi raporundaki bulguların medyaya yansıtılmasıyla öldürücü deprem beklentisi ve endişesi yaratan haberler karşısında

UDK;

"böyle bir bulgu olduğunda Bakanlığın konu hakkında bilimsel platformda görüş almak, gerektiğinde ivedilikle detay araştırmaları hızla başlatmak ve sonuçlandırmak ve sonuçlarına göre zarar azaltma girişimlerine başlatmak yolunda hareket edeceğini düşünmekteyiz", "Bakanlıkça böyle bir çalışmanın, hangi bilimsel ve teknik kriterler kullanılarak yapıldığı bilinmemekle birlikte Konseyimizce, bu çalışmanın gerçekçi olmadığı değerlendirilmektedir." ve "Ülkemizde bazı bilim insanları tarafından sorumsuzca ve hiçbir bilimsel esasa dayanmayan açıklamalara ek olarak, yetkili ve sorumlu kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan bu tür açıklamalar, Ulusal Deprem Konseyince hayret ve üzüntü ile karşılanmaktadır." açıklamalarıyla Bayındırlık Bakanlığı' nı eleştirmiş ve uyarmıştır.

Dokuzuncu Kalkınma Planı Stratejisi ve 2007–2013 Kalkınma Planı ile ilgili olarak

UDK;

"deprem ve diğer doğal afet zararlarının azaltılması çalışmaları ile ilgili olarak hiçbir sorun, strateji, politika ve önlemden bahsedilmediği gibi, 101 sayfalık belgede deprem sözcüğü hiç

geçmemektedir. Bu belgelere göre, sanki Ülkemizin deprem ve diğer doğal afetlerle ilgili olarak (DPT 9. Kalkınma Planı, Yerleşme ve Şehirleşme Özel İhtisas Komisyonu raporlarında önemle yer verilmiş olmasına karşın) hiçbir sorununun olmadığı ve önümüzdeki 7 yıl içerisinde bu konularda herhangi bir önlem almaya gereksinim duyulmadığı gibi bir mana ortaya çıkmaktadır. Türkiye, afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılması konusundaki kararlılığını siyasi irade olarak ortaya koymalı, 9. Kalkınma Planı Stratejisi ve 9. planın hedef ve politikaları içerisinde, geçtiğimiz yıllardaki eksiklik ve ihmalleri de ortadan kaldıracak şekilde ele alarak göstermelidir. Afet zararlarının azaltılmasında bütüncül afet yönetimi kavramı önemsenmelidir.

Bu gerçeği tüm yetkililere, sivil toplum kuruluşlarına ve halkımıza duyurmayı görev saymakta ve deprem zararlarını azaltacak önlemlerin alınarak yasa ve yönetmeliklerde gerekli düzenlemelerin ivedilikle yapılmasını dilemekteyiz.” açıklamalarıyla ciddi olarak eleştirmiştir.

Dünya Bankası ile imzalanan ikraz anlaşması uyarınca yürütülmekte olan İstanbul Sismik Riski Azaltma ve Acil Durum Hazırlık Projesi (İSMEP) uygulamalarıyla ilgili olarak

UDK;

“Dünya Bankası inisiyatif ve yönlendirmeleriyle yürütülen İSMEP projesinin ise henüz ne olduğu, bir üst düzey Sakınım Planı’na bütünlük sağlamak üzere nasıl bağlandığı bilinmemektedir.”

açıklamasıyla Dünya Bankası’nın ikraz anlaşmalarıyla kurdurmuş olduğu proje uygulama birimi vasıtasıyla projeleri, ihaleleri ve uygulamaları İstanbul için dört üniversitemiz tarafından hazırlanmış bulunan Deprem Master Planı’ndan bağımsız olarak yönlendirmekte olduğunu eleştirmiştir.

UDK bu açıklamaları ve uyarılarıyla medyayı, medya düşününü depremçileri, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı’na, DPT ‘yi, Başbakanlığı ve Dünya Bankası’nı uyarılmış, eleştirilerde bulunmuş ve deprem tehlikesine karşı hazırlanmış olduğu “Deprem Zararlarını Azaltma Ulusal Stratejisi” raporuyla ivedi önlemler almaya davet etmiştir.

UDK, 2002 de “Deprem Zararlarını Azaltma Ulusal Stratejisi” raporunu hazırlamıştır. Bu raporda;

Deprem Bilgi Altyapısı - Ulusal sismik ağ, verilere ulaşım, işbirliği. Deprem tehlikesi ve mikro bölgeleme haritaları. Deprem bilgi bankası.

Yerleşim Yerlerinin Deprem Güvenliği - Ülkesel ve bölgesel imar politikası. Kentsel risk analizleri ve sakınım planları. İstanbul’da yapılması gerekenler.

Yapıların Deprem Güvenliği - Yeni yapıların deprem güvenliği ve yapı denetimi. Mevcut yapıların iyileştirilmesi. Öncelikle güçlendirilmesi gereken yapılar. Onarım/güçlendirme yönetmeliği. Kaynak gereksinimi.

Eğitim ve Örgütlenme - Depreme hazırlık bilinci geliştirilmesi, halk eğitimi. Okulda eğitim. Üniversite programlarının geliştirilmesi. Meslek adamlarının yetkinliği. Toplumun örgütlenmesi

Kullanılabilecek Kaynaklar - Deprem sigortasından pay ayrılması. Kaynakların işletilmesi. Gerçek faizle kredi verilmesi.

Yasal Düzenlemeler - Anayasal önlemler. Afetler Yasası. İmar Kanunu ve yönetmelikleri. Zorunlu Deprem Sigortası yasaası. Meslek adamlarının yetkinliği. Kurumsal yapılanma.

Bilimsel Araştırma - Yer bilimleri, zemin yapı, kentsel planlama, ekonomik, sosyal vb konuları yer almakta ve kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve vatandaşların sorumlulukları tanımlanmakta ve yasal, kurumsal ve finansal çerçevede yapılması gerekli yeniden yapılanmalar ve alınması gereken ivedi önlemler sıralanmıştır.

Merkezi ve yerel yönetimler tarafından bir rehber niteliğindeki bu strateji raporu maalesef ne merkezi yönetim ne de belediyeler ve il özel idarelerinin hazırladıkları strateji planlarında kullanılmıştır.

UDK'nın, 17 Ağustos 1999 İzmit Körfezi Depremi'nin depreminin altıncı yıldönümünde yapmış olduğu açıklama bugün için de geçerliliğini sürdürmektedir.

Gelir dağılımındaki bozukluk ve işsizlik gibi sosyo-ekonomik sorunlar nedeniyle kentlere göç, plansız şehirleşme ve sanayileşme, kaçak ve denetimsiz yerleşme ve yapılaşmalar yoğun olarak devam etmektedir. Bu durum, ülkemizdeki deprem ve diğer doğal afet risklerini sürekli artırmaktadır.

Günümüzde büyük kentlerimiz ve diğer yerleşmelerimizin, 1999 yılı öncesinden daha güvenli olduğunu söylemek olanaksızdır. Aksine nüfus artışı ve gelişme hızına bağlı olarak her geçen gün, gelecekteki afetlerde kayıp ihtimalini (riski) daha da artırmaktadır.

Yukarıda özetlenen konularda, ivedilikle etkin önlemler alamadığımız ve ödünsüz uygulamalar yapmadığımız sürece depremler ve diğer doğal afetler karşısında çok daha büyük kayıplarla karşılaşmamız sürpriz olmayacaktır.

Yukarıda UDK internet sitesinden yaptığımız alıntılarla ULUSAL DEPREM KONSEYİ'nin neden lağvedildiği "açıkça!" anlaşılmaktadır.

Birçok mesleki disiplinden oluşan ve bilimsel niteliği tartışılmayan bu bağımsız ses, pamuk ipliğine bağlı bir yasal dayanak ile ortadan kaldırılarak susturulmuştur.

UDK, Başbakanlığın bir genelgesiyle lağvedilmiştir. 1085 adet genelgeyi ortadan kaldıran genelgenin 3 gerekçesi vardır.

"sadece belli bir tarihe veya döneme mahsus olarak yayımlanması nedeniyle artık uygulama alanı kalmayan,

güncelliğini yitirdiği veya yayımlanma amacı gerçekleştiği halde yürürlükten kaldırma işlemi yapılmayan,

aynı konuda daha sonra başka bir genelge veya farklı bir mevzuatla düzenleme yapıldığı halde yürürlükten kaldırma işlemi yapılmayan"

UDK'nın lağvedilmesi basına yansdıktan ve eleştiriler başladıktan sonra Başbakanlıktan yapılan yeni bir açıklama ile UDK'nın lağvedilmesi 1. ve 2. gerekçeye giremeyeceği için 3. gerekçe ile açıklanmaya çalışılmıştır.

“Ulusal Deprem Konseyi’nin kurulduğu tarihten sonra gerçekleştirilen yeniden yapılanma çalışmaları çerçevesinde,

Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü gibi ilgili kuruluşların da bu çalışmalara entegre olması,

Marmara Bölgesi’nde olası depremle ilgili olarak yerel yönetimlerin yürüttüğü çalışmaların dikkate alınması zorunluluğu sebebiyle,

konseyin yapısı, işleyiş süresi ve fonksiyonlarının gözden geçirilmesine ihtiyaç duyulmuştur.

Konseyin daha işlevsel, etkin ve verimli çalışması, ilgili kurum ve kuruluşlarla koordinasyonunun artırılması amacıyla yeni bir çalışma başlatılmış ve tamamlandığında kamuoyuyla paylaşılacaktır.”

Yapılan açıklamadaki 1. gerekçe yanlıştır. Yukarıda açıkladığımız gibi “Türkiye Acil Durum Yönetimi (TAY) Genel Müdürlüğü”, “Türkiye Acil Durum Yönetim (TAY) Başkanlığı” olarak Dünya Bankası’yla imzalanan ikraz anlaşması gereğince “Ulusal Deprem Konseyi”nden 4 ay önce kurulmuştur. Başkanlığın UDK’dan 3 ay sonra Genel Müdürlüğe dönüştürülmesi bürokratik bir işlemdir. TAY’ın UDK’dan sonra kurulmuş olduğu gerekçesi bu açıdan mesnetsizdir. Esasen her iki kuruluşun kuruluş amaçlarına ve bugüne kadarki performanslarına bakıldığında da gerekçenin ne kadar yüzeysel kaldığı anlaşılmaktadır. Kaldı ki UDK’nın, TAY ile sürekli ilişki içinde olduğu ve defalarca ortak görüşmelerde bulunduğu bilinmektedir.

Yapılan açıklamadaki 2. gerekçe de yetersizdir. Marmara bölgesindeki yerel yönetimlerin yürüttüğü çalışmalar değerlendirildiğinde yerel yönetimlerin depreme karşı ne kadar hazırlıksız olduğu ortadadır.

Odamızın 31 Ekim 2006 tarihinde yapmış olduğu basın ve kamuoyuna zorunlu açıklama ile İstanbul’un depreme ne kadar hazır olduğunu irdelemiştik. Bu açıklamamızda kamu yapılarının depreme karşı güçlendirilmesi uygulamalarını özetlemiştik.

Valiliğin ve İl Özel İdaresinin verilerine göre; “..İstanbul ilinde bulunan 2364 okulda, güçlendirilmesi gereken 1783 blok varken bugüne kadar sadece 72 blok güçlendirilmiş ve 41 blok yıkılarak yeniden yapılmıştır”. Blokların %94’ü henüz güçlendirilememiştir.

Yine aynı kaynakta sunulan verilere göre; “...İstanbul’da Sağlık Bakanlığı ve SSK’ya bağlı toplam 46 hastanede, güçlendirilmesi gereken 189 blok varken, bugüne kadar sadece 11 blok güçlendirilebilmiştir”. Blokların %94’ü henüz güçlendirilememiştir.

Ayrıca yerel yönetimlerin depreme ne kadar hazır olduğu konusunda İstanbul merkezi ve yerel yönetim yöneticilerinin bizzat kendilerinin yaptıkları açıklamalar “Marmara Bölgesi’nde olası depremle ilgili olarak yerel yönetimlerin yürüttüğü çalışmaların dikkate alınması zorunluluğunu” gözler önüne seriyor:

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Belediye Başkanı:

“İstanbul’un en önemli probleminin yapıların yüzde 80’inin imara aykırı ve ruhsatsız olması olduğunu vurgulayan Başkan Kadir Topbaş, yasal düzenleme olmaksızın bu yapıların yenilenmesinde ciddi mesafe almanın mümkün olmadığına dikkat çekti.” 17 Ağustos 2006

“1 milyon 600 bin yapının ciddi bir bölümünün risk taşıdığı İstanbul’da yerel yönetimler olarak bizim bunları yenileyerek insanlarımıza vermemiz mümkün değil.” 27 Ekim 2006

İstanbul Valisi:

“İstanbul’un mevcut yapı stoku depreme hazır değildir. Türkiye’nin yapı stoku depreme hazır mıdır? Tabii ki, tümüyle değildir. Ama yapı stokunun değiştirilmesi lazım. İstanbul’da yapı sto-kunu buna uygun hale getirmek için de kenti tümüyle düzenleyebileceğiniz bir yeniden yapılanma ve dönüşüm projesine ihtiyaç var.” 14 ağustos 2006

Başbakanlığın UDK’nın lağvedilme gerekçesine karşı yaptığı açıklamanın son cümlesi ise “Kon-seyin daha işlevsel, etkin ve verimli çalışması, ilgili kurum ve kuruluşlarla koordinasyonunun artırılması amacıyla yeni bir çalışma başlatılmış ve tamamlandığında kamuoyuyla paylaşılacaktır.” şeklinde bitmektedir.

Konseyin daha işlevsel, etkin ve verimli çalışması ve kuruluşlarla koordinasyonunun artırılması amaçlanıyor idiyse neden yapılacağı söylenen bu çalışmalarda deprem konusunda deneyimli uzman UDK üyelerinden yararlanılmamıştır?

Konseyin yeniden yapılandırılarak, daha işlevsel, etkin ve verimli çalışmasının sağlanması önerisi, Konsey tarafından ilgili Bakan’a da sunulmuş olmasına rağmen, Konsey neden lağvedilmiştir?

Ulusal Deprem Konseyi lağvedilmeden konseyin yeniden yapılanması çalışmaları paralel sür-dürülemez miydi?

Anlaşılan UDK’nın çok disiplinli ve özerk kurumsal yapısı, Dünya Bankası’nın önermediği ulusal nitelikte bir kurum olması, hazırlanmış olduğu “Deprem Zararlarını Azaltma Ulusal Stratejisi” raporu, Avrupa Etik Kurallarına göre yapmış olduğu eleştiriler, uyarılar ve açıklamalar DPT, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, TUBİTAK, Dünya Bankası ve kurdurduğu proje uygulama birimleri ile medyatik deprem alimlerini ve kahinlerini rahatsız etmiş görünüyör.

UDK’nın kapatılmadan güçlendirilmemesinin asıl nedeni ise yukarıda açıkladığımız gibi UDK’nın özgün ve özerk yapısı, çalışmaları ve yerinde yaptığı uyarılardır.

UDK’nın ulusal bir kuruluş olarak gerekli olduğu ve yeniden yapılması gerektiğini Odamız çeşitli ortamlarda dile getirmiştir. Konseyin genişletilmiş bir kapsamda “Ulusal Afet Konseyi - UAK” adı altında idari ve mali açılardan özerk, çok disiplinli ve rotasyonlu bir üye kompozis-yonuna sahip, yani lağvedilmiş bulunan Konsey’in tüm özelliklerini taşıyan bir kuruluş olarak ivedilikle kurulması gerekir.

UAK, katılımcı yöntemlerle kalkınma planlarına girecek ulusal afet strateji planı hazırlamalı, ulusal ve uluslar arası kuruluşlarla eşgüdüm sağlayacak tek kuruluş olmalıdır. Bu özellik, uluslararası kabul görmüş afet politikalarındaki yeni gelişmeler de dikkate alınarak önemle sağlanmalıdır.

Konsey’in yeniden yapılandırma sürecinde, kurumsal temsilcilere dayalı bir yapılanmaya yol açılmaksızın, ilgili tüm kurum ve kuruluşların katkı yapacağı katılımcı bir süreç izlenmeli ve TMMOB ve ilgili odaların görüşleri mutlaka alınmalıdır.

Şehircilik Reformunun Gerekliliği

Bu vesile ile giderek ağırlaşan şehircilik sorunları karşısında bütüncül bir “Şehircilik Reformu’nun kaçınılmaz olduğunu bir kez daha hatırlatmak isteriz.

Son altmış yıldır süren hızlı göç ve kentleşme sorunlarımız şehirlerimizi giderek daha riskli ve güvensiz hale getirmiştir. Bu süreçte, merkezi ve yerel düzeydeki yönetimlerin kurumsal yapı yetersizliklerinin giderilmesi yerine, bunların lağvedilmesine gidilmiştir.

Sorun çözmek yerine sorun yaratan köhnemiş imar yasaları, kaçak, çirkin ve güvensiz yapılaşma ve bu yapılaşmayı teşvik eden af yasaları, doğal ve kültürel varlıklarımızın yok edilmesi, gelir dağılımı ve bölüşümündeki adaletsizlikler, yüksek oranlardaki işsizlik ve yoksulluk, azmanlaşan büyük kentlerimizdeki şehircilik sorunları, kentlerde oluşan risk havuzları, yerel yöneticilerin kişisel kaprisleri doğrultusunda ve hiçbir stratejik önemi olmayan alanlarda ve konularda israf edilen kamu kaynakları, birkaç belediye başkanının isteği doğrultusunda hazırlanan parçacı rant odaklı özel imar yasa tasarıları kaotik bir şehircilik ortamı yaratmış ve şehirlerimizi plansız, düzensiz ve güvensiz duruma getirmiştir.

Odamız 2003 yılında düzenlemiş olduğu Dünya Şehircilik Günü 27. Kolokyumu'nda Şehircilikte Reform konusunu gündeme getirmiştir.

Sonuç bildirgesinde “Planlama kurumuna, kentlere, doğal, çevresel ve kültürel değerlerimize ilişkin anlayışlarımız ile yönetme ve muktedir olma anlayışlarımızda köklü bir reforma ihtiyaç duyulmaktadır.

Şehircilik reformuna giden yolda öncelikle yapılması gereken bir zihniyet reformudur. Zihniyet reformunun önemli bir bileşeni oluşturacağı “şehircilikte reform” ise; yönü belli olmayan bir yeniden biçimlenmeyi değil, gerçekleştirildiğinde sistemin temel kurallarında, yasal yönetsel ve kavramsal tüm alanlarında kapsamlı değişimler yaratmayı amaçlamalıdır. İyileştirme unsurlarını içermeli bilinçli ve kalıcı etkiler sağlamalıdır.” açıklaması yapılmıştır.

Bu kapsamda Afet yönetimi ve şehircilikten sorumlu kuruluşlar tek çatı altında toplanarak yeniden yapılandırılmalı ve Şehircilik ve Planlama Bakanlığı kurulmalıdır.

Yürürlükteki imar yasası yerine uygulama araçları ve finansal kaynakları içeren bütüncül bir şehircilik ve planlama yasası katılımcı yöntemlerle hazırlanmalıdır. Bu reformun bir parçası olarak “Ulusal Afet Konseyi” de şehircilik sisteminin yeniden yapılanmasında yerini almalıdır.”

2007 YILI GENEL SEÇİMLERİNE YÖNELİK KAMUOYUNA AÇIKLAMA YAPTIK...

Temmuz 2007 Genel Seçimlerine yönelik Odamız bildirge yayımladı.

Cumhurbaşkanlığı seçimi etrafında yürütülen tartışmaların ardından gündeme gelen genel seçimler, daralan siyaset alanını rahatlatmanın ötesinde, kamu yararı doğrultusunda çalışan demokratik kitle örgütlerinin görüşlerini ve taleplerini siyaset alanına taşıması açısından önem taşımaktadır.

Önceden uygulamaya konulan neoliberal politikalar, AKP iktidarı döneminde daha yaygın ve yoğun hale getirilmiş, toplumsal yaşamın her alanı özelleştirme ve kuralsızlaştırma anlayışıyla talan alanlarına dönüştürülmüştür. Yasal-kurumsal düzenlemelerle toplum, “piyasa [talan] kural-

ları” etrafında yeniden düzenlenmeye yöneltilmiştir. Bütün bunların sonuçları, göç, yoksulluk, dışlanma, güvenlik sorunu ve benzerleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Üretimden ve üretmekten vazgeçen bu anlayış, giderek yaygınlaşan ve yoğunlaşan bir biçimde daha önce üretilmiş toplumsal/kamusal değerleri talan etmek ve tüketmek üzerine kurulan bir yaklaşımı toplumsal yaşamın her alanına yaymıştır. Söz konusu talan ve tüketim ekonomisinin merkezinde de kentlerimiz yer almaktadır.

Üretim ekonomisinden talan ekonomisine geçişin en çarpıcı örneklerini; daha önce üretim yapılan Sümerbank, SEKA, Şeker Fabrikaları gibi tesislerin özelleştirme sürecinde elden çıkarılması ve arsalarının özel ellerde, alışveriş merkezleri, lüks konut ve ofis alanlarına dönüştürülmesi oluşturmaktadır. Bu çerçevede çalışma yaşındaki her beş kişiden birinin, resmi rakamlara göre işsiz konumda olması şaşırtıcı değildir.

Kamu Yönetimi Temel Kanunu, Kıyı Kanunu, Mortgage (tut-sat) Yasası ya da Kentsel Dönüşüm Yasası bu politikanın önemli bileşenleridir. Diğer örnekler olarak, kamu arazilerinin, orman alanlarının ya da gecekondularının lüks konut alanlarına ya da alış-veriş merkezlerine dönüştürülmesi gösterilebilir. Kentsel dönüşüm projeleri bu politikalarla toplumsal yıkım ve yerinden edilme projelerine dönüşmektedir. Kentleri parçalayan, kamusal alanları yok eden, hızla özel/yarı-özel alanlara dönüştüren ve çalışan sınıfları konut kredisi ile sermayenin yıllarca sürececek boyunduruğu altına girmeye ya da yaşam alanlarını terk etmeye zorlayan bu politikalar, büyük sosyal problemleri ve ekonomik hak kayıplarını beraberinde getirmektedir. Kentlerin ve kentsel yaşamın düzenlenmesinde kamusal yarar, sosyal adalet ve bütünsellik ilkeleri çiğnenmekte, kentlerin planlanması ve düzenlenmesi rant dağıtımına indirgenmektedir. Ortaya çıkan tablo, 1980’lerden itibaren uygulanmakta olan piyasacı yeni liberal politikaların, dışlayıcı ve parçalayıcı şehircilik anlayışı ile iç içe yeni bir aşamaya geçmekte olduğunu göstermektedir.

Bu iktidar döneminde, uluslararası sermayenin çıkarlarına teslim edilen kentlerimizde bütünlük, derinlik, planlama stratejisinden yoksun “pazarlama” öncelikli “büyük projeler” yaklaşımı egemen kılınmaya çalışılmıştır. İstanbul başta olmak üzere büyük kentlerimizde yürütülen üst ölçek planlama çalışmalarının yaklaşımı ve içeriği tartışılmazken, kentsel sistem içindeki üretim, istihdam ve sosyal nitelikleri unutturularak gündeme getirilen büyük projeler ile, kentlerimizin geleceği ipotek altına alınmaktadır. Korunması gerekli doğal, kültürel varlık ve değerlerimizin sadece siyasi otorite ve yatırımcı kararlılığı üzerinden “kısa dönemli ekonomik getirilere” feda edilmesi, en önemli öncelik ve sorun alanı olarak karşımızda durmaktadır. Kentlerimizdeki her türlü proje çalışmaları, siyasilerin ve sermaye odaklarının seçimleriyle sınırlı tepeden inme kararlarla değil, planlama bütünlüğü içerisinde, toplumsal adalet ve kamu yararı önceliğinde ele alınmalıdır.

TMMOB Şehir Plancıları Odası olarak, halkın ve kamuoyunun gündeminden uzaklaşmış siyaset alanına ve aktörlerine kentlerin parçalanmasına, kamusal alanların özelleştirilmesine, ormanların ve doğal kaynakların talan edilmesine ve kentsel kamusal alanların yok edilmesine neden olan yeni liberal şehircilik anlayışına karşı yürüttüğümüz mücadelenin ana hatlarını kamuoyunun değerlendirmesine saygıyla sunarız.

yapılan kentsel dönüşüm uygulamaları, dönüşüm ihtiyacını değil rant paylaşımını esas aldığını açıkça göstermiştir.

Türkiye planlama ve yapılaşma mevzuatının önemli dönüm noktalarından ve kentsel dönüşüm araçlarından birisi olan, 1966 yılında yasallaşmış, ne yazık ki siyasi amaçlar karşısında gerçek değerine hiçbir zaman kavuşamamış Gecekondu Kanununun fonu ve bu kanuna göre kamu eline geçmiş arazilerin TOKİ'ye devri ile gelinen noktada, karşı karşıya olunan tehlikenin büyüklüğü gözden kaçırılmamalıdır. Bütün bu gelişmeler Mortgage olarak gündemimize giren finansal düzenlemelerle birlikte düşünüldüğünde, sorunun gerçek boyutları görülebilmektedir. Kamu elindeki fonlar ve araziler, TOKİ'nin mevcut konut politikası çerçevesinde kullanılmak üzere kamu elinden çıkmaktadır. Dolayısıyla eldeki kaynaklar ve yasal düzenlemelerin yerinde ve doğru kullanımı ile yapılabilecek işlemler için yeni, konuya ve belediyeye özel yasal düzenlemeler tercih edilerek, amaç araçlara teslim edilmektedir.

Diğer taraftan, Afetler karşısında bütüncül değerlendirmeler yapılamamış, planlama çabaları benimsenmemiş ve kurumsal yapı oluşturulamamıştır. Bunun yanı sıra, afetler karşısında mevcut yapıların güçlendirilmesi ya da yenilenmesini yeterli gören, mülkiyetten kaynaklı sorunları aşacağı ve böylelikle depreme dayanıksız zayıf yapıların kolaylıkla yenileneceği iddiaları ile Kentsel Dönüşüm Yasası tasarısı gündeme getirilmiştir. Tasarı, bir yandan kentlerin inşasında merkezi ve yerel yönetimlerin politika geliştirme, uygulama ve denetleme alanlarındaki kamusal sorumluluklarını gizlerken, diğer yandan meslek odalarının, sivil toplum kesimlerinin ve yenilemeye ihtiyaç duyan yapılarda yaşayan halkın rant amaçlı tasfiyesini öngören içeriği ile, tartışılmaksızın topluma kabul ettirilmeye çalışılmıştır.

Doğal afetler karşısında en etkili mücadele aracı olan kamu yararı ve sosyal adalet merkezli bütüncül planlama süreçlerini dışlamış, yoksulları kentlerden tasfiye edecek ve kentsel rantları bir grup çevrenin eline bırakacak Dönüşüm Yasa Tasarısını kanunlaştırmak için, denetimsiz ve özensiz inşa edildiği için kendiliğinden yıkılan binalar topluma bir gerekçe olarak sunulmuştur.

İmar affı niteliğinde olmayan düzenlemeleri, kent in ya da kent parçalarının yeniden yapılandırılmasına yönelik kapsamlı ve bütüncül bir planlamanın parçası olan, imar ve şehirleşme mevzuatının konularından ayrılmayan, planlama, programlama, projelendirme ve ekonomik konulara dair süreç, çözüm ve uygulama araçları ile bir bütün olarak ele alınan, bir rant paylaşım aracı olmayan, rantın kamuya dönüşünü sağlayan, dönüşüme maruz kentlileri sosyal açıdan zarara uğratmayan, bunların dönüşüme sahip çıkmasına yönelik süreç geliştiren, yaşam mekanlarının savunusu ve aktörlerin rolü üzerine bir dil geliştiren, imar planlama mantığından kurtulup kapsamlı planlamaya kavuşma, planlamaya yeni bir yaklaşım kazandırma fırsatı yaratan bir "kentsel dönüşüm" biçimi hedeflenmelidir. Yasal, kurumsal düzenlemelerle birlikte uygulama araçları da geliştirilmelidir. Yaşanan afetler ve olası afet spekülasyonları rant amaçlı kentsel dönüşüm yasalarını meşrulaştırmak için kullanılmamalıdır.

Kamu kaynak ve arazilerinin işgalcilere satılması, elden çıkarılması ve özelleştirilmesindeki artış, endüstrileşme, kentleşme ve küreselleşme süreçlerinin bilinen tehditleri, bilinen çevre sorunlarını giderek çeşitlendirmekte ve büyütmektedir. Ayrıcalıklı uygulamalarla kamu alanları talan edilmektedir. Orman ve kıyı alanları ile ilgili düzenlemelerle, yatırım adı altında ülke kaynaklarının,

üstelik çoğu zaman bedelsiz olarak belli sermaye odaklarına tahsisi amacı güdülmektedir.

Turizmi Teşvik Yasası, Orman Yasası ve hazine arazilerinin satışını düzenleyen diğer yasama çalışmaları ile bu dönem gündemimizde sıklıkla yer eden benzer yasal düzenlemelerde, kentlerimizde ve kent dışı alanlarda tarım alanlarını, orman arazilerini, içme suyu kaynaklarını, koruma alanlarını tereddüt etmeden yerleşime açan, tahsis, arazi devir ve satış yolları tanımlanmaktadır.

Oysa ki; kamu arazileri, kentsel ve kırsal ortak gereksinimler için kullanılmak üzere kamunun tasarrufunda olmalı, kamu elindeki arazi varlığı kamu yararına kullanılmalı, özellikle tarım arazilerinin ekonomik faydasının elden çıkarılmadan kamuya aktarımını sağlayacak yöntemler bulunmalıdır. Kamuya ait taşınmaz mallarının korunması, yönetimi ve gerektiğinde elden çıkarılmasına ilişkin düzenleyici ve caydırıcı konular tek bir yasada toplanmalı, işgaller için verilecek caydırıcı nitelikteki cezalar, uygulanacak işlemler bu yasada yer almalı ve taviz vermeksizin uygulanmalıdır.

Kamusal Kullanımı Kısıtlayıcı Düzenlemelerden Vazgeçilmelidir

Doğrudan ya da dolaylı olarak imar ve şehirleşme konularını ilgilendiren Kanunlarda, Kanun tasarı ve tekliflerinde, planlarda ve uygulamalarda, kısıtlı doğal kaynaklar olarak değerlendirilecek kıyı ve sahil şeritlerinden, ormanlardan, mera yaylak ve kışlaklardan kamusal yarar çerçevesinde kullanımı öngörmeyen düzenlemeler yapılmaktadır. Bu metinlerde yer alan muğlak ifadeler nedeniyle geniş kapsamlı olarak değerlendirilmesi gereken bu alanlardan kamusal kullanımı kısıtlayıcı düzenlemeler yapılmakta ya da gündeme alınmaktadır. Bu yöntemle geri kazanımı mümkün olmayan bu alanların kamusal kullanımı için araçlar geliştirilmesi bir yana, olduğu gibi korunması dahi olanaksızlaşmaktadır.

Yapılacak tüm yasal düzenlemeler, tahribi halinde geri kazanımı olanaksız kısıtlı doğal kaynakların ve alanların korunmasına ve kamu yararına kullanımına ilişkin olmalıdır.

Çevresel Değerler Tahrip Edilmemelidir

Çevre ve ekolojik değerlerimiz, küreselleşme, sermayenin çıkarları, rant ekonomisi, ve parçacı imar afları ile yağmalanmakta, doğal kaynaklarımız yok edilmektedir. Bu alanların tüketilmesi süreci, yasal düzenlemelerin desteği ile koruma-kullanma dengesi gözetilmeden, çoğu zaman planlama kararları da aşılarak gerçekleştirilmektedir. Bu yaklaşım, yerleşmelerin çevreye duyarlı, çevreyi koruyan ve yaşatan planlama anlayışına aykırı şekilde gelişmesini hızlandırmaktadır.

Bütün bunlar yoğun ve hızla betonlaşan kimliksiz ve sağlıksız yerleşmelerin oluşmasına, doğal varlıklarımızın telafisi olanaksız biçimde tahribatına ve tüm bu zenginlik ve değerlerimizin kaybına neden olmaktadır. Doğal değerlerin, ekolojik zenginliklerinin yok edildiği bir ülkede uzun vadede sürdürülebilir bir kalkınmadan söz etmek dahi mümkün değildir.

Gerek kentlerimiz içinde gerekse yakın çevrelerinde kamunun mülkiyetinde bulunan hazine arazileri ile orman alanları hiçbir şekilde satılmamalı, özelleştirilmemeli ya da tahsis edilmemelidir. Kamuya ait, daha da önemlisi gelecek nesillerimize çevresel değeri haiz taşınmazlara sadece ekonomik bir değermiş gibi bakıp, kamusal kullanımdan çıkarılarak üçüncü şahıslara,

belli çevrelere rant getirecek değerlermiş gibi pazarlamak kentlerimizin, doğal varlıklarımız ve değerlerimizin olduğu kadar sektörel gelişimleri de olumsuz etkileyecek kararlardır.

Yerleşmelerin; çevreye duyarlı, çevreyi koruyan ve yaşatan planlama anlayışına uygun gelişmesi sağlanmalıdır. Gerek küresel ölçekte gerekse ulusal ölçekte doğal, kültürel, çevresel değerlerin artan sorunları ve geri dönüşü olmayan tahribatlar sonucunda; Halkın yaşanabilir, yaşam kalitesi yüksek, sağlıklı doğal ortamlarda ve yerleşmelerde nefes alma hakkı elinden alınmamalıdır.

Var olan su kaynaklarını doğru yönetmek, suyun farklı amaçlar için kullanılmasında öncelikleri belirlemek, suyun değeri konusunda bilinci artırmak gerektiği son yıllarda yaşanan sorunlarla iyice belirginleşmiştir. Bu çerçevede kentlerin su havzalarını yapılaşmaya açan anlayıştan vazgeçilmesi, kentler için önemli su havzaları ile ilgili planların yeniden gözden geçirilmesi ve gerekli durumlarda verilen imar haklarının geri alınması bir zorunluluk haline gelmiş bulunmaktadır.

Şehircilik ve Planlama İle İlgili Kurumlar Lağvedilmemelidir

Şehircilik ve planlama ile ilgili kurumlar içleri boşaltılarak lağvedilirken, plansızlık ve hukuksuzluk dayatılmakta, tarım toprakları, ormanlar, kıyılar, meralar, su kaynakları, kültürel varlıklar planlama ilkelerine ve kamu yararına aykırı yapılaşmaya açılarak, piyasa faaliyeti haline getirilerek metalaştırılmaktadır.

Son dönemde yasalanan ya da TBMM gündeminde bulunan kanun ya da kanun değişikliği tasarısı ve teklifleri, çevre değerleri ve ülke kaynakları açısından son derece olumsuz sonuçlar verebilecek düzenlemeleri içermektedir. Öte yandan, şehircilikle ilgili ulusal düzeydeki kuruluşlar ortadan kaldırılırken Dünya Bankası ve IMF'den icazetli yeni kuruluşlar oluşturulmaktadır.

1983 de afet yönetimi ve şehircilik bakanlığı olarak kurulmuş olan İmar ve İskân Bakanlığı hallaç pamuğu gibi atılmış ve Deprem Araştırma Enstitüsü ile birlikte lağvedilmiştir. 2001 yılında IMF politikaları uygulanarak Afetler Fonu ve Deprem Fonu ortadan kaldırılmıştır. 2003 yılında Konut Müsteşarlığı, 2004 yılında ise Arsa Ofisi lağvedilmiştir. İçinde bulunduğumuz dönemde bir başka planlama kurumu, İller Bankası'nın ortadan kaldırılması gündeme gelmiştir. 2007 yılında da afet risklerini görmezden gelmenin bir parçası olarak Ulusal Deprem Konseyi'nin kurumsal yaşamına, konsey üyelerine dahi bilgilendirmeksizin son verilmiştir. Yürürlükteki imar yasası yerine uygulama araçları ve finansal kaynakları içeren bütüncül bir şehircilik ve planlama yasası ile şehircilik sisteminin yeniden yapılanması kapsamında "Ulusal Afet Konseyi" de yerini almalıdır.

Planlama ve şehircilikle ilgili kurumları lağvetmek yerine, işlevsel bir yapıya kavuşturmak için çaba harcanmalıdır.

Bölgesel ve Kentsel Ölçekte Gerçekleştirilen Reformların Hedefi Piyasalaştırma Değil Kamu Yararı ve Katılımı Olmalıdır

Son dönemde Kamu Yönetimi, Yerel Yönetimler (Belediyeler ve İl Özel İdareleri), Bölge Kalkınma Ajansları'na ilişkin yapılan çeşitli düzenlemelerin her birinin temel gerekçesi olarak bürokratikleşme ve hantallaşmanın önlenmesi, yerel halkın katılımının sağlanması gösterilmektedir. Bu çerçevede bölgesel ve yerel yönetimlere güç ve kaynak aktarımına yönelik düzenlemeler yapılmış bulunmaktadır.

Yönetim dönemimizce benimsenen, meslek alanımızın temel, acil ve öncelikli sorunları karşısında çözümleri birlikte üretme anlayışı çerçevesinde önemsenen ekip çalışmalarından biri de komisyon çalışmalarımızdır. Bu dönemin önemli çalışmalarından biri de Komisyonların oluşturulması ve bazı komisyonların etkin ve verimli olarak çalışmasıdır. Komisyonlarımız sadece kısa dönemli olarak konuları ele almamış, uzun dönemli çalışmalara da başlamış ve bu konularda çalışma programları oluşturmuştur. Komisyonlara yönelik iletişim grupları oluşturulmuş, Odanın web sayfasında çalışmalar yayımlanmıştır. Komisyon, üyeler ile iletişim kurma, üyelerin Odanın çalışmalarına aktif katılımının önemli bir araç olmuştur.

Bu çerçevede; Kanun Tasarı Çalışmaları Komisyonu, Su Politikaları Komisyonu, Koruma Komisyonu, Afet ve Risk Yönetimi Komisyonu, Yerel Yönetimler Komisyonu, Ulaşım Politikaları Komisyonu, Turizm Kıyı Komisyonu, Bölgesel Gelişme Komisyonu, Çevre Komisyonu, Küresel Isınma Komisyonu, Kentsel Sosyal Politikalar Komisyonu, Serbest Şehircilik Komisyonu, Eğitim ve Öğrencilerle İlişkiler Komisyonu, AB Sürecinde Meslek Alanımız Komisyonu, Üst Ölçek Plan İnceleme Komisyonu, Kentsel Dönüşüm Komisyonu, Gayrimenkul Değerleme Komisyonu, Meslek Alanı ve Yetkiler Komisyonu oluşturulmuştur. Komisyonlara yönelik üyelere katılım konusunda en geniş şekilde çağrı yapılmıştır. Bu dönemde Su Politikaları Komisyonu, Koruma Komisyonu, Meslek Alanı ve Yetkiler Komisyonu, Afet ve Risk Yönetimi Komisyonu en etkin çalışan komisyonlar olmuştur. Bunun yanı sıra diğer komisyonlardan Üst Ölçek Plan İnceleme Komisyonu, Ulaşım Politikaları Komisyonu, Bölgesel Gelişme Komisyonu (F. Levin Özgen, A. Cenap Yoloğlu, İbrahim Gündoğdu, Çetin Haşar), Küresel Isınma Komisyonu (Çetin Göksoy, Özer Bostanoğlu Erdal Kurttaş, Oğuz ebetürk, Ömer Kırıl) bir veya birkaç kez toplanmıştır.

Komisyonlar güncel konuları da takip ederek, görüşlerini açıklamış ve basın açıklama metinlerini hazırlayarak Yönetim Kuruluna sunmuşlardır. Su Komisyonu üst ölçekli planlama ve su yönetimine ilişkin bir arama toplantısı yaparak, bir etkinlik yapmıştır. Komisyonlar yaptığı çalışmalarını yayım haline getirmeye de çalışmaktadır.

Bu dönemde komisyon çalışmaları bir başlangıç, giriş oluşturmuş, bazı komisyonlar düzenli olarak çalışmış olup, önümüzdeki dönemde bu çalışmaların yaygınlaştırılarak sürekliliğin sağlanması gerekir.

KORUMA KOMİSYONU

Ülkemizde, doğal ve kültürel değerlerimizi tüketen siyasi kararlar ile bunları meşrulaştıran yasal düzenlemelerin yıkıcı ve geri dönülemez sonuçları karşısında konuyu özel olarak gündemine alan son iki dönem Yönetimleri, 2005 ve 2006 yıllarında biri Diyarbakır'da ve diğeri Trabzon'da olmak üzere iki Koruma Sempozyumu düzenleyerek; ilgililerin deneyim, bilgi ve görüşlerini meslektaşlarımızla paylaşma olanağı sağlamışlardır. Odamızın bu etkinliklerinin birikimini geleceğe taşımak ve konu ile ilgili çalışmaları çeşitlendirmek üzere kurulan Komisyonunda görev almak isteyen üye sayısı ile yetinilmeyip, toplantı çağrıları daha geniş bir gruba yapılmış ve 21 Nisan 2007 tarihinde ilk toplantımız gerçekleştirilmiştir. Bu toplantı çağrısına ek olarak, Odamızın bu konudaki faaliyet ve duruşundan hareketle bazı çalışma önerileri de üyelere iletilmiştir. Bu öneriler:

1. Odamızın kurumsal ve mesleki gelişim için hizmet altyapısını geliştirme çalışmaları kapsamında öncelikle sağlıklı bir üye veri tabanı oluşturmak üzere kullandığı Oda Bilgi

- Sisteminden yararlanarak, Koruma konusunda uzmanlaşmış meslektaşlarımızın ve çalışma alanlarının (deneyim ve birikimlerinin) Envanterini oluşturmak,
2. Gerek öğrenciler ve eğitim kurumları ile ilişkilerin geliştirilmesi, gerekse mesleki eğitim kapsamında konu eksenli etkinlik ve buluşmalar için ortam oluşturan, Odamızın da kurucusu olduğu Türkiye Planlama Okulları Birliğinin (TUPOB) gündeminde Eğitimde Koruma Sorunsalı konusuna yer verilmesini sağlamak,
  3. Odamız bünyesinde 2005 yılında oluşturulan Sürekli Eğitim Merkezinin meslek içi eğitim/gelişim programlarına Koruma Seminerleri ve Atölyelerinin dahil edilmesi için kapsam önerileri sunmak,
  4. Odamız bünyesinde bilgi üretimi ve paylaşımı işlevleriyle kurulan TMMOB Şehir Plancıları Odası Şehircilik Araştırma ve Eğitim Merkezi'ne Koruma Araştırmaları için program, tema ve konu önerileri sunmak,
  5. Odamızın 2005 yılında Diyarbakır'da, 2006 yılında Trabzon'da gerçekleştirdiği Planlama ve Koruma Sempozyumlarının sonuçlarını değerlendirerek, 2007 yılında yapılacak Sempozyum konusu, yeri ve kurgusu için öneriler geliştirmek,
  6. Trabzon Sempozyumu Kitabının basım hazırlıkları yanı sıra, Koruma konusunda Odamızın Yayın faaliyetleri için önerilerde bulunmak,
  7. Koruma konusunda yapılabilecek diğer bilimsel ve mesleki Etkinlikler hakkında öneriler geliştirmek,
  8. Meslek alanımıza özgü bilgi ve belgeleri içeren bir ağırlık kazanması, standart bir kütüphane işlevinin ötesinde uzmanlaşması hedeflenen, ileri aşamalarda internet ortamında bilgi edinilebilmesinin altyapısı hazırlanacak olan Kütüphane ve Bilgi Belge-Sistemi için Koruma Amaçlı Planlama Çalışmalarından oluşacak bir Arşivin hazırlıklarını başlatmak,
  9. Odamızın katkılarıyla meslek alanımıza ilişkin kazanım ve yenilikler getiren Kültür ve Tabiat Varlıkları Kanununun uygulamalarını ve uygulamadan sorumlu kurumlarını izlemek, genel anlamda Koruma Mevzuatını gözden geçirmek,
  10. Koruma Bölge Kurullarının çalışmalarını izlemek, belgelemek,
  11. Korumayı esas alan bilimsel, teknik ve bürokratik tutumları desteklemek, katkıda bulunmak, diğer yandan korunması gerekli değerlere zarar verebilecek yasama, planlama ve uygulama çalışmalarına itiraz hazırlıklarını yapmak,
  12. Kalkınma Planları bütçesinde Koruma konusuna yer verilmesini değerlendirmek,
  13. Koruma konusunda karar verici ve uygulayıcı kurumlarda meslektaşlarımızın istihdamı ve temsiliyetini arttırıcı görüş ve çalışmalar geliştirmek,
  14. Odamızın Koruma konusunda örgütsel/kurumsal refleks ve üretim kapasitesini, kurumsallaşma düzeyini geliştirici faaliyetler önermek,
  15. Odamızın ilgili diğer Komisyonları ile (başta Su Politikaları, Çevre, Afet ve Risk, Turizm-Kıyı Komisyonları olmak üzere) ve TMMOB bünyesindeki diğer oluşumlar ile ortak çalışmalar için koordinasyon sağlamak,
  16. Bilgi-İletişim kaynak, liste ve linklerini oluşturmak ve paylaşmak,

yasa ile kurulan Yenileme Kurullarının plan olmaksızın proje onaylamasından kaynaklı sakıncalara, 5226 ile değişik 2863 sayılı yasaya dayanarak düzenlenen yönetmeliklerin yasa ile elde edilen kazanımların gerisine düşme tehlikelerine ilişkin sonuçları paylaşmak, düzeltme ve önlemleri tartışmak gerekmektedir.

5. Koruma amaçlı planlama çalışması yapılan alanların kentin diğer alanları için yapılan planlama çalışmaları ile uyumsuzluklarını tespit edip gidermeyi sağlayacak ‘koruma etki alanı’ benzeri tanım ve araçların kullanılmasını ve geliştirilmesini ele almak gerekmektedir.

6. “Koruma Amaçlı İmar Planları”nın bir bütün olarak tartışılmasını, çeşitli etkinlikler aracılığı ile yapılması gerekmektedir.

7. Yaklaşık 20 Koruma Bölge Kurulunda çalışan tahminen 30–40 kadar Şehir Plancısı meslektaşımızla toplantı yapmamız, özellikle kurullara ilk kez atanan, kimi zaman koruma konusunda uzmanlığı dahi olmayan, eğitim programlarımızın da bu konuda altyapı sunmadığı bir süreçten yetişen bu meslektaşlarımıza, Odamızın ilkesel, kuramsal, örgütsel düzlemlerde destekçi olduğunun, ancak diğer yandan da performanslarının denetçisi olduğunun hatırlatılacağı bir yönergeler dizisi ile gelişmelerine katkıda bulunmak gerekmektedir.

8. Koruma planlamasında yeni gelişmeler, yalnızca fiziksel bir plan belgesi elde etmekten ibaret olmayıp, sosyo-ekonomik ve yerel kalkınmayı öngören ve yönetim planlamasını kapsayan gerçek bir planlama süreci tanımlayan çerçeveyi esas aldığı için, bunun gerektirdiği eğitim ve mesleki gelişim programları konusunda Odamızın üstlenebileceği rolleri formüle edebiliriz. Bu bağlamda yalnızca üyelerimize değil, koruma kurullarında çalışan meslektaşlarımıza ve topluma yönelik bilgilendirme çalışmalarını, Odamızın Sürekli Eğitim Merkezi bünyesinde eğitim seminerleri ve Koruma Sempozyumuna yönelik atölyeler aracılığı ile gerçekleştirmek gerekmektedir.

9. Gerek koruma kurullarının oluşumu, gerek mekansal faaliyetlere haiz vakıflar ve birliklerin yönetimi, patronaj ilişkileri ile yürütülmesinden kaynaklı sakıncalar içermektedir. Diğer yandan üniversite bölümlerimizin eğitim programlarının yetersizliği ve bu programların eksikliklerini gidermek yönündeki çabaların kişisel birikimlerle yürütülüyor olması da başka sakıncalar barındırmaktadır. Korumanın siyasal bir etkinlik alanı olması ve Odaların da birer STK olmaktan çok kamusal siyasa üretmesi gereken kurumlar olması nedenleriyle sözü edilen sakıncaların aşılması için yeni kurulan bölümlerin müfredatının ve meslek etiği olarak öğrencilere ne verdiğinin takibinden, koruma kurullarının oluşum ve çalışmalarının takibine uzanan sorumluluklarımızın programlanması gerekmektedir. Bununla bağlantılı olarak; eğitimcilerin eğitimini öncelikli, ulusal ve kamusal çıkarları etik anlamda ortak payda olarak görmek, esas olmalıdır. Odamızın Sürekli Eğitim Merkezi’nin yanısıra yeni kurulan Araştırma Merkezinin ve kurucusu bulunduğu Türkiye Planlama Okulları Birliğinin gündemleri için, koruma konusunda ele alınabilecek program ve çalışmalar önerilebilir. Meslek alanımıza ilişkin karar ve uygulamaların ele alındığı ‘Kent Konseyleri’ ve ‘Kalkınma Ajansları’ gibi ‘demokratik ve katılımcı’ olduğu varsayılan ortamların takibi de, yaklaşımların korumacı olup olmadığı açısından önem taşımaktadır.

14. 2007 yılında yapılacak Koruma Sempozyumu için, Odamız İzmir Şubesinin de İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü ile birlikte evsahipliği yapması, temanın “Korumanın Ekonomik Boyutları-Uygulama Sorunları” olması, yer olarak Kuşadası’nda gerçekleştirilmesi, Aydın Valiliği, Kuşadası ve Selçuk Belediyelerinin destekleyici kuruluşlar olması önerileri bulunmaktadır. En kısa süre içinde tüm önerilerin alınması için Odamızca, bir yandan örgüt birimleri ile yazışarak, diğer yandan örgüt toplantısı ortamının gündemine alınarak ve belli bir süre tanınarak girişimde bulunulması, önerilerin komisyonumuzca tartışılarak geliştirilip netleştirilmesi ve Odamızca kesinleştirilerek organizasyonuna başlanması gerekmektedir.

15. Koruma Sempozyumunun üçüncüsünde ‘arkeolojik sitler’ ayağını tamamlama gereği ile birlikte, sempozyumun acil sorunları öncelikle ele alma niteliğinden hareketle, bugün değindiğimiz temel sorunları ve bunlar arasında güncel gelişmeleri kaçırmamak açısından, özellikle mevzuatın öngördüğü ve kendimizi geliştirmemiz gereken bir konu olarak Yönetim Planlaması ve Yerel Sahiplik konuları ile, bununla bağlantılı olarak iyi-başarılı örnekleri de ele alacak bir içeriğin ertelenmeden, ilk etkinlikte masaya yatırılma zorunluluğu bulunmaktadır. Bu konular, deneyim ve birikimimizin en az olduğu, oysa bir yandan uygulamaların başladığı alanlar olarak meslek alanımıza tercümelerinin yapılması gereken uzmanlık konuları olarak da acil ve önceliklidir. Yapılmakta olan yönetim planı örneklerinin ve sahiplilik açısından özellikle dönüşüm alanları bazında oluşan sivil platformların performanslarının incelenmesi ve tartışılması yararlı olacaktır.

16. Sempozyumun atölye çalışmaları çeşitli farklı kentlerde ve zamanlarda yapılabileceği gibi, gezici atölyeler olarak da formüle edilebilir. Bunlardan biri, 15 ilçe belediyesi tarafından kurulan Kelkit Havzası Kalkınma Birliği ve Gazi Osman Paşa Üniversitesi bünyesindeki Kelkit Araştırmalar Merkezi tarafından düzenlenebilir.

17. Yalnızca koruma politikalarının belirleyicisi olarak değil, koruma sorunlarının da odağında ‘insan’ unsuru ve bu sorunlara ilişkin ‘tavır’ konusu, dil birliğinden çok, anlayış birliği açısından, üzerinde uzlaşılması gereken en temel konulardır. Teknik ve mesleki ilkelerimizin sorunların çözümü için yeterliliğini, kararlarımızın meşruiyeti ile sınamak gerekiyor. Global sermayenin mekanlarımız hakkındaki tahayyülleri ve ekonomik rant bazında bu tahayyüller ile işbirliği içindeki bireysel tavırların karşısında, üzerinde uzlaşabileceğimiz bir tavrımızın, ideolojimizin olup olmadığı önemlidir. ‘Kaos’ ve ‘fuzzy logic’ kuram ve kavramlarının kabul gördüğü günümüz arenasında planlamanın önemi ve gereğine, odağına insanı alan bir meşruiyet zemininde yeniden vurgu yapmak, tüm zorluklarına karşın gerekliliktir.

18. Komisyonumuzun çalışma alanlarının, Odamızın diğer komisyonlarının çalışma alanları ile kesişimleri bulunduğundan, iş programının netleşmesi ve bu komisyonlarla ortaklıklarının kesinleştirilmesi önemli görülmektedir.

Bu toplantının ardından Komisyon tarafından, görüşülen konuların bir değerlendirmesinin Yönetimce yapılarak, acil karar gerektiren Koruma Sempozyumu 2007 çalışmaları ve benzer gündem önerileri için görevlendirme beklenmiştir. Bu tarihten sonra 29 Mayıs 2007 tarihinde daha önceki gündemi hatırlamak, güncel konuları gözden geçirmek ve böylesi bir gündemi kalan zamanda yürütebilmek için gerekli revizyonları görüşmek üzere bir değerlendirme toplantısı yapılmıştır.

Bu sitlerden koruma amaçlı planı bulunanların sayısı yalnızca 410, bir başka deyişle %5 civarında olduğundan, bunların 400 civarındaki kısmının Kanunun yürürlüğe girdiği tarihlere zaten yapılmış bulunduğu bilgisi alındığı, bu durumda, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra çok az sayıda çalışma yapıldığı anlaşıldığından, amaç koruma planlarının bir an önce yapılması ve sağlıklı biçimde tamamlanmasının sağlanması olduğuna göre, ilk etap yazışma süreci sonunda tahmin edildiği üzere plan çalışması yapılmamış, ancak buna rağmen yapılaşma uygulaması durdurulmamış çok sayıda sit alanı bulunduğu bilgisine ulaşıldığında, ikinci etapta Bakanlığa bu sorunun ve yarattığı tehlikelerin aşılabilmesi için Oda tarafından yol gösterici önerilerde bulunulması, bu önerilerden biri olarak, Bakanlığın tıkanmış görünen süreci, planların Bakanlıkça resen yapılması/yaptırılması konusunda ve ancak bir yasa maddesi ile aşabileceğinin de daha sonra ifade edilmesi, olarak sıralanabilir.

Bu önerilerin ardından Oda Yönetim Kurulu tarafından Kültür Bakanlığına, Koruma Kurullarına, Şube ve Temsilciliklere gerekli yazılar yazılarak bilgi edinme süreci başlatılmıştır.

2. Oda Yönetim Kuruluna; Odanın özellikle son dönemde koruma konuları ile ilgili yoğun gündemini ve mücadelelerini aktarmak ve bilgilenmesini sağlamak üzere yeni belirlenmiş olan Kültür ve Turizm Bakanı ile acilen görüşülmesini önermiştir. Yakın tarihte basına yansıyan demeçler değerlendirildiğinde, örneğin Ulus konusunda Belediyenin yeni projesinin sahiplenildiği, projenin yasaya aykırı yönleri ve süreci ile Odanın yürütmekte olduğu yasal takip hakkında bilgisi bulunmadığı anlaşıldığı, kısa süre sonra yoğunluklarının artacağı ve görüşme fırsatının giderek zorlaşacağı düşünülerek, kapsamlı bir dosya ile yakın tarihte ziyaret edilmesinde yarar olacağı ifade edilmiştir.

3. 2007 yılında yapılması planlanan ve önceki toplantılarında Komisyon tarafından biçim ve içeriği hakkında çeşitli görüş ve öneriler geliştirilerek yönetime sunulan Koruma Sempozyumu hakkında Oda Yönetim Kurulunun kararlarının bilinmediği, Sempozyumun; period farklılaştırmaları, katılım formülleri, bütünleşik temalar üzerinden yeniden tanımlanabileceği düşünüldüğü belirtilerek, Yönetimin değerlendirmeleri, bu yıl için zaman kalmadığı biçiminde ise etkinliğin devamlılığını sağlamak adına bu yıl daha dar kapsamlı bir yuvarlak masa toplantısı kurgulanabileceği, organizasyonu hakkında komisyona daha aktif rol ve yetki verilmesi ile bu biçimde bir etkinliğin 2007 yılı sonuna kadar gerçekleştirilmesi ve bu kez ayrı bir yayın yerine Planlama Dergisinin bir sayısının dosya konusu olarak belgelenmesinin mümkün olabileceği, Sempozyum kapsamındaki etkinliğin ise Koruma Kanununun 4. yıldönümü olan Temmuz 2008 hedeflenerek ele alınması konusunda karar alınması önerilmiştir.

4. Odanın komisyonları arasında eşgüdüm sağlanarak ve yerel hazırlıklarla olgunlaştırılarak, ülkemizde Planlama Politikalarının belirlenmesine yönelik bir çalışmanın başlatılması önerilmiştir.

Bir önceki toplantıda önerilen ve Yönetimce ilgili kurum ve birimlere gönderilen yazıların bazılarına gelen yanıtları görüşmek üzere 10 Aralık 2007 tarihinde Komisyon toplanmıştır. Yanıtların,

Komisyunun bir önceki toplantısında yapılan değerlendirmeleri doğrular nitelikte olması üzerine, Bakanlığın Koruma Amaçlı İmar Planları hakkındaki Tebliği ile ilgili olarak işlemin hukuki boyutlarını görüşmek üzere Ankara Barosu ile ortak bir toplantı yapılması kararlaştırılmıştır. Ankara Barosu ile Odanın hukuk danışmanları aracılığında sağlanan iletişim sonucunda işlemin hukuksuzluğu konusunda alınan teyit yanında, Odamız tarafından açılacak davada davacı sıfatı ile Odamız ile birlikte ortak hareket zemini sağlanmış, dava dilekçemiz üzerinde gerekli çalışmalar tamamlanmıştır.

11 Ocak 2008 tarihinde, sözkonusu Tebliğ konusunda üyelerden alınan görüşlerin değerlendirildiği ve dava dilekçesi taslağının görüşüldüğü bir toplantı yapılmıştır. Toplantıda ayrıca, konunun takibi ile ilgili olarak sorumlulukları da bulunan Koruma Kurullarında çalışan meslektaşlarımızın, daha önceki Komisyon toplantılarında dile getirilen bir etkinlik önerisi ile de birleştirilerek bir yuvarlak masa toplantısına çağırılmaları ve bu çalışmanın Şubat 2008'in ilk haftalarında tamamlanması kararlaştırılmıştır. Ancak sözkonusu meslektaşlarımızın adres bilgileri ile ilgili araştırma tamamlanamadığından, bu etkinlik bu dönem içinde gerçekleştirilememiştir.

Koruma Komisyonunun kurulduğu ve Odamız internet sitesinden duyurulduğu aşamalarda isimlerini bildiren üyelerin yanısıra, konu ile ilgisi olduğu bilinen kişiler üzerinden daha sonraki çağrılarla çalışma grubu genişletilmiş, bu nitelikteki farklı meslek gruplarından kişiler konuk komisyon üyeleri olarak dahil edilmiş, Komisyon konuyla ilgisi bulunanların katılımına sürekli açık tutulmuş; toplantı çağrıları, bilgilendirme ve görüş talepleri vb. iletişim ve sirkülasyon, aşağıdaki grupların yanısıra, Oda Yönetim Kurulu Üyeleri, Sekreteryaya Çalışanları ve Oda Hukuk Danışmanları ile de sağlanmıştır.

Komisyon Üyeleri

Bülent Şahin, Cüneyt Kamil Erginkaya, Dursun Burak Bozkurt, Funda Erkal, Levin Özgen, Mehmet Gürkan, Mehmet Nazım Özer, Melike Zehra Çavga, Perihan Kiper, Pervin Şenol, Tevfik Yıldırım, Ulaş Bahri Çetinkaya

Genişletilmiş Komisyon Üyeleri

Akın Atauz, Aynur Yasemin Çakır, Aysin Tektaş, Ayşe Ezer, Baykan Günay, Bülent Tanık, Çağatay Keskinok, Çağlar Meşhur, Çağrı Demirel Arabacı, Duran Taraklı, Ege Yıldırım, Emel Göksoy, Faruk Göksoy, Gökhan Bilgihan, Gökhan Mentеш, Hürriyet Ögdül, Melih Ersoy, Necati Uyar, Nevzat Uğurel, Nihan Özdemir Sönmez, Nilgün Görer, Ömer Kıralk, Remzi Sönmez, Saffet Atik, Savaş Zafer Şahin, Semahat Özdemir, Suat Çabuk, Suat Orgun, Şöhret Şensoy, Şükriye Baysal, Tolga Çilingir, Tuncay Karaçorlu, Vedat Özbilen, Vildan Kumbasar, Zekai Akay, Zekai Görgülü, Zeki Kamil Ülkenli, Zekiye Yenen, Zühre Çelik

Komisyon Konuk Üyeleri

Alpay Tırıl, Arif Ali Çangı, Güven Bilsel, Iğın Özkaya, Kutgün Eyüpgiller, Mustafa Artar, Neşe Özgen, Nur Akın, Nuran Zeren Gülersoy, Oğuz Kurdoğlu, Öner Demirel, Saliha Aydemir, Sibel Kalaycıoğlu, Şinasi Aydemir, Tayfun Özkaya, Zehra Seyfikli, Zeynep Ahunbay

SU POLİTİKALARI KOMİSYONU

Komisyunun Amacı ve Çalışmaları

Şehir Plancıları Odasında Su Komisyonu iki temel amaç etrafında çalışmalarını yürütmektedir:

1. Su kaynaklarının daha verimli bir şekilde kullanımının sağlanmasında şehir ve bölge planlama kararlarının rolünü ortaya koymak; diğeri ise,
2. Bir kamu hizmeti olarak suyun kaliteli ve yeterli miktarda, adil ve ödenebilir düzeyde herkezin erişimini güvenceye alan su politikalarının, toplum ve ülke çıkarları doğrultusunda su kaynaklarımızın yönetilmesi konusunda planlama aracılığı ile toplumun bilgilendirilmesinde aktif bir rol üstlenmektir.

Bu amaca yönelik olarak komisyon,

1. Ulusal ve uluslararası su gündemini izleyerek oda yayın organları aracılığıyla duyurmak, basın açıklaması hazırlamak, konu ile ilgili araştırma yapmak sonuçlarını paylaşmak üzere yayınlamak (yazılı veya sözlü);
2. Ulusal ve uluslararası düzeyde su toplantılarını izlemek, gerekli olanlarına aktif olarak katılmak, düzenleyici olarak görev almak;
3. Su ve Planlama konusunda çalışmalar yapmak, şube ve temsilcilikler aracılığı ile su sorunları konusunda meslek alanını ve kamuoyunu bilgilendirmek;
5. Su sorunlarının önlenmesi ve izlenmesi konusunda diğer odalar ve meslek alanları ile ortak çalışmalar gerçekleştirmek;
6. Kentsel su verimliliği konularında meslek alanında gündem oluşturmak;
7. Su kaynaklarının korunması ve kullanımına ilişkin yasal düzenlemeleri Oda adına izlemek, görüş oluşturmak ve bu amaçla çalışmalar yapmak şeklinde bir izlenceden hareket etmiştir.

Yukarıdaki izlence çerçevesinde Su Komisyonu tarafından aşağıdaki çalışmalar gerçekleştirilmiştir:

- 22 Mart 2006 ve 2007 tarihli Dünya Su Günü etkinlikleri çerçevesinde Odamız adına basın açıklaması metinleri hazırlanmıştır. 2006 yılında “Suyun Sadece Ekonomik Bir Değer Olarak Ele Alınması Çevre ve İnsan Sağlığını Tehdit Etmektedir” ve 2007 yılında “Su Kıtlığı İle Mücadele Yılında Kentlerin Su Sıkıntıları” adlı temalar işlenmiştir.

Su Akar, Yetkililer Bakar (22.03.2007 Birgün Gazetesi)

TMMOB Şehir Plancıları Odası, 22 Mart Dünya Su Günü’nde su sıkıntısı çeken Ankara ile ilgili çarpıcı bir rapor açıkladı. Rapora göre, Ankara’da şebekede bir yılda kaybolan su miktarı 126 milyon metreküpü buluyor.

‘Kaynaklar Verimli Kullanılmalı’

Söz konusu miktar, proje aşamasında olan Işıklı Barajı’nın su depolama hacminin 1.5 katına eşit. Raporla, “Ankara’nın su ihtiyacını gidermek için Kızılırmak’tan su getirilmeye çalışılıyor.

- 17 Mayıs 2007’de Gazi Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Stratejileri Araştırma ve Geliştirme Merkezince düzenlenen İklim Değişimi ve Su Ekonomisi toplantısına katıldık, “Şehircilik ve İklim Değişikliği” adlı bildiri Vedat Özbilen tarafından sunuldu.
- Odamızda Üst Ölçek Komisyonuyla su ve planlama ilişkisi üzerine bir toplantı yapıldı.
- Temmuz 2007’de Halkeveleriyle “Su Hakkı” toplantıları ve Ağustos ayında Ankara’da yaşanan su sıkıntısı konusunda sivil toplum kuruluşları ile birlikte hareket edilerek aktif görevlerde yer alındı. Ankara Platformu çerçevesinde Oda Su Komisyonunun Ankara su sorunları ve planlama hakkındaki görüşleri dile getirildi.
- 3 Eylül 2007 tarihinde NTV-MSNBC’nin düzenlediği Su uzmanı Çevre Bakanı Eroğlu’nun “ Türkiye’de ihtiyacın 10 katı su var” açıklaması üzerine düzenlenen radyo programında Şehir Plancıları Odası görüşleri dile getirildi.
- 17 Kasım 2007’de Fişek Enstitüsünün düzenlediği “Küreselleşme Kıskaçında Su” konulu toplantıda “Su Kaynakları, Küresel Bakış ve Kentsel Su Yönetimi” konusunda bildiri verildi.
- Dünya Su Forumu hazırlık çalışmalarında aktif olarak yer alınmıştır. Bunun dışında “Arazi Kullanım Kararı aynı zamanda su kararıdır” yaklaşımından hareketle planlama ve su yönetimi arasındaki ilişkiyi tanımlayacak ve planlama için gerekli olan su göstergelerini belirlemeyi hedefleyen bir çalışmanın altlığını oluşturmak üzere bir arama toplantısı Gazi Üniversitesi işbirliği ile 1 Aralık 2007 tarihinde 17 şehir planıcısının katılımı ile gerçekleştirildi.
- Şubat 2008 ayında Türk Standartları Enstitüsü, Standart Ekonomik ve Teknik Dergisinde yayınlanmak üzere “Bölge ve Kent Planlamasının Su Kaynaklarının Yönetimindeki Rolü” başlıklı bir makale Oda adına hazırlandı.
- TMMOB adına İnşaat Mühendisleri Odasının ikincisini düzenlediği “Su Politikaları Kongresi düzenleme kurulunda Şehir Plancıları Odası adına Su Komisyonu üyeleri Vedat Özbilen ve Nilgün Görür Tamer görev aldı.

2008-2009 yıllarını içeren yapılması öngörülen çalışmalar şunlardır:

1. Planlamanın doğrudan bir su tüketimini belirleyen bir karar olduğu göz önüne alınarak meslek alanımızda duyarlılık yaratılması ve 2009 yılında 5. Dünya Su Forumunun İstanbul’da düzenlemesi dolayısıyla oluşacak tartışma ortamlarında kamuoyunu doğru bilgilendirmek üzere Planlama Dergisi’nin bir sayısını ‘Su’ konusuna ayırmak, 1996 yılında HABİTAT toplantısı için yapıldığı gibi İngilizce bir yayın hazırlamak,
2. Oda şubeleri ve temsilciliklerinin birlikte yerel su sorunlarını gündeme getirecekleri bir “Su Kent ve Planlama” konulu bir seminer (sempozyum-diğer meslek alanlarını da içine katarsak) düzenlemek.

Komisyon Üyeleri

M. Vedat Özbilen, Nilgün Görür Tamer, Saffet Atik, Kemal Seyrek, Aysin Tektaş, Buket Bahar Dıvrak, M. Sinan Özden, Mehmet Akyürek

PLANLAMADA AFET VE RİSK YÖNETİMİ KOMİSYONU

Komisyon afet ve risk yönetimi konularında amaçlarını, hangi konularda çalışmalar yürüteceğini, önceliklerin neler olacağı, yapacağı etkinliklerin neleri içereceği, çalışma yöntemi ile ilgili tartışmalar yaparak bir tartışma metni hazırlamıştır. Komisyon üyelerinin birbirleri ile daha iyi iletişim sağlamak için elektronik ortamda bir grup kurulması ihtiyacına karşılık bir grup oluşturulmuştur.

Komisyon üyeleri afet ve risk yönetimi konusunda çalışmaları olan, konusunda uzman kişilerden oluşmuştur. Komisyon hedeflerini büyük tutmuştur.

Komisyon bu dönemde afet ve risk yönetimi ile ilgili uluslararası ve ulusal dökümanların taramasını yaparak, söz konusu bilgi ve belgelerin elde edilmesini, değerlendirilmesini ve karşılaştırmasını yapmıştır. Bu dökümanlar ışığında ülkemizdeki eksikliklerin tespitini yaparak, yapılması gerekenler konusunda öneriler geliştirmeye başlamıştır. Uluslararası önemli belgelerin çevirisine de başlamış ve önemli çeviriler kazandırmıştır. Bu çeviriler ile birlikte, çevirilerin değerlendirilmesi yanısıra, afet ve risk yönetimine ilişkin değerlendirmeleri içeren bir yayın da gündeme gelmiştir. Planlama Dergisinin bir sayısının da afet ve risk yönetimi konusuna ayrılmasına karar verilmiştir.

Komisyon çalışmalarını kısa, orta ve uzun dönemli olarak programlamış ve bu konularda etkinliklerde bulunmuştur. Konuyu çok boyutlu olarak ele almış, kurumsal, yasal, yönetim, eğitim açısından çalışmalar yapılmıştır. Afet ve risk konularında ülkemizdeki gelişmeler sürekli takip edilmiş, gerektiğinde görüşler oluşturulmuş ve basın açıklamaları ile kamuoyu bilgilendirilmiş ve öneriler aktarılmıştır. Görüşler içerikli olarak raporlar şeklinde üretilmiştir.

Ülkemizde kurumların ürettiği raporda değerlendirilmiş ve ülkemizin oluşturduğu görüşlerin ne kadar eksik olduğu ortaya konulmuştur. Bu konuda mevcut Ulusal Deprem Konseyin lağvedilmesi yanısıra içi boş kurumsal çalışmalar konusunda da değerlendirmelerde bulunmuştur komisyon.

Komisyon özellikle afet açısından tehlike ve risk içeren İstanbul ili üzerinde de ayrıca durmuştur. İstanbul üzerine yapılan çalışmaları değerlendirmiştir. Uluslararası kuruluşlardan alınan ve harcanan kaynakların neden alındığı, hangi amaçla ve nasıl harcandığına ilişkin çalışmalara da başlamıştır.

Komisyon Kentsel Planlama, Risk Yönetimi, Sakınım Planlaması ve Yönetimi konularını içeren bir panel/forum etkinliğinin düzenlenmesine karar vererek, bir tartışma metni oluşturarak, uzmanlar tarafından geliştirilerek olgunlaştırılmasına ve metnin panel/forum çerçevesinde tartışılmasına yönelik çalışmalara başlamıştır.

Komisyon çalışma programına ilişkin aşağıdaki taslak metni oluşturmuştur.

Komisyonun Amaçları

1. Şehir plancılarının “Afet ve Risk Yönetimi” konularına sahip çıkarak bu alandaki etkinliklerini arttırmak, meslek alanımızın bu bağlamda geliştirilmesi için gerekli çalışmaları yapmak,

2. Afet ve risk yönetimi konusunda uluslararası düzeydeki çalışmalarını izleyerek, ülkemize kazandırmak, bu alanda uluslararası düzlemde yapılan çalışmalarla ülkemizdeki çalışmalarını karşılaştırmak ve gelişmeleri değerlendirmek,
3. Afet ve risk yönetimi alanındaki kavramların tanımlanması ile ortak bir dil oluşturmak,
4. Yapılacak çalışmalar ile Şehir Plancıları Odası'nın afet ve risk yönetimi konularında bir başvuru adresi olmasını sağlamak.

Çalışma Konuları

Uluslararası Düzlemde Kabul Gören ve/veya Taraf Olduğumuz Metinlerin Ülkemize kazandırılması: Afet ve risk yönetimi konusunda uluslararası düzeyde tartışılan/kabul gören politikaların araştırılarak, izlenmesi ve dilimize çevirisinin yapılması ile kamuoyuna kazandırılması gerekmektedir. Bu bağlamda; meslek alanımızı da doğrudan ilgilendiren kurumlar ve diğer uluslararası kurumların oluşturdukları metinlerin elde edilmesi, Odamızın da içinde bulunduğu örgütlere afet ve risk yönetimi konusunun taşınması ve Şehir Plancıları Odası'nın bu konularda aktif hale getirilmesi öngörülmektedir.

Bu çerçevede özellikle 1990 sonrası gelişmelerin araştırılarak derlenmesi ve dilimize kazandırılması gerekli görülmektedir. Bu uluslararası metinlerden önemli görülenler:

- 1990 – 2000 yılları Birleşmiş Milletler IDNDR kararı ve uygulamaları
- 1994 Yokohama Konferansı Deklarasyonu
- 2004 UNDP Raporu
- 2005 UNISDR Kobe Konferansı
- 2005–2015 Hyogo Deklarasyonu Eylem Planı
- 2007 ISDR Cenevre Küresel Platformu

Ülkemizde Yapılan Çalışmaların Değerlendirilmesi: Türkiye'de afetlere ilişkin olarak farklı kamu kurum ve kuruluşları tarafından üretilmiş pek çok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmaların (raporlar, belgeler, bildirgeler (deklarasyonlar), araştırmalar, uygulamalar) bir araya getirilmesi ve ayrıca Türkiye'nin hazırladığı raporların uluslararası metinlerle karşılaştırılması ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Bilinen ulusal raporların bazıları:

- UDK Ulusal Afet Strateji Planı, 2002
- Türkiye İktisat Kongresi Raporu, 2004
- Deprem Şurası, 2004
- Ulusal Afet Strateji Planı
- Afet İşleri Genel Müdürlüğü Raporları
- Bazı kapsamlı araştırmaların içerikleri ve sonuç raporları

Mevzuat Düzenleme Çalışmalarının İzlenerek Gelişmelerin İrdelenmesi, Yeni Mevzuat Oluşumuna Katkıda Bulunulması; Afet ve risk yönetimi konusunda diğer ülkelerdeki düzenlemelerin elde edilmesi; ulusal mevzuat ile karşılaştırılması. Ayrıca ülkemizde bu alanda yapılan yasal düzenlemelerin izlenerek, irdelenmesi ve gerekli katkı ve girişimlerin yapılması yararlı görülmektedir.

Öte yandan, ülke gündemimizde olan Dönüşüm Yasa Tasarısı'nın da öncelikle irdelenerek, gerçekte deprem riski ile ne ölçüde ilintili olduğunun ortaya konulması, bu konuda yaşanan gelişmeler ile yasal sürecin de eleştirilerek kamuoyuna açıklanması, gerektiğinde afetlerle ilgili birim ve kuruluşlar ve üniversitelerin dikkatinin çekilmesi uygun olacaktır.

Afet ve Risk Yönetimi ile İlgili Yapılan Uygulamaların İzlenmesi ve İrdelenmesi; Olası afetler karşısında riskli olduğu saptanan eğitim, sağlık gibi önemli kamu yapılarının güçlendirilmesi amacıyla ayrılan ödeneklerin ya da alınan paraların nerelere ve hangi amaçlar için harcandığının belirlenmesi yönünde çaba gösterilmesi ve elde edilecek sonuçların irdelenmesi yararlı görülmüştür. Ayrıca, afet ve risk yönetimine ilişkin kamu kurumlarının ihalelerin amaç, maliyet ve getirilerinin/götürülerinin (sonuçlarının) irdelenerek tartışılması uygun görülmüştür.

Kamu kurum ve Kuruluşlarının Yaptığı Çalışmaların Değerlendirilmesi ve Bunlar Arasındaki İlişkilerin Kurulması; Afet ve risk konularında, farklı kurum ve kuruluşlar birbirinden bağımsız olarak benzer konularda çalışmalar yapmaktadır. Ayrıca, yapılan çalışmalar ise çoğu zaman yetersiz kalmakta ya da uygulanamamaktadır. Tüm bu çalışmaların Oda tarafından izlenmesi, ilgili kamu kurumları ile ilişki kurularak sürecin denetlenmesi ve/veya yönlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca afet ve risk yönetimi konusunda yönetsel (idari) yapılanmaya ilişkin bir modelin de geliştirilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda; Belediyelerin maruz kaldıkları risklere karşı uyarılması ve yönlendirilmesi yönünde çalışmalar yürütülmesi, üniversiteler ve ilgili diğer birimler ile ortak çalışmalar yapılması ve bu kapsamda eğitim programlarında yapılması gerekli değişikliklere katkıda bulunulması gerekmektedir (TUPOB bunun bir aracı olarak ele alınabilir.) İstanbul olgusu da çalışılması gerekli özel bir alan olarak değerlendirilmektedir.

Planlama Sürecinin Yeniden Tanımlanması: Üst ve alt ölçekli planların yapımı süreci yeniden gözden geçirilerek afet tehlike ve mikro-bölgeleme haritaların hazırlanması için öneriler geliştirilmelidir. Bu konuda var olan çalışmalar değerlendirilerek yeni öneriler hazırlanmalıdır. Afet ve riskleri içeren analiz ve planların bütünleştirilmesi yönünde planlama süreci bir bütün olarak gözden geçirilmelidir. Afet ve risk yönetimi ve planlamasının sadece bir 'fiziksel plan' olduğu anlayışının ötesine geçilmelidir. Konunun ekonomik, sosyal, finansal boyutları da planlamanın bütünleştirdiği parçalar olarak ele alınmalıdır. Buna yönelik 'Eylem Programları' hazırlanmalıdır. Bu amaçla gerekli yasal düzenleme çalışmaları yapılmalıdır.

Şehir Plancılarının Yeterliliklerinin Geliştirilmesi; Meslektaşların afet ve risk yönetimi konusundaki mesleki bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Öncelikle bu alana plancıların kendilerinin sahip çıkması, her alanda bunu savunabilmesi için bir 'ortak akıl' geliştirilmesi gerekmektedir. Şehir plancılarının bu alandaki eşgüdüm rolleri tanımlanmalı ve ayrıca yasalarda bu konuda hükümler getirilmesi için çalışılmalıdır.

Komisyonca Öngörülen Etkinlikler

- Konuyla ilgili toplantılar düzenlenmesi,
- Seminerler yapılması,
- İlgili yönetimler ve kurumlarla ilişkilerin geliştirilmesi, gerekli yazışmalar yapılması,

- Şehircilik Günleri ile Dünya Afetler Günü, 17 Ağustos vb. günlerde etkinliklerde bulunması,
- Basınla düzenli, sürekli ilişkiler kurulması ve kamuoyunun bilgilendirilmesi,
- Bu konularda araştırma ve tez çalışmalarının yapılmasının sağlanması,
- Çalıştaylar düzenlemesi,
- İlgili metinlerin çevirilerin yapılması,
- Bilgi Bankası oluşturulması

Komisyon Üyeleri

Ezgi Orhan, Ömer Hamdi Kırıl, Nevzat Can, Murat Balamir, Saadet Gökçen Kunter, Binali Tercan, Mert Burnaz, Meltem Şenol, Perihan Kiper, Zerrin Yener

FARKLI ÖLÇEKLERDE PLANLAMA VE PLANLAMA ÖLÇEKLERİ/ KADEMELERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER

Türkiye’de farklı ölçeklerde planlar yapılmakta, ancak bu planların İş tanımı, işlevleri, uygulamadan sorumlu olan kurumsal yapının kim olduğu, izleme ve değerlendirme süreçleri ve plan revizyonu gibi konuların yeteri kadar tanımlı olmaması ve bu planlar arasındaki ilişkilerin nasıl kurulacağı, herhangi kademede bir planın “üst ölçek” plandan neleri - nasıl alacağı ve “alt ölçek” planlara neleri - nasıl aktaracağına belirli olmaması nedenleriyle, yeteri kadar etkili olamamaktadır.

Türkiye’de çok fazla plan tanımı yapılmış ama bu planların kimler tarafından ve nasıl üretileceği, çeşitli farklı tipteki planının bir coğrafi birim açısından nasıl ilişkilendirilerek uygulamaya konulacağı/ kullanılacağı konularındaki belirsizlikler yüzünden, bu defa çok sayıda plan çalışması arasındaki çatışmalardan doğan sorunlar ortaya çıkmıştır. Komisyonun çalışma konusunu bu sorunları oluşturmaktadır.

Komisyon aşağıda yer alan çalışma programına ilişkin taslak bir metin hazırlamış, ancak metnin son haline verilmemiştir. Ayrıca üst ölçek komisyon üyesi Belma Babacan tarafından hazırlanan Üst Ölçek Planların Kısa Tarihi, Farklılıkları ve Benzerlikleri ile ilgili metinde taslak olup, tartışmaya ve geliştirilmeye açıktır.

Komisyonun Amacı

Üst ölçek planlama ile ilgili sorunu sistematik bir biçimde alarak, üzerinde analitik düşünce/ eleştiri/ görüş ve öneri üretmek, böylece sorunun tanımı ve alternatif çözüm önerileri için açılacak tartışmayla, mesleki kamuoyunu soruna/ konuya duyarlı hale getirmek ve tartışılan çözüm önerilerinden benimsenecek olanlarının/olanın, Türkiye’de plan yaptırma ve onama yetkisine sahip kamu kurumları tarafından benimsenmesine elverişli bir zemin/ düşünsel bir hazırlık ortamı sağlamaktır.

Bu amacı sağlamak üzere izlenecek yol, ya da kaba “yol haritası” için ana noktalar, aşağıdaki gibi tanımlanmıştır:

- o Üst ölçek planlarla ilişki kurulacağını her plan kademesi için tanımlanması,
- o Her plan kademesi için, planın uygulanmasını ve planlar arasındaki tutarlılıkların kurulmasını sağlamak üzere, üzerinde çalışılan plana göre “alt ölçek” olarak tanımlanabilecek planlarla ilişkilerin nasıl kurulacağını irdelemesi
  - Her plan kademesine göre, Türkiye’de yasalar- yönetmelikler tarafından yapılması/ hazırlanacağı öngörülen “plan” türlerinin neler olduğunun belirlenmesi,
  - Bu plan türlerinin sektörlere göre dağılımının yapılması (çevre, tarım, sanayi... vb)
  - Planları hazırlamaktan sorumlu olan kurumların diğer planlarla/ mekansal planların, mantıksal bir çerçeve içinde ilişkilendirilmesi.
- Planlar arasındaki çoklu ve birden çok katmanlı ilişkilerle ilgili tanımların, belirli bir sistematiklik çerçevesi içinde, tutarlı olarak nasıl ilişkilendirilebileceği konusunda alternatif önerilerin biçimlendirilmesi, bu önerilerin kurumsal yapılar dikkate alınarak, planlamanın kurumsal dizgesi üzerinde görüş ve öneri geliştirilmesi.

Üst Ölçek Planların Kısa Tarihi, Farklılıkları ve Benzerlikleri

Ülkemizde üst ölçek planlama konusundaki deneyimlerin gerek mevzuatın gerekse pratiğin getirdiği kurallar çerçevesinde 1960 lı yıllarda başladığı söylenebilmektedir. Üst ölçek planlar kısaca, uygulamaya esas olan imar planlarının yapımını yönlendiren planlar olarak ele alınmaktadır. Bu planları ortaya çıkış tarihlerine göre;

- Bölge planı,
- Metropolitan Alan Planı,
- Çevre Düzeni Planı,
- İl Gelişme Planı,
- İl çevre Düzeni planı,
- İl strateji planı,
- Büyükşehir Belediyesi Çevre Düzeni planı
- Nut's bölge ve alt bölge planı

Olarak sıralamak mümkündür. Bir diğer sınıflandırma ise 3194 sayılı İmar Kanunu öncesi ve sonrasında yaşanan gelişmelere dayalı olarak yapılabilir.

3194 Sayılı İmar Kanunu Öncesinde Üst Ölçek Planlama

1957 yılında yürürlüğe giren 6785 sayılı İmar Kanunu, üst ölçek planlama konusunda özel hükümler getirmemiştir. Bu Kanun ile getirilen düzenlemeler, imar planı pratiğini yerleştiren bir içeriktedir. Kanun imar planı dışında alt ölçekte, imar planı yapımının gerekli olmadığı yerleşmelerde yol istikamet planı yapımını öngörmüştür. Bu dönemde üst ölçek planlama bu Kanunun 9. maddesi hükümleri ile İmar ve İskan Bakanlığı'na verilen re'sen plan yapma ve onama yetkileri ve diğer kurumsal düzenlemelerle biçimlenmiştir. Bu çerçevede bölge planı, metropolitan plan ve çevre düzeni planı deneyimleri Merkezi Yönetim ve Merkezi Yönetimin yerel örgütlenmeleri eliyle yürütülmüştür.

Bu çerçevede bazı yerleşmelerin çevre gelişimleri ile birlikte planları da yapılmış daha sonra bu planların bazıları, yeniden çalışılarak “yerleşme ve yakın çevresi mücavir saha planı ya da çevre düzeni planı” olarak adlandırılarak İmar Kanunu uyarınca İmar ve İskan Bakanlığı'nın onayına konu edilmiştir.

1972 yılında 1605 sayılı Kanun ile 6785 sayılı İmar Kanununa eklenen Ek 7 ve Ek 8. maddelerle, kıyılar ve mücavir alan dışında kalan alanların önce bir kısmının daha sonra tamamının “imar düzenine” tabi kılınması ile devam eden süreçte, özellikle kıyı içeren alanlarda ortaya çıkan turizm ve ikinci konut taleplerini konumlandırmak, bir anlamda denetlemek amaçları ile çevre düzeni planı adı altında yapılan planlar Bakanlığın önemli çalışma konuları arasında yerini bulmuştur. Yine mevzii imar planı pratiğinin planlama deneyimi içinde yerini bulması da 1972 özellikle 1975 sonrasında gerçekleşmiştir. Öncelikli müdahale gerektiren kıyı alanları ile mücavir sahalar dışındaki yerleşim alanlarının dışında 15 ha. Büyüklüğün altında olmamak koşulu ile Bakanlık eliyle, özellikle ifrazları mevzuatın belirlediği koşulların altına çeken, yapılanmayı mevzuatın belirlediği büyüklüğün üzerine taşıyan 1/25.000 ölçekli planların ve imar planlarının yapımı yoluna gidilmiştir. Bu eylemler giderek, daha geniş alanların 1/25000 ölçekte ve çevre düzeni planı adı altında planlanması pratiğine dönüşmüş, bu çerçevede yerleşimler de bu planların kapsamına alınmıştır.

1960 ve 1970'li yıllarda yapılan çevre düzeni planlarının, özellikle kıyı alanlarındaki tarımsal kullanıma verdikleri zarar bir yanda tutulursa, kurumsal iç tutarlılığının bulunduğu söylenebilir. Bunun nedeni de, planlama alanında çok başlı bir yapının bulunmaması saptaması ile açıklanabilir. Zira o dönemde yerleşmeler (belediyeler ve köyler) plan sınırlarını ve plan kararlarını oluşturmada Merkezi Yönetime bağlıdır. Özerk plan onama yetkileri bulunmamaktadır. “Planların kademeli birlikteliği”nin sağlanabilmesinin ön koşulu, planlamanın tek elden yönlendirilmesi ve denetimi hedefli yasal ve kurumsal yapının kurulabilmesi ve işletilebilmesidir.

180 sayılı KHK Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile 13.12.1983'de İmar ve İskan Bakanlığı kapatılmış ve Bayındırlık Bakanlığı ile birleştirilmiştir. 1983 yılında çıkartılan kararnamenin 1984 yılında 3030 Sayılı Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanuna dönüşmesi ve 1985 yılında yürürlüğe giren 3194 sayılı Kanun uyarınca Nazım Plan Büroları Büyükşehir Belediyelerine devredilmiştir. İmar planlarının yapım ve onay yetkisi belediye meclisleri ve Valiliklere verilmiş, “imar” denetimi konusundaki yetkiler, İmar ve İskan Bakanlığı/Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'ndan alınarak İçişleri Bakanlığı'na bırakılmıştır.

3194 Sayılı İmar Kanunu Sonrasında Üst Ölçek Planlama

3194 sayılı İmar Kanunu üst ölçek planlama konusunda dört önemli düzenleme getirmiştir.

- Planların yapımı hakkında bölge planlarının DPT Müsteşarlığı tarafından yapılması ve onaylanması ile ilgili düzenleme bunlar arasındadır. Ayrıca çevre düzeni planının tanımı getirilmiştir. Ancak tanımı bulunan bu planın yapımına ve onayına ilişkin her hangi bir koşula, düzenlemeye yer verilmemiştir. Bu alanda oluşan yetki boşluğu ve karmaşası ilerde önemli sorunlar yaşanmasının nedeni olmuştur.

Bölge Planı

Devlet Planlama Teşkilatı, Kuruluş Kanunundan ve İmar Kanunundan gelen yetkilerini kullanmaya devam etmektedir. Türkiye’de daha önceki demografik araştırmalarda örneklem seçimi yapılması amacıyla beş bölge tanımlanmıştır. Bu bölgesel ayırım, ülkenin değişik yöreleri arasındaki demografik, toplumsal, kültürel ve ekonomik farklılıkların incelenmesinde sıklıkla kullanılan bir değişken haline gelmiştir. Söz konusu Batı, Güney, Orta, Kuzey ve Doğu bölgeleri, birbirine komşu olan değişik sayılardaki illerden oluşmaktadır.

Geleneksel olarak kullanılan beş coğrafi bölgeye ek olarak, 22 Eylül 2002 günü yeni bir bölge sınıflandırılması oluşmuştur. Türkiye’nin Avrupa Birliğine uyum süreci doğrultusunda, Devlet Planlama Teşkilatı ve Devlet İstatistik Enstitüsü üç ayrı düzeyde NUTS (The Nomenclature of Territorial Units for Statistics) bölgesi oluşturmuşlardır. NUTS, Avrupa Birliği ülkelerinin kullandığı istatistik bölge sınıflandırmasıdır. İstatistik Bölgelerin tanımlanmasında kullanılan temel faktörler: nüfus, bölgesel kalkınma planları, illerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralaması, temel istatistik göstergeler, coğrafya olmuştur.

Buna göre NUTS bölgeleme düzeyleri; NUTS 1: 12 Bölge, NUTS 2: 26 Bölge, NUTS 3: 81 İl olarak belirlenmiştir.

Yürürlüğe giren 5449 sayılı “Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun” ile kalkınma ajanslarının kurulacağı bölgeler 26 NUTS ile tanımlanmış ve Kanun, her ne kadar bölge planı yapımı ile bir görevlendirme belirlememiş de, temel amaçları arasında “bölgesel kalkınma” yer almıştır.

Yine son dönemde bölge planlama çalışmaları kapsamında DPT tarafından 26 NUTS ile de bağlantılı olan “havza planları” yapımı yoluna gidilmektedir. Ne var ki bu planların kapsadıkları alanlar, bölge ya da havza olarak adlandırılabilir alanları tanımlayan bir içerikte olamamaktadır. Bunlardan Yeşilirmak Havzası Gelişme Projesi örnek olarak verilebilir.

Çevre Düzeni Planı

3194 sayılı İmar Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten sonra yaşanan ve gerek üst ölçekli plan çalışmalarını gerekse bu planların içeriğini olumsuz olarak etkileyen faktörler çevre düzeni planları konusunda yetkilerin kullanımında da el değiştirmelerin nedenini oluşturmuştur. Bu kapsamda çevre düzeni planları, önce Bayındırlık ve İskan Bakanlığı’na İmar Kanununun 9. maddesi ile Bakanlığa verilen yetkiye dayanarak Bakanlıkça yapılmış ve onaylanmıştır. Bu uygulamanın dışında kalan iki alan GAP ve Özel çevre koruma bölgesi olarak belirlenen alanlardır. Bu alanlarda, ilgili merkezi ve yerel kurumlara özel yasaları ile verilen yetkiler kullanılarak çevre düzeni planları da bu kurumlar tarafından yapılmış/yaptırılmış ve onaylanmıştır. Daha sonra Çevre ve Orman Bakanlığının Kuruluş Kanunu ile çevre düzeni planlarının yapımı ve onay yetkisi Çevre ve Orman Bakanlığı’na geçmiş, İl Özel İdaresi Kanunu ile yeni bir tanım olarak getirilen “il çevre düzeni planı” yapımı ve onayı valiliklerin yetkileri arasında sayılmıştır. Çevre ve Orman Bakanlığı, il çevre düzeni planlarının yapımı konusundaki yetkileri İl Özel İdaresi Kanunu ile Valiliklere aktarılması üzerine, bu planların yapımı için Valiliklerden yetki almak veya birden fazla ili kapsayan alanda çevre düzeni planlarının yapımını yürütme stratejisini benimsemiştir.

Büyükşehir belediyeleri ile ilgili yasal düzenlemelere göre, Büyükşehir belediyeleri, çevre düzeni planlarına uygun olmak kaydıyla, belediye sınırları içindeki 1/5000 ve 1/25,000 ölçek arasında nazım planları yapmaya ve onamaya yetkilidirler. Sınırları il sınırları ile örtüşmesi durumunda ise plan, belediyece yapılacaktır. Ne var ki bu planlama alanları da metropoliten alan olarak belirlenen alanlar değildir.

Bütün bu olumsuz gelişmelerin bir önemli nedeni, Ülke imar mevzuatının bir çerçeve yasada toparlanamamış olmasıdır. Bu çerçevede, katılımcı bir yaklaşımla yapılan İmar ve Şehirleşme Kanunu ile ilgili çalışma, yasalaşması için gerekli işlemler yapılmaksızın ortada bırakılmış, yasa taslağının içinde yer alan bazı düzenlemeler, kurgusu bozularak ve içeriği değiştirilerek başka yasalara taşınmış ya da yeni yasal düzenlemelerde hiç dikkate alınmamıştır. Bu tavrın sonucunda planlamada yetkili kurumlar ve parçalanmış planların yanı sıra literatüre ve planlama bilimine uygun olmayan plan yapım yöntemi ve tanımları geliştirilmiştir.

Bugün gelinen noktada;

Bölge planlarının yapımında uygulanan sınır belirleme sürecinde Nut's 2 düzeyinin esas alınmasında ciddi sorunlar bulunmaktadır. Zira bu sınırların büyük bir çoğunluğu bölge planlama alanı için anlamlı sınırlar değildir.

Bölge planı kararlarının çevre düzeni planlarına nasıl yansıtacağı, yönlendirme biçimi, kapsamı ve yönteminde belirsizlikler vardır.

Çevre düzeni planları için çevre ve orman Bakanlığı tarafından belirlenen birden fazla il sınırını kapsayan alanda yapılan planların; ölçeğinde, ihale sürecinde, yapım yönteminde, onayında ve uygulanmasında belirsizlikler olan ve çok başlılık sorunlu bir süreç belirlenmiştir.

İl sınırları ile tanımlanan alan, çevre düzeni planı için anlamlı bir planlama alanı değildir.

Büyükşehir Belediyelerince, il çevre düzeni planı ile aynı ölçekte hazırlanan ve çevre düzeni planına uymak zorunluluğu olan nazım planların kademelenmeye ilişkin belirsizlikleri ve yetki sorunları çözümlenmemiştir. Bu alanlar metropoliten alanı da tanımlamadığından bu plan türü ortadan kalkmıştır.

Gerek bölge planı, gerek metropoliten alan planı gerekse çevre düzeni planı yapımı konusunda kapsamlı bir mevzuat bulunmamaktadır. Bu nedenle her plan, ihale eden kurumun ve planı yapanın deneyim ve bilgisi ile öznel davranışlarına bağlı bir yöntemle ve farklı içeriklerde yapılmaktadır. Planlama araçları, planlamanın kendisine dönüşmektedir.

Planlar arasındaki kademeli birliktelik ilkesinin tanım ve kapsamı belirlenmediğinden planlar, gösterim dili ve yazılı belgeleri ile birbirinin yerine geçen düzenlemeler içermektedir.

Planların Değerlendirilmesi

Bu açıklamalar çerçevesinde Komisyonumuza ulaşan son dönemde yapılmış ve onaylanmış üst ölçek planlar ile ilgili özet saptamalar yapılacaktır.

Büyükşehir Belediyesi Nazım Planları

Komisyonumuza Mersin, Diyarbakır, Kayseri, Kocaeli ve Ankara olmak üzere beş adet Büyükşehir Belediyesi nazım planı ulaşmıştır. Bunlardan, Kayseri ve Kocaeli planlarının plan notları

ve raporları bulunmamaktadır. Bu nedenle plan hükümleri konusundaki farklılık ya da benzerliklerine değinilmemektedir.

Planların İsimlendirilmesi

Beş plan arasında isimlendirme farkı bulunmamaktadır. Üç plan 1/25000 ölçekli nazım imar planı olarak adlandırılmaktadır. Kayseri ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesi planları 1/50000 ölçeklidir ancak plan bu ölçekte mi yapılmış ya da küçültülmüş kopya mı bilinmemektedir.

Yapım Yöntemi

Ankara ve Diyarbakır planları A grubu planı eliyle ve ihale yöntemi ile yapılmış, Ankara planı İdare tarafından yapılmıştır. Diğer iki planın yapım yöntemi bilinmemektedir.

Plan Hükümlerinin İçeriği

Mersin ve Diyarbakır planlarının plan notları, doğrudan plan koşulları olarak adlandırırken, Ankara planında farklı bir tanımlama bulunmaktadır. Bu da “Uygulamaya Yönelik Çerçeve Plan Koşulları”dır. Bu farkı yaratan bir neden, Ankara planının plan notlarının zaman zaman plan raporuna dönüşen içeriği olsa gerekir.

Plan Belgelerinin Birlikteliği

Her üç planda da (Mersin, Diyarbakır, Ankara) plan, yasa ve yönetmeliklerde yeterince yapılmadığı ya da anlaşılmadığı gerekçesi ile olsa gerekir, planın raporu ve plan hükümleri ile birlikte geçerli bir belge olduğunu belirtmektedir. Gerçekte bu zorunluluk İmar Yasası ve Yönetmeliklerinde plan tanımları da dahil olmak üzere yer alan düzenlemelerdendir. Ancak, yukarıda da belirtildiği gibi, 1985 sonrası dönemde planların çizili belgeleri olarak bilinen paftalar, üzerinde her tür bilgi ve kararın gösterilmesi gereken belgeler olarak algılanmaya başladığından ve bu algı giderek güçlendiğinden, plan notlarına yasal olarak tanınan değer verilmemektedir. Plancılar, bu zorunluluğu plan notları ile açıklama gereği duymaktadırlar.

Gösterim Dili

Planlar, ölçeğin gerektirdiğinden fazla detay içermektedir. Yönlendirici olması beklenen ve alt ölçeklerde izlenecek yol ve yöntemin belirlendiği, temel kabul ve hedeflerin ortaya konduğu bir belge olması gerekirken yer yer 1/5000 hatta 1/1000 ölçek planların gerektirdiği detaylar dahi paftalarda gösterilmektedir.

1/25000 ve 1/50000 ölçekli planlar arasında plan paftalarında kullanılan gösterim dilinde önemli bir fark bulunmamaktadır.

İmar Kanunu ve Yönetmeliklerinin plan lejantları konusundaki yetersizliği bu planların tamamında özellikle Ankara, Diyarbakır ve Mersin planlarında gözlenmektedir. Lejantlar, Plan Yapılmasına ait Esaslara Dair Yönetmelikte yer alandan daha kapsamlı ve farklıdır. 3194 sayılı Kanunun Yönetmeliklerinin yürürlüğe gireceği sırada, Bakanlıkta hazırlanmış bir taslak çalışma, plan yapımına ilişkin yönetmeliğe eklendiğinden (2.11.1985 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Yönetmeliğe

Sektörel Planlar

Mersin ve Diyarbakır planlarında sektörel planlar, afetler ve ulaşım ile ilgili olarak kendi başlıkları altında yer almaktadır. Ankara planında ise konu önceliklerle değil sektörel planlar ve planlama alanlarına yönelik başlıklarla değerlendirilmektedir. Ankara planı, sektörel ana planların yapımı ile ilgili zorunlulukları özel bir başlık altında ve “sakinim planlarını” da dahil ederek getirmektedir. Her üç planın da içerdiği sektörel ana planlara ilişkin hükümler olumlu değerlendirilmektedir. Ancak, bu planların nasıl, hangi kurumsal çözüm ve düzenleme ile kimler tarafından, hangi yöntemlerle yapılacağı ve onay süreçlerine dair konularda belirsizlikler ve eksiklikler bulunmaktadır.

Afet yaklaşımı

Her üç planın ortak özelliği afetlerle ve afet riskleri ile ilgili özel hükümlere yer verilmiş ve afet yönetimine ilişkin hükümler getirmiş olmasıdır. Ankara planının yukarıda belirlenen eksikliklere rağmen sakinim planları konusunu gündeme taşımış olması olumlu bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir.

Yayalarla ilgili düzenlemeler

Alt ölçek planlar için yaya ve bisiklet yol ağları konusunda özel hükümler getirilmesi Mersin ve Diyarbakır planlarının olumlu bir özelliği olarak görülmektedir. Kentsel alanda yaya ulaşımı ile ilgili temel hedef ve yönlendirmelerin üst ölçek planla yapılması gereği tartışmasızdır. Bu kapsamda düzenlemeler yerindedir. Ancak alt ölçek planlarla ilgili denetim sağlandığı sürece yeterli olabilecektir.

Kentsel Dönüşüm

Kentsel dönüşüm Mersin, Diyarbakır ve Ankara planlarında alt ölçeklerde önemli müdahale konuları arasında sayılmakta, kentsel dönüşümüne konu olan alanlar belirlenmektedir. Her ne kadar yürürlükteki yasal düzenlemeler Ankara için özgün yasa da dahil olmak üzere yetersiz ve yanlış düzenlemelere sahipse de, üst ölçek plan kentsel dönüşümüne gerek duyulan alanlarla ilgili daha geniş kapsamlı yönlendirmeleri içermelidir. Diğer taraftan kentsel dönüşüm için araçlar geliştirilmesi de bu planların hedefleri arasında yer alsa gerekir.

Nüfus yoğunlukları ve yapı yoğunluklarına dönüşüm

Mersin ve Diyarbakır planları, 1/25000 planda belirlenen nüfus yoğunluğunun 1/5000 ve 1/1000 planlarda karşılığı olan yapı yoğunluklarını belirlemektedir. Bu belirleme alt ölçekte planların yapımı sırasında belediyeler ve bu planların yapımını yükümlenen müellifler için önemli bir yönlendirme olarak kabul edilmektedir. Ancak Mersin planının bu konuda ayrıca max. TAKS belirlemiş olması, kentsel dokunun oluşumunda yaratacağı kısıtlamalar nedeniyle bir olumsuzluk olarak değerlendirilmektedir. Ankara planında bu konuda hiçbir açıklama yer almamasının, alt ölçek planların yapımında, daha önceki plan kararları da dikkate alındığında sorun yaratabileceği değerlendirilmesinin nedeni olmaktadır.

ULAŞIM POLİTİKALARI KOMİSYONU

Komisyonun amacı, oluşumu ve önümüzdeki dönemde yapılabilecek çalışma ve etkinlikler hakkındaki öneriler görüşülmüştür. Kısa ve uzun erimde yapılacak etkinliklerin daha geniş bir katılım sağlanarak yapılması, bu yönde komisyona ulaşım alanında çalışan diğer üyelerimizin katılımının sağlanması önerileri getirilmiştir.

Etkinliklerin düzenlenmesi aşamalarında diğer meslek ve sivil toplum örgütleri temsilcilerinin da davet edilerek katkılarının sağlanmasının daha yararlı sonuçlar sağlayacağı görüşü benimsenmiştir. Bu etkinliklerden biri olarak “Sokak Bizim Etkinliği” deneyiminin benzer biçimde Odamızca düzenlenmesinin kamuoyunda ulaşım sorunlarına dikkat çekmek için etkin bir yöntem olduğu dile getirilmiştir. Yapılacak çalışmalarda görsel belgeler ile bilimsel çalışmaların birarada sunulmasının bu sunumlar üzerinden kent içi ulaşım sorunlarının kamuoyuna yansıtılmasının yararına değinilmiştir.

Komisyon, Ankara’da ulaşım altyapısı ve hizmetlerinin daha iyi sunulması için neler yapılması gerektiğine dair önerilerini sunulmasını amaçlamıştır. Komisyon çalışmalarında ulaşım ile ilgili genel yaklaşımların, sorunların, görüşlerin ve tutumun belirlenmesi ve bu yönde komisyon programının hazırlanması, ikinci aşamada ise seçilecek uygulamalar üzerinden değerlendirmeler ve etkinlikler yapılması amaçlanmıştır. Bunun yanında TMMOB tarafından düzenlenen Ankara Kent Sempozyumu ve Yerel Yönetimler Sempozyumu’na ulaşım alanında katkı konulmuştur.

Kısa erimde yapılacak etkinliklerde; Ankara’daki ulaşım uygulamaları hakkında kentlinin algılayışının ve yorumunun tespiti, olumlu-olumsuz yönlerin ne düzeyde hissedildiği, uygulamalardan memnuniyetsizlik ve endişelerin nedenlerinin yansıtılması hedeflenmektedir.

Ankara Büyükşehir Belediyesi’ne sunulmak üzere bir çalışma yapılması ve bu çalışmada mevcut uygulamaların ve yaklaşımın Odamızca benimsenmediği, ulaşım ana planının ivedilikle hazırlanması gerektiği, plan hazırlanana kadarki sürede mevcut düzenlemelerin askıya alınması gerektiğine dair bir değerlendirme raporu hazırlanması amaçlanmaktadır. Bunun yanında diğer meslek odalarının ve sivil toplum örgütlerinin görüşleri de alınarak, dünyadaki iyi örneklerle Ankara kentindeki örneklerin karşılaştırılması ve Ankara’nın bu konuda ne düzeyde geri olduğu, bu sorunların aşılması için ne tür çalışmaların yapılması gerektiği ortaya konulacaktır.

Bunun yanında incelenecek bazı uygulamaların (köprülü kavşaklar vb.) insan yaşamına, güvenliğine ve kamu kaynaklarının kötü kullanımına neden olduğu teknik yönden değerlendirilecek ve yapılan gözlemler kamuoyu ile paylaşılacaktır.

Komisyon Üyeleri

Erhan Öncü, Eser Atak, Zafer Şahin, Fikret Zorlu, Cengiz Çakan, Ayça Öncü, Gökhan Erkan, Mehmet Akyürek katıldı.

İmar mevzuatı kapsamında çıkartılan “Plan Yapımını Yüklenecek Müelliflerin Yeterliliği Yönetmeliği” Şehir Plancılarının mesleki yeterlilikleri tanımlayan ve sınıflandıran bir düzenlemedir.

TMMOB tarafından yapılan düzenlemeler ise temelde Mühendislik ve Mimarlık Hakkında kanunla yetkilendirilmiş olan Şehir ve Bölge Plancılarının mevzuat sonrası mesleki yetkilerinin kullanılmasına ilişkin sınıflandırma, belgelendirme, denetleme, meslek içi eğitim vb. düzenlemeleri kapsamaktadır.

Öte yandan, Avrupa Birliği Uyum Sürecinde hizmetlerin serbest dolaşımı kapsamında, mesleki yeterliliklerin tanınmasına (akreditasyon) ilişkin direktifler ve yasa tasarıları, mesleki niteliklerin yeniden tarif edilmesi ve buna ilişkin eğitim sürecinin tartışılmasını gerektirmektedir. Bu kapsamda, üniversite eğitimi sürecinin yanısıra, uzmanlaşma yetkilendirme ve mesleki yeterlilikler ile bunların belgelendirilmesine ilişkin koşulların ve bu süreçlerde rol alacak üniversite ve mesleki kurumların yeniden tartışılmasını, bu konuda geleceğe dönük ilke ve politikaların geliştirilmesini gerektirmektedir.

Bu bağlamda; TUPOB’ta oluşturulan, Eğitim Denklığı Komisyonu ağırlıkla Üniversite Eğitimi ile ilgili süreçlere (Bologna Deklerasyonunun planlama eğitimi üzerindeki etkileri, eğitimin süresi kalitesi ve akademik tanınma vb. konuları) Mesleki Yeterlilik-Yetkinlik Komisyonu ise, Üniversite Eğitimi sonrası mesleki yetkilerinin kullanılması sürecinde, mesleki yeterlilik ve yetkinlik koşulları, meslek içi eğitim, uzmanlaşma, deneyim ve bunların belgelendirilmesi konularına yoğunlaşması beklenmektedir. Bu nedenle iki komisyonun çalışmaları birbirini karşılıklı besleyen ve bütünleşen çalışmalar olarak görülmektedir.

Mesleki Yetkinlik ve Yeterlilik Komisyonu Taslak Raporu Komisyon Üyelerinin katkı ve geliştirilmesine açık olmak üzere, aşağıdaki konuları kapsamaktadır. Komisyon üyelerinden bu bilgileri geliştirmeye ayrıca, TUPOB’un ilke ve politikalarını geliştirmeye yönelik katkılar beklenmektedir.

Mesleki Yeterlilik ve Yetkinlikle İlgili Kavramlar ve Tanımlar

Yürürlükteki düzenlemelerde, Şehir ve Bölge Plancılarının Mesleği Uygulama Yetkileri Mühendislik ve Mimarlık alanlarına ilişkin düzenlemeler, Meslek yasaları ve Şehir Planlama Alanı, İmar Mevzuatında, Şehir Plancılarına tanınan yetkiler, Şehir Planlama Meslek Alanının kurumsallaşması, Mesleğin Gelişimi ve Örgütlenmesi,

Şehir Plancısının nitelikleri, eğitim ve deneyim konuları ve çalışma alanları AB uyum sürecinde Mesleki Yeterliliklerin düzenlenmesi ve tanınması konusundaki gelişmeler ve Şehir Planlama meslek alanına etkileri TMMOB Mühendislik ve Mimarlık Kurultayı ilke kararları ve uygulamaları Meslek içi Eğitim ve Belgelendirme Yönetmeliği, Uzmanlıklararası yetki sorunlarının çözümünde temel alınacak ilkeler bu çerçevede, mesleki yeterlilik, yetkinlik uzmanlık ve bunların belgelendirilmesine ilişkin mevcut durum ve gelişmeler ortaya konulmuş ve öneriler yapılmıştır.

Kavramlar, Tanımlar

Komisyon çalışmalarına yardımcı olmak üzere, bazı kavramlar ve anahtar sözcüklerin tanımları aşağıda verilmiştir.

Meslek (Türk Dil Kurumu)

Bir kimsenin geçimini sağlamak için yaptığı sürekli iş, uğraş (ing. Profession, occupation) Uzman (TDK), belli bir işte, belli bir konuda bilgi, görüş ve becerisi çok olan kimse, mütehassıs, kompetan (ing. Expert, specialist) Yeterlilik (TDK), yeterli olma durumu, yeterlik, bir işi yapma gücünü sağlayan özel bilgi, ehliyet, görevini yerine getirme gücü, kifayet, (ing. adequacy, qualifiedness to do a job, sufficiency) Uzmanlık (TDK), uzman olma durumu, uzmanın görevi, mütehassıslık, ihtisas (ing. expertise, speciality) Yetkin (TDK) olgun, mükemmel (ing. perfect, complete in every respect) Yetkinlik (TDK), yetkin olma durumu, olgunluk, kemal mükemmeliyet (ing. perfection) Tanınırılık (TDK) denklik, akreditasyon, eşdeğerlik, (ing. accreditation) Mesleki açıdan yeterlilik ve yetkinlik kavramları birbirine yakın çoğu kez eş anlamlı olmakla birlikte, aralarında farklılıklar bulunmaktadır. Mesleki yeterlilik, mesleği yapmaya yeterli olan bilgi birikimi ve bunu kanıtlayıcı belgeler, diploma, yeterlilik (yada ehliyet belgeleri) olarak algılanmaktadır. Örneğin Şehir ve Bölge Planlama Diploması veya Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca verilen “İmar Planı Yapımı Yeterlilik Belgesi”, gibi

Mesleki Yetkinlik ise, yüksek öğretimde edinilen deneyimin yetkili bir kurulca değerlendirilmesi sonucunda belgelendirilen ve belli konularda veya uzmanlık alanlarında yetkilendirilen meslek adamı olarak tanımlanabilir. (örneğin: Yetkin Mühendislik ve Mimarlık Yasa Tasarısında yetkin mühendis ve yetkin mimar,

“Yetkin Mühendislik ve Mimarlık Kurulu tarafından Yüksek Öğrenim sonrasında edindiği mesleki deneyimi ve test sınavı ile mesleki bilgisini değerlendirirken başarılı bulunması halinde ilgili uzmanlık alanında belgelendirilen mühendis, mimar ve şehir plancılarıdır. Yetkin Mühendis ve Mimarlar uzmanlık alanında sorumluluk ifade eden imza yetkisini taşırlar” biçiminde tanımlanmıştır.

Şehir Planlama alanında “Yetkinlik” konusu mesleki ve akademik çevrelerce tartışılmakla birlikte, bu konuda yasal bir düzenleme bulunmamaktadır.

Uzmanlık (ihtisas) veya uzmanlaşma konuları, meslek alanının belli konu yada konularında özel bilgi birikimi olarak algılanmaktadır. Şehir planlama alanında, bölge planlama, yerel yönetimler ve kentsel politikalar, kent ekonomisi ve imar hukuku, koruma amaçlı planlama, ulaşım planlaması, sanayi, turizm, konut vb. sektörel planlar, kentsel dönüşüm konuları, afete duyarlı planlama, kentsel tasarım gibi birçok uzmanlık alanı tariflenebilir. Uzmanlık, lisanüstü eğitim, mesleki eğitim yada deneyimle elde edilebilir. Ancak, şehir planlamada uzmanlık alanlarını tanımlayan ve belgelendiren bir sistem oluşmamıştır.

Yasal Düzenlemelerde Şehir Plancılarının Mesleki Yetkileri Mühendislik ve Mimarlık Alanlarına İlişkin Düzenlemeler Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun

1938 tarihli 3458 sayılı “Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun, Türkiye’de, mühendis, mimar ve şehir plancıları mesleki faaliyetlerinin yasal dayanağını oluşturmaktadır. 69 yıldır yürürlükte olan bu yasanın birçok açıdan günümüzün gereksinimlerini karşılamaktan uzak olduğuda bilinmektedir.

Tüm Mühendis ve Mimarların olduğu gibi, Şehir ve Bölge Plancılarının mesleklerini yapmaları, uygulamaları konusundaki yetkiler de 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkındaki Kanuna dayanmaktadır. Kanununun 1. maddesi (a) bendinde “Türkiye Cumhuriyeti Hudutları dahilinde, Mühendislik ve Mimarlık ünvan ve selahiyeti ile sanat icra etmek isteyenlerin aşağıda yazılı vesikalardan olan birine haiz olmaları şarttır. Mühendislik veya Mimarlık tahsilini gösteren, Türk Yüksek Mekteplerinden verilen diplomalar;

Kanuna göre yetki kullanmak için, Üniversite ve Yüksek Öğretim Kurumlarından lisans düzeyinde diploma almış olmak, yeterli bir koşuldur. Bu kanun, ayrıca, yurtdışından alınan diplomaların eşdeğerliği veya denkliği kabul edilenlerinde bu yetkiye sahip olmasını hükme bağlamıştır. (yurtdışından diploma alanların eşdeğerliği/denkliği, Yüksek Öğretim Kurulu tarafından belirlenmektedir.)

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu

6235 sayılı “Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu, TMMOB odaların kuruluşu, örgütlenmesi, meslek alanının düzenlenmesi, mühendis, mimar ve şehir plancılarının kayıt ve sicillerinin yapılması, mesleki faaliyetlerinin denetlenmesi gibi konuları kapsayan, kurumsal yapılanmaya yönelik bir yasadır.

TMMOB kanununun 15. maddesi, mühendis, mimar ve şehir plancılarının, üyelik koşullarını belirlemektedir.

“Madde 15: Odalarda asli aza olabilmek için Türkiye Cumhuriyeti tabiyetinde olmak ve Türkiye hudutları içinde meslek ve sanatları icraya kanunen salahiyyetli bulunmak şarttır.” biçiminde düzenlenmiştir.

TMMOB Ana Yönetmeliği, mesleği yapmada (icrasında / uygulanmasında) lisans diplomasını esas almaktadır. Buna ilişkin düzenlemeler Ana Yönetmeliğin 49 ve 51. maddelerinde yer almaktadır.

“Madde 49: Mühendislik- Mimarlık mesleği mensupları, Birlik Genel Kurulu kararı ile belirlenen Odaya kaydolurlar. Oda kayıtlarında ve mesleği yapmada lisans eğitimi esastır. Bir lisans diplomasıyla ancak TMMOB Genel Kurulu’nun onayladığı bir odaya kaydolunabilir. Lisansüstü eğitim ile alınan ünvan, ikinci bir lisans diploması olarak değerlendirilemez, buna bağlı olarak mesleki çalışma yapılamayacağı gibi ilgili odaya da kayıt yapılamaz. Odaya kayıtlı tüm üyelerin meslek ve sanatları aynı değilse, bunların meslek ve sanatlarını uygulamadaki yetkileri de aynı olamaz. Oda, bu ayrımı sağlamak için, üyesine vereceği her türlü belgede meslek ve sanatını belirtmek zorundadır.”

“Madde 51: Odalara asli üye olabilmek için, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak ve Türkiye sınırları içinde meslek ve sanatlarını uygulamaya yasal olarak yetkili bulunmak zorunludur.”

TMMOB Ana Yönetmeliğinde yeralan, mesleği yapmada lisans eğitimi esas alan düzenleme yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı’nın TMMOB’ne verdiği 25/05/1995 tarih ve 10338 sayılı kararına dayanmaktadır.

TMMOB yasasına dayalı olarak meslek ve uzmanlık alanlarına ilişkin (yönetmelik Yönerge vb.) bir iç hukuk düzeni oluşmuştur. Bu kapsamda;

TMMOB Serbest Mühendislik ve Mimarlık büroları, mesleki denetim, asgari ücret vb. konulardaki yönetmelikler,

Meslek İçi Eğitim Uzmanlık ve Belgelendirme Yönetmelikleri

Meslek Dalı Ana Komisyonları Kurulu ve Çalışma Esasları vb. yönetmeliklerdir.

Ayrıca, TMMOB'nin 38. Genel Kurulunda "Uzmanlıklar Arasındaki Yetki Sorunlarının Çözümünde Temel Alınacak İlkeler" "TMMOB Mesleki Davranış İlkeleri" kabul edilmiştir.

TMMOB'ne bağlı diğer odalar gibi Şehir Plancıları Odası da TMMOB'nin düzenlemelerine dayalı olarak gerekli düzenlemeleri yapmakta ve uygulamaktadır. (Serbest Şehircilik Hizmetleri, Büro Tescil, Mesleki Denetim ve En Az Ücret Yönetmeliği yürürlüktedir. Meslek İçi Eğitimi ve Belgelendirme Yönetmeliğinin çalışmaları sürmektedir.)

YÖK'ün Diplomalara Ünvan Yazılmaması Kararı

Yüksek Öğretim Kurulu'nun 03.06.2006 tarihli kararı ile, 2005-2006 Eğitim-Öğretim yılından itibaren uygulamak üzere, "diplomalara ünvan yazılmaması, öğretim görülen program adının ve derecesinin belirtilmesi" yeterli görülmüştür. Bu kararın gerekçesi olarak Üniversitelerarası Kurulu'nun "diplomalara ünvan yazarak çalışma alanlarını sınırlandırmak yerine mezun oldukları bölüm ve/veya ana sanat (ana bilim) dalında ön lisans/lisans/yüksek lisans derecesi verilmesine" şeklindeki 19.02.2002 tarihli kararı gösterilmiştir.

YÖK tarafından alınan bu karar doğrultusunda Şubat 2006 mezunlarının diplomalarında ünvan konulmayarak uygulama başlatılmıştır.

Mühendislik ve Mimarlık hakkında kanunda mesleği uygulamanın koşulunun diploma ünvanına dayandırılması nedeniyle TMMOB'ne bağlı odalara kayıt ve yetki belgeleri konusunda bir belirsizlik ortaya çıkmıştır.

TMMOB belirsizlikleri önlemek amacı ile, diplomasında, mühendislik, mimarlık ve şehir planıcılığı alanında eğitimin tamamlandığına dair bir ifadenin bulunduğu üniversite mezunlarının ilgili odaya kayıt olmaları yönünde bir karar almıştır.

Şehir ve Bölge Plancılarının Mühendislik ve Mimarlık Topluluğundaki Konumu

Ülkemizdeki şehir ve bölge planlama bölümlerinin tümü üniversitelerin mühendislik ve mimarlık fakülteleri bünyesinde yer almaktadır. Bu ülkemize özgü bir durumdur. Ancak, şehir ve bölge plancılarının diploma ünvanlarında; mühendis veya mimar ünvanının yeraldılması nedeniyle geçmişte bazı sorunlarda yaşanmıştır.

Şehir plancıları mezun olduklarında ilk mezunlar, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğinde mesleki faaliyetlerini Mimarlar Odasına kaydolarak sürdürmüşlerdir. Şehir Plancıları Odası'nın (Şehir planlama, Mimar ve Mühendisleri Odası) kuruluşunda şehir ve bölge plancılarının mühendis ve mimar ünvanlı olmayışları, odanın TMMOB'ün 16. Genel kurulunda kapatılmasının gerekçelerden birisi olmuştur. Ancak Danıştayın 12 Haziran 1971 tarihli kararı bu gerekçeyi geçersiz kılmıştır.

Bu konuda bir başka örnekte 657 sayılı, Devlet Personel Kanunu çerçevesinde özel hizmet tazminatı ile ilgili yayımlanan kanun hükmünde kararnemelerin “teknik hizmetler sınıflandırmasında” şehir ve bölge plancıları, mühendis ve mimarlardan farklı olarak (b) gurubunda değerlendirilmiştir. Bu konudaki 527 sayılı KHK Davası konusu olmuş, Anayasa Mahkemesi, Ankara 2. İdare Mahkemesi'nin başvurusunu 30.01.1997 tarihli kararı ile Anayasaya aykırı bularak iptal etmiştir. Bu kararlar şehir ve bölge plancılarının mesleki haklar ve özlük hakları açısından mühendis ve mimarlarla eşdeğerde olduğu kanıtlanmıştır.

Meslek Yasaları ve Şehir Planlama Alanı

Ülkemizde mühendis, mimar ve şehir planlama alanlarını düzenleyen düzenlemeler TMMOB mevzuatı ile sınırlı değildir. TMMOB mevzuatı, esas itibariyle meslek alanlarını ve faaliyetlerini düzenlemekten çok kurumsal yapılanma ve işleyişi düzenlemektedir.

TMMOB'a bağlı meslek gruplarından bir kısmının, Meslek alanları, faaliyetleri, yetki ve sorumlulukların düzenlenmesi ile ilgili konular doğrudan meslek yasaları ile düzenlenmiştir. Bunlar; Kimya Mühendisliği, Gemi Makinaları İşletme Mühendisliği, Ziraat Mühendisliği, Orman Mühendisliği, alanlarını düzenleyen yasalardır.

Sözkonusu yasal düzenlemelerin bir kısmı oldukça eski olup, aynı alanda yeni meslek ve uzmanlık alanlarının ortaya çıkması ve TMMOB içinde yer almaları nedeniyle, uzmanlıklar arası sorunları yaratmaktadır.

2006 yılında çıkartılan Orman Mühendisliği Yasası, yasalasmadan önce TMMOB ortamında tartışılmamış ve bu durum TMMOB içindeki meslekler arası oйдаşma sağlanmadığından sorunların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

TMMOB 39. Dönem (2006-2007) Çalışma Programına dayanılarak bir Meslek Yasası Çalışma Grubu oluşturulmuş olup, çalışma alanı, “Meslek yasaları hakkında TMMOB içinde bütünlüklü bir duruşun sağlanması için konununun tartışılması, görüş oluşturulması ve gerektiğinde görüş oluşturulmasına yönelik sempozyum, açık oturum, panel vb. etkinliklerin düzenlenmesi” olarak tanımlanmıştır.

Çalışma Grubuna, Gıda Mühendisleri Odası tarafından “Gıda Mühendisliği Yetki Görev ve Sorumluluklarına Dair Kanun Taslağı” sunulmuştur.

TMMOB'a bağlı 23 meslek odasına bağlı 50'den fazla uzmanlık alanı bulunmaktadır. Bu meslek ve uzmanlıklar yetki ve faaliyet alanlarına ve mesleğin uygulanması ile ilgili esasların belirlenmesi amacı ile yasal düzenleme yapılması eğilimi içindedir.

Mesleki alana ilişkin düzenlemeler, AB sürecinde bir kazanım olarak algılanmaktadır.

Meslekler ve uzmanlıklar arası sorunların yasal güvenceye alınması için bir çözüm yolu olarak görülmektedir. TMMOB Mimarlara Odası tarafından hazırlanan “Mimarlık Hakkında Kanun Tasarısı” da bu gerekçeler doğrultusunda hazırlanmıştır.

Şehir planlama alanının özel bir yasa ile düzenlenmesi konusu, gerek şehir plancıları odası, gerekse, akademik ve meslek çevrelerince bugüne kadar gündeme getirilmemiştir.

Mesleki yetkilerin, imar mevzuatında (İmar Kanunu, Plan Yapımını Yüklenecek Müelliflerin Yeterliliği Hakkında Yönetmelik, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu vb.) düzenlenmiş olması ve yeni yasa tasarılarında daha açık biçimde düzenlenmiş olması şehir plancıları için ayrı bir meslek yasasına olan ihtiyacı etkilemektedir.

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğünce hazırlanan Ağustos 2005 tarihli Planlama ve İmar Kanunu Tasarısının Planlara Dair Esaslarla ilgili 7. maddesinin (c) fıkrası “Bu Kanun uyarınca yapılması ve onaylanması mecburi olan Bölge Mekansal Strateji Planı, Çevre Düzeni Planı, İmar Planları ve Kırsal Yerleşme Planları ile Kentsel Risk Yönetim Raporu, uzmanlık ve çalışma durumlarına göre, Bakanlıkça düzenlenen Plan Müelliflik Yeterlilik Belgesine sahip Şehir Plancıları veya Şehir ve Bölge Plancıları tarafından hazırlanır.” biçiminde düzenlenmiştir. Şehir Planlama alanı ve Şehir Plancılarının mesleki görev ve yetkilerinin yasal düzenlemelerde daha açık biçimde tanımlanması ihtiyacı bulunmaktadır. Bu konunun özel bir meslek yasası, yada Şehir Plancılarının faaliyet alanı ile ilgili yasalarda (örn. Planlama ve İmar Yasası gibi) yer alması konusu, alternatif stratejiler olarak meslek çevrelerinde tartışılmaktadır.

İmar Mevzuatında Şehir Plancılarına Tanınan Mesleki Yetkiler

TMMOB içinde yeralan bazı meslek ve uzmanlık alanları, doğrudan meslek yasaları ile olmasa da faaliyet alanı ile ilgili yasalarda mesleki yetki ve sorumlulukların tanımlandığı görülmektedir. Şehir plancılarının yetkileri, mühendislik ve mimarlıkla ilgili genel düzenlemeler dışında imar mevzuatı ile belirlenmiştir.

Plan yapımı ile ilgili olarak, “Plan Yapımını Yüklenecek Müelliflerin Yeterliliği Hakkında Yönetmelik” şehir plancılarının yetki ve sorumluluklarını tanımlanmaktadır. Ayrıca, şehir plancılarının yetkileri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Mevzuatında da belirtilmiştir.

İmar Mevzuatının Yetki Tanımı

3194 sayılı İmar Yasası’nın 38. maddesine göre “Halihazır harita ve imar planlarının hazırlanması ve bunların uygulanmasının fenni mesuliyetlerini uzmanlık, çalışma konuları ve ilgili kanunlarına göre mühendisler, mimarlar, şehir plancıları deruhte ederler”.

3194 sayılı İmar Yasası’nın bu maddesine dayanılarak, 7 Ocak 2006’da yayımlanan “Plan Yapımını Yüklenecek Müelliflerin Yeterliliği Hakkında Yönetmeliğin” “Plan Yapacak Müelliflerde Aranacak Yeterlilik” başlıklı 6. maddesinde; “Planlama işlerini üstlenecek müelliflerde yükseköğretim kurumlarının Şehir ve Bölge Planlama Bölümlerinden lisans eğitimini tamamlayarak mezun olmak şartı aranır. Yurt dışında öğrenim görenlerin bu öğrenimlerinin ve aldıkları derecelerin, yurt içinde görülen öğrenim ve alınan derece ile eş değerde olduğunun yetkili makamlarca onaylanmış olması şarttır.” hükmü yer almaktadır.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Mevzuatının Yetki Tanımı

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’nda, 5226 sayılı kanunla yapılan değişiklikle kanununun 17. maddesinin a bendininin 8. fıkrasında:

“Koruma amaçlı imar planları müellifi şehir plancısı olmak üzere alanın konumu, sit statüsü, ve özellikleri gözönünde bulundurularak mimar, restoratör mimar, sanat tarihçisi, arkeolog,

sosyolog, mühendis, peyzaj mimarı gibi meslek gruplarından Bakanlıkça belirlenen uzmanlar tarafından hazırlanır”. hükmü getirilmiştir.

Bu yasal düzenlemeye dayalı olarak, 26/07/2005 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan “Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulaması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Ait Yönetmelik”te de benzer hükümler yer almaktadır.

Yönetmeliğin yetki ile ilgili 17. maddesinde, Koruma Amaçlı İmar Planlarının Müellifinin Şehir Plancısı veya Şehir ve Bölge Plancısı veya Kent Plancısı olduğu belirtilmiştir.

Plan müelliflerinde aranacak asgari şartlarla ilgili 18. maddesinde ise, TMMOB Şehir Plancıları Odasından alınmış büro tescil belgesine sahip olma koşulu getirilmiştir. Yönetmeliğin ilgili maddeleri aşağıdadır.

Koruma Amaçlı İmar Plan Müelliflerinin Yeterliliği ile Görev, Yetki ve Sorumluluklarına İlişkin Usul ve Esaslar

Yetki

Madde 17- Koruma amaçlı imar planlarının müellifi, şehir plancısı veya şehir ve bölge plancısı veya kent plancısıdır. Planlama ekibinde alanın konumu, sit statüsü ve özellikleri göz önünde bulundurularak mimar, restorasyon konusunda yüksek lisans yapmış mimar, sanat tarihçisi, arkeolog, sosyolog, mühendis, peyzaj mimarı gibi meslek gruplarından yeterli sayıda uzman görev

Ekipte yer alacak uzmanların 19 uncu maddede belirtilen planlama ekibinde aranacak asgari niteliklere sahip olması gereklidir.

Plan müellifinde aranacak asgari nitelikler

Madde 18- Koruma amaçlı imar planı müellifinde asgari aşağıdaki nitelikler aranır:

- Asgari dört yıllık lisans eğitimi veren fakülte veya bunlara denkliği yetkili makamlarca kabul edilen yüksek öğretim kurumlarının şehir planlama veya şehir ve bölge planlama bölümünden, şehir plancısı veya şehir ve bölge plancısı veya kent plancısı unvanını alarak mezun olmak,
- 17/6/1938 tarihli ve 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanununun 1 inci maddesinde belirlenen niteliklere sahip olmak ve 27/1/1954 tarihli ve 6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanununun 33 üncü maddesi uyarınca ilgili meslek odasına kayıtlı olmak,
- TMMOB Şehir Plancıları Odasından alınmış büro tescil belgesine sahip olmak,
- Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca 2/11/1985 tarihli ve 18916 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İmar Planlarının Yapımını Yükümlenecek Müellif ve Müellif Kuruluşlarının Yeterlilik Yönetmeliği kapsamında verilen imar planı yapımı yeterlilik belgesinden asgari (E) grubu yeterlilik belgesine sahip olmak ve söz konusu Yönetmelik uyarınca o yerleşmenin imar planlarının hazırlanmasında geçerli olan yeterliliğe sahip olmak.

Koruma amaçlı imar planlarının ihale yöntemi ile elde edilmesi durumunda plan müellifinin yukarıda belirtilen niteliklere sahip olması gerekmektedir.

Planlama çalışmasını yüklenerek müellif kuruluşların ortaklarından yukarıdaki niteliklere sahip şehir plancısı veya şehir ve bölge plancısı veya kent plancısının asgari %51 hissesi olmak zorundadır.

Koruma amaçlı imar planlarının doğrudan idarece yapılması halinde (c) bendinde belirtilen koşullar aranmaz.

Şehir Planlama Mesleğinin Gelişimi ve Örgütlenmesi

Raporun bu bölümünde, Ülkemizde Şehir planlama mesleğinin gelişimi ve örgütlenmesi konuları yer almaktadır.

Şehir Planlama Mesleğinin Gelişimi

Meslekler toplumsal gelişme ve iş bölümünün sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Şehir planlama mesleği de batıda, sanayi devrimi sonrası, kentlerin büyümesi sonucunda sağlıklı kentsel çevrenin üretilmesi sürecinde ortaya çıkmıştır. Şehir planlama başlangıçta mimarlık ve mühendislik alanı içinde yer almış kentin fiziki tasarımı olarak görülmüştür. Ancak kentsel planlamanın, toplumsal ve ekonomik boyutları şehircilik biliminin doğmasına ve planlamanın ayrı bir disiplin olarak gelişmesine neden olmuştur. Şehirciliğin (kentbilimin) uygulama alanı, şehir planlamasıdır.

Şehir planlama, 20. yüzyılın başlarında, sadece güzel şehri yaratma çabasının hakim olduğu bir anlayışa sahipken, günümüzde bu anlayış değişmiştir. Çünkü kentsel alanlarda ortaya çıkan sorunların yalnızca tasarım ve estetik kaygılar ile çözümlenemeyeceği gerçeği bulunmaktadır. Kentsel alanlardaki sorunlar, ancak çok boyutlu bir yaklaşım ile çözümlenebilecektir. Bu durum, zaman içinde şehir planlama bilim dalının sosyal bilimler ve çeşitli mühendislik bilimleri ile yakın ilişkilerini de ortaya çıkarmıştır.

Ülkemizde, şehir planlama alanı 1960'lerden itibaren gelişme göstermiş ayrı bir disiplin ve meslek olarak ortaya çıkmıştır. Başlangıçta mimarlık faaliyetleri içinde yer alan, şehir planlama bu süreç içinde mimarlıktan ayrılmış, toplumda işlevi olan ayrı bir meslek olarak kurumsallaşmıştır.

Bu süreçte mimarlık ve şehir planlamanın eğitimi, meslek örgütlenmesi ve çalışma alanları da birbirinden farklılaşmış bir kopuş yaşanmıştır.

Tekeli bu kopuşun ve şehir planlamanın ayrı bir disiplin olarak örgütlenmesinin gerekçelerini Şehir Plancıları Odasının kuruluşuna ilişkin bir yazısında şöyle ortaya koymuştur. (İlhan Tekeli, Şehir planlama, Mimarlık, Mühendislik üzerine sürülen bir krema değerler, Planlama 94. sayı II)

“Şehir planlamasının mimarlıktan ayrı bir alan olarak savunulmasında modernist bir çizgi, önceden kestirici sosyal bilimlere bir inanç, kenti kendi iç bütünlüğü ve büyüme kuralları olan bir birim olarak görüş ve çok yönlü akılcı planlamanın üstünlüğüne inanç görülmektedir.”

Şehir planlamanın çok boyutlu bir yaklaşıma sahip olma niteliği ve sosyal bilimler ve mühendislik dalları ile ara kesitlerinin varoluşu akademik yükselmelerde esas olan uluslararası SSCI (social science citation index) dergilerde de açıkça görülebilmektedir. Bu dergiler incelendiğinde, şehir planlama bilim dalının mimarlık meslek alanından ayrı bir bilim dalı olarak yer aldığı açıktır. Bu durum, uluslararası düzeyde de, şehir planlama bilim dalının mimarlık bilim dalından farklı ve ayrı olarak ele alındığının önemli bir kanıtını oluşturmaktadır.

Şehir Planlamanın Ayrı Bir Disiplin Olarak Örgütlenmesinin Gerekliliği;

Mimarların hakimiyetinde gelişmiş olan planlama pratiğinin yetersizliği,

Plancıların kamu yararını koruyan, (arsa spekülasyonuna karşı çıkan) bir plancı tipi misyonu yüklenmesi,

Şehir Plancılarının, Mimarlar Odası'ndan ayrılmasının sosyal gelişmenin paralelinde doğal olarak ortaya çıkan uzmanlaşmanın bir sonucu olması,

Kent planlamasının çok disiplinli çok yönlü bir faaliyet olması, bu çok yönlü faaliyet içinde sentez, planlama ve tasarım kavramlarının farklılaşmakta oluşu, Şehir plancılarının ayrı bir disiplin olarak örgütlenmesini gerektirmiştir.

Şehir plancıları üniversitelerin şehir ve bölge planlama bölümlerinde, mimarlık programlarından farklı bir eğitim görmekte, diploma unvanı olarak da yine mimarlardan farklı olarak "şehir plancısı" unvanı almaktadır.

Şehir Plancılarının Mesleki Örgütlenmesi

1969 yılında TMMOB bünyesinde kurulan ve şehir plancılarının meslek örgütü olan, "TMMOB Şehir Plancıları Odası" yasalar çerçevesinde bu meslek alanına ilişkin düzenlemeleri, bu alanda çalışan şehir plancılarının kayıt, tescil ve mesleki denetimine ilişkin düzenlemeleri yapmaktadır.

Mesleklerin ortaya çıkması toplumsal gelişme, ihtisaslaşma ve iş bölümünün doğal sonucudur. Şehir planlama mesleği de bu doğal süreç içinde ayrı bir meslek olarak kurumsallaşmıştır.

Bir mesleğin oluşumu, gelişimi ve kurumsallaşması için öncelikle toplumsal bir ihtiyacın ortaya çıkması gerekmektedir. Ülkemizin özgün koşulları çerçevesinde 1950 sonrası kentleşme sürecinin hızlanması, kentsel sorunların artması, kentlerin planlama ihtiyacı, şehir planlamanın ayrı bir uzmanlık alanı olarak ortaya çıkmasına önce, eğitimin başlamasına daha sonra da mesleki örgütlenmenin gerçekleşerek meslek alanının kurumsallaşmasına başlangıç oluşturmuştur. Şehir planlama mesleği ülkemizde 40 yıllık geçmişe sahiptir.

Şehir planlama eğitimi ilk kez ODTÜ Mimarlık Fakültesi'nde, Şehir Planlama Bölümü'nün 1961 yılında kuruluşu ile başlamıştır. 1962 yılında yüksek lisans, 1967'de lisans düzeyinde mezun vermiştir. Günümüzde 9 Üniversitemizdeki Şehir ve Bölge Planlama Bölümlerinden her yıl yüzlerce mezun verilmekte olup, Ülkemizde halen, 5000'e yakın Şehir Plancısı bulunmaktadır. Bunlardan 3390'ı TMMOB Şehir Plancıları Odası Üyesi olarak serbest, Kamu Kuruluşları ve Belediyelerde çalışarak mesleki faaliyetlerini sürdürmektedir.

Şehir plancılarının meslek örgütü olan, TMMOB Şehir Plancıları Odası Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin 15-16 Nisan 1968 tarihinde toplanan 15. genel kurulunda alınan kararla, 31 Ocak 1969 tarihinde kurulmuştur. Ancak, 29 Nisan 1969'da toplanan TMMOB 16. Genel Kurulunda odanın kapatılması için karar alınmıştır. Bu karar idari yargı konusu olmuştur. Danıştay'ın 12 Haziran 1971 tarih ve 1971/1602 sayılı kararı ile Şehir Plancıları Odası'nın kuruluşu, -yargı süzgecinden de geçerek- gerçekleşmiştir. Böylece Şehir Planlama Mesleğinin, Mühendislik ve

Mimarlık, topluluğu içinde ayrı bir meslek ve uzmanlık alanı olduğu da idari yargı kararı ile kanıtlanmıştır. Oda, 38 yıldan bu yana Şehir ve Bölge Planlama meslek alanını düzenleme eylemini mesleki hakları koruma, geliştirme birikimlerini toplum yararına kullanılması için toplumun bilgilendirilmesi yönünde çalışmalarını sürdürmektedir.

Şehir Plancılarının mesleki açıdan karşılaştıkları bir başka sorun da özlük hakları ile ilgilidir. Kamuda çalışan Şehir Plancılarının teknik eleman statüsü, 657 sayılı yasaya dayanılarak KHK'larla belirlenmektedir. Şehir Plancılarını Teknik hizmetler sınıflandırmasında, Mühendis ve Mimarlardan ayrı olarak (b) sınıfı teknik eleman olarak gösterilmesine ilişkin KHK'yı Anayasa Mahkemesi, 30/01/1997 tarih ve 1997/6 sayılı kararıyla bozmuş böylece Şehir ve Bölge Plancılarının Mühendis ve Mimarlarla eşit haklara sahip olduğu yönünde karar alınmıştır.

Şehir Plancıları Odası 1996 yılından buyana, Avrupa Şehir Plancıları Konseyi'nin (ECTP-European Council of Town Planners) üyesidir. Avrupa Şehir Plancıları Konseyi, 1985 yılında kurulmuş olup, 21 Avrupa Ülkesindeki 24 Kuruluşu ve Enstitüsünü kapsayan bir şemsiye örgütdür. ECTP Şehir Plancılarının nitelikleri, çalışma alanları, eğitimi ve etik kuralları konusunda ölçütler geliştiren ve çalışmalar yapan bir örgüttür.

ECTP'nin Çalışmaları

Avrupa'da 1985'ten buyana planlama odalarını bir araya getirir.

Meslek ve eğitim-öğretimle ilgili üyelerin atıfta bulunacağı tüzükleri tasarlar

Referans dokümanlar yayınlar (yeni Atina tüzüğü, 1998; gözden geçirilmiş hali, 2003)

Alansal bütünleşme ve ESPON gibi Avrupa Birliği konferanslarına katılır.

Mesleki Yeterlilik ve Mesleki Yetkinlik Konularında Tmmob'de Yürütülen Çalışmalar

Mesleki Yeterlilik, Yetkinlik ve Eğitim Konuları,

TMMOB'ca yakından izlenmekte ve bu konularda ilke ve politikalar geliştirilmekte, uygulamalar yapılmaktadır. Bu kapsamda, Nisan 2003'te toplanan TMMOB 2. Mimarlık ve Mühendislik Kurultayı kararları ile örgüt misyonu, mesleki davranış ilkeleri ve mesleki denetim gibi bir çok konunun yanı sıra TUPOB Komisyonlarının çalışma konusu olan Mesleki Yeterlilik, Mesleki Yetkinlik ve Mesleki Eğitim konularında ilke ve politikalar oluşturmuştur. Bu Kurultayın sonuçları TMMOB'nin Haziran 2004'teki 38. Genel Kurul kararlarına yansımıştır. Bu kapsamda TMMOB Genel Kurulunda,

TMMOB Meslek İçi Eğitim ve Belgelendirme Yönetmeliği

TMMOB Meslek Dalı Ana Komisyonları Kuruluş ve Çalışma Yönetmeliği

TMMOB Mesleki Davranış İlkeleri Uzmanlıklar Arasındaki Yetki Sorunlarının Çözümünde Temel Alınacak İlkeler

Kabul edilmiştir.

Deprem Şurası'nın Sonuç Bildirgesi ve Eylem Planı Sonuç Raporu'nda "Yetkin Teknik Eleman Kanun Tasarısı Taslağı'nın TMMOB tarafından hazırlanması önerilmiştir. Taslak hazırlanarak 28 Şubat 2005'te Bakanlı'ğa gönderilmiştir.

Meslek İçi Eğitim ve Belgelendirme Yönetmeliği

TMMOB Meslek İçi Eğitim ve Belgelendirme Yönetmeliğinin amacı "Meslek alanları ile ilgili denetimlerin yapılabilmesi, yetkili üyelerin tanımlanması, üyelerin mesleki ve bilimsel çalışmalarına yaptıkları işlere ve tamamlayıcı eğitimlerine dayanan uzmanlıklarının odalarca belirlenmesi, belgelendirilmesi ve gerektiğinde yetkili üyelerin kamuoyuna önerilmesinin sağlanmasıdır." Yönetmelikte, uzmanlıkların belirlenmesi oda, öğrenim programlarını, uygulama alanlarını, mesleki bilimsel gelişmeleri, ülkenin teknolojik durumunu, kamuoyunun ve üyelerinin istemlerini dikkate alarak ve gerektiğinde oluşturacağı mesleki-bilimsel kurullara danışarak, üretilen ürün yada hizmetlerde kamu yararına mesleki denetiminin sağlanması konusunda mesleğin uzmanlık konularını ve uzmanlığın hangi koşullara göre belgelendirileceğini belirler.

Oda Yönetim Kurulu, üyelerinin uzmanlık konuları ile belgelendirme esaslarını, TMMOB Yönetim Kurulu onayına sunmak zorundadır. TMMOB Birliği Yönetim Kurulu tarafından onaylanan uzmanlık konuları ve belgelendirme esasları üyeye odaca duyurulur." Biçimde ifade edilmiştir.

Odalar bu amaçla TMMOB Kararı ile Meslek İçi Eğitim Merkezi oluşturmaya ve Belgelendirme yapmaya yetkili kılınmıştır.

TMMOB Meslek İçi Eğitim ve Belgelendirme Yönetmeliği'ne dayalı olarak Odamızca yönetmelik düzenlemesi önem kazanmaktadır. TMMOB'ye bağlı bir çok oda bu düzenlemeyi yapmış ve TMMOB Kararı ile yürürlüğe girmiştir. Söz konusu yönetmelik, meslek alanının tanımlanması, meslek alanındaki uzmanlıkların tanımlanması, uzmanlık konularının belirlenmesi, belgelendirilmesi ve meslek içi sürekli eğitim merkezi kurulması konularını kapsamaktadır.

Uzmanlıklar Arasındaki Yetki Sorunlarının Çözümünde Temel Alınacak İlkeler

Meslekler arasında yaşanan bu sorunların iki temel nedeni bulunmaktadır:

Ülkemizde uygulanmakta olan dışa bağımlı polutukaların meslektaşlarımızın büyük çoğunluğunu doğrudan ilgilendiren sonuçlarından birisi, mühendislik ve mimarlık alanlarına, özellikle de bilimsel ve teknolojik araştırma ve geliştirmeye yatırımların yapılmamasıdır. Bu durum, meslektaşlarımızın mesleklerini uygulama alanlarını, dolayısıyla istihdamı daraltmış, mesleki formasyon, bilgi ve becerilerin, formasyonumuza uygun olarak kullanılmasına olanak tanımayan bir ortam yaratmıştır.

Mühendislik ve mimarlık alanındaki gelişmeler, aynı konu üzerinde çalışan uzmanlıkların sayısı artmakta, çalışma çok disiplinli bir nitelik kazanmaktadır. Eğitimin genel bilimsel niteliği, bir meslek mensubunun başka alanlarda da iş yapabilirlirliğini sağlamaktadır. Bu koşullarda yapılan işin teknolojik düzeyi yükselmedikçe, uzmanlıkların derinleşmesine tanık olunmamaktadır. Bu durumda, yetki düzenlemelerini belirleyen mevzuatın bu gelişmelere ayak uydurması, sonunda yetki tartışmalarına neden olmaktadır.

Şehir Plancısının Nitelikleri

Gazi Üniversitesi, Şehir ve Bölge Planlama bölümünün, özgörev ve hedefler ile ilgili bir çalışmasında Şehir Plancısı;

“Farklı ölçeklerdeki mekanı oluşturan ve dönüştüren süreçleri, araçları ve bunların olası sonuçlarını ülke kültürü ve gerçekleri gözönünde tutularak, çevreye duyarlı yeni vizyonlar geliştirebilecek bilgiye sahip, sorunara toplum ve kamu yararını gözetan katılımcı yaklaşımla alternatif çözümler arayan, disiplinler arası çalışmaya yatkın, düşünen, sorgulayan, analiz edebilen, iletişim yeteneği gelişmiş, liderlik özelliğine sahip, evrensel standartlarda uygulamaya yönelik sorumluluk alabilecek mesleki etiğe sahip kişi” olarak tanımlanmıştır.”

Şehir Plancısının Nitelikleri

Ülke-bölge, kent ve yerel düzeylerde sorun tanımlayabilen, bunları doğuran etkenleri çözümlenebilen, planlama sürecinde bilimsel ve teknik bilgiyi kullanarak politika, hedef, strateji geliştirebilen, alternatif üreten, değerlendiren ve plan kararı oluşturabilen,

Mekansal planlamada, karar alma, yönetim, katılım konularında bilgili sahibi ve bu süreçlerde rol alabilen,

Araştırma, analiz, sentez ve tasarım yeteneğine sahip, sorun tanımlayan ve potansiyelleri değerlendiren, çözüm üretebilen,

Farklı disiplinlerle ekip çalışması içinde roller alabilen, uzlaştırıcı ve yönlendirici olan,

Yaşanabilir çevre için sosyal, ekonomik ve kültürel ihtiyaçları gözönüne alan, doğayı, kültürel ve tarihi mirasın korunması bilincine sahip,

Yaşam kalitesi yüksek, sürdürülebilir mekanlar tasarlayan,

Meslek ahlakı, toplum ve kamu yararının temel ilkelerini benimsemiş, meslek adamıdır.

İngiltere “Kraliyet Şehir Planlama Enstitüsü” Royal Town Planning Institute” RTPI’nın hazırladığı Raporunda Şehir Planlama eğitiminin bileşenleri, bilgi, beceri ve etik değerler olarak belirtilmektedir. Bu yaklaşım Avrupa Planlama Okulları Birliğince de paylaşılmaktadır.

Şehir Plancısı, Ülkemizde mesleki bilgi, beceri ve mesleki etik kurulları çerçevesinde, çalışma ortamı ve koşullarının sağladığı olanaklar ölçüsünde;

Bölge, alt bölge, kent, kent parçası, kırsal alan yada yerel düzeyde,

Kent bütünü ve altbölgeleri/parçaları ve yerleşim alanlarının planlaması, ulaşım, konut, sanayi, turizm, merkez kentsel dönüşüm gibi farklı temalarda,

Araştırma, analiz, sentez, politika ve stratejileri, plan kararı, tasarım, proje, uygulama vb. konularda çalışma yapar,

Kültürel, sosyal, ekonomik, demografik potansiyellere dayalı öngörü, tahmin ve hedefler ile fiziki, yapay ve yasal eşikleri göz önüne alarak, kullanım biçimi ve yoğunluklar, ulaşım sistemleri, vb’ne ilişkin stratejiler geliştirir. Plan kararlarını oluşturur. Tasarım yapar ve uygulama araçlarını tanımlar.

Avrupa'daki mevcut durum temelinde, mekansal planlamada mesleki eğitim ve öğretim dört yıllık eğitim sonrasındaki eğitimi veya mekansal planlamada en az 90 eğitim kredisine karşılık gelecek mesleki eğitimi kapsamaktadır. Bu eğitim mutlaka bir üniversite diploması alınmasıyla sonlanmalıdır.

Mekansal Planlama Eğitim ve Öğretiminin İçeriği

Mekansal plancıların eğitim ve öğretimi farklı disiplinler ve ölçekler ile eğitimin teorik ve pratik yönleri arasında bir denge yakalamak durumundadır.

Mekansal plancıların eğitimde merkezi konuma sahip nitelik ve yeterlikler: fiziksel, doğal, sosyal, ekonomik, kültürel, yapı ve siyasal ve kurumsal çevrenin algılanması, değerlendirilmesi ve entegre bir yaklaşım geliştirilmesi, çeşitli ölçeklerde: mahalle, şehir, bölge vb. uygulanmalıdır.

Bu eğitim aşağıdaki yeterlikleri verecektir:

Genel Bilgi

a-Çevresel Bağlam

Ekoloji ve sürdürülebilirlik. Kaynakların girdi-çıkıta dengesi. Ekolojik ayak-izi. Doğa ve peyzaj. Sağlıklı şehirler. Yerel ve bölgesel kalkınma ile mekanın, toplumun, doğal çevrenin geliştirilmesi, sürdürülebilir kalkınmanın prensipleri, yerel geleneklerin bilgisinin kullanılması ve yaratılmasında yer alan çeşitli mekanizmaların bilgisi ve anlaşılması. Bireylerin ihtiyaçlarının anlaşılması. Çok kültürlü zenginlik ve sosyal kimlik.

b-Sosyal ve Ekonomik Bağlam

Ekonomik paradigmlar-çevresel paradigmlar. Ekonomik kalkınma ve sürdürülebilirlik. Kalkınma ve büyüme. Sosyal denge. Hareket ve hareketlilik. Olanaklar ve hizmetler. Küreselleşme ve bölgeselleşme. Şehir ağı oluşturma. Ekonomik farklılaşma.

Planlama Bilgisi

c-Planlamanın Kuramı ve Yöntemi

Planlama tarihi ve felsefesi; planlama teorisi; paydaş çıkarları; zaman ve mekan kavramı. Kentsel siyasalar, mekansal planlama, şehir planlama: parametreler ve yöntemler, uygulama, sentez, yönetim, değerlendirme. Ajanların stratejilerine, mekansal ve kentsel süreçlere uygun tasarım araçlarının seçimi. Karar destekleyici yöntem ve sistemler. Yönetişim ve halk katılımı. Diğer disiplinlerden gelecek potansiyel katkının bilgisi ve kamu siyasalarını değerlendirmek için uygun yöntemler. Araştırma eğitimi. Mekansal bağların ve insani yerleşmelerin gelişimini destekleyen dinamik süreçlerin anlaşılması.

d-Kurumsal Çerçeve

ulusal ve yerel düzeyde planlama kanunu ve uygun yönetim sistemleri ve planlama idaresi; Avrupa'da planlama: ülkeler arasındaki farkların anlaşılması ve eleştirel bir kritiği; Avrupa planlaması (ESDP, TEN, ESPN vd.). Çeşitli düzeyler arasındaki ilişkinin bilgisi ve anlaşılması: ulusal, bölgesel, yerel ve onların özgün özellikleri, yerel ekonomide işleyen mekanizmalar; yerel pratiklerin yasal çerçevesi ve önemi, istatistiksel kaynakların genel bilgisi, temel finansal bağlam ve sonlu kaynakların (insani, fiziksel, ekonomik) göstergeleri.

Araştırmalardan bulguları dikkate alarak, değişimi başlatma, düzenleme, uyumlaştırma, yapabilir kıılma ve uygulama için plan ve siyasa önermek.

Kalkınma için siyasa ve planların mekansal kavramlarını tasarlama.

Bu plan ve siyasaaların gerçekleşmesi için müzakere etme, değişen ihtiyaçlar ve fırsatlarla uyumlu olarak bu siyasa ve planları yönlendirme, kontrol etme ve uygulama.

Fiili değişimlerin etkilerini ve uygulamalarını değerlendirme ve takip

Bunlar olduğu sürece araştırmalara yön verecek ve eğitim şemalarını temin edecek.

Yeni Atina Tüzüğüne göre mekansal planı

Bir araştırmacı/bilim insanı

Bir tasarımcı ve bir vizyoncu

Bir siyasal danışman ve kolaylaştırıcı

Bir kentsel yönetici

Planlama alanı içinde, mekansal planı aşağıdaki aktivitelere katkı sağlayacaktır.

	Araştırma	Tasarım ve vizyon	Siyasal öneri ve kolaylaştırma	Kentsel yönetim
Sosyal ve ekonomik kalkınma	Teknik kaynak araştırması ve tahmini	Mekansal gelişim planları	Mekansal gelişim siyasaları	Kentsel ve bölgesel yönetim
	Sosyo-ekonomik araştırma ve tahmini	Öncelikli gelişim projeleri	Ulusal, bölgesel, yerel	
	Entegre çevresel etki değerlendirme	Özel bölgesel gelişim projeleri	Planlama standartları, düzenlemeler ve iyi uygulamalar	Gelişim kontrol düzenlemeleri
				Nüfus kontrolü için çevresel koruma önlemleri
				Topluluk katılımı
Olanakların sosyal planlama sunumu	Nüfus araştırması ve analizi	Entegre gelişim planları	Yeni kentler, yeni topluluklar, şehir merkezi canlandırma ve kırsal alanlar için yapısal ve komşuluk kalınma planları	Entegre proje fonlaması
	Projeksiyonlar			Takep
	Olanakların sunumu			

İletişim	Talep tahmini, ağ araştırmaları ve bilgi teknolojileri	Özel alan kullanımı düzenlemeleri	İletişim modelleri	Etki değerlendirme-sürekliliği takip
	Olanak ve sistem sunumları		Yatırım stratejileri	
	Etki değerlendirmesi			
Peyzaj	Alan kullanımı ve kaynak araştırmaları	Peyzaj tasarımı ve arazi planlama projeleri	Peyzaj koruma ve geliştirme	Çevresel koruma önlemleri ve takip
	Doğal çevre araştırmaları ve analizi			
Koruma	Doğal ve insan yapımı çevre çalışmaları	İnsan yapımı ve doğal çevrelerden koruma planları	Koruma alanları tanımlama	Finansal teşvikler, alan kullanımı ve gelişme kontrolü
	Doğal çevre araştırma ve analizleri	Koruma projeleri	Koruma siyasetleri	
Dinlenme ve turizm	Teknik araştırmalar	Büyüme potansiyeli planı	Yerel stratejiler	Teşvikler
	Talep tahminleri	Mevzi planlaması	Yatırım stratejileri	Yönetim şemaları
	Etki değerlendirmesi	Rekreasyon şeması		
		Turizm şeması		
Yasal yönler	Yasama kodları ve düzenlemeleri	Entegre gelişme planları	Amaçlar için bütçe ayrılması	Yasal işlemler
	Tazminat konuları			duruşmalar
	İlgili teknik uzmanlığın koordinasyonu			Plan incelemeleri
				Kamu katılımı

Not: meslek tarafından kapsanan aktivitelerin kapsamı topluluğun her üye devletinde farklılaşmaktadır. Her üye devlette bireysel plancılar belli bir alanda uzmanlaşmayı tercih edebilirler.

Şehir Plancısının Çalışma Alanları

Şehir plancıları eğitimle edindikleri bilgi ve becerilerini kullanarak genel olarak “şehirçilik hizmetleri” olarak isimlendirilen, mesleki hizmetleri ve çalışmalarını sürdürmektedir. Bu faaliyetler şehir plancılarının ihtisaslarına, (uzmanlıklarına) uygun işte (çalışma) alanlarını oluşturmaktadır.

Şehir planlama eylemi, kentsel tasarım ölçeğinden, kentlerin ve beldelerin imar planlamasına ve ülke yerleşme düzeni planlamasına kadar uzanan geniş perspektifli bir alanı kapsamaktadır.

Her tür ölçekteki şehir planlamanın temel niteliği, süreci etkilemesi, değişimi yönlendirmesi ve geleceğe ilişkin hedefler koyması ve bunun araçlarını tanımlamasıdır. Şehir planlama toplum yararını esas alan bir kamu hizmetidir.

Şehir planlaması kuram ve uygulamasında mekansal biçimlenmeyi, buna neden olan ekonomik, demografik ve sosyo-kültürel dinamiklerin yanısıra, bu ölçütleri bilimsel ölçütlerle sistematik olarak araştırır, tahmin eder, bunlara yönelik hedef belirler. Kentsel teknik altyapı projelendirilmesiyle de yakın ilişkileri nedeniyle aynı zamanda mühendislik boyutunu da kapsayan çalışmalar yapar. Şehir planlamasının vazgeçilmez bu niteliği şehir plancısını diğer tasarımcılardan farklılaştırır.

Şehir ve Bölge Plancıları,

- Farklı ölçeklerde mekanı oluşturan, dönüştüren, süreçleri, araçları ve bunların olası sonuçlarını, kültürel, sosyo-ekonomik ve mekansal olguları, yasal ve kurumsal yapılanma gerçeklerini gözönünde tutarak,
- Çevreye duyarlı, yeni vizyonlar geliştirebilecek bilgiye sahip, sorunlara, toplum ve kamu yararını gözeten katılımcı yaklaşımlarla alternatif çözümler arayan,
- Disiplinlerarası çalışmaya yatkın, düşünen, sorgulayan, analiz ve sentez yapabilen, iletişim yeteneği gelişmiş, liderlik özelliğine sahip, uygulamaya yönelik sorumluluk alabilecek, mesleki etiğe sahip, meslek adamıdır.
- Şehir ve Bölge Plancıları
  - Bölge, altbölge, kent ve kent parçaları kırsal alan gibi mekanlara ilişkin olarak, mekansal planlama yada Ulaşım, konut, sanayi, turizm, merkez gibi mekana ilişkin konularda
  - Araştırma, sentez, planlama, tasarım gibi planlama sürecine sektörel uygulama araçlarına ilişkin yöntem ve teknikleri kullanarak,
  - Kültürel, sosyal, ekonomik, demografik sorunları çözücü ve potansiyellere dayalı vizyon, öngörü, tahmin ve hedefler ile fiziki, yapay ve yasal eşikleri göz önüne alarak, arazi kullanımını, yoğunluk, ulaşım sistemleri vb.'ne ilişkin stratejiler, plan kararları, tasarım geliştiren ve uygulama araçlarını tanımlayan çalışmaları yapan meslek adamlarıdır.
  - TMMOB Şehir Plancıları Odası Genel Kurulu'nda kabul edilerek, TMMOB Yönetim Kurulu kararı ile 29 Mayıs 2002 tarih ve 24769 sayılı RG'de yayımlanan ve 19 Ocak 2005 tarih ve 25705 sayılı RG'de değişiklikleri yayımlanan) "TMMOB Şehir Plancıları Odası Serbest Şehircilik Hizmetleri, Büro Tescil, Mesleki Denetim ve Enaz Ücret Yönetmeliği"ne dayanarak, her yıl şehircilik hizmetlerinin listesini ve buna ait ücretleri yayımlamaktadır. Bu kapsamda tariflenen mesleki hizmetlerin ücretlendirilmesi ve mesleki denetimin yapılması vb. ilişkin kurallar odaya kayıtlı üyelere yönelik olmakla birlikte üçüncü kişiler açısından da düzenleyicidir. Bu nedenle ilgili kamu kuruluşları, valilikler ve belediyeler, bu konuda yapacakları işlemlerde bu listelerde tanımlanan tarifeleri esas almakta ihalelerde yaklaşık maliyet hesaplarında kalmaktadır. Deneyim belgelerinde vb. esas almaktadır. Bu tarifede sayılan şehircilik hizmetleri,

- Bölge planları,
  - Çevre Düzeni Planları,
  - Nazım ve Uygulama İmar Planları, Mevzi İmar Planları, İmar Planı Değişiklikleri, İlave ve Revizyon Planlar
  - Turizm, sanayi, ulaşım, toplu konut vb. sektörel planlar
  - Koruma Amaçlı İmar Planları
  - Kentsel Tasarım Projeleri
  - Kentsel Dönüşüm Projeleri
  - Parselasyon Planları
  - Köy Gelişme Planları
- gibi çalışma alanlarıdır.

Şehir ve Bölge Planlama uzmanlık ve çalışma alanındaki hizmetlerin yapımında, araştırma, planlama, proje yönetimi, danışmanlık, bilirkişilik, gibi faaliyetleri yürütmektedir.

- Şehir planlama öğretimi temelde kentbilim, planlama ve bunun uygulamasına yönelik bir eğitim programına sahiptir.

Bu kadar geniş bir çalışma alanı bulunan şehir planlama bilim dalının eğitiminde de yalnızca tasarım formasyonunun yeterli olamayacağı da açıktır. Bu nedenle şehir planlama lisans eğitiminde sosyal bilimler ve çeşitli mühendislik bilimlerini ilgilendiren çok sayıda da ders bulunmaktadır. Planlama eğitimi alan öğrenciler, sadece tasarım becerisini geliştirmeye yönelik dersler almakta, çok boyutlu bir bilim dalının gereği olarak sosyal bilimler ve mühendislik bilimleri ile ilgili çok sayıda dersler (kent ekonomi, istatistik, bilgisayar programları kullanma, imar hukuku, kent yönetimi, kent sosyolojisi, kentsel coğrafya vb.) almaktadır.

Mesleki Tanırlılık (Akreditasyon) Koşulları

Bu bölümde gündemde olan “Mesleki Yeterliklerin Düzenlenmesi ve Tanınması Hakkında Kanun Tasarısı Taslağı” üzerinden mesleki eğitim süresi ve meslek alanına giren konular tartışılmaktadır.

Yasa Tasarısının Kapsamı ve Planlama Alanına Etkileri

AB Genel Sekreterliği'nin koordinasyonunda oluşturulan bir çalışma grubu tarafından hazırlanmış olan “Mesleki Yeterliliklerin Düzenlenmesi ve Tanınması Hakkında Kanun Tasarısı Taslağı”nın dayanaklarını;

- a) 24 Temmuz 2003 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan, AB müktesebatının üstlenilmesine ilişkin Türkiye Ulusal Programının “Üyelik Yükümlülüklerini Üstlenebilme Yeteneği” ana başlığı altındaki “Kişilerin Serbest Dolaşımı” bölümünde yer alan mesleki niteliklerin karşılıklı tanınması dokümanı,
- b) AB Parlamentosu ve Konseyinin 7 Eylül 2005 tarihli “Mesleki Niteliklerin Tanınması”na ilişkin 2005/36/EC direktifi

oluşturmaktadır.

Taslakta, Yasanın amacı belli meslekler için; “mesleğin edinilmesi ve uygulaması için gerekli mesleki yeterliliklerin düzenlenmesi”, “tam üyelik halinde AB vatandaşlarının mesleki yeterliliklerinin tanınması için aranacak koşullar belirlenmesi” ve “diğer ülke vatandaşlarının mesleklerini ülkemizde uygulamaları için mesleki yeterlilikleri düzenlemesi” olduğu belirtilmektedir.

- Taslakta, “Mesleki Yeterlilik”, resmi yeterlilik belgesi (diploma, sertifika ve diğer belgeler), mesleki beceri belgesi (yetkili kurum tarafından tesis edilecek hukuki düzenlemeler ile verilen) ve/veya mesleki tecrübe (mesleğin fiilen ve meşru olarak icrası) esas alınmak suretiyle belgelenen yeterlilik olarak tanımlanmıştır.

- Tasarının 4. Maddesinin (a) bendinde, “bu kanun kapsamında yer almasa da mesleğin edinilebilmesi için gerekli esas ve usuller, mesleği edinmek için alınan eğitim sonucu verilecek yeterlik veya eğitim belgeleri, kanun, tüzük, karar veya yönetmelik ile belirlenmiş ise bu meslek düzenlenmiş meslektir” denilmektedir. Bunun dışında bazı meslek alanları ise, yasa taslağı hükümleri ile doğrudan “düzenlenmiş meslek” olarak tanımlanmışlardır. TMMOB’ne bağlı meslek grupları içinde sadece Mimarlık Mesleği taslakta doğrudan “düzenlenmiş meslek” olarak ifade edilmektedir. Ancak yukarıdaki (4.a) maddesindeki düzenleme ile TMMOB’ne bağlı diğer tüm meslek grupları ile birlikte Şehir Planlama Mesleğinin de “düzenlenmiş meslek” kapsamına gireceği ve bu taslaktaki hükümlere tabi olacağı açıktır. Ayrıca Şehir ve Bölge Planlama Bölümlerinin, çoğunlukla üniversitelerin Mimarlık Fakültelerinde yer almaları nedeniyle mimarlık eğitimi alanında yapılacak düzenlemelerden etkilenmesi de söz konusu olacaktır. Dolayısıyla bu taslağın yasalaşması halinde, Şehir Planlama Meslek Alanını da etkilemesi beklenmelidir. Bu kapsamda, özellikle AB üyesi ve diğer ülke vatandaşı mühendis, mimar ve şehir plancılarının “hizmet sunucu” olarak ülkemizde faaliyet göstermesi konusu önem kazanmaktadır.

Meslek Alanının Tanımı

Taslağın Mimarlık Eğitimi başlıklı 21. maddesinde; mimarlık meslek alanı tanımlanmakta ve mesleği icra etme koşulları belirlenmektedir. Tasarı hakkındaki Odamız görüşü, temel olarak, bu madde ve 45. madde hükümleri çerçevesinde oluşturulmuştur. Taslak mimarlık meslek alanını şöyle tanımlamaktadır:

“a) Mimarlık eğitimine kabul edilebilmek için en az lise mezunu olmak gerekir.

b) Mimarlık eğitimi, bir üniversite veya eşdeğer bir eğitim kurumunda tam gün esasına dayalı ve en az ilk dört yılı temel eğitim, son iki yılı teorik ve pratik eğitim olmak üzere toplam altı yıldır. Bu eğitim üniversite düzeyinde bir dizi sınavın ve jüri değerlendirmelerinin başarı ile geçilmesi sonunda tamamlanır.

Altı yıllık eğitimi tamamlamış olanlar” Yüksek Mimar” unvanı ile mezun olurlar.

Yüksek mimarlar, restorasyon, kentsel tasarım, iç tasarım, peyzaj tasarımı gibi mimarlık disiplini içinde özelleşen tasarım alanlarında uzmanlaşmak isterlerse süresi bir yıl ile üç yıl arasında değişen ilave eğitim programlarını tamamlamak zorundadır.”

Mimarlık meslek alanı içinde tanımlanan kentsel tasarım, iç tasarım, peyzaj tasarımı alanları mimarlık lisans veya yüksek lisans eğitimi kapsamına sığdırılmayacak kadar kapsamlı disiplin-

lerdir. Mimarlığın temel, uygulamalı ve kuramsal dersleri içeren programları içerisinde, kentsel tasarım, iç tasarım, peyzaj tasarımı meslek alanlarına yönelik dersler kısıtlı sayıda ve sadece fikir verici niteliktedir. Kaldı ki dünyanın birçok ülkesinde mimarlık yüksek lisans veya uzmanlık alanları temelde dört alanda tanımlanmaktadır. Bunlar; restorasyon, mimarlık tarihi, bina bilgisi ve yapı alanlarıdır. Yasa taslağında bu dört alanın tanımlarının yapılması, bu dört uzmanlık alanının ayrı ayrı tarif edilmesi gerekirken, bunun yerine kuramsal ve pratik anlamlarda mimarlık meslek alanından ayrı ancak sadece ilişkisi olan diğer meslek alanlarının tarif edildiği görülmektedir.

Türkiye'deki mevcut uygulama ve örgütlenme çerçevesinde, kentsel tasarım, iç tasarım ve peyzaj tasarımı diye ifade edilen bu üç meslek alanı; lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimi veren Şehir ve Bölge Planlama, Peyzaj Mimarlığı ve İç Mimarlık Bölümlerinin temel uzmanlık alanı olarak tanımlanmışlardır. Farklı lisans bölümlerinin kurulmalarına temel teşkil eden bazı meslek alanlarının mimarlık meslek alanı altında tanımlanması, mesleki ve akademik gerilimlere neden olmasının yanı sıra yasal ve idari birçok yeni düzenlemenin yapılmasını da gerektirecektir. Bu düzenleme, Yasa taslağında yer alan temel bir hatadan kaynaklanmaktadır. Şöyle ki; Taslağta "Mimarlık Alanı" kavramı, "Tasarım Alanı" kavramının yerine kullanılarak, kuramsal bir hata yapıldığı düşünülmektedir. Bu hatalı yaklaşım, tasarım ile ilişkili olan her disiplinin ve meslek alanının, sanki mimarlık meslek alanı altında özel bir alt alanmış gibi tanımlanmasına neden olmaktadır. Bu yaklaşım, zaman içinde mimarlık alanının tasarıma konu olan diğer meslek alanlarına yönelmesine neden olma tehlikesini de taşımaktadır.

Bu nedenlerle ülkemizin özgün koşulları çerçevesinde örgütlenmiş meslek alanlarının mimarlığın içinde özelleşen uzmanlık alanları olarak tarif edilmesinden özenle kaçınılmalıdır.

Avrupa Birliği ülkelerinde de mimarlık alanının tanımı konusunda temel bir uzlaşma bulunmamaktadır. Her ülkenin ilgili eğitim programı ve meslek alanı farklı biçimlerde tanımlanmaktadır.

Tasarıdaki şekli ile, şehir planlama mesleği ile de yakından ilgisi bulunan "kentsel tasarım"ın, mimarlık disiplini içinde özelleşen bir alan olarak tanımlanması bu alanın sadece mimarlık mesleği ile ilgili bir alan olduğu şeklinde algıya neden olmaktadır. Oysa, kentsel tasarım gerçekte, mimarlık, şehir planlama ve peyzaj mesleklerinin ortak bir alanı olarak tanımlanması gereken bir alandır.

Bu alanda hali hazırda Şehir Plancıları, Mimarlar ve Peyzaj Mimarları ile birlikte projeler geliştirebilmektedir. Böyle bir alanın yasa taslağında sadece mimarlık meslek alanı altında özel bir alt alan olarak tanımlanması, ortak ve bilimsel esaslara dayalı çalışma ortamını ortadan kaldıracaktır. Diğer taraftan, TMMOB yasasına dayanılarak ve TMMOB Genel Kurul Kararı ile oluşturulmuş ayrı bir Meslek Odası ve ilgili yasal düzenlemeleri bulunan Şehir Planlama Meslek Alanı kapsamındaki bir etkinlik alanının daraltılarak mimarlık meslek alanı altında tanımlanması, bilimsel dayanaktan da yoksundur. Gerek kuramsal olarak gerekse uygulamalardan yola çıkılarak yapılan kentsel planlama faaliyeti, bir kentin sosyo-ekonomik gelişme eğilimlerini, yerleşmelerin gelişme potansiyellerini, sektörel hedeflerini, faaliyetlerin ve alt yapının dağılımını belirleyen nüfusun ve ekonomik yapının kestirimlerine dayandırıldığı, yapılaşmanın, yoğunluğun, ulaşım ve altyapı sisteminin belirlendiği, tarihi kültürel ve doğal çevreyi koruyan ve geliştiren fiziksel tasarım ve

düzenleme çalışmalarını içeren ayrı bir disiplindir. Kentsel tasarım alanı ise, yapılar arasındaki boşlukların, açık alanların düzenlenmesi olarak tanımlanamaz. Bu uzmanlık alanı planlama çalışmasının uygulamaya yönelik fiziki düzenlemelerini kapsamaktadır. Mimarlık alanında bu tür çalışmaları yapma yetkinliği kazandıracak donanım sunulması olanaklı değildir. Bu alana ilişkin yardımcı derslerin verilmesi mimarların bir yapıya ilişkin proje geliştirme aşamasında kentsel çevre içinde nasıl tutum alması gerektiği konusunda önemli bir eksikliğin giderilmesine katkı yapacaktır. Bu nedenle anılan alanlar (b) bendi kapsamına giremeyecek kadar ayrı disiplinler olup mimarlığın uzmanlık alanları içinde tanımlanamaz. Ancak (c) bendinde tanımlanan eğitim kapsamında değerlendirilmesi gereken konular olmasında yarar görülmektedir.

Yasa tasarısı ile TMMOB yasasına dayanılarak oluşturulmuş ayrı bir meslek odası ve yönetmeliği olan iç mimarlık meslek alanının kapsamı daraltılarak bir iki yıl içerisinde edinilecek bir uzmanlığa dönüştürülmeye çalışılmaktadır. Ülkemizde iç tasarım olarak anılan iç mekân tasarımı konusundaki eğitim İç Mimarlık Bölümleri'nde verilmektedir. Lisans eğitiminin tamamının özel bir eğitim ve meslek alanı olan iç mimarlık alanında alınması ile mimarlık eğitimi kapsamında sadece birkaç derste ele alınan iç mimarlık alanının mimarlık altında tanımlanması bilimsel dayanaktan yoksun olmasının yanı sıra pratik sorunlar da ortaya çıkaracaktır.

Öte yandan peyzaj mimarlığı ise doğal ve kültürel süreçler ile ilişkili olarak tanımlanan yaşam ortamlarının korunması, iyileştirilmesi, geliştirilmesi, kentsel, kırsal, endüstriyel, turistik ve benzeri kullanımların mevcut ve olası çevre sorunlarının önlenmesi ve giderilmesi temelinde; toplum yararını gözeterek açık ve yeşil mekanların oluşturulmasında, koruma, onarım, yenileme, restorasyon ve yönetim organizasyonu içeren her ölçekteki düzenlemeyi içeren ayrı bir disiplindir. Peyzaj Mimarlığı temelini tasarım bilimleri ile ziraat bitki bilimlerinden almaktadır. Bu alanın mimarlık meslek alanı altında tanımlanması bu disiplinin teorik ve pratik yönden içinin boşaltılması anlamını da taşımaktadır. Yine TMMOB yasasına dayanılarak oluşturulmuş ayrı bir meslek odası ve yönetmeliği olan Peyzaj Mimarlığı meslek alanı kapsamı daraltılarak bir iki yıl içerisinde edinilecek bir uzmanlığa dönüştürülmeye çalışılmaktadır. Üstelik bu kapsamı ile bitki bilimleri altyapısı olmayan mimarlık alanı altında tanımlanmasının hiçbir bilimsel dayanağı bulunmamaktadır. Ayrıca mimarlık eğitiminde bu yetkinliği sağlayacak düzeyde eğitim verilmesi de olanaklı değildir.

Sonuç olarak; ülkemizin özgün koşulları çerçevesinde örgütlenmiş meslek alanlarının mimarlığın içinde özelleşen uzmanlık alanları olarak tarif edilmesinden özenle ve ivedilikle kaçınılmalıdır. Tasarıda, kentsel tasarımın çeşitli disiplinlerin ara kesiti olduğu vurgusu yapılmalıdır.

Yetkinlik

Mimarların mesleki faaliyetlerini yetkin mimar unvanı altında düzenli olarak icra edecekleri ve “yetkin mimar” unvanı için meslek kuruluşlarınca kabul edilen ve denetlenen işyerlerinde en az iki yıl pratik eğitim yapmaları ve değerlendirme sonucu “yetkin mimar” unvanını kullanabilecekleri belirtilmektedir. Bu düzenlemeler uygulandığında mimarlık mesleğinin büyük ölçüde yalnızca yüksek lisans sahibi mimarlara verilebilecek olan “yetkin mimarlarca” sürdürülebileceği anlaşılmaktadır. Ancak, Taslakta lisans düzeyinde eğitim almış olan mimarların mesleki yetkinlikleri konusunda açıklık bulunmamaktadır. Bu koşulların Mimarlık Fakültesi Dekanları'nın bir tercihi olarak tasarıya yansdığı anlaşılmaktadır.

Tasarının 22. maddesinde yüksek mimar olanların “yetkin mimar” ünvanı altında imza yetkisini edinebilmek için meslek kuruluşunca kabul edilen ve denetlenen iş yerlerinde en az iki yıl pratik eğitim yapmak zorunluluğu getirilmiştir. Bu eğitim sonucunda değerlendirme ile bir mimara “yetkin mimar” ünvanı kullanma yetkisi verileceği ifade edilmektedir. Ancak bu değerlendirmenin niteliği tasarıda belirlenmemiştir. Yine bu değerlendirmenin kim tarafından yapılacağı da ve sonuçlarının nasıl değerlendirileceği tasarıdaki diğer belirsizliktir.

Mesleki Nitelikler

Tasarının 21. Maddesinin (c) fıkrasında:

Mimarlık eğitimi, kişilerin aşağıda yer alan bilgi ve beceriyi kazanmalarını sağlamalıdır.

1. Hem estetik hem de teknik gerekleri yerine getiren mimari tasarımlar yaratma yeteneği,
2. Mimarlık tarihi ve kuramları ve ilgili sanat alanları, teknolojiler ve insan bilimleri hakkında yeterli bilgi,
3. Mimari tasarımın kalitesi üzerindeki etkileri açısından güzel sanatlar bilgisi,
4. Kentsel tasarım ve planlama ile planlama sürecinin gerektirdiği beceriler konusunda yeterli bilgi,
5. İnsanlar ile binalar arasındaki, binalar ile içinde yer aldıkları çevre arasındaki ilişkinin ve gerek binaları gerekse binalar arasında kalan mekânları insan gereksinimleri ile ve insan ölçeği ile ilişkilendirme gereğinin bilinci,

hükümlerine yer verilmektedir.

Ne var ki, mimarlık eğitimi alacak kişilerin yukarıdaki alanlarda bilgi ve beceri sahibi olması bu kişilerin yetkili ve uzman olacağı anlamı taşımaz. Yukarıda sıralanan beceri ve bilgiler, mimarların bilmek durumunda oldukları ve pek çoğu başka disiplinlerin temel uğraş alanında olan konulardır. Ancak bir konuda yetkili uzman olabilmek için sadece o disiplinde eğitim almak gerekir. Diğer bir deyişle insan bilimleri, sanat tarihi ve planlama ile ilgili dersleri almak o konuda bilgi ve becerilere yönelik temrinler yapmak bir mimarın psikolog, sanat tarihçisi veya şehir plancısı kadar donanımlı olacağı ve o mesleği icra edebileceği anlamına gelmez.

Tasarıda, mimarlık eğitimi alan kişilerin sahip olacağı bilgi ve becerileri tanımlanırken başka meslek disiplinlerine önemli müdahalelerin olduğu görülmektedir. 21. maddenin c-4 başlığı altında “kentsel tasarım ve planlama ile planlama sürecinin gerektirdiği beceriler konusunda yeterli bilgi” denilmekle, şehir planlama meslek alanına müdahale bulunmaktadır. Planlama ve planlama sürecine gerektirdiği bilgi ve özellikle beceriler esas olarak şehir planlama mesleği eğitimi ile verilir. Bu bilgi ve becerileri mimarlık mesleği ile kazanılan bilgi beceriler olarak tanımlamak ülkemizdeki şehir planlama mesleğini öğreten tüm şehir planlama bölümlerini inkar etmek anlamına gelir.

Meslek Odalarının Rolü

Diğer taraftan Taslak, meslek örgütlerini sürecin tümüyle dışında tutmaktadır. Yetkili kurumla ilgili 45. maddede bu kanunda verilen görevleri yürütmek üzere üniversite ve yüksek okul

Mesleki Eğitim

- Meslek içi eğitim ve belgelendirilme altyapısı oluşturulmalıdır. Meslekici eğitim bilgi ve beceri kazandırılmaya yönelik olmalı (GİS ve planlamada bilgisayar kullanımı gibi)
- Meslekici eğitim yolu ile uzmanlaşmanın sağlanıp sağlanmayacağı ve uzmanlık alanlarının belgelendirilmesi konuları tartışılmalıdır.

Mesleki Yeterlilik

- Diplomalarda ünvan yazılmaması nedeniyle mesleki yeterliliklerin nasıl belgeleneceği konusu ileride sorun yaratacağından, bu konuda çalışma yapılması, yararlı olacaktır. Mesleki yetkilendirme konusunun imar mevzuatı içinde düzenlenmesi ve Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca belgelendirilmesi (veya) bir meslek yasası için çalışmalar yapılması alternatifleri tartışılmalıdır.
- Mesleki yeterliliğin, TMMOB, ŞPO tarafından belgelendirilmesi konuları gündeme girmelidir.

Uzmanlaşma ve Belgelendirme

Uzmanlaşma konusu mesleğin gündemine girmelidir.

- Şehir planlama alanının mimarlığın bir uzmanlık alanı olarak görülmesine karşı durulmalıdır. (mesleki tanırılıkla ilgili yasa tasarısı değiştirilmelidir.)
- Şehir planlama alanına ait uzmanlık alanları tanımlanmalı ve belgelendirme sistemi oluşturulmalıdır. Bu konuda bölge planlama, kentsel tasarım, kentsel politika, yerel yönetimler, ulaşım vb. Y. Lisans programları ile belirlenebilir.
- Deneyimle kazanılabilecek uzmanlık alanları belirlemeli belgelendirme sistemi konusunda ŞPO'ca ölçütler geliştirilmelidir. İhale kanunu dışında bir sistem geliştirilmelidir.
- Meslekici eğitimle kazanılabilecek uzmanlık alanları ve bunların belgelendirilmesi, Mesleki Yetkinlik
- Şehir ve Bölge Planlama alanında Mesleki Yetkinlik konusu tartışmaya açılmalıdır. Bu kapsamda
- Eğitim sürecinde ve eğitim süreci dışında meslek odasınınca neler yapılabileceği ortaya konulmaktadır.

Komisyon Üyeleri

Remzi Sönmez, Nihan Sönmez, Nil Uzun, M. Ilgar Kırzioğlu, Şence Türk, Murat Cemal Yalçınan, Ferhan Gezici, Hülya Yakar

Hasankeyf'i Yaşatma Girişimi Üyeleri

Güneydoğu Anadolu Bölgesi Belediyeler Birliği
Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi
Batman Belediyesi
Batman Hasankeyf Belediyesi
Mardin Nusaybin Belediyesi
Şırnak Belediyesi
Batman Beşiri Belediyesi
D.Bakır Yenişehir Belediyesi
D.Bakır Bismil Belediyesi
Siirt Kurtalan Belediyesi
Bağlar Belediyesi
Diyarbakır Müze Derneği,
Diyarbakır Demokrasi Platformu (34 Bileşeni)
KESK Sağlık Emekçileri Sendikası
KESK ESM Sendikası
Diyarbakır Barosu
Batman Barosu
Göç-Der
Çevre Gönüllüleri Derneği
ÇEKÜL Vakfı
Batman Petrol-İş Sendikası
Diyarbakır Yerel Gündem 21
Mardin Yerel Gündem 21
TMMOB-İl Koordinasyon Kurulu
Mimarlar Odası
İnşaat Mühendisleri Odası
Elektrik Mühendisleri Odası
Çevre Mühendisleri Odası
Jeoloji Mühendisleri Odası
Şehir Plancıları Odası
İnsan Hakları Derneği
Arkeoloji ve Arkeologlar Derneği
Ziraat Mühendisleri Odası

Hasankeyf'in Önemi ve Korunması Gereken Değerleri

1926 yılında Mardin İline bağlı Gercüş İlçesinin kurulmasıyla birlikte Hasankeyf bu İlçeye bağlı bir bucak merkezi iken, 18 Mayıs 1990 tarih ve 3647 sayılı Kanunla Batman'ın İl olmasıyla birlikte İlçe statüsü kazanmıştır. Toplam nüfusu 7464 kişi olan İlçenin merkezinde 3.655 kişi, köylerde ise 3.809 kişi yaşamaktadır. İlçenin 18 köyü ve 7 mezrası bulunmaktadır. İlçe halkı 1974 yılına kadar kale başındaki yerleşim birimlerinde ve mağaralarda iskan etmiştir. 1974 yılında Afet evleri olarak bilinen 245 adet sosyal konut yapılmış, halk bu konutlara yerleştirilmiştir. Ticaret, ziraat, nakliyecilik ve Dicle nehri yatağındaki kum işçiliği geçim kaynaklarıdır. İşsizlik yaygın, gelir düzeyi düşük, ticaret gerilemiş, halkın büyük bir kısmı Batman İl merkeziyle, Akdeniz kıyısındaki şehirlere göç etmişlerdir.

tırmalara göre köprünün en büyük kemerinin ortası ahşaptandı. Düşman şehre saldırdığı zaman bu ahşap kısım yerinden kaldırılır, düşmanın şehre girişi engellenirdi. Bu özellik köprünün ömrünü kısaltmıştır. Köprünün önemli özelliklerinden biri de orta ayakları üzerinde yer alan ve on iki burcu simgelediği tahmin edilen figürlerdir. Bir ikisi dışında tahrip olmuştur. Doğu ve Batıdaki küçük kemerler dışında tamamen yıkılmış olan ortadaki büyük kemerlerin ne zaman yıkıldığı bilinmemektedir.

EL-RIZK CAMİİ

Dicle nehrinin doğusunda köprü ayağına yakın bir mevkide yer alır. Portal girişindeki kitabeden eserin, 1409 yılında Eyyubi Sultan Süleyman tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır. Bugün camiden sadece minare sağlam kalmıştır. Kısmen yıkılmış portal giriş kapısında yer alan kitabenin altında bitkisel süsler arasında Allah'ın doksan dokuz ismi yazılmıştır. Caminin önemli özelliklerinden biri de minaresinin çift yollu olmasıdır.

SULTAN SÜLEYMAN CAMİİ

Kuşaklara ayrılmış, kuşakların farklı bitkisel süslerle bezendiği minare şerefeden itibaren bilinmeyen bir tarihte yıkılmıştır.

KOÇ CAMİİ

Sultan Süleyman Camii doğusunda yer alır. Genel özelliklerinden, alçı süslemelerinden, Eyyübiler'e ait olduğu tahmin edilmektedir. Yer yer sökülmesine rağmen Hasankeyf'te en canlı alçı süslemelere sahip eserdir. Kitabesi olmadığından kesin olarak kimin tarafından yapıldığı bilinmemektedir.

ZEYNEL BEY TÜRBEŞİ

Kısa bir süre Hasankeyf'te hakim olan Akkoyunlular'a ait tek eserdir. Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan'ın oğlu Zeynel Bey'e ait olduğu, üzerindeki kitabeden anlaşılmaktadır.

KALEDEKİ ULU CAMİ

Eyyübiler'in Hasankeyf'teki ilk eseridir. 1325 yılında bir kilise kalıntısı üzerine inşa edilmiş, yapı gibi minaresi de genellikle moloz taşlardan yapılmıştır. Minarenin kuzeyinde bulunan alçı süsleme ve kitabe dikkate değerdir. Cami minberinden günümüze ulaşan ahşap kitabe, yazısı ve oyma süsleri ile günümüze ulaşan nadir parçalardan biridir.

KÜÇÜK SARAY

Kalenin kuzey-doğu ucunda bulunmaktadır. Saray, aşağıdan itibaren yontulmuş kaya kütesi üzerinde inşa edilmiş, Eyyübilerin Hasan-keyf'teki ilk eserlerinden biridir. Kuzeye bakan cephedeki pencerenin üstünde iki aslan kabartması, bu kabartmaların ortasında kufi levhalar yer almaktadır. Sarayın kuzey ve batı cephelerinde alçı süslemelerin izlerine rastlanmaktadır.

BÜYÜK SARAY

Kalenin kuzeyinde Ulu Caminin altında yer almaktadır. Büyük ölçüde yıkılmış ve göçükler altında kalmıştır. Yapının en önemli özelliği, binadan bağımsız, giriş kapısının karşısında dikdörtgen bir kulenin yükseliyor olmasıdır. Burası kesme taşlardan örülmüş, köprüde olduğu gibi taşlar madeni kromplarla birbirine kenetlenmiştir. Burasının gözetleme kulesi veya yıldırımlik görevi gördüğü ve genel özelliklerinden dolayı Artuklulara ait olduğu tahmin edilmektedir.

Hasankeyf'i Gözardı Eden Ilısu Barajı ve Hidroelektrik Santral Projesi

Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Su Projesi, Dicle ve Fırat nehirleri üzerinde 30 büyük ve küçük ölçekli barajın inşasını içermektedir. Planlanan barajların yarısı inşa edilmiştir. Bu aşamada inşa edilecek büyük barajlardan biri de DSİ tarafından ilk çalışmaları 1954'te başlatılmış olan Ilısu Barajı ve Hidroelektrik Santralı'dır. Bu baraj, uluslararası arkeolojik öneme sahip Hasankeyf ilçesi ve çevresini sular altında bırakmasının yanı sıra, yaklaşık 78.000 kişinin zorunlu olarak yerlerinden edilmesine sebep olacaktır.

“İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN ARAZI KULLANIMIYLA İLİŞKİSİ” VE “İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN ETKİLERİ, DUYARLILIK VE UYUM” KONULU ÇALIŞMA TOPLANTISI’NA KATILDIK

2-3 Mart 2006 tarihlerinde Antalya Kemer’de Çevre ve Orman Bakanlığı Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü ve Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı’nın “BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Türkiye 1. Ulusal Bildirimi Hazırlık Projesi” kapsamında ortaklaşa düzenlediği “İklim Değişikliğinin Arazi Kullanımıyla İlişkisi” ve “İklim Değişikliğinin Etkileri, Duyarlılık ve Uyum” konulu bir çalışma toplantısı yapıldı. Toplantıya Odamız adına Aysın Tektaş katıldı. Toplantının amacı farklı kurum ve kuruluşlardan katılan akademisyenler ve uzmanlar tarafından “Taslak Ulusal Bildirim Metnini” hazırlanması olarak belirlendi.

Başbakanlık Genelgesi ile 2004 yılında yeniden düzenlenen İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulu (İDKK) altında yer alan çalışma grupları;

1. İklim Değişikliğinin Etkilerinin Araştırılması
2. Sera Gazları Emisyon Envanteri
3. Sanayi, Konut, Atık Yönetimi ve Hizmet Sektörlerinde Sera Gazı Azaltım
4. Enerji Sektöründe Sera Gazı Azaltımı
5. Ulaştırma Sektöründe Sera Gazı Azaltımı
6. Arazi Kullanımı, Arazi Kullanım Değişikliği ve Ormancılık
7. Politika ve Strateji Geliştirme
8. Eğitim ve Kamuoyunu Bilinçlendirme

başlıkları altında çalışmalarını yürüttü.

Toplantıda Land Use, Land Use-Change and Forestry (LULUCF) grubunun üzerinde yoğunlaşığı hususlar belirlendi ve bunlar;

- Türkiye’de arazi kullanımı ile gereksinimler, darboğazlar, öncelikler, kurumsal ve yasal sorumluluklar.
- Arazi kullanımı ve değişimini yönlendiren sosyal, kültürel, ekonomik ve ekolojik faktörlerin etkileşimleri,
- Belirtilen faktörlerin etkileşimlerinin iklim üzerindeki yansımaları,
- Ülkemiz iklim değişikliği politikasında arazi kullanım planlamasına yönelik öneriler ve stratejiler,

olarak sıralandı.

Yeryüzünün ortalama sıcaklığını geçtiğimiz yüzyıl içinde 0.6 C0 artıran küresel ısınma nedeniyle Türkiye, iklim değişikliğinin olumsuz etkileri bakımından risk grubu ülkeler arasındadır. Ülkemiz 24 Mayıs 2004 BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesini onaylamış olmasına karşın, Kyoto Protokolü’nü onaylamayan az sayıda ülke arasında yer almaktadır.

Küresel ısınma ile sonuçlanan atmosferdeki karbondioksit gazı artışının temel nedenleri, aşırı enerji tüketimi (%49), endüstrileşme (%24), ormansızlaşma (%14), tarımsal faaliyetler (%13) olarak sıralanmaktadır. İklim değişikliği ve küresel ısınmanın temel sorumluları sanayileşmiş

- UNDP GEF programına “iklim değişikliği ve planlama” konulu bir proje teklifi hazırlamak

UNDP GEF Program Yöneticisi Katalin Zaim İklim Değişikliği konulu projeler için 2006 yılında yaklaşık elli milyon dolarlık (5.000.000\$) hibe verilebileceğini açıklamıştır. Son başvuru tarihi Haziran 2006 olarak belirtilen hibe için orta ölçekli fon 0-900.000\$, büyük ölçekli fon 1.000.000\$ ve üstü olarak belirtilmiştir. “İklim değişimine uyumlu planlama” gibi ülkemizde üzerinde yeterli çalışmalar yapılması yararlı olacaktır.

ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGELERİNDE KIRSAL ALAN PLANLAMASI SEMİNERİ

3-5 Mart 2006 tarihleri arasında Marmaris’te Özel Çevre Koruma Kurumu tarafından “Kırsal Alanlarda Planlama” konusunda bir seminer düzenlenmiştir.

Odamız adına Belma Babacan’ın katıldığı seminerde;

1. Özel Çevre Koruma (ÖÇK) Kurumu kırsal alanlarla ilgili planlama çalışmalarına ilişkin sorunlarını dile getirmiş ve bu sorunları;

a) Kıyı Kanununun sahil şeritleri ile ilgili düzenlemelerinin kıyıda yer alan kırsal yerleşmelerde planlamayı olanaksız kıldığı,

b) 2863 sayılı kanuna 5366 sayılı kanunla eklenen ve sit

alanlarında zilliyetlik nedeniyle mülkiyet hakkı iddia edilemeyeceğine ilişkin hükümlerin kadastro çalışmalarında köylü aleyhine bir sonuç yarattığı,

c) İmar Kanunu Yönetmeliklerinin planlamaya ve yapılaşmaya dair düzenlemelerinin farklı yerleşim özelliği gösteren yerleşmeler açısından uygun olmadığı,

Şeklinde sıralayarak, ÖÇK bölgelerinde yer alan kırsal yerleşmeler için yeni ve özgün standartlar oluşturulması amacıyla yöntem ve metot geliştirilmek üzere, Üniversiteler, Meslek Odaları ve ilgili Kamu kurumlarının görüş ve önerilerine başvurmuştur.

2. Seminerin Birinci gününde üniversite ve meslek odalarının görüş ve önerilerine yer verilen bildirimler sunulmuş, ikinci gününde kamu kurumları görüşlerini dile getiren sunuşlar yapmıştır. İkinci gün oturumlarında yöre köylerinin muhtarları da söz almış, genel tartışmaların yapılarak önerilerin sadeleştirildiği genel değerlendirme ile seminer programı tamamlanmıştır.

3. Son gün, Datça Bozburun Özel çevre koruma bölgesinde yer alan, Osmaniye, Selimiye, Bayır, Söğüt ve Turgut köyleri gezilerek sorunlar yerinde dinlenmiş ve gözlenmiştir.

ÖÇK Kurumu Başkanlığı, kırsal yerleşmelerde özellikle sit alanı nedeniyle ortaya çıkan yapılaşma sorunlarını çözebilmek amacıyla son dönemde “geçici yapılanma koşulları” belirlemek suretiyle yola cephesi olan her kadastral parselde, 85 m2 taban alanlı iki yapı yapılmasına izin veren bir uygulamaya geçtiğini açıklamıştır. Bu uygulamanın Söğüt benzeri köylerde özellikle yabancı uyruklu kişilerin çok sayıda ev ve arsa alımı yoluna gittiği gerçeği çerçevesinde sakinçali olabileceği, esasen köylerde bu nicelikte bir konut talebinin de bulunmadığı Odamızca açıklanmıştır.

Diğer bir önemli konu olarak da; farklı nitelikte kırsal yerleşmelerin yer aldığı yörede, her kırsal yerleşmenin standart planlama ve yapılaşma koşulları ile değerlendirilmesinin olanaksız olduğu

Milletlerce kabul edilen ve ülkelerce kabul edilmesi istenen “hakça, makul” ve “önemli zarar vermeme” gibi yaklaşımların arkasında iyi niyetlerin bulunmadığı belirtilerek dikkat edilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Avrupa Su Çerçeve Tüzüğü’nün çizdiği tablonun ülkemiz çıkarları açısından sakıncalar taşıdığı ifade edilerek müzakere sürecinin zor geçeceği belirtilmiştir. Su kaynaklarımızın geliştirilmesinden sonra su yönetimi konusunda anlaşma veya tartışmalara girmemiz önerilmiştir.

TMMOB Su Politikaları Kongresine Odamız Su komisyonu Üyesi M. Vedat Özbilen ve Nilgün Görür Tamer ayrıca hazırladıkları kişisel sunuşlarıyla da katılmışlardır. M. Vedat Özbilen “2. Dünya Su Forumunda Kabul Edilen Su İle İlgili Taahhütlerin Uygulanma Biçimleri ve Değerlendirilmesi” konulu bildirisinde 2. Dünya Su Forumu Bakanlar bildirgesinde kabul edilen 7 ilkenin (temel ihtiyaçların karşılanması, gıda güvenliğinin

sağlanması, eko-sistemin korunması, su kaynaklarının paylaşımı, risk/afet yönetimi, suyun değeri, suyun akılcı yönetimi) ülkelerce nasıl uygulandığı, Dünya Su Konseyi Su Eylem Birimince yapılan izleme ve değerlendirme sonuçları hakkında bilgilendirme ve genel değerlendirme yapmıştır.

Nilgün Görür Tamer “Dünyada ve Türkiye’de Su Hizmetleri Yönetim Politikalarının Değerlendirilmesi” konulu bildirisinde sağlıklı su hizmetine erişimde karşılaşılan sorunların kaynağı olarak “kıtlık, yoksulluk ve yoksunluk” olarak üç anahtar sözcük üzerinde durulması gerekliliğini vurgulayarak, bunların içinde yoksunluğun, hizmetten dışlanma şeklinde, su ve kanalizasyon hizmetlerinin kamu hizmeti anlayışından uzaklaştırılarak özel sektöre devredilmesi ve çokuluslu şirketler tarafından su hizmetlerinin bir iş alanı olarak görülmesiyle karşımıza çıkmakta olduğunun altını çizmiştir. Bildiride suyun bir “insan hakkı” olduğu görüşünden hareketle, yeterli düzeyde, adil ve eşit su kullanımını kısıtlayan etmenin sadece altyapı donanımına fiziksel bir erişim sorunu olmadığı, bu sorunun aynı zamanda bir “ödeyebilme” sorunu da olduğunu vurgulamıştır. Hizmetin ticarileşmesi sonucunda ödeyebilme gücü ile orantılı olarak hizmete ulaşma, sektördeki en önemli sorun olarak ortaya konmuş ve bir sosyal politikanın oluşturulmasının önemi üzerinde durmuştur.

1 MAYIS MİTİNGİNE KATILDIK

1 Mayıs 2006’da emek örgütlerinin düzenlediği mitinge, TMMOB ve Odaları ile birlikte katıldık. Odamız Yönetim Kurulu üyeleri, Ankara Şubemiz Yönetim Kurulu Üyeleri ve üyelerimiz, Kızılay’dan Tandoğan meydanına yapılan yürüyüşte ve meydana miting süresince pankart ve flamalarımız altındaki yerlerini aldılar.

Mitinge katılanları selamlayan ve meydana biraraya gelen coşkulu kalabalığa seslenen TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı, 1 Mayıs’ın birlik, mücadele, dayanışma günü olduğunu vurgulayarak, emekçilerin bayramını kutladı. Konuşmasına küreselleşmenin daha fazla yoksulluk, daha fazla işsizlik, daha fazla açlık, daha fazla savaş ve daha fazla ölüm getirdiği ve emperyalizmin dünya halklarına savaş açtığı konularındaki sözleri ile devam etti. Ülkemizde gerçekleştirilen düzenlemelerin hemen hepsinin sermayenin küreselleşmesinin gereksinimleri doğrultusunda yapıldığını, yürütülen programın emeğin, çalışanın, emekçinin, yoksulun, kısacası bu ülkenin halkının programı olmadığını, özelleştirme uygulamalarının talan uygulamaları olduğunu, sağlık

zuata uygun olmayan yapıları temel alarak yapılacak bir belirlemenin ve Kıyı Kenar çizgisi tespit komisyonlarında şehir plancılarını tercihe konu meslek mensubu haline getiren düzenlemenin uygun olmayacağı, kazanılmış haklara ilişkin düzenlemelerin Anayasa Mahkemesi'nin kararlarına aykırı olduğu, yerel yönetim yetkilerine müdahale anlamına gelen düzenlemelerin yanlış olacağı, kıyılarla sahil şeritlerinde daha fazla dolgu yapılmasını mümkün kılan düzenlemelerin, korunması gerekli bu alanları yok etme tehlikesini ortaya çıkardığı, su alanlarında yapılacak dolgularla her tür yapılanmanın yolunun açılmasının yerinde bir düzenleme olmayacağı konularını vurguladı.

ODTÜ'DE YAPILAN İSTANBUL ÇEVRE DÜZENİ PLANI SUNUŞUNA KATILDIK

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Metropolitan Planlama ve Kentsel Tasarım Merkezi (İMP) tarafından hazırlanan 1/100.000 ölçekli "İstanbul Çevre Düzeni Planı" 9 Haziran 2006 tarihinde ODTÜ Mimarlık Amfi sinde sunuldu. İstanbul Metropolitan Planlama ve Kentsel Tasarım Merkezi (İMP) Yöneticisi Prof. Dr. Hüseyin Kaptan ve planı hazırlayan İMP bünyesindeki diğer uzmanların katıldığı sunuşta önce İstanbul'un mekansal gelişiminde belirleyiciliği olan Çevre Düzeni Planı anlatıldı.

Ardından da Kartal Sanayi Bölgesi Merkezi İş Alanları (MİA) Planlaması ile Küçükçekmece Sahili İç-Dış Kumsal Rekreasyon Alanları Planlaması'na yönelik dünyaca ünlü 6 mimar, Zaha Hadid, Massimiliano Fuksas ve Kisho Kurokawa ile Kengo Kuma, Ken Yeang ve Winy Maas tarafından hazırlanan projeler tanıtıldı. Sunuşa Odamızdan Özlem Çelik, İbrahim Gündoğdu ve Eylem Gülcemal katıldı.

KENT KONSEYLERİ ÇALIŞTAYI

Türk Belediyeler Birliği ile Konrad Adenaur Vakfınca Ankara'da düzenlenen Kent Konseyleri isimli çalıştayda Odamızı Genel Başkan Buğra Gökçe temsil etti. Türk Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Vali Cemal Ayman Başkanlığında açılan toplantıya, Ankara Üniversitesi SBF Öğretim Üyeleri Prof. Dr. Cevat Geray ve Prof. Dr. Can Hamamcı, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Başkanı üyemiz Prof. Dr. Melih Ersoy, Yalova Valisi Doç. Dr. Yusuf Erbay, Ürgüp Belediye Başkanı Bekir Ödemiş, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Mustafa Yardımcı ve üyemiz A. Hayri Güven ile Pendik, Kars Belediye Başkan Yardımcıları, Bursa, Yalova ve İzmir Aliğa Yerel Gündem 21 Sekreterleri ve TOBB Başkan Danışmanı katıldılar.

Toplantıda son yasal düzenlemeler içinde kentli yurttaşın karar alma mekanizmalarına katılımı anlamında gerçekleştirilen açılımlar ve kent konseylerinin işlerlik kazanabilmesi anlamında yapılabilecekler üzerinden bir sunuş gerçekleştirildi. Bunun ardından konuşmacılara sırayla

söz verilerek kent konseylerinin işleyişi ile ilgili toplantı sırasında dağıtılan Yönetmelik Taslağı ile ilgili değerlendirmeleri istendi.

Yalova Valisi Doç. Dr. Yusuf Erbay'ın başkanlığını yaptığı toplantının birinci bölümünde ilk sözü alan Prof. Dr. Cevat Geray, kent konseylerinin, iktidarın ve gücün paylaşımı anlamına da geldiği noktadan hareketle, demokratikleşmenin en temel araçlarından olan halk katılımının geliştirilmesinin önemine değindi. Demokrasi, ortak yaşam ve yerel yönetim kültürünün yaşayarak, katılarak öğrenmekten geçtiğini, oy vermeye indirgenmekte olan bir demokrasinin yerel düzenlemlerdeki bu mekanizmaları hayata geçirmekle olanaklı olacağını altını çizdi. Böylesi bir yerel inisiyatifin yasayla düzenlenmesinde de bir anlamda çelişki olabileceğini belirten Geray, meslek odalarının ihtisas komisyonları ve belediye meclislerine katılacağı bir düzenlemenin çok gerekli olduğunu vurguladı. Bunun yanında, kamuda çalışanların belediye meclislerine üye olmasının meclislerin güçlenmesi ve kamu yararına hizmet verebilmesi anlamında katkısı olabileceğine de değinen Geray, planların kent konseylerinde olabildiğince geniş bir katılımı tartışılmasının gerekli ve önemli olduğuna değindi.

Ürgüp Belediye Başkanı Bekir Ödemiş ise, son 15 yıldır katılımı arttırmayı hedefleyen yasal düzenlemeler yapılırken, katılımın azalması, ekseninin değişip çıkar ve rant odaklı hale gelmesi ve siyasal yandaşların katılımına yönelmesi konusundaki tehlikelere değindi. Odamız üyesi ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Başkanı Prof. Dr. Melih Ersoy ise, yeni yürürlüğe giren yerel yönetim yasaları içerisinde en çok geçen iki kavramın demokrasi ve katılım olduğunu ancak, bunların hayata geçmesi anlamında gerek uygulama araçları ve gerekse temsiliyetin mekanizmaları anlamında sorunlar olduğunu belirtti. Temsiliyetin korporatist bir yapı yerine toplumun örgütlenemeyen kesimlerini sadece mahalle muhtarları ile sınırlı olmayacak biçimde apartman yönetimlerini de katan bir yapıya genişletilmesinin önemine değinen Ersoy, bağımsız bir bütçe, özerk bir yapı ve sekreteryaya üzerinden hayata geçmesinin gerekliliğinin altını çizerek, sadece istişari nitelikli bir kent konseyinin işleminin, konseyin işleyişini emeğe saygı noktasında sekteye uğratacağını vurguladı. Ersoy ayrıca, kent konseylerinin web sayfası sahibi olmaları ve üretilenlerin kentli yurttaş ile paylaşmalarının önemini aktararak bu hususun yapılacak bir yönetmelik çalışmasında değerlendirilmesi gerektiğini söyledi.

Yerel Gündem 21 Sekreterleri ve Belediye Başkan Yardımcılarının kent konseyleri ile ilgili deneyimlerini aktardıkları toplantıda, üyemiz Hayri Güven, Stratejik planlama çalışmaları ile kent konseyi ilişkilerinin kurulması gerekliliğine, sivil inisiyatifin kendi içerisinde gelişebilmesinin önemine değindi. Etkinlikte bulunmanın sadece bütçe ile ilişkilendirilmemesinin önemine de vurgu yapan Güven, katılacak hemşehrinin, kentlinin nasıl duyarlı hale getireceğini önemsemek gerektiğini belirtti.

Prof. Dr. Can Hamamcı ise katılımın yetkileri merkezi yönetimden alıp yerel yönetime vermekle sağlanamayacağına, bunun demokratikleşme anlamında da sorunlu olabileceğine değindi. Hamamcı, Belediye Kanunu'nda geçen saydamlık ilkesinin, kent konseylerinin alacağı kararların, Belediye Meclislerinde gerekçeli olarak görüşülüp, değerlendirilmesini sağlamak anlamında bir ipucu verdiğini söyledi.

Toplantının ikinci bölümünün de başkanlığını üstlenen Yalova Valisi Doç. Dr. Yusuf Erbay ise, kentsel yaşama katılımın çok önemli olduğunu vurgulayarak, bunun için bilgi alma ve tartışma

hakkı, karar alma-katılım mekanizmalarının ortamlarının tasarlanması ve yargı hakkı anlamında 3 ayrı düzlemde özgürlükler belirlenmesi ve düzenlemeler yapılması gerektiğini vurguladı.

Toplantıda Odamız adına söz alan Genel Başkan Buğra Gökçe ise öncelikle varolan kent konseyi benzeri, katılım amaçlı oluşumların 3 farklı grupta toplanabileceğini belirtti. Gökçe, Kent Konseyi ya da Yerel Gündem 21 adı altında kurulan olabildiğince bağımsız ve katılımı odağına koyan, görece sağlıklı olduğu değerlendirilebilecek oluşumların birinci grubu, Yerel yönetimin etkisi ve güdümünde, yerel yönetimin kendini ve icraatlarını meşrulaştırma aracı olarak işlevlendirmeye çalıştığı benzeri oluşumların ikinci grubu, bu tür oluşumların ya da halk katılımı yönünde herhangi bir örgütlenmenin bulunmadığı, toplumsal muhalefet amaçlı örgütlenmelerin dikkate alınmadığı kentlerimizin ise üçüncü grubu oluşturduğunu belirtti.

Kent konseylerinin ve kentsel karar alma mekanizmalarına katılım konusunda yeni yasal düzenlemelerle sağlanan açılımların hayata geçişine dair bir Türkiye fotoğrafı çeken Gökçe, Belediye Yasasında ihtisas komisyonlarına katılım amacıyla sağlanan olanağın belediyeler tarafından büyük ölçüde değerlendirilmediğini, İmar Komisyonlarına ve Kent Konseylerine üniversitelerin ve meslek odalarının katkı ve katılımının çok da istenmediğini belirtti. Üniversite ve meslek odalarının katkı ve katılımının yaratacağı olanakların belediyelerce kesinlikle değerlendirilmesi gerektiğini de vurguladı.

Öte taraftan, 5216 Sayılı Koruma Kanunu ile Koruma Kurullarına söz hakkı düzeyinde katılımın daha etkin bir biçimde işlediğinin gözlemlendiğini belirten Gökçe, kentsel yaşama katılmak isteyen örgütlü ve örgütsüz toplum kesimlerine bu fırsatın verilmesi gerektiğini belirtti. Tüm planların olabildiğince geniş bir katılımı tartışılmasının ve planlama çalışmalarına katılımın askı süreçlerine indirgenmemesi gerekliliğinin önemine değinen Gökçe, bu işleyişte kent konseylerinin işleyişinin de belediye başkanlarının kendilerini sivil toplum ayağında meşrulaştırma aracı olarak kullanılma tehlikesi taşıdığını belirtti. Kent konseylerinin herkesin eteğindeki taşı döküp bir dahaki toplantıya kadar bekleyeceği bir yapı olmaması gerektiğini vurgulayan Odamız Başkanı Gökçe, sürekli ve etkin bir halk katılımı için, sadece istişari nitelikteki bir organın ve sadece çıkar gruplarının temsil edileceği bir örgütlenmenin eksik kalacağını anlattı. Kamu ve toplum yararına görev yapan ve herhangi bir çıkar grubunu temsil etmeyen Odaların bilgi alma, tartışma ve ortamları belirlenmiş katılım süreçlerinin sınırlanmaya çalışılmamasının gerekliliğine değinen Gökçe, yargı denetimi dışında bir katılım hakkı bırakmayan, yargı kararlarının oluşması aşamasında yeni idari işlemlerle katkı, katılım ve denetimi aşmaya çalışan yönetimlerin kent konseylerinin verimli ve etkin işletilmesinde nasıl bir tavır alacağını çok önemli bir soru işaretini olduğunu söyledi.

Oda Başkanımız ayrıca, katılım için eğitimin önemine değinerek belediye başkanlarının imar, planlama, halk katılımı ve kent konseyleri bağlamında bir dizi eğitimden geçirilmesinin de çok önemli bir gereklilik olduğunu belirtti. Katılım için, demokrasi ve kentte yaşam kültürünün kentlilik bilincinin içselleştirilmesi gerektiğini de ifade eden Gökçe, bu konuda da gerek belediyelere, gerek kent konseylerine ve gerekse İçişleri Bakanlığına düşen görevler olduğunu hatırlattı. Odamızın bu çerçevede ulusal ve yerel düzeyde bir bilinç yaratılması bağlamında çok önemli bir görev yüklendiğini vurgulayan Oda Genel Başkanı, sembolik bir içerikten kurtarılan gerçek katılım mekanizmalarının geliştirilmesi anlamında yapılan çalışmalarını değerli bulduğunu belirterek sözlerini bitirdi.

ANTALYA İÇMESUYU VE SORUNLARI SEMPOZYUMU

15-16 Haziran 2006 tarihinde Antalya Kent Konseyi ve Akdeniz Üniversitesi Mühendislik Fakültesinin birlikte düzenlediği Antalya İçmesuyu ve Sorunları Sempozyumuna Şehir Plancıları Odası “Planlama ve Su Tüketim İlişkisi: Antalya Örneği” adlı bildiri ile katılmıştır.

Bildiri, Antalya Şubesi'nin sağladığı belge ve bilgilere dayanarak Su Komisyonu üyeleri M. Vedat Özbilen, Nilgün Görür Tamer ve Saffet Atik tarafından hazırlanmış olup M. V.Özbilen tarafından sunulmuştur.

Bildiri özetle, “su kaynaklarının planlanmasına” plancıların nasıl yaklaşması gerektiği üzerinde durularak, bütünsel bir bakış açısından hareketle, kent bazında su tüketim projeksiyonları yapılırken sadece tek sektörlü bir çalışmanın yapılmasından ziyade su kullanıcıları ve su kullanımı arasında bir optimizasyonun sağlanması önerilmektedir. Bu optimizasyonun sağlanması ancak çok sektörlü, suyun ekonomik, sosyal ve çevresel değerlerine önem veren entegre su kaynakları yönetimi çerçevesinde değerlendirilmesini gerektirmektedir. Günümüzde geleneksel planlama suyun ekonomik değerine önem vererek piyasa mekanizması kurallarının hakim olduğu bir hesaplama yöntemi üzerinde durmaktadır. Diğer bir husus da su kayıp oranlarının şebekelerde çok yüksek olması ve dışsal bir veri olarak değerlendirilip belli oranlarda bu kayıpların düşürüleceği varsayımından hareket edilmesidir. Önerimiz suyun sosyal bir hak olmasından hareketle emin, sağlıklı, erişilebilir, kesintisiz ve ödenebilir fiyatta bir su anlayışının su tüketim hesaplamalarında dikkate alınmasıdır. Mevcut yaklaşım su miktarı ve nüfus arasındaki ilişki temelinde geleceği tanımlamaktadır. Buna karşın çağdaş yaklaşım su miktarı, nüfus ilişkisi dışında suyun sosyal ve çevresel değerlerini belirten göstergeleri de dikkate alan bir çerçevede su tüketim hesaplarını yapmakta; su kullanımı ile su kullanıcıları arasındaki ilişkiyi tanımlarken havza bazındaki ilişkileri ele almaktadır. Antalya özelinde yapılan çalışmalar, dar sektörel bazlı diğer sektörler ile ilişkisi tanımlanmamış, en azından su kullanımı ve kullanıcıları arasındaki çatışmanın çözümü yönünde çaba gösterilmeden özellikle yer altı su kaynaklarının korunmasına yönelik ciddi çözümler önermeden yapılmıştır. Antalya özelinde tarım, kentsel gelişme ve turizm su tüketim ilişkileri çağdaş yaklaşımla ele alınmamıştır. Bunu sonuçları ise yeraltı su kaynaklarının kirlenmesine, arazi kullanım ile su tüketimi arasındaki ilişkinin iyi tanımlanmamasına ve turizmde golf sahası gibi yeni kullanımların müthiş su tüketimlerinin dikkate alınmaması gibi, sonucu kullanıcı ve kullanım arasındaki çatışmanın çözümüne çaba harcanmadığı belirlenmiştir.

Özetle ulusal seviyede su politikasının eksikliği, su kaynaklarının planlanmasında bütüncül yaklaşımların ve sektörler arası ilişkilerin dikkate alınmamasıdır. Arazi kullanım kararları doğrudan su tüketim kararını belirlediğinden, çağdaş su göstergelerinin belirlenmemiş olması plancıların planlama ve su tüketim ilişkisinde gördükleri en zayıf halkalardır. Bunlar çözümlenmeden kentsel su tüketim projeksiyonları ve bunlara dönük projelerin yapılmasının gerçek su sorununu çözeceği kanısında değiliz.

TRABZON SAĞLIKLI ŞEHİR PLANLAMA VE YEREL YÖNETİMLER SEMPOZYUMU

“Trabzon’da Kentsel Dönüşüm ve Yenileme Projeleri”, Kadıköy Belediyesi Strateji Geliştirme Şube Md. Şule Onur “Koşuyolu Mahalle Planlaması Pilot Projesi”, Aydın Belediyesinden Mehmet

Küçükyumuk “Aydın Faaliyet Raporu” ve Bursa Büyükşehir Belediyesi’ni temsilen Etüd ve Projeler Dairesi Başkanı A. Nalan Fidan “Fiziksel Aktivite ve Aktif Yaşamın Desteklenmesi” adlı bildirimlerini sunmuşlardır.

27.04.2007 tarihinde Trabzon’da gerçekleştirilen Sağlıklı Kentler Birliği’nin düzenlediği “Sağlıklı Şehir Planlama ve Yerel Yönetimler Sempozyumu”na katılım sağladık. Odamız Genel Başkanı Yaser Gündüz’ün söz konusu etkinlikte yapmış olduğu konuşmanın tam metni aşağıda verilmektedir;

Etkinliğin Tüm Katılımcılarını, TMMOB Şehir Plancıları Odası adına saygı ile selamlıyorum.

Kent Planlamanın bir mekan düzenleme uğraşı olarak kökeni oldukça eskilere dayanmaktadır. Bu çerçevede planlamanın izlerini, antik çağ kentlerinde görüyoruz. Hipodamus’un Milet için yaptığı “ızgara plan” uzun yıllar bir çok planlama ve tasarım çalışması için esin kaynağı olmuştur.

Modern anlamda Kent Planlamasının ise, yani bugün bildiğimiz anlamıyla “kentlerin belirli hedef ve amaçlar doğrultusunda önceden düzenlenmesini” ve “kentsel büyümeden kaynaklanacak toplumsal ve mekansal sorunların önceden çözülmesini” içeren sistematik bir süreç olan kent planlamanın gelişimi ise 19. yüzyılın ortalarına rastlar. Modern anlamda planlama, kapitalizmin gelişmesi ile eş zamanlı bir süreç olarak ortaya çıkmıştır. Kapitalist gelişmenin yarattığı etkilerin ve ortamın, kent planlamasının gelişimini tetiklediğini söylemek yanıltıcı olmaz. Bu etkilerin en başında gelen ise, yani kapitalizmin kentlerde yarattığı ortamın başat özelliği olarak ortaya çıkan hususlardan birisi ise sağlık sorunları olmuştur.

Kapitalist sanayi kentinde ortaya çıkan sağlık sorunları, salgın hastalıklar, altyapı yetersizlikleri ve bunlardan kaynaklanan kirlilik ve riskler, o dönem kentte yaşayan tüm kesimleri (işçiler, burjuvazi ve hatta aristokrasi) olumsuz etkilemiştir. Hatta yeni yeni palazlanan kapitalist üretimin, o dönemde insan emeğine yani kol gücüne olan bağımlılığının çok yüksek olduğu da göz önüne alınırsa, sağlık sorunlarındaki artışın düşen işçi verimliliği nedeniyle kapitalist sanayi üretimini de tehdit ettiği anlaşılır. İşte tüm bu koşullar kentlerde sağlık sorunlarını asgariye indirecek, hastalıkları önleyecek, kanalizasyonu denetim altına alacak önlemlerin alınmasını zorunlu kılmış ve ilk uygulamalar sağlık koşullarını iyileştirecek sağlık yasalarının kabul edilmesi biçiminde gerçekleşmiştir.

Hatta bu anlamdaki ilk uygulamanın 1840’larda İngiltere’de yapıldığı ve oradan da ilk önce Fransa olmak üzere birçok Avrupa kentine yayıldığı biliniyor. İngiltere’de çıkarılan sağlık yasası ve onunla birlikte yürütülen bazı çalışmalar; “kentlerde kanalizasyon sistemlerinin kurulmasını ve bunların yol ağlarıyla koordine edilmesini”, “yolların genişletilmesi için yöntemler geliştirilmesini”, “konutlar için asgari sağlık standartlarının konulmasını” ve “sanayi kentlerinde parklar yapılmasını” önermiştir. Görülüyor ki, kentlerdeki sağlık sorunlarının çözümü için o dönem yapılan öneriler aslında altyapı, ulaşım, konut, parklar ve yeşil alanlar gibi bugün kent planlama uğraşının ele aldığı temel konuları işaret etmektedir.

Bugün ise Kent Planlaması nasıl bir süreçten geçerse geçsin, hangi yöntemle ve teknikle üretilirse üretilsin ve hangi ölçekte ele alınırsa alınsın sonuçları itibari ile temel olarak;

“Sağlıksız Yerleşme ve Sağlıksız Çevre” oluşumunun temel nedeni haline gelmiştir. “Planlama” kentsel gelişmeyi, kamu ve toplum yararına yönlendiren etkin bir araç olmaktan büyük ölçüde çıkarılmıştır.

Kontrol ve denetimden yoksun kentlerimizde kaçak yapılaşma sorununa bir türlü çözüm getirilememiş, yağma düzeninin, kamu arazilerinin işgalinin, kentteki eşitsizlik ve yoksulluk artışının önüne geçilememiştir.

- İmar affı niteliği taşıyan yasal düzenlemeler ve uygulamalar,
- Arazi ve arsa spekülasyonlarına dayalı kurlsuzluk kültürü ile beslenen kente ve çevreye karşı suçların adeta örgütlendiği bir ortam,
- Oluşan kentsel değerlerin dağılımında artan eşitsizlik durumları
- Kentsel değerler üzerinde sermaye ve rant gruplarına hizmet eden özelleştirme uygulamaları
- Göstermelik koruma yenileme ve iyileştirme süsleri ile bezenmiş ancak tüm bu içerikten yoksun “Kentsel Dönüşüm” adı altında rantın gelişimine hizmet eden, kamu ve toplum yararını dışlayan tasfiyeci uygulamalar,
- Kentlerimizin ve yakın çevresinin sahip olduğu tarım ve orman arazilerini, içme suyu kaynakları koruma kuşaklarını tereddüt etmeden yerleşime açan uygulamalar
- Ülkemiz için hayati bir değer ve önem taşıyan kıyılarımızda görülen yoğun yapılaşma

Bütün bunlar; sosyal ve teknik alt yapıdan yoksun, Sürekli büyüme baskısı altında, yoğun ve hızla betonlaşan, kimliksiz ve sağlıksız yerleşme ve kentsel çevrenin oluşmasına neden olmakta, gelecekte sağlıklı kentlerin kurgulanmasını ve bunların gelecek nesillere miras kalması konusundaki umutlarımızı azaltmaktadır.

Merkezi ve yerel düzeyde, özellikle merkezi kurumlar arasında yetki sorunları sürmektedir.

Neden bir ülkenin farklı kurum ve kuruluşları, bakanlıkları çıkardıkları yasa ve yönetmeliklerle belirledikleri alanlar ve yetki sınırları içerisinde ayrıcalıklı plan yapma, yaptırma, onama uygulama süreç ve yetkileri ile donanmaktadır? Gönül ister ki kurumlar, bakanlıklar arası bu yetki anlaşmazlıklarının temelinde, “biz daha iyi koruruz, biz kentsel gelişmeyi herkesten daha çok kamu yararı ekseninde yönlendiririz, kentin kaynak değerlerini gelecek nesillere biz daha iyi aktarıyoruz, sağlıklı kentler yaratma perspektifi ve hedefi ancak bu doğrultuda kurumsallaşabilir” gibi anlamlı tartışmalar yer alsaydı. Ancak yaşanan süreç pek öyle değerler temelinden beslenmemiş sonuç olarak kuru bir yetki tartışmasının ötesine geçememiştir. Tüm bu yetki anlaşmazlıklarının da temelini kentte planlama aracıyla yaratılan değerlerin sermaye adına kontrolü ve dağıtımını olduğu yaşadığımız ve yaşamakta olduğumuz birçok örnekten anlayabiliriz.

Planlamanın kademeli birlikteliğe dayalı, bir sistem olarak kurgulanması, yetki ve sorumlulukların gerek merkezden yerel düzeye gerekse merkezi kurumlar arasında akılcı bir şekilde dağılımının yapılması, sorunların çözümü için önemli bir adımdır.

Şehir plancıları olarak bu güne kadar sağlıklı kentlerin yaratılması yolunda olmazsa olmaz temel gerekliliğin yerleşmelerimize ait üst ölçek planlama çalışmalarının tamamlanması gerektiğini her

2. Toplumun Beklentilerine Yanıt Verecek Kapsayıcı Yeni Yasa Yürürlüğe Konulmamıştır.

Temel bir sistem değişikliğine gereksinim bulunan planlama ve kentleşme konusunda yürürlüğe girdiği 1985'ten bu yana, eleştiri konusu olan, 3194 sayılı Kanunun değiştirilmesi yönünde toplumsal bir beklenti oluştuğu bilinmektedir. 1999 Marmara Depremi, imar sisteminin planlama ve yapılaşma ile ilgili kurumsal ve yasal yapının, piyasa süreçlerinin sorgulanması ve denetimi açısından yeni bir başlangıç oluşturmuştu. Güvenli, sağlıklı ve yaşanabilir yerleşim birimleri oluşturmak için öncelikle imar afet ve yapı konularında yeni yasal düzenleme arayışları ivme kazanmış, birçok tasarı gündeme gelmiş, ancak tüm bu çalışmalar bir türlü sonuçlandırılmamıştır. Var olan sistemi değiştiren yeni bürokratik süreçler dışında asıl gerekli olan kalıcı ve kapsayıcı temel yasalar bir türlü ortaya konulamamış, bu acı deneyimden bir kere daha gerekli dersler çıkartılamamıştır.

TMMOB'ye bağlı meslek odalarının, akademisyenlerin, kamu kurum ve kuruluşlarının katkı ve eleştirileri ile katılımcı bir anlayışla hazırlanmış "Şehircilik ve İmar Yasa Tasarısı Taslağı" belirli bir aşamaya ve olgunluğa gelmiş iken, hiçbir açıklama yapılmaksızın geri çekilmiş ve rafa kaldırılmıştır. Söz konusu tasarı meslek çevrelerince tüm eksikliklerine karşın geliştirilmesi olanaklı ve yasalaştırılması beklenen bir tasarı olarak değerlendirilmekteydi. Anlaşılması güç olan bu yaklaşım, kentleşme ve planlama konusunda tüm kesimlerce kabul edilmiş üzerinde uzlaşılmış bütünlüklü bir yasal düzenlemeyi yürürlüğe koymak yerine, hala parçacı anlayışla birçok sipariş nitelikli düzenlemenin altına imza atarak yasa - yönetmelik enflasyonuna yol açmaktadır. (Kentsel Dönüşüm Yasa Tasarısı, Yıpranan Kent Dokularının Yenilenmesi, Korunmasına İlişkin Kanun Tasarısı ..... vb.)

Gelinen süreçte, kendi içerisinde ciddi sorunlar ve eleştiriler barındıran hem uygulayıcıları, merkezi ve yerel idareler tarafından hem de kamu tarafından benimsenememiş, günümüz şartlarının gerisinde kalmış mevcut mevzuatın ve son dönemlerde ortaya çıkartılan;

planlama alanını parçalayan,

ilke ve strateji tutarlılığı olmayan,

farklı amaçlar taşıyan, bütünselliğin kaybolduğu

yasal düzenlemeler ile tasarı taslakları yerine,

- katılımcı yöntemlerle geliştirilecek,
- kentleşme, planlama, imar ve yapılaşma sisteminde kapsamlı yeniliklerin getirildiği,
- eksikliklerin tartışıldığı, giderilerek olgunlaştırıldığı,
- yeni uygulama araçlarının geliştirildiği,
- toplumsal sorunların çözümü yönündeki beklentilerin karşılandığı,
- mesleki uygulamaların bilime ve tekniğe uygun biçimde icra edilmesinin şartlara bağlandığı,

Kamu yararı temelinden ve ilkesinden uzaklaşmadan ele alınacak bütünsel bir yasal düzenlemeye ivedi ihtiyacımız olduğunu buradan bir kere daha belirtmek isterim.

Bu yasa; "kentleşme, planlama, imar, yapı ve afet" konularında, sistemin doğru ve net olarak kurulduğu, temel kavramların, esas ve ilkelerin ortaya konulduğu, yetkilerin yeniden belirlendiği,

kurumların, planlama, uygulama ve denetim süreçleri ile birlikte mekanizmalarının tanımlandığı, iç tutarlılığı ve bütünselliği olan temel bir belge olarak ele alınmalıdır.

3. Sağlıklı Şehir Planlama Anlayışının Genel İlkeleri Neler Olmalıdır.

- İmar ve kentleşmeye yön verecek olan “planlama” kavramı ekonomik, siyasi, sosyal, kültürel ve sağlık boyutları ile birlikte bütünlüklü ele alınmalıdır.
- Ülke genelinde bütün kentsel ve kırsal alanların planlanmasında kademeli birliktelik ilkesini yaşama geçirmeyi ve bu birlikteliği hiçbir şekilde kesintiye uğratmamayı ve gerekli kurumsal yapıların oluşturulmasını temel almalı, bazı kurum ve kuruluşlara yasalarla verilmiş olan “ayrıcılık yer seçimi, planlama ve imar” yetkileri sona erdirilmelidir.
- Planlama sistemimiz, planlı bir ekonomi ve dengeli bir gelir dağılımını esas almalı, sürdürülebilir kalkınma öngörüsü ile bölgelerarası eşitsizlikleri giderme amacı gütmelidir. Toplumsal adalet ve kamu yararı temelinde, fert, toplum ve çevre sağlığı ile güvenliğinin korunmasını amaçlamalıdır.
- Yaşayanların temel haklarını esas alan ve karar süreçlerine “sözde değil özde” demokratik katılım olanaklarının sağlandığı, her süreci ile halkın denetimine açık, kentli haklarının, doğal, kültürel ve tarihsel değerleri, biyolojik çeşitlilik ve ekolojik sistemlerin korunmasını hedeflemiş bir planlama politikası esas alınmalıdır.
- Doğa olaylarının afete dönüşmesini en alt düzeye indirgeyen önlemlerin tarif edildiği planlama ilkeleri oluşturulmalıdır.
- Gerek kent içindeki gerekse çevresindeki, kamunun mülkiyetinde bulunan hazine arazisi ve arsa varlıkları hiçbir şekilde satılmamalı, özelleştirilmemeli ya da tahsis edilememeli, aksine yeterince kamuya ait taşınmazın bulunmadığı yerleşmelerde kamulaştırılarak artırılması sağlanmalıdır. Kamuya ait taşınmazlara sadece ekonomik bir değermiş gibi bakıp, bu arazileri daha çok rant getirecek unsurlar olarak “pazarlamak”, sağlıklı kentsel yaşamın gerektirdiği “sosyal ve teknik altyapı” nitelikli pek çok düzenlemenin hayata geçmesini engelleyerek, kentlerin geleceklerinin ipotek altına alınmasını sağlayacaktır.
- Kent üzerinde oluşan değer artışlarının kamu ve toplum yararına kullanımını sağlayacak planlama kararları ve politikaları üretilmelidir.
- Planlama sistemi, “Barınma Hakkı”nı temel bir insanlık hakkı olarak ele almalıdır. Konut, ticari bir meta ve rantıye olmaktan çıkarılmalıdır. “Sağlıklı Kent Planlama Anlayışı” her insanın barınma gereksiniminin karşılanmasına yönelik güvenli ve sağlıklı konut üretiminin gerçekleştirilmesini sağlayacak nitelikler ve standartlar taşınmalıdır.

Planların tüm bu ilkeler ışığında hazırlanması ve doğru kararlar üretebilmesi için de yerleşmelerin niteliklerini, mevcut durumlarını ve tarihi gelişim süreçlerini daha sağlıklı tahlil etmemizi sağlayacak standart ve periyodik verilerin sağlanması gereklidir.

Kentlerimizi daha etkin denetlenebilmesi için, birbirleri ve gelişmiş ülke kentleri ile karşılaştırabilmesi, bunlar doğrultusunda politika ve stratejiler belirlenebilmesi, daha sağlıklı ve sorunsuz kentler yaratma mücadelesinde rekabet eden belediyelerin sokmalıyız. Farklı ölçek ve statüde bulunan yerleşmelere göre; Demografi, Sosyal Yapı, Ekonomik Yapı, Mekansal Yapı, Sağlık, Çevre ve Ekoloji gibi alanlara ilişkin göstergeler, bu göstergelere yönelik veri sağlama yöntemleri

tarif edilmelidir. Bu doğrultuda; Yerleşmelerin durumunu gösteren belli periyotlarla standart raporlarının hazırlanması, bu kapsamda veri oluşturacak kriterlerin araştırılması, geliştirilmesi ve sonuçlarının dönemsel olarak izlenmesi önemli bir gereklilik haline gelmiştir.

Sonuç olarak:

Başta da söylediğim gibi, tekrar etmek gerekirse;

Kent planlaması sağlık sorunlarını çözmeye yönelik bir araç olarak ortaya çıkmıştır. Bugün gelinen aşamada bu işlevinden uzaklaştırılıp, kentlerin sağlıksızlaştırılmasının bir aracına dönüştürülmek istenmektedir. Tüm kesimlerin üzerine düşen görev ise planlamanın ortaya çıkışındaki ruha tekrar sahip çıkmaktır.

Söz konusu etkinlikten sonra yayınlanan sonuç raporuna da aşağıdaki şekilde kamuoyuna duyurulmuştur.

Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği'nin 6. Meclis Toplantısı ve Sağlıklı Şehir Planlama ve Yerel Yönetimler Sempozyumu 27 - 28 Nisan tarihleri arasında Trabzon'da gerçekleştirilmiştir. 27 Nisan tarihli Meclis toplantısının ardından hemen Sağlıklı Şehir Planlama ve Yerel Yönetimler Sempozyumuna geçilmiştir.

Sempozyuma Sağlıklı Kentler Birliği'ne üye olan Bursa Büyükşehir Belediyesi, Antalya Büyükşehir Belediyesi, Avanos Belediyesi, Aydın Belediyesi, Bartın Belediyesi, Çankaya Belediyesi, Gölcük Belediyesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İzmir Büyükşehir Belediyesi, Kadıköy Belediyesi, Kırıkkale Belediyesi, Mudanya Belediyesi, Odunpazarı Belediyesi, Osmaniye Belediyesi, Tepebaşı Belediyesi, Trabzon Belediyesi, Ürgüp Belediyesi, Van Belediyesi, Yalova Belediyesi, Kayseri Belediyesi, Akçay Belediyesi ve Amasra Belediyesi'nin yanı sıra sivil toplum örgütleri ve üniversitelerden temsilciler dahil olmak üzere yaklaşık 100 kişi katılmıştır.

Sempozyum programı iki gün içerisinde tamamlanmış ve "Sağlıklı Şehir Planlaması ve Yerel Yönetimler", "Sağlıklı Şehir Planlama ve Fiziksel Çevre Koşulları", "Sağlıklı Şehir Planlama Yaklaşımı ile Sağlık Hizmetlerinin Dağılımı" ve "Sağlıklı Şehir Planlamasının Neresindeyiz? Şehirlerden Örnekler" başlıkları altında gerçekleştirilmiştir.

Birinci gün Sağlıklı Şehir Planlama ve Yerel Yönetimler adlı ilk oturumda TMMOB Şehir Plancıları Odası Genel Başkanı Yaser Gündüz "Türkiye'de Planlama Yaklaşımı ve Şehirlerin Durumu", Sağlıklı Kentler Birliği Müdürü Nalan Fidan "Sağlıklı Şehir Planlamasının Temel Prensipleri ve Yerel Yönetimlerin Rolü", Adnan Menderes Üniversitesi Tıp Fak. Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı öğretim görevlisi Prof. Dr. Erdal Beşer "Toplum Kalkınması ve Sağlık Düzeyinin Yükseltilmesinde Sektörler Arası İletişimin Yeri" ve Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fk. Şehir ve Bölge Pl. Bölümü öğretim görevlisi Yrd. Doç. Dr. Hayat Ünverdi "Göç, Yoksulluk ve Sağlıksız Koşullar" konulu bildirimlerini sunmuşlardır.

27 Nisan Cuma günü gerçekleştirilen "Sağlıklı Şehir Planlama ve Fiziksel Çevre Koşulları" adlı 2. Oturumda 5 konuşmacı yer almıştır. Karadeniz Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı Prof. Dr. Saliha Aydemir "Planlama, Siyaset ve Kent Sağlığı", Atina Üniversitesi Tıp Fakültesi, WHO İşbirliği Merkezi'ni temsilen sempozyuma katılan Prof. Antonia Trichopoulou "Akdeniz Diyeti Beslenme Politikaları ve Obesite" adlı bildirisini sunmuştur. Aynı oturumda, Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesinden Yrd. Doç. Mustafa R. Sümer-

Kent ve sağlık sempozyumuna Odamız üyesi şehir plancılarının katılımının yanısıra Odamız Su Komisyonu tarafından Mart 2006'da Malatya Kentinde yapılan araştırma sonuçlarına dayanılarak "Su ve Kanalizasyon Hizmetlerinin Halk Sağlığı ve Kentsel Yaşam Kalitesi Açısından Önemi: Malatya Örneği" konulu çalışma, sempozyumun kentlerin sağlık sorunları konulu sözel bildirimler bölümünde, Nilgün Görer Tamer tarafından sunuldu. Bu bildirin sunumu sonrasında, halk sağlığı uzmanları, odamız ve su komisyonunun katılımının yanısıra TMMOB'nin ilgili Odalarını da içine alacak ortak bir çalışmanın başlatılmasının, kentlerin sağlığı konusunda önemli bir adım olacağı görüşü benimsendi.

Odamız Su Komisyonu tarafından hazırlanan sunuş, bildiri özetleri kitabında basıldığı şekliyle aşağıdaki gibidir.

SEMPOZYUM SONUÇ BİLDİRGESİ

Kırk beş bin yıllık insanlık tarihinde oluşan kültürün en son aşaması olan kentsel yaşamın yaratılmasında ilkler bütünü oluşturarak Anadolu'lular, yeni insanın içinde var edileceği ortamı, kenti, kentliliği, beraberinde kentleşme olgularını ileriye doğru dönüştürmenin sorumluluğunu taşımaktadır.

Tüm bu olgular tarihsel süreçte insanın özgürleşmesi yani "yeni insan" kavramı ile ilintilidir.

Kent toplumsal sınıflardan bağımsız düşünülemez. Sınıfların temel özellikleridir kentsel yaşamı devindiren, dönüştüren. Eşitsizliklerin ortaya çıkışı tam da bu çatışma ile gerçekleşmiştir. Kentte insanca yaşamak, eşitsizliklerin göz ardı edilmediği, doğallaştırılmadığı yani toplumsal adaletin ihmal edilmediği bir düşünme biçimi ve eylemliliği ile gerçekleşebilir.

"Kent ve Sağlık Sempozyumu"nda, üç gün sürecinde "kent ve toplum", "kentlerin çevresel sorunları", "kent ve sağlık hizmetleri" ile "kent ve planlama" ana temaları katılımlı bir biçimde paylaşıldı.

"Kent ve toplum" ana başlığı altında, bugün dünyada sağlık göstergelerini etkileyen en önemli faktörün sosyal sınıflar arasındaki uçurumun büyümesi olduğu, bu sınıfsal kopuşun beraberinde bir içe kapanmayı getirdiği vurgulandı.

Kentlerin geleceği konusunda en büyük sorumluluğun kent yöneticileri ve politikacılara düştüğü ifade edilirken toplum adına bir denetim işlevi olması gereken medyanın ise Türkiye'deki sermaye-medya ilişkisi nedeniyle bu işlevi yerine getiremediği kaydedildi.

Kente dair üretilen politikaların dezavantajlı grupların farkındalığı ile eşitsizlikleri yok edecek bir yaklaşımla üretilmesi gerektiği ortaya kondu. Kent, devlet ve göçün niteliğinin değiştiği, sistemin halk sınıflarının gözetiminden giderek uzaklaştığı vurgulanırken, Türkiye'de 1990'lardan sonra ortaya çıkan zorunlu göç olgusunun kentsel ortamlarda sosyal dışlanmayı da beraberinde getirdiği belirtildi.

İnsanın biyolojik evrimi kültürel evrimine oranla çok yavaş gerçekleştiğinden, doğanın bir parçası olan insanın kentleşme süreci ile yeni yaşam alanına uyum sağlayamayarak psikolojik açıdan negatif etkilendiği vurgulandı.

"Kentlerin çevresel sorunları" ana başlığı altında toplanan oturumlarda; katı atıkların

2 TEMMUZ MİTINGİNE KATILDIK

Sivas'ta Madımak Oteli'nde 2 Temmuz 1993'te katledilen aydınlar, katliamın 13.yılı nedeniyle birçok ilde düzenlenen etkinliklerle anıldı.

Ankara'da yapılan mitingde, dernekler, TMMOB ve diğer meslek odaları, sendikalar, siyasi partiler, ölenlerin ailesi ve yakınlarından oluşan yaklaşık 5000 kişi, katliamı bir kez daha lanetledi ve Sivas şehitlerinin unutulmadığını, unutulmayacağını gösterdi.

Mitinge, içlerinde şehir plancısı Muammer Çiçek'in de olduğu 37 aydının ölümüyle sonuçlanan bu katliamı kınamak için TMMOB pankartının arkasında katıldık. TMMOB ve bağlı diğer odalarının üye ve yöneticileri de TMMOB pankartı altında toplanarak yürüyüşe katıldılar.

Katliamda yaşamlarını yitirenlerin fotoğraflarının taşındığı yürüyüş ve mitingde, "Katliamı unutmadık, unutturmayacağız" sesleri yükseldi ve "2 Temmuz heryerde" yazılı fotoğraflı afişlerin yanı sıra, "Sivas'ın ışığı sönmeyecek, unutmadık, unutturmayacağız" yazılı şapkalarla Sivas katliamının unutulmayacağı mesajı verildi.

Sıhhiye Köprüsü Toros Sokak'tan başlayan yürüyüş, saat 18.00'de Abdi İpekçi Parkında yapılan mitingle sona erdi.

42. ISOCARP DÜNYA PLANLAMA KONGRESİ İSTANBUL'DA YAPILDI

Dünya Plancılar Birliği Isocarp'ın 42. Kongresi, Yıldız Teknik Üniversitesi ev sahipliğinde İstanbul'da toplandı. Kongre öncesi etkinlikleri 9-13 Eylül tarihleri arasında genç plancılar atölye çalışması ile başladı. İstanbul'a dair öngörülerini ve değerlendirmeleri üzerinde bir tartışma ortamı yaratılan genç plancılar önemli bir deneyim elde ettiler. Genç plancıların sunumları 14 Eylül Perşembe günü gerçekleştirildi ve aynı akşam Yıldız Teknik Üniversitesinde bir açılış kokteyli gerçekleştirildi. Kongre 15 Eylül cuma günü açılış konuşmaları ile başladı. Yerel Organizasyon Komitesi adına Doç. Dr. Zeynep Meray Enlil ve Yıldız Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Başkanı Prof. Dr. Zekai Görgülü'nün konuşmaları ile başlayan Kongre de sırasıyla; Isocarp Başkanı Pierre Locante, Odamız Genel Başkanı Buğra Gökçe, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Emre Aysu, Yıldız Teknik Üniversitesi Rektörü

Durul Ören, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Müsteşarı Sabri Erbakan birer açılış konuşması gerçekleştirdiler.

Tüm konuşmacıların Kongrenin önemine değindikleri, değerlendirmelerini yaptıkları ve teşekkürlerini sundukları bu ilk oturumun ardından anahtar sunuşların yapıldığı ikinci oturuma geçildi. Zeynep Meray Enlil'in moderatörlüğünde Isocarp Raporörü Paolo La Greca'nın

tanıtımı ile Kongre sona erdi. Kongre sonrası etkinlikler olarak, İstanbul ile Buluşma temalı İstanbul Planlama Çalışmalarının sunulduğu bir atölye çalışması İstanbul Metropolitan Planlama ve Kentsel Tasarım Merkezinde gerçekleştirildi.

Kongre kapsamında Odamızın hazırlık çalışması olarak gerçekleştirdiği 3 yerel buluşmayı ve ülkemizin içinde bulunduğu konjunktürde planlama paradigması ve uygulamasına yönelik değerlendirmeleri sunan Odamız Genel Başkanı Buğra Gökçe'nin yaptığı konuşma metni ise şöyle:

Sayın Bakanlar, Sayın Rektör, Sayın Vali, Sayın Büyükşehir Belediye Başkanı, Sayın Dekan, Çok Değerli Hocalarım, sevgili meslektaşlarım ve konuklar... Hepinizi Türkiye'deki şehir plancılarının meslek örgütü olan Tmmob Şehir Plancıları Odası örgütü ve yönetim kurulu adına saygıyla selamlıyorum...

"Bütünleşme-Ayrışma Arasında Kentler ve Planlama" temasıyla bu yıl 42. si düzenlenen, Dünya Plancılar Birliği toplantısına ülkemizin ve İstanbul'un evsahipliği yapmasına vesile olan Yıldız Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nü, bölüm başkanımızın şahsında kutluyor ve teşekkür ediyorum.

Bu toplantının teması dünya kentleri için büyük önem taşıyan bir dizi değişime işaret ediyor. Bu nedenle bütünleşme ve ayrışma ekseninde dünyada ve kentlerimizde yaşananları sağlıklı bir biçimde çözümlememiz gerekiyor.

Dünya ekonomisinin 1970'lerde yaşadığı krizin ardından gündeme getirilen neoliberal politikalar, sermaye birikim süreçlerinin coğrafyasını dünya ölçeğine genişleterek yeni bir küreselleşme dalgasının yolunu açmış ve yerleşik sosyo-mekansal yapıları, ilişkileri ve kurumları köklü bir değişim sürecine dahil etmiştir. Son yıllarda yapılan çalışmalar söz konusu değişim sürecinin odağında kentlerin ve kentsel mekanın olduğunu göstermektedir. Bu süreçte kentler uluslararası sermaye akışlarının (para, mal, yatırım biçiminde) yoğunlaştığı mekanlar haline gelirken ulus devlet mekanı içerisindeki yerleşik ilişkileri ve dizilişleri de değişmekte ve değiştirilmektedir. Kentlerin buldukları ülke coğrafyasının ötesinde yerküre sathında işleyen ekonomik ve politik dinamiklerle buluşması salık verilmekte ve kentler sözkonusu 'küresel' dinamiklerle bütünleştiği ölçüde toplumsal kalkınmanın ve gelişimin gerçekleşeceği ileri sürülmektedir. Küresel kent, dünya kenti, cazibe merkezi gibi söylemsel ifadelerle bürünen bu strateji ile kentler, yerel-üstü/küresel sermaye birikim süreçlerine eklenme yarışına sokulmaktadır. Bu süreçlere eklenilebilen kentler başarı örnekleri olarak gösterilirken, diğer kentler hem yerel hem de yerel-üstü aktörler öncülüğünde yerküre sathında işleyen sermaye akışlarıyla bütünleşmeye sevk edilmektedir. Böylelikle toplumsal ilişkileri yeni birikim süreçleri doğrultusunda dönüştürme çabaları, yeni bir kentleşme süreci (yasal, kurumsal ve mekansal biçimleriyle) ile içiçe geçmektedir.

Bu ortamda, büyüyen ve gelişen kentlerin ancak yarışmacı bir tutum ile ayakta kalabileceği söylenmekte, yarışmacı ortamda rekabetin ön şartının kentlerin ucuz emek gücü, vergi indirimleri, kredi ve arazi tahsisleri vb. ile küresel sermaye yatırımlarını çekebilmesi ve hizmet sektöründeki gelişmelerle birlikte, küresel tüketim mekanizmalarıyla bütünleşebilmesi olduğu yönünde bir hakim söylem içten içe ve kararlılıkla işlenmekte. Ancak, küresel sistemde büyük önem ve değer kazanacağı ifade edilen düğüm noktaları olarak

gerekmekte. Bu nedenle, (katılımcı ve demokratik biçimleriyle) planlama paradigmasına/iddiasına her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyulmakta. Katılımcı ve demokratik planlama süreçleri ile toplumsal aktörler, kentsel mekanın üretiminde bir özne haline gelebilir, sermayenin/piyasaların talepleri karşısına kendi ihtiyaçlarını koyabilir, ve sonuçta yaşadıkları kentleri toplumun geniş kesimlerinin ortak-evrensel ihtiyaçları çerçevesinde düzenleyebilirler. Bu doğrultuda, yaşadığımız coğrafyanın kentlerinin içinden geçmekte olduğu değişim sürecini, bütünleşme ve ayrışma biçimlerini, toplumsal sınıflar/aktörler arasındaki mekansal farklılaşmalarını ortaya koymak, coğrafyalar arasında farklılaşan ya da ortaklaşan kentleşme deneyimlerini belirlemek ve toplumun farklı kesimleri arasında tartışmaya açmak önemli bir başlangıç sunmakta.

İşte bu noktada Odamız, ISOCARP (International Society of City and Regional Planners-Uluslararası Kent ve Bölge Plancıları Topluluğu) tarafından İstanbul'da düzenlenen "Bütünleşme ve Ayrışma Arasındaki Kentler" temalı uluslararası etkinliğinden hareketle, Samsun, Mersin ve Konya kentlerinde yaptığı bölge toplantıları ile, yerelde yaşanan yeni kentleşme süreçlerini bilme ve plancıların tartışmasına sunmayı amaçladı. Yukarıda sözünü ettiğimiz yeni kentleşme dalgasının, farklı boyutlarını farklı kent ve bölgelerimizde tartışmayı yerinde ve gerekli bulduk. Bu toplantıya hazırlık amacıyla yapılan bölge toplantılarından ilki Samsun'da Karadeniz kentlerinin doğayla, kıyıyla bütünleşmesi ekseninde daha çok "fiziksel" sorunlara eğilen bir içerikte gerçekleşti. Bir taraftan yeni inşa edilen sahil otoyolu aracılığıyla, kendi içinde bütünleşen, ülke ve dünya ile bütünleşme potansiyelleri artırılan Karadeniz bölgesi ve kentlerinin, diğer taraftan yeterince analiz edilmemiş nitelikleri ve doğayı göz ardı eden güzergahı ile bu otoyol nedeniyle, denizden nasıl kopardığını Samsun bölge toplantısında çok açıkça gözlemledik.

Bölge toplantılarının ikincisi, ülkemizin en yoğun göç alan kentlerinden olan Mersin'de gerçekleşti. Öteden beri demografik yapısı, fiziksel özellikleri, konumu ve doğal değerleriyle ön plana çıkan, serbest bölgesi aracılığıyla dünya ticaretiyle bütünleşme potansiyeli en üst düzeydeki kentlerimizden olan Mersin'de, bütünleşme-ayrışma başlığını daha çok sosyal ve sosyo-mekansal içeriği ile tartıştık. Bir taraftan çeşitli sosyal grupları/etnik farklılıkları bir araya getirerek oldukça zengin bir kültürel ortam imkanı oluştururken diğer taraftan ayrılmış mekanlarda, yoksullukları, yoksunlukları yaşayan Mersin, sosyo-mekansal bütünleşme ve ayrışma anlamında kentlerimizin içsel sorunlarına çarpıcı bir örnek oluşturdu.

Üçüncü bölge toplantısında; bir taraftan yerkürenin en uç noktasından gelen talepleri karşılayacak ölçüde ekonomik 'başarılar' elde edip, ulusaşırı sermaye hareketlerinin yoğunlaşma potansiyeli ile ön plana çıkan Konya'da, kentin ve kentlinin sosyal yaşamla, ekonomik yaşamla bütünleşmesini tartıştık. Kentteki hızlı ekonomik ivmelenmenin, yerel sosyal dokuyu nasıl ayrıştırdığını, farklı ve özgün yaşamıyla Konya bölge toplantısında ayrıntılarıyla öğrendik.

Bir başka deyişle bölge toplantıları, sadece İstanbul kenti üzerinden düşünülen kentsel yeniden yapılanma dinamiklerinin, uluslararası sermaye akışlarıyla buluşma çabalarının ve sosyo-mekansal sonuçlarının yaşadığımız coğrafyanın farklı kentlerinde değişik biçimlerde yaşandığına işaret ediyor ve plancılara bu yeni kentleşme dalgası içerisinde

Burada, Örgütler adına ortak basın açıklaması KESK Genel Başkanı İsmail Hakkı Tombul tarafından okundu.

Basın açıklamasına katılan coşkulu kalabalığa seslenen İsmail Hakkı TOMBUL, emperyalizmin savaş ve katliam demek olduğunu, emperyalizmin insan yaşamını değil kendi çıkarlarını en büyük değer olarak gördüğünü belirterek başladığı konuşmasına şöyle devam etti;

“ABD’nin Ortadoğu’daki uç karakolu İsrail 34 gün boyunca Lübnan’a havadan ve karadan saldırdı. 1500’e yakın insanı katletti, bir milyondan fazla insanı kendi topraklarında mülteci haline getirdi.

1701 numaralı kararda daha önce alınan ve başta Hizbullah olmak üzere direniş güçlerinin silahsızlandırılmasına yönelik (1559 ve 1680 numaralı) kararlara atıfta bulunulmakta ve muğlâk tanımlamalar içermektedir. Bunun anlamı açıktır, İsrail saldırısına direnen, ABD’nin çıkarlarına ters düşen bütün güçler silahsızlandırılacaktır. 21 Ağustos’ta Lübnan’da bulunan UNİFİL’e bağlı askerlere silahlı militanlara ateş açma, onları silahsızlandırma ve tutuklama yetkisi verildi. Görev gücü daha şimdiden “hangi barışı” koruyacağını sinyallerini vermeye başlamıştır.

Birleşmiş Milletler eğer gerçekten Lübnan halkının haklarının korunmak istiyorsa UNİFİL’in görev yeri Lübnan değil İsrail olmalıdır. Saldırgan İsrail’dir, durdurulması gereken güç İsrail’dir! Barış’ın ön koşulu bellidir: İSRAİL derhal 1967 öncesi sınırlarına geri çekilmeli ve bütün saldırılarını durdurmalıdır.

Şu anda Mecliste bu konuda oy kullanacak milletvekillerinin birçoğu bu karar metinlerini okumamıştır. Böyle önemli bir konuda, milletvekilleri sadece başbakanın kendilerine verdiği bilgi ve basından okudukları ile karar verecekler. Bunun sorumlusu görevini yapmayan hükümettir. Durum bu iken başbakan, insani yardım, ulusal çıkarlar kavramlarının arkasına sığınarak asker göndermeye karşı çıkanlara saldırıyor. Biz bu oyunu daha önce de görmüştük. Hatırlayın George Bush’da Irak’a insani yardım, barış ve demokrasi götürceklerini söylemişti. Yanlarında ise sadece bombaları, kurşunları ve askerleri yani ölüm vardı. Bugün Lübnan’da oynanan oyun bundan farklı değildir. ABD ve İsrail Ortadoğu’yu kendi çıkarları etrafında yeniden yapılandırma yönünde hızla adımlar atmaktadır. Bu oyunun asıl oyuncularını ve figüranlarını bellidir. ABD, İngiltere, Almanya görev gücüne asker vermeye yanaşmıyorlar; Kullanabilecekleri başka ülkelerin askerleri varken kendi askerlerini kullanmaya gerek görmüyorlar. Fransa görev gücüne önderlik etmekten vazgeçiyor, göreve İtalya talip oluyor.”

Bir kez daha hatırlatmakta yarar var:

- Lübnan Da Barış Yoktur. Çatışmalar Durmuştur!
- İsrail İşgali Halen Devam Etmektedir
- Birleşmiş Milletler Kararı Saldırganı Değil Saldırıya Uğrayanı Silahsızlandırmayı Hedeflemektedir.
- İsrail Hem Lübnanı Hem Suriye’yi Tehdit Etmeye Devam Etmektedir. Yine Filistindeki İşgalini Sürdürmekte ve Gazze Den Geri Çekilme Planını Askıya Almıştır.
- Ortadoğu Halkının İhtiyacı İş, Ekmek, Barış ve Özgürlüktür Savaş Değil!

adlı metni sundu. Fikret Zorlu, yaptığı sunuşta kent mekanının sahibi, kamu yararı kavramının aşındırılmasına yönelik siyasaların kent mekanı üzerindeki etkileri, sağlıklı kentsel çevreler oluşturulamamasının önündeki kuramsal ve pratik sorunlar, bu sorunların aşılmasında meslek örgütlerinin rolü ve katkısı üzerinde durdu.

Odamızı temsilen Bursa Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Raşit Tuna “Sağlıklı Kent Planlaması Açısından Bursa Örneği” adlı metni sundu. Sempozyuma yurtdışından ve yurtiçinden çok sayıda mühendis, mimar, şehir plancısı, sağlık uzmanı ve siyaset bilimci katıldı.

EŞİTLİK VE ÖZGÜRLÜK İÇİN! KARDEŞLİK VE BARİŞ İÇİN! 3 KASIM'DA SİHHİYE MEYDANI'NDAYDIK!

3 Kasım'da TMMOB, KESK ve TTB tarafından Ankara'da düzenlenen “Özgür, Demokratik ve Eşitlikçi bir Türkiye” mitingine katıldık. Mitinge Ankara'dan ve Ankara dışından katılan yaklaşık 40 bin kişi, demokratik bir anayasa ve barış için yürüdü.

Yaklaşık 8 saat süren yürüyüş ve miting boyunca anayasa tartışmalarında demokratik, özgürlükçü ve eşitlikçi bir anayasa talepleri dile getirildi. Odamız örgütünün de katılımıyla gerçekleşen mitingde “halkların kardeşliği” ve “bir arada yaşam” vurgusu öne çıkarken, “Yaşasın Halkların Kardeşliği”, “Kurtuluş Yok Tek Başına, Ya Hep Beraber, Ya hiç Birimiz”, “Bu ülke bu halk satılık değil”, “Katil ABD Ortadoğu'dan defol” gibi sloganlar atıldı. Mitingde KESK Genel Sekreteri Abdullah Taşdemir, TTB Genel Sekreteri Altan Ayaz, TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı, KESK Genel Başkanı İsmail Hakkı Tombul'un konuşmalarının ardından Sevinç Eratalay ile Grup Kızılırmak ve İlkay Akkaya konser verdi.

Anayasa tartışmalarının yapıldığı, toplumun büyük kesimlerini ilgilendiren yasaların Meclis gündemine alındığı bir ortamda düzenlenen miting, emekten, demokrasiden, barıştan ve özgürlüklerden yana tüm kesimler için bir umut ışığı oldu.

Odamızın meslek alanımıza ilişkin bilimsel araştırmaları, üyelerimizin mesleki birikimlerini, güncel konulara ve planlama kavramlarına ilişkin tartışmaları belgeleştirmek için bu dönemin de en önemli araçlarından biri yayın çalışmaları olmuştur. 24. Dönem içerisinde planlama meslek alanına ilişkin pek çok farklı konuda sempozyumlar ve konferanslar gerçekleştiren Odamız, düzenlediği bu etkinlikleri yayın haline getirdi. Ayrıca bu dönemde içerik ve yazar katılımı konusunda dinamizm kazanan ve güçlenen Planlama Dergisi; Odamızca gerçekleştirilen çalışmaları, yürütülen faaliyetleri, oluşturulan görüşleri, edinilen kurumsal deneyimleri, üyelerimizin paylaşımına ve tartışmasına sunan ve belgeleyen Haber Bülteni yayına devam etti.

6. Türkiye Şehircilik Kongresi ve 31. Dünya Şehircilik Günü Kolokyumu bildirileri ve sunuş metinleri yayın haline getirilerek üyelerimizin erişimine sunuldu. Odamızın koruma konusunda tarihi mirasın korunmasını temel alan Diyarbakır Koruma Sempozyumu ve doğal ve özel nitelikli kırsal alanların koruma sorunsallarını ele alan Trabzon Koruma Sempozyumları bildirileri de derlenerek yayın haline getirildi. Bunun yanı sıra, 2006 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi'nde gerçekleşen ISOCaRP 42.Kongresi bağlamında Odamızın gerçekleştirdiği Bölge Toplantılarından "Karadeniz Kentlerinin Kıyı İle Bütünleşmesi/Ayrışması" konulu Samsun Sempozyumu Bölge Toplantısı ve "Konya Kentinde ekonomik bütünleşme/ayrışma" konulu Konya Sempozyumu Bölge Toplantısı konuşma ve tartışma kayıtlarından yararlanılarak yayın haline getirildi.

Hiç şüphesiz ki bu dönem içerisinde Odamızın ürettiği en önemli yayınlardan biri "Yargı Kararlarında Planlama" oldu. Sayın Belma Babacan Tekinbas'ın derleyerek Odamız yayınları arasına eklenmesini sağladığı bu önemli ve nitelikli yayın kentsel planlama alanından, kuram ve uygulama alanına katkı yapacak, mesleki etik norm ve kodların oluşturulması çabasında önemli bir belge olarak gördüğümüz, kapsamlı bir araştırma ve deneyim yayın haline getirilmiştir.

Odamız Süreli yayınları bu dönem içerisinde de üyelerimize posta yolu ile ulaştırıldı. Bunun dışında bülten ve dergilerimizin geçmiş sayılarından oluşan arşiv, Odamızın internet sayfasında herkesin hizmetine sunuldu. Dinamik yapısı ile Odamızda yürütülen çalışmaların üyelerimiz tarafından daha yakından takip edilebilmesini sağlayan, iş ilanları, etkinlikler gibi konuları hızlı bir biçimde üyelerimize duyurmuş olan e-gündem yayınlanan ilk 8 sayısının ardından yeni bilgi sistemimize entegre olarak yeni dönemde tekrar hayata geçecektir.

SÜRELİ YAYINLAR

HABER BÜLTENLERİ

Odamız 24. Dönemini tamamlarken 187. sayısına ulaştığımız Haber Bülteni 2006-2008 döneminde yine Odamız tarafından gerçekleştirilen veya gerçekleştirilecek faaliyetler, uygulamalar ile ilgili üyelerimizi bilgilendirmeye devam etmiştir. Oda örgütü ve üyeleri arasında iletişimi ve etkileşimi sağlama, ortak iradeyi oluşturma, kamuoyu yaratmaya hizmet etme; faaliyetleri, haberleri kalıcı hale getirme, belgelendirme; faaliyetleri ve üretilen bilgileri paylaşma, deneyimleri aktarma; meslek odaları, sendikalar, dernekler ve diğer sivil toplum kuruluşları ile iletişim kurma amacıyla yayınlanmakta olan Haber Bülteni Oda örgütümüzün ortak çalışmasının en önemli ürünlerinden biri olmaya devam etmektedir.

Bu amaçla Haber Bülteninde Genel Merkez, Şubeler ve Temsilciliklerin haberleri yer almaktadır. Her şube ve temsilciliğin faaliyetleri ve çalışmaları Oda bütününde paylaşılmaktadır. Odanın tek elden bilgilendirilmesi yoluyla, ortak bir dil ve anlayış birliği yaratma, birlikte hareket etme olanağı sağlanmaktadır.

Haber Bülteni, 2006-2008 döneminde toplam 18 sayı yayımlandı. Bu dönemde; Mart 2006 (170. sayı), Nisan 2006 (171. sayı), Mayıs 2006 (172. sayı), Haziran 2006 (173. sayı), Temmuz 2006 (174. sayı), Ağustos 2006 (175. sayı), Eylül 2006 (176. sayı), Ekim 2006 (177. sayı), Kasım 2006 (178. sayı), Aralık 2006 (179. sayı), Ocak-Şubat 2007 (180. sayı), Mart 2007 (181. sayı), Nisan-Mayıs 2007 (182. sayı), Haziran-Temmuz 2007 (183. sayı), Ağustos-Eylül 2007 (184. sayı), Ekim-Kasım 2007 (185. sayı), Aralık 2007 (186. sayı) yayımlandı, Ocak-Şubat 2008 (187. sayı) sayısının çalışmaları da devam ediyor.

Geçtiğimiz dönemden bu yana sürdürülen “Gündem...” bölümü bu dönem de 179. sayıya kadar devam ettirildi. Yayımlandığı süre içerisinde bu köşede Genel Merkez Yönetim Kurulu üyelerinin düşüncelerine yer verildi. Odanın gündeminde yer alan başlıca konulara ilişkin değerlendirmeler bu köşede yer buldu. Bültende Odanın faaliyetleri arasında önemli gündemlerine ilişkin dosya konuları oluşturulmaya devam edildi.

BÜLTEN 170

MANŞET HABERİ:

ODAMIZIN 24. OLAĞAN GENEL KURULU YAPILDI

Odamız 24. Olağan Genel Kurulu 18 Mart 2006 tarihinde, 144 üyemizin katılımı ile toplandı, 195 üyenin oy kullandığı seçimler ise 19 Mart 2006 tarihinde yapıldı. Genel Kurul için üye katılım yeter sayısının sağlandığı tespit edilerek oturum açıldı, Divan Başkanlığına H. Bülent Tanık seçildi. Divan Başkanı belirlendikten sonra, Genel Kurul Divanının diğer üyelerinin seçimine devam edildi. Divan Başkan Yardımcılıklarına E. Serdar Karaduman ve Cüneyt K. Erginkaya aday gösterildi ve oybirliği ile seçildiler. Divan Kurulu Yazman Üyeliklerine ise Hakan Küçükçikilç, Murat İlkme, Serkan Kemeç ve Özlem Çelik aday gösterildiler ve oybirliği ile seçildiler. Divan oluş-

turulduktan sonra aramızdan ayrılan, Odamızın Kurucusu Esat Turak, Eski Başkanlarımızdan Kemal Sarp, Hocalarımız Raci Bademli, Gönül Tankut, Tarık Okyay, Tuğrul Akçura, Kemal Ahmet Aru, TMMOB kurucusu Birinci Genel Başkanımız Naim Şukal, değerli Başkanımız Teoman Öztürk ve aramızdan ayrılan diğer meslektaşlarımız ile Cumhuriyetimizin Kurucusu Mustafa Kemal Atatürk ve devrim şehitleri anısına saygı duruşunda bulunuldu. Saygı duruşunun ardından Yönetim Kurulu adına açılış konuşması, 23. Dönem Yönetim Kurulu Başkanı Erhan Demirdizen tarafından yapıldı. Demirdizen konuşmasında, karmaşa ve kuralsızlık ortamı tarafından beslenen ve kaotik süreçlerle yönlendirilen kentlerimizi koruma mücadelesini tüm örgüt olarak ve sınırlı olanaklarımızı rağmen yürütmeye çalıştığımızı anlattı. Plancıların yalnızca profesyonel bir meslek grubu olarak davranma lüksüne sahip olmadığını belirten Demirdizen,

Türkiyenin koşulları içerisinde planlı kentlere ve planlama sistemlerine sahip çıkmak konusunda diğer meslek gruplarından daha fazla sorumluluk sahibi olduklarını belirtti. Bu anlayış doğrultusunda dönem içerisinde gerçekleştirilen çalışmaları özet olarak aktardı.

Genel Kurulumuza TMMOB Başkanı ile birlikte 12 Yönetim Kurulu Üyesi de katıldı. TMMOB Başkanı Mehmet Soğancı'nın konuşması ile Açılış Konuşmaları gündemi sona erdi.

Açılış konuşmalarının ardından Genel Kurul Gündemi, yapılan değişiklik önerileri ile birlikte oylanarak kabul edildi. Daha sonra Divana sunulan Genel Kurul Komisyonlarının seçimlerine geçildi. Verilen yazılı önergelere göre, Genel Kurul Bildirgesi Komisyonu (Fikret Zorlu, Tarık Şengül, İbrahim Gündoğdu), Yeni Dönem Bütçesi ve Uygulama Esasları Komisyonu (Yaser Gündüz, Cenap Yoloğlu, Ulaş Kılıçkaya), şehir Plancılar Ait Yetki ve Yeterlilik Konuları Komisyonu (Gülten Kubin, Remzi Sönmez ve Hayri Güven), şehircilik, Politika Geliştirme, Eğitim ve Araştırma Enstitüsü Komisyonu (Nevzat Uğurel, Hayriye Çelik, Sırma Turgut, Murat Cemal Yalçınant ve Nurdan Kırıcı), Serbest şehircilik Hizmetleri Büro Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği Komisyonu (Nevzat Can, Meltem Aldeniz, Vildan Kumbasar) ve Örgütlenme Komisyonu (Savaş Zafer Şahin, Eser Atak, Abdullah Sevinç, Necati Uyar, Akın Gölcük) olmak üzere toplam 6 komisyonun kurulması ve önerilen üyelerden oluşması oybirliği ile kabul edildi.

Çalışma, Mali ve Denetleme Raporlarının Görüşülmesi

Genel Kurul Komisyonlarının oluşturulmasının ardından Genel Sekreter Funda Erkal, 23. Dönem Çalışma Raporunu, Genel Sayman Yaser Gündüz, 23. Dönem Bütçe Gerçekleşmelerini ve Mali Yapı ile ilgili Raporu Genel Kurula sundular. Denetleme Kurulu Raporu ise Denetleme Kurulu Üyesi Ali Ulvi Ulubaş tarafından sunuldu. 23. Dönemde gerçekleştirilen çalışmalar hakkında söz alan üyeler, görüş ve değerlendirmelerini Genel Kurul ile paylaştılar. Söz alan üyelerden Necati Uyar, 2 yıllık dönem içinde önemli bir gündem maddesi olarak hibe kaynağı kullanılması konusunu ve yetki alanımızda yasal düzenlemelerle kazanılan haklar karşısında meslek alanımıza yönelik artan saldırıları değerlendirdi. Ahmet Turgut ise, 23. dönem çalışmaları için Yönetim Kuruluna teşekkürlerini ilettikten sonra, özellikle mimarlık mesleğinin bazı mensuplarından meslek alanımıza ve yetkilerimize yönelen saldırılara ilişkin Genel Kurulda bazı kararların alınmasını istediğini dile getirdi. Ömer Kırıl, 33 yıllık şehir plancısı olarak 23 Genel Kurul gördüğünü ve bu yönetimin bugüne kadarki yönetim kurulları içinde en başarılısı olduğunu ifade ettikten sonra, genel kuruldan genel kurula gelerek yalnızca eleştiri yapan, yönetime süreç içinde görüş ve önerilerini iletmeyen ve yönetime bu anlamda katılım ve katkıda bulunmayan üyeleri ele aldı. Birkaç gündem maddesi üzerinden Genel Kurulun değiştirilmemesi gerektiğini, Mimarlar Odasının tüzel kişiliğinin, birbirinden çok farklı görüşlere sahip üyeleri bulunduğu iyi değerlendirilmesi gerektiğini dile getirdi. Hibe konusu ile ilgili olarak ise hukuki bir sürecin yürütüldüğünü, konunun bu zemin dahilinde değerlendirilmesi gerektiğini vurguladı. Zafer Şahin, kentlerin, işsizlik, yoksulluk, eşitsizlik ve adaletsizlik temelli devasa sorunlar yumağı içinde bulunduğu ve bu kuralsızlık ve çözümsüzlük ortamında planlamanın, mevzi kaybettiği, gününbirlik ve el yordamı çözümlerin meşrulaştırma aracı haline getirildiği gerçeğine dikkat çekerek, bu dönem yönetimin bu gidişin karşısında bir duruş sergilediğine ve meslek alanımız ile ilgili kazanımlara değindi. Gülten Kubin, Genel Kurul gündeminin önümüzdeki dönem yapılacakları konuşmak olduğunu, mimarlarla tartışma meseleleri ile bu kürsülerin işgal edilmemesi gerektiği üzerinde durdu. Mesleki mücadelenin, iyi iş yapmakla verilebileceğini, sağduyu ve soğukkanlılığın hakim

olması gerektiğini ifade etti. Osman Balaban, geçmiş dönemde yapılabilenler üzerinden ve gelecek dönemde yapılması gerekenler üzerinden bir tartışma yapılması yerine 2 yıllık dönemin spektaküler konuları üzerinden bir yere varmayan konuşmalar yapılması eksikliğinin bir yansıması olarak TMMOB ile odamız arasındaki anlaşmazlığa değindi. Oda tarihinde ilk kez bir Sürekli Eğitim Merkezi kurulduğunu, bunun dış kaynak kullanılarak yapılabildiğini, ancak bu konuda Yönetim Kurullarının elinde esas alınacak ölçütler bulunmadığı gibi, üyelerimizin genel görüşlerinin de bilinmediğini dile getirdi. Mesleki mücadele konusunda plancılara düşen görevin ise, her nerede çalışıyor, şehircilik alanına ne tür bir katkı yapıyor olurlarsa olsunlar, o katkıyı çok iyi yapmaları, belli ilkeler, belli esaslar çerçevesinde yapmaları olduğunu dile getirdi. Tarık Şengül, olumsuz koşullarda özverili görev yapan Yönetim Kuruluna teşekkür ettikten sonra, bu olumsuzluğun en iyi ifadesi olarak örgütlenme sorunlarının Genel Kurula hakim olmasından yakındı. Dışarıda bambaşka bir dünya olduğunu, bunlar üzerinden bir tartışma ortamı bulamadığını aktararak, bu durumda yetkilerin artması ya da tartışılmasının çok anlam ifade etmediğini düşündüğünü söyledi. Murat Yalçın, bir yandan meslek alanımıza sitematik saldırılardan, bu saldırıların örgütlü bir yapının başkanlığı ya da önemli bir gazetenin köşe yazarlığı gibi temsiller ardından yapılmasından sözetti, diğer yandan İstanbul Metropolitan Planlama Bürosunun istihdam ettiği plancılar, İstanbul'daki üniversitelerin şehir ve bölge planlama bölümlerinin öğretim görevlileri ile oluşturulan çalışma kurgusunun eksikliklerine değindi.

Nevzat Uğurel, ülkemizde çeşitli kurum ve kesimlerin parçacı uygulama ve düzenleme yaklaşımlarına karşı, Odamızın meslek alanının bütününe gözetken bir yasal çerçeve üzerinde çalışması gerektiği üzerinde durdu.

Cüneyt Erginkaya, şehir planlama ve mimarlık meslekleri arasındaki farkı ve mesleğimize bakış açılarındaki farklılıkları ortaya koymaya çalıştı. Yönetim Kurulu adına yanıt ve değerlendirmeleri dile getiren Erhan Demirdizen, eleştirilerini, olumlu olumsuz görüşlerini ileten tüm üyelerimize yine Yönetim adına teşekkürleri iletti.

Çalışma ve denetleme raporları hakkında konuşmaların ardından, yönetim ve denetleme faaliyetleri oybirliği ile aklandı.

Şehir Plancılarına Ait Yetki ve Yeterlilik Konuları Komisyonu Çalışmaları

Bu konu kapsamında Komisyon tarafından geliştirilen ve Genel Kurul tarafından oybirliği ile kabul edilen öneriler, üç başlık altında sunuldu:

“Birincisi, GATS, yani Hizmet Ticareti Genel Anlaşması ve Avrupa Birliği uyum sürecinde hizmetlerin serbest dolaşımı perspektifi ve bu alandaki gelişmeler, ülkemizde mühendis, mimar ve şehir plancılarının çalışma koşullarını da yakından etkilemektedir. Bu kapsamda ülke gündeminde olan yasa tasarıları ve düzenlemeler, meslek alanlarını ilgilendirmesi nedeniyle TMMOB'nin ve şehir Plancıları Odasının da gündeminde yer almaktadır. Temmuz 2005'te gündeme gelen Ulusal Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanun Tasarısı ve 2 yıldan bu yana tartışılan Mesleki Yeterliliklerin Düzenlenmesi ve Tanınması Hakkında Kanun Tasarısı, Mimarlık Meslek Yasası ve YÖK'ün 2006 öğretim döneminden itibaren lisans diplomalarına meslek unvanı verilmeyeceğine ilişkin kararı gibi örnekler, bu gelişmelerden bazıları olmuştur. Odamız da dönem içinde bu konuda çalışmalar yapmış ve Haziran 2005'te “Avrupa Birliği Sürecinde Hizmetlerin Serbest Dolaşımı ve şehir Plancılarının Geleceği” konulu bir panel düzenlemiştir.

“Şehircilik Enstitüsünün temel amaçları şunlardır: Öncelikle kamu yararı merkezli bir kentsel gelişme modeli ve yerel yönetim yapısının oluşturulmasına yönelik araştırma, kavramsallaştırma ve politika önerilerini geliştirmek, söz konusu politikaların uygulanmasına yönelik etkin bir baskı grubu oluşturmak. Yerel yönetimlerin söz konusu modelleri ve yaklaşımları uygulamasına yönelik destek, danışmanlık ve denetleme işlemlerini üstlenmek. Söz konusu çözüm ve modellerin geliştirilmesinde başta yerel yönetim birimleri çerçevesinde olmak üzere geniş halk kesimlerini söz konusu süreçlerin pasif nesnesi konumundan aktif öznesi konumuna taşıyacak açılımlar sağlayan yönetim ve katılım modelleri geliştirmek, uygulamasına destek olmak. Kentler ve yerel yönetimlere ilişkin uygulamaların izlenmesi, yasal çerçeveye uygunlukların denetlenmesi, olası sonuçların ortaya konulması, kent sorunlarının tespit edilmesi, sorunların farklı boyutlarının ortaya konulması ve buna yönelik kapsamlı araştırmalar yapmak, bu araştırmaları yayın ve benzeri yöntemlerle uzman ve halk kesimiyle paylaşmak ve sorunların sağlıklı tespitine katkıda bulunmak. Kentlere ilişkin farklı alanlarda uygulamaya ışık tutacak standartların, ilkelerin ve uygulama araçlarının tanıtılması ve ilgili birimlerce uygulanmasına yönelik girişimlerde bulunmak. Kentsel gelişme ve yerel yönetimlere ilişkin eğitim programları, seminer, konferans, toplantı düzenleyerek kentsel sorunların çözümlerinin tartışılmasına, toplu paylaşımına olanak sağlamak. Yine kentsel sorunlara ilişkin farklı uzmanlık alanlarının bir araya gelmesine ve kapsamlı çerçeveyi paylaşanlarla zemin hazırlanması. Bu amaçlar doğrultusunda başta şehir plancıları olmak üzere, tüm istekli kesimlere yönelik eğitim çalışmalarını yapmak, ilgili kurumların istekleri doğrultusunda meslekiçi eğitim programlarını düzenlemek ve yaygınlaştırmak, sertifikalandırmak. Her kademede eğitim kurumlarında okutulmak üzere kentleşme eğitimi programları ve yayınlarını hazırlamak.

Enstitünün çalışma ilkeleri ise şöyle özetlenebilir: Kâr amacı gütmeyen, mali açıdan kendi harcamalarını karşılama kaygısı dışında ticari faaliyet göstermeyen, kamu yararı merkezli bir oluşum. Oluşumun herhangi bir siyasi parti ya da harekete ilişkilendirilmiş bir yapılanma olmaması önemli bir kabul. Yapacağı faaliyetlerde toplum merkezi anlayış, yaklaşım ve partilerle belli işbirliklerini öngörmekle birlikte, bu oluşumların bir parçası olarak görülmesine yol açacak tutumlardan kaçınmak ve farklı siyasal oluşumlara eşit mesafede bulunmak. TMMOB şehir Plancıları Odası çerçevesinde ülke genelinde katılımcı ve yaygınlaşmış bir anlayışla merkez odaklı değil, tüm ülke genelinde yayılmış bir yapılanma olmakla birlikte, kent sorunlarıyla doğrudan ya da dolaylı ilişkili meslek grupları, dernekler ve sendikalar ile benzeri oluşumlarla ortak faaliyetler gerçekleştirmeyi hedefleyen bir anlayış içinde olmak.

Oluşum, kendi içinde katkı yapan odaların üyelerinin faaliyet alanlarına, onlarla yarışan nitelikte bir faaliyet anlayışı olmadığı gibi, Oda bünyesinin organlarının, şube ve temsilciliklerin kendi faaliyet alanlarıyla yarışmayacak ya da bu faaliyet alanlarına engel teşkil edecek bir yapılanma içerisinde de olmayacaktır. Enstitü çerçevesinde faaliyet gösteren katılımcılar, bu faaliyetlerden doğan ilişkilerini başka düzlemlerde, ticari ve siyasi içeriği olarak da kullanamayacaklardır.

Önerilen enstitü organları, danışma kurulları ve enstitü genel sekreterliği olmak üzere 2 organdan oluşmaktadır. Danışma Kurulu, üyelerimizin yoğun olarak bulunduğu illerden

oluşacağı gibi, bu yoğunluğa göre de bir kademelenme önerilmektedir. Yine Danışma Kurulu, TMMOB şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulunun 3 yıl ile görev yapmak üzere görevlendirdiği, bundan sonra yapılacak çalışmalarla belirlenmek üzere 5-9 kişiden oluşması önerilmektedir. Danışma Kurulu üyelerine huzur hakkı ödenmesi öngörülmektedir. Danışma Kurulunun görevleri ise, şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulunun onayı ile enstitünün işleyiş ve oluşum esasları ve tüzüğünü oluşturmak, üzerinde değişiklik yapmak ve ilk 6 ay içerisinde hazırlanan tüzüğün, yani bugün sunulan tüzüğün olgunlaştırılmış halinin Yönetim Kurulu kararıyla kabul edilerek işlerlik kazanması şeklinde olacaktır. Enstitü genel sekreterinin hazırlamış olduğu çalışma raporlarını görüşerek tartışmak, ana konulardan bir tanesidir. şehir Plancıları Odası bütçesinden ayrılan pay ve diğer gelirlere dayanarak oluşturulan enstitünün bütçesini görüşmek, yine görevleri arasındadır.

Enstitü genel sekreterinin görevleri ise, enstitünün amaçları doğrultusunda her türlü çalışmaları yapmak, Danışma Kurulu kararlarını uygulamak, enstitü bütçesini hazırlamak ve uygun harcamaları yapmaktır. Ayrıca enstitüyü temsil etmek de yine enstitü genel sekreterinin görevidir. Enstitünün yönetim organı olarak doğrudan Danışma Kuruluna verilen yetkiler dışında kalan tüm alanlarda da yetkili enstitü genel sekreteri olarak önerilmektedir. Enstitünün diğer kurumlarla yapacağı tüm sözleşme, anlaşma ve benzeri işleri yürütmek, enstitü görevlerinde ücretli personelle ilgili tüm düzenlemeleri yapmak da enstitü genel sekreterinin görevleri arasında tanımlanmıştır.

Denetleme ise, şehir Plancıları Odası Denetleme Kurulu olarak öngörülmüştür.

Bu taslak, ilk 6 aylık süre içinde Yönetim Kurulunca oluşturulacak Danışmanlar Kurulu tarafından, ki bu Danışmanlar Kurulunun da yine ağırlıklı üye çoğunluklarının bulunduğu bölgeler, şube oluşumları ve bu konuda çalışma yapmış, gerekli deneyimi ve birikimi olan birimlerden, şubelerden Yönetim Kuruluna aktarılacak tavsiyelerle oluşturulması önerilmektedir, ilk 6 ay içerisinde sizlere aktardığım taslağın olgunlaştırılması ve tekrar Yönetim Kuruluna sunulması sistemin işlerlik kazanması önerilmektedir.”

Komisyon raporu hakkında söz alan Gülten Kubin, enstitünün çalışma ilkeleri arasında “siyasi partilere eşit mesafede durmak” biçiminde bir ifade bulunmakla birlikte “ortak çalışmalar yapmak” ifadesi konusundaki çekincelerini dile getirdi. Murat Çevik, enstitünün çalışma kapsamında yer verileceği için isminde de “bölge planlama” ifadesine yer verilmesini önerdi. Fikret Zorlu, “enstitü” adının işlevi ve hukuksal çerçevesinin irdelenmesi gerektiğini, yasal metinlerde “merkez” isminin kullanılmasının daha uygun olabileceğini ileri sürdü. Ömer Kıral, geçmiş deneyimlerimizi gözden geçirmemizi, Odamızın geçmişindeki Belediyeler Planlama Hizmetleri Vakfının başarısızlıklarının ve kapanması ardındaki nedenlerin iyi algılanması ve benzer hataların tekrarlanmaması, ayrıca katılımı arttıracak önlemlerin alınması gerektiğini dile getirdi. Cüneyt Erginkaya, Odaların benzer deneyimlerinden ve çalışma biçimlerinden örnekler vererek danışma kurulunun geniş tutulması ve büyüklüğüne bakılmaksızın şube temsiliyetinin önemsenmesini istedi.

Komisyonun görüş ve önerileri değerlendirmesinden sonra söz alan Komisyon Üyesi Nevzat Uğurel, sunuşta da vurgulandığı gibi bu çalışmanın taslak olduğunu, geliştirilmesi için Yönetim Kuruluna 6 aylık bir süre tanımladıklarını, süreç içinde bu tür tartışmaların devam edebileceğini, eksiklik ve eleştirilerin bu aşamada dikkate alınabileceğini, dolayısıyla Komisyon Raporunda bir

değişiklik öngörmediklerini, “enstitü” isimlendirilmesinin kullanımıyla ilgili herhangi bir yasal engel bulunmadığını, Bölge Planlama ifadesinin Odamızın adında olmadığı gibi enstitü adında bulunmasını da gerekli görmediklerini, ancak çalışma ilkeleri içinde vurgulanabileceğini, Vakıf konusunun yasal çerçeve, ortak yapısı ve ticari kurgusu ile oldukça farklı bir deneyim sunduğunu, siyasi partilerle ortak çalışma ifadesinin gerekirse çalışma ilkeleri içinden çıkarılabileceğini Komisyon adına ifade etti.

Yeni Dönem Bütçesi ve Uygulama Esasları Komisyonu Çalışmaları

31 Aralık 2005 tarihi itibarıyla tamamlanan onaylı bütçe dönemi ardından hazırlanan ve 18 Mart 2006 Genel Kurul tarihine kadar geçerli olan 3 aylık geçici tahmini bütçenin de yerine geçecek ve 1 Ocak 2006-31 Aralık 2006 ile 1 Ocak 2007-31 Aralık 2007 tarihlerinde geçerli olacak bütçe taslakları, Komisyon tarafından sunuldu, bütçenin uygulanmasına ilişkin görüşlerin alınmasından sonra oybirliği ile kabul edildi. Ayrıca 2006 yılı aidat bedelinin 6 YTL, 2007 yılı aidat bedelinin 7,5 YTL olması, geçmişe yönelik üye aidat borçlarının tahsiline yönelik olarak bir önceki dönemde yapılan taksitlendirme uygulamasının yaygınlaştırılarak devam ettirilmesi konusunda yeni Yönetim Kuruluna yetki ve görev verilmesi de kabul edildi.

TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI 2004-2005 YILLARI GELİR BÜTÇESİ GERÇEKLEŞMELERİ						
2004 Yılı Tahmini (TL)	2004 Yılı Gerçek (TL)	Gerçekleşme Oranı	2005 Yılı Tahmini (YTL)	2005 Yılı Gerçek (YTL)	Gerçekleşme Oranı	
GELİRLER	527.213.300.000,00	525.836.629.587,00	100%	606.295,30	978.447,76	161%
Bölüm-I Üye Kayıt ve Ödenti Gelirleri	130.713.300.000,00	99.709.772.500,00	76%	150.320,30	145.151,50	97%
01. Üye Kayıt Gelirleri	1.500.000.000,00	1.011.040.000,00	67%	1.725,00	1.831,00	106%
02. Cari Yıl Ödentileri	50.000.000.000,00	23.263.000.000,00	47%	57.500,00	29.809,00	52%
03. Geçmiş Yıl Ödentileri	75.000.000.000,00	67.744.232.500,00	90%	86.250,00	92.998,50	108%
04. Geçici Üye Kayıt ve Ödentileri	250.000.000,00	-	0%	287,50	-	0%
05. Gecikme Ceza ve Faizleri	100.000.000,00	-	0%	115,00	-	0%
06. Üye Kimlik Kartı Ücretleri	355.350.000,00	729.000.000,00	205%	408,65	1.380,00	338%
07. Oda Üye Belgesi Ücretleri	3.257.950.000,00	6.962.500.000,00	214%	3.746,64	19.133,00	511%
09. Diğer Üye Kayıt ve Ödenti Gelirleri	250.000.000,00	-	0%	287,50	-	0%
Bölüm-II Hizmet Karşılığı Gelirler	3.800.000.000,00	1.008.000.000,00	27%	4.370,00	583,00	13%
01. Hakemlik-Bilirkişilik Ücretleri	1.250.000.000,00	335.000.000,00	27%	1.437,50	-	0%
02. Danışmanlık Ücretleri	800.000.000,00	6.000.000,00	1%	920,00	-	0%
03. Kurs-Seminer Gelirleri	1.300.000.000,00	-	0%	1.495,00	-	0%
09. Diğer Hizmet Gelirleri	450.000.000,00	667.000.000,00	148%	517,50	583,00	113%
Bölüm-III Yayın Gelirleri	2.950.000.000,00	-	0%	3.392,50	-	0%
01. Süreli Yayın Gelirleri	1.250.000.000,00	-	0%	1.437,50	-	0%
02. Diğer Yayın Satış Gelirleri	1.500.000.000,00	-	0%	1.725,00	-	0%
03. İlan Reklam Gelirleri	100.000.000,00	-	0%	115,00	-	0%
09. Diğer Yayın Gelirleri	100.000.000,00	-	0%	115,00	-	0%
Bölüm-IV Mesleki Denetim Gelirleri	273.350.000.000,00	287.462.447.140,00	105%	314.352,50	508.329,12	162%
01. Mesleki Denetim Geliri	265.000.000.000,00	280.700.064.490,00	106%	304.750,00	490.944,56	161%
02. Mesleki Denetim Cezaları	1.600.000.000,00	3.703.570.000,00	231%	1.840,00	4.841,26	263%
03. Mesleki Denetim Gecikme Cezaları	6.500.000.000,00	3.058.812.650,00	47%	7.475,00	12.384,91	166%

09. Diğer Mesleki Denetim Cezaları	250.000.000,00	-	0%	287,50	158,39	55%
Bölüm-V Mesleki Faaliyet Gelirleri	2.200.000.000,00	1.370.750.000,00	62%	2.530,00	2.165,00	86%
01. Birlikçi Payları	350.000.000,00	-	0%	402,50	2.165,00	538%
02. Yarışma-Ödül, Jüri Payları	1.500.000.000,00	1.370.750.000,00	91%	1.725,00	-	0%
09. Diğer Mesleki Faaliyet Gelirleri	350.000.000,00	-	0%	402,50	-	0%
Bölüm-VI Tescil Gelirleri	76.750.000.000,00	85.454.770.000,00	111%	88.262,50	104.839,86	119%
01. Serbest şehircilik Bürosu KB	45.000.000.000,00	43.459.250.000,00	97%	51.750,00	51.246,00	99%
02. Serbest şehircilik Bürosu TB	30.000.000.000,00	39.564.980.000,00	132%	34.500,00	49.694,50	144%
03. Yabancı şehirci BKB/TB	250.000.000,00	-	0%	287,50	-	0%
04. Tescil Cezaları	250.000.000,00	276.750.000,00	111%	287,50	804,00	280%
05. Tescil Gecikme Cezaları	1.000.000.000,00	2.153.790.000,00	215%	1.150,00	3.091,36	269%
09. Diğer Tescil Gelirleri	250.000.000,00	-	0%	287,50	4,00	1%
Bölüm-VII Oda Faaliyetlerinden Sağlanan Gelirler	5.000.000.000,00	-	0%	5.750,00	-	0%
01. Kongre, Konferans Gelirleri	4.250.000.000,00	-	0%	4.887,50	-	0%
02. Sergi ve Fuar Gelirleri	250.000.000,00	-	0%	287,50	-	0%
03. Gece, Yemek, Gezi Gelirleri	250.000.000,00	-	0%	287,50	-	0%
09. Diğer Oda Faaliyet Gelirleri	250.000.000,00	-	0%	287,50	-	0%
Bölüm VIII Diğer Gelirler	20.450.000.000,00	39.946.837.000,00	195%	23.517,50	210.388,76	895%
01. Bağış ve Yardım Gelirleri	20.000.000.000,00	38.432.337.000,00	192%	23.000,00	72.720,76	316%
02. Kira Gelirleri	100.000.000,00	-	0%	115,00	-	0%
03. Lokal Gelirleri	100.000.000,00	-	0%	115,00	-	0%
09. Diğer Gelirler	250.000.000,00	1.514.500.000,00	606%	287,50	137.668,00	47885%
Bölüm IX Faiz Gelirleri	12.000.000.000,00	10.884.052.947,00	91%	13.800,00	6.990,52	51%

TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI 2004-2005 YILLARI GİDER BÜTÇESİ GERÇEKLEŞMELERİ						
2004 Yılı Tahmini (TL)	2004 Yılı Gerçek (TL)	Gerçekleşme Oranı		2005 Yılı Tahmini (YTL)	2005 Yılı Gerçek (YTL)	Gerçekleşme Oranı
GİDERLER	527.213.300.000,00	487.276.084.342,00	92%	606.295,30	828.684,57	137%
Bölüm I Yönetici Giderleri	74.500.000.000,00	40.465.331.310,00	54%	85.675,00	72.904,34	85%
01 Esas Ücretler	45.000.000.000,00	28.733.647.207,00	64%	51.750,00	49.503,52	96%
02 İkramiye	5.000.000.000,00	1.014.869.711,00	20%	5.750,00	1.554,24	27%
03 SSK ve TTF İşveren Payı	12.000.000.000,00	6.509.246.729,00	54%	13.800,00	11.408,00	83%
04 Sosyal Yardımlar	7.500.000.000,00	3.791.906.666,00	51%	8.625,00	8.640,40	100%
05 Fazla Çalışma Ücretleri	2.500.000.000,00	128.998.580,00	5%	2.875,00	1.798,18	63%
06 Tazminatlar	1.250.000.000,00	-	0%	1.437,50	-	0%
09 Diğer Yönetici Ücretleri	1.250.000.000,00	286.662.417,00	23%	1.437,50	-	0%
Bölüm II Personel Giderleri	180.133.300.000,00	174.112.478.730,00	97%	207.153,30	212.321,29	102%
01. Esas Ücretler	120.000.000.000,00	111.684.171.078,00	93%	138.000,00	139.733,17	101%
02. İkramiye	10.000.000.000,00	4.508.300.752,00	45%	11.500,00	3.777,21	33%
05. SSK ve TTF İşveren Payı	25.000.000.000,00	25.630.181.645,00	103%	28.750,00	31.895,83	111%
03. Sosyal Yardımlar	20.133.300.000,00	23.554.154.530,00	117%	23.153,30	33.441,96	144%
04. Fazla Çalışma Ücretleri	2.500.000.000,00	171.290.022,00	7%	2.875,00	3.473,12	121%
06. Tazminatlar	1.250.000.000,00	6.319.749.910,00	506%	1.437,50	-	0%
09. Diğer Personel Ücretleri	1.250.000.000,00	2.244.630.793,00	180%	1.437,50	-	0%
Bölüm III Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	62.480.000.000,00	60.093.549.344,00	96%	71.852,00	94.921,50	132%
01. Posta - Kargo Hizmetleri	15.000.000.000,00	14.514.342.618,00	97%	17.250,00	24.942,63	145%

02. Telefon, İletişim Giderleri	25.000.000.000,00	27.610.538.271,00	110%	28.750,00	36.498,62	127%
03. Aydınlatma-İstma-Su Giderleri	6.000.000.000,00	4.352.593.071,00	73%	6.900,00	10.365,02	150%
04. Bakım-Onarım Giderleri	980.000.000,00	925.560.000,00	94%	1.127,00	-	0%
05. Danışmanlık Giderleri	13.000.000.000,00	9.984.615.384,00	77%	14.950,00	13.186,19	88%
06. Bilirkişilik Giderleri	250.000.000,00	364.200.000,00	146%	287,50	2.984,75	1038%
07. Yol Giderleri	1.000.000.000,00	2.341.700.000,00	234%	1.150,00	4.983,99	433%
09. Diğer Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmet Giderleri	1.250.000.000,00	-	0%	1.437,50	1.960,30	136%
Bölüm IV Çeşitli Giderler	49.250.000.000,00	41.343.350.018,00	84%	56.637,50	68.021,28	120%
01. Kira Giderleri	35.000.000.000,00	29.071.153.844,00	83%	40.250,00	45.081,46	112%
02. Yargı Giderleri	3.750.000.000,00	4.218.650.000,00	112%	4.312,50	13.632,50	316%
03. Noter Giderleri	1.500.000.000,00	1.648.229.480,00	110%	1.725,00	988,28	57%
04. Sigorta Giderleri	1.250.000.000,00	244.142.500,00	20%	1.437,50	684,23	48%
05. Gecikme Zamları ve Para Cezaları	250.000.000,00	122.400.000,00	49%	287,50	124,00	43%
06. Sosyal Bağış ve Yardımlar	250.000.000,00	-	0%	287,50	-	0%
07. Banka Giderleri	1.250.000.000,00	380.475.000,00	30%	1.437,50	975,99	68%
08. Sivil Savunma Payı	1.000.000.000,00	103.853.310,00	10%	1.150,00	195,83	17%
09. Diğer Çeşitli Giderler	5.000.000.000,00	5.554.445.884,00	111%	5.750,00	6.338,99	110%
Bölüm V Amaca Yönelik Çeşitli Giderler	45.750.000.000,00	72.099.168.380,00	158%	54.562,50	142.623,13	261%
01. Kongre-Konferans-Seminer ve Etkinlik Giderleri	25.000.000.000,00	28.905.030.330,00	116%	30.700,00	61.129,59	199%
02. Genel Kurul Giderleri	250.000.000,00	21.121.733.000,00	8449%	287,50	316,24	110%
03. İl ve Bölgelerarası Toplantı Giderleri	2.000.000.000,00	-	0%	2.300,00	9,97	0%
04. Seyahat ve Yolluk Giderleri	2.000.000.000,00	9.846.282.925,00	492%	2.300,00	16.226,84	706%
05. Temsil, Ağırılama Giderleri	2.000.000.000,00	6.928.205.995,00	346%	2.300,00	11.644,98	506%
06. Mesleki Faaliyet ve Tanıtım Giderleri	2.500.000.000,00	2.462.750.000,00	99%	2.875,00	53.295,51	1854%
07. Lokal ve Sosyal Tesis Giderleri	250.000.000,00	-	0%	287,50	-	0%
08. Uluslararası Kuruluşlar Ödenti vb. Ödemeleri	5.000.000.000,00	2.835.166.130,00	57%	5.750,00	-	0%
09. Amaca Yönelik Çeşitli Diğer Giderleri	6.500.000.000,00	-	0%	7.475,00	-	0%
10. Gece - Yemek Giderleri	250.000.000,00	-	0%	287,50	-	0%
Bölüm VI Büro Giderleri	27.600.000.000,00	30.348.220.936,00	110%	31.740,00	61.021,95	192%
01. Bilgisayar Malzemesi ve Kırtasiye Giderleri	17.500.000.000,00	17.222.902.146,00	98%	20.125,00	22.769,44	113%
02. Tamir-Bakım Giderleri	1.600.000.000,00	4.872.155.440,00	305%	1.840,00	23.190,68	1260%
03. Temizlik Malzemesi Giderleri	2.000.000.000,00	2.527.972.000,00	126%	2.300,00	7.106,73	309%
04. Gazete, Kitap ve Dergi Giderleri	2.000.000.000,00	1.783.860.000,00	89%	2.300,00	2.455,65	107%
05. Diğer Büro ve İşletme Giderleri	4.500.000.000,00	3.941.331.350,00	88%	5.175,00	5.499,45	106%
Bölüm VII Yayın Giderleri	25.500.000.000,00	42.186.426.104,00	165%	29.325,00	72.098,42	246%
01. Süreli Yayın Giderleri	18.500.000.000,00	36.946.822.920,00	200%	21.275,00	35.017,79	165%
02. Diğer Yayın Giderleri	6.500.000.000,00	3.926.960.000,00	60%	7.475,00	35.355,95	473%
03. Telif Hakları Giderleri	250.000.000,00	-	0%	287,50	-	0%

09. Yayınla İlgili Diğer Giderler	250.000.000,00	1.312.643.184,00	525%	287,50	1.724,68	600%
Bölüm VIII Vergi-Resim ve Harçlar	1.500.000.000,00	989.600.000,00	66%	1.725,00	1.402,82	81%
01. Emlak Vergisi	500.000.000,00	-	0%	575,00	308,05	54%
02. Çevre Temizlik Vergisi	150.000.000,00	85.000.000,00	57%	172,50	87,50	51%
03. Motorlu Taşıt Vergisi	100.000.000,00	-	0%	115,00	-	0%
09. Diğer Vergi Resim ve Harçlar	750.000.000,00	904.600.000,00	121%	862,50	1.007,27	117%
Bölüm X TMMOB Giderleri	13.000.000.000,00	10.996.010.000,00	85%	13.000,00	16.303,45	125%
01. TMMOB Birlik Hissesi	12.000.000.000,00	10.486.010.000,00	87%	12.000,00	13.358,75	111%
02. İKK Giderleri	1.000.000.000,00	510.000.000,00	51%	1.000,00	2.944,70	294%
Bölüm XI Kıymet Alımları	47.500.000.000,00	14.641.949.520,00	31%	54.625,00	87.066,39	159%
01. Gayrimenkul Alımları	25.000.000.000,00	-	0%	28.750,00	-	0%
02. Demirbaş ve Döşeme Alımları	20.000.000.000,00	14.641.949.520,00	73%	23.000,00	87.066,39	379%
03. Dokümantasyon Giderleri	2.500.000.000,00	-	0%	2.875,00	-	0%

TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI 2006 VE 2007 YILLARI TAHMİNİ GELİR BÜTÇESİ		
	2006 YILI (YTL)	2007 YILI (YTL)
GELİRLER	987.000,00	1.130.000,00
Bölüm-I Üye Kayıt ve Ödenti Gelirleri	149.050,00	173.250,00
01. Üye Kayıt Gelirleri	2.500,00	3.000,00
02. Cari Yıl Ödentileri	28.800,00	33.500,00
03. Geçmiş Yıl Ödentileri	98.500,00	114.250,00
04. Geçici Üye Kayıt ve Ödentileri	1.000,00	1.200,00
05. Gecikme Ceza ve Faizleri	-	-
06. Üye Kimlik Kartı Ücretleri	1.500,00	1.750,00
07. Oda Üye Belgesi Ücretleri	16.500,00	19.250,00
09. Diğer Üye Kayıt ve Ödenti Gelirleri	250,00	300,00
Bölüm-II Hizmet Karşılığ Gelirler	28.000,00	33.600,00
01. Hakemlik-Bilirkişilik Ücretleri	1.000,00	1.200,00
02. Danışmanlık Ücretleri	1.000,00	1.200,00
03. Kurs-Seminer Gelirleri	25.000,00	30.000,00
09. Diğer Hizmet Gelirleri	1.000,00	1.200,00
Bölüm-III Yayın Gelirleri	21.000,00	25.200,00
01. Süreli Yayın Gelirleri	10.000,00	12.000,00
02. Diğer Yayın Satış Gelirleri	10.000,00	12.000,00
03. İlan Reklam Gelirleri	-	-
09. Diğer Yayın Gelirleri	1.000,00	1.200,00
Bölüm-IV Mesleki Denetim Gelirleri	636.250,00	714.800,00
01. Mesleki Denetim Geliri	615.000,00	690.000,00
02. Mesleki Denetim Cezaları	6.000,00	7.000,00
03. Mesleki Denetim Gecikme Cezaları	15.000,00	17.500,00
09. Diğer Mesleki Denetim Cezaları	250,00	300,00
Bölüm-V Mesleki Faaliyet Gelirleri	5.000,00	6.000,00
01. Bilirkişi Payları	3.000,00	3.500,00
02. Yarışma-Ödül, Jüri Payları	1.000,00	1.250,00
09. Diğer Mesleki Faaliyet Gelirleri	1.000,00	1.250,00
Bölüm-VI Tescil Gelirleri	118.000,00	141.050,00
01. Serbest Şehircilik Bürosu KB	63.000,00	75.000,00

02. Serbest şehircilik Bürosu TB	50.000,00	60.000,00
03. Yabancı şehirci BKB/TB	250,00	300,00
04. Tescil Cezaları	1.000,00	1.200,00
05. Tescil Gecikme Cezaları	3.500,00	4.250,00
09. Diğer Tescil Gelirleri	250,00	300,00
Bölüm-VII Oda Faaliyetlerinden Sağlanan Gelirler	5.500,00	7.300,00
01. Kongre, Konferans Gelirleri	2.500,00	3.000,00
02. Sergi ve Fuar Gelirleri	200,00	300,00
03. Gece, Yemek, Gezi Gelirleri	2.500,00	3.000,00
09. Diğer Oda Faaliyet Gelirleri	300,00	1.000,00
Bölüm VIII Diğer Gelirler	12.200,00	14.800,00
01. Bağış ve Yardım Gelirleri	10.000,00	12.000,00
02. Kira Gelirleri	-	-
03. Lokal Gelirleri	200,00	300,00
09. Diğer Gelirler	2.000,00	2.500,00
Bölüm IX Faiz Gelirleri	12.000,00	14.000,00

TMMOB ŞEHİR PLANCILARI ODASI 2006 VE 2007 YILLARI TAHMİNİ GİDER BÜTÇESİ		
	2006 YILI (YTL)	2007 YILI (YTL)
GİDERLER	987.000,00	1.130.000,00
Bölüm I Yönetici Giderleri	92.750,00	106.500,00
01 Esas Ücretler	60.000,00	68.500,00
02 İkramiye	2.500,00	3.000,00
03 SSK ve TTF İşveren Payı	13.500,00	15.500,00
04 Sosyal Yardımlar	10.000,00	11.500,00
05 Fazla Çalışma Ücretleri	5.500,00	6.500,00
06 Tazminatlar	250,00	300,00
09 Diğer Yönetici Ücretleri	1.000,00	1.200,00
Bölüm II Personel Giderleri	262.750,00	300.500,00
01. Esas Ücretler	170.000,00	194.000,00
02. İkramiye	6.000,00	7.000,00
05. SSK ve TTF İşveren Payı	38.000,00	43.500,00
03. Sosyal Yardımlar	40.000,00	45.750,00
04. Fazla Çalışma Ücretleri	7.500,00	8.750,00
06. Tazminatlar	250,00	300,00
09. Diğer Personel Ücretleri	1.000,00	1.200,00
Bölüm III Dışardan Sağlanan Fayda ve Hizmetler	110.000,00	126.500,00
01. Posta - Kargo Hizmetleri	24.500,00	28.000,00
02. Telefon, İletişim Giderleri	41.000,00	46.750,00
03. Aydınlatma-Isıtma-Su Giderleri	12.000,00	13.750,00
04. Bakım-Onarım Giderleri	12.000,00	13.750,00
05. Danışmanlık Giderleri	8.500,00	9.750,00
06. Birlikçilik Giderleri	4.500,00	5.500,00
07. Yol Giderleri	5.500,00	6.500,00
09. Diğer Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmet Giderleri	2.000,00	2.500,00

Bölüm IV Çeşitli Giderler	91.750,00	106.100,00
01. Kira Giderleri	56.000,00	65.000,00
02. Yargı Giderleri	22.500,00	25.750,00
03. Noter Giderleri	3.000,00	3.500,00
04. Sigorta Giderleri	1.000,00	1.250,00
05. Gecikme Zamları ve Para Cezaları	250,00	300,00
06. Sosyal Bağış ve Yardımlar	250,00	300,00
07. Banka Giderleri	1.750,00	2.000,00
08. Sivil Savunma Payı	-	-
09. Diğer Çeşitli Giderler	7.000,00	8.000,00
Bölüm V Amaca Yönelik Çeşitli Giderler	188.750,00	215.550,00
01. Kongre-Konferans-Seminer ve Etkinlik Giderleri	50.000,00	57.000,00
02. Genel Kurul Giderleri	26.000,00	29.750,00
03. İl ve Bölgelerarası Toplantı Giderleri	15.000,00	17.250,00
04. Seyahat ve Yolluk Giderleri	13.000,00	14.750,00
05. Temsil, Ağırılama Giderleri	14.500,00	16.750,00
06. Mesleki Faaliyet ve Tanıtım Giderleri	60.000,00	68.500,00
07. Lokal ve Sosyal Tesis Giderleri	250,00	300,00
08. Uluslararası Kuruluşlar Ödenti vb. Ödemeleri	3.500,00	4.000,00
09. Amaca Yönelik Çeşitli Diğer Giderleri	5.250,00	5.750,00
10. Gece - Yemek Giderleri	1.250,00	1.500,00
Bölüm VI Büro Giderleri	74.000,00	84.250,00
01. Bilgisayar Malzemesi ve Kırtasiye Giderleri	25.000,00	28.500,00
02. Tamir-Bakım Giderleri	31.500,00	35.500,00
03. Temizlik Malzemesi Giderleri	8.500,00	10.000,00
04. Gazete, Kitap ve Dergi Giderleri	2.500,00	2.750,00
05. Diğer Büro ve İşletme Giderleri	6.500,00	7.500,00
Bölüm VII Yayın Giderleri	86.500,00	98.800,00
01. Süreli Yayın Giderleri	52.000,00	59.500,00
02. Diğer Yayın Giderleri	23.000,00	26.200,00
03. Telif Hakları Giderleri	10.000,00	11.400,00
09. Yayınla İlgili Diğer Giderler	1.500,00	1.700,00
Bölüm VIII Vergi-Resim ve Harçlar	2.000,00	2.300,00
01. Emlak Vergisi	450,00	500,00
02. Çevre Temizlik Vergisi	250,00	300,00
03. Motorlu Taşıt Vergisi	-	-
09. Diğer Vergi Resim ve Harçlar	1.300,00	1.500,00
Bölüm X TMMOB Giderleri	22.000,00	25.150,00
01. TMMOB Birlik Hissesi	18.500,00	21.150,00
02. İKK Giderleri	3.500,00	4.000,00
Bölüm XI Kıymet Alımları	56.500,00	64.350,00
01. Gayrimenkul Alımları	250,00	300,00
02. Demirbaş ve Döşeme Alımları	56.000,00	63.750,00
03. Dokümantasyon Giderleri	250,00	300,00

Örgütlenme Komisyonu Çalışmaları

Şubeleşme taleplerinin gündeme gelmesi üzerine oluşan Komisyonun konuyu örgütlenme çerçevesinde ele almasının ve bazı ölçütler belirlemeye çalışmasının daha sağlıklı olduğunu vurgulayan Komisyon sözcüsü, Komisyon raporunu sundu:

“Komisyonumuz, 18.3.2006 tarihinde toplanarak Odamız coğrafi ve kurumsal örgütlenmesiyle ilgili olarak öncelikle aşağıdaki öneriler ve tespitlerde bulunmuştur.

1. Odamızın örgütlülüğü içinde şube ve temsilcilik etki alanları, mali ve idari işleyişi, etkinliği ve dağılımına ilişkin olarak bilimsel, bütüncül ve sistematik bir çalışma yapılması gerekmektedir.

2. Oda örgütlülüğü içerisinde yeni şube kurulması için a) Öneri etki alanında yeterli üye sayısının bulunması, b) Oda Genel Kuruluna Oda Yönetim Kurulu aracılığıyla gerekçeli olarak başvurulması, c) şubeleşme talebinin bağlı bulunulan şube genel kurulunda tartışmaya açılması, d) şube olma isteğinde bulunan temsilciliğin mesleki etkinliğini arttırmış olması, kente ve bölgeye sahip çıkma niteliğinin belirginleşmesi, e) Kentin ve bölgenin özelliklerinin şube olmayı gerektirmesi, f) Bağlı bulunan şubenin temsilcilğe yeterli hizmet vermesinde sıkıntılar oluşması, g) şubeleşme başvurusunda bulunan temsilciliğin en az 3 dönemdir faaliyette bulunuyor olması.

3. Yukarıda belirtilen şubeleşme ölçütlerinin Oda mevzuatına yansıtılması için yeni dönem Yönetim Kurulunun görevlendirilmesi gerekmektedir.

4. Diyarbakır'a ilişkin olarak iletilmiş önerinin yukarıdaki ölçütler doğrultusunda bir sonraki Genel Kurulda değerlendirilebileceği düşünülmektedir.

Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde Oda örgütlenmesinde mesafeden dolayı hizmet sunumunda sıkıntılar olduğu, komisyonumuzca tespit edilmektedir.”

Raporun sunulmasının ardından şubeleşme konusunda görüşler iletildi. Tamer Cinel, şubeleşme için ölçütler belirlenmesini doğru bulduğunu, bu ölçütler içinde üye sayısı ve etkinlik performansının önemli olduğunu, ancak bu konuya, bağlı bulunan şubenin onay vermesine katılmadığını dile getirdi. Ayhan Turan, şube kurulurken temsilciliklerin de görüşlerinin alınması gerektiğini, Trabzon'un da şube olabilecek büyüklükte olduğunu, Samsun ve Trabzon'un farklı bölge ve etki alanlarına sahip olduğunu, beraber çalışma olanakları olmadığını ifade etti. Vildan Kumbasar ise şube kurulmasının Genel Kurul kararıyla mümkün olduğunu ve bu aşamada Trabzon'un Genel Kurullara dahi katılmadığını, görüş bildirmedeğini, yönetmeliklerimizin tanımladığı şubeye karşı sorumlulukların da yerine getirilmediğini vurguladı. Ömer Kırıl, şube sınırlarının bir rasyoneli olmadığını, Türkiye ölçeğinde, bölgeler, şubeleşme, şubelerin mekansal bağlamı ve sorumluluğu konusunda bir ana plan yapılmasını önerdi. Mustafa Oğuz Sinemlilioğlu, şubeleşme gereğinin hazırlayıcısı olarak bir bölgedeki üye sayısı ve etkinlik kapasitesinin önemine değindi. Yaser Gündüz, üye sayısı ile doğru orantılı bir etkinlik performansının ister temsilcilik ister şube olsun kendini ifade edebileceğini, bu konuda şubenin temsilcilikten fazla bir üstünlük ya da olanak tanımlamadığını, zaman zaman 1-2 kişiyi aşan 5 kişiye kadar çıkan yürütme görevlendirmeleri ile temsilcilik yönetimlerinin şube yönetimleri gibi çalışmaya teşvik edildiğini, her tür etkinliğin örgüt bünyesinde önem ve değer bulacağını, bu ayırımların yapay olduğunu, mevcut

etkinlik sınırlarının rasyoneli olmadığına katıldığını dile getirdi. Fikret Zorlu, ölçüt konusundaki görüşlere katıldığını, Komisyon raporlarının genel çerçeveyi çizdiğini, bu kadar önemli bir konunun ayrıntılarının bu kadar kısa sürede sonuca bağlanamayacağını, dönem içinde geliştirilmesi gerektiğini aktardı. Komisyon adına Zafer Şahin, Komisyon raporunda yanlış anlaşılan bir konuyu düzelterek, temsilciliğin şubeleşmesi konusunda bağlı bulunan mevcut şubenin onayını şart olarak öngörmediklerini, ancak şube genel kurullarında bu konuların tartışılmasını faydalı gördüklerini açıkladı. Bunun dışında, daha ayrıntılı ve net ölçütlere ulaşmak için, Ömer Kırıl'ın önerdiği biçimde bir çalışma yapılmasını desteklediklerini dile getirdi. Bunun üzerine Komisyon çalışmaları Genel Kurul oylarına sunuldu ve oybirliği ile kabul edildi.

Serbest Şehircilik Hizmetleri Büro Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği Komisyonu Çalışmaları

Serbest şehircilik Hizmetleri Büro Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliğinin 5/D maddesinde şirketlerdeki hisse dağılımının değiştirilmesini öngören talepler üzerine kurulmasına karar verilen Komisyon, çalışmalarını şu şekilde sundu:

“Özetle aile şirketlerindeki hisse dağılımı ve aynı anda bir plancının 2 şirkette de yetkili plancı olabilmesinin önünü açmak üzere 5/D maddesinin şu şekilde değiştirilmesi konusunda bir önerge sunuldu: “Birden fazla farklı sermaye yapısına sahip 2 şirkette de şehir plancısının yetkili plancı olabilmesi için, şirket hissesinin TMMOB tüzüğüne göre en az yüzde 51 hisse oranı veya TMMOB üyesi oda sayısı kadar eşit oranlarda sahibi olması gerekli ve yeterlidir” Esas itibarıyla burada temel amaç, şirketlerin yapılanmasını tartışmaya açmak, mesleğimizle ilgili farklı yapılanmalarda farklı yetki taleplerine cevap verebilmek üzere bu konuda bir tartışma platformu yaratmaktır. Bununla ilgili yeni dönem Yönetim Kuruluna yetki verilmesi ve eğer gerekiyorsa, Odamızın avukatının da şirketler hukuku bağlamında bu yönetmelik değişikliğine katkı vererek bu maddenin yeniden düzenlenebilmesini önerilmektedir.”

Bu sunuşun ardından söz alan üyeler, şehir Plancıları Odasının, geçmişten bu yana bir şehir plancısının sadece bir büroda yetkili şehirci olması gerektiğini savunduğu, bir plancının bir büroda emek vermesini doğru bulduğu, imzasını satan plancı durumuna düşmesini engellemeye çalıştığı, bir plancının farklı şirketlerde yetkili konumuna gelmesinin, aslında üretmediği, emek harcamadığı, çalışmadığı işlere imzasını koyması anlamına geleceği, dolayısıyla böyle bir düzenlemenin karşısında oldukları, şehir plancılarına genelde bir fayda sağlamayan, bir-iki kişinin kişisel sorunlarını çözme amaçlı bu özel değişiklikle yaygınlaşmaya sebep olunmaması gerektiğini dile getirmeleri üzerine, komisyonun da onayı ile konu, dilek ve öneriler gündemi içine alındı ve yeni Yönetim Kurulunun yeniden değerlendirmek üzere çalışma gündemine almasının önerilmesine karar verildi.

Adayların Belirlenmesi

Divana sunulan adaylar Genel Kurul'a açıklandı.

Oda Yönetim Kurulu Adayları:

Asıl: A. Cenap Yoloğlu, Fikret Zorlu, Funda Erkal, Buğra Gökçe, Özlem Çelik, Yaser Gündüz, İbrahim Gündoğdu

Yedek: S. Hakan Erden, Ümit Nevzat Uğurel, Nevzat Can, Banu Aksel Gürün, Zühre Çelik, Çağrı Demirel Arabacı, şükriye Baysal.

Oda Onur Kurulu Adayları:

Asıl: Tolga Ünlü, Osman Balaban, Belma Babacan, Tarık şengül, Ömer H. Kırıl

Yedek: Nimet Sırcan, Semahat Özdemir, Zekai Görgülü, Perihan Kiper, Sırma Turgut

Oda Denetleme Kurulu Adayları:

Asıl: Eser Atak, Binali Tercan, Ali Ulvi Ulubaş, Gülten Kubin ve Esin Mihçioğlu.

Yedek: Murat Cemal Yalçıntan, Mehmet Çağlar Meşhur, Erdal Kurtaş, Bülent şahin, Orhan Ermergen.

TMMOB Yönetim Kurulu üye Adayları:

Nevzat Can, Hayriye Çelik, Fikret Zorlu.

TMMOB Yüksek Onur Kurulu Adayı: Ümit Nevzat Uğurel

TMMOB Denetleme Kurulu Adayı: Melih Ersoy

TMMOB Delegeleri Adayları:

Asıl: Bülent Tanık, Erhan Demirdizen, Funda Erkal, Yaser Gündüz, Fikret Zorlu, İbrahim Gündoğdu, Cenap Yoloğlu, Özlem Çelik, Buğra Gökçe, Erdal Kurtaş, Nevzat Can, Banu Aksel, Nevzat Uğurel, Zühre Çelik, şükriye Baysal, Akın Gölçük, Cüneyt Erginkaya, Gülten Kubin, Eser Atak, Binali Tercan, Ali Ulvi Ulubaş, Esin Mihçioğlu, Orhan Ermergen, Bülent şahin, Raşit Tuna, Çağrı Demirel Arabacı, Mustafa Oğuz Sinemillioğlu, Ömer Kırıl, Tarık şengül, Selma Babacan, Osman Balaban, Tolga Ünlü, Ahmet Turgut, Tuncay Karaçorlu, Tolga Çilingir, Semahat Özdemir, Perihan Kiper, Melih Ersoy, Nimet Sırcan, Serdar Karaduman, Sinan Erden, Zafer şahin, Serkan Kemeç, Çiğdem Ünal, Aysin Tektaş, İzzettin Turnalar, Oya İlişen, Cengiz Türksoy, Oya Deniz Koçgil, Sibel Türk, Hayri Güven, Necati Uyar, Orhan Saral, Yalçın Demirtaş, Aynur Y. Çakır, Kudret Kayı, Çağataş Keskinok, Hayriye Çelik, Yücel Eren, Demet Gürbüzler, Melike Dağistan Çavga, Ege Yıldırım, Ulaş Fahri Çetinkaya, Özgür Demir, Mehmet Ali Açıklan, Gülşen Tekin, Erbakır Çavuşoğlu, Murat Yalçıntan, Ulaş Kılıçkaya, Abdullah Sevinç.

Yedek: Alper Gökçay, Rasim Avcı, Melike Gül, Çağlar Meşhur, Sabri Yüksel, İsmet Metin, Mustafa Dolular, Kezban Kutlu, Vefa Sucularlı, Ömer Mersinligil, Cansen Sayılğan, İbrahim Küskü, Levent Horoz, Pelin Gültürkün, Mert Kurnaz, Meltem şenol Balaban, Selvi Çolak, Zeynel Baran, Sinan Karabulgu, Ali Rıza Nurhan, Neslihan Palaoglu, Zekai Akay, Mehmet Çakıroğlu, Sırma Turgut, Pınar Özden, Tayfun Kahraman, Hülya Yakar, Oya Akın, Sena Erkan, Ömer Selvi, Evrim Güçer, Sabri Yetkin, Beril Özalp, Vildan Kumbasar, Levent Uçarlı, şennur Aldemir, Feriha Kesik, Yıldız Okçuoğlu, Yusuf Okçuoğlu, Yavuz Karabel, Levent Ertunç, Cemalettin Eral, Nilgün Görel, Kemal Seyrek, Arzu Başaran, İlker Çelebi, Serdar Serdaroğlu, Erkan Baş, Özce Yalınar, Özlem Aksöz, İsmail Alioğlulil, Ümit Özcan, Fatma Balaban, Aysun Acuner, Meltem Doğan, Yesari Sezgin, Başak Erbil, Dilek Yıldız, Demet Erol, Arif Erkan Çakır, Zeynep Sözlevi, Elif Günay Önel, Ömer Demirel, Osman Koray Tetik, Canan Önen, Burhan Beyhan, Barış Çerçi, Medine Tuna, Sait Yanmaz, Buket Gülşen, Gülesin Salmaner.

Dilek ve Öneriler

Bu gündem maddesinde söz alan üyelerden Ömer Kırıl, meslek alanımızın bir çok disiplin ile çalışmayı öngördüğünü, bu disiplinlerden biri ile yaşanan sorunların da, sertleşerek değil,

alternatif ortamlar yaratılarak çözümlenmesini istedi. Yeni Yönetim Kurulunun masaya yatırması gereken konulardan birini planlama eğitimi siteminin Türkiye Planlama Okulları Birliği işbirliği ile yeniden kurgulanması, ikincisini de sorumluluk ve görevleri artan şehir plancılarının özellikle son dönemde koruma çalışmaları hakkında bilgi ve birikimlerini arttırmak üzere Sürekli Eğitim Merkezinin üstleneceği yeni işlevler olarak belirtti. Mustafa Oğuz Sinemillioğlu, her disiplinin kendi alanında işini iyi yapması gereği üzerinde durduktan sonra, Hasankeyf'ten İstanbul'a kentlerimizin çok farklı sorunlarının tümüne eğilmek gerektiğinin altını çizdi. Ahmet Turgut, sorunlarımızı tartışmak ve gereken kararları almak konusunda 1 günlük Genel Kurul süresinin yetmediğinden yakınlıkla, mesleğimizle ilgili eğitim veren bölümlerin kurulma süreçlerindeki ve eğitim programlarındaki sorunların ele alınmasını istedi. Diğer yandan 2006'da İstanbul'da düzenlenecek ISOCARP Kongresinde bölge toplantılarından çıkacak sonuçların yansıtılması ve tartışılması biçiminde rol almak gerektiği, mesleki eğitim konusunun özellikle önemsenmesi gerektiği, İstanbul'un sorunlarının İstanbul şube tarafından izlendiği, ancak diğer kentlerimizin de sorunlarının aynı ölçüde izlenmesi gerektiği konuları üzerinde durdu. Fatih Yılmaz, Dünya Şehircilik Günü Kolokyumunun Konya'da yapılmasını istediklerini dile getirdi. Gündemin son konuşmacısı Buğra Gökçe, geçen dönemin başarıları ve yaşanan zorlukları üzerinde durarak, yeni dönemde Yönetim Kurulları ya da yalnızca örgüt birimlerinde görev alanların altından kalkamayacağı büyük görevler bulunduğuna ve bunları başarıyla yerine getirebilmek için üyelerin de aktif katılımına gerek olduğuna dikkat çekti. Sürekli Eğitim Merkezinin meslektaşlarımızın niteliğini geliştirmeye sağladığı ve sağlayabileceği faydalardan söz ederek, bu konuya özel önem verilmesi gerektiğini vurguladı.

Divan Başkanı H. Bülent Tanık, şehir Plancıları Odasının 24'üncü Genel Kurulunun, şehircilerin şehirciliğine yakışır bir Genel Kurul olduğunu, şehirleşmeyi uygarlaşma olarak, şehirciyi de uygarlaşma süreciyle uğraşan adam olarak tanımladığını, uygarlaşma süreciyle uğraşan adamın da uygar olmak durumunda olduğunu ve bunu gösterdiğini söyledi. Bu çerçevedeki bir olgun Genel Kurulun oluşumuna gösterdikleri katkıdan ötürü üyelere teşekkür etti, yeni dönemde görev alacak arkadaşlara destek olma sözü vererek kutladı ve Genel Kurulu kapattı.

Genel Kurul Bildirgesi

Komisyon tarafından hazırlanan Bildirge hakkında üyelerin görüş ve önerileri doğrultusunda yapılan değişiklikler sonucu oybirliği ile kabul edilen metin aşağıdadır:

“Çalışan sınıfların küresel, ulusal ve kentsel ölçülerde ciddi bir saldırı ile karşı karşıya olduğu bir dönemde yaşıyoruz. Uzun ve zorlu mücadeleler sonucu elde edilen kazanımların ortadan kaldırılmasına yönelik saldırı karşısında, emek merkezli mücadele alanlarının ve örgütlülüklerin mücadelelerini her zamankinden daha fazla ve yeni stratejilerle güçlendirerek sürdürmeleri bir zorunluluktur.

Söz konusu saldırının merkezinde kentler yer almaktadır. Üretimden uzaklaşan sermaye vahşi bir biçimde kent mekanının kendisini bir rant yaratma kaynağı olarak görmeye başlamış, kentlerin kamusal kullanım özelliklerini ve Hasankeyf örneği başta olmak üzere tarihi-doğal değerleri hiçe sayarak her alanı rant makzimizyonunun aracı olarak görmeye başlamıştır. Bu yönde değişim değerini hakim kılan uygulamalar başta büyük kentler olmak üzere her kentte uygulamaya sokulmuştur. Kentlerde özelleştirilen fabrikaların

yerinde hızla yükselen konut alanları, iş merkezleri, güvenlik kaygısıyla kendisini kente kapatan lüks konut alanları, kentlerin her noktasında kentlerin ulaşımını felçle uğratmak pahasına kurulan alışveriş merkezleri sermayenin kente saldırısının çarpıcı örnekleridir. Çoğu durumda, bu alanlar kentlerin kamusal alanlarını tahrip ederek ortaya çıkmakta, kentleri sadece varlıklı kesimlere göre şekillendirmekte, kentlerin çoğunluğunu oluşturan çalışan sınıfları dışlamaktadır.

Bu tür bir anlayışın planlamayı kendisine engel görmesi rastlantı değildir. Kentleri anlık ihtiyaçlarına göre şekillendiren, ulaşım ağlarını tahrip etmekten geri durmayan, kentleri bir bütün değil, kendi içinde adacıklar olarak gören bir anlayışın, savuna geldiğimiz kentlere bütüncül yaklaşan, uzun vadeli bir gelişme perspektifi öngören bir planlama yaklaşımı ile uzlaşabilmesi mümkün değildir. Son dönemde, görünürde planlamaya verilen önem vurgusuna karşın, planlama kurumuna saldırı bu uzlaşmazlığın bir ürünüdür.

Planlama kurumuna karşı yürütülen bu saldırı, planlama kurumunun yeniden yapılandırılmasını merkeze almıştır. Bu noktada kamusal değerleri ve toplumsal adaleti merkeze alan planlama anlayışının yerine hızla piyasa merkezli bir anlayış konulurken, yanılıya düşülmemesi gereken devletin bu alandan geri çekilmesi değildir. Tam tersine gerek merkezi gerek yerel düzeyde devlet, planlama süreçlerinde her zamankinden daha fazla yer almaktadır. Ancak devlet toplumsal yarar ve adalet kaygılarını merkeze alan bir anlayışla değil, piyasanın değerlerini içselleştiren bir anlayışla, kentlere müdahale etmeye yönelmiştir.

Bu anlayış çerçevesinde bugün hakim hale gelmeye başlayan yaklaşım, planlamayı en iyi yorumuyla kent içinde birbirinden kopuk parçalar yaratan kentsel dönüşüm projeleri toplamı olarak görmektedir. Bu durum planlama kurumunun da çok parçalı hale getirildiği bir stratejiyi de gündeme getirmiştir. Bir yandan demokratikleşme söylemi çerçevesinde planlama başta belediyeler olmak üzere yerel yönetimlerin görevi olarak tanımlanırken, bir yandan da bütüncül bir planlama perspektifini imkansız kılan planlama otoriteleri yaratılmaktadır. Özellikle kentin stratejik bölgelerindeki özelleştirilen alanlarda, DDY, Bayındırlık Bakanlığı, TOKİ, Sanayi Bakanlığı Turizm Bakanlığı, Valilikler ve kent planlarından sorumlu belediyelerden bağımsız, planlar üretilebilmekte ve uygulamaya sokulmaktadır.

Tüm bunlara ilaveten planlama kurumu içinde şehir Plancıları geçmiş döneme göre, yeni yetkiler kazanmışlar ve yetkilerine ilişkin yeni bazı kazanımlar elde etmişlerdir. Koruma planlarının müellifliği ve imar planlarının müellifliği ile ilgili yönetmelikte yapılan değişiklikler bunlara örnektir. Ancak bu değişimin yukarıda sıralanan olumsuz gelişmeler içinde iyi değerlendirilmesi gerekmektedir. Çünkü son dönemde ortaya çıkan yeni planlama anlayışı karar verme süreçlerinin stratejik bir ögesi olan plancıyı meslek-sizleştirme ve teknisyen konumuna itilme noktasına getirmektedir. Bu bağlam içinde, plancıların bir yandan yetkilendiriliyor görünürlerken, diğer yandan teknisyenlik rolüne indirgenmesi tehlikesi karşısında, plancıların iyi konumlanması önümüzdeki dönemin en önemli görevlerinden biridir.

Bu tür bir görevin en önemli ayağını kent mekanında toplumsal yararın savunulması ve toplumun güçsüz bırakılan kesimlerinin dışlanmasının engellenmesi ilkesi çerçevesinde

plancıların rol almaları ve etkin olmaları oluşturmaktadır. Planlama sürecinin kentteki talanı meşrulaştıran değil, bu talanı engelleyen ve kentleri bir bütün olarak kurgulayan bir sorumluluk olarak yerine getirilmesi temel hedeflerden biri olmalıdır.

şehir Plancılarının örgütlülüğünün kendi üyelerinin en üst düzeyde katılımına olanak verecek biçimde söz konusu mücadeleyi yerine getirmesi, bu süreçte üyelerinin donanımlı hale getirilmesini sağlaması, meslek ahlakının en üst düzeyde planlama süreçlerine damgasını vurması bir zorunluluktur. Toplumsal talanın küresel-ulusal ve kentsel düzeyde örgütlendiği bir aşamada, şehir Plancıları Odası'nın kendi örgütlülüğünün, başta TMMOB olmak üzere, toplumsal adalet ve eşitlik ilkesini benimseyen tüm demokratik kitle örgütleri ve halk kesimleriyle ilişkilerini güçlendirmesi ve sağlamlaştırması hedef olmalıdır.

Son dönemde basında meslek alanımıza sistematik bir biçimde yapılan saldırıları kınıyoruz. şehir Plancıları Odası belirli bir çıkar grubunun kişisel düşüncelerini yansıtan bu tür saldırılar karşısında sessiz kalmayacak haklılığını her platformda TMMOB örgütlülüğüne zarar vermeyecek biçimde savunacaktır.

Piyasa koşulları içinde sayıca kalabalıklaşan meslektaşlarımızın yetkilerinin azaldığı bir ortamda, üyelerinin donanımlarının artırılmasına yönelik faaliyetlerin artırılması yanında, üniversitelerin şehir ve Bölge Planlama Bölümleri ile bu alanda ilişkilerin güçlendirilmesi önemli bir görevdir. Bununla birlikte, bazı üniversitelerin son yıllarda gelişigüzel ve yetersiz bir altyapı ile açtıkları şehir Planlama Bölümleri'nin mesleki alana bir katkıdan çok, şehir planlama mesleğini yıpratıcı bir tehdit haline gelmesinin önlenmesine yönelik çalışmaların yapılması da bir gerekliliktir.

Plancıların teknisyene indirdiği ve plan kararlarının rant çevreleri temsil eden dar çevrelerde verildiği bir anlayışın karşısında geniş halk kesimlerine taşınmış ve plan süreci ile doğrudan ilişkisinin kurulabildiği alternatif bir planlama yaklaşımının hayata geçirilmesi şehir Plancıları Odası'nın önümüzdeki dönemdeki en önemli görevleri arasındadır.”

GÜNDEM:

KENTSEL MEKANIN KULLANIM DEĞERİ VE PLANLAMAYI SAVUNMAK

Buğra GÖKÇE

Odamız 24. Olağan Genel Kurulu'nun çalışmalarını tamamladığı ve Odamız kurullarına görevler verdiği günlerle örtüşecek biçimde ülke gündemi, ağırlıklı kısırlarımıza ve kentsel dönüşüme ilişkin yasa tasarılarıyla yoğunlaşmaya başladı.

Açıkçası, kentlerimiz doğa ve kültür varlıklarımız ve kentsel projelerin gündeme gelmesinin plancıları bu kadar endişelendireceğini pek tahmin edemedik. Ancak, ne yazık ki, kentsel mekanı biçimlendiren yasal ve yönetsel düzenlemelerin önemli bir kısmı meslek alanını gündeme geliş biçimi, içeriği ve sonuçları bakımından endişelendiriyor. Bir yandan yasama çalışmaları olarak ülke planlama sistemini belirleyip yönlendiren bu çalışmalar, diğer yandan da İstanbul özelinden başlayarak “projecilik” mantığı üzerine kentsel sistemi ve dengeleri alt-üst edebiliyor.

Yıllardır ülke kentlerinin en temel sorunlarına çözüm bulabilmek anlamında kapsamlı bir imar ve şehircilik reformuna gereksinim duyulduğunu, yürürlükteki imar mevzuatının kentlerimizdeki

sorun ve açmazları yeterince süzüp, çözümler üretmek konusunda yeterince başarılı olamadığını söyleyebiliriz. Ülke gündemine her gün yeni bir yasa tasarısı girer ve bunlar jet hızıyla yasalaştırılırken, yıllardır olgunlaştıra olgunlaştıran adeta “içi geçen” İmar ve Şehircilik Yasa Tasarısı’nın ülke ve meclis gündemine dahi gelemiyor olması ise, iyi okumamız gerektiğini düşünüyoruz.

Elbette yıllardır ısrarla gerekliliğine değindiğimiz, özellikle son 2 yıl boyunca ülke ve kentlerin gereksinimleri üzerinden içeriğine yönelik her tür yapıcı katkıyı koyduğumuz İmar Kanunu Tasarısının yasalaşamamasının da bilinçli bir seçime dayandığı görülüyor. Bu seçimi iyi anlayıp, kamuoyu ile paylaşmak, kentlerimiz ve özellikle İstanbul üzerinden gerçekleştirilmeye çalışılan “büyük projeler”in doğasını da iyi kavramamızı sağlayacak.

Yerel Yönetimler, Toprak Koruma, Kültür ve Tabiat Varlıkları ve bölgelere özel kentsel dönüşüm kanunları gibi yasalaşan düzenlemeler ile bir çok yeni kurumsal ve yapısal düzenleme gerçekleştirilirken, bunların birbiriyle bütünleşip bir dil ve anlayış birliği oluşturduğunu söylemek olası görünmüyor. Ayrıca yasalaşan bu düzenlemelerin, tasarı halindeki Kentsel Dönüşüm ve Kıyı Kanunları gibi yeni düzenlemelerle de aynı dili konuştuğunu söylemek güç. Bu yasal düzenlemeler çok hızlı bir biçimde hayata geçirilir ve kentlerin, doğal ve kültürel varlıkların korunması/planlanması anlamında birbiriyle çelişen tutumlar uygulanmaya çalışılırken, tüm bu düzenleme arayışlarının odağına oturması gereken imar ve yapı mevzuatına ilişkin düzenlemeler ise “ayaklara bağ” görülüyor.

Kıyılardaki sorunları çözebilmek(!) adına üzeri örtülü “af”ları içeren tasarıların kamuoyundan kaçırılmasına meclise sunulması, tarım toprakları üzerinde kaçak yapılmış tesislerin “ücreti karşılığı” affedilmesi, içerisinde planlama sözcüğü geçmeyen yönetmeliklerin yıpranan kent dokularını koruyacak eşsiz çözüm olarak tanıtılması, “proje” ve “sınır” bazında belirlenecek kentsel dönüşüm projelerinin, kentlerin tüm yapısal sorunlarını çözecek sihirli anahtar gibi gündeme getirilmesi, dil birliğinden yoksun olsa da sorunlu bir bakışın yansımaları.

Dikkatlice incelediğinde birbiriyle çelişen ya da ayrışan hükümler içeren, dil birliği sunmayan ve bir sistemin parçası olarak ifade edilemeyecek tüm bu düzenlemelerin, kente ve mekana salt ekonomik değeri üzerinden bakan, anlık sorunlara çözüm bulmayı hedefleyen, “yatırımcının önünü açmayı”, “kentleri pazarlamayı”, “kıyıları turizme kazandırmayı”, “ormanları paraya çevirmeyi” odağına koyan “rant arayışları” ortak paydasında buluştuğu söylenebilir. Kente ve doğaya sadece ekonomik değeri üzerinden yaklaşan ve kullanım değerini yok varsayan bu seçim, her alanda gündeme gelen ya da tartışılmadan yasalaşan tasarılarla çok açık okunuyor. İçeriği boşaltılan, kent bütününden koparılan, çevresiyle, sosyal yapısıyla ilişki kurmayan bir kentsel dönüşüm yaklaşımının, Odamızın yıllar önce gündeme taşıyıp, sempozyumlar yaptığı ve sosyal-ekonomik içerik ve nitelikleriyle kent bütününde ele alınacak bir uygarlaşma projesi olarak işaret ettiği kentsel dönüşümden epeyce farklı olduğu ortada. Benzer biçimde, kıyıların korunması anlamında şikayetçi olduğumuz Turizmi Teşvik Kanunu’nu dahi aratacak uygulamalara olanak sağlayan Kıyı Kanunu Tasarısı ile, tahsisli arazilere kaçak yapılmış turizm tesislerini yine “ücreti karşılığı” yasallaştıran 4916 sayılı Kanun da, Odamızın, üniversitelerimizin kıyılarda, ormanlarda yapılması gerekenleri ifade ettiği görüş ve değerlendirmeleriyle çelişen hükümler içeriyor.

Şüphesiz bir kente anlam kazandıran, orayı özgün ve farklı kılan tarihsel süreçler, kültürel değerler, yaşanmışlıklar ve sosyallikler var. Bu katmanların üst üste gelerek ürettiği değerler kenti ya

da “mekan”ı diğer “yer”lerden ayıran, zenginleştiren, kullanımından, yaşanmasından kaynaklı, ekonomik değerleri de aşan özgünlükler sunuyor. Üstelik bu zenginlikleri yitirmenin ekonomik anlamda da ölçülemeyen büyük bir bedeli var. Boğaziçi’ni, Haydarpaşa’yı, Süleymaniye’yi, Zeyrek’i, Güvenpark’ı, Kızılay Meydanı’nı, Yeni Sahne’yi, Ulus’u, Dalyan koyunu, Ölüdeniz’i, Safranbolu’yu, Karadeniz ormanlarını hangi ekonomik değerle ölçebiliriz ki... Su havzalarını, kıyıları, ormanları ve hatta giderek kentleri sadece ekonomik değerleriyle metalaştırarak, buralarda üretilen, yaşanan, kullanılan, insana özgü, doğaya özgü, kültürel, sosyal değerleri nasıl yaşatabiliriz ki....

Kullanım değeri ve planlama derken, bu eşi bulunmaz değerleri bir anda en yüksek ekonomik değere çevirme endişesiyle yitirmenin, doğayı da, kentleri de, turizmi de öldürmek anlamına geldiğini, ekonomik çerçeveye sınırlı kalmayan bir bakış açısıyla, altın yumurtladığını düşün-
düğümüz tavuğu kesmek anlamı taşıdığıının altını çizmeye çalışıyoruz..

Kavramların içini boşaltan ve gündelik sorunlara müdahale etmek isterken, bir çok ve karmaşık yeni sorunu hazırlayan bu sorunlu yaklaşım, kentlerimizin içerisine de her geçen gün “kerameti kendinden menkul projelerle” yansıyor. Kentlerimizin bütününde yürütülen üst ölçekli planları en baştan uygulanamaz ve çözüm üretmez hale getiren, bu çalışmalarla bütünleşemeyecek ekonomik değer kaybı dışında derinlik oluşturamayan “pazarlama amaçlı projeler”, planlama çalışmalarını bu “rantsal bölüşüme” dayanak yapmaya çalışıyor. Dahası böylesi “noktasal” ve “oldu bitti”ye getirilmiş projeler tüm kentsel süreç ve sorunları algılamaktan uzak ve üretildikleri kentin ve bölgenin “kullanım değerini” görmezden gelen nitelikleriyle, fiziksel, ekonomik ve sosyal alanda yepyeni sorunları ve üst ölçekli planların adeta birer “kolaj çalışması”na dönüşmesi sürecini hazırlıyor. Tüm bunlara ilaveten, tanıtım, pazarlama ve sunuştaki tartışmasız başarılarına karşın, bu projelerin ülkemiz, kentlerimiz ve kent halkının sorun ve gereksinimleri yerine “ulusaşırı-küresel beklenti”, “kent topraklarını dolar yeşili gören gözlükler” ve “yatırımın önünü açacak kolaylıklar”dan beslendikleri için “makyajları” ötesinde derinlik sunamıyor, çözüm bulayım derken kentlerimiz için “göz çıkarma” tehlikesini de beraberinde getiriyor.

Oysa kentlerimiz için üst ölçekli planlama çalışmalarının, kentin bütününde kurulacak ilişki ve dengelerin, doğanın, kültür varlıklarının yok varsayılmasının ya da ekonomik değeri dışındaki özellikleriyle görülmesini engelleyen gözlüklerin kentlerimizdeki bedelleri, kentlerimizin çehresini nasıl değiştirdiği, gecekonduları bile aratan apartmanlardan, kentsel ulaşım sistemlerini çökerten alışveriş merkezlerinden, kıyayı kapatıp, ormanı yok eden ayrıcalıklı otellerden, kirli suların, çamur-asit yağın havadan, bir parça yağmurda sel basan dönüştürmüş(!) dev yapı-
lardan okunuyor.

Yaptığımız hatalardan ders almak ve onları tekrarlamamak kentlerimizin sorunlarından kurtulup, yaşanabilir mekanlar haline gelebilmek için ilk ve en önemli çıkış noktası belki de. Bunca soruna, afete, felakete ve riske karşın benzer yanlışlarda ısrar ediliyor olmasını ise, kente, kent toprağına bakış açısındaki sorunla ilişkilendirmek çok yanlış olmasa gerek.

Planlamayı rant dağıtma aracına indirgeyen, birbiriyle ve kentle bütünleşmeyen projeler bütünü haline getirmeye çalışan, kentsel mekanı sadece ekonomik değeri üzerinden dolar yeşili olarak algılayan(!), kıyıları, kültür ve doğa varlıklarını bu ekonomik değerleri arttıracak unsurlar olarak tanımlayan bu sorunlu yaklaşım ve anlayış birliğine karşın, şehir plancıları ve onların Odası ile üniversiteleri, bilimin, kentlerin, kamu ve toplum yararının yanında olmaya, planlamayı ve kentsel mekanın kullanım değerini savunmaya devam edecek.

BÜLTEN 171

MANŞET HABERİ: DÜNYA ŞEHİRCİLİK GÜNÜ 6. TÜRKİYE ŞEHİRCİLİK KONGRESİ İZMİR'DE YAPILYOR: PLANLAMA, SİYASET VE SİYASALAR

8 Kasım Dünya şehircilik Günü etkinlikleri kapsamında bu yıl otuzuncusu düzenlenecek olan Kolokyum, 6. Türkiye şehircilik Kongresi olarak, şehir Plancıları Odası ve Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi şehir ve Bölge Planlama Bölümü işbirliğiyle 6-7-8 Kasım 2006 tarihlerinde İzmir'de gerçekleştirilecek. Kongrenin ana teması Düzenleme Kurulu tarafından, "planlama, siyaset ve siyasalar" olarak belirlendi.

2006 yılında gerçekleştirilecek Odamızın bu en büyük etkinliğinin yer ve konusunun belirlenmesi için 3 Mart 2006 tarihinde

yapılan Düzenleme Kurulu Toplantısına, Odamız Yönetim Kurulu adına Funda Erkal ve Genel Sekreter Yardımcısı Özlem Çelik, ODTÜ şehir ve Bölge Planlama Bölümü temsilcisi olarak Nil Uzun, Gazi Üniversitesi şehir ve Bölge Planlama Bölümü temsilcisi olarak Aydan Sat, Erciyes Üniversitesi şehir ve Bölge Planlama Bölümü temsilcisi olarak Zühal Özcan, ODTÜ Kentsel Politikalar Bölümü temsilcisi olarak Osman Balaban, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi şehir ve Bölge Planlama Bölümü temsilcisi olarak Teoman Tekkökoğlu, Selçuk Üniversitesi şehir ve Bölge Planlama Bölümü temsilcisi olarak Oğuz Özbek, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü temsilcisi olarak Murat Yıldız, Yıldız Teknik Üniversitesi şehir ve Bölge Planlama Bölümü ve İstanbul şube temsilcisi olarak Hülya Berkmen Yakar, İller Bankası temsilcileri olarak Erkan Çakır ve A. Avşar Şimşek, Kültür ve Turizm Bakanlığı temsilcisi olarak Evrim Şahin, TODAİE temsilcisi olarak Ayşegül Sabuktay, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Müdürlüğü temsilcisi olarak Özgür Almaç, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı TAU temsilcileri olarak Adem Tuncer ve İsmail Alaca, Ankara şube temsilcileri olarak S. Zafer Şahin ve A. Cenap Yoloğlu, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı temsilcisi olarak Şükrü Aşçı katıldılar. Katılımcılar, 5 yılda bir Kongre olarak düzenlenen etkinliğin Kolokyumdan farkını tartışarak, son 5 yılda meslek alanımızdaki değişim ve dönüşümlerin, temel sorunlara çözüm arayacağımız bir formatta ele alınması gerektiği konusunda değerlendirmeler yaptılar. Bu nedenle kapsamının geniş tutulması ancak çözüm aradığımız hedeflerinin net olarak belirtilmesi gerektiğini vurguladılar. Bu anlamda ilk turda alternatif konu önerilerini sunan katılımcılar, ikinci turda bunları değerlendirerek, "planlama, siyaset ve siyasalar" konusunda görüş birliğine vardılar. Diğer yandan, uzun süredir Kolokyumlara evsahipliği yapmamış, ancak Kongre organizasyonunu da başarıyla üstlenebilecek deneyimli bir üniversite arayışına da İzmir şubemizin önerileri doğrultusunda Dokuz Eylül Üniversitesi'nin yanıt verebileceği, İzmir Yüksek Teknoloji Üniversitesi'nin de destek olabileceği yönünde eğilim belirlenildi.

17 Nisan 2006 tarihinde, Dokuz Eylül Üniversitesi ve İzmir Yüksek Teknoloji Üniversitesi şehir ve Bölge Planlama Bölümlerinin temsilcileri ile İzmir şubemiz Yönetim Kurulu ve Odamız Yönetim Kurulu adına Funda Erkal, Özlem Çelik, Yaser Gündüz ve Nevzat Uğurel'in katılımı ile ilk hazır-

lık toplantısı yapıldı. Bu toplantıda Yürütme Kurulunun üyeleri ile Kongrenin zaman programı kesinleştirildi, kongre niteliği ve konusu ile uyumlu bildirilerin elde edilmesi için gerekli önlem ve yöntemler belirlendi, bildiri çağrı metninin hazırlanması için alt görevlendirmeler yapıldı. 24 Nisan 2006 tarihinde yapılan ve Odamız Yönetim Kurulu adına bu kez Özlem Çelik ve A. Cenap Yoloğlu'nun katıldığı ikinci toplantıda ise bildiri çağrı metni kesinleştirildi.

GÜNDEM:

KIYI ve İMAR SİYASETİ

Fikret ZORLU

Bilindiği üzere Türkiye'de kıyılarının uzunluğu Avrupa'nın çoğu ülkesinden fazla olmasına karşın, bazı istisnalar dışında ne kentler ne de kent dışında kalan yerleşmeler kıyı kenti niteliği göstermemektedir. Dolayısıyla ülkemizde denizle yaşam veya kıyı kültüründen bahsetmek pek mümkün değildir. Kıyı kenti veya kıyı yerleşimi ikinci konut veya kıyı boyunca yapılaşma olarak algılanmakta, mekanın biçimlenmesi bu anlayış çevresinde gerçekleşmektedir. Dolayısıyla kıyılarda (teknik anlamıyla sahil şeritlerinde) dünyanın birçok ülkesinden daha fazla yapılaşma gerçekleşmiş, kıyı kültürü ise gelişmemiştir.

Son dönemlerde kıyı mevzuatında takip edilmesi güç, hızlı ve çok sayıda yeni düzenlemeler yapılmakta, bu düzenlemelerin yatak kapasitesini arttırmak, dolayısıyla ülke turizmini eleştirmek amacıyla yapılmakta olduğu söylenmekteyse de, turizm firmaları veya bunların bağlı oldukları birliğin dahi, bu düzenlemelerin turizm sektörüne zarar vereceğini kamuoyuna duyurmaları, bu söylemin gerçekçi ve yerinde bir saptamadan yola çıkmadığını açıkça ortaya koymaktadır. Neredeyse kişi başına bir yazlık evin bulunduğu kıyılarda daha fazla yapılaşmayı teşvik etmek, ne turizm sektörünü, ne de balıkçılık sektörünü geliştirmeyi amaçlamıyor ise neyi amaçlıyor? Bu sorunun doğru yanıtını bulmak, düzenleme arayışlarının arkasındaki niyetleri belirginleştirilmesi anlamında büyük önem taşımakta.

Son dönemde yapılmakta olan yasal düzenlemeler ile, kıyılarının doğal özelliklerinin korunması yönünde herhangi bir önlem ya da girişim bulunmamakta, buna karşın kıyılarının gelir kaynağı olarak kullanılması için zemin hazırlanmaktadır. Bu düzenlemelerin uzun erimde ülke ekonomisinin yararına olduklarına dair hiçbir ipucu da bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu çaba olsa olsa kısa erimde inşaat sektörü üzerinden ekonomiyi canlandırma gibi sıradan ve tekrarlanmış bir süreci kapsamaktadır.

Uzun bir zamandır ülkenin sanayi, tarım ve ticaret sektörlerindeki geri kalmışlığı sorunu uzun erimli ve üretime dayalı seçmelerle çözülememekte, kentsel mekan ve kıyılar kamu ve özel sektörün gelir kaynağı olarak görülmektedir. Ekonomi politikasının başarısızlığı inşaat sektöründeki gelişme ile giderilmeye çalışılmaktadır. Kıyılar inşaat sektörünün canlanması için bir kaynak olarak görülmekte, fiziki kirlenme ve doğal değerlerin kaybı nedeniyle ülke turizminin uluslararası düzeyde kabul görmüş değerleri yitirilmiştir. "İmar hakkı" ve "yapılaşma" gibi terimler üzerinden geliştirilen politikalar, doğanın ve zaten zayıf olan kıyı kültürünün yitirilmesine neden olmaktadır. Teknoloji ve toplumsal olanaklar gelişmesine rağmen, insanlığın doğa ile kurduğu

ilişki giderek doğanın aleyhine biçim almakta, insanlığın üzerinde yaşadığı doğal değerleri geri dönülemez biçimde tahrip etmektedir.

1980'li yıllarda merkezi yönetimin yetkilerinin yerel yönetimlere devri ile inşaat sektörünün canlandırılması biçiminde koyulan hedefe, büyük ölçüde ulaşılmışsa da, bu “sonrası düşünlüme” seçim sonucunda kentsel mekanların, planlama denetiminden yoksun ve yepyeni sorunlar içerecek biçimde “dönüştüğü” ortadadır. Bu nedenle, böylesi hedeflerin “öncesi” ve “sonrası” ile birlikte ele alınması, gözden kaçırılmaması gereken bir gerçektir. Merkezi düzeyde denetim, toplumsal gereksinimlerin karşılanmasını geciktirmesine rağmen belirli bir disiplin ve tutarlılık sağlamaktaydı. Ancak bir süredir daha önce yerel yönetimlere verilmiş yetkilerin merkezi yönetimlere alınmasında, yerel yönetimlerin kullandığı yetkilerin oluşturduğu sorunları, merkezi bir denetim ve “planlama” mantığıyla çözümlene yaklaşımının belirleyici olduğunu söylemek mümkün değildir. Yakın dönemde siyasal alanda yoğunlaşan “sivil toplum”, “katılım” ve “yerelleşme” söylemlerine rağmen uygulamalar tersi yönde ilerlemektedir. Kıyılara ilişkin olarak geliştirilen düzenlemelerde de amaç, doğal değerlerin korunması ya da yerel halkın gereksinimlerinin karşılanması olarak görülmemektedir. Bu düzenlemelerle; mekanın, özellikle kıyıların ve sit alanlarının, “afiyetle yenilecek turşu” benzetmelerinden de anlaşılacağı gibi, bir kaynak yaratma aracı olarak kullanılması amaçlanmaktadır. Dolayısıyla “Entegre Kıyı Planlaması”, “Yatırımcı” ve “Fizibilite Raporu” vb. tanımlar üzerinden geliştirilen düzenlemelerde kamu yararından öte inşaat sektörünün, müşterisi bol kıyıları üzerinde canlanması amaçlanmaktadır.

Özünde olumlu nitelikler barındıran ve 1990'lı yıllarda planlama alanında çok tartışılmış olan entegre kıyı planlaması konusunda ise hiçbir adım atılmamıştır. Yine içi boşaltılarak kullanılan bir kavram ile, “doğru kavram ve çözüm”, olabilen en yanlış “içerik” ile hayata geçirilmeye çalışılmaktadır. Son dönemde bu yöntem özünden uzaklaştırılarak kıyıları, çevresindeki yerleşmelerden ve doğadan ayırıştıran bir planlama yöntemi olarak sunulmaktadır. Bunun yanında kıyı denilince ilk akla gelen aktör “yatırımcı” olmakta, kamu yararı kavramının yerini “fizibilite” kavramı almaktadır. Kıyı gibi değeli bir toprak parçası aklımıza geldiğinde kıyıda gezinti veya dinlenme gibi etkinlikler üzerinden kurguladığımız yaşam hiç de feasible (yapılabilir) bir dünyaya ait olmayabilir. Daha da ilginç olanı kıyıları kapsayacak imar planlarının fizibilite raporuyla birlikte hazırlanması yöntemi koşul olarak getirilmektedir. Bir inşaat firması için yapılabilir bir plan, yörede yaşayan toplum için veya herhangi bir birey için feasible olmayabilir, ki olması zor görünmektedir.

Bu nedenle son dönemde apar topar hazırlanan yasa değişikliklerinin kamu yararına hizmet edeceğine dair hiçbir belirti de bulunmamaktadır. Yakın dönemdeki bu beklentiler nedeniyle ülkenin bugüne kadar korunmuş koyuları, yarımadalaları ve diğer kıyı bölgeleri yasal veya yasadışı yollarla ama hiç de arzu etmediğimiz biçimde yapılaşmaya açılmakta, geri dönüşü olmayan tahribatlar yapılmaktadır. Bu gelişmeler karşısında Şehir Plancıları Odası'nı yorucu ve yoğun bir gündem beklemektedir. Odamız kamu yararı adına, TMMOB bünyesindeki diğer meslek odalarıyla işbirliği halinde yürüttüğü bu mücadeleyi kararlı biçimde sürdürecektir.

BÜLTEN 172

MANŞET HABERİ: SAMSUN, MERSİN VE KONYA'DA BÖLGE TOPLANTILARI HAZIRLIKLARI SÜRÜYOR

Bu yıl "Bütünleşme ve Ayrışma Arasındaki Kentler" teması ile 42'ncisi düzenlenecek ISOCARP (International Society of City and Regional Planners), "Dünya Planlama Kongresi"ne, ülkemizdeki şehir planlama topluluğunun ilgisini ve bilgi birikimini örgütleyip taşımak üzere Odamızca düzenlenecek Bölge Toplantılarının hazırlıkları sürüyor.

23 Haziran 2006 tarihinde Samsun'da, 4 Temmuz 2006 tarihinde Mersin'de ve 8 Temmuz 2006 tarihinde Konya'da gerçekleştirilecek toplantıların amaca uygun bir içerik ve yapıda gerçekleştirilebilmesi için bir dizi hazırlık yürütüldü.

27 Mayıs 2006 ve 10 Haziran 2006 tarihlerinde, Kongrenin ev sahibi Yıldız Teknik Üniversitesi şehir ve Bölge Planlama Bölümü Başkanlığı, Kongre Düzenleme/Organizasyon Kuruluna önerilen üyemiz Erhan Demirdizen, Kongre Danışma Kuruluna önerilen Odamız Başkanı Buğra Gökçe ve İstanbul şube Başkanı Ahmet Turgut, Bölge Toplantılarının gerçekleştirileceği şubelerimizin temsilcileri, bu şubelerimizin etki alanındaki Temsilcilerimiz, İstanbul şube temsilcileri ve Genel Merkez temsilcilerinin davet edildiği iki hazırlık toplantısı gerçekleştirildi.

İlk toplantıya, Erhan Demirdizen ve Buğra Gökçe, Samsun şube ile eşgüdümü sağlamak ile görevli Odamız II. Başkanı Funda Erkal, Konya şube ile eşgüdümü sağlamak ile görevli Yönetim Kurulu Üyemiz Yaser Gündüz, Samsun şube Başkanı Vildan Kumbasar, Rize Temsilcisi Şeyda Atagün, Çukurova şube Başkanı Cüneyt Erginkaya, Konya şube Sekreteri Halil Karabıçak katıldılar. Bu toplantıda, bölgelerin özellikleri üzerinden yapılan görüşmeler sonucunda, Samsun'da yapılacak etkinliğin konusu Karadeniz Kentlerinin Kıyı ile Bütünleşmesi/Ayrışması biçiminde mekansal içerikte, Mersin'de yapılacak etkinliğin konusu sosyal ayrışma, Konya'da yapılacak etkinliğin konusu ise ekonomik bütünleşme biçiminde daha net olarak tanımlandı. Yine kentlerin özelliklerine ve etkinlik deneyimlerine dayanarak, yapılacak etkinliklerin formatları tartışıldı. Samsun'da yapılacak etkinliğin bir sempozyum formatında, Mersin'de yapılacak etkinliğin bir yuvarlak masa tartışmaları formatında ve Konya'da yapılacak etkinliğin bir forum formatında gerçekleştirilmesinin daha uygun olacağına karar verildi. Etkinliklerin içerik ve yapısal belirlemeleri ile uyumlu olarak konuşmacı ve katılımcı hedefleri görüşüldü. Bölge toplantılarının tümünde, yerel konuların olabildiğince geniş bir yerel aktörler yelpazesi tarafından dile getirilmesi, katılımın artırılmasını sağlayacak önlemlerin alınması, bunun için bölge özelinde yaygın duyuru yapılması, katılımcıların etkinliğe yorumlarıyla ve görüşleriyle katkıda bulunmasının teşvik edilmesi, ortak hedefler olarak belirlendi.

Bu toplantının ardından şubeler, hazırlıklarını kendi bölgelerinde sürdürdüler. Bu aşamada program önerilerini hazırladılar. Program önerileri üzerinde görüş alış-verişi sonrası netleşen sunuşlar özelinde ilgililerle irtibat kurarak gerekli davetleri yaptılar. Davetlere olumlu yanıt veren

isimler üzerinden programlar kesinleşmeye başladı. Bu aşamada, ikinci hazırlık toplantımız gerçekleştirildi.

İkinci toplantıya, Buğra Gökçe, Odamız II. Başkanı Funda Erkal, Mersin etkinliği için Çukurova şube ile eşgüdümü sağlamak ile görevli Yönetim Kurulu Üyemiz Fikret Zorlu, Genel Sekreter Özlem Çelik, Genel Sekreter Yardımcıları Demet Gürbüzler ve Eylem Gülcemal, İstanbul şube adına Pınar Özbay, Samsun şube Başkanı Vildan Kumbasar, Ordu Temsilcisi ve Samsun şube Yönetim Kurulu Üyesi Mustafa Aybastı, Rize Temsilcisi şeyda Atagün katıldılar. Bu toplantıda, ilk etkinliğe ev sahipliği yapacak Samsun şube'nin programı ve organizasyon detayları öncelikli olarak ele alındı. Programda zamanlama düzeltmeleri, çağrılılar ile ilgili eksikliklerin nasıl giderileceği, etkinliğin temel duyuru materyali olarak afişinin tasarımının kesinleştirilmesi, etkinlik kapsamında ulaşım ve konaklama konusunda yeni kararlar gerektiren ayrıntılar, bölge toplantılarının yerel sahiplerinden yerel yönetimlere ulaşılması ve organizasyon konusunda da katkılarının istenmesi konuları görüşüldü.

Mersin'deki Bölge Toplantısı ile ilgili olarak programın kesinleştirilmesi sağlandı. Bu bölgedeki belediyelerin etkinliğe gerek katılım sağlamaları, gerekse organizasyon desteği ve bütçe açısından katkıda bulunma sözü vermiş olmaları memnuniyetle karşılandı.

İkinci toplantıya Konya adına katılım olmaması nedeniyle yazışmalar üzerinden değerlendirmeler yapıldı. İzleyen hafta içerisinde Konya'dan gelen program taslağının Samsun ve Mersin etkinliklerinin program zenginliğine ulaşmasının sağlanması konusunda bir dizi görüşme yapıldı. İlk etkinliği gerçekleştirecek Samsun şube'ye yine bu hafta boyunca gereken organizasyon desteği sağlandı, duyuru materyalinin basılması, şubeye gönderilmesi ve dağıtımı gerçekleştirildi.

Bu etkinlikler dizisi ile, ISOCARP Dünya Planlama Kongresi'nden doğan enerjinin tüm Oda örgütünde karşılık bulması, yerelde gerçekleştirilen toplantılarda edinilen birikim ve deneyimin anılan kongreye aktarılması ve Oda örgütünün birlikte üretebilme, çalışabilme kapasitesinin artırılması amaçlanıyor.

GÜNDEM:

PLANLAMA SİYASET VE SİYASALAR

A. Cenap YOLOĞLU

8 Kasım Dünya Şehircilik Günü (DŞG) etkinlikleri kapsamında bu yıl otuzuncusu düzenlenecek olan Kolokyum ve altıncı Türkiye Şehircilik Kongresi Şehir Plancıları Odası ve Dokuz Eylül Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü işbirliği ile 6-7-8 Kasım 2006 tarihlerinde İzmir'de gerçekleştirilecektir.

3 Mart 2006 tarihinde toplanan DŞG Düzenleme Kurulu o tarihe kadar iletilen ve toplantıda dile getirilen görüş ve düşünceleri değerlendirmiş ve DŞG etkinliğinin en son 2000 yılında “Geleceği Planlamak” adlı yirmi dördüncü Kolokyumun yapıldığı İzmir'de yapılmasını kararlaştırmıştır. Bu kararın alınmasında özellikle Oda Genel Merkezi'nin Oda etkinliklerini Ankara ve İstanbul dışına taşıyarak üyeleriyle olan etkileşimini arttırmak yönündeki kaygısının etkin olduğu söylenebilir. İzmir'de yapılacak olan Kolokyum ve aynı zamanda Kongrenin ana teması ise yine DŞG düzenleme kurulunun yaptığı toplantıda “Planlama, Siyaset ve Siyasalar” olarak belirlenmiştir.

Planlama, siyaset ve siyasalar mesleğimizi de içine alacak şekilde gündelik yaşamımıza etki eden süreçlerin üzerinde durduğu sacın üç ayağı olarak değerlendirilebilir. Bu üç ayağın hem kendi içindeki hem de diğer ayaklarla olan ilişkileri çerçevesindeki dinamiklerini incelemek yaşanan olay ve süreçleri anlamak ve müdahale etmek açısından büyük bir katkı sağlayacaktır. Yaşanan sorunlara dair ilişkisel olamayan yaklaşımlar hem çözümleme hem de müdahale yeteneğimizi körelteceği ve bizi mevcut söylemin doğrularına mahkum edeceği açıktır. Bu noktada en önemli adımlardan bir tanesi “ne”yi anlamak kadar “nasıl” sorusunu da yanıtlamaktır. Diğer bir değişle siyaset ve siyasetin nasıl üretildiği, planlamanın bundan nasıl etkilendiği, aynı zamanda planlama pratiklerinin siyaset ve siyaset yapımına nasıl girdiler sağladığı ve bu doğrultuda planlama pratiğinin nasıl şekillendiği tartışılmalıdır.

Bu anlamda güncel bir ilişkinin analiz edilmesi sonucunda varılacak sonuçları anlamlı kılmamanın yollarından bir diğeri de mevcut ilişkinin biçimini, içeriğini ve sonuçlarını önceki biçim, içerik ve sonuçlarla karşılaştırmak olacaktır. Bu tür bir tarihsel analizin zihin açıcı katkısı göz ardı edilemez.

Ancak bu tür bir genel çerçeve ile birlikte oda yönetiminin taşıdığı en büyük kaygı söz konusu tema çerçevesinde tartışılacak konuların çerçevesinin mümkün olduğunca net bir şekilde tanımlanması ve kolokyumu sadece akademisyenlerin ilgi gösterdiği soyut ve teorik bir tartışma alanı olmaktan çıkartıp tüm meslektaşların ilgi göstereceği ve düşüncelerinin ifadesine aracılık edebilecek bir platforma dönüştürmektir. Çünkü bu Odanın yıllar önce Kolokyum düzenleme görevini Mimar Sinan Güzel Sanatlar Akademisi’nden devralırken öne sürdüğü temel savdı.

Bu amaca ilişkin olarak pratiğe dönük meseleler daha da önem kazanmaktadır. Hem geçmişe dair hem de günümüze ait planlama pratiklerinin tartışılması çok önemlidir. Burada önemli olan bu tartışmanın planlama pratiğinin içinde bulunan her türlü kişi ve kuruluşu içerecek şekilde kurgulanması ve özellikle deneyimlerin aktarılmasına ilişkin uygun ortamların sağlanmasıdır. Ancak pratiklere ilişkin formel ve teknik süreçlerin tanımlanmasından ziyade süreçlerde yer alan aktörlerin kim olduğu, sürece nasıl katıldığı, nasıl müdahale ettiği ve belki de en önemlisi kimlerin bu süreçlerin sonuçlarından doğrudan etkilendiği halde sürecin dışında bırakıldığı ve görmezden gelindiğidir.

Bu tür pratiğe ilişkin tartışmalar yanında bu pratikleri meşrulaştıran, yasal ve kurumsal çerçeveyi çizen iktidarca gündeme getirilen yasal ve yönetsel müdahaleler de ayrı bir tartışma alanıdır. Bu tür düzenlemelerin sadece bürokratik işleyişi kolaylaştıran ve yaşanan sorunlara çözüm üreten müdahaleler olarak düşünmek hayal dünyasında yaşamak demektir.

Yukarıda ifade edilen kapsam ve içerikteki tartışmalar yanında geleceğe dönük tasarım ve tasarımlarında tartışılması gündelik yaşama bir müdahale aracı olan planlama pratiği açısından çok önemlidir. Bu tasarımlar mevcut uygulamalara dönük iyileştirici çözümler üreteceği gibi her anlamda yeni örgütlenme ve biçimleri de üretebilmelidir.

Şehir Plancıları Odası İzmir’de gerçekleşecek olan Kolokyum ve Kongre’nin teori ve pratikten beslenerek yine teori ve pratiğe katkı sağlayarak, meslek alanında gerçekleştirmeye çalıştığı ilerlemeyi sürdürmeyi hedeflemektedir.

BÜLTEN 173

MANŞET HABERİ: DÜNYA ÇEVRE GÜNÜ HIZLA TÜKETTİĞİMİZ BİR ÇEVREDE KUTLANIYOR!

5 Haziran Dünya Çevre Günü, hızla yitirdiğimiz doğal, çevresel, kültürel değerler ve her geçen gün su yüzüne çıkan doğa ve çevre felaketlerinin gölgesinde kutlanmaya çalışılıyor. Bir süre önce kamuoyunun gündemine giren zehirli variller ile patlak veren çevre felaketleri, kıyılardaki yapılaşma baskısı eşliğinde yaşanan talan, kültürel varlıkların yıkımına kadar varan karar ve uygulamalar, duyarlı çevrelerin tüm özverili çabalarına karşın engellenemezken, Çevre Günü, kutlama yerine buruk bir acı ile bu sorunlarla bir kez daha yüzleşmemizi sağlıyor. Son dönemde “satılacak hazine arazileri”, “pazarlanacak 2-b

arazileri”, “turizme açılacak kıyılar” vb. ile kamuoyunun gündemine sokulan çevresel değerler, sanki satılarak ülke ekonomisini kurtaracak sihirli anahtar gibi tarif ediliyor. Dünya Çevre Günü, gelecek nesillere borçlu olduğumuz eşsiz doğal, kültürel ve çevresel değerlerimizi hatırlatmak anlamında büyük önem taşıyor. Odamız da bu önemin bilincinde bir dizi çalışma ve açıklama gerçekleştiriyor.

Ancak, sözkonusu yeni kentleşme süreci yerel-üstü/küresel dinamiklerle bütünleşen mekanlar/mekansal yapılar ürettiği ölçüde kendi içine kapalı, dışlanmış ve ayrılmış mekanlar/mekansal yapılar da üretmektedir. Bir yandan dünyanın bir başka ucundaki para, mal, yatırım ve hatta insan akışlarıyla bütünleşen varıl kentsel mekanlar ortaya çıkarken diğer yandan içinde bulunduğu kentle bile sosyal, kültürel ve fi ziksel olarak yeterli ilişki kuramayan yoksul mekanlar oluşmaktadır. Bu durum sadece farklı toplumsal sınıfların/sosyal grupların bir arada yaşadığı “kent tahayyülünü” değil, aynı zamanda toplumsal ilişkileri ve aktörleri belirli ortak-evrensel ilkelere etrafında düzenleme iddiasını içeren “planlama paradigmasını” da ciddi biçimde tahrip etmektedir. Kentlerin son yıllarda “planlama paradigmasını” dışlayan “projeler” ekseninde geliştirilmesi bu durumun en açık göstergesidir.

Bununla birlikte, kentsel mekanı parçalanmış/ayrışmış mekanlar yığını haline dönüştürmekte olan bu sürecin tersine çevrilmesi ve karşı-kent tahayyüllerinin oluşturulması gerekmektedir.

Bu nedenle, (katılımcı ve demokratik biçimleriyle) planlama paradigmasına/iddiasına her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır. Katılımcı ve demokratik planlama süreçleri ile toplumsal aktörler, kentsel mekânın üretiminde bir özne haline gelebilir, sermayenin/piyasaların talepleri karşısına kendi ihtiyaçlarını koyabilir, ve sonuçta yaşadıkları kentleri toplumun geniş kesimlerinin ortak-evrensel ihtiyaçları çerçevesinde düzenleyebilirler. Bu doğrultuda, yaşadığımız coğrafyanın kentlerinin içinden geçmekte olduğu değişim sürecini, bütünleşme ve ayrışma biçimlerini, toplumsal sınıflar/aktörler arasındaki mekansal farklılaşmalarını ortaya koymak, coğrafyalar arasında farklılaşan ya da ortaklaşan kentleşme deneyimlerini belirlemek ve toplumun farklı kesimleri arasında tartışmaya açmak önemli bir başlangıç sunmaktadır.

İşte bu noktada Odamızın, ISOCARP (International Society of City and Regional Planners-Uluslararası Kent ve Bölge Plancıları Topluluğu) tarafından Eylül ayında İstanbul’da düzenlenecek olan “Bütünleşme ve Ayrışma Arasındaki Kentler” temalı uluslararası etkinliğinden hareketle, Samsun, Mersin ve Konya kentlerinde yaptığı bölge toplantıları yerelde yaşanan yeni kentleşme süreçlerini bilme ve plancıların tartışmasına sunma açısından önemli olanaklar sunmakta. Yukarıda sözünü ettiğimiz yeni kentleşme dalgasının, bir taraftan otoyollar ile kentleri dünya ile bütünleştirirken diğer taraftan kendi denizi ile nasıl ayırtırdığını Samsun bölge toplantısında; bir taraftan çeşitli sosyal grupları/etnik farklılıkları bir araya getirerek oldukça zengin bir kültürel ortamı imkanı oluştururken diğer taraftan bu zenginliği ayırmış mekanlarda nasıl yoksullaştırdığını Mersin bölge toplantısında; bir taraftan yerkürenin en uç noktasından gelen talepleri karşılayacak ölçüde ekonomik ‘başarılar’ elde ederken yerel sosyal dokuyu nasıl ayırtırdığını Konya bölge toplantısında ayrıntılarıyla öğreniyoruz. Bir başka deyişle bölge toplantıları, sadece İstanbul kenti üzerinden düşünülen kentsel yeniden yapılanma dinamiklerinin, uluslararası sermaye akışlarıyla buluşma çabalarının ve sosyo-mekansal sonuçlarının yaşadığımız coğrafyanın farklı kentlerinde değişik biçimlerde yaşandığına işaret ediyor ve plancılara bu yeni kentleşme dalgası içerisinde büyük sorumluluk düştüğünü gösteriyor.

Odamız bu sorumluluk çerçevesinde içinden geçmekte olduğumuz bu yeni kentleşme dalgasının farklı coğrafyalarda ortaklaşan ve farklılaşan yönlerini belgelemeyi, yeni tartışmaların önünü açmayı ve kentlerimizin bütünleşen ve ayrışan yüzlerini siyasa yapımcıların gündemine taşımayı hedeflemekte. Odamızca son dönemde düzenlenen bir çok etkinliğin kapsamında ele alınan “kentsel bütünleşme-ayrışma” teması ve kentlerimizin içinden geçtiği değişim süreçlerinin analizi meslek alanımız için büyük önem taşıyor. Bu amaçla, 3 kentte düzenlenen bölge toplantılarının kitaplaştırılmasıyla devam eden bu süreçte, bir dizi yeni yayın ve etkinlik planlıyoruz. Anılan etkinliklerin üyelerimizin katkıları ve önerileri ile biçimlenmesi ise, Odamız ve kamuoyu açısından ayrı bir önem taşıyor.

GÜNDEM:

BÜTÜNLEŞME-AYRIŞMA ARASINDA KENTLER ve PLANLAMA

İbrahim GÜNDOĞDU

Dünya ekonomisinin 1970’lerde yaşadığı krizin ardından gündeme getirilen neoliberal politikalar, sermaye birikim süreçlerinin coğrafyasını dünya ölçeğine genişleterek yeni bir küreselleşme dalgasının yolunu açmış ve yerleşik sosyo-mekansal yapıları, ilişkileri ve kurumları köklü bir değişim sürecine dahil etmiştir. Son yıllarda yapılan çalışmalar söz konusu değişim sürecinin odağında kentlerin ve kentsel mekanın olduğunu göstermektedir. Bu süreçte kentler uluslararası sermaye akışlarının (para, mal, yatırım biçiminde) yoğunlaştığı mekanlar haline gelirken ulus devlet mekanı içerisindeki yerleşik ilişkileri ve dizilişleri de değiş(tiril)mektedir.

Kentlerin buldukları ülke coğrafyasının ötesinde yerküre sathında işleyen ekonomik ve politik dinamiklerle buluşması salık verilmekte ve kentler söz konusu ‘küresel’ dinamiklerle bütünleştiği ölçüde toplumsal kalkınmanın ve gelişimin gerçekleşeceği ileri sürülmektedir. Küresel kent, dünya kenti, cazibe merkezi gibi söylemsel ifadelerle bürünen bu strateji ile kentler, yerel-üstü/küresel sermaye birikim süreçlerine eklenme yarışına sokulmaktadır. Bu süreçlere eklenilebilen

kentler başarı örnekleri olarak gösterilirken, diğer kentler hem yerel hem de yerel-üstü aktörler öncülüğünde yerküre tarihinde işleyen sermaye akışlarıyla bütünleşmeye sevk edilmektedir. Böylelikle toplumsal ilişkileri yeni birikim süreçleri doğrultusunda dönüştürme çabaları, yeni bir kentleşme süreci (yasal, kurumsal ve mekansal biçimleriyle) ile iç içe geçmektedir.

Ancak, söz konusu yeni kentleşme süreci yerel-üstü/küresel dinamiklerle bütünleşen mekanlar/mekansal yapılar ürettiği ölçüde kendi içine kapalı, dışlanmış ve ayrılmış mekanlar/mekansal yapılar da üretmektedir. Bir yandan dünyanın bir başka ucundaki para, mal, yatırım ve hatta insan akışlarıyla bütünleşen varsıl kentsel mekanlar ortaya çıkarken diğer yandan içinde bulunduğu kentle bile sosyal, kültürel ve fiziksel olarak yeterli ilişki kuramayan yoksul mekanlar oluşmaktadır. Bu durum sadece farklı toplumsal sınıfların/sosyal grupların bir arada yaşadığı “kent tahayyülünü” değil, aynı zamanda toplumsal ilişkileri ve aktörleri belirli ortak-evrensel ilkeler etrafında düzenleme iddiasını içeren “planlama paradigmasını” da ciddi biçimde tahrip etmektedir. Kentlerin son yıllarda “planlama paradigmasını” dışlayan “projeler” ekseninde geliştirilmesi bu durumun en açık göstergesidir.

Bununla birlikte, kentsel mekanı parçalanmış/ayrışmış mekanlar yığını haline dönüştürmekte olan bu sürecin tersine çevrilmesi ve karşı-kent tahayyüllerinin oluşturulması gerekmektedir. Bu nedenle, (katılımcı ve demokratik biçimleriyle) planlama paradigmasına/iddiasına her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyulmaktadır. Katılımcı ve demokratik planlama süreçleri ile toplumsal aktörler, kentsel mekanın üretiminde bir özne haline gelebilir, sermayenin/piyasaların talepleri karşısına kendi ihtiyaçlarını koyabilir, ve sonuçta yaşadıkları kentleri toplumun geniş kesimlerinin ortak-evrensel ihtiyaçları çerçevesinde düzenleyebilirler. Bu doğrultuda, yaşadığımız coğrafyanın kentlerinin içinden geçmekte olduğu değişim sürecini, bütünleşme ve ayrışma biçimlerini, toplumsal sınıflar/aktörler arasındaki mekansal farklılaşmalarını ortaya koymak, coğrafyalar arasında farklılaşan ya da ortaklaşan kentleşme deneyimlerini belirlemek ve toplumun farklı kesimleri arasında tartışmaya açmak önemli bir başlangıç sunmaktadır.

İşte bu noktada Odamızın, ISOCARP (International Society of City and Regional Planners-Uluslararası Kent ve Bölge Plancıları Topluluğu) tarafından Eylül ayında İstanbul’da düzenlenecek olan “Bütünleşme ve Ayrışma Arasındaki Kentler” temalı uluslararası etkinliğinden hareketle, Samsun, Mersin ve Konya kentlerinde yaptığı bölge toplantıları yerelde yaşanan yeni kentleşme süreçlerini bilme ve plancıların tartışmasına sunma açısından önemli olanaklar sunmakta. Yukarıda sözünü ettiğimiz yeni kentleşme dalgasının, bir taraftan otoyollar ile kentleri dünya ile bütünleştirirken diğer taraftan kendi denizi ile nasıl ayrıştırdığını Samsun bölge toplantısında; bir taraftan çeşitli sosyal grupları/etnik farklılıkları bir araya getirerek oldukça zengin bir kültürel ortam imkanı oluştururken diğer taraftan bu zenginliği ayrılmış mekanlarda nasıl yoksullaştırdığını Mersin bölge toplantısında; bir taraftan yerkürenin en uç noktasından gelen talepleri karşılayacak ölçüde ekonomik ‘başarılar’ elde ederken yerel sosyal dokuyu nasıl ayrıştırdığını Konya bölge toplantısında ayrıntılarıyla öğreniyoruz. Bir başka deyişle bölge toplantıları, sadece İstanbul kenti üzerinden düşünülen kentsel yeniden yapılanma dinamiklerinin, uluslararası sermaye akışlarıyla buluşma çabalarının ve sosyo-mekansal sonuçlarının yaşadığımız coğrafyanın farklı kentlerinde değişik biçimlerde yaşandığına işaret ediyor ve plancılara bu yeni kentleşme dalgası içerisinde büyük sorumluluk düştüğünü gösteriyor.

Odamız bu sorumluluk çerçevesinde içinden geçmekte olduğumuz bu yeni kentleşme dalgasının farklı coğrafyalarda ortaklaşan ve farklılaşan yönlerini belgelemeyi, yeni tartışmaların önünü açmayı ve kentlerimizin bütünleşen ve ayrışan yüzlerini siyasa yapıcılarının gündemine taşımayı hedeflemekte. Odamızca son dönemde düzenlenen bir çok etkinliğin kapsamında ele alınan “kentsel bütünleşme-ayırışma” teması ve kentlerimizin içinden geçtiği değişim süreçlerinin analizi meslek alanımız için büyük önem taşıyor. Bu amaçla, 3 kentte düzenlenen bölge toplantılarının kitaplaştırılmasıyla devam eden bu süreçte, bir dizi yeni yayın ve etkinlik planlıyoruz. Anılan etkinliklerin üyelerimizin katkıları ve önerileri ile biçimlenmesi ise, Odamız ve kamuoyu açısından ayrı bir önem taşıyor.

BÜLTEN 174

MANŞET HABERİ: TRABZON KORUMA SEMPOZYUMU DÜZENLEME ÇALIŞMALARI BAŞLADI

Geçtiğimiz yıl ilki Diyarbakır'da gerçekleştirilen ve bu yıl ikincisi düzenlenecek olan Koruma Sempozyumu, TMMOB şehir Plancıları Odası ve KTÜ Mimarlık Fakültesi şehir ve Bölge Planlama Bölümü işbirliğiyle 7-8-9 Aralık 2006 tarihlerinde Trabzon'da yapılacak. Sempozyum ana teması “Doğal ve Özel Nitelikli Kırsal Alanların Korunması” olarak belirlendi. Tarihi ve Kültürel varlıkların korunmasının yanı sıra, Doğal ve Kırsal özellik ve değerlerin de yerinde yaşatılarak korunması giderek daha fazla önem taşıyor. Diğer yandan son dönemde birbiri ardına çıkan bir dizi yeni yasal düzenleme (Kıyı Yasası, Arazi Kullanımı ve Toprak Yasası, Kültür ve Tabiat Varlıklarını

Koruma Yasası, Maden Yasası vb) veya girişimler (İmar Yasası Tasarısı, Orman Alanlarına yönelik olarak 2B tartışmaları vb) ülkemizde koruma sorunsalının “doğa ve kır” boyutuyla da ilgilenilmesinin gerekliliğini ortaya koymakta. Sempozyumun temel amacı; yukarıda belirtilen tema çerçevesinde, son gelişmelerin de ışığında, planlama meslek alanının gelişiminde bu boyutun dikkate alınması ve bu yönde disiplinlerarası iletişimin sağlanması, tartışma ortamının yaratılması.

Bu ana tema çerçevesinde, Sempozyumda, dünya ve ülkemiz pratiğinde bu alanlarda yaşanan sorunlar kadar çözüm önerilerinin ele alınması, örnek olma niteliği taşıyan proje ve uygulamaların paylaşılması ve bilgi birikimlerinin bir araya getirilerek, farklı disiplin alanlarının doğal ve kırsal niteliklerin korunması politikalarını bütüncül bir ele alışla değerlendirmesi hedefleniyor.

Sempozyumun düzenlenmesinde eşgüdüm içinde çalışan Odamız birimleri ve KTÜ'nün 17.07.2006 tarihinde Trabzon'da yapılan ilk toplantısında, etkinlik zamanlamasından mekanına, duyurulardan destekçilere kadar organizasyona ilişkin ayrıntılar netleştirildi, program önerisi geliştirildi ve oluşturulan Bilimsel Danışma Kurulu tarafından kesinleştirilmek üzere genel program çerçevesi şu şekilde belirlendi:

1. Planlama ve Doğa, Kırsal Alan İlişkisi
2. Yasal Yönetmel Çerçeve

3. Koruma Kalkınma İlişkisinin Ekonomik Boyutları
4. Koruma Kalkınma İlişkisinin Sosyal Boyutları
5. Doğa Koruma ve Kırsal Koruma Uygulama Deneyimleri
(Ülke Genelinde)
6. Doğa Koruma ve Kırsal Koruma Uygulama Deneyimleri
(Yerel Ölçekte)

Önemli Yer ve Tarihler

Bilimsel Danışma Kurulu Toplantısı: 28 Temmuz 2006 (ŞPO Genel Merkezi ANKARA)

Sempozyum Çağrı Duyurusu: 07 Ağustos 2006

Özet Gönderme: 15 Eylül 2006

Kabul Bildirimi: 22 Eylül 2006

Bildiri Tam Metinleri Teslimi: 15 Kasım 2006

Sempozyum Tarihi: 7-8-9 Aralık 2006

Sempozyumun Gerçekleştirileceği Yer: KTÜ Osman Turan Kongre Merkezi TRABZON

Bilimsel Danışma Kurulu

Şinasi Aydemir KTÜ, Saliha E. Aydemir KTÜ, Emre Aysu YTÜ, Öner Demirel KTÜ, Emel Göksu DEÜ, Nilgün Görür GÜ, Nuran Zeren Gülersoy İTÜ, Baykan Günay ODTÜ, Sibel Kalaycıoğlu ODTÜ, Ömer Kırıl ŞPO, Semahat Özdemir İYTE, Neşe Özgen EÜ, Tayfun Özkaya EÜ, Fatma Ünsal MSGSÜ, Aysin Tektaş ŞPO, Buket Bahar Dıvrak ŞPO, Murat Çevik ŞPO, Bülent Gülçubuk AÜ

Yürütme Kurulu

Sema Akçan ŞPO Samsun Şube, Esra Atakan ŞPO Trabzon Temsilciliği, Şinasi Aydemir KTÜ

Saliha E. Aydemir KTÜ, Funda Erkal ŞPO Genel Merkez, Ebru Sinan KTÜ, Pervin Şenol KTÜ

Ahmet Melih Öksüz KTÜ, Ayhan Turan ŞPO Trabzon Temsilciliği, Mesut Yeşiltepe KTÜ, Sezgin Yüksel KTVKKBK

Bu sempozyumda ilk sempozyumdan farklı olarak davetli bildirilerin yanısıra genel bildiri çağrısı yapılması ve Eylül ayı ortasına kadar özet üzerinden yapılacak başvuruların değerlendirilerek özgün ürünlerin etkinliği zenginleştirmesi bekleniyor. Etkinlik organizasyonunda ilk adımı oluşturan toplantının ardından, kararlaştırılan konular hakkında bilgilendirme ve etkinliğin çeşitli boyutlarına katkı talebi yazısı Bilimsel Danışma Kurulu Üyelerimize ve Odamız birimlerine iletildi. Etkinliğin ön duyurusu Odamızın web sayfalarından yapıldı. Gerek Danışma Kurulu gerekse Yürütme Kurulunun iletişimi için internet ortamında bir posta grubu kuruldu. 28 Temmuz 2006

tarhinde Ankara'da, Bilimsel Danışma Kurulu Üyelerimizin ilk kez biraraya geldikleri toplantı gerçekleştirildi. Toplantıya katılmayan üyelerin görüşleri ayrıca alındı. Toplantıda hazır bulunan şinasi Aydemir (KTÜ), Saliha E. Aydemir (KTÜ), Emre Aysu (YTÜ), Öner Demirel (KTÜ), Emel Göksu (DEÜ), Başkan Günay (ODTÜ), Sibel Kalaycıoğlu (ODTÜ), Neşe Özgen (EÜ) yanısıra, Tayfun Özkaya (EÜ), Nilgün Görer (GÜ), Ömer Kırıl (ŞPO) ile yapılan özel görüşmeler ve gönderdikleri yazılı görüşlere göre aşağıdaki sonuçlara ulaşıldı. 04.08.2006 tarihinde Nuran Zeren Gülersoy (İTÜ) ile yapılacak görüşme ve 07.08.2006 tarihine kadar Odamız birimlerinden iletilmesi olası görüşler doğrultusunda bu sonuçlar genişletilecek.

- Diyarbakır'dan sonra daha özel bir başlık altında Trabzon'da ikincisi yapılacak olan Koruma Sempozyumunun kurumsallaşması ve bundan sonra çeşitli alt başlıklar özelinde düzenli olarak devam etmesi gerektiği vurgulandı. Yer olarak Doğu Karadeniz'i, konu olarak doğa ve kıyı esas alan bir koruma etkinliğine, bu bölgeye ve konuya özgü "sınır bölgeler" ya da "sınır ötesi" kavramlarını da dikkate alarak yaklaşılması gerektiğine dikkat çekildi.
- Ülkemizde yeni turizm anlayışının ve hatta il turizm planlarının da esas aldığı deniz, kıyı, orman, dağ, yayla gibi kullanım ve özelliklerin tümünü kapsayan bir bölgede koruma sorunsalının, gelişme/kalkınma sorunsalı ile ilişkisinin kurulmasının, koruma sorunlarını tartışmaya kalkınma biçimi sorgulanarak başlanmasının önemi üzerinde duruldu ve bu bağlamda boşalan köyler ve dönüşen sosyal yaşam tarzlarının da kapsanması gereken konu parçalarını oluşturduğu ifade edildi. tanımlanmasının, en son Orman Mühendisliği meslek yasasının dahi çevre düzeni planlaması konusunda yetkiler içermesinin masaya yatırılması gerektiği ileri sürüldü.
- Tarım Kredi Kooperatiflerinden, Köye Dönüş veya Köykent projelerine kadar ele alınması gereken örnekler ve denetlenemese de veya müdahale edilemese de bağlamı ortaya konması gereken koruma kavramları bulunduğundan sözedildi.
- Bu aşamadan sonra programın davetli konuşmacıları için bir isim havuzu oluşturuldu. Bu isim havuzunun yanısıra ilişki kurulabilecek Tarihi Kentler Birliği, ÇEKÜL, Yeşilirmak/Kızılırmak Kalkınma Birlikleri vb kurumsal adresler ile TÜÇEV, TEMA, SÜRKAL, Yeşil Artvin Grubu (Fırtına Vadisi deneyimi) vb sivil toplum kuruluşları (sergi veya poster bildiri talebi) belirlendi.

Toplantıda son olarak, Bilimsel Danışma Kurulunun sorumlulukları kapsamındaki organizasyon ayrıntılarına ilişkin olarak, yapılacak genel bildiri çağrısının biçimsel özellikleri, bu çağrının yapılacağı iletişim ortamı, Eylül ayı ortalarında teslim edilecek bildiri özetleri üzerinden yapılacak değerlendirme ölçütleri, başvuru kalitesini yükseltecek önlemler, Kasım ayında Sempozyum öncesi basılması hedeflenen kitabın biçimsel düzeltmeleri için işbölümü gibi konularda da kararlara varıldı. Bundan sonraki süreçte, genel çerçevesi ve isim havuzu konularında belli ölçülerde yol alınan Sempozyum programı, Odamızın ve KTÜ'nün katkılarıyla bir yandan kesinleştirilirken, diğer yandan genel bildiri çağrısının yaygın ve etkin biçimde yapılması sağlanacak.

GÜNDEM: EĞİTİM-MESLEK KAVŞAĞINDA ODA *Funda ERKAL*

Şehir Plancıları Odasının meslek alanı ve mesleğin gelişimine ilişkin sorumluluklarının eylem alanı, yalnızca mesleki eğitim sonrasını değil, mesleki eğitim aşamasını da kapsıyor. Hatta bu iki eylem alanının yöntem ve program açılarından karşılıklı belirleyici bir ilişkisi var ve Oda, eğitim alanı ile meslek alanının kavuşmasını yönlendiren bir konum üstleniyor. Şehir plancılarının yeteneklerinin yeniden yapılandırılması, yetkin, yeterli veya uzman nitelikler kazandırılması, bunların eksikliğinden kaynaklı işsizliği azaltmak, istihdam oranını yükseltmek ve istihdam sürekliliği konusundaki riskleri gidermek amaçlarıyla, şehir plancısı yetiştiren bölümlerin müfredatında, değişen iş piyasasının ihtiyaçları karşısında yetersiz kalan nitelikleri telafi etmek üzere hazırladığımız meslek içi eğitim programları, Odamızın acil müdahale alanlarını oluşturabilir. Ancak diğer yandan, söz konusu iş piyasası ihtiyaçlarını mesleki hedef ve ilkelerimiz açısından sorgulamak veya şehir plancısı yetiştiren bölümlerin müfredatındaki eksikliklerin giderilmesi için gerekli girişimleri yapmak da Odamızın görevleri. Madalyonun diğer yüzünde, bölümlerin uyguladıkları programın başarı ölçütlerini oluşturan mezun profili ve performansı konusunda Odamız kayıt ve değerlendirmelerinin kaynaklık etmesi var. Bu iki birbirini bütünleyen gerekçe dışında Avrupa Birliği süreçleri de meslek odası ile meslek adayını eğiten kurum arasındaki ilişkilere yeni boyutlar katıyor. Gelişmiş çoğu Avrupa ülkesinde olduğu gibi, meslek icrası konusunda yetkinlik ve yeterlilik açısından gerek ilke ve ölçütleri belirlemek, gerek periyodik denetlemeleri yapmak, diğer yandan gerek uzmanlıkları geliştirmek ve gerekse bunların meslek içi eğitimini vermek vb konularda Odamız örgütünün sorumluluk ve yetkilerinin hızla artacağı, çeşitleneceği ve eğitim kurumları ile ortak çalışmalar yapması gerekeceği ortada.

Meslek alanının kuram-kılgı kesişiminde işlevleri bulunduğu bilincinde olan bir kurum olarak Odamız, bu işlevleri yerine getirecek bazı adımlar atıyor. Mesleki eğitim sonrası sorumlulukları kapsamında meslek içi eğitim faaliyetlerini kurumsal bir yapıya kavuşturmak üzere; geçtiğimiz dönem kurduğu Sürekli Eğitim Merkezi (SEM) ve bu merkezin dersler, kurslar, seminerler, atölyeler, konferanslar ve tüm bunların sonuç ürünlerinden, yayınlarından oluşacak birikimini taşımak/aktarmak suretiyle bu dönem kuracağı Şehircilik Araştırmaları Enstitüsü/Merkezi konusundaki çalışmalara ağırlık veriyor. Bu enstitünün, öncelikle meslek alanında örgütlü çalışmaların bilgi-belge merkezi işlevini üstlenmesi, diğer yandan araştırma faaliyetlerini kolaylaştıran, araştırmacılarla, bunlara destek ve kaynak sağlayan taraflar arasında koordinasyon kuran bir merkez olması hedefleniyor.

Odamızın, eğitim süreci ile meslek süreci arasında, bu süreçlerin eşzamanlı etkileşmesini sağlayacak bir köprü olma işlevini geliştirebileceği bir başka kurumsal yapı ise, Türkiye Planlama Okulları Birliği (TUPOB). Birlik bildiği gibi, Üniversitelerin Şehir ve Bölge Planlama Bölümleri ile Odamız arasında bir İşbirliği Ön Protokolü ile, lisans düzeyinde eğitim veren ulusal şehir planlama okulları arasında koordinasyonun sağlanması, eğitim sürecinin ve planlama mesleğinin kalitesinin yükseltilmesi ve bu yolla planlama mesleğinin meşruiyetinin ve etkinliğinin artırılması temel amacı ile kuruldu ve sekreteryası Odamızca sürdürülüyor. Bu yapı aracılığı ile meslek alanımızda bilim insanı yetiştirilmesi açısından eğitim öğretimde kalite ve yeterliliğin

gereksinimlere uygunluğunu, gelişimini ve dünya standartlarında kabul görmesini sağlamak üzere; iletişim ve etkileşimi, eşgüdüm ve standardizasyonu, işbirliği ve dayanışmayı esas alan ortak çalışmalar yapılıyor.

2002 yılındaki “Planlama Eğitimi Yeniden Düşünmek: Sorunlar, Beklentiler, İlkeler” konulu II. Planlama Kongresinde yapılmış bir çalışma ile ortaya çıkan gereksinim üzerine temelleri atılan Birlik, kurulduğu 2004 yılından bu yana, olağan toplantılarını her yıl Dünya Şehircilik Günleri kapsamında Kasım ayında gerçekleştiriyor. Ayrıca, bölümlerin birbirlerini tanımaları ve Birliğin kısa-orta-uzun erimli hedeflerinin belirlenmesi için ilki 2005 yılı Temmuz ayında, ikincisi de 2006 yılı Temmuz ayında olmak üzere Koordinasyon toplantıları yapıldı. İlk toplantıda paylaşılan farklı yöntem ve eğitim modellerinin genel değerlendirmesi ile, ulaşılan sonuçlar doğrultusunda bir eylem planı hazırlığı yapılması ve Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye’deki Planlama Okullarının belirledikleri hedefler ve ürettikleri programların paylaşılması amacıyla gerçekleştirilen 2006 toplantısı, dönem başkanlığını yürüten Orta Doğu Teknik Üniversitesi’nde, bölümler ve Odamız yöneticilerinin katılımı ile gerçekleştirildi.

Dünyada küreselleşmenin etkisi ile yükseköğretim sistemlerinde bazı değişim ve dönüşümler yaşanıyor. Az olan kamusal kaynaklar ile artan beklentiler arasında sıkışan üniversiteler, gelir kaynaklarını arttırıp çeşitlendirmek ve daha verimli yönetim modelleri geliştirmek için daha fazla özerklik sağlama arayışlarına giriyorlar. Özellikle gelişmiş ülkelerde yükseköğretim sistemleri öğrenci hareketliliğine açık hale getiriliyor. Bu gelişmelerin en önemli kurumsal örneği Avrupa ülkelerinin oluşturduğu Avrupa Yükseköğretim Alanı (AYA) ve bu alanı yönlendiren Bologna Süreci. AYA’nın temel amacı, Avrupa’yı “dünyanın en rekabetçi bilgiye dayalı ekonomik gücü” haline getirmek.

Bologna sürecine 2001 yılında katılan ve üye 45 ülkeden biri olan Türkiye’de birçok planlama okulu, Avrupa Birliği üyeleri ve aday ülkelerin planlama okullarıyla eğitim alanında ortaklıklara giriyor, uyarlama çabaları gösteriyor. Bu çalışmaların dayanağını oluşturan 19 Haziran 1999 tarihli Bologna Bildirisi, eğitim alanında 6 temel ilke benimsiyor: 1) karşılaştırılabilir akademik notlama sistemi, 2) lisans ve yüksek lisans (master) derecelerini kapsayan iki devreli eğitim sistemi, 3) kredi transferi birikimi sistemi, 4) öğrenci, öğretim ve araştırma elemanlarının hareketliliği, 5) kalite güvencesi sağlayacak işbirliği, 6) yüksek öğrenimde Avrupa boyutu. Yakın dönemde daha yaygın biçimde gündemimize gelecek olan, Türkiye’deki planlama okullarının Avrupa Birliği’ne bu ilkeler çerçevesinde uyumu konusuna hazırlık yapmak amacıyla, TUPOB 2. Koordinasyon toplantısının konusu, ‘Bologna sürecinde Türkiye’de şehir planlama eğitiminin değerlendirilmesi’ olarak belirlendi. Avrupa Planlama Okulları Birliği (AESOP) tarafından 17-18 Mart 2006 tarihinde Bratislava’da düzenlenen Bölüm Başkanları toplantısında da aynı kapsamdaki konular ele alındığı için, bu toplantıda ortaya konulan görüşlerin de değerlendirilmesi mümkün olabildi.

İlk koordinasyon toplantısında olduğu gibi kitabı yayınlanacak olan bu toplantının ilk kısmında, Türkiye ile Avrupa Birliği arasında hizmetlerin hizmetlerin serbest dolaşımı, Avrupa Birliği’nde mekansal planlama konusuna yaklaşım ve şehir plancılarının serbest dolaşımı ile AB parlamentosu ve komisyonunun Mesleki Yeterliklerin Tanınmasına İlişkin Direktifi’nin ve Avrupa Kredi Transfer Sistemi-ECTS’nin farklı meslek alanlarındaki etkileri konularında bilgilendik. Daha

sonra, Bologna Deklerasyonu'nun İki Kademeli Üniversite Eğitimi İlkesinin Planlama Eğitimi üzerindeki etkileri ve Bologna Sürecinin Türkiye'de Uygulanması Projesi kapsamında Türkiye'deki yüksek öğretim kurumlarına Bologna Süreci ve bu sürecin üç temel öncelik alanı olan Kalite Güvencesi, Üçlü Sistem ve Akademik Tanıma alanlarında verilen danışmanlık hizmeti hakkında sunuşlar izledik. Toplantının ikinci bölümünde bölüm temsilcileri, Avrupa Birliği sürecinin üniversite eğitimi konusunda getirdiği yeni düzenlemeler ile ilgili olarak bölümlerinin yaklaşım ve yönelimlerini aktardılar.

Toplantının sonunda, bu sunuşlar üzerinden genel değerlendirme ve ortak hedeflerle ilgili tartışmalar yapılarak, kısa erimde yapılması gereken çalışmalar, bu çalışmaları sonuçlandıracak komisyonlar belirlendi, toplantı sonuçlarını özetleyen bildirgenin taslağı hazırlandı. Toplantıda alınan kararla Birlik Protokolünde gerekli değişiklik yapılarak, lisansüstü eğitim veren bölümlerin de Birlik üyesi olmasının önü açıldı. Protokolde yapılabilecek diğer değişiklikleri değerlendirmek üzere bir komisyon kurularak, ilk olağan toplantı tarihine kadar çalışmalarını tamamlaması kararı alındı. Mersin Üniversitesi ve Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Bölümleri'nin katılımıyla Birlik üye sayısı 16'ya yükseldi. Kasım 2006 toplantısına kadar çalışmalarını tamamlamak üzere ..... (Akreditasyon) ve Meslek Alanı Komisyonları seçildi. Bu komisyonların çalışmaları sonuçlanana kadar, yeni bölüm kurulması ve kurulan yeni bölümlerin eğitim faaliyetine başlamaları konusundaki talepleri olumlu yanıtlayacak bir girişim yapılmaması ve bu talepleri askıya alması için YÖK ile temasa geçilmesine karar verildi. Birlik faaliyetlerinin tüm yıl boyunca sürmesi gereksiniminden kaynaklı olarak, Önceki, Mevcut ve Gelecek Dönem Başkanı Bölümlerin katılımıyla bir Yürütme Kurulu oluşumunun, Kasım 2006 seçimleri sırasında sağlanması için karar alındı.

Böylece çalışmalarını, iletişim ve eşgüdüm işlevlerini kesintisiz sürdürmesi beklenen TUPOB, önümüzdeki dönemde, Odamızın ve bölümlerimizin mesleki eğitime ilişkin amaç ve stratejilerini ortaklaşırabilecek bir ortam olma misyonu ile daha çok yoğunlaşacak. Dünyada ve Avrupa yükseköğretim sistemlerinde yeni eğilimlerin geliştiği süreçte, Türkiye'nin yükseköğretimden beklentilerini belirlemek, bu beklentiler karşısında olanaklarını değerlendirmek ve bu değerlendirmeler ışığında stratejilerini seçmek durumunda olduğu bir dönemde, planlama eğitiminin vizyonunu oluşturma görevi de aciliyet taşıyor. Bu görevin, sözkonusu süreçlerin yakın gelecekte birlikte çalışmayı daha çok gerektireceği iki kurum olarak Odamız ve bölümlerimizce üstlenilmesi gerekiyor ve sözkonusu görevin meşru, kurumsal, ortak zemini olarak TUPOB'un önemi artıyor. Bölümlerimizin şehir ve bölge planlama eğitiminin programlarını değilse de kalitesini eşitleme, minimum gereklerini belirleme, ayınlştırma yerine dilbirliği standartlarını geliştirme amaçlarına yönelik çalışmalar sürdürülürken, bu çalışmaların başarısı, mesleğini icra eden şehir ve bölge plancılarının profili üzerinden de sınanabilecek. Kentlerimize ilişkin mekansal, sosyal ve ekonomik sorunların çözümü için, eğitim programlarında gerekli teknik ve idari altyapı/donanım düzenlemelerinin yanısıra politik ve etik değerlendirmeler de yer bulabilecek. Planlama eğitiminin, öğretim vizyonu yanısıra kamu hizmeti üretme vizyonu çerçevesinde de tartışılması sağlanabilecek. Dolayısıyla Odamız, meslek alanı ve meslektaşın gelişimine ilişkin sorumluluklarını yerine getirdiği eğitim-meslek kavşağında rotasını TUPOB ile belirleyecek; planlama eğitimi ile mesleğin yetkinlik ve yeterliliklerine ilişkin çalışmalar ise bu döneme damgasını vuracak temel konular olarak görünüyor.

BÜLTEN 175**MANŞET HABERİ:
DÜNYA ŞEHİRCİLİK GÜNÜ 6. TÜRKİYE
ŞEHİRCİLİK KONGRESİ YÜRÜTME KURULU
TOPLANTILARI DEVAM EDİYOR**

“Planlama, Siyaset ve Siyasalar” konusunda 6-7-8 Kasım 2006 tarihlerinde İzmir’de gerçekleştirilecek 6. Türkiye şehircilik Kongresi’nin hazırlık çalışmaları kapsamında, Yürütme Kurulu yeni toplantısını 12 Ağustos 2006 tarihinde gerçekleştirdi.

Yürütme Kurulu Üyeleri ile Dokuz Eylül Üniversitesi’nden ve İzmir şube Yönetim Kurulu’ndan temsilcilerin katıldığı toplantıda, tamamlanmış bulunan bildiri değerlendirme sürecinin sonuçlarına göre Kongre programının 2. Gün oturumları kesinleştirildi, diğer günlerin oturumları netleştirildi.

Buna göre Oturum başlıkları “Politika, Planlama”, “Konut, Kentsel Dönüşüm, Soylulaştırma”, “Sosyal Politika, Sosyal Gruplar, Planlama”, “Yönetim, Yönetişim”, “Mekânsal Planlama Deneyim ve Örnekleri” olarak belirlendi. Kongrenin 3. Günü siyasetçiler, yerel yöneticiler, karar vericiler, uygulayıcılar ve plancıların katılımı ile yapılacak Forumu organize eden ve yönetecek olan Bülent Tanık tarafından önerilen katılımcı adayları görüşüldü. Ayrıca, Kongre kapsamındaki diğer etkinlikleri oluşturan basın plaketi dağıtımı, öğrenci yarışması ve bitirme projesi ödül törenleri ile ilgili ayrıntılar kararlaştırıldı.

Diğer yandan, Kongrenin organizasyonu ile ilgili görev alan alt komisyonların araştırma ve önerileri görüşüldü. Buna göre, Kongre mekanı olarak belirlenen Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Salonunda gerekli ses kayıt, simultane tercüme, projeksiyon gösterimi vb hazırlıklar, Kongre sırasındaki yeme-içme gereksinimlerinin nasıl sağlanacağı, konaklama gereksiniminin kapsam ve seçenekleri, Kongrenin basılı materyali, çeşitli aşamalarda yapılması gereken yazışmalar ve Kongre bütçesine katkı sağlayabilecek destekçiler konusundaki girişimler tartışıldı ve karara bağlandı. Bu toplantıda tespit edilen eksikliklerin giderilmesinden sonra Eylül ayı içinde bir Yürütme Kurulu toplantısı daha yapılması kararlaştırılarak toplantı sona erdi.

**GÜNDEM:
AŞKSIZ PLANLAMA
Yaser GÜNDÜZ**

Kuşkusuz yakın geçmişe kadar kentlerimiz, onu planlayan ve inşa eden sistemlerin ideolojilerini birebir yansıtmaktaydı. Belki de merkezi planlama sisteminin çok da kurumsallaşmadığı dönemlerde mekan tasarlayan veya inşa eden mekanizmaların bireysel ideolojileri de oluşan kente yansıtmaktaydı. Amacım kent kuramlarının veya planlamanın ideolojisini tartışmak değil. Bu konuda yazılan çizilen onlarca akademik değerlendirme varken mesleğin pratiğinden bakarak haddime de değil kentin-planlamanın ideolojisi üzerine ahkam kesmek, tartışmak, sorgulamak. Ama bugün ülkemizde ister muhafazakar, ister modernist isterse de devrimci ellerde süren planlama süreçlerinin sonuç itibarı ile sahibinin ideolojisinden uzaklaşan, birbirine benzeyen

ürünler ortaya koymakta olduğunu söylemek çok yanlış olmaz sanırım. Sistemin damarlarımıza enjekte ettiği bu planlama pratiği ve araçları ile bunun ötesinde ürünler koymak da imkansız hale gelmiş durumda zaten.

Öncelikle buraya aktardığım düşüncelerimin dün “mükemmeldi” bu gün ise “yoz” çerçevesinde değerlendirilmemesini umuyorum. Aslında bu yazıda bir kent plancısı olarak, yaşadığımız anların bilincimizde doğurduğu mutlak doğrulardan bir an için sıyrılıp, yaşlandıkça azaldığını düşündüğüm keşfetme özelliğimizden faydalanarak, bir talebimi, dileğimi, isteğimi tartışmak, anlatmak ve düşündürmek istiyorum. Kastettiğim keşif tabi ki suyun kaldırma kuvvetinin ya da yeni bir kıtanın keşfi gibi bir şey değil. Bir an için iş olarak algıladığım meslek pratiğinin dışına çıkıp mesleğe, meslektaşlara, yaptığımız planlara, yaşadığım kente ve bu kenti, bu yaşama alanını paylaştığım “hemşehrilerime” bakarak, çok insani, çok temel bir şeyin, “sevginin” ve “aşkın” eksikliğini, bu eksikliğin, edebi eserler ve şiirler dışında meslek alanımız içerisinde çok az (belki de hiç) yazılan, çizilen, tartışılan, dert edilen bir konu olduğunu keşfettim....! Bilmem var mıdır ama bölümde okuduklarımız, öğrendiklerimiz arasında da hatırlıyorum romantik kent kuramı diye bir akım.

Öyle bir bilinçle üretiyoruz ki planları ve öyle bir bilinçle üretiliyor ki bu planlara göre yaşam alanları, mekanlar; sanki bu alanlarda bizler yaşamayacağız. Sanki biz plancılar, mühendisler, mimarlar dahil tüm kent halkı geçici olarak konumlanmışız bu şehirlerde. Ebedi terkten bahsetmiyorum ama herkesin bir vadesi var sanki, günü gelince terk edecek bu kenti. Ve sanki gelecek nesiller asla bu şehirlerde yaşamayacak.

Hiç kaygısını duyuyor muyuz çocuklarımız, torunlarımız nasıl bir kentte yaşayacak, hangi mekanlarda toplanacak, nerelerde aşık olacak? Ne zaman farkedeceğiz acaba gelecek nesillere bırakılacak ferdi mülkiyetlerin değil, ama asıl mirasın sağlıklı ve insanca yaşanabilir kentler olduğunu? Günümüzde kent yaşamındaki alt üst oluşlar, bu kaos, anlamsız koşuşturmaca, çirkinlikler, trafiğe teslim olmuş merkezler hayatın özünü, tadını, tuzunu, şekerini alıp götürüyor, çeşitli tatları unutturuyor maalesef. Sevgiden yoksun maddeci bir toplumun geçici mekanı gibi algılıyoruz yaşam çevremizi ve hayatın özüne dair her ne varsa hızla tüketiyoruz.

Bu kentlerde aşık olunamıyor maalesef....

Nerde sevecek insanlar birbirlerini...? Herdaim büyük bir şantiye havasına mahkum edilmiş, müteahhit laboratuvarına çevrilmiş Ankara asfaltlarında mı, katlı kavşak inşaatlarında mı...? Veya hut; onun mu sizi, yoksa sizin mi onu taşıdığı anlaşılmayan aracınızla sıkıştığımız trafikte mi, ya da asabileşerek ulaşamadığınız eriminizde mi seveceksiniz birisini...? Nasıl bir gözü karalılıktır ki bilmem kaç yıllık akasyaları bir gece operasyonuyla yangından mal kaçıracasına yıktırırverdi sevgisiz zihniyet. İyi bir iş yaptığına inancı olsa gece operasyonuyla sökermiydi o önceden altında tebesümle yürüdüğümüz akasyaları. İmara, şehirleşmeye, kentlere, kentliye, kültürel değerlere, hazine arazilerine, Boğaziçine dair mantar gibi türeyen onlarca yasa tasarısı arasında bulabilecemiyiz insana, sevgiye ve aşka dair kırıntılar? Bir taraftan da yine içinde insan ve kamu yararı düşünülmeyen “kentsel dönüşümler” aşkları da dönüştürecek mi?

Her ne yapılıyorsa şu an, insan yok bunun içinde....

Mevcut planlama pratiğimiz içinde de insandan en son bahsediyoruz. Raporlarda yer verilen bir kaç tablodaki demografi k kestirimler, projeksiyonlar, oranlar vs dışında var mıdır detay çalışmalarımızda insan lekesi paftaların üzerinde. İnsanın aslen sayı olarak varsayıldığı bir yerde aşktan, sevgiden söz edilebilir mi? Mekana, tasarıma ilişkin her türlü tasarrufumuz maalesef duygudan ve romantizmden bir hayli uzak. Mekani bölen ve dolayısı ile insanı da bölen ve birbirinden uzaklaştıran bir anlayışla üretiyoruz yaşama alanlarımızı. Bu romantizme uzaklık sadece biz mekan tasarlayıcılarına mı ait? Tabii ki hayır. Merkezi ve yerel idareler, yetkili zevattan tutun da yola asfalt döken emekçiye, duvar ören taş ustasına kadar maalesef herkes yoksunlaşmış aşktan. Her kentin kendi farklılıkları üzerinde topyekün yerel unsurların bu yaşadıkları şehre “bizim yaşam alanımız” gözüyle bakmaya başladığında, sahiplenmeye başladığında tekrar söz edebileceğimiz belki kentlerimizde romantizmden.

Kente yalnızca bir profesyonel “plancı” olarak bakmanın kenti, kent kültürünü ne hale getirdiğini anlamak, yaşadığımız kenti onu yalnızca kendisinden çıkar sağlayacak bir nesne olarak gören çevrelerin elinden kurtarmak, onu aynı zamanda bir hayat kaynağı, öznesi yapmak için “aşkı”, “sevgiyi” meslek hayatımız içinde dahi bir sosyal “eşik” olarak kabul etmeye mecburuz diye düşünüyorum.

Hal böyle olunca “yumurta mı tavuktan tavuk mu yumurtadan” döngüsünde olduğu gibi hissiyatla hazırlanan planların, aşkla yoğrulmuş daha sağlıklı ve barışık bir toplumu da tasarlamak anlamına geldiğini düşünmek çok da abartı bir yorum olmaz sanırım. Birlikte yaşama kültürünün sevgi çimentosu ile oluşturulması ve kamusal fayda ve yarar bilincinin geliştirilmesi için boyalı paftalar üzerinde de bir şeyler algılanmalı. İster kadın olsun ister erkek, biz planlıların bir derdi olmalı bununla ilgili. Ahmet Hamdi Tanpınar diyordu ki “Beş Şehir”inde, “Canlı hayata, yaşayan ve duyan insana, cansız madde karşısındaki mühendis gibi değil, bir kalp adamı olarak yaklaşmayı istedim. Zaten başka türlü de elimden gelmez. Ancak sevdiğimiz şeyler bizimle beraber değişirler ve değiştikleri için de hayatımızın bir zenginliği olarak bizimle beraber yaşarlar.” Biz neden bir kalp adamı ya da kadını olarak bakamıyoruz tasarladığımız bu kentlere, mekanlara? Kadın deyince... Yakın zamana kadar kamusal alanda yoktu kadın; hep özel alana hapsedilmişti. Köyde çeşme başları, kentlerde de hamamları kadının en çok kullandığı kamusal mekanlar. Belli bir dönem kapitalizmin ucuz işgücü hırslıya kadına açtığı yeni bir kamusal mekandı fabrikalar. Gelişmekte olan ülkelerin bazı dramatik aşk hikayelerini konu alan filmlerinin ortak sahnesidir fabrika mekanları. Ve bu mekanlarda, türedi zengin fabrikatörün oğluyla fabrikada tütün saran dilberin aşkı. Kapitalizm bu süreci de çok çabuk tüketti tabii. Şimdi fabrikalarda aşık olmak da fi lmlerde kaldı. Günümüzde ise kadınlar tabii ki düne göre daha çok kullanıyorlar kamusal mekanı. Her meslekte olduğu gibi planlama sektöründe de kamuda, özelde söz ve yetki sahibi bir çok kadın meslektaşımız paylaşıyor mesleği. Ama “kadın” olmaktan daha çok “plancı” olarak. Bakın bir kadın mimar, Mücella Yapıcı, bir söyleşisinde aşağıdaki cümlelerle itiraf ediyor.

“...esas olarak kafama dank etmesi depreme oldu. Toplaştık alanlarda. Erkekler en basit tuvalet ihtiyacını bir ağacın altında gideriyordu. Ben iki kızımın sabaha kadar tuvalet ihtiyacımız için yer arıyorduk. Erkekler rahat rahat yatıp uyuyor, biz kadınlar da oramızı, buramızı örteceğiz diye sabahlara kadar uğraşyoruz. Birden fark ettim ki, bu kent hiç de beni düşünmemiş. Sonra çok kızdım kendime. Hadi kent seni düşünmedi de sen ne zaman düşündün mimar olarak? Niye

ben zamanında isyan etmedim? Ettim ettim aslında ama hep şehirci olarak isyan ettim. Bir kadın olarak etmedim...”

Kadınların kamusal mekanlara artık daha çok girişi üzerinden, sahibi, düzenleyicisi, unsuru oldukları mekanlar için kadın bakış açısının kente yansımalarının bu şikayet ettiğim eksikliği gidereceğine, kente demokrasiyi, aşkı hatırlatacağına olan inancımı korumakla birlikte, günümüzde meslek camiamızda, ilgili kurumlarda, belediyelerde ve serbest olarak hizmet üreten, faal olarak çalışan bir çok kadın meslektaşımızın da maalesef bu erkek egemen planlama ideolojisinin esiri olduklarını söylemek çok yanlış olmaz sanırım. Mesleki anlamda yapılanlara bakarak anaç, korumacı, hisli vb. tüm kadını özelliklerin planlarda ve bunların yönlendirdiği uygulamalarda seçilmesi ve ayırt edilmesi mümkün olmuyor. Tabii ki asıl mesele biyolojik cinsiyette değil. Ama kentlerde kullandıkları kamusal mekanların azlığından şikayet eden, erkek egemen sisteme ve iktidara yönelik muhalefeti ve eleştirilerini her ortamda dile getiren kadın plancılarımızdan daha duyarlı ve şefkatli mekanlar tasarlamalarını beklemek çok anlamsız bir beklenti olmasa gerek.

Toparlamak gerekirse, Mesleğe, mesleğe ve yaşadığımız kentlere dair bunca sorun varken lüks değerlendirilebilir kaygılarım. Ama duygusuz kentlerin, duygusuz kitleleri ve bireyleri haline geliyor. Yaşadığımız kentlerde uyanmak istemiyor birçoğumuz. Yıl boyunca sanki yalnızca hayatımızı idame ettirmek için çalıştığımız bu kentlerden ilk fırsatta tatil mekanlarına, doğaya, denize, dağa, yaylaya atıyoruz kendimizi. Sevgi ve aşk arayışlarımızı yaşadığımız kentlerden uzaklaşacağımız üç günlük bayram tatillerine bırakıyoruz. Ezcümle, mesleğimizi de sevgiden ve aşktan yoksun icra ediyoruz. Bilmem katılıyor musunuz?

BÜLTEN 176

MANŞET HABERİ:

42. ISOCARP DÜNYA PLANLAMA KONGRESİ İSTANBUL'DA YAPILDI

Dünya Plancılar Birliği Isocarp'ın 42. Kongresi, Yıldız Teknik Üniversitesi ev sahipliğinde İstanbul'da toplandı. Kongre öncesi etkinlikler 9-13 Eylül tarihleri arasında genç plancılar atölye çalışması ile başladı. İstanbul'a dair öngörülerini ve değerlendirmelerini üzerinde bir tartışma ortamı yaratılan genç plancılar önemli bir deneyim elde ettiler. Genç plancıların sunumları 14 Eylül Perşembe günü yapıldı ve aynı akşam Yıldız Teknik Üniversitesinde bir açılış kokteyli gerçekleştirildi. Kongre 15 Eylül Cuma günü açılış konuşmaları ile başladı. Yerel Organizasyon Komitesi adına Doç. Dr. Zeynep Meray Enlil ve Yıldız Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama

Bölümü Başkanı Prof. Dr. Zekai Görgülü'nün konuşmaları ile başlayan Kongrede sırasıyla; Isocarp Başkanı Pierre Locante, Odamız Genel Başkanı Buğra Gökçe, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Emre Aysu, Yıldız Teknik Üniversitesi Rektörü Durul Ören, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Müsteşarı Sabri Erbakan birer açılış konuşması gerçekleştirdiler.

Tüm konuşmacıların Kongrenin önemine değindikleri, değerlendirmelerini yaptıkları ve teşekkürlerini sundukları bu ilk oturumun ardından anahtar sunuşların yapıldığı ikinci oturuma geçildi.

Zeynep Meray Enlil'in moderatörlüğünde Isocarp Raportörü Paolo La Greca'nın sunuş gerçekleştirdiği bu oturumda; Isocarp'ın 42. kongresi için 5 kıta ve 38 ülkeden bildiri sunulduğu, bildirilerin; rekabetçi kent politikaları, neo-liberal politikalar ve kente etkiler konularında yoğunlaştığı bilgisi verildi. Kıyı alanları dönüşümlerinin yükselen önemine dikkat çekildi. Kamusal alana dair farklı açılım ve yorumlar üzerinde duruldu ve katılım, kültür ve bilinç üzerine gerçekleştirilen çalışmalar hakkında kısa bir bilgilendirme yapıldı. Bütünleşme-Ayrışma ekseninde bir çok katılımcı ve bildiri sahibinin derinleşen ayrımlar ve çelişkiler üzerinde durmayı seçtiğinin belirtildiği bu sunuşta etkinlik boyunca gerçekleştirilecek 5 paralel oturum hakkında da bilgi verildi.

Üçüncü oturumda; Unesco temsilcisi Ron Van Oers'in "Altın Yumurtlayan Tavuk'un Kuş Gribi Olmasını Engellemek" adlı sunuşuyla, dünya kültür mirası ve kentlerin, doğal, kültürel, çevresel değerlerin hızla tüketilmesinin yarattığı tahribat ve bu eşsiz değerlerin korunması gerekliliği üzerinde duruldu. Newcastle Üniversitesi'nden Prof. Frank Moulet'in Kentsel Politikaların Rolü ve Önemine değinen sunuşu ardından, Çin'de Planlama Deneyimlerini aktardığı sunuşunda Çin Kent Planlama Akademisi Başkanı Qui Boaxing, hızlı kentleşme ve nüfus baskısı altında yoğunlaşan Pekin ile İstanbul arasındaki benzerlikleri anlatabilecek değerlendirmelerde bulundu. Bu oturum, Hollanda Deft Üniversitesinden Ana Maria Fernando Maldonado'nun sunuşuyla tamamlandı.

Zekai Görgülü'nün oturum başkanlığını üstlendiği günün son oturumunda Küçükçekmece Belediye Başkanı Aziz Yeniay, Odamız İstanbul Şube Başkanı Ahmet Turgut ve Ula-Gyoder adına şehir plancısı Faruk Göksu'nun sunuşları yer aldı.

Kongrenin ikinci günü ise; İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Kadir Topbaş, Stuttgart Belediye Başkanı Wolfgang Schuster, Cape Town Belediye Başkanı Andrew Arnold ve Amsterdam Belediyesi Fiziksel Planlama Bölüm Başkanı Klaas de Boer'in katıldığı oturumla başladı. İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanının Medeniyetlerin Beşiği ve Buluşma noktası İstanbul ekseninde yaptığı sunuşunda İstanbul'u bekleyen riskler ve fırsatları yorumladığı ve daha çok İstanbul kentinin bütünleştirici yanı üzerinde durduğu görüldü. Stuttgart Belediye Başkanı ise, bir metropoliten kentin yarattığı farklılıklar ve bunun getirdiği yönetim, birlikte yaşama problemlerinin aşılabilmesi anlamında denedikleri modelin ayrıntılarını açıkladığı, ardından da bireyler ve kurumlar için kararlılıkla uygulanan kentleşme ve yerleşimine dair ilkelerden, kentin anayasasından bahsettiği bir sunuş gerçekleştirdi. İstanbul ve bizim kentlerimiz açısından ders alınacak çok önemli açılımları olabilecek bu sunuşun ardından, Cape Town'un gelişimi ve kentsel çevresel değerlerinin aktarıldığı bir sunuşu, Cape Town Belediye Başkanı seslendirdi. Amsterdam Belediyesi adına Planlama Bölümü Başkanı da; Amsterdam'daki ayrışma ve farklılıkları gidermeye çalışan planlama deneyimini sundu.

Aynı gün öğleden sonra Kongre kapsamında kabul edilen bildirilerin paralel oturumlarla sunuşuna geçildi. Sosyo – Ekonomik Çıkarımlar, Bir Vizyon, Strateji ve Hikaye İnşaa Etmek, Kültürel Çıkarımlar, Market Perspektiflerinden Sektörel Açından Ayrışma ve Bütünleşme ile Ayrışma ve Bütünleşme Planlama Teorileri başlıklarında gerçekleştirilen oturumlar, Yıldız Teknik Üniversitesi salonlarında 16 ve 17 Eylül günlerinde sürdürüldü.

18 Eylül'de Isocarp'ın genel kurul toplantısının yapılması ve Kongre ekibinin raporlarını tamamlayıp genel değerlendirmelerini sunmaları ardından, ödül töreni ve 2007 Antwerp Kongresinin

tanıtımı ile Kongre sona erdi. Kongre sonrası etkinlikler olarak, İstanbul ile Buluşma temalı İstanbul Planlama Çalışmalarının sunulduğu bir atölye çalışması İstanbul Metropolitan Planlama ve Kentsel Tasarım Merkezinde gerçekleştirildi.

Kongre kapsamında Odamızın hazırlık çalışması olarak gerçekleştirdiği 3 yerel buluşmayı ve ülkemizin içinde bulunduğu konjonktürde planlama paradigması ve uygulamasına yönelik değerlendirmeleri sunan Odamız Genel Başkanı Buğra Gökçe'nin yaptığı konuşma metni ise şöyle:

“Sayın Bakanlar, Sayın Rektör, Sayın Vali, Sayın Büyükşehir Belediye Başkanı, Sayın Dekan, Çok Değerli Hocalarım, sevgili meslektaşlarım ve konuklar... Hepinizi Türkiye'deki şehir plancılarının meslek örgütü olan TMMOB Şehir Plancıları Odası örgütü ve yönetim kurulu adına saygıyla selamlıyorum...”

“Bütünleşme-Ayrışma Arasında Kentler ve Planlama” temasıyla bu yıl 42. si düzenlenen, Dünya Plancılar Birliği toplantısına ülkemizin ve İstanbul'un evsahipliği yapmasına vesile olan Yıldız Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nü, bölüm başkanımızın şahsında kutluyor ve teşekkür ediyorum.

Bu toplantının teması dünya kentleri için büyük önem taşıyan bir dizi değişime işaret ediyor. Bu nedenle bütünleşme ve ayrışma ekseninde dünyada ve kentlerimizde yaşananları sağlıklı bir biçimde çözümlememiz gerekiyor. Dünya ekonomisinin 1970'lerde yaşadığı krizin ardından gündeme getirilen neoliberal politikalar, sermaye birikim süreçlerinin coğrafyasını dünya ölçeğine genişleterek yeni bir küreselleşme dalgasının yolunu açmış ve yerleşik sosyo-mekansal yapıları, ilişkileri ve kurumları köklü bir değişim sürecine dahil etmiştir. Son yıllarda yapılan çalışmalar söz konusu değişim sürecinin odağında kentlerin ve kentsel mekanın olduğunu göstermektedir. Bu süreçte kentler uluslararası sermaye akışlarının (para, mal, yatırım biçiminde) yoğunlaştığı mekanlar haline gelirken ulus devlet mekanı içerisindeki yerleşik ilişkileri ve dizilişleri de değişmekte ve değiştirilmektedir. Kentlerin buldukları ülke coğrafyasının ötesinde yerküre sathında işleyen ekonomik ve politik dinamiklerle buluşması salık verilmekte ve kentler sözkonusu 'küresel' dinamiklerle bütünleştiği ölçüde toplumsal kalkınmanın ve gelişimin gerçekleşeceği ileri sürülmektedir. Küresel kent, dünya kenti, cazibe merkezi gibi söylemsel ifadelerle bürünen bu strateji ile kentler, yerel-üstü/küresel sermaye birikim süreçlerine eklenme yarışına sokulmaktadır. Bu süreçlere eklenilebilen kentler başarı örnekleri olarak gösterilirken, diğer kentler hem yerel hem de yerel-üstü aktörler öncülüğünde yerküre sathında işleyen sermaye akışlarıyla bütünleşmeye sevk edilmektedir. Böylelikle toplumsal ilişkileri yeni birikim süreçleri doğrultusunda dönüştürme çabaları, yeni bir kentleşme süreci (yasal, kurumsal ve mekansal biçimleriyle) ile içiçe geçmektedir.

Bu ortamda, büyüyen ve gelişen kentlerin ancak yarışmacı bir tutum ile ayakta kalabileceği söylenmekte, yarışmacı ortamda rekabetin ön şartının kentlerin ucuz emek gücü, vergi indirimleri, kredi ve arazi tahsisleri vb. ile küresel sermaye yatırımlarını çekebilmesi ve hizmet sektöründeki gelişmelerle birlikte, küresel tüketim mekanizmalarıyla bütünleşebilmesi olduğu yönünde bir hakim söylem içten içe ve kararlılıkla işlenmekte. Ancak, küresel sistemde büyük önem ve değer kazanacağı ifade edilen düğüm noktaları olarak kentler, katettikleri gelişmelerden öte derinleşen ekonomik, sosyal ve çevresel sorunlarla boğuşmakta.

Kentlerde yaşanan çok boyutlu ve karmaşık sorunlar ise bütünlüklü bir yaklaşımla irdelenmemekte, bu sorunlara çözüm olarak önerilen anlık ve günübirlik reçeteler sorunları derinleştirip yeni sorun alanları tanımlayabilmekte.

Kentler, sosyallikleri tamamen gözardı edilerek sadece ekonomik olanakları ve rant değeri üzerinden paylaşılmak dışında olanakları bulunmayan yapılarımış gibi geliştirilmeye (!) çalışılmakta. Yeni yapıya uyum gösterebilen sınırlı bir kitle bu dönemin meyvelerini toplarken, büyük çoğunluk yoksulluk ve yoksunluklar içinde bir yaşama terk edilmekte, kentlerin önemli bir özelliği olan birlikte yaşama kültürünün nesnel temelleri ortadan kalkmakta ve toplumsal bölünmenin yolu açılmakta. Bu anlayış; kent yönetimi, planlama kurum ve kuramlarını da, mekanın değişim değeri ve rantsal niteliklerini kullanıp, geliştirmeye hizmet eden bir piyasa temelli araç haline indirgemeye uğraşmakta.

Bu süreçte uygulamalar da, bir yanda, parçacı ve kent bütününe getireceği maliyetler düşünülmezsizin tasarlanan ve çoğu kez siyasilerin tercihleriyle acil ve öncelikli olarak yaşama geçirilmeye çalışılan, toplumsal fayda ve maliyetleri derinlemesine analiz edilmesi gereken projeler ile belirlenirken, diğer yanda, deprem ve afetler gibi uzun soluklu politika geliştirilmesi öncelikli ve acil olmasına karşın ihmal edilen gerçek gündemler, ne yazık ki hakkettiğince gündeme gelmiyor, kalıcı çözümler üretilemiyor.

Dünyada yaşanan ve kentlerimizi de etkileyen bu yeni kentleşme süreci yerel-üstü/küresel dinamiklerle bütünleşen mekanlar/mekansal yapılar ürettiği ölçüde kendi içine kapalı, dışlanmış ve ayrılmış mekanlar/mekansal yapılar da üretmekte. Bir yandan dünyanın bir başka ucundaki para, mal, yatırım ve hatta insan akışlarıyla bütünleşen varsıl kentsel mekanlar ortaya çıkarken diğer yandan içinde bulunduğu kentle bile sosyal, kültürel ve fiziksel olarak yeterli ilişki kuramayan yoksul mekanlar oluşmakta. Bu durum sadece farklı toplumsal sınıfların/sosyal grupların bir arada yaşadığı “kent tahayyülünü” değil, aynı zamanda toplumsal ilişkileri ve aktörleri belirli ortak-evrensel ilkeler etrafında düzenleme iddiasını içeren “planlama paradigmasını” da ciddi biçimde tahrip etmekte. Bu sorunlu ve eksik yaklaşım dizisinin son dönemde kentlerimizde en temel kendini gösterme biçiminin ise, bütünlük, derinlik, planlama stratejisi ve ufuk genişliğinden uzak, “pazarlama” öncelikli “büyük projeler” olduğunu söylemek olası. Korunması gerekli doğal, kültürel varlık ve değerlerimizin toplumsal müzakere ve uzlaşma süreçlerinden geçmeden sadece siyasi otorite ve yatırımcı kararlılığı üzerinden “kısa dönemli ekonomik getirilere” feda edilmesi, en önemli öncelik ve sorun alanı olarak karşımızda duruyor. Bu durum bütünleşme ve ayrışma ekseninde şöyle bir tabloya işaret ediyor: “bütünsellik ve bilimsellikten parçacılığa... ve sistematik olandan el yordamına dayalı olana dönüşme”...

Büyük kentlerimizde oluşan değerlerin “pazarlanması” yoluyla belirli kesimlere kaynak ve zenginlik yaratmak dışında da seçenekler olduğunu görüp tartışmak, yeni politika ve stratejileri tüm kentsel risk ve fırsatlarla birlikte ele alabilmek çözüme yönelik ilk aşamayı oluşturuyor.

Bununla birlikte, kentsel mekanı parçalanmış/ayrışmış mekanlar yığını haline dönüştürmekte olan bu sürecin tersine çevrilmesi ve karşı-kent tahayyüllerinin oluşturulması da gerekmektedir. Bu nedenle, (katılımcı ve demokratik biçimleriyle) planlama paradigmasına/

iddiasına her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyulmakta. Katılımcı ve demokratik planlama süreçleri ile toplumsal aktörler, kentsel mekanın üretiminde bir özne haline gelebilir, sermayenin/piyasaların talepleri karşısına kendi ihtiyaçlarını koyabilir, ve sonuçta yaşadıkları kentleri toplumun geniş kesimlerinin ortak-evrensel ihtiyaçları çerçevesinde düzenleyebilirler. Bu doğrultuda, yaşadığımız coğrafyanın kentlerinin içinden geçmekte olduğu değişim sürecini, bütünleşme ve ayrışma biçimlerini, toplumsal sınıflar/aktörler arasındaki mekansal farklılaşmalarını ortaya koymak, coğrafyalar arasında farklılaşan ya da ortaklaşan kentleşme deneyimlerini belirlemek ve toplumun farklı kesimleri arasında tartışmaya açmak önemli bir başlangıç sunmakta.

İşte bu noktada Odamız, ISOCARP (International Society of City and Regional Planners-Uluslararası Kent ve Bölge Plancıları Topluluğu) tarafından İstanbul'da düzenlenen "Bütünleşme ve Ayrışma Arasındaki Kentler" temalı uluslararası etkinliğinden hareketle, Samsun, Mersin ve Konya kentlerinde yaptığı bölge toplantıları ile, yerelde yaşanan yeni kentleşme süreçlerini bilme ve plancıların tartışmasına sunmayı amaçladı. Yukarıda sözünü ettiğimiz yeni kentleşme dalgasının, farklı boyutlarını farklı kent ve bölgelerimizde tartışmayı yerinde ve gerekli bulduk. Bu toplantıya hazırlık amacıyla yapılan bölge toplantılarından ilki Samsun'da Karadeniz kentlerinin doğayla, kıyıyla bütünleşmesi ekseninde daha çok "fiziksel" sorunlara eğilen bir içerikte gerçekleşti. Bir taraftan yeni inşa edilen sahil otoyolu aracılığıyla, kendi içinde bütünleşen, ülke ve dünya ile bütünleşme potansiyelleri artırılan Karadeniz bölgesi ve kentlerinin, diğer taraftan yeterince analiz edilmemiş nitelikleri ve doğayı göz ardı eden güzergahı ile bu otoyol nedeniyle, denizden nasıl kopardığını Samsun bölge toplantısında çok açıkça gözlemledik.

Bölge toplantılarının ikincisi, ülkemizin en yoğun göç alan kentlerinden olan Mersin'de gerçekleşti. Öteden beri demografi k yapısı, fiziksel özellikleri, konumu ve doğal değerleriyle ön plana çıkan, serbest bölgesi aracılığıyla dünya ticaretiyle bütünleşme potansiyeli en üst düzeydeki kentlerimizden olan Mersin'de, bütünleşme-ayrışma başlığını daha çok sosyal ve sosyo-mekansal içeriği ile tartıştık. Bir taraftan çeşitli sosyal grupları/etnik farklılıkları bir araya getirerek oldukça zengin bir kültürel ortam imkanı oluştururken diğer taraftan ayrılmış mekanlarda, yoksullukları, yoksunlukları yaşayan Mersin, sosyo-mekansal bütünleşme ve ayrışma anlamında kentlerimizin içsel sorunlarına çarpıcı bir örnek oluşturdu.

Üçüncü bölge toplantısında; bir taraftan yerkürenin en uç noktasından gelen talepleri karşılayacak ölçüde ekonomik 'başarılar' elde edip, ulusaşırı sermaye hareketlerinin yoğunlaşma potansiyeli ile ön plana çıkan Konya'da, kentin ve kentlinin sosyal yaşamla, ekonomik yaşamla bütünleşmesini tartıştık. Kentteki hızlı ekonomik ivmelenmenin, yerel sosyal dokuyu nasıl ayrıştırdığını, farklı ve özgün yaşamıyla Konya bölge toplantısında ayrıntılarıyla öğrendik.

Bir başka deyişle bölge toplantıları, sadece İstanbul kenti üzerinden düşünülen kentsel yeniden yapılanma dinamiklerinin, uluslararası sermaye akışlarıyla buluşma çabalarının ve sosyo-mekansal sonuçlarının yaşadığımız coğrafyanın farklı kentlerinde değişik biçimlerde yaşandığına işaret ediyor ve plancılara bu yeni kentleşme dalgası içerisinde büyük sorumluluk düştüğünü gösteriyor. Tüm bunları çok daha yoğun ve derinlemesine tartışmaya, üstelik daha geniş bir katılımı tartışmaya ihtiyacımız var.

Kentsel yaşama ve karar verme süreçlerine katılımın bu denli önem kazandığı ve aktif kentlilik bilinci içindeki yurttaşların oluşumu için eğitimin üzerinde her zamankinden daha fazla üzerinde durulduğu bu dönemde, bu ve benzeri nitelikli toplantıların büyük önem taşıdığı, bir bilinçlenme yarattığı ortada. Bu etkinin büyütülebilmesi için katılımı üst düzeye çıkartmak, sınırlamamak ve hatta tüm ülke plancılarının koşulsuz katılımını özendirerek önlem ve düzenlemeleri araştırmak da gerekli ve yararlı görünüyor. Bu toplantıda elde edilecek sonuçların geniş halk kesimleri ile paylaşılabilmesi bu açıdan da büyük bir öneme sahip.

Odamız bu sorumluluk çerçevesinde içinden geçmekte olduğumuz bu yeni kentleşme dalgasının farklı coğrafyalarda ortaklaşan ve farklılaşan yönlerini belgelemeyi, yeni tartışmaların önünü açmayı ve kentlerimizin bütünleşen ve ayrışan yüzlerini siyasa yapıcılarının gündemine taşımayı hedeflemekte. Odamızca son dönemde düzenlenen bir çok etkinliğin direkt ya da dolaylı olarak değindiği, “kentsel bütünleşme” ve kentlerimizin içinden geçtiği konjonktürel değişimlerin analizi meslek alanımız için büyük önem taşıyor. Bu amaçla, 3 kentte düzenlenen bölge toplantılarının kitaplaştırılmasıyla devam eden bu süreçte, bir dizi yeni yayın ve etkinlik de yapılması planlanmakta.

Dünyadaki konjonktürel gelişmelerin ve bütünleşme ayrışam eksenindeki kentlerimizin tartışılacağı bu değerli toplantıda, aktarmaya çalıştığımız gelişme ve dinamiklerin, ülkemiz gerçeklerinin de hak ettiğince tartışılacağı ve önemli açılımlar üretileceği inancıyla, Kongreye başarılar diliyor, düzenlenmesi için emeği geçen tüm meslektaşlarımızı canı gönülden kutluyor, tüm katılımcı ve konuklara ülkemiz plancılarının içten sevgilerini sunuyorum.

GÜNDEM: **TMMOB MİTİNGİNİN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ..** **İbrahim GÜNDOĞDU**

Toplumsal yaşamı yirmi yılı aşkın bir süredir abluka altına alan neoliberal dalga, serbestleştirme/ piyasalaştırma söylemleri etrafında geliştirilen sosyo-politik yıkım uğrağından devlet-piyasa ortaklığı ekseninde biçimlendirilmek istenen yeniden inşa uğrağına doğru yol alıyor. 1980’li yılların hakim neoliberal söylemlerinin aksine, 90’lı yılların ortasından bu yana devletin piyasanın işleyişini kolaylaştırıcı ve sonuçlarını hafifletici müdahalelerinden söz edilmekte ve bu yönde devletin/kamunun yeniden yapılandırılması gerekliliğine işaret edilmekte. Neoliberalizmin hakim olduğu bir çok ülkede görülen bu eğilim, ülkemizde AKP iktidarının, devletin/kamunun yeniden yapılandırılması girişimleri ile somutlaşmaktadır. Son yıllara damgasını vuran yasal düzenlemeler, hem devletin yerleşik kurumsal organizasyonunda önemli değişiklikler öngörmekte hem de onun toplumsal/ekonomik alana müdahale araçlarını ve biçimlerini yeniden tanımlamaktadır. Kamu Yönetimi Temel Kanunu girişiminden Kalkınma Ajansları Yasasına, Büyükşehir Belediyeleri Yasasından Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa bir çok yasal düzenleme, devleti salt piyasaların işleyişini kolaylaştıran-destekleyen bir güce dönüştürmekte ve böylelikle, toplumsal faydayı ve sosyal adaleti dışarıda bırakan yeni bir “kamu” anlayışını, devlet örgütlenmesini ve devlet-toplum ilişkisini ortaya çıkarmaktadır.

Öte yandan bu yönde bir yeniden yapılanma arayışı, bir taraftan merkezi ve yerel düzeyde yeni güç ilişkileri/koalisyonları ortaya çıkarırken diğer taraftan toplumsal yarar ve sosyal adalet ilkelerini benimseyen, bu ilkeler ışığında bir çok alanda geliştirdiği mücadelelerle mevcut kamu hukuku içerisinde mevzii edinen ve bu yolla toplumun geniş kesimlerinin taleplerini dile getiren TMMOB gibi meslek örgütlerini bir engel olarak görmektedir. İzlerini mühendislik, mimarlık ve planlama alanına ilişkin bir çok yasal düzenlemede gördüğümüz bu yaklaşım kendini daha açık biçimde 6235 sayılı TMMOB yasasını yoksayan Mesleki Yeterlik Kurumu Yasa Tasarısında ve Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkındaki Yasada Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Tasarısında ortaya koymaktadır. Her iki tasarı da, 6235 sayılı TMMOB Yasasının TMMOB ve bağlı Odalara verdiği meslek alanını düzenleme ve denetleme yetkilerini ortadan kaldırmakta, sözünü ettiğimiz yeni kamu anlayışına uygun kurumlar ve hükümler öngörmektedir. Mühendislik, mimarlık ve planlama alanlarına ilişkin özelleştirmeci ve piyasacı yasal düzenlemelerin de ötesinde bir noktada, meslek odalarına doğrudan müdahale eden ve neoliberalizmin sözünü ettiğimiz yeni dönemine uygun meslek odaları oluşturmayı hedefleyen bu yasal düzenlemelere karşı mücadele etmek TMMOB ve bağlı odaların en yakıcı gündemi olacaktır. Kuşkusuz bu yönde bir mücadele TMMOB ve bağlı Odaların toplumsal dinamiklerle buluşan, bilimi ve tekniği toplumun bilgisine ve kullanımına sunan, kamu yararı ve sosyal adalet yönlü talepleri destekleyen çalışmalarıyla olduğu kadar TMMOB örgütlülüğünü, örgüt içi katılımı ve demokrasiyi geliştiren uygulamalarla güçlenecektir. Şehir Plancıları Odası olarak bir süredir yukarıda sözünü ettiğimiz değişim/dönüşüm sürecinin izliyor, tartışıyor, kamu yararı ve sosyal adalet yönünde müdahalelerde bulunuyoruz.

Bu sürece damgasını vuran son yasal düzenlemelerden de açıkça görüldüğü gibi, kentler ve kentsel mekan neoliberal politikaların odağında yer alıyor. Neoliberal politikalar kente, mekana ve planlamaya yönelik yeni düzenlemelerle yeni bir aşamaya geçiyor. Son yirmi yılın toplumsal yıkım politikalarının içselleştirilmesini amaçlayan bu yeni aşamada, kent mekanı (kıyılar, doğal kaynaklar, ormanlar) yeni bir yatırım ve birikim alanı olarak görülüyor; planlama, projeler ile ikame edilerek toplumsal yarara dönük özünden uzaklaştırılıyor. Bu günlerde TBMM'nin gündemine getirilen "Dönüşüm Alanları Hakkında Kanun Tasarısı" neoliberal politikaların kentlere, kentsel mekana ve planlamaya dönük yüzünü özetliyor. Tasarı ile kentsel dönüşüm ihtiyacı sosyal, kültürel ve ekonomik köklerinden yalıtılarak fiziksel mekanların inşası ve pazarlanmasına indirgenirken kentsel gelişim mekansal bütünlükten uzak proje uygulamalarına terk edilmektedir. Planlamayı projecilikle ikame eden bu anlayış, planlama ilkelerine ve birikimimize açıkça saldırmakla beraber kentlerde büyük çaplı yerinden edilmelerin, yeni dışlanma biçimlerinin ve çatışmaların önünü açıyor. Bir başka ifade ile, neoliberal politikaların vardığı yeni aşama sosyal adalet sorununu mekansal adalet sorunu ile iç içe kılıyor; plancıları mesleğimizin birikimi ve sorumluluğu için mücadele etmeye çağırıyor.

Şehir Plancıları Odası Yönetim Kurulu bu mücadelenin, planlamanın birikimi ile toplumun yoksul ve dışlanan kesimlerinin mekansal adalet çığıllıkları buluştuğu ölçüde başarı kazanacağı düşüncesindedir. Bu açıdan kentsel dönüşüm mağduru Dikmen Vadisi halkının barınma hakkı talepleri ile meslek alanımıza ilişkin taleplerimizi buluşturduğumuz 14 Ekim TMMOB mitingi Odamız için oldukça önemli bir deneyim ve kazanım oluşturmuştur. Odamız, planlamaya ilişkin bilimsel

Sloganları seslendirildi, dövizler taşındı. Mitinge katılan ve emeği geçen tüm TMMOB bileşenlerine katılamayan ancak yüreği bizimle olan meslektaşlarımızla birlikte, katılıp gücümüze güç katan tüm üyelerimiz ve çalışanlarımıza teşekkür ediyoruz.

GÜNDEM:

AFETLERİ FELAKETE DÖNÜŞTÜREN SORUMLULUKLARIMIZ

Funda ERKAL

Her yıl olduğu gibi bu yıl da sonbahar aylarında, yoğun yağışlarla birlikte yaşanan sel baskınları ve heyelanlar, can ve mal kayıpları ile sonuçlandı. Ekim ayı sonunda çeşitli yerleşim birimlerinde 50'ye yakın kişinin yaşamını yitirdiği bu olaylarla ilgili irdelemeleri yaptığımızda, kendi sorumluluklarımızla yüzleşiyor, faturanın önce kendimize çıkarılması gerektiği gerçeği ile karşılaşyoruz.

Son yıllarda ardi ardına gelen felaketler, tüm Dünyayı sarsıyor. Ülkemizde 99 depremi, Endonezya, Pakistan depremleri, Katrina kasırgası, tsunamiler, sel baskınları, Filipinler'deki heyelanlar, patlamaya hazır volkanlar, hastalık yayan virüsler bunlardan bazıları... Bu olaylar da en fazla, nüfusun yoğun olduğu, ekonominin kalbinin attığı kentleri etkiliyor, gelişmekte olan ülkelerde ise yıkım daha fazla oluyor. Bilim adamları, bunun en büyük nedeni olarak atmosfer ortamındaki denge bozulmasını, küresel ısınmayı/iklim değişimini gösteriyorlar. Dünyada etkili olan ve olmaya devam etmesi beklenen afetler arasında bu nedenlere bağlı ani, yoğun ve tekrar süresi kısalan, döngü sayısı artan yağışlar ile sel baskınları da bulunuyor ve dünya ülkelerinin nedeni bilinen afet zararlarını azaltmak için son iki yıldır ortak çalışmalar için bir araya geldikleri biliniyor. Ardında yine insan sorumluluğu bulunan bu küresel gerekçeleri ve bunların üstesinden gelebilmek için sürdürülen küresel mücadeleyi de bilmekle birlikte, coğrafi ve meteorolojik özellikleri gereği çeşitli ve büyük doğa olaylarına sahne olan ülkemizde bunları felakete dönüştüren, varolan durumu daha da zorlaştıran işler yaptığımızı da itiraf etmemiz ve bunlardan vazgeçmemiz gerekiyor.

Özellikle 1980'li yıllardan sonra her yıl yaşanan ve bugün itibarıyla sayısı binlerle ifade edilen taşkın ve sel baskınlarında yine binlerce yurttaşımızın canlarını kaybettiği, büyüklüğü milyon hektarlarla ifade edilen arazilerin zarar gördüğü ve yarım milyar YTL'ye varan maddi kayıp kaydedildiği biliniyor. Ülkemizin en fazla yağış alan bölgelerinde ve/veya büyük şehirlerinde sel ve heyelan olaylarının büyük kayıplara yol açması ne yazık ki artık şaşırtıcı değil. Doğal topografyanın dik ve örtü zemininin gevşek olduğu yerlerde bu zemini tutarak veya yoğun yağışları emerek kontrol eden bitki örtüsünü azaltıyor, toprak yüzeyleri küçültüyor, nehirlerin doğal yapılarını ve doğal eğimleri bozuyor, hiçbir bilimsel ölçüt ve kuralı dikkate almadan dere yataklarını daraltıyor veya kapatıyor, akış rejimlerini değiştiriyor, doğal taşkın önleme kapasitelerini kısıtlıyor, akarsu yatakları, vadiler, deltalar ve taşkın alanlarında yoğun, denetimsiz ve koruma tedbirsiz yerleşmelere, yapılaşmalara göz yumuyor, buralardan yollar geçirmeye devam ediyor, yalnızca yanlış yol güzergah seçimleri ile değil, hatalı ulaşım uygulamaları ile kıyılara, yamaçlara müdahale ediyor, mevcut topografik eğimleri yarmalarla dikleştiriyor, altyapı sistemlerinde kanalizasyon ve yağmur suyu tahliyesini aynı kanallardan yaparak en yakın akarsuya boşaltıyor, taşıma kapasitelerini zorluyor, daima temiz tutulması gereken akarsu yataklarını çöp depolama alanı gibi kullanıyor, böylece sel ve heyelan risklerini arttırıyor, kısacası yaşadığımız felaketleri kendi ellerimizle hazırlıyoruz.

Planlı, yani kamu yararını savunan yaklaşım; doğal kaynakların bilinçsizce tüketilmemesini, sağlıklı bir yaşam çevresi için öncelikle doğal yaşam dengelerinin gözetilmesini, kentsel yerleşimin, ancak korunması gereken değerlerin izin verdiği ölçüde ve yerlerde olmasını öngörür.

Doğanın, geleceğimizin yok edildiğine ilişkin feryadına kulak vermemiz gerektiğini bildiğimiz kadar, risk azaltma maliyetinin, afet zararlarını giderme maliyetinden düşük olduğunu, ancak bunları hayata geçirecek tarafların bu yönde beraber, kararlı davranması gerektiğini de biliriz. Bu çerçevede; suyun hızlı akışını engellemek üzere mendereslerin, taşkın düzlüklerinin ve sulak alanların korunması ve yerleşime açılmaması, nehirlerin doğal sel önleme kapasitelerinin korunması ve arttırılması, bitki örtüsünün korunması ve bölge özelliklerine uygun ağaçlandırma ile desteklenmesi yoluyla, sellerin yıkıcı etkileri azaltılabilir. Şehir planlamayı, aklı, bilimi yok sayan, ranta dönük seçme ve politikalar ise, doğal afetleri felakete dönüştürmeye devam edecektir.

Teknik ve teknolojik olarak sel baskınları ve heyelan tehlikesini tahmin etmek, sakınmak ve zararlarını azaltmak mümkün. Döngüsel oluşum tekrarlarının kaydını tutmak, ya da bu konudaki veriler üzerinden olası yağışların zaman ve miktarı ile, taşkın suyu seviyelerini belirlemek mümkün. Coğrafya ve topografya verileri üzerinden taşkın tehlikesi bulunan alanların envanterini çıkarmak mümkün. Tüm bu tespitlerden, taşın su miktarını kaldıracak düzeyde altyapı ve yerleşim düzeninin nasıl olması gerektiğini belirlemek mümkün. Afet öncesi, sırası ve sonrasında yapılması gerekenlerle ilgili olarak işleyen bir taşkın yönetimi sisteminin kurgulanması mümkün. Ülkemizde bu konularda faaliyet gösteren DSI, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Afet İşleri Genel Müdürlüğü, Belediyeler gibi kurumlar, bu işlevlerin nasıl yerine getirileceğini tanımlayan ve en eskisi 1933 yılında yürürlüğe giren “Belediye Yapı ve Yolları Kanunnamesi” ile 1943 tarihinde yürürlüğe giren “Taşkın Sulara ve Su Baskınlarına Karşı Korunma Kanunu” ile başlayıp İmar Kanunları ile devam eden yasa ve yönetmelikler de mevcut. Bu çerçevede hayata geçirilen barajlar, sel kapanları, altyapı ıslahları gibi yapısal stratejiler bulunduğu da gerçek. Ancak sorun, yapısal olduğu kadar yapısal olmayan stratejilerin tutarlı, kararlı ve koordineli olarak hayata geçirilememesinde düğümleniyor.

1960’lı yıllarda göç ve hızlı nüfus artışının hazırlıksız yakaladığı kent ve kent yöneticilerinin barınma sorunu ile baş etme pratiğinin 50 yılda siyasetin beslendiği bir kaynağa dönüştürülmesi başarılıydı. Ülkemizde uygulanan sosyo-ekonomik politikalar iflasa sürüklendi; günü kurtaran, kaderci, parçacı ve ranta dayalı uygulamalar bu politikaların yerini aldı. Bunlar ya plansız uygulamalardı ya da oy-rant eksenli politikaların meşrulaştırılmasının belgesi haline indirgenen planların uygulamaları. Kamusal hizmet ve sosyal devlet anlayışının terkedildiği, mevcut kaynakların ise yetmediği vahşi ortamda temel gereksinimlerini bireysel olarak çözmeye zorlanan halktan, doğaya ve afetlere duyarlı olmalarını beklemek, bugün yaşayabilmek için mücadele ederken geleceklerini feda etmemelerini istemek zor. Kaldı ki doğal afetler karşısında da en olumsuz etkilenenler, yine güçsüzler ve yoksullar.

Diğer yandan, özellikle 1980’li yıllarda ülke ekonomisinde egemen olmaya başlayan, bölgesel eşitsizliği körükleyen seçmeler ile kamunun bölgesel gelişme farklarını dengelemesini seçmeyen siyasalar, günümüzde afetlerden olumsuz etkilenen yörelere yaklaşımı da etkilemekte, eşitsizliklerin yeniden üretiminin belirleyicisi olmaktadır. İstanbul’da yoğun yağışların altyapıya verdiği zarar,

basının günlerce kamuoyu gündemine taşıdığı ve tartıştığı ilk haber olurken, Doğu ve Güneydoğu yöreleri, benzer olayların yol açtığı can kayıplarına rağmen görünmez kılınabilmektedir.

Dolayısıyla öncelikle sorgulanması ve sorumlu tutulması gereken; sağlıksız yaşam çevrelerine mahkum ettiği halkı, azınlığın şahsi çıkarlarına dayalı siyasi amaçlarına alet ederek bağımlılaştırılan ve sonucunda yaşanan afetlerin hedefi haline getirerek ikinci kez cezalandırılan, sosyomekansal siyasaları sermaye yarışının ileri kentleri lehine belli bölgelerin geri bıraktırılması, feda edilmesi, güçsüz insanların canları ile bedel ödemeleri üzerine kurgulayan anlayış ve örgütlenme biçimidir.

Kamu yararını savunan bir mesleğin üyeleri olarak; günümüzün siyasi kararlarının eşitsizliği yeniden üreten, parçacı ve gündelik kapasitesini sorguluyor, bu anlayıştaki tasarılar hızla yasalaşırken buna karşılık bütüncül bir kapasiteyi savunan yasa taslaklarının tozlu raflarda bekletilmemesi gerektiğini her fırsatta dile getiriyoruz. Herkesin sağlıklı bir çevrede yaşama hakkını garanti altına alacak korumacı ve katılımcı anlayışın İmar Yasası, Kıyı Yasası vb. yasaların uygulamaya yaklaşım çerçevesine hakim olmasını istiyoruz. Planlamanın yasal olmayı yasallaştırma aracı olmaya indirgenmemesi, özündeki kamu yararı ilkesine ters düşülmemesini, bu ilkeleri esas alan planlama çalışmalarında kademeli birlikteliğin, ölçekler ve coğrafi birimler arası uyumun önemsenmesini ve kağıt üzerinde kalmamasını savunuyoruz. Yerleşim alanlarının, yol güzergahları ve tekniğinin seçimi ile yapılaşmada rantın ve günü kurtarma anlayışının değil akıl, bilim ve planlama anlayışının temel alınması, altyapıya önem ve öncelik verilmesi, ihlallerin affedilmesinden vazgeçilmesi, ceza hukukunun da bu konuya duyarlı hale getirilmesini vurguluyoruz. İlgili meslek adamlarının istihdam edildiği kent yönetimlerinin; kamu görevleri gereği bilgi verme, şeffaf olma, ilgili kesimlerin (üniversiteler, meslek odaları, sivil toplum kuruluşları başta olmak üzere) tümü ile birlikte çalışma, halkın kararların en önemli kaynağı olduğunu benimseme ve kamu yararını her tür kişisel çıkarın üzerinde tutan kararlar verip uygulamaya geçirme sorumluluğu olduğunu unutmamalarını sağlamaya çalışıyoruz. Yara saran, zararı telafi eden yaklaşımların yerini, riskleri azaltan, afetten sakınan yaklaşımların alması, ancak diğer yandan, doğal afetler açısından mevcut risk durumuna ilişkin tespit ve envanter çıkarılması ne kadar öncelikli ise, söz konusu afetler yaşandığında koordinasyon sağlayacak örgütlenmelerin kurulmasına, yörelerin özellikleri göz önüne alınarak, kamu hizmetlerinden sorumlu bölge teşkilatlarının kaldırılması politikalarından vazgeçilmesi, aksine bu kuruluşların etkinleştirilmesine öncelik verilmesini bekliyoruz.

Odamızın sorumluluklarını ise, afetlerin ülkemizde toplumsal felakete dönüşmesinin ardında yatan gerçekleri saptamak ve gerekli dersleri çıkartarak geri dönüşü mümkün olamayacak tahribatlara karşı alınacak önlemleri belirlemek ve bunun için mesleğimizin iyi uygulanmasını savunmak ve toplumun tüm kesimlerinde ortak çaba, anlayış ve dayanışmanın, duyarsızlık ve ayırmazlık ortamının giderilmesinde önemli bir adım olabileceği umudu ile konunun nedenleri ve alınması gerekli önlemler konusunda kamuoyuna raporlar, açıklamalar yayınlamak, bu bilinci yaygınlaştıracak etkinlikler düzenlemek, gelecek nesillerin sağlıklı bir toplumda yaşamasına yönelik her türlü çabaya destek vermek ve bunun aksine yaklaşımlara karşı tutum ve taktikten vazgeçmemek olarak görüyor, toplumun her kesimini, afetleri felakete dönüştüren karar ve uygulamalarla ilgili sorumluluklarını fark etmeye ve hatalarından vazgeçmeye çağırıyoruz.

BÜLTEN 178**MANŞET HABERİ:
6. TÜRKİYE ŞEHİRCİLİK KONGRESİNİ
GERÇEKLEŞTİRDİK**

8 Kasım Dünya Şehircilik Günü etkinlikleri kapsamında bu yıl 30.'su düzenlenen Dünya Şehircilik Günü Kolokyumu, Odamız ve Dokuz Eylül Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü işbirliğiyle 6-7-8 Kasım 2006 tarihlerinde, Dokuz Eylül Üniversitesi Kaynaklar Yerleşkesi'nde gerçekleştirildi. Her 5 yılda bir kongre olarak organize edilen Dünya Şehircilik Günü Kolokyumu, bu yıl 6. Türkiye Şehircilik Kongresi olarak "Planlama, Siyaset ve Siyasalar" teması altında İzmir'de düzenlendi.

Kongreye akademisyenlerin yanı sıra, sivil toplum örgütleri, kamu kurumları, merkezi ve yerel yönetim temsilcileri, öğrenciler ve serbest çalışan meslektaşlarımız büyük ilgi gösterdi. Üç gün boyunca gerçekleştirilen etkinlikleri toplam 820 kayıtlı katılımcı izlerken, kongre <http://www.sehircilik.org> adresinden yayın yapan internet radyosu aracılığıyla yüzlerce dinleyiciye ulaştı. Görsel ve yazılı basın yayın organları da konuya geniş yer ayırdı.

Yurt dışından katılan akademisyenlerin sunuşları, mesleğimizin teorik ve pratik alanlarından açılımlar sunan bildiriler, "Kentsel Çelişkiler" Fotoğraf Yarışması Ödül Töreni, Türkiye Planlama Okulları Birliği Bitirme Projesi Yarışması Ödül Töreni, Kent Planlama Basın Ödülleri, Sergiler, Türkiye Planlama Okulları Birliği Buluşması etkinlikleri, öğrenci atölyeleri ve son gün gerçekleştirilen Öğrenci Paneli ve Forum, kongre süresince zengin bir içerik oluşturdu.

6. Türkiye Şehircilik Kongresi'ne ilişkin olarak Başbakan Recep Tayip Erdoğan, Bayındırlık ve İskân Bakanı Faruk Nafiz Özak, AKP İzmir Milletvekili Zekeriya Akçam, TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası İzmir Şube Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Ömer Zafer Alku Kolokyumun başarılı geçmesi konusunda temennilerini, kutlamalarını ve teşekkürlerini iletiler. (Haberin Devamını Etkinlikler bölümünde)

GÜNDEM:**PLANLAMAYI VE ODASINI TOPLUMSAL ALANLA BULUŞTURMAK...****Buğra GÖKÇE**

İmar Kanunu'nun yürürlüğe girdiği ve imar planlarının yapımına ilişkin yetkilerin yerel yönetimlerle paylaşıldığı 1985 yılından sonra, plancılar olarak "siyaset"i daha fazla tartışmaya başladık. 150 yıla ulaşan planlama deneyimlerimiz ve özellikle son 20 yıllık süreçte yaşadıklarımız, planlama alanı ve üretmesi gereken siyasalar ile siyaset alanının birlikteliği ve ilişki biçimi üzerinde daha fazla düşünmeyi gerekli kılıyor.

İmar planlama deneyimimizin ürettiği ya da üretmediği kentsel mekanlar ve sorunları ortada. Yapı ölçeğiyle odaklanıp, tek yapıyla yoğunlaşan ve yap-sat örgütlenmesi ile dönüşüm öngören İmar Kanunu'nun tek tek ağaçlarla ilgilenmekten ormanın bütününe göremediğini, bir yapının yanına ikinci bir yapı yapıldığında bir mekanın yaratıldığını algılayamadığını, kentsel yapıyı

sosyo ekonomik ve sosyo-mekansal boyutlarıyla çözümleyecek derinlikleri yaratamadığını söyler dururuz. Dahası İmar mevzuatının, adeta “..ben kararı veririm nasıl uygulanacağına karışmam” diyen bir uygulama aracı zenginliği! sunduğunu, örgütlenme-finansman ve katılım gibi kavram ve gereklilikleri sembolik anlamları dışında planlama süreciyle ilişkilendirmediğini, kültür ve doğa değerlerinin üzerinde büyüme-kalkınma amacı dışında durmadığını, tüketilmelerini görmezden gelebildiğini ve daha bir çok sorun ve eksikliğini ifade ederken, planlama kuramı ve uygulamasına dair önemli eksikliklerin altını çizmekle kalmayıp, önemli ve kentlerimiz için yaşamsal öneme sahip siyasa gerekliliklerini de ortaya koyarız.

Ancak, ne bu siyasa ve stratejilerin hayata geçirilmesini sağlayacak bir mevzuat değişikliğinin gerçekleştirilmesini sağlayabiliyor, ne de bu değişikliğe mevcut sistemden beslendikleri için direnç gösteren çevrelerin ürettiği ve etkin olduğu siyaset alanı ile sağlıklı bir ilişki kurabiliyor görünüyoruz. Bununla birlikte, ülkenin yüzyılı aşkın planlama deneyim ve birikimlerinin, metropoliten alanların ve kent bölgelerin sınırlarını pergel ile belirleyen, kentsel dönüşümü sosyal ve ekonomik boyutlarından koparıp fiziksel dönüşüm ve rant paylaşımına indirgeyen, bir gecede yazılmış kendinden menkul bir çok yasal düzenlemeyle adeta inkar edilmesine isyan edip, tepki gösteriyor, kararlılıkla mücadele ediyoruz. Plancıların eğitimlerinin ve birikimlerinin doğal bir sonucu olarak giderek daha yoğun bir biçimde ilgilendikleri siyaset alanına ise, bu siyasa eksiklikleri ve çözüm açılımlarını yeterince sokabildiklerini söylemekte güçlük çekiyoruz. Sanırım bu etkilenme tersine işleyebiliyor ve içine girenleri de sistemle bütünleşmeye yönlendirmekte çok daha mahir! görünüyor.

Dolayısıyla kente ve yaşama dair açılımları ve siyasalarıyla siyaset alanından bağımsız düşünülemeyecek planlamanın, siyasetle ilişkisinde olması gerekenden farklı bir yapı kendisini gösteriyor. Planlama ve siyaset alanları arasındaki olması gerekenden uzaklaşan ve planlama kuramını kendi amaçları doğrultusunda kullanabildiği noktaya indirgeyen bu sorunlu yapı ise, imar rantlarının paylaşımı bağlamında karar verme süreçlerinde ve kentsel mekanda olumsuz süreç ve sonuçlar üreten mekanizmalarda beliriyor.

Bunlara bir de; giderek değeri, önemi anlaşılan, belediye meclislerinde imar komisyonlarına girebilmek amacıyla yapılan kavga ve mücadelelerle kendini açıkça okutan, kentsel estetik değerlerden yatırımlara ve tüm planlama kararlarına adeta tek başına karar veren kent patronu niteliğindeki belediye başkanları üreten, tehditler, pazarlıklar ve yolsuzluklarla medyaya yansıyan kentsel rant paylaşımı savaşlarını eklediğimizde, siyaset alanının bilim-etik ve planlama alanı ile ilişkisindeki sorunları ve bedellerini daha açık görebiliyoruz. Son dönemde ülke ekonomisinin oturtulduğu rant ekseninde kentsel rantların dağıtımı, paylaşımı ve yepyeni kentsel rantların yaratımı daha önce olduğu gibi sadece ya da çoğunlukla yerel yönetimlerin ilgi alanıyla da sınırlı görünmüyor. Küreselleşme süreci, uluslararası yatırımlar ve sermaye hareketleri kentleri ve kentsel sistemleri öne çıkardıkça, önem derecelerine paralel olarak tüm kentler bu rantsal üretim ve paylaşımın temel sahnesi haline gelmekte. Bu sistem sermayenin ikincil döngüsü olarak emlak pazarını tariflediğinden, yerel ve uluslararası yatırımcılar için emlak pazarının en tatlı kazanç alanı olduğu da tüm boyutlarıyla keşfedilmiş durumda. Bu süreçte imar planı değişiklikleri ve arttırılan imar hakları üzerinden kazanılan rantların hiçbir yatırım aracında olmadığı boyutlarda olduğunun anlaşılması, daha önce yerel belediye meclis ve başkanları üzerinden yürüten pazarlık ve payla-

şımların merkezi hükümet düzeyine (İstanbul'un pazarlanması, kıyıların, doğal değerlerin, hazine arazilerinin satışı vb.) hatta uluslararası baskılar (Cargill, Bergama, Dubai Towers vb.) bağlamında küresel düzleme taşındığını gösteriyor.

Bu sürecin sacayakları olan siyasetçi, yatırımcı ve bürokrat da, etik değerlerin tükenişini bu kez de kentsel mekanı satıp, pazarlayıp, yağmalayarak gerçekleştirmekteler. Öyle ki, kent topraklarını sadece ekonomik değeri üzerinden algılayan bu yapı daha önce imar planlarının onanması aşamasında belediye meclislerinde el kaldırırken, bu arayış önce yönetmeliklerin değiştirilmesine, bu değişikliklerin başta Odamız olmak üzere duyarlı kesimlerce açılan davalarca yargı denetimine takılması üzerine de, bazen plan kararlarını, bazen yönetmelik maddelerini, bazen da projeleri, yasa haline getirme amaçlı olarak Büyük Millet Meclisi'nde el kaldırmaya başladı. Bu yerel meclislerden ulusal meclise uzanan serüvende, planlara ve mevzuata "rant amaçlı" müdahalelerde bulunmakta çekinmeyen siyaset mekanizması ve siyasetçi, bir yandan kürsü dokunulmazlıklarını ve verdiği oydan sorumlu tutulamama özgürlüğünü kullanırken, diğer yandan da siyasi ve akçalı rantları "oy" a tahvil ederek, sistemin devamlılığını sağlamayı becerdi.

İmara ve kentsel rantların paylaşımına ilişkin süreçlere, yolsuzluklara, bir yerinden müdahil olan yatırımcı, bürokrat-uygulamacı ve siyasetçinin gerek yerel ve gerekse ulusal düzeyde cezai yaptırımlara konu olmaması, kentlere ve planlamaya yönelik saldırı ve müdahaleleri yapanları cesaretlendirir, planlama mekanizmasının içini boşaltıp, saygınlığını azaltırken, kentler ve kentlilerin cesaretini kırıyor.

Özetle, imar yolsuzlukları ve kentsel değerlerin pazarlanması üzerinden yaratılan rantların paylaşımı, ülkemiz ve kentlerimiz için gün geçtikçe stratejik önem kazanan, büyüyerek derinleşen nitelikleriyle önümüzdeki günlerin "Susurluk"larını yaratmaya aday görünüyor...

İşte bu süreçte; plancıların ve Odamızın yıllardır uğraştığı ve uğrunda amansız mücadeleler verdiği, şehircilik ilkeleri, planlama esasları, kent ve kamu yararı kavramları ise, aşındırılan- unutturulmaya çalışılan, ayaklara bağ görülen bir bağlama indirgenmeye çalışılmakta. İçerik ve sürecini eleştirip, geliştirmek yönünde çok önemli çabalar ve katkılar ortaya koyduğumuz ve uğrunda mücadele ettiğimiz ilke ve stratejilerin önem ve yaşamsallığını, her yaşanan afet, olay ve krizden sürekli ve üzülen teyit ettiğimiz planlama kuramını ve uygulamasını savunmak, tüm plancılara ve aktif yurttaşlara her zamankinden daha kritik görev ve sorumluluklar yüklüyor. Bu sorumluluklar çok boyutlu ve çok geniş bir yelpazeye uzanıyor.

İşte bu çerçevede, bu yıl İzmir'de düzenlediğimiz 6. Şehircilik Kongre'si bu arayış ve toplumsal alanla bütünleşme bağlamında çok büyük önem taşıyor. Odamız; bir yandan, yasama süreçlerine TBMM ortamında yapıcı katkılar sunmaya çalışarak müdahil olup, oluşturduğu görüş, rapor ve açıklamalarını kamuoyu ile paylaşarak, gereğinde mevzuatın izin verdiği davaları açarak ve dahası kendi iç hukukundan kaynaklı cezai yaptırım mekanizmalarını her zamankinden daha kararlı işletip "kapısının önünü süpürerek" hukuki ve bürokratik bağlamda mücadeleler verirken, diğer yandan da, giderek artan planlama alanına müdahale ve saldırıların bedellerini, toplumsal alanla buluşturmaya yönelik arayışlarını yoğunlaştırıyor. Bu sürecin kentlerle birlikte kaybedenlerinin ve tüm kentlilerin de Şehir Plancıları Odasıyla bütünleşmesini hedefliyor. Oda; bu süreçte her zamankinden daha büyük bir önem kazanan planlamanın siyaset alanıyla sağlıklı bir ilişki kura-

bilmesi için, toplumsal alanla bütünleşme arayışlarının çok önemli bir açılım olarak geliştirilmesi, yoğunlaştırılması gerekliliğinin altını çiziyor, gereklerini yerine getirmeye çalışıyor. Aktif yurtaşların böylesi bir bilinçlenme, birlikte öğrenme, birlikte iş yapabilme süreciyle oluşabileceğini, birlikte yaşayacağımız mekanları yaratabilmenin, kentlerimiz için güç birliği yaparak mücadele etmekten geçtiğini kamuoyuna duyuruyor.

BÜLTEN 179

DOSYA KONUSU: KORUMA SEMPOZYUMLARININ İKİNCİSİ TRABZON'DA YAPILDI

İlki 2005 yılında Diyarbakır'da gerçekleştirilen Kent Planlama ve Koruma etkinliklerimizin ikincisi; 7-8-9 Aralık 2006 tarihlerinde, Trabzon'da "Doğal ve Özel Nitelikli Kırsal Alanların Koruma Sorunsalları ve Planlama" teması ile gerçekleştirildi.

Odamızın, Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü ile birlikte gerçekleştirdiği Sempozyumun 1. ve 2. günleri Üniversitenin Kültür ve Kongre Merkezinde yapılan oturumlar ve panelden, 3. gününü ise Uzungöl'e yapılan teknik geziden oluştu.

Açılış konuşmalarında KTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı Saliha Aydemir; genelde kırsal alan ve doğaya ilişkin bütüncül bir planlama anlayış ve yaklaşımının önemi, bu alanları ilgilendiren müdahale yetkileri açısından kurumların sorumlulukları, kaynakların koruma ve kullanma dengesine ilişkin yeni yönelimler, farklı disiplinlerin farklı anlayışlarını anlama ve bütünleştirme, tanımların yeniden ele alınması gibi konular üzerinde durdu. Odamız Genel Başkanı Buğra Gökçe, planlamanın öncelikli amacı olması gereken koruma söylemi ve zihniyeti konusunda mevcut yaklaşımların doğal, kültürel, çevresel değerlere verdiği zararlardan örnekleriyle sözetti. TMMOB Başkanı Mehmet Soğancı, Birliğin mesleki birikimleri toplum yararına sunma sorumluluğundan söz ederek, etkinliğin bu amaca hizmet eden boyutlarına ve önemine değindi. Kente ve korunması gerekli değerlere ilişkin sistemli saldırılar karşısında Odamızın çabalarını önemli bulduklarını ve beklentilerini dile getirdi. KTÜ Mimarlık Fakültesi Dekanı Şinasi Aydemir, üzerinde uzlaşılacak genelleştirilmiş tanım ve kavram arayışlarımız olması gerektiğinden, kırsal alanlar üzerinde farklı talep, beklenti ve baskılardan, doğa ile barışık yaşamın öneminden ve geleceğin kurtarılmasından, yaşam kalitesine ilişkin parametrelerin kentsel alanda tarif edilmiş olmasının eksikliklerinden, korumanın kırsalın fiziksel örüntüsünün yanı sıra sosyal yaşamı da kapsamaması gerektiğinden, kırsal yaşam sürdüren nüfusun bu konuda işbirliğine ihtiyaç olduğundan sözetti. KTÜ Rektörü İbrahim Özen doğal değerlerin en iyi biçimde geleceğe aktarılması sorumluluğunu, korunarak kullanılması ve böylece yaşatılması gerektiğini, tarihin tanıkları olarak kültürel değerlerin doğa koruma ile eşdeğer önemini ve genel olarak korumanın inovasyon gerektirdiğini vurguladı. Trabzon Belediye Başkan Vekili Kemal Kılıç, kamu otoritelerinin sorumluluğunu, kararlı ve planlı çalışma ile mümkün olan korumanın barınma ihtiyacını ön planda tutan imar planlama yaklaşımı ile hasar gördüğünü dile getirdi.

Odamız Genel Başkanı Buğra Gökçenin Konuşması;

“Sayın Vali, Sayın Belediye Başkanı, Sayın Rektör, Sayın Birlik Başkanım, Değerli hocalarım, sevgili basın emekçileri, meslektaşlarım, öğrencilerimiz, konuklarımız, hepimiz hoşgeldiniz, sizleri TMMOB Şehir Plancıları Odası adına sevgilerimizle selamlıyorum...

Sözlerime, Sempozyum için emeği geçen KTÜ Mimarlık Fakültesi ve ŞBP bölümü ile, Samsun Şubemize, Trabzon Temsilciliğimize, Odamız çalışanlarına, emeği geçen herkese sonsuz teşekkür ederek başlamak istiyorum.

Geçtiğimiz yıl ilkini Diyarbakır’da düzenlediğimiz Kent Planlama&Koruma Sempozyumlarının ikincisini Trabzon’da “Doğa Koruma” temasıyla gerçekleştiriyor olmanın mutluluk ve heyecanıyla karşınızdayım.

Bugün burada sizlerle saygı ile andığımız biricik Raci Hocamızın bazı değerlendirmeleri eşliğinde “koruma zihniyetimiz” üzerinden bazı tespitleri ortaya koymak ve şehir plancıları odasının koruma ile yoğunlaşması ve beklentilerini açıklayacak bazı hususlara değinmek istiyorum.

Rahmetli hocamız, Odamızın bastığı ışık notlarında koruma zihniyetimizi; “...biz korumacı değil, kalkınmacı/gelişmeci, büyümeçi ya da imarcıyızdır. Bu amaçlarla planlar yapar, kültür ve doğa değerlerinin korunması üzerinde ancak bu bağlamda dururuz. Öncelikli amaç, gelişmek olduğu için, koruma bir koşul/engel, sınırlayıcı olarak görülür. Yani istenmeyendir”. diyor. Görüldüğü üzere; bu zihniyet, bu tür bir korumacı söylem inandırıcı olmadığı gibi, korunmaya muhtaç eşsiz doğal, çevresel, kentsel, kültürel değerlerimizin elden çıkmasını, satılmasını pazarlamasını da engelleyemiyor. Dahası bu yapı içerisinde ne planları yaptıran merkezi ve yerel yönetimler, ne plan sınırları içerisinde yaşayan-çalışan kentliler, ne de bu planları yapanlar, “korumanın gereğine” yeterince inanıyor ve bunu içselleştirmiş görünüyor.

Bu sahiplenmeme, içselleştirmeme üzerine kurulu “sahte koruma zihniyetinin”, ülke ve kent ekonomilerinin kentsel ve çevresel değerlerin satılarak ya da paraya çevrilerek kurtarılacağı gibi bir anlayışla birleşmesinin bedelleri, her geçen gün bir başka kriz, afet ve yeri geldiğinde hukuksuzlukla kırsal, kentsel demeden tüm mekanlarımızda en acımasız biçimde kendisini gösteriyor.

Bir yandan değerli tarım topraklarını korumak yerine nasıl yerleşime açabileceğimizi, yeri geldiğinde tarım topraklarını belediye meclisi kararları ile kaldırabileceğimizi sanıyor, bu topraklar üzerinde yer seçen kaçak tesisleri hukuka uygun hale getirebilmenin yollarını titizlikle araştırıyor, diğer yandan, dere yatağı, sel tehlikesi demeden tüm kentsel toprakları nasıl yerleşime konu edebileceğimizin hesaplarını futursuzca yapıyor, kıyıları turizme açabilmek ve para kazanabilmek adına beton yığınlarına çevirip, doğal değerleri yaşamaya gelen turistlerin tüm gelme sebeplerini ortadan kaldırıyor, öte taraftan, orman arazilerine dev lüks-korunaklı siteler, kaçak oteller inşa edilmesine yol açan mekanizmaları üretiyoruz...

Bu anlayış ülkenin her bölgesinde farklı senaryolarla hayata geçiyor ama özü aynı. Ege ve Akdeniz’de turizm üzerinden biçimlenen ve kalkınma söylemi üzerinden doğal çevreyi tüketen arayışlar, kıyılardaki imar yetkisini kimin kullanacağı bağlamına indirgenirken,

kiyilerin nasıl korunup, planlanacağına ilişkin bir açılım geliştiremiyor. İstanbul'da orman arazilerinin talanı ve yüksek rantlardan yararlanması bağlamında tüm etik ve hukuk değerlerini çiğneden, Bakanları bile gecikmeli de olsa isyan ettiren kötü siyasetçi, kötü işadamı, kötü bürokrat üçgeni, ülkenin her köşesinde imar rantları uğruna fay hatlarını kaydıracak, tarım topraklarını kaldıracak meclis kararlarından, pazarlama amaçlı, yoğunluk attıran plan değişikliklerine kadar uzanan bir yelpazede kültürel ve doğal değerleri adeta heba edebiliyor...

Bu yapı, Karadeniz otoyolunun geçişinde de, ulaşım ve gelişme hedeflerine odaklanarak, tüm doğal değerlerin tüketilmesine bir bölgenin kıyı ile ilişkisinin koparılmasına varabilecek seçimler yaparken, yol geçişinin koruma-kullanma dengesi içinde de düşünülebileceği alternatifleri tamamen göz ardı ediyor.

Aynı anlayış, şimdi de yayla turizmi adı altında eşsiz doğal güzellikler, hazineler sunan Karadeniz yaylalarına odaklanmış vaziyette... o çok beğendiğimiz yaylaları da betona boğacak arayış ve spekülasyonların içi yine ekonomik değer ve kazanımlarla doldurulmaya çalışılıyor. Yaylaların doğal, otantik değer ve yapısıyla korunurken kullanılabileceği seçim ve arayışlar üzerinde durulmuyor.

Kuşkusuz koruma odaklı ve korumadan kaynaklı gelişmeleri sağlayan iyi örnekler ve uygulamalar da yok değil. Ancak bu örnekler çoğu kez kişisel ve kurumsallaşmasında da önemli sorunlar var.

Bu zihniyeti, bu bakışı, kentsel, çevresel, kültürel ve doğal değerlere “dolar yeşili bakan” bu anlayışı değiştirmemiz gerekiyor. Korumayı “öncelikli amaç” olarak benimsemek ve benimsetmek durumundayız. Korumadan kaynaklanan kalkınma/gelişme, büyüme, imar veya kullanım örnekleri” çoğaltılmalı. Raci hocamın da ifade ettiği gibi; “..Yaklaşımlarımızda gelişmenin imarın tahammül ettiği türden korumayı değil; korumanın izin verdiği gelişmeyi imarı esas almalıyız. Anadolu'da kalkınma-gelişme anlayışının, kültür ve doğal değerlerin korunmasından kaynaklan sürdürülebilir bir yerel kalkınma vizyonu ile buluşturulması kaçınılmaz”.

Koruma, kullanma ve değişim değerleri ötesinde manevi kültür ve anlam değerleri ile de ilgili. Manevi değerlerin tespiti de korunması da güç ama, korumanın özünü oluşturan da işte bu zorluk. Doğal, kültürel değerleri, ekonomik değerleri ile algılayamayız. Öyle olduğunda değişim değeri, koruma giderlerini karşılayamadığında tüm bu eşsiz değerleri yıkmak, satmak, pazarlamak, betonlaştırmak sığınağına hapsolür kalırız. Onun için koruma adına gerekli olan maddi kaynağın nereden ve nasıl sağlanacağı, hangi anlayış ve tutumlarla koruyacağımız üzerine odaklanılmalı.

Özetle; kültür ve doğa varlıklarımızı, hoyratça ve saygısızca kullanarak, tahrip ederek, “yağmalayarak” zenginleşme anlayışı yerine; maddi, manevi değerleri, kaynak değerlerinin korunmasını esas alan, korumanın izin verdiği yerel kalkınma yoluyla zenginleşmeyi sağlamalıyız.

Yeni koruma kanunu bu anlamda çok önemli açılımlar getirdi. Diyarbakır sempozyumunda bu açılım ve olanakları tüm boyutlarıyla ortaya koyduk. Şimdi bu sistematik ve anlayışın hayata geçirilmesi anlamında biz plancılara ve yöneticilere çok büyük görev düşüyor.

Koruma giderlerini karşılamak üzere ekonomik değerlerin artırılması bağlamına oturtulmaya çalışılan bir “sahte koruma” yaklaşımının bu eşsiz coğrafyayı ne kadar sıradanlaştırdığını hala anlamamış olmamızı şaşkınlıkla izliyor, izlemekle kalmayıp, tüm gücümüzle de mücadele ediyoruz.

Bunun için sahiplilik, içselleştirme, aktif ve katılımcı bir planlama ve gerçek bir “alan yönetimi” ne oturan bir uygulama anlayışına ihtiyacımız var. Bu, yapı bazında restorasyon ve noktasal projelerini aşan, gerçek ve çok kapsamlı bir planlama sürecini tanımlıyor. Onun için şehir plancılarına büyük görevler düşüyor ve onun için Şehir Plancıları Odası, bıkmadan yılmadan, kentsel, doğal, kültürel, çevresel değerleri savunuyor, toplumsal alanla kamu ve kent yararına bu çabalarla buluşmaya devam ediyor. Koruma Sempozyumları da, bu arayışların bir parçası olarak anlam ve değer kazanıyor. Planlama ve koruma adına daha yapacak daha çok işimiz var, hep birlikte....

Sempozyumun başarılı geçmesi umuduyla, tüm katılımcılara sevgiler sunuyorum...”

Açılış konuşmalarının tamamlanmasından sonra Sempozyumun Tematik Sunuşunu yapan Emel Göksu, doğa-insan ilişkilerinin algılanmasında farkların nasıl oluştuğu konusunda teorik çerçeveyi, bu ilişkilerin düzenlenmesine ilişkin uluslararası çerçevenin nasıl oluştuğunu, ekolojik sınırların nereye dayandığını ve Türkiye'nin bu durum karşısında kendini nasıl kurduğunu, son olarak da doğa-insan ilişkilerindeki fırsatları anlattı.

Daha sonra oturumlara geçildi. Sempozyum oturumları sırasıyla;

- 1-Planlama ve Doğa Kırsal Alan İlişkisi
- 2-Yasal Yönetmelik Çerçeve
- 3-Kurul, Kurum, Kuruluş Deneyimleri
- 4-Koruma Kalkınma İlişkisinin Ekonomik ve Sosyal Boyutları
- 5-Ulusal ve Yerel Ölçekte Proje ve Uygulama Deneyimleri
- 6-Değerlendirme Paneli

olarak belirlenmişti.

Birinci günün ilk oturum yöneticiliğini yapan Perihan Kiper sunuşunda, mevcut planlama kılıgımızın doğa ya da kırsal alanları ne ölçüde kapsadığı ve koruyabildiğini örnekleriyle tartıştı. Bazı örneklerin kent ve çevre suçu sayılabilecek niteliklerine değindi. Kent ve kırsal alan koruma sorunsalının birbirinden bağımsız ele alınamayacağına altını çizdi. Yasal düzenlemelerin köyleri dikkate almayan boyutlarını ve bu düzenlemeler ile kent kabul edilen kırsal nitelikteki yerleşmelerin sorunlarını paralel olarak ele alan açıklamalar yaptı. Çeşitli planlama tür ve örneklerinin korumacı olmayan yaklaşımlarını örnekleri ile aktararak eleştirdi.

Ayşegül Altınörs Çırak sunuşunda, mekansal düzenleme aracı olarak planlamanın genel olarak kente odaklanan kurgusundan, son dönemde kira müdahaleyi de içeren değişiklik ve düzenlemeler ile kırsal planlama kavramına yoğunlaşmamız gerektiğinden sözetti. Ancak kırsal planlamanın kendine özgü, farklı bir planlama yaklaşımı gerektirdiği ve bunun örnekleri, sunuşunun temel unsurlarını oluşturdu.

Aliye Ahu Gülümser sunuşunda, kırsalın tanımlanmasının öncelikli gereği, Türkiye'de kırsal yapısını tanımlayan çeşitli yaklaşımlar ile AB düzeyinde kırsala ilişkin tanımlama ve sınıflama çabalarının Türkiye'nin kırsal yapısı açısından esas alınabilir göstergeleri üzerinde durdu.

Pervin Şenol; Saliha Aydemir ve Şinasi Aydemir ile birlikte sürdürdükleri bir araştırma çalışmasının sunuşunda, kırsal alanların kullanım baskısı altında gösterdiği niteliksel ve niceliksel çeşitlilik üzerinde durarak, bu baskılar karşısında kırsal gelişme politika ve stratejilerinin nasıl ele alınabileceği, bu aşamada yerelde halkın kendi yaşam alanları ile ilgili söz sahibi olabilmesinin yöntemlerini dile getirdikten sonra, kırsalı planlama hiyerarşisi içinde kente eşdeğer ele alan bir yaklaşım ve model önerisi aktardı.

Salondan alınan katkı ve sorular kapsamında Nezahat Balcı, Sempozyumda ele alınan sorunların doğru yerlere iletilmesi, çözüm önerilerinin ise muhatabı olan kırsal yaşamı sürdürenler ile paylaşılması bağlamında görüşlerini dile getirirken, Akın Atauz kırsalın tanımına ilişkin zorlukların demografik dönüşümle ilişkisine değinerek, kırsalı durağan olmayan yapısı içinde tanımlamanın olanaklı olup olmadığını sordu. Neşe Özgen kırsal tanımında temel ölçütün üretim ve birikim biçimi olarak ele alınmaya devam edilmesi konusunda görüşlerini paylaşırken, Saffet Atık kırsalın taleplerinin kırsal müdahalelere ne ölçüde yansdığı, bu taleplerin neler olduğu konusunda sorular yöneltti. Şinasi Aydemir yaptıkları çalışmada özellikle 1990'lı yıllardan sonra küçülme ve parçalanmanın tespit edildiğine, model arayışlarında bu dönüşümün dikkate alındığına açıklık getirdi. Duran Taraklı kırsalın sorunlarını doğrudan yaşayanlar ile üretim birlikleri ve yerel yönetim birlikleri gibi örgütlerin bu Sempozyumda bulunmaları ve en azından ikinci güne tam katılmaları için gecikmeden çağırılmaları gerektiğine vurgu yaparak, yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayamayan insanların korumaya ne derece katılabileceğini tartıştı.

Birinci günün ikinci oturum yöneticiliğini yapan Şence Türk konuşmasında, koruma konusunda ulusal ve uluslararası yasal yönetsel düzenlemeleri, doğal ve kültürel değerlerin korunmasının ulusaşırı niteliğini, ülkemizin kabul edip uymayı taahhüt ettiği sözleşmeleri, ulusal ölçekteki düzenlemelerin geçirdiği evrimi ve bu düzenlemelerin birbiri ile ilişkisini ve bütüncül bir yaklaşımla yapılmadığı konularını genel olarak ele aldı.

Selma Çelikyay sunuşunda, doğa korumanın çevre korumanın en önemli ve temel boyutunu oluşturduğunu aktardıktan sonra doğal kaynakların korunmasına ilişkin ulusal yasal düzenlemeleri ve ilgili maddelerini anlattı.

Mustafa Artar sunuşunda, kurumlararası koordinasyon ve disiplinlerarası çalışmalar ile korumanın uluslararası boyutlarının önemine değinerek, Avrupa Peyzaj Sözleşmesinin yapısı ve kurgusunu, planlama sistemimize uyumu ile ilgili sorunları, sözleşmeyi kabul eden ülkemizde bu aşamada yapılması gereken iş ve işlemleri anlattı.

Oğuz Kurdoğlu sunuşunda WWF (Dünya Doğayı Koruma Vakfı) tarafından, küresel ölçekte korunan alan yönetim etkinliğini değerlendirmeye yönelik olarak "Korunan Alanlarda Hızlı Değerlendirme ve Önceliklendirme Metodolojisinin (RAPPAM)" geliştirildiğini, Kritik Ekosistemler Ortaklık Fonu ve WWF işbirliğinde yürütülen, Kafkasya Ekolojik Bölgesi Hibe Programı çerçevesinde, Kafkasya'nın biyolojik çeşitliliğini korumaya yönelik sivil toplum ve akademik kuruluşların projelerine verilen destek kapsamında, Doğu Karadeniz Dağları'ndaki korunan alanlarla ilgili RAPPAM yöntemiyle yapılan değerlendirmenin sonuçlarını aktardı.

Salondan alınan katkı ve sorular kapsamında, çıkış noktaları, amaçları ve yöntemleri birbirinden çok farklı olan imzaladığımız uluslararası sözleşmelerin uygulanması ile ilgili sorunların tartışılması istendi. Özellikle sivil toplum kuruluşları tarafından yürütülen çalışmalara halkın katılımının ve kurumların koordinasyonunun nasıl sağlandığı ve yasal dayanakları soru olarak yöneltildi.

Birinci günün son oturumu olan Kurul, Kurum, Kuruluş Deneyimleri oturumunun yöneticisi olan Bülent Tanık; korumanın özümsemesi, sahiplenilmesi, kırsala kentten bakışın eksiklikleri ve zaafı, ülkemizin kırsal ile ilgili macerasında ülkemize özgü, özgün bir kurum olarak köy enstitülerinin önemi, bölgesel kırsal kalkınmanın ön şartı olarak kır atmosferinin toplumsal barış ve güvenliğinin sağlanması ve siyasal yeniden örgütlenme pratiğine katılmasının, gelişme için köyün kendine yetebilme gücünü ortaya çıkaran bir örgütlenmenin gerektiği konularını dile getirdi.

Yeşil Artvin Derneği adına Erdoğan Gazihan derneğin, Çamlıhemşin Vakfı adına Sema Akçam ise vakfın deneyimleri ve faaliyetleri arasında yerelin doğal kimliğinin korunmasına hizmet eden örnekleri ve yaşanan sorunları aktardılar. Akçam sunuşunu Çamlıhemşin'in kültürel ve sosyal değerlerini hatırlatan fotoğraflar eşliğinde yaptı.

Koruma Bölge Kurullarında 1987-1997 yılları arasında görev yapmış eski üyelere Feral Eke, kurul üyeliğinin sorumluluklarından, disiplinlerarası çalışmanın öneminden ve görev yaptığı kurullardaki Sempozyum teması olan doğa ve kırsal alan korumasına ilişkin deneyimlerinden sözetti. Samsun Koruma Bölge Kurulu adına Tolga Çilingir sunuşunda, koruma kaygısının oluşumundan, doğal sit kavramının ortaya çıkışından ve diğer sitlerden farkından, Turizm Kentleri Projesi kapsamında Çeşme Yarımadası sit alanında planlama çalışmalarından ve risklerinden sözetti, daha sonra yeni atandığı Samsun Bölge Kurulunun çalışmalarına değindi. Sivas Koruma Bölge Kurulu adına Suat Çabuk, Kurul bölgesinde doğal ve yapay çevre korumanın perde arkasını, kurula başvuran projelerin nitelikleri ile ilgili sorunları anlattı.

Salondan alınan katkı ve sorular kapsamında yaylaların önemi ve Karadenizdeki doğal sit alanlarının özellikleri üzerinde duruldu, turizm kentlerinin kent ve kırdan kopuk olmaması ve korumayı esas alması gerektiği konusunda görüşler dile getirildi ve kurulların baskı altında olup olmadığı soruldu.

İkinci gün ilk oturum yöneticiliğini yapan Duran Taraklı, doğal dengelerin korunmasının seçeneksizliği, ülkenin %80'inin halen tarım yapılan topraklardan oluştuğu, ancak günümüzde çiftçilikle uğraşan kesimin köyde yerleşmeyebildiği veya köyde yerleşen nüfusun çiftçilikle uğraşmayabildiği gerçeklerinin dikkate alınması gerektiği, tarımsal faaliyet ile uğraşan nüfusun geçim sıkıntıları ve bu temel sorunların koruma ile çelişen boyutları üzerine bir konuşma gerçekleştirdi.

Sibel Kalaycıoğlu, ODTÜ Kıyı-Liman çalışmaları programı ile ortak gerçekleştirilen küresel iklim değişikliğinin Göksu Deltası üzerindeki etkileri konulu araştırma çalışmasını sundu ve koruma sorunsalına sosyolojik bir bakış açısının örneğini aktardı.

Tayfun Özkaya, kırsal alanların korunmasında sahici ve aktif katılımın gereği, yöntemleri ve örnekleri üzerine bir sunuş yaptı.

Uğur Metiner sunuşunda, Kayseri'de UNDP destekli olarak gerçekleştirilen damla sulama yöntemi ile şekerpancari üretiminin olumlu sonuçlarını aktararak bu yöntemin yaygınlaştırılmasının doğal kaynakların korunması açısından yararlarını dile getirdi.

İrem Elvan sunuşunda, Karaburun Yarımadası'nda dengeli koruma-kalkınma politikalarının oluşturulması ve yerel potansiyellerin değerlendirildiği stratejik planlama çalışmasını anlattı.

Başak Avcioğlu sunuşunda, Dünya Doğayı Koruma Vakfı (WWF), Uluslararası Koruma Örgütü (CI) gibi küresel doğa koruma kuruluşları tarafından altı ülke sınırları içinde tanımlanmış, Türkiye'de Doğu Karadeniz, Çoruh ve Aras Havzaları, Gürcistan, Azerbaycan ve Ermenistan'ın tamamı ile Rusya'nın güneyi ve İran'ın kuzeyini kapsayan 580.000 km²lik bir alan olan Kafkasya Ekolojik Bölgesinin Koruma Projesini anlattı.

Oturumun son bölümünde salondan, özellikle proje ve örneklerle ilgili sunuşlarda geçen 'halk', 'ilgi grupları' gibi kavramların kapsamına ve katılım yöntemlerinin ayrınıtısına ilişkin sorular soruldu.

İkinci gün ikinci oturum yöneticiliğini yapan Akın Atauz, Amasya Tokat Çorum'dan oluşan NUTS bölgelerinden birinde yürütmekte olduğu Bölge Planlama çalışmasından söz ederek, mekan içerikli ulusal plan ve alt Ölçekli il planı çalışmaları arasındaki konumuna, sözkonusu hiyerarşiye ilişkin eksikliklerin yarattığı sorunlara ve kurumsal yetki karmaşasına değindi.

Çağatay Keskinok, Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgesinde, köylerin göçlerle boşalması ve kentlerde yarattığı yeni sorunlar üzerine GAP tarafından üretilen Köye Dönüş Projesi kapsamında yürütülen kırsal alan değerlendirmesi, odak alan çalışmaları ve arazi çalışmalarını, daha önce gerçekleştirilmiş köykent, merkez köy, örnek köy uygulamaları ile karşılaştırarak aktardı.

Alpay Tırıl ilk sunuşunda ekolojik ve sosyo-ekonomik önemlerine rağmen hızla yok edilen sulak alanlar, doğal alanlar içindeki ayrıcalıklı yeri, sulak alanlara yaklaşımla ilgili tarihsel süreç, Türkiye'de sulak alanlara yönelik yasal düzenlemeler ve uygulamaları tartışarak genel bir değerlendirme yaptı. İkinci sunuşunda ise "Önemli Doğa Alanı" (Key Biodiversity Area) kriterlerine uyan, biyolojik çeşitlilik değeri açısından Akdeniz Havzası ölçeğinde önem taşıyan, birisi uluslararası, ikisi ulusal olmak üzere üç koruma statüsüne sahip bir sulak alan olan Gediz Deltasının doğal önemine ve koruma statülerine rağmen kentsel gelişim bölgesi olarak kullanılmak istenmesi ve büyük bir rant alanı olarak görülmesi kapsamında koruma-kullanma çelişkilerini analiz etti.

Mustafa Artar sunuşunda, Akdeniz havzasının en önemli özelliklerini taşıyan ender kıyı ekosistemlerinden biri olan Çukurova Deltası sulak alan ekosistemi örneğinde doğa koruma planlaması çalışmasını peyzaj planlama temelinde anlatarak, kırsal alan özellikleri ve kullanımlarının planlamadaki yerini vurguladı.

Çağlar Meşhur sunuşunda, Konya'da tarihi ve kültürel dokunun korunmasına yönelik çabalar kadar koruma gündeminde yer tutan Meram Çayı havzasında 1991 yılında Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun, farklı nitelikte alanlar içeren bölgeye ilişkin getirdiği I,II ve III. derece doğal sit alanı tanımı ile başlayan ve günümüze kadar geçen 15 yıllık dönemin, planlama deneyimleri açısından değerlendirmesini yaptı.

Oturumun son bölümünde salondan, köye dönüş projesinin eski merkez köy kavramına benzerliği ile de bağlantılı olarak, güvensiz ortamın başarıyı olumsuz etkileme olasılığı, eski sorunların yeniden üretilmesi tehlikesi ve gelişme alanlarının nasıl belirlendiği konularında görüş ve sorular yöneltildi. Konuşmacılar ile salondan katılımcılar arasında değerli tartışmalar yapıldı.

İkinci günün sonunda gerçekleşen panelde, İTÜ Şehir ve Bölge Planlaması Bölümü öğretim görevlisi Nuran Zeren Gülersoy, doğal alanların korunması konusunda dünyadaki son yaklaşımlar çerçevesinde Türkiye'deki durumun değerlendirmesini yaptı, koruma yönetimi ve modellerine ilişkin esaslar üzerinde durdu.

Ordu İli Yokuşdibi Beldesi Belediye Başkanı Ramiz Okumuş, koruma konusunda siyasetçilerin tercih ve uygulamalarının hatalarına, kendi beldesinin özelliklerine, bu çerçevede korunması gereken yaylaların değerine, kadastro ve tapu çalışmalarının eksikliklerine ve plansız yapılaşma sorunlarına değindi.

Çamlıhemşin Ülkü Köyü Muhtarı Nezahat Balcı, beldesinin eşsiz değerlerini görsel bir sunum eşliğinde aktarırken sorunlarını paylaştı ve çözüm önerilerini dile getirdi.

Trabzon İl Özel İdare Genel Sekreter Yardımcısı Nurettin Tandoğan, kırsal kesime hizmet götüren bir kurum olarak İl Özel İdaresinin görev ve sorumluluklarını, bu hizmetlerin yasal çerçevesini, tarihsel süreci, kadastro, köy yerleşik alan tespiti ve imar uygulamalarını ilin fiziksel özellikleri ile bağlantılı olarak anlattı, yaylalardaki kaçak yapılaşma sorunlarının altını çizdi ve bu konuda muhtar eğitim seminerlerinden sözetti.

Özel Çevre Koruma Kurumu Temsilcisi Nesrin Reyhan ve Çevre ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Birimi Temsilcisi Derya Kuşhan, kurumlarının yürüttüğü faaliyetler hakkında bilgi verdiler.

Karadeniz Bölgesinde planlama deneyimleri bulunan şehir plancısı Saffet Atik, iki gün boyunca Sempozyumda dile getirilen doğa ve kırsal alan koruma sorunlarına planlama meslek alanının yaklaşımı ve bu çerçevede planlı sorumluluğu konusunu sorgulayan bir konuşma yaptı.

Sempozyumun üçüncü gününde Uzungöl'e yapılan teknik gezi sırasında yörenin turizm potansiyelini değerlendiren yatırımlar, yine yörenin korunması gereken değerleri ile ilişkisi bağlamında incelendi.

Başarıyla tamamlanan etkinliğin kitabı basılarak, elde edilen sonuçların katılamayan ilgililerle paylaşılması ve kalıcı bir ürüne dönüşmesi sağlanacak.

Ayrıca, 2006 koruma etkinlikleri çerçevesine Trabzon'da düzenlenen "Doğal ve Özel Nitelikli Kırsal Alanların Koruma Sorunsalları ve Planlama" konulu sempozyumda, "Koruma Sempozyumları"nın nasıl bir sistematik içerisinde düzenlendiği ve bu güne kadar nasıl bir süreç izlendiğini anlatan basın açıklaması yapıldı.

GÜNDEM:

PLAN-PLANCI, TOPLUM-ÖRGÜT

A. Cenap YOLOĞLU

Parsel ölçeğinden kent ölçeğine kadar her düzeyde mekanın değişim değerini ençoklaştıracak biçimde nasıl müdahale alanına dönüştürüldüğünün açık kanıtlarını etrafta çokça bulmak mümkündür. Bu müdahalelerin bazıları müdahaleye konu olan alanın genel bilinirliği yüzünden kamu oyunda tartışılır hale gelirken, bu kadar göz önünde olmayan kent ve kent parçalarına yapılan müdahalelerden ise haberimiz bile olmamaktadır.

Bu tür müdahaleler küresel ölçekten yerel ölçüğe kadar yaşanan dönüşümlere referansla çeşitli şekillerde betimlenmeye çalışılmıştır. Yaşanan dönüşüme ilişkin neden-sonuç ilişkisi özelinde yeterince açıklama yapılmış olmasına karşın plancıların ve odanın takındığı ve takınması gereken tavır yererince tartışılmamıştır. Bu gibi bir tartışmanın bir öz eleştiriyile başlaması, konunun doğru temellendirilmesi açısından önemlidir. Elbette ki bu tür bir öz eleştiri girişiminin en temel öğeleri plancılarıdır.

Plancılar tüm bu bağlam içinde konularını dokunulmaz olarak görmekte veya öyle olmasını istemektedirler. Bu tür bir yaklaşım plancıları teknisyen olarak tanımlamakta ve teknisyen olmaktan referansla plancıları tüm süreçlerin dışına itmektedir. Çünkü plancılar olarak eldeki veriler ve araçlar özelinde en doğru tercihler yapılmış veya yapılması sağlanmış ve görev tamamlanmıştır. Tanımlanan planlama sürecinin hayata geçmesi veya bu hayata geçişin dereceleri tamamıyla siyasetçiye bırakılmıştır. Dolayısıyla planın başarısızlığı tamamıyla siyasete ve siyasal süreçlere bağlanmaktadır. Bu tür bir anlayış iki mekanizma aracılığı ile plan ve plancı arasında bir yabancılaşmaya neden olmaktadır. Birincisi, plan bir son ürün olarak algılanmakta ve üretildikten sonra veya alıcısı karşılığını ödedikten sonra plan ile olan tüm ilişkiler kesilmektedir. Bundan sonra doğan hatalar alıcıya atfedilmektedir. İkincisi ise birincisiyle ilişkilidir. Unutulmamalıdır ki tüm bu planlama faaliyeti çoğunlukla serbest piyasa içinde gerçekleşmektedir. Dolayısıyla değişim değeri üzerinden değerlendirilen planlar her an daha ucuz maliyetle üretilir ve tüketilir. Planı metalaştıran bu anlayış planın içeriğinin ve olası sonuçlarının bir kenara itilerek kendisini ön plana çıkarmaktadır.

Bu anlayış yapılan planların niteliksizleşmesine ve tekdüzeleşmesine neden olmakla kalmayıp plancı olmayanlar gözünde planı her an değeri ödenirse kendilerine sunulacak bir mal mahiyetine dönüştürmektedir. Bu anlayış en çok da sermaye tarafında sevinç göz yaşlarıyla karşılanmaktadır. Onlar için mekana ilişkin bir pratiğin piyasa mantığı içinde kendilerine sunulmasından daha iyi ne olabilir. Böylece üretilen malın hem içeriğine hem de üretiliş biçimine istedikleri müdahaleyi kolaylıkla yapabilir hale gelmektedirler. Bu gün unutulmamalıdır ki eleştiri konusu olan tüm planların altında bir şehir plancısının imzası vardır. Kısaca söylemek gerekirse plan ve plancı arasında bir yabancılaşma yaşanmaktadır.

Yaşanan bu yabancılaşmanın sadece serbest planlama hizmetinin sunumuna ilişkin olarak yaşandığı düşünülmemelidir. Nihayetinde piyasa marifetiyle üretilen her plan bir kamu otoritesi tarafında onaylanmakta ve yine bir kamu plancısı tarafından uygulamaya konulmaktadır. Bir planı uygulayıp uygulamamayı nasıl iş başına geldiği bilinen bir amirinin vereceği talimata bırakan plancı ile plan arasındaki ilişki, nitelik olarak biraz önce tarif edilen durumdan çok farklı değildir.

Plan ve plancılara ilişkin bu tür gelişmeler yaşanırken planlama faaliyetinin her kulvarında ve her kademesinde bulunan şehir plancıları örgütünün yani Oda'nın takındığı tavır ise ayrı bir inceleme konusudur. Şehir Plancıları Odası, kuruluş amaçları ve görevleri ile kamu kurumunu niteliğinde bir örgütlenmedir ve dolayısıyla temel sorumluluğu kamuya dönüktür.

Plan ile plancı arasında yaşanan yabancılaşmaya paralel şekilde oda ile toplum arasında da bir yabancılaşma gelişmektedir. Oda her ne kadar söylemlerinde toplumla olan ilişkisini bir meşruiyet aracı olarak kurgulasa da toplumla olan ilişkisi giderek zayıflamaktadır. Tüm bu söylemin temeli

kası ile ilgili önemli yayın ve bilgiler de hızla derlendi. TMMOB İller Bankası Çalışma Grubu gündemine de gelen Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası'nca yayımlanan ve üyelerimizin de katkılarıyla hazırlanan "Tasfiye Sürecinde İller Bankası Gerçeği" adlı kitap ile YAYED tarafından kamuoyuna aktarılan 16 Maddede İller Bankası Gerçeği isimli açıklama da, Bankanın değeri, önemi ve yapılmak istenenleri belgelemesi anlamında büyük önem taşımaktaydı.

TMMOB bünyesinde kurulan çalışma grubunun görüş ve önerileri doğrultusunda TMMOB tarafından ülkemizdeki 3200'ü aşkın belediyeye, kendilerinin ortağı ve sahibi oldukları bir kurumun kendilerine sorulmadan tasfiye edilmeye çalışıldığı ve bu tasfiye süreci sonrası özellikle olanakları sınırlı belediyeleri bekleyen büyük tehlikelerin neler olduğu konusunda bir mektup gönderildi.

Odamız da bu süreçte İller Bankası'nın ülkemiz ve kentleri için önemi ve değerinin tüm yönleri ile tartışılıp kamuoyunun bilgilendirileceği büyük bir etkinlik yapılması yönündeki görüş ve önerilerini temsilcileri vasıtasıyla TMMOB'ne aktarırken, Tasarımın Yasalaşması sürecini de titizlikle izledi. Tasarımın Plan ve Bütçe Komisyonu gündemine gelmesi üzerine, TMMOB bünyesinde yürütülen çalışmalara ilaveten yapılabilecekler konusunda 03.02.2007 tarihine Oda Genel Merkezinde İller Bankası temsilcilerimizle bir çalışma toplantısı gerçekleştirildi. Bu toplantıda karara bağlandığı üzere öncelikle İller Bankasının kentlerimizi ve Kent Planlama konusundaki yeri ve değerini ve niye kapatılmaması gerektiğini açıklayan bir rapor üretildi.

Bu rapor ile T.B.M.M Plan ve Bütçe Komisyonu toplantısına katılan Odamız Genel Başkanı Buğra Gökçe, Mecliste Odamız ve Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası Başkanı ile birlikte TMMOB görüşlerini kararlı bir biçimde dile getirdi. Tasarımın yasalaştırılması konusundaki ısrarlı tutumun Mecliste de açıkça gözlemlendiği bu konjonktürde bir yandan TMMOB ile KESK'in İller Bankası Opera binası önünde yaptıkları basın açıklamasına

Odamızca da katılım sağlandı. Diğer yandan da 08.02.2007 tarihinde "İller Bankası Kapatılarak Ne Yapılmak İsteniyor" isimli bir basın açıklaması yapılarak, konu ile ilgili Odamız görüşleri basınla ve kamuoyu ile paylaşıldı. 12.02.2007 tarihinde alt komisyondan geçerek son hali verilmek üzere Plan Bütçe Komisyonuna gelmesi beklenen İller Bankasını bir Anonim Şirket haline getirerek tasfiye eden Yasa Tasarısı, o tarihten bu yana söz konusu Komisyonun gündemine gelmedi. Bu süreçte TMMOB ve ilgili tüm kuruluşlar ile birlikte Odamızca da sürdürülen çalışmaların bir yer tuttuğu ortada. Ancak, Hükümetin bu tasarımı geri çekmek yerine uygun konjonktürü beklediğini söylemek yerinde olacaktır sanıyoruz.

Aşağıda, konu ile ilgili olarak TMMOB ve Odamız tarafından yapılan basın açıklamaları ile, TMMOB tarafından tüm belediyelere yollanan mektup bulunmaktadır. Odamız, son günlerde gündeme gelen İller Bankasının tasfiyesi ile birlikte Dönüşüm Alanları Hakkında Kanun Tasarısının da son 5 yılda yapılan diğer yasal düzenlemeler ile birlikte okunduğunda, ülkedeki planlama mekanizmasının, kamu yararı kavramının ve planlamaya dair tüm kurum ve ilkeler ile bilimin de tasfiyesi anlamında geldiğini savunmakta. Ülkedeki planlama ve şehircilik alanında 150 yılı aşan tüm bilimsel ve mesleki deneyimi göz ardı ederek kentlerin ve dönüşüm alanlarının sınırlarını belirleyen, tüm planlama sistematüğünü ve kurumlarını yok varsayan, kamu yararını, kent ve kamu kaynaklarının satışı üzerine kurarak kentlerimizin geleceğini tüketen, kamu ve toplum yararı kavramlarının içini boşaltan bu müdahale ve saldırılara karşı tüm üyelerimizi ve ilgili tüm çevreleri duyarlı olmaya, seslerini yükseltmeye, planlamaya ve Meslek Odasına omuz vermeye çağırıyoruz.

BÜLTEN 181

DOSYA KONUSU:

“PLANLAMA MESLEK ALANI: Geçmişten Geleceğe...” KONULU DÜNYA ŞEHİRCİLİK GÜNÜ 31. KOLOKYUMU İLE İLGİLİ BİLDİRİ ÖZETLERİNİ BEKLİYORUZ

Dünya Şehircilik Günü etkinlikleri kapsamında, bu yıl TMMOB Şehir Plancıları Odası ve ODTÜ Kentsel Politika Planlaması ve Yerel Yönetimler Anabilim Dalı işbirliği ile düzenlenecek olan 31. Kolokyumun ana teması Planlama Meslek Alanı olarak tespit edilmiştir.

Kolokyum’da bildiri sunacakların “PLANLAMA MESLEK ALANI: Geçmişten Geleceğe...” başlıklı hazırlanan ve ilgili kuruluşlara gönderilen çağrı metninde belirlenen temalara

ilişkin hazırladıkları çalışmalarda ele aldıkları konunun meslek alanı açısından değerlendirilmesi temel beklentidir. Yapılacak Kolokyumda akademik çalışmalar yanında, kamu ve serbest çalışan uygulamacıların yoğun katılımı hedeflenmektedir. Benzer biçimde, etkinlik planlama alanıyla yakın çalışan mimarlık, peyzaj mimarlığı gibi meslek alanlarından yapılacak katkılara da açıktır. Yabancı ülke deneyimlerinin aktarıldığı ve tartışıldığı bildiriler ile katılımda ayrıca önemsenmektedir.

Kolokyuma, bildiri sunumlarının yanı sıra, poster bildiriler ile de katılmak mümkündür. Poster bildiriler, Kolokyum temasına ve amacına uygun olarak gönderilen bildiri özetleri arasından seçilebileceği gibi, poster bildiri ile katılmak isteyenler, bu yöndeki taleplerini doğrudan Yürütme Kuruluna da iletebilirler. Bunun yanında bu yıl düzenlenecek Kolokyumun bir süreç olarak örgütlenmesi ve bu süreç içinde bazı atölye çalışmaları yapılarak, sonuçlarının Kolokyumda tartışmaya açılması da öngörülmektedir. Kolokyuma bildiri ile katılmak isteyenler; en çok 500 kelimelik bildiri özetlerini 15 Haziran 2007 Cuma günü akşamına kadar aşağıda yer alan iletişim adresinde olacak şekilde; posta, faks ya da (tercihen) e-posta yoluyla gönderebileceklerdir. Bildiri özetlerinin; sunulacak bildirinin ele aldığı soru ve sorunlar ile bildirinin amacı ve yöntemini içermesi ayrıca beklenmektedir.

Bilim Kurulu’nun yapacağı değerlendirmenin sonucu en geç 30 Haziran 2007 Cumartesi günü akşamına kadar bildiri sahiplerine iletilecektir. Bildiriler ve poster bildirilerin tam metnininin, 28 Eylül 2007 Cuma günü akşamına kadar iletişim adresine gönderilmesi gerekmektedir. Bildiri ya da poster bildiri ile başvuran kişilerin, başvurularına meslekleri, çalıştıkları kurum ile görevleri, iletişim adres ve bilgileri ile sunumlarında kullanmak istedikleri donanım ile ilgili bilgileri de eklemeleri gerekmektedir.

Kolokyum Takvimi:

Özet Gönderme: 15 Haziran 2007

Kabul Bildirimi: 30 Haziran 2007

Bildiri Metni Gönderme: 28 Eylül 2007

Kolokyum Başlangıcı: 7 Kasım 2007

Kolokyum İletişim Adresi:

TMMOB Şehir Plancıları Odası

Adres: Hatay Sok. No:24/17

Kocatepe-ANKARA

Tel: 0 312 417 87 70 • Faks: 0 312 417 90 55

BÜLTEN 182

DOSYA KONUSU: KENTSEL TASARIM, KORUMA AMAÇLI İMAR PLANI VE İMAR PLANI HİZMETLERİ ŞEHİR PLANCILARININ UZMANLIK ALANI OLDUĞU YARGI TARAFINDAN TESCİLLENDİ

Mimarlık Mesleği Şehir Planlama Hizmetlerini İçermemektedir. Şehir Planlama Uzmanlaşmış Bir Disiplindir.

Bilindiği üzere TMMOB Mimarlar Odası Genel Kurulunca kabul edilerek Resmi Gazetede yayımlanılmak üzere Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğine gönderilen, "Mimarlar Odası Serbest Mimarlık Hizmetleri Uygulama, Tescil ve Mesleki Denetim Yönetmeliği"nin 5. maddesinin a bendinde sayılan mimari tasarım hizmetleri arasından "mimari iç mekan

düzenleme ve donanımı tasarımı hizmetleri, mimari çevre tasarım hizmetleri, kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planları, imar planlama çalışmaları hizmetleri"nin çıkarılmasına ilişkin Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yönetim Kurulunun 12.03.2005 gün ve 12 sayılı toplantısında aldığı kararın 115. maddesinin iptali istemiyle Danıştay'a TMMOB Mimarlar Odasınca dava açılmıştı. Mimarlar Odası söz konusu mimari tasarım hizmetlerine yönelik olarak eğitim alındığı ve Birliğe gönderilen metinlerdeki ifadeleri Birliğin çıkarma yetkisinin bulunmadığını iddia ederek iptalini istemişti.

Odamızın da TMMOB lehine müdahil olduğu davaya ilişkin Danıştay Sekizinci Dairesi'nin 11.04.2007 tarihli ve E;2005/5827, K; 2007/2060 sayılı kararı ile TMMOB tarafından tesis olunan işlemde hukuka ve mevzuata aykırılık bulunmadığına karar verilmiştir.

Danıştay Savcısı, 6235 sayılı Yasanın 2. maddesi uyarınca bütün mühendis ve mimarları ihtisas kollarına ayırmak ve mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamakla görevli olan davalı Birliğin savunmasında belirtilen "kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planları, imar planlama çalışmaları" hizmetlerinin Şehir Plancıları Odasına mensup meslek mensuplarının uzmanlık alanını oluşturduğu, Mimarlar Odasının 6235 sayılı Kanun hükümleri ile Birlik Genel Kurul kararlarına karşın faaliyet alanını genişletme çabası içerisinde olduğu gerekçesi ile dava konusu işlemin tesis edildiğinin görüldüğünü belirterek, gelişmiş ülkelerdeki uzmanlaşmaya paralel olarak ülkemizde de mühendislik ve mimarlık alanlarının farklılaşarak ayrılmış olduğunu ve yeni disiplin alanları oluştuğunu ifade etmiştir. Şehir planlama disiplininin mimarlık mesleğinden ayrılması sonucu, doğal olarak mimarlık mesleğinin sınırları daraltılmış ise de mimarlık hizmetlerinin yasalarla düzenlenmiş ve yetkilendirilmiş hizmetler olduğundan Mimarlar Odasının kendi yönetmeliğinde hizmet tanımları ve alanları yaratılması, tek başına mimarlık hizmetini vermeye yetkili olmadığı belirtilmiştir.

Sonuçta anılan kararda; Mimarlar Odasının tamamen kendi çalışma alanlarına ve uzmanlık konularına yönelik Yönetmelik çıkarması gerekirken, Mimarlar Odasınca TMMOB'ne gönderilen

Yönetmelikte yer alan kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planları, imar planlama çalışmaları hizmetlerinin Mimarlar Odasının hizmet alanına girmediği, Mimarlık mesleğinin genel bir disiplin olarak bu hizmetleri içerdiğinin bilimsel kurullarla örtüşmeyeceği, şehir planlama hizmetlerinin asıl uzmanlaşmış bir disiplin olduğu ve bunun yok sayılamayacağı ifade edilmiştir. Bu durumda alınan mahkeme kararı ile kentsel tasarım, koruma amaçlı imar planları, imar planlama çalışmaları hizmetlerinin şehir planlama uzmanlık alanına girdiği tescillenmiş oldu.

BÜLTEN 183

MANŞET HABERİ: ODA BİLGİ SİSTEMİ OTOMASYONA GEÇİYOR

Odamız üyelerine karşı yükümlü olduğu bazı konulara, daha hızlı ve daha etkin olabilmek için, diğer Meslek odalarında da olduğu gibi, Oda Bilgi Sistemi otomasyon yazılımı ile hizmetleri alımına karar verildi. Bu otomasyon sistemi ilk olarak 1997 yılında kullanılmaya başlanmış, 2004 yılında daha kapsamlı ve işlevsel bir program ile çalışmaya devam etmek için girişimler başlatılmış ve Odamız çalışma koşulları ve sistemi göz önüne alınarak yeni bir otomasyon yazılımı oluşturulmuştur.

Gelinen noktada mevcut yazılımın eski sistemin önüne geçemediği, oluşum aşamasında tasarlanan fikirlerin hayata geçirilemediği gözlenmektedir. Yapılan araştırmalar sonucu, TMMOB bünyesinde birçok odanın kullanmakta olduğu başka bir otomasyon yazılımı olduğu öğrenilmiş, yazılım firması ile yapılan görüşmede aşağıda verilen özelliklere sahip program yazılımına başlanmıştır.

Otomasyon Programının Özellikleri:

1. Üye işlemleri Yönetimi
2. Tescilli büro şirket işlemleri yönetimi
3. Mali işlemler ve ön muhasebe yönetimi
4. Evrak yönetimi
5. Personel işlemleri yönetimi
6. Kurul-Komisyon işlemleri yönetimi
7. Yargı süreçleri yönetimi
8. Eğitim ve sertifikalandırma işlemleri yönetimi
9. Kütüphane yönetimi
10. Web sayfası yönetimi
11. Bütün örgüt ile eşgüdümlü çalışabilme olanağı
12. İstekler ve ihtiyaçlar doğrultusunda geliştirilebilme özelliği

BÜLTEN 184

MANŞET HABERİ:

8 KASIM DÜNYA ŞEHİRCİLİK GÜNÜ 31.

KOLOKYUMU: "PLANLAMA MESLEK ALANI: GEÇMİŞTEN GELECEĞE"

7 - 9 Kasım 2007 TODAİ Konferans Salonu

Bu yıl Ankara'da Odamız ve ODTÜ Kentsel Politika Planlaması ve Yerel Yönetimler Anabilim Dalı işbirliğiyle 7-8-9 Kasım 2007 tarihlerinde 8 Kasım Dünya Şehircilik Günü etkinlikleri kapsamında "Planlama Meslek Alanı: Geçmişten Geleceğe" başlıklı 31. Kolokyum düzenleniyor.

İçinde bulunduğumuz dönemde de kentler rant baskılarına, talanlara, kentlerin parçalanmasına sahne olmaya devam ediyor. Bütüncül bir plan anlayışından uzaklaşan ve kentleri

parçalara ayırarak kentsel tasarım projeleri çerçevesinde algılayan yaklaşım, kamusal alanların hızla özel/yarı özel alanlara dönüşümü gibi uygulamaları hayata geçiriyor. Bunun karşısında, diğer unsurlar yanısıra, planlama alanında alternatif yaklaşımlar geliştirmedeki eksiklikler kendini ortaya koymakta, planlama meslek alanı konusunda kapsamlı bir değerlendirme istekliliğini gündeme getirmektedir.

Planlama mesleğinin kamu yararını gözeten anlayışının süreçlerde ortaya çıkan olumsuzluklara karşı durabilmesi plancıların kendi meslek alanlarını sağlıklı bir zemine oturtmaları ve bu zemin üzerinde kuralları, değerleri ve diğer meslek alanları ile olan ilişkilerini iyi tanımlamaları ile mümkündür. Bu yıl düzenlenecek Kolokyum, ilişki ve süreçleri gözden kaçırmadan, planlama alanının kendisine dönmek ve planlama meslek alanını sorunsallaştırıp; uygulamacılar, akademisyenler ve siyasa yapıcılara bir değerlendirme zemini hazırlamayı hedeflemektedir. Bu nedenle, kuramsal düzlemi önemli olmakla birlikte, yapılacak tartışmaların olabildiğince meslek pratiklerinden beslenmiş olması, planlama alanının en geniş ve zengin kısmını içermesi, farklı illerdeki uygulamaları içinde barındırması ve diğer meslekler ile olan ilişkilerin ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Kolokyum ile ilgili oluşturulan çağrı metni ilgili kurum ve kuruluşlara, kişilere gönderildi, Kolokyuma bildiri ile katılmak isteyenlerin bildiri özetleri Bilim Kurulunca değerlendirildi ve Kolokyumda sunulacak bildiriler belirlendi.

Bu yıl TODAİ'de düzenlenecek Kolokyumun konusu ve özelliği gereği bildiri sunulacak konularda Yürütme Kurulunca değerlendirme yapılarak çağrılı bildirilerin sunulması kararlaştırıldı, belirlenen konulara göre oturumlar oluşturuldu. Oturumların konuları, çağrılacak kişilerin belirlenmesi, programın oluşturulması hususunda ODTÜ'de geniş katılımlı toplantılar düzenlendi, toplantıya katılanların görüşleri doğrultusunda program şekillendi.

Bu yıl düzenlenecek 31. Kolokyum'un ilk iki oturumu çağrılı bildirilerden oluşmaktadır. İlk oturumda meslek alanı ve etik konusu tartışılacaktır. İlhan Tekeli, Melih Ersoy, Belma Babacan ve Perihan Kiper meslek alanı ve etik konusunu farklı açılardan ele alacak. İkinci oturumda Başkan Günay, Murat Balamir ve H. Tarık Şengül meslek alanımızın gelişimi, yeni alanları üzerinde

hazırlandı. Kolokyumda yapılan tartışmalar meslek pratiklerinden beslenen, planlama alanının en geniş ve zengin kısmını içeren, farklı illerdeki uygulamaları içinde barındıran ve diğer mesleklerle olan ilişkilerin ortaya koyan bir nitelikte idi.

Üç gün süren Kolokyumun ilk gününde, meslek alanı ve etik, geçmişten geleceğe meslek alanı ve meslek alanında dönüşüm konularına ilişkin oturumlar gerçekleştirildi. İlk gün akşamı ödül töreni düzenlendi. Raci Bademli İyi Uygulamalar Ödülü, Kent Planlama Basın Ödülü, Fotoğraf Yarışması Ödülü verildi. Ayrıca bu yıl şehir planlama mesleğinde 25. yılını dolduran üyelere mesleğe katkılarından dolayı plaket verildi.

İkinci ve üçüncü gün meslek pratiği, mesleğe ilişkin yeni yaklaşımlar, alternatifler ile öğrenci paneline ilişkin oturumlar gerçekleştirildi. Ayrıca üniversite, kamu kesimi ve serbest çalışan şehir plancıları arasında etkileşimi, iletişimi sağlamak, ilişkileri ortaya koymak amacına yönelik oturumlar yer aldı. Kolokyumun son oturumunda ise Türkiye Planlama Okulları Birliği Mesleki Yeterlilik, Yetkinlik Komisyonun hazırladığı metin sunuldu, tartışıldı ve planlama meslek alanına ilişkin katılımcıların görüş ve katkıları alındı.

Programın ilk bölümünü açılış konuşmaları oluşturdu. Kentsel Politika Planlaması ve Yerel Yönetimler Anabilim Dalı Başkanı Tarık Şengül, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı Şinasi Aksoy, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Şehir Plancıları Odası Ankara Şube Başkanı Serdar Karaduman, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Şehir Plancıları Odası Başkanı Yaser Gündüz, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Yürütme Kurulu üyesi İlker Ertem açılış konuşması yaptı.

Kolokyuma Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Köksal Toptan, Bayındırlık ve İskan Bakanı Faruk Nafiz Özak, ANAP Genel Başkanı Erkan Mumcu, İşçi Partisi Genel Başkanı Doğu Perinçek, Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanı Kadir Topbaş, Tapu ve Kadastro Genel Müdürü Mehmet Zeki Adlı, İçişleri Bakanı Sayın Beşir Atalay, Tarım ve Köyüşleri Bakanı Mehmet Mehdi Eker, Devlet Bakanı Cemil Çiçek, Devlet Bakanı Nazım Ekren, Devlet Bakanı Mustafa Sait Yazıcıoğlu ve Devlet Bakanı Nimet Çubukçu gönderdikleri iletilerde temennilerini ve teşekkürlerini iletiler.

BÜLTEN 186

MANŞET HABERİ: ODAMIZA KARŞI YAPILAN SALDIRILARA SESSİZ KALMAYACAĞIZ HAKLILIĞIMIZI SONUNA KADAR SAVUNACAĞIZ HUKUKİ ZEMİNDE HESAP SORACAĞIZ

Odamızın haklılığını ortaya koymak, konunun farklı yönlerini aktarmak, halkın doğru bilgilendirilmesini sağlamak için bütün üyelerimize görev ve sorumluluk düşüyor. Bu amaçla hazırlanan metni imzaya açıyoruz.

Uluslararası düzeyde en büyük fuar organizasyonu olan EXPO'ya 2015'te ev sahipliği yapmak için iki aday kentten biri İzmir kentidir. "Daha Sağlıklı Bir Dünya İçin Yeni Yollar

ve Herkes İçin Sağlık” temasıyla EXPO-2015’e aday olan İzmir’de, yer seçimi tartışmaları başarunun gerçekleştirildiği 2006 yılının Mayıs ayından bu yana sürüyor. İzmir Şubemiz’de İzmir 2015 fuarının yer seçimine ilişkin gerekli incelemeler yaparak 17.11.2006 tarihli basın toplantısı ile EXPO yer seçim önerileri tartışarak, önerileri ve görüşlerini kamuoyuna duyurdu. Meslek alanımız sınırları içinde İzmir’in 2015 projesi desteklendi, çağrılara yanıt verildi ve katkılar konuldu.

Bu kapsamda Kültür ve Turizm Bakanlığı’na onaylanan parçacı, İzmir kent bütününde değerlendirilmeyen, tepeden inme, doğal değerleri yok sayan, bölgeyi konaklama, alışveriş merkezi gibi kullanımlarla yapılaşmaya açarak değerlerimizi pazarlayan, mevzuata aykırı, plan niteliğinde olmayan “1/25.000 ölçekli İzmir-İnciraltı Turizm Merkezi Çevre Düzeni Planı”na karşı çıktı. İzmir’in tek nefes alma alanı olan bölgenin korunması, doğal değerlerimizin yaşatılması, ranta kurban gitmemesi, İzmir’in geleceği için itiraz etti, itirazları dikkate alınmadı ve anayasal hak olan dava yoluna başvurulmak zorunda kaldı.

Bu andan itibaren Odamıza yerel görsel ve yazılı yayın organlarında, köşe yazılarında, İzmir’in eski yeni yerel yöneticileri, bazı sermaye odaklı sanayi ve ticaret odaları ve hükümet yetkilileri tarafından eleştiri boyutunu aşan saldırılar, yargısız infaz ve linç girişimleri, karalamalar, tehditler savruldu. Odamız “vatan haini” ilan edildi, Şube yöneticileri hedef gösterildi, tukaka ilan edildi.

Bu saldırılara sessiz kalmak mümkün değildir. Yargı kararının ve organizasyonun kararının sonucuna göre şimdiden mahkum edilen, cezalandırılmak istenen Odamızın haklılığını ortaya koymak, konunun farklı yönlerini aktarmak, halkın doğru bilgilendirilmesini sağlamak için bütün üyelerimize görev ve sorumluluk düşüyor. Bu nedenle ekteki metni imzaya açıyoruz. Odamızın web sayfasında da yer alan bu metin imzalanmasını bekliyoruz.

PLANLAMA DERGİSİ

1986 yılında yayına başlayan ve Odamız Yayın Kurulunca hazırlanmakta olan Planlama Dergisi 2006 yılı başında 34 sayıya ulaşmıştır. Odamız sürekli yayınlarından en önemlisi olarak adlandırılacak Planlama Dergisi yalnızca 1987, 1991 ve 1998-2000 yılları arasında yayınlanmamıştır. 2001 yılından başlayarak derginin sürekliliği sağlanmış, her yıl dört sayı olarak (2001 yılı 1. ve 2. sayılar ile 2002 yılı 2. ve 3. sayılar hariç) yayınlanabilmiştir. 24. çalışma Dönemimiz içerisinde 2006/1, 2006/2, 2006/3, 2006/4, 2007/1 ve 2007/2 sayıları çıkartılarak Planlama Dergisinde 40. sayıya ulaşılmıştır.

Şehir ve bölge planlama alanındaki meslek deneyim ve bilgi ile akademik dünyanın yaklaşımının bütünleştirilmesi ve ortak tartışma ortamının yaratılmasını ana hedef edinmiş yayınıımız 24. Dönem içinde akademik çevre ile mesleki çevreden gelen yazı dengesine dikkat edilmektedir. Bunun yanı sıra bu dönemde şehir ve bölge planlama mesleğinin ilişkili olduğu diğer meslek alanlarının da katılımı önemsenmiş, yazın ve tartışma ortamına katkı sağlanmasına özen gösterilmiştir. Planlama Dergisi 2006 yılının ilk sayısından itibaren kapak tasarımı yenilenmiş, derginin dinamik ve çeşitli bakış açılarını bünyesinde barındıran renkli yapısı ile kendisini daha etkin ifade eden bir görünüme kavuşmuştur. Bu dönemde dergilerin kapak tasarımında Odamız fotoğraf yarışmaları vasıtasıyla edinmeye başladığımız kent fotoğrafları arşivimizden de faydalanıldı.

24. Dönem içerisinde Planlama Dergisinin var olan çizgisi korundu, içerik ve çalışma alanları daha da zenginleştirildi. Dergide Kentsel Dönüşüm, İmar Hukuku, Serbest Şehircilik, Mimarlık, Tasarım ve Planlama İlişkisi, Planlama Eğitimi gibi konularda makaleler yayınlandı; Geçmişten Sayfalar, Dergilerden Seçmeler, Tez Özetleri, Kitap Tanıtımı ve Basın Açıklamaları Bölümlerine yer verildi. 2007/1 sayısında Planlama Dergisinde günümüze kadar yayınlanan bütün makalelerin bir indeksi de yayınlandı. Planlama Dergisi'nin ilk sayısı olan ve Odamız arşivinde tükenen Planlama 1986/1, dönemimiz içerisinde yeniden çoğaltılarak üyelerimizin erişimine sunuldu.

Bir meslek dergisi olarak Planlama Dergisinin temel amacı meslek üyeleri arasında, meslek etkinliğinin paylaşıldığı ve değerlendirildiği bir ortam sunmaktır. Bunun yanında derginin temel yayın hedeflerinden biri de şehir ve bölge planlama alanındaki meslek deneyim ve bilgi ile akademik dünyanın yaklaşımının bütünleştirilmesi ve ortak tartışma ortamının yaratılmasıdır. Bu nedenle akademik çevre ile mesleki çevreden gelen yazı dengesine dikkat edilmektedir. Diğer yandan, şehir ve bölge planlama mesleğinin ilişkili olduğu diğer meslek alanlarının da katılımının sağlanmasına ve tartışma ortamına katkı sağlanmasına da özen gösterilmektedir.

Yazılar üniversitelerin Şehir ve Bölge Planlama Bölümlerinde görev yapan öğretim üyelerinin yanı sıra deneyimli meslek üyelerinden oluşan genişletilmiş bir yazı kurulu tarafından değerlendirilmekte olup, yeni dönemle birlikte daha geniş tabana yayılmış bir Oda Yayın Kurulu oluşturulması yolunda çalışmalar başlatılmış, şubelerimizden yayın kurulumuzda aktif olarak katkı sağlayacak arkadaşlarımız katılmıştır.

Özellikle 2001 yılından sonra çıkan sayılarda şehir ve bölge planlama gündeminde önemli yer tutan, Afetler ve Planlama, Çevre Sorunları, Ekoloji ve Çevre Planlaması, İmar Mevzuatı ve İmar Planlaması gibi konulara yer verilmektedir. Bu konular dışında Planlama dergisinde çıkan yazılarda ele alınan başlıca konular şöyle sıralanabilir:

- Bölge Planlama,
- Kent içi Ulaşım Planlaması,
- Kent Planlama ve Yeni Teknolojiler,
- Kentsel Ekonomi, Planlama ve İktisadi Politikalar,
- Kentsel Koruma ve Kentsel Yenileme,
- Kırsal Alanlar ve Sorunları,
- Konut ve Barınma Sorunları/Politikaları,
- Mimarlık-Planlama İlişkisi,
- Planlama/Tasarım Kuramları ve Pratikleri,
- Sanayi Alanları/Sanayi Alanları Planlaması,
- Siyaset ve Kent Yönetimi,
- Şehir Planlama Mesleği ve Pratiği,
- Şehir ve Bölge Planlama Eğitimi,
- Toplumsal Sorunlar ve Planlama,
- Turizm ve Turizm Planlaması,

Bu kapsamda planlama dergisine akademi içinden ve dışından gelen yazıların meslek gruplarına göre kendi içinde dengeli bir dağılım gösterip göstermediğine bakılmış ve akademi içinden ve akademi dışından gelen yazılar arasında mesleklere göre dengeli bir dağılım olduğu gözükmektedir.

Planlama Dergisinin gelecekteki yayın politikası açısından tartışmaya açılmasında yarar görülen konular şunlardır:

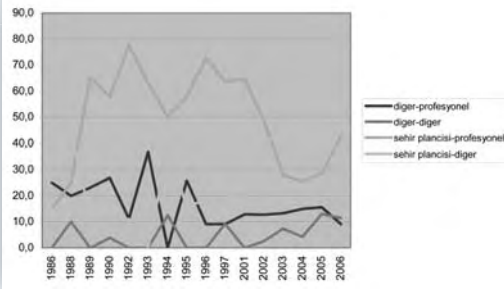
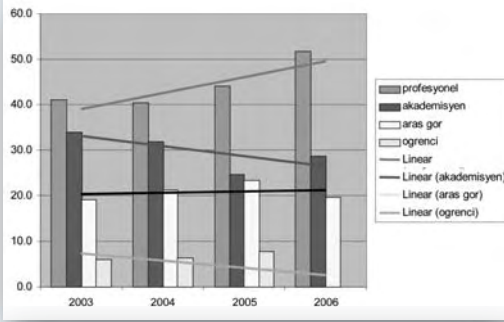
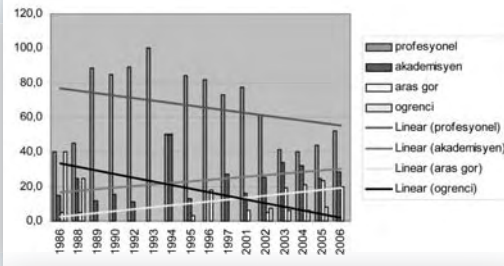
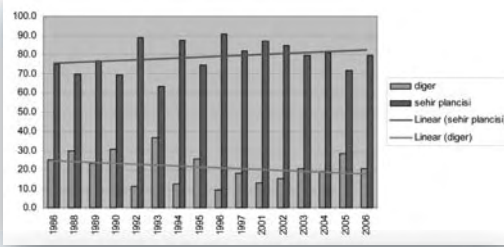
- Yazar kaynaklarının seçimi (yazarların mesleki ve kurumsal dağılımı)
- Yazıların meslek üyelerimize katkı düzeyi
- Seçilen konuların güncel sorunlar açısından katkısı
- Yazıların akademik ortama ne ölçüde girdi sağlayabildiği
- Planlama, yerleşme sorunları ve dergi tartışma konularının seçimi
- Yayın kurulunun örgütlenmesi
- Mesleki deneyimlerin dergi sayılarına ne ölçüde aktarıldığı / yansıtıldığı
- Oda Yayın Yönergesi'nin hazırlanması

Odamızın Yayın Kurulu yeni dönem ile birlikte, yapılan çalışmalar, örgüt içinde yapılan tartışma ve paylaşımlar üzerinden yeni bir yapılanma biçimini benimsemiş ve uygulamaya geçirmektedir.

Planlama Dergisi, yayın hayatına zaman zaman çeşitli aralar vermiş olsa da bu güne kadar toplam 38 sayı olarak yayınlanmıştır. 2003 yılından itibaren ise yılda 4 sayı yayınlanarak belli bir periyoda kavuşmuştur.

Planlama Dergisi'nde bugüne kadar kısa değerlendirmelerden bilimsel makale niteliğindeki yazılara kadar 580'nin üzerinde metin yayınlanmıştır. Bu yazılardan yaklaşık 1/10'nu Şehir

Planlıları Odası başta olmak üzere TMMOB ve diğer bağlı odalarının çeşitli konularda görüşlerini yansıtan yazılardır. Geriye kalan 530 civarındaki yazı ise 350 civarında farklı yazardan gelmiştir. Diğer bir deyişle Planlama Dergisi'nde Yayınlanan her 3 yazıdan 2'si yeni bir yazardan gelmektedir. Bu da Planlama Dergisi'nin kendi içine kapalı bir dergi değil, dışa açık bir dergi olduğunu göstermektedir.

Planlama Dergisi'nde en çok yazısı yayınlanan yazarlar ise şöyledir: İlhan Tekeli ve Ali Vardar (12 yazı); Hülagü Kaplan ve Olgu Çalışkan (8 yazı); Ömer Kırıl, Çağatay Keskinok ve Raci Bademli (6 yazı); Bülent Tanık, Ümit Özcan, Sezai Göksu, Kübra Cihangir Çamur ve Nevzat Can (5 yazı); Feral Eke, Melih Ersoy, Baykan Günay, Perihan Kiper, Tunga Köroğlu ve Cenap Yoloğlu (4 yazı).

yazı adedi	yazar sayısı
12	2
8	2
6	3
5	5
4	6
3	19
2	48
1	271
toplam	356

Planlama Dergisi'nde yayınlanan yazıların yaklaşık 1/5'i (%22) şehir plancısı olmayan diğer meslek sahiplerinden gelirken

yaklaşık 4/5'ü (%78) şehir plancılarından gelmiştir. Bu durum Planlama Dergisi'nin, meslektaşlar arasında olduğu kadar diğer mesleklerle de önemli bir mesleki iletişim ortamı olduğunu göstermektedir. Uzun erimde diğer meslek sahiplerinden gelen yazı oranı azalma eğilimi gösterse de, 2001 yılından itibaren bu oranının artması meslek pratiğinin zenginleşmesi anlamında olumlu bir gelişme olarak görülebilir.

Planlama Dergisi'nde şimdiye kadar yayınlanan yazıların yaklaşık 3/5'i (%58,8) mesleki etkinlik içindeki üyelerden gelirken 2/5'i (%41,2) akademisyen, araştırma görevlisi, şehir planlama

öğrencisi ve diğer durumlardaki yazarlardan gelmiştir. Uzun erimde mesleki etkinlik içindeki üyelerden gelen yazı oranının düştüğü gözlenirken 2003 yılından itibaren artan bu oran derginin tekrar bir meslek dergisi olma yolunda ilerlediğini göstermektedir.

Planlama Dergisi'nde yayınlanan yazılar yazarının şehir plancısı mı değil mi ve mesleki etkinlik içinde mi değil mi olduğuna göre incelendiğinde şehir plancısı ve mesleki etkinlik içindeki üyelerden gelen yazıların oranı uzun erimde azalsa da 2004 yılından itibaren arttığı görülmektedir. Şehir plancısı olup mesleki etkinlik içinde olmayan yazarlardan gelen yazıların uzun erimde arttığı gözlenirse de yine 2004 yılından itibaren bu oranda hızlı bir düşüş görülmektedir. Diğer mesleklerin mesleki etkinlik içinde bulunan üyelerinden gelen yazıların oranı uzun erimde azalsa da 2001 yılından itibaren sabit kaldığı söylenebilir. Diğer mesleklerden olup mesleki etkinlik içinde bulunmayan yazarlardan gelen yazıların oranı hem uzun erimde hem de 2001 yılından itibaren artmaktadır. Tüm bu değerlendirmeler ışığında Planlama Dergisinin özellikle 2004 yılından itibaren bir meslek dergisi olma özelliğine daha çok kavuştuğu söylenebilir.

Planlama Dergisi'nin 35. Sayısı (2006/1)

1986 yılında yayına başlayan Planlama Dergisi 2006 yılı başında 34 sayıya ulaşmıştır. Planlama Dergisi'nin 2006 yılının ilk sayısı farklı konular üzerine hazırlanmış çalışmalarından oluşturulmuştur. İlk yazımız, A. Ege Yıldırım tarafından gündemdeki bir konu olan Kentsel Dönüşüm üzerine. Yıldırım yazısında, kentsel dönüşümün günümüze kadar ki gelişimini, kavramsal çerçevesini, yasal boyutunu ve bu bağlamda uygulanan politikaları ele almaktadır.

Bülent Batuman'ın Mimarlar, Plancılar ve Ankara başlıklı yazısı, Mimarlık ve Şehir Plancılığı mesleklerini 1960ların Ankarası'ndaki politik dönem bağlamında ele alıyor. Sayının üçüncü yazısını ise, Odamızın temel etkinliği olan Dünya Şehircilik Günü Kolokyumu üzerine yazılmış eleştirel bir değerlendirme oluşturuyor. Ayten Alkan tarafından kaleme

alınan yazıyla, 29. Dünya şehircilik Günü Kolokyumu toplumsal, eşitsizlik ve iktidar sorunsalı etrafında tartışılıyor.

Gencay Serter, Türkiye'de Çevresel Etki Değerlendirmesinin Tarihsel Süreçteki Gelişimi başlıklı yazısında, ÇED'in tarihsel süreç içindeki tüm aşamalarını değerlendiren bir çalışma hazırlamıştır.

Dergimizin A. Cenap Yoloğlu tarafından Serbest Şehircilik Hizmetinin İçyapısına İlişkin Bir Değerlendirme yazısı, serbest şehircilik hizmetinin iç yapısını ortaya çıkarmak amacıyla hazırlanmış olup, çalışmanın temel sorusu yüksek/ büyük karne grubuna sahip plancıların serbest şehircilik hizmetinde bir tekel oluşturup oluşturmadığıdır.

Yalçın Yamak tarafından hazırlanan İmar (Yapılanma) Haklarının Devri: Model –Uygulama Alanları ve Sonuçlar yazısı, “imar (yapılanma) haklarının devri” kavramı ile tanımlanacak yönte-

min tarihçesi, uygulama örnekleri ve sonuçlarını aktarırken ülkemizde getirilen düzenleme ele alınarak, yapılacak karşılaştırma sonucu yöntemin uygulanabilirliği için ülkemizde öngörülen mekanizmaların ne ölçüde yeterli olabileceğini tartışmıştır.

Gazi Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nde Orhan Kuntay tarafından yürütülen bir ders kapsamında Erişebilirlik konusunda yapılan çalışmalardan oluşan yazı, erişilebilirlik kavramını tartışmaktadır.

Sayının son yazısı, A. Cenap Yoloğlu tarafından çevirisi yapılan, Neil Brenner'ın Metropolitan Kurumsal Reformu ve Çağdaş Batı Avrupa'da Devlet Mekanının Yeniden Ölçeklenmesi makalesidir.

Bu sayıda Ankara Koruma Kurulu Kararıyla Yıkılan Havagazı Fabrikası 'endüstri mirası' olma özelliğinin yanında literatürde sanayi arkeolojisi olarak tanımlanan anıtlardan biri olması nedeni ile kapak konusu edilmiştir. Ancak 1991 yılında tescil edilen tesis, geçen ay Ankara Koruma Kurulu'nun aldığı kararla yıkıldı. Ankara'nın kültür varlıkları adına alınan son dönem kararlarla, kentin geleceği adına ciddi endişeler taşıdığımız ve alınan kararların kentin tarihsel birikimine ağır bir müdahale olarak algıladığımız kamuoyuna sunulmuştur.

Planlama Dergisi'nin 36. Sayısı (2006/2)

Toplumsal yaşamı yirmi yılı aşkın bir süredir abluka altına alan özelleştirmeci ve piyasacı neoliberal politikalar, kentsel mekanı yeni birikim alanları olarak görürken kentleri bu doğrultuda köklü değişimlere zorlamakta. Yakın dönemde ülkemizde neoliberal politikalar doğrultusunda yapılan yasal düzenlemele- rin önemli bir bölümü kentlerin ve kentsel mekânın yeniden düzenlenmesine ya da "dönüşümüne" odaklanmış durumda. "Kentsel dönüşüm" kavramının yerel politikacılardan ulusal düzeydeki politikacılara, inşaat şirketlerinden uluslararası finansörlere kadar genişlikte bir çevre tarafından sürekli dile getirilmesi bu durumun en çarpıcı göstergesi niteliğindedir. Söz konusu çevrelerin bu ilgisi "Kentsel Dönüşüm Yasa Tasarısı" ile somutlaşmıştır.

Bu sayımızda, kentsel dönüşüm süreçlerini toplumsal, yasal ve mekansal boyutları ile tartışmaya açtık. Kentsel dönüşümün gündemindeki değişimi, uygulanan ve uygulanması düşünülen örnekleri, bu uygulamalar ile oluşan kentsel mekanı ve artan sosyal dışlanma ve ayrışmayı irdelemeye çalıştık.

Yakın zamanda Odamız tarafından gerçekleştirilen Kentsel Dönüşüm Sempozyumu'nda da anılan çerçevede gerçekleştirilen sunuşların bir kısmına dergimizin bu sayısında yer verildi. Bunun yanı sıra son günlerde gündemde olan Dönüşüm Yasa Tasarısı ile ilgili Odamız görüşlerini kamuoyu ile paylaşan Kentsel Dönüşüm Değil Rant Amaçlı Tasfiye Yasası başlıklı basın açıklamamız da bu sayımızda yer aldı.

Bu çerçevede hazırlanan bu sayıda kentsel dönüşüm kanununu tarihsel ve kuramsal boyutları ile ele alan yazılar yer aldı. Hatice Kurtuluş, bu sayıda yer verilen makalesinde, Kentsel Dönüşüme Modern Kent Mitinin Çöküşü Çerçevesinden Bakmak başlıklı yazısında; modern toplumun kuruluşunda önemli unsurlardan biri olan modern kentin temel dayanakları olan sağlıklı yaşam çevresi ile barınma hakkı kavramlarının ve kamu yararı etrafında kurulan planlama paradigma-sının küresel sermaye ve emlak pazarına teslim olduğunu öne sürmektedir. Bu çerçevede son dönemde artan kentsel dönüşüm projelerinin neoliberal politikalar ile yeniden yapılandırılan ilişkiler bağlamında ve yükselen sınıflar lehine temellendirildiğini, kentsel alanın bu projeler yolu ile bütünüyle metalaştırılarak kamusal mekanın aşındırıldığını ortaya koymaktadır.

Neil Smith'in yeni küresellik ve yeni şehircilik kavramlarını tartıştığı makalesinde ise, soylulaştırma küresel kentsel bir strateji olarak ele alınmıştır. Smith, Yeni Küresellik, Yeni Şehircilik: Küresel Kentsel Strateji Olarak Soylulaştırma başlıklı makalesinde, son dönemlerde soylulaştırmanın batı kentlerinin ötesinde yeni küreselleşme dalgası ile tüm kentlerde yaygınlaştığı tezini öne sürmektedir.

Sayının Z. Müge Akkar tarafından hazırlanan Kentsel Dönüşüm Üzerine Batı'daki Kavramlar, Tanımlar, Süreçler ve Türkiye yazısı, kentsel dönüşümü kavramsal bir çerçeveden tartışırken, 1990lı yıllarda batı kentlerinde gerçekleştirilen başarılı kentsel dönüşüm projelerinin temel özelliklerini aktarmaktadır.

Kentsel Dönüşüm, Tarihsel ve Güncel Bir Kırılma Noktası mı başlıklı yazısında, Özdemir Gündoğan, kentsel dönüşümün, kentlerin ilk kurulduğu günden itibaren içinde bulunduğu dönüşüm/değişim sürecinden farklı bir kavramsallaştırmaya işaret ettiğini öne sürmektedir. Bu süreç içinde sermaye birikimi süreçlerinin de yeniden tanımlandığına dikkat çeken Gündoğan, kentsel mekanda yaşanan bu yeniden tanımlanma süreçlerini kentsel dönüşüm bağlamında ele alınmaktadır.

Sayımızın beşinci yazısı ise Türkiye'de yaşanan kentsel dönüşüm projelerini, Dönüşüm Yasa Tasarısı ile tartışmaktadır. C. Nil Uzun, yazısında, kentsel dönüşüm süreçleri için gerekli yasal düzenlemenin eksikliğine ve yasa tasarısının boşluklarına dikkat çekmektedir.

Binnur Öktem, Neoliberal Küreselleşmenin Kentlerde İnşası adlı yazısında, AKP'nin küresel kent söylemi ve İstanbul'daki kentsel dönüşüm projelerini incelemektedir. Bu projelerin neoliberal küreselleşme projesinin bir parçası olarak gündeme geldiğini ve yapısını küresel kent söylemi ile meşrulaştırdığını öne sürmektedir.

Ekonomik Gelişmenin Kültürel Stratejileri başlıklı yazısında Besime Şen, İstanbul'un tarihi merkezinde ve kent merkezinde yaşanan dönüşüm sürecini ve bu sürecin soylulaştırmaya nasıl yöneldiğini sürecin arka planını oluşturan neoliberal politikalar bağlamında irdelemektedir.

Sayımızda sekizinci yazı olan Soylulaştırma Kuramlarının İstanbul'da Uygulanabilirliği: Cihangir Örneği çalışmasında, Ülke Evrim Uysal, soylulaştırma kavramını küreselleşme süreçleri ile kentsel mekan ve yeni toplumsal sınıfların sermaye ile ilişkisi çerçevesinden ele almaktadır.

Tayfun Kahraman yazısında İstanbul'da son dönemlerde hızlı bir şekilde yaşanan kentsel dönüşüm projelerini incelemektedir. Yazı, İstanbul'un İMP tarafından hazırlanmış olan 1/100000 ölçekli Çevre Düzeni Planı kapsamında kentsel dönüşüm projelerini ve İstanbul'un ilk stratejik planını irdelemektedir.

Şükrü Aslan ise Yıkılmayı Bekleyen Gecekondu başlık yazısında İstanbul'un Eyüp İlçesi Güzeltepe Mahallesi'nde yaşanan bir dönüşüm sürecinden hareketle kentsel dönüşümün gecekondu olgusu ile değişen ilişkisini tartışıyor.

S. Zafer Şahin'in Kentsel Dönüşümün Kentsel Planlamadan Bağımsızlaştırılması/Ayrılması Sürecinde Ankara başlıklı yazısında Ankara kentindeki kentsel dönüşüm projelerini değişen planlama paradigması çerçevesinden ele almaktadır. Şahin, kentsel dönüşüm projelerini planlamaya alternatif bir araç olarak ortaya konulduğunu öne sürmektedir.

Nihan Özdemir Sönmez ise yazısında Ankara'da yaşanan kentsel dönüşüm süreçlerini iki farklı çerçeveden ele almakta, öncelikle; piyasa mekanizmaları ile yaşanan dönüşüm ve ikinci olarak da kamu-özel sektör ortaklıkları ile yaşanan dönüşümleri incelemektedir.

Kentsel Sit Alanlarında Turizm Amaçlı Dönüşüm ve Sorunlar: Ankara Kalesi Örneği başlıklı yazıda tartışılmalı olan tarihsel korumanın yasal çerçevesini işaret ederek tarihi kentsel mekanların turizm amaçlı dönüşümleri incelenmektedir.

Asuman Türkün ve Zuhul Ulusoy tarafından kaleme alınan yazıda, Ulus Tarihi Kent Merkezi ve Kalenin dönüşüm sürecinde rant amaçlı bir koruma anlayışı getiren 'kentsel turizm' ile fiziki ve sosyal yapı ile tüketici profilinin değiştiği öne sürülmektedir.

Gazi Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nün Ankara Tarihi Kent Merkezi Yenileme Alanı 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ile 1/1000 ölçekli "Ankara Tarihi Kent Merkezi Kentsel Yenileme Alanı Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı" hakkındaki görüşleri ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin 'Ankara Tarihi Kent Alanı Yenileme Projesi' hakkında hazırlanmış olduğu görüşler de bu sayımızda yer almaktadır.

Bu sayıda M. Alim Çopuroğlu yazısında Adana'daki kentsel dönüşüm projelerinin uygulamalarını ele almaktadır. Adana'da belirlenen üç kentsel dönüşüm alanına ilişkin proje uygulamalarını irdeleyen Çopuroğlu, karşılaştırmalı bir analiz çerçevesinde güncel kentsel dönüşüm pratiğinin sosyal, ekonomik, mekansal sonuçlarını tartışmaya açmıştır.

Bir başka kentsel yenileme örneği üzerine değerlendirme Yalçın Demirtaş ve İsmet Esgin tarafından ele alınmaktadır. "Bir Kentsel Yenileme Deneyimi: Barselona" başlıklı yazıda yazarlar ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nün düzenlemiş olduğu teknik gezi kapsamında yapılan gözlem ve çalışmalarını bize aktarmaktalar.

Dergimizin bu sayısı kitap eleştirisi bölümü ile tamamlanmıştır. Sokağı Anlamak Ya Da Toplumsal Ben'in Yeniden Keşfi: Kentsel Sokaklar ve Kentsel Ritüeller başlıklı yazısında Olgu Çalışkan, Urban Streets and Urban Rituals (Kentsel Sokaklar ve Kentsel Ritüeller) adlı kitabı değerlendirilmiştir.

Planlama Dergisi'nin 37. Sayısı (2006/3)

1995'te çıkardığımız “İzmir ve Ege’de Planlama” temalı dergiden yıllar sonra, Planlama’nın İzmir sayısını oluşturma fikri, 6. Türkiye Şehircilik Kongresi’nin İzmir’de düzenlenmesi dolayısıyla doğdu. Organizasyon hazırlıkları sırasında, Odamız Genel Merkezi ile İzmir Şube arasındaki diyaloglar, bir İzmir sayısının çıkartılmasına vesile oldu.

Odamızın İzmir ve Ege ile ilgili çalışma alanı içinde kimi idari yargı sürecine taşınmış konularla, kimi zaman noktasal ya da parsel ölçeğindeki duyarlılıklarla, kimi zaman kentsel bölge ya da alt bölge ölçeğinde ilkesel ve yasal karşı çıkışlarla gündem oldukça yoğun geçmiştir. Üst ölçekli çevre, bölge ve alt bölge planlama çalışmalarına getirilen yeni yasal ve yönetsel düzenlemelerle yetkilerin yeniden tarif edilmek istendiği, ancak otoriteler arası çakışmalar ya da boşlukların

yaratığı kaotik durumlar arasında ortaya çıkan ve çıkması olası sorunlara yönelik gösterdiğimiz dikkat, son zamanlarda bizi en çok meşgul eden konular arasında bulunmaktaydı. Bir yandan alışık olmadığımız “yeni” planlama “dili” ni anlamaya çalıştık, diğer yanda “eski dilde, ama yeni niyet”leri çözmeye çaba gösterdik.

Dergide yer alan ilk yazı da, işte bu çerçevede bir çözümleme getiriyor. Odamızın, idari yargıya taşınmış olduğu Çeşme-Alaçatı-Paşalimanı Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri Çevre Düzeni Planı’nın barındırdığı sakıncalar, Çeşme Yarımadası’nda, özellikle sit alanlarında yaşanan planlama sürecine ilişkin gelişmelerin ışığında, çarpıcı ilişki açılımlarıyla vurgulanıyor Aysel ve Ünverdi tarafından. Söz konusu makale, bağımsız karar alma süreçlerinin, planlamanın bütünselliğine ve korunması gereken alanların bu niteliklerine yönelik tehditlerin boyutlarını da ortaya koymaktadır.

Kuşkusuz, söz konusu riskler yalnızca sit alanları ve Çeşme Yarımadası ile sınırlı değil. Nitekim, Sönmez ve Onmuş, dikkatleri Gediz Deltası’na çekiyorlar. Türkiye’deki sulak alanlara ilişkin genel sorunlardan sonra, Delta’da yaşanan sorunları, riskleri, potansiyelleri ortaya koyuyor, bölgede yaşayanların beklenti ve öngörülerini sıralıyorlar.

Üçüncü yazı, dergimizin önümüzdeki yayın programı içine aldığımız bir dosya konusuna yönelik değerlendirmeler içeriyor. Bal, yazısında planlama esasları, şehircilik ilkeleri ve kamu yararı üçlemesini modernizm paralelliğinde tartışırken; söz konusu kavramları, idari yargıya dayanak oluşturan temelerde sorgulamaya çalışıyor.

Belediye Meclisi onayından sonra, dergimizin basımı aşamasına rastlayan bir zaman kesitinde askıya çıkarılan İzmir Kentsel Bölge Nazım İmar Planı’na yönelik de bir yazı var bu sayımızda. Çukur ve Silaydın, planı, yaşlılık dönemini yaşayan bireylerin plana ve planlamaya katılımı açısından irdeliyorlar. Birçok büyük şehrimizde olduğu gibi, İzmir’deki Kentsel Bölge Nazım İmar Planı da gerek hazırlık süreci, gerekse kararlarıyla çok tartışıldı. Çukur ve Silaydın’ın dikkat çektikleri konular, her ne kadar yaşlı nüfus ile ilişkilendirilse de, “öteki” gruplar gibi, “temsiliyeti ve muta-

bakatı” konu edinen bütün eleştirilere rehberlik edebilecek bir sorgulama için bir kapı açıyor bu makale. Özalp’in makalesi, İzmir’in mekansal yapısı üzerinde gerçekleşen tartışmalara dikkat çekiyor. İzmir’in gelişme potansiyellerini vurguladıktan sonra, kentte uygulamaya konan plan ve projelere değinen Özalp, yazısında, kent vizyonuna ilişkin bazı öneri ve varsayımlar geliştiriyor.

İzmir’in mekansal makroformunu önemli ölçüde etkileyen İzmir Atatürk Organize Sanayi Bölgesi, Karataş’ın makalesinde mercek altına alınıyor. Firmaların kümeleşme eğilimlerinin incelendiği çalışmada, üretim, rekabet, firmalar arası ilişkiler gibi bağlamlarda firmaların sektörel ve coğrafi konumları incelenerek sonuçlara varılıyor. Bu yönüyle makale, hem bu türde yapılabilecek çalışmalara bir yol açarken, hem de sanayi işlevlerinin konum ve büyüklük gibi yer seçime etki edebilecek kriterleri açısından planlılara mesajlar veriyor.

İzmir’in 2015 organizasyonu için Milano ile birlikte gösterilen iki resmi aday kentten biri olması, ister istemez EXPO konusunun da Erdin ve Kokum tarafından bu sayıda ele alınmasını önemli kılıyor. Erdin ve Kokum, EXPO’lar konusunda tarihsel, kronolojik bir bilgilendirme yaparken, düzenlendikleri dönemin özelliklerini ve ideolojilerini yansıtan ve geleceğe ilişkin kestirimler yapan bu organizasyonların mimari ve kentsel boyutlarına da dikkat çekiyorlar. Yer seçimi kriterlerini alternatifler üzerinden değerlendiren yazı, organizasyonun getireceği riskler ve fırsatlar konusunda da bir takım uyarılar içeriyor.

Ünverdi’nin makalesi, İzmir’deki endüstriyel firmaların 1950-2000 kesitinde yer değiştirme dinamiklerini ele alıyor. İmalat sanayiinin mekansal yer değiştirme hareketlerini zamanlama rasyonelleri ve nedensellik gibi eksenlerde inceleyen makale, İzmir’deki firmaların risk almak istemeyen mobilitelerine ve kentin merkezi noktalarında konumlanma gayretlerine dikkat çekiyor.

Bir önceki sayımızın konusu olan kentsel dönüşüm sorunu, Ankara ve İstanbul deneyimlerinden sonra İzmir’de de tartışılır hale geliyor. Dönüşüme sahne olacak mekanlardan biri de Karşıyaka’da Onur Mahallesi. Çırak ve Yörür’ün makalesinde Onur Mahallesi’ndeki “kentsel dönüşüm” tartışmaları, yalnızca mevzuat ve söylem çerçevesinde ele alınmıyor; dönüşüme hazırlanan mahalleli, basın ve yetkililer üçgeninde de veriliyor. Yazının sonuç bölümünde aktarılanlar, İzmir’in yavaş yavaş ısınmakta olan dönüşüm gündeminin geleceğine ilişkin bazı ipuçlarına işaret ediyor.

Bu sayıda alışveriş merkezlerini konu edinen iki makale bulunmakta. Kılıç ve Aydoğan, alışveriş kültürümüzdeki değişimlere değiniyor ve buna bağlı olarak alışveriş mekanlarının planlama ve tasarım tercihlerinde gözlenen yeni gelişmelere işaret ediyor, temalı alışveriş merkezleri ve “yaşam merkezi” kavramlarına dikkat çekiyor. Yazı, Forum Bornova örneğinde farklı kriterler üzerinden bir değerlendirme içeriyor. Alışveriş merkezleri ve İzmir örneklerini yeni “yaşam merkezi” söylemi bağlamında inceleyen bir başka yazı da, Saygın’a ait. Alışveriş merkezlerini, “yeni tüketim cennetleri” olarak tanımlayan Saygın, 1990’ların sonlarında başlayan İzmir’deki alışveriş merkezi furiasını incelemeye alıyor, bu merkezlerdeki gözlemlenen ekonomik metaforlara, sosyal unsurlara değiniyor.

Planlama ve özellikle tasarım sürecinin çoğu zaman göz ardı edilen aşamalarından biri de hiç kuşkusuz; uygulamalar. Kullanıcılardan tasarımlara ilişkin geri dönüşlerin alınmamasını bir sorun olarak tanımlayan Akad ve Çubukçu, “kullanım sonrası değerlendirme yöntemi”ni gündeme getiriyor. Kentsel açık alanlarda uygulanacak bu tekniğin, benzeri tasarım süreçlerine bir “geri besleme” olanağı yaratması, makaledeki incelemenin başlıca olumlu yanlarından biri.

Akad ve Çubukçu, söz konusu tekniği, geliştirdikleri kriterler doğrultusunda, İzmir'in iki yakasında (Mustafa Kemal Sahil Yolu ve Bostanlı Sahil Yolu) deneyerek, sonuçlara varıyorlar. Konularını İzmir ve Ege'den alan makale ve yazıların yer aldığı bu sayıda, konusu doğrudan İzmir olmayan, ancak şehir planlama mesleğini İzmir'de sürdüren Demir, yazısında "kentsel kimlik" oluşturma gereğinden söz ediyor. Başlangıçta İzmir için önerdiği modeli, meslektaşlarıyla da paylaşması için dergimize davet ettiğimiz Demir, "uluslararası çocuk kenti" önerisini ortaya koyuyor.

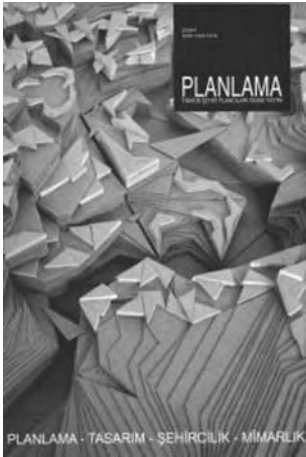
Güner, 1950 sonrasında İzmir'de modern konut mimarisinde meydana gelen değişimleri, kentsel doku, yönetmelikler, yaklaşımlar, üretim biçimleri gibi bağlamlarda tartışıyor. Mimari düzeydeki çarpıcı örneklerle bezeli makalenin; mimarlık alanından kentsel planlamaya aktardığı kayda değer pek çok mesaj bulunuyor.

Dergide, artık bir gelenek olarak yer verdiğimiz hukuk köşesi ve yarışma projesi örnekleri yine bu sayıda yerini aldı. İzmir Konak Belediyesi Uzundere Rekreasyon Vadisi Projesi ile İzmir Büyükşehir Belediyesi İzmir Liman Bölgesi İçin Kentsel Tasarım Fikir Projesi yarışmaları bu sayıda yer verdiğimiz yarışma projesi örnekleri.

Derginin bu sayısında, yer alan makalelerin yanı sıra, meslektaşlarımızca gönderilen denemeler, görüşler ve incelemeler de bulunuyor. Akın ve Yüksel'in lirik anlatımlarıyla kaleme aldıkları yazıları, yine Yüksel'in Konak Belediyesi'nin söyleşilerinden bir derlemesi, Karaçorlu'nun Odamızın duyarlılığına paralel, İzmir hakkındaki kişisel görüşleri, Alliano'i'un kazılarını gerçekleştiren Yaraş'ın, sular altında kalma riski bulunan kente ilişkin aktardığı geniş bilgileri ve potansiyelleri dergimizin bu sayısında ter alan zenginlikleri oldu.

Dergimizin bu sayısında, İzmir'de Şehir ve Bölge Planlama eğitimi veren Dokuz Eylül Üniversitesi ve İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü yaşanan son yıllardaki bazı planlama stüdyosu deneyimlerinde sunuldu.

Planlama Dergisi'nin 38. Sayısı (2006/4)

Bu sayıda planlama ve tasarım, mimarlık ve şehircilik arasındaki ilişki merkeze alındı.

Ülkemizde şehir planlama eğitimi, mimarlıktan ayrı toplum-bilim alanlarını, stratejik düşünce geliştirmeyi içine katan bir alan olarak gelişme göstermiştir. Bu tarihsel gelişim, biçim verme sanatı olarak tasarım ve mimarlık meslek alanı ile biçim vermenin süreçlerini, siyasalarını ve tekniğini yönlendiren/belirleyen planlama uğraşısı ve şehircilik meslek alanı arasında gerilimli ancak birbirini tamamlayan bir ilişkiyi gerektirmektedir. Bunun, "planlama ile tasarım arasındaki ilişki birbirlerini izleyen bir ilişki mi, yoksa karşılıklı birbirlerini besleyerek gelişen bir ilişki mi olmalıdır?", "planlama ve tasarımın toplumsal içeriği ve hedefleri ne olmalıdır?" gibi temel sorulara verilecek yanıtlarla gelişeceğini düşünüyoruz.

Yener Baş tarafından kaleme alınan yazı bu noktada dosya konumuza anlamlı bir giriş oluşturmuştur. Baş, makalesinde ülkemizde planlama ve mimarlık ilişkisinin neo-liberal politikaların yapıyı çevre ile ilişkisini dikkate alan bir bağlamda tartışılması gerektiğini ileri sürmüştür. Yazar, mekanın yoğunlaşan metalaşma sürecinin planlama ve mimarlık mesleklerini hızla bu sürecin basit araçlarına dönüştürmeye başladığını söylerken yetki tartışmasına indirgenen bir planlama-mimarlık ilişkisi tartışmasının kenti biçimlendirme sürecinde telafisi çok güç sonuçlara yol açmakta olduğuna dikkat çekilmiştir.

Şehircilik ve mimarlık alanında deneyimli kişilerin kısa değerlendirme notlarını içeren “şehircilik-Mimarlık, Planlama-Tasarım İlişkileri Üzerine Tartışmalar” bu sayının başka bölümünü oluşturmuştur.

Öte yandan, Feridun Duyguluer tarafından kaleme alınan yazı, imar mevzuat tarihimizi irdeleyerek imar kurallarının geçen süreç içinde nasıl şekillendiğini ortaya koymuş, ek olarak sunulan tablo ile, imar mevzuatındaki değişimi izlemede önemli bir anahtar sunulmuştur.

Olgu Çalışkan’ın Erdal Kurttaş ile yaptığı söyleşi ise dosyamızın işaret ettiği neoliberal politikaların döneminin planlama ve şehircilik alanına taşıdıklarını mercek altına almıştır. Türkiye’de imar sistemi ve planlama kurumlarının dönüşümünü Ankara kenti özelinde yerel yönetimlerin şehircilik deneyimleri eşliğinde irdeleyen söyleşi, Kurttaş’ın esaslı değerlendirmeleri ile 1980 sonrası döneme ilişkin kapsamlı bir metne yer verilmiştir.

Erkan Polat ve S. Güven Bilsel’in yazıları ise dosya konumuza kavramsal boyutta katkı sunmuş, planlama ve mimarlık ilişkisinin etkileşimsel bütünselliğinin “her ölçekte tasarım” anlayışı ile sağlanabileceği ileri sürülmüştür.

Dergimizin sayfalarında dosya dışı yazılar da yer almıştır. Erol Demir’in kaleme aldığı yazı, Gençlik Parkı’nın tasarımı sürecinden başlayarak Parkın kullanımını bir sosyolog gözüyle ele almış ve toplumsal değişim sürecine eşlik eden bir dönüşümün altı çizilmiştir. Yazı, bugünlerde Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından yenilenmeye tabii tutulan Parkın gelecekteki kullanım biçimine ve kullanıcılara ilişkin değerlendirmelere de ışık tutmuştur. Ebru Firidin Özgür ise İstanbul Çekmeköy’de inşa edilen kapalı siteleri sosyal ve mekansal ayrışmanın bir işareti olarak ele alan yazısında yeni konutlaşma eğilimlerini tartışmaktadır.

Bu sayıda, Odamız tarafından 2006 yılı Kasım ayında düzenlenmiş olan Kentsel Dönüşüm Sempozyumu’nun birinci oturumu konuşmalarından oluşan bölüme yer verilmiştir. Ankara ve İstanbul’da farklı kentsel dönüşüm proje alanlarında yaşayan mahalle temsilcilerinin sunularından ve tartışmalarından oluşan bu oturumu “Halk Kentsel Dönüşümü Tartışıyor” başlığı ile yayınladık.

Dergimizde ayrıca, Melike Gül’ün Antalya Kent Merkezi Kültür ve Turizm Gelişim Bölgesi’nde yer alan Sit Alanları ve bu alanlarda Antalya Büyükşehir Belediyesince başlatılan çalışmalara ilişkin genel bir değerlendirme yaptığı yazısı yer almıştır. Bununla birlikte, Ankara Tarihi Kent Merkezi Planlama Deneyimi başlıklı yazısı ile İsmail Günal söz konusu planlama sürecine ilişkin değerlendirmelerini aktarmıştır.

Ankara Mücavir Alan Sorunsalını planlama açısından ele alan Tahir Çalgüner ve Cemal Kaynak ise, mücavir alan kavramını ve mücavir alanlar ile ilgili yaşanmış olan yasal süreçleri Ankara örneğinde değerlendirmişlerdir. Öte yandan, Hermann Knoflacher’in enerji ve mekansal düzenleme

arasındaki ilişkiyi ele aldığı Mekan Planlama, Ulaşım ve Enerji Arasında Karşılıklı Etkileşim adlı makalesini çeviri metin olarak bu sayıda yayınlanmıştır. A. Cenap Yoloğlu ise, yazısında, çeşitli üniversitelerde bulunan şehir ve bölge planlama bölümlerinin performanslarının öğrenci tercihleri üzerinden değerlendirmiştir. Dergimizde ayrıca, 10 Eylül-19 Kasım 2006 tarihleri arasında gerçekleştirilen 10. Venedik Mimarlık Bienali'nin ardından kentler mimarlık ve topluma bakış çerçevesinden Funda Atun ve Gediz Doğay deneyimlerini paylaşmış, değerlendirmelerini bize aktarmışlardır.

Bu sayıdaki yarışma bölümünde ise Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi tarafından gerçekleştirilen "Diyarbakır Dicle Vadisi Peyzaj Planlama Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması"nda ödül alan projeler yer almaktadır.

Planlama Dergisi'nin 39. Sayısı (2007/1)

Bir meslek dergisi olarak temel amacı meslek üyeleri arasında, meslek etkinliğinin paylaşıldığı ve değerlendirildiği bir ortam sunmaktır. Bunun yanında akademik dünyadan da aldığı destek ve pratik ile kuram arasındaki ilişkinin kurulması ve güçlendirilmesi de amaçları arasında yer almaktadır. Planlama dergisinin bu sayısında A. Cenap YOLOĞLU tarafından yapılan, dergi ile ilgili istatistiki verilere dayanan bir inceleme yer almaktadır.

"Ankara'da Ulaşımın Geleceği Karanlık!" başlığıyla yayınlanan yazı; Ankara Şubemizin hazırladığı "Ankara'da Uygulanan Ulaşım Politikaları ve Kente Etkileri" isimli kitaptan alınan verilerle Ankara Şubemiz tarafından hazırlanmıştır.

Kıbrıs Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği, Şehir Plancıları Odası Başkanı Ertan Öztekin tarafından kaleme alınan

"Kuzey Kıbrıs'ta Şehir Plancıları ve Mimar İlişkileri" makalesi Kuzey Kıbrıs'da mesleğimizle ilgili yaşanan süreçleri aktarmaktadır.

Bu sayıda yer alan bir başka makale ise Şirin Gülcen Eren'in yazdığı "Kıyı Gelişimine Hassas Bir Yapı Dizisi-30 Evler/Altınoluk Kıyı alanlarında kentsel dönüşüm" makalesidir. "İstanbul Metropolitan Alanında Nüfus ve İş Gücünün Mekânsal Dağılımının Analizi" makalesinde ise Fatih Terzi ve Vedia Dökmeci tarafından, Balıkesir'in Edremit ilçesi Altınoluk Beldesi'nde yer alan kıyı gelişimine hassas olarak tasarlanan ikincil konutlar incelenmiştir.

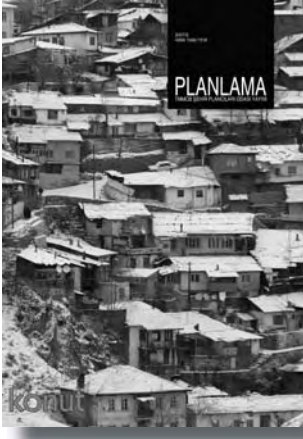
Aydın Özdemir'in "Katılımcı Kent Kimliğinin Oluşumunda Kamusal Yeşil Alanların Rolü" makalesinde ise kent kimliği ve kentsel politikalar açısından yeşil alanlar incelenmektedir. Milli park tanımının oluşumu ve gelişimi süreçlerinin de incelendiği Umut Cırık'ın "Milli Parklar ve Uzun Devreli Gelişme Planları" makalesi ise ülkemizdeki milli parkları da ele alan bir araştırmadır.

Taner R. Ozdil- Hülya Özdil'in "Houston: Yanlış Giden Bir Deney Mi Yoksa Kentsel Gelecek İçin Model Mi?" makalesi, ABD'de yaşanan yeni kentçilik ve akıllı büyüme perspektifine başvurarak ve yaklaşımların Houston özelinde yerleşim deseninin doğrultularını değiştirme kapasitesinin bir değerlendirmesini yapmaktadır.

Planlama Dergisi'nin 40. Sayısı (2007/2)

1986 yılından bu yana yayın hayatına devam eden Planlama Dergisi 2007/2 sayısı ile 40. sayısına ulaştı. Planlama Dergisi'nin bu sayısında “konut” konusunda yazılmış makaleler bir araya getirildi. Bu sayımızda konut konusu kent ölçeği, konut stoğu, afet ve risk konuları bağlamı gibi farklı boyut ve yaklaşımlarla ele alındı.

Bu sayımızın ilk yazısı Sayın Neslihan Karataş tarafından hazırlanan “İzmir'deki Şehirselleşme Eğilimlerinin Torbalı – Ayrancılar'da Arazi Sahipliği El Değişim Süreçlerine Etkileri (1968–2000)” makalesi olmuştur. Sayımızın ikinci yazısı, K. Mert Çubukçu ve Levent Ünverdi tarafından kaleme alınan ve yine İzmir Kenti üzerine bir çalışma olan “İzmir Aktepe-Emrez Mahalleri Kentsel Dönüşüm Projesi Matematiksel Paylaşım Modeli Alternatifleri Üretimi” olmuştur.

Sayımızın üçüncü yazısı Arzu Taylan'ın, 1999 depremlerinden sonra 587 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK;27.12.1999) Zorunlu Deprem Sigortası (ZDS) sistemi ve “Doğal Afet Sigortaları Kurumu” (DASK) kurulması ile başlayan yasal sürecin; Tasarı Kanun onaylanmadığı cezai yaptırım ile desteklenememesi ve bu bağlamda Afet Sigorta Havuzu'nun olası bir afette yetersiz kalabileceği konusunu ele aldığı “Zorunlu Deprem Sigortası ve Kentsel Risk Yönetimi” başlıklı makalesidir.

Öte yandan, Ö. Burcu Özdemir Sarı'nın, konut konusunu konut stokları açısından ele alan “Mevcut Konut Stokunda Yeniden Yatırım: Hanehalkı Davranışının Üst Ölçekte Etkileri” makalesi hanehalklarının konuta yeniden yatırım davranışları konusunda bilgi ve bir anlayış geliştirmek mevcut stoka ilişkin nitelikli konut politikaları ve müdahaleler geliştirmek açısından karar vericilere ve planlılara katkı sağlayacaktır.

G. Pelin Sarıoğlu'nun kaleme aldığı “Türkiye'de Konut Araştırmaları İçin Veri Kaynakları ve Geliştirme Olanakları Üzerine” makalesi; planlıların ve konut araştırmacılarının Türkiye için kullanabileceği mevcut veri kaynakları irdelenerek, Hollanda ve ABD'de kullanılan konut veri tabanlarından örneklerle gelecek için bazı öneriler geliştirmektedir.

Nevzat Can, Binali Tercan tarafından Prof. Dr. Ruşen Keleş ile yapılan söyleşide; değerli Hocamızın, şehirciliğin ve planlamanın geçirdiği süreçler ve geldiği nokta hakkındaki değerlendirmeleri yer almaktadır.

“Planlama Rengini Ararken...” makalesi, İbrahim Gündoğdu'nun odamız ve ODTÜ Kentsel Politika Planlaması ve Yerel Yönetimler Anabilim Dalı işbirliği ile düzenlenen 31. Dünya Şehircilik Günü Kolokyumunu değerlendirmelerini içermektedir.

E. Meral Ercan'ın “Kentlerimizin İçinde Bulunduğu Planlama ve Yönetim Sorunları” yazısı; kentlerimizin içinde bulunduğu sorunları yasal, kurumsal ve planlama sorunları açısından değerlendirmektedir.

Dergimizin bu sayısında yer alan bir değer makale ise K. Taylan Dericioğlu'nun “Sürdürülebilir Kalkınmanın Sek töl Politikalara Entegrasyonu Projesine Kentleşme Sektörü Açısından Yorumlar ve Açılımlar” makalesidir.

H. Evren Erdin, Oya Erdin tarafından kaleme alınan “İzmir Kentinde Ofis Sektörü Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma” makalesinde ise; İzmir kenti özelinde 6 bölgede yapılan arazi çalışmaları ile İzmir kentinin ofis sektöründeki eğilimleri irdelenmektedir.

E-GÜNDEM

Ocak-Şubat 2008 baskısı ile 187. sayısına ulaşan odamız Haber Bülteni'nin yapılan çalışmaları ve etkinlikleri arşivleyen yapısına alternatif olarak, daha dinamik ve üyelerimize daha hızlı ulaşabilen bir yayın aracı geliştirme çalışmalarımız sonuçlandı. 2006 yılı Ekim ayında ilk kez yayınlanan “e-gündem” elektronik haber bülteninin 2006 ve 2007 yılında toplam 8 sayısı yayınlandı. Dinamik yapısı ile Odamızda yürütülen çalışmaların üyelerimiz tarafından daha yakından takip edilebilmesini sağlayan, iş ilanları, etkinlikler gibi konuları hızlı bir biçimde üyelerimize duyurmuş olan e-gündem'in ilk sayısı spo-uye iletişim listesinden elektronik posta olarak gönderildi. 8. sayının ardından Odamız bilgi sisteminin yenilenmesi ile e-gündem tekrar yapılandırıldı. Önümüzdeki dönemde tekrar yayınlanması planlanan e-gündem Odamızın gündemini oluşturan konuları, güncel basın açıklamalarını, etkinlikleri mevcut iş ilanları üyelerimize ulaştıracak önemli bir iletişim aracı olarak algılanmıştır.

SÜRESİZ YAYINLAR

YARGI KARARLARINDA PLANLAMA

Sayın Belma Babacan Tekinbaş'ın derleyerek Odamız yayınları arasına eklenmesini sağladığı bu önemli ve nitelikli yayın kentsel planlama alanından, kuram ve uygulama alanına katkı yapacak kapsamlı bir araştırma ve deneyim aktarılmaktadır. İmar mevzuatı konusunda az da olsa yayın bulunmaktadır. Bu araştırmada ise planlama alanı “imar” ile sınırlandırılmamakta, farklı türdeki planların kuramsal nitelikleri ve mevzuattaki tanımları sunulmakta, mahkeme kararları üzerinden uygulama ilkeleri irdelenmektedir. Başka bir deyişle “Yargı Kararlarında Planlama”, planlama esasları, şehircilik ilkeleri ve kamu yararı gibi genel ve soyut ilkelerin uygulamadaki karşılıklarını ve detaylı açıklamalarını örnekler üzerinden açıklamakta, uzun süredir ve hatta giderek daha yakıcı ihtiyacını hissettiğimiz bu norm ve kodları, ete kemiğe büründürmektedir.

Danıştay ve İdare Mahkemeleri karar örnekleri üzerinden planlamaya ilişkin uyumsuzluklar incelenmekte, dava konusunda mahkemenin yorumu irdelenmekte ve planlamanın uygulama boyutu üzerinden genel ilkeler ve yaklaşımlar sunulmaktadır. Başta farklı ölçeklerdeki imar planları olmak üzere, planlamanın farklı türlerine ilişkin tanım ve örneklerin de yer aldığı bu çalışmada, mevzuattaki biçime veya içeriğe ilişkin genel kuralların ötesine geçilerek uyumsuzluk konusu plan örnekleri üzerinden bilimsel ve teknik gerekçelere dayanan yorumlar aktarılmaktadır.

Geniş bir deneyim ve kuramsal temelin yansıtıldığı bu kitabın, biz şehir plancılarının olduğu kadar, hukukçular, yerel yöneticiler ve uygulama alanında rol alan diğer uzmanlar için önemli bir kaynak niteliği taşıyacağı şüphesizdir.

Odamız yönetim kurulu; bu kitabın yayın haline getirilmesini kararlaştırırken kamu yararı odaklı, şehircilik ilke ve esasları ile bunlara bağlı etik kod ve normların geliştirilmesi sürecinde önemli bir aşama olarak gördüğü bu kitabın, planlama ve imar mevzuatına ilişkin yeni düzenlemelere yön vermesi, kuramsal çalışmalara ve planlama pratiğine açılımlar sağlamasını amaçlanmıştır.

ETKİNLİK YAYINLARI

ISOCARP SAMSUN VE KONYA BÖLGE TOPLANTILARI

Bu yıl 42'ncisi İstanbul'da düzenlenen ISOcARP (International Society of City and Regional Planners) "Dünya Planlama Kongresi" Yıldız Teknik Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirilmiştir.

Bu toplantıya şehir plancılarının birikim ve deneyimlerini aktarmak amacıyla şubeler bazında bölge toplantıları düzenlenmesi kararlaştırılmıştır. Yapılan hazırlık toplantıları sonucu ISOcARP Bölge Toplantıları aşağıdaki temalarda ve şehirlerde gerçekleştirilmesine karar verilmiştir.

- TMMOB Şehir Plancıları Odası Samsun Şubesini etkinlik alanındaki Samsun ilinde "kıyı ile bütünleşme & ayrışma",
- TMMOB Şehir Plancıları Odası Çukurova Şubesini etkinlik alanındaki Mersin ilinde "toplumsal ve mekansal ayrışma & bütünleşme",
- TMMOB Şehir Plancıları Odası Konya Şubesini etkinlik alanındaki Konya ilinde "ekonomik ayrışma & bütünleşme".

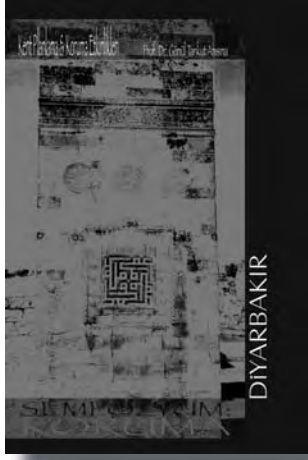
Yukarıda tanımlanan amaç ve kapsam doğrultusunda 23 Haziran'da Samsun'da, 4 Temmuz'da Mersin'de ve 10 Temmuz'da Konya'da ISOcARP bölge toplantıları gerçekleştirilmiştir. Bölge toplantılarında, tanımlanan tema ve kapsamlar çerçevesinde dile getirilen düşünceleri belgelemek amacıyla bu yayının düzenlenmesine karar verilmiştir.

Toplantılarımızı belgeleyen bu yayınlar düzenlenirken, toplantılar sırasında yapılan ses kayıtlarından faydalanılmıştır. Mesleki konular etrafında yapılan toplantılara ek olarak bu tür sosyo-mekansal süreçlere de işaret eden temalar etrafında ve yerel farklılaşmaları vurgulayan tartışmaların mesleğin icrasına katkı sağlayacağı ve toplumsal duyarlılıkları arttıracığı düşünülmektedir.

DİYARBAKIR KORUMA SEMPOZYUMU

TMMOB Şehir Plancıları Odası tarafından 24-25-26 Kasım 2005 tarihlerinde, Büyük Şehir Belediyesi Toplantı Salonu'nda düzenlenen “KENT PLANLAMA ve KORUMA ETKİNLİKLERİ I, Prof. Dr. Gönül Tankut Anısına, KORUMA SEMPOZYUMU DİYARBAKIR” sempozyumu bildirileri ve konuşmalar bu yayında bir araya getirilmiştir.

...Koruma konusunda şehir plancıları eskiden beri, belki bir yönüyle faaliyetlerin, çalışmaların içerisinde yer aldılar, ama aslında koruma konusunu bütüncül olarak plancılar çok fazla bugüne kadar, iddialı konuşmak lazım baştan sona bir değerlendirmediler. Plancılar olarak biz, mesleki hayatımızın içinde belli anlarda, sadece hepimizin bildiği koruma amaçlı imar planları yapmakla sınırlı kalan bir rol oynamaya çalıştık, ama geçtiğimiz yıl içerisinde değişmiş olan koruma yasası ile

birlikte yeni bir misyonla karşı karşıya kaldık. Koruma konusunda, belki sadece bir plan müellifliğinin ötesine geçen bir sorumluluk bu...

...Diyarbakır insanlık ve uygarlık tarihinin yeşerdiği, ortaya çıktığı, insanlığın ilk kez yerleşik düzene geçtiği, tarım ve hayvancılığı öğrendiği “verimli hilal” olarak adlandırılan bölgede yer almaktadır. Günümüzden 8.000-10.000 yıl önce bu bölgede kurulmuş olan yerleşim yerleri yalnızca Anadolu ve Mezopotamya için değil tüm dünya uygarlık tarihinde büyük öneme sahiptir. 5.000 yıllık bir tarihi olan Diyarbakır kenti ise, Hurrilerden günümüze sayısız uygarlığın izlerini bıraktığı önemli bir kenttir. Diyarbakır kenti surları ile sur içinde yer alan sayısız anıtsal yapı ve sivil mimarlık eserleri, tüm yıpranmışlığına ve tahribe karşın zengin bir kültürel birikimi temsil etmektedir. TMMOB Şehir Plancıları Odası'nca gerçekleştirilen “koruma sempozyumunun” Diyarbakır'da yapılması bu nedenle anlamlıdır...

TRABZON KORUMA SEMPOZYUMU

Ana teması “Doğal ve Özel Nitelikli Kırsal Alanların Koruma Sorunsalları ve Planlama” olarak belirlenen Trabzon Koruma Sempozyumu, TMMOB Şehir Plancıları Odası ve Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü işbirliğiyle 7-8-9 Aralık 2006 tarihlerinde Trabzon'da, Karadeniz Teknik Üniversitesi --- Konferans Salonunda gerçekleşti.

Rahmetli Raci Bademli Hocamızın, Odamızın yayınladığı “Kentsel Planlama ve Tasarım Öğrencilerine Notlar”da yer almış olan korumaya dair şöyle bir tanımlamada bulunmuştur:

“Biz korumacı değil, kalkınmacı, gelişmeci, büyümeci ya da imarcıyızdır. Bu amaçlarla planlar yapar, kültür ve doğa değer-

lerinin korunması üzerinde ancak bu bağlamda dururuz. Öncelikli amaç, gelişmek olduğu için, koruma bir koşul, engel, sınırlayıcı olarak görülür; yani istenmeyendir”

Raci Hocamızın da ifade ettiği gibi, planlamada korumaya yaklaşımlarımızda gelişmenin tahammül ettiği türden korumayı değil, korumanın izin verdiği bir gelişmeyi esas almak gerekmektedir.

Yeni Koruma Kanunu bu anlamda çok önemli açılımlar getirmiştir. Diyarbakır Koruma Sempozyumunda da bu açılım ve olanakları tüm boyutlarıyla ortaya konulmuştur. Günümüzde, bu sistematik anlayışın hayata geçirilmesi anlamında biz plancılara ve yöneticilere çok büyük görevler düşmektedir.

Bu bağlamda, günümüzde dünyada artık çok disiplinli ve mekân boyutuyla ele alınan koruma sorunlarının çözümünde yönelimlerin neler olabileceği konusunun tartışılması; farklı disiplinlerden gelen ve planlama meslek alanında faaliyet gösteren pek çok farklı meslek sahibinin meslek şovenizmini bir kenara bırakıp, açık bir zihinle diğer disiplinlerin koruma konusuna nasıl yaklaştığını anlamayı, karşılıklı öğrenme sürecini yaşamayı hedefleyen bu sempozyumun bildirileri ve konuşmalar bu yayında bir araya getirilmiştir.

6. TÜRKİYE ŞEHİRCİLİK KONGRESİ

8 Kasım Dünya Şehircilik Günü etkinlikleri kapsamında bu yıl otuzuncusu düzenlenecek olan

Kolokyum, 6. Türkiye Şehircilik Kongresi olarak, TMMOB Şehir Plancıları Odası ve Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü işbirliğiyle 6-7-8 Kasım 2006 tarihlerinde İzmir’de gerçekleştirildi. Kongrenin ana teması düzenleme kurulu tarafından, “planlama, siyaset ve siyasalar” olarak belirlenmişti.

Bu tema seçiminin arkasında, kuşkusuz, bazı temel sorular bulunmaktadır. Bunlardan ilki, planlama ile siyaset arasında nasıl bir ilişkinin olduğu (ya da olması gerektiği) sorusudur. Elbette, kimse, planlamanın bir “meşrulaştırma” aracına dönüştürüldüğü bir dönemde, planlama ile siyaset arasında sağlıklı bir ilişki olduğunu iddia edemez. Bu nedenle, planlama pratiğinin bugünkü işleyişi dikkate alındığında kongrenin temel sorusu son derece yerinde ve haklı bir sorudur; zira bu “sorunlu”

ilişkinin planlamayı etkisizleştirme gibi bir risk taşıdığı gayet açıktır. Diğer taraftan, “siyasal alan nasıl genişletilebilir, ya da başka bir ifadeyle toplumsal alan ile siyasal alanın tam bir örtüşmesi nasıl sağlanabilir?” sorusu ikinci bir soru olarak gündeme gelmiştir.

Bu bağlamda 6. Türkiye Şehircilik Konferansı; “Toplumun heterojen yapısı gözetilerek, toplumsalın yeniden inşası mümkün müdür?”, “kendine özgü normatif bir tutum belirlemesi olanaklı mıdır?”, “planlama, yaşanmakta olan paradigma kırılmasına uygun yeni bir yaklaşımı ve dili nasıl kurabilir?” soruları etrafında gelişen bildiriler ve tartışmalar derlenerek bu yayın içinde bir araya getirilmiştir.

ANKARA'DA UYGULANAN ULAŞIM POLİTİKALARI VE KENTE ETKİLERİ

Ankara Şubemiz tarafından Odamız adına 22 Aralık 2005 tarihinde Çankaya Belediyesi Çağdaş Sanatlar Merkezi'nde düzenlenen aynı isimli sempozyum bildirilerinin toplu halde sunulduğu kitap 2006 yılının Ekim ayında yayınlamıştır.

Sempozyumun düzenlenmesinde iki temel amacı mevcuttu. Birincisi ulaşım alanında çalışan uzman, akademisyen ve ulaşımından sorumlu merkezi ve yerel yönetimden sorumlularla birlikte Ankara "da uygulanan ulaşım politikalarının trafik ve ulaşım sistemindeki etkileri ile Ankara kent mekanındaki gelişimlerin kentsel ulaşımında yol açtığı değişimleri yorumlamak ve ortaya koymaktı. İkinci amaç ise; Odamızın bilime aykırı uygulamalara karşı çıkışının "husumet" nedeniyle değil, uzmanların söyledikleriyle paralellik taşıdığını kamuoyu ile paylaşmaktı. Yerel yöneticilerin katılmamasına rağmen, Ankara'nın kent içi ulaşımındaki tablonun ortaya çıkarılmasında bu sempozyumun amacına büyük ölçüde ulaştı. Bu bağlamda, sempozyum bildirileri ve konuşma metinlerinin derlenerek yayınlattırılmasının da oldukça önemli ve faydalı bir çalışma olduğuna inanıyoruz.

TUPOB II. KOORDİNASYON TOPLANTISI – ODTÜ BULUŞMASI

Türkiye Planlama Okulları Birliği II. Koordinasyon Toplantısı – ODTÜ Buluşması, 6 – 7 Temmuz 2006 tarihlerinde Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde 'Bologna sürecinde Türkiye'de şehir planlama eğitiminin değerlendirilmesi' konusuyla gerçekleştirilmiştir. İlk bölümünde Bologna Bildirisi ve süreci hakkında bilgilendirme sunumlarının yapıldığı, ikinci bölümünde TUPOB üye okulların temsilcilerinin Bologna Bildirisi'nde belirlenen temel ilkelere bağlı olarak kendi eğitim programlarını değerlendirdiği ve bu değerlendirmelere ilişkin geleceğe yönelik belirledikleri hedef, strateji ve politikalarını aktardıkları, son bölümde ise ilk iki bölümde ortaya konulan görüşlerin ışığında gelecek dönemde yapılacak çalışmaların belirlenmesine yönelik genel değerlendirme ve tartışmaların yapıldığı toplantının sunumları derlenerek yayın haline getirilmiştir.

DOĞA KORUMA VE PLANLAMA

Ankara Şubemiz Odamız adına Eylül 2006 tarihinde "Doğa Koruma ve Planlama" konusunu çalışmak üzere bir komisyon oluşturmuştur. Çalışma Komisyonunun temel amacı, "ulusal ve uluslararası korumada öncelikli doğal alanlarda uygulanan planlama çalışmalarını" araştırmaktır.

Komisyon, T.C.Çevre ve Orman Bakanlığı, T.C.Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Birleşmiş Milletler, Üniversiteler ve çevreci sivil toplum kuruluşlarında doğa koruma konusunda aktif olarak çalış-

şan uzmanlardan oluşturulmuştur. Komisyon, Şehir Plancılarının yanı sıra çok farklı disiplinlerden (örg. Biyolog, Ekolog, İnşaat Mühendisi, Peyzaj Mimarı, Jeoloji Mühendisi, Orman Mühendisi, Ziraat Mühendisi) uzmanları aynı çatı altında toplamıştır.

Komisyon üyeleri, çalışmanın ilk üç aylık döneminde doğal kaynakların planlamasında Türkiye ve dünyada kullanılan koruma statülerini, planlama süreçlerini ve yasal dayanaklarını detaylıca araştırarak komisyon içinde tartışmış, çalışma sonucunda ulusal ve uluslararası düzeydeki doğa koruma planlama pratiklerinin hepsini kapsayan bir yayının olmayışının eksikliği görülmüştür. Bu kapsamda, komisyon çalışmalarını daha geniş kitlelerle, özellikle de doğa koruma konusunda çalışan şehir plancıları ve diğer meslek grupları ile paylaşmak adına çalışmayı “yayın” halinde çıkarmayı hedeflemiştir. Şubemizin bir yılı aşkın bir süre üzerinde çalışarak derlediği “Doğa Koruma ve Planlama” kitabında 2 editör, 19 uzman, 1 fotoğraf editörü ve 13 fotoğraf sanatçısı çalışmıştır.

EĞRİSİYLE DOĞRUSUYLA GALATAPORT PANELİ

Galata alanının gelişim perspektifini, içinde barındırdığı tüm kavramsal değerlerle birlikte tartışmaya açmak amacıyla 15 Kasım 2006 tarihinde Odamız adına İstanbul Şubemiz tarafından düzenlenen “Eğrisiyle Doğrusuyla Galataport” Paneli yayın haline getirilmiştir. Yayında panellerde yapılan sunum ve tartışmalar ile forum bölümünde yer alan tartışmalar yer almaktadır.

İSTANBUL BULUŞMALARI 2007

Kentin gelişmesinde etkin tüm aktörler ile bu gelişmelerden etkilenen toplulukların bir araya geldiği, İstanbul’un olanak ve sorun üreten dinamik yapısına ilişkin konuların tüm boyutları ile, farklı açılardan ele alındığı, Odamız adına İstanbul Şubemiz tarafından düzenlenen “İstanbul Buluşmaları 2007” etkinliği yayın haline getirilmiştir. İki gün süren etkinlik kapsamında yapılan panel ve yuvarlak masa toplantıları yayında yer almaktadır.

TUPOB 3. OLAĞAN TOPLANTI NOTLARI

İstanbul Şubemiz sekreteryasında İstanbul Teknik Üniversitesi ve

Şubemiz tarafından düzenlenen Türkiye Planlama Okulları Birliği 3. Koordinasyon Toplantısı 7-8 Temmuz 2007 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. İstanbul Şubemiz ve İTÜ Şehir ve Bölge Planlaması Bölümü tarafından söz konusu toplantı yayın haline getirilmiştir.

TÜRKİYE’DE ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA EĞİTİMİNDE KALİTE GELİŞTİRME VE AKREDİTASYON TUPOB III. DÖNEM KOMİSYON ÇALIŞMALARI

Türkiye’de Şehir ve Bölge Planlama Eğitiminde Kalite Geliştirme ve Akreditasyon yayını Türkiye Planlama Okulları Birliği Komisyon Çalışmaları kapsamında hazırlanmıştır.

SON DÖNEM YASAMA ÇALIŞMALARI İLE İLGİLİ OLARAK ODAMIZ DEĞERLENDİRMELERİ GÖRSEL BASINDA DA YER BULDU

Son dönemde ülke gündemine giren “Kıyı Kanunu’nda Değişiklik” ve “Kentsel Dönüşüm” Kanunu Tasarıları hakkında Odamızca yapılan açıklama ve değerlendirmeler, yazılı basının yanı sıra görsel basında da yer buldu.

28 Mart NTV Haber Bülteni

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı’na, kaçak yapılar için yeni bir yasa tasarısı hazırlandığı haberlerinin basında yer alması üzerine, NTV Haber Bülteni 28.03.2006 tarihinde Odamız Genel Başkanı Buğra Gökçe ile bir telefon bağlantısı gerçekleştirdi. “...Gecekondu ve kaçak yapıların taşınması...” sözcükleriyle haber bültenine konun edilen tasarı hakkında, tasarıyı hazırlayan Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürü ve Odamız üyesi H. Hami Yıldırım’ın “tasarıyla gizli ya da açık herhangi bir af sözkonusu değil, olamaz da” biçimindeki değerlendirmelerine yer veren NTV Haber Bülteni, ardından Odamızın bu konudaki görüşlerini izleyicilerle paylaştı.

Sözkonusu televizyon yayınında Odamız Genel Başkanı Buğra Gökçe özetle; ülkemiz kentlerinin en önemli sorunlarından biri olarak “risk havuzları” da oluşturan kaçak yapıların ve afet riskli bölgelerin dönüşümü, tahliyesi ve yenilenmesinin hangi amaç ve yöntemlerle hayata geçirildiğinin çok önemli olduğunun altını çizerek, kentsel bütünden koparılan, “projecilik” mantığına indirgenen, “imar affı” söylemiyle beslenen, sadece imar hakkı arttırıp, rant yaratarak kentsel dönüşümü gerçekleştirmeye çalışan yaklaşımların gerçek ve beklenen kentsel dönüşüm uygulamaları olamayacağını vurguladı. Ülkemiz kentlerinin özellikle afet risklerinin giderilmesi ve afet öncesi planlama çalışmaları anlamında yitirecek zamanı bulunmamasına karşın, bunun için hazırlanan “Planlama ve İmar Kanunu Tasarısı”nın rafa kaldırılmasının çok anlaşılır olmadığını, kamuoyunda yeterince tartışılmayan böylesi tasarıların gerek afet ve gerekse kentsel dönüşüm anlamında çözümler üretiyem derken yeni sorun alanları yaratma tehlikesini barındırdığını anlatan Gökçe, Genel Müdürün “... kesinlikle af içerikli bir tasarı değil...” biçimindeki açıklamasını önemseydiğini, tasarıda bu beyanatın gereklerinin Odamızca izleneceğini ifade etti. Tasarının üniversiteler, meslek odaları ve kamuoyunun katılım ve görüşlerinden uzak olarak hazırlanmasının sakıncalarına da değinen Odamız Genel Başkanı Gökçe, Odamız ve meslek alanında oluşan deneyim ve birikimin değerlendirilmesi gerektiğini vurguladı.

30 Mart SKY Türk Haber Bülteni

Kıyı Kanunu’nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının gündeme gelmesiyle başlayan tartışmalar ve kıyı bölgelerinde “imar affı” çıkarılacağı yönündeki söylentiler üzerine, 30.03.2006 tarihli Haber Bülteni içerisinde Odamız Genel Başkanı Buğra Gökçe ile bir telefon bağlantısı gerçekleştirdi.

“Kıyı alanlarında yeni bir af ve yağma başlıyor mu” başlığı altında sunulan haberin ardından, Odamızın görüş ve değerlendirmelerinin istenmesi üzerine Genel Başkanımızca özetle şu değerlendirmeler yapıldı.

Kıyıların tüm halkın kullanımına açık ve “kamu yararına” değerlendirilmesi gereken mekanlar olduğunu ve bu durumun Anayasa güvencesinde bulunduğunu anlatan Gökçe, kıyı bölgelerini

yerleşime açan, kıyılardaki kaçak yapıların affı tehlikesini beraberinde getiren, Galataport, Kuşadası gibi kruvaziyer limanların hayata geçirilmesine ve halkın kullanımına kapatılmasına yol açacak projelere olanak sağlayacak bir tasarının, Anayasanın vurguladığı kamu yararı çerçevesine oturamayacağını belirtti. Bu tasarının gündeme gelmesiyle birçok kıyı bölgesinde kaçak yapı inşaatlarının başladığını vurgulayan Odamız Genel Başkanı, kıyıların yapılaşmaya kurban edilmesi anlamında böyle bir tasarının adı yetti dedi. Tasarının sadece yatırımcı görüşleri alınarak hazırlanıp gündeme getirildiğini vurgulayan Oda Genel Başkanı, kıyıları yatırımcıların insafına bırakılmayacak kadar önemli, değerli ve kamuya ait mekanlardır ifadesiyle, tasarının bazı sorunları çözme noktasından hareketle “kaş yapayım derken göz çıkarma” tehlikesini beraberinde getirdiğini belirtti.

7 Nisan Kanaltürk ve Ulusal Kanal Ana Haber Bültenleri

Odamız Yönetim Kurulunca Kıyı Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Hakkında Oda Genel Merkezinde yapılan çağrılı basın toplantısı ve basın açıklaması da yazılı basının yanı sıra bazı televizyon kanallarının ana haber bültenlerinde yer buldu.

Kanaltürk ve Ulusal Kanal Televizyonlarının ana haber bültenlerinde görüntülü olarak verilen ve Odamız Genel Başkanı Buğra Gökçe'nin “söylentileri ve adıyla kıyıları yeni kaçak yapılara mahkum eden bu tasarı bir an önce geri çekilmelidir” ifadesiyle yer bulan basın toplantısı, toplantı sırasında kullanılan görsel materyalleri ile de Ulusal Kanal Ana Haber Bülteninde tüm sakıncaları ile kamuoyuna aktarıldı.

7 Nisan TV8 Haber Bülteni

Yapı Yasaklı Alanların tahliyesi ve Dönüşümü ile ilgili olarak kamuoyuna yansıyan haberler üzerine TV8 Haber Bülteni, Odamız Genel Başkanı Buğra Gökçe'nin değerlendirmelerine başvurdu.

Gökçe değerlendirmelerinde, Odamızın afet alanlarının planlanması ve risk havuzlarında gerçekleştirilecek çok boyutlu planlama olarak yorumlanan ve her geçen gün içi boşaltılan kentsel dönüşüm uygulama ve yaklaşımlarının, Odamızın adına sempozyumlar düzenlediği içerikten hızla uzaklaşıp, İmar Kanunu ve kent bütününden kopartılmasının yaratabileceği olası sakıncalara değindi.

19 Nisan NTV Haber Bültenleri

Ege kıyılarındaki değerli koyların tahsisleri ile basının gündemine giren, kıyıların ve koyların yapılaşma baskısı altında yitirilmesi süreci, basının gündeminde önemli bir yer buldu. Bu sürecin sebep ve sonuçlarıyla ilgili olarak Odamız Genel Başkanı Buğra Gökçe ile bir mülakat gerçekleştiren NTV, yapılan değerlendirmeleri 19.04.2006 tarihli haber bültenlerinde gün boyu izleyicilerine aktardı.

Kıyıların yatırımcılara tahsis edilmesi sürecinde koruma-kullanma dengesinin gözetilebileceği hiçbir içerik ve araştırmanın yapılmamış olmasının çok acı olduğunu vurgulayan Gökçe, bu mekanları sadece bir anlık ekonomik değeri ile yorumlamanın yanlışlığını “altın yumurtlayan tavukları kesme” benzetmesiyle dile getirdi. Elden çıkması halinde asla geri kazanamayacağımız eşsiz doğal ve kültürel hazineler olan kıyı ve koyların kullanım değerini tamamen unutarak,

koyların “dolar yeşili” görülmesinin bedellerini anlatan Gökçe, 4916 Sayılı Torba Kanun’un geçici Maddesiyle tahsis amacına aykırı olarak fazla inşa edilen turizm tesislerinin bir ölçüde affedilmesinin sakıncalarının da altını çizdi.

NTV’ye SORUN PROGRAMINDA GÖRÜŞ BİLDİRDİK

1 Haziran 2006 tarihinde İstanbul Bağlarbaşı’nda 5 katlı bir apartmanın bodrum katındaki atış poligonunda meydana gelen patlamada 16 kişinin yaralanması üzerine bina güvenliğindeki eksiklikler ve olası tehlikeler üzerine hazırlanan NTV’ye Sorun programında görüş bildirmek üzere Odamızdan katılımcı talebi olmuştur. Programa katılan Odamız Başkanı Buğra Gökçe yapılar içerisinde bulunması problem yaratabilecek bu ve benzeri risk taşıyan kullanımların apartmanlarda ruhsatlandırılması olanaklı olmaması gerektiği bu tür ruhsatlandırma işlerinin genellikle mevzuattaki bazı eksiklerin kullanarak hayata geçtiğine dikkat çekti.

Odamız Başkanı Buğra Gökçe, İmar kanununun 1980’li yıllarda hazırlandığında daha çok devlet eliyle ve devlet müdahalesiyle yapılabilecek sosyal donatı alanlarının ve ihtiyaçların oluşumunu öngördüğünü fakat gelişen süreç ve dinamikler ile kentleşme ve imar hareketlerinin sadece devlet eliyle değil, özel sektör hareketleriyle de biçimlenmesine yönlendirdiğini ama imar kanunun içerisinde buna ilişkin herhangi bir düzenleme olmadığını belirtti. Oysa burada atış talimi yapanların özel güvenlik şirketlerinin güvenlik görevlileri olduğunu görmemiz gerektiğini, özel güvenlik birimlerinin 2001 yılında kurulmasına ve işletilmesine dair bir kanun ve bu kanunun yönetmeliğinde özel güvenlik şirketlerinin güvenlik birimlerinin belli periyodik aralıklarla atış talimi yapması şartı verildiğini hatırlattı.

Gökçe, insan ve can güvenliğini tehlikeye atacak bu tip unsurların ruhsatlandırılmaması, kaçak faaliyet gösteriyorsa da denetlenip faaliyetlerine acilen son verip cezalandırılması gerektiğini ifade etti.

Ayrıca kişilerin konut yapı alırken sadece konfor düzeyine, ulaşım ilişkilerine, çevre ilişkilerine ve edeceği mali değerine değil yapıların dayanıklılığına, bulunduğu bölgenin dayanım zemin özelliklerine, yapının yapılaş biçimine ilişkin bilgilere de dikkat etmeleri gerektiğini belirtti. Nitekim bunun sonuçlarını körfez depreminde, İstanbul depreminde de çok net gördüğümüzü, hatta ruhsatlı olarak yapılan yapıların da iyi denetlenen yapılar olmadığını, Konya’da ruhsatlı olduğu halde durduğu yerde çöken Zümrüt apartmanı örneği ile açıkladı.

Bunların yanısıra apartman yönetimlerinin apartman yönetim planlarında bu kullanımların yeralamayacağına ilişkin hükümleri kendi genel kurullarında koymaları ve buna benzer tesis ve işletmelerin yeralması konusunda kendilerinin bulunduğu binadan başlayarak yakın çevrelerinde denetlemeleri gerektiğini belirtti. Bunu yapmanın bir kentlilik bilinci, toplumsal bilinç, kamusal bilinç meselesi olduğunu ifade etti.

NTV YAKIN PLAN PROGRAMINDA GÖRÜŞ BİLDİRDİK

Kültür ve Turizm Bakanı Atilla Koç’un sahil beldelerindeki imar izninin belediyelerin elinden alınacağını açıklaması üzerine gündeme tekrar gelen kıyılardaki imar konusu ile ilgili 6 Haziran

2006 tarihinde yayınlanan NTV Yakın Plan programında görüş belirtmek üzere Odamızdan katılımcı talebinde bulundu. Programa katılan Odamız Başkanı Buğra Gökçe yetkiyi kimin kullanıldığından ziyade nasıl kullanıldığının önemli olduğunu belirtti. Gökçe sözlerinde yetkiyi ister Bayındırlık Bakanlığı, ister Kültür ve Turizm Bakanlığı, isterse Belediyeler kullansın bunların yanyana koyulduğunda neyi ürettiğine, ne yaptıklarına bakarak bir değerlendirme yapılabilineceğinden bahsetti.

Ne 1980'li yılların başından itibaren bu yetkileri kullanan Belediyelerin bu yetkiyi yerinde ve doğru bir biçimde kullandığını ne de bunları denetlemekten sorumlu olan Bakanlıkların bu denetleme yetkisini yerinde kullandığını ifade etti.

Bakanlıkların asli görevi verdikleri koruma ve kullanmaya ilişkin bir dizi ilke ve stratejiyi belirlemektir. Yani üst ölçekli planları yaparak stratejileri belirleyerek, ilkeleri koyarak hangi usullerde korunacağını, hangi usullerde kullanılacağına ilişkin bir çerçeve çizerler. Bu çerçevenin uygulayıcısı olan yerel birimler de belediyelerdir. Ancak bunu denetlemeden bakanlıklar, yerel yönetimlerin yaptıklarına müdahale etmeden de biz bu işi üst ölçekte yaptık, bu iş bitti de diyemezler. Dolayısıyla bu bir karşılıklı iş bölümü ve paylaşımıdır. Yetki tamamen birisi tarafından kullanılırsa bu sorunlar çözülür demek doğru değildir. Esas ve öncelikle böyle bir kentleşme, yerleşme ve strateji bu politikaları ortaya koyup koruma ilkelerini benimseyip nasıl kullanılacağına dair çerçevenin çizilmesi gerekir.

Yetkiyi kimin kullandığının hakikaten çok büyük önemi yok. Ben doğrusunu, ideal olan sistemi söyledim. Elbette ki bakanlık yetkileri yerel yönetimlere devredecek, stratejileri koyacak, politikaları oluşturacak, bunların uygulanmasına yönelik çok sağlıklı, karşılıklı bir denetim mekanizması kuracak ve yerel birimlerde bunları sadece kendinden menkul belediye başkanlarının iki dudağı arasındaki projelerle hayata geçirmeyecekler.

SEL BASKINLARI VE HEYELANLAR KONUSUNDA TRT ANKARA RADYOSU GÜNDEM PROGRAMINA KATILDIK

Yoğun yağışlarla birlikte yaşanan sel baskınları ve heyelanların neden olduğu can ve mal kayıpları ile ilgili olarak görüşlerimizi aktarmak üzere davet edildiğimiz TRT Ankara Radyosu 04.07.2006 tarihli "Gündem" programına, Odamızı temsilen II. Başkan Funda Erkal katıldı. Doğal afetler sonrası sık sık yaşadığımız yıkım tablolarının gerekçeleri, uzmanların ve yerel yönetimlerin bu konuda yerine getirmediği sorumlulukları, kent planlama kararları ve uygulamaları ile ilişkileri ve yapılması gerekenler hakkında Şehir Plancılarının ve Odamızın konuya ilişkin yaklaşım ve görüşleri soruldu.

Erkal, kendisine yöneltilen sorulara verdiği yanıtlarına, doğa olayları ile afet/felaket ilişkisine ve bunun gerekçelerine değinerek başladı. Ülkemizin coğrafi ve meteorolojik özellikleri gereği çeşitli ve büyük doğa olaylarına sahne olduğunu, ancak bunların, başta Karadeniz'i etkisi altına alan sel baskınları ve heyelanlar gibi felakete dönüştüğünü dile getirdi. Bir an için dünyaya bakılacak olursa, aslında son yıllarda ardı ardına gelen felaketlerle sarsıldığımızı (Ülkemizde 99 depremi, Endonezya, Pakistan depremleri, Katrina kasırgası, tsunamiler, sel baskınları, Filipinler'deki heyelan, patlamaya hazır volkanlar, hastalık yayan virüsler vb), bu olayların da en fazla, nüfusun

Bu sorunlar karşısında çözüme giden giden yolun, sağlıklı yaşam çevrelerine ve afete duyarlı, planlı yaklaşım ile başladığını,

- Önce sel ve heyelanlar açısından mevcut risk durumuna ilişkin tespit ve envanter çıkarılması,
- Koruma kavramının İmar Yasası, Kıyı Yasası vb. yasaların uygulamaya yaklaşım çerçevesini tanımlaması,
- Yukarıda vurgulanan ilkeleri esas alan planlama çalışmalarında kademeli birlikteliğin önemsenmesi ve kağıt üzerinde kalmaması,
- Yerleşim alanlarının yol güzergah ve tekniğinin seçimi ile yapılaşmada rantın ve günü kurtarma anlayışının değil akıllı, bilim ve planlama anlayışının temel alınması, altyapıya önem verilmesi, ihlallerin affedilmesinden vazgeçilmesi, ceza hukukunun da bu konuya duyarlı hale getirilmesi,
- Yerel yönetimlerde konunun uzmanlarının istihdam edilmesi,
- Yörenin özellikleri gözönüne alınarak, kamu hizmetlerinden sorumlu bölge müdürlüklerinin kaldırılması politikalarından vazgeçilmesi, aksine bu kuruluşların yetkinleştirilmesi,

biçiminde devam ettiğini vurguladı.

Sonuç olarak yaşanan kayıpların, ülkemizde uygulanan sosyo-ekonomik politikaların iflasının bir yansıması olduğunu, günü kurtaran, kadercı, parçacı ve ranta dayalı plansız uygulamaların bu politikaların bir ürünü olduğunu, sağlık ve eğitim alanında olduğu gibi, doğa olayları karşısında da sadece güçlü ve zengin olanların yaşayabilecek olmasının, kamusal hizmet ve sosyal devlet anlayışının terk edilmesinin bir sonucu olduğunu ifade etti. Bu olayların ülkemizde toplumsal felaketlere dönüşmesinin ardında yatan gerçekleri saptamak ve gerekli dersleri çıkartarak geri dönüşü mümkün olamayacak tahribatlara karşı alınacak önlemleri belirlemek ve bunun için mesleğimizin iyi uygulanmasını savunmak ve toplumun tüm kesimlerinde ortak çaba, anlayış ve dayanışmanın, duyarsızlık ve ayımsızlık ortamının giderilmesinde önemli bir adım olabileceği umudu ile konunun nedenleri ve alınması gerekli önlemler konusunda kamuoyuna raporlar, açıklamalar yayınlamak, bu bilinci yaygınlaştıracak etkinlikler düzenlemek, gelecek nesillerin sağlıklı bir toplumda yaşamasına yönelik her türlü çabaya destek vermek ve bunun aksine yaklaşımlara karşı tutum ve taktikten vazgeçmemenin, Odamızın görevleri olduğunu dile getirerek sözlerini tamamladı.

KANAL B DE AFETLERİN İNSAN YAŞAMINA ETKİSİ KONULU PROGRAMA KATILDIK

Kanal B de yayınlanan Habercinin Saati isimli programın 17.07.2006 tarihinde konusu, temmuz ayının başında Karadeniz bölgesinde yaşanan sel felaketinden başlayarak afetlerin gündelik yaşam etkileriydi. 1 saat süren ve canlı yayınlanan tartışma programında Odamız genel başkanı Buğra Gökçe yanı sıra, Başkent Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Cihangir Özcan ve TMMOB Çevre Mühendisleri Odası II. Başkanı Sevinç Karakaya tartışmacı konuklar olarak yer aldılar.

İnşaat Mühendisleri Odası Genel Başkanı Taner Yüzgeç'in yanı sıra Odamız Genel Başkanı Buğra Gökçe de katıldı. Deprem sonrası geçen 7 yılın kapsamlı bir şekilde değerlendirildiği programda, depremin öncesi, sırası ve sonrasında yapılabilecek çalışmaların üzerinde duruldu, hataların altı çizildi, olası çözüm önerileri tartışıldı.

Aynı gün Skytürk televizyonunca yayınlanan haber saati programı içinde de deprem konusu tartışıldı. Programa Kocaeli Büyükşehir ve Avcılar Belediye Başkanları yanı sıra Bayındırlık Bakanlığı Müsteşarı Sabri Erbakan, Yıldız Teknik Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Şükrü Ersoy ve Odamız Genel Başkanı Buğra Gökçe telefon bağlantıları ile katıldılar. Odamız başkanıca planlama vurgusu üzerinden bir açıklama yapılan bu programda da, depremin 7. yılında yapılamayanlar ortaya koyulmaya çalışıldı.

Büyük 17 Ağustos depreminin 7. yılı münasebetiyle Kanalb televizyonunca yayınlanan "17 Ağustos Özel" programı içerisinde de depremle ilgili beklenti ve süreçler, konunun uzmanları ile yapılan söyleşi ve röportajlar eşliğinde açıklığa kavuşturulmaya çalışıldı. Kocaeli, Adapazarı, Avcılar, Düzce Belediye Başkanları, Deprem Konseyi Başkan yardımcısı ve ilgili Bakanlık yetkilileri ile yapılan söyleşiler yanı sıra Odamız Genel Başkanı Buğra Gökçe ile yapılan söyleşiye de geniş ölçüde yer verilen programda, deprem olgusu tüm boyutlarıyla ele alındı.

Tüm programlarda Odamız başkanınca basın açıklamamız çerçevesinde, unutulmuş ya da göz ardı edilen planlama çalışmalarına değinilerek, ısrarla sürdürülen sistematik yanlışlıklara değinildi. Depremde niye büyük bir hasar gördük sorusunun arkasındaki anlayış yanlışlıklarını teşhis ederek çözüme ilişkin açıklamaları vurgulayan Odamız Başkanı, rant odaklı politikalar ve plansızlık üzerinde durdu. Sadece sağlam zemin ve iyi yapı yaklaşımı ile deprem için kalıcı çözüm önerileri gerçekleştirilemeyeceğini "kentleşme-yerleşme politikaları" belirlenmesi, "bölge planlama" süreçlerinin işletilmesi suretiyle ülke mekanında dengeli, sağlıklı ve sürekli bir gelişim sağlanabileceğinin altını çizen Gökçe, afete yönelik risk havuzları için "sakinim planlaması" yaklaşımı bağlamında planlama süreçlerinin işletilmesi gerekliliğini, yeni uygulama araçlarının geliştirilmesinin önemini ve tüm bunlar için Bakanlık tozlu raflarında bekleyen İmar ve Şehirleşme Yasa Tasarısının yasalaştırılması isteğini dile getirdi.

BOĞAZIÇI İMAR YASASI HAZIRLIKLARINI DEĞERLENDİREN TV PROGRAMINA KATILDIK

Son günlerde İstanbul Sevda Tepesi üzerinden gündeme gelen Boğaziçi İmar Yasası'na ilişkin değişiklik hazırlıkları ile ilgili olarak, NTV Günün İçinden Programında görüş bildirildi.

Yasa tasarısı ve hazırlıkları hakkında bilgi verilen programa konuk olan Odamız Genel Başkanı Buğra Gökçe'ye, ilk olarak tasarının hazırlanmasına ilişkin süreç hakkında bir soru yöneltildi. Böylesi bir tasarı ile ilgili kamuoyunun, üniversitelerin ve meslek odalarının görüş ve değerlendirmelerinin alınmadığını belirten Gökçe, böylesi içine kapalı ve gizli kapılar ardında yürütülen bir çalışmanın süreç ve yöntem olarak doğru olmadığını bildirdi.

Tasarının içeriğine ilişkin yöneltilen sorulara ise Odamız Başkanı, kamuoyundan edinildiği bilgi kadaryla tasarının içeriği hakkında da derin endişeler yaratacak sorunlar olduğu hususunun altını çizdi. Tasarı ile, Boğaziçi ön görünümünün 3 boyutlu tespitinden vazgeçilerek parsel

sınırları üzerinden 2 boyutlu bir gabari belirlemesi yapılmaya çalışıldığını ifade eden Gökçe, bu yaklaşımın şehircilik ilkeleri açısından kabul edilebilir olmadığını belirtti. Gökçe ayrıca, tasarı ile Boğaziçi'nde kaçak olarak yapılmış yapıların affedilebilmesine yönelik bir arayış olduğunu, yapılaşma dışında tutulması gereken, koruluk, ağaçlık alanların yerleşime açılmak istendiğini, mevcut yasaya ve yürürlükteki planlara aykırı bu taleplerin Boğaziçi'ne büyük zarar vereceğini söyledi. Boğaziçi'nin eşsiz bir tarihi, doğal, kültürel miras olduğunu anlatan Gökçe, bu mirası koruma zorunluluğumuz bulunduğu vurguladı. Boğaziçi ön görünümünde kalan özel mülkiyete konu arazilerin kamulaştırılması için yürürlükteki Boğaziçi Kanunu'nda Boğaz Köprüsü geçiş gelirlerinin ayrıldığını da hatırlatan Gökçe, bu kaynağın bu güne dek nasıl kullanıldığının da bilinmediğini ifade ederek, şu noktada "...kamulaştırmıyoruz o halde imara açalım.." yaklaşımının benimsenmeye çalışıldığını, bunun da asla kabul edilebilir bir yaklaşım olmadığını anlattı.

Yaklaşık 10 dakika süren yayında Odamız Başkanı son olarak, her geçen gün ülke gündemine giren parçacı ve anlık bir sorunu çözmeyi hedefleyen yasa tasarılarının gerçek çözümler üretmediğini, bütünlüklü bir kentleşme ve yerleşme politikasına gereksinim olduğunu ifade ederek, bu anlamda gerek süreç ve hazırlık yöntemi ve gerekse içerik açısından önemli açılımlar sağlayan, doğrular barındıran ve gerçek çözüm önerileri içeren İmar ve Şehirleşme Yasa Tasarısı'nın ise raflarda tozlanmaya terk edildiğini de kamuoyunun bilgilerine sundu.

KANAL B GÖKKUŞAĞI PROGRAMINA KATILDIK

13 Ekim 2006 tarihinde Kanal B Gökkuşığı Programına Odamız Genel Sekreteri Özlem Çelik son yasal düzenlemeleri değerlendirmek için katıldı. Çelik, 2003 yılında, Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca hazırlanmış ve meslek odaları, ilgili kamu kurumları ve üniversitelerce görüşlerle olgunlaştırılan 'İmar ve Şehirleşme Yasa Tasarısı'nın yürürlüğe halen girmediğini ve bu nedenle mevcut İmar Yasası'ndaki eksiklikleri gidermek için bir çok yasa tasarısının gündeme geldiğini bildirdi. Özellikle son dönemde gündemde olan Kıyı Kanunu Tasarısı ve Dönüşüm Yasa Tasarıları hakkında Odamız görüşlerini aktardı. Tüm bu yasal düzenlemelerin planlama anlayışımızı, planlama pratiğinin kademeli yapısını yok sayan bir anlayışı oluşmasına doğru götürdüğünü belirtti. Son dönemde sermaye birikimi karşısında yatırımların istenen düzeyde karlılık getirmesinden dolayı, sermayenin kentsel yatırımlara yöneldiğini, bu yönelmeyle kapalı kentsel mekanlar yaratılarak farklı sosyal sınıfların bir arada yaşadığı mekanlar olarak tahayyül edilen kentlerin, sosyal dışlanmanın ve ayrışmanın derinleştiği mekan pratikleri üzerinden güçlendiğinin görüldüğünü aktardı.

SEL VE HEYELANLAR KONUSUNDA AVRASYA TV PROGRAMLARINA KATILDIK

Yoğun yağışlarla birlikte yaşanan sel baskınları ve heyelanların neden olduğu can ve mal kayıpları ile ilgili olarak görüşlerimize başvurulması üzerine, 2006 yılı Kasım ayı içinde çeşitli tarihlerde Avrasya TV'nin Haber programlarına telefonla ve canlı yayın konuğu olarak Odamızı temsilen II. Başkan Funda Erkal katıldı. Doğal afetler sonrası sık sık yaşadığımız yıkım tablolarının gerekçeleri, siyasi olarak yerine getirilmeyen sorumluluklar, kent planlama kararları ve uygulamaları ile ilişkileri ve yapılması gerekenler hakkında Şehir Plancılarının ve Odamızın konuya ilişkin değerlendirmeleri soruldu.

Erkal, kendisine yöneltilen sorulara verdiği yanıtlarına, doğa olayları ile afet/felaket ilişkisine ve bunun gerekçelerine değinerek başladı. Ülkemizin coğrafi ve meteorolojik özellikleri gereği çeşitli ve büyük doğa olaylarına sahne olduğunu, ancak bunların, tüm ülkede çok sayıda can kaybı ile sonuçlanan sel baskınları ve heyelanlar gibi felaketlere dönüşmesinin nedenlerini anlattı. Erkal konuyla ilgili olarak Ekim ayı Bültenimizin Gündem yazısında da dile getirdiği gibi, teknik, teknolojik, yasal ve kurumsal olarak söz konusu tehlikeleri tahmin etmek, sakınmak ve zararlarını azaltmak mümkün olduğu halde, sorunun yapısal olduğu kadar yapısal olmayan stratejilerin tutarlı, kararlı ve koordineli olarak hayata geçirilememesinde düğümlendiğini aktardı. Son 25 yılda kamusal hizmet ve sosyal devlet anlayışını hızla erozyona uğratan, eşitsizliği yeniden üreten, günü kurtaran, kaderci, parçacı uygulamaları hayata geçirmeyi seçen ranta dayalı yaklaşımı sorumlu tuttuğumuzu ifade etti. Odamızın bu yaklaşım karşısındaki tutum ve mücadelesinden vazgeçmeyeceğinden söz etti.

TURİZM TEŞVİK KANUNU İLE İLGİLİ NTV'DE OĞUZ HAKSEVER'İN SUNDUĞU YAKIN PLAN PROGRAMINA KATILDIK

Turizm Teşvik Kanunu ile ilgili 11 Mayıs 2007 tarihinde, NTV'de Oğuz Haksever'in sunduğu "Yakın Plan" programına Odamız Genel Başkanı Yaser Gündüz katılım sağladı.

Odamızın Turizm Teşvik Kanunu hakkındaki görüşlerini şu şekilde aktarıldı:

Şunu ifade etmeliyiz ki anayasa mahkemesinin kararı doğal ve ekolojik değerlere haiz kıyılarımızdaki orman alanlarımızın hızla tesisleşmesi ve bu değerlerin yitirilmesinin önüne geçilmesi anlamında çok isabetli ve desteklediğimiz bir karar olmuştur. Bu karar kötü örneklerini gördüğümüz turizm amaçlı tahsis işlemleri ile orman arazilerinin yok edilmesinin önüne geçilmesinde önemli bir adım olmuştur diye düşünüyoruz.

Bilindiği gibi turizm teşvik yasası 80'li yılların başında aslında Turgut Özal hükümeti tarafından yürürlüğe konmuştu. Bu yasal düzenleme doğrultusunda hazine arazileri, turizm tesisleri yapılmak üzere üçüncü şahıslara, sermaye odaklarına uzun süreli kiralama yöntemi ile tahsis edilmeye başlanmıştı.

AKP hükümeti bir adım daha attı aslında 2003 yılında. Bu yasal düzenlemede yapmış olduğu değişiklikler turizm merkezlerinde ve kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgelerinde bulunan orman alanlarının da benzer tahsis işlemlerine konu edilmesine neden oldu. Kıyılarımızda bulunan hazine arazisi varlığının yanı sıra; özellikle Akdeniz bölgesinde sahil ve orman alanlarının da hızla tahsis işlemleri ile yapılaşmasına yol açıldı.

Olması gereken; ülkemiz için önemli ekolojik ve kültürel değerler olan bu alanların hiçbir şekilde tahsis işlemine konu edilmeden ciddi şekilde korunmasını sağlamaktır. Günümüzde Anayasa Mahkemesini kararı; turizm sektörüne zarar verildiği yönünde tartışılıyor. Oysa ki, bir ülkenin turizminin gelişmesi, bu doğal, arkeolojik ve ekolojik değerlerinin varlığına bağlıdır. Bunlar tüketilince neyin turizminden bahsedeceğiz gelecekte? Bütün bu yaşananlar yoğun ve hızla betonlaşan, kimliksiz ve sağlıksız yerleşmelerin oluşmasına, geri dönüşü kimi zaman imkansız olan doğal varlıklarımızın tahribatına ve turizm sektörünün asıl sermayesi olarak gördüğümüz tüm bu zenginliklerin yok edilmesine neden oluyor.

çevresel birçok zararları var, toplu taşın ağırlıklı yeni bir ulaşım sisteminin herkes için bir faydaya dönüşeceğini düşünüyoruz.

Bugün, basın açıklamalarıyla halkı otomobilsiz yaşamaya davet edeceğiz. Dünyada tek bir kontağın çevrilmediği bir gün için çaba harcamak hoş bir şey. Bir gün bile otomobil kullanılmazsa, dünyada yaşanan çevre sorunları açısından müthiş bir şey olur.

TMMOB Şehir Plancıları Odası olarak, kentlerdeki otomobil öncelikli planlama anlayışının terk edilmesini istiyoruz. Merkezlerin yayalaştırılması, yaşam alanlarının sağlıklılaştırılması ve kalitesinin artırılmasına yönelik yeni planlama anlayışlarının benimsenmesi ve yeni tasarım araçlarının geliştirilmesi gerekmektedir.

KANAL B'DE OKTAY EKİNCİ'NİN HAZIRLAYIP SUNDUĞU İMAR DOSYASI PROGRAMINA KATILDIK

25 Kasım 2007 Pazar günü, 23.00 – 00.30 saatleri arasında yayınlanan programda, sadece kentlerimizin değil, ülke bütününde plansızlığın tahribatının yaşandığı, son zamanlarda Çevre ve Orman Bakanlığı'nca yurt düzeyinde yaygınlaştırılan “çevre düzeni planları”nın plansızlığı gidermek adına tam bir karmaşa yarattığı, kentleşmenin ve yatırımların düzensiz gelişiminin, projeci, parçacı rant odaklarının yönlendirdiği süreçlerin adeta plana bağlandığı konularında katılımcıların değerlendirmelerine yer verilen programa Odamız görüşlerini aktarmak üzere Genel Başkanımız Yaser Gündüz katıldı. Komşu illerin birbirine bilimsel gereklerle dayandırılmaksızın üçer-beşer birleştirildiği 1/100 bin ölçekli bu planlara meslek odamızın oluşturduğu görüşler ile itirazlarımız ve dava açma nedenlerimizi aktardı. Programda ayrıca iptali için dava açmış olduğumuz “Ulus Tarihi Kent Merkezi, Kentsel Yenileme Alanı Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı” hakkında odamız görüşleri aktarıldı. Kısa da olsa Ulaştırma Bakanlığınca yürütülmekte olan yeni otoyol projeleri ile ilgili değerlendirmelerine de yer verildi. Söz konusu programa Odamız Genel Başkanı Yaser Gündüz'ün yanı sıra YAPI dergisinden Banu Durmuşoğlu, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof.Dr. Zekai Görgülü ile ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğretim Üyesi Doç.Dor. Çağatay Keskinok değerlendirmeleri ile katıldılar.

KENTLERİMİZDE YAŞANAN SEL VE TAŞKIN OLAYLARINA İLİŞKİN ANADOLU AJANSINA DEMEÇ VERDİK

Yaser Gündüz, planlı yapılaşmadan uzak, alt yapıya gerekli yatırımı yapmayan, kentin sadece makyajına önem gösteren yerel yönetimlerin yanlış politikalarının, sel ve su baskınlarından sorumlu olduğunu söyledi. Gündüz, Türkiye'nin son yıllarda aşırı yağışlar başta olmak üzere doğa olaylarının felakete dönüştüğü bir ülke haline geldiğini belirtti. Türkiye'nin yağışlar sonrası taşkın ve selin, can ve mal kayıplarına yol açtığı ülke konumuna gelmesinin büyük nedeninin, sürekli büyüyen ve sağlıklı gelişen kentlerde plansızlık ve alt yapıya gerekli yatırımların yapılmaması olduğunu bildirdi.

Bazı yerel yönetimlerin başını çektiği plansızlığın, neredeyse ülkenin devlet politikası haline dönüştüğünü belirten Gündüz, ekonomik ve politik rant beklentisi uğruna kaçak yapılaşmaya

göz yuman belediye başkanları ve belediye meclis üyelerinin, afetlerde ortaya çıkan tabloların mimarları arasında yer aldığını söyledi. Yağışları taşıması gereken kentin su toplama havzaları ve dere yataklarına gereken iyileştirmelerin yapılması ve bu alanlara bina inşa edilmemesi gerektiğine dikkati çeken Gündüz, kentlere ayrıca plansız, noktasal müdahalelerin söz konusu olduğunu belirterek; bir yere dev bir alışveriş merkezi ya da kapsamlı bir bina yapılacağı zaman, bölgenin oluşacak yeni durum için yeterli alt yapıya sahip olup olmadığı gözden geçirilmesinin gerektiği, kısaca doğru planlamanın, tamamen kentin bütününe yönelik yaklaşımlarla mümkün olduğunu bildirdi.

Alt yapıları değerlendirilmeden ve kente getireceği yeni yükler düşünülmeden inşa edilen yeni yapılarla yeni sorun alanları yaratıldığını savunan Gündüz, böylece tüm kentte yaşayan insanların mağdur edildiğini söyledi. Gündüz, planlı yapılaşmadan uzak, alt yapıya gerekli yatırımı yapmayan, kentin sadece makyajına önem gösteren yerel yönetimlerin yanlış politikalarının, sel ve su baskınlarından sorumlu olduğunu savundu. Yazın hasret kalınan yağmurların kışın vatandaş için büyük sorunlara yol açabildiğine işaret eden Gündüz, suyun tek bir damlasının bile ziyan edilmeden değerlendirilmesi gerektiğini vurguladı. Kent içindeki dere yataklarının ıslah edilmesi ve mutlaka taşkın önleme tesislerinin bir an önce projelendirilerek yapılması gerektiğine işaret eden Gündüz, kaçak yapılaşmanın da önüne geçilmesi gerektiğini söyledi.

Ankara'da kısa süreli yağın yağmurlarda dahi sıkıntı yaşandığını belirten Gündüz, rögarların taşıdığı, katlı kavşakların alt geçitlerinin suyla dolduğunu, kısa sürede yolların dere yataklarına dönüştüğünü anlattı. Gündüz, biriken suyun havzalara yönlendirilemediğini ifade ederek, Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin de alt yapı yatırımlarını görmezden gelmemesi gerektiğini, planlamanın buna göre yapılması ve her yıl olduğu gibi toplumun belirli kesimlerinin su baskınından mağdur olmaması gerektiğini söyledi.

AKP'NİN "BÜTÜNLEŞİK ŞEHİR" TASARISINA YÖNELİK REFERANS GAZETESİ, ÖZGÜR RADYO (İZMİR) VE ANADOLU AJANSINA DEMEÇ VERDİK

06 Şubat 2008 tarihinde, AKP hükümetinin, nüfusu 2 binin altındaki belde belediyelerini kapatarak, milyonluk ilçeler kurmayı öngören "Bütünleşik Şehir" modeli öneren yasa taslağı tartışmaları kapsamında basına açıklama da bulunduk.

Bütünleşik Şehir planının, Mart 2009'da yapılacak yerel seçimler nedeniyle bir yıl önceden yürürlüğe girmesi bekleniyor. Türkiye'de toplam 3 bin 227 belediye bulunuyor. Şu andaki verilere göre, 21 bin 850 kişiye bir belediye düşüyor. Bu rakam Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde çok daha düşüktür. Örneğin, Fransa'da bin 700, İtalya'da 7 bin 300, İspanya'da ise 6 bin 800 kişi. 10.5 milyon nüfusa sahip Belçika'da 589, 16.4 milyon nüfusluk Hollanda'da da 672 belediye var. İran'da ise daha merkezîyetçi bir yapı bulunuyor. Sayıları 900'ü bulan büyükşehirlerde, merkez tarafından onaylananların katıldığı seçimlerle oluşan yerel yönetimler mevcut. 69.5 milyon nüfuslu İran'da, 77 bin 700 kişiye bir belediye düşüyor.

Taslak ne getiriyor

- Nüfusu 50 binin üzerindeki beldeler ilçe olacak.
- Az nüfuslu beldeler birleştirilerek ilçe belediyesi yapılacak.

- Nüfusu 2 binin altına düşen 869 belde belediyesi kapanacak.
- 3 bin 215 olan belediye sayısı 2 bin 216'ya düşecek.
- Büyükşehir için gerekli 750 bin nüfus sınırı indirilecek.

Odamız Başkanı Yaser Gündüz taslağın yerinde yönetim ilkesi ile bağdaşmadığını belirterek, seçime bir yıl kala böylesi bir yasa tasarısının gündeme getiriliş biçimini samimi bulmadıklarını, kamusal fayda üzerine kurgulanmış bir çalışma olarak algılamadığımızı kaydetti. Daha evvel aynı zihniyetin, Büyükşehir Belediyelerinin sınırlarının belirlerken pergel mantığını getiren bir yasa ile çözüm sağladığını hatırlatan Gündüz, böylesi bir uygulamanın dünyanın hiç bir yerinde olmadığını belirtti. Bir idari sınırın ait olduğu yerleşmenin sosyo-ekonomik yapısının değişimi, havza özellikleri ile coğrafi eşikler gibi bilimsel araştırmaya dayalı kriterlerle belirlenmesinin gerektiğini belirten Odamız Başkanı söz konusu tasarının üzerinde düşünülmeden ve çalışılmadan hayata geçirilmesi durumunda yerel düzeyde verilmesi gereken hizmetler anlamında daha büyük sorunlara yol açabileceğinin altını çizdi. İçinde bulunduğumuz yıl açıklanan adrese dayalı nüfus istatistikleri sonuçlarına göre mutlak bir çalışma yapılması gerekliliğini de belirten Gündüz, bu çalışmanın yerel seçimler öncesi siyasi manevralar ve ince hesaplar doğrultusunda değil bilimsel gereklerle, planlı bir yaklaşımla ve kamusal faydayı merkezine alan bir anlayışla ele alınmasının gerekliliğini vurguladı.